

ПИРТЕЙ ПЕТРО СЕМЕНОВИЧ

***СЛОВНИК ЛЕМКІВСЬКОЇ
ГОВІРКИ***

матеріали для словника

..... 1986 (1980-1986)

WSTĘP

Niniejszym oddajemy do rąk Państwa *Словник лемківської говірки (матеріали для словника)*. Jest to pierwsza pozycja serii z archiwum Legnickiego Zespołu Pieśni i Tańca "Kyczera", którą planujemy kontynuować w następnych latach, udostępniając społeczności naukowej unikatowe materiały źródłowe.

W zamierzeniu autora (o czym dobitnie zaświadcza tytuł) dzieło to miało służyć jako dogodny punkt wyjścia do stworzenia słownika, możliwie całościowo ogarniającego bogactwo mowy Łemków. Takie jest również i nasze życzenie, a także życzenie wnuczki autora, dzięki której weszliśmy w posiadanie tak cennej pozycji.

Sam *Словник* nie miał specjalnie szczęścia do wydawców. Dotarł do nas (okrężną drogą przez USA) z Ukrainy, gdzie leżał dość długo, o czym świadczy luka między datą jego ukończenia, a datą niniejszej publikacji. Pan Petro Semenowycz Pyrtej rozpoczął jego tworzenie ponad dwadzieścia lat temu i poświęcił mu sześć lat swego życia. Mamy nadzieję, że niniejszą edycją oddamy cześć jego trudowi.

Словник nie mógłby się ukazać bez wsparcia Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, któremu należą się wyrazy ogromnej wdzięczności.

Словник ukazał się w dziesięciu numerowanych egzemplarzach autorskich przeznaczonych dla osób, które - mamy nadzieję - zechcą podjąć pracę nad tą tematyką.

Jerzy Starzyński

Paweł Korobczak

NR 1

Legnica-Wrocław 2001

NOTA EDYTORSKA

Do dyspozycji wydawca miał egzemplarz *Словника лемківської говірки* będący kopią maszynopisu (pisany przez kalkę), co niejednokrotnie wydatnie wpłynęło na jakość tekstu.

Nie wszystkie hasła są ułożone w porządku alfabetycznym. O ile nie było wyraźnej wskazówki autora, wydawca pozostawiał stan faktyczny.

Przy edycji *Словника* szatę graficzną zaprojektowano w następujący sposób:

1. Każde hasło od nowego akapitu, pogrubione i zaznaczone wcięciem. Występujące po hasle oznaczenie gramatyczne zaznaczone kursywą (czasem nie występuje). Następnie oznaczenie źródła (czasem nie występuje). Kilka haseł z adnotacją "рук." w miejscu oznaczenia źródła, oznaczającą hasła dopisane odręcznie. Objaśnienie hasła tekstem zwykłym. Ewentualne wtrącenia w tekście objaśnienia (ujęte w nawiasy), zaznaczone kursywą. Przykładowe użycia słowa oddzielone myślnikiem i zaznaczone kursywą; tłumaczenia tekstu przykładowego ujęte w nawiasy i pisane tekstem zwykłym.
2. Zrezygnowano z zaznaczania akcentów uznając za wystarczającą informację, iż akcent w języku łemkowskim jest stały i pada zawsze na przedostatnią sylabę. Wyjątek od tej reguły stanowią dwa wyrazy: *онé* i *скарнібó*, w przypadku których akcent został zaznaczony kreską nad akcentowaną głoską. Akcent zaznaczono również w tych przypadkach, w których wypisywane słowa mają posłużyć za przykład różnicy w akcentowaniu między literackim językiem ukraińskim a językiem łemkowskim. Akcent w tych wypadkach zaznaczono pogrubiając akcentowaną głoskę.
3. W nawiasy kwadratowe "[]" ujęto te części tekstu, które były albo niewyraźne do tego stopnia, iż odczytanie budziło wątpliwości, albo też nie występowały w tekście - przeoczone, lub w wyniku wyjścia tekstu maszynopisu poza ramy papieru. Również numeracja poszczególnych znaczeń jednego hasła w pierwszej partii słownika umieszczona w takich nawiasach, ponieważ nie występowała ona w oryginale: wyróżniano znaczenia poprzez zapisywanie ich od nowych wersów.
4. Wszystkie łacińskie nazwy fauny i flory ujęto w nawiasy. Należy traktować je z podejrzliwością, w materiale źródłowym bowiem wpisywane były pismem odręcznym, cechującym się nikłą starannością i dużym stopniem niewyraźności. Zdecydowano się mimo to na próbę ich rekonstrukcji mając nadzieję, iż nawet w tym kształcie mogą być pomocne w identyfikacji konkretnych egzemplarzy fauny i flory.

СЛОВНИКОВІ ДЖЕРЕЛА.

При збиранні лексичного матеріалу для лемківського словника, автор користувався різними джерелами усного і письмового походження. Записував те, що сам знав і чув в щоденній розмові з представниками різних груп українського лемківського населення з різних місцевостей Лемківщини, а також використав різні збірки пісень та інші роботи, в яких зустрічав лемківські слова. Інформаторами зразків слів лемківської говірки були:

1. Гижя Орест М. - 1906 р. нар. с. Висова пов. Горлиці. Слова взяті із збірки: *Українські народні пісні з Лемківщини*. Видавн. „Музика України”, Київ, 1972. Позначення слів (Гж.)
2. Верхратський Іван - *Про говор галицких лемків*. Видавн. 1902 р. Використано майже весь словничок. Позначення слів (Вр.)
3. Олесевич Любомир Олександрович - 1925 р. нар. с. Богуша, пов. Новий Санч (західна Лемківщина) . Зібрав понад 6000 слів. В матеріалах використано до 5000 слів. Його збірку слів люб'язно передала авторові його дружина Олесевич Меланія Семенівна. Позначення слів (Ол.)
4. Пенгрин Михайло Іванович - 1937 р. нар. с. Душатин, пов. Сянік. Зібрав 760 слів в селах: Душатин, Прелуки, Команча, Миків, Смільник, Кам'янка, Туринський, Репід в Сяніцькому повіті. (Східня Лемківщина). Позначення слів (Пн.)
5. Петришак Анна Аполінарівна - 1898 р. нар. с. Тилич, пов. Новий Санч, домашня госп. Позначення слів (Пт.)
6. Пиртей Ольга Томівна - 1925 р. нар. с. Тилич, пов. Новий Санч. По спец. вчит. початкових класів. Позначення слів (Пр.)
7. Русиняк Петро Григорович - 1909 р. нар. м. Криниця, пов. Новий Санч. По спец. водій-автомеханік. Позначення слів (Рс.)
8. Русиняк Стефанія Теодорівна - 1920 р. нар. с. Солотвина, пов. Новий Санч, домашня госп. Позначення слів (Рс.)
9. Свягла Семен Васильович - 1899 р. нар. с. Тилява, пов. Кросно, селянин - будівельник. Позначення слів (Св.)
10. Соболевський Михайло та його син Роман Михайлович - 1920 р. нар. с. Устя Руське, пов. Горлиці. Збірка пісень *Лемківські співанки*, Київ 1967. Позначення слів (Сб.)
11. Пиртей Петро Семенович - 1919 р. нар. с. Смерековець, пов. Горлиці. Вчит. укр. мови, автор словника. Позначення слів (Пр.)
12. Лизавець Петро Миколайович - *Атлас лексичних мадяризмів та їх відповідників в українських говорах Закарпатської області УРСР*, ч. III (Конспект лекцій), вид. Ужгород - 1976 (Ужгородський державний університет). Позначення слів (Лз.)

Зрозуміло, що слова повторювались у багатьох інформаторів, та автор подав позначку тільки одного.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ І ПОЗНАЧЕНЬ В СЛОВНИКУ.

1. дієпр. пас. мин. ч.	Дієприкметник пасивний минулого часу.
2. акт.	Активний.
3. дієприсл.	Дієприслівник.
4. дієсл.	Дієслово.
5. див.	Дивись.
6. виг.	Вигук.
7. за знач.	За значенням.
8. займ.	Займенник.
9. здрібн.	Здрібніло.
10. ж.	Жіночий рід
11. і т.д.	І так далі.
12. і т.п.	І тому подібне.
13. ім.	Іменник.
14.лайл.	Лайливе.
15. літ.	Літературний.
16. мед.	Медичний.
17. мн.	Множина.
18. нар. п.	Народна пісня.
19. нім.	Німецький.
20. н. сп.	Наказовий спосіб.
21. н. ф. д.	Неозначена форма дієслова.
22. док.	Доконаний вид.
23. недок.	Недоконаний вид.
24. ч.	Чоловічий рід.
25. с.	Середній рід.
26. одн.	Однина.
27. пестл.	Пестливе.
28. прийм.	Прийменник.
29. присл.	Прислівник.
30. прикм.	Прикметник.
31. поль.	Польський.
32. рос.	Російський.
33. слов.	Словацький.
34. спол.	Сполучник.
35. част.	Частка.
36. числ.	Числівник.
37. укр.	Український.
38. напр.	Наприклад.
39. перен.	Переносне.
40. скор.	Скорочено.
41. Всі реєстрові слова написані з малої букви і з нового рядка.
42. Всі іменники показані в називному відмінку. В родовому відмінку показаний наголошений склад іменника. Поставлена кома та тире, а тоді наголошений склад та закінчення.
43. Прикметники поставлені в чоловічому роді. В жіночому та середньому роді поставлені родові закінчення.
44. Дієприкметники показані в трьох родах. В поясненні найчастіше показано від якого дієслова вони утворені.
45. Дієслова показані в неозначеній формі найчастіше недоконаного виду. Проте трапляються дієслова показані тільки в доконаному виді. У більшості дієслів показано закінчення першої і другої особи. Часто в доконаному виді є посилка на недоконаний вид, використовуючи скорочиня „Див.”.

46. Слова, які вірізняються тільки наголосом від норм української літературної мови, теж показані з наголосом.
47. Пояснення слів написані з нового рядка та з великої букви. Різні значення реєстрового слова пронумеровані. Проте нові відтінки значень виділені тільки капкою змогою.
48. Ілюстрація до реєстрового слова виділена рисою перед реченням. Речення починається з великої букви і висловлене на лемківській говірці. Всі слова позначені наголосом, який вживається в тій говірці.
49. Реєстрове слово, коли воно вживається тільки з певним словом і має деякий відтінок нового значення, написано з рисою нижче реєстрового слова, з поясненням його значення.
50. Слова іншомовного походження, найчастіше, не пояснюються, а тільки виписуються в рядок, з наголосом, щоб було видно, які зміни сталися у слові.
51. Кожне слово має позначення тільки одного джерела, від кого саме воно взяте. Позначки такі: Гж., Вр., Ол., Пн., Пр., Пт., Рс., Св.

А

а, *невідм.*, *с.* Перша літера лемківського алфавіту на позначення голосного звука „а”. - *Від а до зет (за лат. Алфавітом: від початку до кінця; усе).*

а, *спол.*, *протист.* Ол. - Не ту, а там. *Пит. частка.* - а? га? *Вигук.* - а, гет!

аби, *спол.* Пр. Аби, щоб, з метою. - *Кричу, аби-сте чули.*

абикади, Пр. Буд-де, хоч куди, в яке-небудь місце (напрям). - *Піду од вас абикади, в світ за очы.*

абиколи, Пр. Абиколи, будьколи, в який-небудь час. - *Дойдж иде в наших краях абиколи, несподівано.*

абецадло, Пр. Алфавіт (з *полськ.*) абецадло.

абітурієнт, **-єнта**, *ч.* Пр. Учень, що одержує атестат зрілості.

або, *спол.*, *протист.* Пр. Або. - *Або ты ся зостанеш ту, а я піду, або я піду гет, а ты ся зостанеш!*

абрикос, **-коса**, *ч.* Пт. Абрикос, сорт південних фруктів.

абрикосовий, **-ва**, **-ве**, Пт. Абрикосовий. *Прикм. до абрикос.* - *Сок абрикосовий ліпший ніж сливковий.*

абсолютні, *присл.* Пр. Абсолютно, безумовно, цілковито, безсумнівно. - *Він абсолютні нич не зна о тых справах.*

абсурд, **-урду**, *ч.* Пр. Абсурд, дурниця, нісенітниця, недоречність. - *То чыстий абсурд ходити довго босо по сьнізі.*

абчанка, **-кы**, *ж.* Вр. Суп яблучний.

аванз, **-ванзу**, *ч.* Св. 1. Аванс, надання вищого рангу або уряду. 2. Попередня видача частини зарплати.

аванзувати, Св. Авансувати, одержувати або надавати вищий ранг.

аванзуваня, **-ня**, *с.* Св. Підвищення по службі.

аванзуваний, **-на**, **-не**, Св. Авансований, піднятий вище по

чину. *Дієпр. пас. мин. ч. до аванзувати.*

авантюра, **-ри**, *ж.* Рс. Авантюра, пригода, особливий випадок, колотнеча.

авантюриста, **-ти**, *ч.* Рс. Авантюрист, непевна людина, що шукає всяких пригод; пройдисвіт.

авантюрник, **-ника**, *ч.* Рс. *Див.* Авантюриста.

авантюрний, **-на**, **-не**, Рс. Авантюрний, схильний до авантур, до особливих пригод.

авантурувати, Рс. Скандалити, бешкетувати.

авантюрниця, **-ці**, *ж.* Рс. Авантюристка, скандалістка, бешкетниця.

авария, **-рії**, *ж.* Пт. Аварія судна в морі; страти і кошти при пошкодженні його.

авангарда, **-ди**, *ж.* Пр. Авангард, передова; сторожа, перший загін війська, що охороняє головне військо.

аво, Пн. А може.

австралійчик, **-чика**, *ч.* Ол. Австралієць.

австрійський, **-ка**, **-ке**, Пт. *Прикм. до австриєц.*

австриєц, **-рийця**, *ч.* Пт. Австрієць, житель Австрії.

австрияк, **-яка**, *ч.* Пт. Солдат австрійського війська. *Див.* австриєц.

австрияцький, **-ка**, **-ке**, Пт. *Прикм. до австрияк.*

австриячка, **-кы**, *ж.* Ол. Австрійка, жителька Австрії по національності німкеня.

автомобіліста, **-ти**, *ч.* Ол. Автомобіліст, той, хто займається автомобілізмом. - *Його брат добрий автомобіліста.*

авторизация, **-ції**, *ж.* Пр. Дозвіл, згода автора на переклад або поширення його твору.

авторитет, **-тету**, *ч.* Пр. Авторитет, повага, визнання. - *Велький авторитет в народі у того человека.*

авто, -та, с. Пр. Автомобіль, скорочено. Перша частина іншомовних та складних слів, напр.: *автогараж, автопробіг, автоматика, автовагон, автовага, автосполучиня, автомобілізм, автопор-трет, автобіографія, автобусний, авто-рство, автомат, автоматичні.*

автоматичні, Ол. Автоматично.

агат, -гата, ч. Пр. Агат, напівблагородний камінь, дуже твердий, використовується для виробу прикрас.

агнец, агнца, ч. Пт. Ягня (*церк.*); покірпа людина.

агрегат, -гата, ч. Пр. Кілька механізмів з'єднаних в одне ціле для виконання роботи.

агент, -гента, ч. Пт. Агент, посередник, що полагоджує довірені йому інтереси.

агонія, -нії, ж. Пр. Агонія, передсмертний стан.

агітатор, -тора, ч. Пр. Агітатор, той, що намагається намовити до збірної діяльності.

агітаторський, -ка, -ке, Пр. Агітаторський, властивий агітатору.

агітпункт, -пункту, ч. Пр. Агітпункт, місце або приміщення, де проводиться інформація в політичних питаннях (перед виборами).

агресія, -сії, ж. Пр. Агресія, неспровокований напад збройний однієї держави на іншу з метою її загарбання.

агресор, -сора, ч. Пр. Людина або ціле суспільство чи народ, який схильний силою до поневолення іншої людини або народу.

агітування, -ня, с. Ол. Агітація, *дія за значенням* агітувати.

агітувати, Ол. Агітувати. Роз'яснювати політику партії або організації, закликати до боротьби за цю політику або проти неї. Переконувати в чомусь, спонукувати

до чогось. - *Агітувати нас не треба, - одозвалася доярка.*

агітаторство, -ва, с. Ол. Див. Агітування.

аграф, -рафа, ч. Пт. Аграф, прикрашена пряжка.

аграфка, -кы, ж. Пт. Запонка, дротяня заціпка складена з двох частин, гострий кінець якої, після пробиття тканини зачіпається на гачикувате закінчення.

агрест, -ресту, ч. Пт. Агрес, куш з колючими галузками і їстівними фруктами, кислого смаку; фрукт агрусту (*Grossularia*).

агрестовий, -ва, -ве, Пт. Агрустовий. *Прим. до агрест. - Конфітури з агресту сут барз смачны.*

агро..., Пр. Перша частинна складних слів, що відповідають слову рільничий (агрономічний), напр.: *агрометеорольогія, агромінімум.*

агроном, -нома, ч. Рс. Агроном, рільник, який науково знає свій фах.

агрономічний, -на, -не, Ол. Агрономічний. - *Вишитки заінтересувани в тім, жеби робота была зроблена так, як того вымагала передова агрономічна наука.*

агрономія, -мії, ж. Рс. Агрономія, наука про ведення сільського господарства на наукових основах. - *Без знаня агрономії в гнесьніх часах на поли не знаш што робити.*

агу, Рс. Агу (*вигук у немовлят*). - *Агу, Мелю, агу, не плач!* Вигук для відганяння птахів.

а-гуць! а-гусь!, Ол. Вигук на гусей або птахів.

адамова голова, Пт. Адамова голова, великий нічний метелик з родини сфінксів.

адамове ябко, Пн./Пт.[?] Адамове яблуко, випнута хрящова частина гортані у чоловіків.

адукат, -ката, ч. (адвокат, -ката, ч.), Пт. Адвокат, юрист, що має право оборони справ в суді. - *Ид до адуката або г адукату.*

адукатський (-скі), -ка, -ке, Пт. Адвокатський. *Прикм. до адукат. - Але то была цікава адукатска промова.*

адже, Пр. [1.] *част.* Адже, та ж, тож (підсилює висловлювану думку). [2.] *спол.* Тому що, бо (поєднує підр. реч. прич. з гол.). - *Адже він - геретик! Невір му!*

аджимка, -кы, ж. (адзімка, -кы, ж.), Пр. Корж з вівсяної муки, меленої на жорнах, паляниця.

ади, виг. Пн. Колись, тут (вживається при здивуванні).

адмірал, -рала, ч. Пр. Адмірал, найвищий чин у морському флоті.

адміральський (-скі), -ка, -ке, Пр. Адміральський. *Прикм. до адмірал.*

адоптація, -ції, ж. Пр. Усиновлення, прийняття чужої дитини за власну.

адресант, -санта, ч. Пр. Той, що висилає лист або посилку.

адресат, -сата, ч. Пр. Той, кому посилається лист чи посилка.

ад'ютант, -ганта, ч. Пр. Особистий помічник вищого офіцера.

аеро..., Пр. Перша частина складних слів, що відповідає словам: повітряний, авіаційний, напр.: *аеропочта, аероклуб, аеродинаміка, аеродром, аеростат, аеро-навт, аеропорт.*

аероплян, -пляна, ч. Пр. Аероплан, літак. - *Перший аероплян видів єм, як єм мав шість років.*

ажур, -жура, ч. Пр. Ажур, прозорість, рідкосплетений, густіший за сітку. Просвітчаста тканина.

азалія, -лії, ж. Пр. Азалія (*Asalea*), декоративна південна рослина з білими або розовими квітками. - *Ту роснут нарцизы й когутыкы, азалії й фіялкы.*

азбест, -бесту, ч. Рс. Азбест, мінерал волокнистої будови, вживаний для виробу вогнетривких і кислототривких тканин.

азбестовий, -ва, -ве, Рс. Зроблений з азбесту. *Прикм. до азбест.*

азбука, -кы, ж. Пт. Азбука, від назв перших букв старослов'янської мови. (*азь, буки*), алфавіт.

азбучний, -на, -не, Пт. Такий, що належить до алфавіту. *Прикм. до азбука.*

азот, -зоту, ч. Пр. Азот, один з хімічних елементів, який входить у склад повітря.

азотистий, -та, -те, Пр. Який містить у собі азот.

ай, виг. Пт. Виражає біль, страх, переляк. - *Ай, як то болит!* Вживається для поєднання сурядних речень або членів речень. - *Воз-ле ай тото!*

акація, -ції, ж. Пт. Акація, вид посухостійкого дерева з пірчастим листям, з білимим або жовтими квітками. - *При дорогах зацвили акації і каштаны.*

акаційовий, -ва, -ве, Пт. Акацієвий. *Прикм. до акація.*

акварель, -релі, ж. Пт. Акварель, малюнок, виконаний водяними фарбами і акварельною технікою.

аква..., Пр. Перша частина складних слів іншомовного походження, що має значення водяний або зв'язаний з водою, напр.: *аквамарина, аквамариний, аквареліста, аквалангіста, акваріум.*

акліматизація, -ції, ж. Рс. Пристосування живих організмів до нових кліматичних та інших життєвих умов.

акомпанімент, -мента, ч. Рс. Акомпанемент, супровід співу якимось музичним інструментом.

акомпаніатор, -тора, ч. Рс. Акомпанатор, той або ця, що супроводить гру або спів на одному якомусь інструменті (*на піаніно*).

акорд, -корду, ч. Пр. Гармонійний звук декількох тонів в музиці або в співі. Вид роботи, за згодою, виконати всю роботу за визначений час, за певну суму грошей.

акордеон, -она, ч. Рс. Вид баяна з клавіатурою.

акордеоніста, -ти, ч. Рс. Музикант, що грає на акордеоні.

акредитив, -тива, ч. Пр. Письмо-повіреність, що дає право на кредит.

акробат, -бата, ч. Пр. Гімнаст - стрибун на гімнастичних приладах.

аксамітка, -кы, ж. Ол. Оксамитка, бархатка.

а конто, Пт. На рахунок, на конто.

аксамітний, -на, -не, Пт. Оксамитовий, бархатний. *Прикм. до аксаміт.*

аксамітуватий, -та, -те, Ол. Бархатистий.

актив, -тиву, ч. Пр. Актив, все майно, не враховуючи довгів.

активіста, -ти, ч. Пр. Активіст, прихильник активних дій.

активізація, -ції, ж. Пр. *Дія за знач.* активізувати.

активуваний, -на, -не, Пр. Активований, здібний подіяти на це, що разом з ним близько. - *Активуваний угель.*

актор, -тора, ч. Рс. Той, що грає на сцені в ролі сценічного твору, драматичний артист.

акторский (-скі), -ка, -ке, Рс. *Прикм. до актор.*

акулячий, -ча, -че, Рс. Акулячий, це, що належить акулі. *Прикм. до акула.*

аккумуляція, -ції, ж. Рс. Здатність поглинати щось в середину, нагромадження, збирання.

акурат, Ол. Якраз, саме, точнісінько, справді. - *Я пришов до школы, а його акурат там не было.*

акуратні, присл. Пр. Пунктуально, докладно, стисло, совісно. - *Він робит свою роботу акуратні.*

акустика, -кы, ж. Рс. Наука про голос і його властивості.

акушер, -шера, ч. Пр. Лікар, що асистує при пологах.

акцент, -центу, ч. Пр. Наголос на одній з голосних у слові.

акцентуваня, -ня, с. Пр. Наголошення. *Дія за знач.* акцентувати.

акцент, -цента, ч. Пр. Вид векселя з написом на ньому „приймаю”.

акцепганта, -ти, ч. Пр. Той, хто приймає вексель і пише на ньому, що його сплатить у визначеному часі.

акцептація, -ції, ж. Пр. Прийняття векселя, ствердження.

акциза, -зи, ж. Пт. Податок від горівчаних напоїв (*в Полщі*).

акціонер, -нера, ч. Пт. Акціонер, спільник акційного товариства.

але, спол. Пт. Але, однак, проте.

аллах, -лаха, ч. Пр. Назва бога в магометан.

алмаз, -маза, ч. Пр. Дорогоцінний, твердий кристал.

алібі, невідм. Пр. Перебування обвинуваченого в момент злочину в іншому місці, як доказ його непричетності до злочину, алібі.

алебастр, -бастру, ч. Пр. Алебастр, гіпс, вживаний для художніх виробів. - *Тот алебастр придатний лем для тинкуваня, а для взорів не здатний.*

алюмінієвий, -ва, -ве, Пр. Алюмінієвий. *Прикм. до алюмінієв.* - *Тоты лыжки сут алюмінієвы.*

альярм, -ларму, Рс. Сполох, тривога. - *Перестрашений генерал оголосив алярм.*

альярмовий, -ва, -ве, Рс. Тривожний, швидкий. *Прикм. до алярм.*

альярмувати, Рс. Бити на сполох, бити на тривогу.

альярміста, -ти, ч. Рс. Людина, яка піднімає тривогу, поширює тривожні вісті.

альбаньчик, чика, ч. Пр. Альбанець, корінний житель Альбанії.

альбійка, -кы, ж. Пн. Коритце для поросят.

альбія, -бії, ж. Пн. *Див.* альбійка.

альбум, -бума, ч. Пт. Альбом, книга або зошит для зберігання в ній фотографій, листівок, марок.

алькова, -ви, ж. Пт. Альков, маленька кімнатка за перегородкою, призначена для снання. Ніша, заглиблення в стіні кімнати для ліжка.

альманах, -наха, ч. Пт. Альманах, календар, хронологічні записи в журналі.

альпага, -гы, ж. Пт. Альпака, злиток міді, цинку і нікелю. - *Колиси жыці были з дерева, а тепер з альпагы.*

альпініста, -ти, ч. Пр. Альпініст, людина, що займається лазанням по горах. - *Лем добры альпіністы могли перейти по голых скалах.*

альтиста, -ти, ч. Пр. Альтист, тот, що грає на скрипці "альт", або співає голосом альтом.

альфа й омега, Пр. Початок і кінець; все від початку і до кінця.

альфабет, -бету, ч. Пр. Алфавіт, азбука.

альфонс, -фонса, ч. Пр. Альфонс, коханець, який перебуває на утриманні жінки.

амарант, -ранта, (когутів гребін), ч. Пр. Амарант (*grzebionatka*), рослина з пурпуровим цвітом і фіолетовим відтінком, з родини щирицевих, щириця.

амарилька, -кы, (нарцизова ліля), ж. Св. Рослина з червонуватою квіткою; декоративна рослина.

аматор, -тора, ч. Пр. Великий любитель чогось, нефахівець, неспеціаліст.

аматорський(-скі), -ка, -ке, Пр. *Прикм. до аматор.* Вистава на сцені зроблена любителями сцени, любительський.

амбар, -бара, ч. Рс. Амбар, приміщення для збіжжя. - *В амбарі было ищы кусцьок вівса з яри.*

амбінний, -на, -не, Рс. Людина з надмірним почуттям власної гідності,

зарозумілий, самолюбний, гордий, честолюбивий.

амбіція, -ції, ж. Рс. Амбіція, почуття власної гідності, зарозумілість, бажання стати вищим в очах суспільства.

амбона, -ни, ж. Пр. Амвон, піднесене місце в церкві, з якого проголошуються проповіді.

амбуляторія, -рії, ж. Пр. Амбулаторія, приміщення при лікарні, куди хворі приходять за порадою.

американізуваний, -на, -не, Пр. Американізований.

амин, євр. Пр. Амін, нехай так станеться, нехай так буде; кінець молитви.

амор, -мора, ч. Пр. Амор, божок любові, ангелик.

амоняк, -няку, ч. Рс. Амоніак, газ, що складається з водню, азоту, і розчин його у воді.

аморалізація, -ції, ж. Пт. Аморалізм, нечесність, поведінка несумісна з совістю, з поведінкою суспільства.

амортизація, -ції, ж. Пр. Амортизація, ліквідація (*капіталу*) через часткову сплату разом з процентами, розкладених на певне число років.

ампля, -лі, ж. Рс. Лампа, що вісить, закрита знизу.

ампутация, -ції, ж. Пт. Ампутація, відрізання частини тіла (*руки, ноги*) хірургом з лікувальною метою.

амнестія, -тії, ж. Пт. Амністія, дарування державою кари, помилування.

амулет, -лета, ч. Пр. Предмет, який носять з собою марновірні люди, вірячи, наче він оберігає їх від хворіб, ран, тощо, приносить їм щастя; талісман.

амуніція, -ції, ж. Пр. 1. Запасна зброя для стріляння, боєприпаси. 2. Сукупність військового спорядження коня.

амфіляда, -ди, ж. Пр. Ряд колон або кімнат, що розташовані в одному напрямку (*колонида*).

анальфабета, -ти, ч. Пр. Той, що не вмів читати, писати; неписьменний.

ананас, -наса, ч. Пр. [1.] Вид тропічної рослини, шишкуватого вигляду, приємного запаху, тропічна трав'яниста рослина і її овочі. [2.] Людина з особливим негативним характером (*перен.*)

ананасовий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до ананас.*

анархізм, -хізму, ч. Рс. [1.] Дрібнобуржуазна течія, яка заперечує будь-яку державну владу. [2.] Нестача порядку, нестача уряду.

анархіста, -ти, ч. Рс. Анархіст, політичний діяч, який намагається застосувати грізні засоби для знищення суспільного ладу.

анархія, -хії, ж. Рс. Анархія, бездіяльний стан суспільства, в якому відсутня організована влада, немає певних обов'язкових норм поведінки. - *Анархія - мати порядку* (лозунг анархістів під час Першої світової війни).

аналіза, -зи, ж. Пн. Розклад або розбір на частини, в осн. хімічний. - *Чув-єм про аналізу філософську, математичну, граматичну.*

анатомуваний, -на, -не, Пт. Анатомований, тіло людське порізане хірургом з дослідною метою.

анафема, -ми, ж. Пт. Анафема, відлучення від церкви, прокляття. - *Гнеска співали в церкві анафему.*

анафемський(-скі), -ка, -ке, Пт. *Прикм. до анафема.*

ангажуваний, -на, -не, Пт. Запрошений, замовлений до якоїсь дії, ангажований.

ангар, -гара, ч. Пр. Приміщення для літаків. - *Виштыкы аеропланы были в ангарах.*

англик, -лика, ч. Пр. Житель Англії або англієць по національності.

англікы, -ків, (офіцеркы, -церок), мн. Ол. Чоботи, в яких задня частина халяв є твердою. - *Цьоня Тоня: ма англікы, привезены з Гамерикы. (з пісні).*

ангелька, -кы, ж. Ол. Англійка, жителька Англії. - *В клубі одбылася проста бесіда медже англікамы й хлопамы.*

ангельський(-скі), -ка, -ке, Ол. Англіїський. - *Ірляндці не стараються ангельском бідом.*

англьоман, -мана, ч. Св. Друг всього, що англійське; англоман.

англосаксы, -сів, мн. Пр. Загальна назва германських племен, які в 5-6 ст. Колонізували Британію.

англьофоб, -фоба, ч. Св. Ненависник всього, що англійське; англьофоб.

андрут, -рута, ч. Ол. Вафлі. - *Я нич так не люблю їсти, як тоты андруты.*

анекдота, -ти, ж. Коротке оповідання жартовливого змісту, анекдот.

ани, едн. спол. Ол. Ні. (*варіант єднального сполучника „ни”, вжитий для підсилення заперечення.*) - *Не хотів ани женитися, ани дома сидити.*

ани раз, Ол. Ні разу. - *Ани раз мене мама не били.*

анитрошечкы, присл. Пр. Анітрішки.

аніж, спол. Пр. Ніж. (*варіант спол. „ніж”, вживаний для підсилення.*) - *Міг бы більше зробити аніж зривив.*

аніс, -нісу, ч. Пр. [1.] Аніс - сорт яблук. [2.] Аніс - однорічна трав'яниста рослина з родини зонтичних.

анісовий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до аніс.* Виготовлений з анісу.

анкра, -ри, ж. Св. Залізна скоба з восьми крючками, для з'єднання дерев, стін, вживана при будівництві.

ано, виг. Ол. Ну. - *Ано, заберся до роботы!*

анонім, -німа, ч. Пр. Той, що не підписує свого імені й прізвища під якоюсь письмовою працею, безіменний автор; лист написаний до когось без підпису. - *Знаний на Лемківщині писатель Хиляк В., підписувався Анонім Геронім.*

анотуваний, -на, -не, Пр. Записаний коротко, виписаний в тезах.

ансамбель, -блю, ч. Рс. [1.] Гурток однодумців, що виконує певний художній твір. - *Пісьню "Ой, верше, мій верше", ансамбель "Лемковина" виконав прекрасні.* [2.] Ряд будинків, що становлять одне архітектурне ціле. - *Ратуш і будинки наоколо нього становили єдиний ансамбель.*

ангал, -тала, ч. Вр. Бочка на вино або пиво ємкістю 100 літрів.

ангалок, -ка, ч. Вр. Дубова бочка на вино або пиво в 25 літрів.

ангалочок, -чка, ч. Вр. Бочівочка ємкістю менша за 25 літрів.

анти..., лат. Пр. Проти. Слово, яке в словах іншомовного походження виконує роль префікса, що означає проти, протилежний, ворожий: *антипатичний, антидот, антициклон, антивоєнний, антибіотики, антикадот, антиклери-кальний, антиклерикалізм, антильона, антимілітаризм, антисеміта, антисемі-тизм, антисептика, антитоксин, анти-тіло, антифашистський(-скі), антипасати і т. ін.*

антагоніста, -ти, ч. Пр. Непримиренний противник.

антик, -тика, ч. Пр. [1.] Стародавний предмет, що має художню цінність. [2.] Людина-дивак, що тримається давніх мод і звичаїв.

антиквар, -вара, ч. Сб. Знавець давнини, книжок і предметів; продавець їх.

антольогічний, -на, -не, Пр. Збірник творів одного жанру, різних авторів.

антонівка, -кы, ж. Пр. Сорт яблуні, що витримує низькі температури.

антракт, -ракту, ч. Пр. Перерва між двома актами в театрі.

антрамент, -менту, ч. (антраминт, -минту, ч.), Пн. Чорнило, рідини різного кольору, що служать для писання.

антрацит, -циту, ч. Пр. Один з найкращих сортів кам'яного вугілля.

антраша, -ши, ж. Св. Перегородка біля стелі великої кімнати.

антрикот, -кота, ч. Рс. М'ясо з верхньої частини волю, котлета.

антропо..., Пр. Перша частина складних слів іншомовного походження, що містить у собі значення людини, напр.: *Антропогенез, антропоїди, антропальог, антропальогічний, антропальогія, антропометрія, антро-поморфізм, антропофатія.*

анцикріст, -кріста, ч. Св. Антихрист, противник Христа, фальшивий Христос, чорт, злий дух.

анцихрист, -хріста, ч. Пн. Невірник.

ануляція, -ції, ж. Пр. Уневажнення, скасування.

апарат, -рата, ч. Пр. Фотографічний апарат, прилад; влада.

апарат паньстwowий, Пр. Державна влада.

апартаменти, -тів, мн. Пр. Апартаменти, гарна квартира, що складається з декількох кімнат.

апатит, -титу, ч. Пт. Мінерал, що використовується для виробництва фосфатних добрив.

апатитовий, -ва, -ве, Пт. *Прикм. до апатит.*

апатія, -тії, ж. Пр. Втрачення відчуття і зацікавленості на все, що відбувається навколо. Стан байдужості, млявості.

апаш - **апаша**, *ч.* Пр. Людина жорстока, напівдика, готова йти на вбивство, хуліган, злодій.

апеляция, **-ції**, *ж.* Пр. [1.] Відкликання в якійсь справі до вищої влади, відмовлення від вироку нижчої влади, оскарження ухвали нижчої інстанції перед вищою. [2.] Звернення до когонебудь за підтримкою, за порадою.

апельсина, **-сини**, *ж.* (помараньча, **-чи**, *ж.*) Рс. Апельсин, південний, тропічний фрукт і тропічне цитрусове дерево.

апендицит, **-цита**, *ч.* Рс. апендицит, *див.* сьлепа кышка.

апель, **-пелю**, *ч.* Пр. [1.] Заклик, лозунг. [2.] Перекличка. - *На апель vyšли vyšыткы гарештанты.*

апетит, **-титу**, *ч.* Пр. Жажда їсти, охота їсти. - *Тот, хто ма добрий апетит, тот й добрий робітник.*

аплікация, **-ції**, *ж.* Пр. [1.] Вид нашивки на ткани. [2.] Початкова практика в бюрі, звичайно, безплатна, пристосування до певних норм поведінки. [3.] Застосування хворому певного лікарського методу.

апольгета, **-ти**, *ч.* Пр. Церковний письменник, що бореться за християнську віру; захисник чогось.

апорт, **-порта**, *ч.* Пр. [1.] Сорт яблук. [2.] Наказ собаці.

апріль, **-ріля**, *ч.* Лз. Квітень (в *Закарпатті*).

араб, **-раба**, *ч.* Пр. Араб, виходець Близького Сходу або Північної Африки, людина арабської національності.

аптыка, **-кы**, *ж.* Пт. Аптека, заклад, в якому виготовляють ліки за рецептами, а також продають ліки.

аптыкар, **-каря**, *ч.* (аптекарька, **-кы**, *ж.*), Пт. Аптекарь, працівник або власник аптеки, який приймає рецепти, виготовляє і відпускає ліки.

аптыкарский(-скі), **-ка**, **-ке**, *Прикм. до аптыка.*

а-псік!, *виг.* Вр. Тпрусь! Вигук, коли відганяти kota.

арабіста, **-ти**, *ч.* Пр. Знавець життя арабських народів, їхньої культури.

арап, **-рапа**, *ч.* Пр. Арап, чорнокожий слуга.

арбалет, **лєта**, *ч.* Пр. Вид старовинної зброї, вид металки.

арбітраж, **-ражу**, *ч.* Пр. [1.] Погодження судом. [2.] Спекуляція на грошовій біржі.

аргентинец, **-нця**, *ч.* Пр. Житель Аргентини.

аршин, **-шина**, *ч.* Св. Аршин, довжина = 0,711 метра, давня східнослов'янська міра довжини.

аргумент, **-менту**, *ч.* Пр. Довід, засіб переконання.

аргументуваний, **-на**, **-не**, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до аргументувати.*

аргументувати, *недок. і док., перех.* Наводити докази, обгрунтовувати.

арисєргард, **-гарду**, *ч.* Пр. Задня сторона військового загону.

арик, **-рика**, *ч.* Пр. Рів з водою в пустинних районах.

аристократа, **-ти**, *ч.* Пр. Той, що належить до аристократії.

аристократичні, *присл.* Пр. Аристократично.

аристократизм, **-тизму**, *ч.* Пр. Характерна для аристократів манера поведінки, що виявляється в зовнішній вишуканості, витонченоті, гордовитості.

аристокрация, **-ції**, *ж.* Пр. Форма державного правління, при якому вся влада перебуває в руках заможної родової знаті.

аритметика, **-кы**, *ж.* Пр. Арифметика, розділ математики, що вивчає найпростіші властивості чисел і дії над ними (*додавання, віднімання, множення, ділення*).

ария, **-рії**, *ж.* Пр. Арія, пісня, спів, вокальний твір для одного голосу, що входить як складова частина опери, ораторії.

аркан, **-кана**, *ч.* Пр. [1.] Довгий мотузок з петлею на кінці, для ловлі диких тварин (*у татар для ловлі*

людей). [2.] Груповий танок у гуцулів.

аркушик, -шика, ч. Пр. Назва квадратного або прямокутного формату, в якому бувають виготовлені для торгівлі бляха, папір.

армата, -ти, ж. Пр. Гармата.

арматний, на, -не, Пр. *Прикм. до армата.* Арматний.

арматка, -кы, ж. Вр. Вид кольорової пташки. - *Арматкы, армелисты: сідают на осетю, як осетя одквітат; арматка кісткы з черешни кусат. (Fringilla coelebs).*

армелик, -лика, ч. Вр. (*Fringilla carduellis*) - *Пташок кліткастий. По бодакох сідат: Якоси чудні жгырче.*

армелистий, -та, -те, Вр. Різнокольоровий.

армивка, -кы, ж. Вр. Єврейська шапочка.

арміла, -лы, ж. Вр. Віл червоний з білими п'ятнами.

армілка, -кы, ж. Вр. Пташинка - осотник. - *Армілки паньскы по осотю сідают. - Армїлки лісовы - сьвірочут. - Армїлки по ялицьох з моху виют гнізда.*

арм'ян, -м'яна, ч. Пр. Вірменин, член народу, що становит основне населення Вірменії.

арніка, -кы, ж. Пр. [1.] Гірська, висока трав'яниста, з жовтими квітками рослина, з сім'ї складних. [2.] Лікувальна масть, зроблена з цієї рослини.

аромат, -мату, ч. Пр. Пахощі, аромат, запах, ніжний, приємний запах.

арочний, -на, -не, Пр. *Прикм. до арка.* Лукове склепіння мостів і колон.

арсеналь, -налю, ч. Пр. Арсенал, склад або фабрика зброї. Будівля для переховування різної зброї.

артерия, -рії, ж. Пр. [1.] Кровоносна судина. [2.] Основний шлях комунікації, як: ріка, залізниця, головна дорога.

аря! аря!, виг. Вр. Вигук для овець. - *Аря-аць! або аць-аря! - Кричит на уці, кед заганят.*

артиста, -ти, ч. Пр. Художник слова або мистецтва, який публічно виконує твори мистецтва.

артилериста, -ти, ч. Ол. Артилерис, той, що служить в артилерії.

археологія, -гії, ж. Пр. Наука про життя людей в стародавньому світі, розкопки і т. ін.

архімандрита, -ти, ч. Св. Арімандрит, найвище духовне звання у монахів.

архітектоніка, -кы, ж. Пр. Мистецтво надання будівлі гарної, гармонійної цілості, відносно стилю і краси.

арцибискуп, -купа, ч. Ол. Архієпископ, середнє звання між єпископом і метрополитом.

асамблея, -лєї, ж. Пр. Загалні збори міжнародних, високопоставлених, державних представників.

асенізація, -ції, ж. Пр. Усунення і знешкодження нечистот і газів.

асекурація, -ції, ж. Св. Страхування, забезпечення на нещасний випадок (*життя або майно*).

асекураційний, -на, -не, Ол. *Прикм. до асекурація.* Страхувий.

асекурувати, недок., перех. Ол. Страхувати, убезпечувати на нещасний випадок. - *Заасекурував-єм ся й хьжу і статок на вшелький випадок.*

асентеруваний, -на, -не, Ол. *Прикм. до асентерунок.* Забраний на службу у військо.

асентерувати, недок. Ол. Покликати на службу у військо.

асентерунок, -нку, ч. Ол. Військовий набір. - *Пішов Штефан до асентерунку, бо юж му час прийшов.*

асесор, -сора, ч. Пр. Співсуддя, молодший суддя (*в Польці*).

асигната, -ти, ж. Св. Паперовий банкнот в Росії (*випускався в Росії з 1769р. по 1843р.*).

асигнація, -ції, ж. Пр. Письмове звернення до каси, що уповажнювало до виплати грошей.

асигнуваний, -на, -не, Пр. Дієприкм. пас. мин. ч. до асигнувати. Виділений в грошах або вартісних документах.

асиста, -ти, ч. Рс. [1.] Помічна людина, яка обслуговує богослужіння в церкві. [2.] Помічний викладач у вузі. [3.] Група людей, що супроводжує якогось достойника, або вченого.

асперина, -рини, ж. Пр. Аспірин, біла кристалічна речовина, що вживається як ліки для зниження температури і вгамування головного болю.

астра, -ри, ж. Св. Астра, огородня квітка, може бути різного кольору.

астральний, -на, -не, Пр. Зоряний. (*У окультистів - мнима ефірна речовина, зв'язуюча тіло й душу*).

астро..., Пр. Перша частина складних слів іншомовного походження, що означає зоряний, напр.: *астроботаніка, астрограф, астролог, астрологічний, астрологія, астролябія, астрометрія, астронавта, астронавтика, астроном, астрономія, астрофізика*.

астряб, -ряба, ч. Вр. Яструб (*Astur polumbanus (misus communis)*).

астрябик, -бика, ч. Вр. Яструбок. - *Од Крилиці-здору до села Астрябик мож перейти піше през гору*.

астряб'я, -б'яти, с. Вр. Яструбок ще неопірений.

астрябий, -ба, -быне, Вр. Яструбиний.

асфальт, -фальту, ч. Рс. Асфальт, смола, що служить для покриття доріг.

асфальтуваний, -на, -не, Рс. Асфальтований.

асцета, -ти, ч. Пр. Аскет, людина, що з релігійних переконань, проводить життя суворо, відказується від усього світського життя.

ат!, виг. Вр. От! Ось! - *Ат, лем пару днів, як єм пришов!*

ат-де (ад-де), Вр. Он-де, от-де.

атак, -таку, ч. Пр. [1.] Атака, навальний напад на ворога, вирішальний етап наступу. [2.] Рішуча дія спрямована проти когонебудь або на досягнення якої-небудь мети. - *Муж был радий, же так легко ся одбив од жениного атаку*.

атеїста, -ти, ч. Пр. Безбожник, безвірник, прихильний атеїзму.

атлас, -ласу, ч. Пр. Шовкова або напівшовкова тканина, блискуча і гладенька з правої сторони. - *Марина набрала Ваньови на кошелю червеного атласу, - аж горит!*

атласовий, -ва, -ве, Пр. Прикм. до атлас. Зроблений з атласу.

атлетика, -кы, ж. Пр. Атлетика, вид спорту. - *Треба займатися й тяжком й легком атлетиком!*

атляс, -лясу, ч. Пр. Збір географічних карт.

атракція, -ції, ж. Пр. Атракція, захоплення чимсь незвичайним, рідкісним явищем; розваги в місцях відпочинку, карусель, гойдалки і др.

атрамент, -менту, ч. Пр. Див. Антрамент.

атут, -тута, ч. Ол. Козир.

атутовий, -ва, -ве, Ол. Прикм. до атут. Козирний.

аудієнція, -ції, ж. Пр. Аудієнція, офіційний прийом відвідувачів високопоставленою особою.

аукція, -ції, ж. Пр. Продажа, пов'язана через ліcitaцію з аукціону.

ах!, виг. Вр. Ой! Ох! Ах!

а - ци?, Вр. А-чи? - *А-ци то буде правда тому?*

ачей, Ол. А можливо, може бути.

ач-урда-ши, виг. Ол. Кличка при навертанні барана. - *Кличе на барана, кед навертат: ач-урда-ши!*

а - юж - так, Ол. Так, а вже так.

Б

б, - Друга літера алфавіту в лемківській говірці на позначення приголосного звука „б” (вимовляється „бе”).

ба, *част.* Пр. Чи, так. - *Ба чуєш?*

баба, **-бы**, *ж.* Пт. [1.] Жінка, молодиця. - *То фест баба, ма червени лиця.* [2.] Жебрачка, бабуня, стара жінка, послужка. [3.] Мати матері або батька. [4.] Рід печива з пшеничного борошна.

баба снігова, Пт. Снігова баба.

бабак, **-бака**, *ч.* Пр. Грузин, досить великий і незграбний, що живе переважно в степу, в норах.

бабахати, **-бахам**, **-бахаш**, **-бахат**, **-бахаме**, **-бахате**, **-бахают**, *н. сп.* **бабахни!** **-нийте!** Ударяти, стріляти, утворювати сильні уривчасті звуки. - *Бабахнув з берега до води.*

бабахкати, *н. сп.* **бабахкай!** Пр. *Див. бабахати.* Звучно бити. - *Бабахкат в бубен, аж уха болят.*

бабій, **-бія**, *ч.* Св. Чоловік, який спокушує жінок.

бабка, **-кы**, *ж.* Пр. [1.] Жінщина, що доглядає чужих дітей. [2.] Повитуха, що приймає роди, але не має спеціальної освіти. [3.] Сталева коваделка для клепання коси. [4.] Подорожник ( ), безстробельна рослина з горсткою широких листків, вживана в народній медицині. [5.] Суглоб над копитом ноги коня. [6.] Петля, на яку застібають гаплик (*часто зветься „кобилка”*).

бабник, **-ника**, *ч.* Св. [1.] Приміщення, де роздягаються жінки. [2.] Передсінок в церкві, де звичайно сидять жінки.

бабраня, **-ня**, *с.* Пр. *Дія за знач.* бабрати ся, розбиранняся в чомусь нечистому, в мокрому.

бабрати ся, **бабрю ся**, **-реш ся**, **-ре ся**, **-реме ся**, **-рете ся**, **-рют ся**, *н. сп.* **бабрый ся!** Пр. [1.] Змочуватись чимсь брудним при роботі,

розхляпувати, розгрібувати щось. [2.] Погано малювати (*без частки „ся”*).

бабранина, **-ни**, *ж.* Рс. Мазанина, базгранина.

бабуря, **-лі**, *ж.* Пт. Брудна дівчина, жінка, яка робить нечисто.

бабин вовк, Вр. Гусінь. - *Така оброслена гусениця, як вивірчий хвіст.*

бабин пес, Вр. Гусінь (*Bärengruppe*).

бабій пес, Вр. *Див. бабин пес.*

бабиско, **-ка**, *ж.* Пр. Бабище, *збільш. до баба, зневажл.*

бабско, **-ка**, *ж.* Св. Бабера, *зневажл. до баба.*

бабухатий, **-та**, **-те**, Рс. Череватий, пузатий, товстопузий.

баб'яр, **-б'яра**, *ч.* Рс. *Див. бабій.*

бавиделко, **-ка**, *с.* Гж. Іграшка, забавка.

бавити ся, **-влю ся**, **-виш ся**, **-вит ся**, **-виме ся**, **-вите ся**, **-влят ся**, Пр. [1.] Гратись. - *Діти бавлять ся од рана.* [2.] Баритись, сидіти довго у когось. - *Не бав ся довго!* [3.] Бавлення, безтурботне проведення часу на іграх.

бавняний, **-на**, **-не**, Пт. Полотно, зроблене з бавовнику.

бавовняний, **-на**, **-не**, Пр. *То саме, що бавняний.*

бавовняр, **-няра**, *ч.* Пт. Людина, яка працює біля бавовника.

багатир, **-тиря**, *ч.* Рс. Герой, людина, яка доконала важливих вчинків.

багатоженец, **-нця**, *ч.* Рс. Багатоженець, чоловік, який женився одночасно декілька разів.

багато..., Перша частина складних слів, що відповідає слову багато в другому значенні, напр.: *багатоварштатниця, багатоженьство, багатокільометровий, багатоколірний, багатокорпусний, багато-лямповий, багатопляновий, багатоступень-частий, багатотисячний, багатоядерний, багатоярусний.*

багниско, -ка, с. Ол. Багнище, багнисько.

багниця, -ці, ж. Вр. Рокита (*Solix caerulea*). - Багнята на рокуті.

багнітка, -кы, ж. Пт. Брунька верби. - Багнітки ломлят на квітну неділю.

багно, -на, с. Пр. [1.] Багно болота, трасовина. [2.] Рослина, що росне в багні.

багрити, -рю, -риш, Св. [1.] Витягати з води багором (*дерев'яною тичкою з металевим гаком*). [2.] Надавати чому-небудь відтінку багряного кольору.

багро, -ра, с. Пр. Частина обводу колеса з дерева. - *Єдно багро з'єднує дві шпичі в колесі.*

багателізувати, Пр. Нехтувати, легковажити. - *Збагателізував си кашель, а потім мусів лежати в шпитали.*

багателя, -лі, ж. Пр. Дрібниця, нічого важливого.

багателька, -кы, ж. Пр. Дрібничка, нічо не значуще. *Здрібн.[до] багателя.*

багательний, -на, -не, Пр. Маловажний, малозначний, незначний.

багета, -ти, ж. Пр. Листва до рами, покрита тисненням в узорі гіпсом, багет. - *Тоты багеты треба позолотити.*

багнет, -нета, ч. Рс. Багнет, вид кортика, що прикріплюється до верхнього кінця карабіну; штик.

баданя, -ня, с. Пт. Лікарське обслідування.

бадати, бадам, -даш, -дат, -даме, -дате, -дают, н. сп. бадай!, -дайме!, -дайте!, [1.] Обслідувати, оглядати, (мед.) - *Дохтор збадав го і повів, же він хворий на червінку.* [2.] Випитувати, доходити правди. - *Я вибадала го, же він нич не вартат.*

баденя, -ні, ж. Вр. Яма, що виникла внаслідок дії води. - *Яма в потоці, што вода виб'є.*

бадиля, -ля, с. Св. Стовбур рослини, засохнута билина без листя.

бадуня, -ні, ж. Вр. Стояча вода в ямці потока. - *Бадуня, де вода стоїт, што вибита яма.* - *Бадунька мацюєнька, што человек ся нап'є води.*

бадуақы, -ків, (патлақы), мн. Вр. Лемки знад угорського кордону, що вимовляють заміст в - л = ŷ; я гваріл, я хоріл, я был - Ягваріŷ, я хоріŷ, я быŷ.

базграня, -ня, с. Пр. Базграння, погане письмо, лихе малювання.

базгранина, -ни, ж. Пр. Базгранина, мазанина, невміле писання.

базграти, базграм, -раш, -рат, -раме, -рате, -рают, Погано писати, базграти.

базькы, -зьок, мн. Вр. Ягнята.

базю! базю!, виг. Вр. Звернення до овець, коли їх хоче прикликати.

базя, -зяти, ж. Пр. Ягня.

базятко, -ка, с. Пр. Ягнятко.

байдак, дака, ч. Пр. [1.] Вид річкового судна без даху, байдак. [2.] Нероба, гульвіса. - *Ты, байдаку, нич не робиш, лем даром хліб їш!*

байдикы бити, Пр. Байдикувати, нічого не робити. - *Юж два тыжні б'є байдикы, плете дурниці.*

бай - бай!, Св. Люлі - люлі!

байгеле невідм. Рс. Кругленький єврейський бублик. - *Йосько дав мі їсти байгеле.*

байка, -кы, ж. Пн. 1. Дрібниця, не біда. - *То байка, же він стратив пінязі, добрі, же ся зостав здрав!* 2. Вигадка, байка, вид алегоричної поезії. - *Тота байочка несе з собом мудру мораль.* 3. Вид полотна. - *Купила-м в склепі штырі метры байкы на кошелі.*

бакалявр, -лявра, ч. Пр. Вчитель, перший академічний ступінь. (Ще й сьогодні існуючий у Франції.) - *Заняття бакалявра барз тяжке, але гонорове.*

байочка, -кы, ж. Пр. Неправда, видумана на когось розповідь; казочка.

байсигель, -сигля, ч. Пр. Велосипед.

байструк, -рука, ч. Пр. Байструк (*презирл.*), хлопчик без батька.

байоро, -ра, с. Вр. Велика калюжа, яма з водою.

байориско, -ка, с. Вр. Велика захарашена яма з водою. - *В байориску весном жабы кумкают.*

байтлювати, Пн. Пласти нісенітниці, верзти, безікати.

байгуля, -лі, ч. Пн. Недотепа.

байц, -цу, ч. Пр. Назва хімічного розчину, що служить для приготування під фарбу шкіри, тканини, дерева, металю; витравлення.

байцуваня, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* байцувати, протравлювати.

байцувати, Пр. Протравляти, протравлювати байцем.

байчар, -чара, ч. Рс. Сплетняр, плетун, вигадник.

байчарство, -ва, с. Рс. Розпускання пліток.

бакенщик, -щика, ч. Пр. Людина, яка запалювала освітлювальні, газові лампи на вулицях.

бакляжан, -жана, ч. Пр. Баклажан, зернистий, їстівний овоч у формі грушки.

бакса, -си, ж. Пр. Поштова скринька. - *Шмарив листи до бакси.*

бакун, -куну, ч. Пр. Тютюн, найнижчого сорту.

балагула, -ли, ч. Пр. Візник-єврей, єврейська підвода, що возила подорожніх; гульвіса, недбалець.

балагувати, -гую, -гуєш, -гує, -гуєме, -гуєте, -гуют, н. сп. балагуй! - гуйме!, -гуйте!, Даремно проводити час, не робити нічого.

балван, -вана, ч. Ол. Бовдур, ідіот.

балваниско, -ка, ч. Ол. Дурень, кретин, ідіот у вищій ступені.

балваньский(-скі), -ка, -ке, Ол. Ідіотський, кретинський.

балваньство, -ва, с. Ол. Ідіотизм, кретинізм. - *То істно балваньство - сьміятися з чужого нещестя.*

бале! ба-ле!, Вр. Дивись! (*малоправдоподібно*).

балец, -льця, ч. Вр. Великий, весільний коровай.

балик, -лика, ч. Ол. Вуджений хребет осетра або іншої червоної риби.

балія, -лії, ж. Пр. Велика дерев'яна, складена з клепок посудина, що служить для прання в ній білизни.

балух, -луха, ч. Вр. Забава, танці.

балуша, -ши, ж. Вр. Те саме, що балух. - *При балуши, як добре весіля або кстини, приходят на мисель розмаіты сьпіванкы.*

бальдахім, -хіма, ч. Пр. Бальдахін, вид заслони або накриття, постійного або переносного на стовпках, зробленого з тканини, дерева або металу, що служить на великих празниках. - *Ксьондз ишов під бальдахімом.*

баль, -лю, ч. Ол. Бал. - *На тім балю было дуже молодіжи.*

баль, -лі, ж. Пр. Балка. - *З той балі не є жадного хісна.*

бальзамуваний, -на, -не, Пр. Бальзамований, церковний, поставлений символічно знак хреста на чолі дітини.

балькон, -кона, ч. Св. Виступаюча прибудівка на другому або вищому поверсі дому.

бальконик, -ника, ч. Ол. Балкончик.

бальон, -льона, ч. Ол. 1. Гумова, скляна або металева кулиста посудина. 2. М'яч, гумова камера. 3. Аеростат, повітряний корабель.

бальоник, -ника, ч. Ол. М'ячик, шарик.

бальяндрасити, -рашу, -сиш, Пр. Шукати рівноваги, удержувати рівновагу.

бамбух, -буха, ч. Ол. Бебехи, шлунок рогатої худоби.

бандаж, -дажу, ч. Пр. [1.] Пов'язка з бинту, марлі і вати (*хірург.*). [2.]

Сталевий обруч натянутий як обід на колеса вагонів і локомотивів.

банан, -нана, ч. Пр. [1.] Тропічна, пальмоподібна рослина і овоч цієї рослини. [2.] Вид солодкого печива.

бандажиста, -ти, ч. Ол. Людина, що накладає пов'язки хворим і раненим.

бандажування, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* бинтувати, перев'язувати. Бинтування, перев'язування.

бандажувати, -жуєш, -жує, Ол. Бинтувати, перев'язувати.

бандзюра, -ри, ж. Вр. Ополонка в льоді.

банджура, -ри, ж. Вр. *Див.* бандзюра.

бандита, -ти, ч. Ол. Бандит, розбійник, людина, яка має за собою грабіж або вбивство.

бандитський(-скі), -ка, -ке, Ол. Бандитський.

бандури, бандуркы, -рок, мн. Ол. Картопля (*назва картоплі у Східній Лемківщині*).

бандурянка, -кы, ж. Ол. Натина з картоплі, картоплянка.

баник, -ника, (закручованикі, штруглі), ч. Лз. Рулет із тіста.

банкер, -кера, ч. Рс. [1.] Банкір - фінансист. [2.] Ігрок, що тримає банк при грі в карти.

банкет, -кету, ч. Пр. 1. Учта, гостина в честь чогось. 2. Край битой дороги, по якій не можна їздити. 3. Лава, перша верства муру при муруванні його.

банкрот, -рота, ч. Ол. Банкрут, розорений комерсант.

банкротство, -ва, с. Ол. Банкрутство, фінансова неспроможність.

банкнот, -нота, ч. Ол. Банкнот, паперові гроші, банковий білет.

бант, -ту, ч. Ол. Перев'язка, що скріплює дві сторони даху.

бант, -та, ч. Св. [1.] Полиця, на якій сплять кури. [2.] Поперечна балька, що зв'язує крокви даху.

банування, -ня, с. Ол. Туга. - *Банування за старим крайом.*

баняк, -няка, ч. Рс. Чавунний горщик для варення картоплі. - *Постав там баняк з комперями до пеца!*

банюр, -нюра, ч. Пр. Яма в річці, з глибокою водою, що не видно дна.

банясто, присл. Ол. Куполоподібно, опукло.

баньчуга, -гы, ж. Вр. Калюжа.

барак, рака, ч. Св. Одноповерхове, деревляне, тимчасове приміщення для солдат, хворих або бідних.

бараник, -ника, ч. Рс. Баранець, молодий шестимісячний баран; невинна людина (*жарт.*).

бараній, -ня, -не, Пр. Баранячий.

бараніти, -нію, -нієш, Ол. Чманіти, дурманіти.

баранка, -кы, ж. Пр. [1.] Шапка з баранячої шкурки. [2.] Товста, дуже велика хустка з справжньої вовни.

барбачія, -чії, ж. Вр. (*Znaczenie nie podane w materiale. Przytaczamy za: „Словар українського языка” Б. Гринченкы, gdzie za Werchratškim*) Птіца (*Galerita cristata*) хохлатый жаворонокъ.

барвник, -ника, ч. Пр. Барвник, субстанція, що має властивість закольоровувати безбарвні речі, пігмент.

барже, вищий ст. порівн. від барз, Ол. Більше, дужче, сильніше. - *Вчера ня барже голова боліла, як гнеска.*

барвений, -на, -не, Рс. Фарбований, забарвлений.

барвити, -влю, -виш, Рс. Фарбувати, красити, закольорувати.

барвисто, присл. Рс. В різні кольори, барвно.

барвіня, -ня, с. Рс. *Дія за знач.* барвити. Фарбування.

барз, присл. Пр. Дуже, сильно. - *Барз кепско мі з головою. - В тій салі было барз гарді.*

барзкы, присл. Вр. Досить багато. - *Барзкы медку є в тім ули.*

бары, -рів, мн. Ол. Плечі. - *Воз го за бары й шмар ним о землю!*

барилка, -кы, ж. (**баривка, -кы**), Пр. [1.] Невелька дерев'яна, опуклої форми, з двома днищами, посудина для ріднини. [2.] Товста людина (*презрл.*).

барига, -гы, ч. Пр. [1.] Людина, що скуповує товар і перепродає його. [2.] Помічник купця при купівлі сільськогосподарських продуктів та тварин на торговлиці.

баришництво, -ва, с. Пр. Знання бариги.

барлога, -гы, ж. Пр. [1.] Підстілка для худоби, переважно з соломи. [2.] Медведже лігво, барліг. [3.] Бідна нужденна постіль на ліжку, бруд на ліжку та в хаті. - *То чыста барлога в тій хыжи!*

баришниця, -ці, Вр. Зілля. - *Баришницю іст худоба.*

барнявий, -ва, -ве, (барнявий, -ва, -ве), Вр. Коричневий колір, коричнуватий. - *Пташок верхом барнявий, сподом червень.*

барник, -ка, ч. Вр. Вид пташки. - *Пташок цілком чорний, лем кінці крил ма червень.*

барниха, -нихы, ж. Ол. Кличка ко[р]ичневої корови.

барнуля, -лі, ж. Вр. Кличка червоно-бурої корови.

барнястий, -та, -те, Вр. Темно бурий, шатен. - *Тот хлоп ма барнясти волосы. - Куроаптка тіж барняста.*

баршановий, -ва, -ве, Вр. Сіро-зелений. - *З баршану, такий як баршан.*

басальга, -гы, ж. Пр. Палиця чабана або батіг з олов'яною галочкою на кінці. - *Возму басалигу, буду нас телята. (з пісні).*

басамунка, -кы, ж. Ол. Стрічка.

басамуночка, -кы, ж. Ол. Стрічечка, стьожечка.

басамунча, -чати, с. Ол. Маленька стрічка.

басен, -сену, ч. Пр. 1. Басейн, штучне, вибетоноване або обмуроване місце, наповнене водою

для плавання. 2. Місцевість з рікою та її притоками, що впадають до неї. - *В басені рікы Рона, є лем єдно невелике місто - Горлиці.*

басы, -сів, мн. Ол. Контрабас.

басыста, -ти, ч. Ол. Контрабасист.

басок, -ска, ч. Пр. *Змениш до бас.* Найнижчий чоловічий голос. - *Ицы молодой, але має добрий басок.*

батериєц, -рийця, ч. Пр. Батереєць, солдат, який служить при важкій артилерії.

батист, -тисту, ч. Пр. Батист, тонке бавовняне полотно, фабричного виробу.

батистовий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до батист.* Зроблений з батисту.

батіг, тога, ч. Пр. Кийок з сплетеним з шкіри закінченням, яке служить для ударів.

батіжок, -жка, ч. Пр. Невеликий батіг, ручка якого звичайно прикрашена різбою.

баткати, баткам, -каш, -кат, -каме, -кате, -кают, Ол. Дзьобати, вдаряти чимось гострим. - *Кура баткат, кед іст.*

батнар, -наря, ч. Пр. Довгий, грубий залізний цвах.

батон, -тона, ч. Рс. Подовгаста форма пшеничної булки.

батожиско, -ка, ч. Вр. Ручка до батога. - *Грубий конец батога называт ся пуга, тоньший конец з гузіками - шмигар.*

батожити, -жиш, -жит, Вр. Битит батогами, окладати батогами.

батюшка, -кы, ч. Пр. Священник, піп (*тільки православний*).

батьр, -тяра, ч. Ол. Вуличний хлопчиско, хуліган, босяк, шибеник.

бах! бух! бац!, Ол. Вигуки.

бахканя, -ня, с. Рс. *Дія за знач.* бахкати. Постійні, рівномірні, звучні удари.

бахкати, -кам, -каш, -кат, -каме, -кате, -кают, Рс. Ударяти з силою, стукати.

бахнути, -ну, -неш, док. Пр. Вдарити.

бахор, -хора, ч. Пр. Нешлюбна дитина, байстря, вередлива дитина.

бацкати, -кам, -каш, -кат, -каме, -кате, -кают, н сп. бацний! -нийме! -нийте!, Вр. Штовхати головою. - *Теля бацкат до вим'я.*

бацнути, Вр. Один раз вдарити головою. - *Баран го бацнув.*

бача, -чы, ч. Гж. Вівчар, чабан.

бачок, -чка, ч. Пр. Металева посудина для держання в ній води.

баштан, -тана, ч. Пр. Овочевий город, де вирощують огірки, дині.

баштовий, -ва, -ве, Пр. Те, що зв'язано з оборонною вежею, в якій була вода.

баюсы, -сів, мн. Пр. Вуса.

баюсатий, -та, -те, Пр. *Прикм. до баюсы.* Вусатий.

ба-як, виг. Вр. Так воно є, дійсно це так!

баяніста, -ти, ч. Ол. Музикант, що грає на баяні.

бвазен, -зна, ч. Св. 1. Блазен, сміхун, клоун. 2. Молокосос, молода і недосвідчена життєво людина.

бванцар, -царя, ч. Пт. Мідяне кільце, що прикріпляється до кінської упряжі і служить як прикраса.

бздыкати ся, бздыкам ся, -каш ся, -кат ся, -каме ся, -кате ся, -кают ся, н сп. бздикни!, Ол. Перекидатися через голову. - *Стрілець вистрілив, а заяц лем ся бздыкнув.*

бздырка, -кы, ж. Пн. Дрібна риба.

бздина, -ни, ж. Пн. Сморід, газу відходової кишки.

бздура, -ри, ж. Пн. Дурниця, річ не варта уваги, безсенсовність.

бздурити, -рю, -риш, Пн. Верзти, теревенити, плести, базікати.

бзык, -ка, ч. Вр. Бузина. ( ). - *Зо бзыка роблят пищавкы.*

бзынчаня, -ня, с. Ол. Дзижчання, гудіння.

бзынчати, Ол. Дзижчати, гудіти.

бзычати, Вр. Бриніти. - *Гівняр брунчит або бзычит; чміль брунчит.*

бзикати, Ол. Бриніти.

бзік, -ка, ч. Ол. Псих, неврівноважена людина.

бзікувати, Ол. Дуріти, психувати.

бзікуватий, -та, -те, Ол. Придуркуватий, чудакуватий.

бе! базю, бе!, виг. Ол. Кличка до вівці, коли її кликати.

бевхати, Ол. Вдаряти. - *Бевхнув собом на постіль і заснув.*

бевхнути, Ол. Впасти. - *Ишов берегом й бевхнув до воды.*

бегонія, -нії, ж. Св. Бегонія, декоративна рослина. ( ).

беднар, наря, ч. Вр. Боднар, ремісник, що виробляє діжки, бодні.

бедрак, -рака, ч. Вр. Личина травневого хруща, хробак.

бедро, -ра, с. Пн. Частина ткацького верстата.

бедуїна, -ни, ж. Пр. Вид довгого жіночого верхнього плаща з капюшоном.

без, приім. Гж. Через. - *Ишов хлописко без болотиско. - Без море, без гору, без верх надходят вісти.*

без, бозу, ч. Пн. Вузок. Садова кушева рослина з гронами красивих квіток. ( ).

безварунково, присл. Ол. Безумовно, беззастережно.

безварунковий, -ва, -ве, Ол. Безумовний, беззастережний, певний.

безвладний, -на, -не, Пр. Спараліжований, безсилий, що не володіє собою.

безвстыдний, -на, -не, Пн. Безсоромний.

безвстыдник, -ника, ч. Пн. Безстыдник.

безграничний, -на, -не, Пр. Безмежний, нескінчено великий.

безвіст, -вісти, ж. Пр. Безвість, нестача відомості, незнання.

безкарні, присл. Пр. Без страху про штраф, зухвало, безкарно.

безліку, Пр. Безлік, дуже велика кількість чогось.

безконкуренційні, Ол. Поза конкуренцією.

безнамыслу, Ол. Не задумуючись.

безпам'ятний, -на, -не, Ол. Такий, що втратив свідомість.

безпанський(-скі), -ка, -ке, Ол. Беззахисний, без господаря.

безпардону, Ол. Безпардонно.

безпляновий, -ва, -ве, Ол. Безплановий, незалежний.

безпосередні, Ол. *Присл.* Безпосередній; прямо, просто, зараз наступаючий по чомусь, не шаблонний.

безпотребы, Ол. Не потрібно.

безперестанний, -на, -не, Ол. Безперестанний, невинний.

безперестанні, *присл.* Ол. Безустанку, невинно.

безпритомний, -на, -не, Ол. Непритомний.

без□ÁIE v ;24 □ È 鄒

橢橢鄒鄒

Ет □

□ □ 襖
 ☼ ☼ ☼ ☼
 ] ° ° ° ° ° °
 ¶ ,258
 β ϕ ο □ , 25É ì ò ò
 ò ò ò ò ò
 ò & 7 x x □ С
 □ Ё □ Ё □25\$ °Ω Ѓ □
 □25° 25 ° ò 25
 ò ò ò ò
 □ **езспорний, -на, -не, Пн.**
 Безспірний, незаперечний.

□ □ 襖
 ☼ ☼ ☼ ☼
 ] ° ° ° ° ° °
 ¶ ,258
 β ϕ ο □ , 25É ì ò ò
 ò ò ò ò ò
 ò & 7 x x □ С
 □ Ё □ Ё □25\$ °Ω Ѓ □
 □25° 25 ° ò 25
 ò ò ò ò
 □ **езспорний, -на, -не, Пн.**
 Безспірний, незаперечний.

° ° ° ° ° ° ¶
 ,258 β ϕ
 о □ , 25É ì ò ò
 ò ò ò ò ò
 ò & 7 x x □ С □
 Ё □ Ё □25\$ °Ω Ѓ □ □
 25° 25 ° ò 25
 ò ò ò ò
 □ **езспорний, -на, -не, Пн.**
 Безспірний, незаперечний.

о □ , 25É ì ò ò
 ò ò ò ò ò
 & 7 x x □ С □
 Ё □ Ё □25\$ °Ω Ѓ □ □25°
 25 ° ò 25
 ò ò ò ò
 □ **езспорний, -на, -не, Пн.**
 Безспірний, незаперечний.

ò ò & 7 x x
 □ С □ Ё □ Ё □25\$ °Ω
 Ѓ □ □25° 25 °
 ò 25 ò ò
 ò ò □ **езспорний, -на,
 -не, Пн.** Безспірний, незаперечний.
 ° ò 25 ò
 ò ò ò □ **езспор
 ний, -на, -не, Пн.** Безспірний,
 незаперечний.

езспорний, -на, -не, Пн.
 Безспірний, незаперечний.
безтерміновий, -ва, -ве, Ол.
 Безстроковий.
безтерміново, присл. Ол.
 Безстроково.
безхосенний, -на, -не, Пн.
 Безкорисний.
безпрограшний, -на, -не, Ол.
 Безпрограшний, виграшний.

безчестити, -шу, -тиш, Ол. Позбавляти честі, неславити, ганьбити.

бейдак, -дака, ч. Вр. Чоловік, який говорить нерозумно, недотепа.

бейдуля, -лі, ж. Вр. Жінка, яка бреше, говорить незрозуміло.

бекати ся, -каш ся, Пр. Брикатися. - *Теля ся бекат през ден.*

беканя, -ня, с. Ол. Бекання, звуки, що їх видають вівці, кози.

бекати, -чиш, -чит, Ол. Бекати, час від часу бекнути.

бекон, -кону, ч. Пр. Малосольне м'ясо молодого поросяті, спеціально для цього годованого.

бекса, -си, ч. Ол. Плаксі́й, плакса.

беку! н. сп. Вр. Какай! (*дитяче*). - *Бецяй! Дитятко, бецяй.*

белей, -лея, ч. Вр. [1.] Дебіл, штурпак. - *Ты, белею, ты штурпаку!* [2.] Хробак, личина травневого хруща.

белетриста, -ти, ч. Ол. Белетрист, новеліст, письменник.

белетристика, -кы, ж. Ол. Белетристика, художня література.

бельведер, -дера, ч. Пр. Репрезентативна, розмальована будівля; альтанка.

белька, -кы, ж. Св. 1. Балка, обтесана з чотирьох сторін; 2. Дрючок (*перекладина*) у ваги.

белькнути, -ну, -неш, Пр. Крикнути щось незрозуміле, бовкнути.

белькування, -ня, с. Св. Паралельне уложення балок між двома поверхами будівлі.

бельфрувати, -рую, -рує, Пр. Вчителювати (*зневажливо*).

бензина, -ни, ж. Рс. Бензин, рідина з специфічним запахом, добувана з нафти, вживана як пальне для моторів і інших технічних цілей.

бензиновий, -ва, -ве, Рс. *Прикм. до бензина.*

бензол, -золу, ч. Рс. Бензол, орган. сполука з приємним запахом вживаний у промислі.

бенедиктин, -тина, ч. Пр. 1. Чернець польського монастиря ім. Бенедиктина. 2. Лікер, сорту бенедиктина.

бенефіс, -фісу, ч. Пр. Дохід з концерту даний на користь артисти.

бенкарт, -карта, ч. Пр. Баистрюк, безбатьченко, бездоглядний, хлопчик.

бенцвал, вала, ч. Пр. [1.] Вайло, незграба, неповоротка людина. [2.] Бовдур, йолоп, недорозвинута людина.

бенцнути, -ну, -неш, Пр. Бебехнути, гепнути, гепнутися, впасти несподівано. - *Але-ся бенцнув з того дерева.*

березина, -ни, ж. Пр. Берізка, березовий прут.

бечати, , -чу, -чыш, -чыт, -чыме, -чыте, -чат, н. сп. беч!, Пр. Плакати голосно без потреби, ревти.

березняк, -няка, ч. Пр. Гай з березовими деревами. - *Пасла-м уці в березняку.*

бернандин, -дина, ч. Пр. Чернець польського монастиря бернардинів.

бесіда, -ди, ж. Пн. Розмова, вимова і діалект.

бесідник, -ника, ч. Пн. Співрозмовник, співбесідник, учасник розмови.

бесідувати, -дую, -дуєш, Пр. Розмовляти, гомоніти. - *Она знає бесідувати по німецькы.*

бестийка, -кы, ж. Пр. Шельма.

бестія, -тиї, ж. Вр. Звір, бестія, бузувір, шельма. - *Бестія бігат по меджах.*

бетанг, -танга, ч. Вр. Волоцюра, вагабунда.

бетангувати, -гую, -гуєш, Вр. Волочитися.

бетегга, -гы, ч. Пр. Нероба, безсоромник, презирливе прізвисько.

бетегога, -ти, ч. Вр. Ні до чого нездібна людина. - *Нездолий человек.*

бетяга, -гы, ч. Вр. Гультай, гульвіса, шибеник.

бетяр, -тяра, ч. Пр. *Див. батяр.*

бетон, -тону, ч. Пр. Маса з гидравлічного вапна (*цементу*) і дрібного каменю, швидко твердіюча, вживана як підклад під фундамент для виробів штучних камінних плит.

бетонуваний, -на, -не, Пр. *Прикм. до бетон.* Зроблений зцементу і піску.

бехнути ся, -ну ся, -неш ся, Пр. Впасти ненароком.

бешкетниця, -ці, ж. Пр. Невгамовна в несмачних жартах дівчина.

бешкетництво, -тва, с. Пр. Жартівливе поводження.

бештаня, -ня, с. Пр. Лайка, лаяння.

бештати, -там, -таш, -тат, -таме, -тате, -тают, Вр. Лаяти, бештати, сварити когось.

бечаня, -ня, с. Рс. Бечання, мекання, плач, рев. - *Не можу чути того бечаня овец.*

бечати, -чу, -чиш, Рс. [1.] Плакати, ревти (*про дитину*). [2.] Бекати, мекати. - *Баран бечит, а коза мечит.*

быдля, -ляти, с. Рс. Худобина, рогата худоба.

быдлята, быдлят, мн. Рс. Скотина.

быдлярчий, -ча, -че, Рс. Скотський, коров'ячий.

быдлярчка, -кы, ж. Рс. Коров'яче лайно.

бывен, -вня, ч. Вр. [1.] Ікло у слона. [2.] Коротша частина ціпка.

бываня, -ня, с. Вр. [1.] Відпустка у солдата. [2.] Відпочинок. - *На бываня ліпше на Кавказі, як в Гамериці.*

бык, -ка, (мн. быкы), Пр. Бик, віл від великої рогатої худоби.

была, был, мн. Св. Дерев'яні рейки у борони, в які є вбиті зуб (для волочіння зораної землі).

бывати, був-єм, був-єс, Ол. Бувати. - *Штефан був там дост довго.*

быле, Ол. Аби, тільки.

быле-де, Ол. Будь-де.

быле-хто, Ол. Будь-хто.

быле-што, Ол. Будь-що.

быле-як, Ол. Як-небудь. - *Він робит быле-як, недбало.*

быля, -лі, ж. Пр. Натиння картоплі. - *Бандурка пустила быль, або былянку.*

былянка, -кы, ж. Ол. Див. быля. Картоплиння.

бы-зме, Ол. Щоб ми. - *Нам віниували, бы-зме добрі жыли.*

бырвы, -вів, (обырвы, -вів), Ол. Брови. - *Ма бырвы (обырвы) чорны, як шнурочки.*

бырда, -ди, Св. Сокира з дуже довгим вістрям для тесання дерева під будівлю.

быстрина, ни, ж. Пр. Плитка але дуже швидка течія в річці.

быстриця, -ці, ж. Пр. Сорт сливи. - *Быстриці то сливки подовгасты, можуть быти на дереві аж до морозів.*

бырька, -кы, ж. Ол. Розвинена брунька лози чи верби, яку святять в церкві на лозову неділю.

быти, я єм, ты єс, він, она, оно єст, мы сме (зме), вы сте (zte), они сут, теп. час, мин. час: быв-єм, быв-єс, був, были сме (зме), были сте (zte), были, Пр. Бути.

быцок, -цка, ч. Св. Бичок.

быч, -ча, ч. Ол. Батіг. - *Быч складат ся з пугы і шмигара (бичыска і быча).*

бычиско, -ка, ч. Вр. Презирлива назва волу.

бытя, -тя, с. Ол. Життя, буття, перебування. - *Ту мі не бытя!*

быля, прикм. Вр. Біля. - *Быля воды роснут вербы.*

бинчати, -чиш, -чит, Вр. Бриніти. - *Муха і хрущ бинчат.*

бинч, -ча, ч. Вр. Трутень.

биркастий, -та, -те, Вр. Кручений. - *Уці мають биркасту вовну.*

бискуп, -купа, ч. Ол. Єпископ (*католицький*).

бискупство, -ва, с. Ол. Єпископство.

бити, б'ю, б'єш, б'є, б'єме, б'єте, б'ют, Ол. [1.] Бити, товкти, забивати

(цвяхи). [2.] Бити (в знач. рити). - Кертиця б'є купки.

битя, -тя, с. Ол. Биття, бійка.

битка, -кы, ж. Ол. Бійка, боротьба між декількома особами.

битник, -ника, ч. Пр. Розбишака, забіяка, горлоріз.

бичыско, -ка, с. Вр. Ручка від батога.

бичык, -чыка, ч. Вр. Батіжок.

бичувати, -чую, -чуєш, Вр. Батожити.

бичуваня, -ня, с. Ол. Смагання батогом, батоженя.

биятика, -кы, ж. Пн. Бійка, бій.

бити в штоси, Пр. Вбивати в щось.

бити головою до стіни, Пр. Розпачати.

бити години, Пр. Видзвонювати години.

бити дорогу, Пр. Робити дорогу.

бити в дзвони, Пр. Дзвонити.

бити карту, Пр. Класти більшу карту.

бити пінязі, Пр. Виробляти гроші в монетному дворі.

бити піну, Пр. Позбивати білок.

бити поклони, Пр. Кланятися.

бити фігуру в шахах, Пр. Забирати фігуру.

бити ся, Пр. Боротися.

бити ся в персы, Пр. Битися в груди.

бібкы ядвіцовы, Вр. Яловець, ялівцеві фрукти. (*Juniperus commun*).

бібковы листя, Пн. Лавровий лист.

біблея, -леї, Вр. Див. біблія.

біблія, -лії, ж. Пр. Біблія, книга старого і нового завіту.

біблійний, -на, -не, Ол. Прикм. до біблія.

бібула, -ли, ж. Пн. [1.] Промокашка, промакальний папір. [2.] Підпільна, нелегальна література.

бібулка, -кы, ж. Пр. Сорт тоненького паперу для скручування папіросів.

біб'ячки, -чок, мн. Ол. Послід овець.

бівак, -вака, ч. Пр. Місце в полі або в лісі, де звичайно, зупиняються щоб відпочити, розкладають намети, привал.

бівпушок, -шка, ч. Вр. Мати й мачуха. (*Tussilago farfara*). - Бівпушок скоро отік вытігат; по житох росне.

бівток, -тка, ч. Вр. Див. білток.

бігме, Пн. Один з видів присягання, що подібне до "чесне слово".

бігун, -гуна, ч. Пр. [1.] Спортсмен, що займається бігом. [2.] Фігура слона у шахах. [3.] Залізний прут на бороні, що сполучає два біла.

біда, -ди, ж. Пр. Нестача грошей, біда, клопіт, журба, гризота.

бідак, -дака, ч. Пр. Вбога людина, нещасливець, дуже бідний.

бідацький(-цкі), -ка, -ке, Ол. Бідняцький.

бідацтво, -ва, с. Ол. Бідняга, біднота.

бідачок, -чка, ч. Ол. Несчасна, бідна людина, ще до цього маленька.

бідота, -ти, ж. Пр. Нужда, убогість, біда.

біженец, -нця, ч. Пр. Втікач з постійного місця проживання.

бізніс, -нісу, ч. Св. Діло, дохід (з американського).

біла гуза, Вр. Білогузка. (*Saxicula oenanthe*).

білас, -ласа, ч. Вр. Білий гриб. (*Boletus colilis*).

білет, -лета, ч. Пр. Квиток, карточка, паперовий знак як довід оплаченого входу: білет колейовий, білет автобусовий, білет театральний, білет банковий.

білий берест, Вр. Біла. ( ).

білий хробак, Пр. Личинка хруща борозняк. ( ).

білозір, -зору, ч. Пр. Бідозір. ( ).

білоемігрант, -ранта, ч. Пр. Білоемігрант із Росії в Зах. Європу або в Америку.

білоус, -уса, ч. Пр. Біловус.

білоха, -хы, ж. Вр. Жовта черешня.

білток, -тка, ч. Вр. Білок яйця.
білуна, -ни, ж. Св. Кличка білої корови.

біль, -ли, ж. Вр. Білизна. - *Од великої біли того сьнігу аж очы болят.*

біль, -боли, ж. Вр. Біль, відчуття фізичного страждання. - *Од великої боли нема спасу.*

більмо, -ма, с. Пр. Біла або сіра оболонка, що закриває зіницю ока.

більоха, -хы, ж. Вр. *Див.* білоха. Найчастіше біла черешня.

біляк, -ляка, ч. Пр. Вид білого зайця.

біноклі, -лів, мн. Пр. Бінокль, окуляри, що тримаються на носі за допомогою пружинки.

біольог, -льога, ч. Пр. Людина, що займається наукою біологія.

бігум, -гуму, ч. Пр. Сорт земляної смоли, сорт асфальту.

бімбати, -бам, -баш, -бат, Ол. Байдикувати, легковажити. - *Він си бімбат з того, што му отец повідат.*

бісідувати, -дую, -дуєш, Пн. *Див.* бесідувати.

біхреса, -си, ж. Вр. Гном, гірський дух. - *Така мамуна, што по лісі ходит; мукат, лупкат, віскат.*

благовіщия, -ня, с. Пр. Благовіщення, церковне свято. - *На благовіщия нема сьніг поміщия.* (*присл.*).

благословенство, -ва, Пн. Благословіння.

благодар, -даря, ч. Вр. Добродій. - *А мій любий господарю, слухай, слухай, благодарю.* (*слова щедрівки*).

блазен, -зна, ч. Св. 1. Блазень, сміхун, клоун. 2. Молодий, недосвідчений життєво хлопчик. 3. Мала дитина, що нічого ще не розуміє.

бланар, -наря, ч. Вр. Скляр.

блекота, -ти, ж. Пр. Блекота, отруйна рослина. - *Што-ж ты, ся об'їв блекоти, же нич не розумієш?*

блекотати, -кочу, -кочеш, Св. Невиразно говорити, заїкатися.

бляяти, Вр. Мекати. (*про овець, кіз*). - *Ягнята бляяли цілу ніч, бо старой уці не было.*

блыха, -хы, ж. Пн. Блоха.

близко, присл. Пр. Близенько, недалеко.

близна, -ни, ж. Пр. [1.] Знак після загоєної рани на тілі, шрам. [2.] Слід моральної кривди. [3.] Слід після удару на дереві, яке росте.

близь, -зі, ж. Пр. Близька відстань, недалеко.

блискавиця, -ці, ж. Пн. Блискавка, зигзагоподібна електрична іскра.

блискати, -кам, -каш, -кат, Пн. Блискати, поблискувати.

блиснути, -ну, -неш, -не, Ол. Блиснути, заблищати.

блищачий, -ча, -че, Пн. Блискучий, виблискуючий.

близьнята, -нят, мн. Пр. [1.] Двоє дітей, які разом родяться в одній матері. [2.] Два глиняні горшечки сполучені однією ручкою.

блішити, -шу, -шиш, шит, Пр. Білити полотно, поливати полотно водою на річці і сушити його на сонці, через що воно стає білішим. - *Тоты люде, што блішат полотно, выносят на бліх (на білення), мусят добрі уважати, жебы оно не згоріло на сонци.*

бліщати ся, -щу ся, -щиш ся, Вр. Виблискувати. - *Рыбы ся бліщат перед дойджом.*

блудник, -ника, ч. Пн. Лабіринт у вусі, частина апарату слуху.

блудне, -ного, с. Пр. Місцевість, де часто заблуджуються люди.

блювак, -вака, ч. Пн. Бунтівник (*в розумінні в'язня*).

блювак, -вака, ч. Ол. Вид отруйного гриба (*синіє, коли розломити*).

блювакы, -ків, мн. Ол. Отруйні гриби.

блюдолиз, -лиза, ч. Ол. Підлабузник, підхлібник.

блюза, -зи, ж. Пт. Блуза, легкий, верхній одяг.

блюзка, -кы, ж. Пт. Жіночий, верхній легкий одяг до пояса.

блюзьнір, -ніра, ч. Св. Блюзнір, той, що не визнає нічого святого.

блющ, -ща, ч. Пт. Рослина, що пнеться, обвивається навколо других з темними, блискучими, твердими листочками.

блющик, -щика, ч. Св. Рослина з зеленим смердючим листям і фіолетово голубими квітками.

блянцар, -царя, ч. Пт. Латунне кільце, що прикрашає кінську упряж.

блят, -та, ч. Пт. [1.] Плита, тонка тафля, бляха дощечка. [2.] Плоска сторона гострих приладів (*сокири, ножа*). [3.] Верхня частина стола.

бляхар, -харя, ч. Пт. Ремісник, який виробляє бляхи посуд, покриває бляхою дахи будинків.

бляшка, -кы, ж. Пт. Маленька, кругла, кольорова бляшка, якою обшивали "горсети".

блондин, -дина, ч. Пт. Ясноволоса, світловолоса людина, блондин.

бобалькы, -льок, мн. Пт. Вид галушок, традиційна потрава в святвечір. - *Бобалькы з ярчаної муки ци з вівсяної смакуют на святій вечер найліпше.*

бобас, -баса, (бобо, боб'я, -б'яти), ч. Пт. Мала дитина, яка має красивий, здоровий вигляд.

бобковий, -ва, -ве, Пт. Лавровий. - *Бобкове листя ма каждая газдиня.*

бобов'янка, -кы, ж. Вр. Бадиля бобу.

бобрунка, -кы, ж. Вр. Божа коровка, зозулька. ( ).

бован, -вана, ч. Рс. Снігова баба.

бовван, -ввана, ч. Рс. Недотепа, товстун, погано фізично збудований чоловік, повільний, такий, що не знає норм товариської поведінки, з якого можна насміхатись.

бовтун, -туна, ч. Рс. Людина, що не вміє мовчати, не вміє тримати язика за зубами.

богатер, -тера, ч. Пр. [1.] Герой, людина високої душі і посвяти, яка домоглась визначних вчинків. [2.] Головна дійова особа художнього твору: поеми, драми, роману.

богатити ся, -гачу ся, Пр. Збагачуватися, багатіти.

богацтво, -ва, с. Пр. Богатство, грошевий достаток, добробут.

богач, -гача, ч. Пр. Богач, людина дуже багата, що має великі достатки.

богачка, -кы, ж. Пр. Богачка. - *Она ся зробила богачком, бо барз скупа.*

богмити ся, Вр. Казати "богме" ("*бігме*"), або "богме-но", заприсягатися. - *Я бы ся на то не забогмив.*

богородиця, -ці, ж. Пр. Богородиця, діва, що породила Христа.

богохульничати, -ничам, -ничаш, -ничат, -ничає, -ничате, -ничают, Пр. Богохульничати, висміювати церкву, релігію, виступати проти бога.

боганці, -ців, (боганчі, боканьчы), Пт. Черевіки, чоловіче взуття. - *Обуй боканьчы, бо підеш до ліса.*

бодай, Пр. Нехай, хай, щоб. - *Бодай бы-с здох!*

бодай-як, Пр. Як-небудь.

бодай-дагде, присл. Де-небудь.

бодай-якый, -яка, -яке, Пр. Всякий, який-небудь.

бодай тя поразило, Пт. Щоб тебе грім вдарив (*прокльон*).

бодай тя пориндало, Пт. Щоб тобі добре було.

боденка, -кы, (боденьча, -чати), ж. Вр. Дерев'яна діжжечка (*маслянка*), в якій збивають масло. - *Она складаєт ся з наверхинка, збутка або кола і правди.*

бодак, -дака, ч. Вр. Будяк, чортополох. (*Carduus*).

бодливий, -ва, -ве, Вр. Такий, що б'є головою, рогами. - *Наш сусід ма бодливу корову.*

бодрак, -рака, ч. Вр. Кличка собаки.

боєц, бойця, ч. Рс. Боєць, солдат.

божа пшеничка, Вр. Рослина, що квітне жовтим цвітом.

боже житце, Вр. Рослина. - *Зело такого зеленюватого вигляду.*

боже, дай здоров'я!, Вр. Дай, боже, здоров'я. (*привітання*).

боже запват!, Вр. Спасибі! Дякую!

боженкати, -кам, -каш, -кат, -каме, -кате, -кают, Пн. Бідкатися.

божи волоскы, Вр. Рослина. - *Зело канджуряве, на червено квітне.*

божи пагнозтики, Вр. Рослина. - *Зело квітне на жовто.*

божий осетик, Вр. Рослина. - *Зело як осет, має квіт жовтуватий.*

божок, -жка, ч. Рс. *Ідол бога; різьба, що нагадує вигляд бога.*

бозуля, -лі, ж. Вр. Шишка. - *Набив бозулю на челі.*

бозулька, -кы, ж. Вр. Шишечка.

бозюсьо, -ся, ч. Вр. Боженько (*дитяче*).

бойкот, -коту, ч. Рс. Помста через невихід на роботу.

бойкотиста, -ти, ч. Рс. Учасник руху, що проводить бойкот.

бойско, -ка, с. Пр. [1.] Тік. Приміщення, де проводиться обмолот зерна. [2.] Арена, місце спортивних змагань, площа бою.

бокал, -ла, ч. Рс. *Див.* ганьба.

боксер, -сера, ч. Пр. [1.] Боксер, спортсмен. [2.] Залізний прилад з отворами для пальців і низькими кільцями, служить для оборони у боротьбі проти напасників.

боліня, -ня, с. Вр. Хвороба, біль.

болотник, -ника, ч. Пр. Збірник болота для охорони автомашини велосипеда перед заболоченням.

болотиско, -ка, с. Пт. Грязюка, велике болото.

боляк, -ляка, ч. Пт. Виразка, болячка, нарив.

болячий, -ча, -че, Пт. Болючий, вразливий.

бомбавкы, -вок, мн. Вр. Кульочки на картоплинні.

бомбард'єр, -д'єра, ч. Вр. Бомбардир, давня назва артилериста.

бомбель, -беля, ч. Пн. Пузир, пухир, булька, банька.

бомбельок, -лька, ч. Пн. *Див.* бомбавкы.

бомбетель, -тля, ч. Пр. Ліжко-лавка, служить для спання, а вдень складається і служить для сидіння.

бомбечок, -чка, ч. Гж. Висулька, булька.

бомбистий, -та, -те, Пт. Пухирчатий.

бомбонєрка, -кы, ж. Рс. Бомбоньєрка цукорків, художньо оформлена паперова коробка.

бомбонь, -нів, мн. Рс. Карамель, дешеві конфети переважно круглої форми (*драже*).

бомканя, -ня, с. Ол. Мурмотання, мимрення.

бомкати, -кам, -каш, -кат, -каме, -кате, -кают, Мимрити, уривчасто говорити.

бомкы збивати, Пн. Бити байдики, нічого не робити.

бон, -на, ч. Ол. Талон. - *За окупації згорілка была на бонь.*

бонк, -нка, ч. Ол. [1.] Овід, гедзь. - *Бонкы літают коло конів.* [2.] Нешлюбна дитина. - *З таким бонком тяжко жити.*

борг, -ргу, ч. Ол. Давання або брання товару в кредит.

боргувати, -гую, -гуєш, -гує, Ол. Давати або брати в борг, боргувати.

борговий, -ва, -ве, Ол. Кредитний, борговий.

боржник, -ника, ч. Пр. Людина, що має борги.

борькати, -кам, -каш, -кат, Вр. [1.] Боротись. - *Він ся борькат з довгами.* [2.] Рити. - *Кьртиця, борькат землю.*

борівка, -кы, ж. Пр. Чорниця. *Див.* яфыра (*Vaccinium myrtileus*).

борідонька, -кы, ж. Пр. Маленька борода, *змениш. до борода.*

борідочка, -кы, ж. Пр. *Див.* борідонька.

боровина, -ни, ж. Пт. Грязь, торф, торф'яний ґрунт, що має лікувальні властивості.

бородавка, -кы, ж. Пр. Невеликий нарост на тілі людини.

боровий, -ва, -ве, Пр. Лісовий, з хвойного лісу.

боровик, -вика, ч. Пр. Гриб, справжній білий гриб.

бородач, -дача, ч. Пт. Людина, яка має велику бороду, великий, довгий заріст.

борозда, -ди, ж. Ол. [1.] Борозна, рівень землі, який залишається після проходу плуга. [2.] Заглиблення на обличчі старшої людини.

бороздити, -джу, -диш, -дит, Пр. Борознити, прокладати борозну.

бороздування, -ня, с. Пр. Прокладання борозен.

борона, -ни, ж. Св. Знаряддя для заволоцування зораної землі.

боронити, -ную, -нуєш, -нує, Пр. Боронувати, волочити бороною, скородити. - *Заборонив єс поле, але того мало.*

боронити, -роню, -ниш, -нит, Пр. Обороняти когось перед чимось.

бортак, -така, ч. Ол. Недотепа, дурень.

бортуля, -лі, ж. Ол. [1.] Дурна жінка, (*дуроха*). [2.] Погано одягнена жінка і розумово недорозв.

борування, -ня, с. Ол. Сverdлiння. - *Борування на тiм шиби нич не дало, бо ропа не появила ся.*

борувати, -рую, -руєш, -рує, Ол. Sverdлити, вертiти.

боский(-скі), -ска, -ске, Рс. Божий. - *Трудно жити на тiм боскiм сьвiтi!*

босорка, -кы, ж. (*босоркыня, -ні, ж.*), Ол. Відьма, чарівниця. - *Босоркы отбирают од корiв молоко. (нар. повiр'я).*

бости, 3 ос. боде, Вр. Бодати, бити рогами і головою.

бостон, -тону, ч. Пр. [1.] Гра вкарти. [2.] Вид танцю. [3.] Сорт доброякісної тканини на костюм.

босяк, -сяка, ч. Пт. Людина, що ходить босо, бідний міський хлопчик.

боськати, -кам, -каш, -кат, Гж. Цілувати (*дитяче*).

боцян, -цяна, ч. Вр. [1.] Лелека чорногуз. [2.] Людина худа, на високих ногах. (*в перен. знач.*).

бочечка, -кы, ж. Пр. Невелика дерев'яна посудина на сир і "бриндзю" об'ємом в 10 - 15 літрів.

бочілка, -кы, ж. Пр. Кругла бочка об'ємом в 20 - 25 літрів.

бочка, -кы, ж. Пр. Велика дерев'яна посудина (*склад. з дуг з обручами*) для капусти об'ємом 100 - 150 літрів.

браво, вигук. Пр. Аплодисменти: *браво!*

брадрура, -рури, ж. Пр. Металева скринька в печі для випікання.

брандозоля, -лі, ж. Пр. Встилка у взутті.

бранзолета, -ти, ж. Рс. Браслет, прикрашений в узорі, що носить на руці.

брандзя, -дзі, ж. Вр. Бур'ян. - *Дуже той брандзі ту выросло.*

браниц, Сб. Обороняти (*з словацького*).

бранка, -кы, ж. Вр. Вид риби. - Бранка (*Borbus fluviatilis*). - *Бранкы то рыбы червонявы попод брiх.*

брати, беру, -реш, -ре, Пр. Взяти, хватити, отримувати, доставати.

брати зуби, Вр. Рвати зуби.

брати жену, Пр. Женитися.

брати шлюб, Пр. Одружуватись.

брати когоси на язык, Пр. Обговорювати когось.

брати на розум, Пр. Обдумувати.

брати за зле, Пр. Мати за зле.

брати з когоси приклад, Пр. Наслідувати когось.

брати до серця, Пр. Перейматись чимось.

брати на зуби, Пр. Критикувати.

брати участ, Пр. Належати до чогось.

братія, -тії, ж. Сб. Братія, єднання по рідні, дружба чоловіків.

братова, -вой, ж. Пт. Дружина рідного брата.

бреверія, -рії, ж. Вр. Буча, авантюра, колотнеча.

бреверія, -рії, ж. Ол. Див. бреверія.

брежек, -жка, ч. Сб. Беріжок, берег ріки чи струмочка.

богатерство, -ва, с. Пн. Героїзм, відвага, посвята самого себе.

божа коровка, Пн. Зозулька, мала комаха з тупими крилами, червона в чорні крапки.

бомбульки, -льок, мн. Пт. Овочі квіту на картоплинні.

боцан, -цана, ч. Пн. Див. боцян.

боцяний, -на, -не, Пн. Черногузачий, лелечий. - *Боцяне гніздо зроблене на колесі от воза стоїт на дасі.*

берецковка, -кы, ж. Лз. Горівка з абрикос (зустріч. тільки в Закарпатті).

борсук, -сука, ч. Пн. Ссавець на низьких ногах з витянутою мордочкою, в біло сірі пояси.

бочити ся, -чу ся, -чиш ся, -чит ся, Пн. Цуратися, сторонитися.

бочник, -ника, ч. Пр. Ланцюжок в упряжі коня, що з'єднує пас[и] з орчиком.

бочонь, -чоня, ч. Пн. Той, хто сторониться, хто бочиться.

боши, -щів, мн. Пн. Площадка в stodолі, тік.

браверія, -рії, ж. Пн. Див. бреверія. - *Робит браверію на весілю.*

брати ся, беру ся, береш ся, бере ся, Св. [1.] Боротися, змагатись класичної або вільної боротьби. [2.] Готуватись до втечі. - *Бере ся в ноги і втіче.*

брати сой до голови, Ол. Запамятовувати, (напам'ять), задумуватись.

братній, -ня, -не, Вр. Належить братові. - *Братніл хлопец грає гарді на гусьлях.*

братунок, -тунка, ч. Вр. Братанець, племінник по братові.

брез, Вр. Через, без. - *Брез келя років п'є брез декрету.*

бресент, -зенту, ч. Рс. Непромакальне полотно для накривання товарів.

бресентовий, -ва, -ве, Рс. Прикм. до бресент.

брескнути, брескне, Пр. Киснути (про молоко). - *В теплій хыжі молоко скоро брескне.*

брязястий, -та, -те, Ол. Чорний з білим. - *Брязясты коровы ся добрі доят.*

бренкарелко, -ка, с. Вр. Брязкальце, бризкало.

бренькати, -кам, -каш, -кат, Рс. Брязкати, бряжчати.

бреньчadlo, -ла, с. Рс. Брязкало, брязкальце.

бреньчаня, -ня, с. Рс. Дзенькання, бриніння.

бреньчати, бреньчит, Рс. Дзенькати.

бренькати, -кам, -каш, -кат, -каме, -кате, -кают, Пр. Грати на музичному, щипковому інструменті.

бренькнути, -ну, -неш, -не, Пр. Видати одноразово музично милий звук.

бреск, -ску, ч. Ол. Світанок, світання, розсвіт.

брескати, Ол. Світати, розвиднятись. - *Юж ся брескат - буде скоро ден.*

брех, -ху, ч. Вр. Гавкіт. - *Тот пес має голосний брех.*

брехач, -хача, ч. Сб. Брехач, брехун.

брещати, брещит, Вр. Звучати, гудіти, дзвеніти.

брывка, -кы, ж. Пт. Див. брылка.

брыд, -ди, ж. Вр. Погань, нечистота.

брыдаль, -даля, ч. Вр. (брыдас, -даса, Ол.) Погана людина по

зовнішньому вигляді. - *Тот коминар то найвекший брыдас, якого я знам.*

брыдкый(-дкі), -ка, -ке, Вр. Бридкий, поганый, паскудний.

брыдко, *присл.* Вр. Негарно, брыдко, погано.

брыдота, -ти, *ж.* Ол. Гидота, погань.

брыдити ся, -джу ся, -диш ся, -дит ся, Ол. Гидуватися, брыдитися.

брыднути, -ну, -неш, Ол. Поганіти, набридати.

брыдуля, -лі, *ж.* Ол. Негарна, відштовхуюча, непристойного виду жінка.

брыдь, -ді, *ж.* Вр. Гидота, паскуда. - *Така брыдь, же не мож на ню смотрити.*

брызганя, -ня, *с.* Вр. Бризкання.

брызгати, -гам, -гаш, -гат, Ол. Бризкати.

брызастий, -та, -те, *Св. Див.* брезастий.

брыкати, -кам, -каш, -кат, Пр. Підкидати зад і задні ноги, стрибати, підкидаючи, задніми ногами.

брыжовати, -жую, -жуєш, Вр. Украшати брыжами.

брылка, -кы, *ж.* Ол. Плоский камінець, брылка.

брылкуватий, -та, -те, Вр. *Прикм.* до брылка. Плоский.

брылкастий, -та, -те, Вр. Крупнозернистий.

брындзя, -дзі, *ж.* Ол. Бринза, овечий сир, гострий на смак. - *Брындзю тримают в плясканках або в бочівках.*

брындзя, -зі, *ж.* Пр. *Див.* брындзя.

брытва, -ви, *ж.* Пр. Вид ножа для гоління.

брытванка, -кы, *ж.* Пт. Сковорода з листового заліза для випікання пиріжків.

брычка, -кы, *ж.* Рс. Підвода на виїзд, з одним або двома сидженнями, іноді з накриттям.

брызгати ся, -гам ся, *Св.* Обливатись водою, бризкатись.

бризгалка, -кы, *ж.* Пр. Маленька посудина, якою поливають льняне полотно на ріці.

брикет, -кету, *ч.* Св. Спресоване вугілля, торф або інше топливо.

брикетуваний, -на, -не, *Св.* Брикетований. *Прикм.* до брикет.

брилянт, -лянта, *ч.* Рс. Брильянт, дорогоцінний камінь.

брысько, -ка, *ч.* Вр. Кличка собаки.

брых, -ха, *ч.* Ол. Череве, живіт, брюхо.

брыхатий, -та, -те, Ол. Череватий, пузатий.

брыхач, -хача, *ч.* Ол. Черевань, пузань.

брышиско, -ка, *с.* Ол. Товсте череве, пузо.

брышок, -шка, *ч.* Ол. Животик, черевце.

брыфташка, -кы, *ж.* Св. Бумажник для грошей.

брых, брыхач, брыхатий, Пр. *Див.* брых, брыхач, брыхатий.

брыхомовця, -ці, *ч.* Пр. Людина, що вмє подавати звуки животом.

бровар, -вару, *ч.* Пр. Пивзавод, місце, де виробляють пиво.

бровза, -зи, *ж.* Лз. Питтева сода.

бродза, -ди, *ж., Гж. Див.* борозда.

броїти, брою, броїш, Ол. Пустувати, витворяти.

броїня, -ня, *с.* Ол. Пустування, броїння, витворювання пустоців.

бронзовий, -ва, -ве, Ол. Коричневий.

брост, -сту, *ч.* Вр. Пуп'я. - *Тото дерево пуцат ищы гардий брост.*

бротур, -тура, *ч.* Вр. Сорт слив.

брошуруванка, -кы, *ж.* Пр. Брошурований, зшитий із аркушів в книжку блокнот.

бросквина, -ни, *ж.* Пр. Персик (*Persica*), дерево з фруктами округлими, червоно-жовтими, що покриті пушком, а в середині велика кістка, м'якуш легко відділяється від кістки; на смак фрукти солодко - винні.

брудас, -даса, ч. Пт. Неохайна, брудна людина, яка не любить вмиватися, непомитий чоловік.

брудершафт, -шафту, ч. Ол. Братерство при чарці, коли учасники, після поцілунку починають говорити собі на "ты".

брудити, -джу, -диш, Ол. Брудити. - *Забрудив-єм кошелю й не мам в чим выйти меджи люди.*

брудити ся, Ол. Див. валяти ся.

брук, -ку, ч. Рс. [1.] Каміні у формі брусків, що служать для брукування доріг. [2.] Дорога виложена грубим каменем.

брукуваний, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до брукувати.* Виложений брущаткою.

брунет, -нета, ч. Пр. Чоловік зчорним або темним волоссям.

брунчаня, -ня, с. Ол. Дзижчаня, гудіння.

брунчати, -чу, -чиш, Ол. Дзижчати, гудіти. - *Пчолы брунчат, чміль тіж брунчат.*

брус, -са, ч. Вр. Круглий камінь на осі поставлений на надовбню з водою; служить для загострювання предметів (ножів, сокир і т. п.). - *Жебы сокыра была остра, треба ей поточити на брусі.*

брусок, -ска, ч. Вр. Дерев'яна балка обрізана або обтесана з чотирьох сторін. - *Шмар там пару брусків на фуру й повезеш їх до міста на будівлю.*

брушляк, -ляка, ч. Вр. Кожушок без рукавів.

брюмер, -мера, ч. Пр. Ремісник, що покриває метали золотом.

брязкальце, -ця, с. Сб. Дитяча іграшка, що видає звук, що бряжчить.

брячка, -кы, ж. Пт. Пряжка, металевий прилад з гвоздиками для з'єднання чогось, зокрема ременів, одягу та інших предметів.

бубен, -бна, ч. Пр. Барабан, бубон.

бубенец, -нця, ч. Пр. Дзвіночок для коней в часі зимової їзди на санях.

бубечка, -кы, ж. Пн. Овечий послід.

бубнар, -наря, ч. Ол. Барабанщик.

бубниста, -ти, ч. Пр. Див. бубнар.

бубнити, -ню, -ниш, Ол. Барабанити, тарабанити.

бубніня, -ня, с. Ол. Барабанення.

бубнувати, -ную, -нуєш, Вр. Бити вбубон, оголошувати щось всім прилюдно.

буд здоров!, Сб. Будь здоров! - *Буд здрава, землице, иду к Гамерице. (пісня).*

буда, -ди, ж. Ол. [1.] Бідна, збита з дощок, тимчасова хата. [2.] Прикриття над сидженням у фаєтоні. [3.] Схованка з дерева, використовувана як засідка на тварин при полюванні.

буденка, -кы, (будинька, -кы), ж. Пн. Див. боденка. - *Жебы правити масло, треба мати боденку (буденку). Не забуд поставити правду, а то буде брызгати на вышиткы страны.*

будинь, -диня, ч. Пт. Вид солодкого печива готованого на парі.

будовляний, -на, -не, Св. Призначений для будування, здатний до будови.

будзік, -дзіка, ч. Пн. Будильник, годинник, що наставлений на певну годину, дзвенить для пробудження.

будзя, -дзі, с. Вр. М'ясо буджене. (дитяче).

будочка, -кы, ж. Пр. Домик, сторожка.

буд-хто, -кого, Вр. Хто-будь, хто-небудь (*буд стоїт перед займенником*).

буд-што, -чого, Вр. Що-будь, що-небудь.

буд-як, Вр. Як-будь, як-небудь.

буд-якый, -кого, Вр. Який-небудь.

буд-чий, -чийого, Вр. Чий-небудь.

буд на чім, Вр. На чому-небудь.

будулец, -льця, ч. Св. Будівельний матеріал з дерева.

буйда, -ди, ж. Ол. Вигадка, нісенітниця. - *То вишитко буйда, што він оповідає о роботах в копальнях.*

бузько, -ка, ч. Пр. Див. боцян. Лелека.

буканьчі, -чів, мн. Пн. Див. боканьчі.

буківка, -кы, ж. Вр. Сорт грибів.

бузя, -зі, ж. Гж. Уста, губи, губоньки.

булава, -ви, ж. Св. Булава, потовщення на кінці палиці; знак влади.

булавоносец, -сця, ч. Пр. Срібна травка ( ).

булочка, -кы, ж. Пт. Булочка. - *Булочки были маленькы, але смачны.*

буля, -лі, ж. Вр. Гуля. - *Внав-ем й вискочила мі буля на челі.*

буляк, -ляка, ч. Пн. Остаток вічка на чищеній картоплі.

бульбашка, -кы, ж. Пр. Бульбашка, водяний пухир.

бульготіти, -гочу, -гочеш, Пр. Булькотіти, невиразно говорити.

бульдог, -дога, ч. Пр. [1.] Порода дуже сильних собак. [2.] Гатунок нагана з коротким столом.

булькати, -кам, -каш, Вр. Утворювати короткі і часті звуки, кип'ячучи або виливаючи якусь рідину.

бульчати, бульчит, Вр. Белькотіти. - *Индик бульчит, кед видит червену хустку.*

бумбетиль, -тля, ч. Пн. Див. бомбетель.

бунда, -ди, ж. Пн. Верхнє, тепле дорожнє пальто, підшите кожухом.

бундз, -ндза, ч. Вр. Вузол, гудзь. - *Зав'язж бундзы на бичы!*

бунтар, -гаря, ч. Сб. Підбурювач до виступів проти влади.

бунтівник, -ника, ч. Сб. Див. бунтар.

буньчук, -чука, ч. Сб. Дрючок, на кінці якого металева кулька, прикрашена кінською волосанню; знак влади.

бура, -ри, ж. Пр. Сверло для землі.

буравити, -влю, -виш, -вит, Пр. Сверлити діру в чомусь.

буравий, -ва, -ве, Вр. Коричнуватий.

бурак, -ка, ч. Пр. Буряк.

буран, -рану, ч. Пр. Піскова або снігова буря.

бурачаний, -на, -не, Ол. Буряковий, бурячний.

бурачиско, -ка, ч. Ол. Бурячище, великий буряк.

бурачковий, -ва, -ве, Ол. Бурякового кольору, темно червоного кольору.

бурачок, -чка, ч. Ол. [1.] Бурячок, змени. до бурак. [2.] Бородавник. (*Alyssum*).

бурграб'я, -бього, Рс. Комендант замку.

бурда, -ди, ж. Пр. [1.] Колотнеча, бійка замішання. [2.] Несмачний, невизначеного кольору напій.

бурелом, -лому, ч. Пр. Сильний вітер, що вивертає дерева в лісі.

бурий, -ра, -ре, Вр. Коричневий.

бурія, -ня, с. Ол. Руйнування, куйовдження.

буркати, -кам, -каш, Пт. Відповідати неприязно, лаяти, фукати, гніватися. - *Буркнув й пішов гет.*

бурмістж, -міща, ч. Пт. Бургомістр, голова міста.

буроха, -хы, ж. Ол. Кличка темно-коричневої корови.

бурштин, -тина, ч. Пр. Янтар, вид стверділої смоли, яку знаходять над Бальтійським морем.

бурштиновий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до бурштин.*

бусоля, -лі, ж. Пр. Прилад з магнітною рухомою стрілкою посадженою на штифт в середині кола, на якому є роза вітрів.

бусуркыня, -ні, ж. Пн. Чарівниця.

бусурман, -мана, ч. Пр. Іновірець (*вживається як лайливе слово*). - *Ты, Бусурмане, иди мі гет з хыжы!*

бутвіти, бутвіє, Ол. Трухлявіти, трухнути.

бутля, -лі, ж. Пт. Бутель. - *Треба оплести бутлю лозином.*

бухнути, мин. ч. бухла, Пр. - *Куля канона бухла коло нашої хыжы.*

бухта, -ти, ж. Ол. [1.] Рід білого печива. [2.] Звинений в круг канат, дріт чи трос.

бучак, -чака, ч. Пт. Палка вирізана з бука.

бучаня, -ня, с. Ол. Гудіння, рев, шум, галас.

бучати, -чу, -чиш, Ол. Гудіти, ревити, видавати довгий глухий звук.

бучина, -ни, ж. Ол. [1.] Буковий ліс, букова деревина. [2.] Буковий горішок.

бучніти, бучніс, Ол. Набрякати, розбукати від води.

буяк, -яка, ч. Вр. Бугай, некастрований бик.

буфет, -фету, ч. Пт. [1.] Репрезентативна шафа для посуду, напоїв. [2.] Невеличка закусочна. [3.] Стіл, з-за якого продаються закуски, напої.

б'язник, -ника, ч. Ол. Бузина, деревце або кущ з червоними або чорними ягодами.

В

в, - Третя літера алфавіту в лемківській говірці на позначення приголосного звука "в" (вимовляється "ве").

в, *прійм.* Вживається з різним відмінками.

вабец, -бця, *ч.* Рс. Сопілка вживана для ваблення птахів через вдавнення їхнього голосу; вабець.

вабити, -блю, -биш, Рс. Притягати за допомогою вабика, манити.

ваблений, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. теп. і мин. ч. до* вабити. Птах або тварина, яка з'явилася внаслідок ваблення.

вабліня, -ня, *с.* Пт. Мистецтво наслідування голосів птахів і диких тварин; здатність приваблювати.

вага, -гы, *ж.* Пр. [1.] Вага, що служить для зважування предметів. [2.] Частина "штильваги", яка складається з ваги і двох орчиків. [3.] Перекладина на "жураві" біля криниці. [4.] Важкість предмета, що звичайно визначається зважуванням. [5.] Жива вага тварин, що продаються на вагу. [6.] Бита вага (*забійна*) тварин. [7.] Легка вага у спортсменів; важка вага у спорті.

вагозов, -воза, *ч.* Пр. Вантажний автомобіль, грузовик.

ваган, -гана, *ч.* Вр. Коритце для тіста. - *Більше корытя, што в нім тісто місят.*

вагар, -гаря, *ч.* Пр. Людина, яка займається зважуванням чогось.

вагон, -гона, *ч.* Рс. Вагон залізничний або трамвайний, спеціально пристосоване приміщення для перевезення людей і вантажу по рейкових коліях.

вадити ся, -джу ся, -диш ся, Ол. Сваритися, сперечатися.

важити, -жу, -жиш, Пр. Мати певне значення в суспільстві. - *Він важит дуже, з ним ся вишиткы рахуют.*

важкы, -ків, *мн.* Пр. Тягарці для важення на вазі.

вазон, -зона, *ч.* Пт. Посуда, переважно з випаленої глини, на квіти.

вазонок, -нка, *ч.* Пт. Вазон з посадженими в ньому квітами.

вайбія, -біі, *ж.* Пр. Корито для свиней.

вайбійка, -кы, *ж.* Пр. Невелике коритце для свиней.

вайкати, -кам, -каш, -кат, -каме, -кате, -кают, *н. сп. вайкай!*, Пр. Охкати (*евр.*).

вайчати, -чу, -чиш, -чит, *н. сп. вайч! вайчме! вайчте!*, Пр. Плакати, голосити. - *Не вайч поза уха!*

вакансія, -сиї, *ж.* Св. Вакансія, посада в бюрі, вільне місце праці.

вакації, -ций, *мн.* Пр. Канікули в учнів.

вакація, -циї, *ж.* Вр. Нагода, дозвіл. - *Не вакація мі то гварити.*

вакелея, -леї, *ж.* Вр. Губка на дереві бука, гриб, що росте на буці.

вакыля, -лії, *ж.* Ол. *Див.* вакеля.

вал, -лу, *ч.* Сб. [1.] Високий земляний насип. [2.] Хвиля води. - *Валами валит вода доло ріком.*

валав, -лава, *ч.* Гж. Село.

валашка, -кы, *ж.* Сб. Кий, ціпок, палиця.

валашок, -шка, *ч.* Сб. Кийок, *здрібн. до* валашка.

валец, -льця, *ч.* Рс. Валець, циліндр.

валет, -лєта, *ч.* Рс. Валет, фігура в картах.

валити, -лю, -лиш, -лит, Ол. Бити, перекидати, падати, сунути вперед. - *Сьніг барз валит й скоро будут засты.*

валізка, -кы, *ж.* Пр. Чемодан, ручна валіза, покрита шкірою або полотном, служить для подорожі.

валовшен, валовшний, -на, -не, Лз. Здатний, спритний до чогоньбудь.

валок, -лка, *ч.* Ол. [1.] Покіс, скошена трава. [2.] Качалка для тіста.

[3.] Частина граблів, на якому укріплені зубці.

валун, -луна, ч. Пр. Велика кам'яна брила, що лежить у полі.

валушний, -на, -не, Вр. Потрібний, здібний. - *Тото не валушне до дальшої роботи.*

валянки, -нок, мн. Пр. Валянки, тепле взуття, зроблене з вовни шляхом її збивання.

валяти, -лям, -ляш, -лят, -ляме, -ляте, -ляют, Пр. [1.] Забруднити, покритись п'ятнами або брудом. [2.] Збивати вовну у фільц.

валяти сукно, Пр. Збивати сукно.

валяти ся, -лям ся, Пр. Лежати в бруді, поневірятися.

вальбійка, -кы, ж. Ол. Див. вайбійка.

вальбія, -біі, ж. Ол. Див. вайбія.

вальор, -льору, ч. Пр. Значення, вартість.

вальорний, -на, -не, Пр. Дійсний, якісний, гідний уваги. - *Не вальорний тот паробок, што не ма дівкы.*

вальць, -льцу, ч. Рс. Вальс (танок).

вальці, -ців, мн. Пр. Млин, в якому мелють зерно на питель.

вальцовня, -ні, ж. Пр. Фабрика, в якій виробляють залізнодорожні рейки або бляху.

вальцювати, -цюю, -цюєш, Пр. Молоти зерно на питель; валкувати.

вальцюваний, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. теп. і мин. ч. до вальцювати. Метал, що пройшов через вальці.

вампір, -піра, ч. Пр. Вид кажана, що їсть комахи. *В перен. знач.* упир, що висосує людську кров.

вандаль, -даля, ч. Рс. Варвар, нищитель всього цивілізованого.

вандалізм, -лізму, ч. Рс. Бажання знищити всякі пам'ятки культури; дикіс[ть].

вандрувати, -рую, Гж. Мандрувати, подорожувати.

вандрівний, -на, -не, Гж. Мандрівний. - *Бо я хлопец вандрівний (нар. п[існя]).*

ванєнка, -кы, ж. Ол. Металева коритце для купання немовлят.

ванілія, -ліі, ж. Пт. Ваніль, пахуча речовина.

ванкерик, -рика, ч. Пн. Невеличка кімната - спальня - ванькирчик.

вантаж, -тажу, ч. Пр. Заготовлений товар або речі для перевезення.

ванталок, -лка, ч. Рс. Див. анталок.

ваньсы, -сів, мн. Вр. Вуса, бакенбарди.

ваньсатий, -та, -те, Вр. Вусатий.

вапняк, -няка, ч. Пр. Сорт осадового каменя, що складається з вуглецю вапна.

вапник, -ника, ч. Пн. Ручне сверло до дерева.

вап'ярня, -ні, ж. Рс. Піч для випалювання вапна.

вар, -ру, ч. Вр. [1.] Росіл з квашеної капусти. - *На обід дают вар з капусти.* [2.] Кількість, одержана з одноразового варіння.

вара!, виг. Пн. Гет! Не смій! Не смийте! - *Вара од того старого хлопа!*

варахобник, -ника, ч. Вр. Зілля жовтого кольору. - *Зело, жовто квітне.*

варварський(-скі), -ска, -ске, Пр. Дикий, нецивілізований, нелюдський.

варіант, -янта, ч. Пр. Різновид, видозміна, ця сама подія показана в іншій формі.

вариха, -хы, ж. Пн. Велика дерев'яна ложка для зачерпування рідкої їжі.

вариювати, -риюю, -риюєш, Пн. Втрачати розум, шаліти, божеволіти.

вариятство, -ва, с. Пн. Божевілля.

варият, -ята, ч. Пн. Божевільний, помішаний розумом.

варк, -рку, ч. Пн. Бурчання, гаркіт. - *Чути якысий варк зо двору.*

варнякати, -кам, -каш, -кат, -каме, -кате, -кают, Св. Говорити неправду, базікати, теревенити.

варош, -роша, ч. Гж. Місто. - *Мала-м сой милого фуяроша, што*

робив фуярки для вароша. (нар. пісня).

вартало, Сб. Варт, мало вартість. - *Вартало бы ховати лозиняка.*

вартати, -там, -таш, -тат, -таме, -тате, -тают, Сб. Мати вартість. - *Не вартат нич тото весіліско.*

варувати, -рую, Ол. Берегти остерегти. - *Най тя бог варує од того.*

варувати ся, -рую ся, Ол. Застерігати (*себе*), берегтись.

варуй ся!, виг. Ол. Бережись! - *Варуй ся того человека, бо він злий!*

варунок, -нку, ч. Ол. Умова, договір. - *При єднім варунку піду з ним.*

варцаб, -цаба, ч. Пн. [1.] Підвіконня, віконний короб. [2.] Шашка для гри.

варцабы, -бів, мн. Пн. Шашки (*дошка і шашки*). - *Грати в варцабы то гардий одпочинок.*

варчати, -чу, -чиш, Пт. Гарчати, воркотіти. - *Не варч на ня!*

варене молоко, Ол. Кип'ячене молоко.

варкоч, -коча, ч. Ол. Коса, дівоче волосся сплетене в косу.

вартовий, -вого, Св. Вахтер, сторож, людина, яка щось сторожить.

вартувати, -тую, -туєш, Ол. [1.] Стояти на вахті. [2.] Мати певну вартість.

варштат, -штату, Рс. Верстат, майстерня.

варянка, -кы, ж. Ол. [1.] Варений квас з капусти, переварений вар. [2.] Виварна сіль. [3.] Суп з грибами.

васервага, -гы, ж. Пр. *Див.* васирвага.

Василів ден, Пн. Новий рік.

василькы, -ків, мн. Пр. Волошки (*Centaureus*), польові трав'янисті рослини з синіми квітками, що роснуть серед озимих зернових культур.

васирвага, -гы, ж. Пн. Рівень. Інструмент для знаходження рівня при будівництві.

ватра, -ры, ж. Ол. [1.] Вогнище, яке горить. [2.] Місце на вогонь або на якому був вогонь. [3.] Частина печі, на якій випікається хліб. - *Підлога в пецу, на котрій хліб пече.*

ватровиско, -ка, с. Вр. Місце, де була ватра.

ватралька, -кы, ж. Вр. Кочерга, коцюба. - *Друк на кінці розширений і сплющений до підгортаня жару.*

вахляр, -ляра, ч. Рс. Віяло, виготовлене з легкого матеріалу, предмет, яким навіюють прохолоду.

вахлювати, -люю, -люєш, Рс. Прохолоджувати, порушуючи віялом.

вглуб, присл. Пр. Вглиб, углибник, в середину чогось.

вглубліня, -ня, с. Пр. Заглиблення.

вглуб'яти ся, -б'ям ся, -б'яш ся, Пр. Заглиблюватися. - *Не мам наміру ся вглуб'яти в тоту невыразну справу.*

вдзюпак, присл. Ол. Вдругий бік, проти різьби, протилежно. - *Ваньо крутит корбу вдзюпак.*

вдраб'яти, -б'ям, -б'яш, Ол. *Див.* Вдробити.

вдробити, -блю, -биш, Ол. Кришити, накришити. - *Вдроб-ле стеранкы на горячу воду до горця.*

вдунути, вдунеш, Ол. Вдунути (*повітря*) в середину чогось.

ве - ве!, виг. Вр. Ах! Ве! - *Ве, ба, якый то дюк! Паскудний хробак!*

вейский(-скі), -ска, -ске, Сб. Сільський.

вегетувати, -тую, -туєш, Пр. Ледве жити, животіти, важко жити.

векший, -ша, -ше, Вр. Більший, вищий. - *Найвекшы дома належат до управы міста.*

векшіст, -шости, ж. Пт. Більшість, більша частина. - *Векшіст моїх сповідань перекладена на ріжні мови.*

великден, -кодня, ч. Св. Свято воскресення.

велико..., Пр. Перша частина складаних слів, що відповідає слову "велико", напр.: *великоваговий*,

*великодержавництво,
великомученик, великорус, ітп.*

вексельний, -на, -не, Ол. Прикм. до
вексель. - *Вексельний курс буваєт
ріжний.*

велебний, -на, -не, Св.
Преподобний (церк.).

вегетаріянец, -нця, с. Пр. Людина,
яка не їсть м'ясного, і харчується
тільки рослинною та молочною їжею;
прихильник вегетаріанства.

вежа, -жы, ж. Пн. [1]. Башта,
вузька, висока споруда, виша. [2.]
Тура в шахах.

веля, лиї, ж. Пт. Свят вечір.

вєрабоже, присл. Рс. Клянусь
богом, присягаюсь.

вєрабоженькы, Вр. Див.
вєрабоже.

вєрабоженькати ся, -кам ся, Вр.
Присягатися.

вєрбинец, -нця, ч. Вр. Лоза.

вєрбівка, -кы, ж. Вр. Вєрбівка
(*Proximus rinuloris*).

вєрбуванец, -нця, ч. Пт.
Завербований рекрут. - *Молодий
хлопец, што завербував ся до войска.*

вєретельниця, -ці, ж. Вр. Безнога,
подібна до змії, ящірка. (*Laerno
ergilis*).

вєретерниця, -ці, ж. Вр. Див.
вєретельниця.

вєретельник, -ника, ч.
(**вєретільник, -ника,** ч.) Вр.
Вєретільник, прилад для змотування
ниток з вєретена на мотило.

вєретенниця, -ці, ж. Вр.
Саламандра (*Salamandra*), чорна з
жовтими п'ятнами ящірка.

вєретінце, -цяти, с. Вр. [1.] Мале
вєретено. [2.] Стебло з польовим
хвощем ( ).

вєрий, -ра, -ре, Вр. Кривий, косий,
покривлений. - *Вєрий человек; вєра
дошка.*

вєрствак, -вака, ч. Вр. Сучасник. -
*Вєрствакы або ровесницы идут
разом до войска.*

вєртеп, -тепа, ч. Сб. Різдв'яний
ляльковий, похідний театр, який
організують діти.

вєлич, -чи, Вр. Щось величезне. -
Така вєлич тота хыжа.

вєличко, присл. Вр. Досить багато.
- *Нас не вєличко было там.*

вєльвет, -вету, ч. Рс. Вєльвет,
бавовниковий оксамит.

вєльбїб, -бобу, ч. Вр. Бїб;
різновидність бобу. - *Дуже мас
вєльбобу моя сусїдонька.*

вєльми, присл. Сб. Дуже, сильно. -
*Буду вєльми рада, кед до мене
придеш.*

вєм, Сб. Знаю. - *Вєм, же тя не
хтят за мя, дївча, дати.*

вєльо, Сб. Багато, дуже, скільи. -
*Повїджете, вєльо то коштує тота
коса?*

вєлькый(-кї), -ка, -ке, Сб.
Великий, високий. - *Пред вашима
дверми вєлька мочар. (нар. пісня).*

вєльон, -льону, ч. Рс. Фата, довга
прозора заслона, зв'язана біля голови
у молодї під час весїлля.

вєндка, -кы, ж. Пр. Вудка,
рибацький інвентар для ловлення
ним риби.

вєндзарня, -ні, ж. Пр. Коптилка
для вудження м'яса, риби.

вєндзонка, -кы, ж. Рс. Вудженина,
вуджениця.

вєпер, -пря, ч. Пр. Кастрований
кабан.

вєприк, -рика, ч. Ол. Кастрований
кобанчик, підсвинок.

вєра, Пр. Справді.

вєртепа, -пи, ж. Рс. Вєртеп, ямя,
бездорїжжя.

вєртїж, -тїжу, ч. Пр. Заняття, що
полягає в вивєртуванні дирок.

вєрткый(-кї), -ка, -ке, Ол. Бистрий,
поворотливий.

вєртлик, -лика, ч. Ол. Катеринка,
шарманка. - *Грає на вєртлику през
цїлы дны.*

вєрхы, присл. Рс. Верхом, верхри. -
*Циган, мала дитина, а юж зна ити
вєрхы на кони.*

верхнина, -ни, ж. Ол. Вершки, сметана.

верхнинка, -кы, ж. Ол. Вершочки, сметаночка. (*здрібн. до верхнина*).

верхняк, -няка, ч. Ол. Верхне жорно у млинці.

верхньо..., Ол. Перша частина складних слів, що відповідає слову верхній, напр.: *верхньопалубний, верхньовартовий* і т. п.

верш, -ша, ч. Пр. Вірш, мова, в якій є рима і рифа.

вершик, -шика, ч. Пр. Віршик, невеликий поетичний твір.

весь, -си, ж. Ол. Село. - *Нова Весь - назва села на Лемківщині.*

веце; веци, Ол. Більше. - *Не мам веце вам што повісти.*

вечерішний, -на, -не, Вр. Вечорішний. - *Вечерішне молоко быват смачнійше.*

вечерниця, -ці, ж. Вр. Вечірня зірка.

вечерний, -на, -не, Ол. Вечірній.

вечіркы, -рок, мн. Ол. (**вечиркы, -рок, Пр., вечуркы, -рок, Св.**), Вечорниці. Вечірні зібрання сілських хлопців і дівчат в одній із хат, де при прядінні ниток із льону розказують, танцюють, співають пісень.

в'єдні, Гж. Разом.

в'єчати, в'єчит, Вр. Мекати. - *Уця або коза в'єчит: ве-е!*

вжиця, -ці, ж. Ол. Дерев'яна ложка, ложка.

взаємини, -мин, мн. Пт. Взаємини, відносини, стосунки.

вздыхати, -хам, -хаш, Ол. Зітхати. - *Вздыхнув си неборак, и пішов гет.*

взір, взору, ч. Пт. Взірець. Рисунковий взірець для перерисування.

взірник, -ника, ч. Св. Рисунок узору тканини зроблений за певними правилами на папері в клітку.

вздріти, вздрів-єм, Пт. Побачити. - *Кед го вздріш, повідж му, жебы до мене пришов.*

вздувати, вздуват, Ол. Набирати повітря, або газів.

вздутя, -тя, с. Вр. Вздуття. - *На вздутя худобу лічат бырками.*

взрити, -взриш, Ол. Помітити.

взорец, -рця, ч. Рс. Взірець.

взоровий, -ва, -ве, Св. Взірцевий.

взорувати, -рую, -руєш, Св. Формувати щось на взір чогось, прикрашувати узорами.

взагалі, присл. Пр. Взагалі, стосовно до всього.

взни м'я в ..., Св. Поцілуй мене в ... (*образливе*).

взаран, Гж. Завтра.

вы..., префікс Частина слова, що надає йому додаткове значення або відтінку нового значення: 1. Рух в напрямі від середини до назовні: *вышмарити, выїхати*. 2. Рух з низу до верха: *выпливати, выростати*. 3. Дію скеровану до всієї зовнішньої поверхні предмета: *выбрукувати, выліпити, выложити*. 4. Результат, одержаний тільки завдяки посиленню старанням: *выблагати, вымолити*. 5. Дію, застосовану до всіх осіб або предметів по черезі: *вымордувати, выгубити, вычищати*. 6. Повне насичення якоюсь дією: *вытанцувати ся, выспати ся*. 7. Доконану дію: *выбудувати, вырисувати*.

выбавити, -бавлю, -бавиш, Пн. 1. Виховати, вигодувати. - *Выбавила мі мамка сім сьнів*. 2. Виручити із небезпеки. - *Выбав го з біды, а він до тя не хлібом, але камньом*.

выбагливий, -ва, -ве, Пр. Вимогливий, перебираючий в найкращому.

выбадувати, -дую, -дуєш, Пт. [1.] Розслідувати, визнавати подробиці. [2.] Переберати в їжі.

выбачний, -на, -не, Вр. Вибачливий. - *Най будут выбачны, же-м їх перших не привитав*.

выбештати, -там, -таш, Ол. Виляяти, обляяти, висварити.

выбити, -б'ю, -б'єш, Пр. Вибити (клин із дерева).

выбілений, -на, -не, Пт. Вибілений, побілений вапном.

выбілити, -лю, -лиш, Пт. Вибілити вапном.

выблагати, -гам, -гаш, Пт. Вимолити, прохаючи, домогтись чогось.

выбросити, -стило, Ол. Весною розвинути швидко з бруньок.

вываджати, -джам, -джащ, Ол. Випрягати.

вывадити, -джую, -джуєш, Вр. Випрягти коней. - *Мусів-єм коні вывадити і до стайні завести, бо велький дойдж ишов.*

вывивати, -вам, -ваш, Ол. Звити, вив'язати. - *Дівча вывило віночок.*

вывити, -в'ю, -в'єш, Ол. Звити, виплести.

вывідкы, -док, мн. (выводины, -дин мн.), Ол. Вивід. - *До церкви иде родильниця на вывідкы.*

выводок, -дка, ч. Пр. Малі каченята, гусята або курчата, що тримаються однієї птиці, що їх вивела.

вывоскувати, -кую, -куєш, Рс. Натерти воском.

вызимувати, -мую, -муєш, Рс. Пережити, період зими, вигодувати зимою.

вывіз, -возу, ч. Пр. [1.] Польова дорога, що служить для вивозу сільськогосподарських продуктів. [2.] Вузкий але глибокий рів або яр. [3.] Товари, що вивозяться за кордон. (*заг. к-сть*).

вывонітувати, -тую, -туєш, Пр. Виблювати, вивергати, вивергнути.

выворожити, -жу, -жиш, Ол. Напророчити, передректи.

выв'якувати, -кую, -куєш, Пр. Викрикувати, спонукувати криком до руху.

выгадати, -дам, -даш, -дат, -даме, -дате, -дают, Ол. [1.] Виказати (*таємницю, секрет*), вибовкати, розляпати, роздзвонити. [2.] Наговорити, набрехати.

выгадати ся, -дам ся, Ол. Проговоритися, обмовитися.

выгадуваня, -ня, с. Ол. Обмова, наклеп.

выгадувати, -дую, Ол. Виговорювати щось, роздзвонювати, верзти.

выгадувати ся, -дую ся, Ол. Виговоритися, набалакатися.

выгапити (ся), -гап'ю (ся), Ол. Вирячити(ся), вибалушити. - *Што-с выгапив очы на мя?*

выгап'яти (ся), -п'ям ся, Ол. Витріщати(ся), широко розкривати (очі).

выгматвати ся, -вам ся, Пт. Виплутатися, вийти з скрутного становища.

выгмерати, -рам, -раш, Пт. Винишпорити, обшукати все тихонько.

выграмотити ся, -лю ся, Ол. Видертися, видрапатися, втаскатися, видостатися звідкись з трунощами. - *Хлопец ледво ся выграмотив на того велького коня.*

выгуздрати ся, -рам ся, Ол. Нарешті вибратися, насилу зібратися.

выгаданий, -на, -не, Св. Придуманий, несправжній.

выгадати, -дам, -даш, Св. Використати умови, описувати те, чого немає.

выгадка, -кы, ж. Св. Видумка, плітка, примхливе бажання.

выгадниця, -ці, ж. Св. Жінка, яка придумує щось веселе, людина з живою уявою.

выганьбити, -блю, -биш, Пт. *Доконана дія від* ганьбити; висварити.

выгармегати ся, -мегам ся, Пн. Вирватись збіді, вилізти з небезпеки.

выгарувати, -рую, Ол. [1.] Виснажити тяжкою працею. [2.] Тяжко запрацювати.

выгафтуваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч до* выгафтувати.

выгафтувати, Пр. Див. выгафтовувати.

выгафтовувати, -вую, Пр. Вигафтовувати; вишиваючи, прикрашати.

выгварка, -кы, ж. Ол. Відмова, відказ, відповідь про неможливість виконати прохання чи наказ.

выгваряти, -рям, -ряш, Ол. Вимовляти, передавати голосом слова своєї або чужої мови.

выгляд, -ляда, ч. Вр. Вікно, отвір для світла і повітря в стіні приміщення, куди вставлена рама з шибамми. - *Высокы сут выгляды в паньскім покою.*

выглядок, -дка, ч. Вр. Віконце.

выглядчик, -чика, ч. Ол. Віконечко.

выгоджувати, -джую, Ол. Догоджати.

выгодуванец, -нця, ч. Пт. Вигодованець (*про добре відгодувану дитину*).

выграбати, -бам, -баш, Вр. Згребти, все забрати. - *Кітка така як выграбана.*

выдати, -дам, -даш, -даст, Ол. Видати заміж; видати книжку (*надрукувати*).

выдати ся, -дам ся, -даш ся, Ол. Вийти заміж, одружитися.

выдане дівча, Ол. Віддана заміж дівчина.

выданя, -ня, с. Ол. Віддання. - *Дівча на выданю юж давненько.*

выдаряти ся, -рят ся, Ол. Траплятися. - *Выдарив мі ся випадок, же-м перевернув фуру на рівній дорозі.*

выдарити ся, -дарит ся, Ол. Статися. - *Выдарит ся, што росне на турні дерево.*

выдаткувати, -кую, Рс. Витрачати, витрачати гроші на щось.

выдача, -чы, ж. Пт. Решта, що залишилася з грошей. *Дія за знач.* видавати.

выдержавити, -жавлю, -виш, Ол. Брати (*взяти*) в одержу.

выдержав'яти, -в'ям, -в'яш, Ол. Здавати (*здати*) в одержу.

выдерати, -дерам, Пт. Видирати, виривати, забирати щось силоміць.

выдив'яти, -в'ям, -в'яш, Ол. [1.] Химерувати, чудити, дивачити. - *Што не выдив'яв Ваньо на сцені в клубі.* [2.] Знущатися, глузувати, збиткуватися. - *Што ты выдив'яш з тым бідаком.*

выдит мі ся..., Ол. Здається мені... - *Выдит ся мі, же з той муки хліба не буде.*

выдриляти, -лям, -ляш, Ол. Виштовхати, примушувати когонебудь вийти.

выдріжняти ся, -ням ся, Пн. Покривлятися, наслідувати чийсь жести, показувати їх в комічному світлі.

выдумати, -думаю, -думаш, -думат, -думаю, -думате, -думаю, Пр. Придумати щось, вигадати щось.

выелсгантуваний, -на, -не, Ол. Гарно, пишно вбраний, видряджений, вичепурений, вифранчений.

выдлубати, -бам, -баш, Гж. Видобати, робити заглибину в чому-небудь.

выдлубаний, -на, -не, Гж. *Дієпр. пас. мин. ч. до* выдлубати. Видовбаний.

выелсгантувати ся, -тую ся, Ол. Гарно, пишно вбратися, нарядитись, вичепуритись.

выеднати, -нам, -наш, -нат, Пн. Випросити, запросити сусідів для допомоги в роботі. - *Выєднав-ем сусіду до молочина.*

выенкати, -кам, -каш, Ол. Простогнати. - *Ледво выенкав тото з себе.*

выжебраний, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до* выжебрати. Випрошений.

выжебрати, -рам, -раш, Рс. Жебраючи, що-небудь випрошувати.

выжерка, -кы, ж. *жарт.* Пр. Їжа, страва, яка подаєть задаром.

выжерати, -рам, -раш, Пр. Виїдати все, без залишку, їсти над міру.

выжерач, -рача, ч. Пр. Людина, яка охоче все виїдає; гурман.

выжерти когоси, Рс. Вигнати когось з насидженого місця. (*перен. зн.*).

выживіня, -ня, с. Ол. Погодування, харчування, харчі.

выживити, -влю, -виш, Ол. Прохарчовувати, прогодувати.

вызравіня, -ня, с. Ол. Видужання, одужання, *стан за знач.* выздрав'яти.

выздрав'яти, -в'ям, -в'яш, Ол. Видужувати, ставати здоровим після хвороби.

вызлостити ся, -злощу ся, Пр. Вилити зліст, посердитись.

вызерати, -зерам, -зераш, Пр. Виглядати, виглянути, зиркати, вичікувати когось. - *Кого там вызераш на дорозі?*

выказ, -казу, ч. Пн. Накладна, звіт, список, письмова інформація.

выкалачка, -кы, ж. Пр. Зубочистка, гусяче перо для вичищування зубів від решток їжі.

выкаліграфувати, -фую, Ол. Каліграфічно написати.

выкалькулюваня, -ня, с. Ол. Обчислення, вирахування, вилічення. *Дія за знач.* выкалькулювати.

выкалькулювати, -люю, -люєш, Ол. Обчислити, вирахувати, розважити.

выкапати, -капат, Пт. Капаючи витекти; краплями видобутись назовні.

выкараскати ся, -кам ся, Рс. Вибратись, піднятись на поверхню; видобутись.

выкарати ся, -карам ся, -караш ся, -карат ся, Рс. Вдатися, вдаватися, повезти, пощастити; вирости вдалим. - *Гарде ся у сусіда дівча выкарало, є на кого посмотрити.*

выкашляти, -ляям, -ляш, Пт. Кашлянувши, викинути флегму з горла, перестати кашляти, вийти з хвороби.

выкерувати, -рую, (Ол.) Спрямувати, направити виховання у

бажаному напрямку. - *На што-с го, Ваню, выкерував?*

выкывати, -вам, -ваш, Пр. Обдурити, обманити, вивести в поле. - *Але-с выкывав того варигу.*

выкыхати, -хам, -хаш, Сб. Випчіхатися, вичхатися, викинути мокроту з носових каналів.

выкінчальня, -ні, ж. Св. Відділ фабрики, в якому викінчуються вироблені предмети.

выковтати, -ковтат, Ол. Видзьобати. - *Жовна выковтат хробаків з дерева.*

выкопка, -кы, ж. Пр. Уборка картоплі та бураків з полів.

выконати, -конам, -конаш, Пр. Виконати, здійснити, реалізувати задання.

выкопати, -пам, -паш, -пат, Пр. Викопати, вийняти з землі.

выкорміня, -ня, с. Ол. Вигодування; відгодівля. - *Кілько то коштує тото выкорміня!*

выкормити, -кормлю, -кормиш, Ол. Вигодовувати, вигодувати, відгодувати.

выкорм'яти, -м'ям, -м'яш, Ол. *Див.* выкормити. Відгодовувати.

выкоренити, -ріням, -ріняш, Вр. Викоренити, знищити на корені.

выкохати, -кохам, -кохаш, Пр. Випестити, сильно полюбити.

выкочувати, -чую, Пр. Діставати щось назовні, викочуючи, як колесо.

выкравок, -вка, ч. Ол. Вирізка, викроєна частина з чоґос.

выкрасити, -крашу, Вр. Каструвати. - *Корназ не выкрашений, приносить каждому газді дост клопоту.*

выкратити, -чам, -чаш, Ол. Виходити, вийти, виступати, видаватись наперед.

выкочити, -чу, -чиш, Ол. Переступати, переступити, порушити (*закон*).

выкривити, -влю, -виш, Пр. Викривляти, вигнути, перекрутити.

выкрутас, -таса, ч. Пр. [1.] Викривлене письмо, розмашисто написана перша буква в письмі, або закручена в рисунку. [2.] Примхливий танець з незвичайними поворотами тіла.

выкрутити, -кручу, -крутиш, Рс. [1.] Викрутити, видобути з середини. [2.] Підступно одержати, похитрувати.

выладовувати, -вую, Ол. Вивантажувати.

выладувати, -дую, Ол. Розвантажити, вивантажити.

выладуваня, -ня, с. Ол. Див. выладунок.

выладунок, -нку, ч. Ол. Вивантаження, розвантаження.

вылапати, -лапам, -лапаш, Ол. Виловити.

вылапувати, -пую, Ол. Виловлювати; ловлячи, винищувати.

вылинялий, -ла, ле, Пр. Дієпр. акт. мин. ч. до вылиняти. Позбавлений пір'я, волосся, або первісного кольору.

вылиняти, -линяв, Пр. Втратити шерсть, пір'я, вовну якусь пору року. Втратити яскравість кольору.

выліпок, -пка, ч. Пт. Виліплений з глини предмет, що відтворює форму чогось.

вылуджувати, -джую, Пр. Виманювати, виканючувати.

вылудити, -джам, -джаш, [1.] Виманити, виканючити. [2.] Вкривати полудою. - *Мідяны горці вкривают полудом.*

вылуциня, -ня, с. Пр. Дія за знач. вылуцити. Добуття зерняти з луски, з лущпиння.

вылуцити, -щам, -щаш, Пр. Див. вылущувати.

вылущувати, -щую, -щуєш, Пр. Очищати зернятка від шкарлупи.

выляпати, -пам, -паш, Пр. Див. выляпувати.

выляпувати, -пую, -пуєш, Пр. [1.] Розголосити таємницю, понести

плітку. [2.] Розлити воду навколо себе.

вымазкати, -кам, -каш, Пт. Вибрати остатки масної їжі.

вымазкати пательню, Пт. Виїсти з пательні.

вымарш, -маршу, ч. Пр. Вирушення з місця стоянки.

вымашеруваня, -ня, с. Пр. Див. вымарш. Початок походу.

вымашерувати, -рую, -руєш, Пр. Вирушати, починаючи іти кудись.

вымедитувати, -тую, -туєш, Пр. Виміркувати, намітити плани. - *Вымедитував си піти на роботу мйтком на шифу.*

вымельдувати (ся), -дую, Пр. Виписати(ся) з місця проживання. - *Як выїжджав, то ся вымельдував.*

вымельдуваня, -ня, с. Пр. Виписка з місця проживання.

вымена, -ни, ж. Сб. Див. выміна.

вымерзлий, -ла, -ле, Сб. Дієпр. акм. мин. ч. до вымерзти.

вымерзти, вымерз, Сб. Пропадати від морозів (*про рослини*).

выметати, -мечу, -мечеш, Пр. Викидати, викинути. - *Вымеч виытко зо стаєнкы.*

вымигати ся, -гам ся, -гаш ся, Пр. Викрутитися, перехитрити, вийти з скрутного становища.

вымигувати ся, -гую ся, Пр. Вивертатися, випрочуватися.

вымикати ся, -кам ся, Пр. Вислизати, вислизнути, випорснути; зникнути.

вымити, -мию, -миєш, Пр. Вимити, очистити миттям.

выміна, -ни, ж. Пр. Обмін, викуп, вимін.

вымітувати, -тую, -туєш, Пр. Див. выметати.

вымішати, -шам, -шаш, Пр. Див. вымішувати.

вымішувати, -шую, Пр. Старанно перемішувати; мішаючи надавати рівномірної густоти чи складу чому-небудь.

вымкнути ся, -ну ся, -неш ся, Сб.
Див. вымикати ся. Втекти.

вымордувати, -дую, -дуєш, Пр. [1.] Повбивати, вибити, перебити, вирізати. [2.] Фізично втомити когось (*перен. знач.*).

выморити, -рю, -риш, н сп.
вымор! **выморме!** **выморте!**, Пр. [1.] Надзвичайно втомити когось. [2.] Бути причиною голодової смерті багатьох людей; виморити.

вымотати, -мотам, Пр.
Виснажувати когось (*перен. знач.*).
Намотати.

вымте!, Гж. Вийміть!

вымьоты, -тів, мн. Пр. Блювота.

вымьотувати, -тую, -туєш, Пр.
Влювати, викидати ротом з шлюнка.

вынести, -несу, -несеш, Пр. [1.] Винести, нести з середини назовні. [2.] Дорівнювати чомусь, коштувати певну суму.

вынищия, -ня, с. Рс. Дія за знач. вынищувати. Внищення.

вынищити, -нищу, -нищиш, Рс.
Див. вынищувати.

вынищувати, -щую, -щуєш, Рс.
Знищувати всіх й усе.

выношати, -ношам, -носиш, Вр.
Виносити. - *Выношати гній зо стайні.*

выображия, -ня, с. Рс. Уявлення, уява, представлення, слід, який в нашій думці залишає якийсь пізнаний предмет або явище зовнішнього світу, утримуючись в думці завдяки пам'яті.

выобразити, -ражам, -ражаш, Рс.
Уявити, представити в образі, в описі.

выоначити, -начам, -начаш, Рс.
Вияснити, здійснити, виконати.

выоначити ся, -начит ся, Вр.
Прояснитися (*в якійсь справі*). - *То аж на процесі ся выоначит.*

выпадати, -падат, Пр. [1.] Траплятися, годитися, личити. [2.] Падати на землю. - *Того року вытало досит сьнігу.* [3.] Забуватися. - *Не*

выпадат мі з головы смерт мого няня.

выпадок, -дку, ч. Сб. Те, що трапилось несподівано, випадковість.

вырука, -кы, ж. Сб. Заміна когось в якій-небудь роботі; особа, яка когось виручає. - *Добрі, же мі ся нашов вирука.*

выпапляти, -лям, -ляш, Пр.
Вибовкати, розказати те, чого не слід.
выпасати, -сам, -саш, Пр.
Відгодовувати, вирощувати тварин для жиру, щоб мали гладкий вигляд.

выпасти, -пасу, -пасеш, Пр. Див. выпасати.

выпачати, -пачам, -пачаш, Пр.
Викривляти, перекручувати.

выпачити, -пачу, -пачиш, Пр.
Викривити, перекрутити.

выпачений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до выпачити.*

выпачиня, -ня, с. Пр. Дія за знач. выпачити.

выпещений, -на, -не, Св.
Вихований старанно, в пестоцах.

выплакати, -чу, -чеш, Св.
Домагатись чого-небудь плачем, сльозами.

выплекати, -кам, -каш, Пт.
Викормити когось молоком.

выплєніня, -ня, с. Пт.
Викоренення, знищити в зародку.

выплінити, -ню, -ниш, Вр.
Винищити. - *Кім выплінив садники од миш.*

выпліняти, -ням, -няш, Пт. Див. выплінити.

выпоминати, -минам, Вр.
Докоряти, дорікати кому-небудь.

выпомнути, -ну, -неш, Вр.
Дорікнути, докорити, нагадати про погане.

выпомповувати, -вую, Рс.
Викачувати воду або іншу рідину.

выпомпувати, -пую, -пуєш, Рс.
Див. выпомповувати.

выправляти, -влям, -вляш, Пр.
Відправляти, виряджати когось.

выправдати, -дам, -даш, Вр.
Оправдати перед вироком суду.

выправувати, -правую, Пр. Висудити, домогтись чого-небудь судом.

выпражати, -жам, -жаш, Пр. Вижарювати, випалювати.

выпражити, -жу, -жиш, Пр. Випалити, вижарити, висмажити.

выпрактикуваний, -на, -не, Пр. Випробуваний, повірений.

выпроцесувати, -цесую, Пр. Добитись чого-небудь шляхом процесів в судах.

выпрасувати, -сую, Пр. Вигладити праскою білізну або одяг.

выпрятати, -прятам, Пр. Прибрати, забрати, провести уборку.

выпрятувати, -тую, Пр. Прибирати, наводити чистоту і порядок. - *Но-ле, выпряч тоты лахы з хыжы.*

выпустити, -пущам, Сб. Випустити когось з приміщення; виганяти (*худобу, птицю*), давати змогу витікати (*димові, газові*), видихати (*повітря*), перестати тримати що-небудь в руках.

выпучати, -пучам, Св. Через вигинання зробити опуклим, вигнутим, випхати в одну сторону; виставити вверх якусь одну частину тіла (*напр. живіт*). - *Выпучив бріх, а з нього лем сьміх.*

выпуцувати, -цую, Пр. Вичистити до блиску. - *Выпуцував скірни, же аж ся сьвітят.*

выпучити, -пучу, Св. Вип'яти(ся), випхати водну сторону. - *Сів на стілець коло выгляда й выпучив шыбу.*

выр, выру, ч. Пр. Глибока стояча вода в річці; вода, що крутиться в одному місці в річці.

выраз, -разу, ч. Гж. Вигляд лица. - *Выраз його твари мі ся не подобат.*

выректи, мин. ч. вырюк, Пр. Виректи, вирікати, вимовити, сказати. - *Никыфор міг выректи выразьні лем да-кілька слів.*

выректи ся, -рікам ся, Пр. Відмовитися. - *Дідо вырюк ся маєтку.*

выречи, -речу, Рс. Висловити, висловлювати, сказати.

высмаркати ся, -кам ся, Ол. Висякати, сякаючись, очистити ніс.

высмарувати ся, -рую ся, Ол. Вимазати(ся), вимастити(ся).

высмаровувати (ся), -рую (ся), Ол. *Див.* высмарувати ся.

высмаруваня, -ня, с. Ол. Вимазання, вимашення.

высморкнути ся, -кну ся, Ол. *Див.* высмаркати ся.

высмотрювати, -рюю, Рс. Виглядати когось, визирати, чекати когось.

выслизгувати (ся), -гую (ся), Ол. Звільнитися, вийти непомітно, вислизнути.

высота, -ти, ж. Вр. Висота, один з трьох вимірів.

выспа, -пи, ж. Рс. Острів.

выспацерувати ся, -рую ся, Ол. Нагулятися, пройтись.

вышпекулювати, -люю, Ол. Придумати щось з вигодою для себе.

выставати, -стават, Ол. Виставати назовні, не вміщатися.

выстати, -стаю, Ол. 1. Відставати. - *Выстаю гет в тій роботі.* 2. Виступати. - *Што-си выстас з того мішка.*

выстарілий, -ла, -ле, Ол. Постарілий.

выстарити ся, -старю ся, Ол. Постарітися.

выстарчати, -старчат, Ол. Вистачати, бути в достатній кількості.

выстарчити, -старчит, Ол. *Див.* выстарчати.

выстрашати (ся), -страшам (ся), Ол. Полохати(ся), перелякувати(ся).

выстрашити (ся), -страшу (ся), Ол. Сполахати(ся), перелякати(ся).

выстроювати, -строюю, Ол. Гарно вбирати(ся), пишно вбирати.

выстроїти (ся), -строю (ся), Наряджати(ся), нарядити(сь), одягнутись.

высьміяти, -сьмію, Пт. Висмівати сміхом, жестами, словами, мімікою, виставити на посміховисько.

вытаргати, -гам, -гаш, Ол. Висмикати, накрутити. - *Треба было вытаргати за уха.* - *Вытаргай тот пьрей.*

вытечи, -тече, Св. Витекти, витікати, видоставатись рідині назовні.

вытанцювати, -цюю, Св. Витанцювати.

вытліти, -ліє, Пр. Вигоріти до останнього, а потім вигаснути.

вытерачка, -кы, ж. Ол. Витирачка, що служить для витирання взуття.

вытерпіти, -терплю, Пр. Див. вытерплювати.

вытерплювати, -плюю, Пр. Терпеливо зносити біль, образу, страждання.

вытерти, -терам, Пр. Витерти, вичистити; звільнити від вологи.

вытискати, -тискам, Пр. Видавлювати, видушувати, вичавлювати.

вытиснути, -тисну, Ол. Видавити, видушити, вичавити, вижати.

вытинати, -тинам, Рс. Вирізувати що-небудь з паперу, з бляхи і т. п.

вытяти, -вытну, Рс. Вирубувати, вирізати (*дерева в лісі*).

вытичати, -тичам, Ол. Назначати (*трасу*), намічати, накреслювати.

вытичити, -тичу, Ол. Назначити, намітити, накреслити.

выторгувати, -гую, Ол. Див. вытаргати.

выточкы, -чок, мн. Пр. [1.] Металеві відходи з-під долота токарного станка. [2.] Виточена заглибина на якій-небудь деталі.

вытрата, -ти, ж. Св. Загальні видатки за виконану роботу, кошти.

вытримка, -кы, ж. Рс. [1.] Механічна властивість речовин, що витримують механічні дії. [2.] Уміння володіти собою в різних обставинах. [3.] Час витримки при фотографуванні.

вытрискати, -трискат, Ол. Бризкати, бризнути.

вытрискувати, -кує, Ол. Див. вытрискати.

вытріскувати, -кую, Ол. Ляскати, ляснути, виляскувати (*батогом*).

вытріснути, -трісну, Ол. Див. вытріскувати.

вытропити, -троплю, Ол. Вислідити, вистежити.

вытринкувати, -кую, Гж. Виштукатурити.

вытрут, -трута, ч. Вр. Нарив. (*мед.*) - *Што ся вытре на нозі з ходжиня.* - *Як натовче ногу, як наступит повхату усеницю, то дістане вытрут.*

вытрутити, -тручу, Ол. Див. вытручати.

вытручати, -тручам, Ол. Виштовхувати, виштовхати, примушувати кого-небудь вийти кудись.

вытхнути, -тхну, Ол. Перепочити, передихнути. - *Мушу кус вытхнути.*

выфасувати, -сую, Св. Одержати по наряду, одержати пайок.

выфыркнути, -фыркне, Ол. Випурхати, вилітати з гнізда. - *Птах выфыркнув з гнізда.*

выхапує ся в усі, Пн. Відлунюється у вусі.

выхворіти ся, -ріє ся, Св. Хворіти. - *Хлопец выхворів ся цілий рік.*

выхыхрати ся, -ыхрам ся, Пр. Виздоровіти, повернутись до здоров'я.

выхляпати, -хляпам, Пр. Див. выхляпувати.

выхляпувати, -пую, Пр. Вихлюпувати воду або іншу рідину з посудини.

выхляти, -хляю, Ол. Вижлукати, видудлити, випити, вихлестати. - *Ци мусив-єс того выхляти?*

выходити, -ходжу, Пр. Виховати, вигодувати, повернути хворого до здоров'я. Виходити - багатозначне слово в сполученні з іншими словами: *выходити з друку*,

виходити з моди, не виходити з голови, виходити з ролі, виходити на єдно, виходити з війська, виходити сухо з води, виходити з берегів, виходити на яв, виходити на великого пана, виходити в люди і т. п.

выходец, -дця, Сб. Виходець, уроженець іншої місцевості.

выходок, -дка, ч. Пн. Туалет, убиральня.

выхрапати ся, -храпам ся, Ол. Вийти з скрутного становища, виздоровіти. - *Добрі, же ся выхрапав з той хвороти.*

выциганити, -ганям, Ол. Див. выциганювати.

выциганювати, -нюю, Ол. Видурювати, видурити, виманювати, виманити.

выцифрувати, -рую, Сб. Прикрасити.

выцофаня, -ня, с. Пт. Вилучення, виведення, відхід, відступ, вихід.

выцофати (ся), -цофам (ся), Див. выцофувати ся.

выцофувати ся, -фую ся, Пт. Вилучати, вилучити, відступати, відступити.

вышаліти (ся), -шалиш (ся), Ол. Переказитися, вишумітися. - *Може юж ес ся дост вышалів?*

вышмарити, -марю, Ол. Викинути, позбутись чогось.

вышмаряти, -марям, Ол. Викидати, кидати що-небудь звідкись.

вышперати, -шперам, Ол. Вишукати, риючись в старині.

вышпуряти, -шпурям, Ол. Грубо з силою викидати геть.

выштуркати, -штуркам, Ол. Виштовхати, поштовхами витискати що-небудь звідкись.

выщати, -щу, -щиш, Пт. Видавати пискливий голос, співати неприродно високим голосом.

выщипати, -щипам, Пр. Виполоти, виривати з землі, висмикати.

выщербити, -щерблю, Пр. Зробити щербу в чомусь через відломок частини. - *Выщерблений, потрісканий, але подрітуваний горнец може ищы довго служити.*

выщерблений, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до выщербити.

выщиряти, -щирям, Ол. Див. выщирити.

выщирити, -щирю, Ол. Вишкірити зуби, посміхнутися, показувати зуби, сміючись. - *Што-с так выщирив зубы?*

выщувати, -щувам, Рс. Виганяти, вигнати, щуючи собаками.

выщутти, -щую, Рс. Див. выщувати.

выщупляти, -щуплям, Ол. Схуднути, стати тоненьким.

вивкастий, -та, -те, Ол. Виделкуватий.

вивці, -ців, мн. Вр. Вивки, виделки.

видіти ся, видит ся, Здаватися. - *Так ся видит, же буде гарда ніч.*

видок, -доку, ч. Вр. Краєвид, видне місце, відкритий простір доступний оку, місце звідки можна добре бачити.

видоківка, -кы, ж. Пр. Поштова карточка з ілюстрацією, відкритка.

виджений, -на, -не, Пр. Бачений. - *Виджений сон не могла Параска якоси добрі розповісти.*

виднівка, -кы, ж. Вр. Див. винівка. - *Виднівкы купуют зо старини, в них квасят капусту.*

винівка, -кы, ж. Пн. Дерев'яна бочка для вина.

винкель, -кля, ч. Пн. Див. вінкель.

виновайця, -ці, ч. Пт. Людина, яку визнали за винну в чомусь, яка вчинила якийсь злочин.

вирок, -рка, ч. Вр. Прича, полиця. - *Молодята спали на вирку. - Штурний го на вирку.*

вирьгати, -гам, Пн. Див. віргати.

витати, витам, витащ, витат, витамє, -тате, -тают, н. сп. витай!, витайме!, витайте!, Пр. Вітати, поздоровляти. - *Витайте, повіджете, ци-сте здрави. (привітання в хаті).*

виток, -тка, ч. Пр. Довжина нитки чи дроту, що дорівнює кругу навколо предмета.

выток, -току, ч. Пр. Місце, де бере початок річка, витікає вода.

витазь, -тязя, ч. Св. Кличка собаки.

вібчий, -ча, -че, Вр. З іншої місцевості, чужий. - *Вібчий человек або чуджий не зна наших звичаїв.*

віват-віват!, Св. Хай живе!

вівсюг, -сюга, ч. Св. Бур'ян, що подібний до вівса (*Avena fatua L.*).

вівсьяниця, -ці, ж. Св. Злакова кормова рослина. (*Festuca L.*).

вівсьянка, -кы, ж. Св. Солома, що залишається після обмолоту зерна - вівс[янка].

вівчар, -чаря, ч. Пт. Овечий пастух, чабан, той, хто доглядає овець.

відбивач, -вача, ч. Св. [1.] Частина прицілу на гарматі. [2.] Чоловік, який відбиває дружину в іншого чоловіка.

відбой, -бою, ч. Св. Відбій. *Див.* отбой.

відгварити, -гварям, Гж. Відмовити, не дати згоди.

відміна, -ни, ж. Пн. *Див.* відмін'яча.

відмінок, -нка, ч. Пн. *Див.* відмін'яча.

відмін'яча, -чати, с. Пн. Виродок, зовнішньо потворна людина.

відро, -ра, с. Св. Дерев'яна посудина для витягання води з колодя за журавом. Постійно причіплене до клюки.

вінец, -нця, ч. Пн. Вінок, корона з квітів.

війт, -йта, ч. Пн. *Див.* віт.

віз, воза, ч. Вр. [1.] Сузір'я на небі (великий і малий віз). [2.] Підвода для перевезення вантажів.

візитатор, -тора, ч. Рс. Ревізор, відвідуючий наукові або інші заклади з метою перевірки їхньої роботи.

візитація, -ції, ж. Рс. Обслідування, обстежування, інспекція.

візля (рос. возле), Св. Недалеко, біля, при. - *Куля впала візля нього.*

вікняр, -няра, ч. Вр. Робітник, який склить вікна, скляр.

віктувати, -тую, Пт. Живити когось своїм коштом, утримувати когось на своїй кухні, столувати когось.

віктувати ся, -тую ся, Пт. Харчуватися у когось.

вільгий, -га, -ге, Ол. Теплуватий, літній. - *Вода вільга добра для купелі.*

вільго, Вр. Волого. - *Вільго в тій хыжи літом, а студено зимом.*

вінда, -ди, ж. Рс. Ліфт. - *На четвертий поверх їздят віндом.*

віндяр, -дяра, ч. Рс. Ліфтер, людина, яка обслуговує ліфт.

вінкель, -кля, ч. Пр. Інструмент, яким вимірюють простий кут.

віннівка, -кы, ж. Пр. Велика дерев'яна бочка, що служить для квашення в ній капусти.

віннічки, -чків, мн. Вр. Смородина, фрукти смородини.

вінок, -нка, ч. Вр. Вінок, сплетений з квітів; дівоча невинність; збірка пісень; терновий вінок (*страждання*).

вінський, -ка, -ке, Пр. Минулорічний. - *Вінска осін была тепла й суха.*

віншувати, -шую, Пр. Поздоровляти з празником, вітати з Новим роком.

віньста, -ти, ж. Ол. Рисунки, які прикрашають початки листків книги, окладинку книги, або альбома.

віольончеліста, -ти, ч. Рс. Віолончеліст, людина, яка грає на віолончелі.

віргати, віргам, віргаш, Пр. Висіти недбало, звисати, висячи тріпатись в повітрі. - *Лем торокы віргают з хусткы.*

віргонь, -гоня, ч. Ол. Шматочок матеріалу, що звисає неохайно.

вірий, -ра, -ре, Пн. Косоокий.

віст, -сти, ж. Сб. Звістка, відомість, поголоска.

вісточка, -кы, ж. Сб. *Пестл.* до віст. Вісточка.

вістувати, -тую, Пр. В ігрі в преферанса, грати проти ігрока, який взяв карти - купно, зобов'язатися до взяття визначеної кількості лев (взяток), сказати „віст”.

віт, -та, ч. Сб. Сільський староста, керівник місцевого управління або самоврядування.

віт, -ти, ж. Вр. Вить, витки, виток.

вітка, -кы, ж. Вр. Лоза, що вжита як зв'язуючий засіб двох дерев'яних предметів. - *Што кіля зв'язує в плоті, жебы на них поставити остирвы.*

вітерне зіля, Вр. Бобівник трилистний (*Mengantes trifoliata*). Багаторічна трав'яниста рослина з повзучим стеблом і трійчастими лискама, медонос. - *На вред, на болякы, берут на сонешницю (як ся здує); зіля в маслі присмажат.*

вітерник, -ника, ч. Вр. Хворост. - *Як вітер обдує, то пыричит.*

вітерниця, -ці, ж. Ол. Завірюха; вітер з дощем або снігом.

вітрак, -рака, ч. Св. Вітряк, млин вал, якого обертають крила, що їх порушує вітер.

вітраковий, -ва, -ве, Св. *Прикм. до вітрак.* Такий, що належить до вітряка.

вітривка, -кы, ж. Ол. Спортивна, легка куртка.

вітро..., Перша частина складних слів, що за значенням відповідає слову вітер, напр.: *вітровловлювач, вітростойкий, вітровал, вітровий, вітровій, вітрогон, вітрогонити, вітромотор, вітроколесо, вітролом, вітромір, вітронько* і т. п.

вітцівський(-скі), -ка, -ке, Ол. Батьківський. - *Вітцівське благословенство потрібне дітям.*

вітцівство, -ва, с. Ол. Батьківсьтво (про спадщину).

віха, -хы, ж. Пр. [1.] Віха, рослина отруйна, що росте на болотах, віха отруйна або цикута (*Cikuta L.*). [2.] Пучок зв'язаних зелених віток, як знак над шинком. - *Ити під віху пити*

палінку. [3.] Тичка, жердина, гілка з віхтем на кінці - знак, що туди їхати не можна. - *Борода як віха, розтрепана.*

віхтелит, Сб. Віє вітер з снігом або дрібним дощем.

віхтелиця, -ці, ж. Сб. Вихор, віхола.

вічистий, -та, -те, Вр. Вічноотривалий, віковічний.

вічки, -чок, мн. Пр. Віжки, довгі рем[е]ні, якими керують кінями при їзді.

вічки в руках тримати, Пр. Мати керівництво в своїх руках.

вічне перо, Пн. Авторучка.

вішак, -шака, ч. Пр. [1.] Прилад для розвішування на ньому костюма або інших частин одягу. [2.] Шнурочок або ланцюжок в костюмі чи іншій частині одягу, що служить до вішання його.

вішати, вішам, -шаш, Пн. [1.] Вішати, надавати чому небудь висячого положення, повісити. [2.] Страчувати через повішення.

вішеляк, -ляка, ч. Ол. [1.] Вішальник, кат, що займається вішанням. [2.] Денат, людина, яка повісилась.

вішта!, виг. Пр. Вліво, на ліво! (*вигук для коней*).

віщиці, -щиць, мн. Вр. Рід лишаїв на тілі людини.

віщук, -щука, ч. Вр. Вістун, той, що приносить звістку.

віщун, -щуна, ч. Вр. Віщун, людина, яка що-небудь пророкує.

віяльник, -ника, ч. Св. Людина, яка займається перевіанням зерна, працює на віяльці.

віячка, -кы, ж. Пн. Віялка, великий совок або шуфля для перекидання зерна на вітрі. - *На віячку можна набрати 10 - 12 кг. зерна.*

війо! війо!, виг. Вр. Війо! війо! - *Кличе на коні, щобы тягнули.*

вказати, вказую, Вр. Показати. - *Вкаж-ле гев, што там маш!*

вказаня, -ня, с. Рс. Указання, показ.

вка-ле!, виг. Пр. Вкажи-же! - *Вка-ле, де грибы роснут!*

вкопань, виг. Пн. Скоро, бігом.

владувати ся, -дую ся, Ол. Влізти, навантажитися. - *В фотель ся владував й не хоче встати.*

влакы, -ків, мн. Вр. 1. Поперечки для гнатоку. 2. Дрючки для саней, що подовжують їх. 3. Дрючки на яких перевозять плуг в поле. 4. Ланцюг для волів.

влечи, -чу, -чеш, -че, Ол. Тягти, волокти.

влечи ся, -чу ся, чеш ся, Вр. Тягтися, волоктися, влестися. - *Бодай ся влекло тай сьміху вартат. (про бесіду).*

влони, присл. Вр. Минулого року. - *Прешлого року.*

вλος, -са, ч. Сб. Волос.

як єден вλος, Сб. Точно, пунктуально.

вмав'яти, вмав'ям, Ол. Вмовляти, вмовити. - *Вмав'яти хворобу.*

внет, присл. Гж. Скоро, зараз, зараз же, незадовго. - *Ци внет вернеш мі довг?*

вни мі ся за тобов, Пн. Скучаю за тобою.

внизу, присл. Пр. Внизу, в нижній частині.

внимати ся, -нимама ся, Ол. Соромитися, почувати себе ніяково.

внувати, внувам, Пн. Скучати, нудьгувати, нудитись.

внука, присл. Пт. Всередині, внутрі. - *Внука м'я болит юж давно.*

внуча, -чати, с. Вр. *Змени. до внук і внука.* Молодий онук.

вобіч, присл. Ол. Збоку.

вобріг, -рога, ч. Пн. Стіжок, стіг (*соломи, сіна*).

вобрік, -року, ч. Пн. Фураж для коней в дорозі.

воброчниця, -ці, ж. Пн. Вид мішка для фуражу для коней.

вовад, -вада, ч. Пн. *Див.* овад.

вовкурад, -рада, ч. Вр. Вовкулак, людина, що обертається у вовка (*за нар. повір'ям*).

вовлечи, -влечу, Ол. Втягти, втягнути.

вовлікати, -влікам, Ол. Втягати, втягувати.

вовнянка, -кы, ж. Рс. [1.] Велика хустка з чистої вовни розм. 1,5м на 15 [1,5?]м. [2.] Суконка з чистої шерсті. Спідниця.

вовняний, -на, -не, Св. *Прикм.* до вовна. Шерстяний, зроблений з вовни.

вовцы, -ків, мн. Пн. Вовки.

вовча ягода, Св. Отруйна рослина (*росте в лісах*) (*Daphne L.*)

вовча мурянка, Вр. Муравель. (*Campanotus herculeanus*).

вовчинец, -чинця, ч. Вр. Вовчинець. (*Opomis hircina*).

вов'юрка, -кы, ж. Рс. Білка, вивірка.

воген, -гня, ч. Пн. *Див.* оген. Вогонь.

вогінец, -нця, ч. Пн. Вхід на сільськогосподарське подвір'я, ворота.

вода, -ди, вода..., Пр. Вода. Зустрічається в різних сполученнях слів: *дистильована вода, вапняна вода, тверда вода, мінеральна вода, корлівська вода, газова вода, солодка вода, вода стояча, вода гірка, вода зельцерська, вода життя, вода бурова і т. п.*

вода гоняча, Вр. Вода, що тече.

вода черства, Вр. Свіжа вода.

водити ся, водит ся, Ол. Діятися. - *Што ся водит?*

водит ся, Сб. Діється. - *Юж ся на тім сьвіті так водит, же єден другому дорогу городит. (нар. прислів'я).*

водій, -дія, ч. Пр. Хлопчик-проводир, який водить сліпого.

водняк, -няка, ч. Вр. Птах, який живе над водою (*Cinelus aquaticus*). - *Як куля хпаде до води й внет вынесе рыбку.*

водо..., Пр. Перша частина складних слів, відповідає слову вода, напр.: *водобой, водоверт, водовимірювальний, водовимірювач, водовод, водовідвідний, водовідлив, водовоз, водогон, вододіл, водозабір, водозлив, водолаз, водолюб, водомір, водоспад* і т. п.

воєводство, -ва, с. Пр. Воєводство, обласний, адміністративний центр в ПНР.

воз!, н. сп. Гж. Візьми! - *Воз-ле книжку до рук!*

возгартати, -гартам, Вр. Робити уборку, позгартати. - *Возгартала з під корови гній.*

воздух, -духа, ч. Рс. Повітря.

возирка, -кы, ж. Вр. Див. возярка.

возок, -зка, ч. Пр. [1.] Суз[і]р'я "Мала ведмедиця". [2.] Повозка для виїзду за товаром. - *Возок тягнут вручну, без коня.*

возну, Рс. Візьму. - *Старий я старий, не хтят мня дівчата возну басалугу, буду нас телята. (нар. пісня).*

возярка, -кы, ж. Вр. Возівня, приміщення в якому стоять підводи.

вокамгніню, присл. Ол. В одну мить, миттю, як оком змигнути.

вокоронка, -кы, ж. Ол. Отвір на горіщі для вентиляції повітря в хаті.

вокша, -кши, ж. Св. Сокира.

воле, -ля, с. Гж. Зоб, хвороба щитовидної залози.

волен, Пр. Вільно, може собі, дозволяється. - *Волен си мисльіти, што хце.*

волінь, -леня, ч. Пн. Олень. (*вживається на сході Лемківщини*).

воліти, волю, волиш, Рс. Мати бажання. - *Я волю ити до театру, як на весіля.*

волов'є око, Св. Польова айстра. (*Aster amellus*).

воловина, -ни, ж. Пр. М'ясо з корови або волу.

володарка, -кы, ж. Пт. Метелик з сім'ї медведикуватих (з підр. *прядок*).

волокно, -на, с. Пр. Тонкі довгі органічні комірки в тілі тварин і рослин. - *З волокон прядут прядиво.*

волосан, -сани, ж. Вр. Волос з кінського хвоста.

волосы, -сів, мн. Вр. Волосся.

волоцні, -нів, мн. Пн. Пристосування для транспортного положення плуга. Два дрючки, збиті під кутом 45 градусів, що закладаються під плуг.

волочка, -кы, ж. Пн. Волічка, високоякісна шерсть для в'язання різних частин одягу.

волюватий, -та, -те, Гж. Людина, яка хворіє водем, збільшенням щитовидної залози. - *Моя мила волювата. (нар. пісня).*

волястий, -та, -те, Ол. Див. волюватий.

воль..., воль..., Ол. Або..., або...

вонітувати, -тую, Ол. Блювати.

вонка, присл. Ол. Зовні.

вонуча, -чи, ж. Пн. Онуча, полотно, що служить для завиття ніг при взуванні „керпців”, чобіт.

вопити, воплю, вопиш, Вр. Гукати голосно, кричати.

вобцас, цасу, ч. Пн. Див. обцас. Каблук у взуття.

ворга вижня, Вр. Горішня губа людини.

ворга нижня, Вр. Долішня губа людини.

воргы, ворг, мн. Вр. Губи, уста у людини.

воргатий, -та, -те, Ол. Губатий, людина з великими губами.

воргач, -гача, ч. Ол. Губань, людина з товстими великими губами.

ворожба, -бы, ж. Ол. Угадування минулого або майбутнього різними способами.

ворожилъ, -жиля, ч. Ол. Ворожбит, людина, яка передрікає майбутнє.

ворожб'ярский(-скі), -ка, -ке, Ол. Ворожбитський.

ворожиня, -ня, с. Пт. *Те саме, що ворожба.*

воронячий, -ча, -че, Пр. Прикм. до ворона. - *Воронячы яйця мають синій кольор в чорні кропки.*

ворчик, -чика, ч. Пн. Див. орчик.

вочеміню, присл. Ол. Негайно бл[и]скавично.

вояж, -яжу, ч. Пр. Подорож з пригодами.

вояжер, -жера, ч. Пр. Чоловік, який багато подорожує, турист, торговий помічник, що їздить з пробками товарів змістя одержання на нове місце.

вояк, -яка, ч. Пр. Воїн, солдат, людина, що служить у війську.

воячина, -ни, ж. Пр. Солдати, які почувують себе надто вільно, з слабою дисципліною.

впаковувати, -вую, Рс. Всаджувати, встромлювати.

впакувати, -кую, -куєш, Рс. Встромити, всадити. - *Впакував го до гаре[ш]ту на довгий час.*

впакувати ся, -кую ся, Рс. Влізти кудись насильно.

впис, -су, ч. Ол. Внесення в книгу списків, вписка, реєстр. - *Впис до школи буде заран.*

вписове, -вого, с. Ол. Вступний внесок при включенні до списку.

вплачати, -чам, -чаш, Ол. Внести оплату, вносити гроші.

впоперек, присл. Пр. По ширині чого-небудь.

впереден, присл. Пт. Напередодні.

впрост, присл. Пт. Прямо, вітверто, щиро. - *Повім му впрост, што о нім думам.*

вразити, -жу, -зиш, Ол. Встромлювати, запхати. - *Вразив руку до кышені.*

вразиня, -ня, с. Рс. Враження, пережиття.

вразити ся, вразив ся, Вр. Зробити собі боляче. - *Вояк вразив ся в рану, лем зубы затиснув з болю.*

вран, -на, ч. Сб. Ворон.

вратиц, Сб. Вернути.

враховувати, -вую, Ол. Включати в число.

вред, -да, або чиряк, -ряка, Вр. Фурункул.

вредний, -на, -не, Ол. Поганий, надоїдливий.

врещаня, -ня, с. Ол. Верещання.

врещати, врещу, Ол. Верещати, переразливо кричати.

вріти, врію, врієш, Пр. Дорікати, сварити когось.

врокы, -ків, мн. Вр. Вроки. - *Ворожка гварит: "Змеч ле мі врокы; дев'ятеракы; Мече на воду, хліб, сіль, камені, косакы, лыжкы, угля, косу і серп, сьвачене зіля".*

врочити, врочу, Ол. Зурочити. - *Змеч мі врокы!*

вручнися, -ня, с. Пр. Вручення.

вручну, присл. Пр. Ручним способом, без механізації; руками.

врява, -ви, ж. Рс. Вереск, крик, шум.

врявкати, -рявкат, Вр. Кричати по-воронячому. - *Ворони врявкают.*

врявчати, врявчит, Вр. Кричати по-дитячому. - *Дзецько врявчит.*

все, присл. Ол. Завжди, постійно. Усе, все[.] Буває першою частиною складних слів, що вказують на: повноту певної дії, повноту об'єму чи явища, повноту якості: *всеохоплюющий, всевидящий, всезнання, всезнающий, всеозброєня, всередині, всерйоз і т. п.*

всемеро, присл. Пр. Усемеро.

вскок, присл. Ускоки, вскоки.

встеклий, -ла, -ле, Рс. Скажений. - *Пес ся всцюк. А встеклого треба ся бояти.*

встеклизна, -ни, ж. Пр. Сказ, заразлива хвороба собак, котів.

встекліст, -клости, ж. Ол. Лютість, шаленство, шал, лють.

всеклі, присл. Ол. Скажено, шалено, нестерпно, дуже люто.

встекло, присл. Пр. Див. встеклі.

встекти ся, встекла ся, Пр. Сказитись.

встечи ся, встечеш ся, Пр. Лютувати, розлютуватися, сатаніти.

встечений, -на, -не, Пр. Скажений, шалений, нестерпний. - *Встечений пес страшний небезпечний.*

всудити, всуджу, Вр. Присудити.

всяди, всядиль, всядий, Ол. Скрізь, всюди.

всьцікати ся, -кам ся, Ол. Казитись, сказитись.

втачати, -чам, Ол. Вкочувати, вкотити. - *Треба вкотити тому бочку в середину складу.*

вкотити, вточити, Ол. Див. втачати.

втыкати, втыкам, Ол. Втикати, уткнути, ввіткнути, всаджувати.

втіліня, -ня, с. Рс. Втілення.

втечи, -чу, -чеш, -че, Пр. [1.] Тікати, - *Втечу з хыжы, жебы ніхто о мі ніч не знав.* [2.] Впадати в середину (*про рідину*), - *Кілько може втечи ропи нафтової до тої бочки за ніч?*

втічи, -чу, втюк Рс. Тікати, віддалятися. - *Кіт втюк през дзюру в плоті.*

втікати, втікам, Св. Див. втічи.

втілити, втілям, Пр. Здійснити певну думку, задум.

втілений, -на, -не, Вр. Дієпр. пас. мин. ч. до втілити. Зреалізований.

вткнути, вткну, вткнеш, Ол. Всадити.

втовди, присл. Вр. Тоді, в той час. - *Приїхав я до вас втовди, як вас дома не было.*

вторити, -рю, -риш, Сб. Вторувати, співати другим голосом, виконувати другу партію під час співу або гри.

вторгнути ся, -ну ся, Пр. Вдертись, увірватись силою.

в тот час, Вр. На цей час.

вточити, вточу, Ол. [1.] Див. втачати. - *Колоду вточили до боїска.* [2.] Відточити частину металу на токарному станку. 3. Налити рідини з бочки, - *Вточ там гальбу пива!*

втрачати ся, -чам ся, Пр. Поносити шкоду, витратитись.

втрох, присл. Ол. Утрьох, втрьох. У складі трьох осіб.

втяти, втяв, Вр. Ударити. - *Я го так втяв, же він впав.*

вуалька, -кы, ж. Пт. Маленька темна фата (*сітка*) на жіночому капелюсі.

вугло, -гла, с. Ол. Вугол хати, ріг хати.

вудзяниця, -ці, ж. Ол. Уздечка.

вудженина, -ни, ж. Пр. М'ясо замариноване і вуджене.

вуйко, -ка, ч. Ол. Див. уйко.

вуйна, -ни, ж. Ол. Див. уйна.

вугліярка, -кы, ж. Ол. Масльонка.

вулькан, -кана, ч. Пр. Вулкан, гора, що вибухає вогнем і вогнистою лавою.

вупавка, -кы, ж. Ол. Сільськогосподарський кошик яйцеподібної форми, подібний на люльку, служить для годування коней.

вуйчина, -ни, ж. Ол. Дружина вуйка. Див. уйчина.

вчера, присл. Ол. Вчора.

вчас, присл. Ол. Вчасно, своєчасно, точно, якраз.

вчасний, -на, -не, Пт. Ранній, ранньою весною або раннім літом. - *Вчасны грушкы сут юж на початку червця.*

вчесний, -на, -не, Ол. Див. вчасний.

вчесно (вчесні), Ол. Рано. - *Прид, але вчесно!*

вшыр, присл. Пт. В напрямі ширини, в ширину.

вшыткы, Ол. Всі. - *Вшыткы дівкы до нього, же чуганя не його. (пісня).*

вшытко, Ол. Усе, все, всьо, - *Вшытко єдно, не піду я за нього!*

вшыток, Ол. Весь, усе - *В тестаменті записав внукови вшыток маєток.*

вштурити, -рям, Пт. Встромити, увіпхнути, заховати. - *Вштуриє голову меджи плечы, бо хтів ся стеречи, жебы ніхто го не познав.*

в'ядерко, -ка, с. Вр. Відерце.

в'язан, -зани, ж. Вр. В[']язанка. букет. - *Велику в'язан квітя подарував хлопець молодяттам.*

в'язати спідкы, Св. Класти фундамент під будівлю.

в'язіня, -ня, с. Вр. В'язниця, місце перебування арештованих.

в'яно, -на, с. Пр. Придане, віно, посаг внесений дружиною чоловікові.

Г

г - Літера алфавіту в лемківській говірці на позначення задньоязичного проривного, дзвінкого приголосного звука "г" (вимовляється "ge").

габінет, -нету, ч. Пр. [1.] Кабінет, окрема кімната. [2.] Рада міністрів.

габінетик, -тика, ч. Пр. Окрема мала кімната для праці, для читання, писання, для відпочинку.

габльотка, -кы, ж. Рс. Засклена шафка; малий сервант.

габор, -бора, ч. Вр. Селянин, хлоп. - *Выдрыляв габор зо свого двора діти.*

гагатеk, -тка, ч. Ол. Фрукт, задавака. - *З тебе добрий гагатеk, мій колето.*

гагати, -гагаш, -гат, Ол. Гелготати (*про гусей*).

гаданина, -ни, ж. Ол. Базікання, балачки.

гаданя, -ня, с. Рс. Говоріння, балакання.

гадати, гадам, гадаш, гадаме, -дате, -дают, н.сп. гадай!, Вр. Говорити, гадати, плести, повідати, вимовляти, казати.

гадатливий, -ва, -ве, Пт. Балакучий.

гадатливіст, -вості, ж. Пт. Балакучість.

гадач, -дача, ч. Ол. Балакун, базіка, говорун.

гадачка, -кы, ж. Ол. Балакуха, говорунка.

гадзіна, -ни, ж. Вр. 1. Дрібна домашня птиця: кури, гуси, качки. 2. Гадина, змія.

гаду-гаду, Ол. Гаду-гаду (*про довгу розмову*). - *Вы собі гаду-гаду, а там дзецко плаче.*

гадула, -ли, ч. Рс. Балакун, базіка, плетун, торохтій.

гадульство, -ва, с. Рс. *Див.* гадатливіст.

газ, -зу, ч. Рс. Газ, речовина, що не має власної форми, ні об'єму.

газа, -зи, ж. Пт. Сорт дуже рідкої і прозорої тканини, марля.

газация, -ції, ж. Рс. Газация, явище, що має місце при зарядці акумуляторів.

газда, -ди, ч. Гж. Господар, хозяйн дому.

газдинити, -ню, -ниш, Вр. Бути господинею.

газдівка, -кы, ж. Вр. Господарство. **газдувати, -дую, -душ, Гж.** Господарити, керувати господарством.

газдівський(-скі), -ка, -ке, Пр. Господарський. - *На газдівці лишав ся все найстарий газдівський(скі) сын.*

газеля, -лі, ж. Сб. Газель, вид антилопи.

газета, -ти, ж. Сб. Газета, часопис, періодичне письмо.

газетяр, -тяра, ч. Пр. [1.] Хлопець, який розносить і продає газети. [2.] Публіцист, репортер газети.

газифікация, -ції, ж. Рс. Проведення газу в домі, в приміщенні.

газовий, -ва, -ве, Рс. *Прикм. до газ.*

газовня, -ні, ж. Пр. Фабрика газу для освітлення або опалювання.

газоліна, -ни, ж. Рс. Газолін, продукт нафти вживаний до виробу домашнього газу.

газомір, -міра, ч. Рс. Прилад для вимірювання використаного газу.

газон, -зона, ч. Пр. Штучний травник, місце поросле муравою, засіяне травою.

газопровод, -воду, ч. Рс. Проведені труби, через які проходить газ.

гаївка, -кы, ж. Св. Хатка гаєвого.

гайови, -вого, ч. Св. Лісний сторож, гаєвий.

гайда, -ди, ж. Пр. 1. Коза, дуда. (*муз. інструмент*). 2. Польова колиска на дрючках.

гайдувати, -дую, Вр. Волинити, бути бездіяльним.

гайс, -йсу, ч. Св. Продукт нафти, що вживається для освітлення приміщення, керосин.

галган, -гана, ч. Ол. 1. Пустун (*про дитину, яка не слухається*). 2. Негідник, мерзотник, шубравець. (*про дорослого*). 3. Лахман, ганчірка, знищений старий костюм. 4. Річ нічого не варта. 5. Прозивка в негативному значенні: - *Ты галгане, ты лайдаку! Преч мі з пред очы.*

галганиця, -ці, ж. Ол. Негідниця, мерзотниця, ледащо.

галганиско, -ка, ч. Ол. Великий пустун, негідник, переважно п'яниця. - *Ты галганиску, я ты дам, я ты выперу, як ты зван'ю.*

галгануватий, -та, -те, Пр. *Прикм. до галган.* Подібний до шубравця, до нероби.

галганяр, -няра, ч. Пр. Міняйло, що міняє: збирає макулатуру, ганчірки, "галганы" і вимінює це на дрібну галантерею.

галганьство, -ва, с. Ол. [1.] Ганчір'я, лахміття, макулатура. [2.] Мерзенність негідництво, безпринципність.

галерия, -риї, ж. Пр. Замкнутий коридор, довгий зал з колонадою.

галета, -ти, ж. Пр. [1.] Галета, сухий бішкопт (*військовий*). [2.] Фаска на вершкове масло.

галка, -кы, ж. Рс. Кульочка, шаргик[?], ролик.

галка очна, Пр. Око.

галка мушкатова, Пт. Мускат.

галянтєрия, -риї, ж. Пр. Галантерея, галантерейні предмети.

галянтувати ся, -тую ся, Пр. Одягатись з смаком, елегантуватися.

галярета, -ти, ж. Пт. Продуктова маса напівтверда, що виникла шляхом охолодження розтвору желатина з м'ясом, з рибою, з фруктів; желе, драгли.

галяретка, -кы, ж. Пт. *Див.* галярета.

галярєтуватий, -та, -те, Ол. *Прикм. до галярета.* - *Трясе ся як галярета.*

гальвано..., Кліше, матриця, від назви фізика Гальвано. З цим вживаються ряд складених слів іноземного походження, зв'язаних з гальванізацією, напр.: *гальванізація, гальванізм, гальванохромія, гальванографія, гальванокаустика, гальваноматнетизм, гальваноскоп, гальваноплястика, гальванопунктура, гальваностет, гальванотехніка, гальванотерапія.*

гальоп, -льопу, ч. Пр. Найшвидший біг коня.

гальопом, присл. Пр. Галопом, швидко. - *Прид ту, але гальопом!*

гальопувати, -пую, Пт. Гнати галопом, спішитись з роботою на гвалт.

гальопуваня, -ня, с. Пт. Галопування, галоп; швидкий біг; поспіх.

гальош, -льоша, ч. Ол. *Див.* кальош.

гамба, -мбы, ж. Ол. Рот, губи, - *Має гамбу од уха до уха.*

гамбаль, -баля, ч. Ол. Людина, в якої великий, товстий рот.

гамбалька, -кы, ж. Ол. Губата та язиката жєнщина.

гамбиско, -ска, ч. Ол. Морда, пика.

гамбуля, -лі, ж. Ол. *Див.* гамбуся.

гамбусичка, -кы, ж. Вр. *Здрібн. до* гамбуся. Губоньки.

гамбуся, -сі, ж. Пр. Ротик, губки.

гангрєна, -ни, ж. Пр. Змертвіння певного органу тіла або обмеженої ділянки тканин, розклад клітин тіла.

гангрєновий, гангрєнуватий, гангрєнозний, -на, -не, Ол. *Прикм. до* гангрєна.

гангстер, -стера, ч. Св. Учасник бандитської зграї в США; бандит.

ганити, ганю, -ниш, Пр. Ганити, осуджувати, визнавати поганим, критикувати і висміювати помилки, вади, недосконалості, говорити, що щось є зле.

ганіня, -ня, с. Ол. Осудження.

ганковий, -ва, -ве, Рс. *Прикм. до* ганок.

ганок, -нку, ч. Рс. Прибудова, передсінок при вході в хату.

ганочок, -чка, ч. Рс. *Змени. до ганок.*

ганч, -нчу, ч. Пр. [1.] Недолік в організмі. - *Кін ма фусблят; він ма ганч.* [2.] Помилка, недоробка, брак у роботі.

ганчувати, -чую, -чуєш, Пр. Критикувати, вказувати на недоліки.

гапа, -пи, ч. Пр. Людина, яка бездумно приглядається чомусь; той, хто щось пропустив, проглянув.

на гапу їхати, Пр. Їхати без білета; зайцем.

гапити ся, гап'ю ся, Пр. Дивитись бездумно, витріщатись, ловити гав.

гараж, -ража, ч. Рс. Приміщення для стоянки та технічного обслуговування автомашин, літаків.

гарас, -раса, ч. Гж. Рід грубої стьожки до обшивання.

гарбар, -баря, ч. Пт. Кожем'яка; ремісник, який виправляє тваринні шкіри; власник фабрики - гарбарні.

гарбарка, -кы, ж. Пт. Дружина "гарбаря".

гарбарня, -рні, ж. Пт. Завод, на якому гарбують і виправляють шкіри.

гарбарство, -ва, с. Пт. Ремесло вичинювання шкір.

гарбник, -ника, ч. Пр. Речовина, одержувана з кори дерев, що служить для вичинювання шкіри.

гарбус, -буса, ч. Сб. Горбата людина; людина з горбом, горбань.

гарбусок, -ска, ч. Сб. *Змени. до гарбус.*

гаргало, -ла, с. Пр. Горло, хрящовий канал, який є початком стравоходу і дих. орг.

гаргачкы, -чок, мн. Вр. Агрус, фрукти агрусу, смородина ( ).

гаргецкы, -чок, мн. Пн. *Див. те саме, що гаргачкы.*

гарготати, -готам, Пт. Шварготати, белькотіти, дуже швидко щось незрозуміле говорити.

гардероба, -би, ж. Пр. Кімната для одягання акторів; склад театральних костюмів.

гардло, -ла, с. (гарло, гардзель), Рс. Задня частина усної ями, початок стравоходу і дихальних органів.

гардловик, -вика, ч. Пр. Горловик, лікар, який лікує горло.

гарнец, -нця, ч. Вр. Міра об'єму (*дорівнює 4 л.*). - *Чзерт ма вісем гарнців.*

гацик, -цика, ч. Вр. Кажан, летюча миша.

гарнітур, -тура, ч. Св. Добір предметів, що належать до одного комплекту; гарнітур (*костюм*).

гатункувати, -кую, Рс. Ділити на види, на сорти, групувати, класифікувати, сортувати.

гатунок, -нку, ч. Рс. Поділ роду, сорту; якість, вартість.

гатунковий, -ва, -ве, Рс. Якісний. - *То гатункова порода овец.*

гафа, -фи, ж. Пр. Незручний виступ, невміння повестись в товаристві, дія не на місці.

гачы, -чів, мн. Пн. Калісони, підштанки.

гбур, -ра, ч. Пр. Простак, неотесана, неосвічена людина.

гвалт, -лту, ч. Пр. Насилування, примус, сильний крик. - *Люде - гвалту - ратуйте! (крик про допомогу).*

гвалтівник, -ника, ч. Пр. Особа, яка насилує.

гвалтовні, присл. Пр. Швидко, несподівано, раптово, з криком, сильно.

гвалтувати, -тую, Пр. Галасувати, сильно кричати.

гварант, -ранта, ч. Сб. Поручитель, людина, яка гарантує що-небудь.

гварантуваний, -на, -не, Сб. Забезпечений, запевнений.

гварантувати, -тую, Пр. Поручати, забезпечувати, гарантувати.

гваранційний, -на, -не, Ол. Прикм. до гваранция. Гарантійний.

гваранция, -ції, ж. Пр. Гарантія, забезпечення чого-небудь.

гвардия, -дії, ж. Св. Виборові війська, передові війська.

гвер, -ра, ч. Сб. Карабін, гвинтівка, рушниця.

гвыч, -ча, ч. Ол. Риба з великою головою.

гвінт, -нта, ч. Рс. Рівчак, що слимакувато скручується на шурупі або вирізаний в трубі в формі слимака.

гдераня, -ня, с. Ол. Бурчання. *Дія за знач.* гдерати.

гдерати, гдерам, Пр. Говорити докучливо і постійно, бурчати.

гевгати, гевгат, Ол. Гегати. - *Гуси гевгают або гівджут.*

гелгіт, -готу, ч. Пр. Гелгіт, мова, що нагадує гелготання гусей.

гегадзы, -дзок, мн. Рс. Ягоди агрусу.

гегадзкы, гегадкы, -док, мн. Св. *Див.* гегадзы.

гелда, -лди, ж. Пр. Місце зборів купців і банкірів з метою встановлення курсу бумаг підписання трансакцій.

гелготати, -гочу, Пр. Голосно і нерозбірливо розмовляти.

гемайн, -майна, ч. Пр. Простий, рядовий жовнір в австрійським війську.

гемайнер, -нера, ч. Пр. *Див.* гемайн.

гене... (рід), Пр. З тим словом утворені ряд складених слів, ішномовного походження, що мають відтінок значення роду або походження, напр.: *генеальогіста, генеальогічний, генеальогія, генеза, генезис, генерал, генералітет, генератор, генерація, генеричний, генеруваня, генетичні і т. п.*

гео..., Пр. Земля. Перша частина складних слів іноземного походження, що вказує на відношення до Землі, земної кори, напр.: *геоботаніка, географія, геодезія, геодезіста, геолог, геологія, геоматнетизм, геометра,*

геометризуваний, геометрія, геоморфологія, геопластика, геостатика, геотерміка і т. п.

георгінія, -нії, ж. Св. Жоржина. (*Dahlia*).

гергечник, -чника, ч. Вр. Куш агрусу. ( ).

германіста, -ти, ч. Пр. Знавець німецької мови, культури і літератури.

герок, -рка, ч. Вр. Піджак. - *Хлопець юж виріс з терка, він малий на нього.*

гест, -сту, ч. Пр. Жест, рух рукою.

гестапо, невідм. Пр. Держ. таємна поліція у фаш. Німеччині.

гестикуювати, -люю, Пр. Жестикуювати, вимахувати рукаии.

гестикуюляція, -ції, ж. Пр. Жестикуюляція.

гешефт, -шефту, ч. Пр. Спекуляція, нечесна торгівля, афера.

гешефтсман, -мана, ч. Пр. Приватний торгівець, спекулянт.

гешефтяр, -тяра, ч. Рс. Хитрий чоловік, спекулянт, фактор, шахрай, торговець незаконними товарами.

гефрейтер, -тера, ч. Св. Капрал, старший жовнір, розпроваджуючий вахту, навчаючий рекрутів в австрійським війську.

гзити ся, гзит ся, Пр. [1.] Тікати від укусів гедзя. (*про худобу*). - *Кед мухы кусают, то худоба гзит ся.* [2.] Дрочитися, дуріти. - *Чом же Гриц не видів, же дівка гзит ся з парібками?*

гывт, -вту, ч. Вр. Ковток, глоток.

гывтнути, гывтну, гывтнеш, Вр. Глотнути, проглотнути, проковтнути.

гывтати, гывтам, -таш, -тат, -таме, -тате, -тают, Ковтати, глотати. - *Голодний Михав лем слину гывтав, як видів, же сусідскы діти хліб їли.*

гылтати, Рс. *Див.* гывтати.

гыргы, невідм. Ол. Плечі. - *Брати дзецко на гыргы.*

гырлига, -гы, ж. Сб. Пастуша палиця.

гыршли, (-ля), мн. Лз. Ячмінна крупа.

гыткати, гыткам, -каш, -кат, -каме, -кате, -кают, Пн. Ласкотати.

гівгати, -гат, Вр. Видавати голос по-гусячому, гегати. - *Гуси гівджут або гівгают.*

гівгор, -горя, ч. Вр. Птах (лісозий). - *Гівгоры сивы, гнізда мают по буках.*
- *Гівгор кус меншкый як зозуля, а сук ма такый, як гадя.*

гігант, -ганта, ч. Пт. Гігант, велетень; велика на зріст людина.

гіргошник, -шника, ч. Вр. Рознощик скла. - *За то называт ся гіргошником, же барє кросна на гіргы (на плечы). Носит скло, деготь, кошкы та продає.*

гімназия, -зий, ж. Пр. Гімназія; школа, що давала середню освіту.

гімназіста, -ти, ч.Пр. Учень гімназії.

гіпс, -псу, ч. Св. Гіпс, вживаний для виробів фігур, відтисків.

гіп'юра, -ри, ж. Пт. Вид грубої коронки, ажуру.

гліта, -ти, ж. Рс. Емаль на горшках.

глейт, -йту, ч. Вр. Емальований глек. - *Горнец поливаний глейтом.*

глейта, -ти, ж. Пр. Покрива для залізних начинь; окись олова.

глуцьо, присл. Ол. По-дурному; ніяково. - *Зробило ся мі глуцьо.*

глянц, -нцу, ч. Рс. Глянц, блиск вичищеної шкіри.

глянцапір, -перу, ч. Пт. Наждачний папір.

глянцуваний, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до глянцувати.*

глянцуваня, -ня, с. Ол. *Дія за знач. глянцувати.*

глянцувати, -цюю, -цуеш, Ол. Наводити глянс.

гляуберска сіль, Пр. Глауберова сіль (*сіль сірчанокислого натрію*).

гльобус, -буса, ч. Пт. Гльобус, модель земної кулі.

гматванина, -ни, ж. Св. Плутанина.

гматвати, гматвам, Св. Плутати, заплутувати.

гматвати ся, -твам ся, Св. Плутатися.

гмах, -ху, ч. Пр. Дуже великий будинок.

гмеранина, -ни, ж. Ол. Колупання, риття.

гмераня, -ня, с. Ол. *Дія за знач. гмерати.*

гмерати, гмерам, Ол. Колупати, копирсати, рити, щось довго робити. - *Што ся гмераи в тых паперах?*

гмерати ся, -рам ся, Ол. Копирсатися, ритися.

гмерач, -рача, ч. Ол. Маруда; людина, яка робить усе надто повільно.

гмерило, -ла, ч. Ол. *Див. гмерач.*

гміна, -ни, ж. Пт. Районна адміністр. управа в Польщі..

гнеска, присл. Сб. Сьогодні.

гнецюх, -цюха, ч. Рс. [1.] Дурман; придумана істота, що сковує рухи людини. [2.] Кошмарний сон після важкостравної їжі. - *Як з'їш того, то тя буде в ночы гнецюх дусив.*

гнешній, -ня, -не, Сб. Сьогоднішній.

гнып, -па, ч. Ол. Дрючок, кийок. - *Як возму гнып, то ти ногы поперебивам.*

гнизькы, гнискы, присл. Сб. *Див. гнеска.*

гніт, -ту, ч. Пн. Фітиль; гніт. - *Треба вставити новий гніт до лампи.*

гном, -ма, ч. Ол. Карлик, казковий персонаж.

гноток, -тка, ч. Ол. Гнотик, фітильок.

гобелін, -ліна, ч. Пр. Гобелен, кольоровий килим в багатоткані узорі.

гогоц, -гоца, ч. Рс. Брусниця, ягода брусниці. - *В горах роснут й гогоцы й яфыры.*

гозьдзік, -дзіка, ч. Ол. Гвоздика. - *В нашім селі называють тоты квіткы гозьдзікы, а в сусіднім - гвоздзікы і гвоздикы.*

голяс, -ляса, ч. Ол. Голяк; людина без одягу.

голясок, -ска, ч. Ол. *Здрібн. до* голяс. Голенький хлопчик.

го мі або: гу мі Ол. До мене. - *Зайдте же го мі, свату!*

гомбар, -баря, ч. Вр. Вишивач гудзиками.

гомбовцы, -ців, мн. (книдлі) Лз. Свеорідні вареники круглої форми начинени повидлом, сливами, абрикосами, тощо.

гомбувати, -бую, Вр. Нашивати гудзики на одяг, прикрашати одяг гудзиками.

гонт, -нта, ч. Пт. Гонта, гонт, drank; тонкі дощечки для покриття даху.

гонот, -нта, ч. Пр. *Див.* гонт.

гонталь, -нталя, ч. Пн. Гонтовий цвях.

гонтар, -таря, ч. Ол. *Див.* гонтяр.

гонтик, -тика, ч. Пн. Гонтик. *Здрібн. до* гонт.

гонтяний, -на, -не, Пн. *Прикм. до* гонт. Зроблений з гонтів.

гонтяниця, -ці, ж. Пр. Ялинове дерево готове для гонтів. - *Ялиця, што з ней гонты наробляют.*

гонтяр, -нтяря, ч. Вр. Людина, яка займається виробленням гонтів.

гонтярка, -кы, ж. Вр. Заняття по виробленню гонтів.

гонтярня, -рні, ж. Вр. Гонтова майстерня.

гордон, -дона, ч. (гордон-сетер) Пр. Порода собаки, вживана при полюванні в лісі або на болотах.

горсет -рсета, ч. Гж. Обтислий станик, що підтримує груди.

горсет вышиваний, Гж. Жіночий святковий, вишиваний сердечок без рукавів.

горсетовий, -ва, -ве, Гж. *Прикм. до* горсет.

господа,-ди, ж. Св. Заїзд, гостинний дім, корчма.

гравер,-вера, ч. Рс. Художник, що гравірує на металі, на мармурі.

гралі, -лів, мн. Св. Вили для накидання картоплі.

грайцар, -царя, ч. Гж. Крейцер, (*австрійська дрібна монета*). - *Дам ти за то грайцар.*

грайцарівка, -кы, ж. Пн. Велика, товста голка для шиття шкіри.

грамола, -ли, ч. Ол. Маруда, марудник, нудяр.

грамолити ся, -молю ся, Ол. Незграбно вилазити, повільно видряпуватися на що-небудь, видиратися.

грамофон, -фона, ч. Пт. Грамофон - інструмент, що відтворює голос, спів музику, награні на пластинку.

гранат, -нага, ч. Пр. Гранат (*плід, фрукт*).

граната, -ти, ж. Пр. Граната, ручна зброя, металева розривна бомба.

грат, -та, ч. Ол. Предмет хатньої обстановки, посуда.

граты, грат, мн. Вр. [1.] Стара, непотребна кухонна посуда. [2.] Переплетення металевих штаб для загорожі (*переважно на віках у в'язниці*).

гратиско, -ка, ч. Ол. Старий предмет у господарстві.

гратіс, невідм. Пр. Даром, безплатно, безінтересовно.

гратісовий, -ва, -ве, Пр. Безплатний, даний даром.

гратулювати, -люю, Пр. Вітати, поздоровляти, бажати успіху.

гратя, -тя, с. Вр. Кухонний посуд.

граца, -ци, ж. Св. Господарське знаряддя в огороді для очистки стежок від бур'янів.

гречний, -на, -не, Пт. Гречний, покладистий, слухнячий.

гриб, -ба, ч. Пр. Гриб, справжній білий гриб, боровик.

грибиско, -ка, ч. Пр. Великий, старий гриб.

грибковий, -ва, -ве, Ол. Грибковий, грибний. *Прикм. до* гриб.

грибовиско, -ка, с. Пр. Грибовище; місце, де ростуть гриби.

грибок, -бка, ч. Ол. [1.] Грибок, *пестл. до* гриб. - *Але красий грибок!*

[2.] Споруда для захисту від сонця у вигляді грибка.

гризмола, -ли, ч. ж. Ол. Мазій, мазійка; писанина, базгранина, карлючки, кривульки.

гризмолити, -молю, Ол. Писати кривульками, нерозбірливо.

гримаса, -си, ж. Ол. Мимовільне або навмисне викривлення обличчя.

гримасити, -машу, Ол. Капризувати, вередувати, робити гримаси.

гримасний, -на, -не, Ол. Капризний, вередливий, примхливий.

гримасник, -ника, ч. Ол. Вередун, який робить гримаси. - *Він добрий гримасник в їдженю.*

гримасьні, присл. Ол. Капризно, примхливо, вередливо.

грисы, -сів, мн. Пт. Висівки; грубо змелена мука. - *Дав-ем змолоти ярец на грисы.*

грисік, -сіка, ч. Пт. Манна крупа.

грипа, -пи, ж. Ол. Грип, гостроінфекційна хвороба, дих. органів.

гриповий, -ва, -ве, Ол. Грипозний.

гріба, -бы, ж. Вр. Яма (на картоплю).

грібиско, -ка, с. Вр. Запущена стара яма. - *Місце, де была гріба, называт ся грібиско.*

грівджати, грівджит, Вр. Сисати (про гусей) - *Гускы грівджут, як хочут вкусити.*

гріс, грісу, ч. Лз. 1. Манна крупа (тільки на Закарпатті). 2. Грубо розмелене зерно на корм худобі.

грисік, -ку, ч. Пт. Манна крупа.

грош, -ша, ч. Ол. Гріш, копійка. - *Не мам юж ани гроша. - Выдав ем до остатнього гроша.*

грузьлиция, -ці, ж. Сб. Сухоти, туберкульоз.

грулиско, -ка, с. Пт. Поле, з якого вибрали картоплю.

груля, -лі, ж., мн. гурлі, Пт. Картопля (назва вживана в зах. Лемківщині).

груляник, -ника, ч. Сб. Корж з картоплі.

грунт, -нту, ч. Гж. [1.] Земля, поле, рілля; земельна власність. [2.] Підстава, основа. - *Грунт то здоровля.*

грухнути, грухну, Ол. Впасти, гешнути(ся). - *Але-м грухнув з пода.*
губатий, -та, -те, Вр. Розкуйовжене волосся.

гуз, -за, ч. Св. Шишка на тілі людини.

гузулька, -кы, ж. Вр. Шишечка. - *Мати на чєлі гузульку.*

гудз, -дза, ч. Ол. Вузол.

гудрала, -ли, ч. Ол. Повільнаа, лінива людина, маруда, нудяр.

гудранина, -ни, ж. Ол. Дія за знач. гудрати ся.

гудрати ся, гудрам ся, Ол. Марудитися; ліниво повільно забиратись до роботи або повільно займатись чимось; не поспішаючись зволікати. - *Штоси ся там гудрат, не може ся вибрати, а мы не мамє часу.*

гузелец, -льця, ч. Вр. Короткохвостий ( ).

гузий, -за, -зе, Вр. Бозхвостий, куций. - *Гуза кура добрі ся несе.*

гузік, -зіка, ч. Пт. Гудзик.

гузя, -зі, ж. Вр. Дифтерія. - *Дітина ма гузя, бо в гьртани дусит.*

гулі, гуль, мн. Пт. Опухоль (на горлі).

гуля, -лі, ж. Вр. Гуля, шишка. - *Набив си гулю на голові.*

гульготати, -гочу, Ол. [1.] Булькотати, булькати. [2.] Гелготіти, гелготати.

гульднути, гульднеш, Ол. Хильнути, випити з бутилки.

гума, -ми, ж. Рс. Гума, гумовий шланг.

гума, -ми, ж. Лз. Тонкий гумовий шланг для набирання вина.

гумовий, -ва, -ве, Рс. Прикм. до гума.

гураль, -раля, ч. Пр. Житель гір Татри, горянин, верховинець.

гуральський(-скі), -ка, -ке, Пр.
Прикм. до гураль.

гуральня, -ні, ж. Пт. Горілчана фабрика.

гурбити ся, гурбит ся, Ол.
М'ятися, зім'ятись, збиратися в складки.

гургула, -ли, ч. Вр. Сук.

гургулястий, -та, -те, Вр. Сукастий, нерівний.

гурман, -мана, ч. Ол. Вид верхнього, літнього одягу.

густ, -сту, ч. Рс. Смак, почуття краси.

густация, -ції, ж. Пр. Спроба на смак. - *Вино мусит пройти густацію.*

густувати, -тую, Рс. Смакувати, любити на смак.

Г

г, Літера алфавіту в лемківській говірці на позначення приголосного звука "г" (вимовляється "ге").

г, *прийм.* Ол. В, у. - *Вчера я був г лісі. - Г воді нич не видно.*

га!, *виг.* Що! (вислів здивування). Відгук на звертання.

гавити, гавлю, Пр. Пропускати яку-небудь нагоду, бути неуважним.

гавкати, гавкам, -каш, -кат, -каме, -кате, -кают, Пт. Наслідувати собаку в гавканні.

гав, *присл.* Вр. Сюди. - *Ни гав, ни там. - Гав под-ле.*

гавкнути, гавкнеш, Пт. *Однокр. до гавкати. - Треба знати, коли гавкнути, а коли лизнути.*

гавк, -вку, ч. Ол. Гавкотня.

гавз, -взу, ч. Гж. Дім, будинок. - *Стрыко ма в Гамериці свій гавз.*

гавран, -рана, ч. Сб. [1.] Роззява (*прізвисько*). [2.] Гайворон, чорний пгах, більший за звичайну ворону.

гавушкы метаны, Св. Галушки, тісто розвалковане і кидане на гарячу воду (*тісто порізане на клаптики*).

гагачий, -ча, -че, Пр. Гагачий, зв'язаний з гагою. - *Штефан спав під легком ковдром з гагачого пуху.*

гад, -да, ч. Вр. Гадюка ( ).

гадwab, -wabу, ч. Вр. Шовк.

гадwabний, -на, -не, Вр. Шовковий. - *Ицы-б му купила хусточку гадwabну, жебы сой пам'ятав фраірочку давну. (нар. пісня).*

гадючення, -няти, с. Пт. Гадючення, мала змія.

гадячий, -ча, -че, Пт. *Прикм. до гад.*

газардувати, -дую, Пр. Ставити на карту все, ризкувати.

гаїня, -ня, с. Ол. Прикрашування зеленню.

гаїти, гаю, гаїш, Ол. Прикрашувати зеленню.

гайтів, -тового, ч. Гж. Лісний сторож, молодший лісничий.

гайда! *виг.* Пр. Пішли!

гайдук, -дука, ч. Пр. [1.] Гайдук, колишній угорський поліцай. [2.] Посланець з державною відомістю.

гакс-гакс! *виг.* Пт. Кричать на поросят, заганяючи їх.

гала, -ли, ж. Рс. Гірська прогалина, гірське пасовисько, лиса гора.

галай, -лая, ч. Вр. Кличка собаки.

га-ле! го-ле! голе-гев! *виг.* Іди сюди!

галиця, -ці, ж. Вр. Галайстра, гомін, юрба.

галузка, -кы, ж. Сб. Гілка з дерева.

галуз, -зи, ж. Сб. [1.] Галузь, гілка, вітка. [2.] Певна ділянка науки чи виробництва.

галушанка, -кы, ж. Вр. [1.] М'ята. [2.] Вода, в якій варилися галушки.

галя, -лі, ж. ол. Великий зал призначений для концертів, для танців.

гальба, -бы, ж. Ол. Бакал для пива, що містить пів літра.

галька, -кы, ж. Пт. Нижня спідниця.

гальма, -ми, ж. Рс. Гальмо, тормоз, пристрій для гальмування.

гальо!, виг. Пр. Алло!

гальштук, -штука, ч. Рс. Галстук.

гальштуканя, -ні, ж. Вр. Чорна вівця з білим п'ятном - галстуком.

гамра, -ри, ж. Вр. Ковальський молот.

гамак, -мака, ч. Ол. Вид ложа із шнурків, що висить; сітка або тканина на шнурках, прив'язана між двома деревами; служить для відпочинку на повітрі.

гаман, -мана, ч. Пр. Бешкетник, дикий великан. - *Ты гамане, ты лайдаку!*

гамерикан, -кана, ч. Ол. Людина, яка в минулому проживала деякий час в Америці.

гамерицкий(-цкі), -ка, -ке, Вр. Американський.

гамувати, -мую, Рс. Гальмувати, затримувати рух, задержувати транспорт.

гамулец, -льця, ч. Рс. Пристрій для гальмування транспорту.

гамульцьовий, -ва, -ве, Ол. *Прикм. до* гамулец.

гамуючо, Ол. Гальмуюче.

гангар, -гара, ч. Рс. Ангар, крите приміщення для літаків.

ганде, гынде, присл. Вр. Там, там даліше.

гандель-мандель, Пр. Як-небудь торгувати.

гандлювати, -люю, Пр. Торгувати.

гандляр, -ляра, ч. Пр. Торгаш; людина, яка продає з рук, спекулянт.

гандлярка, -кы, ж. Пр. Торговка.

гандльовец, -вця, ч. Ол. Комерсант, продавець.

гандльовий, -ва, -ве, Ол. *Прикм. до* гандель.

ганц, присл. Пн. Зовсім, цілком. - *Тот человек ганц обдертий.*

ганьба, -бы, ж. Пт. Сором, безчестя, неслава, принизливе становище.

ганьбити ся, ганьблю ся, Пр. Соромитися.

ганьбити, ганьблю, Пр. Позбавити честі когось, осоромити, соромити.

ганьбліня, -ня, с. Рс. *Дія за знач.* ганьбити.

гарагуц, -гуца, ч. Пр. Вітрогон, баламут.

гарап, -рапа, ч. Ол. Батіг з короткою ручкою і довгим ремінцем.

гаратати, -ратам, Пн. Дерти, мотлошити, бити без розбору, нищити, товкти, розбивати.

гаратати ся, -ратам ся, Пн. Битися, товктися.

гарба, -бы, ж. Пр. Відкрита підвода для перевезення вантажів.

гарбата, -ти, ж. Сб. 1. Чай; чайні листя з чайного куща. 2. Чай; напиток запарений з чайних листків.

гарбати, гарбам, -баш, Пр. Загребти, загірбати.

гарбатка, -кы, ж. Пр. Скромне прийняття вечером, часто з танцями.

гарбацяний, -на, -не, Ол. *Прикм. до* гарбата.

гардий, -да, -де, Гж. Гарний, пишний.

гарді, присл. Вр. 1. Гарно. - *Сьпівай гарді, бо ты слухают.* 2. Досить багато. - *Він ма ту гарді гороху в торбі.*

гарденькый(-кі), -ка, -ке, Пр. Гарненький, притаманний.

гардше, присл. Вр. Гарніше.

гаренда, -ди, ж. Пр. [1.] Оренда майна і використання його. [2.] Викуплення в держави права на продажу спиртного і використання цього права.

гарендар, -даря, ч. Пр. Орендар; той, що заорендував і використовує цю оренду.

гарендний, -на, -не, Пр. *Прикм. до* гаренда.

гарендуваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* гарендувати.

гарендувати, -дую, Пр. Орендувати, державити, заплатити за оренду. - *Ваньо загарендував в тім році 2 га поля.*

гарешт, -решту, ч. Пт. Арешт, в'язниця.

гарештант, -штант, ч. Пт. Арештант, ув'язнена людина.

гарештувати, -тую, Пт. Ув'язнювати, позбавлювати волі, замкнути за кару у в'язницю.

гаркнути, гаркнеш, Пр. Однократно, гнівно, сильно, незрозуміло крикнути - гавкнути. - *Сторож гаркнув, а Семан зострашив ся.*

гаркушер, -шера, ч. Св. Акушер.

гаркушерка, -кы, ж. Св. Акушерка.

гарликати, -ликам, Вр. Погано співати, горлати.

гарметіти, -метиш, Пв. Гримати.

гармідер, -деру, ч. Пн. Безладдя, шум, галас, метушня. - *В такім страшнім гармідері не годен робити.*

гарнасити ся, -нашу ся, Пн. Борикатися, битися. - *Хлопці гарнасят ся цілима днями на пасовиску.*

гарнася, -ся, с. Св. Поторошене сіно або солома.

гарфа, -фи, ж. (рафа, -фи), Св. Дротяна сітка розп'ята на рамці, вживана для очищення збіжжя, каміння. (*іноді наз. рафа*).

гарцер, -цера, ч. Рс. Член гарцерської польської, молодіжної організації; скаут.

гарівка, -кы, ж. Ол. Безперервна мозольна праця без відпочинку.

гасник, -ника, ч. Вр. Прилад до гашення свічок у церквах, гасильник.

гаснути, гасне, Пр. [1.] Перестати світитися, перестати горіти. [2.] Вмирати, (*переносне знач.*).

гафт, -фту, ч. Пр. Вишивка різнокольоровими нитками (*гладдю*).

гафтувати, -тую, Пр. Вишивати шовковими або різного гатунку нитками.

гафтка, -кы, ж. Пр. Крючок, металева зчіпка, що служить застібкою.

гафтуваний, -на, -не, Пр. Гафтований, виплетений з ниток.

гафтування, -ня, Пр. Дія за знач. гафтувати.

гачик, -чика, ч. Пр. Гачок (*зменш. до гак*).

гачикуватий, -та, -те, Пр. Гачкуватий, закручений у формі гачка.

гача, -чати, с. Ол. Лоша.

гачата, -чат, мн. Ол. Лошата.

гачатко, -ка, с. Ол. Маленьке лоша (лошатко).

гачник, -ника, ч. Вр. Гачок, що ним втягувався очкур в штани.

гашурка, -кы, ж. Вр. Ящірка. (*Lacerta*).

гаяти біду, Вр. Оминути лихо. - *Перепхати біду, што б звалила ся з головы.*

гбвати, гбивам, Ол. [1.] Вбивати (*щось в стіну*). [2.] Вбивати когось, позбавити когось життя.

гбити, гб'ю, гб'еш, Вр. Див. гбвати. - *Сусіда гбив дика в лісі.*

гваджениця, -ці, ж. Пр. Дерев'яний прилад для обробки льону. - *Лен ламают ламаницьом і гвадят гвадженицьом.*

гвадити, гваджу, гвадиш, Ол. Звільняти льон від терсті, вигладжувати льон.

гварити, гварю, гвариш, Пр. Казати, говорити. - *Гварят вишиткы люде, же войны не буде. (нар. пісня).*

гваститель, -теля, ч. Ол. Власник.

гвыйти, гвыйду, (гвойти), Вр. Увійти в середину. - *Паця гвойшло до кутця.*

гвіздок, -здка, ч. Рс. Гвіздок, цвях, цвяшок.

гвоздик, -дика, ч. Св. Див. гвіздок.

гводне, гводни, присл. Вр. Вдень, при денному світлі.

гвони, глони, присл. Ол. Минулого року.

гдовец, гдівця, ч. Вр. Вдовець; чоловік, в якого померла дружина.

гев, присл. Вр. Тут. - *Под гев, будеме полуднувати.*

ге!, виг. Вр. Ге! Вигук, яким спонукається корів іти вперед.

гейбы, присл. Вр. Начеб то.

гейс!, присл. Вр. Оклик для волів, щоб ішли прямо.

гейса! присл. Вр. Оклик для волів, щоб ішли вліво.

ча!, присл. Вр. Оклик для водів, щоб ішли вправо, від себе.

гевади, присл. Ол. Туди. - *Идте гевади, де ест стежка.*

гевбы, присл. Вр. Сюди б. - *Гевбы пішов, та й клопотів бы не было.*

гев м'я, Ол. Тут мене. - *Гев м'я пошкрябай, бо там м'я болит.*

гевси, гевсяди, Вр. Сюди.

гепати, гепам, -паш, Пр. Вдаряти, бити в щось. - *Гепаме ціпами през ден, аж крижы болят.*

гепнути, -ну, -неш, Пр. Впасти несподівано. - *Гепнув з воза на землю.*

гет, присл. Ол. 1. Геть, зовсім, цілком. - *Гет ем захрип.* 2. Ген

далеко ген-ген, геть- геть. - *Поїхав гет за море.*

геца, -ци, ж. Ол. Комедія, пустощі, витворювання несмачних жартів. - *То была допіро геца, як йому води до рукава наляли.*

гецувати, -цюю, Рс. Пустувати, витворяти, жартувати.

гыбати, гыбам, -баш, -бат, Пт. Їти, приходити, (*супроводжувати когось*). - *Гыбай скоро домів, бо ніч надходить.*

гыбнути, гыбнеш, Пр. Пропадати, гинути. - *Коровы гыбнут без паши.*

гывкати, гыбкат, Ол. Вигукувати звуки: у-гу! - *Сова гывкат ночом.*

гыд, гыда, Ол. Нечисть, гидота, бруд.

гыгнавий, -ва, -ве, Вр. Гугнявий. - *Што през ніс гварит.*

гыгнати, гыгнам, -наш, Вр. Говорити через ніс, гугнявити.

гын, присл. Рс. Там. - *Пішов гын за ліс, й не дає про себе знати.*

гынади, присл. Рс. Тамтуди.

гыкати, гыкам, -каш, Пт. Їкати; мимовільно видавати уривчасті звуки.

гыркати, гыркам, -каш, Ол. Сердито гримати на когось, покрикувати. - *Не любить невіста свекрови; гыркат на ню.*

гыркыня, -ні, ж. Св. Скрип, сосонка. Лікувальна рослина.

гырлиця, -ці, ж. Св. Щітка для чищення корів.

гырміти, гырмит, Вр. Гриміти - *Юж гырмит, буде скоро дойдж.*

гырмота, -ти, ж. Вр. Безперервний грім.

гыртан, -тани, ж. Пр. Гортань, верхня частина дихального органу, в якій утворюється також голос.

гырча, -чи, ж. Вр. [1.] Шишка набита комусь на тілі людини. [2.] Опухлі мигдалики.

гырчка, -кы, ж. Вр. Гудзь, гудзок, гулька, шишечка.

гырчати, гырчит, Вр. Гарчати, бурчати.

гыц!, виг. Ол. Оклик на kota, коли його проганяють. - *Гыц з пеца!*

гыцкати ся, -кам ся, Пр. Кувиркатися, бавитися. - *Дітина ся гыцкат на постели.*

гыцкати, гыцкат, Ол. Підстрибувати. - *Заяц гыцкат по стерни.*

гыча, -чати, с. Рс. Бадилля, натиння. - *Гыча з бураків любить ся худобі.*

гычаль, -чалі, ж. Ол. Гичка; стебло та листя коренеплоду або бульбоплоду; ботвина.

гыдра, -ри, ж. Рс. [1.] Гад, гадина, зміюка (*переносне знач.*). [2.] Злий дух, нещастя, противності, зло. - *Гыдра бы тя взяла к чортам. (із прокльонів).*

гыка, -кы, ж. Пр. Картопляне бадилля. - *Гыка комперяна добра єст для печиня компери.*

гыцлівка, -кы, ж. Пр. [1.] Дружина гицля, собаколова (*перен. знач.* лайдачка). [2.] Господарство, що його веде собаколов.

гывкати, гывкам, -каш, н. сп. **гывкни! гывкнийте!,** Ол. Голосно кричати, гукати, вигукувати звуки: ю-гу-гу!

гывняк, -няка, ч. (гывняр, -няра, ч.), Вр. Гнійний жук, темного кольору з зеленим блискучим відтинком.

гыдні, присл. Гж. Досить, багато, немало. - *На погребі было гыдні люда, так, што ледво змістили ся в хыжці.*

гыпотека, -кы, ж. Пр. Архів, в якому зберігаються права на землю і будинки (*в Польці*).

гыпотечний, -на, -не, Пр. *Прикм. до гіпотека.* Записаний в судових книгах.

гыпюра, -ри, ж. Пр. Гіпюр; вид текстильної тканини - мережива з опуклим узором.

гыркий лопух, ч. Вр. Лопух (*Luppa major*).

гыстория, -риї, ж. Рс. Історія; опис того, що діялось у минулому.

гісторичний, -на, -не, Рс. *Прикм.* до гісторія. Належний історії, справжній, дійсний, істотний.

гіц, -цу, ч. Пр. Нагріте залізо до білого кольору; розжарене.

гіцувати, -цюю, Пр. 1. Розжарювати залізо до "гіцу", до білого. 2. Пустити сильний вогонь на м'ясо, що вудиться. 3. Докидати кам'яне вугілля в розжарену піч.

гіяцинт, -цинта, ч. Св. Рослина декоративна, з пахучими квітками, з родини лілійоватих.

гла, гли, жс. Ол. *Див.* ігла.

гладжениця, -ці, жс. (*гваджениця, -ці*, жс.), Ол. Терлиця, тіпалка; прилад для обробки льну.

гладити, гладжу, -диш, Ол. [1.] Тіпати (*льон*). [2.] Вирівнювати щонебудь. - *Выгладив дошки*.

глатати, глапам, -паш, Ол. Спіймати, златати, схопити, зловити.

глатити, глат'ю, -пиш, Ол. *Див.* глатати. - *Глатив птаха и дав го дітині*.

гласканя, -ня, с. Пр. Дія за знач. гласкати.

гласкати, гласкам, -каш, Пр. Гладити руками, ласкати руками.

гласкати ся, -кам ся, Пр. Гладитись, погладитись руками.

гластівка, -кы, жс. Вр. Ластівка; птах, що харчується денними комахами, з родини горобиних, хвіст роздвоєний.

глечи, -чу, -чеш, Вр. [1.] Влекти, тягнутись, тягнути щось важке по поверхні або землі, провадити когось за собою силою, проти його волі. - *Глечи ноги за собом*. [2.] Жити у важких умовах. - *Ледво глече тото життя*.

глива, -ви, жс. Ол. Вид їстівних грибів.

глинястий, -та, -те, Пт. Гляняного кольору.

глиняний, -на, -не, Пт. Зроблений з глини, ломкий, крихкий.

глиста, -ти, жс. Вр. Плоский або круглий черв'як, що паразитує в

тонкій кишці людини або тварин - ссавців.

глитай, -тая, ч. Св. Глитай, сільська людина, яка експлуатує іншу людину, використовує її працю.

глиця, -ці, жс. Пт. Спиця для в'язання.

глінського року, Вр. Минулого року.

глобок, -бка, ч. Св. Плішка, кілок. - *Глобок збивают медже обручку коси а кіся*.

глог, -гу, ч. Гж. Гліг; вічнозелений колючий чагарник з червоними ягодами. - *Глог називают также заячы грушкы*.

гломити, глом'ю, -миш, Вр. Вломити, відламати частину чогось.

глони, влони, присл. Вр. *Див.* глінського року. - *Глони было мокро на полях*.

глибокий(-кі), -ка, -ке, Ол. Глибокий. - *На подвірци выкопали глубоко студню*.

глибокіст, -кості, жс. Ол. Глибина. **глибоко**, присл. Ол. Глибоко; так далеко заходить.

глибін, -біни, жс. Пр. Глибінь, глибина в воді, бездна. - *Глибін така, што дна не видно*.

глибший, -ша, -ше, Вр. Глибший, глибинний.

глулавий, -ва, -ве, Ол. Дурнуватий. **глулаво**, присл. Ол. Дурнувано.

глупий, -пого, ч. Ол. Неїстівний гриб. - *Глупого гриба або блювака часто можна знайти в лісі*.

глупий, -па, -пе, Ол. Дурний, безтолковий.

глупіти, глупію, -пієш, Ол. Дурніти, ставати нерозсудним.

глупкуватий, -та, -те, Ол. Придуркуватий, дурненький.

глупство, -ва, с. Вр. Дурниця; дрібниця, що не варта уваги.

глуптачок, -тачка, ч. Ол. Дурень, глупак, нерозумна людина.

глуха, -хой, жс. Вр. Важка форма тифу.

глухар, -харя, ч. Пр. *Див.* глушец.

глухі, -хого, ч. Рс. Людина, яка нічого не чує.

глушец, -щца, ч. Св. Великий птах, подібний до курей, що водиться в ялинових лісах; весною токує.

глушка, -кы, ж. Пр. Глуха жінка.

глушко, -ка, ч. Пр. Глухий хлопчик.

глушка вігрова, Вр. Легка форма тифу.

глядати, глядам, -даш, -дат, -даме, -дате, -дают, Пр. Шукати. - *Глядати коровы в лісі. - Глядати пінязі (гроші). - Глядач злота в Півн. Гамериці.*

гляданя, -ня, с. Пр. Дія за знач. глядати.

глязура, -ри, ж. Пр. [1.] Емаль або тонкий шар скла. [2.] Цукрова маса для оздоблення тістечок.

гмва, гмвы, ж. Вр. Мряка, туман, імла. Водяниста пара, що підіймається низько над землею і займає певний простір. - *Гмва віків. - Гмвом мі очы зашли.*

гмерати, гмерат, Ол. Умирати, помирати. - *Як няньо гмерали, то перед смертьом тестамент написали.*

гмерлий, -лого, ч. Ол. Покійний, умерлий, мертвець.

гмертвец, -рця, ч. Ол. *Те саме, що гмерлий.*

гмерти, мин. ч. гмер, Вр. Див. гмерати.

гмла, гмли, ж. Вр. Див. гмва.

гмлиско, -ска, ж. Вр. Туман у формі легких хмар, який заважає добре бачити.

гмлисто, гмлисті, присл. Ол. Туманно, імлисто.

гнати ся, жену ся, н. сп. жен ся! женте ся!, Сб. Бігати за кимсь, гнатися. - *За чужима дівками не жен ся! (нар. пісня).*

гнаткы, -ток, мн. Ол. Передня частина саней, вживана для перевоження будівельних матеріалів (*дерева*).

гнет, гнетка, присл. Вр. Скоро, незабаром, незадовго.

гнийниця, -ці, ж. Пт. Бічна дошка саней або підводи призначеної для перевезення гною.

гнилиці, -лиц, мн. Рс. Залежали плоди груші.

гнівати ся, гнівам ся, Сб. Виразити роздратування; сердитися.

гніздовиско, -ка, с. Ол. Місце гніздування птахів, де виводять пташенят.

гноївня, -ні, ж. Св. Гноєсховище.

гноїти, гною, гноїш, Пр. Угноювати поле, вносити органічні добрива.

гноїня, -ня, с. Пр. Дія за знач. гноїти.

гночи, присл. Ол. Вночі. - *Сова полює на мишы лем гночи.*

гнувати, гнує, Ол. Надоїдати. - *Він гнував, жебы му дали хліба.*

гнядий, -дого, ч. Пр. Кличка коня темно - коричневої масті.

го, займен. Сб. Його. - *Мала-м сой милого коминяря, скочив мі з комина до Дуная. Лапайте го, тримайте го. Знайдете драпачку ведле него. (нар. пісня).*

гобель, -бля, ч. Пр. Струганок; рубанок; столярський прилад для вирівнювання, стругання дерева, дошок.

гоблик, -лика, ч. Пр. Змени. до гобель.

гоблівкы, -вок, мн. Пр. Див. гоблюванкы.

гоблюванкы, -нок, мн. Вр. Тріски, що залишаються після стругання рубанком дошки.

гоблюваня, -ня, с. Пр. Дія за знач. гоблювати.

гоблювати, -люю, -люєш, Пр. Стругати рубанком; вирівнювати рубанком дошки.

гоблярка, -кы, ж. Пр. [1.] Стругальний верстат, електроприлад для стругання деревини. [2.] Заняття людини, що займається струганням, -

На гоблярці Ваньо зараблят мізерны гроші.

гоблярня, -ні, ж. Ол. Столярня, в якій є стругальні верстати.

гобляр, -ляра, ч. Ол. Стругальник.

говедо, -ди, ж. Ол. Паскуда, мара. - *Ты геведо, не маш ту нич до роботи.*

говий, -ва, -ве, Ол. *Те саме, що голий.*

годен, -дна, -дне, Ол. Здатний. - *Мій брат годен зарядом три ночы но спати.*

годіваниць, -нця, ч. Лз. Усиновлений хлопчик.

година, -ни, ж. Пр. [1.] Годинник, що висить на стіні. - *Тота година, што вісит на стіні ма юж 150 років.* [2.] Година (час). - *То юж пізна година, треба спати.*

годиняра, -няра, ч. Сб. Годинникар. - *Мала-м сой милого годиняра, што робив годинкы для цисаря. (нар. пісня).*

годинка, -кы, ж. Ол. Годинник.

годно, присл. Вр. Можливе, може. - *Годно быти, же підеме на гостину!*

гоїти ся, гоїт ся, Пт. Зарубцьовуватися. - *Рана ся добрі гоїт.*

гойданка, -кы, ж. Пр. Споруда, на якій гойдаються діти.

годуванка, -кы, ж. Пт. Дівчина взята за свою на утримання.

гойний, -на, -не, Пт. Щирий, численний, щедрий.

гойно(-ні), присл. Вр. Багато, мати з надміром, щиро, від душі. - *Гойно обдарував тазда погорільців.*

гойове листя, Вр. Райник ( ).

гойнувати, -ную, Ол. Щедро роздавати, розкидатись чимось. - *Гойнувати хлібом. - Марно не гойнуї хлібом.*

гокус-покус, Ол. фраза фокусників.

голова, -вы, ж. Пр. [1.] Частина тіла людини або якої-небудь іншої живої істоти, в якій міститься мозок. - *Мати добрі в голові* (бути розумним); - *Міцна голова* (мудрий); - *Ламати си голову* (роздумувати); -

Задерати голову (гордитись); - *Змыти комуси голову* (вилаяти когось); - *Стратити голову* (забути); - *Коронувана голова* (монарх); - *Заляти голову* (напитись спиртного); - *Відповідати головою* (бути під загрозою смерті); [2.] Вибірний керівник якої-небудь установи. - *Голова кооперативи ма голову на карсі.*

головач, -вача, ч. Вр. [1.] Пуголовок ( ). [2.] Вид риби з родини коропових ( ). [3.] Головань, головач; людина з великою головою.

головиско, -ка, ж. Ол. Головище (зневажл.).

головний, -на, -не, Рс. Основний, суттєвий.

головня, -ні, ж. Рс. [1.] Поліно з вогнем, обпалене дерево. [2.] Грибковий паразит зернових (в житі) у вигляді пухурчастих чорних наростів або чорного пилу.

голодовий рік, Вр. Неврожайний рік.

голопут, -пута, ч. Вр. Неопірена пташка, жовторотик, голий.

голоснаво, присл. Ол. Голосенько.

голосник, -ника, ч. Рс. Прилад поєднаний з мікрофоном, що служить для зміцнення звуку.

голосно(-ні), присл. Сб. Голосно, явно, відкрито.

голота, -ти, ж. Вр. Бідота, бідні люди без притулку.

голотеча, -течи, ж. Пн. Голе місце.

голупкы, мн. (голупці), Лз. Страва з м'ясного або іншого фаршу, тушкованого в капустияних листках.

голубник, -ника, ч. Пр. Голуб'ятник; приміщення для голубів.

голуб'я, -б'ят, мн. Вр. Молоді голуби.

голуз, -лузи, ж. Ол. Гілка, гілляка, вітка.

голузка, -кы, ж. Ол. Змениш. до голуз.

голузочка, -кы, ж. Пт. Пестл. до голузка.

голя, -лі, ж. Ол. Голий верх гори; пусте, незаросле деревиною поле, полонина.

голяк, -ляка, ч. Вр. Бритва.

голяр, -ляра, ч. Ол. Перукар.

гомар, -мара, ч. Св. Омар, морський рак.

гомбик, -бика, ч. Рс. Гудзик.

гомівка, -кы, ж. Пр. Грудка сиру з м'ятою.

гонір, -нору, ч. Ол. [1.] Честь, почесі. - *Оддай му гонір, як го споткаш.* [2.] Чванливість, пиха. - *Задуже гонору в тін човеку сидит.*

гоноровий, -ва, -ве, Ол. [1.] Чесний; такий, що не хоче чужого. [2.] Той, хто вважає себе кращим.

гонорово, присл. Ол. З честю, без винагороди.

гончак, -чака, ч. Св. Собака, що швидко бігає і вмiє гонити звірів.

гончар, -чаря, ч. Пт. Ремісник, який виробляє і випалює глиняний посуд та продає його.

гопкати, гопкам, -каш, Вр. Підскакувати, стрибати. - *Гопкают як коникы.*

горбач, -бача, ч. Пр. Горбата людина, горбань.

гореч, -речи, ж. Пр. Гіркота. - *Лікарство зроблене з полину то єст велька гореч.*

гориль, -риля, ч. Рс. Горила; найбільша з людиноподібних мавп, що проживає в Африці.

горі, горе, присл. Сб. Вгору; вверх, в горішню частину. - *Пішли парібы горі селом.* - *Тот паробок лем си походжат, то горі селом, то доло селом.*

горізнач, присл. Пр. Горілиць, навзнаки, вверх животом. - *Хлопец плине горізнач.*

горланити, -ланю, -ниш, Пт. Кричати або співати на всю силу голосу.

горлиця, -ці, ж. Пр. Горлиця, птах менший від голуба. - *Назва міста*

Горлиці походит от назви дикого голуба - горлиці.

горнец, горця, мн. горці, Сб. [1.] Кувшин, горщок, міра об'єму для сипучих речовин. - *Чверт ма вісем горцы.* [2.] Посудина для варіння їжі, кип'ятіння води.

горностай, -стая, ч. Пр. Маленький хутровий звірок, подібний до куниці (*Mustea erminea*).

горночок, -чка, ч. Вр. Малий горщик.

горнути, -горну, -неш, Вр. Сунути, забирати. - *Воды горнули пісок.*

горня, -няти, с. Пн. Чашка.

горнятко, -ка, с. Рс. Металева чашка для пиття води. *Здрібн. до горня.*

горчиско, -ка, ч. Ол. Великий або поганий "горнец".

городити пліт, Вр. Робити огорожу, паркан.

горохов'янка, -кы, ж. Св. Стебло і листя гороху.

горстка, -кы, ж. Св. В'язка льону. - *З каждой горстки можна зробити едно повісмо, а з дванадцетьох повісем одну кытку.*

горуватий, -та, -те, Вр. Гірський. - *В нашім селі поле єст дост горувате.*

горуций, -ца, -це, Сб. Гарячий (з словацького).

горці, -ців, мн. Пн. Горшки.

горчар, -чаря, ч. Пт. Неїстивний гриб.

горща, -щати, ж. Пт. Кількість, що поміщається в руці.

горячий, -ча, -че, Ол. [1.] Гарячий. (рос. жаркий). - *Молоко было горяче.* [2.] Дієприкм. акт. т. ч. до горіти.

горячка, -кы, ж. Пт. Горячка; підвищена температура людського тіла.

горячкувати, -кую, Пт. Мати горячку, температурити.

гостец, -стця, ч. Рс. Ревматизм, редікуліт.

гостинец, -нця, ч. Гж. Шосе, битий шлях, дорога.

господарка, -кы, ж. Ол. [1.] Сільськогосподарська виробнича одиниця. [2.] Спосіб ведення якогонебудь господарства. - *То кепска господарка, як бракує їсти.*

готовити, готовлю, Ол. Варити обід. - *Моя сестра може смачні готовити.*

готувати, готую, Ол. Див. готовити.

гоцкы-кльоцкы, Ол. Дурниці, нісенітниця. - *Што мі оповідаш гоцкы-кльоцкы.*

гпасти, гпаду, -деш, Вр. Впасти, упасти на низ.

грабанка, -кы, ж. Пн. В'язка сіна або соломи.

грабар, -баря, ч. Пн. Людина, яка збирає сіно. - *Грабарі грабають сіно і складають го в кіпкы.*

грабати, грабам, -баш, -бат, -баме, -бате, -бают, Пт. Громадити сіно або інші зернові. - *Сіно треба грабати товди, як єст добра хвиля (погода).*

грабачка, -кы, ж. Пт. Робітниця, яка зграбує, громадить сіно.

грабкы, -бків, мн. Св. Грабельки з 4 - 5 зубцями, що прикріпляється до коси, щоб при кросінні одержати рівні покоси.

грабіна, -ни, ж. Ол. Графиня, дружина графа (*дворянський титул в капіталістичній Польщі*).

граблі, -бель, мн. Св. Сільськогосподарське знаряддя, що використовується для згрібання скошених стебел трав та зернових.

грабство, -ва, с. Ол. [1.] Володіння, маєток графа. [2.] Графський титул.

граб'я, -б'ого, ч. Ол. Граф; особа, що має цей титул.

граб'янка, -кы, ж. Ол. Графівна, дочка графа.

грабовський(-скі), -ка, -ке, Ол. *Прикм. до граб'я.*

граділь, -діля, ч. Св. Основна частина плуга (2,5 м довжини) до якого прикріплені чепіги, чересло, дошки, леміш; сполучений з "колічками" за допомогою "гужви".

границя, -ці, ж. Гж. Кордон кінець чогось, мета.

грайка, -кы, ж. Св. Див. органкы.

гранє, -ня, с. Гж. Музика, танці при танцювальній музиці. - *Подме гнеска на граня.*

грань, -ні, ж. Рс. Вогонь у попелі; догораючі поліна у вогні. - *Компері найліпше ся печут в грани.*

грация, -ції, ж. Рс. Краса жіноча врусі, елегантність, жіноча принадність.

грацати, грацам, -цаш, Пн. Ригати, повертати ротом з'їджене.

гребаня, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* гребати. Риття, порпання.

гребати, гребам, -баш, Св. Шукати в чомусь, розгрібати щось, ритись.

гребено, -на, с. Вр. Залізна щітка, прикріплена на стільчику, для прочісування вовни. - *Чухрати на гребенох вовну.*

гребец, -бця, ч. Св. Людина, яка веслує веслом з човна.

греблиця, ці, ж. Пр. Залізна щітка для чесання худоби.

грецький(-кі) оріх, Пр. Волоський горіх ( ).

грибовий левеш, Лз. Грибовий суп.

гривач, -вача, ч. Рс. Порода голуба з перами на шиї, што утворюють своєрідний комітчик.

гривкастий, -та, -те, Рс. *Прикм. до гривач.* - *Гривкастий голуб.*

гринадієр, -єра, ч. Св. Жовнір відбірних загонів піхоти в австр. армії.

грізати, гріжу, Вр. Врізати.

грінгы, -гів, мн. Лз. Оселедець (*тільки в Закарпатті*), (*оселедці, оледзі, в ПНР*).

груба, -бой, ж. Ол. Вагітна, (*про жінку, про самку*).

гробар, -баря, ч. Св. Людина, яка копає гроби для померших.

гробарня, -ні, ж. Ол. Мертвецька (*на кладовищі*).

гробарський(-скі), -ка, -ке, Ол. *Прикм. до гробар.*

гробний, -на, -не, Св. Прикм. до гріб, гробу, або гроб.

гробовец, -вця, ч. Рс. Гробниця, споруда, в якій складають померлих, а не загребають в землю.

громадити, -маджу, Ол. Збирати в одному місці, зосереджувати, скупчувати, - *Напевно тнеска треба громадити сіно.*

громаджиня, -ня, с. Ол. Дія за знач. громадити.

грубаво, присл. Ол. Товстувато, товстенько.

грубас, -баса, ч. Рс. Товстун, черевань, пузань.

грубаска, -кы, ж. Рс. Товстуха, товстуля, гладуха.

грубий піняз, Рс. Великі гроші.

груби, -бого, ч. Пт. Товста людина. - *Ходме до грубого, най даст нам меду.*

грудка, -кы, ж. Пн. Груда сиру, будз. - *Штефан їв грудку і попивав водом зо студенкы.*

груди, -дий, мн. Пт. [1.] Грудь; молочні залози жінки. [2.] Грудна клітка у людини.

гружати, -жам, -жаш, (дзямити), Ол. Колотити, роздавлювати щось. - *Гружати в горци грулі.*

грузкый(-зкі), -ка, -ке, Вр. Грузький, покритий болотом. - *Солотвина то земля грузка.*

грулі, -груль, мн. Сб. Див. груля.

груник, -ника, ч. Пн. Горбок.

грушанка, -кы, ж. Ол. Компот з сушених грушок.

грядка, -кы, ж. Св. [1.] Дрючки в хаті під стелею, на яких завіщували прядиво. - *Грядкы были розміщены од трагаря до стіни або до комина.* [2.] Добре оброблена діляночка землі, на якій вирощували городні культури.

губа, -би, ж. Ол. 1. Будь-який невідомий але їстівний гриб. - Назберав-ем повний кошык губ. 2. Гриб, що росте на дереві. ( ).

губча, -чати, с. Вр. Малі губи, ротик.

гугнувити, гугнати, Ол. Див. гыгнати.

гудак, -дака, ч., мн. гудаци або гудакы, Вр. Музикант. - *Юж пришли гудаци, скоро ся зачне весіля.*

гудачок, -чка, ч. Пр. Малий музикант. Здрібн. до гудак. - *Заграй мі, гудачку, на дуду, най я своє горєлихо забуду. (нар. пісня).*

гудкати, гудкам, -каш, Вр. Поговорювати, говорити поміж собою, передавати новину. - *На селі гудкают люде, же скоро конец світа буде.*

гудля, -лі, ж. Ол. [1.] Безладдя, біднота. [2.] Безладна, фальшива гра на музичних інструментах.

гудлювати, -люю, Ол. Бідувати, капарити.

гужва, -ви, ж. Св. Короткий ланцюг з обручем на кінці, що сполучає "граділь" плуга з "колічками". Обруч закладається на граділь за "курець"; залежно від віддалі курця зависить і глибина оранки.

гужов, -жви, ж. Вр. Див. гужва.

гузджельниця, -ці, ж. Ол. Мундштук. - *Гузджельниця зроблена э прядива.*

гузиця, -ці, ж. Пн. Задниця. - *Взни ня в гузицю! (зневажл.).*

гузір, -зеря, ч. Св. [1.] Грубший кінець зрізаного дерева. [2.] Нижня частина снопа.

гузя!, виг. Ол. Гудж - га! Ану! Бери! (*команди - вигук для собак*).

гук, -ку, ч. Рс. Відголос труби, грім, шум від вистрілів гармат.

гуканя, -ня, с. Ол. Гукання, аукання, гупання. - *Чути гуканя пастухів.*

гукати, гукам, -каш, Ол. Гукати, гукнути, викрикувати різні звуки. - *Сова гукат ночом.*

гукати ся, гукат ся, Св. Полюватися; період полюції у свійських тварин. - *Свиня гукат ся, треба ей до кнура.*

гуля-гуч!, виг. Ол. Клич для гусей, коли їх проганяють.

гуляйдуша, -ши, ч. Рс. Гуляка, гультай. - *Гуляйдуша без контуша не може жыти без палюнки. (жарт. поговірка).*

гулякати, -лякам, Пр. Викрикувати голосно на всі лади.

гуляня, -ня, с. Лз. 1. Розвага, розважання. 2. Танці молоді.

гулятика, -кы, ж. Рс. Гульба, веселе гуляння, що супроводиться випивкою.

гультай, -тая, ч. Ол. Гультай, нероба, негідник, ледар.

гультайский(-скі), -ка, -ке, *Прикм. до гультай.*

гультайство, -ва, с. Ол. Неробство, ледарство, мерзота, незайнятість.

гумен, -мени, ч. Сб. Обійстя, господарство, сіль. (*господ. забудування*) - *Як єм ишов поза гумен, ищы не був ден. (нар. пісня).*

гурма, -ми, ж. Ол. Юрба, юрма, багато людей, натовп.

гунцвот, -цвота, ч. Вр. Нероба, пройдисвіт, псотник, мерзотник, шельма.

гунцвут, гунцут, -цута, Вр. *Див. гунцвот.*

гуня, -ні, ж. Пн. Чоловічий верхній одяг зроблений з овечої вовни.

гунянка, -кы, ж. Пр. Пілжак зроблений з чистої овечої вовни. - *Ваньо Гунянка то знаний на Лемківщині письменник.*

гунька, -кы, ж. Пр. Короткий піджак з овечої вовни.

гура!, виг. Пн. Ура! Бойовий заклик або вигук радості.

гурбоже, с. [Рс.?] Дух помершого нехрещеного дитяти, *це саме що ["отхітча"]*

гураган, -гану, Пр. Сильний вітер; вітер руйнівної сили.

гурвати, гурву, гурвеш, Пн. [1.] Урвати, відірвати від цілого, тягнути, перервати. [2.] Сильно вдарити. - *Як єм го гурвав, то він гнав.*

гурка, -кы, ж. Лз. Ліверна ковбаса (*тільки в Закарпатті*) (**кышка**, *тільки в ПНР*).

гурканя, -ня, с. Пн. Гуркіт, стукання, звуки від ударів, від громів.

гуркати, гуркам, -каш, Вр. Гуркати, стукати, створювати гуркіт. - *Голуб гуркат або гурчит. - Що там гуркаш в сінях?*

гурмом, *присл.* Пр. Гуртом, громадою. - *Підеме там на забаву гурмом.*

гуртовник, -ника, ч. Пр. Купець, який закупає або продає товари оптом.

гус, -си, ж. Сб. [1.] Гуска, свійський або дикий водоплавний птах. [2.] Нерозумна жінка (*переносне знач.*).

гусак, -сака, ч. Сб. Гусак, самець гуски.

гусаком ити, Ол. Іти один за одним.

гусей, -сея, ч. Вр. Гусак, в якого невизначена стать. - *Ани гусак, ани гус; до гуси ся не бере, ани ся не несе.*

гуселькы, -льок, *мн.* Ол. Скрипочка.

гусениця, -ці, *ж., мн.* Св. Гусениця, гусінь. - *На капусті имарила ся страшна гусениця.*

гусеня, -няти, с. Пт. [1.] Гусеня, молода гуска. [2.] Наївна, легковірна дівчина (*переносне знач.*).

гусличкы, -чок, *мн.* Ол. Скрипочка. *Здрібн. до гуслі.*

гуслі, -сель, або **гуслів**, Вр. Скрипка.

густити, -гущу, густити, Вр. Загущувати, підсипувати муку і замішувати тісто. - *Густити треба товди, як тісто закысло.*

густнути, -густне, Вр. Густнути, ставати густим. - *Тісто добрі густне, буде з нього добрий хліб.*

гусю - гусю!, виг. Звертання до гусей, щоб їх заспокоїти.

гусяниця, -ці, *ж.* Вр. *Див. гусениця.*

гусяр, -сяра, ч. Св. Хлопець, який пасе гусей.

гусяч, -сяча, ч. Ол. *Див.* гусяр.

гусячка, -кы, ж. Вр. Гусячий послід.

гусьтавка, -кы, ж. Ол. Гойдавка, споруда, на якій гойдаються діти і молодь.

гусьтаня, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* гусьтати і гусьтати ся.

гусьтати (ся), гусьтам, Ол. Гойдати(ся), колисати, приводити що-небудь у рух із сторони в сторону або зверху вниз.

гута, -ти, ж. Пт. Фабрика, в якій переправляють метали або роблять скло чи інші скляні вироби.

гутник, -ника, ч. Пт. Робітник, що працює на фабриці скла.

гуторити, -торю, Вр. Говорити (з *словацького*).

гуторка, -кы, ж. Вр. Мова.

гухналь, -наля, ч. Пр. Ухналь; цвяхи, якими прибивається підкови.

гуцул, -цула, ч. Св. [1.] Гуцул, житель і виходець з Східних Карпат. [2.] Кінь гуцульський, що характеризується малим зростом, і великою витривалістю.

гуцяти, -гуцям, -цяш, Пт. Колихати дитину на колінах або на руках.

гуцьок, -цька, ч. Вр. Маленька водяна хвиля.

гучати, гучит, Ол. Гудіти, шуміти, видавати однотонний довгий звук. - *Што-си в тім пецу барз гучит.*

гучаня, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* гучати.

гучні, присл. Ол. Гучно, голосно, дзвінко.

гучний, -на, -не, Рс. Бучний, голосний, шумний. - *Мій кум зрбоив гучне весіля.*

гущ, -щи, ж. Вр. Молодий, густий, непрохідний ліс або зарості. - *Така гущ, што нияк не перейде человек.*

гущавина, -ни, ж. Ол. Густий ліс, гущавінь. - *В гущавині ся вовцы водят.*

Д

д, - Літера алфавіту в лемківській говірці на позначення приголосного звука "д" (вимовляється "де").

давитьниця, -ці, ж. Пт. Давильниця; жінка, яка видавлює сік.

давлени, -на, -не, Рс. Тиснений, видавлюваний. - *Давлены малины требуют дуже цукрю.*

давнина, -ни, ж. Пт. Старина, давноминулі часи.

давнішній, -на, -не, Вр. Колишній, з минулих часів.

да-где, присл. Вр. Тут і там, куди-небудь. - *Піду да-где в сьвіт за очы.*

дадакати, дадакат, Вр. Гегати. - *Гуси дадакают, кед їх до воды гонят.*

да-де, присл. Вр. Де-небудь, десь. - *Буду спав да-де на сіні.*

да-де-кой, да-де-коли, Вр. Деколи. - *Їдят да-де-коли газдове й булки.*

да-де-де-коли, присл. Вр. Інколи, часом, десь дуже рідко.

да-сден, Пт. Який-небудь, хто-небудь.

даз, присл. Ол. Приблизно, хоч би. - *Даз-раз придте на гостину!*

дай, боже, здрав'я! Вр. Привітання при праці в полі.

дай, боже, щасливу годину!, Продовження привітання в хаті, в приміщенні: - *Як ся мате? Ци сте здоровы? - Покусьціцька; як вы там? - Сідайте, повісте, што нового? - Боже завват, та нич; а што у вас?*

дакый, дака, даке, Сб. Якийсь.

даколи, присл. Сб. Давно, колись, іноді. - *Ищы к вам верну даколи зас. (нар. пісня).*

дакотрий, -ра, -ре, мн. -ры, Вр. Котрийсь, котрий-небудь, який-небудь.

дакус, присл. Пр. Трохи, небагато часу. - *Сядте си дакус! - Дакус діжди, або дакус почкай! - Спочни дакус!*

дакуси, присл. Вр. Трохи, трішки.

дале, найдале, якнайдале, Ол. Далі, даліше, якнайдаліше. - *Идте*

дале, там найдете того, што глядате.

далекомір, -міра, ч. Пр. Далекомір; прилад для вимірювання віддалі пунктів з даного місця.

далечина, -ни, ж. Св. Далечинь, далекий простір, віддаль.

данцінг, -цінгу, ч. Ол. Вечоринка, невеликий бал, переважно в ресторані.

данє, -ня, с. Ол. Страва, яка подається настіл. - *Обід з трьох дань: - Перше данє - супа. - Друге данє - кеселиця з комперями. - Третє данє - щавя.*

дарап, -рапа, ч. Лз. Відрізана скибка хліба, шматок хліба.

даребак, -бака, ч. Вр. Дармоїд, нероба, ледащо. - *Ты даребаку, пішов бы-с дашто робити!*

дарителька, -кы, ж. Рс. Жінка, яка обдаровує когось.

дармо, присл. Рс. Дарма, безплатно, даром. - *Дам ти того за дармо.*

даровизна, -ни, ж. Ол. Дар, дарчий запис. - *То вітцьова даровизна.*

даруваний, -на, -не, Рс. *Діспр. пас. мин. ч. до дарувати.*

датуваний, -на, -не, Рс. *Діспр. пас. мин. ч. до датувати.*

дати, дам, даш, даст, даме, дате, дадут, Пр. Дати, вручити, подарувати, пожертвувати. - *Дати на палюнку (дати на горілку); - Дати слово (приректися); - Дати на штоси (пожертвувати на щось); - Дайме на то (припустимо); - Дати руку (подати руку); - Дати миску на стіл (посадити за стіл); - Дати концерт, обід (концертувати, обідати); - Дати бузі (поцілувати); - Дати термін (визначити час); - Дати знати (повідомити); - Дати комуси по носі (засоромити когось); - Дати огня (стріляти); - Дати драпака (втекти); - Дати мата (заматувати); - Дати ся (уступити, піддатися).*

дахар, -харя, ч. Пр. Див. декар.

дахарство, -ва, с. Пр. Див. декарство.

дахівка, -кы, ж. Св. [1.] Тонка плоска або вигнута цегла вживана на дах будинку, черепиця. [2.] Порода домашнього голуба.

дахто, дакого, дакому, дакым, на дакім, Пр Дехто, хтось, хто-небудь.

дашок, -шка, ч. Св. [1.] Дашок у шапки, шкіряний заслон очей перед світлом згори. [2.] *Змениш. до дах.*

дашто, дачого, дачому, дачым, на дачім, Пр. Дешо, щось, що-небудь.

двадцет, -цетьох, Пр. Двадцять.

двадцетеро, -рых, Пр. Двадцятеро. - *Двадцетеро курят вивела квока.*

дванадцет, -цетьох, Пр. Дванадцять. - *Дванадцет тарелів стояло на столі.*

дванастиий, -та, -те, Пр. Дванадцятий. - *Дванастиий рік ишов хлопцю. - Юж выбила дванаеста година.*

двер, -ри, ж. Вр. Двері. - *Вийшов зьвіздар за двер.*

дверний, -на, -не, Св. *Прикм. до двер.*

двигати, двигам, -гаш, Пр. Піднімати.

двигтіти, двигтит, Вр. Дрижати, бути в русі. - *Земля двигтит, як потяг їде.*

двінята, -нят, мн. Вр. Близнята, двійнята.

двійчакы, -ків, мн. Св. Дерев'яні вила з двома дерев'яними зубцями для витрясання соломи при молотьбі.

двірник, -ника, ч. Св. Економ у великому сільському господарстві, двірник.

двірняк, -няка, ч. Пт. Собака, що проживає у дворі хати.

двіста, двохсот, Пр. Двісті.

два..., дво..., двох..., Числівники, з якими складені ряд слів, напр.: *двоособовий, двоцифровий, двогодинний, двотижньовий, двотомовий* і т. п.

двобій, -бою, ч. Пр. Боротьба двох супротивників.

двоєженец, -нця, ч. Пр. Двоєженець.

двоїти, двою, Вр. [1.] Говорити до когось на "ви". [2.] Роздвоювати щось, ділити що-небудь надвоє.

двойочник, -ника, ч. Пт. Двоєчник; учень, який вчиться на двійки.

двоколейка, -кы, ж. Рс. Залізнична дорога з двома рейками.

двоклясівка, -кы, ж. Пр. Двохкласова школа.

двоособовий, -ва, -ве, Ол. Двохмісний, надві особи.

двопокойовий, -ва, -ве, Пр. Двокімнатний.

дворец, -рця, ч. Ол. [1.] Вокзал, залізнична станція. - *До дворця колейового дорога была добра.* [2.] Невеликий палац. - *В селі Сяры стоїт дворец польского магната.*

дворічняк, -няка, ч. Вр. Двохрічний кінь.

двоторівка, -кы, ж. Ол. Двоколійна залізниця, з двома залізними дорогами.

двоторовий, -ва, -ве, Ол. *Прикм. до двоторівка.*

двоцалівка, -кы, ж. Пр. Дошка дводюймівка.

двоцальовий, -ва, -ве, Пр. Дводюймовий.

двоячкы, -чок, мн. Пр. Близнюки - дівчатка.

двоячкы, -ків, мн. Пр. Два горіхи, що зрослися.

дебіт, -біту, ч. Ол. Кількість рідини чи газу, що виходить за одиницю часу.

дебош, -боша, ч. Пр. Гуляка, розпусник, людина, яка виснажена постійними розпустами, бенкетами, веселим, безтурботним життям.

дебошувати, -шую, Рс. Жити безтурботно, шумно, розпусно; перекупувати когось, всяко ризикувати для якихось нечесних цілей.

девiза, -зи, ж. Рс. [1.] Вислів поміщений на гербі або медалі. [2.] Епіграф на запланований ранок чи

міроприємство. [3.] Іноземна валюта, що є в обігу даної держави (ПНР).

дев'ясин, -сина, Вр. Дев'ятисил. (*Carlina*).

дев'ят, дев'ятох, Пр. Дев'ять. - *Дев'ят братів карликів.*

дев'ятдесят, -сятох, Пр. Дев'яносто. - *Двіста дев'ятдесят штырі.*

дев'ятп'ялнтровий, -ва, -ве, Пр. Десятиповерховий. -

Дев'ятп'ялнтровий будинок ма дев'ят п'ялнтер і еден партер.

дев'ятерний, -на, -не, Пр. Дев'ятерний.

дезертер, -тера, ч. Св. Дезертир, втікач з війська.

дезертерувати, -рую, Св. Тікати від військової служби.

дека, деко, -ка, с. Рс. Десять грамів.

дека, -кы, ж. Ол. Покривало для коней, попона.

декады, присл. Вр. Подекуди.

декаграм, -грама, ч. Рс. Міра ваги, що дорівнює десяти грамам.

декан, -кана, ч. (дзскан,-кана), Пр. 1. Керівник факультету у вузі. 2. Чин в церковній ієрархії; старший над священниками району.

деканат, -нату, ч. Пр. 1. Частина дієцезії, що підлягає декану. 2. Відділ вищого навчального закладу. - *Деканат фільзофії.*

декар, -каря, ч. Св. Ремісник, який вмє покривати дахи домів гонтами, бляхою або черепицею.

декарство, -ва, с. Св. Ремесло накривання дахів домів.

де..., *префікс* Префікс в багатьох словах іншомовного походження, що вживаються в лемківській говірці, який надає відтінку значення кількарязового повторення чогось, а також інших відтінків, напр.: *декалькувати, декляматор, деклямувати, деклямуваня, деклярация, деклярувати, декольт, декольтуваній, декорация, декрет, декретуваній, декстрина, делегат, делегат-ка, делегуваня, делегувати,*

делгация, делі-катес, демонстрация, демонтаж, денату-ралізуваній, денатурат, денационалізация, денерувати, денерувати ся, дентиста, дентистичний, депо, депозит, депор-тувати, деліквент, демагог, демагогія, демобілізация, демократа, демократизм, деморалізация, деморалізуваній, демонізм, демонський, депресия, денунцияция, денунці-ювати, дерматольог, десант, деспотка, деспотизм, деталізуваній, деталічний, де-філяда, дефіцит і т. п.

делікатес, -тесу, ч. Рс. Вишукана страва, присмак.

делікатні, присл. Вр. Ніжно, делікатно.

ден, дня, ч. Пр. День. - *Ден у ден їме лем компері з капустам. - Ден за дньом, минают рокы.*

дената, -ти, ч. Пт. Сашовбивця.

денерка, -кы, ж. Пн. Бідончик.

де-нешто, Вр. Дещо, щось. - *Чув-єм де-нешто про твою біду.*

денко, -ка, с. Св. Дно у малій бочці.

денце, -ця, с. Св. Дерев'яна кришка до бочки.

де-м, Ол. Де я. - *Де-м ходила, там не піду.*

демичкы, -чок, мн. Вр. Сорт слив.

дептак, -така, ч. Рс. Центр міста або курортної місцевості призначений для прогулянки пішоходів. - *На дептаку в Криниці єст все барз весело.*

депутат, -тату, ч. Пр. 1. Законний додатковий дохід, крім пенсії, *напр.* дерево даване даром на основі привілею. 2. Людина вибрана народом в органи державної влади.

дерга, -ги, ж. Пн. Див. дерка.

деревко, -ка, с. Пт. Новорічна ялинка.

дерево ягодове, Вр. Тутове дерево, морва, шовковиця.

деревце, -ця, с. Св. Кусок дерева, що вживається до різьбарських робіт.

дерев'янец, -нця, мн. -нці, Ол. Черевики з дерв'яною, підшовою.

дерев'янка, -кы, ж. Пн. Древесний спирт.

дереза, -зи, ж. Св. Розгадужені кущі, що ростуть на сухих схилах, скелях обривах (*Saragana frutex*).

дереш, -реша, ч. Рс. Кличка коня, сивої або сірої масті.

держак, -жака, ч. Пт. Ручка, до знарядь праці; деталь механізму або предмета, за яку беруться рукою.

дерзкі(-кый), -ка, -ке, Св. Грубий у поведінці, жорсткий.

дерка, -кы, ж. Пр. Накриття для коней, після їзди.

деркач, -кача, ч. Вр. Птах із бродячих, з пір'ям зверху розовим, низом - білим, подібний до перепела, але вищий на ногах.

дерматина, -ни, ж. Рс. Штучна шкіра; тканина, що заступає шкіру.

дернина, -ни, ж. Пр. (дерно,-на, с. Вр.) Поверхневий шар ґрунту разом з травою, що вкриває його.

дернівка, -кы, ж. Пр. Лопата до дерну.

дерти ся, дру ся, дреш ся, Ол. [1.] Кричати, голосно плакати. - *Чого тото дзецо так ся дре?* [2.] Лізти по чомусь вверх. - *Кит ся дре на комин.* [3.] Зношуватись (про одяг). - *Туні лахы скоро ся друт.*

десень, -сеня, ч. Рс. Малюнок, що повторюється, на тканині, дереві або металі для прикрашення, узор.

десерт, -серту, ч. Рс. Додаток з солодкої страви після основної їди.

деси, присл. Ол. Десь, кудись. - *Та втекло зайченя деси в крякы.*

дес-колис, деси-колиси, Вр. Десь-колись.

десик, присл. Ол. Десь-то. - *Нашов Фецо на ярмаку десик нового колету.*

десятиклясниця, -ці, ж. Пт. Учениця десятого класу.

джаз-оркестра, -ри, ж. Пр. Оркестр, який виконує легкий жанр музики.

джигун, -на, ч. Пр. 1. Хлопець, що вмів поводитись з холодною зброєю.

2. Баламут, легковажна людина. - *Ой, джигуне, джигуне, який ти ледацо.*

джигунец, -нця, ч. Пт. Джигунець, баламут.

джокей, -кея, ч. Пр. 1. Жокей, хлопець, що підготовляє коней і їздить на змагання на них. 2. Карта в грі.

джума, -ми, ж. Пр. Чума - небезпечна заразна хвороба, що викликає швидке і сильне збільшення залоз, а разом з тим і зараження крові.

джяворонок, -нка, ч. Див. жаворонок.

дзбан, -на, ч. Пт. Банькувата з широкою шийкою і вушком глиняна посудина для рідини.

дзбанкы, -нок, мн. Вр. Сорт подовгастих яблук.

дзварка, -кы, ж. Ол. [1.] Бочка, в якій лували білизну. [2.] Процес лугування в попелі білизни.

дзвенк, дзвенку, ч. Ол. Звук виданий металевим предметом.

дзвенкнути, дзвенкат, Ол. Брязнути, зв'якнути.

дзвеньчати, дзвеньчит, Ол. [1.] Звеніти, бриніти (про струну). [2.] Дзенькати, брязкати. - *Підковы дзвеньчат по бруку.*

дзвінка, -кы, ж. Вр. Звонець, знак і червона масть при грі в карти.

дзвінок, -нка, ч. Пр. Дзвін невеликого розміру.

дзвінята, -нят, мн. Вр. Двійнята, близнята.

дзвонар, -наря, ч. Пр. [1.] Той, що робить дзвони. [2.] Той, що дзвонить в церкві у церковні дзвони.

дзвонка, -кы, ж. Пр. Див. дзвінка.

дзедзина, -ни, ж. Гж. Село.

дзека, кы, ж. Сб. Охота, полювання.

дзелений, -на, -не, Пт. Зелений. - *Дзелена ліщина орішкы зродила, Молода дівчина козака любила. (нар. пісня).*

дзеленькати, -кам, -каш, Рс. Дзеленчати, дзвонити. - *Маленькы дзвіночкы дрібно дзеленькают.*

дземляк, -ляка, (земляк, зим'як), ч. Вр. Картоплина.

дзендерия, -риї, ж. Пр. Центурія (*Erytrea centaureum*).

дзездзелія, -лії, ж. Вр. Див. дзендерия.

дзеркайлю, -ла, с. (люстро, -ра, с.), Ол. Дзеркало.

дзецко, -ка, с. Ол. Дитина. - *Маленьке дзецко сце мамине молоко.*

дзецяк, -цяка, ч. Рс. Дитина, підліток. - *Тот дзецяк юж може ходити до школи.*

дзигар, -гаря, ч. Ол. Сигарета, папіроса.

дзига, -гы, ж. Рс. Дзига - дитяча іграшка.

дзигарок, -рка, ч. Ол. Наручний годинник.

дзиндзик, -дзика, ч. Пр. Те, що гойдається; дрібний предмет, що висить для забави над колискою дитини. Прикраса при кулоні.

дзюб, дзюба, ч. Вр. Дзьоб у птахів, клюв.

дзюбати, дзюбат, Вр. Дзьобати, ударяти дзьобом.

дзюбинка, -кы, ж. Пр. Торбинка шкіряна, яку носять працівники лісів.

дзюбок, -бка, ч. Ол. [1.] Видовжений кінець збанка або ішого кухонного посуду, що полегшує виливання з нього рідини. [2.] Трубка, що нею виходить газ. [3.] Ротик, устонець у дівчини. - *Дала мі дзюбка.*

дзюбнути, дзюбнеш, Вр. Дзьобнути, клюнути, ударити дзьобом.

дзюра, -ри, ж. Пр. [1.] Діра, щілина, отвір у чому-небудь, розірване місце на одежі або на взутті, заглибина, нора. [2.] Глухий закуток, глушина. - *Наше село - то правдива дзюра.*

дзюравний, -ва, -ве, Ол. Дірявий. - *Мої холошині гет дзюравы.*

дзюравити, -равлю, -равиш, Пр. Дірявати, робити в чому-небудь дірки.

дзюравниця, -ці, ж. Сб. 1. Машина для вибивання дірок в металевих плитах. 2. Канцелярський дірокол.

дзюрка, -кы, ж. Пр. Дірка. - *Каждий хоче керувати, хто ма лем дзюркы в носі.*

дзюркувати, -кую, -куєш, Сб. Діркувати, пробивати, робити дірки в шкірі, в папері або в чому-небудь іншому.

дзюркуватий, -та, -те, Сб. Пористий, губчастий.

дзюрочка, -кы, ж. Ол. Дірочка, змени. до дзюра.

дзідзюсь, -дзюся, ч. Пр. Мале дитя (*пестл.*).

дзябок, -бка, ч. Вр. Зяблик, лісовий співочий птах.

дзявкати, дзявкат, Пр. [1.] Дзявкати, пискливо гавкати. [2.] Пискливо викрикувати (*перен.*).

дзявкнути, дзявкне, Пт. *Однокр. до дзявкати.* Сказати щось недоречно.

дзяд, дзядя, ч. Гж. Дід, дідусь, старець, жебрак, слабый, немічний.

дзядига, -гы, ч. Рс. Слабий, немічний дід. Дуже стара і слаба людина.

дзядівка, -кы, ж. Рс. Жебрачка, дочка жебрака.

дзядиха, -хы, ж. Рс. Жебрачка, старчиха.

дзядовина, -ни, ч. Пр. [1.] Дідок. [2.] Занедбане сільське господарство.

дзядівство, -ва, с. Пр. [1.] Громада дідів; дід з дружиною. [2.] Випрошування собі подарків, жеброта. [3.] Невміння господарювати, злидні, запущена господарка.

дзядівський(-скі), -ка, -ке, Рс. *Прикм. до дзяд.*

дзядувати, дзядую, Пр. Бідувати, матеріально погано жити, злиднювати.

дзядзьо, -дзя, ч. Пр. Дідусь (*здрібн. і нестл. до "дідо"*).

дзйястра, -ри, ж. Вр. Посаг.

дзялка, -кы, ж. Пр. Частина ґрунту, ділянка землі (*з польськ.*).

дзямити, дзямлю, -миш, Гж. Мняти, толочити картоплю.

дзямлений, -на, -не, Пр. *Діспр. пас. мин. ч. до дзямити.* - *Дзямлены компері ідят з квасним молоком.*

дзяндривий, -вого, Вр. Повторюючий одно і те саме. - *Дзяндривий то человек, што все гварит пусте.*

дзьвакати, дзьвакат, Вр. Жувати; кусати, розтираючи. - *Худоба дзьвакат траву.*

дзьвяндати, -дам, -даш, Ол. Невиразно, незрозуміло говорити. - *Дзецко зачинат дзьвяндати.*

дзьопа, -пи, ж. Вр. 1. Стара хустина для солі, хустка. 2. Дівчина. - *Юж дзьопа оддата, за старого псубрата.*

дзьопка, -кы, ж. Пр. П'ятно, цятка.

дыбати, дыбам, -баш, Пр. Дибати, стерегти за кимось; скрадаючись, тихо підходити, іти поволі за кимось.

дыбы, -бів, мн. Ол. Колодки, диби (*кайдани на ноги*). - *Кін став на дыбы.* (піднявся на задні ноги).

дыганяти ся, -ням ся, Ол. Бігати один за одним. - *Хлопці дыганяют ся по подвірці.*

дыкта, -ти, ж. Св. Фанера, дикт.

дылина, -ни, ж. Ол. Брусок, груба дошка на підлогу або під підлогу.

дылины, -лин, мн. Ол. Підлога.

дылюваня, -ня, с. Ол. Дія за знач. дылювати.

дылювати, -люю, -люєш, Ол. Настеляти бруски під підлогу.

дыля, -лі, ж. Св. Брус, дерев'яна балка.

дымар, -маря, ч. Св. Димохід, комин.

дымениця, -ці, ж. Вр. Кругла слива.

дымка, -кы, ж. Пр. 1. Цибуля-сіянка для садження. 2. Сорт білого полотна для постільної білизни.

дымний, -на, -не, Ол. Курний, задимлений. - *Дымна хыжа барз стара.*

дымна, -ни, ж. Ол. Маленькі круглі сливи, що вчасно дозрівають.

дымок, -мка, ч. Рс. Дим, що видобувається з коми́на (*нестл. до дым*).

дынарок, -рка, ч. Св. Чугунний триніжок, на якому ставили посуд для варення їжі.

дыня, -ні, ж. Ол. Гарбуз.

дырва, дров, мн. Пн. Дрова. - *Дырва до паліня мусят быти сухы.*

дыргати, дыргат, Пр. Трусити, підскакувати при їзді. - *На тім возі страшні дыргало.*

дыркати, дыркают, Пн. *Див. дыргати.*

дыстанс, -стансу, ч. Рс. Віддаль між двома предметами, що є в русі.

дых, дыху, ч. Св. Віддих, тхніння, зітхання.

дыхавиця, -ці, ж. Вр. Утруднене дихання, астма, задуха.

дыхавичний, -на, -не, Пт. *Прикм. до дыхавиця.*

дыхавичник, -ника, ч. Ол. Хворий задишкою.

дыхати, дыхам, -хаш, -хат, Пр. Робити вдих і видих.

дыхливий, -ва, -ве, Ол. Із задишкою. - *Дыхливим коньом не мож нич заробити.*

дыхтіти, дыхчу, дыхтиш, Вр. Важко дихати.

дышель, -шля, ч. Св. Дишло; дрюк у підводі, що служить для керування.

див, присл. Вр. Дуже; велика кількість. - *Див овец; див голубів; див кур.* - *Пташкы див подібны до вороблів.*

дивак, -вака, ч. - Пн. Людина дивна, ненатуральна, чудернацька; чудака.

диваник, -ника, ч. Ол. Килимок. *Змениш. до диван.*

дивачина, -ни, ж. Вр. Дикі тварини. - *Медже рыбки, медже дивачины.*

дивовиско, -ка, с. Ол. Видовище, дивовижа, диво.

дивота, присл. Ол. Те, що викликає подив, диво.

дик, дика, ч. Рс. Дикий кабан. - *Няньо забили барз велького дика.*

дикий потік, Вр. Не врегульований потік. - *Што скаля наношат.*

дикий чеснок, честку, Вр. Пізноцвіт (рос. *осенний безвременник*).

диковина, -ни, ж. Пр. Дивний каприз, химера, смішний до пересади.

диктат, -тату, ч. Пр. Диктант; написаний під диктування.

дилі, диль, мн. Св. Балки витесані і уложені в підлогу.

дипльомата, -ти, ч. Рс. Закордонний службовець.

диригент, -гента, ч. Пр. Керівник оркестру, капели.

дич, дичы, ж. Пр. [1.] Дикі нтахи і звірі, на яких полюють, м'ясо яких їдять. - *Страву з дичы треба знати приправити.* [2.] Дикуни. - *Тоты хлопчыска - то дич.*

дичати, дичат, Ол. Дичавіти, ставати диким.

дівати, дівам, Ол. Пропадати, губити. - *Де ся діват мій брат? - Де-с дів тот ніж, што-с купив на ярмаку?*

дівир, -виря, ч. Лз. Брат чоловіка. *Див. шовгор (в Закарпатті).*

дівоцтво, -тва, с. Св. Дівування. Дівоча невинність.

дівча, -чати, с. Ол. Дівчина. - *Моє дівча ку мі ся притисло. (нар. пісня).*

дівчатиско, -ка, с. Пт. Дівчатко.

дівчачий, -ча, -че, Ол. *Прикм. до дівча.*

дівчиско, -ка, с. Ол. Дівчисько, дівчинка.

дівчити, дівчит, Ол. Дівувати, не виходити заміж.

дігонити, -гоню, -гониш, Св. Догонити.

дідицтво, -ва, с. Пт. Право спадкоємства, спадщина, спадок. - *Тота хыжа - то моє дідицтво.*

дідичити, -дичу, Ол. Одержувати в спадщину, унаслідувати.

дідко, -ка, ч. Пн. *Див. дітко.*

дідо, -да, ч. Лз. Чоловік батькової або материної сестри.

дідо, -да, ч. Пр. Дід (*батьків отець*). - *Пам'ятм, же мій дідо носив довгы бауосы.*

дідовий, -ва, -ве, Ол. Дідусів, дідів.

дідня, присл. Гж. Удосвіта.

діжа, -жи, ж. Св. Дерев'яна посуда для замішування в ній тіста на хліб.

діждати, діжду, Пт. Дочекатися. - *Василь не міг ся діждати іменин.*

діжочка, -кы, Пр. Менший дерев'яний посуд, в якому тримають сир.

діжковий, -ва, -ве, Св. *Прикм. до діжа або діжка.*

дізріти, дізрю, -риш, Вр. Доглянути, допильнувати.

дійник, -ника, ч. Ол. Дійниця, посуд для молока під час доїння корів.

дійничка, -кы, ж. Пр. *Див. дійник. Змени. до дійник (дійничок).*

дійти, дійду, Пр. Дійти; доходити; ідучи, прийти до певної мети; надійти з трудом, догонити когось, вислідити щось, досягнути чогось; дозрівати.

діл, ділу, ч. Пр. Поле розміщене на вершинах гористих місцевостей. Діл розділяє, звичайно, села, і там найчастіше проходять границі сіл.

ділений, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до ділити.* Поділений на частини.

діньчок, -чика, ч. Пн. Дерев'яна посуда, для доїння корів. *Див. дійник.*

дірка до попуцання, Вр. Дірка на ремні.

дітвак, -вака, ч. Пр. Хлопчик, який ще мало розуміє, дитина.

дітина, -ни, ж. Пр. Малий хлопчик або мала дівчинка; син або дочка незалежно од їх віку.

дітинка, -кы, ж. Сл. *Змениш.* - *пестл.* до дітина.

дітинча, -чати, с. Вр. Дитинча, дитятко.

дітиска, -тиск, мн. Ол. Нечемні діти (*зневажл.* дітвахы, дітлахы).

дітко, -ка, ч. Пн. Дідько, чорт.

дітлахы, -хів, мн. Ол. Бідні діти.

дітя, -тяти, с. Пр. Дитя, маленька дитина.

діямент, -менту, ч. Пр. Діамант; твердий дорогоцінний камінь - кристал.

діятель, -теля, ч. Пр. Діяч, суспільний діяч.

днеска, присл. Сб. Сьогодні, нині.

днес, присл. Гж. Зараз, сьогоднішній. - *До днес дня не чув-єм того.*

днешній, -ня, -не, Ол. Сьогоднішній, сучасний.

днівка, -кы, ж. Пр. [1.] Робота за денним винагородженням. [2.] Денний відпочинок війська в поході.

дньова кышка, Вр. Сліпа кишка, апендицит.

добаня, -ня, с. Ол. Довбаня. *Дія за знач.* добати.

добанина, -ни, ж. Ол. Копітка робота.

добати, добам, -баш, Ол. Довбати; колупаючи щось, робити отвір, ямку.

доберати, -берам, -бераш, Пт. Добирати підбирати. - *Доберав ем си довго таку файну жену.*

доберач, -рача, ч. Пт. Людина, яка добирає собі те, що їй подобається.

добош, -боша, ч. Св. Солдат, який б'є в бубон в поході війська.

добра, присл. Ол. Гарзд, згода. - *Добра ест, не повім ани слова.*

добривечер, виг. Пр. Добривечір; уживається як привітання ввечері.

добриво, -ва, с. Пр. Добриво; мінеральне добриво.

добриден, виг. Пр. Привітання, яке вживається вдень.

добри, присл. Рс. *Див.* добрі.

добрі, присл. Ол. Добре. - *Добрі не згыну з жалю велького.* - *Добрі ся мати* (жити багато, бути здоровим); - *Добрі грати* (гарно грати); - *Добрі му в тім убраню* (до лнця йому в цьому одязі); - *Добрі!* (згода!); - *Добрі днували?* (один з вадів привітання перед вечером); - *Добрі спалисте?* (один з видів привітання вранці).

добро, -ра, с. Пр. [1.] Добра річ, корисна річ, усе позитивне. [2.] Добро духовне і світське, добро, земські маєтки. [3.] З словом "добро" утворені ряд складних слів, напр: *добровільніст, доброволец, доброджувати, добродійка, добродійство, добродійніст, добродушніст, доброзвучніст, доброзичли-вец, добросердечніст, добросовісніст, до-бросовісно, добросусідський(-скі), доброта, добротніст, доброчесніст, доброякісно.*

добряк, -ряка, ч. Пр. Чесна, простодушна людина.

добывач, -вача, ч. Пр. Добувач; той, що щось добуває з надрів землі.

доважувати, -жую, -жуєш, Рс. Закінчувати щось важити; додавати до повної ваги.

доварювати, -рюю, -рюєш, Рс. Закінчувати щось варити; варити до готовності.

довгавий, -ва, -ве, Ол. Досить довгий, довгастий.

довгота, -ти, ж. Ол. Довгота; один з трьох вимірів, одна з географічних координат. Вимір у часі.

довжина, -ни, ж. Пр. Довжина предмета, протяг лінії, площини. Відстань між двома кінцями чого-небудь.

довжизна, -ни, ж. Ол. Розтянутість. *Те саме, що довжина.*

довжний, -на, -не, Пр. Заборгований. - *Ваньо був довжен (довжний) в склепі велькы грошы за ярец.*

довжник, -ника, ч. Ол. Той, хто винен комусь гроші, що має довг; боржник.

довжничка, -кы, ж. Ол. Боржничка.

довезти, -везу, Пр. Привезти, довозити до певного місця. - *Дов'юз го до півдорогы.*

довід, -воду, ч. Рс. Довід, паспорт, обставина або річ, що переконує про щось. - *Без особистого доводу не є што пуцати ся в далеку дорогу.*

довірити, -вірям, -віряш, Рс. Опускаться на чийсь вірність, довіряти кому-небудь когось або щось, виявити довір'я комусь.

довлечи, -влечу, -влечеш, Пр. Доволокти, дотянутись до якоїсь мети.

довціп, -ціпу, ч. Пр. Дотеп, бистрота розуму, сказаний своєчасно жарт.

довціпний, -на, -не, Пт. Гумористичний, жартівливий.

довчера, присл. Ол. До вчорашнього дня.

догасати, догасат, Ол. Гаснути, угасати, згасати. - *Оген догасат юж.*

догаснути, догас(нув), Ол. Погаснути, згаснути. - *Оген догас над раном.*

догваряти ся, -гварям ся, Пт. Договорюватися.

доглупати ся, -пам ся, Рс. Додуматись. - *Штефан доглунав ся, же през ріку може прейти на чудлах.*

договір, -вору, ч. Пр. Угода про взаємні права і обов'язки двох сторін, контракт.

догосподарювати ся, -рюю ся, Ол. Нажитися, доробитися на господарстві, дохазяйнуватися.

дограбати, -грабам, Пт. Догребти до кінця сіно, солому чи сміття.

дограбкы, -ків, мн. Ол. Завершення сінозбирання.

дограмотити ся, -молю ся, Ол. Дотягтися, дотягнутися, доплентатися.

дограний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч.* до дограти. Кількість лев необхідних для закінчення гри в карти.

догребати ся, -гребам ся, Ол. Доритися, докопатись, дійти правди.

догадати ся, -гадам ся, Пт. Договоритися, порозумітися за допомогою мови.

догадывати, -дую, Рс. Шпигати словами когось, дошкуляти.

догадувати ся, -дую ся, Ол. Договорюватися.

догнес, догнеска, присл. Вр. По сьогодні.

доданий, -на, -не, Св. *Дієпр. пас. мин. ч.* до додати. Придаток.

додзвонювати ся, -нюю ся, Св. Через довге дзвоніння добитись мети.

додыбати, -дыбам, Пр. Долізти за кимсь або за чимсь.

додівчити, -дівчу, Вр. Зберегтись дівчині до вінчання.

додерти, додру, -дреш, Ол. [1.] Порвати, подерти, подрати, дорвати до решти. - *Юж єс додер своє убраня?* [2.] Закінчити дерти пір'я. - *Чи-сте юж додерли пір'я?*

додня, присл. Гж. Вдосвіта. - *Вставали-зме додня, бо треба было косити.*

додок, -дока, ч. Св. Австрійська монета.

додусити, -душу, -дусиш, Ол. Придушити. - *Гет єс додусив того котя.*

доєден, -дна, -дно, Гж. Кожен.

дожджівник, -ника, ч. Вр. Саламандра.

дожывити, -жывлям, -жывляш, Ол. Підгодовувати, підгодувати, догодувати.

дожывотні, присл. Пр. Довічно. - *Його засудили на дожывотні.*

дожывотній, -ня, -не, Пр. Довічний, на все життя.

дожывотя, -тя, с. Пр. Довічне користування, до кінця життя.

дожывотньо, присл. Пт. *Див.* дожывотні.

дожыв'яня, -ня, с. Пр. Підгодовування, догодовування.

дожыв'яти, -жыв'ям, Пр. Див. дожывити.

дозараня, присл. Пт. Вчасно, рано. - *Жебы-с встав, бо ідеме дозараня до міста.*

дозаран, присл. Пр. До завтра. - *Можу позичити вам грошы дозаран.*

дозерати, -зерам, -зераш, Гж. Наглядати, доглядати. - *Дозерай мі літом коровы, то ты добрі заплачу.*

дозерач, -рача, ч. Пр. Наглядач.

дозор, -зору, ч. Пт. Догляд, надзір.

дозорец, -рця, ч. Пт. Той, хто щось даглядає, сторож, вахтер.

дозріти, дозрю, дозриш, Пр. Побачити, добачити, доглядіти. - *Там дозрів єм го, але юж пізно было го кликати.*

доїзд, -їзду, ч. Пр. Підїзд до якоїсь мети; шлях, яким слід під'їхати куди-небудь.

доїздити ся, -їздиш ся, Рс. Їздити до часу, поки все не пропаде.

дойдж, дойджу, ч. Пр. Дош. - *Захмарило ся, то буде дойдж.*

дойджівка, -кы, ж. Пр. Дощова вода, дощівка.

дойджівник, -ника, ч. Пр. Див. дожджівник.

доказати, -кажу, -кажеш, Пр. Добитись чогось, поставити на свойому, досягти чогось, перепровадити свою волю.

доказування, -ня, с. Пр. Дія за знач. доказувати.

доказувати, -зую, Пр. Збиткувати, шаліти, витворювати, пустувати, жартувати. - *Там він таке доказував, што не дай бог.*

докаль, присл. Пт. Куди. - *Докаль идиш?*

докапаряти, -парям, Пн. Покінчувати з бідую.

докарм'яня, -ня, с. Пт. Дія за знач. докарм'яти.

докарм'яти, -карм'ям, Пт. Догодовувати. - *Мушу докарм'яти дзецко, бо кволе.*

докінчувати, -чую, Пр. Закінчувати, допроводжувати до кінця.

докладкы, -ків, мн. Пр. Допоміжний матеріал при шитті (підкладка, гудзики).

докля, присл. Пт. Як довго, доки. - *Докля буду ты чекала?*

докльовувати, -вую, Пр. Закінчувати клювати до кінця.

доколоти, -колю, Пр. Див. доколювати. - *Мусів єм доколоти тото паця.*

доколечка, присл. Гж. Навкруги, довкола, навколо. - *Доколечка ходят діти і сьпівають.*

доколювати, -люю, Пр. Дорізувати поросля.

доконання, -ня, с. Пр. Зроблення, довершення діла до кінця.

доконувати, -ную, Пр. Зробити, довершувати. - *Я доконам того за всяку ціну.*

докопчувати, -чую, Пр. Закінчувати вудити в димі м'ясні або рибні продукти.

докошувати, -шую, Св. Докошувати до кінця, закінчувати косити.

докручувати, -чую, Пр. Докручувати шуруп до кінця.

докрутити, -кручам, -чаш, Пр. Див. докручувати.

докуваний, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до докувати. Докований.

документ, -мента, ч. Рс. Письмовий доказ, документ.

доладовувати, -вую, Пр. Довантажувати, додатково навантажити.

доладувати, -дую, Пр. Див. доладовувати.

долегливіст, -вості, Пр. Біль, слабість, недуга.

долиха, присл. Ол. Щоб не сталося лиха. - *Долиха, што ся стало?*

долі, присл. Сб. *Див.* доло. В долішню частину.

долігати, -лігат, Пт. Боліти мучити. - *Долігат мі штоси внука.*

долітати, -літам, -таш, Ол. Добігати, добігти. - *Так го ноги боліли, же ледво долетів домів.*

долітувати, долетіти, Ол. *Див.* долітати.

долізнач, присл. Ол. Вниз животом, ниць.

доліп'ювати, -п'юю, Ол. Доліплювати, закінчувати ліпити.

доліп'яти, -ліп'ям, Ол. *Див.* доліп'ювати.

доло, присл. Пр. Вниз, внизу, вдолішню частину. - *Доло селом невеличка ріка пліла.*

доломан, -мана, ч. Сб. Довгий верхній одяг, військового походження.

доломлений, -на, -не, Пр. Зламаний до кінця.

доломлювати, -люю, -люєш, Пр. Закінчувати ламати, доломлювати остаточно.

долонь, -лони, ж. Гж. Долня; внутрішній бік кисті руки.

долотко, -ка, с. Ол. Долітце; інструмент для різби по дереву.

долото, -та, с. Рс. Знаряддя для довбання в дереві, камені, кості.

долотце, -ця, с. Рс. *Змениш до долото.*

долушити, -лущу, Рс. Долушити до кінця.

домав'яти ся, -мав'ям ся, Ол. Договорюватися.

доматор, -тора, ч. Пт. Домосід.

доматорка, -кы, ж. Пт. Домосідка.

домысел, -слу, ч. Пр. Припущення; здогад, заснований на припущеннях, розміркуваннях.

домысьляти ся, -мысьлям ся, Ол. *Див.* домысьлювати ся.

домысьлювати ся, -люю ся, Ол. Міркуючи, доходить до певної думки, додумуватися.

домиско, -ка, ч. Пр. Домище; великий, старий дім; *збільш.* до дім.

домів, домім, домню, Гж. Додому. - *Домів не было чого вертати.*

доміно, -на, с. Рс. [1.] Вид плаща з капюшоном. [2.] Вид товариської гри.

домовик, -вика, ч. Пр. [1.] Добрий або злий дух, що проживає вдомі. [2.] Самітня людина, яка рідко виходить із дому.

до него, займ. Ол. До нього. - *До него ту никто не жив.*

дониця, -ці, ж. Ол. Макітра.

доничка, -кы, ж. Ол. Горщик, вазон, глечик (*на квіти*).

доничого, займ. Ол. Ні до чого.

доницьти, -нищу, Ол. Знищити до решти.

допадати, -падам, Ол. [1.] Добігати, добігти до чогось. - *Допав єм до хыжы.* [2.] Наздогнати. - *Але-м го нарешиті допав.*

донос, -носу, ч. Св. Таємно передані вісті; рапорт.

доновинкы, -нок, *мн.* Пр. Передновок, нестача харчів перед новим врожаєм.

доношати, -ношам, Пр. [1.] Доношувати, закінчувати носити щонебудь. - *Доношати компері з поля.* [2.] Закінчувати носити старий одяг, взуття.

донощиця, -ці, ж. Св. Жінка, яка донесла або любить доносити.

доокола, присл. Гж. Навкруги, довкола, навколо.

до остатку, присл. Ол. До останку. - *Та юж посідме на весілю до остатку.*

допасти, -паду, Ол. *Див.* допадати.

допалений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* допалити.

допалити, -палям, Пр. *Див.* допалювати.

допалювати, -люю, Пр. Закінчити палити, спалювати до решти.

допечи, -печу, -печеш, *н.сп.* **допеч!**, *мин. ч.* доп'юк, допекла, Пр. [1.] Допікати, допекти, закінчувати пекти, пекти до кінця. [2.]

Прискіпатися, надокучувати. -
Доп'юк мі до живого.

допасовувати, -вую, Ол.
Підбирати, припасовувати,
допасовувати.

допилювати, -люю, Рс. Допиляти.
дописувати, -сую, Пр. Закінчувати
писання, дописувати що-небудь.

дописувач, -вача, ч. Пр. Той, хто
пише в газети чи журнали,
кореспондент.

допитуваний, -на, -не, Пр.
Допитуваний; той, хто пройшов
допит.

допіро, *присл.* Пр. Тількии що,
щойно, допіру.

доповзти, -повзу, -повзеш, Пр.
Доповзти на руках і ногах, добратись.

доповна, *присл.* Ол. До країв, по
вінця, вщерть.

доповід, -віди, ж. Пр. [1.] Доповідь,
лекція. [2.] Повідомлення про певну
подію чи виконану роботу.

доповнений, -на, -не, Пр. *Дієпр.*
пас. мин. ч. до доповнити.
Доповнений.

доповнити, -ноюю, Пр. Доповнити,
додати до повноти, доложити,
докомплектувати.

допожичати, -жичам, Пр.
Додатково зайняти у кого-небудь
гроші. - *Допожичив єм си кус пінязи.*

допожичити, -жичу, Пр. *Див.*
допожичати.

допотыль, *присл.* Пт. До того, доти.

допотля, *присл.* Пт. *Див.* допотыль.

доправды, *присл.* Пт. Справді. -
Доправды не знам нич о своїм сусіді.

допроваджати, -ваджам, Пр. [1.]
Доводити, приводити. - *Допровадив*
м'я аж домів. [2.] Підводити,
підвести. - *До мойой хыжы*
допроваджают юж електрику.

доптати, -там, -таш, Ол. Топтати,
м'яти ногами під час ходіння.

допукати ся, -пукам ся, Ол.
Достукатися. - *Не міг єм ся допукати*
до тебе.

допхати, -пхам, -пхашся, Ол.
Проштовхнути, пропхати(ся). - *Але-м*
ся нарешиті допхав.

дораб'яти, раб'ям, Пт.
Приробляти, прироблювати,
приробити. - *Дораб'ят ключы до*
замків.

дораб'яти ся, -раб'ям ся, Ол.
Наживатися, нажитися,
дороблюватися, доровитися. -
Доробив єм ся сам того маєтку.

дораджати, -раджам, Св. Радити.
дорадчиня, -ні, ж. Ол. Дорадчиня,
порадчиня.

дорадця, -ці, ч. Пр. Дорадчик,
порадчик.

дораз, *присл.* Ол. Нагайно.

доразіцько, *присл.* Рс. *Здрібн. до*
дораз.

дорана, *присл.* Ол. До ранку, до
раннього ранку - *Бавили-зме ся аж*
дорана.

дорастати, -растам, Пт. Доростати,
дорости. - *Дівка мі юж дорастат,*
треба замуж видавати.

дорастаня, -ня, с. Пт. *Дія за знач.*
дорастати. Доростання.

дораховувати, -вую, Ол. Закінчити
рахувати, додати до рахунку.

дорисуваний, -на, -не, Пр.
Дорисований.

дорівнювати, -ноюю, Пн.
Зрівнюватися, вважати рівним з ким-
небудь.

дорізувати, -зую, Пн. Дорізувати,
загублювати когось остаточно.

дороблювати, -люю, Ол.
Допрацьовувати.

дорожати, -рожат, Ол. Доржчати,
робитися дорожчим.

дорожизна, -ни, ж. Пр. Дорожнеча.

дорожка, -кы, ж. Пн. [1.] Легка
повозка. [2.] *Змени. до* дорога. - *През*
ліс вела узка дорожка.

дорости, -росну, Пт. *Див.*
дорастати.

дорубаний, -на, -не, Ол.
Дорубаний, зрубаний до кінця.

доручатель, -теля, ч. Ол. Подавець.

доручаня, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* вручати, вручити. Вручання.

доручати, -ручам, -ручаш, Ол. [1.] Вручати, передавати щось до рук. [2.] Поручати виконати певне завдання.

досаджувати, -джую, Ол. Закінчувати садити що-небудь.

досіджувати, -джую, Рс. Досиджувати до кінця.

досідити, -сіджам, -сіджаш, Рс. Досидіти, добути до певного часу.

доскоблювати, -блюю, Ол. Доскоблювати до чиста, до кінця.

доскочити, -скочу, Ол. Доскочити, прискочити, надбігти.

доскубувати, доскубати, -скубам, -скубаш, -скубат, Пт. Закінчувати або закінчити скубти.

дост, присл. Сб. Досить, доволі, достатньо.

доставити, доставляти, -ставлям, Ол. Постачати.

доставне, -ного, с. Ол. Оплата за поставку чого-небудь.

достаток, -тку, ч. Лз. Загальна назва достатку, багатство.

достаточно, Пр. Задовільно; оцінка 3 в школі.

достичи, достигну, Пр. Достигти, дійти до певної мети.

достругувати, -гую, Ол. Достругувати до кінця.

достругати, -стругам, Ол. *Див.* достругувати.

досушувати, -шую, Ол. Сушити до кінця.

до схода сонця, Вр. До сходу сонця.

дослідництво, -ва, Пт. Проведення дослідів над сільськогосподарськими культурами.

дотепер, присл. Пр. Дотепер, досьогодні.

доталь, присл. Пн. До цього часу, доти.

дотераз, присл. Ол. Досі, до цього часу.

дотесувати, -сую, Ол. Дотісувати, закінчувати тесати.

дотинати, -тинам, -тинаш, Ол. [1.] Дорізувати, закінчувати стинати дерева. [2.] Дошкуляти кому-небудь.

дотинка, -кы, ж. Пн. Ущипливе слово.

дотинок, -нка, ч. Пн. Ущипливе слово.

доткливо, присл. Пр. Болюче, докучливо.

дотла, присл. Пн. Повністю, докінця.

дотля, присл. Ол. Доти. - *Дотля дзбанок воду носит, покля ся му ухо не урве.*

дотовчи, -товчу, -товчеш, Ол. Дотовкти.

доховати, -ховам, Св. Додержати до певного визначеного часу щось живе, догодувати.

доховати ся, -ховам ся, Св. Дочекатися повного зросту, годуючи когось. - *Доховати ся діти то вельке щесця.*

доховок, -вку, ч. Св. Приплід худоби, приріст.

доходжия, -ня, с. Ол. Слідство.

доходити, -ходжам, Вр. 1. Доходити до певної мети, до цілі. 2. Дослідити правди.

дохідливий, -ва, -ве, Пр. Переконливий, зрозумілий.

дохопити, -хоп'ю, -хопиш, Вр. Схопити, спіймати. - *Як тя дохоп'ю, то будеш знав, де раки зимуют!*

дохрапати ся, -храпам ся, Ол. Насилу добитись чого-небудь.

дохтір, -горя, ч. Ол. Лікар; доктор.

дохторський(-скі), -ка, -ке, Пр. Лікарський, докторський.

доциганити, -ганю, -ганиш, Ол. Прибrehати.

доціджувати, -джую, Рс. Доціджувати, цідити до кінця.

доцна, присл. Рс. До кінця, дорешти. - *Забыв ем доцна купити в місті газету.*

доцяп, присл. Вр. Цілком, зовсім, дорешти. - *Кін выпас траву доцяп.*

дочалапати, -лапам, Пт. Важко ступаючи, дійти кудись.

дочапати, -чапам, -чапаш, -чапайме, -чапайте, -чапают, Пр. З трудом, повільно дійти куди-небудь.

дочечка, -кы, ж. Пт. *Змениш. -пестл. до дочка.*

дочка, -кы, ж. Пт. Дитина жіночої статті у батьків.

дочкац ся, дочкам ся, Гж. Дочекатися; діждатися.

дочутити ся, -чутит ся, Гж. Привести до пам'яті, повернути свідомість.

доччин, -чина, -чине, Ол. Належний дочці, доччин.

дошкверяти, -верям, -веряш, Ол. Досаджати, мучити. - *Гаряч му барз дошкверяла коло пеца.*

дошмарити, -шмарю, -шмариш, Пр. Докинути, додати недбало. - *Та дошмарте мі там кусцьок зерна до той вагы.*

дошмаряти, -шмарям, -шмаряш, Пр. Докидувати. - *Дошмар же галузя до огня!*

дошпенту, присл. Вр. Дошенту, зовсім.

дошперати ся, -шперам ся, Ол. Докопатися; наполегливо шукаючи, довідатися про що-небудь, докладно проаналізувати.

доштукуувати, -вую, Рс. Надоставляти; причіпляти недостаюче.

доштукувати, -кую, Рс. Надоставити, додати щось, щоб було ціле.

дояр, -яра, ч. Пр. Чоловік, який доглядає і доїть корів.

драб, -ба, ч. Пр. Гультяй, ладащо, волоцюга; рослий мужик.

драбкы, -ків, мн. Св. Драбки, ясла, вид драбини; вид сіті.

драбник, -ника, ч. Вр. *Див. драбняк.*

драбняк, -няка, ч. Пр. Підвода, для перевозки сіна або соломи, що має драбини по боках.

драга, -гы, ж. Сб. [1.] Дорога, шлях (*вживається переважно в піснях*).

[2.] Драга; машина для промивання золота.

драглі, -лів, мн. Рс. Слизиста, неприємна субстанція, смарки. - *Бідному дітяті вісят драглі з носа.*

драговина, -ни, ж. Пр. Трясовина, підмокла земля, в яку западаються важкі предмети.

драгоман, -мана, ч. Пр. Порода одногорбого верблюда.

драгон, -гона, ч. Рс. [1.] Великого зросту, незграбна людина (*лайл.*). - *Ты драгоне, зам'юв бы-с хоц хыжу!* [2.] Нараменники на мундурах, на яких нашивають відзнаки військових чинів.

драгун, -гуна, ч. Рс. Солдат-кавалерист, який виконує службу кінно.

драгонський(-скі), -ка, -ке, Пт. Нещасливий, сумний, важкий.

дражка, -кы, ж. Сб. Доріжка. *Здрібн. від драга.*

дражливий, -ва, -ве, Нервний, гнівливий, швидко вступаючий в суперечку.

дражнити, -ню, -ниш, Пт. Дратувати, викликати гнів, дрочитися.

драїти, драю, драїш, Св. Мити до живого, шурувати, чистити.

дракон, -кона, ч. Пр. 1. Дракон, китайський, паперовий смок. 2. Жорстока, безжалісна людина.

драконський(-скі), -ка, -ке, Пр. Суворий, жорстокий, нещадний.

дранка, -кы, ж. Ол. Дошечка, виготовлена через колоття або дертя куска деревини вздовж його волокна. Виготовляється їх з хвойного дерева.

дранковий, -ва, -ве, Св. *Прикм. до дранка або дранкы.*

дранкувати, -кую, Св. Оббивати дранкою стіни приміщення під штукатурку.

дрант, присл. Вр. Останнє, дрантыве, обдерте, нічого не варте. - *На тій забаві была молодіж сама дрант.*

дранчити ся, -нчу ся, Рс. Дрочити(ся).

дрань, -ня, ч. Пр. Гультяй, нікчема, нероба, людина без визначених занять. - *Пішов до міста і ся зробив драньом, бо нич не робит.*

драпак, -пака, ч. Св. Дряпак; знаряддя для дряпання шкіри; с./госп. знаряддя для розбиття і спушування оранки землі.

драпаня, -ня, с. Св. Дряпання, скробання.

драпати, драпам, -паш, -пат, -паме, -пате, -пают, Пр. [1.] Дряпати, робити подряпини. - *Дітина чогоси ся драпат по голові.* [2.] Лізти вверх по чому-небудь. - *Наш хлопчиско драпат ся по деревах за гніздами.* [3.] Тікати швидко, бігти куди-небудь.

драпач, -пача, ч. Пр. 1. Той, хто дряпас, дряпач. 2. Вид струганка у столярів. 3. Будинок з кільканадцять поверхів. 4. Рослина з родини буряків.

драпачка, -кы, ж. Пр. Старий віник; щітка для кожї.

драпезний, -на, -не, Ол. Драпіжний; хижий. - *Орел то драпезний птах.*

драпезник, -ника, ч. Ол. Хижак. - *Вовк то найвекший драпезник з наших лісових звірів.*

драпина, -ни, ж. Пт. Знак зроблений чимсь гострим на тілі людини.

дратвовий, -ва, -ве, Рс. Дратвовий. - *Дратвова нитка мусит быти добрі просмолена.*

дратівний, -на, -не, Пр. Ображающий почуття, аморальний, нервовий, нетерпеливий.

дратівник, -ника, ч. Пр. Людина, яка викликає почуття гніву, роздражненні, іритації.

дратов, -тви, ж. Вр. Нитка смолена для шиття шкіри, дратва, просмолена нитка з вкрученою в кінці щетиною.

дратун, -туна, ч. Сб. Людина, яка викликає подражнення чужої гідності.

дрейфити, дрейфлю, Пт. Боятися труднощів, лякатися, розгублюватися.

дрен, -на, ч. Пр. Глиняна, випалена трубка, що стягає вологу, воду, служить для осушування багнистих місць.

дренаж, -нажу, ч. Пр. Осушення болотистих місць через закладання "дренів".

древле, присл. Ол. Давно.

древутня, -ні, ж. Пт. Приміщення, де зберігаються дрова для опалення; дровітня.

дреліх, -ліха, Ол. Просте, але закольороване, грубе полотно; тик. - *Купив єм си ногавкы з дреліху.*

дреліховий, -ва, -ве, Ол. Прикм. до дреліх. Тиковий.

дрептати, дрептам, Сб. Ступати дрібним кроком, дріботіти.

дрында, -ды, ж. Ол. Тарадайка, лихейка повозка.

дрындати, -дам, Ол. Везтись по нерівній дорозі, трястись на "дрынді".

дрындом, прикм. Ол. Риссю, неспішним підскакуючим кроком.

дрындуля, -лі, ж. Ол. Стара повозка, що нерівно їде.

дриляти ся, дрилям ся, Штовхатися, штовхати кого-небудь дуже сильно.

дримати, дримам, -маш, -мат, -маме, -мате, -мают, Пр. [1.] Дрімати; легко спати, перебувати в півсні. [2.] Надто мляве робити, зволікати.

дримливий, -ва, -ве, Пр. Прикм. до дримота. Властивість людини западати часто в стан дримоти.

дримота, -ти, ж. Пр. Дрімота, півсон, напівсонний стан.

дримучий, -ча, -че, Рс. Дрімучий, дуже старий густий і непрохідний. - *Далеко за селом тягнув ся дрімучий ліс.*

дріб, дробу, ч. Пр. [1.] Свинцеві кульки, що вживаються для патронів до мисливської рушниці. [2.] Частина одиниці, дробове число.

дріб, дроб'ю, ч. Пр. Свійська птиця або мала рогата худоба (*вівці, кози*).

дрібны, -ных, мн. Пт. Дрібні гроші, дрібняки. - *Може маш дрібны, то дай мі на хліб.*

дрібний, -на, -не, Пт. Малий за розміром або малий за вартістю. - *Дрібний ся выдав тот кумів хлопец.*

дрібнішати, -нійшам, Пр. Робитися дрібнішим щодо величини, розміру.

дрібнісіцькый, -ка, -ке, Дрібнісінький.

дрібносенько, присл. Пр. Дрібнесенько.

дрібок, -бка, ч. Пт. Трішки чогось, мала кількість чого-небудь.

дріб'язок, -ку, ч. Пт. Дрібнички, невеликі предмети.

дріжджі, -жив, мн. Лз. Дріжді (*в Закарпатті зустріч.: дрожді, дружді*).

дрік, -ка, ч. Пр. Нижня частина чоловічої сорочки, що опускається нижче пояса.

дрімак, -мака, ч. Вр. Людина, яка часто дрімає, спьох.

дрінка, -кы, ж. Вр. Дерен.

дрітувати, -тую, -туєш, Пр. В'язати дротом, скріплювати дротом. - *Дрітуваний горнец може послужити ищы довго.*

дротар, дротяр, дрітяр, -тяра, Ол. Мандрівний робітник, який лагодить дротом глиняний посуд.

дрічок, -чка, ч. Ол. Низ сорочки; частина сорочки, що іде під пояс.

дробелява, -ви, Ол. Дрібні речі, дрібні істоти (*гуси, кури*).

дробелячів'я, -в'я, с. Ол. Див. Дробелява. Дрібнота.

дровно, -на, с. Ол. Кусок деревини.

дровняк, -няка, ч. Рс. Предмет з дерева (дер. черевик).

дров'яний, -на, -не, Ол. *Прикм.* до дровно.

дрогерия, -рії, ж. Пт. Склад або магазин аптечних товарів.

дрозд, дрозда, ч. Пр. Дрізд, співучий птах з родини горобиних.

другий раз, Ол. Вдруге.

другым разом, Ол. Іншим разом.

дружоклясник, -ника, ч. Пт. Дружокласник.

дружба, -би, ч. Пр. Асистент молодого на весіллі.

дружбити, дружблю, Пр. Супроводжувати молодого, бути дружбою.

дружина, -ни, ж. Пр. Загін людей, група об'єднаних людей (*але не дружина чоловіка*).

дружинниця, -ці, Пр. Член загону людей, дружинниця.

дружка, -кы, ж. Пр. Асистентка молоді на весіллі.

дружок, -жка, ч. Пр. Приятель, друг, дружок.

друк, -ка, ч. Пр. Дрючок, дрюк. - *Тым друком піднесеи тот конец дерева.*

друк, -ку, ч. Пр. Друк, друкування. - *Друк книжок то складна робота.*

друкар, -каря, Рс. Друкар, поліграфічний працівник.

друканиця, -ці, ж. Св. Спідниця з синього полотна, на якій вибиті білі квіти.

друкуваний, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч.* до друкувати. Друкований.

друцкати, друцкам, Ол. Штовхати, поштовхувати.

дрючок, -чка, ч. Гж. Дрючок, кийок.

друшляк, -ляка, ч. Вр. [1.] Кожушок з синього сукна, без рукавів. [2.] Посудина з дірками для цідження рідини або протирання істивних продуктів.

дубасити, -башу, Пр. Сильно бити кого-небудь без розбору.

дубельтивка, -кы, ж. Ол. Двостволка, дубельтівка.

дубельтовий, -ва, -ве, Ол. Подвійний.

дубельтово, присл. Ол. Подвійно.

дубити, дублю, -биш, Пр. Виправляти шкіру; вичиняти, гарбувати розчином дубової кори. - *Дублят скору на керці.*

дублер, -лера, ч. Пр. Другий актор, який може виконувати цю саму роль на сцені.

дубец, -бця, ч. Вр. Дубовий кілок. - *Дубец дають корові до писка, як ся здує.*

дубліня, -ня, с. Пр. Виправлення шкіри розчином дубового гарбника.

дубняк, -няка, ч. Гж. Молодий дубовий лісок, дубовий гай.

дубок, -бка, ч. Сб. *Змениш. - пестль. до дуб.*

дуга, -ги, ж. Вр. Дуга, веселка. - *Дуга п'є воду.*

дуга, -ги, ж. Вр. [1.] Частина округлої кривої лінії. - *Лук був вигнутий як дуга.* [2.] Дерев'яна дуговата дощечка, складова частина бочки або іншої дерев'яної посудини. - *Кановка зложена з дуг; дуги тримають ся обручами.*

дуган, -гану, ч. Пр. Тютюн.

дуганяр, -няра, ч. Вр. Продавець тютюну. - *Такого, хто перепродує дуган, називають дуганяром.*

дуганьчак, -чака, ч. Вр. Капшук на тютюн.

дуговий, -ва, -ве, Вр. *Прикм. до дуга.*

дуда, -ди, ж. Пр. Дуда; музичний інструмент.

дудар, -даря, ч. Пр. Дудар; той, хто грає на дуді.

дудрати, дудрам, Ол. Бурчати, бормотіти, говорити незрозуміле.

дудла, -ли, ж. Вр. Дупло, порожня колода.

дудлавий, -ва, -ве, Сб. Дуплястий, дуплавий. *Прикм. до дудло.*

дудлавкы, -лавок, мн. Вр. Сорт слив.

дудло, -ла, с. Вр. *Див.* дудла.

дудко, -ка, ч. Вр. (**дудок, -дка, ч.** Вр.), Птах з сім'ї горобиних, з кольоровим чубком на голові ( ). - *Каждий дудок має свій чубок. (прислів'я).*

дудра, -ри, ч. Гж. Бурмило, скиглій.

дудравец, -вця, ч. Пт. Бормотун.

дудрак, -рака, ч. Вр. Причепа, базіка.

дукат, -ката, ч. Пр. Давні золоті гроші. - *Єден червонец або червеный злоти. Дукатове злото високой 84 проби.*

дукт, дукту, ч. Пр. Дорога через ліс, просто вирізана дорога. Лінія гранична проведена за вироком суду.

дулкы, -лок, мн. Вр. Сливи.

дуляр, -ляра, ч. Ол. Долар; грошова одиниця в США та в деяких інших капіталістичних країнах.

думати, думам, думаш, думат, -маме, -мате, -мают, Вр. Думати, мислити, розмірковувати.

думіти, -мію, -мієш, Вр. Журитись, переживати.

думний, -на, -не, Гж. Гордий, зарозумілий. - *Она думна з новой сукні.*

думні, присл. Ол. Гордо, згорда, гордовито.

дундер, -дра, ч. Ол. Грім, вища незрозуміла сила. - *Най го дундер свисне.*

дупа, -пи, ж. Св. Зад, задниця.

дупак, -пака, ч. Св. Гра; відгадування: хто вдарив? (*удар по руці при закритих очах*).

дупканя, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* дупкати.

дупкати, дупкам, -каш, Ол. Тупати ногами, стукати ногами.

дуплєт, -лєта, ч. Рс. Другий екземпляр якого-небудь документа, дуплікат.

дупнути, -дупну, -неш, Рс. Тупнути ногами.

дуранка, -кы, ж. Ол. Кругла біла слива.

дурбак, -бака, ч. Пр. [1.] Камінь для гострення коси. [2.] Людина не спосібна до чого-небудь.

дурисьвітка, -кы, ж. Рс. Шахрайка, нечесна жінчина, нещира з людьми.

дуриця, -ці, ж. Пр. Отруйна рослина, дурман ( ).

дуркати, дуркам, -каш, Пр. Стукати, гримати.

дурманити, -маню, -маниш, Пр. Згубно діяти на органи відчуття, п'яніти.

дурнас, -наса, ч. Ол. Дурна голова, дурноватий, дурник.

дурний, -на, -не, Пт. Тупий, розумово обмежений, відсталий.

дурносьміх, -сьміха, ч. Пр. Людина, яка сміється без причини.

дурняк, -няка, ч. Пр. Дешевий спосіб, за чийсь рахунок. - *За дурняка достав спадок по дідові.*

дусити, душу, дусиш, Ол. Душити.

духівник, -ника, ч. Пт. Священник, духівник.

дуца, -ци, ж. Пт. Баба або дівчина, мала на зріст і товста (*презирл.*). - *Ты, дуцо, з курной хыжы.*

душа, -ши, ж. Ол. Душа, психічний світ людини з її настроями переживаннями, та почуттями.

душа, -шы, ж. (*рук.*) 1. Душа людини, психічний стан людини. - *На мой душу (справді); - На мой душу там было полно яфир в тім місці. - На мой душу (повір мі).* 2. Вставка в скрипці, що сполучає горішню "деку" з "дном" скрипки.

душегуб, -губа, ч. Ол. Злочинець, вбивця, душоуб.

душены, -ных бандуркы, -рок, Св. М'ята картопля, толочена картопля.

душичка, -кы, ж. Св. *Пестл. до душа.* Душа дитини.

дуявиця, -ці, ж. Вр. Заметіль, снігова буря.

дюк, -ка, ч. Вр. Гусінь, дюг.

дябел, -бла, ч. Ол. Диявол, чорт, сатана.

дябелок, -лка, ч. Пт. Чортик, чортеня.

дябельський(-скі), -ка, -ке, Ол. *Прикм. до дябел.*

дябельско, присл. Ол. Страшенно, чортово, диявольсько.

дябов, -бва, ч. Пр. *Див. дябел.*

дяка, -кы, ж. Вр. Охота, намір. - *Як маш дяку, то зроб мі то скоро. Дяку мати,* (мати прихильність, любити).

дякувати, -кую, -куєш, Пт. [1.] Вести дяківку, бути дяком в церкві. [2.] Дякувати, висловлювати вдячність.

дяриця, -ці, ж. Пр. Задній прохід у людини.

дяра, -ри, ж. Ол. *Див. дзюра.*

дятель, -тля, ч. Св. *Див. жовна.* Дятел.

дячити, дячу, -чиш, Вр. Дякувати, виражати подяку.

Е

е - Літера алфавіту в лемківській говірці на позначення голосного звука "е".

евакуація, -ції, жс. Пр. Організоване вивезення людей та різних матеріальних цінностей з певної зони, найчастіше під час війни, або стихійного лиха.

евакуований, -на, -не, Пт. Евакуйований, переселений.

еґоїста, -ти, ч. Пр. Еґоїст, самолюб; людина, яка нехтує суспільними інтересами задля своїх особистих справ.

еґзамін, -міну, ч. Пр. Іспит, перевірка знань з якого-небудь предмета, взагалі перевірка чого-небудь.

еґзамінувати, -ною, Пр. Перевіряти знання, іспитувати.

еґзарх, -зарха, ч. Пт. Один з найвищих чинів церковної влади.

еґзекуція, -ції, жс. Рс. Виконання судового вироку про смертну кару, тілесне покарання чи стягнення податків.

еґземпляр, -ляра, ч. Рс. Примірник; один предмет із ряду подібних.

еден, -дену, ч. Пр. Розкіш, рай, небо, щастя, приємність.

едикт, -дикту, ч. Рс. Постанова вищої влади, розпорядження, наказ.

ей, виг. Св. Ой. - *Ей, гори, вы наши горы!*

ей же?, виг. Св. Та невже-ж? - *Ейже він гмер?*

еквіпунок, -нку, ч. Пр. Екіпіровка, спорядження.

екзецирка, -кы, жс. Сб. Муштра у війську.

економ, -нома, ч. Сб. [1.] Головний розпорядик - господар в панському дворі. [2.] Знавець сільського господарства.

економ..., Перша частина складних слів, що відповідає слову економічний, напр.: *економайзер, економити, економити ся,*

економізація, економіка, економіста, економічний, економічність, економія, еконо-мніст, економський(-скі).

екс..., Перша частина складних слів, що має відтінок значення "минулий" або "бувчий", напр.: *екскаваторний, экс-каваторник, екскурсант, екскурсантський(-скі), екскурсійний, екскурсія, екскурсовод, експанзивний, експанзивність, експанзія, експатріянта, експатріяція, експедирува-ний, експедиторка, експедиція, експери-мент, експерт, експльо[з]ія, експлюата-ція, експозиція, експортер, експортний, експортуваний, експрес, експресіоніста, експресія, експромт, екстаз, екстерн, екстернат, екстравагантність, екстракт, екстремізм, екстреміста, екс[тер]ній, екстрені, ексцес, і т. п.*

елегант, -ганта, ч. Ол. Чепурун, франт, галантний, моднісь.

елегантка, -кы, жс. Ол. Чепуруха, франтиха, дівчина, яка модно одягається.

елеганцький(-цкі), -ка, -ке, Ол. Елегантний, витончений, модний.

електри..., електро..., Перша частина складних слів, що відповідає слову електричний, і слово в значенні зв'язане з електрикою, напр.: *електризація, електри-зуваний, електризуваня, електрик, електрика, електрифікуваний, електровымірюваль-ний, електровозок, електроємність, електро-воз, електрозварювальний, електрозварюва-ня, електрозварювач, електроіскровий, електрокар, електрокардографія, електро-лямпа, електродлінія, електроліт, електро-магістраль, електромагнес, електромагне-тизм, електромережа, електрометалюргія, електрометрия, електромеханізація, елек-тромобіль, електромонтаж, електромон-тер, електромотор, електрон, електронар-коза,*

електроніка, електроновий, електро-ранка, електропила, електропец, електро-плуг, електропрас, електропрогравач, елек-троскоп, електросталь, електростанція, електростатика, електротехніка, електро-шлаковий, і т. п.

елeмeнт, -мeнтa, ч. Пр. Проста речовина; первісна речовина.

еліксир, -сиру, ч. Пт. Рослинний витяг; рослинний настій на спирті.

емалія, -лії, ж. Ол. [1.] Тверде, непрозоре, склисте покриття маталевого або керамічного посуду. [2.] Тверде покриття зуба. [3.] Художні вироби покриті твердою, склоподібною, масою.

емаль, -малі, ж. Св. Див. емалія.

емігрант, -гранта, ч. Ол. Особа, яка залишила тимчасово, або назавжди свою батьківщину.

еміграція, -ції, ж. Ол. Переселення з своєї батьківщини в іншу з різних причин.

емеритка, -кы, ж. Пр. Вдова, яка одержує пенсію по чоловікові.

емісар, -сара, ч. Рс. Тайний висланець; особа, яка виконує секретні доручення в іншій країні.

емоція, -ції, ж. Рс. Фізичне або розумове піднесення, душевне переживання.

енергетика, -кы, ж. Рс. Галузь народного господарства, що вивчає природні енергетичні ресурса.

енергічний, -на, -не, Пр. Повний сили і енергії.

енергічно, присл. Пр. Енергійно.

енергія, -гії, ж. Пр. Одна з властивостей матерії, міра всіх форм її руху.

енерго..., Перша частина складних слів, що відповідає слову енергія, напр.: *енергобудівний, енергобудівник, енергожив-ліня, енергодоставка, енергокомбінат, енер-гоозброєність, і т. п.*

єпископ, -копа, ч. Сб. Церковний зверхник, єпископ.

єпископат, -пату, ч. Пт. Служба і права церковного зверхника.

єпі..., Перша частина слова в складних словах іншомовного походження, напр.: *єпігон, єпігонство, єпіграматистса, єпі-графіста, єпідеміолог, єпідеміологія, єпі-демія, єпідяскоп, єпізод, єпіка, єпікард, єпікурейський(-ські), єпілепсія, єпільо, єпістола, єпіафія, єпічні. і т. п.*

єполєт, -лєта, ч. Пр. Нараменник на військовому мундурі, пагон.

єрзац, -зацу, ч. Пр. Неповноцінний замітник, сурогат.

єро..., Перша частина слова в словах складних іншомовного походження, напр.: *єродуваний, єрозійний, єрозія, єротизм, єротика, єротоман і т. п.*

єроплян, -пляну, ч. Пт. Літак.

єрудита, -ти, ч. Ол. Людина, яка має ґрунтовні знання.

єрудуваний, -на, -не, Ол. Який має єрудицію; мовно розвинута людина.

єсенція, -ції, ж. Ол. Вивар, екстракт, розчин органічної речовини.

єс..., Перша частина слова в складних словах іншомовного походження, напр.: *єсер, єсєсівка, єсєсівец, єскадрений, єска-дрон, єскаляторний, єскарп, єскіз, єскізний, єскімо, єскімос, єскорта, єскортуваний, єскуляп, єсмінец, єспадрон, єспарцет, єсперантиста, єстетa, єстетика, єсте-тичні, єсхатольогія. і т. п.*

єтальон, -льона, ч. Ол. Еталон, зразки міри довжини, об'єму і ваги.

єтап, -тапу, ч. Рс. Місце при дорозі, де війська або в'язні можуть перепочити.

єтика, -кы, ж. Ол. Наука моральності, звичаїв.

єтерніт, -ніту, ч. Св. Штучний шифер; покрівельний матеріал.

єтикета, -ти, ж. Пр. Прописи, за якими відбувається певна установча

норма поведінки; поступок, церемонія.

етилєн, -лєну, ч. Пр. Етилен, горючий газ.

етиль, -тилю, ч. Ол. Етиловий спирт.

етимольогія, -гії, Ол. Наука, що вивчає походження слів.

етнольогія, -гії, ж. Пр. Наука про людей, і їхні людські риси.

ефект, -фекту, ч. Пр. Ефект, наслідок, справлене враження.

ефєс, -фєса, ч. Пр. Ефєс, ручка шаблі або шпаги.

єфір, -фіру, ч. Рс. Простір, в якому поширюються радіохвилі.

єхє, -хє, с. Рс. Луна, відголос. - *Як гівкнула, то єхє пішло по лісі.*

єшєфєт, -фєтє, ч. Пт. Підвищене місце, де проводять страту.

єшєлєн, -лєнє, ч. Рс. Ряд вагонів з людьми або вантажом.

єшєлєнєвєний, -нє, -нє, Рс. Розміщений за єшєлєнєвєми.

Є

є - Літера алфавіту в лемківській говірці на позначення сполучення "й" або м'ягкого приголосного звука з голосним звуком "е".

є, *присл.* (3 ос. одн.), Пт. 1. Так, справді. - Є, а може і добрі бы было, кедбы тото зробили. 2. Форма третьої ос. одн. від дієсл. *быти.* - Петро є добрий человек, треба го послухати.

євангелія, -лії, ж. Пр. Євангеліє; головна частина Нового завіту.

євангелиста, -ти, ч. Пр. 1. Один з чотирьох, визнаних церквою укладачів євангелія. 2. Член євангельської секти або громади. Баптист.

євангельський(-скі), -ка, -ке, Пр. *Прикм. до євангелія.*

єврей, -рея, ч. Св. Єврей.
єгомосць, -мосця, ч. Пн. Священник, панотець.

єгер, -геря, ч. Ол. 1. Спеціаліст - мисливець, який слідкує за станом диких звірів в лісах. Помічник лісничого. 2. Солдат стрілецького полку в австрійській армії.

єдваб, -вабу, Ол. Шовк.
єдвабний, -на, -не, Сб. Шовковий. - *Хоц бы-с витирала єдвабном хусточком, Была-с, юж не будеш мойом фраїрочком. (пісня).*

єден, єдна, єдно, єдного, єдної, єдному, єдній, єдну, єдном, єдним, мн. єдны, Сб. Один, одна, одне. - *Гей, кый мі параль По трьох ковалях на зиму?! Єден лем кує, Другий любує газдиню. (пісня).*

єден-же, єдна-ж, єдно-ж, Сб. Один і той сам, одна і та сама, одно і те саме. - *Єдно за єдно* (одне за одне); *Єден за єдним* (один за одним); *єдна за єдном* (одна за одною); *Єдним словом* (одним словом); *Виытко єдно* (се одно; на одне виходить); *Што за єден?* (хто це?); *Ани єден* (ні один; жоден).

єденадцет, Пр. Одинадцять.

єденадцетий, -та, -те, Пр. Одинадцятий.

єденастеро, Пр. *Див.* єденадцетеро.

єденадцетеро, Пр. Одинадцятеро.

єденастий, -ста, -сте, Пт. *Див.* єденадцетий.

єденасторочний, -на, -не, Пт. Одинадцятирічний.

єденастка, -кы, ж. Пт. Число, що виражає 11.

єдинак, -нака, ч. Пр. Одинак, одинокий син.

єдиначок, -чка, ч. Пр. Єдиний синочок.

єдинка, -кы, ж. Пр. Число один, одиниця, вживане при голосуванні.

єдині, присл. Пр. Тільки, виключно, особливо.

єднак, присл. Пр. Однак, одначе; все одно, так чи інакше.

єднакый(-кі), -ка, -ке, Пр. Однаковий.

єднаковий, -ва, -ве, Пр. Однаковий.

єднаковіст, -вості, ж. Ол. Однаковість.

єднако, єднаково, присл. Ол. Однаково.

єдно..., Одно. Перша частина складних слів, що відповідає слову єдно, напр.: *єдноатомний, єднокольоровий, єдноклясниця, єдностайніст.*

єдноактовий, -ва, -ве, Пр. Одноактний; п'єса, яка складається з одного акту.

єдноголосніст, -ности, ж. Ол. Одноголосність; в один голос.

єдногатунковий, -ва, -ве, Ол. Однорідний, одного сорту і виду.

єднодньовий, -ва, -ве, Ол. Одноденний.

єдноіменник, -ника, ч. Ол. Тезко; друга особа з тим самим ім'ям.

єдноклясниця, -ці, ж. Гж. Однокласниця.

єдноліток, -тка, ч. Рс. Ровесник.

єднолямповий, -ва, -ве, Рс. Такий, що має одну лампу.

єдноосібництво, -ва, с. Св. Заняття одноосібним господарством.

єдноосібницькій(-цкі), -ка, -ке, Св. Одноосібницький.

єднопокойовий, -ва, ве, Пр. Однокімнат-ний.

єдноплатовец, -вця, ч. Пр. Літак, що має тільки два крила і один мотор.

єдноплемінниця, -ці, ж. Пр. Жінка, яка належить до одного племені, роду.

єдноріччяк, -няка, ч. Пр. Тварина віком в один рік.

єднорурка, -кы, ж. Пр. Рушниця з одним стволом.

єдноруч, присл. Пр. Однією рукою.

єдностай, присл. Ол. Одностайно, постійно те саме.

єднострій, -строю, ч. Св. Уніформа, військовий одяг.

єдноторовий, -ва, -ве, Рс. Одноколієний, залізна дорога з двома рейками.

єдночасно, присл. Рс. Одночасно, рівночасно.

єдношлюбніст, -ности, ж. Сб. Моногамія; бути в шлюбі тільки з однією особою.

єдноядерний, -на, -не, Пр. Такий, що в своєму складі має одне ядро.

єзуїта, -ти, ч. Ол. Член чернечого ордену єзуїтів.

єзуїтка, -кы, ж. Ол. Фальшива жінка, інтригантка.

єй, род. відм. займ. она, Пр. Її. - Така забава єй нікому ся не подобала.

єлей, -лея, ч. Св. Єлей; маслинова олія, що використовується для церковних обрядів; олива.

єленина, -ни, ж. Пн. Оленина, м'ясо з оленя.

єленій, -ня, -не, Гж. Оленячий.

єлень, єленя, ч. Гж. Олень; велика жуйна тварина з гільчастими рогами і коротким хвостом.

єличник, -ника, ч. Ол. Ялиновий ліс.

єлинка, -кы, ж. Пр. Рільничий хвощ, сосонка (*Equisetum arrense L.*).

єличняк, -няка, ч. Ол. Птах, що живе в ялиновому лісі.

єлиця, -ці, ж. Ол. Велике дерево ялини. Див. ялиця.

єліта, єліт, мн. Пн. Кишки, внутренності.

єм, Сб. Я. - *Єй, юж єм ся выдала...* (нар. вес. пісня).

єнк, єнку, ч. Ол. Стогін.

єнчання, -ня, с. Ол. Стогнання, плач. - *Чути было єнчання й поєнкуваня.*

єнкнути, єнкну, єнкнеш, Ол. Крикнути зболю, заплакати.

єнчати, єнчу, єнчиш, Ол. Стогнати, плакати.

єпархія, -хії, ж. Св. Єпархія; адміністративний округ, яким управляє єпископ.

єрихонський; єрихонські трубы, Пт. Знищення, загибель, невиносимий шум. - *Од знищеного міста Єрихо.*

єхидничати, -ничам, -ничаш, -ничат, -ничаме, -ничате, -ничают, Пр. Злісно іронізувати, схиdstвувати.

Ж

ж - Літера алфавіту в лемківській говірці на позначення приголосного звука "ж" (вимовляється "же").

жабеня, -няти, с. 1. Жабеня; мала жабка, маля жаби. 2. Жартівливе звертання до малої дитини.

жаберовина, -ни, ж. Вр. Жабуриння; зелені водорості в стоячій воді, і мають вигляд зелених ниток (*Confusus L.*). Див. жаб'юркы.

жабини, -бин, мн. Вр. Жаб'яча ікра без поголовка; вода з залишками ікри.

жабирины, -рин, мн. Вр. Жаб'яча ікра. - *В других селах называют их то жаб'ї коралі, то жаб'ї очы, то жаб'ї пацюркы.*

жаб'ї; жаб'ї лыжкы, Вр. Жаб'ячі личинки, поголовки.

жабиско, -ка, ж. Пр. Велика жаба, жабище.

жабник, -ника, ч. Св. Жабник; жовтець - пшінка, багаторічна трав'яниста рослина (*Filago L.*).

жабоїд, -їда, ч. Пр. Черногуз, лелека. - *Прилетів юж жабоїд, то й щестя буде.*

жабот, -бота, ч. Пр. Жабо; нашивка або прикраса з мусліну, що носят на грудях.

жаб'юркы, -рок, мн. Пт. Слизька маса, що утворюється на поверхні стоячої води, де були жаби.

жаб'ячий, -ча, -че, Пр. *Прикм. до жаба. - Што-с витріцив на ня жаб'ячы очы?*

жаво, -ва, с. Вр. Див. жало (у бджіл).

жаворонок, -нка, ч. Вр. Жайворонок.

жага, -ги, ж. Пр. 1. Спрага, велике бажання пити. 2. Велика пила для різання дерева.

жаглі, -лів, мн. Пр. Паруси; міцне полотно, що розтягається на матчач[?] суден і лодок; вітрила.

жаден, -дна, -дно, Пт. Жоден, ні один, ніхто. - *В жаден спосіб не*

можу си тото припомнути. - Жадном міром. - Жадним способом.

жадібні, присл. Рс. Жадібно.

жак, -ка, ч. Вр. Дяк; служитель церкви, що допомагає священникові під час богослужіння. - *Ид до жака. - Хыжа жакова або жаківка.*

жакет, -кета, ч. Пр. Жакет; чоловічий сюртук; короткий жіночий одяг, який носят поверх плаття.

жаківка, -кы, ж. Пт. 1. Хата дяка, а тако усе його господарство. 2. Заняття дяка; виконування професії дяка.

жалісливий, -ва, -ве, Повний жалю, пройнятий жалем; співчутливий.

жалісливі, присл. Сб. Жалісливо.

жалібні, присл. Пр. Жалібно, сумно, журливо.

жало, -ла, с. Пр. Жало у бджіл та деяких інших комах.

жалоба, -би, ж. Пр. 1. Скарга; висловлення невдоволення з приводу чогось. 2. Траур, сум по втраті дорогої особи. 3. Чорний одяг, на знак скорботи.

жалобник, -ника, ч. Пр. Скаржник; позивач у суд.

жалобниця, -ці, ж. Пр. Жалібниця, скаржниця, позивачка.

жалувати, -люю, -еш, Пр. 1. Відчувати жалість, співчуття до когонебудь; вболівати за кимось. 2. Шкодувати, жалкувати за чимось. - *Не жалую пінязи на ту будову.*

жалюзия, -зиї, ж. Рс. Жалюзі; заслонки на вікнах або дверях, з дерев'яних або металевих пластинок, для регулювання світла та повітря в приміщенні.

жара, -ри, ж. Вр. Спекса в літню пору, жара.

жаргон, -гону, ч. Пр. Жаргон; зіпсована мова, вживана певними групами людей в містах; зіпсутий німецький діалект вживаний євреями.

жарівка, -кы, ж. Рс. Електролампочка.

жартовник, -ника, ч. Пр. Жартун, жартівлива людина.

жаткар, -каря, ч. Рс. Жаткар; танок, виконуваний на святі "дожинкы".

жбыр, -ра, ч. Пр. Склін гори, покритий дрібним камінням, важкий для переходу; крутий берег.

жвавішати, -вішам, -вішаш, Пр. Ставати більш жвавим, робитися жвавішим.

жвандати, жвандам, -даш, Вр. Говорити собі, швидко під носом.

жвір, -ру, ч. Ол. Гварій, жорства, щєбінь, щєбінка.

жвіровий, -ва, -ве, Ол. Прикм. до жвір. Щєбєневий.

жвірувати, -рую, -руєш, Ол. Посипати гравієм.

жгыртати, жгырчу, -чеш, Ол. Скреготати, видаючи звук "жгр". - *Пташок жгырче в кряках.*

жгрынджати, жгрынджам ся, Вр. Сваритися, переговорюватися. - *Жгрынджают ся отец й мати.*

жжети, жжу, жжеш, Вр. Запалити, припалювати, розпалити. - *Ци скоро зажжеш оген?*

же, спол. Сб. Що (спол. підрядності). - *Повідал-єс, же мня возмеш, як на горі жито зожнеш. (нар. пісня).*

жебы, спол. Сб. Щоб, щоби, нехай, бодай, бодай би, хоч би, хоча. - *Жебы ты суд боскый скарав!*

жебраня, -ня, с. Ол. Дія за знач. жебрати.

жебрати, жебрам, -раш, Пр. Просити милостині, жити з милостині, жебрати.

жебрац, з словац. Вр. Див. жебрати.

жебрацтво, -ва, с. Пт. Старче, жебраче життя; жебранина, заняття жебрака.

жегнаня, -ня, с. Пр. Пращання, розлука.

жегнати, жегнам, -наш, 1. Благословити, хрестити когось. 2. Прощатися, розставатися.

жезло, -ла, с. Сб. Жезл; символ влади.

жезловий, -ва, -ве, Сб. Прикм. до жезло.

желівня, -ні, ж. Сб. Відлівня заліза, доменна піч.

жєлізистий, -та, -те, Вр. Жєлізистий; такий, що всвоєму складі має залізо.

жєлізко, -ка, с. Рс. 1. Праска для гладження білизни, одягу, тканини. 2. Жєлізні ножиці для пригрівання і завивання волосся.

жєлізний, -на, -не, Рс. Прикм. до жєлізо. Зроблений з заліза.

жєлізо, -за, с. Рс. Хімічний елемент, твердий, ковкий метал.

жєлізьняк, -няка, ч. Вр. Горщик з чавуну для варіння вньому картоплі.

жєлятина, -ни, ж. Жєлатин; вид клею тваринного, але очищеного, що додається до м'яса, риб і соків.

жєлятиновий, -ва, -ве, Прикм. до жєлятина. Зроблений з жєлатину або з жєлатином.

жємлик, -лика, ч. Лз. Нєвєличка булочка круглої форми (в *Закарпатті*).

жєна, -ни, ж. Пн. Дружина, супруга для свого чоловіка.

жєнатий, -та, -те, Пн. Жєнатий; такий, який має дружину. Прикм. до жєна.

жєничка, -кы, ж. Ол. Здрібн. - *пєстл.* до жєна. Жіночка.

жєних, -ниха, ч. Рс. Жєних; той, хто має намір женитися.

жєнтиця, -ці, ж. Вр. Сироватка; рідина, яка виділяється при згортанні молока.

жєрдяний, -на, -не, Ол. Жєрдяний; зроблений з довгих жєрдин.

жєньчар, -чаря, ч. Вр. Жнєць; той, хто жнє хлібні рослини.

жєньчарка, -кы, ж. Вр. Жниця, *мн.* жєнці.

жєреб'я, -б'яти, с. Пн. Поша, жєреб'я.

жєребец, -бця, ч. Пн. Жєребець; молодий кінь; розплідник коней.

жеровиско, -ка, с. Пр. Місце, де охоче кормляться птахи або дикі звірі; шукають жеру (*від* жерти, їсти).

жертвування, -ня, с. Св. Дія за знач. жертвувати. Процес пожертви.

жертвувати, -вую, -вуєш, Пр. Давати добровільно що-небудь на користь когось; відмовлятися від багато дечого в користь кого-небудь або чого-небудь. - *Жертвувати собом для справ народу не завжди може.*

жертя, -тя, с. Ол. Їжа, корм. - *Овес то найліпше жертя коням.*

жестокый(-кі), -ка, -ке, Вр. Лютий, суворий, безсердечний.

жетон, -тона, ч. Пр. Жетон: 1. Костяний або металевий значок для гри або ознака як винагорода. 2. Значок, даний якимсь товариством чи організацією. 3. Значок, що дає право входу в приміщення.

жыва; жыва вага, Пр. Вага живої тварини.

жыва; жыва кіст, Вр. Живокіст; багаторічна трав'яниста рослина, цвіте жовтими чи синіми квітками (*Symphitum L.*).

жывий, -ва, -ве, Пр. Живий.

жывина, -ни, ж. Пр. Живуча істота, створіння (*найчастійше мається на увазі свійськи тварини*).

жывитель, -теля, ч. Пр. Людина, яка удержує когось, харчує його, працює на його удержання.

жывлення, -ня, с. Пт. Живлення, харчі. - *Вшытко ту сьвідчило в ті хыжи, же барз сите ту жывлення.*

жывий; жывий четвер, Вр. Великий четвер перед Великоднем.

жывні, присл. Пр. Саме, тільки, незмірно, дуже міцно. - *Сьпівам си, што мі ся жывні подобат.*

жывніст, -ности, ж. Рс. Продукти харчування. - *Жывніст в тім краю была барз добра й никто там не голодував.*

жывопліт, -плоту, ч. Св. Загорожа утворена з ряду густо посаджених і

розрослих кущів, весною або осінню притинаних.

жывцьом, присл. Пр. Живцем, у живому стані, живим. - *Мало не жывцьом го їв.*

жыво; нажыво, присл. Св. Без обезболювання, відразу, живцем. - *Худобу продавали і нажыво різали.*

жыгаль, -галя, ч. Пн. Дерун; паляниця з тертої картоплі.

жыд, -да, ч. Св. Єврей, торгівець, лихвар. - *Як біда, то до жыда.*

жыденя, -няти, с. Св. Єврейське дитя.

жыдівка, -кы, ж. Св. Жінщина - єврейка; перекупка, торговка.

жыдівський(-скі), -ка, -ке, Св. Єврейський.

жызьні, присл. Сб. Врожайно, багато врожайний. - *Овес вродив жызьні.*

жылец, -льця, ч. Рс. Людина, яка проживає тимчасово в квартирі.

жылка, -кы, ж. Пр. Леска; інвентар, який служить для ловлі риби.

жылуватий, -та, -те, Пр. Жилуватий; з випнутими жилами, мускулистий.

жытельница, -кы, ж. Пр. Жителька якоїсь місцевості.

жытец, -тця, ч. Пр. Житель якоїсь місцевості.

жытло, -ла, с. Сб. Житло; помешкання, квартира, оселя. - *Місце, де прожыват человек, называют жытлом.*

жытіс, -тія, с. Св. Церковні писання про життя святих.

жытніско, -ка, с. Ол. Поле, на якому росло жито.

жытняк, -няка, ч. Пр. Житній хліб.

жытняний, -на, -не, Пр. Житній; спечений з житньої муки. *Прикм. до жито.*

жыця, -ці, ж. Сб. Дерев'яна ложка.

жычиня, -ня, с. Ол. Бажання, побажання.

жычыти, жычу, -чиш, Ол. Бажати, поздоровляти кого-небудь.

жычка, -кы, ж. Сб. Ложечка. - *Ани жычкы кырви.*

жычливец, -вця, ч. Пр. Зичлива комусь людина.

жычливий, -ва, -ве, Пр. Зичливий, бажаючий комусь добра.

жычливі, присл. Пр. Зичливо, прихильно, з зичливістю.

жычливіст, -вості, ж. Ол. Доброзичливість, прихильність, зичливість.

жылетка, -кы, ж. Пн. 1. Бритовка. - *Найліпшы жылеткы до голіня сут шведскы.* 2. Вид верхньої, під піджак, без рукавів одежі.

жырандоль, -доля, ч. Ол. Світильник, що висить, з кількома раменами для свічок.

жмыкати, жмыкам, -каш, -кат, -каме, -кате, -кают, Вр. Прати вручну білизну. - *Жебы кошеля была чиста, треба ей часто жмыкати.*

жмудний, -на, -не, Ол. Копіткий, марудний. - *Пряджиня, то барз жмудна робота.*

жмуритися, жмурю ся, Св. Прикривати очі віями, але тільки частково.

жмуток, -тка, ч. Св. Жмуток; жменя чого-небудь.

жнива, жнив, мн. Гж. Жнива; час збирання збіжжя.

жовна, -ни, ж. Пн. Дятел; лісовий, з довгим дзьобом птах, який добуває їжу з щілин кори дерев. - *В наших лісах жыют ріжны жовны: жовна дзелена, жовна тарчаста й жовна чорна.*

жовнір, -ніра, ч. Св. Солдат в польській або австрійській армії.

жовнірський(-скі), -ка, -ке, Св. *Прим.* до жовнір.

жовток, -тка, ч. Вр. Жовток, що міститься у середині яйця.

жовтяк, -тяка, ч. Рс. Сорт гриба.

жовчок, -чка, ч. Вр. *Див.* жовток.

жогати, жогам, -гаш, Пн. Шпигати, колоти.

жогнути, жогну, -неш, Вр. Шпигнути, вколоти.

жолд, -лду, ч. Св. 1. Оплата, яку дають солдатам найманих військ. 2. Пенсія за службу у військах.

жолдак, -дака, ч. Св. Найнятий солдат (*в презирл. знач.*).

жолобити, -лобит, Пт. Робити заглиблення в чомусь в одному напрямі.

жолобліня, -ня, с. Пт. *Дія за знач.* жолобити.

жолобок, -бка, ч. Пр. Жолобок; заглиблення вздовж корита.

жолуд, -лудя, ч. Рс. Плід дуба.

жолудковий, -ва, -ве, Пр. Шлунковий; зв'язаний з шлунком. *Прим.* до жолудок. - *Жолудковий сок був темний.*

жолудняк, -няка, ч. Св. Порося годоване жолудями.

жолудок, -дка, ч. Пр. Шлунок. - *Зопсув ем си жолудок тым м'ясом.*

жомба, -би, ж. Вр. Яма; заглиблення в землі заповнене водою. - *Вода жомбу выбила.*

жонглер, -лера, ч. Жонглер; людина, яка зручно маніпулює предметами, що їх перекидає зруки в руку.

жугравий, -ва, -ве, Вр. Сварливий. - *Ой, жуграва моя женичка, не дає мі жыти.*

жуграня, -ня, с. Ол. Бесіда невиразна і надоїдлива, дорікання. - *Він мав все штоси до жуграня.*

жуграти, жуграм, -раш, Ол. Журчати; говорити півголосом щось неприємне, дорікати. - *Він завше жуграє до матери.*

жужля, -лі, ж. Св. Жужелиця; відходи при топленні металів в доменній печі.

жумаркы, -рок, мн. Лз. *те саме, що* шкварка. Підсмажені, чи висмажені кусочки сала.

жупан, -пана, ч. Пр. 1. Багатий верхній чоловічий одяг; пальто підбите хутром. 2. Святочне напівпальто для жінок.

журав, -рава, ч. Вр. Стовп біля криниці, що входить в склад споруди

званої журавлем. - *Високий журав стоїт коло студні.*

журавель, -вля, ч. Пр. 1. Великий перелітний птах здовгими ногами, шиєю і прямим гострим дзьобом. 2. Споруда біля криниці, що служить для витягання води. Складається з журава, ваги і клюки.

журавец, -вця, ч. Вр. *Див. журавель.*

журавлення, -няти, Гж. Маля журавля.

журба, -би, ж. Гж. Журба; важкі почуття, смуток, печаль.

журиця, -ці, ж. Сб. Невеселий настрій, сум. *Те саме, що журба.*

журналь, -налю, ч. Рс. Журнал; книга для реєстру.

жуця, -тя, с. Ол. Жування, розминання їжі в роті, ремігання.

жучок, -чка, ч. Сб. *Змени. до жук.*

З

з - Літера алфавіту в лемківській говірці на позначення приголосного звука "з" (вимовляється "зе").

з, Вживається з різними частинами мови при вказуванні на предмет, середовище, на час, на місце, на причину дії або стану.

за, прийм. За; прийм., що вживається з родовим, знахідним, орудним відмінками іменників, прикметників, займенників, числівників: *око за око, зуб за зуб, за когоси*. Слово "за" може виконувати роль префікса в іменниках: *зарін, закуп*. Сполучаючись із дієсловами, надає їм різних нових значень: 1. Починаючи дію: *засьпівати, задзвонити*. 2. Доконану дію: *замурувати, замкнути, зарізати*. 3. Дію задержану через протидію: *заскочити, запобігти*. 4. Надмірне захоп-лення в дії: *замисьлітися, задовжитися*. 5. Наслідок дії: *заслужити, запрацювати*. 6. Дію, виконувану на чийось користь: *записати штоси комуси*. 7. Використання чогось: *записати аркуш паперу*. "За" може вказувати на положення одного предмета відносно іншого, на час, на місце дії: *за годину, за рік, за плечами, за горами, задобрий, замало* і т. п.

зааванзувати, -зую, -зуєш, Пр. Дістати підвищення у військовій службі.

заадресувати, -сую, -суєш, Пр. Написати адресу на конверті чи посилці.

заалярмувати, -мую, -муєш, Пр. Занепокоїти, затривожити, підняти тривогу.

заарканювати, -нюю, -нюєш, Рс. Ловити арканом, накидати на шию аркан.

заахкати, -ахкам, -ахкаш, Пр. Почати ахкати; почати видавати звук "ах!".

заапелювати, -люю, -люєш, Пр. Внести відкликання, внести апеляцію, поластись на щось.

заасекурування, -ня, с. Ол. Застраховання. *Дія за знач. заасекурувати.*

заасекурувати, -рую, -руєш, Ол. Забезпечити когось або щось на випадок нещастя, катастрофи, застрахуватись.

забабахкати, -бахкам, -каш, Пр. Почати бабахкати. - *Канони забабаккали за горами.*

забавитися, -бав'ям ся, Ол. 1. Забрудитися, замазатися, заляпатися.

забавитися, -бав'ям ся, Ол. 1. Розважитись, повеселитися. 2. Забаритися, затриматися.

забайти, -баям, -баяш, Вр. Заговорити, забалакати.

забалакати, -лакам, -лакаш, Гж. *Див.* забалакувати.

забалакувати, -кую, -куєш, Гж. Починати розмову з ким-небудь.

забаламутити, -мучам, -чаш, Пр. *Див.* забаламучувати.

забаламучувати, -чую, -чуєш, Пр. Занимати кому-небудь час, заплутувати комусь думки, замилювати очі, збивати з шляху.

забамкати, -бамкам, -каш, Пр. Задзвонити у дзвони, почати бамкати.

забандажувати, -жую, -жуєш, Пр. Забинтувати, перев'язати.

забандажуваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до забандажувати.*

забарвити, -барвлям, -ляш, Рс. *Див.* забарвлювати.

забарвлений, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до забарвити.*

забарвлювати, -люю, -люєш, Рс. 1. Закольорувати в різні краски, кольори. 2. Прикрасити, якесь оповідання вимислами, дотепами.

забезпечити, -чам, -печаш, Рс. *Див.* забезпечувати.

забезпечений, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до забезпечити.*

забезпечено, *присл.* Рс. Забезпечено.

забезпечувати, -чую, -чуєш, Рс. 1. Запевнити кому-небудь безпеку, охорону. 2. Створювати надійні умови для здійснення чого-небудь. 3. Постачати щось в достатній кількості.

забератися, -берам ся, Вр. 1. Відходити з певного місця. - *Заберай ся гет з того села.* 2. Починатися. - *В квітни юж ся заберат добрі на тепле.*

забечати, -бечу, -бечиш, Пт. 1. Заплакати (*презирл.*). - *Дітина забечала.* 2. Видавати телячий голос; фальшиво заспівати.

забывати, -бывам, -бываш, -быват, -бываме, -бывате, -бывают, н. сп. забывай!, Ол. 1. Забувати, переставати пам'ятати. - *Забыв ем адрес до свого знаємого.* 2. Робитися байдужим до кого-небудь, втрачати стосунки або зв'язки з ким-небудь, втрачати почуття кохання до кого-небудь, переставати відчувати вдячність, пошану. 3. Небрати з собою, залишати через неухажність; не робити чого-небудь через неухажність. 4. Випускати з уваги кого-небудь або що-небудь, нехтувати ким-небудь, не зважати на когось, на щось; не згадувати; прощати.

забыти, докон. вид Ол. *Див.* забывати.

забытливий, -ва, -ве, Св. Забудько; швидко забиваючий.

забытя, -тя, с. Пр. 1. Втрата згадки про кого-небудь, що-небудь. 2. Стан глибокої задуми. 3. Стан повного виключення з щоденних турбот, думок, переживань. 4. Втрата відчуття навколишньої дійності, стан дрімоти; втрата свідомості.

забивач, -вача, ч. Св. Людина, яка вбиває, вбивця, злочинець.

забияка, -кы, ч. Ол. Авантюрист, неспокійна людина, яка шукає скрізь зачіпки, хоче битися; забіяка.

забіг, -бігу, ч. Пр. 1. Біг на певну відстань - у спортивних змаганнях. 2. Медичне втручання у хворого. - *Якых лем забігів він ен уживав, нич не помагало, голова все боліла.*

забідуваний, -на, -не, Пр. Виснажений, вимучений; дуже бідний.

забій, -бою, ч. Пр. Забивання тварин з метою використання їх.

заблизнятися, -близнят ся, Ол. Загоюватися, зарубцьовувати.

заблизнитися, -близнит ся, Ол. Загоїтися, зарубцьовати.

забілювати, -люю, -люєш, Пт. 1. Покрити білим вапном стіну чи щось інше. 2. Заправляти сметаною каву.

забілюватися, -люю ся, Пт. Вимазатися чим-небудь білим.

забіляти, -білям, -біляш, Пт. *Див.* забілювати.

заблискати, -блискат, Св. Почати блискати. - *Заблискало, загирміло, й пішов грубий дойдж.*

заблуджиня, -ня, с. Ол. Втрачення людиною орієнтації, де саме вона знаходиться.

заблуканец, -нця, ч. Рс. Людина, яка десь заблукалася, волоцюга.

забобон, -бону, ч. Рс. Забобон; віра в неприродні сили, в страхи, в чари, в віщування.

забовкати, -бовкам, -каш, Сб. Почати бовкати; почати глухо дзвонити.

зобовтувати, -тую, -туєш, Пт. Замішувати й перемішувати рідину.

забовтати, -бовтам, -таш, Пт. *Див.* зобовтувати.

заборгуваніст, -ности, ж. Рс. Заборгованість, задовженість.

заборонений, -на, -не, Пр. 1. Заволочений боронами. - *По орці й сівбі поле мусит быти заборонене;* заборонуваний. 2. Не дозволяти робити. *Дієпр. пас. мин. ч. до заборонити.* - *Заборонений овоч смакує.*

забраний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до забрати.* - *З поля юж*

забраны карпелі, буракы й капуста.
Присвоєний, загарбаний, забраний.

забренькати, -бренькам, Сб.
Почати бренькати на якому-небудь муз. інструменті. - *Забренькай мі дашто на мандоліні.*

забруднювати, -ною, -нюєш, Пт.
Занечищувати, заплюгавляти, робити що-небудь брудним.

забрукуваний, -на, -не, Св.
Вимощений грубим каменем. *Дієпр. пас. мин. ч. до забрукувати.*

забубнувати, -ною, -нуєш, Ол.
Забарабанити, забубнити.

забужан, -жана, ч. Рс. Виходець з-за Буга, з лівобережжя ріки Буг.

забужанський(-скі), -ка, -ке, Рс.
Розположений або проживаючий за рікою Буг.

заваджати, -ваджам, -джаш, Ол.
Заважати, перешкоджати. - *Иди чорна куро до дому, не заваджай по дорозі нікому! (нар. пі[сня]).*

заваджатися, -ваджам ся, Вр. Бути зайвим, бути непотрібним. - *Та деси ся ту заваджают стары керці.*

заважити, -важам, -важаш, Пт.
Див. заважувати.

заважувати, -жую, -жуєш, Пт.
Мати вагу, відважувати.

завал, -валу, ч. Рс. Перешкода з дерев або зсуненої землі на дорозі.

завала, -ли, ж. Вр. Великі сніги. - *Зимом в тім році была завала.*

завалений, -на, -не, Гж. Завалений, засипаний.

завалити, завалило, Вр. Засипати. *Див.* завалювати.

завалюватися, -лює ся, Рс.
Руйнуватися, валитися, падати, провалюватися.

завалювати, -лює, Вр. Засипувати; руйнувати розвалюючи що-небудь.

завалюха, -хи, ж. Ол. Замазура.

заваляний, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до заваляти.* Забруднений.

заваляти, -валям, -валяш, Ол.
Забруднити, запаскудити, виваляти.

завалятися, -валям ся, Пр.
Забруднитися, вивалятися, покритись брудом.

заварений, -на, -не, Пт.
Закип'ячений, заварений.

заваровувати, -вую, Ол.
Застерігати, боронити, оберігати.

заварувати, -рую, -руєш, Пн. *Див.* заваровувати. - *Най тя бог заварує.*

заварьованя, -ня, с. Лз. Варення - зварені в цукровому сиропі ягоди або фрукти.

завзятец, -тця, ч. Пр. Впертюх; дуже завзята людина.

заведіня, -ня, с. Рс. Заведення, підприємство. - *В тім заведіню жьют діти, што не посідают родичів.*

завезений, -на, -не, Пр. Завезений, привезений на місце.

завезиско, -ка, с. Вр. Западена земля; земля, що сповзла внаслідок підмокання.

завезлиско, -ка, с. Вр. *Див.* завезиско.

завезти, -везу, -везеш, Пр. *Див.* завозити. Привезти.

завенджати, -венджам, Ол.
Закопчувати м'ясні або рибні вироби; вудити.

завенджений, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до* завенджати. Закопчений.

завендитися, -вендит ся, Ол.
Закоптитися. - *Треба чекати зо дві години покля ся м'ясо завендит.*

заверуха, -хы, ж. Вр. Танок в чотири особи (*склавши руки навхрест, швидко крутяться в колі*).

завершений, -на, -не, Пт. *Дієпр. пас. мин. ч. до* завершити. Здійснений; завершений, закінчений.

завершиня, -ня, с. Пт. Завершення, здійснення, доведення до кінця.

завершувати, завершати, -вершам, Ол. Закінчувати, доводити до кінця.

заверянка, -кы, ж. Вр. Дерев'яний замок в дверях.

завести, -веду, -ведеш, Св. Див. заводити. Привести на місце.

завести; завести право, Вр. Подати в суд, почати судитися.

завивати, -вивам, -виваш, Ол. Загортати, зав'язувати, пов'язувати.

завити, -вию, -виєш, Ол. Загорнути, пов'язати. - *Завийте мі до паперя.*

завидувати, -дую, -дуєш, Пр. Заздрити. - *Матрона нехтячи, завидувала щесцю молодят.*

завидливі, присл. Пт. Заздрісно. - *Ци не завидливі ти на сусідскы маєткы?*

завинутий, -та, -те, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до завинути. Завинутий, завинений в якусь тканину або папір.

завихріня, -ня, с. Рс. Завихрення, розруха, забурення, неспокій.

завищія, -ня, с. Пр. Завищення, збільшення цін на товари.

завищити, -вищам, Пр. Див. завищувати.

завищувати, -шую, Пр. Необгрунтовано підвищувати що-небудь.

завідувач, -вача, ч. Пр. Керівник якої-небудь установи, підприємства.

завізник, -ника, ч. Рс. Той, хто приїхав до млина із збіжжям для молоття.

завізуваний, -на, -не, Пр. Завізований; затверджений вищою владою.

завіренія, -ня, с. Рс. Завірення, запевнення, потвердження.

завірки, -рок, мн. Вр. Обгородження.

завіруха, -хы, ж. Рс. 1. завірюха, заметіль, сніг з вітром. 2. Бунт.

завіряти, -вірям, Вр. 1. Крутити очима, нахмурюватись. - *Штоси ся їй не сподобало ї завірила очы.* 2. Завірювати, затверджувати документи.

завісити, -вісит, Пр. Див. завіщувати.

завішати, -вішам, -шаш, Пр. Див. Завіщувати.

завіщувати, -шую, Пр. 1. Підвіщувати що-небудь, вішати, зачеплюючи за щось; закривати повісивши щось. 2. Заповнювати великою кількістю навішаних, почеплених предметів.

завішений, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до завісити.

завішнія, -ня, с. Пн. Засудження умовно.

завод, -воду, ч. Пр. 1. Завод, фабрика, велике підприємство. 2. Пристрій, яким приводять в дію механізм.

заводити, -воджу, -водиш, Пн. 1. Вести, підводити куди-небудь, відводити. 2. Завести механізм годинника, щоб він йшов. 3. Плакати, завивати різними голосами, кричати.

заводник, -ника, ч. Рс. Учасник спортивних змагань.

заводовец, -вця, ч. Рс. Фахівець, професіонал; людина, яка посвятилася певній спеціальності.

завозити, -вожу, -возиш, Пр. 1. Везти, відвозити куди-небудь, куди потрібне. 2. Доставляти когось або щось певним видом транспорту. Привізши, поміщати кудись. 3. Почати возити через певний час.

завоїна, -ни, ж. Пр. Дрючок, довжиною приблизно 3 м., в грубшому кінці дещо закривлений, служить для закріплення дерева (*кругляка*) на підводі.

завойовниця, -ці, ж. Пр. Завойовниця. - *Радянска Армія пришла не як завойовниця, а як визволителька.*

завойовувати, -вую, Пр. Силою війська загарбувати країни, поневолювати народи. - *Фашисты пішли завойовувати нас! Стіном ми стали на захист Вітчизни: (Н.).*

завора, -ри, ж. Пр. Пристрій для закривання; засувка, запора, перешкода ригель.

заворожений, -на, -не, Пр. Здивований діями навкруги.

заворожытися, -рожуся, Рс. Підкрипитися. - *Дітина заворожыла ся молоком й затихла.*

заворот, -роту, ч. Пр. Зміна напряму руху; вигин, закрут.

заворот; заворот кышок, мед. Пр. Непрохідність кишечника, викликана перекрученням кишкових петель.

заворот; заворот голови, Пр. Запаморочення голови.

завчасу, присл. Пр. Завчасу, своєчасно.

завсе, присл. Ол. Завжди, завсіди, повсякчас. - *Ци даш мі тото на завсе?*

зав'язок, -в'язка, ч. Св. Зав'язь насіння, початок.

зав'язувати, -зую, -зуєш, Пт. З'єднувати кінці вузликом або петлею; упаковувати, скріплювати кінці вузлом.

зав'янути, -в'яне, Св. Зів'янути, стати в'ялим, засохнути від нестачи вологи; втратити красу, свіжість.

зага; зага пече, Рс. Жага пече.

загадка, -кы, ж. Гж. 1. Завдання, що дається до відгадування. 2. Щонебудь не розгадане у природі, не досліджене.

загал, -галу, ч. Пр. Велика кількість людей, громадськість; усі.

загалом, присл. Гж. Повністю; усі разом, у цілому.

загакливец, -вця, ч. Вр. Заїкайло, заїка; людина, яка заїкається.

загакливий, -ва, -ве, Ол. *Прикм. до загакливец. Заїкуватий.*

загакуватися, -кую ся, Пн. Заїкатися. - *Він ся загакує од дітини.*

загандлювати, -люю, Пр. Торгувати; торгуючи, замінити щось.

заганьбити, -ганьблю, Пр. Посоромити когось, засоромити.

загартуваний, -на, -не, Пр. Загатований, здоровий, витривалий.

загарувати, -рую, -руєш, Пр. Тяжко запрацювати, вимучитись працею. - *То треба было загарувати днями і ночами.*

загаруваний, -на, -не, Ол. Запрацьований, втомлений важкою працею. - *Тот человек барз загаруваний.*

загально..., Перша частина складних слів, що відповідає слову загальний, напр.: *загальновызнаний, загальноуживаний* і т. п.

загамуваний, -на, -не, Св. Загальмований, штучно затриманий.

загамувати, -мую, -муєш, Св. Загальмувати; затримати гальмом.

загарештуваний, -на, -не, Пр. Заарештований.

загарештувати, -тую, -туєш, Пр. Заарештувати.

загартати, -гартам, -таш, Ол. Засипати, закидати чим-небудь, згорнути. - *Позагарташ сьніг по дорозі й підеш домів.*

загата, -ти, ж. Пр. Приміщення; добудівка за хатою для сіна.

загачати, -гачам, -чаш, Ол. Зачіпляти за що-небудь, зачіплювати гаком.

загачений, -на, -не, Пр. 1. Зачіплений. *Дієпр. пас. мин. ч. до загачити.* 2. Загороджений, перекритий. *Дієпр. пас. мин. ч. до загачити.*

загачити, -гачу, -чиш, Пр. *Див. загачати.* - *Загачив єм о штоси.*

загачувати, -чую, (загачити), Пр. Загороджувати, перекривати чим-небудь річку чи канал; ставити гать.

загашувати, -шую, загашати, -шам, Пр. Гасити; припиняти горіння. - *Загашувати вапно.* - *Загашувати лямпу.*

загинути, -гину, -гинеш, Пр. 1. Пропасти десь, загубитись, зникнути. 2. Попасти в нещастя, втратити життя, полягти на полі бою, закінчити життя в катастрофі.

загін, -гону, ч. Сб. 1. Грядка, ділянка землі від борозни до борозни. 2. Група людей організованих для спільних дій; військова група.

загіпнотизуваний, -на, -не, Рс. Загіпнотизований.

заглавок, -вка, ч. Сб. 1. Заголовок; назва твору. 2. Подушка.

загляджувати, -джую, -джуєш, Пр. 1. Вирівнювати, робити гладким. 2. Затуповувати враження від поганої дії.

загладити, -гладжам, -джаєш, Пр. Див. загляджувати. - *Загладив-єм якоси тоту ямку в дошці. - Жебы загладити (провину) гріхи, все молив ся.*

загладця, -ці, ч. Рс. Марнотратник; той, хто не береже щось.

заглобити, -глоб'ю, -биш, Св. Див. заглоблювати. - *Жебы коса добрі косила, треба міцно заглобити.*

заглоблювати, -люю, -люєш, Св. Поставити плішку або клин, заплішити, закріпити щось за допомогою дерев'яного клина (*глобок - клин*).

заглибина, -ни, ж. Пр. Заглибина; будь-яка ямка на якій-небудь поверхні.

заглубити, -глублю, -биш, Пр. Див. заглоблювати.

заглублений, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до заглубити. Заглиблений.

заглоблювати, -люю, -люєш, Пр. Заглибити; опустити глибоко вниз, запускати вглуб, занурювати щось, застромляти, в рідину.

заглушений, -на, -не, Пр. 1. Заглушений, оглушений криком, шумом, ударом. 2. Порослий бур'яном. 3. Припинена робота мотора. 4. Зменшена сила якогось відчуття, почуття.

заглушувати, -шую, -шуєш, (заглушати), 1. Сильнішими звуками перебивати всякі звуки. 2. Перешкоджати ростові інших рослин. 3. Зупиняти роботу мотора. 4. Зменшувати силу певного почуття.

заглянути, -гляну, -неш, -не, -неме, -нете, нут, н. сп. заглян!, Вр. 1. Звернути погляд на когось або щось, крадькома глянути. 2. Звернути з дороги, щоб побачити когось, що з

ним діється. - *Заглянути до когоси (відвідати когось); Заглянути дівці в зуби (зблизитись з дівчиною); Заглянути смерти в очы (піддатись небезпеці без страху).*

загнести, -гнету, -гнетеш, Вр. Замісити тісто.

загноюватися, -юєт ся, Св. Почати гноїтися.

загноїтися, -гноїт ся, Вр. Див. загноюватися.

загосний, -на, -не, Св. Дієпр. пас. мин. ч. до загоїти.

загоїти, -гою, -гоїш, Св. Видлікувати пошкодженні місця, рани на тілі.

заголений, -на, -не, Пр. Бриючись, врізаний бритвою чи ножиком.

заголитися, -голит ся, Пн. Високо підняти спідничку. Обнажити тіло.

заголовок, -вка, ч. Пн. Подушка.

заголовочок, -чка, ч. Пн. Подушечка.

загонити, -гоню, -гониш, Пр. Загнати когось в якесь місце.

загорнений, -на, -не, Пр. 1. Одягнений. - *На дорозі стояв паробок загорнений в гуню, холошли й чугу.* 2. Загорнутий, завинуті. - *Паробок тримав в руці штоси округле, загорнене в папір.*

загорнутися, -горнеш ся, Пр. Одягнутися.

загорідка, -кы, ж. Св. Городчик, в якому вирощують городину.

загородка, -кы, ж. Пр. Загородка для птиці; курятник.

загорода, -ди, ж. Пр. Поле за садибою. - *Загорода капусти была над ріком.*

загороджия, -ня, с. Пр. Огорожа, пліт; місце, загороджене разом з садибою.

загороджувати, -джую, Вр. 1. Ставити огорожу, паркани. 2. Утворювати перешкоду, перегороджувати.

загороджувач, -вача, ч. Рс. Загороджувач.

загородок, -дка, ч. Пр. Городчик на квіти.

заграда, -ди, ж. Гж. Город для овочів (*городини*) і фруктів.

заградка, -кы, ж. Гж. *Здрібн. до* заграда. Городчик-садок.

загортка, -кы, ж. Піджак; теплий верхній одяг.

заготовлювати, -люю, (заготовити, заготовляти, заготувати), Пр. Заготовляти, робити запас заздалегідь, до настання потреби, наперед; запасатися. - *Мы заготовляме капусту, огуркы, компері.*

заготовлений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* заготовити і заготувати.

загребти, -гребам, -гребеш, Пт. Загратати, збирати що-небудь у купу; згрібати. 2. Загортати, засипати чим-небудь. - *Іванцю выгрюб яму й загрюб там корову.*

загромаджувати, -джую, Пр. 1. Збирати що-небудь у купу; згрібати. 2. Заповнювати великою кількістю, захирашувати.

загромадити, -маджам, -джаш, Пр. *Див.* Загромаджувати.

загрузнути, -грузам, -заш, (загрузати, нагрузти), Св. Загрузати, застрягти, зав'язнути в якій-небудь густій або сипкій масі; затриматись де-небудь довго.

загублювати, -люю, -люєш, Пр. 1. Втрачати що-небудь через неухажливість. - *Загубив-єм вишиткы пінязі, якы єм мав.* 2. Втрачати які-небудь особливості, якості. - *Поранений Петро сказав пару слів і зас загубив пам'ят.* 3. Втрачати когось або щось. - *Загубив-єм братів на війні, тераз не мам до кого піти.* 4. Призвести до загибелі, знищити кого-небудь. - *Хто ж, як не він, ту сироту загубив?*

загукати, -гукам, -гукаш, Пр. 1. Почати гукати, видавати гук, шум. - *Як я си загукам, далеко м'я чути.* 2. Постійними окриками довести

людину до отупіння. - *Василя так загукали, же він не знав, што має робити.*

загупати, -гупам, -паш, Рс. Почати гупати, застукотіти, глухо ударяти. - *Хтоси загунав по дьлинах тяжкыма скірнями.*

загуркати, -гуркам, -каш, Рс. Почати гуркати, утворюючи гуркіт, шум, сту[к].

загустнути, загуст, -густла, Св. Ставати густим, в'язким; гуснути, твердіти.

загущувати, -щую, -щуєш, Св. Робити що-небудь густішим, ніж звичайно. - *Загущувати розчинене кісто на хліб треба в теплі.*

загусьтати, -гусьтам, -гаш, Рс. Заколихати, загойдати.

загучати, -гучиш, -гучит, Пт. Загудіти, загустити, почати гудіти глухо.

загущений, -на, -не, Св. *Дієпр. пас. мин. ч. до* загустити.

загадати, -гадам, -даш, Пт. Заговорити, обізнатися.

загадувати, -дую, -душ, Пт. Заговорювати, починати розмову.

загадатися, -гадам ся, Пт. Забалакатися; довго говорити захоплюючись розмовою.

загазуваний, -на, -не, Рс. 1. Отруений газами. 2. Насичений шкідливими газами.

загазування, -ня, с. Рс. *Дія за знач.* загазувати.

загазовувати, загазувати, -зую, Рс. Насичувати шкідливим газом; отруїти газом.

загальопуватися, -пуєш ся, Пр. Задалеко зайти; необдуманно поспішитися. - *Чого-с ся загальопував з том справом так далеко?*

загап'ятися, -гап'ям ся, (загапитися), Рс. Задивлятися, задивитися на щось бездумно, зазіватись, говити гав.

загмерати, -гмерам, -раш, Ол. Закинути щось, риючись в чому-

небудь. - *Де-с тоты документа замерава?*

загіпсуваний, -на, -не, Пт. Загіпсований, заліплений гіпсом.

загматваний, -на, -не, Рс. Заплутаний, нерозбірливий.

загматвані, присл. Рс. Заплутано.

загматватися, -матвам ся, Рс. Заплутатися, безладно перевиватися, переплітатися; втрачати здатність вільно рухатися.

загматваня, -ня, с. Рс. *Дія за знач.* загматвати.

загудзлений, -на, -не, Ол. Завузлений.

загудзлити (ся), -лям, -ляш, Св. Завузлити(ся), стати у вузлах; застєбнути.

загудзратися, -гуздрам ся, Св. Забаритися, задержатись непотрібною працею.

завстыдати, -тыдам, -даш, Сб. Засоромити.

задавнити, задавняти, -ням, Сб. *Див.* задавнювати.

задавнювати, -нюю, -нюеш, Сб. Давати розвиватися, не вживаючи своєчасно заходів; зволікати з чим-небудь (*з розглядом справи*).

задавнений, -на, -не, Сб. *Дієпр. пас. мин. ч. до* задавнити. - *Задавнена хвороба дала про ся знати і хлопець на ново захворів.*

заданя, -ня, с. Пт. Завдання, задача.

задармо, присл. Гж. Безплатно, безкоштовно, задарма. - *Вшытко было задармо на тій забаві.*

здаток, -тка, ч. Пр. Завдаток; частина заплати за виконану роботу, давана вперед, при складанні договору.

здаток; вроджены задаткы, Пр. Вроджені завдатки хвороби, талану.

завічка, -кы, ж. Св. Підстїлка в "керпцях".

задера, -ри, ж. Ол. 1. Людина, яка чіпляється кого-небудь. - *Але-ж і задера тот хлопець, каждого зачетит.* 2. Заноза, осколок. -

Влетіла мі під ногом задера, й не мож ей выдерти.

задертя, -тя, с. Пр. Дряпина, подряпина.

задымка, -кы, ж. Пр. Сніговій. - *Задує порохом або сьнігом поля й путя.*

задындати, -дындат, Св. Зависнути, почати висіти, почати гойдатись.

задых, -дыху, ч. Пр. Часте, утруднене дихання внаслідок хвороби, втоми; астма. - *Хворий нарікав на задых.*

задыргати, -дыргат, Пр. Задрижати внаслідок підкидування підводи чи машини; почати підскакувати (*про підводу*).

задыхатися, -дыхам ся, Пр. 1. Дихати часто, посилено, важко. 2. Умирати, гинути внаслідок нестачі повітря. 3. Переживати великі труднощі.

задыхливий, -ва, -ве, Задишкуватий, астматичний.

задівати, -дівам, -ваш, (задіти; задіти нитку), Пр. Надіти нитку у вушко голки. - *Я можу легко й скоро задіти нитку до ігли.*

задовжатися, -довжам ся, Пр. Заборгуватися, заборговуватися.

задовжиня, -ня, с. Пр. Заборгованість.

задовжити, -довжу, -жиш, Пр. Завести довги, позичити у кого-небудь щось.

задовжений, -на, -не, Пр. Обтяжений довгами.

задовжитися, -довжу ся, Пр. *Див.* задовжатися.

задоволіня, -ня, с. Пт. Почуття і стан внутрішнього вдоволення; задоволеність.

задок, -дка, ч. Пр. 1. Задок, задне місце. 2. Задня частина воза.

задумати, -думам, -маш, -мат, -маме, -мате, -мают, Пр. Задумати, замислитись, надумати.

задумувати, -мую, -муєш, Пр. Планувати, вирішувати, мати намір що-небудь зробити; вибирати щось.

задушниця, -ці, ж. Вр. Богослужіння за померлих.

задуява, -ви, ж. Пр. Хуртовина. - *Треба посідити в хыжы, покля дуява не перестане віяти.*

зажаданий, -на, -не, Пр. *Діспр. пас. мин. ч. до* зажадати.

зажадати, -жадам, -даш, Пр. Вимагати, примусити, наказати щось зробити; забажати.

зажалений, -на, -не, Вр. Засумований з жалю; ображений.

зажывати, -жывам, -ваш, Пр. Уживати, вести розкішний спосіб життя, розкошувати. - *Зажыв розкоши в тім краю.*

заєдно, присл. Вр. Все, постійно, завжди. - *Тоты дівкы заєдно сьпівають.*

заздріст, -рости, Св. Почуття неприязності відносно когось, викликане якоюсь перевагою у іншого.

заздростити, -дроцу, -дростиш, Св. Завидувати; бути повним заздрості до кого-небудь.

зазерати, -зерам, -раш, Пр. Заглядати, зазірати, заглянути.

зазрити, зазрю, -зриш, Пр. *Див.* зазерати. - *Зазрий до хворого в шпитали.*

зазначений, -на, -не, Вр. Такий, що має якусь позначку.

зазначка, -кы, ж. Пр. Позначка; зроблений знак.

зазублений, -на, -не, Рс. Зуби одного предмета впущені в заглиблення іншого предмета.

заіндичитися, -дичам ся, Рс. Набундючитися, розкопошитися, робити вид невдоволеного.

заінкасувати, -касую, -суєш, Рс. Відібрати в когось гроші в готівці.

заінсталюватися, -лююся, Пр. Замешкати; влаштуватися в квартирі.

заінтебелювати, -люю, -люєш, Пр. Вписати нерухоме майно в судові книги.

заінтонувати, -ною, -нуєш, Пр. Почати співати; піддати ноту, яку підхоплює хор.

заїзд, -їзду, ч. Пр. Приміщення для зупинки приїжджаючих, з двором для машин або підвід.

заїхати, -їхам, -їхаш, -їхат, -їхаме, -їхате, -їхают, Ол. Заїхати перед дім, перед ворота.

зайда, -ди, ч. Гж. 1. Випадковий гість. 2. Великий міх на кроснах, на ткацькому верстаті. 3. Рядно, в яке в'яжуть траву.

зайти, зайду, зайшов, Гж. 1. Захопити, спіймати. - *Жоньця зайшов коні й коровы на паньскім.* 2. Зайти, вступити по дорозі в приміщення.

зайча, -чати, с. Пр. Зайчення, мале зайця.

закабалений, -на, -не, Обманутий, втягнутий в кабалу. *Діспр. пас. мин. ч. до* закабалити.

заказати, -кажу, -жеш, Вр. Замовити, об'явити. - *Штефан заказав сой танец оберок.*

заказувати, -зую, -зуєш, Вр. Забороняти; не дозволяти робити що-небудь.

закалец, -льця, ч. Пт. Непориста, гливка частина погано випеченого хліба або іншого печива.

закаль, закля, присл. Пр. Поки, доки. - *Не вийду на двір, закля не буду здоровий.*

закаменувати, -ною, -нуєш, Пт. Вбити камінням; вбити каменуючи.

закапати, -капам, -паш, Пр. *Див.* закапувати. - *Закапав-єм очы атропіном.*

закапувати, -пую, -пуєш, Пр. Лити покаплі; почати капати якесь лікарство.

закарлючати, -лючам, -чаш, Пр. Незвично вигинати.

закарлючений, -на, -не, Пр. Незвично вигнутий, у формі гачка.

закатарений, -на, -не, Рс. З нежиттю. - *Я так закатарений, же не мам чим дьхати.*

закатаритися, -тарям ся, Рс. Піймати нежить.

закатрупити, -труплю, -пиш, Рс. Вбити; вбити катуючи, стратити.

закатуваний, -на, -не, Пр. Закатований, замучений, вбитий на допиті.

закачурений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* закачуряти.

закачур[я]ти, -рям, -чуряш, (закачурити), Пр. Згинати. - *Треба закачурити ногавкы, бо ся барз стелебают.*

закачуритися, -чур[иш] ся, Пр. Звернутись у кільце, у локон.

закашлюватися, -люю ся, Ол. Закашлюватися, заходитися кашлем, починати кашляти.

закашляти, -кашлям, -ляш, Ол. Починати кашляти; довго кашляти.

закаятися, закаюватися, Ол. Обіцяти собі більше не робити чогось.

заквасити, -квашам, -квашаш, Пр. *Див.* заквашувати.

заквасьнілий, -ла, -ле, Пр. Перекислий, кислий; дуже кислий.

заквашений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* заквасити.

заквашувати, -шую, -шуєш, Пр. 1. Заправляти закваскою. 2. Сікти і солити капусту, а потім поставити її, щоб прикисла.

заквилити, -квилю, -квилиш, Вр. 1. Засумувати, гірко заридати, жалібно співати. 2. Затурбувати, засмутити. - *Тым словом ты мене заквилив.*

заквичати, -чу, -квичиш, Пт. Закувікати; запищати по поросячому.

заквітчаний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* заквітчати.

заквітчати, -квітчам, Пр. *Див.* заквітчувати.

заквітчувати, -чую, -чуєш, Пр. Прикрашати квітами, або зеленим листям.

закыска, -кы, ж. Св. *Те саме, що* закваска. Речовина, що викликає кисле дродіння.

закыснути, -кысну, -неш, Св. 1. Почати кыснути; скисати, як наслідок кислого бродіння. 2. Втрачати бадьорість, силу, енергію.

закінчувати, -чую, -чуєш, Доводити що-небудь до кінця, до завершення.

закітувати, -тую, -туєш, Пр. Заклеїти, заложити кітом (*замазкою*) щілини.

закладини, -кладин, мн. Пр. Урочисте закладення фундаменту під будівлю.

закладія, -ня, с. Пт. Закладання якогось будинку чи підприємства.

закладник, -ника, ч. Пр. Заложник в часі війни.

закладати; закладати спідкы, Ол. Класти фундамент під хату.

заклесний, -на, -не, Св. *Дієпр. пас. мин. ч. до* заклеїти.

заклеїти, -лею, -леїш, Св. *Див.* заклеювати.

заклеювати, -юю, -юєш, Св. Намазуючи клеєм, зліплювати, склеювати що-небудь.

закликаний, -на, -не, Пр. *Дієприм. пас. мин. ч. до* закликати. Запрошений.

закликати, -кликаю, -каш, Сб. Запросити, покликати, просити з'явитися.

заклинувати, -ную, -нуєш, Пт. Заклинювати; дати скувати клином; забиваючи клин, укріплювати що-небудь.

заклиняти, -клиням, -няш, Вр. Затискати, заплішати.

заклинити, -клину, -неш, Р[с.] Затиснути, заклинити. - *Заклине руку в шпарі.*

заклятий, -та, -те, Ол. Зачарований.

закнеблювати, -люю, -люєш, Пр. Заткати рота кнеблем, кляпом, шматкою.

заколисувати, -сую, -суєш, Пр. Колишучи, примушувати заснути (*дитину*).

заколювати, -люю, -люєш, (заколоти, -колю), Ол. 1. Заколювати, вбивати встромивши ніж в тіло. 2. Пришпилювати чим-небудь волосся, одяг.

закон, -кону, ч. Пр. 1. Загальнообов'язкове державне правило, яке має найвищу юридичну силу; норма поведінки. 2. Об'єктивно існуючий і необхідний взаємозв'язок між предметами, явищами або процесами; закономірність. 3. Основні положення якої-небудь релігії. - *В законі пише: "Люби ближнього, як себе самого"*.

законник, -ника, ч. Сб. Чернець.

законниця, -ці, ж. Сб. Жін. до законник. Член чернечого закону.

законспіруваний, -на, -не, Пр. Такий, що знаходиться в підпіллі, в тайні.

законсервуваний, -на, -не, Пр. Законсервований.

законтрактуваний, -на, -не, Пр. Законтрактований, зобов'язаний виростити щось за договором.

закопаний, -на, -не, Пр. Закопаний, захований в землі. *Дієпр. пас. мин. ч. до закопати.*

закоханий, -на, -не, Рс. Закоханий, який кохає кого-небудь. *Дієпр. пас. мин. ч. до закохати.*

закоцюрблений, -на, -не, Рс. Загнутий, закручений. - *Добре паця має закоцюрблений хвостик.*

закочений, -на, -не, Рс. 1. Загорнений назовні край одягу. - *В різника рукавы были закочены вище ліктів.* 2. Переміщене що-небудь в інше місце.

закрапати, -рапам, -паш, 1. Вживати лікарство врідині по краплі. 2. Почати крапати, падати або стікати краплями. - *На дворі закрапат кусьцьок.*

закрашувати, -шую, -шуєш, (закрасити, -крашам), Пр. 1. Робити

привабливим на вигляд; прикрашати. 2. Покривати фарбою, фарбувати, забарвлювати. 3. Докинути до їжі щось смачне або жирне.

закырваввити, -вавлю, -вавиш, Пр. Закривавити.

закырваввитися, -вавлям ся, Пр. *Див.* закрывавлюватися.

закырвавлений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до закрывавити.*

закырвавлювати, -вавлям, -ляш, Пр. Заливати, забризкувати кров'ю.

закырвавлюватися, -люю ся, Пр. Покриватися, забризкуватися кров'ю. - *Різники ходят все закрывавлены й кырви ся не боят.*

закривка, -кы, ж. Ол. Те, чим закривають що-небудь, кришка.

закривлений, -на, -не, Ол. Нерівний, звернутий набік.

закристия, -тиї, ж. Ол. Ризниця; місце в церкві за вівтарем.

закриття, -тя, с. Рс. Закриття. *Дія за знач. закрити.*

закрій, -крою, ч. Рс. Закрій; вирізування з тканини за певною закройкою.

закріпачувати, -чую, -чуєш, Пр. Примушувти кого-небудь стати кріпаком.

закрутка, -кы, ж. Вр. 1. Дерев'яний замок у дверей. 2. Те, що має спіральну форму, заокруглення. - *Кажду закрутку покривали бронзом.* 3. Пов'язка, що через закручування служить для зупинення кровотечі.

закручений, -на, -не, Рс. Закручений, нерівний, крутий. *Дієпр. пас. мин. ч. до закрутити.*

закручувати, -чую, чуєш, (закручати, -чам, -чаш), Рс. 1. Обертати, рухати що-небудь по колу; загвинчувати. 2. Зав'язувати що-небудь у вузлик. 3. Завивати волосся, вуса. 4. Говорити вигадливо, пишномовно, хитромудро. 5. Заплутувати яку-небудь спра-ву. - *Закрутити голову* (вступити в любовні стосунки); *закручувати світ* (обманювати кого-небудь).

закукати, -кукам, -каш, Пр. Закувати (*про зозулю*). - *Зозуля закукала - як настала. (нар. пр.)*.

закуляти, -кулям, -куляш, Пр. Захромати, захворіти на ногу, закульгати.

закумкати, -кумкам, -кат, Пр. Почати наслідувати голос жаб, почати кумкати.

закурений, -на, -не, Пр. Запорошений, припалий пилом; закурений димом, пилюкою, снігом. - *Часом по закурений снігом в поли дорозі не мож найти дорозу.*

закутати, -кутам, -таш, Пр. *Див.* закутувати.

закутування, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* закутувати.

закутувати, -тую, -туєш, Пр. Загортати щось, захищаючи від холоду, вітру.

закуток, -тка, ч. Пр. Закуток; незаймане місце, скритий кут.

закуточок, -чка, ч. Пр. *Зменш. пестл. до закуток.* - *Настка вишиткы закуточкы обходила, а дітини не нашла.*

закушати, -кушам, -шаш, Рс. *Див.* закушувати.

закушувати, -шую, -шуєш, Рс. 1. Затискати, стискати зубами що-небудь. 2. Перекусити щось їстивне після випитого.

залагоджия, -ня, с. Ол. 1. *Дія за знач.* залагодити. 2. Полагодження певної справи, виконання плану.

залагодити, -джем, -годжаш, Ол. *Див.* залагоджувати.

залагоджувати, -джую, -джуєш, Ол. 1. Виправити пошкодження; виконати певну справу. 2. Втихомирювати, залагодити спір.

заладовувати, -вую, -вуєш, Ол. Завантажити, заповнювати що-небудь вантажем.

заладування, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* заладувати.

заладувати, -дую, -дуєш, Ол. *Див.* заладовувати.

заладунок, -нку, ч. Ол. Навантаження.

залазити, -лажу, -лазиш, (залізти, залізати), Пр. 1. Залазити, заповзати на ногах і на руках, підніматися наверх чого-небудь. 2.

Заглиблюватися в що-небудь. 3. Заходити, протискаючись куди-небудь.

заласкотати, -котам, -таш, Ол. Пальцями злегка торкаючись тіла, викликати відчуття ласкоти.

залатаний, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до залатати.*

залатати, -латам, -таш, Рс. *Див.* залатувати.

залатувати, -тую, -туєш, Рс. Лагодити одяг білизну, взуття, пришиваючи латки.

залеглий, -ла, -ле, Вр. Залежалий, загнилий. - *Діти ідят залеглы грушкы.*

залежати, -лежу, -лежиш, Пр. Бути в залежності від когось, підкорятися комусь або чомусь.

залежатися, -лежу ся, Пр. Лежати довше, ніж треба; запізнитися.

залива, -ви, ж. Вр. Залите водою поле внаслідок сильного дощу.

заливний, -на, -не, Пт. Дощ, що паде без перестанку дуже довго.

зализаний, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до зализати.* Загладжений лизанням, очищений; гладенько зачесаний.

залишиня, -ня, с. Пт. Оставлення без догляду; віддача чого-небудь у чиєсь користування.

заліковувати, -вую, -вуєш, Рс. Лікуючи, частично вигоїти; підгоїти.

залічати, -лічам, -лічаш, Рс. Лікуючи домашніми засобами, підлікувати.

залічити, -лічу, -лічиш, Рс. Лікуючи вигоїти.

заложитися, -ложу ся, Пт. Поспорити, іти об заклад.

заложниця, -ці, ж. Пр. 1. Жінка - фундаторка, яка із своїх коштів будує що-небудь для суспільства. 2. Жінка,

насилно затримана однією з воюючих сторін. *Те саме, що закладниця, чи заложник.*

заломлений, -на, -не, Такий, що грозить зламанням, вигнутий неприродньо.

заломлювати, -люю, -люєш, Пр. Заломлювати, загинати; складати руки на знак розпачі. - *Заломлює руки до неба і молиться.*

залучений, -на, -не, Пр. Приєднаний до чогось.

залютованя, -ня, с. Ол. Запайка.

залютовати, -лютую, -туєш, Ол. Запаяти; лагодити що-небудь способом паяння. - *Залютував-єм вишитки дзюры в горцях.*

заляжений, -на, -не, Ол. Див. залеглий.

залянкорити, -корю, -риш, Рс. Затужити.

заляпаний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до заляпати.* Забруднений, мокрий.

заляпати, -ляпам, -паш, 1. Почати утворювати короткі різкі звуки, ударяючи чимсь по чомусь мокрому або по воді. 2. Заплодувати.

залятий, -та, -те, Пр. Залитий рідиною; місце, яке заливає вода.

залячися, -жеш ся, Вр. Загніздитися. - *Скверцок заляже ся в новых хыжах й сьпіват ночами.*

зальоты, -тів, мн. Св. Залицяння, заручини.

зальотник, -ника, ч. Св. Залицяльник; молода людина, яка залицяється до кого-небудь.

зальотниця, -ці, (залицяльниця, -ці), ж. Св. Залицяльниця.

замагазинувати, -ную, -нуєш, Ол. Зберегти наскладі.

замазуритися, -зурюся, -ришся, Ол. Вимазатись чимсь брудним.

замаленьку, присл. Гж. Змалку. - *Замаленьку треба галузку нагынати.*

замамротати, -ротам, -гаш, Ол. Замурмотати, замимрити, забурмотати, забурчати.

замаринуваний, -на, -не, Пр. Замаринований, заправлений в маринаді.

замарудити, -руджу, -диш, Ол. Згаяти комусь час, заморочити голову комусь.

замарудитися, -руджу ся, Ол. Загаятися, забаритися.

замаскуваний, -на, -не, Рс. Замаскований, закритий під маскою; скритий.

замахлювати, -хлюю, -хлюєш, Рс. Зашахрувати, обманути.

замачатися, -мачам ся, -чаш ся, Ол. Змочуватися, замочитися.

замерзнути, -мерзну, -неш, мин. ч. зам'юрз, Пр. Вмерти на морозі, вмерти від холоду. - *Замерз, вмер від зимна.*

замглити, -мглило, Ол. Затуманити.

замглитися, -мглится, Ол. Затуманитися, вкритися мрякою, мглою.

замгліня, -ня, с. Ол. Затуманення.

замдзюрити; замдзюрити очы, Пр. Заплющити очі.

замельдуваня, -ня, с. Ол. Прописка; заява; повідомлення про прибуття.

замельдувати, -дую, -дуєш, Ол. Повідомити, прописати, заявити.

замельдуватися, -дую ся, Ол. 1. Зголоситися, повідомити про себе. 2. Повідомляти про свій прихід, про прибуття. 3. З'явитися до рапорту. 4. Прописатися.

замерзляк, -ляка, ч. Пт. Той, хто швидко мерзне.

заметіль, -тілі, ж. Вр. Хуртовина; сильний вітер з снігом.

замешкалий, -ла, -ле, Пр. Замешканий; постійно проживаючий.

замешкати, -мешкам, -каш, Пр. Поселитися в когось і проживати там.

замилувані, присл. Сб. Замилувано.

замилувати, -люю, -луєш, Вр. Полюбити. - *А мій милий замилував іншу.*

замисел, -слу, ч. Пр. Задум; план певних дій, основна думка плану.

замисьлятися, -мисьлям ся, Пр. Починати роздумувати, розмірковуватись над чимось, задумуватись.

замінювати, -ноюю, -нюєш, (замінити, заміняти), Пр. Використовувати, вживати замість чого-небудь щось інше. Проміняти на щось друге.

замістник, -ника, ч. Пр. Заступник, замісник.

заміт, -мети, ж. Пр. Заметіль; наметений сніг, кучугура снігу. - *Ид розмеч заміт, жебы мож было перейти.*

замішанє, -ня, Ол. Метушня, сум'ятиця, стан збентеження.

замішений, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до* замісити.

замішка, -кы, ж. Вр. Страва з ячмінної муки, запареної окропом, посоленої і звареної. - *Замішка з ярчаної мукы.*

замкнений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* замкнути. Такий, що не має відходу, відокремлений від інших; недоступний; такий, який неохоче спілкується з іншими, неговіркий; відлюдкуватий.

замкнутий, -та, -те, Пт. *Див.* замкнений.

замкнутість, -тости, ж. Пр. *Властивість і стан за знач.* замкнутий.

замковий, -ва, -ве, Рс. *Прикм. до* замок.

замовец, -вця, ч. Рс. Той, хто замовляє що-небудь.

замовити, -влюю, -влюєш, Рс. Доручити кому-небудь у наперед визначений час виготовити, доставити або виконати щось.

замовляти, -мовлям, -ляш, Пр. Вимовляти магичні слова, що ніби мають магичну лікувальну силу; лікують хвороби, припиняють біль, загоюють рани. - *Ставишан знав не*

лем складати поламаны руки або ногы, але й знав замовляти стиржін.

замордуваний, -на, -не, Ол. Замордований, замучений. *Дієпр. пас. мин. ч. до* замордувати.

заморожувати, -жую, -жуєш, Пр. Сильним охолодженням доводити до замерзання.

заморозити, -морожу, -зиш, Рс. *Див.* заморожувати.

заморочити, -рочу, -чиш, Рс. *Див.* заморочувати.

заморочувати, -чую, -чуєш, Пр. Позбавляти кого-небудь здатності розумно діяти, думати; забирати дорогоцінний час.

замотати, -мотам, -таш, Ол. 1. Вплутати кого-небудь в неприємні справи. 2. Почати рухати кінцівками або головою в різні сторони. 3. Загортати кого-небудь в одяг, закутувати чимсь.

замотеличений, -на, -не, Ол. Заражений хворобою "мотилиці" (*хвороба овець*).

замотувати, -тую, -туєш, Ол. Мотаючи, накручувати на що-небудь. *Див.* мотати.

замочитися, -мочу ся, Вр. 1. Випити спиртного. - *Напитися палюнкы.* 2. Зробитися мокрим, вологим.

замулиско, -ка, Ол. Мулистий ґрунт, мулисте місце.

замулити, -мулит, Ол. *Див.* замулювати.

замулювати, -лює, Ол. Заносити мулом або піском. - *Студенку при ріці гет замулило, як была велька вода.*

замуруваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* замурувати.

замучений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* замучити.

замучити, -мучу, -чиш, Пр. 1. Тортурами, катуванням доводити людину до смерті, до загибелі. 2. Доводити до виснаження, до знесилення.

замшити, -шив, Св. Заповнити мохом шпари між деревами будинку.

занадитися, -див ся, Св. Узяти собі за звичку навідуватись багато разів в одне і те саме місце.

заневиднітися, -виднит ся, Пр. Стемніти, засутеніти.

заневоляти, -волям, -ляш, Пр. Робити залежним від кого-небудь, поневоляти.

занедбаний, -на, -не, Пр. Такий, що має ознаки занепаду, недогляду, неохайності, відсталості.

занепадництво, -ва, с. Пр. Настрої, що виражають зневіру у власні сили, у прогрес суспільства.

занесений, -на, -не, Рс. *Дієприкм. пас. мин. ч. до занести.*

занести, -несе, Ол. 1. Продовжуватися. - *Штыри дны занесе весіля.* 2. Доставляти, приносити що-небудь кудись. 3. Переміщати що-небудь в інше місце, віднести. Засипати чимсь сипким. - *Занесло сьнігом по самы стріхы.* 4. Записувати щось для пам'яті у книги.

занехувати, -нехав, Св. Залишати на проізвольше, занехаювати, занедбувати.

занечищати, -чищам, -щаш, Ол. Забруднювати, занечищувати, закаляти.

занижати, -нижам, -нижаш, Пт. Занижувати, занизити.

занич; занич мати, Ол. Мати когось ні за що.

занотуваний, -на, -не, Рс. Занотований, записаний.

заношати, -ношам, -шаш, Пр. 1. Відносити. - *Заношати зерно до сыпанця.* 2. Довго носячи, робити брудним; заношувати.

заношуватися, -шую ся, Ол. Встидатися, давати себе просити.

зантус, -туса, ч. Ол. Впертий чоловік.

занудити, -нуджу, -нудиш, Пт. Нав'язати нудьгу, тугу.

зануджатися, -нуджам ся, Пт. Замучуватись від бездіяльності; нудьгувати.

занумерований, -на, -не, Рс. Заномерований.

занюрений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до занюрити.* Занурений в рідину.

занюрятися, -нюрям ся, Пр. Занурюватися; опускатися в воду або іншу рідину.

заняти, -няв, Гж. Вигнати в поле. - *Василь заняв уці на цілий ден.*

занюхати, -нюхам, -хаш, Пр. Почути нюхом; передбачити (*переносне*).

заняхати, -няхам, -хаш, Вр. Залишати, не відновлювати. - *Заняхай, Ваню, тому тяганину по судах!*

заокруглений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до заокруглити.*

заокруглити, -круглю, -лиш, Пр. *Див.* заокругляти, заокруглювати.

заокругляти, -круглям, -ляш, Пр. 1. Надавати чому-небудь круглої, округлої форми. 2. Виразити число наближено, відкидаючи або додаючи дробові цифри, останні цифри.

заораний, -на, -не, *Дієпр. пас. мин. ч. до заорати, заорювати.*

заорювати, -рюю, -рюєш, Заорювати скибу на чужому полі.

заострений, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до заострити.*

заострити, -острю, -риш, Рс. *Див.* заостряти, заострювати.

заостряти, -острям, -ряш, Рс. 1. Робити гострим кінець, край чого-небудь. 2. Робити більш витонченим, чутливішим, сприйнятливішим до чого-небудь.

заочниця, -ці, ж. Пт. Людина, яка працює в відсутності зацікавленої особи.

заощадніня, -ня, с. Пт. Заощадження.

запажерити, -жерю, -риш, Покалічити. - *Запажерила-м страшні ногу.*

запалений, -на, -не, Пр. 1. *Дієпр. пас. мин. ч. до* запалити. 2. Починати достигати. - *Ярець юж запалений.*

запаленя; запаленя ключів, Вр. Запалення легенів.

запалитися, -палят ся, Вр. 1. Дозрівати. - *Ярець юж ся запалят.* 2. Починати горіти; розпалюватись.

запарити, запаряти, -парям, Пт. Запарювати; заливати окропом продукти; обробляти що-небудь гарячою водою або парою.

запас, -пасу, ч. Пр. 1. Продукти або матеріали заготовлені заздалегідь і для використання в разі потреби. 2. Категорія громадян, які знаходяться на військовому обліку і призиваються в разі необхідності.

запаскуджати, -куджам, -джаш, Пр. Робити брудним, забруднювати, занечистити, заплюгавити.

запатентований, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до* запатентувати.

запацькати, -пацькам, -каш, Ол. Забруднити, замурзати, насвинити, замазати.

запевніня, -ня, с. Св. Запевнення, potwierдження в правоті, гарантія.

заперати, -перам, -раш, Ол. Замикати на замок, на засув; закривати, запирати. - *Дітиска заперли старого дзядя в хыжы.*

запецок, -цка, ч. Пр. Запічок; лава за піччю, паралельно до пекарської печі. - *Сідит сой стари на запецку й курит файку на довгім цыбуху.*

запечатати, -чатам, -таш, Пр. Запечатувати; скріплювати печаткою.

запечений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* запечи, запікати.

запечи, -печу, -печеш, Пр. Запекти, припалити; припікаючи на вогні робити твердим, прирум'яненим; допікати до живого.

запилити, -пилю, -лиш, Пр. *Див.* запиляти, запилювати.

запиляти, -пилям, -ляш, Пр. Робити позначки пилкою, надрізи на чому-небудь.

запилювати, -лює, Пр. Здійснювати запліднення рослини, переносячи пилок.

запинка, -кы, ж. Ол. Запонка.

запинка; запинка під бороду, Вр. Штурмовка; одяг верхній для походів.

запискати, -пискам, -каш, Гж. Запищати, засвистіти.

записувати, -сую, суєш, (записати), Гж. 1. Занотувати, передавати у письмовій формі. 2. Залишати комусь спадок. 3. Заповнювати письмовими знаками що-небудь. 4. Заносити в список, в реєстр.

запитувати, -тую, -туєш, (запитати), Пр. Звертатись з запитанням; питати.

запитувач, -вача, ч. Пр. Людина, яка запитує; допитливий.

запіперечитися, -речит ся, Вр. Впертись, не рухатися вперто з місця. - *Запіперечила ся кобыла й з місця не піде.*

запідозрювати, -рюю, -рюєш, (запідозрити), Пр. Запідозрювати, вважати кого-небудь винним у чому-небудь.

запідпаляти, -палям, -лят, Пт. Запід падьомкати (*про пере[м]пела*).

запізнений, -на, -не, Гж. Який запізнився; який настав або з'явився пізно.

запінений, -на, -не, Пр. Покритий піною, забризканий слиною або піною, що виступає з рота.

запінятися, -піням ся, Св. Запінюватися, запінитися.

запіяти, -піє, Св. Заспівати (*про півнів*).

заплаканий, -на, -не, Пт. Заплаканий; із слідами сліз.

заплакати, -плачу, -чеш, Пт. Почати плакати, залитись сльозами.

заплатати, -платам, -таш, Вр. Залатати латку, полатати.

заплетений, -на, -не, Пт. *Дієпр. пас. мин. ч. до* заплести. - *Коні*

вымахували коротко заплетенима хвостами.

заплив, -ливу, ч. Рс. Заплив, запливання, відплиття від берега.

заплісній, -ла, -ле, Пр. Запліснівій, покритий плісінню.

запліснити, -плісніє, Пр. Запліснявіти, зацвісти, покритися плісінню.

заплітя, -тя, с. Вр. Місце за плотом. - *Коцурянка росне на заплітю.*

запломбуваний, -на, -не, Пр. Запломбований, заліплений пломбою.

заплянтати, -плянтам, -таш, Ол. 1. Заплутати, вплутати. 2. Безладно перевити, переплести що-небудь.

заплянуваний, -на, -не, Пр. Запланований, зроблений по плану.

запнений, -на, -не, Пр. Застебнутий, з'єднаний чим-небудь.

заповід, -віди, ж. Ол. 1. Оголошення, оповіщення, об'ява; провіщення, передвіщення, оповідь. - *В тому неділю буде перша заповід.* 2. Біблійне повчання морально - побутового характеру.

заповідати, -відам, -даш, Ол. 1. Оголошувати, оповіщати, об'являти, заявляти. 2. Висловлювати свою передсмертну волю. 3. Передвіщати, віщувати. - *Слухам радийо, жебы чути, яку погоду заповідают на заран.*

заповіт, -віту, ч. Пт. Настанова, наказ дані нащадкам або послідовникам. - *Народ виконав Шевченків заповіт і поховав поета там, де він хотів.*

заповнити, -повню, -ниш, Пр. Див. Заповнювати, заповняти.

заповнювати, -нюю, -нюєш, Пр. Робити щось повним, займати щось цілком; вписувати всі необхідні відомості в який-небудь документ.

запозичений, -на, -не, Пр. Запозичений, задовжений; такий, хто винен багатьом великі суми грошей.

запозичати, -жичам, -чаш, Пр. 1. Запозичати; позичаючи зтягнути

довг. 2. Брати щось за приклад у когось.

запознавати(ся), -знаю ся, Ол. Знайомитися, познайомити(ся).

запознаня, -ня, с. Ол. Познайомлення.

запознати, -познам, -знаш, Ол. Див. запознавати.

заполокати, -локам, -каш, Пр. Заполоскати, заполіскувати; замивати що-небудь водою. - *Як ся в болоті забабреш, то в теплій воді заполокаш й будеш чистий.*

заполоч, -лочи, ж. Вр. Бавовняні кольорові нитки для вишивання.

запопадливий, -ва, -ве, Пр. Уважний, дбайливий, ретельний; запобігливий.

запопадливіст, -вості, ж. Пр. Власність, що виражається в жадібності до чого-небудь, в наполегливій праці з корисливою метою.

запор, -пору, ч. Пр. Запор; недостатнє, з затримкою випорожнення кишечника.

запорошиня, -ня, с. Св. Дія за знач. запорошити.

запорток, -тка, ч. Ол. Засиджене, заіпсуге яйце, з якого не виводиться птиця; яйце - бовтун.

заправити, -правлям, Пн. 1. Запросити у когось щось; сказати ціну за щось. 2. Додати спеції в їжу.

запрагнути, -прагну, -неш, Ол. Забажати, захотіти чогось.

запражити, -пражу, -жиш, Ол. Засмажити на вогні.

запражка, -кы, ж. (запрашка, -кы), Пр. Пересмажена на жирі мука; заправка, що її дають в суп.

запренумерувати, -рую, -руєш, Ол. Передплатити друковані видання, підписатися на передплату.

запроваджиня, -ня, с. Пр. Запровадження.

заприскати, -прискам, -каш, Ол. Забрискати, почати присткати.

заприбуткуваний, -на, -не, Ол. Заприбуткований.

запроданец, -нця, ч. Пр. Продажна людина, зрадник.

запроваджати, -ваджам, -джаш, Пр. Проводити до якогось місця.

запрпостися, -пропався, Ол. Загинути, пропадати без вісті.

запротивити, -тивит, Ол. Зашкодити, пошкодити. - *Вытйй тото лікарство, оно ти не запротивит.*

запрутити, -пручу, -прутиш, (запопручати, -пручам), Пр. Закріпити деревину на возі до "обертня", передньої частини підводи за допомогою ланцюга і "завоїни" (*використати завоїну за попруту*).

запукати, -пукам, -каш, Ол. Постукати, застукати.

запухнути, запух-ем,, Ол. Почати пухнути, набрякати. - *Лице мі запухло од зубів.*

запущений, -на, -не, Пр. Занедбаний, недоглянутий. - *Запущена тота хыжа ищы од войны.*

зап'ясковий, -ва, -ве, Пр. Зап'ястний. *Прикм. до зап'ясток (част. руки).*

зап'ястники, -ків, мн. Пн. Манжети; зарукавки зроблені з чистої вовни.

зарадний, -на, -не, Ол. Меткий, спритний, винахідливий.

зарадніст, -ности, жс. Ол. Меткість, вміння зарадити собі.

заражений, -на, -не, Ол. Такий, що сприйняв заразу від іншого.

зараз, присл. Ол. Зразу, одночасно. - *По роботі ишов зараз до своей мамы.*

заразіцькы, присл. Ол. Негайно, зараз-же, (*здрібн.*) заразічки.

заразливий, -ва, -ве, Пт. Хворий заразною хворобою, що легко може передаватись другим організмам.

заран, присл. Гж. Завтра, зарання.

заран рано, присл. Ол. Завтра вранці. - *Кед буде хвиля, заран рано будете косити.*

зарахуваний, -на, -не, Сб. Зарахований, взятий на облік.

зарджавілий, -ла, -ле, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до зарджавіти.* Покритий ржавчиною.

зарджавіти, -віє, Пр. Заржавіти, покритись іржею.

зарджавлений, -на, -не, Пр. *Те саме, що зарджавілий.*

зариглювати, -люю, -люєш, Ол. Засунути засувку в замок, замкнути.

заризыкувати, -кую, -куєш, Ол. Рискнути, поставити все на одну карту.

заривати, -ривам, -ваш, Гж. 1. Зачіпати, заговорювати до дівчат. 2. Заховувати в землю у викопаний рів чи яму.

зарібкування, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* зарібкувати. Заробітки.

зарібкы, -ків, мн. Ол. Заробітки. - *Треба піти на зарібкы, заробити кусьцьок гроша.*

зарібкувати, -кую, -куєш, Ол. Ходити на заробітки; заробляти гроші в певний час.

заріз, -різу, ч. Пр. Вбиття свійських тварин, з промисловою метою.

зарізати, -ріжу, -ріжеш, Пр. Зарізати; вбити ножом або чимсь гострим - *Зарізати козу; забити вола; заколотити свинню; затяти куру; застрілити зайця; зімати й задусити тхоря, втопити kota.*

заріпок, -пка, ч. Пн. Рівне місце над річкою.

заречися, -речу ся, Пр. Заректись, відмовити від чогось.

зарікатися, -рікам ся, зарюк ся, зарекла ся, Пр. Давати обіцянку не робити чого-небудь. - *Зарікала ся жаба мочила - сама перша до нього вскочила. (нар. прислів'я).*

зароблений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до заробити, заробляти.* Зароблений, запрацьований. - *За зароблений гріш купиши си сьміло, што хочеш.*

заробок, -бку, с. Ол. 1. Заробіток. - *Ци велькый заробок в того газды за еден ден?* 2. Зиск, користь. - *На тым мав добрий заробок.*

зароджиня, -ня, с. Пр. Зародження, початок життя.

зародок, -дка, с. Пр. Зародок; організм в перших стадіях свого розвитку.

зарубити, -рублю, -биш, Пт. Підрубити; загнути й зашити край тканини. - *Зарубте мі тоту хусточку!*

зарубцьований, -на, -не, Зарубцьований; **такий, що** зарубцювався.

заруб'яти, -руб'ям, -б'яш, Пт. Робити рубці, щоб не торочилася нитка.

заручений, -на, -не, Пр. Заручений; такий, хто обіцяв женитися. - *Моя фраїречка з другим заручена, ой, не буде она моя жена. (н. п.).*

заручини, -чин, мн. Пр. Обряд, за яким хлопець та дівчина оголошують про намір одружитися.

зарці, -ців, мн. Пн. Завора; частина задньої теліги, що служить для сполучення з передньою частиною підводи.

заря, -рі, ж. Вр. 1. Зірка, зоря; перша або остання зірка на небі. 2. Промені від сонця (*перші, ранішні*).

заряд, -ряду, ч. Пр. 1. Управа, влада, керівництво. 2. Певна кількість вибухової речовини до патрона.

зарядом, присл. Вр. По-порядку, один за одним, по черезі. - *Гусята идут зарядом до води.*

зас, присл. Сб. Знов, знову, від початку, ще раз. - *Буд здрава, сестричко, Не плачте мамичко, Ицы к вам верну даколи зас. (н. п.).*

засадистий, -та, -те, Ол. Присадкуватий.

засаджений, -на, -не, Ол. Дієпр. пас. мин. ч. до засадити, засаджати.

засаджати, -саджам, -джаш, Ол. Посадити, покласти. - *Ціла півперечина была засаджена комперями.*

засапаний, -на, -не, Рс. Який важко дихає, який засапався.

засапатися, -сапам ся, Рс. Див. засапуватися.

засапуватися, -пую ся, Рс. Важко дихати при ходьбі, бігу, роботі.

засватаний, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до засватати.

засватати, -сватам, -таш, Пр. Послати старостів за згодою на одруження.

засвинити, -свиниш, Ол. Занечистити, засмітити, забруднити.

засе, присл. Ол. Не вільно, не можна. - *Засе вам, діточкы, од електричных проводів!*

засекречувати, -чую, Пр. Робити щось тайним, недоступним для інших осіб.

заселіня, -ня, с. Пр. Поселення, заселення, зайняття людьми місця для проживання.

засивка, -кы, ж. Ол. Сильце, петля, зашморг.

засиджувати, -джую, джуєш, Ол. Сидіти довго на одному місці.

засилити, засиляти, -силям, Пр. Надіти, зачепити, зашморгнути. - *Засиль там нитку до іглы.*

засилка, -кы, ж. Вр. Див. засивка. Зашморг.

засилосуваний, -на, -не, Св. Засилосований; відкладений в силосну яму.

засів, -сіву, ч. Пр. Сівба; те, що засіяно.

засідка, -кы, ж. Пр. Засада, підступ, приховане місце для нападу.

засіпаний, -на, -не, Пр. Зашарпаний, засмиканий.

засіпати, -сіпам, -паш, Пр. Різко смикати кого-небудь, потягувати до себе.

засіювати, засівати, -сівам, Пр. Сіючи, займати якусь площу поля; відбувати сівбу, закінчувати сівбу.

заскакувати, -кую, Пр. 1. Скочивши, досягнути певного місця. 2. Несподівано зробити щось, раптово застати кого-небудь десь, захопити несподівано. 3. Зайти до когось по дорозі.

заскаратися, -скарам ся, Ол. Забожитись, заклястись.

заскорупений, -на, -не, Ол. Затягнений цупкою коркою, зашкарублий.

заскорупіти, -руплю, Ол. Взятись твердою коркою, стати шкарубким, стати жорстким, зашкарубнути.

заскочиня, -ня, с. Ол. Дія за знач. заскочити, заскакувати.

заслимачитися, -мачив ся, Ол. Ослизнути, стати слизьким, мов слимак; замочитись слиною, вимазатись чимсь слизьким. - *Руки заслимачили ся в Штефана, кед переберав зогнили компері.*

заслинений, -на, -не, Рс. Покритий слиною, весь у слині.

заслонка, -кы, ж. Рс. Те що заслонює: штори, куртина, вельон, вуаль.

заслухатися, -хам ся, -слухаш ся, Пр. Див. заслухуватися.

заслуханий, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до заслухатися.

заслухуватися, -слухувую, Пр. Захоплюватися слуханням; слухаючи забувати про все інше.

засмажити, -смажу, -жиш, Пр. Див. засмажувати.

засмажувати, -жую, -жуєш, Пр. Готувати їжу смаженням.

засмальцюваний, -на, -не, Рс. Вимазаний смальцем, або яким-небудь жиром, забруднений жиром.

засьмічений, -на, -не, Пр. Покритий сміттям, брудом.

засьмічувати, -чую, -чуєш, Пр. Покривати що-небудь сміттям, відпадками.

засмотритися, -смотрю ся, Ол. Див. засмотрюватися, засмотрятися.

засмотрямся, засмотрятися, Ол. Здивлятися; задивитися, заглядітись.

засмучений, -на, -не, Рс. Невеселий, смутний похмурний, безрадісний.

заснуваний, -на, -не, Рс. Дієпр. пас. мин. ч. до заснувати. Заложений, дати початок і основи чомусь, закладений.

заставати, -ставам, -ваш, Ол. Зупиняти, перепиняти, перешкоджати у русі, заслоняти собою. - *Не заставай, не заставай по дорозі нікому.* (нар. п.).

заставлятися, -ставлям ся, -ставлят ся, -ляме ся, -ляте ся, -ляют ся, Пр. 1. Заступатися. - *Дмитро заставляв ся в суді на розправі за кума.* 2. Заспорити, іти об заклад. - *Я ся з тобом заставляю, же Михава дома не застане.* 3. Закриватися. - *Вов'юрка заставлят ся хвостом.*

застанавлятися, -навлям ся, Ол. Розмірковувати, обмірковувати, роздумувати.

застановитися, -новлю ся, Ол. Див. застанавлятися.

застановся!, Ол. Подумай!

застелений, -на, -не, Пр. Покрита чимось певна поверхня, розкладене все в порядку на ліжку або на столі.

застегнути, -стегну, -неш, Вр. Застебнути. Див. застігати.

застережиня, -ня, с. Св. Застереження, попередження про щось небажане.

застыджений, -на, -не, Ол. Засоромлений, збентежений, зніяковілий.

застыдатися, -стыдам ся, Ол. Дуже засоромитись, відчувати сором, збентеження, зніяковіння.

застігати, -стігам, -гаш, Пр. З'єднувати, скріплювати одяг або взуття, за допомогою гудзиків, ґудзиків, гапликів.

застій, -стою, ч. Пр. Задерж, ослаблення енергії руху, затримка.

застілок, -лка, ч. Вр. Табір. - *Где ся розложили застілком?*

застосування, -на, -не, Пр. Вжитий, використаний, запроваджений в ужиток.

застояний, -на, -не, Пр. Який був довго без руху; який довго не витікав і не висихав; спертий, поганий запах.

застрашений, -на, -не, Пр. Заляканий, перестрашений.

застрик, -рика, ч. Рс. Укол (*мед.*); введення під шкіру лікарських речовин.

застрик; давати **застрик**, Рс. Давати укол (*мед.*).

застрілений, -на, -не, Пр. Застрелений; вбитий з вогнепальної зброї.

застрілити, -стрілю, -лиш, Пр. Див. *застрілювати*.

застрілювати, -люю, -люєш, (застріляти, -лям, -ляш), Пр. Убивати кого-небудь з вогнепальної зброї, стріляти з лука; почати стріляти.

заструганий, -на, -не, Пр. Підтесаний кінець чого-небудь. - *Олувок повинен бути все заструганий*.

заструплений, -на, -не, Пр. Що заструпив; покритий струпами. - *Рана в Ваня затягнулася струпом*.

застуджений, -на, -не, Пр. Хворий від простуди; людина, яка застудилася.

засувка, -кы, ж. Пр. Дерев'яний пристрій для замикання дверей, воріт, хвіртки.

засуджений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до засудити*.

засуджувати, -джую, -джуєш, Пр. Визнавати когось винним і встановлювати йому кару; висловлювати незадоволення кимсь.

засьвідчати, -сьвідчам, -чаш, Пр. Засвідчувати, бути свідком чогось; підтверджувати правильність, правдивість чого-небудь.

засьвічати, -сьвічам, -чаш, Пр. Засьвічувати; запалювати що-небудь для освітлення.

засьвічений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до засвітити*, засьвічувати.

засьліплений, -на, -не, Пт. Вражений яскравим світлом; вражений незвичайною красою; позбавлений здатності логічно думати.

засьліпляти, -сьліплям, -ляш, Пт. Робити кого-небудь сліпим; позбавляти здатності правильно розбиратися в чомусь.

засьніжений, -на, -не, Рс. Покритий снігом, засипаний снігом.

засьмічати, -сьмічам, -чаш, Рс. Засьмічувати, накидати сміття; забруднювати.

засцібнути; засцібнути гузік, Рс. Застебнути гудзик. - *Перед тым, як гвййти до салі, Штефан позасцібав си вишиткы гузікы на терку*.

засьпівати, -сьпівам, -ваш, Пр. Виконати, проспівати пісню; починати співати. - *Як я си засьпівам красьні, премилені, аж мі ся розвиют під бучком корені. (нар. п.)*.

затасний, -на, -не, Пр. Скритий, затасений, збережений в таємниці.

затамуваний, -на, -не, Пр. Запинене протікання чогось, затриманий вільний рух чогось; припинений вияв певних почуттів.

затаргати, -таргам, -гаш, Пр. Засмикати, зашарпати.

затачати, -тачам, -чаш, Ол. Заточувати, вкочувати. - *Перед змерком затачают віз до колешні*.

затверджати, -джам, -тверджаш, Ол. Затверджувати, схвалювати що-небудь.

затверджиня, -ня, с. Ол. 1. Юридичне остаточне схвалення чогось. 2. Запір (*мед.*).

затерка, -кы, ж. Рс. Замішане на воді тісто, тільки посолене, рване та варене.

затесаний, -на, -не, Пр. Позначений сокирою, затесаний.

затиркотати, -котам, -таш, Ол. Зацокотіти, заторохтіти, затріскотіти.

затискач, -кача, ч. Пр. Пристрій для затискання чого-небудь.

затильник, -ника, ч. Св. Фіксатор, що затримує задню телігу у підводі.

затинати, -тинам, -наш, 1. Зарізати курку. - *Затяти куру*. 2. Нарізувати позначки на деревах, закарбовувати.

затирка, -кы, ж. Пр. 1. Дошинка з ручкою, набитою зверху, для вигладжування розчину закидуваного на стіну. 2. Страва з дрібно посіканого тіста, варена на молоці.

затихнути, -тихну, -неш, Рс. Див. затихати.

затихати, -тихам, -хаш, Рс. Почати утихати, тихнути; замовкати; переставати утворювати які-небудь звуки; ставати слабішим, ущухати. - *Затихло надворі - град перестав падати.*

затичка, -кы, ж. Пр. Чоп, корок, затичка; предмет, яким закривають отвір.

затінь, -тіни, ж. Вр. Тінисте місце. - *Затінь велька під тым деревом.*

затлустити, -тлущую, -щуєш, Ол. Див. затлущати, затлущувати.

затлущати, -тлущам, -щаш, Ол. Заяложувати, заялозити, засмальцювати, замащувати, забруднити жиром.

затлущений, -на, -не, Ол. Заяложений, замашений, забруднений жиром.

затля, присл. Ол. За той час, доти. - *Затля ти пожичу, закля мі не треба буде.*

зато, присл. Тому, зате. - *Зато-м го выбила, бо не слухав.*

затоварений, -на, -не, Ол. Такий магазин, що держить багато непроданого товару.

затопляти, -топлям, -ляш, Ол. Запалити, розпалити. - *Затоп в пецу дьрвами.*

заточати, -точам, -чаш, Сб. Загострювати. - *Заточ сокиру на брусі.*

затор, -тору, ч. Ол. 1. Нагромадження великої кількості льоду, що викликає вилив води в річці. 2. Хвороба викликана затканням жил або аорти.

затрачати, -трачам, -чаш, Сб. Затрачувати, витрачати що-небудь, затратити.

затримати, -тримам, -маш, -мат, -маме, -мате, -мают, Пр. Див. затримувати.

затриманий, -на, -не, Пр. 1. *Дієпр. пас. мин. ч. до* затримати. 2. Арештований; людина, яку затримано насильно.

затримувати, -мую, -муєш, Пр. Залишати кого-небудь на якийсь час у певному місці, у певному положенні.

затрубіти, -трублю, -биш, Пт. Заграти на трубі, на музичному духовому інструменті; дати сигнал трубою, сурми рога. - *Варта довго трубила, бо вночі був пожар.*

затрутий, -та, -те, Ол. Отруєний, затроєний.

затуманений, -на, -не, Пн. Оповитий туманом, димом, мрякою; нечіткий, неясний, невиразний; притуплений у свідомості.

затуплений, -на, -не, Пр. Притуплений в гостроті; тупа частина чогось.

затухнути, -тухне, Вр. Засмердіти, стати тухлим. - *Тото яйце затухло, й треба го вышмарити.*

затхей, -хея, ч. Вр. Затхей; прізвисько людини малої ростом.

затягнений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* затягнути, затягати.

затямити, -тямлю, -миш, Пр. Див. затямлювати.

затямлювати, -ляю, люєш, Пр. Запам'ятовувати; зберігати в пам'яті. - *Затямив-єм си добрі й перший театр, й перше кіно.*

зауважений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* зауважити.

зауважіння, -ня, с. Пр. Примітка, звернення уваги; коротке судження з приводу чого-небудь; вказівка на помилку в поведінці, докір.

зауважати, -важам, -жаш, Пр. Висловлювати своє зауваження, міркування; помічати, звертати на когось або щось увагу.

зауздати, -уздам, -даш, Ол. Вложити вудило коневі в зуби.

заузяти, -узлят, Ол. Зав'язувати вузол ненароком. - *Барз мі ся заузливо при розмотуванню ниток.*

заучувати, -чую, -чуєш, Сб. 1. Вивчаючи щось, добре й міцно засвоювати. 2. Вироблювати певний навик.

заушниці, -ниць, мн. Вр. Зябри у риби.

зафастригувати, -гую, -гуєш, Пр. Сполучувати два або більше кусків тканини рідким швом.

зафасувати, -сую, -суєш, Пн. Одержати матеріальні цінності без оплати їх.

зафіглювати, -люю, -люєш, Ол. Зажартувати, покепкувати.

зафрасуваний, -на, -не, Ол. Зажурений, затурбований.

зафрасувати, -сую, -суєш, Ол. Зажурити, затурбувати, забезпокоїти.

зафугувати, -гую, -гуєш, Ол. З'єднати фугами; з'єднати два куски дерева або металу за допомогою рівчика і випуклості.

зафундувати, -дую, -дуєш, Рс. Купити комусь щось за свої власні гроші; угостити кого-небудь; бути фундатором якоїсь будівлі.

зафучати, -фучит, Пт. Озватися звуком незадоволення, фукнути.

захвщений, -на, -не, Ол. Зарослий бур'яном.

захваляти, -хвалям, -ляш, Ол. Надмірно хвалити; робити комусь рекламу.

захвіяти, -хвію, -хвієш, Пр. Захитати; почати хитати, нахилиючи на всі боки.

захвіяний, -на, -не, Пр. Захитаний, порушений, розгойданий. - *Хлопчиско не втримав ся на захвіяним вершку дерева й впав на землю.*

захекатися, -хекамся, -каш ся, Пр. Захекатись; почати важко дихати внаслідок бігу або важкої праці; задихатися.

західний, -на, -не, Св. Західний. *Прикм. до захід.*

захлюпати, -хлюпам, -паш, Пр. Почати хлюпати, плескаючись в рідині, в воді.

захлюстатися, -хлюстамся, Пр. Захлюпатися, облитись ненароком водою.

захляпати, -хляпам, -паш, Ол. Забрискати кого-небудь, заляпати.

захлястати, -хлястат, Ол. Заливати, обливати, замочувати. - *Машина захлястала мя болотом.*

захлятися, -ляюся, -ляєш ся, Ол. Напитись до безтями, надудлитися, нализатися.

захмаритися, -ришся, -хмарит ся, Ол. *Див.* захмарюватися.

захмарюватися, -рюю ся, -рює ся, Ол. Вкриватися хмарами; затемнюватись чим-небудь; ставати сумним, похмурним.

захованя, -ня, с. Пр. Поведінка, спосіб буття в колективі.

заховатися, -ховамся, -вашся, Пр. Повестися, вести себе, повести себе.

заховуватися, -вуюся, -вуєшся, Пр. Поводитися, дотримуватися певної поведінки.

заходити, -ходжу, -диш, Сб. 1. Ідучи, вступати куди-небудь; входити. 2. Відвідувати кого-небудь, навідуватись. 3. Зайти досить далеко за щось; наблизатись до кого-, чого-небудь, обходячи його ззаду.

заходитися, -ходжуся, -дишся, Ол. Захлинатися (*від плачу, сміху*). - *Хлопець аж заходив ся от сьміху, як увидів козу, што проганяла непрошеного пса.* 2. Починати що-небудь робити, починати порядкувати.

захуджений, -на, -не, Ол. Виснажений, худий, заморений.

захцянка, -кы, ж. Рс. Каприз, забаганка.

зацембрувати, -рую, -руєш, Ол. Викласти каменем або деревом стінки криниці.

зацерувати, -рую, -руєш, Пр. Заштопати, зашити нитками дірку в одязі.

заціганити, -ганю, -ганиш, Пр. 1. Почати настирливо випрошувати що-небудь. 2. Обманути, сказати неправду.

зацитувати, -тую, -туєш, Навести слова якогось автора або особи.

зацінити, -ціню, -ниш, Рс. Назначити на щось ціну згори; визначити завищену ціну.

зацофанец, -нця, ч. Рс. Людина, що не йде з поступом вперед, консерватист, відстала людина.

зацофаній, -на, -не, Пр. Залишаючийся позад за загальним прогресом; відсталий, консервативний

зацофаніст, -ности, ж. Рс. Відсталість, консерватизм.

зач, присл. Гж. За що, чому, для чого, що. - *Зач тобі до того?*

зачаджия, -ня, с. Ол. Отруєння чадом.

зачадіти, -дію, -дієш, Пр. Отруїти газом двоокису вугілля, що добувається з недогорілого деревного вугілля.

зачаруваний, -на, -не, Пр. 1. *Дієпр. пас. мин. ч. до* зачарувати, зачаровувати. 2. Заворожений, захоплений, підкоряти своєму впливові, викликати почуття кохання; полонений.

зачепини, -пин, мн. Гж. Весільний обряд накладання чепця на голову молодій.

зачепити, -чеплю, -пиш, Гж. Надягти очіпок.

зачервеніти, -нію, -нієш, Пт. 1. Зачервоніти, засоромитись. 2. Виділитись своїм червоним кольором.

зачипка, -кы, ж. Пт. 1. Зачіпка, пристрій для зачеплення чого-небудь. 2. Дія, яка викликає суперечку, сварку, бійку.

зачитаний, -на, -не, 1. Дієпр. пас. мин. ч. до зачитати, зачитувати. 2. Втомлений читанням; незвертаючи уваги на ніщо крім читання.

зачіркловати, -люю, -люєш, Сб. Заціркловати.

зачопувати, -пую, -пуєш, Пр. Забити дірку, запхати чопом.

зачухрати, -чухрам, -раш, Пр. Затерти, поплутати, кубаючи і тручи без розбору, зачухати.

зашамотатися, -шамотамся, -ташся, Ол. Заборсатися, заплутуватися, задригати, кидатись у всі сторони. - *Заяц зашамотався в сітці, але вискочити не міг.*

зашамкати, -шамкам, -каш, Пр. Нерозбірливо говорити, шепелявити. - *Стара Улья лем тихо зашамкала беззубом гамбом.*

зашварготіти, -гочу, -готиш і -чеш, Пр. Почати говорити швидко і нерозбірливо німецькою або єврейською мовою.

зашытя, -тя, с. Пр. Зашивання, заливання якогось отвору. - *Зашытя дзюри в покритю кычками тырвало дві години.*

зашкынтати, -шкынтам, -таш, Пр. Іти за кимсь, хромаючи; ледве волочити ноги.

зашклений, -на, -не, Пр. *Прикм. до* шкло. Засклений.

зашмарити, -шмарю, -риш, Пр. Закинути.

зашпарувати, [Пр.?] (рук.) Заощадити, здержати.

зашпортатися, -шпортамся, -ташся, Пр. Зачепитися за що-небудь, заплутатись і впасти.

зашпунтуваний, -на, -не, Пр. З'єднаний за допомогою пазів і виступів на ребрах дощок.

зашрубувати, -бую, -буєш, Ол. Загвинтити.

заштрукхуваний, -на, -не, Пр. Покритий штрихами, рисками.

заштурканий, -на, -не, Пр. Заштурханий, попиханий.

защуги, -щую, -щуєш, Ол. Зацькувати, замучити людину постійним переслідуванням; випукати на когось злих собак.

заявліня, -ня, с. Пр. Заявлення, оголошення.

заяц, -яца, ч. Пр. Заєць; невеликий пологлиивий звірок, гризун.

заячий, -ча, -че, Пр. *Прикм. до заяц.* - *Заяче футро не дуже цінится.*

заячина, -ни, ж. Пр. М'ясо зайця. - *Заяча ворга* (заяча губа; роздвоєння верхньої губи); *На заячий скок* (дуже мало); *Заяча душа* (несмілива, боягузлива людина); *Заяча коничина* (заяча конюшина).

збабчений, -на, -не, Вр. Поморщений. - *Горох збабчений.*

збабрати, збабрю, -реш, Ол. Збрудити, забруднити.

збабратися, -рюся, Ол. Забруднитися, вимазатися. - *Збабрався в болоті, як дик.*

збав'яти, збав'ям, -в'яш, Збавлювати (*про швидкість*), зменшувати.

збаданий, -на, -не, Сб. 1. Досліджений, вивчений, обслідуваний. 2. Оглянутий, обслідуваний медичним персоналом.

збадати, збадам, -даш, Гж. Дослідити, оглянути, обслідувати і дати діагноз.

збаламутити, -мучу, -тиш, Пр. Обманюючи, звести з правильного шляху. - *Збаламутити дівку* (увести з собою дівчину).

збан, збана, ч. Сб. Дзбан. - *Носит збан воду, покля ся ухо не урве.*

збанок, -нка, ч. Ол. Глечик, дзбаночок.

збараніти, -нію, -нієш, Ол. Очманіти, одуріти, здуріти; втратити здатність розсудливо міркувати. - *Грицо гет збаранів од той велькой кількості дерев, і не знав котре си vybrати.*

збаршитися, -баршится, Ол. Поморщитися (*про овочі, фрукти або неживі предмети*).

збаршнілий, -ла, -ле, Вр. Змуршавілий, загнилий, зотлілий. - *Збаршніле дерево лежало під плотом.*

збаршніти, -ніє, Ол. Зотліти, руйнуватися від тривалого лежання.

збесідуватися, -дуюся, -душєся, Ол. Зговоритися, прийти до згоди.

збікуваний, -на, -не, Ол. З дуриною, придуркуватий, чудакуватий.

збікувати, -кував, Ол. Здуріти, з'їхати з глузду.

збечатися, -чится, Ол. Виплакати, сплакати.

збештаня, -ня, Ол. Виляння, висварення, засоромлення когось.

збештати, збештам, -таш, Ол. Висварити (*когось*), виляти.

збывати, збывам, -ваш, Ол. 1. Продавати що-небудь швидко і дешево, позбуватись. 2. Віддавати кого-небудь кудись, позбавляючись від догляду; позбавляти когось якимсь чином.

збыт, збыту, ч. Рс. Збут; можливість продажу готової продукції або сировини.

збыткы, -ків, мн. Ол. 1. Матеріальні втрати в торгівлі або в господарстві. - *Хованя старого коня принесло мі лем збыткы.* 2. Пустощі, грубі, несмачні жарти над кимось. - *Часто збыткы паробків над старым дядом приводили до того, же він плакав.*

збытний, -на, -не, Вр. Здатний на пустощі; збиточна людина.

збытник, -ника, ч. Вр. Збиточник, пустун.

збытні, присл. Сб. Надто, лишне, більш ніж потрібно, надмірно.

збытній, -ня, -не, Пт. Надмірний, лишній, непотрібний.

збивач, -вача, ч. Ол. Лихвар (*рос. ростовщик*), держигріш, жмигріш. - *Він лем збиват пінязі, а люд[ь]ом не помагат.*

збийсьвіт, -сьвіта, ч. Ол. Пройдисвіт, волоцюга.

збиц, із словацк. н. ф. д. Гж. Позбивати.

збіговиско, -ка, с. Пр. Збіговисько; натовп різноманітих людей.

збільшися, -ня, с. Пр. Побільшення чогось за кількістю або розміром.

зблагнитися, -нюся, Ол. Пошитися в дірні, виставитись на посміховисько.

зближися, -ня, с. Пт. Зближення, наближення. *Дія за знач.* зближати, зближувати, зблизити.

збліднути, зблідну, м. ч. зблід, Пр. Стати блідим на обличчі.

збовтати, -там, -таш, Пр. Див. збовтувати.

збовтую, -туєш, Пр. Перемішувати рідину, струсуючи посудину з рідини.

збогачений, -на, -не, Пр. Збогачений; такий, який збогатився.

збойник, -ника, ч. Гж. Розбійник, опришок.

зборгувати, -гую, -гуєш, Пр. 1. Дати щось комусь в кредит; позичити. 2. Взяти в борг.

зборівський(-скі), -ка, -ке, Пр. Залежний від зборів людей, виборний.

збости, збоде, Ол. Заколоти рогами (*про корову*).

збочиня, -ня, с. Пр. Відхилення від певного шляху в поведінці, діяльності або по[г]лядах; збочення.

збочити, збочу, -чиш, Пр. Зійти з дороги, збочити.

зберсклий, -ла, -ле, Пн. Починаючий киснути. - *Зберскле молоко не треба рушати, покля добрі сквасьніє.*

зберскнений, -на, -не, Ол. Див. зберсклий. Прокислий.

збродити, зброджу, -диш, Вр. Столочити. - *Худоба збродила луку.*

збудливіст, -лости, Пр. Збудливість; стан при якому людина лежко збуджується, хвилюється, стає нервною.

збуй, збуя, ч. Гж. Розбійник, злочинець, розбишака. - *Ты, збую, нещасни[й]!*

збурити, -бурю, -риш, Ол. Зруйнувати; скуйовдити волосся.

збутвілий, -ла, -ле, Ол. Надгнилий, змуршавілий, зотлілий, струхлявілий.

збутвіти, -віє, Ол. Підгнити, струхлявіти, спорохнявіти, зотліти.

збутнілий, -ла, -ле, Пт. Див. збутвілий.

збутніти, -ніє, Пт. Див. збутвіти.

збутелькувати, -кую, -куєш, Пр. Стягнути рідину з бочки в бутильку, вбутлю.

звabлений, -на, -не, Пр. Прикликаний шляхом вabлення.

звabлювати, -люю, -люєш, Пр. Продовжувати вabити; притягати, викликаючи цікавість, спокушувати чимось, приваблювати, заманувати.

звадити, зваджу, -диш, Вр. Див. зваджувати.

звadjиня, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* звадити, зваджувати. - *Сусід дав коні на звadjиня на еден ден.*

звadjувати, -джую, -джуєш, Пр. Зчіпити, зчіплювати з'єднати.

зважений, -на, -не, Пр. Виважений вагою, зважений.

звалений, -на, -не, Пр. 1. Дієпр. пас. мин. ч. до звалити. 2. Зрізаний, повалений наземлю. - *Звалене дерево гниє і нікто го не вывозит.*

звалярен, -рени, ж. Св. 1. Бочка з дерева, на трьох ніжках, для виварювання білизни за допомогою розігрітого каменю і води. 2. Дерев'яна бочка, в якій вимочують полотно в лузі.

звалярник, -ника, ч. Ол. Металева посуда, в якій виварюють на вогні білизну або полотно.

звалятися, звалямся, -ляшся, Ол. Забруднитися.

зварювати, -юєш, -ює, Пр. Збожеволіти, помішатись розумом.

зварюваний, -на, -не, Пр. Божевільний, навіжений, такий, який не відповідає за свої вчинки.

зваряти, зварям, -ряш, Пр. Парити для прання. - *Позваряй леняне полотно, то потім выпереме го на ріці.*

зварниця, -ці, ж. Пр. Зварниця; жінка, яка займається виварюванням.

зварювати, -рюю, -рюєш, Рс. З'єднувати які-небудь металеві частини шляхом зварки.

зварювач, -вача, ч. Пр. Фахівець, який займається зварюванням.

звекшыня, -ня, с. Ол. Збільшення.

звекшыгтися, звекшыгся, Ол. Див. звекшуватися.

звекшуватися, -шуюся, -шуєшся, Ол. Збільшуватися, збільшитися, робитися більшим за кількістю, тривалістю, розміром.

звеличати, -личам, -чаш, Пр. Див. звеличувати.

звеличувати, -чую, -чуєш, Пр. Уславити, сприяти величі, славі когось.

звербуватися, -буюся, -буєшся, Сб. Зголоситися до війська.

зверитися, -рится, Вр. Викривитися, скривитися. - *Дошки ся зверили.*

зверхи, присл. Вр. Зверху, згори.

звершиня, -ня, с. Пр. Звершення, здійснення, справдження високих надій.

звести, зведу, -деш, Пр. 1. Провести згори на низ. 2. Допомогти зійтись різним людям.

звечера, присл. Пр. Звечора; з вечірнього часу.

звивистий, -та, -те, Пр. Звивистий, закруглений, повигинаний.

звиджати, -звиджам, -джаш, Ол. Оглядати, оглянути, відвідувати.

звик, -ку, ч. Вр. Призвичаєння, навик. - *Я мам звик штодня купатися.*

звикати, звикам, -каш, Пр. Звикати, призвичаюватися.

звиклий, -ла, -ле, Пр. Призвичаєний, звичайний.

звикланий, -на, -не, Ол. Сплутаний, поплутаний.

звикляня, -ня, с. Ол. Дія за знач. звиклати.

звиклати, звиклам, -лаш, Сплутати, поплутати(ся). - *Гет мі ся ниткы звиклалы.*

звикнути, звикну, -неш, Пр. Див. звикати.

звымысьляти, -мысьлям, -ляш, Ол. 1. Обляяти, виляяти, висварити. 2. Навидумувати.

звырубляти, -рублям, -ляш, Ол. Вирубувати, повирубувати.

звиснути, звисну, -неш, Ол. Висіти на чомусь, гойдатись в повітрі.

звисока, присл. Пр. 1. Згори з височини, з вершки. 2. Зарозуміло, гордовито, з почуттям власної гідності; пишномовно.

звитяжец, -жця, ч. Рс. Переможець, герой, боєць, воїн.

звитяжати, -тяжам, -жаш, Пр. Перемагати, перемогти; побороти труднощі.

звіздя, -дя, с. Св. Вусики на колосі зернових.

звізды, -дів, мн. Св. Зерна колоскових рослин.

звідниця, -ці, ж. Пр. Жінка, яка зводить двоїх людей.

звільгвий, -ва, -ве, Ол. Який відволожився, відволог, став вологим.

звільгнений, -на, -не, Ол. Див. звільгвий.

звільнений, -на, -не, Пр. 1. Звільнений з війська, з в'язниці. 2. Порожній, ніким не зайнятий.

звільніня, -ня, с. Пр. Дія за знач. звільнити, звільняти.

звільнити; звільнити крік, Пн. Іти повільніше.

звінувати, -ною, -нуєш, Пн. Видати заміж з приданим.

звірений, -на, -не, Пн. Скривлений. *Те саме, що зверений.*

звіритися, -рився, Пн. Скривитися, покривитися (*про дошки*).

звірник, -ника, Ол. Звіринець.

звлечи, звлечу, -чеш, Ол. Стягти.

звлечися, звлечуся, -чешся, Ол. 1. Насилу встати, піднятися,

зволоктися. 2. Зв'язатись з кимось. - *Тот хлопчиско звлюкся з батярами.*

зводитель, -теля, ч. Вр. Корольок - зводительлик (*Troglodytos Purrulus L.*).

зводити, зводжу, -диш, Пр. 1. Звести когось вниз, допомогти зійти вниз. 2. Відправляти в інше місце, в інший бік. - *Зводити з путя* (збивати з правильної дороги); *Зводити з розуму* (доводити до божевілля); *Зводити на слизке* (підводити когось); *Зводити курок* (підготувати рушницю до вистрілу); *Зводити мысли* (знаходити логічний зв'язок у думках); *Зводити рахунки* (розраховуватись; розправлятися з кимось); *Зводити кінці* (позитивно налагоджувати матеріальне становище).

зводитися, зводжуся, -дишся, Рс. 1. Знайомитися двоім, сходитись спільно жити (*протилежне до розводитись*). 2. Підніматися нагору; підводячись, займати вище положення, порівняно з попереднім. - *Мадвід зв'юв ся на задні лапы і заричав.*

звожия, -ня, с. Гж. Дія за знач. звожувати. Звіз.

звожувати, -жую, -жуєш [і] -зиш, Пр. Доставляти транспортом багато чого-небудь в одне місце.

звонітувати, -тую, -туєш, Ол. Виблювати.

з вонка, присл. Ол. Із зовні.

звора, -ри, ж. Ол. Пристрій в задній частині підводи, що кріпить постійне положення теліги.

зворушливий, -ва, -ве, Рс. Який викликає зворушення, глибокі почуття розчуленості, хвилювання, радості або смутку.

зворушувати, -шую, -шуєш, Рс. Глибоко хвилювати, розчулювати, співчувати.

звоявати, -юю, -юєш, Ол. Набрюїти, навитворяти.

звуко..., Пр. Перша частина складних слів, що відповідає слову звук, напр.: *звуковбирня,*

звуковбирний, звуковий,
звуковимірюваня, звуковик,
звуквідтвореня,
звуквідтворювальний,
звуквідтворюючий,
звукозаглушувач, звукозаписний,
звукоза-писувальний,
звукозаписуючий, звукознимач,
звукобразжальніст,
звукобразжия, зву-коізоляция,
звукоізолюваний, звукомаскува-ня,
звукометрия, звуконаслідувальний,
звучо-наслідуваня, звуконаслідувач,
звучо-не-проникний,
звучо-непроникніст, звукопровід-ніст,
звучо-проникний, звукоряд,
звучо-споду-чия, звукоуловлювач.

зв'язаний, -на, -не, Пр. 1. *Дієпр. пас. мин. ч. до зв'язати.* З'єднаний, скріплений за допомогою ланцюга, мотузка, ремня. 2. Зв'язаний шляхами сполучення; стосунками між ким-небудь.

зв'язуватися, -зуюся, -зуєшся, Пр. 1. Прикріплюватися один до одного. 2. Установлювати зв'язок на відстані за допомогою різних засобів зв'язку. 3. Вступати в офіційні, ділові зв'язки. 4. Вступати в ненадійні стосунки з ким-небудь. 5. Братися за щось, починати якусь справу.

зв'язка, -кы, ж. Вр. Зв'язка (*капця*). - *Ремін, што зв'язує держак з бильцьом в ціпах, називат ся зв'язка або капця.*

згаджатися, згаджамся, -джашся, Ол. Погоджуватися. - *Я ся з тым не згаджам.*

згамажляний, -на, -не, Пн. Пом'ятий. - *Але згамажляний капелюх в парібка.*

зганяти, зганям, -няш, Пр. Будити, піднімати після сну. - *Заран треба мня вчас зганяти, бо ся спізню до фабрики.*

згармасити, -машу, -сиш, Пн. Зім'яти, поламати. - *Згармашену солону треба порізати на сіку і попарити.*

згартати, згартам, -таш, Пр. Згортати, згрібати, робити уборку. - *Треба згартати гній с під коров, жебы были чисты.*

згаруваний, -на, -не, Ол. Напрацьований втомлений. - *Ваньо добрі згаруваний на тій господарці.*

згаруватися, -руюся, -руєшся, Ол. Стомитися важкою працею, напрацьоватися, натрудитися.

згаяти, згаю, згасш, Пр. Провести марно час, нічого не робити.

згырений, -на, -не, Пр. Скуйовджений.

згыб, згыба, ч. Ол. Суглоб.

згырити, -гирю, -риш, Пр. Скуйовдити волосся, наїжитися.

згырчати, згырчу, -чиш, Ол. Згарчати, збурчати.

згинути, -ну, згинеш, Гж. 1. Пропасти; умерти, загинути. 2. Стати невидимим, сховатися, зникнути.

згацькати, -кам, -каш, Пр. Вимучити, виснажити.

згіркнути, згіркну, -неш, Пт. Стати гірким; сповнитися сумом.

згірниця, -ці, ж. Вр. Зірниця, ранкова або вечірня зірка.

згладити, згладжу, -диш, Пр. 1. Вигладити, вирівняти, усунути нерівности. 2. Знищити, убити. - *Война згладила зо світа мільйоны людских істот.*

зглупіти, -пію, -пієш, Пн. Здуріти, втратити голову, розгубитися.

згляд, -ду, ч. Пн. Прихильність, милість, ласка до когось.

зглянутися, зглянуся, -нешся, Пн. Виявити співчуття, милосердя, пожаліти когось, проявити чуйність.

згноєний, -на, -не, Св. Згноєний, перетворений у гній.

згоблювати, -люю, -люєш, Пр. Зістругати рубаком, вирівняти дошки струганком.

згодливий, -ва, -ве, Ол. Зговірливий.

згойніти, згойню, -ниш, Рс. Розщедритися, розкидатись майном.

згорнений, -на, -не, Пр. Згорнений, звинутий.

зготовлений, -на, -не, Пр. Закип'ячений в воді, зварений.

зготовити, -товлю, -виш, Ол. Зварити, приготувати.

згодуваний, -на, -не, Пр. Згодований, викормлений.

згори, присл. Рс. Згори, з висоти.

зграбкы, -ків, мн. Ол. Згромаджені залишки зернових або сіна.

згребати, згребам, -баш, Пр. Згребти, збирати докупи, в одне місце.

згрыз, -зу, ч. Ол. Див. згрызота. Журба; неприємність.

згрыза, -зи, ж. Вр. Погана жінка. - *Найбільша згрыза в хыжы то зла жена, што біду робит.*

згрызота, -ти, ж. Ол. Журба, труднощі, клопіт, гризота.

згрызтися, згрызуся, -зешся, Пр. Зажуритися

згрубша, присл. Гж. Більш-менш, с'як-так. - *Згоблював-ем згрубша дошки на дьлины.*

згрупований, -на, -не, Пр. Зібраний в групи, розподілений по групах.

згублений, -на, -не, Пт. 1. Втрачений, забутий або загублений. 2. Вбитий, пропавший.

згурькла, -лой, Лз. Згіркла мука (зустрічається: прогурькла).

згуртуваний, -на, -не, Рс. Об'єднаний в гурток, зібраний в гурт.

згусуватися, -суєся, Вр. Шарахатися, ставати диким. - *Згусували ся коні, як почули вовків.*

згукати, -кам, -каш, Св. Одурманити гуканням, криком, розпуститись в діях, роззухваліти, розшуміти, розгулятись. - *Кін ся згукав і понюс.*

згушати, згушам, -щаш, Сб. Див. згушувати.

згушувати, -щую, -щуєш, Сб. 1. Робити густішим, ніж звичайно. 2. Робити більш насиченим (*про колір*), виразним.

згадатися, згадамся, -дашся, Ол. Завести розмову, домоворитися.

зганити, -ню, зганиш, Рс. Зганити, найти помилки, виразити незадоволення.

зганчувати, -чую, -чуєш, Пн. Зганити, скритикувати, знайти недолік.

згвалтувати, -тую, -туєш, Пр. 1. Знасилувати, силою примусити до статевого акту. 2. Закричати голосно "гвалту!".

згматвати, згматвам, -ваш, Ол. Поплутати, сплутати, заплутати.

зграбло, -ла, с. Св. Металевий гребінь для чищення худоби.

зграбний, -на, -не, Вр. Зручний; гарний, гарно складений, зграбний. - *Зграбний паробок виросне з того хлопчиска.*

зграбніст, -ности, ж. Ол. *Якість і властивість за знач.* зграбний.

зграбні, присл. Ол. Зграбно. - *Хлопець сів зграбні на ровер.*

зграя, зграї, ж. Гж. Громада людей з поганими намірами, натовп.

згрындзатися, згрындзамся, Вр. Сваритися, придиратися.

згурбитися, згурбится, Пт. Зморщитися, стати хвилястим, стягнутись у складки, в нерівності (*про тканини*).

здабати, здабам, -баш, -бат, -баме, -бате, -бают, Пр. Нагадувати, бути подібним. - *Оркіш здабат до яриу.*

здавальниця, -ці, ж. Рс. Жінка, яка щось здає.

здавати (ся), здасся, Сб. 1. Передавати обов'язки другому. 2. Здати зміну, варту, чергування. 3. Припинивши опір противникові, здати територію. 4. Роздавати карти гравцям. 5. Складати екзамен, проходити перевірку знань. 6. Бути правдоподібним. - *Здаєся, же там нич нового не сталося.*

здакым, Ол. З деким, з яким-небудь. - *Пішла бым здакым до кіна.*

здалека, присл. Пр. Здалека, з далекої відстані, віддалік. - *Здалека зме приїхали...* (*нар. п.*).

здаля, присл. Вр. З далекої відстані, віддалік, місце подальше.

здаритися, здарится, Вр. Статися, трапитися. - *Так ся мі здарило, же-м цілу ніч під голым небом ночував, просвого сусіда. Тепер тримам ся здаля од него.*

здармувати; здармувати час, Вр. Прогайнувати час, не використати час.

здатися, здамся, здашся, 1. Придатися, пригодитися. 2. Піддатися комусь. [3.] Бути подібним. - *На едно ся здаме: чорны очка маме; На друге ся здаме: жадно нич не маме.* (*н. п.*).

здатні, присл. Пр. Спритно, хитро, звично, галантно, талантово.

здвиг, -гу, ч. Пр. Дуже багато неорганізованого народу.

здвига, -га, ч. Вр. Воздвиження чесного хреста - церковний празник.

здвоїти, здвою, Пт. Див. здвоювати. **здвоювати, -юю, -юєш, Пт.** Подвоювати, робити подвійним, збільшувати вдвоє.

здядити, -джу, здядиш, Пр. 1. Постаріти. - *Гет ем ся юж здядів.* 2. Виконати якусь роботу невдало. - *Якоси ем здядив тоты керці.*

здевастувати, -тую, -туєш, Пр. Знищити, опустошити.

зделікатніти, -нію, -нієш, Пр. Стати ніжним, слабим; зніжитися.

зденервувати, -вую, -вуєш, Пр. Роздражнити, погратись на чужих нервах, зіпсувати комусь настрої.

здыбати, здыбам, -баш, -бат, Сб. Зустрінути, здибати.

здыганяти, -ганям, -ганяш, Ол. Загнати коні, вимучити го[ні]н[ня]м.

здыганятися, -ганямся, Ол. Набігатися.

здых, здыху, ч. Пр. Останній видих, останнє зітхання. - *Сьміявся до здыху.*

здыхати, здыхам, -хаш, -хат, -хаме, -хате, -хают (здышут), *н. сп. здыш!, здыхай!*, Вр. 1. Пропадати, гинути (*про тварин*). - *Кім здыхат. - Кім юж здох.* 2. Зітхати. - *Човек тяжко здыхнув і сів.*

здивачати, -вачам, -чаш, Ол. Стати диваком, поводитись незвичайно.

здиво, -ва, с. Пт. Диво, дивно. - *То здиво, як ся удав ярець.*

здивуваний, -на, -не, Пр. Здивований.

здіватися, здівамся, -вашся, Пр. Знущатися, грубо висміювати когось.

здіганяти, -ганям, -ганяш, Пр. Виснажити, загнати. - *Коні здіганяны або згацьканы довгом їздом по горах.*

здобні, присл. Рс. Гарно прикрашений.

з добра дива, Ол. Ні з того, ні з цього. - *З добра дива хце мене бити.*

здобритися, -брю, -бриш, Ол. Стати добрим, змилосердитися, подобіти.

здогадати, -гадам, -гадеш, Ол. Згадати, пригадати.

здогадатися, -гадамся, -дашся, Ол. Пригадати собі, прийти на пам'ять. - *Не годнам здогадатися так прудко, де-м тя виділа.*

здогадливий, -ва, -ве, Св. Кмітливий, хитрий, який швидко орієнтується.

здоймати, здоймам, -маш, Пр. 1. Знімати, зняти, здійсмати, брати щонебудь зверху. 2. Скидати з себе або з кого-небудь одяг або ношу. 3. Скидати головний убір, вітаючись з старшим. 4. Піднімати вверх руки (*до молитви*).

здолній, присл. Пр. Талановито, розумно, уміло, докладно (*підходяще*).

здоптати, здоптам, -таш, Рс. Розтоптати, стоптати, розчавити.

здохлий, -ла, -ле, Св. Дохлий.

здохлятина, -ни, ж. Св. Дохлятина; м'ясо дохлої тварини.

здохляк, -ляка, ч. Пр. Людина або тварина, що має поганий хворобливий вигляд; тварина, що здихає; хуре, кволе, хворовите.

здохлячок, -чка, ч. Пр. Хирлячок. *Здрібн. до здохляк.*

здоювати, -юю, -юєш, Пр. Здоювати.

здравы!, виг. Пр. Здорові (*привітання*). - *Ходте здравы* (ходіть здорові!); *Будте здравы* (будьте здорові!).

здрав'я, -в'я, с. Пт. Здоров'я. - *Дай, боже, здравічко! - Дай і вам!*

здравий, -ва, -ве, Пт. Здоровий.

здравічко, -ка, с. Пт. Здоров'ячко. *Здрібн. до здрав'я.*

здравкати, здравкам, -каш, Гж. Поздоровляти, бажати здоровля, найчастіше при чарці.

здравниця, -ці, ж. Пр. Пансіонат, місце, де можна поправити здоровля.

зрада, -ди, ж. Рс. 1. Зрада, перехід до ворога. 2. Супружа невірність.

зраджений, -на, -не, Рс. Зраджений, зрадливо покинутий.

зраджати, зраджам, -джаш, Рс. Зраджувати, обманювати когось.

зрадник, -ника, ч. Рс. Зрадник; людина, яка зрадила; що перейшла до ворога, ренегат.

здрінка, -кы, ж. Вр. Лялька, лялечка.

здрітуваний, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до здрітувати.* Скріплений дротом.

здрітувати, -тую, -туєш, Ол. Скріпити, стягнути дротом. - *Глиняны горці треба здрітувати, жебы довше служили.*

здумати, здумам, -маш, Вр. Надуматися.

здуміти, -мію, -мієш, Гж. Здивуватися.

здурніти, нію, -нієш, Вр. Стати дурним, незрозумілим.

здутися, здуєся, Ол. Наповнити живий організм газами. Мова йде про корову, у якої утворилися внутрі газу. - *Корова ся здула от коничу.*

здушений, -на, -не, Вр. Нагрітий до поту, спітнілий.

здушитися, здушуся, -шишся, Ол. Зігрітися, нагрітися до поту.

зелін, -лені, ж. Ол. Зелень; зелені насадження.

зелюнка, -кы, ж. Пр. Зелене, недозріле яблуко; сорт зимових яблук.

землекопач, -пача, Пр. Землекоп.

землегрясіня, -ня, с. Пр. Землетрус.

земля, -лі, ж. Пр. 1. Грунт. - *Мам 5 мортів землі.* 2. Земляна долівка в хаті. - *Земля в хыжи была мокра.* 3. Земна планета. 4. Вітчизна. 5. Частина країни. 6. Глина. Види землі можуть бути різні, залежно від складу, кольору, врожайності, а саме: *земля липиця; глинка; камінкувата; піскувата; мертвиця; тяжка земля; чорнозем; шутрівка; земля червена; земля жовта; глинкувата; іл.*

земляк, -ляка, ч. Пр. Людина, яка проживає або проживала в цій же місцевості.

зем'як, -м'яка, ч. Ол. Картопля.

зем'ячаний, -на, -не, Ол. *Прикм. до зем'як.* Картопляний.

зерно..., Перша частина слів, що відповідає слову зерно, напр.: *зерновий, зерновик, зерновловлювач, зерноїд, зерно-їдові, зерноочищувальний, зернопульт, зерноносховище, зернофураж.*

зернятко, -ка, с. Пт. *Здрібн. до зерно.*

зеро, -ра, с. Ол. Нуль; позначення нульового значення у цифрах.

зерняний, -на, -не, Пр. *Прикм. до зерно.* - *Зерняны роботы* (жнива).

зецирувати, -рую, -руєш, Пр. Виконувати військові справи, муштрувати.

зефір, -фіру, ч. Пт. Сорт тонкої бавовняної тканини.

з'єднувач, -вача, ч. Св. 1. Людина, яка поєднує тих, що посварилися; посередник. 2. Пристрій для з'єднування чого-небудь.

зжентичитися, -тичится, Вр. Молоко, що підходить водою. - *Молоко ся зжентичило ищы звечера.*

зжертий, -та, -те, Ол. Роз'їдений тваринами, з'їдений з жадібністю.

зжуваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до зжувати.*

ззяний, -на, -не, Ол. Задиханий, засапаний.

ззятися, ззямся, -яшся, Задихатися, засапатися. - *Але-м ся ззяв, закла-м ся выдрапав на тоту гору.*

зыз, зыза, ч. Ол. Косоокість. - *Што смотриши на мня зызим оком (зызом)?*

зыйти, зыйду, зыйдеш, Вр. Зійти з дороги. - *Зыйти до корчми на пару минут.*

зыйтися, зыйшлися, Ол. Зібратися, зійтись разом.

зырк, зырку, ч. Ол. Погляд, миттєве споглядання.

зыркати, зыркам, -каш, Ол. Від часу до часу дивитися на щось.

зыскати, зыскам, -каш, Пр. Здобути, скористати. - *Він на тым дуже зыскав.*

зыскувати, -кую, -куєш, Пр. Вигравати, виграти, використувати.

зыгар, -гаря, ч. Ол. Годинник стінний або настільний.

зыгарок, -рка, ч. Ол. Годинник на руку.

зызаг, -загу, ч. Гж. Зигзаг; покручена, ламана лінія; нерозбірливий підпис з гострими кутами літер.

зийс, присл. Св. Знову.

зима, -ми, ж. Вр. 1. Зима; пора року найхолодніша. 2. Температура. - *Зима го б'є.*

зимнавий, -ва, -ве, Ол. Холоднуватий, холодненький.

зимнаво, присл. Ол. Холоднувати, холодненько.

зисковний, -на, -не, Сб. Корисний, зисковий.

з-іграшкы, присл. Ол. Граючись, невимушено.

зіднати, зіднам, -наш, Пр. Найняти когось. - *Штефан зіднав слугу на рік. зійшло на блазеньске*, Ол. Блудити розумом.

зіля, -ля, с. Пт. Зілля; усяке зілля, назви якого не знається.

зілячко, -ка, с. Пт. *Здрібн. до зіля.*

зільско, -ка, с. Ол. Бур'ян.

зімати, зімам, -маш, Пр. Схопити, спіймати.

зіпати, зіпам, -паш, Ол. Ледве дихати, дихати захлинаючись.

зіпнути, зіпну, -неш, Ол. *Див. зіпати. Дихнути з трудом. - Як ти дам, то ани не зіпнеш!*

зістатися, зістався, Ол. Залишитися.

зіхабити, зіхабив, Ол. Залишити. - *Пожартував и зіхабив дівку.*

зіхати, зіхам, -хаш, Сб. Позіхати.

зіжитися, зіжится, Вр. Підняти шерсть. - *Пес ся зіжит, як злий*

зіжджати, зіжджают, Пр. 1. Зіжджати, збиратися водне місце. - *Наярмак зіжджают фуры зо вишиткы околичних сіл.* 2. Їхати згори вниз.

зіжджений, -на, -не, *Дієпр. пас. мин. ч. до зіздити.* Знищений тривалою їздою.

зіздити, зіжджу, -диш, Поїхати в певне місце і повернутись. Зіздити на чомусь згори.

зіститися, зістится, Здійснитися, виконуватися.

зіжати, зіхам, -хаш, Пр. *Див. зіжджати.* Зіхати з обраного шляху.

зкоченіти, -нію, -нієш, Пр. Задубіти, промерзнути. - *Закоченів єм добрі на тім морозі.*

злагода, -ди, ж. Пр. Дружні стосунки, згода.

злагоджені, присл. Пр. Дружно, разом, злагоджено, одностайно.

злазити, -лажу, -зиш, Св. Повзучи, сходити з чогось; виходити на зупинці.

злайдачитися, -чится, Рс. Розбеститися; зробитися розпусним, ледачим.

злакров!, виг. Ол. Прокльон - вигук. - *Злакров бы тя взяла, ты драбе!*

злата; злата верба, Вр. Жовта верба. ( ).

злидар, -даря, ч. Вр. Злидар, бідняк.

злігати, злігам, -гаш, Ол. Побігти, облігати, оббігати. - *Злет-ле (злітай-ле) до skleпу, і куп мі бомбонів.*

злігатися, злігамся, -гашся, Ол. Набігатися. - *Але-м ся злітав до skleпу.*

зліст, злости, Гж. Почуття злости, недобррозичливості, гніву, досади.

зліткы, -ків, мн. Вр. Відгодовані телята. - *Віддає телята на пару років на выховок.*

зліциувати, -тую, -туєш, Рс. Продати з торгів, з аукціону, на ліцитації.

злоїти, злою, злоїш, Ол. Відлущувати. - *Злоїв пса кыйом, бо хтів мя вжерти.*

зло..., Перша частина складних слів, що відповідає слову: злий, зло, напр.: *злобительство, злобливіст, злобні, злоб-ствувати, зловлений, зловмысниця, зловті-шні, злодійка, злодійщина, злословити* і т. п.

злуджати, -джам, -джаш, Ол. Обманювати, обманути, привабляти.

злудити, -джу, злудиш, Ол. *Див. злуджати.*

злюбити, злюблю, -биш, Вр. Сподобатись, хотіти, любити. - *Як хто злюбит, гварит дваство або двіста.*

злюзувати, -зую, -зуєш, Рс. Змінити когось; відпустити щось сильно загвинчене; звільнити місце.

злюпати, злюпам, -паш, Ол. Замочитись чимсь бридким, змочити одяг.

злюпатися, -памся, -пашся, Вр. Замазатися болотом.

злюзьнити, -ню, -ниш, Ол. Попустити, зробити вільнішим хід або рух.

злютувати, -тую, -туєш, Рс. Спаяти два куски металу.

змаглювати, -люю, -люєш, Пт. Скачати білизну.

змазувати, -зую, -зуєш, Пр. Змазувати мазутою, дьогтем.

змазуритися, -зурюся, -ришся, Пр. Замазатись чимсь темним.

змалитися, змалюся, -лишся, Пр. Зменшитися.

змалюваний, -на, -не, Пр. Намальований, змальований з картини.

змаркотніти, -нію, -нієш, Ол. Засумувати, зажуритися.

змарнуваний, -на, -не, Пр. Змарнований, знищений, виснажений.

змартвений, -на, -не, Рс. Зажурений, заклопотаний.

змартвитися, змартвлюся, Рс. Зажуритися.

змартвіня, -ня, с. Рс. Журба, клопіт. - *Мам вельке змартвіня.*

змасакрувати, -рую, -руєш, Ол. Вибити, вирізати впень, всіх побити.

змаститися, змащуся, -тишся, Св. Їсти під час посту жирну страву. - *Піст скламати або змаститися то виштыко едно.*

зматлашити, -лашу, -шиш, Пр. 1. Побити один одного. 2. Змішати, перемішати все разом.

змахатися, змахамся, -хашся, Ол. Втомитися, змучитись. - *Але-м ся змаха.*

змахувати, змахую, Св. Махаючи, позбутись пороху.

змащений, -на, -не, Пт. Зв'язаний з чимось жирним.

змащія, -ня, с. Пт. Дія за знач. змащувати.

змащувати, -щую, -щуєш, Пт. Мазити чимсь жирним: олією, маслом, салом.

змедже, прийм. Пр. З поміж. - *Змедже гір показалася ріка.*

змеже, прийм. Ол. Див. змедже.

змелений, -на, -не, Пр. Розтертий на порошок, на муку. - *Змелений ярец то само што змолотий оркіш.*

змена, -ни, ж. Сб. Зміна, заміна кого-небудь кимось іншим.

змервити, змервлю, -виш, Вр. Зім'яти. - *Змервена солома.*

змерзнути, змерзну, -знєш, Пр. Змерзати, бути перейнятим морозом, перемерзнути, взятись ледом від морозу.

змерк, -ку, ч. Пр. Сутінок, сутінь, присмерк. - *Придеш до мня о змерку.*

змерканя, -ня, с. Пр. Смеркання.

змеркатися, змеркатся, Пр. Смеркати, смеркатися, сутеніти, темніти. - *Юж ся змеркло надворі.*

змеркнутися, змеркнеся, Пр. Смеркнутися, стемніти. - *Як ся змеркне, то видно звізды.*

зметана, -ни, ж. Сб. Сметана на молоці; вершки.

зметати, зметат, Пр. 1. Народити передчасно (*про овець, корів, кіз*). - *Уця ся зметала.* 2. Скинути щонебудь згори. - *Прив'юз-єм снопы, треба їх зметати з воза.*

змыдлений, -на, -не, Пр. Змилений, покритий наче мильною піною.

змыдлювати, -люю, -люєш, Пр. Витрачати яку-небудь частину мила під час миття або прання.

змылитися, змылюся, Пр. Помилятися. - *Змылив-єм ся в дорозі.*

змилюватися, -стивлюся, Пр. Виявити ласку або милість до кого-небудь.

змилюватися, -лююся, -луєшся, Пр. Пожаліти кого-небудь, співчути комусь.

змисльіти, змислью, -лиш, Ол. Збрехати, придумати нісенітницю.

змисльяня, -ня, с. Ол. Вигадка, брехня, побрехенька.

змисльяти, змисльям, -ляш, Ол. Вигадувати, побрехувати; придумувати.

змя, змій, ж., змий, змя, ч. Вр. Змій. - *Змя баршанова* (вид звичайної змії - *Pelias benus L.*); *Змя*

червена (вид коричневої змії - *Pelias cherssea L.*); *змія чорна* (вид чорної змії - *Pelias praester L.*).

змійовик, -вика, ч. Рс. Металева трубка звинута в декілька кілець.

змінений, -на, -не, Рс. Інший, не подібний по зовнішньому вигляді.

змішані, присл. Рс. Ніяково, змішано, збентежено.

змішувач, -вача, ч. Пр. Механізм для перемішування глини при виробництві цегли; прилад для приготування розчину.

змонтуваний, -на, -не, Пр. Складений за певними кормами, побудований.

змора, -ри, Ол. Привид, мара.

зморений, -на, -не, Гж. Уморений, втомлений, змучений.

зморені, присл. Гж. *Присл. до зморений.* Втомлено.

змотатися, змотатся, Поплутатися; зникнути, замівши за собою сліди.

змотлошити, -лошу, -шиш, Змішати що-небудь, поперекидувати.

змучений, -на, -не, Пр. 1. Втомлений, виснажений, вибитий із сил. 2. Обсипаний мукою, боршном.

змучиня, -ня, с. Св. Втома, змученість.

змучити, змучу, -чиш, Пр. Стомити, позбавляти сил, виснажувати фізично.

змушений, -на, -не, Пр. Примушений, повинен робити щось через певні обставини.

змушувати, -шую, -шуєш, Пр. Примушувати когось, робити щось; спонукати.

зм'юрз, виг. Вр. Змерз, стало холодно.

зм'яжджия, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* зм'яжджити.

зм'яжджити, зм'яжджу, -джиш, Ол. Роздавити, роздушити, розчавити, роздробити, розторощити.

зм'якчиня, -ня, с. Рс. *Дія за знач.* зм'якчити.

зм'якчити, зм'якчу, -чиш, Рс. *Див.* зм'якчувати.

зм'якчувати, -чую, -чуєш, Рс. Зм'якшувати, пом'якшувати, робити м'яким.

знаємкыня, -ні, ж. Сб. Знайома.

знайомити, -йомлю, -миш, Пр. Представляти, провести знайомство.

знайти, знайду, -деш, Пр. Знайти щось або когось.

зналізне, -ного, с. Ол. Винагорода за знайдену річ.

значиня, -ня, с. Пр. Значення, авторитет, повага.

знахорство, -ва, Пр. Знахорство, ворожбицтво, лікування без прав на це.

знаходити, -ходжу, -диш, Пр. Знаходити; натрапляти при пошуках за згубленим предметом; натрапляти на щось нове; винаходити, натрапити на щось нове, випадкове. - *Знаходити визнання.* - *Знаходиться в товаристві.* - *Знаходить штоси за зле або добре.*

знаходка, -кы, ж. Пр. Знахідка; щось випадково знайдене.

значити, значу, -чиш, Пр. 1. Значити, класти позначку на чомусь. 2. Мати значення; мати якийсь зміст; свідчити про щось.

значитися, Вр. Означає; це значить.

значний, -на, -не, Пр. 1. Позначений; з особливими прикметами. 2. Чималий, досить великий.

значок, -чка, ч. Ол. 1. Поштова марка. 2. Невелика металева пластинка з певними зображеннями.

знаючий, -ча, -че, Пр. *Дієпр. акт. теп. ч. до* знати. Мудрий, розумний, обізнаний з певними справами, досвідчений.

знебарвлений, -на, -не, Пр. Позбавлений кольорів, безбарвний.

знеболити, -болю, -лиш, Пр. Знеболити, обезболити, штучно усувати відчуття болю.

зневажений, -на, -не, Пр. Зганьблений, ображений, залишений без уваги.

зневірнений, -на, -не, Пр. Розчарований; такий, хто втратив віру в когось.

знедолений, -на, -не, Пр. Бідний, нещасний, покривджений долею.

знекровлений, -на, -не, Пр. Позбавлений крові, безкровний, дуже блідий.

зненавидіти, -виджу, -диш, Пр. Відчути зненависть, мати почуття зненависті до кого-небудь.

знеохотити, -хочу, -тиш, Пр. *Див.* знеохочувати.

знеохочувати, -чую, -чуєш, Пр. Позбавляти кого-небудь якогось бажання або прагнення до чого-небудь.

знепритомніти, -томнію, -нієш, Пр. Втратити свідомість.

знервуваний, -на, -не, Пр. Роздражнений нервово, збуджений, схвилюваний.

знесилений, -на, -не, Пр. Безсилий; який утратив силу; кволий.

знеславити, -славлю, -виш, Пр. *Див.* знеславлювати.

знеславлювати, -люю, -люєш, Пр. Позбавляти доброго імені, розпускати плітки про кого-небудь; ганьбити, збезчестити.

знести, знесу, -сеш, Пр. 1. Несучи з різних сторін, складати; збирати щось разом. 2. Перенести щось згори на низ. 3. Про курей, коли несуться. - *Куры знеслися, буде за што купити хліб.*

знесок, -ска, Пр. Перше або останнє яйце знесене куркою, звичайно мале за розміром.

знецініня, -ня, с. Пр. Знецінення, позбавлення вартості чогось.

знешкоджати, -шкодjam, -джаш, Пр. Позбавляти здатності завдавати шкоди, робити нешкідливим.

зникніня, -ня, с. Вр. Перестати існувати, пропажа, поглинення чогось.

зніматися, знімаюся, -машся, Св. 1. Піднімати один одного за ноги (в *лежачому положенні*). 2. Фотографувати, робити фотознімки.

знищити, знищу, -щиш, Пр. *Див.* знищувати.

знищувати, -щую, -щуєш, Пр. Припинити існування кого- або чого-небудь, скасовувати, ліквідувати; руйнувати, псувати.

знітитися, знічуся, -тишся, Зніщуватися, ніяковіти, відчувати збентеження.

зніч, зніча, ч. Рс. 1. Вечірнє вогнище присвячене якійсь урочистості. 2. Прикрашена палка, що горить і якою запалюють урочисто вогнище.

зночи, присл. Вр. Після всієї ночі. - *Пришов з ватры зночи і люг спати.*

зношати, зношаш, -шат, Вр. Зносити, - *Воды зношают здалека каміня.*

зношений, -на, -не, Пр. Бути ношеним, піднищеним. - *Зношене убраня треба дати дзядам.*

зобаряти, -барям, -ряш, Пр. Зварити в лущайці картоплю. -

Компері треба зобаряти в желізняку.

зобаряний, -на, -не, Пр. Зварений в мундурі. - *Зобаряны компері поживніцы, ніж скрептаны.*

зоблечи, зоблечу, -чиш, Пр. Роздягнути, скинути одяг.

зобраний, -на, -не, Пр. 1. Зібраний в певній кількості. 2. Одягнутий в костюм.

зовиця, -ці, ж. Лз. Сестра чоловіка (*тільки в Закарпатті*).

зовсяди, присл. Пр. Звідусіль, з усіх боків, зрізних місць.

зов'янути, -в'яну, -неш, Пр. Зів'янути, стати сухим, в'ялим.

зогнати, зожену, -неш, Пр. 1. Розбудити. - *Жебы-с мя вчас зогнав заран.* 2. Прогнати. - *Зожен корову з коничу, бо ся здує.*

зоза, прийм. Ол. Із-за, з-за. - *Выняв зоза пояса сокыру.*

зо-заду, присл. Ол. З-заду. - *Зо-заду за хыжом був сад.*

знаватися, -знавамся, -вашся, Пр. Зізнаватися; виказати все, що знається.

золі, -лів, мн. Пр. Підметки.

золівка, -кы, ж. Ол. Підметка.

золіня, -ня, с. Пр. Виварювання льняного полотна в лузі.

золотар, -гаря, ч. Пр. Асенізатор; людина, яка займається очищенням вигрібних ям.

золотник, -ника, ч. Пр. 1. Ремісник, який займається виробами предметів із золота; позолочуванням різних предметів. 2. Частина вентиля.

золото, -та, с. (злато, -та), Вр. Золото. Перша частина складних слів, що відповідає слову золото, напр.: *золотоглавий, золотогуз, золотовыдобуток, золототи-сячник, золотце, золотий, золочиня* і т. п.

зольжити, -жило, Вр. Полегшати.

зоо..., Пр. Згрецького: звір, тварина. Перша частина складних слів іншомовного походження, напр.: *зоогеографія, зоольог, зоольогія, зоопарк, зоосад, зоотехніка.*

зорвиско, -ка, с. Вр. Поламана ялина (*внаслідок удару грому*).

зоря, -рі, ж. Пр. Стан посередині, між ясністю і темнотою, перед сходом або заходом сонця.

зоряний, -на, -не, Пр. *Прикм. до зоря.*

зосереджати, -реджам, -джаш, Пр. 1. Звернути всю увагу на чомусь одному. 2. Збирати до купи, скупчувати в одному місці, в одних руках.

зосереджия, -ня, с. Пр. *Дія за знач. зосереджати, зосередити.*

зоскрептати, -скрептам, -таш, Ол. *Див. зоскрептувати. - Зоскрепч там кус комперы.*

зоскрептувати, -тую, -туєш, Ол. Знімати лушпиння з картоплі, обирати картоплю.

з'остріти, -стріє, Вр. Гострішати, суворішати. - *Зима з'острла в тім році.*

зохабити, -хаблю, -биш, Сб. Залишати нашвидку, без попередження; покинути.

зохаблений, -на, -не, Сб. Залишений, покинутий.

зохотом, присл. Ол. Охоче, залюбки.

зошвайсувати, -сую, -суєш, Спаяти, з'єднати паянням два куски металу.

зошытовий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до зошыт.* Зв'язаний з зошитом.

зошкарадніти, -нію, -нієш, Ол. Споганіти, стати з певними фізичними недоліками, стати брудним.

зошпетніти, -нію, -нієш, Ол. Стати поганим на вигляд на обличчі.

зошкребати, -шкребам, -баш, н. сп. зошкреб!, мин. ч. зошкряб, Пр. Зскребити, здійснити верхню частину з чогось. - *Треба зошкребати стару фарбу з виглядів.*

зошкрептувати, -тую, -туєш, Ол. *Див. зоскрептувати.*

зошмарений, -на, -не, Вр. Скинутий згори вниз.

зошмарити, -шмарю, -риш, Вр. Скинути. - *Зошмар з воза сіно!*

зоштивніти, -нію, -нієш, Ол. Стати тугим; залякнути, задубіти.

зоштивняти, -шттивням, -няш, Рс. *Див.* зоштивніти.

зоштуковувати, -ковую, -вуєш, Ол. Складати, зшивати з кусків.

зоштукувати, -кую, -куєш, Ол. *Див.* зоштуковувати.

зощулитися, -щулюся, -лишся, Пр. *Див.* зощулятися, зощулюватися.

зощулятися, -щулямся, -ляшся, Пр. 1. Зіщулюватися, скорчуватися, звинутись в клубок; притискувати вуха (*про тварин*). 2. Мружитися, прикривати очі повіками; морщити губи, стискати губи.

зощупліти, -плію, -плієш, Пт. Схуднути, стати стрункішим.

з-посеред, прийм. Ол. З-посеред.

з-поміж, прийм. Пр. З-поміж, з-проміж.

з-попереду, прийм. Пр. З-поперед, поперед.

зrabуванний, -на, -не, Рс. Забраний силою, придбаний грабіжництвом.

зреванжуватися, -жуюся, -жуєшся, Ол. Відплатити, віддячити; взяти реванш. *Док. вид. до* реванжуватися.

зревідувати, -дую, -дуєш, Ол. Обшукати, ревізувати. *Док. вид. до* ревідувати.

зрперувати, -рую, -руєш, Ол. Поправити, налагодити. *Док. вид. до* реперувати.

зрпетувати, -тую, -туєш, Ол. Злопати, з'їсти вдруге. *Док. вид. до* репетувати.

зречиня, -ня, с. Пт. Зречення, відмова від чого-небудь.

зрешіти, зрешіє, Вр. Стати карликовим; струхлявіти. - *Дерево зрешіл[о].*

зрхитувати, -тую, -туєш, Ол. Приготувати. *Док. вид. до* рихтувати.

зрештом, присл. Пр. Зрештою, нарешті, після всього.

зрівноважувати, -жую, -жуєш, Пр. Зводити до рівноваги, робити рівним за вагою, мати однакову вагу.

зрівноважати, -важам, -жаш, Пр. *Див.* зрівноважувати.

зрівнювати, -нюю, -нюєш, Гж. 1. Порівнювати з чимсь. 2. Робити рівним, гладким; вирівнювати.

зрівняний, -на, -не, Гж. *Діспр. пас. мин. ч. до* зрівняти, зрівнювати.

зріджувати, -джую, -джуєш, Пр. Проріджувати, робити рідшим.

зрізаний, -на, -не, Пр. Зрізаний, підрізаний. - *Зрізане дерево в лісі.*

зрізуванец, -нцю, Пр. Трембулька, дрібне натиння цибулине, що зрізується, і служить як приправа до салатів.

зрізувати, -зую, -зуєш, Пр. Зрізувати, вирізувати; відокремлювати що-небудь від чогось.

зрілко, -ка, с. Вр. Лялечка в оці, зіниця. - *Обидві зрілки (зрінки) були закриты катарактом.*

зрінка, -кы, ж. Вр. *Див.* зрілко.

зробачнілий, -ла, -ле, Ол. Зачервілий.

зробачніти, -нію, -нієш, Ол. Зчервивіти, зачервивіти.

зрости, зростам, зроснеш, Рс. Зрости, підрости.

зрошиня, -ня, с. Св. Зрошення, обводнення.

зрошувати, -шую, -шуєш, Пр. Довести воду до поля; зволожувати.

зрощувати, -щую, -щуєш, Пр. Забезпечувати ріст кого- або чого-небудь, вирощувати; придивляти відокремлену тканину організму.

зруб, -бу, ч. Вр. Зруб; вирубаний ліс; місце, де був ліс.

зруб, -ба, ч. Вр. Балки під дахом; спосіб будування хат.

зрубувати, -бую, -буєш, Пт. Зрубувати, вирізувати дерева.

зруйнуваний, -на, -не, Пт. Зруйнований, знищений, розбитий, розламаний.

зрукований, -на, -не, Вр. Заручений.

зрушати, зрушам, -шаш, Пр. Зрушувати з місця, переміщати, зсовувати.

зсаджати, зсаджам, -джаш, Пр. Зсаджувати, допомагати зійти з сидження.

зсуканий, -на, -не, Пт. Скручений вручну з льону або ниток.

зубадло, -ла, с. Пр. Вудила для гнuzдання коня.

зубец, -бця, ч. Пр. Зубець, зубок; частина знаряддя, інструмента. - *Зубці на граблях роблят з дубового дерева.*

зубний, -на, -не, Рс. Зубний, зв'язаний з зубом. - *Зубний біль барз прикрій.*

зубрувати, -рую, -руєш, Ол. Крупно молоти; молоти на крупу. - *Змолоти зерно на зубер.*

зуверити, -верит, Ол. Погнути, повигинати. - *Дошки ся зуверили на сонци.*

зужвати, зужвам, -ваш, Пр. Зім'яти одяг.

зузити, з'ужу, з'узиш, Пр. Зробити вужчим.

зумерти, зумреш, Вр. Вмерти.

зумовляти, -мовлям, -ляш, (зумовити, -мовлю, -виш Св.), Св. Зумовлювати, дати умови, домовитися. - *Юж мы ся зумовили на заран в ліс піти.*

зуновний, -на, -не, Ол. Скучний, надьгуватий.

зуновитися, -новамся, -вашся, Ол. Скучати, нудьгувати.

зупа, -пи, ж. Пр. Суп, страва, юшка.

зуповний, -на, -не, Вр. Повний, повноцінний.

зухвалий, -ла, -ле, Пр. *Див. зуфалий.*

зуфалець, -льця, ч. Пр. Людина неприродно гордовита і сміла.

зуфалий, -ла, -ле, Пр. Грубий уповедінці; такий, що не виявляє пошани до інших людей.

зуфаліст, -лости, ж. Пр. Грубість, гордовитість поєднані з браком пошани до кого-небудь.

zufальство, -ва, с. Пр. *Te same, що зуфаліст.*

зуяти, зуяв, зуяли, Гж. Схопити.

зхіснувати, -ною, -нуєш, Ол. Використати.

зчеплювач, -вача, ч. Пр. Залізничник, який зчіплює вагони.

зюзя, дит. виг. Сб. Дуже холодно.

зяяти, зяят, Ол. Дихати відкритим ротом; позіхати. - *Пес вывалює язык і зяят.*

зяяня, -ня, с. Ол. Позіхання.

зъвандати, зъвандам, -даш, Пр. Говорити надоїдливо собі під носом.

зъвідатися, зъвідамся, -дашся, Пр. Запитатися.

зъвідуватися, -дуюся, -дуєшся, Пр. Розпитуватися, питатися, запитуватися.

зъвізда, -ди, ж. Ол. Зірка, зоря, зірниця.

зъвіздар, -даря, ч. Пр. Астроном; вчений, який спостерігає за зірками, небесними явищами.

зъвіздочка, -кы, ж. Ол. Зірочка, зіронька (*пестл.*).

зъвір, -ра, ч. Рс. Звір, дикий звір.

зъвірник, -ника, ч. Рс. Зоопарк.

зъвіробой, -бою, ч. Пр. Звіробій, лікувальне зілля (*Hypericum L.*).

зъвіст, звости, ч. Ол. Зліст, злоба, почуття недобррозичливості.

зъдзіватися, зъдзівамся, -вашся, Пр. Знущатися з когось.

зъджок, -ка, ч. Вр. Щур. - *Кім поімав зъджока, але го не їв.*

зълі, присл. Ол. Погано, кепсько, недобре.

И

и, - Літера лемківського алфавіту на позначення голосного звука "и".

икра, -ри, ж. Вр. 1. Вим'я. - *Икра або вим'я корів*. 2. Яечка, що їх відкладають самиці риб, раків, жаб та інших водяних тварин.

инакше, присл. Рс. Інакше, по-іншому. - *Инакше й быти не може, лем так як ест*.

индичина, -ни, ж. Пр. М'ясо індика або індички. - *Индичина то найліпше пташине м'ясо*.

индичка, -кы, ж. Рс. Самка індика.

индича, -чати, с. Рс. Пташа індички.

индичитися, -дичуся, -чишся, Рс. Бундючитися; надиматись, як індик.

индор, -дора, ч. Рс. Індик; великий свійський птах.

исті, присл. Св. Дійсно, справді.

истьї, присл. Пт. Див. исті. - *Истьї вам повім, так было*.

ищы, присл. Ол. Ще, іще.

І

і, - Літера лемківського алфавіту на позначення голосного звуку "i".

іван-покыван, івана-покывана, ч. Пт. Дитяча забавка, лялька, що завжди встає прямо, коли її покласти.

ігла, -ли, ж. Вр. Голка.

іголка, -кы, ж. Вр. Голочка. - *Пошитий, як з іголкы знятий.*

ігноруваний, -на, -не, Рс. Не признаваний навмисне, відчужуваний.

ігриско, -ка, с. Пр. Ігрище, грище.

ігровий, -ва, -ве, Пр. Призначений для гри.

ігрище, -ща, с. Рс. *Див.* ігриско.

ігола, -ли, (іголий, -лого), (іголийка, -кы), (іголда, -ди), ж. Вр. Іволга ( ).

ігуменя, -ні, ж. Пт. Управителька жіночого монастиря.

ідеал, -алу, ч. Пр. Ідеал; найвища мета, якої прагнуть люди.

ідеолог, -льога, ч. Пр. Захисник, виразник певного світогляду.

ідійот, -йота, ч. Св. Ідіот, психічно хвора людина.

ідло, -ла, с. Вр. Їжа.

ізба, -би, ж. Вр. Кімната.

іздебка, -кы, ж. Ол. Кімнатка. *Здрібн. до ізба.*

ізоляція, -циї, ж. Рс. Ізоляція; позбавлення можливості контакту з іншими.

ізумруд, -руду, ч. Рс. Дорогоцінний зелений камінь; ізумруд.

іконостас, -стаса, ч. Сб. Стінка з картинами - іконами святих між навою і закристею в церквах.

ікорка, -кы, ж. Вр. Вим'ячко у корови (*здрібн. до ікра, икра*).

ільняний, -на, -не, Ол. Їльняний; зроблений з льну.

ільнянка, -кы, Ол. Одяг з льняного полотна.

імати, імам, -маш, -мат, -маме, -мате, -мают, н. сп. **імай!**, Пр. Ловити, хапати. - *Імати птахів, то дострудна справа.*

іматися, імамся, -машся, Ол. Братися, взятися. - *Імав ся вишитого.*

імбір, -біру, ч. Ол. Імбир; тропічна рослина багата ефірними оліями.

імено, -мени, с. Пр. Ім'я, імення; особиста назва людини.

іммігрант, -гранта, ч. Св. Чужоземець, який приїхав з іншої країни на постійне місце проживання; переселенець.

інакшити, інакшу, -шиш, Ол. Змінювати, робити по-другому.

іначе, іначи, присл. Вр. Інакше, по-іншому.

інваліда, -ди, ч. Пт. Інвалід; непрацездатна людина внаслідок поранення, каліцтва, хвороби чи старості.

інвентура, -ри, ж. Ол. Інвентаризація; перевірка наявності цінностей, майна якого-небудь господарства.

інде-кади, присл. Подекуди, де-не-де.

індзімір, -міра, Рс. Інженер, землемір, землевпорядчик.

індик, -дика, ч. Св. *Див.* индор.

індича, -чати, с. Св. *Див.* индича.

індичина, -ни, ж. Св. *Див.* индичина.

інжинер, -нєра, ч. Ол. Інженер; фахівець з вищою освітою у якій-небудь галузі техніки.

інжинерийний, -на, -не, Ол. Інженерийний, технічний.

інжинерський(-скі), -ка, -ке, Ол. Інженерський. - *Моя дітина має інжинерські дипломи.*

інжинерство, -ва, с. Ол. Фах, професія інженера.

іно, присл. Вр. Тільки.

інкогніто, присл. Ол. Потай, таємно; затаюючи своє ім'я.

іноземлець, -земця, Пт. Чужоземець, підданий іншої держави.

іноші, -шів, мн. Пр. Старости на весіллі.

інстинкт, -тинкту, Ол. Вроджена здатність всього живого до виконання певних доцільних дій;

потяг до чого-небудь; підсвідоме чуття.

інструмент, -мента, ч. Рс. Знаряддя для праці.

інтелігент, -гента, ч. Пр. Інтелігент; той, хто належить до інтелігенції.

інтелігенція, -ції, ж. Ол. Інтелігенція.

інтерес, -ресу, ч. Ол. Справа, діло, увага до кого-, чого-небудь.

іншакий, -ка, -ке, Ол. Інакший, другий.

іншпектор, -тора, ч. Сб. Людина, яка здійснює контроль за правильністю ведення навчальної і виховної роботи в школах.

іншпекторка, -кы, ж. Сб. *Жін. до іншпектор.*

іншпекторат, -рату, Пр. Установа, що керує процесом навчання та виховання в якомусь районі.

іподром, -дрому, ч. Ол. Спеціально підготовлена площа для випробування коней, для кінно спортивних змагань.

іритувати, -тую, -туєш, Пр. Дразнити, ятрити, гнівати, роздражнювати.

іскати, іскам, -каш, Ол. Шукати за вошами у волоссі.

іскерка, -кы, ж. Ол. Іскорка, іскринка.

іскорник, -ника, ч. Вр. Лютик (*Ranunculus auris L.*).

іскроватий, -та, -те, Вр. Блискучий. - *Люд іскроватий на сонци.*

істина, -ни, ж. Пр. Правда, дійсність; достовірне знання.

істинно, присл. Пр. Справді, дійсно.

істі, Пр. Дійсно; так є.

істний, -на, -не, Ол. Справжній. - *То істний няньо з того хлопця.*

істні, присл. Пр. Справді, дійсно, єсть.

істотні, присл. Пр. Вагомо; дуже сильно, значно.

іти (йти, ити), іду (иду), ідеш (идеш), ідеме (идеме), -дете, идут, н. сп. идте!, Пр. 1. Іти, пересуватися,

рухатися. 2. Їхати. - *Ити на кони. - Ишов розбійник верхом на кони. - Ити возом.*

італіянь, -ляня, ч. Св. Італієць.

іхтіол, -олу, ч. Темно-бура мазь для лікування фурункулів.

іхтіоловий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до іхтіол.*

іхтіольогія, -гії, ж. Пр. Розділ зоології, що вивчає риб.

ішак, -шака, ч. Ол. Назва віслюка у тюркських народів.

Ї

ї, - Літера лемківського алфавіту на позначення двох звуків "й" і "і".

ївка, -кы, ж. Вр. Ялинка. - *Як яличка має пера. (Equisetum L.).*

їд, їду, ж. Ол. Отрута. - *Змія ма смертельну їд.*

їдец, їдця, ч. Пт. Той, хто їсть. - *Мій внук кепський їдец.*

їджиня, -ня, с. Пр. Їдження. Дія за знач. їсти. - *Їджиня в лісі на свіжій повітрі, было барз смачне.*

їдкый(-кі), -ка, -ке, Рс. Ущипливий, їдкий, дошкульний, роз'їдаючий.

їдло, -ла, с. Ол. Їжа; продукти харчування.

їднати, їднам, -наш, -нат, Ол. Найняти. - *Слугів їднают на Новий рік.*

їдовитий, -та, -те, Пр. Отруйний. - *В горах можна часто видіти їдовитих гадів.*

їдок, -дока, ч. Пр. Див. їдец.

їзда, -ди, ж. Пр. Дія за знач. їздити.

їж, їжа, ч. Ол. Їжак; тваринка, спина й боки якої вкриті твердими голками.

їжджиня, -ня, с. Рс. Їдження.

їжджати, їжджам, -джаш, Ол. Їздити час від часу. - *Ци часто їжджат твій отец до міста?*

їздебка, -кы, ж. Пр. Маленька кімнатка.

їздец, -дця, ч. Ол. Їздець, вершник. - *Їздец з тебе добрий!*

їздити, їжджу, їдиш, Пр. Їздити; подорожувати, послуговуючись якимись засобами транспорту.

їмати, їмам, -маш, Пр. Див. їмати.

їмосць, -мосці, ж. Ол. Попада.

їсти, їм, їш, їст, їме, їсте, їдят, н. сп. їдж!, їджте!, Пр. Їсти, споживати їжу.

їти, їду, їдеш, їде, їдеме, їдете, їдут, н. сп. їд!, їдме!, їдте!, - їхати, їхам, їхаш, їхат, їхаме, їхате, їхают, н. сп. їхай!, їхайте!, Пр. Їти, їхати, переміщатися в певному напрямку водою або суходолом за допомогою

будь-яких засобів пересування. - *Страшувато їхати в невідому, далеку країну.*

Й

й, - Літера лемківського алфавіту на позначення приголосного звука "й" (*називається "йот"*).

йог, **-га**, *ч.* Ол. Послідовник індійського філософського вчення. - *Дыхат по-йогівскы штодня.*

йодина, **-дини**, *ж.* Рс. Йодова тинктура; розчин йоду в спирті.

йодинувати, **-ную**, **-нуєш**, Рс. Змазувати йодом.

йодинування, **-ня**, *с.* Ол. *Дія за знач.* йодинувати.

йойканя, **-ня**, *с.* Ол. Охкання, стогнання; заїкання, викрикування "йой!".

йойкати, **йойкам**, **-каш**, Ол. Викрикувати від болю "йой!".

йонкати, **йонкам**, **-каш**, Пр. Затинатись, заїкатись; промирити.

йонкач, **-кача**, *ч.* Пр. Заїка; людина з дефектом вимови.

йойчати, **йойчу**, **-чиш**, **-чит**, Пр. Плакати. - *Дзецько йойчит, треба го втишити.*

йордан, **-дану**, *ч.* Пт. Церковне свято, осв'ячування води.

йот, **-та**, *ч.* Пр. Назва літери алфавіту, на позначення звука "й". - *Йота в йоту* (стисло, акуратно, точно); *Што до йоти* (що до дрібниць).

К

к, - Літера лемківського алфавіту на позначення приголосного звука "к" (*вимовляється "ка"*).

к, *прийм.* Ол. До. - *придте к нам вечером на гербатку.*

кабак, -бака, *ч.* Рс. 1. Шинок, корчма, кабак. - *Йоско робит інтерес на кабаку.* 2. Гарбуз. - *Округлы кабақы повыростали коло обори.*

кабала, -ли, *ж.* Пр. 1. Містична філософія євреїв, в основі якої лежить символічне тлумачення єврейських "священних текстів". 2. Залежність внаслідок боргового зобов'язання; гніт, поневолення.

кабан, -бана, *ч.* Св. Дика свиня, дик.

кабанец, -нця, *ч.* Св. *Здрібн. до кабан.*

кабанина, -ни, *ж.* Св. М'ясо дика.

кабанячий, -ча, -че, Св. *Прикм. до кабан.*

кабат, -бата, *ч.* Ол. 1. Довга іширока жіноча спідниця. 2. Каптан, шинель. - *Кабат з червеним ковніром.*

кабатик, -тика, *ч.* Сб. *Здрібн. до кабат.*

кабачок, -чка, *ч.* Пр. *Здрібн. до кабат.*

кабеля, -лі, *ж.* Рс. 1. Капсула, наконечник осі, ковпачок. 2. Частина патрона, капсуль.

кабриолет, -лета, Пр. 1. Легка однокінна повозка, фастон. 2. Місце на переді за козлом фірмана в поштовій кареті.

кавал, валу, *ч.* Сб. Шмат, кусок. - *Помедже возы ходит, крутится, Ци бы не украв Кавал желіза, боїтся.* (н. п.).

кавалец, -льця, *ч.* Ол. Шматок, кавалок.

кавалочок, -чка, *ч.* Ол. *Здрібн. до кавал.* - *Дай мі кавалочок хліба.*

кавальцювати, -цюю, -цюєш, Ол. Шматувати, дробити.

кавалер, -лера, *ч.* Пн. Молодший хлопець, який перебуває в жіночому товаристві.

кавалериста, -ти, *ч.* Пн. Кавалерист - жовнір, який служить при кінноті.

кавлерия, -рії, *ж.* Св. Кавалерія в війську, кіннота.

каверза, зи, *ж.* Пт. Неприємна пригода; підступ прикрий, що його хтось чинить; інтрига, зла витівка.

кавіль, -ля, *ч.* Лз. Кава з молоком (*тільки в Закарпатті*).

кавка, -кы, *ж.* Пр. Галка; вид воронячих птахів. - *Кавка кавчит.*

кавовий, -ва, -ве, Гж. *Прикм. до кава.* Кольору кави.

кавун, -вуна, *ч.* Пн. Баштанна велика рослина, звеликими їстівними плодами.

кавця, -ції, *ж.* Пр. Грошова застава; грошова сума складана, як забезпечення додержання умови, договору.

кавційний, -на, -не, Ол. *Прикм. до кавця.* Заставний.

кавчати, кавчит, Вр. 1. Видавати звук такий, як видає гавка. 2. Крякати. - *Цілима днями кавчат кавкы.*

кавчук, -чука, *ч.* Рс. Каучук; стверділий молочний сік, що витікає з надрізів каучукового дерева (зв. еластичною гумою).

кагат, -гата, *ч.* Пр. Тимчасовий склад картоплів, овочів.

кагал, -галу, *ч.* Пр. 1. Тіснота, зборище людей (*презирл.*). 2. Керівництво єврейської громади.

каденция, -ції, *ж.* Пр. Період урядування членів суду і рад.

кадета, -ти, *ч.* Пр. Кадет; учень військової школи.

кади, присл. Сб. Куди.

кади-буд, присл. Сб. Куди-небудь.

кадиси, присл. Ол. Десь, кудись.

кадивай, кадиваль, присл. Вр. Див. кади.

кадоб, -доба, *ч.* Пр. 1. Кадіб; пень грубого дерева видовбаний в

середині, з вставленим дном. Служить для переховування збіжжя.
2. Труп людини без голови і кінцівок.

кадриль, -риля, ч. Рс. 1. Кадриль; французький танец і музика донього.
2. Найгірший сорт м'ясного виробу сальцесону.

кадуб, -дуба, ч. Рс. Бочка видобана з одного куска деревини, без дна і покрішки, що служить як обрамлення для криниці.

кадук, -дука, ч. Пр. В стародавньому законі - спадок, залишений без кровних спадкоємців, правом кадука переходив урядові.

кадучник, -ника, ч. Пр. Людина, яка "правом кадука" привласнила собі чуже майно.

кадь, -ді, ж. Пн. Величезна бочка з одним дном, внизу ширша.

каждий, -да, -де, займ. Ол. 1. Кожний, кожен. 2. Всякий.

каждоразовий, -ва, -ве, Ол. Щоразовий.

казальниця, -ці, ж. Сб. Амвон; місце, звідки проголошуються проповіді.

казан, -зана, ч. Пр. Великий чавунний горнець, для запарювання в ньому овочів, картоплі, бураків і т. п.

казаня, -ня, с. Пр. Проповідь священника в церкві до народу, моральне повчання. - *Сідити, як на німецькім казаню.*

казанок, -нка, ч. Пр. Невеликий горщик на страву.

казаняр, -няра, ч. Пр. Проповідник, казаняр.

казилен, -лену, ч. Пт. Зілля, що цвіте голубо.

казитель, -теля, ч. Ол. Той, хто сам дуріє і приводить інших до непорядку.

казителька, -кы, ж. Ол. Жінка, яка шаліє, вередує, казиться.

казитися, казишся, Ол. Шаліти, дуріти.

казкар, -каря, ч. Пр. Казкар; людина, яка складає або розказує казки.

казочка, -кы, ж. Пр. Казочка; коротке народне оповідання.

казімірка, -кы, ж. Пр. Кашимироваз френзлями.

кайданкы, -ків, мн. Пр. Наручники.

кайзер, -зера, ч. Пр. Цісар, монарх в австро-Угорській монархії.

кайма, -ми, ж. Пр. Край хустини, кайма.

кайфас, -фаса, ч. Пр. Велика переносна скриня для гашення вапна.

какаду, невідм. Пр. Какаду; рід чубатої папуги.

какаовий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до какао.* Зроблений з какао.

каламарка, -кы, ж. Вр. Чорнильниця.

каламут, -мути, ж. Пр. Каламуть; брудна, стояча вода в ставку, в калюжі.

каламутити, -мучу, -мутиш, Пр. Змішувати воду з глиною або брудом.

калап, -лапа, ч. Сб. Робочий капелюх, головний убор (*рос. колпак*).

калапик, -пика, ч. Вр. Капелюшок. *Здрібн. до калап.*

калапіжник, -ника, ч. Ол. Нездара, старикан (*рос. шляпа*).

калатати, -латам, -таш, Пн. Грюкати, сильно стукати чим-небудь.

калениця, -ці, ж. Ол. Гребінь (*верх*) на дасі.

календар, -даря, ч. Пр. Календар; книга, що вказує дати днів, різні свята, що подає різну інформацію.

калим, -лиму, ч. Св. Викуп, придане молодій в народів Сходу.

калинина, -ни, ж. Вр. Деревина калини, гілки шкалини; настойка калинової кори або ягід.

калібер, -бру, ч. Пр. Калібр; діаметр труби або вогнестрільної зброї.

каліграфія, -фії, ж. Пр. Наука зразкового письма.

каліка, -кы, ч. Пр. Інвалід, фізично - потерпілий.

калійовий, -ва, -ве, Пр. Зв'язаний з калійними солями.

калісони, -нів, *мн.* Ол. Кольготи, підштанки.

калярепа, -пи, *ж.* Ол. Кольрабі.

каляфіори, -рів, *мн.* Ол. Цвітна капуста.

каляфіоровий, -ва, -ве, Ол. *Прикм. до каляфіори. - Гнес мали-зме каляфіорову зупу.*

калюга, -ги, *ж.* Рс. Нечистота (до кал), фекалії.

кальвін, -віна, *ч.* Ол. Кальвініст, безбожник (в презирл. знач.). - *Ты кальвіне!*

калькуваний, -на, -не, Пр. Калькований, перерисований шляхом копії.

калькуляція, -ції, *ж.* Пр. Калькуляція, обчислення, вираховання.

кальорифер, -фера, *ч.* Рс. Батерея для нагрівання приміщення.

кальорія, -рії, *ж.* Пр. Калорія; одиниця міри тепла потрібного до нагрівання 1 кг води до 1°C.

кальошы, -шів, *мн.* Пр. Гумове взуття для накладання на звичайне взуття, для забезпечення ніг перед вологою і холодом. - *Сендзя-кальош!* (вигук на суддю на стадіоні, який веде судівство футбольних змагань).

кальфис, -фиса, *ч.* Пр. *Див.* кайфас.

кам, Ол. Чим, як, що. - *Кам дух* (як найскорше); *Кам хвилька* (що хвилини); *Кам дальше* (чим найдальше).

камаш, -маша, *ч.* Пр. 1. Вид верхньої панчохи суконної, застібною на гудзики. 2. Взуття з короткою суконною халявою.

камениско, -ка, *ч.* Пр. Каменюка, великий камінь.

каменистий, -та, -те, Пр. Кам'янистий.

камениця, -ці, *ж.* Пр. Жилий будинок, побудований з цегли або каменю. - *Вибудував си каменцю найбільшу в селі.*

каменичка, -кы, *ж.* Ол. Кам'яничка, невеличкий будинок.

каменяр, -няра, *ч.* Рс. Каменяр; людина, що видобуває каміння в кар'єрі, або розбиває - товче каміння на дорозі.

камера, -ри, *ж.* Пр. Державний ліс або села, що лежать рядом з цим лісом. - *Наш сусід пришов з камери. - Камеральны лісы* (державні ліси).

камерад, -рада, *ч.* Сб. Товариш, друг.

камізелка, -кы, *ж.* Пр. Жилетка; чоловічий одяг (частина костюма), що закриває плечі і груди, без рукавів.

камін, -меня, *ч.* Пр. Камінь, каменюка.

камінец, -нця, *ч.* Вр. Камінчик, камінець.

камінник, -ника, *ч.* Ол. Річкова долина покрита камінням.

каміняк, -няка, *ч.* Пр. Камінний горщик для кислого молока.

камінчак, -чака, *ч.* Вр. Птиця, що водиться серед каміння.

камрат, -рата, *ч.* Рс. *Див.* камерад.

камратний, -на, -не, Ол. Товариський, дружній.

камрацтво, -ва, Ол. Дружба, дружні взаємовідносини.

камфіна, -ни, *ж.* Пн. Керосин, гас, нафта.

камфіновий, -ва, -ве, Пн. *Прикм. до камфіна. - Камфінова лампа кепско світила.*

камфора, -ри, *ж.* Пт. Живиця з камфорного дерева, що застосовується в медицині і техніці.

канапка, -кы, *ж.* Пр. Скибка хліба або булки з маслом і сиром, оселедцем чи чимось м'ясним; бутерброт.

каналяр, -ляра, *ч.* Пр. Робітник, який чистить канал.

канарок, -рка, *ч.* Пр. 1. Канарка; домашній, співочий птах, яскравожовтого кольору з родини горобиних. 2. Людина одягнена в

жовтий одяг. 3. Тайна жандармерія в Полщі (*презирл. назва*).

канат, -ната, ч. Рс. Товстий шнур, мотузка.

канва, -ви, ж. Пр. 1. Коновка; дерев'яне відро з однією ручкою, вживається для держання чистої пітної води. 2. Рідке полотно, що служить для вишивання або гаптування. 3. План, нарис, зарисовка.

канов, -нви, ж. Вр. *Див.* канва.

кановка, -кы, ж. Вр. *Див.* канва.

кановця, -ці, ж. Пт. *Здрібн. до* кановка.

канона, -ни, ж. Пр. Гармата.

канон, -нона, ч. Пн. 1. Гармата. 2. Права і закони католицької церкви (*костела*). 3. Вид хорового співу; пісня в честь святого. 4. Рід великого друку.

канонер, -нера, ч. Ол. Гармаш, артилерист; солдат, що служить при гарматах.

канонерський(-скі), -ка, -ке, Ол. *Прикм. до* канонер.

канонізація, -ції, ж. Пр. Урочисте оголошення когось за святого.

кант, -нту, ч. Пр. Ребро, край, грань чого-небудь.

кантар, -таря, Сб. Недоуздок, уздечка без вудил. - *Кантар дає ся на голову коня.*

кантина, -ни, ж. Ол. Буфет на території військової частини.

кантивка, -кы, ж. Ол. 1. Гранчаста лінійка. 2. Теслярський брус.

кантка, -кы, ж. Рс. Складка. - *Выпрасуй сподні так, жебы были канткы.*

кантоніста, -ти, Рс. Рекрут вихований в війську, відданий там, як сирота або бідний.

кантом, присл. Рс. Тракувати як-небудь, не звертаючи уваги.

кантувати, -тую, -туєш, Ол. 1. Обшивати, облямовувати кантом (*див.* кант). 2. Обтісувати по краях дошку, брус. 3. Вичитувати мораль. - *Але-м го выкантував.*

кантуватіст, -тости, ж. Ол. Гранчатість, вугластість; неотесаність.

канути, кану, -неш, Гж. Втопитися, пропасти безвісті.

канцелярія, -рії, ж. Пр. 1. Гмінна управа, районна управа. 2. Бюро для приймання інтересантів.

канцяр, -цяра, ч. Рс. Обманщик, брехун.

канцястий, -та, те, Ол. Гранчастий, ребристий.

канцясто, присл. Ол. Гранчасто.

каня, -ні, ж. Шуліка, коршак; птах з род. соколів.

каньчук, -чука, ч. Пр. Шкіряна нагайка з короткою ручкою.

капа, -пи, ж. Пр. Прикриття на ліжку, на коня.

капанина, -ни, ж. Ол. 1. Бідування, біднота. - *Мам дост той капанини, піду заробляти піняз.* 2. Капання рідини.

капарити, -парю, -риш, Пр. Жити брудні, в нехлюйстві; недороблювати щось. - *Він не робит, лем капарит.*

капелян, -ляна, ч. Рс. Капелан, священник в польському війську.

капелечка, -кы, ж. Сб. Капелечка, малий оркестр для танців.

капеліх, -ліха, ч. Пн. Капелюх, зроблений з соломи.

капелюш, -люша, ч. Ол. Капелюх, накриття на голову, з фільцу.

капеля, -лі, ж. Св. Сільська музика до танцю.

капелька, -кы, ж. Сб. Капелька, краплиночка.

капера, -ри, ж. Ол. Лучок з грабельками на косі, що служить для рівного укладання скошеного в валки.

капец, -пця, ч., мн. капці, Рс. 1. Тапочок, вид взуття домашнього з шкіри, виправленої з однієї сторони; черевіки виложені войлоком. 2. Кінець. - *Скоро мі буде капец, скоро помру.*

капиця, -ці, ж. Св. 1. Частина колеса у возі. 2. Ремні, що зв'язують бияк з держакком ціпа.

капітал, -талу, ч. Гж. Значна кількість грошей в готівці, що приносять дохід.

капіталіста, -ти, ч. Рс. Власник капіталу.

капкан, -кана, ч. Гж. Пристрій для ловлення хижих тварин, пастка.

капостник, -ника, ч. Пр. Людина, яка робить капості.

капостний, -на, -не, Сб. Прикрий, поганий, підступний.

капот, -пота, ч. Рс. Накриття мотору або механізму.

капота, -ти, ж. Пр. Чоловіча верхня суконна куртка, зшита з домотканого сукна.

каправец, -вця, ч. Пр. Хворий на очі; людина, яка має грубі і червоні повіки.

каправий, -ва, -ве, Пн. Людина, в якій постійно течуть сльози з очей; має загноєні очі; бридкий, гидкий.

капка, -кы, ж. Ол. Трошки, крихта. - *Дайте іщы капку.*

капраль, -раля, ч. Сб. Старший підполковник піхоти.

каприс, -рису, ч. Сб. Каприз, гримаса, химера.

каптур, -тура, ч. Пт. Кап'юшон, старовинний головний убір.

капуцин, -цина, ч. Рс. Чернець польського католицького ордену, що носить коричневий одяг.

капустиско, -ка, с. Пр. Капустище; поле, де росла капуста.

капусцяний, -на, -не, Пр. Капустяний. *Прикм. до* капуста.

капусцяник, -ника, ч. Пр. Білий метелик, на крилах чорні краплини, що відкладає яєчка на листях капусти.

капусцянка, -кы, ж. Пр. Вода з капусти, відвар з капусти, суп з капусти.

капусьяк, -няк, ч. Пт. Страва з капусти, капусьяк.

капцюх, -цюха, ч. Рс. Торбинка для тютюну.

капшук, -шука, ч. Сб. Торбина для тютюну зроблена з мочевого міхура поросяти.

капшучок, -чка, ч. Сб. *Здрібн. до* капшук.

карабін, -біна, ч. Пр. Гвинтівка з коротким дулом, що використовується в кавалерії.

карабінер, -нєра, Рс. Озброєний карабіном вояк, що належав до добірних військових частин.

караван, -вана, ч. Пр. Погребовий віз.

каравана, -ни, ж. Пр. Валка в'ючних тварин, що перевозить по бездоріжжю вантажі та людей.

каралох, -люха, ч. Рс. Таракан; комаха, що живе в приміщеннях і бігає.

карамболь, -болю, ч. Рс. Несподівана бійка, колотнеча.

карантина, -ни, ж. Пр. Ізоляція на певний час осіб, які хворі на якусь заразну хворобу; карантин.

карат, -рата, ч. Рс. Одиниця ваги дорогоцінних каменів та золота, різна в різних країнах.

карати, карю, кареш, Сб. Штрафувати, карати.

каратися, карєся, Ол. Щастити. - *Карє ся му на новім місци.*

карбач, -бача, ч. Пн. Виплетена з ременів нагайка.

карболь, -болю, ч. Ол. Карболка. - *Карболь добрі дезинфекує.*

карватка, -кы, ж. Пн. Галстук, краватка.

кардинал, -нала, ч. Сб. Найвищий чин після папи в католицькій церкві.

карел, -рла, ч. Пр. Карлик; істота дуже мала на зріст.

кармазин, -зину, ч. Св. Темно-червоний колір.

кария, -рії, ж. Вр. Мука, трудність. - *Яка ту кария, перейти тади.*

кармак, -мака, ч. Пн. *Див.* кырмак.

кармельковий, -ва, -ве, Ол. Кармельний.

кармельок, -лька, ч. Ол. Кармелька.

карнавал, -валу, ч. Гж. Час зимових забав від нового року до посту.

карник, -ника, ч. Пт. Приміщення для курей.

карніз, -нізу, ч. Рс. Виступ на мурованій стіні.

карп, -па, ч. Ол. Короп; прісноводна, ставкова риба.

карп'ячий, -ча, -че, Ол. Короповий, короп'ячий.

карпеля, -лі, ж. Вр. *Див.* карпіль.

карпельовий, -ва, -ве, Ол. Брукв'яний. *Прикм.* до карпеля, карпель.

карпіль (карпель), -пеля, ч. Св. Ріпа, бруква; велика огородня бруква.

карточка, -кы, ж. Пн. Малий листок паперу, картка.

картуник, -ника, ч. Вр. Вид птиці.

картяр, -тяра, ч. Пр. Азартний гравець у карти.

карузеля, -лі, ж. Ол. Карусель; споруда з сидінням, що обертається навколо вертикальної осі.

карук, -рука, ч. Пр. Столярний клей риб'ячого походження.

карх, -ха, ч. Пн. Верхня частина шиї, карк.

касарня, -ні, ж. Пр. Казарма; приміщення для солдат.

касєр, -ра, ч. Ол. Касир.

касєрка, -кы, ж. Ол. *Жін.* до касєр.

касєрський(-скі), -ка, -ке, Ол. Касирський. *Прикм.* до касєр.

касєр, -сра, ч. Пр. Касир; той, хто завідує касою.

каслик, -лика, ч. Св. Тумбочка при ліжку.

каслік, -ліка, ч. Ол. *Див.* каслик.

касовий, -ва, -ве, Рс. *Прикм.* до каса.

каспєр, -пера, ч. Вр. Перепел (*Crex pratensis L.*).

кастет, -тєта, ч. Рс. Холодна зброя у формі обручок на пальці руки і виступами зверху.

кастрация, -ції, ж. Пн. Позбавлення ядер в яєчниках.

касяр, -сяра, ч. Пр. Злодій, який спеціалізується на викраданні грошей з кас.

катавасия, -сії, ж. Св. Тяганина, розгардіяш, метушня; небажана пригода.

катальог, -льога, ч. Пр. Журнал з списком предметів, що належать до однієї організації, з списком книжок у бібліотеці, з списком картин та інш.

катар, -тару, ч. Пр. Нежить; гостре або хронічне запалення слизових оболонок носа і горла.

катаринка, -кы, ж. Сб. Катеринка; переносний механічний орган, що повторює одну і ту же мелодію.

катариняр, -няра, ч. Сб. Катеринник, шарманщик.

катастер, -стра, ч. Ол. Кадастр, податок.

катастральний, -на, -не, Ол. Кадастровий, податковий. *Прикм.* до катастер.

катафальк, -фалька, ч. Рс. Катафалк; дерев'яне підвищення, на якому ставлять труну з померлим.

катєгория, -рії, ж. Пр. Категорія; поділ понять: рід, розділ, клас.

катєхізм, -хізму, ч. Пр. Катєхізис; релігійна книга, що містить короткий виклад догматів християнської віри у формі запитань і відповідей.

каторга, -ги, ж. Пр. Каторга; важкі роботи виконувані арестованими.

каторжник, -ника, ч. Пр. Арестант, відправлений на каторгу.

катрупити, -труплю, -пиш, Рс. Знищувати, вбивати всіх.

катулєчко, -ка, с. Ол. Дитяча іграшка, що котиться.

катуля, -лі, ж. Ол. Валок.

катуляти, -тулям, -ляш, Ол. Котити, пересувати круглий предмет у певному напрямі. - *Катуляти колєсо по дорозі.*

катулька, -кы, ж. Пн. Відрізок смерекової деревини довжиною в 1 метр, відчищена від кори, приготовлена для виробництва з неї паперу.

кафель, -фля, ч. Вр. Кахель; плитка з паленої глини для лучкування печей, стін, будівель.

кафельник, -ника, ч. Пр. Кахляр; майстер, який виготовляє кахлі.

кафлярство, -ва, с. Пр. Виробництво кахлів.

кафельовий, -ва, -ве, Ол. Кахельний, кахляний.

кафтан, -тана, ч. Пр. Каптан; чоловічий верхній одяг без рукавів.

кафтаник, -ника, ч. Пр. *Здріб. до кафтан.*

кач!, виг. Вр. Вигук для качок.

качальниця, -ці, ж. Вр. Маглівниця, качалка.

качати, качам, -чаш, Вр. Маглювати, розвалковувати, вигладжувати качалкою. - *Качати лахы* (маглювати білизну качалкою та рублем); *Качати кісто* (розвалковувати качалкою тісто).

качатина, -ни, ж. Пт. Качатина; м'ясо з качок.

качечка, -кы, ж. Пт. Качечка. *Змениш. - пестл. до качка.*

качулка, -кы, ж. Вр. Колінна чашка, меніск.

качульце, -ця, с. Вр. 1. *Див. качулка.* - *Втяв го по качульци.* 2. Колісцячко.

качуритися, -чуритя, Вр. Кудрявитися, завиватися.

качуристий, -та, -те, Вр. Кучерявий.

качурявий, -ва, -ве, Пн. Кучерявий.

кашкет, -кета, ч. Рс. Кашкет; головний чоловічий убір з козирком.

кашляня, -ня, с. Св. Кашляння.

кашлиско, -ка, ч. Ол. Дошкульний кашель.

кашляти, кашлям, -ляш, Св. Кашляти.

каштан, -тана, ч. Пр. 1. Каштан (*дерево*). 2. Кличка коня.

каштановий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до каштан.*

каштроля, -лі, ж. Пр. 1. Кастрюля. 2. Високий капелюх з високою обвідкою.

каяк, -ка, ч. Пр. Байдарка; вузька лодка з місцем для однієї особи, з одним веслом.

каяковий, -ва, -ве, Ол. *Прикм. до каяк.*

каяковец, -вця, ч. Ол. Байдарочник.

каянка, -кы, ж. Пр. Каяття; відмова від зробленого вчинку. - *Зьлім купив корову: - мушу піти на каянку.*

каятися, каюся, каєшся, Пр. Жаліти за чимсь, шкодувати за зробленим вчинком; визнавати свою провину.

квадранс, -ранса, ч. Ол. Чверть години.

квадрат, -рата, ч. Пр. Рівнобічний прямокутник.

квапитися, кваплюся, -пишся, Пт. Поспішати, хапатися.

квара, -ри, ч. Ол. Той, хто щось забирає, краде, робить недозволене.

кварник, -ника, ч. Ол. *Те саме, що квара.*

кварувати, -руєш, -рує, Ол. Брати щось недозволене. - *Кіт кваритя до солонини.*

кварта, -ти, ж. Пр. 1. Міра об'єму рідини та сипких речовин, щодоодній четвертій літра. 2. В музиці: назва четвертого тону від основного. 3. В фехтуванні: укол в ліве плече.

квасити, квашу, квасиш, Пр. Робити квасним, піддавати бродінню. - *Квасити желізо* (гартувати залізо); *Квасити в собі* (таїти, тримати в собі); *Квасити скору* (бейцувати шкіру); *Квасити ся* (роздатовуватися, кривитися).

квасниця, -ці, ж. Вр. Щавел (*Ritox L.*); рослина родини гречкових, листя якої

використовують при готуванні зелених борщів. - *Квасниця польова* (полевий щавель - *Rumex acetosella*).

квасний, -на, -не, Рс. Кислий, квасний. - *Квасне молоко* (кисле молоко).

кваскуватий, -та, -те, Ол. Кислуватий, кисленький.

кваскуватість, -тости, ж. Ол. Кислуватість.

квасота, -ти, ж. Ол. Кислятина.

квасюра, -ри, ж. Ол. Щось дуже кисле.

квасьніти, квасьніс, Ол. Киснути.

кватера, -ри, ж. Пт. Приміщення для життя; квартира.

кватерка, -кы, ж. Пн. Посудина місткістю одна четверта літри рідини.

кватерковий, -ва, -ве, Пн. *Прикм. до кватерка.*

кватерувати, -рую, -руєш, Пр. Квартирувати; жити у когось на квартирі.

кватерунок, -нку, ч. Ол. Оплата за проживання в квартирі.

кватерант, -ранта, ч. Ол. Квартирант; людина, яка проживає у когось на квартирі.

кватирка, -кы, ж. Пн. Чверть вікна, форточка; віконечко, яке можна відкривати для провітрювання приміщення.

квенкала, -ли, ч. Ол. Той, хто стогне.

квенкати, квенкам, -каш, Ол. Стогнати, застогнати; нездужати, слабнути.

квенкнути, квенкну, -неш, Ол. *Див.* квенкати.

квитнути, квітнеш, -не, Пр. Цвісти (*про рослини*).

квикнути, квикнеш, -не, Пр. Кувікнути, видати звук свині.

квиток, -тка, ч. Пр. Квиток, билет; картка з відповідною позначкою що дає право увійти куди-небудь, взяти участь в чому небудь.

квінтет, -тету, ч. Пр. Група вз п'яти виконавців.

квіт, -та, ч. Пн. 1. Квитанція, посвідчення про оплату чогось. 2. Кінець. - *Хыжу збудував ем порядні і квіт.* 3. (*мн. квітя*), Квітка, цвіт.

квіток, -кы, ж. Пр. Квіточка.

квіткастий, -та, -те, Вр. Квітковий; кольоровий. - *Армелик квіткастий.*

квітниця, -ці, ж. Вр. Квітна неділя; неділя в тиждень перед великоднем.

квіткар, -каря, ч. Пр. Квітникар; людина, яка вирощує квіти.

квітник, -ника, ч. Пр. Клумба, квітник.

квітнути, квітне, Пр. Цвісти; розпускатися (*про квіти*).

квітувати, -тую, -туєш, Ол. Видавати квитанцію, розписку.

квітуля, -лі, ж. Вр. Кличка корови червоно-білого кольору.

квічаль, -чаля, ч. Вр. Вид птиці (*Turnus pilaris L.*) (*поль. kwiczół*).

квич, -ча, ч. Вр. *Див.* квічаль.

квока, -кы, ж. Пр. Квочка; курка, що виводить курчат.

квокати, квочеш, -че, Пр. Квокати; видавати звук кво-кво (*про курей*).

кебы, присл. Сб. Як би. - *Кебы были пінязі, пішов бым ся вчити.*

кебы-сте, присл. Сб. Коли б ви. - *Кебы-сте мі дали, што бы я хтів.* (*нар. п.*).

кед, присл. Сб. Коли, як. - *Кед мі пришла карта нароковац.* (*н. п.*).

кедз!, виг. Пр. Вигук для кіз, коли їх проганяти.

кел, кла, ч. Пр. Ікло; ікла у вовків, собак, диких кабанів; один з чотирьох гострозакінчених зубів у щоці.

келійка, -кы, ж. Пр. Маленька кімната для однієї людини.

келія, -лій, ж. Пр. Келія; окрема кімната в монастирі, кімната у в'язниці; мале приміщення з закратованим вікном.

келіх, -ліха, ч. Пр. Келіх, чарка.

келішок, -шка, ч. Пр. Чарочка, стаканчик.

келюх, -люха, ч. Рс. *Див.* келіх.

келюшок, -шка, ч. Рс. Див. келішок.

келя, числ. Сб. Декілька. - *През келя років пришов домів.*

кельнер, -нера, ч. Рс. Офіціант в ресторани; людина, яка розносить їжу в ресторанах, в столових.

кельня, -ні, ж. Пр. Лопатка для вирівнювання розтвору на стіні.

кельгамер, -мера, ч. Пр. Ковальський молот для виготовлення підків.

кельо, числ., присл. Сб. Скільки, кілько.

кельоро, числ., присл. Ол. Кількоро, кількох. - *Кельоро статку мате на господарці?*

кельтувати, -тую, -туєш, Ол. Розходувати, робити закупи.

кельтуватися, -туюся, -туєшся, Вр. Видавати багато грошей майже даром, "купатися в грошах".

кендериця, -ці, ж. Св. Кукурудза (*рідко вживане*).

кепский(-скі), -ка, -ке, Сб. Поганенький, слабий. - *Кепскі обід принесла мі на поле газдиня.*

кепско, присл. Сб. Погано, слабо, важко. - *Кепско ся чую тнеска.*

кера, -ри, ж. Пр. Поворот на дорозі. - *Семан, мам ту керу!*

кераміка, -кы, ж. Пр. Гончарне мистецтво; прикраси і вироби з порцеляни, майоліки, фаянсу.

кєрат, -рата, ч. Рс. Привід кінський за допомогою якого приводиться в дію сільськогосподарські машини: молотарка, січкаря.

кервистий, -та, -те, Вр. Повнокровий.

кермеш, -мешу, ч. Сб. Церковне свято; храм в окремому селі.

керноз, -ноза, ч. Пр. Кнур.

керovníк, -ника, ч. Пр. Керівник, наставник.

керovníчка, -кы, ж. Пр. Жін. до керovníк.

керovníця, -ці, ж. Пр. Кермо в автомашині або у велосипеді.

керовця, -ці, ч. Пр. Водій автомашини; шофер.

кердель, -деля, ч. Пр. Стадо овець або кіз.

керпец, -пця, ч. Сб. Постоли; взуття зроблене з одного куска шкіри. - *Керпці носили з наволоками і без наволок.*

керуваний, -на, -не, Рс. Керований, спрямований в бажаному напрямі.

кертиця, -ці, ж. Пн. Кріт; ссавець комахоїдний, з лопатковими передніми ногами, сліпий.

кєрточины, -чин, мн. Пн. Кротовина; земля вирита кротом.

кєселиця, -ці, ж. Ол. Борщ з вівсяної муки грубого помолу.

кєфір, -фіру, ч. Пр. Молоко оферментоване за допомогою кєфірного грибка.

кєцка, -кы, ж. Сб. Спідниця; *давніше:* суконка багатих.

кєша, -ши, ч. Вр. Кличка вола.

кывайдупа, -пи, ж. Вр. Трясогузка (*Motecilia L.*).

кывок, -вка, ч. Пр. Кивок; нахилення голови на знак привітання.

кыдок, -дка, ч. Пр. Кидок; дія кидання чогось.

кыйовий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до кый.* Зв'язаний з києм.

кыйок, -йка, ч. Пр. Кийок; невеликий кий; парка, що служить для спирання ся на неї.

кыйом!, виг. Пт. Києм! - *"Кыйом, го, кыйом"* - кричав дідуган.

кыкот, -кота, ч. Вр. Рука без пальців на ній.

кылимар, -маря, ч. Пр. Людина, яка виробляє килими.

кылимок, -мка, ч. Пр. Малий за розміром килим.

кырвавий, -ва, -ве, Пр. 1. Кров'яний. 2. Кривавий, политий кров'ю.

кырвавиця, -ці, ж. Ол. 1. Тяжка праця; доробок важкої праці. 2. Кирвавиця, важка хліборобська доля.

кырвавія, -ня, с. Ол. Кровотеча.

кырвавiти, -вавлю, -вавиш, Ол. Кривавити, кровоточити.

кырвавник, -ника, ч. Пр. Деревій.

кырваво, присл. Ол. Криваво.

кырвистий, -та, -те, Ол. Багатий на кров. - *Сусідска дівка ма кывисты лица.*

кырділь, -деля, ч. Вр. Череда, табун, отара. - *Два кырделі увец было на тій горі.*

кырмак, -мака, ч., мн. **кырмакы, кырмача,** Ол. Кусок палки, грубий патик. - *Кырмаком збивают ябка.*

кырнак, -нака, ч. Ол. Див. кырмак.

кырнача, мн. Пр. Патиччя.

кыртавец, -вця, ч. Вр. Мала незграбна людина.

кыртавий, -ва, -ве, Вр. Покривлений, покорчений, недорослий.

кыртавіти, -вію, -вієш, Вр. Недоростати, корчитись.

кырточовина, -ни, ж. Ол. Купки глини пысля крота, кротовина.

кырч, -ча, ч. Пн. 1. Сперхлий, прогнилий сук. 2. Недоросток; малий на зріст (*про людину*).

кырчати, кырчит, Вр. Каркати, видавати пташний звук: кир! кир!. - *Птах кырчит.*

кыршина, -ни, ж. Пн. Окрушина, крихта.

кыршити, кыршу, -шиш, Пн. Кришити, дробити.

кыта, -ти, ж. Вр. Кितिця; жмуток кольорових шнурочків зв'язаних з одного кінця до купи.

кытай, -тайкы, ж. Вр. Гроздь.

кытайка, -кы, ж. Вр. 1. Див. кытай. - *Дві кытайкы проса.* 2. Морозостійкий сорт яблуні з дрібними плодами.

кытиця, -ці, ж. Св. Колос вівса; кільканадцять зерен на стеблі.

кытко, -кы, ж. Пт. 1. Дванадцять "повісем" льону, зв'язаних разом до купи. 2. Китичка. - *Червены кыткы людини.*

кытлик, -лика, ч. Пт. Котелок. - *Кытлик, што мают воякы.*

кыцкатыся, кыцкамся, -кашся, Пр. Перекидатись, падати, перевернутись.

кыцнутися, кыцнуся, -нешся, Вр. Лягти, положитися. - *Ледво-м ся кыцнув, а юж треба ставати.*

кычка, -кы, ж. Вр. Спеціально зроблений солом'яний сніпок для пошиття даху хати. - *Кычка соломи для пошиваня даху.*

кышін, -шени, ж. Пт. Карман, кишеня. - *Не має ани гроша в кышени.*

кышка; кышка дворня, Вр. Заузниця, задня кишка.

кышка; кышка днова, Вр. Сліпа кишка.

кышка; кышка крива, Вр. Ободочна кишка.

кышка; кышка слєпа, Пр. Сліпа кишка.

кыхавка, -кы, ж. Пр. Чихання, чханья, нежить.

кыханя, -ня, с. Пр. Дія за знач. кыхати.

кыхати, кыхам, -хаш, Пр. Чхати, чихати, чхнути.

кыхнути, кыхну, -неш, Пр. Див. кыхати.

кыявчати, -явчиш, -чит, Вр. Бурчати. - *Кыявчит в кышках, бо нич не їв.*

кыян, -яни, ж. Вр. Великий дерев'яний молот для колоття деревини. - *Кыяньом вбивают клина до грубого дерева і так його розщеплюют.*

кыянка, -кы, ж. Пн. Довбня, невеликий дерев'яний молот. - *Кыянком товчут запарены компері для пацят.*

ким-си, займ. Пт. Кимось. - *Видіва-м го, же з ким-си бесідував на дорозі.*

кирилиця, -ці, ж. Ол. Старослов'янська азбука.

кисасоня, -ні, ж. Сб. Дівчина панночка.

киселиця, -ці, ж. Сб. Кисіль з вівсяної муки. Див. кеселиця.

кисіль, -сілю, ч. Пр. Вид галаретки.
кисляк, -ляка, ч. Рс. Щось сильно закисле; загусле кисле молоко, кислятина.

киснути, киснеш, -не, Рс. Киснути, ставати кислим; сумувати, мокнути довший час.

кібіц, -біца, ч. Пр. Непрошений дорадник у грі.

ків, кова, ч. (кіл, кола), Пн. Кіл, кілок; загострена жердина.

кізій, -зя, -зє, Ол. Козячий, козиний.

кізлякы, -ків, мн. Св. Коров'яче або кінське сухе лайно.

кізлятко, -ка, с. Вр. Козеня.

кізякы, -ків, мн. Ол. Юхтові робочі чоботи.

кізар, -зяра, ч. Св. Пастух, який пасе кізи.

кікут, -кута, ч. Пр. Решта, що залишилася після частини відрізаної руки, ноги.

кізі цыцкы, мн. Вр. Вид грибів, що ростуть в хвойних лісах.

кікс, -кса, ч. Рс. 1. Невдала нота в співі. 2. Невдалий удар при білярдовій грі.

кілкувати, -кую, -куєш, Пр. Вбивати дерев'яні кілки-цв'яхи в підшву взуття.

кілканадцет, -цетох, числ. Пр. Числівник у межах - від одинадцяти до дев'ятнадцяти.

кілканадцетеро, -рох, Пр. *Те саме, що кільканадцет.*

кільо, -ля, с. Пр. 1. Кілограм (*скорочено від кілограм*). - *Куплю два кільо м'яса, і буде того дост на гостину.* 2. Скільки, кілько. - *Кільо то коштує.*

кільо-будь, Ол. Скільки-небудь.

кіловат, -вата, ч. Пр. Кіловат; назва одиниці потужності електричного струму, що дорівнює 1000 ват.

кільо ж, Ол. Скільки ж.

кільо раз, Ол. Скільки разів.

кільограм, -грама, ч. Пр. Міра ваги, що дорівнює 1000 г.

кільомер, -тра, ч. Пр. Кілометр = 1000 м.

кільоф, -льофа, ч. Пр. Вид молота з гостро закінченими кінцями для розбивання мурів або копання землі; кирка, кайло.

кільце, -ця, с. Пр. Предмет, який має форму кола; кільце.

кільчитися, кільчиться, Рс. Проростати; пускати паростки, кільчики.

кімель, -мелю, ч. Св. Горівка запровлена кмином.

кінджал, -джалу, ч. Пр. Холодна зброя у вигляді довгого двосічного ножа.

кінчасто, присл. Ол. З гострим кінцем.

кінчатий, -та, -те, Ол. Гострокінцевий.

кінчитися, кінчиться, Св. Конати, умирати.

кіпка, -кы, ж. Пр. Копиця сіна або соломи.

кіркут, -кута, ч. Рс. Єврейський цвинтар.

кірчик, -чика, ч. 1. Ол. Четверть кірця; міра об'єму сипких речовин. 2. Пт. Дерев'яна діжка, що служить як міра сипких тіл і дорівнює пів кірця.

кіс, коса; кіс гривкастий, Вр. Дрозд.

кіселиця, -ці, ж. Пн. *Див.* кеселиця.

кісет, -сета, ч. Рс. Сумочка для тютюну.

кіст, кости, ж. Пр. Складова частина кістяка людини та хребетних тварин; кість.

кіста, -ти, ж. Рс. Пухлина, нарость на живих організмах.

кісто, -та, с. 1. Пт. Тісто. 2. Лз. Різнофігурне печиво (*в Закарпатті*). Шітеміні.

кіся, -сяти, с. Св. Ручка - держак до коси. - *До кісяти потрібно тіж іщы обручка і глобок.*

кіно..., Перша частина складних слів, що відповідає слову кіно, напр.: *кіноактор, кіноакторські, кіноапарат, кіноартиста, кіновар,*

кіноглядач, кінодраматургія, кіно-екран, кіножурнал, кінокомедія, кіно-прокат, кінорежисер, кіносеанс, кіно-театер, кінофабрика і т. п.

кіт, кота, ч. Рс. Свійська тварина з родини котячих.

кіт, кіту, ч. Ол. Замазка для вікон, дверей, зроблена з крейди і оліфи.

кітувати, -тую, -туєш, Ол. Замазувати щілини між окном і рамою у вікні, вирівнювати замазкою.

кітча сова, ж. Вр. Сова.

кітя, -ті, ж. Ол. Хліб, що дається на церковний парастас.

кіфлик, -лика, ч. Лз. Рогалик.

кіш, коша, ч. Ол. 1. Кошик; виплетений з лози корб для переносення різних с. / г. речей, продуктів і т. п. 2. Пристосування у млині для засипання зерна. 3. Курінь у козаків на Запоріжжі.

кіць - киць!, виг. Вр. Так кличуть kota.

кічка, -кы, ж. Пр. Ігра в палки; підбивання однієї палочки другою палицею.

клак, -ка, ч. Пт. Волосина, що попала у струву.

клакы, -ків, мн. Св. Третій, найгірший сорт льону.

кланиця, -ці, ж. Пр. Невелика люшня, частина теліги, що підтримує бічні дошки у возі. - *Передні кланиці зачіплені на рухомім обертні, а задні кланиці закріплені наглухо в задній телізі.*

кланятися, кланямся, Св. Похилити голову, робити уклін на знак поваги.

клап, -па, ч. Пр. Звиток шмат для насильного закривання рота.

клапач, -пача, ч. Вр. Складаний ніж зз дерев'яною ручкою.

клапачик, -чика, ч. Пн. *Здрібн. до* клапач. Складаний ніжик.

клапачка, -кы, ж. Вр. Розхляпаний рот; зневажлива назва людини, яка постійно розказує нісенітниці. Великий рот.

клапкати, клапкат, Вр. Клацати. - *Боцан клапкат або клапоче.*

клатик, -тика, ч. Пн. Невеликий обрізок дошки чи заготовки з дерева.

клячок, -чка, ч. Ол. Клубок скуйовдженого волосся.

клебанія, -нії, ж. Сб. Попівство; будинки священника.

клебан, -бана, ч. Сб. Приходський священник.

клевакы, -ків, мн. Вр. Їкла.

клевец, -вця, ч. Пр. Звичайний молоток.

клеєвар, -вара, ч. Ол. Майстер, який займається клеєварінням.

клеїк, -їка, ч. Пр. Відвар крупи, рису, вівса.

клеїня, -ня, с. Пр. Клеєння; *дія за знач.* клеїти.

клеїкый(-кі), -ка, -ке, Св. Липкий, який прилипає.

клеїмо, -ма, с. Св. Особливий знак, фірмовий знак на товарах; знаряддя, яким ставлять цей знак.

клеїмуваний, -на, -не, Пт. Клеймований, позначений клеймом.

клекацкы, -цок, мн. Рс. Аргус; кущова рослина з колючими гілками та кисло-солодкими їстивними ягодами.

клепало, -ла, с. Пт. Весь інструмент, необхідний для клепання коси.

клепач, -пача, ч. Пр. 1. Дерев'яний молот в сукновальні (*в фолюші*), який приводиться в дію силою води, що падає на млинське колесо. 2. Клепач, який клепає косу. 3. Клепач - лелека, у якого удари дзьобом нагадують клепання (*жарт.*).

кleshня, -ні, ж. Св. Щипці у рака.

клеї, клєю, ч. Св. Клей; матеріал вживаний до клеєння.

клепка, -кы, ж. Пт. Опукла дощечка, з яких складається бочка. - *Не ма вишиткых клепок в голові. (нар. присл.). - То майстер-клепка.*

клепковий, -ва, -ве, Пт. *Прикм. до* клепка. - *Клепкове виробництво.*

клерик, -рика, ч. Пр. Стронник влади духівників, клерикал.

клерк, -рка, ч. Пр. Конторський службовець, діловод; обслуговуючий чоловічий персонал в ігровому домі.

клерувати, -рую, -руєш, Пт. Очищати, робити світлим, прозорим: рафінувати. - *Вино ся юж склерувало (склярувало).*

клий, клию, ч. Ол. Див. клей.

клийня, -ня, с. Ол. Див. клеїня.

клийстий, -та, -те, Ол. Такий, що даєть легко клеїти, липкий, клеїкуватий.

клийти, клию, клийш, клийт, Ол. Клеїти.

клийсто, присл. Ол. Клейко, липко.

кликати, кличу, кличеш, Пр. Кликати, позивати когось. - *Кличкы коня были такы: 1. білий, -лого, 2. гнядий, -дого, 3. карий, -рого, 4. каштан, -тана, 5. куций, -цог, 6. сивий, -вого, 7. чорний, -ного, 8. мерин, -рина.*

клинец, -нця, ч., мн. клинці, Сб. 1. Дерев'яний кілок - цвях. 2. Спеціальні залізні цвяхи для підків. - *Куп мі пів кіля клинців для подкутя кони.*

клиниц, -нця, ч. Пн. Вішак.

клиновий, -ва, -ве, Сб. *Прикм. до клин.* Здійснюваний за допомогою клинів.

клинок, -нка, ч. Сб. Кілок у стіні, звичайно при дверях.

клишавий, -ва, -ве, Сб. З повернутою до середини передньою частиною стопи.

клієнт, -єнта, ч. Рс. 1. Гість в майстерні, який прийшов за замовленою і виконаною роботою. 2. Особа в адвоката або лікаря, який веде її справу, або лікує її.

клієнтеля, -телі, ж. Рс. *Здрібн. до клієнт.* Клієнтура, учасники виконуваної роботи.

кліпати, кліпам, -паш, Пр. Мимоволі швидко опускати та підіймати вії, повіки; моргати. -

Кліпати очамы (виявляти розгубленість, соромитись).

кліпнути, кліпну, -неш, Пр. *Однокр. до кліпати.*

клінкерувана, -ной, ж. Пр. Клінкерувана цегла випалена на дуже горячому вогні; дуже тверда, може служити для укладання бруківки.

клітковий, -ва, -ве, Пт. *Прикм. до клітка.* - *Наш сусіда зав'юв кліткове господарство кролів.*

клічка, -кы, ж. Св. Петля.

клішня, -ні, ж. Вр. Клішня у рака. - *Рак щипле клішнями (клешнями).*

кліщкы, -ків, мн. Ол. Маленькі кліщі.

клокы, -ків, мн. Пр. Ключчя льону.

клопитися, клоплюся, -пишся, Вр. Сваритися.

клопінтий, -на, -не, Рс. Завдаючий багато труду, праці; турботний.

клопінтіст, -ности, ж. Рс. Неприємність, турбота, трудність.

клопінтно, присл. Рс. Неприємно, трудно. *Присл. до клопінтий.*

кліш; кліщ вівчий, Вр. Овечий кліщ.

klusovník, -ника, ч. Пр. Браконер. **klusovníctvo, -ва, с.** Пр. Браконерство.

клубетувати, -тую, -туєш, Вр. Скручувати в клубок.

клубок, -бка, ч. Пр. Кулястий звиток з ниток.

klusak, -сака, ч. Пр. Рисак; кінь, що бігає рессю.

клуб, -бу, ч. Пр. Приміщення громадських організацій, де відбуваються збори, танці, розваги.

клубак, -бака, ч. Пн. Гачок для одягу.

клубик, -бика, ч. Ол. Пасмо льону.

клубак, -вака, ч. Вр. Дзьоб у птаха.

клюка, -кы, ж. Пр. 1. Жердка біля криниці на журавлі, що кріпиться на вазі, а на "кльоці" відро. 2. Жердка з гаком на кінці.

кльопа, -пы, ж. *(рук.)* Прилад для вимірювання діаметра круглої

деревини. - *Клюпа показала, же круглець[?] мав по п'ятнадцет цм.*

клюпнути, клюпну, -неш, Св. Див. кліпнути.

клюмба, -би, ж. Пр. Газон різної форми; місце в огороді обсажене квітами.

клюска, -кы, ж. Пр. Краєне тісто, готоване на воді або на молоці.

ключы, -чів, мн. Вр. Легені в людини.

ключыско, -ка, ч. Ол. Великий ключ.

клюючи, акт. дієпр. Пр. Б'ючи дзьобом, клюючи.

клявесина, -ни, ж. Пр. Старовинний музичний інструмент з клавішами.

клявіш, -віша, ч. Пр. Дерев'яна дощечка, яка порушує молоточок, що вдаряє в струни.

кляг, -гу, ч. Вр. Телячий, засушений шлунок, взятий у [зарізаного ?] теляти, яке було годоване тільки молоком.

кляганий, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до клягати. - *Кляганий сыр роблят за допомогою клягу.*

клягати, клягам, -гаш, Пр. Переробляти молоко в сир за допомогою клягу.

кляйстер, -стру, ч. Ол. клейстер; клей, виготовлений з муки.

кляйструвати, -рую, -руєш, Ол. Клеїти клейстером, замазати, заліпити.

кляйструватий, -та, -те, Ол. 1. Клейкий. 2. Глевкий (*про хліб*).

клякнути, клякну, -неш, Вр. Стати на коліна.

клянцяти, клянцям, -цяш, Пр. Клацати зубами.

кляня, -ня, с. Вр. Проклинання, прокльони, лайка, сварка.

кляпа, -пи, ж. Пр. 1. Клап для закривання отвору; покривка, що закриває отвір. 2. Стара корова (*презирл.*).

кляпати, кляпам, -паш, Ол. Хлопати.

кляпач, -пача, ч. Ол. Див. клапач. Складаний ніж з дер. ручкою.

кляпачик, -чика, ч. Ол. Див. клапачик.

клямбра, -бри, ж. Ол. Скоба.

клямберка, -кы, ж. Ол. Застібка, пряжка.

клямбрувати, -рую, -руєш, Ол. Закріплювати скобою.

кляпкати, кляпкам, -каш, Ол. Плескати, кляскати.

кляпс, -пса, ч. Ол. Шльопанець, легкий але звучний удар рукою.

клярнет, -нета, ч. Пр. Музичний духовий інструмент.

кляса, -си, ж. Пр. Клас.

клясканя, -ня, с. Пр. Аплодисменти.

клясти, кыльну, -неш, -не, кыльнеме, -нете, -нут, н. сп. кыльни!, кыльнийте!, Пр. Проклинати, клясти. - *Прокыльну го на вікы за його жадобу.*

кляубзега, -зеги, ж. Пр. Велика пила, якою у двох ріжеться дерево.

клязуля, -лі, ж. Пр. Застереження; умова, поміщена в документі з застереженням обов'язкового додержання цієї умови.

кляча, -чи, ж. Пр. Кобила.

клячаня, -ня, с. Пр. Стояння на колінах. *Дія за знач.* клячати.

клячати, клячам, -чаш, чат, Пр. Стояти на колінах.

клякати, клякам, -каш, -кат, Пр. Ставати, падати на коліна.

кльозет, -зету, ч. Пр. Туалет.

кльоцок, -цка, ч. Ол. Брусок, колодка деревини. *Здрібн. до* кльоц.

кльоцок; кльоцок соли, Пр. Грудка солі.

кминок, -нку, ч. Пр. *Здрібн. до* кмин. Рослина з родини зонтичних; овочі з приємним запахом вживаються для хліба (*Carum L.*).

кнайпа, -пи, ж. Ол. Харчевня, трактир.

кнайпка, -кы, ж. Ол. *Здрібн. до* кнайпа. Малий буфет.

кнайп'яр, -п'яра, ч. Рс. Власник харчевні.

кнап, -па, ч. Пр. Ткач; той, хто робить полотно.

кнапка, -кы, ж. Пр. Ткаля; ткачиха, яка робить полотно.

кнедель, -для, ч. Пт. Галушка з тертої картоплі і муки.

книгар, -гаря, ч. Гж. 1. Працівник книжкової торгівлі. 2. Власник книгарні.

книго..., Пр. Перша частина складних слів, що відповідає слову книга, напр.: *книговедєня, книговыдавец, книгогриз, книгодрукування, книгозбір, книгознавец, книголюб, книгосховище, книготорг, книгопродавец* і т. п.

книжча, -чати, с. Вр. Книжечка.

книжочка, -кы, ж. Пр. Книжечка. *Здрібн. до книжка.*

книдель, -для, ч., мн. книдлі, Пт. *Те саме, що кнедель.*

книдлик, -лика, ч. Пт. Ліниві вареники.

книдличок, -чка, ч. Пт. *Змениш. до книдлик.*

книш, -ша, ч. Гж. Корж з сиром.

княжна, -ни, ж. Гж. Княжна; Незаміжна дочка князя.

коба, -би, ж. Вр. Коблик; пічкур (рос. пескарь), дрібна річкова риба родини коропових (*Golio fluviatilis L.*).

кобан, -бана, ч. Пр. Рівно зрізана деревина з двох сторін, на якій можна що-небудь тесати.

кобаня, -ні, ж. Пр. Козел - пристрій, на якому роблять колеса.

кобаса, -си, ж. Пр. Ковбаса; м'ясний виріб. - *Дав мі путо кобаси.*

кобаска, -кы, ж. Ол. *Здрібн. до кобаса.*

кобасниця, -ці, ж. Ол. Спеціально підготовлена кишка для ковбас.

кобасяний, -на, -не, Рс. *Прикм. до кобаса.* Ковбасний.

кобацкатися, -бацкамся, -кашся, Св. Перекидатись у всі сторони.

кобзар, -заря, ч. Пр. Кобзар; той, хто грає на кобзі і співає.

кобилиця, -ці, ж. Св. 1. *Те саме, що кобаня.* Станок для роблення коліс. 2. Жеребна кобила.

кобилка, -кы, ж. Пр. 1. *Здрібн. до кобила.* Самка жеребця. 2. Підставка в скрині, на якій протянуті струни. - *Кобилка в гуслях мусит быти міцна.* 3. Вушко гаптки, петля.

кобилянкы, -нок, мн. Пн. Кінський гній.

кобиляркы, -рок, мн. Вр. Сорт сливи.

кобиця, -ці, ж. Вр. Кусок деревини, що служить місцем для рубання дров.

кобіта, -ти, ж. Пн. Жінка, жєнщина (з польск.).

кобура, -ри, ж. Рс. Футляр для нагана, для пістолєта.

коваль, -валя, ч. Вр. Майстер, що куванням виготовляє металєві предмети.

ковєркот, -коту, ч. Рс. Ковєркот; сорт костюмної тканини.

ковнір, -ніра, ч. Пр. Комір; частина одягу навколо шії.

ковпак, -пака, ч. Пр. 1. Висока кінчаста, гостроверха шапка. 2. Вершина якого-небудь предмета.

ковпачок, -чка, ч. Пр. Накривка, конусоподібної форми, якого-небудь предмета.

ковтати, ковтам, -таш, Пн. Стукати, одностайно ударяти в одне місце.

ковтач, -тача, ч. Пн. Гачок; жєрдка х гачком для розбивання розжарєного вугілля.

ковток, -тка, ч. Гж. 1. Те, що людина ковтє за один раз. 2. Одноразовий рух мускулатури під час ковтання.

ковтун, -туна, ч. Гж. Жмут збитої шерсті, вовни або збитого, зім'ятого волосся на голові.

ковчєг, -чєга, ч. Пт. Судно Ноя, на якому він, за біблійними переказами, врятувавсь від всєсвітнього потопу.

когот, **-гота**, *ч.* Св. Кіготь; кінцівка, зроговіла частина ноги пернатих, що гомтро закінчена.

когуток, **-тка**, *ч.* Ол. Півник; *здрібн. до* когут.

когутиско, **-ка**, *ч.* Ол. Великий, старий півень; когутище.

когутій, **-тія**, *ч.* Вр. Когутячі пера.

когутя, **-тяги**, *с.* Вр. Молодий півник.

когутячий, **-ча**, **-че**, Вр. *Прикм. до* когут.

когуцік, **-ціка**, *ч.* Пр. Назва порошку від болю голови (*в Полці*).

кодкодикати, **-дикаш**, **-дикат**, (**кудкудакати**, **кодкодакати**), Ол. Кудактати. - *Кура кодкодакат*.

коєц, **койця**, *ч.* Ол. Клітка для квочки з курятами.

кожівка, **-кы**, *ж.* Св. *Див.* козівка.

кожух, **-жуза**, *ч.* Пр. 1. Овече хутро, вовною до середини. 2. Ізоляція, накриття для запобігання пошкодження механізмів, труб.

кожушок, **-шка**, *ч.* Пр. 1. *Здрібн. до* кожух. Кожух без рукавів. 2. Верхня стверділа частина скип'яченого молока, або киселю.

коза, **-зи**, *ж.* Пр. Свійська або дика жуйна самка цієї тварини, що дає молоко, м'ясо.

козак, **-зака**, *ч.* Пн. 1. Вільний козак на Україні, вільна людина. 2. Вид гриба, козарчик.

козаків, **-ковий**, **-ва**, **-ве**, Гж. *Прикм. до* козак.

козар, **-заря**, *ч.* Пн. 1. Пастух, який пасе кози. 2. Вид їстівного гриба.

козел, **-зла**, *ч.* Пр. 1. Самець кози; *те масе, що* цап; дика, жуйна тварина. 2. Вперта людина (*в перен. знач.*). - *Козла доїти* (робити щось даремно); *Козли в дасі* (підпори під крокви на дасі).

козівка, **-кы**, (**кузівка**, **-кы**), *ж.* Пр. Металевий або дерев'яний футляр для бруска, який носять з водою на поясі при косінні трави або зернових.

козуб, **-зуба**, *ч.* Рс. Кошичок на суніці, зроблений з лубка.

козлы, **-лів**, *мн.* Св. Крокви, що ними кріплять гребінь солом'яної покрівлі.

козярка, **-кы**, *ж.* Вр. 1. Зрубана гілка або тоненьке деревце. 2. Добре провуджена і засушена тонка ковбаса, домашнього виробу.

козля, **-ляти**, *с.* Гж. Козеня; цапеня.

козяча; **козяча верба**, Вр. Козяча верба (*Salix caprae L.*).

козячки, **-чок**, *мн.* Пт. Послід кіз.

кой, *присл.* Пр. Коли. - *Кой бестия мудра, не даст ся обцитанити*.

кокарда, **-ди**, *ж.* Ол. Бант; зав'язана стяжка, як прикраса для одягу або волосся.

кокардка, **-кы**, *ж.* Ол. *Здрібн. до* кокарда. Бантик.

кокорудзкы, **-ків**, *мн.* Вр. Шишки.

кокетерия, **-рії**, *ж.* Пр. Кокетство; залищання, охота подобатись.

кокос, **-коса**, *ч.* Рс. Фрукт кокосової пальми.

кокосовий, **-ва**, **-ве**, Рс. Дуже корисний, досконалий, вдалий, дохідний. - *Кокосовы інтереси в гандлю*.

кокошка, **-кы**, *ж.* Ол. Молода курка, яка несеться перший рік.

коксуваний, **-на**, **-не**, Рс. Нагрітий в коксуєчій печі без доступу повітря.

коксівниця, **-ці**, *ж.* Пр. Піч для коксування вугілля.

коксівня, **-ні**, *ж.* Пр. Відділення фабрики, де коксують вугілля.

колатати, **-латам**, **-таш**, Сб. Стукати в двері, добиватися.

колач, **-лача**, *ч.* 1. Пр. Калач; булка з білої муки. 2. Лз. Кукурудзяні баранці (*в Закарпатті*), пукалки.

колаче, *безос. д.* Сб. Стукотить; просить, щоб впустили.

колачыкы, **-ків**, *мн.* Пр. Лісова мальва.

колений, **-на**, **-не**, Пр. Роздрібнений на частини, розсічений.

колешня, **-ні**, *ж.* Пр. Приміщення для підвід, саней.

колесо, -са, с. Пр. Суцільне або зі спицями коло, що обертається на осі.

колечко, -ка, с. Пр. Кільце. *Здрібн.* до коло, колесо.

колисочка, -кы, ж. Св. *Змениш.* - *пестл.* до колиска.

колец, -кольця, ч. Ол. Шип; колючка.

колега, -ги, ч. Рс. Товариш, колега.

колегувати, -гую, -гуєш, Рс. Дружити у школі або у праці на подібному становищі.

колегія, -гії, ж. Пр. Загал осіб об'єднаних однією службою; нарада.

колей, -леї, ж. Пр. 1. Залізниця; залізна дорога. 2. Черга. - *По колеї треба ити за білетом.*

колеяр, -яра, ч. Ол. Залізничник; працівник залізної дороги.

колеярка, -кы, ж. Ол. *Жін.* до колеяр.

колейка, -кы, ж. Ол. Вузькоколійна залізниця.

колейка; колейка лінова, ж. Рс. Фунікулер; підвісна дорога.

колейництво, -ва, с. Рс. Господарування на залізній дорозі.

колейовий, -ва, -ве, Пр. *Прикм.* до колей. Залізничний.

колектив, -тиву, ч. Пр. Об'єднання людей, у яких спільні інтереси.

колектор, -тора, ч. Пр. 1. Головний канал, що відводить нечистоти. 2. Частина динамомашини. 3. Збирач і продавець лотерейних білетів.

колендра, -ри, ж. Св. Рослина з родини зонтичних; насіння служить як приправа до м'яса, до печива.

колеярський(-скі), -ка, -ке, Ол. *Прикм.* до колеяр.

коли, присл. Пр. Коли (*присл. часу*). - *Приход до мня, коли будеш мав свободний час.*

коли-буд, присл. Пр. Коли-небудь.

колисанка, -кы, ж. Гж. 1. Пристрій для коливання, зроблений в полі чи біля хати; польова колиска. 2. Пісня над колискою при присипанні дитини; колискова.

колиси, присл. Пт. Колись.

колиско, -ка, с. Ол. Велике коло; великий колик.

колистий, -та, -те, Ол. Колоподібний.

колісті, присл. Пт. Колоподібно.

колишучи, акт. дієпр. Св. Хитаючи колискою.

коліба, -би, ж. Вр. Колиба; хатка вівчаря.

колідор, -дора, ч. Рс. Коридор.

колідувати, -дую, -дуєш, Св. Не згоджуватися, бути в суперечці.

колічка, -чок, мн. Гж. Два коліщата на осі, що регулюють положення плуга при оранні.

колічко, -ка, с. Гж. Коліщатко.

колія, -лії, ж. Пр. Лінія з двох паралельно прокладених рейок, призначених для руху поїздів.

коловий, -ва, -ве, Пр. Який має форму кола, який здійснюється по колу.

коловорот, -рота, ч. Пр. 1. Пристрій для прядіння. 2. Дерев'яний вал поставлений на два стовпи; зустрічається [у] криницях.

колодій, -дія, ч. Пр. Майстер, який робить колеса.

колодійський(-скі), -ка, -ке, Пр. *Прикм.* до колодій. Колісницький.

колодійство, -ва, Ол. Колісне виробництво, колісництво.

колодка, -кы, ж. Вр. 1. Висячий замок. 2. Адамове яблуко.

колодки; колодки в похребтині, Вр. Хрящі в хребті.

колодочка, -кы, ж. Ол. *Здрібн.* до колодка. Висячий замочок.

коломаз, -мази, ж. Ол. Змазка для дерев'яної осі в підводі; мазь.

коломазниця, -ці, ж. Ол. *Див.* мазниця. Посудина для змазки, для мазі.

колотов, -тви, ж. Вр. Колотівка; предмет домашнього вжитку у вигляді палички з сучками на кінці для колотіння.

колотва, -ви, ж. Вр. *Див.* колотов.

колотовця, -ці, ж. Вр. 1. *Здрібн.* до колотов. 2. Вид рослини.

колотовча, -чати, с. Вр. *Здрібн. до* колотов. Маленький предмет домашнього вжитку, у вигляді палички з сучками на кінці, для збивання піни або розколювання.

колотя, -тя, с. Ол. Колення, коління.

колюмна, -ни, ж. Ол. Колона; частина архітектурної споруди у вигляді високого стовпа.

колюмновий, -ва, -ве, Ол. *Прикм. до* колюмна. Колонний.

колюмнада, -ди, ж. Ол. Ряд колон, колонада.

коломниця, -ці, ж. Вр. Трава, що росте після конюшини.

коляр, -ляра, ч. Вр. *Див.* колодй. Людина, яка робить колеса.

коляя, -ляї, ж. Вр. Колеїна; слід після проїзду колеса.

кольба, -би, ж. Пн. Приклад рушниці.

колюшня, -ні, ж. Св. *Див.* колешня. Возівня.

коляда, -ди, ж. Пр. Різдв'яна пісня.

колящийка, -кы, ж. Пр. Вечера з танцями, урочисте прийняття.

колькы, -льок, мн. Вр. Різкий, гострий біль між ребрами, у животі, який створює відчуття уколів. - *Колькы бы ты взяли за твою бесіду.*

кольо, -ля, с. Вр. Калачик (у *дитячій розмові*).

кольонія, -нії, ж. Ол. 1. Країна позбавлена політичної та економічної незалежності. 2. Товариство земляків в чужій країні. 3. Деякі заклади спеціального призначення, як лікувальні, відпочинкові.

кольонска; кольонска вода, Пр. Одеколон.

кольор, -льору, ч. Пр. Колір, забарвлення.

кольорово, присл. Ол. Барвисто.

кольорит, -риту, Пр. Співвідношення фарб, кольорів; тон, що домінує в чомусь; колір, відтінок кольору.

кольос, -льоса, ч. Рс. Велетень; статуя, обеліск величезних розмірів;

про що-небудь виняткове своєю величиною. - *Кольос на глиняних ногах* (зовні величне а насправді слабе).

кольчик, -чика, ч. Ол. Серезжка.

командер, -дера, ч. Пр. Командир, керівник.

комар, -мара, ч. Пт. Двокрила кровосальна комаха з тонким тільцем і хоботком.

команиця, -ці, ж. Гж. Вид конюшини трави.

команичка, -кы, ж. Гж. *Здрібн. до* команиця.

комасация, -ції, ж. Гж. Землепорядкування; збір дрібних земельних ділянок і виділення більших земельних учасків селянам спеціальною комісією.

комасувати, -сую, -суєш, Гж. Займатися землепорядкуванням.

комбінезон, -зона, ч. Св. Робочий одяг, що становить сполучення куртки зі штанами.

комбінуваний, -на, -не, Пр. Який становить комбінацію чого-небудь.

комедия, -дії, ж. Пр. 1. Драматичний твір з веселим сюжетом. 2. Цікавий або смішний збір подій.

комендат, -дата, ч. Пр. Комендант; військовий або поліцейський начальник; керівник будинку.

коміновий, -ва, -ве, Ол. Димохідний. - *Саджу комінову вьмітают коминярі.*

коминяр, -няра, ч. Ол. Сажотрус.

коминярка, -кы, ж. Ол. 1. Дружина сажотруса. 2. Спеціальний шерстяний одяг на голову і на шию сажотруса, що оберігав ці частини тіла від забруднення сажею під час праці.

коминярский(-скі), -ка, -ке, Ол. *Прикм. до* коминяр.

коминярство, -ва, с. Ол. Ремесло сажотруса.

коминярчик, -чика, ч. Ол. Учень сажотруса.

комиш, -мишу, ч. Пр. Висока болотняна багаторічна рослина родини осокових (*Scirpus L.*).

комірка, -кы, ж. Св. 1. Бічне, тісніше приміщення, де сплять діти. 2. Кладовка, в якій зберігається одяг, білля.

комісник, -няка, ч. Лз. 1. Куплений у крамниці хліб продовгуватої форми, буханка (в *Закарпатті*). 2. Буханка хліба одержувана у війську.

компанія, -нії, ж. Пр. 1. Військова частина кількістю 100 - 120 солдатів. 2. Товариство друзів, в кілька чоловік.

комплет, -плету, ч. Рс. Повний набір предметів, що становлять щось ціле.

комірник, -ника, ч. Пр. Той, хто наймає собі квартиру у когось.

комітет, -тету, ч. Пр. Рада, що складається з вибраних представників.

комплетність, -ности, ж. Ол. Повнота, повна кількість.

комплетний, -на, -не, Ол. Повний, цілковитий.

комплетні, присл. Ол. Зовсім, цілком, цілковито.

комплетувати, -тую, -туєш, Ол. Комплектувати, збирати комплекти чогось.

комплікація, -ції, ж. Ол. Ускладнення, заплутаність.

комплікувати, -кую, -куєш, Ол. Ускладнювати, заплутувати.

компост, -посту, ч. Пр. Органічне добриво, що складається з суміші, землі, торфу, мінеральних добрив із рослинними і тваринними покидьками.

компот, -поту, ч. Пр. Солодка страва з зварених у воді фруктів або ягід.

компрес, -пресу, Пр. Пов'язка змочена лікарським розчином, яку для лікування накладають на хворе місце.

компромітація, -ції, ж. Ол. Виставлення кого-небудь в негарному світлі.

компроміс, -місу, ч. Ол. Поступка заради досягнення мети.

компір, -перя, ч. Пр. Картоплина. - *В ріжних селах називають компері тіж: груля, бандура, бандурка, картофля.*

комунікація, -ції, ж. Рс. Шляхи, сполучення і лінії зв'язку.

комуніста, -ти, ч. Пр. Член комуністичної партії.

комунікат, -кату, ч. Ол. Повідомлення, бюлетень; зведення про погоду; урядове комюніке.

комфорт, -форту, ч. Ол. Найзручніші побутові умови.

конар, -нара, ч. Гж. Гілка, гілляка галузка.

конара, -ри, ж. Пн. *Див.* конар. - *...Будеме ламати, будеме таргати з конарами, з конарами. (нар. п.).*

конаристий, -та, -те, Гж. З багатьома гілками, гіллястий.

конвоєнт, -єнта, ч. Рс. Конвоїр, конвойник.

конвой, -вою, ч. Рс. Група озброєних людей, що супроводить що-, або кого-небудь.

конгрес, -гресу, ч. Пр. З'їзд, нарада міжнародного характеру.

кондак, -дака, ч. Сб. Коротка церковна пісня. - *А жакы лем заєдно кондакы співали.*

конец, -нця, ч. Ол. Кінець.

конечні, присл. Ол. Обов'язково, необхідно, конечне. - *Конечні мусиш прити до мня.*

конзулят, -ляту, Пр. Консульство, консулат, бюро консула.

конзуль, -зуля, Пр. Урядова особа, яка представляє і захищає в іншій державі інтереси своєї держави.

консульство, -ва, с. Пр. *Те саме, що конзулят.*

коник, -ника, ч. Лз. Місце в кутку ліжка у голови положниці. - *В конику мала палюнкы кватерку.*

кониско, -ка, ч. Св. Великий, худий кінь.

конич, -нича, ч. Гж. Конюшина, що вже скошена і висушена. - *Вынес коням коничу!*

коничина, -ни, ж. Пт. Конюшина; багаторічна трав'яниста бобова рослина, становить добрий корм для худоби.

конір, -ніра, ч. Св. Див. ковнір. Комірець.

конколь, -колю, ч. Ол. (*Рідко вж.*) кукіль; бур'ян, родини гвоздикових, із темно-рожевими квітками й отруйним насінням; росте серед хлібних злаків (*Agrosetnal L.*).

конкурент, -рента, ч. Рс. 1. Суперник, який старається про дівчину. 2. Суперник у боротьбі за кращі наслідки.

конкуренція, -ції, ж. Пр. Змагання за кращі показники в якій-небудь галузі.

конкуренція; конкуренція вільна, Пр. Не обмежена конкуренція державними законами.

конов, -нови, ж. Вр. Дерев'яна посудина для ношення і зберігання води. - *В дакотрих селах такы відра називають: канов, кінва коновиця, або здрібніло: коновка, конівка, коновочка, конувця.*

конопляр, -ляра, ч. Св. Людина, яка вирощує коноплі.

коностас, -стаса, ч. Св. Іконостас в церкві.

контакт, -такту, ч. Рс. Зіткнення, стосунок.

контра, -ри, ж. Рс. 1. Гальмова педаль у велосипеді. - *Зопсува мі ся контра в ровері.* 2. Заперечення, проти, наперекір. 3. Контрреволюціонер (*зневажл.*).

контр..., контра..., Виступає префіксом вкладних словах іншомовного походження, які мають відтинок значення чогось, що суперечить дальшому значенні слова, напр.: *контрадмірал, контрфалда, контратент, контральт,*

контрмарш, контратака, контрвага, контрфатот, контрманебри, контр-міна, контррепліка, контрторпедовець, контрпропозиція, контракта-ція, контраст, контррозвідка, контрудар і т. п.

контроктава, контррртикул, контрракт, контрашкарпа, контрманіфестація, контрпартия, контр-сигнал, контрибуція, контракт, контрабасиста, контррево-люція,

контрувати, -рую, -руєш, Рс. 1. Гальмувати (*при їзді на велосипеді*). 2. Перечити, суперечити.

контроля, -ролі, ж. Пр. Контроль; нагляд над кимсь, перевірка когось.

контингент, -генту, Пр. Контингент; визначена кількість матеріалів для задачі державі.

контент, дієпр. Рс. Задоволений, вдоволений.

контя, -ті, ж. Пр. Заплетена і закручена на голові коса в заміжньої жінки.

конфітура, -ри, ж. Пр. Варення.

конфітуровий, -ва, -ве, Пр. *Прикм.* до конфітура.

конярка, -кы, ж. Пр. Стайня для коней, конюшня.

копа, -пи, ж. Пр. 1. Копиця; невеликий стіжок сіна або соломи. 2. Шістдесят штук чого-небудь; копа.

копа; копа горсток, Пр. Шістдесят штук вязок льону.

копалина, -ни, ж. Пр. Надрові мінералні багатства землі.

копальня, -ні, ж. Пр. Шахта солі або кам'яного вугілля. - *Копальня роти* (бурова нафти).

копальняк, -няка, ч. Пр. Шахтовий стоек, кріпильний ліс.

копанина, -ни, ж. Пр. Невмілі удари ногами по м'ячу, безладні удари ногами.

копаниці, -паниц, мн. Пн. 1. Маленькі дитячі сани. 2. Саморобні санки для перевезення товарів.

копати, копам, -паш, Пн. 1. Бити ногою. - *Копнув пса, а він то добрі*

пам'ятат і гавкат на нього. 2. Вибирати картоплю, буряки.

копеляк, -ляка, ч. Пн. *Див.* копыляк.

копер, -пру, ч. Ол. Кріп; городня рослина, що її використовують як приправу для страв.

коператива, -ви, Рс. Кооператив, кооперативний магазин.

коперативний, -на, -не, Рс. *Прикм.* до коператива.

коперта, -ти, ж. Пр. Конверт.

копец, -пця, ч. Ол. Бурт, каган, копець; купа насипаної землі у формі гірки для зберігання коренів плодів буряків, картоплі. - *Копець копери або буряків накривают чатином і листьом.*

копывка, -кы, ж. Вр. Жінка, яка мала багато дітей, не маючи власного чоловіка.

копылити, копылит, Св. Привести на світ дитину неправого ложа.

копыля, -ляти, Пр. Зневажлива назва дитини неправого ложа.

копыляк, -ляка, Рс. Хлопець - безбатченко, найдух.

копыльча, -чати, Вр. *Те саме, що* копыля.

копывка, -кы, ж. (копывка, -кы), Вр. Коробочка, в якій складають і зберігають роздрібні монети (*гроші*).

копиртатися, -пиртамся, -ташся, Пр. Перевертатися, перекидатися.

копитко, -ка, с. Пр. Копитце. *Здрібн.* до копито.

копиткове, -вого, с. Пр. Шляхове мито; мито, яке брали при в'їзді на торговлицю з тваринами.

копнути, копну, -неш, Пр. *Див.* копати.

копняк, -няка, ч. Пр. Удар ногою в людину, стусан ногою.

копривняк, -няка, Пр. Мішок для картоплі.

коприва, -ви, ж. Гж. Крива (*Urtica L.*).

копривняний, -на, -не, Пр. *Прикм.* до копривняк.

копровий, -ва, -ве, Пр. *Прикм.* до копер (*кріп*). Кроповий.

копчастий, -та, -те, Пр. Насипаний з верхом.

кописто, окописто, присл. Пр. З верхом. - *Насипте мі до горняти, але кописто.*

копчений, -на, -не, Пр. Перейнятий димом, закопчений.

копчиня, -ня, с. Пр. Копчення; спосіб консервування м'яса і риби димом.

кора, -ри, ж. Пр. Верхня оболонка стебла, гілки, стовбура, коріння рослини.

корбач, -бача, ч. Сб. Нагайка, нагай, канчук. - *Я возму на тя корбач.*

коргель, -геля, ч. Пр. Лівша.

кордебалст, -лста, Рс. 1. Колектив танцюристів, що виконують групові танці в балетних виставах. 2. Неприємності в житті (*в перенос. знач.*).

кордон, -дону, ч. Ол. Ряд військових постів, що становлять одну оборонну лінію.

кордупель, -пля, ч. Рс. Людина маленька ростом.

корениско, -ка, ч. Пт. Коренище.

корец, кірця, ч. Пр. Міра ваги і об'єму сипких тіл, що дорівнює 100 кг. - *Корец має 32 горці або 128 кварт.* - *Чверт корця має 8 горци, горнец - 4 кварта.*

корытко, -ка, с. Пр. Коритце (*здрібн.*); кухонний дерев'яний посуд, в якому приготують (*місять*) тісто для хліба.

корытна; корытна жаба, ж. Вр. Черепаха (*Emys lutaria L.*).

корытница, -ці, ж. Вр. *Див.* корытна жаба.

крытятко, -ка, с. Пн. *Здрібн.* - *пестл.* до корытко, корыто.

корисні, присл. Гж. Корисно.

кормы, -мів, мн. Пр. Їжа для худоби, паша; корм.

кормилец, -льця, Пр. Людина, яка годує когось.

коркотяг, -тяга, ч. Рс. Прилад для витягання корків з пляшок.

корміня, -ня, с. Пт. Годування, годівля.

корнас, -наса, ч. Св. Некастрований самець свині; кнур.

корнет, -нета, ч. Рс. Духовий музичний інструмент.

коронковий, -ва, -ве, Пт. Мереживий, мережаний.

коровиско, -ка, Пт. Коровина, поганенька корова.

коров'янка, -кы, ж. Вр. Коров'ячі відходи (*гній*).

коров'яр, -в'яра, ч. Вр. Пастух до корів, чередник, доглядач корів.

коров'ярка, -кы, ж. Вр. Чередниця, корівниця.

коров'ярня, -ні, ж. Пт. Стайня для корів.

королик, -лика, ч. Вр. Ласочка (*Zaunschlipfer*).

король, -роля, ч. Рс. Король.

коронкарка, -кы, ж. Жінка, яка займається виробництвом мережива (*коронок*) і торгує мереживом.

коронуваний, -на, -не, Св. *Дієпр. пас. мин. ч. до* коронувати. Вінчаний на щорювання.

коропатва, -ви, ж. Пт. Куріпка.

коротко, присл. Пр. Коротко, лаконічно.

коругов, -гви, ж. Ол. Коругва (*церк.*).

корунд, -рунда, ч. Пр. Корунд; другий по твердості камінь, після діаманту.

корч, -чу, ч. Пр. Судорога. - *Взяли го корчы в нозі, бо пішов до студеной води.*

корчити, корчу, -чиш, Пр. Викорчовувати. - *Задумав ем крякы корчити і ролю зробити.*

корчитися, корчуся, -чишся, Пр. Кривитися в корчах, згинатися, скулюватись.

корчма, -ми, ж. Пт. Чайна, пивний трактир.

корчмар, -маря, ч. Пт. Власник корчми.

корчму; корчму робити, Пт. Влаштувати танці.

коса, -си, ж.Пр. 1. Знаряддя для косіння трави, збіжжя. 2. Заплетене волосся. 3. Намивна смуга піску, каміння і землі на річці, що одним кінцем сполучена з берегом.

косак, -сака, ч. Пр. Тонкий ніж для різання капусти.

косатка, -кы, ж. Вр. Зілля, що має властивість зупиняти кров (*Asonitum napellus L.*). - *Жены п'ют, як час/менс мают.*

косец, -сця, ч. Пр. Косар; той, хто косить траву або збіжжя.

косы, кіс, мн. Вр. Сузір'я, три зірки. - *Така з нас пригварка: "Не буде теплої росы, покаль не зайдут з вечера за гору косы".*

косиско, -ка, ж. Пт. Косище; велика і незручна коса.

космик, -мика, ч. Рс. Пучок, пасмо волосся, вовни.

косогір, -гору, ч. Пр. Схил гори або горба.

кострубы, -бів, мн. Пр. Довга нерівна, сплетена вовна на вівці.

костиско, -ка, ж. Пр. Костомаха.

костка, -кы, ж. Пр. Брущатка у формі кубиків для брукування вулиць; що-небудь у формі кубика.

костковий, -ва, -ве, Св. *Примк. до* костка. - *Купую все лем костковий цукер.*

костирка, -кы, ж. Вр. Ніж для різання худоби.

костниця, -ці, ж. Пр. Мертвецька, морг, покійницька.

костур, -тура, ч. Пн. Велика, груба палка хромого; милиця.

костура, -ри, (костурка, -кы), Вр. *Див.* костирка.

костюм, -тюма, ч. Пр. Комплект верхнього одягу.

косьціл, костела, ч. Пт. Костел, римсько-католицький храм.

косьцільник, -ника, ч. Пт. Церковний прислуга, паламар.

косяний, -на, -не, Пр. Костяний, зроблений з кості.

косяр, -сяра, ч. Пр. *Див.* косец.
косярка, -кы, жс. Св. Машина для косіння.

косялявец, -вця, ч. Пр. Клишоногий чоловік.

косялявий, -ва, -ве, Пр. Кривий, клишоногий.

косялявити, -лявлю, -виш, Пр. Кривити, викривляти.

косялявіст, -вості, жс. Пр. Викривлення, сутулість, горбатість.

косяляво, присл. Пр. Викривлено, сутуло.

котвиця, -ці, жс. Св. *Див.* анкра.

котеня, -няти, с. Гж. Маля кішки.

коты, -тів, мн. Пн. Вечір біля покійника.

котиско, -ка, ч. Ол. Котище, котюга.

котитися, котиться, Ол. Родити молодняк (*про котів, зайців, кролів, кіз, овець*).

котлет, -лета, ч. Пт. М'ясний виріб, котлета.

котлетик, -тика, ч. Пт. Котлетка.

котя, -гяти, с. Гж. Кошеня, кицька.

кофля, -лі, жс. Пт. Черпак.

кохан, -хана, (-ного), ч. Ол. Коханець; чоловік, який перебуває в позашлюбному зв'язку з жінкою або дівчиною.

коханец, -нця, ч. Ол. *Див.* фраїр.

конценіти, -нію, -ніс, Св. Замерзати, мерзнути.

коцірба, -би, жс. Вр. Черемха.

коцковий цукор, ч. Лз. Цукор-рафінад (*тільки в Закарпатті*).

коцур, -цура, ч. Пр. Кіт-свмець.

коцуринці, -ців, мн. (коцурянка, -кы), Пт. Пахуча листяча рослина, що росте біля огорожі всадах, вживається як приправа до росолів.

коцюба, -би, жс. Гж. Держак з залізного прута з гачком для вигрібання жару з печі.

коцюбитися, -цюблюся, -бишся, Ол. Корчитися.

коцяк, -цяка, ч. Пр. 1. Мала кішка; породиста кішка. 2. Дівчина легкої поведінки.

кочан, -чана, ч. (кочаня, -ня, с.), Пр. Качан; тверда частина головки капусти. - *Солодке кочаня в капусті.*

кочерга, -ги, жс. Рс. Довгий дерев'яний держак здощинкою для розгортання гарячого вугілля в печі, а також виймання хліба з печі.

кочка, -кы, жс. Св. Купка зроблена мурашками з землі і трави.

кош, -ша, ч. Ол. Корзина.

кошалка, -кы, жс. Кошіль.

кошерний, -на, -не, Пр. Чистий, згідно з законами релігійних євреїв.

коширний, -на, -не, Св. Див. кошерний.

коша; дістати коша, Одержати відправу у дівчини.

кошар, -шара, ч. Гж. Кошара; приміщення для овець. - *Нажен уці до кошара.*

кошелина, -ни, жс. Гж. Сорочина.

кошеля, -лі, жс. Гж. Чоловіча сорочка.

кошельочка, -кы, жс. Гж. Сорочечка.

кошений, -на, -не, Св. Дієпр. пас. *мин. ч. до* косити.

кошиня, -ня, с. Пр. Косіння, різання трави.

кошуля, -лі, жс. Ол. *Див.* кошеля.

кошеня, -ні, жс. Пр. Кишеня.

кошикар, -каря, ч. Пр. ч. Майстер, який плете кошики.

кошикарня, -ні, жс. Пр. Фабрика кошикових виробів.

кошиківка, -кы, жс. Пр. Баскетбол, спортивна гра.

кошмар, -мару, ч. Ол. Прикрий сон; почуття смерті уві сні.

коштовні, присл. Рс. Дорого.

коштування, -ня, с. Ол. Куштування, пробування на смак.

коштувати, -тує, Ол. 1. Куштувати, пробувати на смак. 2. Тягнути за собою видатки.

контроля, -лі, жс. Рс. Контроль, нагляд за кимсь, перевірка когонебудь.

коншахти, -тів, мн. Пт. Таємні зносини.- *Они мають медже собом якіси коншахти.*

кпины, кпин, Пр. (кпина, -ни, ж.), Жарти, жарт; висміювання, кепкування.

кравец, -вця, ч. Пр. Кравець; фахівець з пошиття одягу.

кравчати, кравчиш, -чит, Пр. Крякати. - *Орел кравчит, бо штоси увидів.*

крагулец, -льця, Вр. Яструб.

крадений, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до красти.*

крадіж, -дежи, ж. Рс. Злодійство; тайне привласнення чужих речей.

красвид, -виду, ч. Пр. Пейзаж, ландшафт; відкрита місцевість.

крайовий, -ва, -ве, Пр. Вітчизняний.

крамар, -маря, ч. Пр. Торгівець, продавець.

крайк, -йку, ч. Пр. Краєчок, окраїна. - *Сіджу лем на самім крайчку лавкы.*

крайчок, -чка, ч. Пр. *Здрібн. - пестл. до крайк.*

крайка, -кы, ж. Пн. Жіночий пояс.

кракати, кракаш, -кат, Пр. Крякати, каркати.

краков'як, -в'яка, ч. Пр. 1. Житель міста Кракова. 2. Польський народний танець. 3. Музичний твір або народна польська пісня.

краль, краля, ч. Гж. Король.

кральова, -ви, ж. Гж. Королева.

кральове, -лів, мн. Гж. Королі.

крапати, крапат, крапле, Пр. Падати краплями, капати. - *Дойджу великого неє, але покус крапат.*

крас, (крась), присл. Пр. Красиво, гарно. - *Така крас тоты горы, же їх нигда не забуду.*

краса, -си, ж. Пр. Краса, врода. - *Така краса, же лем ей малювати треба.*

красавиця, -ці, Пр. Гарна, приваблива жінка.

красий, -са, -се, Пт. Рябий, строкатий.

красітечний, -на, -не, Пт. Гарнесенький.

красітний, -на, -не, Пт. Надзвичайно вродливий, чудовий.

краснолюдок, -дка, ч. Рс. Карлик, гном.

красномовец, -вця, ч. Рс. Той, хто майстерно володіє словом.

красота, -ти, ж. Пр. *Те саме, що краса.*

красуля, -лі, ж. Пт. Кличка корови.

красьні, присл. Вр. 1. Зовсім. - *Красьні ся пирогы розварили.* 2. Гарно, хороше. - *Красьні вам дякую за запрошнтя на весіля.*

красьніти, -нію, -нієш, Пр. 1. Червоніти, ставати рум'яним з сорому. 2. Гарнішати, поправлятися.

крата, -ти, ж. Ол. 1. Грата, регулярне переплетення залізних прутів. 2. Кратка на тканині.

краткуваний, -на, -не, Пр. Краткований, у кліточку. - *Купив си краткуваний папір.*

кратувати, -тую, -туєш, Пт. Закладати грати.

крацястий, -та, -те, Ол. Градчастий, клітчастий.

крацясті, присл. Ол. В клітку.

крачай!, н. сп. до крачати, Пр. Ступай!

крачати, крачам, -чаш, -чат, Вр. Крокувати, ходити, іти. - *Дітина почала крачати.*

крашанка, -кы, ж. Пн. Крашанка, писанка; пофарбоване куряче яйце.

кращати, кращам, -щаш, Сб. Ставати гарнішим.

краюха, -хы, ж. Пр. Окресць. - *Тота краюха хліба за тверда на мої зубы.*

краяти, краю, красш, крас, Пр. Краяти, різати на шматки, на частини; розрізувати, розтинати. - *Михав виносит хліб на поріг і крас го на кавалкы.*

кревна, -ной, ж. Пр. Родичка.

кревний, -на, -не, Пр. Споріднений.

краян, -яна, ч. Пр. Земляк, співвітчизник.

краянка, -кы, ж. Пр. Жін. до краян.

крегкый(-кі), -ка, -ке, Пт. Крихкий; такий, що легко кришиться, розсипається.

креденсик, -сика, ч. Св. Креденець; невеличкий буфет для посуду.

креденц, -денца, ч. Св. Буфет для посуду.

кредитор, -тора, ч. Рс. Позикодавець.

кредка, -кы, ж. Пр. 1. Пастель. 2. Кольоровий олівець.

кремзлыкы, -ків, мн. (треникы, налисникы), Лз. Деруни; оладки з тертої картоплі, випечені в сковороді на жиру.

кремпач, -пача, ч. Пр. Кирка; ручне знаряддя праці у вигляді молотка, з загостреним кінцем з однієї сторони для розбивання каменю, льоду і т. п.

кремпля, -лі, Пр. Металеві щітки для випрямлювання волокон вовни. - *На кремплях ся чухре вовну.*

кремпувати, -пую, -пусш, 1. Умовно зв'язувати, обмежувати, пригнічувати. - *Тот чуджсий человек кремпує мя в мойй хыжи.* 2. Бентежити, завдавати клопоту. - *То вас не буде кремпувало, як я помешкам у вас еден ден?*

кремпуватися, -пуюся, -пусшся, Пр. Соромитися, почувати себе нияково; обмежуватися; затруднятися, бентежитися. - *Ты ся го не кремпуй, а повідж му просто в очы.*

кремпуючий, -ча, -че, Рс. Той, хто бентежить, зв'язує, обмежує.

кремсати, кремсам, -саш, Пр. Рубати підряд; обрубувати з грубого.

крепа, -пи, ж. Пт. Легка, шорстка, прозора шовкова тканина, чорного кольору, що вживається при траурі.

крес, кресу, ч. Пр. Лінія, що обмежує якийсь простір; кордонна

лінія; кінець чомусь. - *Повів єм ти вишытко, што-м мав ти повісти, і на тім крес.*

кресати, крешу, -шеш, Пт. 1. Добувати вогонь. - *Закреш-ле патычкы і засьвіт лямпу.* 2. Обрубувати. - *Треба мі кресати частину на підстілку для худобы.*

креселко, -ка, с. Пр. Стільчик. *Змениш. до кресло.*

кресы, -сів, мн. Пр. 1. Оборонна лінія проти нападів татар на сході давньої Польщі. 2. Українські землі на окраїнах давньої Польщі.

кресьляр, -ляра, ч. Пн. Фахівець з креслення.

кресьня, -няти, с. Пр. Хресна дитина.

кресьнятко, -ка, с. Вр. *Те саме, що кресья.*

крест, -та, ч. Пр. Хрест.

крестити, крестят, Св. Хрестити. - *Старенька клячала і крестилася.*

крет, крета, ч. (крот, крота, ч.), Пр. Невелкий, сліпий, комахоїдний ссавець, що живе під землею.

кретес; з кретесом, присл. Пр. Цілком, начисто, дощенту. - *Знищив го з кретесом.*

кретин, -тина, ч. Пр. Дебіл, недорозвинутий розумово і фізично.

кретинізм, -нізму, ч. Рс. Хвороба, характерна фізичним і розумовим недорозвитком.

кретівка, -кы, ж. Вр. Земля, порита і викинута кретами. - *Часто ся спотикат назвы: кретовина, кретовиско, кретовка, керточина, керточовина.* (Ол.)

кретон, -тону, ч. Пр. Бавовняна тканина з набивним малюнком.

кретоновий, -ва, -ве, Пт. Пошитий з кретону.

крещений, -на, -не, Ол. Хрещений.

крещеня, -ня, с. Ол. Хрещення. - *Крещеня Русі было в 988 році.*

крыймо, присл. Ол. Приховано.

по-крыйому, Ол. Без відома когось. - *Взяв тото по-крыйому.*

крытник, -ника, ч. Пр. Шнурок для підперезування кальсонів.

кривавий, -ва, -ве, Ол. Дещо кривий, кривенький.

крива; крива муха, ж. Вр. Кінський овід.

криваво, присл. Ол. Дещо криво, кривенько.

кривак, -вака, ч. Вр. Людина, яка при ходінні перевалюється з боку на бік.

кривдитель, -теля, ч. Ол. Кривдник; той, хто робить комусь кривду.

кривдителька, -кы, ж. Ол. Жін. до кривдитель.

кривдити, кривджу, -диш, Пр. Робити комусь кривду.

кривдячий, -ча, -че, Ол. Кривдиний, образливий. *Діспр. акт. теп. ч. до кривдити.*

кривдячо, присл. Ол. Кривдно, образливо. - *Ваньови кривдячо было почути несправедливы слова про себе.*

кривец, -вця, ч. Сб. *Те саме, що кривак.*

кривий, -ва, -ве, Пт. Вигнутий, покручений, нерівний.

кривина, -ни, ж. Пр. *Властивість за знач. кривий.*

кривіня, -ня, с. Пт. Невдоволення.

криво..., Перша частина складних слів, що відповідають слову кривий, напр.: *кривобокіст, криводушити, криводушність, кривоніс, кривословити, кривотлумачиня, кривошип* і т. п.

кривулец, -льця, ч. Пр. Криве дерево.

криж, крижа, ч. Гж. *Те саме, що крест.*

крижа, невідм. Вр. Церк. празник возн. чесного хреста.

крижы, -жив, мн. Св. 1. Поперек; нижня частина спини у людини. 2. Кінський круп.

крижівка, -кы, ж. Пр. 1. Перетин доріг. 2. Головка заквашеної капусти.

крижнистий, -та, -те, Вр. Ширококрижий, широкий в крижах.

кризис, -зису, ч. Сб. 1. Криза; різке загострення всіх суперечностей в економіці країни в капіталістичному світі: скорочення виробництва, розлад кредитних і грошових відносин, банкрутство фірм, масове безробіття, зубожіння трудящих мас. 2. Пересилення хвороби, поворот до доброго, або стан хворого погіршується.

кризисний, -на, -не, Сб. Небезпечний стан у хворого, переломний стан.

кризисовий, -ва, -ве, Св. *Те саме, що кризисний.*

криймеш, -меша, ч. Лз. Тістечко - наполеон (*тільки в Закарпатті*).

крикнути, крикну, -неш, Пт. Крикнути. *Однокр. до кричати.*

крило, -ла, с. Пн. Літальний орган птахів, комах та деяких ссавців; крило у літака.

крилос, -лоса, ч. Сб. Крилос у церкві; місце для дяка в церкві.

криль, кроля, ч. Ол. Криль, кролик - свійський гризун з родини заячих.

кримінал, -налу, ч. Пн. В'язниця.

кримінольог, -льога, Рс. Фахівець з кримінології.

крипити, криплю, -пиш, Ол. Укріплювати. - *Тоту стіну треба крипити.*

крисакы, -ків, мн. Пр. Два менші обручі для колодки від колеса, що служать для кріплення кінців колодки.

крисаня, -ні, ж. Пт. Капелюх; капелюх з широкими крисами.

криска, -кы, ж. Ол. 1. Риска. 2. Черга. - *Приде риска на Матиска. (н. пр.).*

крискувати, -кую, -куєш, Ол. 1. Ставити риска. 2. Заштриховквати.

крискуваний, -на, -не, Ол. Позначений рисою, заштрихований.

крисочка, -кы, ж. Ол. *Здрібн. - пестл. до криска.*

критика, -кы, ж. Пр. Оцінка вартості, виявлення недоліків.

критикан, -кана, ч. Пр. Людина, яка бачить усе з поганої сторони, все критикує; уїдлива людина.

кришочка, -кы, ж. Пт. Кришечка. *Здрібн. до кришка.*

кришталь, -талю, ч. Сб. Кристал.

крійда, -ди, ж. Гж. Стіг соломи або сіна.

крік, кроку, ч. Пр. Крок.

крівва, -ви, ж. Пр. Одна з опор покрівлі, зроблена з трьох брусків у вигляді букви "А".

кріп, кропу, ч. Вр. 1. Окріп, дуже гаряча вода. - *Наляв за дуже кропу до мискы.* 2. Однорічно городня рослина; приправа для страв.

кріпак, -пака, ч. Пр. Кріпак; залежний від поміщика селянин.

кріпаччина, -ни, ж. Пр. Система суспільних відносин в добу феодалізму.

кріпосний, -на, -не, Пр. Кіпацький; належний кріпосникові. - *Кріпосне право было знесене на Лемківщині в 1848 р.*

кріпосник, -ника, ч. Пн. Власник кріпаків.

кріселко, -ка, с. Св. Стільчик із спинкою, зроблений з дерева. *Те саме, що креселко.*

кровник, -ника, ч. Вр. Корівник.

крово..., Перша частина складних слів, що відповідає слову кров, напр.: *кровожер, кровожерливий, кровожерливіст, крово-жерливо, кровозмішеня, кровообіг, кровопивець, кровосос, кровохарканя, кров'яний.*

кроїти, крою, кроїш, Вр. Розтинати; різати тканину або шкіру, або метал на відповідної форми частини.

крокет, -кету, ч. Рс. Гра, де дерев'яні кулі молоточками заганяють в ворітця.

крокіз, -кізу, ч. Св. Декоративна рослина з жовтими або оранжевими квітами (*Carthamus erocus L.*).

кроков, -кви, ж. Вр. Кроква. *Те саме, що кріква.*

кромка, -кы, ж. Пр. Скибка хліба.

кромкати, кромкаш, -кат, Ол. Крякати.

кромкач, -кача, ч. Вр. Той, хто видає звук "кромк", "крумк" (*про крумків жаб*).

кроня, -ні, ж. Вр. П'ятдесят пачок тютюну.

кроніка, -кы, ж. Пр. Хроніка; подій вписані в хронологічному порядку.

кронікар, -каря, ч. Пр. Хронікар, автор хроніки.

кронштайн, -штайна, Рс. Основа, на якій щось кріпиться.

кропелька, -кы, ж. Ол. Краплина, крапелька.

кропити, кропиш, -пит, Пр. 1. Кропити, скроплювати водою. - *Ксьондз кропив кропилом вишиткых баб.* 2. Бити, ударяти. - *Усун ся, бо як тя кропну!* 3. Випити по чарці. - *Кропнеме си по едном келішку.*

кропитися, кроплюся, -пишся, Ол. Битися. - *Але они ся кропили!*

кропіти, кропле, Ол. Крапати, капати (*про дощ*).

кропка, -кы, ж. Пр. 1. Крапка, цятка. 2. Ефір.

кропковий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до кропка.*

кропля, -лі, ж. Пр. 1. Ефір. - *Од того човека чути кроплі.* 2. Крапля. - *Вода кропля по кроплі капала з лижкы.*

кропкування, -ня, с. Ол. Пунктирування, цяткування.

кропкувати, -кую, -куєш, Пр. Пунктирувати, ставити крапки, цяткувати.

кропкувати, присл. Пр. Пунктиром. **кропнути, кропну, -неш, Ол.** *Однокр. дія до кропити.*

кропнутися, кропнуся, -нешся, Ол. Ударитися, шорокнутися.

крописто, присл. Пт. Краписто.

кроплія, -ня, с. Ол. Кроплення.

крохмаль, -малю, ч. Пр. Вуглевод, що утворюється в листках та стеблах рослин та відкладається в бульбах, насінні, кореннях.

крочай, -чаю, ч. Ол. Крок.

кročыня, -ня, с. Ол. Крокування.

кročыти, крочу, -чыш, Крокувати.

круг, -га, ч. Пр. 1. Вісім метрів домотканого льняного полотна. 2. Частина площини обмежена колом.

кругиня, -ні, ж., мн. кругині, Ол. Кругла чорна слива, гіркувата на смак.

круговий, -ва, -ве, Пр. Який відбувається по колу, по кругу.

круговорот, -роту, ч. Пт. Сильний обертальний рух навколо чого-небудь, нерозбериха в чому-небудь.

кругляк, -ляка, ч. Пр. Зрізане і очищене дерево.

кружок, -жка, ч. Пр. Кружок, шайба, кільце.

крукати, крукат, Ол. Видавати звук "кру-кру" або "крю-крю".

крумля, -лі, ж. Св. Картопля. *Див. компір.*

крумчати, крумчу, -чиш, Ол. Видавати тихий звук "крру" (*про кролів, зайців, жаб, дрібних гризунів*).

крупа, -пи, ж. Пт. 1. Ікра. - *Ікру следзя називають так, як у рака: "крупы"*. 2. Подроблене зерно.

крупняк, -няка, ч. Пт. 1. Оселедець з ікрою. 2. Росіл з крупою.

крупы, -пів, мн. Пт. Ікра у рака. - *Крупы під шийком рачиці.*

круга; круга м'ята, ж. Вр. М'ята, пахуча трава.

крутак, -така, ч. Ол. Людина, яка говорить неправду; крутій.

крутий, -та, -те, Пр. Дуже вигнутий, покручений; суворий негіддатливий (*про характер*); складний для розуміння; стрімкий, високо піднятий, обривистий.

крутанина, -ни, ж. Пр. Метушня; безладний рух.

крутацтво, -ва, с. Пр. Крутійство, крутарство.

крутачка, -кы, ж. Пр. *Жін. до крутач.* Крутійка.

крутити; крутити мотузкы, Вр. Виготовляти мотуззя.

крутитися, кручуся, крутишся, Вр. Метушитися; іти по колу, залишаючись на місці.

крутячи, Пт. Петляючи.

крух; крух цукру, ч. Пр. Цукор в кількості 3 - 5 кг в одному куску.

крухий, -ха, -хе, Пр. Крихкий, ламкий. - *Крухы цястка добры при гербаті.*

крухо, присл. Ол. 1. Крихко, ламко. 2. Погано, недобре. - *Крухо з хворим при такій високій горячці.*

крухова; крухова сіль, ж. Вр. Кам'яна сіль (*на відміну від повареної солі*).

кручок, -чка, ч. Пр. Крючок.

крушина, -ни, ж. Ол. Кришина, крихта.

крушон, -шону, ч. Пр. Охолоджуюча, газована рідина-напій, що складається з білого вина і коняку або лікеру; газований фруктовий напій.

крявчати, крявчиш, -чит, Крякати. Видавати звуки "кря-кря", каркати.

кряк, -ка, ч., мн. кряча, крякы, Гж. Кущ; дерев'яниста рослина, що розгалужується вже від пня.

крякати, крякат, Вр. Квакати (*про качку-селезня*).

крячина, -ни, ж. Гж. Густі хвойні або листясті зарослі.

крячистий, -та, -те, Гж. Зарослий кущами.

крячитися, крячится, Гж. Розростатись гущавині.

крячок, -чка, ч. Гж. 1. Кущик. *Здрібн. до кряк.* 2. Водяний птах родини мартинів.

ксі!, виг. Вр. *Ксі-ксі!* (гонити свиней); *Гудзю-на!* (дають їсти свиням); *Люлю-сю!* (заганяє в кут).

к собі, виг., присл. Пт. До себе; ліворуч.

кстины, кстин, мн. Вр. Хрестини новонародженої дитини.

кстити, кщу, кстиш, кстит, Вр. Хрестити маля.

ку, прийм. Вр. До. - *Иду ку своїй хыжи, ку берегови.* - *Пришов ку мі мій рідний брат.*

кубло, -ла, с. Пр. Гніздо в землі або під коренями дерева, де розмножуються птахи, дрібні гризуни, плазуни.

кугик, -гика, ч. Ол. Сова.

кугикати, -гикаш, -кат, Ол. Кричати: "куги! куги!".

кудерявий, -ва, -ве, Ол. Кучерявий, непричесаний.

кудватий, -та, -те, Вр. Лохматий, кошматий, патлатий.

кудиля, -лі, ж. Пн. *Те саме, що куділь.*

куділь, -делі, Вр. Куделя, кужіль.

кудкудакати, -дакам, -каш, Вр. Кудкудакати; видавати звуки: "кудкудак".

кудлай, -лая, ч. Пр. *Те саме, що кудлач.*

кудлач, -лача, ч. Вр. Той, хто має довге, скуйовжене волосся або патлату шерсть.

кудлитися, кудлится, Пр. Робитись кудлатим, стирчати у різні боки.

кузня, -ні, ж. Рс. Майстерня, де куванням обробляють метал.

кудрі, -рів, мн. Пр. Кучеряве або завите волосся.

кудрявити, -рявлю, -виш, Ол. Завивати кучері, кучерявити.

кудрявитися, -рявлюся, -вишся, Ол. Витися, завиватися кучерями.

кужывка, -кы, ж. Ол. Дерев'яна або металева коробочка для води, камінного бруска, причіплена до пояса; служить при косінні.

кужівка, -кы, ж. Пн. *Те саме, що кужывка.*

куйовдити, -йовджу, -диш, Пр. Кошлавити волосся або вовну.

куйовдитися, -йовдиться, Пр. Ставати кошлатим. - *Волос в парібка куйовдив ся на вітри.*

кукавка, -кы, ж. Вр. Зозуля.

куваня, -ня, с. Рс. 1. Кукання, кування. 2. Заглядання.

кукати, кукам, -каш, -кат, 1. Кувати; видавати звуки, подібні до кування зозулі. - *Як кукавка закукала, то й яр настала.* 2. Заглядати. - *Ваньо кукнув без вигляд і увидів свою милу.*

кукєвка, -кы, ж. Вр. Булка з білої муки, з плетеним верхом (*батон*).

кукелка, -кы, ж. Ол. *Те саме, що кукелка.* Хала, євр. булочка.

кукелочка, -кы, ж. Ол. Пшенична шабасова булка у євреїв.

кукіль, -кілю, ч. Пр. *Те саме, що конколь.*

кукла, -ли, ж. Вр. Лялька.

куква, -ви, ж. Вр. *Див.* кукла.

кукурудзя, -дзі, ж. Ол. Кукурудза.

кукурудзяний, -на, -не, Ол. Кукурудзяний.

кукурудзянка, -кы, ж. Ол. 1. Кукурудзяна крупа. 2. Кукурудзяне бадилля.

кукуруканя, -ня, с. Пт. Кукурукання.

кукурукати, -рикам, -каш, Пт. Кукурукати.

кукуруця, -ці, ж. Св. *Див.* кукридзя.

кукуручанка, -кы, ж. Вр. Кукурудзяна мука.

кукуручана кулеша, ж. Вр. Кукурудзяна кулеша.

кукурудз, -рудза, ч. Ол. 1. Шишка хвойного дерева. 2. Початок кукурудзи.

кулачок, -чка, ч. Рс. *Здрібн.* до кулак. Кулачок.

кулеметчик, -чика, ч. Рс. Кулеметник.

кулитися, кулюся, -лишся, Пр. Сутулитися, зтулюватись.

куліг, -ліга, ч. Пр. Зимова забава в м'ясниці. Об'їзд громадою на

санчатах сусідніх домів, що поєднане також з танцями молоді.

куліга, -гы, ж. Пт. Кулик; птиця, що літає над водою.

кулубань, -бані, ж. Пн. Місце падіння водопаду.

кулачане полотно, Пн. Тканина із конопляних чи льняних ниток домашньої роботи.

кулявіст, -вості, ж. Ол. Кульгавість, кривість.

куляво, присл. Ол. Кульгаво, криво.

куляга, -гы, ж. Вр. 1. Милиця. 2. Людина, кулгава на ногу.

куляти, кулям, -ляш, -лят, Вр. Шкандибати, хромати, кульгати.

кульбастиий, -та, -те, Пт. Загнутий. - *Кульбастиий дзюбок у малого орляти.*

кулькы, -ків, мн. Рс. Картопляні галушки, кулястої форми.

кульомьот, -мьота, ч. Р[с]. Кулемет.

кульочка, -кы, ж. Пр. *Здрібн. до кулька, куля.*

кульчик, -чика, ч. Пр. Сережка; прикраса, прикріплювана до вух у жінок (*рос. серьга*).

кума, -ми, ж. Пр. Хрещена мати по відношенню до батьків хрещеника і до хрещеного батька. (**кумы, -мів, мн.** Кум і кума разом. **кумове, -мів, мн.** *Те саме, що кумы, або кумы чоловічої статі.*)

кумарка, -кы, ж. Вр. Комар.

кумач, -мачу, ч. Пр. Бавовняне червоне полотно.

кумир, -мира, ч. Пр. Хтось, ким всі захоплюються, поклоняються йому; ідол.

кумис, -мису, ч. Пр. Переферментоване кобиляче молоко.

кумканя, -ня, с. Пр. *Дія за знач. кумкати.*

кумкати, кумкам, -каш, -кат, Пр. Видавати звук "кум-кум" (*про жабу*).

кумната, -ти, ж. Св. Кімната.

куна, -ни, ж. Пр. Куниця; дрібний ссавець з цінним пушистим хутром.

кунтуш, -туша, ч. Пр. Кунтуш; дорогий, верхній, барвистий одяг - плащ, що не застібається. - *Гуляй, душа, без кунтуша. (н. пр.)*.

кунупевка, -кы, ж. Пн. Підсніжник.

купавка, -кы, ж. Вр. Світлячок.

купала, -ли, ж. Вр. *Див.* купавка.

купанка, -кы, ж. Миттєве занурювання у воду для освіження.

купаня, -ня, с. Пт. *Дія за знач. купати. Купання.*

купей, -пея, ч. Вр. Камінчак (*Saxicola L.*). - *Птах, што має гніздо в купах каменя.*

купелиско, -ка, с. Вр. Місце для купання.

купений, -на, -не, Пт. Куплений. *Дієпр. пас. мин. ч. до купити.*

куперда, -ди, ж. Пн. Конверт.

купец, -пця, ч. Пр. Купець; торгівець; власник торговельного підприємства.

купина, -ни, ж. Ол. Горбик на болотистій місцевості, порослий травою або мохом.

купіль, -пелі, ж. Пн. Вода для купання дитини.

куплет, -лета, ч. Рс. Куплет; строфа вірша, що має закінчену думку.

купля, -лі, ж. Пр. 1. Велика металева пряжка на військовому ремені, з символічним знаком. 2. Купівля, купування.

купний, -на, -не, Ол. Купівельний; пов'язаний з можливістю купувати; купований.

купник, -ника, ч. Вр. Птиця, що гніздиться серед каміння.

купно, -на, с. Ол. Купівля; закуплені речі. - *Зараз підемо до міста на купно.*

купон, -пона, ч. Пр. 1. Відрізна частина цінних паперів (*проценти*). 2. Відріз якоїсь тканини на костюм.

купочка, -кы, ж. Пт. *Здрібн. - нестл. до купа. Купонька.*

купчий, -ча, -че, Пн. Фабричний; виготовлений механічно для

продажи. - *Купче полотно* (фабрична, купована тканина).

купчиня, -ня, с. Пт. Купування, торгівля.

купчити, купчиш, -чит, Пр. Торгувати; купувати або продавати що-небудь.

куприковий, -ва, -ве, Св. *Прикм. до куприк.* - *Куприкове м'ясо то найтлустіше і найсмачніше м'ясо кури.*

кура, -ри, ж. Вр. Свійська птиця, яку розводять для одержання яєць і м'яса; самка півня.

кураж, -ражу, ч. Пр. Відвага, сміливість.

куражитися, -ражуся, -жишся, Пр. Видавати себе за сміливого, показуватись відважним.

курастра, -ри, ж. Пн. Молозиво; кип'яче молоко від корови, що тільки-що отелилась.

куратор, -тора, ч. Вр. 1. Церковний провізор. 2. Особа, якій доручено нагляд за чимось, за якоюсь роботою.

курація, -ції, ж. Пр. Лікування; курс лікування.

курва, -ви, ж. Пр. Проститутка, повія.

курган, -гана, ч. Пр. Курган; насип високої могили в давнині.

курдупель, -пля, ч. Рс. Мала ростом людина.

курдель, -деля, ч. Вр. Курдюк; жирове одкладення біля хвоста удеяких порід овець.

курділь, -діля, ч. Пр. *Те саме, що курдель.*

курорт, курорту, ч. Рс. Лікувально - відпочинкова місцевість. - *У нас курорт називали тіж здройовиском.*

куриєр, -єра, ч. Рс. Кур'єр. Назва газети в Польщі "Куриєр подзенни".

курево, -ва, с. Пр. Куриво; те що курять; курильний тютюн.

куріпатра, -ри, ж. Вр. Куріпка. - *Того маленького птаха, подібного до кури називають ищы: куропатва, куропатра, куропатла.*

курник, -ника, ч. Вр. 1. Клітка або приміщення для курей. 2. Місце для хору в церкві.

курний, -на, -не, Пр. 1. Задимлений, який димить. 2. Який опалюється піччю без димаря. - *Курну хыжу не споткате тнеска нигде.*

курок, -рка, ч. Пр. 1. Частина ударного механізму в ручній вогнепальній зброї; спусковий гачок. 2. Курок; циліндрична втулка затикати пляшки. 3. Краник у водопроводі.

курочка, -кы, ж. Пр. *Здрібн.* - *пестл. до кура.*

курсант, -санта, ч. Рс. Курсант; учень курсів.

курсива, -ви, ж. Пр. Курсив; похилий друк, шрифт.

куртак, -така, ч. Пн. Куртак з саморобного сукна.

куртий, -та, -те, Пн. Короткий. - *Куртий ніж.*

курточка, -кы, ж. Пт. Куртка фабричного виробництва. *Здрібн.* [до] куртка.

курча, -чати, с. Ол. Курятко мале пташа курки.

курчати, курчат, Ол. Бурчати в животі.

кура, -ряти, с. Ол. *Те саме, що курча.*

курава, -ви, ж. Вр. 1. Снігопад з сильним вітром. 2. Дробні частини пилу, що носяться в повітрі.

курятина, -ни, ж. Пр. М'ясо курки.

куряч, -ряча, ч. Гж. Курець; той, хто має звичку курити і курить.

курячки, -чок, мн. Пт. Послід курей.

курячий, -ча, -че, Пт. *Прикм. до кура.* - *Куряча съліпота* (хвороба очей, при якій людина погано бачить в сутінках, при слабому освітленні).

кус, присл. Вр. Трохи. - *Болит мня кус голова.*

куситель, -теля, ч. Ол. Спокусник.

кусителька, -кы, ж. Ол. Жін. до куситель.

кусительський(-скі), -ка, -ке, Пт. Спокусницький.

кусити, -кусит, Ол. Спокушати. - *Кусит ня з'їсти того.*

кусіська, -кы, кусісерка, кусцінок, кусцінька, кусценкы, присл. Ол. *Всі ці прислівники здрібн. до присл. кус.*

кусник, -ника, ч. (куснік), Лз. Будь-який шматок хліба, відломлений або відрізаний. *Те саме, що дарап.*

кусо, присл. Пр. Коротко, обмежено; поганенько, кепсько. - *Кусо з ним на роботі в копальнях.*

кусок, -ска, ч. Пр. Частина від чого-небудь; шматок.

кустар, -таря, ч. Гж. Дрібний товаровиробник; ремісник самоучка.

кустарщина, -ни, ж. Гж. Кустарний промисел; примітивна робота ремісника.

кустриця, -ці, ж. Пр. Низька, дрібна, сухостійка гірська трава.

кустричка, -кы, ж. Пр. *Здрібн. до кустриця. - На поляні, окрім бідної кустрички, ніч не было.*

кусьнір, -ніра, ч. Пр. Кушнір; фахівець, що вичиняє хутра із шкур і шиє хутрянні вироби.

кусьнірка, -кы, ж. Пр. Ремесло кушніра.

кусьнірський(-скі), -ка, -ке, Пр. *Прикм. до кусьнір. - Кусьнірські фах високо ся цінит.*

кусьтикати, -тикам, -каш, Пт. Кульгати, шкутильгати.

кутати, кутам, -таш, -тат, -таме, -тате, -тают, Пр. Одягати у щось тепле, старанно закутувати. - *Закутай добрі дітину, жебы не змерзла.*

кутен, -гня, ч. Вр. Шлунок у свині. - *Кутен потрібен для виробу сальцесону.*

кутернога, -гы, ч. Ол. Клишонога людина.

кутец, -гця, ч. Ол. Хлів для свиней.

кутва, -ви, ч. Ол. Скуперда, жаднюга, скупа людина.

кути, кую, куєш, кує, куєме, Ол. Кувати, обробляти метал молотком.

кутя, -тя, с. Ол. Кування; ударяння молотком по металу.

кутя, -ті, ж. Пр. Обрядова каша з горіхами, медом, маком, вживана напередодні різдва.

куткати, куткам, -каш, Вр. Видавати пташиний звук: "кут-кут".

кутомір, -міра, ч. Пт. Прилад для визначення кутових розмірів.

кутяры, -рив, мн. Рс. Частина населення, що жила по кутках Лемківщини.

куфа, -фи, ж. Пн. 1. Велика бочка з покришкою. 2. Товста жінка (*презирл.*).

куфель, -фля, ч. Ол. Кухоль; посудина з ручкою для пиття.

куфер, -фра, ч. Пр. Кована скриня для святкового одягу.

куферок, -рка, ч. Пн. Скринька, чемодан.

куферочок, -чка, ч. *Здрібн. до куфер, куферок.*

куфлик, -лика, ч. Вр. Кухлик.

кухарити, -харю, -риш, Пр. Куховарити; готувати їжу.

Л

л, - Літера лемківського алфавіту на позначення приголосного звука "л" (вимовляється "ел").

лаба, -би, жс., мн. лабы, Вр. Нога у тварин або у пернатих. - *Пишеш, сину, як кура лабом.*

лабка, -кы, жс. Пр. *Здрібн. до лаба.* - *Хытре котеня не показує свої пазуры на лабках.*

лабкати, лабкаш, -кат, Вр. Клацати. - *Боцан лабкат: уаб-уаб-уаб.*

лабудати, -будам, -даш, Пр. Збирати щось, робити щось з великими труднощами. - *Та якоси злабудав єм тоту хыжу за п'ят років.*

лава, -ви, жс. Вр. 1. Дошка на стояках, на яку сідають. 2. Шкільна лава, парта. 3. Лава обвинувачених. 4. Вибій у шахті з суцільною системою розробки корисних копалин.

лавка, -кы, жс. Вр. 1. Кладка через річку або через рів. 2. *Те саме, що лава.* - *Сідай на лавку і читай лист.*

лавочка, -кы, жс. Гж. *Здрібн. до лавка.*

лагідний, -на, -не, Гж. 1. Тихий, спокійний, сумірний, ласкавий. 2. Приємний для сприймання: ніжний, м'який.

лагідні, присл. Гж. *Присл. до лагідний.* - *Лагідні обходилися з зятьом в хыжи.*

лагоджия, -ня, с. Пр. Погодження, помирення.

лагодити, -годжу, -диш, -дит, Пр. 1. Успокоювати, усувати непорозуміння, припиняти сварки. - *Молодята найперше ся сварили а потім ся лагодили.* 2. Усувати пошкодження, ладнати, робити придатним для дальшої праці.

лада, -ди, жс. Гж. Скриня з плоским покриттям (віком), для святкового жіночого одягу. - *На в'яно взяла з собом полну ладу лахів.*

ладанка, -кы, жс. Св. Мішечок з зіллям, що служить як талісман.

ладановий, -ва, -ве, Св. Ладановий, пахучий.

ладжений, -на, -не, Пр. *Дієпр. до ладити.* - *Коні юж ладжены і треба скоро выїжджати.*

ладити, ладжу, -диш, Св. 1. Спрягати коней. 2. Жити в злагоді.

ладнач, -нача, ч. Пт. Ладнач; людина, яка поладжує несправності.

ладний, -на, -не, Гж. 1. Гарний, красивий, вродливий. - *З того хлопця выросне ладний парбок.* 2. Благоустроєний, акуратно зроблений, вдало виконаний. - *Наша школа была така ладна, што ся пам'ятат на ціле життя.*

ладні, присл. Гж. Гарно, добре. - *Він ладні співат.*

ладовник, -ника, ч. Ол. Вантажник, такелажник.

ладовниця, -ці, жс. Ол. Патронташ.

ладовня, -ні, жс. Ол. Місце вантаження або розвантажування товарів.

ладуваня, -ня, с. Ол. Дія за знач. ладувати.

ладувати, -дую, -дуєш, Ол. 1. Заряджати вогнепальну зброю (*рушницю, гармату*). 2. Вантажити, навантажувати що-небудь; ладнати віз до дороги.

ладунок, -нка(-у), ч. Пн. 1. Заряд для зброї, набій. 2. Вантаж, товар.

лазар, -заря, ч. Рс. Людина покрита застарілими ранами, струпами; нуждар.

лазенка, -кы, жс. Рс. Невелике домашнє приміщення з ванною.

лазы, -зів, мн. Вр. Сінокоси в гірських лісах.

лазити, лажу, -зиш, -зит, Пр. 1. Ходити без мети, проникати скрізь. 2. Ходити на руках і ногах або плазувати. - *Дітина зачинат лазити.*

лазіня, -ня, с. Пр. Дія за знач. лазити.

лазня, **-ні**, *ж.* Рс. Загальнодоступне місце (*будівля*) для миття, парення.

лажня, **-ня**, *с.* Пт. *Див.* лажня.

лайбик, **-бика**, *ч.* Гж. Тілогрійка, лейбик. - *Лайбик мав на собі ружы червены.*

лайдак, **-дака**, *ч.* Пр. 1. Нікчема; людина з поганим характером. 2. Вживається як лайливе слово. - *Ты, лайдаку проклятий, не показуй ся мі до хыж.*

лайдацко, *присл.* О[л]. Негідно, мерзотно. *Тота робота выгядат лайдацко.*

лайдацтво, **-ва**, *с.* Ол. Мерзенність (*вчинок*); негідники, мерзотники.

лайдачина, **-ни**, *ч.* Ол. Негідник, мерзотник.

лайдачити, **-дачу**, **-чиш**, Пр. Ставати негідником, неробою; розпусничати.

лайно, **-на**, *с.* Пн. Коров'ячий гній.

лайняк, **-няка**, *ч.* Вр. Засохлі відходи корів, коней; гній.

лакнути, **лакну**, **-неш**, **-не**, Пр. Прагнути, хотіти їсти жадбно; бути голодним, терпіти голод.

лакомец, **-мця**, *ч.* Вр. Ласун, ненажера.

лакомий, **-ма**, **-ме**, Пр. Жадний, ненасичений, хтивий на їду, апетитний. - *Лакомий кусок* (апетитний кусень).

лакомитися, **-комлюся**, **-мишся**, Пр. Ласувати; їсти з хтивістю щонебудь смачне.

лакомо, *присл.* Пр. *Присл.* до *лакомий*.

ламаний, **-на**, **-не**, Сб. Ламаний, покришений на частини.

ламаниця, **-ці**, *ж.* Вр. Терлиця; пристрій для ламання конопель, льону. - *Лен ламают ламаницьом, глядят гладженицьом.*

ламанчак, **-чака**, *ч.* Пр. Закінчення вечорниць; вечоринкам учасників вечорниць, що закінчується жартівливою ломкою засобів прядіння, звичайно куделей. -

Ламаного гроша не вартат (про щонебудь дуже дешево).

ламливий, **-ва**, **-ве**, Вр. Ламкий, крихкий, делікатний.

лангуст, **-густа**, Рс. Їстівний морський рачок.

ландо, **-да**, *с.* Ол. Каретка з зашкеленими віконцями та відкидним верхом.

ланоліна, **-ни**, *ж.* Пр. Дезинфекуюча мазь, що одержується з жиру овечої вовни під час промивання її.

ланц, **-нца**, *ч.* Пр. Великий ланцюг; ряд металевих огнив, з'єднаних одне з одним.

ланцок, **-цка**, *ч.* Пн. *Здрібн.* до ланц.

ланцух, **-цуха**, *ч.* Вр. *Те саме, що* ланц.

ланцюшок, **-шка**, *ч.* Ол. Малий ланцюжок для годинника, або на шию для кулона.

лапаня, **-ня**, *с.* Ол. Ловлення.

лапанка, **-кы**, *ж.* Пт. 1. Дитяча гра в квача. 2. Облава на людей з метою вивезення їх.

лапати, **лапам**, **-паш**, **-пат**, Пр. Ловити, хватати. - *Лапай злодія! - кричав Олег.*

лапач, **-пача**, *ч.* Пр. Агент слідчої поліції; той, хто ловить когось, хватає кого-небудь.

лапівка, **-кы**, *ж.* Ол. Хабар.

лапско, **-ка**, *с.* Пт. Лапище, велика лапа.

лапу-цапу, *виг.* Пр. Абияк.

лапцюх, **-цюха**, *ч.* Пр. Обшарпанець, нуждар, бродяга; людина в брудному обдертому одязі.

ларьок, **-рка**, *ч.* Пр. 1. Невелика будка в лісі з знаряддям праці біля дерев. 2. Кіоск для торгівлі тютюном і спиртним.

ласиця, **-ці**, *ж.* Гж. Ласка; невелика жива тварина з тонким і гнучким тілом.

ласичка, **-кы**, *ж.* Гж. *Здрібн.* - *пестл.* до ласиця. Ласочка.

ласкотаня, -ня, с. Ол. Дія за знач. ласкотати.

ласкотати, -котам, -гаш, Ол. Лоскотати; подразненням шкіри, викликати нервово збудження, супроводжуване сміхом.

ласкоткы, -ток, мн. Пр. Властивість легко піддавати ласкотанню. - *Не знав см, же маиш такы сильны ласкоткы.*

ласкотливий, -ва, -ве, Ол. Лоскотливий, вразливий до лоскоту.

ластівка, -кы, ж. Пр. Ластівка; перелітний птах ряду горбцеподібних з вузькими гострими крилами.

ластовий, -ва, -ве, Пр. Ластовий; *прикм. до ласт.* Що має перепонки на ногах (*у пернатих*).

ласувати, -сую, -суєш, Пр. Їсти щось смачне, звисайно, солодке.

лата, -ти, ж. Пр. 1. Планка на дах під гонти, блаху, етерніт. 2. Кусочок тканини для залатання дірки в одязі.

латаний, -на, -не, Пр. Полагоджений одяг, на якому багато латок.

латвий, -ва, -ве, Рс. Зрозумілий, легкий, приступний.

латкати, латкам, -каш, -кат, Пн. Співати пісні з побутовим змістом.

латочка, -кы, ж. Пр. *Здрібн. до лата.*

лах, -ха, ч. Вр. Білля, одежа; різноманітний одяг.

лахман, -мана, ч. Ол. Старий поношений одяг; лахміття, стара білизна.

лацний, -на, -не, Ол. Легкий, вигідний, зручний.

лацно(-і), присл. Ол. Вигідно. - *В вагоні было лацно, бо было де спати.*

лащитися, лащуся, -щитися, Пт. Ластитися, виявляти прив'язаність (*про котів, собак*); приятелювати.

лаяти, ласш, лас, Пр. Гавкати. - *Пес лаяв цілу ніч.*

лаятися, лаюся, лаєшся, лаєся, Пр. Сваритися. - *Газда лаявся на вишиткых домашніх.*

ле, част. Ол. Но, же. - *Подте ле домів! - Чекай ле на ня!*

лебід, -бедя, ч. Св. Лебідь; великий перелітний водоплавний птах, з довгою, красиво вигнутою шиєю.

леб'юдка, -кы, ж. Св. Сапмка лебеда.

левеш, -веша, ч. Лз. Нем'ясний суп із заправою.

левиш, -виша, ч. Пн. Суп.

легковажыня, -ня, с. Ол. Легковажність, нехтування.

легковажыти, -важу, -ыш, -жыт, Ол. Ставитися легковажно до когось або чогось.

легкодух, -духа, ч. Пр. Несерйозна, легковажна людина; людина нерішуча, боязка, позбавлена сили волі.

легкомисні, присл. Ол. Легкодумно, легковажно.

леговиско, -ка, с. Ол. Лігво, лігвище.

легінь, -гіня, ч. Ол. Парубок.

легуваний, -на, -не, Пт. Легований; з додатками інших металів; міцніший. - *Легувана сталь дуже цінна.*

леда-хто, л.-кого, л.-кому, л.-кым, на л.-кім, Сб. Хто-небудь, будь-хто.

леда-що, л.-чого, л.-чому, л.-чым, на л.-чім, Сб. Що-небудь, будь-що.

леда-котрий, -ра, -ре, Сб. Котрий-небудь, будь-котрий.

леда-чий, л.-чыя, л.-чыс, Сб. Чий-небудь, будь-чий.

леда-який, л.-яка, л.-яке, Сб. Який-небудь, будь-який.

леда-яко, Ол. Як-небудь, абияк, сьак-так, так-сьак.

ледач, -дачи, ч. Ол. Ледар, ледащо; людина, яка не любить працювати. - *З ледачом ани ся не найи, ани нич не зробиш. (н. пр.).*

ледачына, -ни, ч. Вр. Ледацюга.

ледачниця, -ці, ж. Пр. Ледарка.

ледачство, -ва, с. Пр. Ледарство.

ледво, присл. Гж. Ледве, ледь, насилу. - *Пришов ледво живий.*

ледівка, -кы, ж. Вр. Лід, гололедниця.

лед (лід, люд), леду, на леді, ч. Ол. Льод, лід; замерзла вода, що перейшла в твердий, кристалічний стан.

ледовий, -ва, -ве, Ол. Льодяний.

ледовня, -ні, ж. Ол. Склад льоду, холодильник, льодовня. - *В хыжи зимно, як в ледовні.*

ледовиско, -ка, с. Ол. Ледяне поле; каток.

ледуватий, -та, -те, Рс. Ледовитий.

лежак, -жака, ч. Пт. Лежанка, шезлонг.

лежух, -жуха, ч. Вр. 1. Нероба, лінтяй, лежебока. 2. Козодій, лелек; нічний птах з родини горобиних.

лейба, -бы, ч. Св. 1. Розкисла, розлізла людина (*презирл.*). 2. Незручний одяг.

леленц, -ленца, ч. (годованиць), Лз. Дитина взята на виховання з дитячого будинку.

лелет, -лета, ч. Вр. Сова ( ).

леляя, -лії, ж. Гж. Лелія ( ).

леляяти, лелію, -лієш, Пр. Старанно доглядати; мати надію, пестити, голубити плекати.

лем, присл. Пн. Лише, тільки, лиш. - *Лем ты си, моя мила, спомни си. (нар. п.).*

лем-блис, присл. Пн. Дуже швидко.

лем-світ, присл. Пн. Вчас рано, раненько; тільки почне світати. - *Стан заран лем-світ.*

леміш, -міша, ч. Св. Частина плуга; ніж, що підрізує шар землі знизу.

лемоняда, -ди, ж. Ол. Лимонад.

лемчак, -чака, ч. Вр. Лемко на Закарпатті.

лен, присл. Ол. *Те саме, що лем (рідко вживане).*

лен, -ну, ч. Ол. Льон.

ленарство, -ва, с. Ол. Льонарство.

леник, -ника, ч. Сб. Льонок.

лениско, -ка, с. Пр. 1. Поле засіяне льном. 2. Місце, що залишилося після вибраного льону.

ленінец, -нця, ч. Пр. Ленінець.

ленюх, -нюха, ч. Ол. Лінюх; ліннива людина; ледар.

ленянка, -кы, ж. Пр. Полотняна хустина з льону.

леп, -пу, ч. Ол. 1. Мухоловка; густа і липка рідина, якою змазується весною стволи дерев, щоб на ній ліпилися комахи. 2. Липка глина.

лепарка, -кы, ж. Ол. Глина на цеглу.

леповатиця, -ці, ж. Ол. Липка глиняста земля.

леп'ярка, -кы, ж. Ол. *Те саме, що лепарка.*

лескотати, -котам, -таш, Вр. *Див.* ласкотати.

лескотливий, -ва, -ве, Вр. Лоскотливий.

лещет, -щета, ч. Пн. Тонка, дощечка для з'єднання поломаних частин.

ленійка, -кы, ж. Пр. Лінійка.

летати, летам, -таш, Св. Літати. - *Летают гуси през цілий ден.*

лева, -ви, ж. Пр. Взятка в грі в карти (*преферанс*).

лєварок, -рка, ч. Пр. Дентистичний інструмент для виважування зубів.

лєватива, -ви, ж. Пр. Клізма, клістир.

лєгалізуваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до легалізувати.*

лєгалізувати, -зую, -зуєш, Пр. Підписуючи документи, надавати законної сили, стверджувати правдивість їх.

лєгально(-і), присл. Пр. Згідно з законом, з дозволом; узаконено.

лєгат, -гата, ч. Сб. Представник римського папи; нунцій.

лєгendarний, -на, -не, Пр. 1. Славний; який своїм героїзмом, силою викликав багато легенд. 2. Який насправді не існує; вигаданий. - *Лєгendarну квітку напротици шукают дівкы в ніч купали.*

лєгєнда, -ди, ж. Пр. 1. Легенда; спис життя святого або якоїсь події з його життя. 2. Пояснення до географічної карти.

легіон, -йону, ч. Пр. 1. Дуже велика кількість кого-небудь. - *В тій купі було легіюны мурянок.* 2. Назва військових частин в деяких країнах.

легійоніста, -ти, ч. Пр. Солдат, що належав до польських легіонів.

легітимация, -ції, ж. Рс. Особистий паспорт; довідка про особу.

легітимуватися, -муюся, -муєшся, Рс. Представлятися, пред'являти особисті документи.

легуміна, -ни, ж. Ол. Запіканка; підсолоджена і в духовці запечена, ніше зварена, лапща.

легумінка, -кы, ж. Ол. *Здрібн. до* легуміна. Ласощі.

лектура, -ри, ж. Пр. Читання; рід читаних книжок. - *Не люблю кримінальної лектури, бо она мя мучит.*

летарг, -таргу, ч. Пр. Глибокий, довготриваючий сон, подібний до смерті: летаргія.

лещ, -ша, ч. Пр. Риба з породи карпа.

лещоты, лещот, мн. Пр. Дві дощинки, якими спресовували "сало" (*внутр. свин. жир*).

лыжечка, -кы, ж. Ол. Ложечка. *Здрібн. до* ложка.

лыжка, -кы, ж. Ол. Металева ложка; предмет, яким набирають рідку або розсіпчасту страву.

лыжник, -ника, ч. Ол. Полиця на ложки.

лыса, -сой, ж. Гж. Кличка корови.

лысак, -сака, ч. Вр. Лиса людина.

лыста, -ти, ж. Ол. Частина ноги нижче коліна. - *Болят ня лысты, же не можу ходити.*

либати, либаш, -бат, Пт. Пити молоко або воду (*про кота*). - *Юж довго кіт либат молоко.*

ливар, -варя, ч. Вр. Груба тріска (*поль. в'юр*).

ливча, -чи, ж. Пн. Кульпак у сноповому возі.

лиман, -ману, ч. Пн. Розширене устя ріки з морською водою, іноді з

грязями, що мають лікувальні властивості.

лизун, -зуна, ч. Пр. Підлабузник.

лизунец, -нця, ч. Пр. Грудка солі, що її дають лизати великій рогатій худобі або вівцям.

лижва, -ви, ж. Пр. Коньок, сталевий прилад для їзди по льду, ковзан.

лижник, -ника, ч. Св. Килим на ліжку, з довгої овечої вовни.

лик, -ка, ч. Ол. 1. Ковток. 2. Обиччя святих зображуваних на іконах.

ликати, ликам, -каш, -кат, Ол. Ковтати, ковтнути.

ликнути, ликну, -неш, Ол. *Див.* ликати.

ликуватий, -та, -те, Пр. Зроблений на зразок лика.

липец, -пця, ч. Пр. Липень. - *В липци юж дозрівають зерна.*

липина, -ни, ж. Пр. Липове дерево.

липнути, липну, -неш, Пр. Приклеюватись до чого-, кого-небудь.

липовий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до* липа.

липцьовий, -ва, -ве, Прикм. до липец. Липневий.

лисец, -сця, ч. Св. Не заросша нічим місцевість, оголена вершина гори.

лисина, -ни, ж. Св. 1. Голова, на якій випало і не росте волосся. 2. Біла пляма на лобі великої рогатої худоби.

листа, -ти, ж. Ол. Список осіб, реєстр.

листовка, -кы, ж. Ол. Обшивка з дерева.

листва, -ви, ж. Пр. Смужка якогось матеріалу додана для прикраси та уміцнення суконки; вузька дощинка.

лит, -ту, ж. Пр. Злива. - *У нас была страшна лит, затопило вишиткы поля і дороги.*

лихва, -ви, ж. Пр. Високий процент від позичених комусь грошей.

лихвар, -варя, ч. Пр. Людина, яка позичає комусь гроші за великий процент.

лиходій, -дія, ч. Рс. Незичливець; той, хто чинить лихо.

лихота, -ти, ч. Пр. 1. Бідак, злидар. 2. Річ маловартісна, низької вартості і якості; тандита.

лишай, -шая, ч. Пр. Трибкова хвороба шкіри людини або тварин.

лишачий, -ча, -че, Вр. Лисій. *Прикм. до лишка. - Лишачы уха короткы і остры.*

лишений, -на, -не, Рс. Залишений.

лишівка, -кы, ж. Вр. Їстівний гриб жовтого кольору, що росте в смерекових лісах; лисичка.

лишка, -кы, ж. Ол. Лисиця, лиса (*Lisi*).

лівша, -ши, ж. Гж. Лівша, манькут.

лігати, лігам, -гаш, -гат, Сб. Лягати, кластися, розпластуватись усім тілом на чому-небудь.

ліга, -гы, ж. Пр. Ліга, союз, спілка. - *Ліга народів проістнувала до Другой світової війни.*

лігар, -гаря, ч. Пн. Обтесаний чотиригранчастий брус, що кладуть під підлогу.

ліс, безос. ф. д. Пр. Іде дощ.

лік, -ку, ч. Ол. Лікарство, ліки.

лікарка, -кы, ж. Пр. Лікарка, особа з вищою медичною освітою.

лікер, -кєру, ч. Рс. Солодкий, ароматний спиртний напій.

лілея, -леї, ж. Гж. Лілія; декоративна цибулинна рослина, родина лілійних (*Lilium*).

лілійовий, -ва, -ве, Ол. Ліловий; кольору бузку або фіалки.

лігітимація, -ції, ж. Пн. *Те саме, що легітимація.*

лінитися, лінишся, -нится, Пт. 1. Лінуватися; не мати бажання працювати. 2. Линяти; поновлювати покрив пір'я, шерсті[,] панциря.

лініня, -ня, с. Ол. Линяння.

лінійований, -на, -не, Пр. Лінійований.

ліньскый(-скі), -ка, -ке, Ол. Минулорічний.

лінюх, -нюха, ч. Пр. Лінива людина; ледар.

ліпшати, ліпшам, -шаш, Пр. Кращати; ставати ліпшим. - *Хворому ліпшало з дня на ден.*

ліпчиця, -ці, ж. Вр. Обліпіха; рослина з родини огіркуватих.

ліп'янка, -кы, ж. Ол. Ліплянка, мазанка.

лісівка, -кы, ж. Ол. *Те саме, що лішівка.* Лисичка.

літаве; літаве теля, с. Вр. Неспокійне, бігаюче теля. - *Літаве теля до шкоди літат.*

літанина, -ни, ж. Ол. Біганина.

літарня, -ні, ж. Пн. Ліхтар "летючая миш".

літера, -ри, ж. Гж. Буква; письмовий знак, що позначає звук або сполучення звуків мови.

літник, -ника, ч. Пн. Спідниця.

літній, -ня, -не, Ол. Теплуватий. - *Найздоровіше ся мити теплом водом.*

літавка, -кы, ж. Вр. Водяний метелик.

літра, -ри, ж. Пр. Літр; міра об'єму рідини або сипких речовин.

літорка, -кы, Ол. Полудрабки; малі драбини для підводи.

літографуваний, -на, -не, Вирізаний на камені долотом рисунок, а потім з цього віддрукований.

літорост, -рости, ж. Ол. Паросток, лоза.

літочисліня, -ня, с. Пр. Літочислення.

літушній, -ня, -не, Пт. Літній.

ліхтар, -таря, ч. Пт. Свічник; освітлювальний пристрій, де світло захищене склом або слюдою.

ліхтарка, -кы, ж. Пт. Ліхтарник.

літрика, -кы, ж. Пн. Фонарик.

ліхтарочка, -кы, ж. Ол. *Здрібн. до ліхтар.*

ліца, -ци, ж. Гж. Віжка, повідя; довгі ремені, якими керують кіньми під час їзди.

ліцеальний, -на, -не, Пр. Ліцейний.

ліцеїста, -ти, ч. Пр. Ліцеїст; учень ліцею.

ліцеум, -уму, ч. Пр. Ліцей; Навчальний заклад, посередній між середньою школою (гімназією) і вузом.

ліцитатор, -тора, ч. Ол. Аукціоніст.

ліцитация, -ції, ж. Ол. Аукціон; публічні торги.

ліцитацийний, -на, -не, Ол. *Прикм. до ліцитация (аукціон).* Аукціонний.

ліцитувати, -тую, -туєш, Ол. Продавати з аукціону. - *Його маєток пустили на ліцитацию.*

лічіння, -ня, с. Пр. Лічення, лікування, догляд за хворим.

лія, лії, ж. Вр. Сильний дощ, злива. - *Лія надходить, бо сильно гурмит.*

лімбра, -ри, ж. Св. Металева або фаянсова тарілка на лампу, що відбиває світлові промені в середину приміщення.

лобода, -ди, ж. Сб. Бур'ян, що засмічує городні культури; листя деяких видів лободи вживають у їжу, як шпинат.

лобоз, -боза, ч. Вр. Лобур; лоботряс; бездіяльна і ледача людина.

ловеляс, -ляса, ч. Рс. Пристойний на вигляд обманщик жінок, підбивач жіночих сердець, спокусник, баламут.

ловец, -вця, ч. Пр. Ловець, мисливець.

ловкач, -кача, ч. Пн. Спритна, хитра людина.

ловранок, -нка, ч. Лз. Підвечірок - приймання їжі між обідом і вечерею (*в Закарпатті*).

лодка, -кы, ж. Ол. Човен.

лозина, -ни, ж. Ол. Лоза; довге, тонке кущове дерево порід верби; зрізані стебли цих рослин, як матеріал для деяких виробів.

лозиновий, -ва, -ве, Ол. Лозовий. *Прикм. до лозина.*

лозиняк, -няка, ч. Пр. Соловей.

лозинярок, -рка, ч. *Те саме, що лозиняк.*

лозняк, -няка, ч. Пр. Зарості лози.

ложити, ложу, -жиш, -жит, Ол. Витрачати гроші на кого-небудь, на що-небудь. - *Вісім років ложив єм на науку на нього.*

лойовий, -ва, -ве, Пр. Зроблений з лою, з овечого жиру, або з жиру великої рогатої худоби.

локайка, -кы, ж. Вр. Вівця з п'ятном біля очей. - *Біла уця, коло очей дакус чорна, називається локайком.*

локот, -ктя, ч. Пн. 1. Вісім пасем прядених ниток. 2. Давня міра довжини, що дорівнює довжині ліктьової кістки людини. 3. Лікоть у людини.

локша, -ши, ж. Пн. Лапша.

ломак, -мака, ч. Вр. Зводител, ломик (*Troglodytes parrulus*).

ломачок, -чка, ч. Вр. *Здрібн. до ломак.*

лони, присл. Вр. Минулого року.

лоньський(-скі), -ка, -ке, Ол. Минулорічний.

лопатка, -кы, ж. Пр. 1. Плечі. - *Положив го на лопаткы.* 2. *Здрібн. до лопата.* Маленька лопата.

лоївка, -кы, ж. Пр. 1. Свічка з лою. 2. Частина волового м'яса, що переросла жиром, охоче брана для готування їжі.

лопух, -пуха, ч., мн. лопуша, Вр. Бур'ян із широкими листками: реп'ях. Лопухи. - *Над ріком росло повно лопуша.*

лотай, -тая, ч. Вр. Латаття (*Caltha palustris*).

лоташ, -гаша, ч. Вр. *Те саме, що лотай.*

лотер, -тра, ч. Ол. Негідник, бандит.

лотриско, -ка, ч. Ол. Бандюга.

лотриця, -ці, ж. Ол. *Жін. до лотер.*

лотрівський(-скі), -ка, -ке, Рс. Бандитський.

лоток, -тока, ч. Пр. Дерев'яна скринька з ременем для перевіщення через плече для відкритої торгівлі.

луб, -бу, ч. Вр. Кора дерев.

лубы, -бів, *мн.* Пр. Закаблуки.

лубинь, -биню, ч. Пн. Люпин; рослина, що поправляє структуру піщаних ґрунтів.

лубін, -біну, ч. Ол. *Те саме, що лубинь.*

лубіновий, -ва, -ве, Ол. *Прикм. до лубін.*

лубок, -бка, ч., *мн.* луб'я, Пт. 1. Лубок; кора дерев. 2. Тверда перекладка на місці перелому; шина.

луговий, -ва, -ве, Пр. Водний настій по[с]елу. *Прикм. до луг.*

луджений, -на, -не, Пр. Луджений.

луджиня, -ня, с. Пр. 1. Доведення міді до блиску; нанесення олив'яного покриття на поверхню мет. виробів. 2. Замилування кому-небудь очей неправдою.

лужити, лужу, -жиш, -жит, Св. Лужити; варити в лузі, в попелі.

лужко, -ка, с. Гж. Ліжко.

лупа, -пи, ж. Ол. Лушпайка, лушпина (*на картоплі, на рибі*).

лупы, луп, *мн.* Ол. Лушпиння з картоплі.

лупина, -ни, ж. Ол. *Див.* лупа.

лупити, луплю, -пиш, Пт. 1. Здирати шкуру. 2. Лупцювати, бити.

лупкати, лупкам, -каш, -кат, -каме, -кате, -кают, Пт. Стріляти батогом. - *Лупкат бичом, як жене коні.*

лупнути, лупну, -неш, Вр. Лупнути. *Однокр. до лупити.* Вдарити.

луска, -кы, ж. Пр. Луска; шкірні утворення у риб.

лускати, лускам, -каш, -кат, Вр. Лускати, розриватися, давати тріщини.

лучка, -кы, ж. Рс. Лужок. *Здрібн. до лука. - Хто тя, лучко, буде косив, як я шаблю буду носив? (нар. п.).*

лучок, -чка, ч. Пр. 1. *Змени.* - *пестл. до лук.* 2. Частина пристрою в косі при косінні зернових.

лушак, -щак, ч. Вр. Вилущений горіх.

лушиня, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* лущити.

лущити, лущу, -щиш, -щит, Пр. Обчищати від шкаралупи, лузги; лузати.

любимец, -мця, ч. Св. Любимець.

любимиця, -ці, ж. Св. *Жін. до любимец.*

любится мі, Сб. Подобається мені.

любліня, -ня, с. Гж. Кохання, любов.

любовниця, -ці, ж. Гж. Коханка.

любост, -бости, ж. Ол. *Те саме, що любліня. - До чого ня гвела любост пренещесна.*

любуваня, -ня, с. Ол. *Те саме, що любліня.*

любувати, -бую, -буєш, -бує, Сб. Любити, милувати, кохати.

любчик, -чика, ч. Вр. Любисток; рослина з сім'ї зонтичних; за народним повір'ям засіб на пробудження любові (*Levisticum officinale L.*). - *Любчик дают зо сільом, жебы ся добрі коровы доіли.*

люб'янка, -кы, ж. Пр. Солома люпину; кошик сплетений з цієї соломи.

люд, леду, ледови, -дом, Пр. Лід, крига.

люде, -дий, *мн.* (людиска), Ол. Люди.

людиска, -ків, *мн.* Ол. *Те саме, що люде.*

людовец, -вця, ч. Пр. Прихильник народовладдя в Польщі.

людожерця, -ці, ч. Пр. Дика людина, що їсть інших людей; канібал.

людність, -ности, ж. Пр. Жителі; загал населення, що проживає в даній місцевості.

люзом, *присл.* Ол. Вільно, свобідно, ні з чим не зв'язано. - *Мале гача ходит люзом при кобилі.*

люзувати, -зую, -зуєш, Ол. Замінити, заступати. - *Хворого злюзував на варті молодий паробок.*

люзьні(-о), присл. Пт. Слабо, вільно. - *Колесо на ровери крутиться люзьні, бо недокручені с'рубкы.*

люзьний, -на, -не, Пт. 1. Незапружений (*про коня*). 2. Слабо забитий (*про цвях*). 3. Вільний, просторий (*про одяг*).

люжко, -ка, с. Вр. *Те саме, що лужко.*

люкер, -кру, ч. Ол. Глазур.

люкруваний, -на, -не, Ол. Глазурований.

люкрувати, -рую, -руєш, Ол. Глазурувати.

люксус, -суса, ч. Рс. Щось надзвичайно розкішне, вигідне, якісне.

люксусово, присл. Рс. Розкішно, вигідно, доброякісно.

люнета, -ти, ж. Пр. Оптичний інструмент для спостереження віддалених предметів; підзорна труба.

люра, -ри, ж. Ол. Бурда (*презирл.*). - *То не зупа, а люра.*

люпа, -пи, ж. Пр. Лупа; збільшуюче скло.

люстерко, -ка, с. Пн. Дзеркальце, дзеркалко. - *Ой, венгерко, пожив мі люстерко.*

люстро, -ра, с. Пн. Дзеркало.

люсьня, -ні, ж. Пр. Дрючок, що спертий на осі, підтримує драбину підводи.

лютіст, -тости, ж. Св. Лютість, сердитість, гнів; лють.

люз, -зу, ч. Рс. Вільне місце в ряді, в шерензі.

люк, -ка, ч. Пр. Отвір з сіней для проникнення на горище хати.

люг; люг спати, Гж. Положився спати.

люфка, -кы, ж. Гж. *Здрібн. до люфа.* Дуло вогнепальної зброї.

люфт, -та, ч. Св. Вільне місце, куди проходить повітря: провів, протяг

повітря; отвір в димарі для викликання протягу повітря.

люфты, -тів, мн. Св. Отвори під будинком, що служать для вентиляції.

люфтик, -тика, ч. Св. Скло у вікні в особливій рамці, що окремо відчиняється і служить для провітрювання приміщення; форточка.

люфтувати, -тую, -туєш, Св. Провітрювати.

лютаф, -тафа, ч. Св. Цебрик на трьох ніжках.

люштикувати, -кую, -куєш, Сб. Жити весело, безтурботно.

лябдати, лябдам, -даш, Пт. Плести небиліці, говорити нісенітниці.

лябіринт, -ринту, ч. Рс. Лабіринт; місце, з якого трудно вийти.

ляборатория, -рії, ж. Пр. Приміщення, де проводяться досліді, випробування, аналізи.

лява, -ви, ж. Пр. Лава; розтоплена маса, що виливається з кратера вулкана. - *В Татрах знаходиме сліди вульканічної ляви.*

лявета, -ти, ж. Пр. Лафет; підставка під гармату з приладами для наведення її на ціль.

лявина, -ни, ж. Пр. Маси зернистого снігу, що зсуваються в горах; сніговий обвал.

лявірування, -ня, с. Пр. Крутість, пристосування до певних обставин.

лявірувати, -рую, -руєш, Пр. Находити вихід у несприятливих умовах.

лягер, -гра, ч. Рс. Табір, лагер.

лягерний, -на, -не, Рс. *Примк. до лягер.*

ляда, -ди, ж. Пт. Прилавок в магазині; касовий прилавок.

лядік, -діка, ч. Ол. Дикий горошок.

лядник, -ника, ч. Св. Горошок в зерні, як бур'ян, який треба полоти.

лязарет, -рету, ч. Гж. Військова лікарня.

ляжка, -кы, ж. Пр. Стегно у людини.

ляйбик, -бика, ч. Пт. Каптан; чоловічий верхній одяг без рукавів.

ляк, -ку, ч. Ол. Сургуч.

лякер, -керу, ч. Гж. Лак; Плівкотворний розчин смол в спирті, скипидарі або маслі.

лякеркы, -рок, мн. Гж. Взуття із лакованої шкіри.

лякерня, -ні, ж. Рс. Фабрика лаку.

лякеруваний, -на, -не, Гж. Лакований, покритий розчином лаку.

лякерувати, -рую, -руєш, Гж. Покривати лаком.

лякей, -кея, ч. Пр. Прислуга в готелях, ресторанах; панський слуга.

лякмус, -муса, ч. Рс. Рослинна фарба, що служить як індикатор кислотності (синій лакмусовий папірець у кислотному середовищі набуває червоного кольору).

лякуваний, -на, -не, Рс. Заклеєний сургучом.

ляконічний, -на, -не, Пр. Гранично стислий і чіткий; сказаний в кількох словах.

лакомий, -ма, -ме, Пр. Дуже смачний, ласий; привабливий, спокусливий, принадний.

лакомитися, -комлюся, -мишся, Пр. Прагнути заволодіти ким-, чим-небудь.

лакомі, присл. Пр. *Присл. до лакомий. - Смотрит ся на ню лакомі, аж му очы блищат.*

ляксувати, -сує, Ол. Проносити, мати понос. - *Чогоси го ляксує; певні наївся зеленини.*

лялюся, -сі, ж. Ол. Вифранчена дівчина. *Здрібн. до лялька.*

ляльочка, -кы, Ол. Лялечка.

лямент, -менту, ч. Рс. Голосний плач, нарікання.

ляментувати, -тую, -туєш, Рс. Нарікати, жалітися, скаржитись дуже голосно.

лямпа, -пи, ж. Ол. Лампа; прилад для освітлення.

лямпас, -паса, ч. Пр. Кольорова смужка іншого сукна, що вшивається в формені штани.

лямпаш, -паша, ч. Пт. Каганець, вогонь якого захищений від зовнішнього середовища склом.

лямпка, -кы, ж. Пр. Електричний, кишенковий фонарик.

лямповий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до лямпа.*

лямпочка, -кы, ж. Пр. *Здрібн. - пестл. до лямпа.*

лямуваний, -на, -не, Пр. Обшитий тасемкою.

лямувати, -мую, -муєш, Пр. Обшивати чимсь краї тканинного матеріалу.

ляти, лію, лієш, ліє, Пт. 1. Випускати рідину, виливати, наливати. - *Налієш молока в тоты два дзбанкы. 2. Лити. - Дойдж ліє юж два дны. - Ляти в тардло (напиватись).*

ляний, -на, -не, Ол. Литий. - *Ляне кісто дают з росолом.*

лянник, -ника, ч. Св. Зернові відходи: горох, кукіль.

ляндавец, -вця, ч. Пт. Говорун без причини.

ляндити, лянджу, -диш, Пт. Нудно говори.

ляня, -ня, с. Ол. 1. Лиття дощу. - *Набридло мі тото ляня. 2. Прочуханка, догана. - Але-с тнеска достав ляня от няня.*

ляпа, -пи, ж. Пн. Плітка.

ляпка, -кы, ж. Пн. *Здрібн. до ляпа.*

ляпати, ляпам, -паш, Пр. 1. Наговорювати неправду на когонебудь. 2. Падати краплями; ронити краплі на що-небудь.

ляпкати, ляпкам, -каш, Пр. Бити в ладоні, аплодувати.

ляс, -су, ч. Гж. Ліс (*рідко вжив.*).

ляска, -кы, ж. Гж. Кийок для підпирання, палиця.

лятрина, -ни, ж. Рс. Яма для фекаліїв в таборах, лагерьх.

лярва, -ви, ж. Вр. 1. Погана жінка. 2. Лялечка, кокон комахи.

ляубзега, -зеги, ж. Ол. Лобзик; ручний інструмент для випилювання.

ляубзеговий, -ва, -ве, Пр. *Прикм.* до ляубзega. Лобзиковий.

ляуфер, -фера, ч. Пн. Шахова фігура слона; бігун.

ляфірінда, -ди, ж. Пр. Жінка (*презирл.*), яка думає тільки про себе, про свій одяг і не доглядає дому і господарства.

ляхавка, -кы, ж. Вр. Полька.

лях, -ха, ч., *мн.* **ляхы**, Ол. Поляк, житель польських рівнин.

ляцкый(-цкі), -ка, -ке, Св. Польський, католицький.

ляшота, -ти, ж. Св. Ляхи, поляки (*през.*).

льокай, -кая, ч. Ол. Панський слуга, людина кімнатної служби.

льокайський(-скі), -ка, -ке, Пр. Принижений, позбавлений людської гідності.

льокайство, -ва, с. Пр. Становище лакея; запобігання перед багатими або сильними цього світу.

льокайка, -кы, Ол. Покоївка; дружина лакея.

льокайчик, -чика, ч. Рс. Маленький лакей, хлопчик до послуг.

льокалізм, -лізму, ч. Ол. Вислів властивий тільки певній місцевості.

льокаль, -калю, ч. Рс. Квартира, приміщення; частина дому, що становить певну цілість.

льокатор, -гора, ч. Пр. Квартирант; той, хто наймає квартиру від власника дому.

льокаторка, -кы, ж. Пр. *Жін.* до льокатор.

льокаторський(-скі), -ка, -ке, Рс. Квартирний.

львиця, -ці, ж. Св. Левиця, самка льва.

льв'ячий, -ча, -че, Св. Лев'ячий.

льоды, -дів, *мн.* Пт. Морозиво.

льок, -ка, ч. Пт. Локон, кучері. - *Чорне волося вило ся льоками по плечах.*

льокомотива, -ви, ж. Ол. Локомотив, паровоз.

льомпа, -пи, ч. Пн. Бовтун.

льонок, -нка, ч. Пн. Заколесник у возі.

льонт, -ту, ч. Шнурок насичений легкозапальною речовиною, який служить для запалювання вибухових матеріалів: бомб, мін, фаєрверків.

льорнета, -ти, ж. Рс. Бінокль; побільшуючі скла, вправлені в двох, сполучених з собою, трубках.

льодовик, -вика, ч. Пр. Льодовик; скупчення великих мас льоду.

льорка, -кы, ж. Пр. Вагонетка, що її посувають вручну по рейках.

льос, льосу, ч. Рс. 1. Доля, пригода. 2. Лотерейний білет.

льосувати, -сую, -суєш, Рс. 1. Тягти жеребок. 2. Грати на лотереї.

льосовий, -ва, -ве, Рс. Залежний від випадку. *Прикм.* до льос.

льосування, -ня, с. Ол. Жеребкування.

льотерия, -рії, ж. Рс. 1. Розігрування грошових сум або речей по білетах. 2. Рискована справа.

льотник, -ника, ч. Пр. Льотчик; пілот; водій літака.

льотниско, -ка, с. Пр. Аеродром.

М

м, - Літера лемківського алфавіту на позначення приголосного звука "м" (вимовляється "ем").

м, *присл.* Ол. Я. - *Не того-м ту пришла, бы-м їла, бы-м пила.*

ма; **ма быти**, Вр. Має бути; мабуть.

мавзолей, **-лєю**, *ч.* Пр. Велика надмогильна архітектурна споруда. - *На Красній площі стоїт мавзолей Леніна.*

мавкиати, **мавкам**, **-каш**, **-кат**, Пн. Видавати звуки kota: м'яв-м'яв.

магазин, **-зину**, *ч.* Пр. Склад товарів, збіжжя, металів і т. п. - *В магазині было зобране войскове обмундування.*

магазинер, **-нера**, *ч.* Пр. Комірник, кладівщик.

магазинувати, **-ною**, **-нуєш**, Пр. Переховувати на складі; звозити на склад.

магера, **-ри**, *ж.* Вр. *Див.* магера.

магонь, **-гоня**, *ч.* Пр. Сорт дуже твердого коричневого дерева, з якого роблять фюрнір.

магель, **-гля**, *ч.* Пр. Рубель; Прилад для прасування, способом катання, вручну, випраної і висушеної білизни з домотканого льняного полотна.

магельниця, **-ці**, *ж.* Ол. *Те саме, що магель.* - *Магельниця складатся з рамака, и катулькы.*

магера, **-ри**, *ж.* Рс. 1. Зла, сварлива жінка (*зневажл.*). 2. Магера; одна з трьох богинь помсти в давньогрецькій міфології.

магеран, **-рана**, *ч.* Вр. Мадеран, рослина (*Originum majorana*).

магік, **-тіка**, *ч.* Пр. 1. Маг, обізнаний з чорною магією. 2. Фокусник, ілюзіоніст (*переносн.*). 3. Майстер на всі руки.

магія, **-гії**, *ж.* Рс. 1. Магія; сукупність прийомів та обрядів, які, за уявленням забобонних людей, мають чудодійну силу; чаклунство, чарівництво. 2. Щось загадкове, незрозуміле.

магістерство, **-ва**, *с.* Пр. *Те саме, що магістрат.*

магістраля, **-лі**, *ж.* Пр. Магістраль; головна дорога.

магістрат, **-рату**, *ч.* Пр. Міська рада, магістрат.

маглювати, **-люю**, **-люєш**, Пр. Валкувати, качати білизну.

магнат, **-ната**, *ч.* Рс. Магнат; вельможа; член аристократичного роду.

магнес, **-несу**, *ч.* Пр. Магніт.

магнолія, **-лії**, *ж.* Пр. Магнолія; субтропічне дерево або кущ з великими білими квітами.

магура, **-ри**, *ж.* Пр. Назва високої гори покритої лісом. Часто зустрічається.

мадрас, **-расу**, *ч.* Пт. Напівшовкова тканина.

мадляр, **-дяра**, *ч.* Ол. Угорець мадляр. - *Ой, піду я на мадляр, кому я то перко дам? (нар. п.).*

мадярка, **-кы**, *ж.* Ол. *Жін. до мадляр.*

мадярський(-скі), **-ка**, **-ке**, Ол. Угорський.

маєран, **-рану**, *ч.* Сб. Рід зілля.

має хуть, Лз. Апетит (*тільки в Закарпатті*).

маз, **-зи**, *ж.* (**мазь**, **-зи**), Пт. Дьоготь; жир для замазування осей кола.

мазальник, **-ника**, *ч.* Пт. Щітка до змазування.

мазальниця, **-ці**, *ж.* Пт. Горщик з білою глиною для білення печі після щоденного палення.

мазаний, **-на**, **-не**, Св. *Дієпр. пас. мин. ч. до мазати.*

мазанка, **-кы**, *ж.* Сб. Глиняна хатка, вимащена глиною.

мазаня, **-ня**, *с.* Пт. Мазання, натирання, стирання.

мазати, **мажу**, **-жеш**, **-же**, Покривати шаром рідкої глини, мазі, жиру; робити мазки на якійсь поверхні.

мазливий, **-ва**, **-ве**, Ол. Плачливий, марудний.

мазниця, -ці, ж. Сб. Посудина для мазі.

мазок, -зка, ч. Пр. Мазок; один рух рукою з чимсь, що ним можна мазнути.

мазуратий, -га, -ге, Вр. Брудний, невмиваний, зап'ятнаний.

мазут, -зуту, ч. (мазута), Пр. Маслянистий залишок після перегонки нафти.

мазутовий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до мазут, мазута.*

мазюкати, -зюкам, -каш, Пр. Розмазувати, забруднювати маззю; погано малювати (*зневажл.*). - *Та намазюкав там штоси хлопчиско в зошиті.*

мазяр, -зяра, ч. Пр. Дегтяр; Людина, яка виготовляє і розвозить та продає "мазь".

мазярка, -кы, ж. Ол. 1. *Жін. до мазяр.* 2. Мазниця, дегтярниця; посудина, якою вимірювали кількість мазі. 3. Професія людини, яка займалась цим ремеслом.

мазярня, -ні, ж. Ол. Фабрика, де з смоли соснового дерева або з нафти і земного воску виготовляють різні "мазі" і "смари".

мазярський(-скі), -ка, -ке, Пр. *Прикм. до мазяр.* - *Мазярські віз (спеціально підготовлений до далекої дороги, з усіма можливими вигодами, віз); Мазярські пут (Коротші по відстані польові дороги, що ними користувалися "мазяры").*

мажа, -жи, ж. Св. Виложений дерев'яним лубом чумацький віз, з запряженими до нього волами.

маїти, маю, маїш, маїт, Ол. Прикрашати зеленими гілками, листям липи свої хати.

май, мая, ч. Пр. Травень. - *Май - найгарший місяц в році.*

майдан, -дану, ч. Гж. Велика площа в селі, місце вільне від хат.

майдати, майдам, -даш, -дат, Вр. Хитати, виляти, вертіти, крутити. - *Майдат пес хвостом на вишиткы страны, бо познав свого тазду.*

майзель, -зля, ч. Пр. Зубило; сталеве долото для різання металевих листів.

майка, -кы, ж. Пн. 1. Кульбаба; трав'яниста рослина родини складноцвітих, пухнасте насіння якої, розноситься вітром. 2. Сорочка без рукавів і без коміра.

майкеткы, -ток, мн. Пт. Коронки, мереживо.

майкут, -кута, ч. Пт. Лівша.

май-ле!, н. сп. д. Ол. Май-же! тримай-же! - *Май-ле свій розум, а не дуже когоси слухай!*

майна, -ни, ж. Св. 1. Шахта (з америк.). 2. Команда при вантажних роботах, що означає: "спускай!", "донизу!", протилежне "віра!".

майно, -на, с. Гж. Речі, які комусь належать на правах власності.

майновий, -ва, -ве, Гж. *Прикм. до майно.*

майовий, -ва, -ве, Св. Травневий. - *Сонцьом майовим заблисло на світі. - Майовий хруц.*

майоліка, -кы, ж. Пр. Керамічні вироби з сірої глинки, покриті прозорою, різнокольоровою емаллю і мальовані вогнеривкими фарбами; старі художньо прикрашені фарфорові вироби.

майоліковий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до майоліка.*

майонез, -незу, ч. Пт. Соус з олії і жовтка для підливання холодного м'яса, риби і т. п.

майонток, -тку, ч. Рс. Нерухома власність, будинки, земельна власність.

майський(-скі), -ка, -ке, Рс. Травневий. *Прикм. до май.*

майстерка, -кы, ж. Ол. Праця ремісника.

майтек, -тка, ч. Рс. Матрос (з поль.).

майткы, -ток, мн. Св. Жіночі труси.

мак; мак загорідний, ч. Вр. Мак (*Papaver somniferum*).

макарон, -рону, ч. Ол. Макарони, вермішель.

макаронізм, -нізму, ч. Пр. Вислів іншомовного походження невідповідно вжитий в рідній мові, що надає йому гротескового характеру.

макета, -ти, ж. Пр. Макет; зразок первинної різб'ярської роботи.

маківка, -кы, ж. Пр. Насінна головка маку.

маківник, -ника, ч. Пр. Булка з маком.

маківочка, -кы, ж. Пр. Лушпиння з маківки.

маклерство, -ва, с. Пр. Маклерство, песередництво при продажі і купівлі.

маковий, -ва, -ве, Пр. Маковий, зроблений з маку.

макогон, -гона, Пр. Макогін, палка з головою для розтирання.

маковина, -ни, ж. Вр. Дикий мак, мачок (*Papaver hocus*).

маковінец, -нця, ч. Вр. *Te same, що маковина. - Росне по зерні.*

макух, -куха, ч. Пр. Макуха; залишки після вичавлення олії з насіння олійних культур.

макутра, -ри, ж. Пр. Макітра.

макуховий, -ва, -ве, Пт. *Прикм. до макух.*

малахіт, -хіту, ч. Пр. Сорт зеленого дорогоцінного каменю, що використовується для прикрас.

маленьство, -ва, с. Ол. Малятко, маляточко; дитячі роки. - *З маленьства вчився він барз добрі.*

малиняк, -няка, ч. Ол. Малинник.

мало..., Перша частина складних слів, що відповідає слову малий, напр.: *маловажити, маловажність, маловживаний, маловивчений, маловір, малобесідливий, малограмотний, малограмотніст, малодосвідчений, малозаселений, малоїжджений, малокаліберний, малокваліфікуваний, малоношений, малоосвічений, малопереконливий,*

малопідготований, малорос, малорозвинений.

малюванка, -кы, ж. Сб. 1. Кольорова ілюстрація, невибагливий малюнок. 2. Спідниця мальована в квіти. 3. Крашанка, писанка.

малюсенький(-кі), -ка, -ке, Малюсінський.

малюцький(-цкі), -ка, -ке, (малюцький, -ка, -ке), Вр. Дуже малий. - *Морскы свинкы сут малюцькы.*

маля, -ляти, с. Пт. Маля.

маляга, -гы, ж. Вр. 1. Повільна людина. - *Тот, што робит помали.* 2. Сорт солодкого вина.

маляса, -си, ж. Пр. Залишки після переробки цукрових бураків на цукор; використовується як корм для худоби.

мальовидло, -ла, с. Ол. 1. Художній малюнок, картина. 2. Косметика для малювання обличчя; бланш, руж.

мальок, -лька, ч. Пр. Мальок; риба, що її випускають у воду, у стави і озера.

мамидло, -ла, с. Пр. Примара, мара, мана; предмет, що вабить до себе; міраж, фата моргана.

мамитель, -теля, ч. Ол. Звабник.

мамителька, -кы, ж. Ол. Звабниця.

мамінія, -ня, с. Ол. Ваблення, маніння. *Дія за знач. мамити.*

мамити, мамит, Сб. Приваблювати, зводити, обманювати.

мамка, -кы, ж. Пр. Жінка, яка кормить грудною чужою дитину. - *Штучна мамка* (пляшка для кормлення немовлят).

мамляти, мамлям, -ляш, Пр. 1. Белькотати, мимрити; говорити щось незрозуміло, невиразно, по-дитячому. 2. Плямкати язиком або ротом. 3. Робити щось повільно. - *Што ты мамляши то так довго?*

мамона, -ни, ч. Пн. 1. Чоловік, який живе чужим розумом і говорить, що на язик попаде; уособлення

користолюбства. 2. Гроші, земне багатство; жадібність.

мамрати, мамрам, -реш, -ре, Пр. Мимрити, мурмотіти під носом, бурчати, гнівливо повільно і тихо говорити.

мамрай, -рая, ч. Ол. Мимрій, буркотун.

мамротаня, -ня, с. Пт. Дія за знач. мамрати, мамротати.

мамротати, -рочу, -чеш, -че, Пт. *Те саме, що мамрати.*

мамуна, -ни, ж. Вр. Зачарована постать; привид.

мамунка, -кы, ж. Пт. Лялечка, дитяча іграшка.

мамунька, -кы, ж. Пр. Мамочка.

мамуся, -муся, ж. Вр. Мамуся, матінка.

мамут, -мута, ч. Пр. Мамонт; вид слона льодовикового періоду.

мамутовий, -ва, -ве, Пр. Мамонтовий.

мамцюсь, -цюсі, ж. Вр. Матуся, ненечка, мамуся. *Здрібн. до мама.*

мамця, -ці, ж. Вр. *Те саме, що мамцюсь, мамцюся.*

мана, -ни, ж. Пр. Мана, привид, примара; злий дух. - *Якаси мана го опутала и не пам'ятат, што робит.*

мандаляция, -ції, ж. Пн. Завивка.

мандарин, -рина, ч. Пр. Назва вченого або державного урядовця в Китаї.

мандаринка, -кы, ж. Пр. Сорт апельсину; невелики, оранжевого кольору, кисло-солодкий фрукт.

мандат, -дата, ч. Рс. 1. Мандат, уповноваження, доручення. 2. Право на управління колишніми німецькими колоніями (*після першої світової війни*).

мандрита, -ти, ч. Сб. Наставник чоловічого монастиря.

мандрівочка, -кы, ж. Сб. Переміщення за межі постійного місцепроживання. - *Молодому козакові мандрівочка пахне. (н. п.).*

манекін, -кіна, ч. Пр. Людська фігура зроблена з чого-небудь, для показу на ній одягу і т. п.

манєбри, -рів, *мн.* Рс. Навчання військ близьких до боєвих умов.

манєра, -ри, ж. Рс. Спосіб поведінки; манєра.

манєрка, -кы, ж. Рс. Похідна металева фляжка, що загвинчується.

маніпуляция, -ції, ж. Пр. Всяка дія зроблена руками уміло і швидко.

маніфєстация, -ції, ж. Пр. Збірне, загальнонародне показання своїх політичних переконань, свого способу мислення.

манкет, -кєта, ч. Ол. Манжет; вилога рукава.

манко, *невідмін.* Пр. Нестача, недобір; сума, що її згори признають касирам, кладовщикам на покриття неминучих втрат, при важенні, мірянні і т. п.

манліхєр, -хєра, ч. Пр. Гвинтівка, карабін з укороченим дулом (*від назви винахідника Манліхєра*).

мантель, -гтя, ч. Св. 1. Довгий плащ. 2. Чорна накидка, що накриває голову і плечі. 3. Вид жіночої пелерини.

мантиля, -лі, ж. Ол. Кусок білого льняного полотна, який вживають жінки як накидку, коли йдуть в церкву.

мантия, -тії, ж. Сб. Довгий плащ без рукавів для вищого духовенства.

манькут, -кута, ч. Ол. Лівша; людина, яка вживає тільки лівої руки.

манья, -нї, ж. Ол. Психічна розумова хвороба; якась особлива думка, що охоплює розум, хворобливий нахил до безкорісних дій, хвороблива думка про незвичайність його особи.

маньяк, -яка, ч. Пт. Дивак, розумово хворий.

мапа, -пи, ж. Пр. Географічна карта.

мара, -ри, ж. Пр. Сонне бачення; сон повний мрій; привид, примара,

уявна істота, нічний злий дух, що наче непокоїть людей.

маразм, -разму, ч. Пр. Стан занепаду, ослаблення внаслідок старості або важкої хвороби людини.

маранча, -чи, ж. Вр. Велика кількість. - *Маранча гусаниця на капустах*.

марганцьовий, -ва, -ве, Марганцевий.

маргарина, -ни, ж. Пт. Маргарин; штучне масло.

маргариновий, -ва, -ве, Пт. *Прикм. до маргарина*.

марево, -ва, с. Пр. Міраж; витвір уяви, видіння.

маргінес, -несу, ч. Ол. Поле зошита, книги.

маренка, -кы, ж. (маринька), Пн. Медальйон.

мареня, -ня, с. Пр. Марення; прагнення чогось, вимріяна річ, ідеально чарівна.

марец, -рця, ч. Ол. Березень. - *Як настане марец, то замерзне під плотом старец. (н. пр.)*.

маринарка, -кы, ж. Пр. 1. Морський флот. 2. Чоловічий піджак.

маринарський(-скі), -ка, -ке, Властивий морському флоту або матросу.

мариндя, -ді, ж. Пн. Їжа на дорогу; холодні харчі на роботу.

мариніста, -ти, ч. Рс. Художник, що змальовує або описує море і красвид моря.

маринуваний, -на, -не, Пт. Маринований; заправлений оцтом і спеціями для довгого зберігання.

марикувати, -кую, -куєш, Пн. Вважати кривдою для себе.

марити, марю, -риш, -рит, Пр. Мріяти; перебувати в світі уяви; уявляти щось в незвичайних образах, уявляти собі щось фальшиво.

марім'ята, -ти, ж. Ол. Зілля кашмір (*Fanacetum balsemits L.*).

маркер, -кера, ч. Сб. 1. Граблі з двома або трьома зубцями для позначення рядків на ріллі. 2.

Оболуговуючий під час гри на більярді.

маркізета, -ти, Пт. Тонка, напівпрозора шовкова біла тканина з суканої пряжі.

марксизм, -ксизму, ч. Пр. Світогляд за вченням Карла Маркса.

марксиста, -ти, ч. Пр. Прихильник вчення К. Маркса.

маркувати, -кую, -куєш, Св. Робити невеликі борозни маркером для посадки картоплі, бураків та інших просапних культур.

мармуляда, -ди, ж. (мармоляда, -ди, ж.), Ол. Мармелад; розварені з цукром і загуслі фрукти.

мармуновий, -ва, -ве, Вр. Мармуровий; з каменю-мармуру. - *Квіток мармуновий*.

марник, -ника, ч. Вр. 1. Нечиста сила, чорт. - *Г нім сидит марник. - Марник бы ты взяв!* 2. Марнотратник. - *Марнотратник мій сын, розпустив марні вишитки пінязі, якы-м му дав*.

марні, присл. Ол. 1. Марно, даремно. 2. Мізерно, мало. - *Марні зароб'ям*.

марновір, -віра, Св. Забобонна людина.

марнотравний, -на, -не, Ол. Марнотратний.

марнотратство, -ва, с. Ол. Марнотратство.

марнотравця, -ці, ч. Ол. Марнотрат, марнотратник, розтринькувач.

марнотрат, -трата, ч. Св. *Те саме, що марнотравця*.

марудер, -дера, ч. Пр. Солдат, який на марші залишається навмисне позаду загону; солдат - волоцюга, що допускається грабунку; людина, яка запізнюється.

марудити, -руджу, -диш, Пр. Відставати, зволікати з роботою.

марузгати, -рузгам, -гаш, Пн. Мазати, розмазувати (*в знач. неохайно*).

маручати, -ручам, -чаш, Ол. Мурмотіти, бурмотіти, бубонити під носом.

марципан, -пана, ч. Пр. Тісто з товченого мигдалю, сметани, горіхів і цукру; щось дуже смачне і незвичайне.

марципановий, -ва, -ве, Пр. Щось дуже особливе на смак.

марцьовий, -ва, -ве, Гж. Березневий.

масакра, -ри, ж. Ол. Різня, побій.

масакрувати, -рую, -руєш, Ол. Вибивати, жорстоко убивати, різати.

масар, -саря, ч. Пт. Ковбасник; майстер м'ясних виробів.

масарня, -ні, ж. Пт. Ковбасна; майстерня по виготовленні різних м'ясних виробів.

масарський(-скі), -ка, -ке, Пт. Ковбасний, різницький. - *В масарськiм скленi треба купити мiшанини до хлiба.*

масарство, -ва, с. Пт. Перероблювання м'ясних продуктів; ковбасне виробництво.

масельниця, -ці, ж. Ол. 1. Маслеробка; масниця. - *Як не було в хьжи боденкы, то масло збивали в великій фляшці - масельници.* 2. Посуда, в якій подається масло.

масеса, -си, ж. Ол. Повільна, безпомічна жінка.

масив, -сиву(-а), (масивний), Пр. 1. Цілий, одностайний, повний (*не дутий*); твердий, збитий, литий. 2. Багато подібних гірських височин або подібних міських будинків.

маскотка, -кы, ж. Пр. Особа або предмет, присутність якого, за повір'ям, приносить комусь щастя.

маслиновий, -ва, -ве, Пр. Видобутий з плодів маслини.

масло; масло оріхове, с. Пр. Масло кокосових горіхів (*церес*).

масляниця, -ці, ж. Вр. Нічний метелик.

маслярня, -ні, ж. Ол. Маслозавод.

масний, -на, -не, Пр. Який містить в собі багато жиру, смальцю (*жир твариного походження*).

масовіст, -вості, ж. Пн. Коли бере участь велика кількість людей.

маст, -ти, ж. Вр. Жир, смалець.

мастиво, -ва, с. Вр. Страва; заварена на молоці пшенична мука вищого сорту, і заправлена маслом. Їдять з хлібом.

мастило, -ла, с. Вр. *Те саме, що мастиво.*

мастиківий, -ва, -ве, Св. *Прикм. до мастика. Змазувальний, мастиківий.*

мастити, мащу, мастиш, Ол. 1. Приправляти жиром їжу, додавати масла. 2. Давати хабарі. 3. Змащувати частини механізмів.

маститіст, -тості, ж. Рс. Солідність; поважний зовнішній вигляд.

масьяк, -ляка, ч. Ол. Маслюк. - *Масьякы називали тіж сосняками.*

материйка, -кы, ж. Пт. Легка шовкова тканина найнижчого сорту.

материк, -рика, ч. Пр. Континент; крупний масив земної кори. - *Виштыкы емігранты радо ся вертают на материк домів.*

матерац, -раца, ч. Рс. Матрац; м'яка підстилка для лежання.

матеркувати, -кую, -куєш, Вр. Проклинати.

материн, -рина, -рине, Сб. Материн; такий, що належить матері.

материял, -ялу, ч. Пр. 1. Сировина; органічні та неорганічні речовини, з яких все виготовляють, будують. 2. Різні відомості, посібники, дані, що їх використовують як джерело на доказ чого-небудь.

матеріяліста, -ти, ч. Пр. 1. Людина, яка признає первинність матерії і вважає матерію сновою всякого буття. 2. Людина, яка в питанні практичного життя керується виключно особистою користю.

материя, -рії, ж. Ол. 1. Об'єктивна реальність, що існує поза людською

свідомістю й незалежно від неї. 2. Тканина для одягу.

мати, мам, маш, мат (має), маме, мате, мают, м. ч. мав-єм, мав-єс, мав, мали, н. сп. май!, майме!, майте!, Пр. Мати; володіти чимось, посідати щось. - *Мати дяку* (любити, мати прихильність); *Мати зв'язок* (бути пов'язаним з ким-небудь).

матися, мамся, машся, Ол. Почувати себе. - *Як ся мате сусідо?*

матиця, -ці, ж. Вр. Матка; внутрішній статевий орган жінки, у якому розвивається зародок.

матка, -кы, ж. Пр. 1. Бджола - розплідниця у бджолиному вулику. 2. Плідна самця у тварин. 3. *Те саме, що* мати, матір. - *Матка боска* (божа мати); *Матка житна* (спори житні, головня; грибок, що росте на житі).

матня, -ні, ж. Св. 1. Найвужче місце в неводі, куди потрапляє риба під час ловлення. 2. Становище без виходу, скрутні обставини (*переносн.*).

матовий, -ва, -ве, Пр. Позбавлений блиску, непрозорий, укритий матом.

матолок, -лка, ч. Пр. Кретин, ідіот, недоумок.

маточка, -кы, ж. Ол. Центральна частина квітки, що є жіночим органом їх розмноження.

маточний, -на, -не, Пр. *Прикм. до* матка.

маточник, -ника, ч. Пр. 1. Комірка у вулику для виведення бджолиної матки. 2. Шкілка з сіянцями дерев.

матралька, -кы, ж. Пн. *Див.* ватралька. Інструмент, яким розгортають жар.

матриця, -ці, ж. Пр. Форма - штамп для виливання різної продукції.

матура, -ри, ж. Ол. Іспит на атестат зрілості.

матуриста, -ти, ч. Пр. Юнак, що здав екзамен на атестат зрілості; абітурієнт.

матуристка, -кы, ж. Рс. *Жін. до* матуриста.

мать, матери, ж. Вр. Мати, матір. - *Не даст м'я мать моя.*

махер, -хера, ч. Ол. Ділок, торгаш, спекулянт.

махінатор, -тора, ч. Св. Спекулянт, інтригант.

махінація, -ції, ж. Рс. Махінація; підступні дії в злих намірах, інтрига, шахрайство, нечесний спосіб для досягнення чого-небудь.

махляр, -ляра, ч. Св. *Те саме, що* махер, махінатор.

маховик, -вика, ч. Рс. Махове колесо.

махорковий, -ва, -ве, Пр. Зроблений з махорки, зв'язаний з тютюном - махоркою.

махорочний, -на, -не, Пр. *Те саме, що* махорковий.

маца, -ци, ж. Рс. Єврейський великодній корж з неокисненого тіста.

мацера, -ри, ж. Рс. Мама, мати (*зневажл.*).

мацкати, мацкам, -каш, Ол. Дотикати час від часу чогось в темноті.

мацкы, -ків(-цок), мн. Пр. Орган у слимаків, у виді чотирьох відростків, що служить для мацання.

маціцькый(-кі), -ка, -ке, Рс. Малюсенький.

малюсенькый(-кі), -ка, -ке, Малюсінький.

мацюськый(-кі), -ка, -ке, Ол. Малесенький.

мацюцькый(-кі), -ка, -ке, Ол. *Те саме, що* мацюськый.

мацяня, -ня, с. Пр. Мацання; перевіряння чогось на дотик.

мацяти, мацям, -цяш, -цят, Ол. Мацати, щупати, торкатись пальцями. - *Намацяв єм двері до покою вночи.*

маць, присл. Вр. 1. Дуже малий, малеча, малятко. - *Маць, же ледво го од землі видно.* 2. Мать, матір (*лайливе*). - *Маць твоя была!*

мацьора, -ри, ж. Пр. Самиця у свиней, що має маленьких поросят.

мача, -чати, с. Пн. Котя, кошеня.

мачалка, -кы, ж. Пт. Полотняний платок, замочений у рідину, служить як компрес.

мачанка, -кы, ж. Пр. Страва для вмочування хліба. - *Мачанка з олію в цебулі.*

мачата, -чат, мн. Ол. Насіння маку. - *Было того як мачат.*

мачати, мачам, -чаш, Пр. Вмочати, вмочувати. - *Мачат хліб в мастилі и в меді. - Мачати пальці в чуджім (користатися неучтиво з чужого).*

мачатися, мачамся, -чашся, Пр. Зустрічатися з чимсь мокрим, змочуватися, зволожуватися.

мачка, -кы, ж. Пн. Кішка.

мачоха, -хы, ж. Сб. Мачуха; прибрана мати, нерідна мати.

мачошин, -на, -не, Сб. Мачушин; належний мачусі.

мачуга, -гы, ж. Пт. Булава; палка з закінченням у формі баньки.

мачура, -ри, ж. Св. Яма з водою, мочара.

машеруваня, -ня, с. Ол. Марширування, маршировка. *Дія за знач. машерувати.*

машерувати, -рую, -руєш, Ол. Марширувати; іти розміреним кроком.

машинерия, -риї, ж. Рс. Машини, механізми.

машинізуваний, -на, -не, Рс. Машинізований.

машиніста, -ти, ч. Рс. Машиніст; фахівець, що керує машиною.

машкара, -ри, ж. Пр. 1. Потвора, страховище. 2. Замаскована людина, маска.

машкарад, -раду, ч. Пр. Маскарад; похід у масках, бал в масках.

машля, -лі, ж. Пн. Галстук.

машлянка, -кы, ж. Пр. Маслянка; молоко, що залишилося після збитого масла.

маш рехт, Пр. Твоя правда.

машыня, -ня, с. Ол. Мастіння, мащення. *Дія за знач. мастити.*

маюр, майора, ч. Вр. Майор; військовий ранг, вищий за капітана, нижчий від підполковника.

маяк, -яка, ч. Пт. Маяк; червоне світло, що вказує напрям вночі.

маятник, -ника, ч. Пр. Предмет, який прикріплений до чогось одним кінцем, другим кінцем вільно коливається; маятник в годиннику на стіні.

маятниковий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до маятник. - Маятниковий рух мусит быти єдностайний.*

маяти, маю, масш, мас, 1. Показуваємось в далині, наче за туманом. 2. Коливаємось від вітру; розвіватись (*в 3 ос.*).

маячина, -ня, с. Пр. 1. Ходження кругом; поява час від часу в полі зору. 2. Невиразна мова у гарячковому стані.

маячний, -на, -не, Пр. *Стос. до маячина. Нездійснений, туманный.*

мвака, -кы, ж. Пт. Млака, мочара.

мгла, мгли, ж. Ол. Мла, імла, туман.

мглистий, -га, -ге, Ол. Млистий, імлистий, туманный.

мглистість, -тости, Ол. Туманність.

мглисто, присл. Ол. Млисто, імлисто, туманно.

мгніня, -ня, с. Пт. Мить. - *В мгніню ока (з поль. w мгnieniu oka).*

мдлий, -ла, -ле, Пр. Нудотний. - *Якысе того їджиня мdle.*

мдліст, мдлости, ж. Рс. Нудота.

мдло, присл. Рс. Нудотно. - *Єст мі мdло.*

мжичити, мжичит, Пр. (*Про дрібний дощ*) паде дрібний дощ.

мжичка, -кы, ж. Пр. Туман і дрібний дощ.

мебляр, -ляра, ч. Рс. Майстер, який виготовляє і продає меблі.

мева, -ви, ж. Пр. Морська чайка (*з поль.*).

мегальоман, -мана, ч. Пр. Хворий манією величності; психічно хворий приписує собі великий розум, впливи в суспільстві.

мегафон, -фона, ч. Рс. Голосник, мегафон.

мегера, -ри, ж. Вр. *Те саме, що магера.*

медведжий, -джа, -дже, Пр. Ведмежий.

медведик, -дика, ч. Вр. Ведмедик.

медведиха, -хы, ж. Рс. Ведмедича.

медведиця, -ці, ж. Пр. *Те саме, що медведиха.*

медведок, -дка, ч. Пр. Комаха огородня рослиноїдна, що піддає корені огородніх культур.

медвід, -ведя, ч. Пр. Ведмідь.

меджа, -джи, ж. Ол. Межа; лінія поділу якої-небудь території; границя земельного володіння. - *Люде за меджы жерлися медже собом.*

медже, прийм. Сб. Між, серед, поміж.

меджегір'я, -р'я, с. Сб. Міжгір'я.

меджерічя, -чя, с. Сб. Межиріччя.

меджівник, -ника, ч. Рс. Межовик, межувальник; фахівець з межування; землемір.

меджувати, -джую, -джуєш, Сб. 1. Границити з сусідою. 2. Встановлювати межі земельних володінь.

меджуватися, -джуюся, -джуєшся, Пр. Відділятися, встановлюючи межі земельних ділянок.

медівник, -ника, ч. Пр. Медяник; медовий коржик.

мелений, -на, -не, Св. Мелений, змелене зерно.

меливо, -ва, с. Пр. Різне збіжжя в млині підготовлене для мелення: мливо.

меліс, -лісу, ч. (меляс, -лясу), Пр. *Те саме, що меляса.*

мельдувати, -дую, -дуєш, Пр. 1. Ознайомити, повідомляти, доносити. 2. Рапортувати, сповіщати, повідомити про своє прибуття.

мельдунок, -нку, ч. Пр. 1. Повідомлення, донесення, сповіщення. 2. Прописка.

мельоник, -ника, ч. Пр. Чоловічий, чорного кольору, твердий фетровий капелюх, з напівкруглим верхом.

менажка, -кы, ж. Пр. Військова металева посудина для страв, влаштована так, що в одне входить дещо друге і обняті спільною ручкою; служить для перенесення індивідуальних обідів; судки.

менажерия, -рії, ж. Пр. Збір живих диких тварин, яких возят на показ в клітках; зоопарк.

мендаль, -далі, ж. Св. Медаль.

мендель, -для, ч. Пр. П'ятнадцять штук; п'ятнадцять снопів збіжжя, укладених навхрест, колоссям вверх.

мено, -на, с. Пт. Ім'я. - *На мено мас она Євка.*

ментус, -туса, ч. Пн. Угор, в'юн; вуж.

меншати, меншам, -шаш, Пр. Ставати меншим, зменшувати. - *Меншам му їсти.*

меньшати, меньшам, -шаш, Вр. Зменшуватись. - *Меньшам на старість.*

меньшіст, -шости, с. Св. Меншість, менша частина; кількість певної групи, якогось цілого.

меньшкый(-кі), -ка, -ке, Вр. Меншенький.

меньшовик, -вика, ч. Св. Меншовик, член меншовицької партії.

меню, невідм. Рс. Список страв з цінами.

мерва, -ви, ж. Пр. Пом'ята солома; залишки зграбані соломи.

мервец, мерця, ч. Сб. Мертвець, померлий.

мервити, мервлю, -виш, Пр. М'яти (*солому*), бгати, толочити.

мергельний, -на, -не, Пр. Мергельний, глинисто - вапняковий.

мерзеник, -ника, ч. Вр. Мерзотник, негідник.

мерзити, мерзію, -зієш, Ол. Злити, викликати огиду, бути гидким.

мерзляк, -ляка, ч. Пр. Людина сильно чутлива до холоду.

мерзлятина, -ни, ж. Пр. Мерзле м'ясо, риба; перемерзла картопля.

мерезити, -режу, -жиш, Пт. Витягати з ткани нитки і обшивати кольоровими нитками; робити мережку.

мерендя, -ді, ж. Вр. Див. мериндя.

меренька, -кы, ж. Вр. 1. Трав'яниста рослина родини меренових із білими дрібними квітами (*Asparula L.*). 2. Мерена; річкова риба родини корошових; вусач.

мерест, -ресту, ч. Вр. Нерест.

мериндя, -ді, ж. Ол. Харч на дорогу.

меринос, -носа, ч. Пт. Меринос; вівця іспанської породи.

меркнути, меркне, меркнут, Пр. Сутеніти, згасати, темнішати.

мертвец, -вця, ч. Рс. Див. мервец.

месіянiста, -ти, ч. Пр. Визнавець месіанізму, містичної науки про посланництво вибраних богом людей і народів.

мета, -ти, ж. Пр. Ціль; кінець дистанції змагань; місце до якого прямують учасники, віддаль, яку слід перебороти до кінця; вид гри в м'яча (*мета*).

металь, -талю, ч. Рс. Метал; хімічно проста речовина або сплав.

метальовий, -ва, -ве, Рс. Прикм. до металь. Властивість металу; такий як метал.

металіста, -ти, ч. Пр. Людина, яка працює над металом або з металом.

металург, -люрга, ч. Пр. Фахівець з металургії.

метан, -тану, ч. Рс. Болотний газ, без запаху і кольору, при змішанні з повітрям, вибухає.

метати, мечу, мечеш, мече, Пн. Кидати. - *Метати камені до ціли.*

метатися, мечуся, мечешся, Пн. Кидатися, перекидуватись. - *Ходме ся метати бальоном!*

метелиця, -ці, ж. Пр. Сніг з сильним вітром, хутровина.

метений, -на, -не, Пр. Видалений зодного місця в інше вітром, віником (*про сніг, пил, сміття*).

метеорит, -рита, ч. Пр. Камінь або метал космічного походження.

метер, -тра, ч. Пн. 1. Метр; основна одиниця довжини в метричній системі мір. 2. Центнер: 100 кг (*міра ваги*) (*в перен. знач.*).

метис, -тиса, ч. Пр. Потомок європейців і американських індіан.

меткый, -ка, -ке, Пр. Точний, спритний, проворний, вправний.

метраж, -ражу, Пр. Довжина чого-небудь в метрах.

меценас, -наса, ч. Рс. Меценат; багатий протектор; захисник в суді, адвокат.

мечет, -чету, ч. Рс. Мусулманська святиня.

меш, безособ. д. Пн. Маєш (*існує*). - *В саді меш і хвжска і пчолы.*

мешкальний, -на, -не, Ол. Жилий. - *Мешкальний дім зимом ся опалював.*

мешканец, -нця, ч. Гж. 1. Особа, що займає якесь приміщення як житло; жилець. 2. Особа, яка живе в певному місці; житель.

мешканка, -кы, ж. Гж. Жін. до мешканец.

мешканя, -ня, с. Пт. 1. Квартира, помешкання, житло. 2. *Дія і стан за знач.* мешкати.

мешкати, мешкам, -каш, Пт. Жити, проживати в певній місцевості або в певному приміщенні.

мешт, мешта, ч. Рс. Туфель.

миг, -гу, ч. Пр. Мить. - *Лем на миг єм го лишива, а він скочив до води и пропав.* - *В єден миг* (дуже швидко).

мигавка, -кы, Пр. Мигавка, блискавка.

мигати, мигам, -гаш, -гат, Пр. Блимати, появлятися на мить раз по разу; блискати; мелькати; кліпати.

ментрика, -кы, ж. Рс. Свідоцтво про народження.

мыдельниця, -ці, ж. Ол. Мильниця; коробка для мила.

мыдельничка, -кы, ж. Ол. Здрібн. до мыдельниці.

мыдлина, -ни, ж. Ол. Мильна вода, піна утворена з мила і води.

мыдлити, мыдлю, -лиш, -лит, Пр. Милити, намилювати, натирати милом.

мыдло, -ла, с. Пр. Мило; суміш жирів та лугу, що добре розчиняється у воді й уживається для миття та прання.

мыдловар, -вара, ч. Пр. Фахівець, який виробляє мило.

мыдловареня, -ня, с. Пр. Виробництво мила.

мыдлярство, -ва, с. Пр. Ремесло людини, яка виробляє мило.

мыдниця, -ці, ж. Ол. Таз; велика миска для умивання, миття посуду.

мыдничка, -кы, ж. Ол. Тазик; посуд для миття голови або рук. Здрібн. до мыдниці.

мыйниця, -ці, ж. Пт. *Те саме, що мыдниця.*

мыйничка, -кы, ж. Пт. *Те саме, що мыдничка.*

мыкати, мыкам, -каш, Вр. Виривати з корінням. - *Болят ня крижы, бо-м цілий ден мыкала лен.*

мыкатися, мыкамся, -кашся, Вр. Сторонитися.

мыкытити, -кычу, -тиш, Св. Міркувати, роздумувати, метикувати.

мырдати, мырдаш, -дат, Вр. Крутити, вертїти. - *Пес мырдат хвостом.*

мыркати, мыркам, -каш, Пт. Незадоволено бурчати. - *Мыркнув штоси старий, тай пішов гет.*

мыркнути, мыркну, -неш, Пт. Обізватись, буркнути щось незрозуміле.

мырчання, -ня, с. Пр. Мукання.

мырчати, мырчиш, -чит, Вр. Мукати. - *Коровы мырчат, бо голодны.*

мыршавий, -ва, -ве, Гж. Непривабливий; хворобливий, слабосильний, жалюгідний.

мыршавіти, -вію, -віеш, Пт. Ставати миршавим. - *Мыршавіє твоя газдівка.*

мысль, -сли, ж. Ол. Думка, гадка. - *Пришло мі на мысль, як было красьні на концертї.*

мыслы, -лів, мн. Св. Думки. - *Приходят мі до голови ріжны мыслы.*

мысливец, -вця, ч. Рс. Людина, яка займається мисливством.

мысник, -ника, ч. Пр. Відкрита шафа для кухонного посуду (*мисок, тарїлок і т. п.*).

мыся, -сяти, с. Пр. 1. Мишка. - *В кублі было п'ятеро мысят.* 2. Мала миска. - *Газдиня поставила на стїл мыся з огурками.*

мысятко, -ка, с. Пт. Маленька миска.

мысльїня, -ня, с. Ол. Мислення, обдумування, думання; здатність людини мислити.

мысльїти, мыслью, мыслиш, Ол. Думати, мислити.

мысльячий, -ча, -че, Ол. Вдумливий. *Дїєпр. акт. теп. ч. до мыслїти.*

мытка, -кы, ж. Пт. Ганчірка для миття посуду.

мыш, мыши, ж. Пр. Миша; невеличкий гризун, сірого кольору, з гострою мордочкою і довгим тонким хвостом.

мышачий, -ча, -че, Пр. *Прикм. до мыш.*

мышеня, -няти, с. Пр. Маля миші.

мышовїй, -вія, ч. Пр. Каня; мишоїд; хижий птах родини яструбних; знищує гризунів.

мышокрілик, -лика, ч. Ол. Морська свинка.

мышпергач, -гача, ч. Ол. Кажан; нічний ссавець із широкими крилами.

мыш-пыргач, -гача, ч. Вр. *Те саме, що мышпергач.*

мигцьом, присл. Мигцем, дуже скоро, миттю, в одну мить.

мигдалкы, -ків, мн. Пр. Гланди.

мигдаль, -далю, ч. Св. Миндаль; рослина, що її виростують в півд. Європі.

мигнути, мигну, -неш, Пт. *Однокр. до мигати.*

мигом, присл. Пр. Скоро, зараз-же, вмить.

миготаня, -ня, с. Ол. Мерехтіння, поблискування, миготіння.

миготати, -гоче, Сб. Мерехтїти, миготїти, мигтїти, блимати.

миготїти, -готиш, -тит, Пр. *Див.* миготати. Махати чимсь, що світить.

милити, милю, -лиш, Ол. 1. Плутати, збивати. - *Як вийду з ліса, то все милю дорогу.* 2. Обманювати, помиляти.

милитися, милюся, -лишся, Пт. Помилитися. - *Моя внучка милитя в рахунках до сто.*

милійон, -йона, ч. Пр. Мільйон.

милиця, -ці, ж. Рс. Висока палиця з перекладками, на яку спираються хворі на ноги або безногі.

мільярд, -ярда, ч. Пр. Мільярд.

милїст, -лости, ж. Сб. Доброзичливе ставлення до когонебудь; ласка; вияв жалості, милосердя.

милостиня, -ні, ж. Сб. Пожертвування жабракові, біднякові.

милувати, -люю, -луєш, Сб. Любити, кохати. - *Буд здраве, миленьке, Дівчатко шварненьке, Што-м тя так милувал барз.* (нар. п.).

миля, -лі, ж. Пр. Міра довжини доріг, різна в різних країнах. - *Географічна миля = 7,42 км; ангельська миля = 1,760 ярда = 1609 м.; французка миля = 4452 1/4 м.; поштова миля = 5008 4/5 м.; морська миля = 5565 1/3 м.; морська звичайна миля = 1,852 км.*

мильничка, -кы, ж. Рс. Коробочка для мила; мильниця.

мильхавий, -ва, -ве, Пн. Полохливий.

мимохтячи, присл. Рс. Мимоволі, мимохїть.

мимраня, -ня, с. Пр. Мимрення. *Дія за знач.* мимрати.

мимрати, мимрам, -реш, Пр. Говорити невиразно, тихо; мимрити.

минати, минам, -наш, н. сп. мин!, минте!, Пр. Пересуваючись в перед залишити щось в стороні; поминати, обминати, проминати. - *Сыну, мин ту керу!*

минувшина, -ни, ж. Пр. Минуле.

минута, -ти, ж. Ол. Хвилина. - *Встан десят минут по шестій.*

мі, дав. відм. займ. - я, Сб. Мені. - *Ой верше мій, верше, Мій зелений верше, Юж мі так не буде, Як мі было перше.* (нар. п.).

мігрена, -ни, ж. Пр. Мігрень; сильний періодичний біль голови, що виникає внаслідок нервового потрясіння.

мідяний, -на, -не, Пр. Зроблений з міді; кольору міді, червоно - жовтий; такий, як у міді.

мізантроп, -тропа, ч. Св. Відлюдок, неприязель; людиноненависник.

міздра, -ри, ж. Пр. Нижній шар шкіри разом з м'ясом, що приросло у тварин.

міздрувати, -рую, -руєш, Пр. Знімати міздрю спеціальним ножем; очищати шкіру від міздрі.

мізерак, -рака, ч. Пр. Злидар, бідолаха, неборака; хухро.

мізерачок, -чка, ч. Ол. *Здрібн. до мізерак.*

мізерка, -кы, ж. Рс. Пложення при грі в карти, в преферанс: зобов'язання не взяти леви (взятки).

мізерія, -рії, ж. Пт. Огірки з оцтом, перцем і сіллю, порізані тонкими пластинками.

мізерний, -на, -не, Ол. 1. Змарнілий, поганенький, слабкий. 2. Який не викликає до себе поваги; жалюгідний, злиденний, нужденний, незначний.

мізерні, присл. Ол. *Присл. до мізерний.*

мізинец, -нця, ч. Пр. Нойкоротший палець на руці або носі.

мій, моя, моє, мого, мойого, моєго, мому, мойому, моєму, моїм, мойой, моєї, мойї, мою, мойом, Пр. Мій, моя, моє.

мікро..., Пр. Найменший, дрібний. В сполученні з іншими словами становить їх першу складову частину, що означає малий, або малої величини, напр.: *мікроампер, мікроб, мікробіолог, мікробіологія, мікровага, мікродобриво, мікроелмент, мікро-кок, мікролямпа, мікрометер, мікрометрия, мікроміліметер, мікромір, мікрон, мікро-організм, мікропористий, мікропорит, мікрорайон, мікрорізьбя, мікросвіт, мікро-скоп, мікроскопія, мікротелефон, мікро-фільм, мікрофільмуваний, мікрофон, мікро-хемія* і т. п.

мікрус, -руса, ч. Пр. Малюк.

міл, -лу, ч. Ол. Пил, порох.

мілина, -ни, ж. Пр. Мілка частина води (*річки, озера, моря*).

мілі..., Пр. Перша частина складних слів, що означає тисячну частину одиниці виміру, напр.: *міліампер, міліметер, міліонер, міліонний, мілітаризація, мілітаризм, мілітариста, міліти, міліція* і т. п.

мілкий, -ка, -ке, Сб. Неглибокий, який має невелику глибину.

мілко, присл. Ол. Дрібно. - *Лем на питлі можуть мілко змолоти муку.*

міль, моля, ч. Пр. Міль; невеликий метелик, гусінь якого є дуже великим шкідником тканинних виробів, зерна. - *Каждий ма свого моля, што го гризе.*

мілфорд, -льорда, ч. Пр. Мілфорд; англійський аристократ.

міміка, -кы, ж. Рс. Міміка; рухи м'язів обличчя, які виражають внутрішній душевний стан людини.

мінер, -нєра, ч. Рс. Військовослужбовець, який встановлює або знешкоджує міни.

мінераль, -ралю, ч. Пр. Мінерал; природна неорганічна речовина, що входить до складу земної кори.

мінеральогія, ж. Пр. Наука, що займається вивченням мінералів.

мінімум, -муму, ч. Рс. Мінімум, найменше.

міністер, -тра, ч. Рс. Міністр.

мінуваний, -на, -не, Пр. Мінований; із закладеними мінами.

мінусовий, -ва, -ве, Пр. Від'ємний, нижче нуля.

мінутка, -кы, ж. Рс. Хвилинка. *Здрібн. до* минута.

міняйло, -ли, ч. Св. Людина, яка займається обміном старих речей, макуратури на дрібні промтовари.

мір, міру, ч. Вр. Пошесть. - *Мір холєри знищив пів села народу.*

міраж, -ражу, ч. Пр. Оптичне явище на горизонті в атмосфері; мана.

мірка, -кы, ж. Пн. 1. Одиниця виміру сипких речовин. - *Дала-м му за тоту коломаз мірку вівса (5 л.).* 2. Міра зерна за проведений помел.

мірт, -ту, ч. Св. Міртове дерево; рослина з родини міртових.

міряня, -ня, с. Пт. Міряння; вимірювання чого-небудь якоюсь мірою.

міряти, мірям, -ряш, -рят, Пр. Визначати величину якоюсь мірою, певним мірилом. - *Міряти убраня* (примірювати одяг); *Міряти своїом мірком* (оцінювати з свого погляду).

мірятися, мірямєся, -ряшєся, Пр. Зіставляти себе з кимсь, взаємно порівнювати. - *Я ся з тобом не мірям, бо ты пан, а я дзяд!*

місиво, -ва, с. Пр. Корми для худоби перемішані з рідиною.

місіонер, -нєра, ч. Пт. Місіонер; церковний проповідник.

місто, прийм. Пр. Замість (*рос. вместо*). - *Місто того, жебы піти в лїс, пішов до міста.*

місяц, -сяця, ч. Пр. 1. Небесне тіло. 2. Календарний місяць.

місячка, -кы, ж. Ол. Менструація; щомісячна маточна кровотеча у жінки.

місячний, -на, -не, Пт. *Прикм. до місяц.*

місячні, присл. Пт. Місячно.

місячок, -чка, ч. Ол. Місяченько.

мітигувати, -гую, -гуєш, Пр. Роздумувати, подумати; ламати собі голову, міркувати.

мітла, -ли, ж. Пр. Мітла, віник. - *Нова мітла добрі мете.*

мітлиско, -ка, Ол. Мітлище.

мітренга, -гы, ж. Ол. 1. Втрата часу, гаяння часу, запізнення перешкода в роботі; тяганина, морока. 2. Маруда, марудник, волоцого (з поль. *mitrega*).

мітологія, -гії, Пр. Міфологія; наука про міфи.

міхыр, -хыря, ч. Вр. Міхур; порожнистий орган в тілі людини або тварини.

міц, моци, ж. Пт. Міць, міцність, сила.

мічне; мічне зіля, ч. Вр. Центурія (*Centauria jacea L.*).

міцний, -на, -не, Пр. Міцний, сильний, витривалий.

міцнійшати, -шам, -шаш, -шат, Пр. Міцнішати, робитися міцнішим.

міч, мочи, Рс. Сеча.

мішанец, -нця, ч. Ол. Гібрид, метис.

мішанина, -ни, ж. Пт. Різні види м'ясних виробів разом узятих. - *Ид мі куп кільо мішанини.*

мішанка, -кы, ж. Пр. Різні рослини засіяні на одній ділянці поля; змішане насіння різних трав; мікстура.

мішаний, -на, -не, Пт. Збовтаний, перегорнений, перемішаний.

мішень, -шені, Рс. Мішень, ціль.

мішкар, -каря, ч. Пр. Ветеринар, що каструє поросят та всю с./госп. худобу.

мішкарський(-скі), -ка, -ке, Ол. *Прикм. до мішкар.*

мішкуваний, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до мішкувати.* Кастрований.

мішкування, -ня, с. Ол. *Дія за знач. мішкувати.*

мішкувати, -кую, -куєш, Пр. Каструвати; видаляти статеві залози у тварин.

мішмаш, -машу, ч. Лз. Спиртний напій, виготовлений з суміші кількох сортів горівок чи лікерів.

мішок, -шка, ч. Пт. Зшите з грубого полотна вмістилище для сипких тіл і різних речей.

мішура, -ри, ж. Пт. Неоправлене дорожнє каміння; те, що блищить ненатуральним блиском.

млака, -кы, ж. Гж. Калюжа, підмоклий ґрунт, мокре поле.

млачиско, -ка, с. Гж. Велика калюжа.

млинар, -наря, ч. Гж. Мельник; власник млина або той, хто працює в млині.

млинарський(-скі), -ка, -ке, Гж. *Прикм. до млинар.*

млинарська кура, ж. Пт. Ситий наїджений.

млинец, -нця, ч. Пн. Жорна, млинець.

млинок, -нка, ч. Пр. 1. Пристосування для очистки зерна. 2. Кухонна машинка для мелення кави і перцю.

млинкувати, -кую, -куєш, Ол. Провівати, провіювати зерно, очищувати зерно.

млинский(-скі), -ка, -ке, Ол. Млиновий. - *Млинскы камені треба тесати.*

млиничівка, -кы, ж. Вр. Ручка в жорнах, якою приводилось в рух камінь.

млиничарка, -кы, ж. Рс. *Те саме, що млиничівка. - Ой, як возму на тя млиничарку, то будеш ня слухав.*

млиничівка, -кы, ж. Пн. *Те саме, що млиничівка.*

мличак, -чака, ч. Рс. Самець у риб.

млiчняк, -няка, ч. Ол. Оселедець з молочною iкрою.

млода; панi млода, ж. Сб. Молода, що виходить замиж пiд час весiлля. - *То не выдумка жадна, Же панi млода Шумна ест i парадна. (нар. п.).*

млодий, -да, -де, Ол. Молодий, юний.

млодий; пан млодий, ч. Сб. Жених пiд час весiлля.

млоiти, млоiт, Ол. Нудити, викликати почуття млостi. - *Млоiт ня в серединi.*

млокос, -коса, ч. Пр. Молодик, зарозумiлець, молокосос.

млоцкарня, -нi, ж. Пр. Молотарка; машина за допомогою якоi молотять збiжжя.

мляскати, мляскам, -каш, Ол. Плямкати, плямкнути; цмокати, цмокнути.

мляснути, млясну, -неш, Пт. Див. мляскати.

множене, -ного, с. Пр. Число, яке множитьсЯ на iнше число.

множество, -ва, с. Вр. Велика кiлькiсть.

множина, -ни, ж. Пр. Множина; два або бiльше предметiв.

множиня, -ня, с. Пр. Множення; математична дiя.

мняско, -ка, с. Рс. *Здрiбн. до* мнясо. М'ясце.

мнясо, -са, с. Рс. М'ясо; частина тушi забитих тварин, а також їжа, приготовлена з цих частин.

мняти, мну, мнеш, мне, мнеме, мнете, мнут, Рс. Мяти; тиснути, ламати, не випускаючи з рук.

мнясарг, -сарга, ч. Рс. Рiзник (з *угорськ.*).

мобiлiзаця, -цiї, ж. Св. Мобiлiзаця; призов на вiйськову службу.

мобiлiзуваний, -на, -не, Мобiлiзований.

мовити, мовлю, мовиш, Пр. Мовити; висловлювати вголос, казати. - *В каждый вечер мовила*

молитвы, але то нич не помагало ей бiдi.

мовчазний, -на, -не, Пр. Неговiркий; такий, що не любить говорити.

могти, можу, -жеш, -же, -жеме, Пр. Могти; бути в станi щось зробити.

моделiста, -ти, ч. Пр. Моделiст; той, хто створює моделi.

моделюваний, -на, -не, Пр. Модельований, зв'язаний з моделями.

модель, -дели, ж. Пр. 1. Зразок нового виробу, взiрцевий примiрник. 2. Форма для вiдливання або вiдтворення в iншому матерiалi.

модельср, -сра, ч. Пр. Модельср; кравець, який шиє по модному.

модельниця, -цi, ж. Пр. Жiнка, що кроїть тканини за моделями.

модернiзаця, -цiї, Пт. Надавання будiвлi сучасного вигляду.

модернiзуваний, -на, -не, Пр. Вдосконалений, модернiзований.

модефiкуваний, -на, -не, Пр. Змiнений згiдно з модою, модифiкований.

модниця, -цi, ж. Пр. Жiнка, яка одягаєтьсЯ за модою.

модничати, -ничам, -чаш, Пр. Iти в усьому за модою.

модрень, -реня, ч. Пр. Модрина; дерево родини соснових з м'яким хвойним листям, що на зиму опадає.

модреньовий, -ва, -ве, Ол. Прикм. до модрень. - *В Карпатах часто увидиш модреньовы лiсы.*

мозаїка, -кы, ж. Ол. Мозаїка; Виложенi рiзнокольоровi картинi з кольорового скла, дерева, камiнцiв, мармуру.

мозаїковий, -ва, -ве, Ол. Прикрашений мозаїкою; з мозаїкою.

моздiр, -дзiра, ч. Св. 1. Кухонна посуда з бронзи, каменю, залiза для товчення або розтерання чого-небудь (*маку, перцю, кави, горiхiв i т. п.*). 2. Вид гармати для стрiльби в днi урочистих подiй.

мозолити, -золю, -лиш, Ол. 1. Працювати над чимсь в поті чола: працювати до мозолів. 2. Морочити, сушити собі голову над чимсь.

мозоль, -золя, ч. Пр. Мозоля; розрощення рогового шару шкіри, що зазнають довготривалого тертя або тиснення; важка праця.

мозольний, -на, -не, Пт. 1. Тяжкий, копіткий. - *Мозольна робота в каменяра, товчи каменя през цілы дны.* 2. Признач. для мозолів. - *Мозольна мазь.*

мозольні, присл. Ол. За важкою працею.

мозочок, -чка, ч. Пр. Відділ головного мозку людини.

моздзір, -дзіра, ч. Ол. *Див. моздзір.*

мокнути, мокну, -неш, Пр. Робитися мокрим, просякаться вологою.

мокнучий, -ча, -че, Пр. *Дієпр. акт. теп. ч. до мокнути.*

мокравий, -ва, -ве, Вр. Сирий, мокрий.

мокриня, -ни, ж. Пт. Мокринь, мокрава, вогка земля. - *На мокрині, опруч гороху, нич не хце рости.*

молитвеник, -ника, ч. Сб. Молитовник.

молитвати, -литваш, -ват, Сб. Хрестити новонароджену дитину в домашніх умовах недуховною особою.

молібден, -дену, ч. Рс. Широко застосований в техніці твердий метал.

молітба, -бы, ж. Св. Молотіння, молочення; пора, коли молотять збіжжя.

молодесінькый(-нькі), -ка, -ке, Сб. Молодесенький.

молодец, -дя, ч. Пн. Статна, здорова молода людина, бравого вигляду.

молодіж, -діжи, ж. Ол. Молодь; молоде підростаюче покоління, юнь.

молодіст, -дості, ж. Св. Молоді роки життя.

молодняк, -няка, ч. Ол. Молоді тварини.

молоко, -ка, с. Св. Молоко.

молотий, -та, -те, Пт. Перетворений на борошно, роздрібнений.

молотий цукор(-кер), Лз. Цукрова пудра.

молочай, -чаю, ч. Ол. Кульбаба, трав'яниста рослина, виділяє молочк[о.]

молочар, -чаря, ч. Пт. Той, хто приймає молоко.

молочений, -на, -не, Св. Вибите зерно з колосся, з стручків.

молочка, -ка, с. Гж. 1. *Здрібн. - пестл. до* молоко. 2. Особливий вид корму личинок бджіл.

молюск, -люска, ч. Вр. Молюск, тіло яког[о] без твердого хребта, вкритий черепашкою.

мольба, -бы, ж. Пт. Довга молитва, благання, моління.

момент, -менту, ч. Пр. Мить, момент.

монарха, -хы, ч. Пр. Володар держави, цар, король, імператор.

монархія, -хії, Пн. Форма правління, при якій найвища влада зосереджена в одних руках.

монархіста, -ти, ч. Пр. Прибічник політичного напряму монархізму.

монах, -наха, ч. Пр. Чернець; відлюдник, самітник.

монастир, -тиря, ч. Пр. Релігійна громада че[р]нців або черниць з належною їй територією, будівлями, церквою та капіталами, що належать цій організації.

монастирський(-ські), -ка, -ке, Пр. *Прим. до* монастир.

монгол, -гола, ч. Пр. Житель Монголії.

мондель, -деля, ч. Ол. *Див. мендель.*

моно..., Пр. Перша частина складних слів, переважно іншомовного походження, що відповідає слову одно, напр.: *моногамія, моногамний, моногібрид,*

монографія, монокль, моноліт, монольог, мономанія, моноплян, монополь, монополіста, моно-теїзм, монотип, монотонні і т. п.

монтер, -тера, ч. Рс. Механік, який складає і пускає в рух машини, механізми.

монумент, -мента, ч. Рс. Пам'ятник побудований на честь видатної людини чи визначної події.

мораль, -ралі, -льом, ж. Пр. Норми і принципи поведінки за якими живе су[с]пільство; етика.

морг, -гу, ч. Пт. Покійницька, трупарня.

морганя, -ня, с. Пт. Мимовільне швидке опускання й піднімання пові[к.]

морг, -га, ч. Пр. Міра землі, що дорівнює, 0,56 га.

морд, морду, ч. Ол. Вбивство; вбивство з тортурами.

морденга, -гы, ж. Пр. Морока, заморока, мука, виснажлива праця. - *Робота в лісі то чиста морденга.*

мордерство, -ва, с. Пт. *Те саме, що морд.*

мордерця, -ці, ч. Гж. Вбивця.

мордерчина, -ні, ж. Гж. Жін. до мордерця.

мордобитя, -тя, с. Ол. Мордобій, бійка, биття по обличчю.

мордовня, -ні, ж. Пр. Катівня, каторга. - *Робота в майнах то істна мордовня.*

мордувати, -дую, -дуєш, Пр. Вбивати; мучити, катувати, вирізувати.

мордуватися, -дуюся, -дуєшся, Ол. Заморюватися, мучитися.

морений, -на, -не, Пр. Мучений, виснажений, знесилений.

мореля, -лі, ж. Вр. Абрикос ( ).

морес, -ресу, ч. Пр. Звичай, поведінка, порядок; субординація. - *Навчити дакого моресу. - Знати морес* (знати порядок).

морзиста, -ти, ч. Св. Той, хто вміє користуватися азбукою Морзе.

морімуха, -хы, ж. Вр. Моримуха, мухомор; отруйний гриб.

морквяниця, -ці, ж. Вр. Напій з моркви.

моркляниця, -ці, ж. Вр. Див. морківник. Дика морква.

морківник, -ника, ч. Пр. Трав'яниста рослина схожа на моркву ( ).

морков'янка, -кы, ж. Вр. Натиння, стебла моркви.

морков, -кви, ж. Ол. Морква.

моровий, -ва, -ве, Ол. 1. Славний, бравий, сильний, відважний. - *Але з тебе моровий хлоп!* 2. Заразливий, зачумлений.

мороз, -розу, ч. Пр. Холод, де температура повітря є нижче нуля.

морозок, -ка, ч. Вр. Морозець; іній.

морозити, -рожу, -зиш, Пр. Сильно схолоджувати, примушувати когось стояти на сильному морозі.

морозостойкий, -ка, -ке, Пт. Морозостійкий.

морозяний, -на, -не, Пр. Дуже холодний; з морозом. - *Того року была морозяна зима.*

морожене, -ного, с. Пр. Див. льоды.

морожений, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до морозити.

морський(-скі), ка, -ке, Морський, зв'язаний з морем.

морске; морске паця, с. Вр. Морська свинка.

морфіна, -ни, ж. Пт. Морфій; витяжка з польового маку, яка заспокоює біль, викликає сон.

моряк, -ряка, ч. Св. Людина, яка працює в морі.

москаликы, -ків, мн. Пр. Сорт дрібного оселедця; івасі.

москаль, -каля, ч. Св. Москаль, солдат з Росії.

москіт, -кіта, ч. Пр. Москіт; Двокрила комаха - різнощиця малярії.

мостове, -вого, с. Пр. Оплата за право переїзду через міст.

мостовий, -ва, -ве, Пр. Прикм. до міст. - *Мостовий перевантажувач*

складатся з горизонтальною мостовою фермою, що сператся на дві підпори, котрі переміщуються по шинах (рейках), і вантажного візка або рухомого поворотного крана, що пересувається вздовж ферми.

мостовик, -вика, ч. Пр. Доглядач моста; людина яка збирає плату за переїзд через міст, т. зв. "мостове".

мосяж, -сяжу, ч. [В]р. Латунь; сплав міді цинку і свинцю.

мосяжний, -на, -не, Пр. Латунний. - *Мосяжні виробы мають міцніст в два разы більшу, ніж виробы з чистої міді.*

мосьє, ч., невідм. Рс. Мосьє; форма ввічливого звертання до чоловіка; пан. - *То француз! - пояснила Хомі землячка - Мосьє Жак! (Гончар, III, 1959, 381).*

мотилиця, -ці, ж. Вр. Хвороба овець; нетля.

мотиль, -тиля, ч. Ол. Метелик.

мотильок, -лька, ч. Ол. 1. *Здрібн. до мотиль.* Метеличок. 2. Бабочку, яку чоловіки носять іноді замість галстука.

мотив, -тыву, ч. Пр. Мотив; причина до дії; основна думка.

мотивований, -на, -не, Пр. Мотивований, обгрунтований, виправдовуваний.

мотивация, -цій, ж. Пр. Сукупність доказів для обгрунтування чогось.

мотика, -кы, ж. Пт. Сапа. - *Циган - коваль зробит мотику найліпше.*

мотлошиня, -ня, с. Ол. Вовтузіння, невинуватана боротьба, тяганина.

мотлошитися, -лошуся, -шишся, Ол. Вовтузитися, боротися.

мотовіло, -ла, с. Св. Мотовило; знаряддя для змотування пряжі.

мотовоз, -воза, ч. Пр. Мотовоз; тепловоз малої потужності.

мотор, -тора, ч. Рс. Двигун, що перетворює різні види енергії в механічну.

моторизация, -цій, ж. Рс. Широке впровадження і використання моторів.

моторизований, -на, -не, Рс. Моторизований; оснащений моторами, військовим автотранспортом.

моториста, -ти, ч. Рс. Людина, яка обслуговує мотори, двигун.

мотоцикліста, -ти, ч. Пт. Мотоцикліст.

мотоцикель, -кля, Рс. Мотоцикл.

мотузок, -зка, ч. Рс. Зісуваний із прядива виріб для зв'язування.

моховий, -ва, -ве, Св. Моховий. *Прикм. до мох.*

моховик, -вика, ч. Св. Їстівний моховий гриб.

моц, присл. Ол. Багато. - *Онуфер, мій кум, ма моц пінязи.*

моцар, -царя, ч. Ол. Силач.

моцарство, -ва, с. Пр. Сильна, могутня держава.

моцуватися, -цуюся, -цуєшся, Пр. Змагатися.

моцьо, -ця, с. Вр. Молочко (*дит.*).

мочыло, -ла, с. Гж. Багно; стояча вода. - *В мочылі крумчат жабы.*

моч, -чи, ж. Ол. Сеча.

мочений, -на, -не, Пр. Триманий в певному розчині, зроблений мокрим.

мочыво, -ва, с. Св. Калюжа, багнока. *Див. мочыло.*

мочи, можу, можеш, може, Ол. Могти; бути в стані що-небудь робити.

мочовий, -ва, -ве, Пт. Сечовий. *Прикм. до моч.*

мочовий; мочовий міхур, ч. Пт. Сечовий міхур.

мошонка, -кы, ж. Пр. 1. Маленька торбинка тваринного походження з грошима. 2. Мішечок з чоловічими статевими залозами.

мрачытися, мрачытся, Гж. Темніти, хмаритися, смеркатися. - *Осіньом по заході сонця скоро ся мрачыт.*

мруз, мрозу, ч. Гж. *Див. мороз.*

мрук, мрука, ч. Гж. Мовчун; той, хто звичайно мовчить, не висловлює своєї думки.

мручати, мручит, Ол. Видавати з закритим ротом грізний голос, що виражає незадоволення. - *Медвід мручит аж мороз поза скору иде.*

му, займ. дав. відм. Сб. Йому. - *Ой никого, мій милий козаچه, Никого я не мала. Єден просив вітку розмарину, я му вікном подавала. (нар. п.).*

мудрагель, -геля, ч. Гж. 1. Той, хто багато обдумує, розмірковує. 2. Спекулянт; людина, яка намагається поставити власні інтереси вище суспільних.

мудрагелик, -лика, ч. Пт. Зарозумілець (*ірон.*).

мудрец, -реця, ч. Гж. Людина здосвідом, з глибокими знаннями; мудра людина.

мудріст, -рости, ж. Св. Мудрість; властивість бути розумним, досвідченим.

муж, мужа, ч. Гж. Чоловік; чоловік дружини. - *Мала-м я мужа пияка. (нар. п.).*

мужик, -жика, ч. Св. Простий чоловік; неосвічений селянин (*ірон.*).

музей, -зею, ч. Рс. Культурно - освітній заклад, що збирає, зберігає та експонує пам'ятки матеріальної і духовної культури.

музика, -кы, ж. Пр. 1. Група людей, що виконує на музичних інструментах народні та обрядові мелодії. 2. Танці молоді, що проходили під мелодії сільських музикантів.

мука, -кы, ж. Пр. 1. Страждання, терпіння; душеві переживання, моральні терпіння; труд, важка праця, клопіт. 2. Мука, борошно.

мукати, мукат, Св. Видавати звуки "му-му", ревіти (*про корови*).

мукомол, -мола, ч. Пр. Мукомел.

мулити, мулит, Св. Наносити мулу, замулювати піском, глиною.

милла, -ли, ч. Пт. Мусулманський служитель релігійного культу.

муляж, -ляжу, ч. Пр. Форма предмета в натуральну величину зроблена з глини або гіпсу, воску, парафіну.

мулят, -лята, ч. Пр. Мулат; нащадок від шлюбу білого і негритянки або навпаки: негра і білої.

муляжиста, -ти, ч. Пр. Той, хто виготовляє муляжі.

муляти, мулят, Пт. Терти, тиснути (*про взуття*). - *Муляти очы (завдавати комусь прикрошів своєю присутністю).*

муміфікуваний, -на, -не, Перетворений в мумію, добре забальзамований.

мундур, -дура, ч. Ол. Мундур; Парадний або буденний одяг військового.

мундунок, -рка, ч. Пр. Учнівська форма.

мундуковий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до мундунок.*

мурава, -ви, ж. Вр. Тверда земля, що поросла низькою густою травою.

муравка, -кы, ж. Вр. *Див.* мурянка.

мураль, -раля, ч. Пн. *Див.* мурянка.

мурга, -гы, ч. Ол. Грубіян (*лайл.*). - *Ты, мурго, иди гет отталь!*

мурда, -ди, ж. Пр. Біла вівця з чорними п'ятнами біля очей.

мурдзястий, -та, -те, Пр. Чорносірий (*про овець*). - *Уця мурдзяста.*

мурин, -рина, ч. Пр. Негр.

муринка, -кы, ж. Ол. Негритянка.

мурканя, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* муркати.

муркати, муркаш, -кат, Ол. Видавати звуки "мур-мур" (*про котів*).

мурликати, -ликаш, -кат, Пт. *Те саме, що муркати.*

муруваниця, -ці, ж. Вр. Жилий будинок з цегли.

мурчати, мурчиш, -чит, Вр. Муркотіти. Безперестанно видавати звуки "мур-мур".

мурянка, -кы, ж. Ол. Муравель, мурашка.

мурянчий, -ча, -че, Пр. Муравлиний.

мурянча; мурянча купа, ж. Пр. Мурашник.

мурянчити, -рянчу, -чиш, Ол. Посилено працювати; працювати, як мурашка.

мус, мусу, ч. Ол. Примус, несильність.

мускати, мускам, -каш, Рс. Ніжно, злегка доторкатися, гладити.

мусон, -сону, ч. Ол. Вітер, що міняє напрям через пів року.

мустанг, -танга, ч. Пр. Здичавілий кінь.

муталь, -таля, ч. Пн. Метелик.

мутация, -ції, ж. Пр. Зміна голосу в хлопців і період статевого дозрівання.

мутерка, -кы, ж. Рс. Гайка.

мутика, -кы, ж. Пн. Див. мотика.

мутник, -ника, ч. Вр. Малий струмок.

муфточка, -кы, ж. Рс. Деталь у формі циліндра для з'єднання труб.

муцкы, -ків, мн. Пн. Бакенбарди.

мучений, -на, -не, Пн. Дієпр. пас. теп. і мин. ч. до мучити.

мученик, -ника, ч. Пн. Людина, яка переносить або перенесла муки, випробування.

мучеництво, -ва, с. Пт. Стан мученика; перенесення мук, доля мученика.

мучениця, -ці, ж. Пт. Жін. до мученик.

мученицькый(-цкі), -ка, -ке, Пт. Прикм. до мученик і мучеництво.

мучиня, -ня, с. Пр. Дія за знач. мучити і стан за знач. мучитися.

мучителька, -кы, ж. Пр. Жінка, яка мучить когось.

мучити, мучу, -чиш, -чит, Пр. 1. Завдавати мук фізичних або страждань моральних. 2. Посипати мукою, борошном.

мучитися, мучуся, -чишся, Пр. 1. Зазнавати мук або страждань. 2. Вивалятися в муці, в борошні.

мучний, -на, -не, Пр. Борошняний.

мушара, -ри, ж. Вр. Див. мушера.

мушачий, -ча, -че, Пр. Прикм. до муха. Мушиний.

мушера, -ри, ж. Вр. Гусінь на капусті ( ). - *Смотрте, як ся шмарила мушера на капусті.*

мушкет, -кета, ч. Рс. Гнотова рушниця великого калібру.

мушкетер, -тера, ч. Рс. Вояк в минулому, озброєний мушкетом.

мушля, -лі, ж. Ол. 1. Раковина під водяним краном в кухні. 2. Черепашка.

мушкат, -ката, ч. Пр. Мускатник; тропічне, вічнозелене дерево або кущ, жовті м'ясисті плоди якого містять насіння - мускатний горіх.

мушкатовий, -ва, -ве, Пр. Прикм. до мушкат. Мускатний.

мушкатова; мушкатова галка, Пр. Мускатний горіх; ароматне насіння мускатника, що його використовують як прянощі та у м'ясному виробництві. - *Мушкатолове вино* (мускатне вино або лікер з запахом мускатних горіхів).

муштарда, -ди, ж. Пр. Гірчиця; приправа до м'яса і соусів, зроблена з порошкованих розтертих насінин гірчиці з додатком оцту, вина, рослинного масла (олії), води, цукру, солі і меду.

муштардовий, -ва, -ве, Пр. З муштарди зроблений; кольору гірчиці.

мшыця, -ці, ж. Пр. Комахи, що харчуються соком рослин (цілими колоніями обліплюють стебла рослин).

мшыти, мшыню, мшыш, мшыт, Пр. Забивати мохом щілини між деревами в дерев'яній хаті. - *Замшыє вишыткы щелі в стіні.*

м'юд, меду, ч. Пр. Мед. - *Рушаєся як муха в меді.*

м'я, займ. в знах. відм. Сб. Мене. - *За то не огваряй м'я, парадний сину, Хоц ты м'я не возмеш, я без тя не згыну. (н. п.).*

м'явчати, м'явчу, -чиш, Ол. М'явкати; наслідувати голос kota.

м'ягкий(-кі), -ка, -ке, Ол. М'який; такий, що подається при дотику; шовковистий; нечерствий (свіжий); приємний для слуху; поступливий, піддатливий; чутливий; несуровий (*про клімат*).

м'ягкенький(-кі), -ка, -ке, Рс. М'якенький, ніжненький, досить приємний.

м'ягкіст, -кости, ж. Ол. Якість і властивість за знач. м'ягкий.

м'ягко, присл. Рс. М'яко, не твердо на дотик, ніжно.

м'ягкосердя, -дя, с. Рс. Душевна доброта, чутливість.

м'ягкуватий, -та, -те, Рс. Трохи м'який.

м'язга, -гы, ж. Ол. 1. Вичавки, заболонь. 2. М'яка подрібнена плодоовочева маса. - *Я тя зоб'ю на м'язгу.*

м'яжджити, м'яжджу, -джиш, Пр. Видавлювати, роздушувати, розчавлювати, розтрошувати.

м'якуш, -куша, ч. Пр. М'яка підшкірна частина хліба, булки, а також фруктів, ягід.

м'якшати, м'якшам, -шаш, -шат, Пр. Ставати м'якшим, менш твердим; робитися поступливішим, добрішим.

м'ясник, -ника, ч. Св. М'ясник, різник; той, хто торгує м'ясом.

мьодарка, -кы, ж. Пр. Центрифуга для відділення меду від сотів.

Н

н, - Літера лемківського алфавіту на позначення приголосного звука "н" (вимовляється "ен").

на!, виг. Рс. Бери! Візьми! (*собаці*) Тут!

набавити, -бавлю, -реш, Пт. Намазати, наляпати, набазграти.

набавити, -бавлю, -виш, Ол. 1. Вибавити (*дітей досхочу*), надоглядати когось. 2. Нажити щось. - *Набавити дакого страху.*

набавитися, -бавлюся, -вишся, Ол. Нарозважатися, нагулятися, досхочу побавитися, побенкетувати.

набадки, -бадка, -каш, Вр. Наколоти чимсь гострим, робити слабкі короткі удари голкою і т. п.

набакер, присл. Пт. Набакир, вбік. - *Носити капелюх набакер.*

набалюватися, -лююся, -люєшся, Ол. Досхочу натанцюватися, побувати на балу.

набальзамуваний, -на, -не, Пр. Нобальзамуваний, труп підготовлений для дуже довгого збереження.

набаяти, -баю, -басш (-баям, -баяш), Рс. Наговорити байок, нісенітниць.

наберати, -берам, -рат, Пр. 1. Набирати, взяти, вбирати, набрати. - *Набер си в коморі повний кошук грушок.* 2. Обдурювати, обманювати. - *Але-м го набрав.*

набештати, -бештам, -таш, Ол. Виляяти, обляяти; висварити, осоромлюючи когось.

набзурити, -дурю, -риш, Пт. Наплести, наверзти нісенітниць.

набывати, -бывам, -ваш, Пр. Набувати, купувати; здобувати, придбати що-небудь. - *Набыв-ем на газдівку дві корови, а шчы треба набыти си коня.*

набывця, -ці, ч. Ол. Набувач, набувальник; покупець.

набырмілий, -ла, -ле, Ол. Набухлий, набряклий.

набырміти, -бырміс, Св. Напухнути, набрякнути; стати товстим неприродньо. - *Набырміли ми ноги от довгого ходжіння.*

набыти, -буду, -деш, Пр. Див. набывати.

набытий, -та, -те, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* набыти.

набыток, -тка, ч. Пр. Набута річ, покупка; прирість, користь.

набивний, -на, -не, Рс. Набивний: який набивають. - *Набивний сінник.*

набіг, -бігу, ч. Пр. Раптовний напад; несподіване спустошення кимсь території.

набіжний, -на, -не, Вр. Побожний, церковний.

набій, -бою, ч. Гж. Патрон з необхідною для пострілу кількістю вибухової речовини; куля. - *На полювання взяв з собою дванадцет набоїв.*

набіл, -білу, ч. Сб. Молочні продукти.

набілений, -на, -не, Св. Побілений повторно вапном.

набіло, присл. В білий колір. - *Побілила комірку набіло.*

набір, -бору, ч. Пр. Завербовані для чого-небудь люди. - *Дмитро з першим набором робив на тартаку.*

наблизити, -ближу, -зиш, Пр. Перемістити на ближчу віддал.

наближати, -ближам, -жаш, Пр. Присувати, рошташувати ближче чого-небудь, ставати ближчим у часі. - *Ден Перемоги ся наближав.*

наближений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* наближати.

наближнтя, -ня, с. Пр. Наближення. *Дія за знач.* наблизити, наближати, наближитися, наближатися.

наблудитися, -блуджуся, Пт. Наблукатися, багато поблукати; збитись з правильної дороги. - *Наблудився по лісі през цілий ден, же тепер ледво ноги волочит.*

набожні, присл. Ол. Набожно.

набоку, *присл.* Ол. Осторонь. - *Над ріком, набоку, бавилися діти.*

набраний, -на, -не, Пт. Набраний, куплений. - *Він зиркнув косо на матеріял набраний на убраня.*

набрызгати, -брызгам, -гаш, Ол. Набрызкати, покрити бризками рідини, води.

набризгувати, -гую, -гуєш, Ол. Збрискувати що-небудь чимсь рідким, поривати краплинами, дрібними частинками рідини.

набрыдливий, -ва, -ве, Рс. Який набридає; набридлиий.

набрыднути, -брыдну, -неш, Рс. Стати неприємним, надокучливим; остогиднути.

набрыкатися, -брыкамся, -кашся, Пн. Напустуватися, дознати розваг.

набрызкати, -брызкам, -каш, Пр. *Див.* набрызгати.

набріхувати, -бріхую, -хуєш, Рс. Наговорювати неправди, зводити наклеп на кого-небудь.

наброїти, -брою, -броїш, Пт. Дошкулити; наробити чогось неприємного, шкоди.

набрудно, *присл.* Ол. Начорно. - *Найперше напишу лист набрудно, а потім го перепишу.*

набрякнути, -брякну, *мин. ч.* **набряк**, Св. Спухнути, збільшитись в об'ємі.

набубнити, -бубню, -ниш, Пр. Наторохкотіти, нацокати; набитись в бубон.

набубнявіти, -віє, Пн. Наливатись соками; збільшитись за обсягом від насичення вологою.

набундючитися, -дючуся, -чишся, Св. Прибрати грізний вид, надуватися.

набунтувати, -тую, -туєш, Ол. Підмовити, підговорити; збунтувати.

набухати, -бухам, -хаш, Пр. 1. Набити когось кулаками. 2. Налити без розбору чого-небудь в посуду. 3. Насичуючись вологою, збільшуватись в об'ємі.

набухатися, -бухамся, Пр. Наїстися досхочу, переїстися.

набухнути, -бухне, Пн. Переповнитись чим-небудь, збільшитись в об'ємі, розростись.

наваксуваний, -на, -не, Пт. Покритий ваксою.

навалений, -на, -не, Рс. Накладений як-небудь, нагромаджений на купу у великій кількості, безладно скиданий.

навалювати, -люю, -люєш, Рс. 1. Накладати, звалювати на когонебудь. 2. З'являтися у великій кількості. - *В клуб навалило народа.*

навар, -вару, *ч.* Пт. Рідина, насичена соком того продукту, що в ній вариться, або заварюється.

наварений, -на, -не, Рс. 1. Збільшений в об'ємі метал, шляхом наварювання на нього іншого металу. 2. Зварена їжа в достатній кількості.

наварювати, -рюю, -рюєш, Пр. 1. Приварювати метал. 2. Наварити певну кількість їжі.

навернений, -на, -не, Пт. Навернений, повернутий в попередній стан. - *Навернений грішник веце вартат як праведник.*

наверх, *присл.* Пр. На верхню частину чого-небудь; на поверхню чого-небудь; на верхній бік чого-небудь.

навет, *присл.* Гж. Навіть. - *Навет не знам што одповісти.*

навести, -веду, -деш, Пр. Привести кудись когонебудь; показати шлях, ведучи.

навзірці, *присл.* Гж. Слідкуючи.

навзор, *присл.* Ол. На зразок.

навзнакы, *присл.* Пр. Навзнаки, на спині, горілиць.

навзрыд, *присл.* Пр. Ридаючи, плакати; голосно плакати.

навылуджати, -луджам, -джаш, Ол. Навиманювати, пovidурювати.

навыльот, *присл.* Ол. Навиліт, наскрізь.

навымысьляти, -мысьлям, -ляш, Пт. Навидумувати, навігадувати.

навимуляти, -муляш, -лят, Вр. Вимулити. - *Навимулят вода каміня.*

навырывкы, *присл.* Пр. Вибірково.
навыріст, *присл.* Ол. З розрахунку на дальший ріст, на зріст.

навыворот, *присл.* Пт. Навиворіт; внутрішньою стороною назовні.

навиджати, -виджам, -джаш, Ол. Відвідувати, навідувати.

навидіти, -виджу, -диш, Ол. *Див.* навиджати.

навикнути, -викну, -неш, Св. Призвичаїтись до чого-небудь; привчитись до якоїсь дії, що-небудь робити.

навичка, -кы, ж. Св. Навик; уміння, набуте досвідом, звичкою.

навігація, -ції, ж. Св. Навігація; плавання кораблів по морях та ріках; суднопластво.

навіля, -ля, с. Ол. Те, що за один раз набере на вили.

навій, -вою, ч. Св. Вал у ткацькому верстаті, на який навивають основу.

навіс, -вісу, ч. Пр. Покрівля на стовпах для захисту від сонця, від негоди.

навісний, -на, -не, Пр. 1. Навіжений, шалений, несамовитий, противний, ненависний. 2. Побудований так, що може опускатися або підніматись навіс.

навітряний, -на, -не, Вр. Обернений туди, звідки віє вітер. - *На вітри стати* (стати проти вітру).

навішаний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас.* *мин. ч. до* навішати.

навішати, -вішам, -шаш, Пр. Вішати в якій-небудь кількості.

навішувати, -шую, -шуєш, Пр. Надівати, прикріплювати до чого-небудь.

навіювати, -віюю, -юєш, Пт. Приносити вітром, потоком повітря.

навіяти, -вієш, -віє, Пр. 1. Злегка віяти, повіяти. 2. Викликати певний настрій, стан. 3. Очищати певну кількість чого-небудь. - *Навіяли корець пшеениці за короткы минуты.*

навіяний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас.* *мин. ч. до* навіяти.

навколишній, -ня, -не, Пр. Розташований навколо або поблизу когось.

навкрут, *присл., прийм.* Св. Навколо.

навлочка, -кы, ж. Рс. Наволочка на подушку.

наводити, -воджу, -диш, Ол. 1. Указувати дорогу комусь. 2. Спрямовувати вогнепальну зброю на ціль.

наводу (ити), присл. Гж. Заклучний весільний обряд на річці. - *Підем наводу, жебы пані млода не стратила вроду.*

наводитися, -дितся, Св. Споруджуватися (*про міст, про переправу*).

наводнений, -на, -не, Пр. Переповнений водою.

наводніня, -ня, с. Рс. Повінь.

наводнювати, -нюю, -нюєш, Рс. Заповнювати водою якийсь простір.

навозити, -вожу, -зиш, Пр. 1. За кілька разів привезти що-небудь у великій кількості. 2. Завезти достатню кількість гною на визначену ділянку поля. - *Жебы півперечина родила, треба ей навозити.*

наволокы, -ків, мн. Вр. Шнурки, зсукані з вовни, для "керпців", для постолів.

навощений, -на, -не, Пт. Натертий воском.

навпа, -пи, ж. Ол. Мавпа.

навращати, -вращам, -ращ, Гж. Повернути ротом те, що з'їлось.

наврат!, н. сп. д. Сб. Наверни! (*худобу*).

навпоперек, присл. Пр. Упоперек.

навсе, присл. Ол. Назавжди, навічно, на всі віки.

навтікача, присл. Пт. Бігом від кого-, чого-небудь, навтіки.

навскіс, присл. Св. Не прямо; по діагоналі.

навчений, -на, -не, Пт. Такий, що оволодів знаннями, досвідом, вивчив щось, опанував щось.

нав'язувати, -зую, -зуєш, Пр. Змушувати кого-небудь робити що-небудь всупереч бажанню.

наган, -гана, ч. Пр. Барабанний револьвер, пістолет.

наганяч, -няча, ч. Ол. Учасник облави, який гонить звіра на мисливця, нагонич.

нагар, -гару, ч. Пр. Те, що утворюється від неповного згоряння палива, масла.

нагарбати, -гарбам, -баш, Пр. Брати, захоплювати чуже та привласнювати собі його; грабувати.

нагаруватися, -руюся, -руєшся, Ол. Тяжко наробитися, напрацюватися.

нагваряти, -гварям, -ряш, Гж. Намовляти; переконувати когось у чомусь; підмовляти кого-небудь робити щось. - *Так, він нагваряв ня до вишитого злого!* - *одповів Ваньо.*

нагварити, -гварю, -риш, Гж. *Див.* нагваряти.

нагоблювати, -люю, -люєш, Ол. Настругати рубанком певну кількість дощок або іншого матеріалу з дерева.

наглядач, -дача, ч. Пр. Людина, яка займається наглядом за чимсь, спостереженням за кимось, таємно стежить за ким-, чим-небудь.

наглядний, -на, -не, Пр. 1. Пов'язаний з діяльністю судового нагляду. 2. Даний для одягу.

наглянцуваний, -на, -не, Пр. Начищений до блиску, наглянсований.

наглянцувати, -цую, -цуєш, Пр. Вичистити, начистити до блиску.

нагодуваний, -на, -не, Пр. Нагодований, насичений, забезпечений їжею.

наголо, присл. Пр. Зброя вийнята з піхов; голова острижена до шкіри; не злишаючи нічого; поголовно.

наголос, -лосу, ч. Пр. Наголос. - *Я ставлю наголос на другому складі од кінця слова.*

наголос, присл. Пр. Голосно, відкрито. - *Чытай наголос, што там написано, на тій таблиці.*

наголошатися, -лошамся, -шашся, Ол. Нагадуватися, давати про себе знати.

наголошиня, -ня, с. Пр. Наголошення; силою голосу виділення складу в слові, або слова у реченні.

наголошувати, -шую, -шуєш, Пр. Виділяти голосом що-небудь у мові, ставити на перший план якусь думку.

нагорі, присл. Пр. У верхній частині чого-небудь.

нагонити, -гоню, -ниш, Пр. Досягти однакового рівня з тим, хто рухається спереду; наздогнати кого-небудь.

нагонка, -кы, ж. Пр. 1. Вираження комусь незадоволення в різкій формі за чийсь поведінку або працю. 2. При полюванні люди, які наганяють дикого звіра на мисливця.

нагорнути, -горну, -неш, Вр. Згорнути в якій-небудь кількості. - *Камінник вода нагорнула.*

нагороджений, -на, -не, Пр. Відзначений за заслуги.

нагота, -ти, ж. Пр. Вигляд, стан голого тіла: голизна.

наготовити, -товлю, -виш, Пр. 1. Запастись чимсь у певній кількості. 2. Наварити, насмажити багато їжі.

наготовлений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* наготовити.

награбча, -чати, с. Вр. Наруччя сіна або соломи. - *Што набере сіно граблями або вилами на віз накласти.*

награбати, -грабам, -баш, Пр. Нагромадити сіно або соломі. - *Иди на луку й награб трав'янку сіна.*

награний, -на, -не, Пр. Награний на платівці. - *Награна на плиті пісьня дост ся мі сподобала.*

нагрів, -риву, ч. Пр. 1. Нагрів; *дія і стан за знач.* нагрівати(ся). 2. Ступінь, до якого що-небудь нагріто.

нагромаджувати, -джую, -джуєш, Пр. Поступово збирати що-небудь; навалювати купою в більшій кількості; набирати сил.

нагромадити, -маджу, -диш, Пр. *Див.* нагромаджувати.

налуг, -лугу, ч. Пт. Збільшення ваги відгодуваних тварин.

нагуцкати, -гуцкам, -каш, Ол. Нашути, напустити собак.

нагадати, -гадам, -даш, Ол. Наговорити, набалакати. - *Нагадати глупст[в] на честного человека.*

нагана, -ни, ж. Ол. Догана, осуд, докір.

нагапу, присл. Рс. Без квитка, зайцем. - *Проїхати нагапу в авт[о]бусі.*

на гвалт, присл. Ол. Поспіхом, швидко; вкрай необхідно, дозарізу. - *Ідте-ле на гвалт.*

нагывтатися, -гывтамся, -ташся, Ол. Наковтатися. - *Нагывтав єм ся пороху при млоцкарни за цілий ден.*

нагматвати, -гматвам, -ваш, Пт. Наплутати. - *Нагматвав єс мі з том пряжом.*

нагримолити, -молю, -лиш, Ол. Набазграти; невиразно, погано написати.

нагус, -гуса, ч. Пт. Гола людина, голяк, голий.

нагусок, -ска, ч. Пт. Дитя; мала фаянсова лялька без одягу.

наєднати, -єднам, -наш, Вр. Назгоджувати, найняти. - *Наєднав єм люди, бо треба копати компері.*

надавлювати, -люю, -люєш, Пр. Натискувати на що-небудь.

надавця, -ці, ч. Пр. Адресат листа або посилки на пошті.

наданий, -на, -не, Пр. Висланий поштою. - *Лист був наданий тыжден тому назад, а пришов лем вчера.*

надаремні, присл. Ол. Даремно, марно, надаремне.

надармо, присл. Ол. Даром.

надаруваний, -на, -не, Пт. Обдарований, надарований у великій кількості.

надатися, надамся, -дашся, Сб. Подобатися.

надвір, присл. Сб. Надвір; за межі чого-небудь, назовні.

надбудуваний, -на, -не, Пр. Надбудований, добудований до основи.

надбутвілий, -ла, -ле, Рс. Злегка струхлявілий, трухлявий.

надбутвіти, -віє, Рс. Злегка струхлявіти, пригнути.

надвечер, присл. Пр. У надвечірній час, надвечір.

надвоє, присл. Св. Двозначно, непевно. - *Надвоє баба ворожила: або вмре або буде жыла.*

надграничний, -на, -не, Пт. Пограничний, прикордонний.

надератися, -дерамся, -рашся, Вр. Шукати сутички, дражнитись; вовтузитись. - *Діти не мають што робити, то надераються медже собом.*

надзвичайні, присл. Ол. Надзвичайно, незвичайно; винятково.

надзиск, -зиску, ч. Пр. Надприбуток.

надзір, -зору, ч. Рс. Нагляд.

надзорувати, -рую, -руєш, Рс. Наглядати, слідкувати.

надыбати, -дыбам, -баш, Ол. Зустрічати на дорозі кого-небудь, стрінати.

надимити, -димлю, -миш, Пр. Наповнити димом, напустити диму; накурити.

надимлений, -на, -не, Пр. Наповнений димом; накурений, заповнений тютюновим димом.

надити, наджу, -диш, -дит, Пр. Приваблювати до себе; манити.

надити; надити плуг, Вр. Наварити і нагострити плуг.

надівати, -дівам, -ваш, Ол. Начиняти. - *Надівати кышку м'ясом.*

надобити, надобуду, -будеш, Вр. Придбати.

надігінці, присл. Рс. Навздогін.

надій, -дою, ч. Пт. Кількість надосного молока.

наділ, -ділу, ч. Пт. Виділена частина чогось кому-небудь; наділ землі.

надійти, -дійду, -деш, Св. Наближатися до чогось, підходити.

наділений, -на, -не, Св. Наділений, з певними властивостями. - *Ваньо був наділений почутєм гумору й доброти.*

надіти, -дію, -дієш, Ол. 1. Надягнути, накинути на себе. - *Надін на ся терок, як идеш надвір!* 2. Встромити щось, фарширувати, начинити.

надісланий, -на, -не, Пр. Присланий пізніше, з певним запізненням.

надквасьнілий, -ла, -ле, Пр. Прикислий. - *Надквасьніле молоко.*

надквасьніти, -ніє, Ол. Прикиснути.

надколений, -на, -не, Рс. Не до кінця розколотий.

надкус, -кусу, ч. Рс. Знак, зроблений на чомусь після надкушування.

надкушений, -на, -не, Рс. З відкушеною частиною чогось.

надлам, -ламу, с. Пр. Надломлене місце на чомусь.

надламувати, -мую, -муєш, Пр. Не до кінця зламувати; відламати частину чого-небудь.

надломлюватися, -лююся, -люєшся, Пр. 1. Зломлюватись не зовсім. 2. Виснажувтись фізично і морально.

надмірні, присл. Пр. Надмірно, зверх міри.

надманутися, -мануся, -нешся, Ол. Несподівано з'явитися, неочікувано.

надморозити, -морозу, -розиш, Ол. Підморозити, приморозити.

надоптати, -доптам, -таш, Пр. Притиснути ногою, наступити на щось.

надморожений, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до надморозити.*

надмочувати, -чую, -чуєш, Пт. Трохи, злегка намочувати.

на днес, присл. Ол. На сьогодні.

надобний, -на, -не, Вр. Привабливий, гарний. - *Надобна дівочка.*

надобити, -буду, -деш, Ол. Придбати, добути.

надодньом, присл. Гж. На світанні, вдосвіта.

надоддати, -їдам, -даш, Пн. Надокучати, набридати.

надоказувати, -зую, -зуєш, Пн. Напустуватися, навитворяти.

надокучати, -кучам, -чаш, Пн. Ставати прикрим, надоддливим із-за одноманітності дій.

надокучити, -чую, -чуєш, Пн. *Див.* надокучати.

надокучливий, -ва, -ве, Пн. Який набридає своїми вчинками, своїми діями; який не залишає в спокої; настирливий.

надосланий, -на, -не, Рс. Надісланий, присланий пізніше.

надост, присл. Пр. Досить. - *Народу было надост.*

надоюваня, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* надоювати.

надоювати, -доюю, -юєш, Пр. Доячи, одержувати яку-небудь кількість молока.

надпилювати, -люю, -люєш, Пр. Розпилювати зверху, неглибоко, не до кінця.

надписувати, -сую, -суєш, Рс. Робити напис зовнішній на чому-небудь.

надпорювати, -рюю, -рюєш, Рс. Почати розпорювати що-небудь.

надпсувати(ся), -псує(ся), Ол. Злегка псуватися, надгнивати.

надпсутий, -та, -те, Ол. Дещо зіпсований, надгнилий.

надраювати, -драюю, -юєш, Св. Начистити до блиску; вимити до живого. - *Майтек дав мі шварбу й казав надраїти диліни.*

надраїти, -драю, -драїш, Св. *Див.* надраювати.

надрабляти, -раблям, -ляш, Ол. 1. Доробляти, дороблювати, доробити. 2. Надлужувати, надолужити.

над раном, в знач. присл. Ол. Над ранок. - *Пришов аж над раном.*

надрапаний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* надрапати.

надрапати, -драпам, -паш, -пат, Пр. 1. Зробити подряпини, надряпати. 2. Написати що-небудь нерозбірливо, недбало.

надріз, -різу, ч. Гж. Надріз; надрізане місце.

надрізувати, -зую, -зусш, Гж. Розрізувати не до кінця.

надробити, -дроблю, -биш, Пр. 1. Накришити. - *Надробити курам хліба.* 2. Допрацювати те, що пропущено в роботі.

надрубаний, -на, -не, Пр. Частково вирубаний; затесаний топором або сокирою.

надрукуваний, -на, -не, Пр. Написаний друком.

надсаджений, -на, -не, Св. Дуже напружений, надсаджений, з надсадою.

надскакувати, -кую, -куєш, Пр. 1. Скоро наблизатись, прискакувати, прискочити, підбігати. 2. Прислужуватись, підлабузнюватись; залицятись.

надслухувати, -хусш, Ол. *Див.* надслухати.

надслухам, -слухаш, -хат, Ол. Прислухатися, прислухуватися.

надтесаний, -на, -не, Сб. Затесаний сокирою для позначки.

надтовчи, -товчу, -чеш, Ол. Відбити, надтовкти.

надштукувати, -вую, -вуєш, Ол. Надточувати, надставляти, додавати для подовження, збільшення.

надштукувати, -кую, -куєш, Ол. *Див.* надштуковувати.

надштукуваний, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до* надштукувати. Надточений.

надточений, -на, -не, Пр. Приточений на токарному станку.

надтріснути, -трісне, Рс. Трошки тріснути, дати тріщину.

надтріснений, -на, -не, Пр. Надтріснутий; з неглибокою тріщиною.

надубасити, -башу, -сиш, Пр. Набити добре когось палкою.

надудлитися, -дудлюся, -лишся, Пт. Напитися багато спиртного; напитися доп'яну.

надуманий, -на, -не, Пр. Навмисне придуманий, неприродній.

надуманіст, -ности, Пр. Нереальність, штучність.

надушувати, -шую, -шуєш, Пр. Натискувати, надавлювати на щось живе, знищуючи його (*на комахи, на гусінь*).

надходити, -ходжу, -диш, Пр. Ідучи, наблизатись до когось, підходити; наблизатись в часі; приходити на місце призначення; виникати (*про думки*).

надщерблювати, -люю, -люєш, Пр. Робити щербини, зазублини, вибоїни.

наелектризуваний, -на, -не, Рс. Наелектризований; надзвичайно збуджений.

наєднати, -єднам, -наш, Ол. Найняти.

наєнчатися, -єнчуся, -чишся, Пт. Настогнатися.

на забий, в зн. присл. Ол. До упаду, на смерть, до смерті.

назагал, присл. Ол. Загалом.

назад, присл. Пр. У напрямку протилежному до попереднього напрямку руху; назад.

назаран, присл. Пт. На наступний ден, на завтра. - *Тото си лишу назаран їсти.*

назадгус, *присл.* Пт. Назад (*іти плечима вперед*).

назбыткы, *присл.* Рс. Навмисне (*робити шкоду*), на знуцання.

назбираний, **-на**, **-не**, Пр. Поступово нагромаджена необхідна кількість чого-небудь.

назвиско, **-ка**, *с.* Ол. Пізвище, назвисько.

наздогад, *присл.* Пр. Наугад, без точного знання.

наздогін, *присл.* Пр. Навздогін; вслід за тим, що віддаляється.

називаний, **-на**, **-не**, Пр. Називаний; такий, якому дають назву.

назирцьом, *присл.* Сб. Назирці; слідом, не відстаючи; крадькома.

наждак, **-даку**, *ч.* (*глянцпапір*, *-паперу*), Св. Наждачний папір; папір покритий порошком із наждаку.

наїжитися, **-їжуся**, **-жишся**, Пр. 1. Наїжачитися; *настовбурчувати шерсть, щетину*. 2. Ставати злим, роздратованим; гніватися.

наїжений, **-на**, **-не**, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до наїжити*.

наїжувати, **-жую**, **-жуєш**, (**ся**), *Те саме, що наїжити, наїжитися, наїжачуватися*.

наїзд, **-їзду**, *ч.* Пр. 1. Прибуття когонебудь у великій кількості. 2. Раптовий, короткочасний напад.

наїздняця, **-ці**, *ж.* Пт. Жінка, яка їде верхи на коні.

наїзницькі, **-ка**, **-ке**, Пт. Наїзницький.

най, *част.* Пр. Хай, нехай. - *Най знає паньство ненавистне, же наша армія як мур!*

найбарже, *присл.* Гж. Найбільш, більше всього, більш за все.

найвекший, **-ша**, **-ше**, Ол. Найбільший.

найвеличнійший, **-ша**, **-ше**, Рс. Найвеличніший.

найвесільший, **-ша**, **-ше**, Св. Найвеселіший.

найвече, *присл.* Пр. Найбільше.

найдале, *присл.* Пр. Найдальше.

найзапеклійший, **-ша**, **-ше**, Пн. Найзапекліший.

найздальший, **-ша**, **-ше**, Гж. Найбільш придатний.

най жис!, *виг.* Ол. Хай живе!

най-ле, *част.* Ол. Хай-же, нехай-же.

найманец, **-нця**, *ч.* Пр. Найманець; той, хто наймається на роботу.

найманка, **-кы**, *ж.* Пр. Найманка; ця, яка наймається на якийсь час на роботу.

наймач, **-мача**, *ч.* Пр. Наймач; той, що приймає когось на роботу.

наймичка, **-кы**, *ж.* Пр. Наймичка; яка постійно найнята на роботу.

найпланьший, **-ша**, **-ше**, Ол. Найгірший, найслабший.

найповажнійший, **-ша**, **-ше**, Пр. Найповажніший.

найти, **найду**, **-деш**, **-де**, Пр. Знайти, відшукати, виявити. *Див. находити*.

найскоре, *присл.* Пр. Найскоріше, найбільш правдоподібно. - *Найскоре то буде його сестра, а не якаси фраїрка*.

най дзеленкат!, Рс. Хай звенить!

най то перон встрілит!, *лайл.* Ол. Хай то грім поб'є!

наказ, **-казу**, *ч.* Пр. Розпорядження усне або письмове, постанова, офіційний документ з розпорядженням керівника установи.

наказувати, **-зую**, **-зуєш**, Пр. Віддавати розпорядження кому-небудь; віддавати вказівки, поради; повчати.

наказуючий, **-ча**, **-че**, Пр. 1. *Дієпр. акт. теп. ч. до наказувати*. 2. Караючий. - *Наказуючої руки пана бояли ся вишиткы*.

накапати, **-капам**, **-паш**, Пр. *Див. накапувати*.

накапостити, **-пощу**, **-постиш**, Пр. Нашкодити, *наробити неприємностей*, зробити пакості.

накапувати, **-пую**, **-пуєш**, Пр. 1. Капля до каплі наповнювати щонебудь, *наливати щось*;

забруднювати щось. 2. Доносити на когось; говорити неправду перед керівництвом на свого працівника.

накаслик, -лика, ч. Пр. Нічна тумбочка при ліжку.

накат, -кату, ч. Пр. 1. Шар настелених дерев, дощок і т. п. - *В бункрі было пару накатів кругляків.* 2. Сильно утрамбована земля, дорога.

накатувати, -тую, -туєш, Пр. Добре утрамбовувати, набивати щось.

накатуляти, -тулям, -ляш, Пр. Накрутити, покотити. - *Діти накатуляли ся дост з тым колесом през цілий ден.*

накачаний, -на, -не, Пр. *Дієпр пас. мин. ч. до* накачати.

накачати, -качам, -чаш, -чат, Пр. 1. Нагорнути на купу те, що крутиться. 2. Досхочу повозити когось на повозці, автомашині; поколихати колиску.

накачувати, -чую, -чуєш, Ол. 1. Наповнювати щось рідиною, повітрям. 2. Намотувати щось в клубок.

накыдати, -кыдам, -даш, [П]р. Наслідити при їді, при столі. - *Не накыдай на стіл, як їш.*

накыдка, -кы, ж. Пт. Невелике покривало на подушку, на стіл, на тумбочку; що-небудь з верхнього одягу, що можна накинути на себе.

накыдач, -дача, ч. Пт. Виля, що ними накидають гній на підводу; конвеєр при молотарці, що подає солому з збіжжям.

накынутий, -та, -те, Пт. *Дієпр пас. мин. ч. до* накынути. - *Як-небудь повішений, перекинтий.*

накінці, присл. Ол. Наприкінці, вкінці.

наклад, -ладу, ч. Пр. 1. Леміш у плузі. 2. Видаток, грошовий розхід, наклад.

накладати, -кладам, -даш, Сб. Витрачати.

накладений, -на, -не, Сб. Прикріплений поверх чого-небудь; положені предмети один на другий.

накланятися, -кланямся, -няшся, Пр. Багато разів накланятися; багато разів згинатися, виконуючи певну роботу.

наклеїти, -клею, -клеїш, Гж. *Див.* наклеювати.

наклепниця, -ці, ж. Пр. Жінка., яка зводить наклепи на кого-небудь.

наклепувати, -пуо, -пуєш, Пр. 1. Клепаючи, загострювати різні металеві інструменти: коси, ножі, сокири і т. п. 2. Наговорювати неправду на кого-небудь.

наклеювати, -клеюю, -юєш, Пр. Прикріплювати що-небудь до чогось за допомогою клею; приклеювати.

наклопати, -клопам, -паш, Вр. Набити, втиснути.

наклятя, -тя, с. Пр. Прокльон, гримання на когось, використовуючи прокльони та лайливі слова.

накоїти, -кою, -коїш, Пт. Зробити щось погане, щось варте осуду.

наколочений, -на, -не, Пр. Перемішаний, змішаний, переплутаний.

наконец, присл. Ол. Нарешті, врешті.

накопаний, -на, -не, Пр. 1. Викопаний із землі в певній кількості (*про картоплю, бураки, моркву*). 2. Вдарений багато разів ногами.

накошений, -на, -не, Св. Викошений і заготовлений в достатній кількості.

накраплястий, -та, -те, Вр. П'ятнистий, краплений, покритий крапками.

накраяти, -краю, -краєш, Пр. Нарізати щось на частини в якій-небудь кількості.

накреслений, -на, -не, Пр. *Дієпр до* накреслити.

накреслити, -креслю, -лиш, Пр. Наперед намічати, визначати, планувати.

накрест, присл. Ол. Навхрест.

накривка, -кы, ж. Пт. Металевий предмет, що служить для закривання.

накрохмалити, -малю, -лиш, Пт. Див. накрохмалювати.

накрохмаліня, -ня, с. Пт. Накрохмалювання. Дія за знач. накрохмалити.

накрохмалювати, -люю, -люєш, Пт. Намочувати що-небудь у крохмальній воді для надання жорсткості.

накрутка, -кы, ж. Ол. Гайка.

накручений, -на, -не, Пр. 1. Заведений (*про годинник*). 2. Намотаний чимсь навколо чого-небудь; засуканий, підкручений. - *В мого діда все были накручены догоры баюсы, як дві вилкы.*

накручувати, -чую, -чує, (накрутити, -чу, -тиш), (накручати, -кручам, -чаш), Пр. 1. Навивати, намотувати що-небудь. 2. Крутячи, виготовляти щось, заводити механізм. 3. Намелювати. - *Накрутив повний корець круп.* 4. Прищеплювати певні думки, переконання. 5. Наговорити дурниць, нісенітниць.

накрушити, -крушу, -шиш, Ол. Накришити.

накурений, -на, -не, Пр. 1. Наповнений тютюновим димом. 2. Заповнений пилом або димом з печі.

накурювати, -рюю, -рюєш, Пр. 1. Наповнити тютюновим димом, курячи тютюн. 2. Піднімати пилюку, збивати пил; пилити.

налагоджений, -на, -не, Пт. Підготовлений до дальшої діяльності; виправлене пошкодження, усунені неладки.

налагодженість, -ности, ж. Пр. Погодженість дій; злагодженість; згода.

налагоджия, -ня, с. Пр. Дія за знач. налагодити, налагоджувати.

налагоджувати, -джую, -джуєш, Пр. 1. Організовувати, створювати що-небудь. 2. Виправляти що-небудь зіпсоване, пошкоджене. 3. Готувати, приготувати що-небудь. 4.

Настроїти спів хору; настроїти музичний інструмент.

налагодити, -джу, -диш, Пр. Див. налагоджувати.

налагоджати, -джам, -джаш, Пр. Те саме, що налагоджувати.

наладуваний, -на, -не, Гж. 1. Навантажений, нагружений. 2. Заряджений, набитий набоями.

наладовувати, -вую, -вуєш, Гж. 1. Навантажувати який-небудь матеріал; завантажувати. 2. Заряджати вогнепальну зброю, зарядити; набивати, набити зброю.

наладувати, -дую, -дуєш, Гж. Див. наладовувати.

наладжувати, -джую, -джуєш, Пр. Те саме, що налагоджувати, налагоджати, налагодити, наладити.

налажувати, -жую, -жуєш(ся), Налазитися, налазити на руках і ногах, досхочу полазити.

наламувати, -мую, -муєш, (наламати, -ламам, -маш), Пр. Ламати щось у якій-небудь кількості.

налапати, -лапам, -паш, Ол. Наловити. - *Маленька Оля налапала мотилів повну баньку.*

належачи, присл. Гж. Лежачи. - *Фецко міг прочитати книжку лем належачи.*

налив, -ливу, ч. Рс. Налив; сорт яблук.

належати, -лежу, -жиш, Пр. 1. Бути чиеюсь власністю, перебувати в чиемусь розпорядженні, володінні. 2. Належати до якогось розряду, виду. 3. Призначатися кому-небудь, потрібно одержно одержати.

налиганий, -на, -не, Св. 1. Багато випивший всякого спиртного. 2. Прив'язана за роги худоба.

налізне, -ного, с. (зналізне, -ного), Пр. Винагорода за знайдену і віддану річ. - *Хто чепец мі найде, налізне буде. (нар. п.).*

наліпка, -кы, ж. Пр. Карточка з написом або числом, що наліплюється напредмети призначені

для переїзду. Етикетка, ярлик, що наліплюється.

наліплювати, -люю, -люєш, Пр. Прикріплювати що-небудь до чогось клеєм або іншою липкою речовиною.

наложниця, -ці, ж. Пр. Жінка, яка живе з чужим чоловіком як дружина; коханка.

наломлювати, -люю, -люєш, Пр. *Те саме, що наламлювати.*

налушати, -лушам, -щаш, Пр. Очищати від шкаралупки, шкуринки певну кількість чого-небудь.

наляний, -на, -не, Налитий, розлитий, змочений дощем.

наляти, -ляю, і -лію, -лієш, Пр. 1. Налити якої-небудь рідини. 2. Налитися дощу. - *Наляло ся дост за ден!* - *Наляло ся зерно* (зерно налилося, готове досягнути).

нальот, -льоту, ч. Рс. 1. Раптовий напад з метою пограбування або знищення. 2. Шар речовини, що осіла, з'явилася на поверхні чого-небудь.

наляпанний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до наляпати.*

наляпати, -ляпам, -паш, Пр. 1. Розбризкувати рідину, розливати на поверхні чого-небудь. 2. Наговорити неправди на кого-небудь, набрехати.

намав'яти, -мав'ям, -в'яш, Ол. Умовляти, умовити; підмовляти, підмовити, підговорювати.

наманути, -ману, -неш, Гж. Натрапляти, зустрітися, несподівано попасти на когось.

намаслений, -на, -не, Пт. Змашений маслом.

намаслити, -маслю, -лиш, Пт. Покривати що-небудь шаром масла або жиру.

намацяти, -мацям, -цяш, Пр. Виявити в результаті пошуків, знайти в темноті.

намацювати, -цюю, -цюєш, Пр. Торкаючись кінцями пальців відшукати щось.

намацюватися, -цюєшся, Рс. Неясно визначатися; намацюватися.

намачати, -мачам, -чаш, Пр. Змочити. - *Намачав см черевікы по росі.*

намелений, -на, -не, Ол. Змелена у млині певна кількість зерна.

намель, -мелю, ч. (намелюх, -люха), Вр. Голоння, спориш (*Claviceps L.*). - *Намелюх на житі.*

намервити, -мервлю, -виш, Вр. Зім'яти, скуйовдити. - *Намервив соломи на пів фури.*

намести, -мету, -теш, -те, Пр. Метучи, утворювати що-небудь; намітати.

намыдляти, -мыдлям, -ляш, Ол. Намилити, намилювати.

намыдлити, -мыдлю, -лиш, Ол. *Див. намыдляти.*

намысльітися, -мысльюся, Вр. *Див. намысльятися.*

намысльятися, -мысльямся, -ляшся, Ол. Роздумувати, подумати, надуматись, поміркувати. - *Над тым треба ся намысльіти.*

намітати, -мітам, -таш, Пн. *Див. намітувати.*

намітувати, -тую, -туєш, Пн. Накидувати щось в одне місце у певній кількості.

наміряний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до наміряти.*

наміряти, -мірям, -ряш, Пр. *Див. намірювати.*

намірювати, -рюю, -рєш, Пр. Відмірювати певну кількість чогось.

намішаний, -на, -не, Св. Перемішана основна речовина з додатками.

намішувати, -шую, -шуєш, Вр. Мішати що-небудь, додаючи до нього певні примішки.

на моє сумліня!, Вр. На мою совість (*запевнення в правоті*).

намозолений, -на, -не, Пр. Важкий, виснажливий; даний з трудом.

намолот, -лоту, ч. Пр. Кількість зерна намолочено одноразово.

намолотий, -та, -те, Св. *Те саме, що намелений.*

намолочитися, -лочу, -лотиш, Вр. Намолочуватися. - *Барз мало ся того зерна намолотило.*

намордувати, -дую, -дуєш, Ол. Навбивати чимало; наморити, намучити.

наморений, -на, -не, Ол. Перевтомлений, вимучений.

нам[о]рочитися, -рочуся, -чишся, Пр. Багато і довго працювати над чимсь, поморочитись.

наморщений, -на, -не, Пт. Дієпр. пас. мин. ч. до наморщити.

наморщити, -морщу, -щиш, Пт. Див. наморщувати.

наморщувати, -щую, -щуєш, Пт. Збирати зморшками шкіру обличчя; нахмурювати, насуплювати брови, робити гримасу невдоволення.

намотувати, -тую, -туєш, Пр. Навивати, накручувати що-небудь на щось.

намул, -мулу, ч. Пр. Осадки на дні водоймища.

намулиско, -ка, с. Ол. Великий нанос намулу.

намулити, -мулит, Пр. Див. намулювати.

намулювати, -лює, Пр. 1. Наносити що-небудь течією води, хвилями. 2. Натирати чим-небудь до болю, до пошкодження якусь частину тіла (*перев. ноги*).

намучитися, -мучуся, -чишся, Пр. 1. Виконуючи щось, багато помучитись. 2. Обсипатись борошном.

намуштруваний, -на, -не, Пр. Навчений військової виправки, дисципліни; навчений чогось, що увійшло у призвичаєння.

нам'ягко, присл. Ол. Некруто, рідко (*про зварене яйце*).

нам'якнути, -м'якне, н. сп. нам'як, (нам'якати, -м'якат), Пр. Ставати м'яким від вологи, втратити твердість.

нанадити, -наджу, -диш, Ол. Насталити і загартувати; наварювати

сталл[ю] і нагострювати що-небудь. - *Нанадити сокьру.*

нанесений, -на, -не, Пр. Принесений кількома заходами. - *За нанесен[ы] курами яйця треба было купити цукрю.*

нанич, присл. Ол. Нанівець. - *Павльо выв'юв таздівку нанич.*

наниз, присл. Пр. Наниз; у напрямку до нижньої частини; униз.

нанищыти, -нищу, -щыш, Ол. Напсувати, нанівечити.

наново, присл. Пр. Знову, ще раз; по-новому, інакше.

нанос, -носу, ч. Пр. Земля, пісок, мул, нанесені водою або вітром.

наношати, -ношам, -шаш, Вр. Наносити. - *Вода наношат каміня.*

наношений, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до наношати.

нанюхати, -нюхам, -хаш, Пр. Див. нанюхувати.

нанюхувати, -нюхуєш, Пр. Знаходити кого-, що-небудь за нюхом. - *Кіт нанюхав масло в горци і все ся крутив коло нього.*

наоклеп, присл. Ол. Верхи, без сідла на коні; охляп.

наоколо, присл. Ол. Довкола, кругом, довкруги, навкруги, на всі сторони, зо всіх сторін.

наоливити, -лив'ю, -виш, Пр. Див. наолив'яти.

наолив'яти, -лив'ям, -в'яш, Пр. Змазувати, змастити оливою або олією.

наомацкы, присл. Ол. В темряві, навмання.

наопак, присл. Ол. Навиворіт.

наопашкы, присл. Пт. Накинути на плечі, не одягаючи в рукави.

наостатку, присл. Пр. Наприкінці, наостанці, наостанку.

наостаток, присл. Ол. Напоследок, під кінець.

наостіж, присл. Пр. Навстіж; на всю широчінь; широко відчинений. - *Душа наостіж* (відверта, щира людина); *Двері наостіж* (гостинні господарі в хаті).

наострений, -на, -не, Пр. Нагострений; наточений до гостроти.

наострити, -острю, -риш, Пр. *Див.* наострювати, наостряти.

наостряти, -острям, -ряш, Пр. *Те саме, що* наострювати.

наострювати, -рюю, -рюєш, Пр. Робити що-небудь гострим, шляхом точіння або клепання.

наосьцеж, присл. Ол. *Те саме, що* наостіж (*рідко вжив., з поль.*).

напавати, -павам, -ваш, Гж. Напувати, напоювати, напоїти. - *Напавати коні по роботі.*

напавац, інфініт. з словац. Гж. *Те саме, що* напавати (*вжив. в. піснях*).

нападниця, -ці, ж. Пт. Жінка-нападник, жінка-агресор.

напакостити, -кошу, -костити, Пр. Набруднити; нашкодити, зробити комусь неприємність. - *Напакостив кім в хыжи, мусиш го выгнати.*

напакуваний, -на, -не, Пр. Щільно наповнений, накладений чимсь.

напалений, -на, -не, Пр. Нагрітий через опалювання.

напалювати, -люю, -люєш, Пр. 1. Нагрівати приміщення, спалюючи дрова, газ або вугілля. 2. Дразнити кого-небудь, доводячи його до гніву, до гнівного спалаху.

на пам'ятку, присл. Ол. На спомини, на згадку.

напанькатися, -панькамся, -кашся, Пр. Навозитись даремно зкимсь, попанькатися.

напар, -пару, ч. Пр. Настій; лікарство приготовлене через налиття гарячої води на якісь рослини, на зілля.

напаритися, -парюся, -ришся, Пр. Досхочу попаритися; довго попряцювати під пекучим сонцем (*перен.*).

напартачити, -тачу, -чиш, Ол. Виконати недоброякісно роботу, нахалтурити.

напаст, -пасти, ж. Пр. Нещастя, неприємність, біда; напасть.

напастливий, -ва, -ве, Ол. Причепливий, шукаючий зачіпки, надокучливий.

напастливіст, -вості, ж. Ол. Причепливість, нав'язливість.

напасник, -ника, ч. Ол. Грабіжник, агресор, загарбник; напасник.

напастничо, присл. Ол. По-загарбницькому, агресивно, причепливо.

напастувати, -тую, -туєш, Пт. 1. Натерти підлогу пастою. 2. Нападати, грубо турбувати когось, приставати.

напацькати, -пацькам, -каш, Пт. Набруднити, накаляти, намазати, наробити плям, набазграти.

наперати, -перам, -раш, Пр. Натискати, пхати.

наперобій, присл. Пр. Навперобій; намагаючи зробити щось першим.

наперед, присл. Пр. Уперед; у напрямку перед собою.

напереді, присл. Ол. Попереду; на першому пляні; спереду.

наперекір, присл. Св. Наперекір; протилежне бажанню.

напереміну, присл. Пр. Назмінно, по черезі, одно подругому.

наперстник, -ника, ч. Вр. Наперстянка; трав'яниста лікарська рослина з квітками схожими на наперсток (*Digitalis L.*).

наперстниця, -ці, ж. Ол. *Те саме, що* наперстник (*Digitalis L.*).

наперфумувати, -мую, -муєш, Пр. Обпризкати кого-небудь духами або чимсь пахучим.

наперфумуватися, -муюся, -муєшся, Ол. Надушитися; обпризкати або натерти чи змочити себе духами або чим-небудь пахучим.

напечи, -печу, -чеш, Пр. Напекти; виготовити різне печиво.

напечений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* напечи.

напивонок, -вка, ч. Пр. Гроші дані комусь за яку-небудь услугу.

напильник, -ника, ч. Рс. Терпуг, напилек; стальний різальний

інструмент у формі бруска з насічкою.

напирскати, -пирскам, -каш, Пр. Див. напирскувати.

напирскувати, -кую, -куєш, Пр. Прискаючи покривати що-небудь бризками; обприскувати щось; наприскувати.

напів, присл. Ол. Наполовину.

напів..., Перша частина складних слів, що відповідає слову наполовину, напр.: *напівавтомат, напівбог, напіввідтулений, напівгнилий, напівголосно, напівграмотний, напівживий, напівзаплющувати, напівза-сипаний, напівзтемнений, напівзатулений, напівзруйнуваний, напівкочівник, напівкрі-пацький, напівмеханізований, напівм'якьий, напівосьвітлений, напівофіціальний, напівпо-шепки, напівпровідник, напівпролетар, напіврідкьий, напіврозібраний, напівсирота, на-півтруп, напівшикр'яний* і т. п.

напівдармо, присл. Ол. Півдарма.

напій, -пою, ч. Пр. Спеціально приготовлена рідина для пиття.

напихоту, присл. Ол. Пішки, пішком, піхотою.

напіше, присл. Пт. *Те саме, що напихоту.*

наплавати, -плавам, -ваш, Пр. Плаваючи, подолати певну відстань.

напляканий, -на, -не, Пт. Заплаканий.

наплакати, -плачу, -чеш, Пт. Плачучи, пролити багато сліз.

напласк, присл. Ол. Плазом.

наплести, -плету, -теш, Пр. Наговорити багато лишнього; наплести.

наплечник, -ника, Пр. Рюкзак.

наплив, -ливу, ч. Пр. Скупчення, прибуття кого-небудь у великій кількості; те, що напливло, натекло.

наплутати, -плутам, -таш, Пр. Наплутувати.

наплутаний, -на, -не, Пр. Зроблений з помилками.

наплутувати, -тую, -туєш, Пр. Намотуючи або розмотуючи наробити плутанини помилок, заплутати що-небудь.

напльоткувати, -кую, -куєш, Ол. Нарозпускати пліток, поширювати нісенітницю.

наповнений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до наповнити.*

наповнити, -повню, -ниш, Пр. Див. наповняти, наповнювати.

наповнювати, -нюю, -нюєш, (наповняти, -повням, -няш), Пр. 1. Накладаючи, наливаючи, насипаючи що-небудь заповнювати ним якийсь простір, місце. 2. Заповнювати, займати приміщення, простір.

напоєний, -на, -не, Пр. Напившийся досхочу води (*про худобу*).

напозір, присл. Пр. На око, здається, наче, начеб-то, на перший погляд. - *Напозір сонце крутиться наоколо Землі; а оно то не так, бо Земля крутиться наоколо Сонця.*

напоказ, присл. Пр. Щоб звернути увагу, для демонстрації чогось.

наполєонок, -нка, ч. Пт. Вид тіста перекладеного кремом або варенням.

наполы, присл. Вр. Наполовину. - *Уці, мої уці, наполы бараны. (нар. п.).*

напомацкы, присл. Пр. Навпомацки; за дотиком, без участі зору.

напоминати, -минам, -наш, Ол. Нагадувати; бути схожим на кого-, що-небудь.

напомнути, -помну,, -неш, Ол. Нагадати, пригадати комусь що-небудь.

напомповувати, -вую, -вуєш, (напомпувати, -пую, -пуєш), Ол. Накачати рідини за допомогою насоса.

напом'янути, -м'яну, -неш, Вр. *Те саме, що напомнути.*

напоперек, присл. Пр. Вшир; від лівої сторони до правої або навпаки; упоперек.

напопрений, -на, -не, Пр. Наперчений.

напоприти, -попрю, -риш, Ол. Наперчити. - *Напопрій, Петре, венра попрьом.* (скороговорка).

напопрювати, -рюю, -рюєш, Ол. Наперчувати, посипати перцем, паприкою.

напорлисті, присл. Пр. Рішуче, настирливо.

напористіст, -тости, ж. Пт. Завзятість, рішучість у досягненні чого-небудь.

напорошувати, -шую, -шуєш, Ол. Натрусити, розсипати щось сипке, натрушати.

напосідливий, -ва, -ве, Пр. Настирливий, неспокійний.

напотитися, -почуся, -тишся, Ол. Попрїти над чимсь, напрацюватись.

напохват, присл. Пр. Напохватї, під рукою, готов.

напочаток, присл. Ол. Для початку, спочатку.

напочеканю, присл. Ол. З місяця, зараз, зараз-же, зразу, відразу. - *Направ ми напочеканю черевікы.*

направа, -ви, ж. Ол. 1. Ремонт, лагодження, полагодження. - *Оддати до направи обутя.* 2. Начинка.

направити, -правлю, -виш, Ол. Починити, відремонтувати, полагодити.

направ'яти, -прав'ям, -в'ят, Ол. 1. Начиняти. - *Кышкы направ'яют кашком з кырвйом.* 2. Ремонтувати.

направця, -ці, ч. Ол. Виправляч, ремонтник.

напрактикуваний, -на, -не, Пр. Досвідчений; який добре напрактикувався.

напрасний, -на, -не, Пт. Гнівний, сердитий, раптовий у несправедливих вчинках. - *То напрасний паробок, з ним ся не набесїдуєш.*

напрасуваний, -на, -не, Рс. Вигладжений гарячою праскою.

напред, прийм. Вр. 1. Вперед. - *Иде напред коня.* 2. Перед. - *Став напред коня.*

напрыскати, -прыскам, -каш, Ол. Набризкати.

напрыскувати, -кую, -куєш, Ол. Набризкувати; розлітатися дрібними частинками.

наприкінці, присл. Пр. Під кінець, у кінці.

наприклячкы, присл. Пр. Стоячи на колінах.

наприсядкы, присл. Пр. Стоячи на пальцях і зігнувши ноги в колінах, присїсти.

напроваджати, -ваджам, -джаш, Пт. Наводити, спрямовувати когонебудь на щось.

напровадити, -ваджу, -диш, Пт. *Див.* напроваджати.

напродай, присл. Пр. Для продажі. - *Газдиньо, што мате напродай? - Мам напродай масло, яйця, молоко.*

напрокат, присл. Рс. За оплату у тимчасове користування.

напролом, присл. Рс. Незважаючи на перешкоди, на умови діяти.

напрост, присл. Рс. Прямо, навпростець.

напротив, присл. Пр. Напроти, з протилежного боку.

напруго, присл. Ол. Враз, раптово.

напружений, -на, -не, Пр. Нервово збуджений; натягнутий.

напружнячитися, -нячуся, -чишся, Ол. Наледарюватися, набайдикуватися.

напрямок, -мку, ч. (керунок, -нку, ч.), Пр. Лінія руху або лінія розміщення кого-, чого-небудь.

напучнілий, -ла, -ле, Пт. Набухлий, набряклий, набубнявілий.

напучніти, -ніє, Пт. Набухнути, набрякнути, набубнявіти.

напушений, -на, -не, Св. Зарозумілий, неприступний.

напханий, -на, -не, Пт. Заповнений їжею шлунок, наїдений; скупчений у великій кількості.

нап'ятнуваний, -на, -не, Пр. Затаврований; з клеймом на обличчі.

нарабувати, -бую, -буєш, Ол. Награбувати, привласнити собі силою.

нараджуватися, -джуюся, -джуєшся, Пн. Радитися.

нарадуватися, -дуюся, -дуєшся, Пн. Досхочу порадуватися.

нараз, присл. Пр. Несподівано, раптом, враз, зненацька.

наразі, присл. Ол. Поки-що, тим часом.

нараїти, -раю, -раїш, Гж. Нараяти, порадити.

нарванец, -нця, ч. Пр. Людина, на яку не можна розраховувати, нарвана, невірноважена, підстрілена людина.

нарваний, -на, -не, Пр. Запальний, невірнований, непевний, змінний.

наремний, -на, -не, Вр. Швидкий, скорий, прудкий, необдуманий. - *Наремний человек до работы.*

наремні, присл. Вр. Несподівано, раптом.

наректи, -речу, -чеш, (наречи, -речу, -чеш, -че), Пр. Назвати.

наречений, -на, -не, Пр. Наречений, заручений чоловік.

нарыпати, -рыпам, -паш, Вр. Наговорити дурниць. - *Много наповів або нарыпав.*

нарысуваний, -на, -не, Пр. Малюнок зроблений олівцем, без кольорів.

нарыхтувати, -тую, -туєш, Ол. Приготовити.

нарибок, -бка, ч. Пр. Молодий приплід, зародок, риб'ячий плід.

нарив, -риву, ч. Пр. Запухнений участок тіла; місцеве запалення, що переходить в нагноєння; гнійник, абсцес.

нарівно, присл. Пр. Порівну, на рівні частини.

нарид, -роду, ч. Св. Народ; населення держави, жителі країни.

наріз, -різу, ч. Пр. Наріз; заглибина зроблена різальним приладом.

нарізувати, -зую, -зуєш, (нарізати, -ріжу, -жеш), Пр. 1. Поділяти щонебудь на шматки, на частини. 2. Робити заготовки шляхом нарізання. 3. Убити яку-небудь кількість тварин, птахів. 4. Робити наріз, різьбу на чому-небудь. 5. Виділяти землю.

наркоманія, -ції, ж. Рс. Хвороба, що полягає на призвичаєнні до вживання наркотиків.

народове, -вого, с. Ол. Подарунок новонародженому.

народжений, -на, -не, Св. Той, хто появився на світ внаслідок родів.

народжия, с. Пт. *Дія за знач.* народити, народжувати, народитися, народжуватися.

народжувати, -джую, -джуєш, (народитися, -родитися), Пр. Давати життя дитині під час пологів; давати багато плодів, принести великий урожай.

народництво, -ва, с. Св. Суспільно - політичний рух дрібнобуржуазної інтелігенції Росії в ХІХ ст.

нарокувати, -кую, -куєш, Гж. Ити до війська.

наросціж, присл. Ол. Нарозтіж. - *Отвор там двері наросціж.*

нарощина, -ня, с. Пн. Нарощення.

нарти, нарт, мн. Рс. Лижі; довгі дошки для бігання по снігу.

нартяр, -тяря, ч. Пр. Лижник; спортсмен, який займається їздою на лижах.

наросток, -тка, ч. Пр. Те, щоросло, утворилося на поверхні чого-небудь; наріст.

нарубь, присл. Ол. Навиворіт. - *Одів єм кошелю нарубь.*

нарушати, -рушам, -шаш, Пр. Порушувати, порушити.

нарушитель, -теля, ч. Ол. Порушник.

нарушити, -рушую, -шуєш, Пр. *Див.* нарушати, нарушувати.

наруча, -чати, с. Ол. Оберемок. - *Принес мі наруча дров.*

нарциз, -циза, ч. Пр. Нарцис; тр'яниста цибулинна рослина з

запашними білими або жовтими квітками.

нарцизовий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до нарциз.*

насадження, -ня, с. Пр. Посаджені дерева, рослини; посадка.

насаджувати, -джую, -джуєш, (**насаджати, -саджам**), (**насадити, -саджу**), Пр. 1. Проводити посадку, садити певну кількість чого-небудь. 2. Насильно впроваджувати ідеї, погляди. 3. Покласти квочку на яйця, щоб висиділа курчат. 4. Насовуючи, накладаючи, міцно надівати на що-небудь.

насаджувач, -вача, ч. Пр. 1. Особа, яка впроваджує нові порядки, ідеї. 2. Людина, яка займається посадкою саджанців дерев, рослин.

насамкінець, *присл.* Пр. *Насамкінець*; на кінець, завершуючи щось.

насамперед, *присл.* Вр. Перш за все, передусім, найперше. - *На самий перед.* (Вр.).

наскый; наскый человек, Вр. Наша людина.

насвистувати, -тую, -туєш, Пр. Відтворювати свистом яку-небудь мелодію.

на свіжину, (підгорля), Лз. Частування з нагоди забою свині.

насыпа, -пи, ж. Св. Лава з землі, насипаної вздовж зовнішньої сторони хати.

насыпаний, -на, -не, Св. 1. Наповнена посуда чимсь сипким. 2. Розсипаний по поверхні чимсь сипким. 3. Споруджений з сипкого матеріалу.

насычувати, -чую, -чуєш, (**насычати, -сичам, -чаш**), (**насытити, -сычу, -сытиш**), Пр. 1. Годувати вволю їжею; давати їсти досита. 2. Наповнювати що-небудь рідиною, паром, газом; просочувати матеріал розчином.

насідка, -кы, ж. Пр. Самка птаха, що сидить і висиджує потомство.

насідок, -дка, ч. Рс. Засиджене квочкою яйце.

насіництво, -ва, с. Св. Вирощування насінневих рослин для одержання сортового насіння.

насіньовий, -ва, -ве, Св. *Прикм. до насіння.*

насіня, -ня, с. Св. Насінина; окреме зерно плоду, а також велика кількість насінин.

наскакувати, -кую, -куєш, (**наскакати, -скакам**), (**наскочити, -скачу**), Пр. 1. Наїжджати на кого-небудь. 2. Раптово нападати на когось. 3. Несподівано наштовхуватися на кого-небудь. 4. Несподівано з'являтися. - *Раптом зо-за гори наскочила чорна хмара.*

наскаржитися, -скаржуся, Пр. *Поскаржитись* кому-небудь на когось.

наскрозь, *присл.* Пт. *Наскрізь*; через всю внутрішню частину чого-небудь; повністю, цілком.

наслинений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* наслинити.

наслинити, -слиню, -ниш, Пр. *Див.* наслинювати.

наслинювати, -нюю, -нюєш, (**наслиняти, -слиням**), Пр. Змочувати слиною що-небудь, напустити слини в що-небудь.

наслідниця, -ці, ж. Пт. *Жін. до* наслідник.

наслідок, -дку, ч. Пт. Результат чого-небудь.

наслідуваний, -на, -не, Пт. *Дієпр. акт. теп. і мин. ч. до* наслідувати.

наслідувания, -ня, с. Пт. *Дія за знач.* наслідувати.

наслідувати, -дую, -дуєш, Пт. 1. Повторяти, відтворювати чий-небудь рухи, дії або ознаки, особливості чого-небудь. 2. Одержувати у спадщину від кого-небудь.

наслідувач, -вача, ч. Пт. Той, хто наслідує кого-, що-небудь; наслідує чий-небудь погляди; послідовник.

наслідувачка, -кы, ж. Пт. *Жін. до* наслідувач.

наслідник, -ника, ч. Пт. Особа, яка одержала спадщину або має право до одержання її.

насліпо, присл. Пр. Наосліп, насліпо.

насмажений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* насмажити.

насмажити, -смажу, -жиш, Пр. *Див.* насмажувати.

насмажувати, -жую, -жуєш, Пр. Смажачи, приготувляти їжу.

насмаровувати, -вую, -вуєш, Ол. Намазувати певним жиром, намастити.

насмарувати, -рую, -руєш, Ол. *Див.* насмаровувати.

насмаруваний, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до* насмарувати.

насмотритися, -смотрюся, -ришся, Ол. Надивитися, наглядітися.

наснувати, -снуваш, -ват, (-сную, -снуєш, -снує), Ол. Намотати нитки на що-небудь. - *Пайонк наснує пайончину за пару годин.*

насновувати, -вую, -вуєш, Ол. Намотувати що-небудь на щось; робити основу полотна.

насовувати, -вую, -вуєш, (насувати, -вам, -ваш), Рс. Сунучи, класти в певній послідовності, у якій-небудь кількості.

насолений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* насолити.

насолити, -солю, -лиш, -лит, Пр. 1. Засолити яку-небудь кількість продуктів. 2. Зробити комусь велику прикрість, сильно надоїти комусь: насипати солі за шкіру.

насолювати, -люю, -люєш, Пр. 1. Солінням заготувати на довший період якісь продукти. 2. Шкодити кому-небудь.

насос, -соса, ч. (помпа, -пи), Рс. Механізм, що ним накачують або викачують рідини, газу, повітря.

наспак, присл. Ол. Навиворіт, по-іншому, з другої сторони.

наспід, присл. Ол. Вниз, у нижню частину, на дно.

наспілку, присл. Пн. Спільно, споловини; для спільного обробітку (*про поле*).

наспроваджати, -ваджам, -джаш, Ол. Повиписувати; навести, понаводити гостей.

насталювати, -люю, -люєш, (насталяти, -сталям), (насталити, -стало, -лиш), Пр. Наварювати сталлю і нагострювати прилади, та інструменти.

настелений, -на, -не, Пр. Розкладене, розмішене що-небудь на поверхні чогось рівномірним шаром.

настилка, -кы, ж. Св. Поверхня чого-небудь, утворена з настелених дощок або іншого якогось матеріалу.

настій, -тою, ч. Пр. Витяжка з рослинної або тваринної речовини.

настобурчений, -на, -не, Пр. Піднятий вверх сторчма; з піднятим вверх волоссям, пір'ям, шерстю; настобурчений.

насторожувати, -жую, -жуєш, (насторожити, -рожу), (насторожитися, -рожуся), Пр. Викликати напружену увагу, зосередетність, занепокоєння, тривогу. - *Гуси насторожилися і затевтали на чуджого.*

настоювати, -стоюю, -юєш, (настояти, -стою, -стойш), Пр. 1. Добиватися виконання чого-небудь; наполягати. 2. Заливши зілля якоюсь рідиною, залишити її, щоб утворилась настойка.

настоятель, -теля, ч. Пр. 1. Ігумен монастиря. 2. Керівник бурси; керівник інтернату для учнів середніх шкіл.

настало, присл. Ол. На постійно.

настріг, присл. Ол. Назустріч, напроти.

настрашений, -на, -не, Ол. Наляканий, настраханий.

настрижений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* настрижи, настригати.

настричи, -стригам, -гаш, Пр. Стрижучи овець, настричи певну кількість вовни.

настрілювати, -люю, -люєш, (настріляти, -стрілям), Пр. Стріляючи, навбивати багато диких звірів, птахів.

настроїти, -строю, -строїш, Рс. Див. настроювати.

настроювати, -строюю, -юєш, Рс. 1. Надавати музичному інструментові певного строю. 2. Регулювати, робити придатним для роботи механізми, верстати. 3. Викликати у кого-небудь певний настрій, стан; прищеплювати якісь думки, ідеї.

насухо, присл. Пт. Досуха; насухо.

насякати, -сякам, -каш, -кат, Ол. Вбирати в себе, увібрати, насичуватися.

насякнути, -сякну, -неш, Ол. Проякнути.

насьмілитися, -сьмілюся, -лишся, Пр. Див. насмілюватися.

насьмілюватися, -лююся, -люєшся, Пр. Набиратися сміливості, зважуватись зробити що-небудь.

насьмішкуватий, -та, -те, Пр. Схильний до насмішок, до глузування.

насьорбатися, -сьорбамся, Пт. Сьорбаючи напитися, посьорбати деяких напоїв, супів і т. п.

натискати, -тискаю, -каш, Пт. 1. Втискуючі, помістити яку-небудь кількість чогось; з силою надавлювати на щось. 2. Наступаючи, наполегливо тіснити, знищувати кого-небудь.

на твердо, в знач. присл. Ол. Круто (про варіння). - *Зварила мі яйця на твердо.*

нате!, на!, част. спонук. Ол. Беріть, бери, візьміть, візьми. - *Нате вам, мамо, пінязі, і купте си баранкову хустку.*

натесувати, -сую, -суєш, (натесати, -тешу), Св. Тешучи, виготовляти яку-небудь кількість чогось.

натечи, -тече, (натікати, -тікат), Пр. Стікаючи або просочуючись натекти де-небудь в певній кількості.

натыльо, присл. Пт. Настільки, у такій мірі, до такого ступеня. - *Накільо ты вчера был веселий, натыльо тнес ходиши смутний.*

натино, -ни, ж. Пт. Бадилля, гичка.

натирач, -рача, ч. Рс. Робітник, який натирає паркет.

натискач, -кача, ч. Рс. Прилад, за допомогою якого натискають на щось.

натисніня, -ня, с. Рс. Натиснення, надавлення.

натівко, присл. Ол. Досить, достатня кількість. - *Єст іх натівко, же сами можуть то закінчити.*

натовчений, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до натовчи.

натовчи, -товчу, -чеш, Пр. 1. Товчучи, виготовляти щось. - *Натовчи лєну в ступі.* 2. Щільно наповнити чим-небудь. 3. Набити кого-небудь.

натотчас, присл. Пр. Тоді, в цьому часі.

наточений, -на, -не, Пт. 1. Нагострений. 2. Доданий, прикріплений кусочок до основного.

наточувати, -чую, -чуєш, (наточити, -точу), Пт. 1. Додавати недостаючий кусок до цілості. 2. Виготовляти на токарному станку певну кількість деталей. 3. Робити предмет гострим точучи його.

натрафити, -трафлю, -фиш, Ол. Див. натрафляти.

натрафляти, -трафлям, -ляш, Ол. 1. Натрапляти; рухаючись, наштовхуватись на кого-небудь; випадково, несподівано натикатись на когось. 2. Зустрічати перешкоди в чому-небудь.

натрепати, -трепам, -паш, Ол. 1. Набити. - *Натрепав єм хлопчиска, жебы на чужы ябка не надився.* 2. Накласти багато. - *Натрепав соломы до драбняка до самого верха.*

на трезво, в знач. присл. Ол. У тверезому стані. - *Розсудме-ле тото на трезво.*

натриск, -рису, ч. Пр. Зливання водою в лікувальних цілях.

натрискувати, -кую, -куєш, (натрискати, -трискаєм), Пр. Робити зливання водою за допомогою спеціального пристрою, під тиском води.

натрошитися, -трощуся, -щишся, Ол. Натурбуватися, клопотатися; пам'ятати з сердечністю.

натруджений, -на, -не, Пр. Напрацьований, стомлений.

натрути, -трую, -труєш, Пт. Див. натруювати.

натруювати, -трюю, -юєш, Ол. Знищувати отрутою певну кількість когось.

натрясати, -трясам, -саш, Пр. Натрушувати; трусячи, насипати яку-небудь кількість чогось; збивати плоди з дерев.

натрясти, -трясу, -сеш, Ол. *Те саме, що натрясати.*

натрясений, -на, -не, Пт. *Дієпр. пас. мин. ч. до натрясти. - Натрясены ябка не хочут довго лежати, бо скоро гниют.*

на-ту-на!, виг. Ол. Іди сюди (до собаки).

натура, -ри, ж. Ол. 1. Природа. 2. Звичка. - *В нього така натура, же все ся зо вишиткого сьміє.*

натураліста, -ти, ч. Пр. Натураліст, природознавець.

натурщиця, -ці, Пр. Жінка, яка є моделькою і позує для художників скульпторів.

натхніня, -ня, с. Пр. Натхнення; стан душі артиста або поета, який творить щось.

натягніня, -ня, с. Пр. Натягнення; набрання якоїсь рідини трубами.

натягувати, -гую, -гуєш, (натягати, -тягам), (натягнути, -тягну), Пр. 1. Тягнути або розтягаючи робити пружним; прикривати, затуляти що-небудь; розтягаючи, накладати на що-небудь; витягати в якому-небудь напрямку, випрямляти (*про шию*). 2. Одягати,

надівати, накладати що-небудь. 3. Всмоктувати в себе рідину, вологу. 4. Кепкувати з кого-небудь. - *Натягали дівкы спокійного Ваня, чом він ся не женит.*

натягнений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до натягнути.*

натяти, натну, натнеш, Пр. Нарізати ножицями або якимсь інструментом.

наудокла, присл. Ол. Навколо.

наумисьні, присл. Гж. Навмисне.

наушник, -ника, ч. Пт. 1. Малесенька подушка. 2. Виплетене накриття на вуха, що оберігає їх від морозу.

нафта, -ти ж. Ол. 1. Нафта. - *Нафта або нафтова ропа цінится дуже.* 2. Гас, керосин. - *Налій нафти до лямпи.*

нафталіна, -ни, ж. Пн. Нафталін. - *Нафталіну вживають проти молів.*

нафто..., Перша частина складних слів, що відповідає слову нафта, напр.: *нафтодобыча, нафтовик, нафтовоз, наф-томотор, нафтодвигун, нафтоносність, нафтопровід, нафтопродукт, нафтопро-мисел, нафтопромисловіст, нафтоосховище, нафтяр (те саме, що нафтовик).*

на хыб-граф, в знач. присл. Ол. Навманя.

нахаркати, -харкам, -каш, Пт. Харкаючи, наплювати.

нахідка, -кы, ж. Пт. Те, що знайдене або вдало придбане.

нахлібниця, -ці, ж. Пт. Жінка, яка живе за чужий рахунок.

нахляпати, -хляпам, -паш, Гж. *Див. нахляпувати.*

нахляпувати, -пую, -пуєш, Гж. Хлюпаючи або хлюпаючись, набризкувати, розливати.

нахмарити, -хмарит, Пр. *Те саме, що нахмаритися.*

нахмаритися, -хмарится, Пр. Покритися хмарами, заволоктися хмарами.

находжиня, -ня, с. Рс. Находження, місце перебування.

нахрамувати, -мую, -муєш, Ол. Дещо кульгати, шкандибати; ледве йти.

нахухати, -хухам, -хаш, Вр. Нахукати; хукаючи, напустити тепла.

нацехуваний, -на, -не, Ол. Затаврований, позначений.

нацехувати, -цехую, -хуєш, Ол. Затаврувати, відзначити, позначити клеймом.

нациганити, -ганю, -ниш, Пт. Набрехати.

нациста, -ти, ч. Пр. Нацист; той, хто ставить свій народ вище за інші народи.

націлити, -цілю, -лиш, Пр. Див. націлювати.

націлювати, -люю, -люєш, (націляти, -цілям), Пр. Цілячись, направляти що-небудь на когось, на якусь ціль.

націлюватися, -лююся, -люєшся, (націлятися, -цілямся), (націлитися, -цілюся), Пт. Наводити націль; прицілюватися; спрямовувати що-небудь кудись.

націхувати, -ціхую, -хуєш, Пн.[?] Позначити, нап'ятнувати, позначити ціхою.

нацяпкати, -цяпкат, Пр. Накапати, натекти. - *Нацяпкало повний горнец воды.*

начас, присл. Ол. Вчас, рано, вчасно.

начельник, -ника, ч. Св. Начальник.

начыня, -ня, с. Ол. Посудина, посуд; тарілки; фарфор. посуд.

начетверо, присл. Пр. На чотири частини.

начынка, -кы, ж. Пр. Продукт, яким начиняють, переважно м'ясом.

начыпити, -чыплю, -пиш, Ол. Див. начып'яти.

начып'яти, -чып'ям, -п'яш, Ол. Начіплювати, начепити.

начысто, присл. Пр. Начисто, зовсім.

начорно, присл. Пт. Не викінчуючи остаточно.

начухати, -чухам, -хаш, Пн. Натирати, намуляти, натерти до болю.

нашикувати, -кую, -куєш, Ол. Наготувати, наготовити, приготувати.

нашильник, -ника, ч. Пр. Частина легкої упряжі, що сполучає коня з дишлем, вкладена коневі на шию або причеплена до упряжі, до хомута.

нашептування, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* нашептувати.

нашептувати, -тую, -туєш, (нашептати, -шепчу), Пр. 1. Пошепки говорити, розповідати щось; таємно наговорювати. - *Нашепчу му щтоси на ухо.* 2. Проказувати заклинання; чаклувати. - *То чыста ворожка, знає нашептувати й на добрі й на злі.*

нашептувач, -вача, ч. Пр. Той, хто нашептує щось кому-небудь.

нашкіцувати, -цюю, -цуєш, Ол. Накреслити; приблизно накидати, запланувати.

нашкодити, -шкоджу, -диш, Пн. Заподіяти кому-небудь шкоду або кривду.

нашкребати, -ребам, -баш, Ол. Наскрібати; скребучи, збирати що-небудь у якій-небудь кількості; зчищаючи, зскрябуючи що-небудь з поверхні, приготовляти певну кількість чогось.

нашкрябати, -рябам, -баш, Пр. Надряпати; погано, невизразно написати.

нашкрябувати, -бую, -буєш, Пр. З труднощами нагромаджувати що-небудь.

нашпигувати, -гую, -гуєш, Пт. У м'ясо навтикати кусочки сала, часник, прянощі.

нашпиляти, -пилям, -ляш, Пт. Нашпилювати; приколювати шпилькою.

нашто, присл. Пт. Нащо, навіщо. - *Нашто мі то тнес даєш?*

наштоден, *присл.* Ол. На щодня, на кожний день, для буднів. - *Тото убрания мам наштоден.*

нашторц, *присл.* Рс. Сторц, стійма, сторчма, сторчки.

наше, *присл.* Пн. Натще, без їди, не поївши, на порожній шлунок.

нашека, **-кы**, *ж.* Пр. Гак, гачок на кінці дишля.

нащесерця, *присл.* Пн. Натщесерце, натще.

нашулити, **-шулю**, **-лиш**, Рс. *Див.* нашулювати.

нашулювати, **-люю**, **-люєш**, Рс. Прислухаючись, піднімати вуха, напружувати увагу (*про тварин*).

нашупати, **-шупам**, **-паш**, Пр. *Див.* нашупувати.

нашупувати, **-пую**, **-пуєш**, Пр. Шукаючи шупом або кінцями пальців виявляти, знаходити що-небудь.

наяв, *присл.* Ол. Наверх, наденне світло. - *Вшытко тото вышло наяв.*

наяву, *присл.* Гж. Насправді, у дійсності, наяву.

небачні, *присл.* Ол. Неосторожно, неухажно. - *Небачні став ем му на пальці на носі.*

небескавий, **-ва**, **-ве**, Пт. Голубуватий.

небескый(-скі), **-ка**, **-ке**, Пт. Голубий, блакитний.

небеско, *присл.* Ол. Голубо, блакитно.

не быле-як, *присл.* Ол. Неабияк; непогано.

не быле-якый(-кі), **-ка**, **-ке**, Ол. 1. Незвичайний, нетакий, як усі; не який-небудь. 2. Видатний, який виділяється споміж інших.

небожчиця, **-ці**, *ж.* Св. Труп жінки, небіжчиця.

небо, **-ба**, *с.* Пр. 1. Видимий купол повітря над поверхнею землі. 2. Склепіння печі для випікання хліба.

небожа, **-жати**, *с.* Пн. Небожа; бідна дитина.

небозвод, **-зводу**, *ч.* Пн. Небозвід, весь видимий простір неба.

нежле, *присл.* Сб. Чим, аніж.

неборак, **-рака**, *ч.* Ол. Бідолаха; людина, становище якої викликає співчуття, вимагає допомоги.

неборацтво, **-ва**, *с.* Ол. Співчутливо до неборака.

неборачиско, **-ка**, *ч.* Бідолачиско; немічна людина.

неборачок, **-чка**, *ч.* Ол. Бідолашок.

небосхыл, **-хылу**, *ч.* Св. Небосхил, небокрай.

небывалий, **-ла**, **-ле**, Пр. 1. Небувалий, рідкий, невиданий, небачений. 2. Який ніде не бував; мало бачив, мало зазнав.

небытя, **-тя**, *с.* Пр. Стан, коли припиняється існування, буття. - *Піти (одійти) в небытя* (перестати існувати, закінчитися, померти).

небрыдкый(-кі), **-ка**, **-ке**, Гж. Непоганий, гарний.

неважний, **-на**, **-не**, Гж. Недійсний, без вартості. - *Тот білет неважний.*

невалошний, **-на**, **-не**, Пт. Безталанний[?].

неварт, *присл.* Пр. Не маючи даної вартості, не заслуговуючий на щось, не гідний чогось. - *Ни шеляга не вартат.*

невывчасуваний, **-на**, **-не**, Ол. Який не відстоявся, не відпочив.

невыроблений, **-на**, **-не**, Пт. Який не працював важко, не напрацьований.

невытрималий, **-ла**, **-ле**, Ол. Невитривалий, нестійкий. - *Невытрималий на студін.*

невы..., Ряд слів утворено за допомогою двох префіксів не + вы + осн. слово, напр.: *невыбагливий, невыбагливіст, невыбагливо, невыборний, невыбранный, невыбухлий, не-вывезений, невывершений, невывершеніст, невывчений, невывченіст, невыгадливіст, невыгадливо, невыгаслий, невыгідний, невы-гідніст, невыгідно, невыгода, невыданий, невыдано, невыдача, невыдержаний, невы-держаніст, невыдержка, невызнаний, не-*

выжатий, невызнаня, невызначений, невы-значеніст, невызначено, невызначний, невы-їжджений, невыкінчений, невыкінченіст, невыконаний, невыконуваня, невыкорис-таний, невыкористаня, невыкористовуваня, невыкритий, невылинялий, невылягающий, невымовлений, невымогливий, невымогли-віст, невымолочений, невымушений, невыму-шеніст, невымушено, невыпалений, невыпечений, невыпитий, невыплаканий, невы-плата, невыплачений, невыправданий, невы-правдано, невыпробований, невырішений, невыробленіст, невысьвітлений, невысьвіт-леніст, невысихающий, невысловлений, невысохлий, невыспаний, невысьпіваний, невытравний, невытрачений, невытрима-ний, невытриманіст, невыхований, невы-хованіст, невычерпаний, невычинений, невышуканий, невышукано, невыяснений.

невисоко, *присл.* Пт. Невисоко.

невільництво, **-ва**, *с.* Пр. Стан підлеглості, залежності.

невірниця, **-ці**, *ж.* Ол. Зрадлива, невірна жінка.

невлюдно, *присл.* Ол. Самітньо.

неволити, **-волю**, **-лиш**, Пр. Позбавити волі, примушувати робити проти бажання, проти волі.

невольничий, **-ча**, **-че**, Пр. Рабський, позбавлений свободи.

неутралізація, **-ції**, *ж.* Пр. Нейтралізація; втрата хімічних властивостей.

неутралізуваний, **-на**, **-не**, Пр. Нейтралізований.

негашений, **-на**, **-не**, Рс. Негашений. - *Негашене вапно* (вапно не облите водою).

негідництво, **-ва**, *с.* Св. Поведінка або вчинки негідної, підлої людини.

негідниця, **-ці**, *ж.* Св. Жінка, яка здійснює ганебні, підлі вчинки; мерзотниця, безсоромниця.

неглибокий, **-ка**, **-ке**, Пр. Який має невелику глибину, мілкий.

неглибоко, *присл.* Пр. Неглибоко.

негодивий, **-ва**, **-ве**, Ол. Негідний, поганий, підлий.

негодний, **-на**, **-не**, Ол. Непридатний.

неголтий, **-та**, **-те**, Пр. Неповороткий; повільний, незграбний у рухах.

негоноровий, **-ва**, **-ве**, Ол. Позбавлений почуття гонору, почуття особистої гідності.

негонорово, *присл.* Ол. Безчесно; ганебно.

негатив, **-тива**, *ч.* Пр. Негатив; первісний образ на світлочутливій плівці або пластинці.

негліж, **-ліжа**, *ч.* Пр. Жіноче поранне або нічне домашнє вбрання; негліже.

негнешній, **-ня**, **-не**, Ол. 1. Не сьогоднішній; несвіжий. - *Негнешній хліб*. 2. Відсталий, давній. - *Він негнешній человек*.

негоціант, **-янта**, *ч.* Пр. Негоціант; посередник в торгівлі.

негустовний, **-на**, **-не**, Пр. Несмачний, позбавлений художнього смаку; некрасний.

негус, **-гуса**, *ч.* Рс. Негус; бувший цісар Ефіопії.

недбалец, **-льця**, *ч.* Ол. Недбайлива людина. *Те саме, що недбалюх*.

недбалюх, **-люха**, *ч.* Пт. Недбала, халатна людина: яка байдуже ставиться до своїх обов'язків.

недисциплінуваний, **-на**, **-не**, Пр. Недисциплінований; який не дотримується вимог дисципліни, порушує порядок.

недобиток, **-битка**, *ч.* Пр. Недобиток; той, що недобитий, не замучений; недобиті частини ворога після поразки.

недобілений, **-на**, **-не**, Пр. 1. Недостатньо витриманий на сонці з метою вибілювання (*про полотно*). 2. Незакінчена побілка приміщення.

недобор, -бору, ч. Пр. Не доведена до необхідної норми кількість чого-небудь.

недо..., Складні слова з недо..., що мають значення чогось незакінченого, незавершеного, напр.:
 недобудуваний, недо-будувати,
 недоважений, недоважити, недо-важувана, недоважувати,
 недоварений, не-доварювати,
 недоварюватися, недоведений,
 недоведеність, недовершений,
 недоверше-ність, недовыконаний,
 недовыконання, недо-выконати,
 недовыконування, недовыкону-вати,
 недовымолот, недовыробити,
 недовы-робіток, недовыробляти,
 недовыручка, недовіркуватий,
 недовірливий, недовірли-віст,
 недовірливі, недовірок, недовірчіві,
 недогадливий, недогадливіст,
 недогарок, недоглянути,
 недоглянутий, недоговорений,
 недоговореність, недоговорювати,
 недогону-ваний, недогризок,
 недоданий, недодана, недодержання,
 недодержати, недодержу-вання,
 недодержувати, недодуманий, не-досна, недозволений, недоїдений,
 недоїдок, недоїмка, недоказаний,
 недокінчений, недо-конаний,
 недокошений, недокурений,
 недокурок, недоліт, недоліток,
 недолі-чуватися, недолюблювати,
 недолюдок, недомысел, недомірити,
 недомірювати. недомовлений,
 недомовленість, недомолот,
 недоюлочений, недоноска,
 недоношений, недооцінений,
 недооцінювати, недооці-нювання,
 недооцінюватися, недопалений, не-допалок, недопалювати, недопечи,
 недо-печений, недописаний,
 недопитка, недопи-ток,
 недоплачування, недоплачати,
 недопле-тений, недопуциня,
 недораховуватися, недород,
 недорізаний, недорікуватий, недо-рікуватіст, недорікувати,
 недороблений, недоробленість,

недорозвинений, недорозви-неність,
 недорозвинутий, недорозвинутися,
 недорозвиток, недоруйнуваний,
 недосьвідче-ний, недосьвідченість,
 недосьвідчено, не-досіяний,
 недосьліджений, недосолений,
 недосолювати, недосьпіваний,
 недоуздок, недоумкуватий,
 недоумкуватіст, недоумок,
 недоучений, недохідливий,
 недочитати, недорукуваний,
 недогрязь, недорайда, недо-тепа.

недуже, присл. Ол. Небагато.

недурний, -на, -не, Пт. Досить розумний.

не є, Гж. Нема. - *Не є дубів в лісі.*

неєднакий(-кі), -ка, -ке, Гж. Неоднаковий.

не єст, Гж. Не має. - *Не єст то така зла дівчина.*

нежалісливий, -ва, -ве, Пт. Який не викликає жалю, співчуття: не схильний до жалості.

неженатий, -та, -те, Пр. Нежонатий, неodrужений.

неживий, -ва, -ве, Рс. Мертвий; у якому припинилося життя.

незабезпечений, -на, -не, Пт. Який не має достатніх засобів існування.

незабезпечиня, -ня, с. Пр. Відсутність забезпечення чим-небудь.

незабытий, -та, -те, Пн. Незабутий, незабутній.

незабрукуваний, -на, -не, Пр. Не вкритий бруком.

незабудуваний, -на, -не, Пр. Не зайнятий будівлями.

незадоволений, -на, -не, Св. Який відчуває незадоволення.

незаінтересуваний, -на, -не, Ол. Незацікавлений.

незакінчений, -на, -не, Пр. Не доведений до кінця: незавершений.

незамешкалий, -ла, -ле, Ол. Неосілий, незаселений.

незанятий, -та, -те, Св. Незайнятий.

незаплямуваний, -на, -не, Пр. Чистий; якого ніхто нічим не зганьбив.

незапобігливий, -ва, -ве, Пр. Непередбачливий.

незарадність, -ности, ж. Ол. Безпорадність, безпомічність.

незароблений, -на, -не, Пр. Якого не придбав хто-небудь працею.

незаряджений, -на, -не, Пр. У який не вклали заряду; не підготували апарат до дії; не має електричного заряду.

незаселений, -на, -не, Сб. Не зайнятий поселенням, людьми.

незбаданий, -на, -не, Пр. Недосліджений, первинний.

незгодливий, -ва, -ве, Пр. З яким трудно дійти згоди; впертий.

незграбний, -на, -не, Рс. Який має непропорційну будову, нестунку фігуру; неповороткий, вайлуватий; позбавлений легкості рухів, витонченості.

нездарний, -на, -не, Пн. Непово[ро]ткий, незграбний.

нездарні, присл. Пн. Неповоротко, незграбно.

нездарність, -ности, ж. Пн. Неповороткість, незграбність.

неземний, -на, -не, Пр. 1. Який міститься поза землею; не властивий Землі. 2. Потойбічний, загробний; надзвичайний.

незлий, -ла, -ле, Ол. Хороший, непоганий.

незлюдний, -на, -не, (невлюдний, -на, -не), Ол. Який не живе з людьми; нелюдимий, уникає людей.

незмазаний, -на, -не, Вр. Одичавілий. - *Характер незмазаний.*

незмордуваний, -на, -не, Ол. Невтомний, наполегливий, ретельний, невпинний.

незналий, -ла, -ле, Св. Незнаний, невідомий, невластивий кому-небудь.

незначний, -на, -не, Пт. 1. Невеликий щодо кількості, розміру. - *Незначну суму пінязи на купно коня*

тримав Павльо в банку. 2. Нічим не визначний; не видатний; непомітний.

нежызний, -на, -не, Пр. Неврожайний, який дає низький урожай. - *На нежызних ґрунтах тяжко было чогоси доробитися.*

неїстивний, -на, -не, Пр. Неїстивний; непридатний для споживання (*про гриб*).

ненаядлий, -ла, -ле, Пт. Ненаситний, ненажерливий.

некельтивний, -на, -не, Вр. Бережливий; такий, що не видає гроші.

неконечний, -на, -не, Пт. Непотрібний, не конче обов'язковий.

неконечні, присл. Пт. Необов'язково, без потреби, незовсім, не особливо; можливо.

некорист, -ристи, ж. Ол. Невигода, шкода.

некористний, -на, -не, Ол. Невигідний, який не приносить користі.

некористні, присл. Ол. Невигідно, некорисно.

некоронуваний, -на, -не, Рс. Володар, який фактично має владу, але офіційно не наділений нею; король без корони.

некошений, -на, -не, Пт. Якого не косили, який ще росте.

некрайовий, -ва, -ве, Пр. Не місцевий, не місцевого походження, закордонний, імпортний.

некрольог, -льога, ч. Вр. Офіційне письмове повідомлення для загалу про смерть, в якому подаються дані про покійника, а також про похорони.

нектар, -тару, ч. Пр. Солодкий сік квітів, який збирають бджоли; напій.

неладний, -на, -не, Ол. Негарний, некрасивий, нехороший, невродливий.

неладні, присл. Ол. Негарно, некрасиво, нехороше, недобре. - *Неладні, Петре, з твоей сторони.*

нема, безособ. д. Пр. Не є, не існує; бракувати, невістачати. - *Нема й не*

было в тій хыжи добра. - *Нема краю* (немає кінця); *Нема й нема* (нез'являється й досі); *Нема того, жебы...* (немає того, щоб...); *Чого там нема?* (є багато чого); *Нема глупых* (я не дурний, не дозволю обманути себе).

немалий, -ла, -ле, Рс. Досить великий розміром, кількістю.

нема то як..., Рс. Найкраще. - *Нема то як спати на сні.*

не мелем..., Пр. Не мелемо (зерна). - *Не мелем, не мелем, забрала мі вода млин.* (нар. п.).

немешкальний, -на, -не, Ол. Нежитловий; приміщення, у якого ніхто не живе.

немили, присл. Пн. Прикро, неприємно, незичливо, неприхильно.

немилосерний, -на, -не, Пр. Безжалісний, безсердечний; який не виявляє милосердя, жалю до когонебудь.

немилосерні, присл. Пр. Суворо, без серця, жорстоко.

немислимий, -ма, -ме, Пр. Немислимий, неможливий, якого важко собі уявити, який не може бути.

неміцний, -на, -не, Пр. Недостатньо сильний; якого легко можна розбити, зламати, зруйнувати; несильний дією (*про горіл*).

немова, -ви, жс. і ч. Ол. Німа, німий.

немовля, -ляти, с. Пр. Немовля; дитина, яка ще не вміє говорити.

ненавидіти, -виджу, -диш, Пр. Відчувати ненависть до когонебудь.

ненавистник, -ника, ч. Пр. 1. Людина, яка усіх ненавидить, не любить нікого. 2. Людина, яку ніхто не любить, усі ненавидять її.

ненавистниця, -ці, жс. Пр. Жін. до ненавистник.

ненайгірший, -ша, -ше, Пр. Не зовсім злий, досить добрий, добродушний.

не на жарты, Ол. Серйозно, всерйоз.

ненажертий, -та, -те, Ол. Ненажерливий.

ненайліпше, присл. Пт. Не найкраще, неблизкуче.

ненайліпший, -ша, -ше, Пт. Не найкращий, неблизкучий.

нендза, -дзи, жс. Пн. 1. Біда, нужда, злидні. - *Нендза бы тя з'їла.* 2. Воші. - *Кусат тя нендза.*

неньо, -ня, ч. Сб. *Те саме, що няньо.*

необґрунтований, -на, -не, Пр. Позбавлений достатньої кількості фактів.

необґрунтовані, присл. Пр. Бездоказно.

необізнаний, -на, -не, Св. Незнайомий з чимсь.

необроблюваний, -на, -не, Пр. Який не використовується під посіви сільськогосподарських культур.

необстріляний, -на, -не, Пн. Який не був у боях.

необтесаний, -на, -не, Пт. 1. Якого не обтесали. 2. Некультурний, неосвічений.

неограничений, -на, -не, Пр. Необмежений.

неограничені, присл. Пр. Необмежено.

неозброєний, -на, -не, Пт. Який не має при собі зброї.

неозначений, -на, -не, Пт. 1. Невизначений; точно не встановлений. 2. Нечіткий, неясний, невиразний.

неокресаний, -на, -не, Пр. Такий, хто не має товариської оглади, простацький.

неокреслений, -на, -не, Пр. Невизначений, непевний.

неомаль, присл. Ол. Майже, мало не...

неомильний, -на, -не, Ол. Непогрішний, непогрішимий.

неомильніст, -ности, жс. Ол. Непогрішність, непогрішимість.

неомильні, присл. Ол. Непогрішно, безпомилково.

неон, -ону, ч. Пр. Неон; червоне світло реклами.

неописаний, -на, -не, Пр. Надзвичайний, невисказаний.

неопірений, -на, -не, Пр. Неоперений.

неосвоєний, -на, -не, Ол. Неприручений.

неостатній, -ня, -не, Пр. Ще щось вартий, ненайгірший.

неосторожний, -на, -не, Пт. Необережний, необачний, необдуманий.

неосторожність, -ности, Ол. Необережність.

неосторожні, присл. Гж. Необережно.

неосвітлений, -на, -не, Пр. Який не має освітлення; на який не падає світло.

неосвічений, -на, -не, Пр. Який не має освіти; неграмотний.

неотесаний, -на, -не, Пр. Тупий, неосвічений. - *І вас досит неотесаных в храмі божім.*

неофіт, -фіта, ч. Пр. 1. Кожний новонароджений. 2. Єврей, який прийняв християнство.

неочікуваний, -на, -не, Пн. Простацький, несподіваний, раптовий.

неошацуваний, -на, -не, Рс. Неоцінений, неоцінний, неоцінимий.

непам'ятний, -на, -не, Пр. Дуже давній; незапам'ятний.

непаристий, -та, -те, Пр. Непарний; такий, що не дається поділити на дві рівні частини.

непере..., неперед..., Складні слова утворені з двох префіксів і кореня слова: не + пере + корінь або не + перед + корінь, напр.: *неперебірливий, неперебірливість, неперебірливо, непереворота, непереворочений, непереворочено, непередбачений, непередбачено, непередбачливий, непередбачливість, непередбачливі, неперейдений, неперекладний, непереконаливий, непереконаливість,*

непереконаливі, непереливки, неперетравлений, неперехідний.

неплатний, -на, -не, Пр. Безплатний; такий, що не вимагає оплати, що не одержав винагороди.

непогідний, -на, -не, Св. Хмарний, дощовий, невеселий.

непочтивий, -ва, -ве, Св. Який зробив кривду чужому; нечесний.

непозірний, -на, -не, Пр. Скромний; некидаючийся в очі.

неповоджия, -ня, с. Ол. Невдача.

непокій, -покою, ч. Пт. Почуття тривоги, переляк, замішання в країні.

непоконаливий, -на, -не, Пр. Непереможний.

непонятливий, -ва, -ве, Пр. Тупий, нерозвинутий, розумово відсталий.

непоплатний, -на, -не, Ол. Неприбутковий, невігідний.

непередбачений, -на, -не, Пт. Непередбачений, несподіваний.

неприбранний, -на, -не, Пр. Не прикрашений святково.

непри..., Складні слова утворені з двох префіксів і кореня: не + при + корінь, напр.: *непривабливий, непривабливо, непривичасний, непринятний, неприняття, неприкаяний, неприкрашений, непримушений, непримушено, непристосуваний, непристосованість, непритомніти, неприхований, неприхова-ність, непричинений, неприязний, неприяз-ність, неприязель.*

непродуманий, -на, -не, Пр. Погано, недостатньо обдуманий, необдуманий.

непроїздний, -на, -не, Пр. Непроїжджий; по якому важко або неможливо проїхати.

непросвічений, -на, -не, Пт. Неосвічений, неграмотний; який не має освіти.

непрошений, -на, -не, Пт. Який прибув без запрошення; некликаний.

непунктуальні, присл. Ол. Неточно.

непунктуальність, -ности, ж. Ол. Неточність.

нерад, -рада, -де, Ол. Незадоволений, неохоче.

нереститися, -рестится, Пт. Викидати і запліднювати ікру.

нерівновага, -гы, ж. Ол. Брак однакової ваги.

нервиця, -ці, ж. Ол. Хвороба нервів.

нерідкый(-кі), -ка, -ке, Пр. Який часто буває, досить частий, не є рідкісним.

нерозв'язаний, -на, -не, Пр. 1. Який не дістав розв'язання; невіршений. 2. Якого не розв'язали. - *Нерозв'язаний узел.*

нерозпушальний, -на, -не, Ол. Нерозчинний.

неруш, -руша, ч. Вр. Стрибаюча капуста.

несвій, -своя, -своє, Пр. Інший, другий ніж завжди, нездоровий.

несвойо, присл. Рс. Ніяково. - *Чую ся ту несвойо.*

несесер, -сера, ч. Пр. Торбинка або чемоданчик на туалетні речі для подорожі.

нескельтувати, -тую, -туєш, Гж. Не видати гроші, не розтратитись.

нескоро, присл. Гж. Не швидко, не охоче, незараз, не сейчас, пізно.

неспосіб, присл. Гж. Неможливо.

нести, -су, -сеш, Пр. Нести, переміщати куди-небудь, доставляти кудись; мати, містити в собі.

нестися, несеся, Ол. 1. Їхати верхи. - *Приємні єст, нести ся на кони.* 2. Нестись курці. - *Курь несут ся добрі літом.*

несуций, -ца, -це, Пр. Непридатний; не здібний до праці. - *Штефан прохворів пів року і ищы не суций до роботы.*

несходжений, -на, -не, Пр. Якого не можна сходити через великий простір, через велику довжину; нескінчений.

несьлюбний, -на, -не, Рс. Нешлюбний, неодружений.

нетакт, -такту, ч. Пр. Брак такту в поведінці, неправильна поведінка людини; нетактовність.

нетолеранция, -ції, ж. Пр. Невизнання інших релігійних переконань; фанатизм.

нетрафний, -на, -не, Ол. Невправний, нецілкий невлучний, невдалий. - *Нетрафний выстріл. - Нетрафна назва.*

нетрафніст, -ности, ж. Ол. Невправність, нецілкість, невлучність.

нетрафні, присл. Ол. Невправно, невлучно, невдало, помилково.

нетрудний, -на, -не, Пт. Неважкий, досить легкий. - *Нетрудна справа купити дашто в склепі, як вишиткого єст.*

нетрудні, присл. Неважко, досить легко.

неурожай, -жаю, ч. Сб. Неврожай, недорід.

неуцтво, -ва, с. Пр. Невміння, відсутність знань, необізнаність, нестача освіти, незнання чого-небудь.

неуцтивий, -ва, -ве, Рс. Нечесний. **неуцтивість, -вости,** Рс. Нечесність, безчесність.

неуцтиво, присл. Ол. Нечесно, безчесно, неморально.

нефарбуваний, -на, -не, Пр. Не покритий фарбою.

нефрит, -риту, ч. Рс. Нефрит; Мінерал, що може мати різне забарвлення, використовується для виготовлення прикрас.

нехлюй, -люя, ч. Ол. Неохайна людина; нечепура, недбайлий чоловік.

нехлюйка, -кы, ж. Ол. *Жін. до нехлюй.*

нехлюйні, присл. Ол. Неохайно, нечепурно.

нехтячы, дієпр. присл. Ол. Нехотя, нехотячи, ненароком.

нецілий, -ла, -ле, Пт. Неповний. - *То коштує нецілий злотий.*

нецюпаній, -на, -не, Пт. Нецілований.

неца, -кы, ж. Пр. Корито з грубого пня дерева, видовбане у формі півкруглого корита, для купання дітей.

нечас, -часу, ч. Пн. Запізнення, невчас. - *Вишито бы-м знала по нечасі.*

нечистота, -ти, ж. Пр. Помії; відходи з чогось нечистого.

нешасливец, -вця, ч. Пр. Нешаслива людина.

нешесця, -ця, с. Сб. Нешастя.

ни..., ни..., част. Пр. Ні..., ні... - *Глінського року не было ни кашы, ни пашы.*

нивечити, -вечу, -чиш, Ол. Руйнувати, нищити.

нигда, присл. Сб. Ніколи.

нигде, присл. Вр. Ніде, нігде.

нигде-раз, присл. Вр. Абсолютно ніде.

нигди, присл. Гж. *Те саме, що нигда.*

нидіти, -дію, -дієш, Пр. Вести бездіяльне, позбавлене мети і смислу життя; животіти.

ниж, ножа, ножом, ч. Ол. Ніж. - *Тот ниж ма остре лезо.*

нижче..., Перша частина складних пас. дієпр. мин. ч., що відповідає слову **нижче,** напр.: *нижчевыкладений, нижчезгаданий, нижченаведений, нижченазваний, нижче-перелічений, нижчепідписаний, нижчепо-даний, нижческазаний.*

нижчезазначений, -на, -не, Пр. Нижчезазначений.

низина, -ни, ж. Пр. Низька місцевість; низина.

низовина, -ни, ж. Пр. Велика нізинна частина суходолу

нижно; чуєте; слухайте; бабо; бапко, Лз. Так звертаються до старшої незнайомої жінки (*в Закарпатті*).

ни кашы, ни пашы, Вр. Жодного врожаю.

никто, никого, никому, никым, на никім, Вр. Ніхто. - *Никто не пришов на гостину.*

ним, спол. пор. Ол. Поки, перше ніж, перед тим як... - *Перше ним то зробити, то краще добрі подумати.*

никус, присл. Св. Ні трішки.

ни нач, Ол. Ні на що.

нинашто, присл. Пр. Нінащо.

ниточка, -кы, ж. Пр. Тонко зсукана нитка; *здрібн. до* нитка.

нитяний, -на, -не, Пр. Зроблений з ниток.

ни се, ни те, Ол. Ні це, ні те.

ни тот, ни тамтот, Ол. Ні цей, ні тамтой.

ни слуху, ни духу, Ол. Немає вістки.

ни с того, ни с сього, Ол. Зненацька.

нихто, никого, никому, никым, на никім, Пр. Ніхто.

нич, займ. Ол. Ніщо, нічого. - *Не мам нич, не дбам нич, Вишито мі вода забрала. (нар. п.)*

ничый, ничыя, ничыс, ничыйого, ничыйой, ничыйому, ничыйй, ничыйом, Пр. Нічий, нічия, нічие.

нищыти, -щю, -щиш, Пр. Убиваючи, топчучи, ламаючи, позбавляти життя, припинати існування кого-небудь.

ниязк, присл. Пр. Ніязк, вжоден спосіб, абсолютно.

ништо, ничого, ничому, ничым, на ничім, Пр. Ніщо.

ниязкый(-кі), нияка, нияке, ниякого, ниякой, ниякому, ниякій, ниякым, нияком, на ниякім, на ниякій, Пр. Ніязкий, нияка, нияке; ні той, ні тамтой.

ниязко, присл. Пр. Невідомо як, вжодному випадку, прикро, неприємно, дивно; нияково.

ниязковий, ва, -ве, Пр. Незграбний, неповороткий, сором'язливий.

нів, нов'я, ч. Св. Зміна місяця після останньої квадри, коли він є для нас небачений; перша поява місяця.

нівелір, -ліра, ч. Пр. Інструмент землемірів, яким оцінюють положення ґрунту по висоті.

ніверити, -верю, -риш, Вр. Нівечити, поневіряти.

нігда, присл. Пн. *Те саме, що нигда.*

ніж, ножа, ч. Пр. *Те саме, що ніж.*

ніж; обіручний ніж, Пр. Ніж з двома ручками, для стругання гонтів.

ніж, порівн. спол. Вр. Аж, поки, як. - *Хліб ліпший ніж адзимка.*

нікелюваний, -на, -не, Рс. Нікельований; покритий нікелем.

нікельовий, -ва, -ве, Рс. Нікелевий.

нікотин, -тину, Рс. Нікотин.

німа, дієсл. Рс. *Те саме, що нема.* - *Німа татця дома.*

німий, -ма, -ме, Рс. Німий; позбавлений здатності говорити.

німіна, -ни, ж. (воронівка, -кы), Вр. Черемшина; невеличке дерево або кущ з запашними білими квітами і їстівними чорними ягодами.

нірський(-кі) кріль, ч. Вр. Морська свинка.

ніт, част. дієсл. Гж. Ні, не, немає, нема, - *Ніт сьватою воды в нас.* - *Быв у вас вчера Николай? Так ніт, не было го.*

нічліг, -лігу, ч. Пр. Запинка де-небудь на ніч, щоб переспати, відпочити; місце для сну і відпочинку вночі.

нічний, -на, -не, Пр. *Прикм. до ніч.* - *Сова то користний нічний птах.*

но, прот. спол. част. Пт. Але: тільки: *спонук. ну!*, ні і т. п.

новак, -вака, ч. Пр. Людина, яка недавно прибула, поселилась; той, [хто] почав займатись новою, невідомою йому справою.

новаторка, -кы, ж. Пт. Жінка, яка вносить і здійснює нові ідеї, принципи в якій-небудь галузі діяльності.

новеліста, -ти, ч. Пр. Письменник, який пише новели.

новеля, -лі, ж. Рс. Короткий, белетристичний твір про незвичайну життєву подію.

новизна, -ни, ж. Пр. *Властивість і якість за знач.* новий.

новий, -ва, -ве, Ол. Який недавно виник, з'явився; який не існував раніше; якого не носили, не оглядали; якого раніше на використовували, не застосовували.

новина, -ни, ж. Пр. Нове, недавно одержане повідомлення, звістка.

ново..., Перша частина складних слів, що відповідає слову новий, і його значенню, напр.: *новобранец, нововведений, ново-введеня, нововынайденый, нововыниклий, новозаснуваний, новозбудуваний, новознай-дений, новоз'явлений, новокаїна, новок-аїновий, новонавернений, новонароджений, новообраний, новоорганізуваний, новоосво-єний, новопридбаний, новопризначений, новоприйнятий, новоспечений, новостворе-ний, новостворюваний, новосформуваный, новотвір, новоутворений, новоутворіня, новоявлений.*

нога, -гы, ж., мн. ноги, носі, Пр. Нога; одна з двох нижніх кінцівок людини.

ногавиця, -ці, ж. Ол. Штанина з полотна, від пояса до низу.

ногавкы, -гавок, мн. Ол. Штани з полотна. - *Ногавкы шьют з полотна, а холошні з грубого сукна.*

ногот, ногтя, ч. Пр. Ніготь.

ногті, -тів, мн. Пр. Нігті.

но-же, виг. Ол. Ану (*понука, понукання*).

ноженькы, -ньо́к, мн. Пр. Ніженьки.

ножыці, ножыц, мн. Пр. Ножиці.

ножычкы, -чок, мн. Ол. Новеликі, ножиці.

ножовий, -ва, -ве, Пт. *Прикм. до ніж, ножа.*

ноздря, -рив, мн. Вр. Ніздря.

но-ле, виг. Гж. Тут, ану-ж, ану, но-ж (*давай, давайте*).

ноле-но, Вр. Трохи уваги; будь тихо; будь спокійний; рефрен до пісні. - *Як єм мала літ п'ятнадцет,*

нолн-ноле, ноле-но, Любили ня хлопців двадцет, ноле-ноле, ноле-но!

ноль, ноля, ч. Пр. 1. Цифра 0, що означає відсутність величини. 2. Те, що немає жодної цінності й значення.

нольовий, -ва, -ве, Пр. Який дорівнює нулеві.

нолівка, -кы, жс. Пр. 1. машинка для стрижки, що зрізає волосся при самій поверхні шкіри. 2. борошно найдрібнішого помелу.

номератор, -тора, ч. Пр. Нумератор, апарат для нумерування квитків, купонів.

номінація, -ції, жс. Пр. Назначення кого-небудь на високий службовий чин.

нон, нона, ноно, ноного, ноной, ноному, ноній, нону, ноним, ноном, на нонім, на ноній, Вр. Той, тамтой. - *Нон, што іде згоры.*

ноны, -ных, мн. займ. Пр. Ті, тамті. - *Ноны дерева, што лежат під лісом, треба звезти до села.*

нонашка, -кы, жс. Пр. Хресна мати. **нонашко, -ка, ч.** Пр. Хресний батько.

ноніюш, -юша, ч. Пр. Прилад з допоміжною шкалою на рухомій лінійці для точнішого вимірювання довжини.

ноншалянція, -ції, жс. Рс. Недбалість, брак уваги, безцеремоніальна свобода в одязі, в поведінці в якому-небудь товаристві, оточенні.

нора, -ри, ч. Вр. 1. Нора, діра, заглиблення в землі, що служить житлом для дрібних тварин. 2. Нічний метелик ( ).

нормалізуваний, -на, -не, Пт. Нормалізований.

нормуваний, -на, -не, Пт. Визначений за встановленою нормою.

норовистий, -та, -те, Пт. Повний злих прикмет, впертий, капризний.

носач, -сача, ч. Пт. Людина або тварина з великим носом.

носаль, -саля, ч. Пт. *Те саме, що носач.*

носалькы, -сальок, мн. (носутькы, -льок), Пр. Ніздрі, носутьки.

носец, -сця, ч. Пн. Той, який щось несе, допомагає нести; носій.

носовий, -ва, -ве, Рс. *Прикм. до ніс.* - *Носова хусточка* (платочок для витирання носа, обличчя).

носок, -ска, ч. Пр. 1. Маленький ніс. 2. Передня частина взуття, ступні.

носорог, -рога, ч. Пт. Носоріг.

нотация, -ції, жс. Пн. Виговор без запису його; довга повчальна з настановами бесіда.

нотариюш, -юша, ч. Пр. Нотаріус; судовий службовець, який затверджує акт купівлі і продажу, договорів, записів, заповітів, підписів.

нотаруш, -руша, ч. Пр. *Те саме, що нотариюш.*

нотес, -теса, ч. Пр. Записна книжка.

нотесик, -сика, ч. Ол. *Здрібн до нотес.* Записна книжечка.

нотувати, -тую, -туєш, Ол. Відзначати, відмічати, коротко записувати.

ноцник, -ника, ч. Пт. Нічний горщик.

ношы, нош, мн. Пр. Носилки; пристрій для ношення хворих або яких-небудь предметів чи гною.

ношыня, -ня, с. Ол. Носіння, ношення.

ношти, спон. сл. Ол. Ану! прошу. - *Ношти, возте дакус того!*

нуда, -ди, жс. Св. Нудьга. - *Што за нуда ту без роботы сидити.*

нудитися, нуджуся, -дишся, Пр. Нудьгувати, перебувати в стані нудьги.

нудний, -на, -не, Пр. 1. Одноманітний; який викликає почуття нудьги. 2. Млосний, нудотний, неприємний.

нудно мі, Св. Збирається мені блювати; неприємно мені.

нудяр, -дяра, Св. Маруда, прикра людина.

нужда, -ди, ж. Пр. 1. Тяжке матеріальне становище; злидні. 2. Воші. - *Присіла го нужда й не може ся ей збыти.*

нукати, нукам, -каш, Пр. Говорити часто "ну".

нулашка, -кы, ж. (нулова мука, нулова питлівка), Лз. Пшенична мука вищого сорту.

номерок, -рка, ч. Пн. Номерок; пропуск номерний на фабриці чи заводі.

номеруваний, -на, -не, Пр. Нумерований.

нумізмата, -ти, ч. Пр. Колекціонер монет, медалей.

нурок, -рка, ч. Пр. Людина, що працює під водою в скафандрі; водолаз.

нуркувати, -кую, -куєш, Пр. Пірнати в глибину води, занурюватись у воду, плавати під водою. - *Николай нуркує в воді праві одну минуту.*

нурцювати, -цюю, -цюєш, Ол. *Те саме, що нуркувати.*

нута, -ти, ж. Ол. Нота; мелодія. - *Василь все сьпіват лем на одну нуту.*

нутро, -ра, с. Пт. Внутрішні органи людини або тварини; нутроці.

нюнка, -кы, ж. Вр. Хвощ (*Equisetum arvensae L.*).

нют, нюта, Пр. Гвіздак, за допомогою якого, клепаючи з двох сторін, скріплюють дві металеві речі; заклепка.

нютарка, -кы, ж. (нітарка, -кы), Пр. Машина для виробів нітів (заклепок); машинка для з'єднання за допомогою нітів.

нюхати, нюхам, -хаш, -хат, Пр. 1. Нюхати, визначати запах. 2. Вислідувати; розслідувати.

нюханя, -ня, с. Пт. Дія за знач. нюхати.

ня, займ, част. Пн. 1. Мене. - *Як він ня почує, то він сой так рече: Яке ж то дівчатко по горах щибече! (нар.*

п.). 2. Ні, не. - Не знаш того зіля? - Ня! Не знам.

няньо, -ня, ч. Ол. Батько, тато. - *Люблю вас няню!*

нянюсьо, -ся, ч. Пр. Татусь; татко. *Здрібн. до няньо.*

О

о, - Літера лемківського алфавіту на позначення голосного звука "о".

оаза, -зи, ж. Пр. Оазис; врожайна місцевість серед пустині, місце, де є вода і рослинність.

оба, обі, обоє, обох, обом, обома, на обох, Ол. Обидва, обидві, обидвоє. - *По обох берегах ріки росла густа лозина.*

обалити, -балю, -лиш, Ол. Див. обаляти.

обаляти, -балям, -ляш, Ол. Валити, поваляти, скидати, скинути. - *Обаль мі пару яблук!*

обандажуваний, -на, -не, Пт. Забинтований, перев'язаний.

обандажування, -ня, с. Пт. 1. Предмети, які необхідні для проведення перев'язки: бинти, вата і т. п. 2. Перев'язка; дія за знач. обандажувати.

обандажувати, -жую, -жуєш, Пт. Забинтувати, перев'язати.

обарчати, -барчам, -чаш, Ол. Обтяжувати, перевантажувати.

обарчений, -на, -не, Ол. Дієпр. пас. мин. ч. до обарчати.

обарянец, -нця, ч. Вр. Бублик.

обаряний, -на, -не, Пн. Зварений з лушпайкою. - *Обаряний компір, обаряна груля або обаряна бандурка, то єст вишитко єдно.*

обарянок, -нка, ч. Пн. *Те саме, що обарянец.*

обаряти, -барям, -ряш, Пн. Варити в лушпайці, в мундирі.

обаторитися, -торюся, -ришся, Вр. Прийти до себе, прокинутись, розбудитись.

обатуритися, -турюся, -ришся, Пр. *Те саме, що обаторитися.*

обачытисся, -бачуся, -чышся, Вр. 1. Опритомніти, прийти до свідомості. 2. Виздоровіти. - *Можє ся ищы обачыт по тій хворобі.*

обачливий, -ва, -ве, Пр. Передбачливий, розумний, уважний, чемний.

обачливіст, -вості, ж. Пр. *Абстр. ім. до обачливий.*

оббивний, -на, -не, Рс. Який використовують для оббивання. - *Оббивний материял.*

оббризкати, -бризкам, -каш, Пр. Оббризкувати рідиною, водою і т. п.

оббілуваний, -на, -не, Пр. Оббілований; оброблена тушка невеликої тварини (*вівці, кози, і т. п.*).

оббілювати, -люю, -люєш, Пр. Побілити всі приміщення вапном або крейдою.

обважувати, -жую, -жуєш, Св. Недоважувати щось кому-небудь.

обважений, -на, -не, Св. Дієпр. пас. мин. ч. до обважити.

обважити, -жу, -жиш, Св. Див. обважувати.

обвал, -валу, ч. Пр. Стрімке надіння великої маси ґрунту, гіркої породи, снігу внаслідок зсуву; купа каміння, снігу, що звалилася з гори.

обваляти, -валям, -ляш, Ол. Обтрушувати. - *Обваль вишиткы ябка з яблон[и.]*

обварений, -на, -не, Рс. Дієпр. пас. мин. ч. до обварити.

обварити, -рю, -риш, Рс. Див. обварювати.

обварювати, -рюю, -рюєш, (обваряти, -варям), Рс. Обливати окропом або гарячою рідиною; злегка проварювати; ошпарювати.

обведений, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до обвести, обводити.

обвезти, -везу, -зеш, Гж. Див. обвозити.

обвести, -веду, -деш, Пр. Див. обводити.

обвинитель, -теля, ч. Пт. Обвинувач; той, хто обвинувачує кого-, що-небудь у чомусь.

обвинителька, -кы, ж. Пр. *Жін. до обвинитель.*

обвід, -воду, ч. Пр. Лінія, смуга, яка окреслює або обрамлює що-небудь.

обвідок, -дка, ж. Ол. Обідок. *Змени. до обвід. - Оголошыня з*

чорном обвідком або клепсидра, що вісить приклеєна на дощі.

обвіз, -возу, ч. Гж. Возіння навколо чогось.

обвітряти, -вітрям, -ряш, Рс. Обвітрявати, обдувати свіжим повітрям, обвівати.

обвішати, -вішам, -шаш, Рс. Обвішувати; вішати у великій кількості або на великій площі.

обводити, -воджу, -диш, Пр. Ведучи кого-небудь, обходити з ним навколо чогось; робити круговий рух.

обводитися, -воджуся, -дишся, Пр. Обгороджуватися. - *Грицо шци влони обв'юв ся високым плотом.*

обводняти, -водням, -нят, (обводнювати, -нюю, -нюєш), Св. Забезпечувати певну місцевість водою, наповнити водою.

обвозити, -вожу, -зиш, (обвожувати, -жую), Гж. Возити, обминаючи що-небудь; або навколо чогось; повозити скрізь. - *Обвозив єм го по виштыкых верхах, жебы пам'ятав горы.*

обговоріня, -ня, ч. Рс. Обговорювання.

обговорювати, -рюю, -рюєш, (обговоряти, -ряме), Рс. 1. Обмінюватись поглядами, враженнями: аналізувати що-небудь; оцінювати щось. 2. Безпідставно осуджувати кого-небудь; набріхувати на кого-небудь; розводити плітки; представити кого-небудь в негативному світлі.

обгон, -гону, ч. Рс. Дія за знач. обгоняти.

обгоняти, -гоням, -няш, Рс. Обминати, лишати когось позаду, перегоняти.

обгороджіння, -ня, с. Пт. Дія за знач. обгородити.

обгороджувати, -джую, -джусш, (обгороджати, -роджам), (обгородити, -роджу, -диш), Пт. Зводити, споруджувати огорожу навколо чого-небудь; огороджувати.

обгадати, -гадам, -даш, Ол. Див. обгадувати.

обгадувати, -дую, -дуєш, Ол. Обговорювати, обговорити; обмовляти, обмовити.

обгрунтуваний, -на, -не, Пт. Обгрунтований, аргументований.

обгрунтувати, -тую, -туєш, Пт. Див. обгрунтовувати.

обгрунтовувати, -вую, -вуєш, Пт. Висувати на потвердження чого-небудь переконливі факти, докази; мотивувати.

обдальний, -на, -не, Вр. Дещо дальше віддалений.

обдарований, -на, -не, Пт. Обдарований природою, здібний, талановитий.

обдах, -даху, ч. Св. Дашок над дверима.

обдашниця, -ці, ж. Св. Дахова ринва.

обдертий, -та, -те, Пр. Обідраний, порваний (*про одяг*).

обдерти, обідру, обідреш, Пр. Див. обдерати.

обдерати, -дерам, -раш, Пр. 1. Подерти, зносити одяг до краю, обноситись. 2. Знімати, зривати кругом верхній шар чогось; оббирати, грабувати; забирати щось силою.

обдератися, -дерамся, -рашся, Пр. Доносити свій одяг до краю. - *Ваньо ся до чыста обдер на тій службі.*

обдукция, -ції, ж. Пр. Судово-лікарське дослідження померлого.

обдуманий, -на, -не, Пт. Дієпр. пас. мин. ч. до обдумати.

обдумати, -думаю, -маш, Пт. Див. обдумувати.

обдумувати, -мую, -муєш, Пт. Перебирати у думках різні можливі дії: обмірковувати, обмізковувати; аналізувати в думках пережите, побачене; створювати що-небудь в уяві.

обдурений, -на, -не, Рс. Обманутий; введений в оману підступними діями, обіцянками.

обдути, -дус, Ол. Обвіяти. - *Вітер го обдуд.*

обезбарвнити, -нюю, -нюєш, Див. обезбарвняти.

обезбарвняти, -барвням, -няш, Св. Позбавляти кольорів; робити щось однотонним, безбарвним, невиразним.

обезвладняти, -владням, -няш, Пр. Позбавляти влади, сили, міцності.

обезвладнений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* обезвладнити.

обезвладнити, -владню, -ниш, Пр. *Див.* обезвладняти, обезвладнювати.

обеззаражати, -ражам, -жаш, Пр. Знезаражувати.

обеззброїти, -рою, -роїш, Пр. *Див.* обеззброювати.

обеззброювати, -роюю, -юєш, Пр. Відбирати зброю у кого-небудь; позбавляти можливості боротись; заперечувати чому-небудь діями, поведінкою.

обезземляти, -землям, -ляш, Пр. Позбавляти власності на землю.

обезкровити, -кровлю, -виш, Пр. *Див.* обезкровлювати.

обезкровлювати, -люю, -люєш, Пр. Робити безкровним; знекровлювати; послаблювати, знесилювати.

обезлюднити, -людню, -ниш, Пт. Зробити безлюдним, спустошити.

обезпліднювати, -нюю, -нюєш, (обезпліднити, -плідниш), Пн. Робити безплідним.

обезкырвляти, -кырвлям, -ляш, Рс. *Те саме, що* обезкровлювати.

обез... Складні слова з двома префіксами: о + без + корінь слова, що надають словам значення частинної або повної відсутності чогось, напр.: *обезболений, обезболити, обезболюваня, обезболювати, обезболю-ючий, обезвладніти, обезвладнюючий, обезводнити, обезводнений, обезводнення, обезводнюваня, обезводнювати, обезводнювати-ся, обезволити, обезволіти, обезволювати,*

обезглавити, обезглавлений, обезглавлюваня, обезглавлювати, обезголовлений, обезголо-влювати, обездолений, обездолити, обездолювати, обездушений, обездушити, обез-душувати, обезжирений, обезжирваня, обеззаражуваний, обеззаражуватися, обез-заразити, обеззброюватися, обеззвучити, обеззубіти, обезкрилений, обезкрилити, обезкрилювати, обезнадіювати, обезнадію-ватися, обезнадіятися, обезнадіяти, обезплодніти, обезправити, обезрибити, обез-риблювати, обезсилений, обезсилити, обезсилювати, обезславлений, обезславити, обезсмертитися, обезсмерчений, обезсмилювати, обезумілий, обезуміти, обезхмарити, обезцукрити, обезцукрювати, обезчестити, обезчещений, обезчещувати.

обеліск, -ліска, ч. Пт. Пам'ятник у вигляді чотиригранної колони.

оберак, -рака, ч. Ол. Нава чоловічого верхнього одягу.

оберати, -берам, -раш, Ол. 1. Обирати в виборний орган, вибирати. 2. Чистити, очищувати. - *Обер пару груль.*

обератися, -бератся, Вр. 1. Наривати. - *Гырча ся наберат.* 2. Назрівати. - *Біляк ся обере.*

оберліхт, -ліхта, ч. Св. Форточка.
обернений, -на, -не, Рс. Повернутий в другу сторону.

оберок, -рка, ч. Пр. Танець з присідами і фігурами, який танцюють в протилежному ніж звичайні напрямі.

обертаний, -ного, Ол. Лемківський народний танок.

обертен, -тня, ч. Пр. Передня частина воза, що дозволяє йому повертатися. - *В обертен вбиватся кланиці.*

обертом, *присл.* Пр. Кругом, обертом; обертаючись.

обертон, **-тону**, *ч.* Пр. Додатковий, більш високий звук; призвук.

обетонувати, **-ною**, **-нуєш**, *Рс.* Обетонити; покривати бетоном.

об'єднувати **-ною**, **-нуєш**, (**об'єднати**, **-єднам**), Пр. З'єднувати в одне ціле; містити в собі, мати в своєму складі; споріднювати.

об'єкт, **-екту**, *ч.* Пр. Певна одиниця господарського або оборонного значення; ділянка, на якій проводяться роботи.

об'єм, **-сму**, *ч.* Пр. Величина чоґо-небудь, вимірювана в кубічних одиницях.

обжерливий, **-вого**, *ч.* Вр. Обжера.

обжерливіст, **-вости**, *ж.* Вр. Надмірність і пожадливість у споживанні їжі.

обзерати, **-зерам**, **-раш**, *Ол.* Оглядати, приглядатися чомусь.

обыватель, **-теля**, *ч.* *Рс.* Громадянин.

обывателька, **-кы**, *ж.* *Рс.* Громадянка.

обывательство, **-ва**, *с.* *Рс.* Державна приналежність.

обыйтися, **-быйдуся**, **-дешся**, *Вр.* Обійтись без когось.

обырвус, **-вуса**, *ч.* *Ол.* Обірванець, обідранець.

обыхлий, **-ла**, **-ле**, *Пт.* Обсохлий, ставший сухим.

обыхнути, **-ыхну**, **-неш**, *Пт.* Обсохнути, ставати сухим; висихати.

обычай, **-чаю**, *ч.* *Сб.* Звичай; загальноприйнятий порядок дій в суспільстві, моральний закон в житті народу, спосіб проведення життя; манери.

обычайні, *присл.* *Сб.* 1. Пристойно. 2. Звичайно.

обидва, **оба**, **обидвох**, **обох**, **обидвом**, **обом**, **обидвома**, **обома**, **на обидвох**, **на обох**, Пр. Обидва, оба; кожний здвох відомих або названих предметів; один і другий; і той, і

другий. - *Обидва они довго спали, бо на обох чекала далека дорога.*

обі, **обох**, *ж. числ.* Пр. Обі, обидві.

обібраний, **-на**, **-не**, Пр. 1. Пограбований; такий, у якого усе забрано. 2. Очищений; знятий. - *Не видно ани єдної грушкы на дереві; - вишиткы обібраны.*

обіграний, **-на**, **-не**, Пр. Переможений у грі, у змаганні.

обід, **-біду**, *ч.* Пн. Сніданок. Перше споживання їжі днем називалось обідом і було найбільш калорійним.

обід, **обода**, *ч.* *Св.* Завнішня частина колеса, звичайно обведена шиною.

обід; **робити обід**, *Вр.* Справляти поминки.

обідець, **-дця**, *ч.* Пр. *Здрібн.* до обід.

обідати, **-бідам**, **-даш**, Пр. Споживати першу їжу серед дня, зранку.

обідранец, **-нця**, *ч.* *Пт.* Людина в подертому одязі, бідна на вигляд.

обідранка, **-кы**, *ж.* *Пт.* *Жін.* до обідранець.

обідувати, **-дую**, **-дуєш**, *Вр.* *Те саме, що* обідати.

обізнаний, **-на**, **-не**, *Ол.* Який знається на чому-небудь, добре ознайомлений з чим-небудь.

обізнитися, **-бізрюся**, **-ришся**, *Ол.* Оглянутися; обернувшись, подивитись назад.

обілений, **-на**, **-не**, *Св.* *Дієпр. пас. мин. ч.* до обілити, обіляти.

обілити, **-білю**, **-лиш**, *Св.* *Див.* обіляти.

обіляти, **-білям**, **-ляш**, *Св.* 1. Побілити вапном або крейдою приміщення: побілити білою глиною припічок після приготування обіду на вогні. 2. Вибілювати полотно на сонці. 3. виправдовувати, встановлювати невинність, знімати підозру з кого-небудь.

обірванец, **-нця**, *ч.* *Гж.* Людина, яка ходить в подертому одязі.

обірваний, **-на**, **-не**, *Рс.* Одягнений в подертий, обшарпаний одяг.

обіручний; обіручний ніж, ч. Ол. Дворукий ніж. - *Обіручний ніж до струганя гонтів.*

обіручний; обіручний столец, ч. Вр. Стілець, вяким закріплюється деревину для струганя її. - *Обіручним ножом стружит гонты на обіручнім стільци.*

обісця, -ця, с. Гж. Подвір'я у господарстві; садиба.

обітниця, -ці, ж. Сб. Обіцянка, обіт.

обітуваний, -на, -не, Сб. Обіцяний, заповітний. - *Старий, бородатий Ідоко все плюв штоси про обітувану землю.*

обіцяний, -на, -не, Св. Добровільно зобов'язаний щось виконати.

об'їжджати, -їжджам, -джаш, (об'їздити, -їжджу), Пр. 1. Їздячи, побувати в багатьох місцях. 2. Їхати дорогами призначеними для об'їздів. 3. Привчати коня ходити в запряжі або під сідлом.

об'їжджений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до об'їздити.*

об'їзд, -їзду, Св. 1. *Дія за знач. об'їжджати.* 2. Місце, дорога додаткова, по якій об'їжджають або можна об'їхати що-небудь.

об'їхати, -їхам, -хаш, -хат, -хаме, -хате, -хают, н. сп. **об'їд!, об'їдте!**, Пр. Об'їхати; поїхати іншою дорогою навкруги; об'їздити багато місцевостей.

облам, -блему, ч. Рс. Облом; *дія за знач. обломити.*

обладувати, -дую, -дуєш, Рс. Навантажити над міру, перевантажити.

облазити, -лажу, -зиш, Рс. 1. Лазячи побувати зкрізь. 2. Позбуватися волосся, шерсті, пір'я.

облаки, -ків, мн. Пн. Хмари.

облап, -лапу, ч. Ол. Метод укладки дерев'яної стіни.

облапити, -лаплю, -пиш, Гж. Обіймати, обняти.

областний, -на, -не, Пт. Обласний.

облачок, -чка, ч. Гж. Віконце.

облежати, -лежит, Вр. Довгий час лежати. - *Як облежит лен, то насія облетит.*

облечиня, -ня, с. Св. Білизна для чоловіка.

облечений, -на, -не, Ол. Одягнений.

облизен, -зня, ч. Пр. Облизень; відмова при залицянні, сватанні.

облицівка, -кы, ж. Пр. Вибірна цегла, призначена для викладання стін без штукатурення їх.

облицюваний, -на, -не, Рс. Покритий шаром іншого матеріалу для надання оздоблення або міцності.

обліг, -логу, ч. Пр. Поле, не оране і не оброблюване протягом кількох років; переліг.

облігати, -лігат, Ол. Щільно прилягати. - *Сукенка м'я барз облігат.*

облігация, -ції, ж. Рс. Лотерейний білет або цінний папір, що дає прибуто у вигляді процентів.

облікати, -лікам, -каш, Ол. Одягати, надівати, надягати. - *Гнат, як шов на весіля, то облюк нове убраня.*

обліт, -лету, ч. Св. Літання в повітрі, кружляючи по колу. - *Як в улику є матка, то пчолы роблят сміло обліт.*

облічуватися, -чуюся, -чуєшся, Пр. Робити з кимсь пірахунок, розраховуватись з ким-небудь.

облесний, -на, -не, Пт. Фальшивий, підлабузницький.

облесливіст, -вості, ж. Вр. Облесливість, фальш.

облук, -лука, ч. Вр. 1. Пристрій для коси, що служить для рівного уложення скошеного збіжжя. 2. Лучок для "мазарських" возів, на які надягається тент.

облуплений, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до облупити.*

облупляти, -луплям, -ляш, (облупити, -луплю), Рс. Очищати від верхнього шару, покриття; обдирати, облущувати; чистити яйце.

облушати, -лушам, -шаш, (облушити, -лушу, -щиш), Пр. Очищати від лушпиння, лузги.

облюбляти, -люблям, -ляш, Пт. Вибирати собі що-небудь до вподоби, відповідно до своїх бажань, до смаку.

облюзувати, -зую, -зусш, Ол. Попустити, ослабити; звільнити що-небудь сильно зв'язане.

облюзуватися, -зуюся, -зуєшся, Ол. Ослабнути, послабшати.

облядер, -дера, ч. Пр. Ремін, що перекинутий коневі через хребет і притримує паси.

облядра, -ри, ж. Св. Бічна дошка, з однієї сторони плоска, а з другої півкругла.

облядро, -ра, с. Св. *Те саме, що облядер.*

облямка, -кы, ж. Пт. Вишивка або смужка тканини, хутра, шкіри на краях одягу взуття.

облямуваний, -на, -не, Пт. *Дієпр. пас. мин. ч. до облямувати.*

облямувати, -вую, -вуєш, (облямувати, -мую, -муєш), Пт. Оздоблювати облямівкою.

обмазувати, -зую, -зусш, (обмазати, -мажу), Пр. Покривати, помазати поверхню якою-небудь липкою масою, речовиною; покривати стіни хати.

обмакати, -макам, -каш, -кат, Пр. Мокнути з усіх сторін.

обман, -ману, ч. Пр. Неправдиві слова, вчинки дії.

обмацяний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до обмацяти.*

обмацювати, -цюю, -цюєш, (обмацяти, -мацям, -цяш), Пр. Мацати, щупати з усіх боків повсі поверхні; пильно стежити, оглядати, торкаючись руками, пальцями.

обмолот, -лоту, ч. Рс. Закінчення молотьби.

об..., Слова з префіксом об, які мають те саме значення, що й в українській літературній мові, і лише наголосом відрізняються від неї,

напр.: *оббитя, оббігати, оббілений, оббреханий, оббряз-каний, оббрязкувач, оббрязнутися, оббріхувати, оббріхувач, оббудуваний, обважнюва-ти, обважнювач, обвалений, обвалюваний, обвалювання, обвалювати, обвалюватися, обварювати, обвинений, обвиснути, обвідний, обвітрений, обвітрювати, обвіювати, обві-яний, обворожити, обворожувати, обгав-кати, обголювати, обголюватися, обгорнений, обгорнутий, обгризений, обдаровувати, обдернувати, обдзвонювати, обдзюбувати, обдмухати, обдрапанний, обдуманно, обдурю-ваня, обдурюватися, обзеленювати, обзо-рини, обкрадений, обіпраний, обірник, обіцювати, об'їдатися, об'їдений, обканту-вати, обкапаний, обкачувати, обквітчува-ти, обклепувати, обклеювати, обклеєний, обкуваний, обколювати, обкопаний, обко-пувати, обкочений, обкошувати, обко-шений, обкраяний, обкреслений, обкреслю-вати, обкроплювати, обкруглювати, обкручувати, обкурювати, обкутувати, обкушувати, облагороджувати, обладжу-вати, обладнувати, обламувати, обласкавити, облатувати, облегишений, обли-ваний, облизаний, облизувати, облихосло-вити, обліплювати, облітаний, обліту-ватися, обловлювати, обломлювати, облудниця, обмаєний, обманений, обмас-лити, обмахувати, обмацувати, обмере-жати, обмерзнути, обмелювати, обметений, обметувати, обмислити, обмінений, обмінювати, обмірити, обмірювати, обмір-яний, обмішувати, обмозолитися, обмолочувати, обморожений, обмотаний, обмо-тувати, обмочений, обмочувати, обмуру-ваний, обнатужити, обновлений, обновлювати, обноситися, обношений,*

обношувати, обнюхувати,
 обнюхуватися, обов'язок,
 обожувати, оборонений, оборонець,
 оборот, оборочка, оборуудувати,
 оборуувати, обо-чина, обпалений,
 обпалювати, обпарений,
 обпарювати, обпарюватися,
 обпаскуджу-вати, обпаскудитися,
 обпечатати, обпи-лений,
 обпилюваний, обпилювати, обпи-
 лювач, обписаний, обпитувати,
 обплетений, обплести, обпліскувати,
 обплутати, обплу-тувати,
 обполений, обполювати, обприс-
 кати, обприскувач, обпудрювати,
 обради-тися, образливий,
 обрамлений, обрамуваний,
 обрахуваний, обрисуваний,
 обривистий, обриштовувати,
 обрізувати, оброблений, оброблювач,
 оброшувати, обрубаний, обруч,
 обрушити, обсаджений,
 обсвистувати, обсипаний, обсіяний,
 обскубаний, обско-чений, обслинений,
 обслуговувати, об-смалений,
 обсмажений, обсмоктаний, об-
 смолений, обставлений, обстояти,
 обстри-жений, обстріляний,
 обструганний, обте-саний,
 обточувати, обтягти, обтяжити,
 обступлений, обсуджувати,
 обсушувати, обталапатися,
 обтиканий, обтовчений, об-
 точуваний, обтуманити,
 обтягнений, обтяжуючий, обурений,
 обурити, обхват, обхвачувати,
 обходжений, обходити,
 обхоплювати, обчислений,
 обчищений, обчовганий, обчухраний,
 обшиваний, обшлі-фуваний,
 обшматуваний, обшпарити, обшу-
 каний, общипаний, общипати,
 об'юшувати, об'явлений.

обоз, -бозу, ч. Пр. Місце в полі, де перебуває військо в наметах; військовий табір.

оболона, -ни, ж. Вр. Одлонка, мембрана.

обора, -ри, ж. Гж. Стайня для рогатої худоби з присінками і пасею для тварин.

обойчик, -чика, ч. Пр. Ключиця у людини.

оболочина, -ни, ж. Пр. Наволочка на перину.

оборог, -рогу, ч. Пр. Дерев'яні чотири стовпи, вкопані в землю з рухомим дашком, який можна піднімати або опускати; служить для зберігання сіна, збіжжя, паші.

обоятний, -на, -не, Ол. Байдужий.

обоятні, присл. Ол. Байдуже.

обпечи, -печу, -чеш, Пр. Вогнем або чимсь гарячим пошкодити тіло або слизові оболонки.

обпik, -пiku, ч. Гж. Місце на тілі людини уражене чимсь гарячим.

образок, -зка, ч. Пт. Маленька ікона. *Здрібн. до образ.*

обрамка, -кы, ж. Вр. Облямівка, зроблена з металу або дерева.

обранкы, -нок, мн. Вр. Нашивка, кайма. - *Червены обранкы.*

обрыджати, -брыджаш, -джат, Ол. Викликати відразу, огиду.

обрыдити, -бридиш, -дит, Ол. *Див.* обрыджати.

обрыджиня, -ня, с. Ол. Відраза, огида.

обрыднути, -неш, -не, Ол. Набриднути, надоїсти.

обрыдлиий, -ва, -ве, Ол. Гидкий, поганий, паскудний.

обрыпати, -рыпам, -паш, Вр. Оббити що-небудь; пошкодити штукатурку. - *Обрыпався мур аж до цегли.*

обрыхтувати, -тую, -туєш, Пр. Обманути когось, вивести когось в поле.

обрыв, -рыву, ч. Рс. Місце, де поверхня землі круто спадає внаслідок обвалу; круча.

обрідний, -на, -не, Ол. Рідкий, поріділий. - *Обрідны волось.* - *Обрідний ліс.*

обродити, -родит, Пт. Рясно уродити, дати багатий урожай.

оброк, -року, ч. Гж. Фураж для коней, який держали у спеціальному мішочку, і при годуванні коней, чіпляли його на голову коня.

обрости, -росну, -неш, Пр. Покриватися заростом, волоссям. - *Мій кум оброс бородом, же трудно го розпознати.*

обсада, -ди, ж. Пт. 1. Прикріплення когось на постій в якомусь місці. 2. Надання акторові якоїсь ролі в п'єсі. 3. Загал акторів театру в п'єсі.

обсыпати, -сыплю, -леш, Пт. Обкидати, покривати з усі[x] боків. - *Хворий мав високу горячку і струпы обсыпали го цілого.*

обскурант, -ранта, ч. Пр. Людина без освіти; ворог освіти; мракобіс.

обскурно, присл. Пр. Підло, марно, лихо.

обтисло, присл. Ол. Щільно.

обторгати, -торгам, -гаш, Пт. Обірвати, обскувати. - *Обторгали праві вишиткы теркы, не дали ся дочекати морозу.*

обувати, -бувам, -ваш, (обути, -бую, -буеш), Св. Взувати.

обувок, -вка, ч. Пр. Взуття. - *Треба купити на зиму дакий обувок, жебы было в чім ходити.*

обуглити, -углит, Рс. Див. обугляти.

обугляти, -углям, -ляш, -лят, Рс. Обпалювати, утворюючи на поверхні чого-небудь шар вугілля.

обуглитися, -углится, Рс. Покритися шаром вугілля внаслідок дії вогню; обгоріти.

обук, -бука, ч. Пр. Вигнутий дугою лісковий прут на підводі, на який натягувалось шатро. *Див.* облук.

обутя, -тя, с. Ол. *Те саме, що обувок.*

обхват, -вату, ч. Пт. Товщина, яку можна обхватити рукою.

обух, -буха, ч. Гж. Тупа частина сокири, в яку вкладається ручку - топорисько.

обхід, -ходу, ч. Рс. *Дія за знач.* обходити; церковна процесія навколо чого-небудь.

обучок, -чка, ч. Пт. Широкий дерев'яний обруч сита.

обхудний, -на, -не, Рс. Похуділий.

обчас, -цасу, ч. Пр. Каблук, обчас.

обценьгы, -гів, мн. Рс. Обценьки, кліщі; знаряддя для витягування цвяхів.

обчизна, -ни, ж. Пр. Все те, що є чуже, що не належить до свого народу.

обчий, -ча, -че, Пр. Чужий, не свій.

обшывка, -кы, ж. Вр. 1. Комір і манжет в сорочці. 2. Обшиття; зовнішнє покриття споруд, вагонів, суден, літаків.

об'явліня, -ня, с. Пр. Об'ява, оголошення.

об'ясніня, -ня, с. Пр. Пояснення, коментар.

овал, -валу, ч. Пр. Фігура, що має вигляд витягнутого круга.

оварункуваня, -ня, с. Ол. Обумовлення.

оварункувати, -кую, -куеш, Ол. Обумовити, зумовлювати; ставити свої умови.

овація, -ції, ж. Рс. Захоплення промовою, виступом, грою.

овес, -вівса, ч. Св. Яра злакова культура; зерно цієї культури.

овечка, -кы, ж. Вр. 1. Вівця, ягня. 2. Покірлива, безвільна людина.

овияч, -яча, ч. Ол. Обмотка; довгі смуги цупкої тканини, якими солдати обмотують ноги від черевиків до колін.

овіченькы, присл. Пт. Зовсім.

овіяти, -віям, -яш, Св. Віянням, відділяти зерно від полови, лущиння, пилу.

осмина, -ни, ж. Ол. Восьма частина чверті поля (1, 75 га).

овтар, -таря, ч. Св. Вівтар.

овоч, -воча, ч. Пт. Фрукт; плоди садових дерев та кущів.

овочарня, -ні, ж. Пт. Крамниця з фруктами.

овочарський(-кі), -ка, -ке, Пт. Садівницький.

овочарство, -ва, с. Ол. Плодівництво, овічництво.

овоц, -воцу, ч. Рс. *Те саме, що овоц.*

овоцовий; овоцове дерево, с. Вр. Фруктове дерево.

овчар, -чаря, ч. Пн. *Див.* вівчар.

огар, -гаря, ч. Ол. Недокурок папіроски. - *Дай мі потягнути раз огаря.*

огарок, -рка, ч. Ол. Недогарок.

огавний, -на, -не, Вр. Незвичайний, гідний уваги, дуже великий, незручний, страшний, незвиклий. - *Огавна велич.*

огавні, присл. Вр. *Присл. до огавний.* - *Огавні пияны сідили фурманы в корчмі.*

огварка, -кы, ж. Пр. Обмова.

огварити, -варю, -риш, Ол. Обмовити. - *Сусіда огварила мня по селі.*

огваряти, -варям, -ряш, Ол. Наговорювати, обмовляти.

оген, огня, ч. Ол. Вогонь.

огидливий, -ва, -ве, Св. Огидливий, огидний, ганебний, підлий.

огняниця, -ці, ж. Вр. Світляк, світлячок.

оглав, -лава, ч. Вр. Кантарка, вуздечка.

оглавец, -вця, ч. Вр. *Здрібн. до оглав.* - *Оглавец з мотузка дає ся на коня.*

оглупіти, -пію, -пієш, Вр. Здуріти, збезглуздіти. - *Гет єм юж оглуп.*

оглухнути, -лухну, -неш, Пт. Стати глухим, втратити слух.

оглушений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до оглушити.* - *Оглушены рыбы плили вниз по ріці.*

оглушати, -лушам, -шаш, (оглушити, -лушу, -шиш), (оглушувати, -шую, -шуєш), Пр. 1. Шумом, гуркотом на деякий час притуплювати слух кому небудь. 2. Доводити до стану неpritомності

сильним ударом або вибухом взривчатки.

огляды, -дів, *мн.* Гж. Передвесільний обряд знайомства майбутніх сватів з господарством.

оглядины, -лядин, *мн.* Гж. *Те саме, що огляды.*

огляд; з огляду, Св. З причини, з огляду.

огород, -роду, ч. Пт. Город.

огородец, -дця, ч. Пт. Огородец, городец. *Змениш. до огород.*

огороджувати, -джую, -джуєш, Пт. *Те саме, що обгороджувати.* Ставити огорожу, паркан.

огородина, -ни, ж. Св. Городина.

огородництво, -ва, Св. Городництво.

огортати, -гортам, -таш, Пр. Підго[r]тати, окучувати. - *Треба огортати бандуркы.*

ограничати, -ничам, -чаш, Вр. Обмежувати.

ограничений, -на, -не, Вр. Обмежений, розумово недорозвинутий. *Дієпр. пас. мин. ч. до ограничити.*

ограничити, -ничу, -чиш, Вр. Обмежити.

огризок, -зка, ч. Пр. Недогризок.

огрібати, -рібам, -баш, -бат, Пн. Окучувати картоплю.

огрівач, -вача, ч. Пр. Вид залізної печі, в якій нагріте повітря трубами проходить у квартири.

огром, -рому, ч. Пр. Велич, величина, великі розміри.

огурковий, -ва, -ве, Ол. Огірковий.

огурок, -рка, ч. Ол. Огірок. - *Квашений огурок.*

огурочок, -чка, ч. Ол. Огірочок. *Змениш. до огурок.*

огурчина, -ни, ж. Пт. Огірчиння.

огер, -гера, ч. Пр. Огир, не кастрований кінь.

огін, огона, ч. Пт. Хвіст. - *Пес мьрджє огоном.*

огматвати, -матвам, -ваш, Пр. Обплутати, опутати.

огонек, -нка, ч. Рс. Черга людей. -
Стан в огонку за цукром.

огоник, -ника, ч. Ол. Хвостик.
Змениш. до огін.

огониско, -ка, ч. Ол. Хвостище.
Збільш. до огін.

огонястий, -та, -те, Ол. Хвостастиий.

огулом, Рс. Загалом.

огульні, присл. Рс. Загально.

од, прийм. Пр. Від. - Од початку до
кінця стояла недалеко од нього.

од..., Префікс в словах лемківської
говірки, що відповідає префіксові
"від" в словах української
літературної мови. Слова ці, при
цьому самому значенні і звучанні,
відрізняються тільки наголосом і
префіксом, напр.: *одбавитися*,
одбатожити, *одбити*, *одбитя*,
одбій, *одбракуваний*, *одблискати*,
одбріхуватися, *одбудова*,
одбудовувати, *одвалений*,
одвалювати, *одвар*, *одварений*,
одварювати, *одварюватися*,
одведений, *одвезений*, *одвернений*,
одвернутий, *одвертаня*, *одвідіти*,
одвикнути, *одвідати*, *одвідувач*,
одвідуватися, *одвідувачка*, *одвія-ти*,
одводити, *одвозитися*, *одводитися*,
одвоюваний, *одвойовувати*,
одвойовуватися, *одволожити*,
одволожуватися, *одворожу-вати*,
одв'язувати, *одгаданий*, *одгадка*,
одгадувач, *одгадувачка*, *одголос*,
одгонити, *одгорнений*,
одгороджений, *одгороджувати*,
одгороджуватися, *одгуляний*
(відтанцьо-ваний), *оддавати*,
оддавлений, *оддалений*, *оддалювати*,
оддана, *оддавна*, *одданиця*,
оддушына, *одзвук*, *одзнака*,
одказатися, *одкормлений*, *одкохати*,
одкашляти, *одква-сити*, *одквітнути*,
одкладений, *одкланяти-ся*,
одкляюватися, *одковувати*,
одколений, *одколотий*,
одколюватися, *одкопаний*, *од-*
копуватися, *одкошувати*, *одкрайний*,
одкра-яти, *одкривач*, *одкритя*,
одламаний, *одла-мувати*, *одлежаний*,

одлежатися, *одлежу-вати*,
одлежуватися, *одліплений*, *одліплю-*
вати, *одліт*, *одлив*, *одлітати*,
одлічений, *одлічувати*, *одломлений*,
одломлюватися, *одлуплюватися*,
одлічений, *одлучувати*,
одлуцуватися, *одмарш*, *одмерти*,
одмаху-вати, *одмахуватися*,
одмерзнати, *одме-тений*, *одмиканя*,
одмінений, *одмінниця*, *одмірений*,
одмітити, *одмовити*, *одмок-нути*,
одморозити, *однайти*, *односити*,
одняти, *одогнутий*, *одограний*,
одограш, *одозва*, *одозваний*,
одопрати, *одорваний*, *одпарити*,
одпаряти, *одписаний*, *одплив*,
одпомпувати, *одпочивати*,
одпочинок, *одпровадити*, *одпуцуня*,
одрыглюваний, [од]р*итя*, *одрізати*,
одрубати, *одрахо-вувати*,
одарювати, *одрегулюваний*, *одре-*
монтуваний, *одрізаний*, *одрізнений*,
одрізу-вати, *одрізуватися*,
одроблений, *одродж-ений*,
одроджувати, *одроджуватися*, *од-*
рости, *одрощений*, *одрощування*,
одрощу-вати, *одроювати*, *одруб*,
одрубаний, *одрубувати*, *одрубуваний*,
одрубуватися, *одряджений*,
одсаджувати, *одсапатися*,
одсапувати, *одсапуватися*,
одсьвіжений, *о[д]сьвічений*,
о[д]селювати, *одселюватися*,
одсіджуватися, *одсипатися*, *одсів*,
одсіяти, *одсівкы*, *одсік*,
одсортувати, *одсортову-ватися*,
одставаня, *одставлений*, *одстав-ник*,
одстаріти, *одстобурчити*, *одсторо-*
нений, *одсторонювати*,
одстоювати, *одстойний*,
одстрашувати, *одстріл*,
одстрілити, *одстрілювати*,
одстрілю-ватися, *одстрочений*,
одстрочити, *одстро-чувати*,
одступне, *одступництво*, *одсту-*
пниця, *одсуджувати*, *одсукувати*,
одсу-нений, *одтанути*,
одтарабанити, *одтворе-ний*,
одтворювати, *одтепер*, *одтерпіти*,
одтесаний, *одтисканя*, *одтискати*,

одтяти, одтінювати, одхаркувати, одтіс-нений, одтісувати, одхований, одходить, одчалити, одучувати, одучуватися, одфільтруваний, одфоркатися, одформу-ваний, одхаркуватися, одхаркати, одхвачувати, одхекуватися, одхылений, одхылю-вати, одхлипувати, одхлипувати, одхлюп-нути, одхлюпувати, одхляпати, одх[о]р-джувати, одхлоплювати, одхукати, одці-джувати, одцідженний, одчахнутий, одчаю-ватися, одчаятися, одчислити, одчистити, одчит, одчитувати, одчісувати, одчитува-тися, одчуваня, одчутя, одшыб, одчутно, одшіптувати, одшкварити, одшкварити, одшкрябати, одшкрябувати, одшілфуваний, одшімаганий, одшіпилувати, одшітампу-ваний, одшітукатурений, одшікувати, одщепенец, одщеплений, одщеплювати, одщеплюватися, одщипувати, одщипувати-ся.

одбечати, -бечу, -чиш, Рс. Відплакати, достатньо поплакати за щось.

одбіды, присл. Ол. В крайньому разі.

одвадити, -ваджу, -диш, Пр. Відпрягти коня.

одбубнити, -ною, -нуєш, Пт. Довго бити в бубон.

одбуксувати, -сую, -суєш, Рс. Відбуксувати, відбуксувати.

одвиджати, -виджам, -джаш, Ол. Відвідувати.

одвиджиня, -ня, с. Ол. Вівідання, вівідини.

одвідини, -відин, мн. Ол. Завітання.

одвільглий, -ла, -ле, Вр. Відвологлий.

одвільгнути, -вільгне, Вр. Відвілогнути, відволожитися, стати вологим. - *Одвільгво дерево.*

одвір'я, -р'я, с. Св. Одна з двох вертикальних опор, що між ними вставлено двері.

од вчера, в знач. присл. Ол. Від учора.

од гнеска, в знач. присл. Ол. Від сьогодні.

одгребсти, -реблю, -беш, Рс. Відкидати лопатою, граблями, руками.

одгражатися, -ражамся, -жашся, Гж. Грозитися, погрожувати.

одграничати, -ничам, -чаш, Пр. Відмежовувати. - *Єдно од другого одграничати.*

одграничити, -ничу, -чиш, Рс. Див. Одграничати.

одграничиня, -ня, с. Пр. Відмежування, розмежування.

огрызок, -зка, ч. Пт. Відгризений кусок.

оддаля, присл. Пр. Віддалік; з далекої відстані, здалека.

одданиця, -ці, ж. Гж. Дівчина, яка має вийти заміж.

одданіст, -ности, ж. Вр. Вірність комусь, постійність в любові.

одданя, -ня, с. Гж. Одруження.

оддільний, -на, -не, Пр. Окремий; який відділяє що-небудь.

оддільні, присл. Окремо, нарізно, різно.

оддлубати, -длубам, -баш, Ол. Відколупати, видовбати.

одеджа, -джи, ж. Рс. Одяг, білизна: одежа.

одежына, -ни, ж. Рс. Одежа бідної людини; одяг нижчої якості.

оджывити, -жывлю, -виш, Пт. Див. оджыв'яти.

оджыв'яти, -жыв'ям, -в'яш, Пт. Посилено годувати, харчувати.

оджыв'ятися, -жыв'ямся, -в'яшся, Пт. Харчуватися.

одзыв, -зыву, ч. Ол. Відгук; відповідь на чий-небудь поклик.

одземок, -мка, ч. Пр. Дерево від пня.

одзыватися, -зывамся, -вашся, Ол. Відгукуватися; давати оцінку комусь; давати про себе знати.

одзюбувати, -бую, -буєш, Ол. Прополовати, сапати, обсапувати.

одылювання, -ня, с. Пр. Вставлення підлоги з розколотих наполовину і відструганих дерев.

одылювати, -люю, -люєш, Пр. Складати підлогу з товстих дощок, або з розколотих наполовину дерев.

одіватися, -дівамся, -вашся, Ол. Одягатися.

одказати, -кажу, -жеш, Ол. Переказати, повідомити. - *Гей, а ты выжав і пов'язав, Гей, а до мене не одказав.* (нар. п.).

одкале, присл. Вр. Звідки, звідкіля. - *Одкале идете, парібцы?*

одкалиси, присл. Вр. Звідкілясь.

одкаль, присл. Гж. Відкіля. - *Одкаль сонечко сходило, Там дівча яблін садило.* (нар. п.).

одкальси, присл. (откальси), Пр. *Те саме, що одкалиси.* - *Одкальси прилітают до нас гусь.*

одкальсте?, Ол. Звідки ви?

одквітати, -квітат, (одквітати, -квиташ), Ол. Відцвітати, переставати цвіти. - *Яблін одквітла і юж сук зав'язкы.*

одкельська, присл. Вр. Звідкись.

одколи, присл. (отколи), Пр. 1. Відколи; з якого часу. - *Одколи ты так тяжко хворієш, Петре?* 2. З того часу як; з тих пір як. - *Одколи я пришов ту, я перестав хворіти.*

одкуркуваний, -на, -не, Ол. Відкупорений.

одкормити, -кормлю, -миш, Пр. Відгодувати.

одкормлений, -на, -не, Пр. 1. Дієпр. пас. мин. ч. до одкормити. 2. Гладкий, угодований.

одкормліня, -ня, с. Пр. Дія за знач. одкормляти. - *Одкормліня худобы.*

одкормляти, -кормлям, -ляш, Пр. Відгодовувати; добре годуючи, вирощувати тварини гладкими.

одкрывка, -кы, ж. Пт. Покришка на горщик.

одлеглість, -лости, ж. Рс. Віддаль, віддаленість.

одлог, -лога, ч. Ол. Обліг. - *Земля лежить одлогом.*

одлупувати, -пую, -пуєш, Відколупувати, відколупати, відколювати, відколоти.

одлюдок, -дка, ч. Св. Відлюдник, відлюдко.

одмашерувати, -рую, -руєш, Пр. Відмарширувати; пройти маршем певну віддаль; закінчити марширувати.

одметати, -мечу, -мечеш, Ол. Відкидати, відкинути. - *Треба тот сьніг скоро одметати.*

одмінний, -на, -не, Вр. Різноманітний.

одмінніший, -ша, -ше, Вр. Різноманітніший.

одм'як, -м'яка, ч. Ол. Відлига. - *Буде скоро одм'як.*

одм'якати, -м'якат, Ол. Розм'якати. - *Сьніг одм'як й можна з нього робити сьніжкы.*

одм'якчати, -м'якчат, Ол. Розм'якшувати.

однедавна, присл. Рс. З недавнього часу, знедавна.

одниманя, -ня, с. Пт. Віднімання.

одновліня, -ня, с. Пт. Відновлення.

одойняти, -доймам, -маш, Ол. Відняти, віднімати.

одомаш, -машу, ч. Пт. Почастунок з нагоди закінчення праці.

одомашняти, -машням, -няш, Вр. Робити свійським, одомашнювати.

одомкнений, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до одомкнути.

одомкнути, -домкну, -неш, Пр. Відімкнути, відкрити, замкнене відкрити ключем.

одопрати, одперам, -раш, Ол. Відіпрати.

одорваний, -на, -не, Пт. Відірваний.

одорвати, -дорву, -веш, Пт. Відсмикнути частину від цілого; відділяти, віднімати, забирати в когось що-небудь силою.

одособитися, -соблюся, -бишся, Ол. Віддилитися, відокремитися. - *Дідо одособив ся от нас.*

одотхнути, -дотхну, -неш, Пн. Перепочити, відпочити.

одохтіти, -дохцу, -цеш, Пт. Перестати, хотіти.

одпарады, *присл.* Ол. Про людське око, напоказ.

одператися, -перамся, -рашся, Пр. Не признаватися, спростовувати.

одпинати, -пинам, -наш, Ол. Відстібати, відділяти пристебнутий предмет.

одпис, -пису, ч. Сб. 1. Копія, відпис. 2. Письмова відповідь.

одправа, -ви, ж. Пт. Богослуження.

одправ'яти, -прав'ям, -в'яш, Пт. Виряджати, вирядити; висилати. - *Одправ'яти молебн* (відправляти богослуження).

одприкрило, *безос.* д. Гж. Надокучило, набридло.

одпродати, -продам, -даш, Пр. Перепродати. - *Ты мі тото одпродай!*

одп'яти, одопну, Ол. Відстебнути.

одп'ятий, -га, -те, Пр. Відстебнутий, розстебнутий. - *Маш одп'ятий гузік.*

одробина, -ни, ж. Гж. Дрібка, небагато, мала кількість; крихта.

одрачати, -рачам, -чаш, Пт. Відстрочувати, відстрочити.

одрочити, -рочу, -чиш, Пт. *Див.* одрачати.

одриглювати, -люю, -люєш, Ол. Відсунути засув.

одригльовувати, -вую, -вуєш, Ол. Відсовувати засув.

одрітувати, -тую, -туєш, Пр. Обвести і стягнути дротом. - *Треба горнец одрітувати.*

одрітуваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* одрітувати.

одробинка, -кы, ж. Гж. Дрібочка, кришечка, крихітка.

одрочыня, -ня, с. Ол. Відстрочка, відстрочення.

одсепарувати, -рую, -руєш, Пр. Відокремити, відмежовувати щось від чого-небудь.

одсепарування, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* одсепарувати.

одсепаруватися, -паруюся, Рс. Переривати зв'язки між ким-небудь; відмежовуватись від кого-небудь.

одсічи, -січу, -чеш, Рс. Відсікати; чимсь гострим відділяти частину від цілого.

одсподу, *присл.* (зо споду), Ол. Знизу, спіднизу.

одстренчати, -ренчам, -чаш, Пт. Знеохочувати, знеохотити.

одстренчити, -ренчу, -чиш, Пт. *Див.* одстренчати.

одсьніжання, -ня, с. Ол. Снігоочистка.

одсьніжати, -сьніжам, -жаш, Ол. Очищати від снігу, очистити від снігу.

одсьніжити, -сьніжу, -жиш, Ол. *Див.* одсьніжати.

одсьпівати, -сьпівам, -ваш, Пр. Відспівати; проспівати, закінчити спів.

одтаїтися, -таюся, -таїшся, Пр. Відмовитися від сказаного, замовчати. - *Вишиткого ся одтаїв на протокулі.*

одтавати, -тават, (одтанути, одтаяти), Пр. Пом'якшуватись, розморожуватись під дією тепла. - *Сьніг лем зачав одтавати, а як дочыста оттає то й яр наступит.*

одтале, присл. (оттале), Вр. Звідси, відсіля.

одталь, присл. Ол. Звідси.

одтамаль, присл. (одтамале), Вр. Звідти, звідтам.

одтамале, присл. Пр. Звідтам, здалека.

одтовди, присл. Рс. Відтоді, з того часу.

одтовчи, -товчу, -чеш, Ол. Відбити, відтовкти.

одторгати, -торгам, -гаш, Пр. Відривати, відірвати, ривком забрати від цілого.

одужати, -дужам, -жаш, Св. Стати здоровим, поправитись.

одурманити, -маню, -ниш, Пр. Запоморочити голову, затьмарити свідомість.

одурювати, -рюю, -рюєш, Пр. Обманювати, обдурювати.

одхыліня, -ня, с. Рс. Відхилення від норми.

одхідча, -чати, с. Вр. Поронена дитина. - *Одхідча то зронене дзецько.*

одховати, -ховам, -ваш, Пт. Підгодувати, відгодувати, відхарчувати.

одхований, -на, -не, Пт. Підготований.

одходити, -ходжу, -диш, Ол. 1. Віддалятися, іти в певному напрямі. 2. Залишати супруже життя, залишати жінку. - *Він од ней одышов.*

одходовий; одходова кышка, Вр. Пряма кишка ( ).

одхтовди, присл. Ол. Відтоді, з того часу як.

одцвисти, -цвила, Рс. Втрачати цвіт; втрачати молодість, свіжість.

одціджавка, -кы, ж. Вр. Подіркована дощинка з ручкою, якою відціджувалось картопля, після її зварення.

одціджачка, -кы, ж. Пт. *Те саме, що одціджавка.*

одчекати, -чекам, -каш, Пр. Виждати, переждати.

одчуджия, -ня, с. Пр. Відчуження. **одчуджуваний, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. теп. ч. до** одчуджувати.

одчуджувати, -джую, -джуєш, Пр. Припинювати близьки стосунки з ким-небудь; робити когось чужим, далеким кому-небудь.

одшмарити, -марю, -риш, Пр. Відкинути.

одщипити, -щяплю, -пиш, Ол. Відколоти, зробити "щяпы", тріски для розпалювання вогню.

одщыплюватися, -лююся, -люєшся, Ол. Відщеплюватися, відколюватися.

од'язок, -зка, ч. Вр. Від'язок, додатковий захист. - *Што боком иде од язю.*

ожгар, -гаря, ч. Вр. 1. Кийок, яким вигрібають вугілля з печі. 2. Зневажливе звертання до молодої людини, яка не хоче працювати. - *Ты, ожгарю!*

ожелед, -леди, ж. Пр. Тонкий шар льоду на землі, на дорозі.

ожеледец, -дця, ч. Вр. Лід на гілках дерев; ледяні сосульки на гілках дерев.

ожеледиця, -ці, ж. Пр. *Те саме, що ожелед.*

ожелест, -лесту, ч. Ол. *Те саме, що ожеледец. - Дуже ожелесту в лісі.*

оженія, -ня, с. Ол. Одруження.

оженок, -нку, Пр. *Те саме, що оженія.*

ожератися, -жерамся, -рашся, Пт. 1. Обжиратися, наїдатись зверх міри. 2. Сваритися, вовтузитися. - *Мушу ся ожерати з дітми.*

ожына, -ни, ж. Пр. Червоно-бурі ягоди, подібні до малини; ожина.

ожыновий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до ожына.*

озброєний, -на, -не, Рс. Дієпр. пас. мин. ч. до озброїти. - *Озброєний до зубів* (повністю забезпечений зброєю).

озброїти, -зброю, -роїш, Рс. Див. озброювати.

озброювати, -зброюю, -юєш, Рс. Забезпечувати зброєю, військовим спорядженням.

озератися, -зерамся, -рашся, Пр. Оглядатися.

озимина, -на, ж. Пр. Сходи або посіви зернових озимих культур.

ознайміня, -ня, с. Ол. Сповідення, повідомлення.

ознайм'яти, -найм'ям, -м'яш, Ол. Сповідати, повідомляти.

означиня, -ня, с. Пт. Позначення, визначений час, термін.

озниця, -ці, ж. Св. Димохід в курній хаті. - *Озниця - дзюра в повалі курной хыжи, котром выходит дим.*

ойкати, ойкам, -каш, Пт. Викрикувати "ой-ой"!

ойте-ле-ойте!, Ол. Будьте добрі!

окадити, -каджу, -диш, Пр. Накадити, кругом накадити.

оказія, -зиї, ж. Пт. Нагода, оказія, привід.

окаїстий, -та, -те, Сб. Білий біля очей. - *Мам дома дві окаїсты уці.*

окалічыти, -лічу, -чиш, Пр. Поранити, пустити кров з рани.

окалічений, -на, -не, Пр. Поранений.

оканя, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* окати.

окаль, -каля, ч. Пр. Той, хто має великі очі.

окап, -капу, ч. Св. Дашок над вікнами, над дверима.

окара, -ри, ч. Пр. Груба, незграбна людина, неповроткий чоловік.

окати, окам, окаш, Пр. Говорити і повторювати "о".

оквілити, -квілю, -лиш, Ол. Засмутити когось.

окенко, -ка, с. Рс. Віконце. - *Запукаш в окенко, то тя пуцу.*

окенниця, -ці, ж. Пр. Віконниця; зовнішня заслона у вікні.

окенний, -на, -не, Пр. Віконний. - *Треба зробити новы окенны рамы.*

окырвавити, -вавлю, -виш, Ол. Закривавити.

окырвавляти, -вавлям, -ляш, Ол. Закривавлювати.

окысліня, -ня, с. Рс. Окислення; оксидация.

окыслювач, -вача, ч. Рс. Окислювач; речовина, що окислює; оксидатор.

окысний, -на, -не, Пр. Окисний, окислювальний.

окыт, -кыта, ч. Вр. Цвіт липи ще на дереві.

окільцюваний, -на, -не, Пр. Окільцюваний.

оклад, -ладу, ч. Пт. Припарка, компрес. - *Зробте хворому оклады!*

окладка, -кы, ж. Пр. Обкладинка.

охламати, -ламам, -маш, Ол. *Див.* охламувати.

охламник, -ника, ч. Ол. Оббрихувач.

охламниця, -ці, ж. Ол. *Жін.* до охламник.

охламувати, -мую, -муєш, Ол. Обдурювати, обдурити, оббрихувати, оббрехати.

охламати, -ликам, -каш, Пр. Охламувати, охлакнути.

оховита, -ти, ж. Пн. Спирт.

околиця, -ці, ж. Рс. Місцевість, що прилягає до центра, оточує щось.

околичний, -на, -не, Рс. Навколишній, околицьний. - *Околичны села были меншы ніж наше.*

около, присл. Пт. Навколо, довкола.

околот, -лота, ч. Пт. Декілька снопів обмолоченої житньої соломи, зв'язаних разом.

окомір, -міру, ч. Рс. Визначення довжини або відстані на око.

окоп, -копу, ч. Гж. Виритий рів в землі з насипаним валом.

окопати, -копам, -паш, Пт. Обгортати, обгорнути картоплю. Просапати картоплю.

окопистий, -та, -те, Пт. Накладений з чубком, повний.

окописті, присл. Пр. Повно, з чубком.

окопувати, -пую, -пуєш, Пт. Просапувати (*перший або другий раз*). - *Окопувати з другого (підгортати картоплю).*

окопцювати, -цюю, -цюєш, Св. Насипати навколо чогось землі; закагатувати.

окорок, -рка, ч. Пр. Частина туші поросяти - стегна або лопатка.

окот, -коту, ч. Пн. Окіт; роди в овець, кіз, королів.

окравати, -равам, -ваш, Ол. Обрізувати, обрізати картоплю. - *Треба окравати грулі на саджия.*

окравок, -вка, ч. Пт. Відрізок картоплі на насіння.

окраєц, -райця, ч., мн. скрайці, Ол. Відрізаний край хліба. - *Окраєц хліба смакує найліпше.*

окраїна, -ни, ж. Пр. Пограничні ліси, окраїна.

окрем, *присл.* Ол. Крім, окрім.
окреслювати, **-люю**, **-люєш**, Пр. Обводити що-небудь лінією; планувати, описувати; робити контури чогось; визначати.

окресати, **-решу**, **-шеш**, Ол. Обтесати з грубшого.

окресувати, **-сую**, **-суєш**, Ол. Обтісувати.

окришына, **-ни**, *ж.* Пт. Крихточка, крихітка.

окріп, **-ропу**, *ч.* Пр. Кріп, окріп.

окріяти, **-ріям**, **-ріяш**, Вр. Поправляйтесь, приходити до себе. - *Кус окріяло.*

окропний, **-на**, **-не**, Ол. Страхітливий, жахливий.

окропні, *присл.* Ол. Жахливо; страшенно; надзвичайно. - *Окропні єм цікавий ци Штефан продав коні? - Окропні было смотрити на нього.*

окропніст, **-ности**, *ж.* Ол. Жахливість; страхітливість, страхіття.

округ, **-руга**, *ч.* Пр. Округа; навколишня місцевість.

округлювати, **-люю**, **-люєш**, (**округляти**, **-круглям**), Пр. Надавати чому-небудь круглої, округлої форми.

округлявий, **-ва**, **-ве**, Пр. Круглястий, круглуватий.

окрутний, **-на**, **-не**, Пр. Жорстокий, суворий; надзвичайний.

окрутник, **-ника**, *ч.* Ол. Жорстока людина, мучитель.

окрутниця, **-ці**, *ж.* Ол. *Жін. до* окрутник.

окрутніст, **-ности**, *ж.* Ол. Жорстокість.

окрутні, *присл.* Вр. 1. Надзвичайно. - *Він окрутні го любить.* 2. Над усе. - *Окрутні тя люблю.* 3. Жорстоко, страшно, люто. - *Він го окрутні не любить.*

окручання, **-ня**, *с.* Пт. Загортання, замотування. - *Папір до округання.*

окрух, **-руху**, *ч.* Ол. Кришка, крихта; дрібка.

окрушина, **-ни**, *ж.* Ол. *Те саме, що* окришина.

оксаміт, **-міту**, *ч.* Рс. Тканина з густим коротким ворсом.

окстити, **окщу**, **окстиш**, Пр. Охрестити.

окуліста, **-ти**, *ч.* Гж. Лікар очних хвороб.

окуляти, **-кулям**, **-ляш**, Рс. Окривіти, скульгавіти. - *Окуляв єм на єдну ногу.*

окуп, **-купу**, *ч.* Пн. Викуп.

окупант, **-панта**, *ч.* Пр. Той, хто здійснює окупацію; загарбнук.

окупація, **-ції**, *ж.* Пр. Тимчасове зайняття чужої території і встановлення там своєї влади.

окутя, **-тя**, *с.* Гж. Те, чим оковують що-небудь; окови.

окщений, **-на**, **-не**, Ол. Хрещений.

олен, **-леня**, *ч.* Пн. Олень; велика жуйна, свійська або дика тварина з гілчастими рогами.

оленяр, **-няра**, *ч.* Пр. Той, хто доглядає оленів, спеціаліст по оленярству.

оленячий, **-ча**, **-че**, Пр. *Прикм. до* олен.

олив'ярка, **-кы**, *ж.* Рс. Масляничка, олійниця; посуд, в якому держать оливу для змазування механізмів.

олай, **олаю**, *ч.* Лз. *Див.* олій.

олій, **-лію**, *ч.* Ол. Олія; рослинне, льняне або соняшникове масло.

олійництво, **-ва**, *с.* Пр. Заняття по добуванні олії з рослинних плодів або насіння.

оліпити, **-ліплю**, **-пиш**, Вр. *Див.* оліп'яти.

оліп'яти, **оліп'ям**, **-п'яш**, Вр. Обліпляти, обліпити.

оліяр, **-яра**, *ч.* Ол. Олійник; той, хто виготовляє олію.

оліярка, **-кы**, *ж.* Ол. *Жін. до* оліяр.

оліярня, **-ні**, *ж.* Ол. Приміщення, де добувають олію.

олово, **-ва**, *с.* Св. Свинець, олово.

олувок, **-вка**, *ч.* Гж. Олівець.

олувко, **-ка**, *с.* Рс. *Див.* олувок.

ольха, -хы, ж. Пр. Вільха.
омав'яти, -мав'ям, -в'яш,
(обмав'яти, -мав'ям), Пр.
 Обговорювати, обговорити.

омазкати, -мазкам, -каш, Вр.
 Вимазати, обмазати. - *Обмазкати хыжу глином.*

омали, краткы час, Вр. За малий, короткий час.

омамуняти, -муням, -няш, Ол.
 Вводити в оману, зваблювати, звабити.

омам'яти, -мам'ям, -м'яш, Ол.
 Принаджувати, знадити.

омар, -мара, ч. Св. Омар; великий морський рак, що водиться в атлантичному океані.

омаскати, -маскам, -каш, Пн.
 Змастити маслом. - *Омаскай мі хліб маслом.*

омастити, -мащу, -стиш, Пн. *Див.*
 омащати.

омачка, -кы, ж. Лз. Соус до м'яса, підлива.

омащати, -мащам, -щаш, Пн.
 Змащувати, змастити, приправляти жиром, маслом.

омеляти, -мелям, -ляш, Пт.
 Знімати луску на ячмені. - *Омеляти ярец на пенцакы.*

омерзити, -мерзит, Ол.
 Остогиднути.

омерзлий, -ла, -ле, Ол. Остогидлий, огидний.

омыдліня, -ня, с. Пр. Намилення милом.

омиляти, -милям, -ляш, Ол.
 Вводити в оману, заплутувати.

омилятися, -милямся, -ляшся, Ол.
 Помилятися, допускати помилки.

омлет, -лету, ч. Пт. Страва із смажених на молоці яєць.

омнібус, -буса, ч. Пр. Старовинна багатомісна кінна повозка з місцями для пасажирів.

омолитвати дітину, Вр. Охрестити дитину без священника.

омолоджиня, -ня, с. Рс.
 Омолодження.

омолоджувати, -джую, -джуєш, Рс.
 Робити на вигляд молодшим; повертати ознаки молодості постарілому організмові.

омолок, -лока, ч. Вр.
 Головокружитель.

омолот, -лоту, ч. Св. Умолот, намолочення.

омучати, -мучам, -чаш, (омучити, -мучу, -чиш), Ол. Заборошнювати, заборошнити; посипати мукою. - *В млині омучив єм і убрания і лице.*

омшити, -шую, -шиш, -шит, Св.
 Замшити, законопатити мохом шпари. - *Шпary медже бельками в хыжи треба омшити.*

она, ей, ней, їй, ню, на ній, займ.
 Пр. Вона.

онакый(-кі), -ка, -ке, Ол. Інший, нехороший. - *Онакый человек.*

оначити, -начу, -чиш, -чит, Вр.
 Зробити щось невизначене. - *Заонач там нитку до ізви. - Не оначте ся так!* (не викручуйтесь так!).

онé, неозн. займ. Ол. Оце, це. - *Підеш там на онé - на дырва до пеца.*

онде, виг. час. вказ. Пр. Ось, там.

онепритомніти, -нію, -нієш, Ол.
 Втратити свідомість.

онесьмілений, -на, -не, Ол.
 Позбавлений сміливості, збентежений, зніяковілий.

оно, нього, ньому, ним, на нім, Пр.
 Воно.

оногдывай, присл. Ол. Позавчора.

онучар, -чаря, ч. Сб. Збирач ганчір'я.

онучкар, -каря, ч. Сб. *Те саме, що онучар.*

опавати, -павам, -ваш, Пр.
 Підкидати хліб у формі перед печенням; формувати хліб.

опавка, -кы, ж. Св. Плетений кіш, напівяйцевидної форми, який привезують до дишля при годуванні з нього коней. - *Опавка на грулі.*

опады, -дів, мн. Пр. Атмосферні осадки: дощ, сніг.

опал, -пала, ч. Пр. Опал; дорогоцінний камінь.

опал, -палу, ч. Пр. Паливо, опалення. - *Дырва на опал.*

опалка, -кы, ж. Ол. *Те саме, що опавка.*

опалати, -палам, -лаш, Ол. Очищувати зерно від полови в коритці, шляхом підкидання зерна на вітрі.

опалений, -на, -не, Пт. Припалений вогнем з усіх боків; загорілий.

опалачка, -кы, ж. (опавачка, -кы), Вр. Коритце видовбане в дереві, що в ньому формується хліб перед випіканням у печі.

опаленизна, -ни, ж. Пр. Загар, сонячний загар.

опалінкы, -нок, мн. Вр. Обгоріле, обпалене дерево.

опалубити, -лублю, -биш, Рс. Покрити настилом, оббити чим-небудь споруду зовні.

опалювальний, -на, -не, Пр. Призначений для опалювання. - *Опалювальний час в тім році затягнув ся довго.*

опалюваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. теп. і мин. ч. пас. до опалювати.*

опалювати, -люю, -люєш, Пр. Обігрівати, приміщення печами або системою спеціальних пристроїв.

опалювач, -вача, ч. (гайцер, -цера), Рс. Кочегар; робітник, який опалює приміщення.

опавок, -вка, ч. Пт. Маленька, подовгаста формою, хлібина.

опалюхы, -хів, мн. Вр. Обпалене коріння дерев.

опалянок, -нка, ч. Пн. Буханка хліба.

опалятися, -палямся, -ляшся, Рс. Загоряти на сонці. - *Молодіж любить ся опаляти на сонци.*

опановувати, -вую, -вуєш, (опанувати, -ную, -нуєш), Рс. 1. Грунтовно засвоювати щось. 2. Сильно заволодівати чим-небудь.

опарити, -парю, -риш, Пр. *Див. опаряти.*

опариця, -риці, ж. Вр. Нічний метелик.

опаряти, -парям, -ряш, Пр. Опарювати, опарити парою або водою.

опасистий, -та, -те, Пр. Товстий, жирний, огрядний.

опаска, -кы, ж. Ол. Пов'язка.

опаскы, -сок, мн. Пр. Два обручі для колодки на колесо, для кріплення "голови".

опасати, -пашу, -сеш, Пр. *Див. опасувати.*

опасувати, -сую, -суєш, Ол. Оперізувати, оперезати.

опаст, -пасти, ж. Ол. Сніг на дереві.

опера, -ри, ж. Пр. Опера; музично-драматичний твір; театр, де виконують такі твори.

операня, -ня, с. Ол. Опір; здатність протистояти чому-небудь.

оперед, присл. Вр. Перше, раніше; перед, попереду.

оперний, -на, -не, Пр. *Прикм. до опера.*

оперуваний, -на, -не, Пр. Оперований.

опечений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до опечи.*

опечи, -печу, -чеш, Пр. Вогнем або чим-небудь гарячим пошкодити верхні шкірні покриви, слизові оболонки.

опыхати, -пыхам, -хаш, -хат, Ол. 1. Обгодовувати, посилено харчувати. 2. Знімати луску з пшениці. - *Пшеницю на кутю опыхают.*

опилкы, -лок, мн. Рс. Ошурки, трочиння. - *В трачи возму си фуру опилок.*

опиляти, -пилям, -ляш, Св. 1. Запилювати штучно деякі рослини. 2. Обрізувати, вирівнювати дощинки.

опинка, -кы, ж. Вр. Накідка, штурмовка, пелеринка.

опир, -пиря, ч. Св. Упир.

описувати, -сую, -суєш, Пр. Змальовувати мовними засобами в усній або в письмовій формі; викладати в письмовій формі.

опитування, -ня, с. Пр. Дія за знач. опитувати.

опитувати, -тую, -туєш, Пр. Ставити запитання для збирання певних відомостей; з'ясування чого-небудь.

опікун, -куна, ч. Св. Той, хто доглядає кого-небудь.

опірений, -на, -не, Ол. Оперений, вкритий пір'ям.

опіюм, -юму, ч. Пт. Опіум; всушений сік з недозрілих маківок.

опіхати, -піхам, -хаш, Рс. *Те саме, що опыхати.* - *Пшеницю опіхають в ступах.*

оплаканий, -на, -не, Пт. Жалісний, плачевний, жалюгідний.

оплатитися, -чуся, -тишся, Ол. Окупатися.

оплачальний, -на, -не, Ол. Рентабельний; такий, що виправдовує витрати.

оплачатися, -плачамся, -чашся, Ол. Бути вартим, рентабельним; виправдувати витрати.

оплачувати, -чую, -чуєш, (оплачати, -плачам, -чаш), Пр. Оплачувати.

оплески, -ків, мн. Рс. Оплески, аплодисменти.

оплітанец, -нця, ч. Пр. Плетений бублик.

опліча, -чати, с. Пт. Жіноча біла сорочка. - *Принес мі зо скрині чисте опліча.*

оплюскати, -плюскам, -каш, Ол. Оббризкувати, оббризкати, бризнути.

оплюснути, -плюсну, -неш, Ол. Див. оплюскати.

опльомбуваний, -на, -не, Пт. Опльомбований.

оповід, -віди, ж. Сб. Оголошення в церкві про шлюб.

оповіданка, -кы, ж. Ол. Оповідання, розповід. - *Заран підеме до сусіда на оповіданкы.*

оповісти, -повім, -віш, -віст, -віме, -вісте, -відят, Розказати. - *Оповім вам байку, як кіт куриє файку!*

оповіщений, -на, -не, Пр. Оповіщений, повідомлений.

оповіщення, -ня, с. Пр. Повідомлення, інформація.

опоганений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до опоганити.*

опоганити, -ганю, -ниш, Пр. Див. опоганювати.

опоганювати, -нюю, -нюєш, Пр. Робити що-небудь поганим, нечистим; неславити, ганьбити кого-небудь; оскверняти.

оподаткуваний, -на, -не, Св. Оподаткований.

ополячений, -на, -не, Пт. *Дієпр. пас. мин. ч. до ополячити.*

ополячити, -лячу, -чиш, Рс. Див. ополячувати.

ополячувати, -чую, -чуєш, Рс. Примушувати перейти на польську мову, засвоїти польськи звичаї, культуру.

опона, -ни, ж. Св. Покривало на колі.

опонента, -ти, ч. Пр. Той, хто заперечує у диспуті; супротивник у суперечці.

опорос, -росу, ч. Пр. Роди у свині; одноразовий приплід свині.

опоряджений, -на, -не, Вр. Опоряджений, упорядкований. - *Опорядити біб* (зібрати біб).

оправити, -правлю, -виш, Пр. Робити оправу для чого-небудь. - *Оправити книжку* (загорнути книжку).

оприскливий, -ва, -ве, Пр. Оприскливий, бурмотливий, негречний.

опріч, прийм. Пр. Крім. - *Опріч роботи тяжкой нич більше не визнала.*

оприны, оприн, мн. (опрені, -нів), Вр. Ягоди агрусу; веприни.

опроцентування, -ня, с. Ол. Встановлення процентів від позики.

опроцентувати, -тую, -туєш, Ол. Установити проценти від позиченого.

оптиміста, -ти, ч. Пр. Життєрадісно настроєна людина.

опудало, -дала, с. Пт. Імітація людської постаті, для введення в оману кого-небудь. - *Опудало або страх на птахы ставлят на поли в тиеници.*

опукати, -пукам, -каш, Пн. Вистукати. - *Дохтор опукав мі груди.*

опукувати, -кую, -куєш, Ол. Вистукувати, досліджувати.

опуст, -пусту, ч. Ол. Знижка, обнижка цін; рабат.

опухлина, -ни, ж. Ол. Опух, опухоль на людському тілі.

опущаний, -на, -не, Пт. Нижче опущений. - *Опуцаний кабат.*

опхати, опхам, -хаш, Ол. Обгодувати. - *Опхати гуси.*

оп'юркований, -на, -не, Ол. Оперений, вкритий пір'ям.

орангутан, -тана, ч. Пр. Орангутанг; велика людиноподібна мавпа.

оранжовий, -ва, -ве, Пр. Оранжевий, жовтогарячий.

оранка, -кы, ж. Рс. Пора коли орють землю; *дія за знач.* орати; виконане орання. - *То глибока оранка.*

орачка, -кы, ж. Ол. *Те саме, що оранка.*

оранина, -ни, ж. Рс. Зорана нива. - *По оранині ходят ворони і глядают хробаків.*

орати; орати в склад, Св. Орати скиба в скибу.

орати; орати в розклад, Св. Орати скиби в різні сторони.

орач, -рача, ч. Пр. Той, хто оре землю.

органы, -нів, мн. Рс. Орган, музичний інструмент.

органкы, -ків, мн. Рс. Усна гармошка.

організація, -ції, ж. Рс. Об'єднання людей, суспільних груп на базі спільності інтересів, мети, програми дій.

організм, -нізму, ч. Пр. Живе тіло; істота.

органіста, -ти, ч. Пр. Органіст; музикант, що грає в костелі на органі.

органний, -на, -не, Рс. *Прикм. до органи.*

оргія, -гії, ж. Пр. Бучний бенкет.

орда, -ди, ж. Пр. Орда; частина татарського війська.

ордер, -дера, ч. Ол. Орден, медаль.

ординар, -нара, ч. Пр. Ординатор; лікар, який завідує відділенням лі[карні.]

ординарец, -рця, ч. Пр. Ординарець; обслуговуючий солдат офіцера у війську.

ординарний, -на, -не, Ол. Грубий у поведінці, погано вихований.

ординарні, присл. Пт. Грубо, невиховано.

ординарніст, -ности, ж. Рс. Грубість, хамство.

орел, -орла, ч. Гж. Орел; великий, хижий птах.

ореол, -олу, ч. Пр. 1. Ореол; ободок навколо голови святих зображуваних на іконах. 2. Слава про подвиги людей, атмосфера пашани їм.

оригінал, -налу, ч. Пр. 1. Основний, перший документ, твір. 2. Людина, яка виділяється своєю вдачею; дивак.

оригінальничати, -ничам, -чаш, Пр. Навмисне привертати до себе увагу незвичайною поведінкою.

орієнтир, -тира, ч. Пр. Добре помітний предмет, що допомагає орієнтуватися на місцевості.

оріх, оріха, ч. Св. Горіх.

оріховий, -ва, -ве, Вр. *Прикм. до оріх.*

орішок, -шка, ч. Вр. Горішок. - *То за твердий орішок на твої зуби.*

орка, -кы, ж. Рс. *Те саме, що оранка.*

оркестра, -ри, ж. Пр. Оркестр; група музикантів, що грають на духових інструментах.

оркестранта, -ти, ч. Пр. Оркестрант; керівник духового оркестру.

оркыс, -кысу, ч. Пр. Гібрид зерна жита і ячменю.

оркіз, -кізу, ч. Пр. *Те саме, що оркыс.*

орленя, -няти, с. Пр. *Те саме, що орля.*

орля, -ляти, с. Пр. Пташа орля.

орнаментуваний, -на, -не, Пт. Орнаментований, оздоблений орнаментом.

оркіш, -кішу, ч. Ол. Двозерна пшениця.

оркішовий, -ва, -ве, Ол. Поб'яний. *Прикм. до оркіш. - Оркішова мука.*

ортографія, -фії, ж. Пр. Орфографія, правопис.

ортодокс, -докса, ч. Пр. Той, хто не відступає від церковних законів.

ортопед, -педа, ч. Пр. Лікар, який займається лікуванням недоліків кінцівок людського організму, деформацій скелета.

оруживо, -ва, с. Вр. Інструмент, прибор.

оса, -си, ж. Пр. Жовта з чорними поперечними смужками комаха, що жалить не злишаючи жала.

освиснути, -висну, -неш, Пр. Освистати; свистом повідомити про місценаходження.

освоєний, -на, -не, Пт. *Дієпр. пас. мин. ч. до освоїти;* призвичаєний, ознайомлений.

освоїти, -вою, -воїш, Пт. *Див.* освоювати.

освоювати, -воюю, -воюєш, Пт. 1. Робити додатним для господарського використання; глибоко вивчаючи, засвоювати, оволодівати. 2. Робити свійським; приручати.

освоюватися, -ююся, -юєшся, Пр. Звикати до незнайомого місця, середовища: набувати досвіду.

освячення, -ня, с. Рс. Обряд освячування.

осел, осла, ч. Пр. 1. Свійська робоча тварина родини конячих. 2. Нерозумна вперта людина (*перен.*).

оселіня, -ня, с. Рс. Обрання собі де-небудь постійного місця проживання, поселення.

оселка, -кы, ж. Ол. Брусок; гострильний камінь подовгастої форми. - *Оселка масла* (овальна грудка масла).

осем, осми, числ. Ол. Вісім.

осемдесят, -сяти(-тох), Ол. Вісімдесят.

осемнацет, -цетох, (віснацет, -цетох), Рс. Вісімнадцять.

осемразовий, -ва, -ве, Пр. Восьмиразовий.

осемсот, -сотых, Пт. Вісімсот.

осердак, -дака, ч. Вр. Кожушок без рукавів.

осет, -сету, ч. Вр. Осот; бур'ян з родини складноцвітих.

осетер, -тра, ч. Пр. Велика цінна риба з хорошим м'ясом та ікрою.

осетник, -ника, ч. Вр. Метелик денний, з сім'ї полудниць русалковатих.

осетриновий, -ва, -ве, Пр. М'ясо або ікра осетрових риб.

осыпка, -кы, ж. Вр. Висипка.

осыпати, -сыпле, Рс. *Те саме, що обсыпати.*

осиковий, -ва, -ве, Пр. Зроблений з осики, з осикового дерева.

осичняк, -няка, ч. Св. Осиковий лісок, гайок.

осичина, -ни, ж. Св. Дерево осики.

осібні, присл. Пр. Окремо, осібно.

осібняк, -няка, ч. Пр. Особняк; будинок побудований окремо для однієї сім'ї.

осій, ося, осе, Ол. *Прикм. до оса.* Осиний. - *Осе гніздо бывает все округле, як ябко.*

осін, -сени, ж. Пт. Осінь; пора року між літом і зимою.

оскал, -калу, ч. Пр. Розкритий рот, в якому видніються зуби.

оскандалитися, -далямся, Пр. Потрапляти в незручне становище, осоромлятися.

оскаржати, -каржам, -жаш, Ол. Обвинувачувати.

оскаржений, -на, -не, Ол. Обвинувачений.

оскаржыня, -ня, с. Ол. Дія за знач. оскаржыти. Обвинувачення.

оскаржытель, -теля, Ол. Обвинувач.

оскаржыти, -каржу, -жыш, Ол. Обвинуватити.

осколковий, -ва, -ве, Пр. Осколковий; що поражає осколками.

оскомина, -ни, Пр. Оскома; відчуття в'язкості або терпкості в роті. - *Оскомина быват от яфир або квасних яблук.*

оскорувати, -рую, -руеш, Вр. Зняти кору з дерева.

ослабліня, -ня, с. Пр. Ослаблення, послаблення.

ослюк, -люка, ч. Пр. *Зневажл. до осел.*

осля, -ляти, с. Пр. Маля ослиці.

осмаляти, -смалям, -ляш, (осмалити, -малю), Пр. Припалити на полум'ї. - *Зарізану качку або гус по оскубаню обов'язково осмаляют на огни.*

осмалений, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до осмалити.

осмолений, -на, -не, Пр. Залитий смолою, просмолений.

осмуджений, -на, -не, Пт. Продимлений, обдимлений.

осмушка, -кы, ж. Ол. Восьмушка, восьма частина чого-небудь.

осмуджувати, -джую, -джуеш, Ол. Злегка обсмалювати, осмалити; продимити.

осник, -ника, ч. Ол. Струг; медведка; простий ніж або заокруглений з двома ручками для стругання дерева.

осока, -кы, ж. Пр. 1. Вид старої зброї, що складається із списа і гака; користуються ним пожарники. 2. Болотна трава з довгими гострими листками.

осокір, -кора, ч. Вр. Високе листясте дерево з родини вербових; чорна тополя.

оспа, -пи, ж. Пр. Віспа; хвороба, яка залишає по собі сліди-ямки на обличчі.

остаткы, -ків, мн. Пр. Залишки, останки, рештки. - *До остатку* (до кінця); *На остатку* (на кінець); *На остаток* (під кінець); *Остаткы зо стола* (недоїдки).

остережыня, -ня, с. Св. Остереження, попередження про небезпеку.

остеречи, -режу, -жеш, мин. час остерюг, -регла, Св. Застерігати, попередити, остерегти.

осты, остів, мн. Пр. 1. Ості у риби. 2. Лушпиння вівса, ячменю; висівки з муки.

острыва, -ви, ж. Ол. Довга, не дуже товста деревина, що служить як загорожа в плоті.

остыти, -тыну, -неш, мин. ч. остыв, остыла, Пр. Остигнути, остигати. - *Докля дітина донесла обід на поле, він добрі остыв.*

остогіднути, -гідне, Пт. Докраю обриднути; стати гідким, остогідити.

осторожний, -на, -не, Пт. Обережний.

осторожні, присл. Гж. Обережно.

осторожність, -ности, Ол. Обережність.

острий, -ра, -ре, Вр. Гострий, суворий. - *Остра зима быват в горах.*

острило, -ла, с. Пн. Прилад, яким точать ножі.

остріг, -рога, ч. Пн. Пліт з галуззя; частокіл, загорожа.

острічи, -ріжу, -жеш, Рс. Постригти.

остро, присл. Гж. Гостро, грізно, суворо.

острог, -рогу, ч. Пр. Острог, в'язниця.

острожина, -ни, ж. Вр. Ожина; вид чорних малин ( ).

остуджати, -туджам, -джаш, (остудити, -туджую), Рс. Охолоджувати, остуджувати, охолодити.

остуджений, -на, -не, Св. Дієпр. пас. мин. ч. до остудити.

оступ, -тупу, ч. Пт. Уступ.

оступатися, -тупамся, -пашся, Пт. Відсуватися, відступатися.

осух, -суха, ч. Св. Сухар; круглий хліб.

осушки, -ків, *мн.* Пт. Малі хлібці.

осушина, -ня, с. Пр. Осушення.

осушок, -шка, ч. Св. Сухарик.

ось, оси, *ж.* Пн. Вісь.

осьвідчати, -відчам, -чаш, Ол. Заявляти, заявити.

осьвідчатися, -відчамся, Ол. Признаватися; просити руки дівчини.

осьвідчяня, -ня, с. Ол. Заява, висловлення. - *Складати осьвідчяня.*

осьвідчяны, -відчын, Пт. Урочисте прохання руки дівчини.

осьвіжати, -віжам, -жаш, (осьвіжити, -віжу), Пр. Робити свіжим, чистим, бадьорим; змінювати, додаючи щось нове.

осьвіжений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* осьвіжити.

осьвіта, -ти, *ж.* Пр. Сукупність знань здобутих в процесі навчання.

осьвітліня, -ня, с. Пр. Освітлення.

осьвітляти, -вітлям, -ляш, Пр. Освітлювати, освітлити.

осьвічати, -вічам, -чаш, Пр. Освічувати, освітити.

осьвачати, -вачам, -чаш, Пр. Освячувати, освятити.

осьліпляти, -ліплям, -ляш, Пт. Осліплювати, осліпити.

осьмішати, -мішам, -шаш, Пт. Осмішувати, осмішити.

осьпівати, -півам, -ваш, Пт. Оспівувати, оспівати.

отаборятися, -борямся, -ряшся, Св. Отаборюватися, отаборитися.

отаксуваний, -на, -не, Пр. Оцінений, визначений за вартістю; отаксований.

отарганец, -нця, ч. Пр. Обірванець, обшарпанець.

отарганий, -на, -не, Пр. *Прикм. до* отарганец.

отаргати, -таргам, -гаш, Ол. Обшарпати, обірвати.

отваряти, -варям, -ряш, Пн. *Див.* отверати.

отверати, -верам, -раш, Гж. 1. Відчиняти, відкривати, відкрити. 2. Відмикати.

отворити, -ворю, -риш, Гж. *Див.* отверати.

отворений, -на, -не, Гж. Відкритий, відчинений; відімкнутий; розкритий.

отбой, -бою, ч. Гж. Відбій.

отеліня, -ня, с. Пт. Отелення; роди у рогатої великої худоби.

отерпати, -терпам, -паш, Ол. Обдирати.

отерпаний, -на, -не, Ол. Обдертий.

отец, вітця, ч. Гж. Отець, батько.

отжек, підсил. част. Ол. Отже.

отык, -току, ч. Ол. *Те саме, що* отік.

отыльо, присл. Рс. У такій мірі, такою мірою; настільки, остільки.

отинкувати, -кую, -куеш, Рс. Оштукатурити.

отік, -току, ч. Вр. 1. Скупчення крові в організмі, осад; пухлин. 2. Гній з кров'ю в рані, гній у наріві.

отказати, -кажу, -жеш, Сб. *Те саме, що* одказати.

откаль, присл. Ол. *Те саме, що* одкаль.

ото, част, вказ. Св. Ото.

отоваряти, -варям, -ряш; Пт. Видавати або одержувати товар на цінні папери, на накладні.

отож, спол. част. Ол. Отож; тому, через те; отже.

отот, отота, ото, Пр. Ось той; от той; ось та; от та; отой, ота.

оточенец, -ченця, ч. Пр. Військовослужбовець, який перебував в оточенні ворожих військ.

отпотрочити, -рочу, -чиш, Пт. Відігнати, позбутись когось.

отримати, -римам, -маш, -мат, Пр. Одержати.

отрова, -ви, *ж.* Вр. Отрута.

отровний, -на, -не, Вр. Отруйний. *Прикм. до* отрова.

отров'яти, -ров'ям, -в'яш, Ол. Отруїти, отруювати; умертвляти отрутою.

отросний, -на, -не, Ол. Отруєний.

отроїня, -ня, с. Св. Отруєння.
отрочатко, -ка, с. Вр. Дитинка (*вік між дитинством і юністю*).

отроча, -чати, с. Вр. *Те саме, що отрочатко.*

отрубь, -бів, мн. Пн. Висівки муки.
отрутя, -тя, с. Ол. *Те саме, що отроїня.*

отсале, присл. Рс. З цього місця.

отсаль, присл. Рс. Звідси.

отгаль, присл. Пр. Звідти.

отгамаль, присл. Пр. *Те саме, що одгамаль.*

отулити, -тулю, -лиш, Пт. Див. отуляти.

отуляти, -тулям, -ляш, Пт. Окутувати, окутати, обгортати, загортати, оповивати.

отуманений, -на, -не, Ол. Отуманений, одурманений.

отуманія, -ня, с. Ол. Очманія, одуріння; втрата здатності мислити.

отупний, -на, -не, Вр. 1. Боязкий. 2. Неприємний.

отупно, присл. Вр. Боязко, страшно. - *Отупно было самому сидити вночи в старій хыжи.*

отуха, -хы, ж. Рс. Добра надія, підтримка, впевненість, відвага. - *То мі додає отухы, же вышиткы мі будут помагати.*

отчызна, -ни, ж. Пр. 1. Вітчизна, батьківщина. 2. Майно залишене батьками дітям (*нерухоме майно: земля, будівлі*).

отягуватися, -гуюся, -сшся, (отягатися, -тягамся), Ол. 1. Гаятись, баритись, зволікати. 2. Багатися, не мати відваги.

отямитися, -тямлюся, -мишся, Пр. Опам'ятатися, прийти до пам'яті.

оферма, -ми, ч. Пр. Солдат, який не має військового вигляду; неорганізована, незібрана людина; сафандула.

офіра, -ри, ж. Гж. 1. Данина, дар, жертва з благородною метою. - *Дати на офіру кілька гроши.* 2. Невиправдана жертва.

офіцир, -цира, ч. Св. *Те саме, що офіцір.*

офіцір, -ціра, ч. Сб. Офіцер; особа з військовим званням.

офіціант, -янта, ч. Гж. Офіціант; людина, яка подає їжу в ресторанах, їдальнях.

офлис, -лиса, ч. Вр. Меншевартісне галуззя дерев, що іде на опалення.

офукнутися, -фукнуся, -нешся, Пр. Див. офукатися.

офукатися, -фукамся, -кашся, Пр. 1. Обурюватись, обуритись. 2. Скропитись одеколоном або духами, використовуючи пульверизатор.

охаб, -хаба, ч. Вр. 1. Нероба, бездіяльник. - *Ты, охабе!* 2. Недоорані сатинки землі, залишені при оранці; багнука, трясовина.

охабляти, -хаблям, -ляш, Вр. Залишати, залишати, лишити; покинути. - *Мене-с охабив фраїречку першу. (нар. п.)*

охабити, -хаблю, -биш, Вр. Див. охабляти.

охати, -хам, -хаш, Пр. Вигукувати "ох", виражаючи різні почуття.

охват, -вату, ч. Вр. Постріл, несподіваний укол, сильний біль в організмі, радікуліт.

охворіти, -ворю, -риш, Ол. Бути хворим.

охкати, -кам, -каш, Пр. *Те саме, що охати.*

охлад, мин. ч. до охолонути, Гж. Охолов.

охлап, -лапа, ч., мн. охлапы, Ол. Покидь, недоїдок; рештки їжі; кусок поганого м'яса.

охляпати, -хляпам, -паш, Ол. Оббризкати болотом.

охляпнути, -ляпну, -неш, Пт. Звиснути, опасти з сил; втратити енергію; знеохотитися, стати апатичним.

охлястати, -лястам, -таш, Ол. Вибити мокрими ладонями по обличчі. 2. Змочити оббризкаючи.

охлятися, -ляєшся, Пт. Напитися спиртного досхочу, нахлебтатися.

охналь, -наля, ч. Ол. Підківний цвях.

охнути, охну, -неш, Вр. Охнути; *однокр. до охати.*

оховстати, -ховстам, -таш, Ол. Приборкати, наложити мундштук, погальмувати. - *Оховстати коня.*

охолонути, -лону, -неш, Пт. Стати холоднішим, втратити інтерес до кого-, чого-небудь; стати байдужим до кого-небудь. - *А мій милий охлад до мня і не вказуєся.*

охопляти, -лям, -ляш, Пт. Охоплювати, охопити; обхоплювати обіймати.

охотник, -ника, ч. Пр. Доброволець; той, хто виявляє бажання щось робити.

охотничий, -ча, -че, Пр. Добровільний. *Прикм. до охотник.*

охотні, присл. Ол. Охоче, з охотою, з задоволенням.

охраяти, -раям, -яш, Ол. Прийти до себе. - *Кус охраяло.*

охрестити, -рещу, -рестиш, Св. 1. Виконати обряд хрещення і дати ім'я. 2. Розвести водою (*жарт.*).

охрестянитися, -тянюся, -нишся, Пт. Навести порядок в одязі, помитися; очиститись від бруду і полюки.

оцембруваня, -ня, с. Ол. Кріплення, арматура, цямрина біля криниці.

оцембрувати, -рую, -руєш, Ол. Викласти камінням або вибетонувати.

оциганений, -на, -не, Пт. Обманутий, обдурений.

оциганити, -ганю, -ниш, Пт. *Див.* оциганяти.

оциганяти, -ганям, -няш, Пт. Обдурювати, обдурити, оббріхувати, обманути.

оцинкуваний, -на, -не, Пр. Оцинкований.

оцінений, -на, -не, Рс. Визначений за вартістю; призначена ціна.

оцкнутися, оцкнуса, -нешся, Ол. 1. Прийти до пам'яті, опам'ятатись,

отямитись; схаменутися. 2. Прокинутися, проснутися, пробудитися.

оцлити, оцлю, оцлиш, Ол. 1. Стягнути мито. 2. Сплатити мито.

оцліня, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* оцлити.

оцюпина, -ни, ж. Ол. Кусочок.

оцюпинка, -кы, ж. Ол. Крихітка (*хліба*).

очадіти, -чадію, -дієш, Сб. Вчадіти.

очайдушні, присл. Пр. Поавантюрницьки, безцеремонно, без намислу.

очаруваний, -на, -не, Пр. Очарований.

очата, очат, мн. Вр. Оченята.

очепины, -чепин, мн. Рс. Весільний обряд; вдягання чепка молодій.

очерет, -рету, ч. Вр. Очерет; болотна трав'яниста рослина.

очыско, -ка, с. Ол. Велике око. - *Але він ма велькы очыска.*

очищия, -ня, Рс. Очищення.

очищувач, -вача, ч. Рс. Пристрій, механізм для очищування чого-небудь.

очікувальний, -на, -не, Пр. Вичікувальний.

очікуваний, -на, -не, Пр. Такий, на якого ждуть.

очник, -ника, ч. Пр. Окуліст.

очутити, -чутиш, -чутит, Пн. Привести до свідомості.

очутитися, -чутися, Св. Опритомніти.

очухатися, -чухамся, -хашся, Вр. Обтертися. - *Штобы ся не очухало.*

ошада, -ди, ж. Вр. Замерзлі краплини води на деревах; ожеледь, іній.

ошадина, -ни, ж. Рс. *Те саме, що* ошада.

ошадіти, -дію, -дієш, Рс. Стати сірим від інію; посивіти.

ошалювати, -люю, -люєш, Пр. Оббити приміщення дощинками зовні.

ошалюваня, -ня, с. Пр. Обшивка, опалубка.

ошанцювати, -цюю, -цюєш, Пр.
Викопати ряд окопів.

ошахрувати, -рюю, -рюєш, Ол.
Обманути, обдурити, вивести в поле.

ошацувати, -цюю, -цюєш, Пр.
Визначити вартість чого-небудь в грошах.

ошкалювання, -ня, с. Ол.
Обмовлення, очорнення.

ошкалювати, -люю, -люєш, Ол.
Обмовити, очорнити.

ошкарадити, -раджу, -диш, Ол.
Див. ошкараджати.

ошкараджати, -раджам, -джаш, Ол.
Спотворювати, спотворити, робити шкаредним.

ошклений, -на, -не, Пт. Засклений.

ошкліня, -ня, с. Пт. *Дія за знач.*
ошкляти.

ошкляти, ошклям, -ляш, Пт.
Засклити, вставити шибки у вікно, двері.

ошпарити, -парю, -риш, Пр. *Див.*
ошпарювати.

ошпарювати, -рюю, -рюєш, Пр.
Ошпарювати; обдавати окропом або парою.

ошпечати, -печам, -чаш, Ол.
Змінювати у гірше природній вигляд обличчя; спотворювати; робити непривабливим.

оштемплювати, -люю, -люєш, Пр.
Прикласти стемпель до чогось.

оштрафуваний, -на, -не, Ол.
Покараний, оштрафований.

ошукувати, -кую, -куєш, (ошукати, -шукам, -каш), Пн. Діяти нечесно, вдаючись до обману, шахрайства; обманювати, обманути.

ошуст, -шуста, ч. Ол. Шахрай, обманщик.

ошустка, -кы, ж. Ол. *Жін. до*
ошуст.

ошуство, -ва, с. Ол. Шахрайство.

ощадливий, -ва, -ве, Пр.
Бережливий, ощадливий; який сприяє економії.

ощесливити, -ливлю, -виш, Пр.
Ощасливити.

ощесливлювати, -люю, -люєш, Пр. Робити кого-небудь щасливим.

ощеп, -щена, ч. Пт. Держак від граблів.

оща, -чи, ж. (още), Лз. Вафля - сухе печиво з клітчастим або фігурним відбитком на поверхні (*в Закарпат.*).

ощіпок, -пка, ч. Пн. 1. Паляниця. 2. Гуральський овечий сир.

ощипок, -пка, ч. (локша), Лз.
Паляниця - оладка з розкачаного прісного тіста, випечена на плиті.

П

п, - Літера лемківського алфавіту на позначення приголосного звука "п" (вимовляється "пе").

павіка, -кы, ж. Гж. Віко, повіка, вія.

паворотка, -кы, ж. Вр. Зозулька, божа коровка.

павуз, -вуза, ч. Пр. Рубець; жердина для притискання сіна, соломки.

павук, -вука, ч. Вр. Членистонога звосьми ногами тварина з отуйними залозами, що живиться комахами.

павур, -вура, ч. Вр. Павич; великий птах родини фазонових.

павуриця, -ці, ж. Вр. Пава (*самка*).

павурка, -кы, ж. Вр. *Те саме, що павуриця.*

павчайка, -кы, ж. Пн. Брова.

павчина, -ни, ж. Пн. Павутина; легка сітка із тонких волокон, що їх утворюють павуки.

пага, -гы, ж. Вр. Фуга; рівчик зроблений в дощі.

пагода, -ди, ж. Пр. Буддійська споруда; буддійський храм.

пагонец, -гінця, ч. Пр. Молода гілка або стебло рослини.

падалиця, -ці, ж. Пр. Фрукти, що опали з дерев: яблука, груші, сливи.

падати, падам, -даш, -дат, Пр. Переміщатися, валитися зверху вниз під дією власної ваги.

падат, безос. д. Пр. *Іде дощ. - Не піду домів, бо падат надворі. - Падати на голову* (звалюватись на кого-небудь внаслідок нещастя).

падачка, -кы, ж. Пр. Хвороба епілепсії.

падіж, -дежи, ж. Пр. Падіж; поголовна загибель тварин внаслідок якої-небудь хвороби або голоду.

падкан, -кана, ч. Вр. Гнила слива.

падлина, -ни, с. Пр. Падло; м'ясо здохлої тварини.

падолист, -листа, ч. Пр. Листопад.

пажера, -ри, ч. і ж. Пр. Ненажера, ненаситний.

пажельниця, -ці, ж. Пр. Станок для роблення гонтів.

пажерак, -рака, ч. Пр. Той, хто дряпає. - *Ты, пажераку!*

пажерити, -жерю, -риш, Пр. Дряпати, царапати; роздряпувати до крові.

пажеритися, -жерюся, -ришся, Пр. Дряпатися, царапатися.

пажыги, пажу, -жыш, Пр. Вирізувати в гонтах ярки спеціальним стругом.

паздеристий, -та, -те, Пт. Подряпаний, нерівний, задиристий.

паздеритися, -дерится, Вр. Стати шорстким, задиратися.

паздір'я, -р'я, с. Пт. Терсть з льону, конопель; костриця.

пазолина, -ни, ж. Вр. Перепалена глина (*в пекарській печі*).

пазурастий, -та, -те, Рс. Кігтистий.

пазуры, -рів, мн. Рс. Пазурі, великі кігті.

пазуха, -хы, ж. Св. Місця на груді під одежою, між рукою і грудд[ям.]

пайда, -ди, ж. Св. Великий кусень хліба або сиру.

пайок, -йка, ч. Св. Приділ продовольства.

пайташ, -таша, ч. Сб. Товариш, друг.

пак, присл. Пн. Потім, опісля. - *Ци придеши пак до нас?*

пака, -кы, ж. Пр. 1. Ящик, скриня; великий тюк товарів, зв'язаних разом. 2. Холодна тимчасова в'язниця. - *Уважай, жебы ты не замкли до пака.*

пакгавз, -гавзу, ч. Рс. Пакгавз; тимчасовий склад для вантажів при залізнодорожній станції.

пакет, -кета, ч. Пр. Пакет; конверт з листом; невеликий пакунок обгорнутий папером.

пакістник, -ника, Пр. Навмисний шкідник; пакосник.

паклі, -лів, мн. Пт. Збите в комки волосся або льон.

паковний, -на, -не, Пр. Місткий, просторий, великий.

пакуваний, -на, -не, Рс. Укладаний в пакунки, в мішки; навантажуваний у великій кількості, для транспорту.

палац, -лацу, ч. Сб. Багате, пишне житлове приміщення у багатих осіб, у магнатів.

палачінта, -ти, ж. Лз. Млинець - тонкий коржик з рідкого тіста, спечений на сковороді (в *Закарпат.*).

палене, -ного, с. Рс. Те, що виділяє запах згару.

паленик, -ника, ч. Пн. Окремий відсік, де зберігають полову.

палениско, -ка, с. Пр. Згарище; місце, де було вогнище, випалена територія.

палениці, -ниці, *мн.* (пластечкы, скипкы, кружалкы, олупкы), Лз. Картопляні скибки, випечені на плиті (в *Закарпатті*).

палениця, -ці, ж. Пн. Випалене поле.

паливо, -ва, с. Рс. Горюча речовина, що використовується для одержання тепла.

палик, -лика, ч. Пр. Кілок, тичина.

палукувати, -кую, -куєш, Пр. Вбивати кілки в землю.

палиця, -ці, ж. Рс. Палка пристосована для опори при ходьбі.

паличка, -кы, ж. Рс. *Змениш.* - *пестл.* до палиця.

палій, -лія, ч. Пн. Той, хто зробив підпал.

палінка, -кы, ж. Св. Горілка.

палісада, -ди, ж. Пр. Загородження з грубих дошок, що вгорі загострені.

палкати, палкам, -каш, Пт. Вдаряти палкою.

палуба, -бы, ж. Вр. 1. Заглуб, дупло. 2. Тесане дерево, яким накривають хату.

палюнка, -кы, ж. Пр. *Те саме, що* палінка.

палюночка, -кы, ж. Пр. *Змениш.* - *пестл.* до палюнка.

палюх, -люха, ч. Пр. Великий палець.

паля, -ляти, с. Пр. Паляниця, корж, підпалок.

палянка, -кы, ж. Св. Паляниця з вівсяної муки.

паляр, -ляра, ч. Пт. Горальник. - *Паляр палит палюнку.*

палярня, -ні, ж. Пр. Горальня.

палятко, -ка, с. Вр. Невеликий хліб.

паляч, -ляча, ч. Пр. Чоловік, який постійно курить тютюн.

паль, -ля, ч. Пр. Кіл, вбитий в землю; межовий знак; паля.

пальба, -бы, ж. Пр. Стрілянина з вогнепальної зброї.

пальне, -ного, с. Рс. Пальне; речовина, яка горить; паливо для двигунів.

пальник, -ника, ч. Рс. Прилад для спалювання горячої речовини, газу.

пальто, -та, с. Пт. Верхній одяг, що надягається поверх плаття, костюма.

пальнути, пальну, -неш, Пр. 1. Вдарити кого-небудь. 2. Вистрілити в когось.

паморочити, -рочу, -чиш, Пр. Притупляти свідомість, п'янити; позбавляти здатності розумно мислити. - *Паморочити голову* (позбавляти кого-небудь здатності ясно і чітко мислити).

пампух, -пуха, ч. Пт. Солодке м'яке печиво; пампушка.

памула, -ли, ж. Вр. Баговиння, грязюка; болото.

памулка, -кы, ж. Вр. *Змениш.* до памула.

пам'ятка, -кы, ж. Гж. Пам'ятка; предмет, що служить нагадуванням про кого-небудь; те, що служить свідомством чисті-небудь праці, справи.

пам'ятний, -на, -не, Гж. Такий, що довго зберігся в пам'яті; дорогий, як пам'ять про кого-небудь; вартий пам'яті.

пам'ятник, -ника, ч. Гж. Архітектурна або скульптурна споруда в честь когось або чогось.

панев, -неви, ж. Св. 1. Сковорода, котелок; посуда різної форми, вживана у промислі для

витоплювання і готування в ні[й.] 2. У стародавній зброї місце для підсіпання пороху.

панеля, -нелі, ж. Пр. Нижня частина стіни будинку, найчастіше помальована або оздоблена чимсь.

паненя, -няти, с. Пт. Молода людина, батьки якої інтелегенти.

панів, -нова, -нове, Вр. Належне панові. - *Панова хыжа.*

паник, -ника, ч. Вр. Панок, пан.

панич, -нича, ч. Рс. Неодружений молодий чоловік, що належав до привілейованих верств населення.

панички, -ків, мн. Пр. Перебрана молодь, яка виступала на вечорницях (на вечірках). - *На вечірky пришли панички зо сьпівом.*

паніка, -кы, ж. Рс. Замішання, розгубленість людей при небезпеці.

панікер, -кера, ч. Рс. Людина, яка легко лякається, сіє паніку.

пановка, -кы, ж. Пт. Скворідка; місце під курком в рушниці.

паношитися, -ношуся, -шишся, Пр. 1. Пишатися, зазнаватися, задаватися. 2. Розростатися (*про рослини*).

панта, -ти, ж. Пт. Посуда для ношення молока.

пантарка, -кы, ж. Пн. Індик.

пантофельок, -лька, ч. Пр. Туфелька.

панцак, -цака, ч., мн. панцакы, Вр. Ячмінна нероздрібнена крупа.

панча, -чати, с. Пр. Підпанок, панятко.

панчатко, -ка, с. Пр. *Змени.* до панча. *Те саме, що паненя.*

панцар, -щаря, ч. Пр. Кріпак.

паняга, -гы, ч. Пр. Панище. *Зневажл. до пан.*

панєнка, -кы, ж. Пт. Панянка, панна.

панькатися, панькамся, -кашся, Пр. Доглядати за кимсь, потураючи його примхам; приділяти занадто багато уваги; запобігливо догоджати кому-небудь.

паньство, -ва, с. Пр. 1. Держава. - *Паньство польське* (Польська держ.). 2. Форма звертання до сім'ї. - *Паньство Коваленкы, запрошуєме вас на гостину до нас.*

паньствовай, -ва, -ве, Пр. Державний. - *Паньствовай лісы.*

паньщына, -ни, ж. Пт. Панщина.

папа, -пи, ч. і ж. Пр. 1. Голова католицької церкви. 2. Толь, просмолений папір, що його вживають для накривання дахів.

паперт, -перти, ж. Пр. Паперть; церковний ганок.

папарь, -перю, ч. Пн. *Те саме, що папір.*

папінька, -кы, ж. Пн. Один із способів молотьби ціпом.

папір, -перю, ч. Рс. Папір; матеріал для писання, малювання, друку.

папірок, -рка, ч. Вр. Австрійські гроші до першої світової війни.

папірець, -пірця, ч. Пр. *Змени.* - *пестл. до папір.*

папля, -лі, ж. Вр. 1. Сльота, дощова погода. 2. Плетун, плетуха.

паплюжити, -люжу, -жиш, Пр. Порочити, брутально, незаслужено ляяти, ганьбити; висміювати на людях.

папляти, паплям, -ляш, Пр. Базікати, балакати непотрібне, лепати язиком.

папорот, -роти, ж. Пр. Папороть; безквіткова трав'яниста рослина ( ).

папоротина, -ни, ж. Рс. 1. *Те саме, що папорот.* 2. Місце заросле папороттю.

папоротняк, -няка, ч. Вр. 1. Комаха, що живе на папороті. 2. Густі зарості папороті.

папрати, папрам, -раш, Пр. Бруднити, розмазувати. - *Што-с ту паправ на папері.*

паприка, -кы, ж. Пт. Паприка, червоний перець.

папуга, -гы, ж. Пр. Папуга; лісовий, тропічний птах.

папудзя, -дзі, ж. Вр. Звинений листок бакуну (*тютюну*).

папуці, -ців, мн. Св. Тапочки, тапки.

папучі, -чів, мн. Пн. Сукняні тапочки.

парабелюм, -люма, ч. Рс. Парабелум; різновид скорострільного пістолета.

параван, -вана, ч. Пр. Ширма. - *За параваном спали діти.*

параграф, -графа, ч. Пр. Частина якогось тексту із закону чи статті, що позначається знаком § з порядковим номером.

парадник, -ника, ч. Сб. Святкова сідниця.

парадниця, -ці, ж. Вр. Елегантно вдягнена дівчина.

парадні, присл. Гж. Пишно, напоказ, парадно.

параліж, -ліжу, ч. Пр. Параліч; Хвороба, що позбавляє здатності діяти який-небудь орган у людини.

параліжуваний, -на, -не, Пр. Паралізований; який перебуває в стані паралічу.

параліжувати, -жую, -жуєш, Пр. Викликати параліч; припинювати діяльність яких-небудь органів тіла.

параль, -раля, ч. Сб. Порт.

парапет, -пету, ч. Рс. Невисока огорожна моста, балкона.

парасоля, -солі, ж. Пт. Парасоль, парасолька.

парафіна, -ни, ж. Пр. Парафін; побічний продукт нафти.

парафія, -фії, ж. Сб. Церковно-адміністративна організація при одній церкві.

парений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до парити.*

паренина, -ни, ж. Пр. Запарена полова або січка для худоби.

парити, парю, -риш, Пр. Піддавати дії кип'ятку або пари.

пария, -рії, ж. Пр. 1. Дебрі, непрохідні хащі в лісі, гушавина. 2. Непроїжджа частина дороги:

каміння, болото. 3. Нелад, бруд в хаті.

парібкування, -ня, с. Пр. Час, проведений парубком до весілля.

парібкувати, -кую, -куєш, Ол. Парубкувати, бути парубком.

парібський(-кі), -ка, -ке, Ол. Парубоцький.

парібство, -ва, с. Ол. Парубоцтво.

парібча, -чати, с. Ол. *Зменш. - нестл. до парібчак.*

парібчак, -чака, ч. Ол. Парубок; підростаючий юнак.

парібчиня, -ня, с. Ол. *Те саме, що парібкування.*

парібчити, -рібчу, -чиш, Ол. Парубочити.

паріжок, -жка, ч. Пн. Зуб у вилах.

паркан, -кана, ч. Св. Огорожа з дощок.

парканя, -ні, ж. Вр. Парх; струпи на тілі; струпи під волоссям.

парканє, -ня, с. Вр. Планки у паркані.

паркет, -кету, ч. Рс. Маленькі дощечки для настилання підлоги; підлога вислана маленькими гладкими дощечками.

парковий, -ва, -ве, Рс. Який розташований в парку, належить до парку.

парляментар, -таря, Пр. Парляментар, посланець до ворожого табору.

парна, -ной, ж. Пр. Парильня, баня.

парник, -ника, Св. Засклена приміщення для вирощування розсаді.

парничок, -чка, ч. Св. *Зменш. - нестл. до парник.*

паробок, -бка, ч. Пр. Парубок.

паровий, -ва, -ве, Пт. *Прикм. до пара.* Який служить для одержання пари.

паровоз, -воза, ч. Св. Залізничний локомотив з паровим двигуном.

паровозовня, -ні, ж. Св. Паровозне депо.

пароль, -роля, ч. Пр. Умовна фраза, сигнал.

пароплав, -лава, Пр. Судно, що приводиться в рух паровим двигуном.

пароразовий, -ва, -ве, Пт. Кількаразовий.

парочка, -кы, ж. Пт. Двоє людей. *Змени. - пестл. до пара.*

партач, -тача, ч. Рс. Людина, яка невміло виконує свою роботу.

партачити, -тачу, -чиш, Сб. Робити щось невміло, неохайно, недбало.

партизан, -зана, ч. Рс. Учасник партизанської боротьби.

партер, -теру, ч. Пр. Перший поверх кількоповерхового будинку.

партиця, -ці, ж. Пт. Крайка.

партнер, -нера, Пр. Співучасник праці, розмови, ігри, забави.

пару, числ. неозн. Пр. Два або дещо більше; кілька, декілька. - *Возме пару яблук зо собом.*

парцеляция, -циї, ж. Пт. Розподіл ділянок землі.

парцелюваний, -на, -не, Пт. Земля розподілена на парцели.

парча, -чи, ж. Пр. Вид узорчатої тканини з домішкою золотистих або срібних ниток.

паршивіти, -вієш, -віє, Пр. 1. Покриватись пархами, струпами (*про людину*). 2. Ставати шолудивим, поганим (*про картоплю*).

пас, -са, ч., мн. пасы, -сів, Пр. 1. Частина зброї; широкий ремінь, що іде від хомута до орчика. 2. У деяких картючних іграх відмова брати участь у грі. 3. Ремінний військовий пояс; довгий ремінь, що служить для передачі руху від одного шківа до другого.

пасаж, -сажу, ч. Рс. Критий прохід з однієї вулиці, в місті, у другу.

пасений; пасены воли, Вр. Ситі воли.

пасербиця, -ці, ж. Пт. Дочка від першого чоловіка або від першої жінки.

прасив, -сиву, ч. Св. Борги, які слід сплатити.

пасинок, -нка, ч. Пр. Бічний відросток рослини.

пасія, -сиї, ж. Пр. Пасія; надмірне захоплення.

пасіка, -кы, ж. Пр. Місце, де розставлено вулики з бджолами.

пасічник, -ника, ч. Пт. Людина, яка розводить бджіл, працює на пасіці.

пасічняк, -няка, ч. Вр. Вид птиці.

паскар, -каря, ч. Ол. Людина, яка займається спекуляцією.

паро..., Перша частина складних слів, що відповідає слову паровий, пара і пару (дво), напр.: *паровик, паровипускний, паровиця, паровичок, паровідвід, паровідвідний, пароводяний, паровозобудівний, паровозобу-дівник, паровозобудування, паровпускний, парорегенераторний, пародиста, пародия, пароізоляция, парок, пароконка, парокін, пароксизм, паролист, паром, паромір, паромотор, паронька, пароперегрів, пароперегрівник, паропровід, паропроса-пний, паророзподілення, паросиловий, паростковий, паросток, паросточок, паротворіня, паротеплохід, паротит, паротурбовоз, паротяг, паротяговий, пароутворіня, пароутворювальний, пароутворювач, парочка, парубек, парусиновий, парусити, парусний, парусник, парусніст, паруючий.*

паскарство, -ва, с. (пасок, -ску ч.), Ол. Спекуляція в торгівлі на різниці цін на ринку.

купити на паску, Пр. Купити на ринку за підвищену ціну.

паскудити, -куджу, -диш, Пр. 1. Покривати брудом; бруднити; оскверняти, опоганювати когось або щось; чорнити когось, соромити. 2. Випорожнятися (*про тварин*). - *Коровы выходили зо стайні й паскудили по дорозі.*

паскудні, присл. Пр. Брудно, неприємно, мерзенно.

паслін, -ліну, ч. Пр. Паслін; дикоростуча трав'яниста або чагарникова рослина.

пасмо, -ма, с. Пн. 1. Двадцять чотири нитки напрядені і намотані на мотовило. 2. Пучок довгого волосся. 3. Група витягнутих в певному напрямі невисоких гір або пагобів; гірський кряж.

пасок, -ска, і -ску, ч. Пр. 1. Ремінь, пояс. *Змениш. - пестл. до пас.* 2. Спекулятивний ринок, спекулятивна продаж.

пастель, -телі, ж. Пт. 1. Пастель, кольорова крейда, суха фарба. 2. Картина намальована цією фарбою.

пастеризуваний, -на, -не, Пт. Пастеризований, стерилізований.

пастырка, -кы, ж. Пр. 1. Пастушка; дівчина, яка пасе худобу. 2. Богослуження в костелі на різдво. 3. Різновид жіночого капелюха.

пастырнак, -нака, ч. Вр. Пастернак; дворічна, городня рослина. Корнеплід використовують як прянощі в кулінарії (*Pastinaca L.*).

пастух, -туха, ч. Св. Той, хто пасе стадо, череду, отару.

пастушок, -шка, ч. Св. *Змениш. - пестл. до пастух.*

пасувати, -суєш, -сує, Пр. Підходити до розміру, до лица. - *Тото убрания не пасує тобі.*

пасястий, -та, -те, Пт. Смугастий. *Прикм. до пас.*

пасьянс, -янса, ч. Рс. Розкладення карт за певними правилами.

патент, -тенту, ч. Пр. Документ, що посвідчує право винахідника на його винахід.

патентуваний, -на, -не, Пр. Законний, дійсний.

патефон, -фона, ч. Пт. Музичний апарат, що відтворює звуки, записані на пластинки.

патык, -тыка, ч. Пр. Патик, палка.

патычок, -чка, ч., мн. -чкы, Пр. Сірник, сірники. - *пуделко патычків можна купити тепер всяди.*

патлач, -лача, ч. Рс. Людина, у якої довге скуйовджене волосся.

па[то]ка, -кы, ж. Св. Густа, солодка речовина - продукт неповного сцукрювання крохмалю.

патолоча, -чи, ж. Вр. Мале озеро, ставок.

патрити, патрю, -риш, Сб. Дивитися.

патрарх, -ярха, ч. Сб. 1. Найвищий церковний титул, а також особа, яка має цей титул. 2. Найстарша і найбільш поважана людина в даній місцевості.

патрийот, -йота, Пр. Той, хто любить свою батьківщину, свій народ, відданий їм, готовий для них на жертви.

патроль, -роля, ч. Сб. Невеликий військовий або міліцейський загін, що має певне завдання охорони безпеки або порядку.

патрон, -рона, ч. Пр. 1. З'єднані в одне ціле всі елементи вогнепальної кулі. 2. Впливова в суспільстві або багата особа, яка допомагає певному товариству чи організації.

патронаж, -нажа, ч. Пр. *Див. патронат.*

патронат, -нату, ч. Св. 1. Заступництво за когось. 2. Виховання дітей-сиріт на кошти держави і під її контролем.

патронташ, -таша, ч. Пр. Пояс з сумочками для пістолетних або рушничних патронів.

патыкати, -тыкам, -каш, Рс. Говорити про щось неістотне, пусте; базікати.

пауз, -уза, ч. Вр. *Те саме, що павуз.*

паузник, -ника, ч. Вр. Шнур або ланцюг для прив'язування рубля.

паузити, -ужу, -узиш, Пр. Закладати і прив'язувати рубель на підводі.

паук, -ука, ч. Вр. *Те саме, що павук.*

пауры, -рив, мн. Ол. Бакенбарди.

паучайка, -кы, Пн. Верхня повіка над оком.

паучина, -ни, ж. Вр. *Те саме, що павучина.*

паха, -хы, ж. Пр. Пахва; внутрішня сторона плечового згину.

пахкати, пахкам, -каш, Пр. Випускати дим, газ, пару з уривчастими короткими звуками; курити люльку, затягаючись димом і з шумом випускаючи його.

пахнути, пахну, -неш, Пт. Виділяти який-небудь запах.

пахнячий, -ча, -че, Гж. Пахучий, запашний.

пахолок, -лка, ч. Сб. Хлопчик, служба; хлопчик до послуг, посильний.

пацалы, -лів, мн. Лз. Жирові відкладки на нутрощах тварини.

пацалуватий, -та, -те, Пн. Мордастий.

пацик! цюнка-на!, Вр. Кличуть свиней.

пацієнт, -снта, ч. Рс. Хворий, який звертається до лікаря або в лікарню.

паціфіста, -ти, ч. Пр. Прихильник мирної політики.

пацірки жабячы, Пт. Жабуриння.

пацнути, пацну, -неш, Пр. Лягнути, ляснути, ударити долонею по чому-небудь; шльопнути.

пацюк, -цюка, ч. Пр. Підсвинок, поросятко.

пацюрка, -кы, ж. Пр. Бусинка, бісеринка.

пацюрки, -рок, мн. Пр. Буси, намисто.

паця, -цяти, с., мн. -та, Пр. Свиня, поросля.

пацятко, -ка, с. Пр. *змени.* - *пестл.* до паця.

пацячий, -ча, -че, Пр. *Прикм.* до паця. Поросячий.

пацьканина, -ни, ж. Пт. Мазанина, ляпанина.

пацькати, пацькам, -каш, Пт. 1. Бруднити, каляти, мазати, замурувати. 2. Паскудити, партачити. - *Пацькаш мі лем тоту роботу.*

пацькатыся, пацькамся, Пт. Бруднитися, вимазуватися. - *Але-м ся запацькав, же тепер не можу выйти медже люди.*

пашпорт, -порту, ч. Пр. Паспорт; реєстаційний документ, що містить основні відомості про кого-, що-небудь.

пачіскы, -сок, мн. Пт. Решка, віходи при чесанні льону; другий сорт льону.

пачісний, -на, -не, Пт. Зроблений з другого сорту льону. - *З пачісного полотна роблят мішкы на компері.*

пащаний, -на, -не, Вр. *Прикм.* до паска. - *Пащана лопата потрібна лем товди, як печут паскы.*

пащека, -кы, ж. Пр. Рот тварини, риби; лице людини в грубому значенні, морда. - *Як ты дам в пащеку, то ся перевернеш.*

пащекувати, -кую, -куєш, Пр. Відсварюватися, кричати, сваритися.

паштет, -тету, ч. Пр. Паштет; дрібно зсічене м'ясо, риба і приправлене спеціями.

паяний, -на, -не, Рс. З'днані металеві частини шляхом спаювання.

паяц, -яца, ч. Пр. Клоун.

певні, присл. Рс. Напевно; ясна річ.

педаць, -далі, ч. Рс. Педаль; важіль.

пезажиста, -ти, ч. Пт. Художник, який малює пейзажі.

пейсы, -сів, мн. Рс. Бакенбарди на висках у євреїв.

пек, виг. Сб. Цур. - *Пек тобі!*

пекарський(-кі), -ка, -ке, Пт. Пекарський.

пекельні, присл. Пр. Страшенно.

пековий; пековий пець, ч. Вр. Пекарська піч для випікання хліба.

пелевен, -вня, ч. Вр. Бокове сільськогосподарське приміщення для соломи, полови, сіна.

пеленка, -кы, ж. Пр. Пелюшка; простиральце для немовлят.

пелікан, -кана, ч. Пр. Великий водноплавний птах.

пелюсток, -тка, ч. Пр. Окремий листок з корони квітки.

пеляргонія, -нії, ж. Пр. Напівкущова, декоративна, з пухнастими квітами рослина (*Pelargonium*).

пеналь, -наля, ч. Пр. Пенал.

пендзель, -дзля, ч. Рс. Зв'язана в пучок щетина, шерсть або волосся і прикріплена до ручки.

пендзлювати, -люю, -люєш, Рс. Малювати пензлем.

пендрак, -рака, ч. Пр. Личинка хруща. - *Ворони ходят по скыбах за плугом і збирают жовтих пендраків.*

пендрачок, -чка, ч. Пр. 1. Малюк, карапуз. 2. *Змени.* - *пестл.* до пендрак.

пенетрувати, -рую, -руєш, Пт. Нишпорити, проникати.

пенсийка, -кы, ж. Пр. *Змени.* - *пестл.* до пенсія.

пенсийонер, -нера, ч. Пр. Той, хто одержує пенсію.

пенсія, -сії, ж. Пр. Щомісячне грошове забезпечення державою.

пеня, -ні, ж. Пт. Грошове стягнення за невиконання зобов'язань; штраф за прострочку, стягуваний державою.

первак, -вака, ч. Св. Самогон з самого початку відгону.

певістка, -кы, ж. Св. Корова, яка телиться перший раз.

пергамін, -міну, ч. Пр. Ізоляційний тонкий папір або рулонний матеріал, просичений нафтовими бітумами.

пере... Як префікс надає дієсловам різних відтінків значення, а саме: 1. Дію виконувати на поверхні або над поверхнею предмета, з одного кінця в другий; *перелетіти, переплисти.* 2. Дію виконувати через середину чогось; *перепустити.* 3. Дію виконувати недалеко чогось; *переходити.* 4. Зміну місця; *перевозити, перекладати.* 5. Дію зовсім доконану; *перемержнути.* 6. Потрачання часу; *переспати, перехворіти.* 7. Загублення чогось чи щось; *перегуляти, перемарнувати.* 8. Дію, повторену в інший спосіб;

перемалювати. 9. Намір чогось; *перехвалити.* 10. Прощення чогось; *перебачити.* 11. Дію, несподівано почату або закінчену; *перервати.* 12. Дію, виконану, незважаючи на опір; *перетадати.*

перед... Має значення попередньої дії в складних словах, напр.: *передвыборний, передзвітний.* Всі слова з пере- і перед- мають це саме значення що і в українській літературній мові, й відрізняються від неї тільки наголосом, напр.: *переадресовування, переадресовувати, переасигновувати, перестестовувати, перебазовувати, перебазо-вуватися, перебивний, перебивчастий, перебінтовувати, перебирач, перебії, перебір, перебіркы, перебірливий, перебірливіст, перебірливо, переблискувати, пере-бовтати, перебовтаний, переборотий, переборщений, переборювати, перебраний, переброджувати, перебродити, перебудо-вувати, перебудовуватися, переважувати, переважити, переважуватися, перевал, перевалистий, перевалювати, переванта-жувач, переварювач, переварюватися, пере-варений, переведений, пере[ве]зений, перевернений, перевертен, перевершений, перевершити, перевершувати, перевести, перевыборы, перевыборчий, перевыбрати, перевыдати, перевыданий, перевыконаний, перевыконати, перевыконувати, перевы-конуватися, перевыпробувати, перевыро-бити, перевытрата, перевытратити, перевытрачений, перевыхований, перевыхо-вати, перевыховатися, перевыщений, перевыщити, перевыщувати, перевод, перевідатися, перевіз, перевірений, перевіпити, перевіритися, перевірка, перевірювати, перевісити, перевіситися, перевішаний,*

перевішувати, перевішуватися, перекладка, перекладний,
 перевію-ваний, перевіювати, переклеєний, переклеїти,
 перевіяти, перевіятний, переводити, переклепування, переклепувати,
 переводитися, перевозити, переклеювати, переклеюватися,
 перевозитися, переворот, переклик-нутися, перекоувати,
 перевтілений, перевтілити, переколений, переколювати,
 перевтілюватися, перевчений, переколюватися, переко-наний,
 перев'язаний, перев'язатися, переконаність, переконано, пере-
 конливий, переконувати,
 перегар, перегартову-ватися, переконуватися, переконуючий,
 перегаснути, перегын, переглядач, перекопаний, перекопувати,
 переглянути, перегнаний, перегній, перекопчувати, перекопчуватися,
 перегноювати, переговорювати, перекор-чити, перекочуватися,
 переголе-ний, переголювати, перекошений, перекошувати,
 перегороджений, перегороджувати, перекотиполе, перекра-шений,
 перегороджуваний, пере-горнений, перекраяти, перекреслений,
 перегортаний, переграний, перекреслити, перекреслювати,
 перегризенний, перегрів, перекривлений, перекрив-лювати,
 перегромадити, перегрупувати, перекушувати, перелаз, перелазити,
 регулювати, передавач, переданий, перекривлюватися, перекушувати,
 передбачливий, передвыборний, перекриття, перекрохмалити,
 передвыборчий, передвыхідний, перекрохмалю-вати, перекроювати,
 передден, передзасівний, передзві[н,] перекручений, перекручувати,
 передзвонювати, переділений, перекручуватися, пере-купка,
 перемостовий, передовий, передовик, перекуплений, перекупувати,
 передовірний, передок, перекуса, перекутати,
 передоювати, передплачений, перекушувати, перелаз, перелазити,
 передпла-чуват[и,] передплечовий, перелам, переламаний, переламувати,
 передпосівний, перепосадковий, переламуватися, перела-таний,
 передражнюватися, перед-раковий, перележаний, перележати,
 передранішній, передречений, перележувати, перелив, переливний,
 передруковувати, передсмак, переліг, переліплений, переліплювати,
 передуманий, передумати, перелісок, перелітувати, перелічений,
 передумувати, передягнений, перелічуваний, переловлювати,
 передушувати, передушуватися, перелоговий, перелом, переломлений,
 пережов-кнути, пережиток, переломлювати, перелом-люватися,
 перезапилени[й,] перезапилюватися, перелопачувати, перелуджувати,
 перезаряджений, пере-зволжити, перелуцений, перелуцити,
 перезнайомитися, перезнайом-лений, перелуцувати, перелуцуватися,
 переінакшений, переінакшити, перемазаний, перемазати,
 переіначити, переіначитися, перемаз[ув]аний, перемазувати,
 переїжджий, переїздити, переїхати, перема-зуватися, перемальовувати,
 перейдений, перейт[и,] перейтися, перемальо-вуватися, переманений,
 переказаний, переказувати, переманювати, переманювач,
 переказуватися, перекалему-тити, перемаслитися, перемацати,
 перекаламутитися, перекалічити, перемацувати, перемацувати, пере-
 махувати, перемел, перемелений,
 перекалічуватися, перекачувати, пере-мелювати, перемерзнути,
 пере-квасити, переквашений, переметаний, переметувати,
 переквашувати, перекіс, перемикач, перемінений,
 перекладений, перекладина,

<i>перемірювати,</i>	<i>переміряний,</i>	<i>суватися,</i>	<i>переписувач,</i>
<i>переміряти,</i>	<i>перемішаний,</i>	<i>переписувачка,</i>	<i>перепитаний,</i>
<i>перемішений,</i>	<i>перемішувати,</i>	<i>перепитувати,</i>	<i>перепиту-ватися,</i>
<i>перемішуватися,</i>	<i>переміщений,</i>	<i>перепідготовлений,</i>	<i>перепій,</i>
<i>переміщу-ваний,</i>	<i>перемножений,</i>	<i>переплавитися,</i>	<i>переплаканий,</i>
<i>перемножити,</i>	<i>перемножитися,</i>	<i>переплакати,</i>	<i>переплачений,</i>
<i>перемножувати,</i>	<i>перемно-жуватися,</i>	<i>переплачувати,</i>	<i>перепла-чуватися,</i>
<i>перемовити,</i>	<i>перемовитися,</i>	<i>переплетений,</i>	<i>переплисти,</i>
<i>переможений,</i>	<i>переможець,</i>	<i>переплинути,</i>	<i>переплутаний,</i>
<i>переможниця,</i>	<i>перемолотий,</i>	<i>переплутати,</i>	<i>переплутувати,</i>
<i>перемолочений,</i>	<i>перемоло-чувати,</i>	<i>переповзти,</i>	<i>переповіданий,</i>
<i>перемолочуватися,</i>	<i>переморгу-ватися,</i>	<i>переповісти,</i>	<i>переповнений,</i>
<i>переморожений,</i>	<i>переморенний,</i>	<i>переповнити,</i>	<i>переповнитися,</i>
<i>переморозити,</i>	<i>переморозувати,</i>	<i>переповнюватися,</i>	<i>пере-полений,</i>
<i>переморозитися,</i>	<i>перемо-розитися,</i>	<i>переполотий,</i>	<i>переполошений,</i>
<i>перемотаний,</i>	<i>перемотлошити,</i>	<i>переполуднувати,</i>	<i>переположувати,</i>
<i>перемотувати,</i>	<i>перемотуватися,</i>	<i>перепо-ротий,</i>	<i>перепорювати,</i>
<i>перемо-чувати,</i>	<i>перемочуватися,</i>	<i>перепотрошений,</i>	<i>перепоєний,</i>
<i>перемучений,</i>	<i>перемучити,</i>	<i>перепоювати,</i>	<i>перепоюватися,</i>
<i>перемучитися,</i>	<i>перенаджений,</i>	<i>перепоясаний,</i>	<i>перепоясуватися,</i>
<i>перенадити,</i>	<i>перенаповнити,</i>	<i>перепра-вити,</i>	<i>переправитися,</i>
<i>перенаселений,</i>	<i>перенаселеність,</i>	<i>переправлений,</i>	<i>пере-прасовувати,</i>
<i>перенасичений,</i>	<i>перена-сичувати,</i>	<i>перепробуваний,</i>	<i>перепро-бувати,</i>
<i>перенесений,</i>	<i>перенишпорити,</i>	<i>перепроваджений,</i>	<i>перепроводити,</i>
<i>перенос,</i>	<i>переносини,</i>	<i>перепроваджувати,</i>	<i>перепроваджуватися,</i>
<i>переносити,</i>	<i>переноситися,</i>	<i>перепродувати,</i>	<i>перепроданий,</i>
<i>переночувати,</i>	<i>переношений,</i>	<i>перепродувати,</i>	<i>перепроду-вачка,</i>
<i>переношувати,</i>	<i>переношуватися,</i>	<i>перепросини,</i>	<i>перепрошувати,</i>
<i>перенудити,</i>	<i>перенудитися,</i>	<i>перепрошуватися,</i>	<i>перепрошуючий,</i>
<i>перенюхати,</i>	<i>перенюхувати,</i>	<i>пере-прядений,</i>	<i>перепряжений,</i>
<i>перенюхуватися,</i>	<i>перенюхуватися,</i>	<i>перепустка,</i>	<i>перепущений,</i>
<i>переоб-молот,</i>	<i>переобтилювання,</i>	<i>перепуханий,</i>	<i>перерадити,</i>
<i>переобраний,</i>	<i>пере-обтяжений,</i>	<i>переразливий,</i>	<i>переразливо,</i>
<i>переобтяжити,</i>	<i>переобтя-житися,</i>	<i>переранений,</i>	<i>переранити,</i>
<i>переобтяжувати,</i>	<i>переозброєний,</i>	<i>перераховувати,</i>	<i>перерваний,</i>
<i>переозброїти,</i>	<i>переозброїтися,</i>	<i>перерив,</i>	<i>перериваний,</i>
<i>переозвучений,</i>	<i>переозвучити,</i>	<i>переривчатий,</i>	<i>переривчастий,</i>
<i>переозвучуватися,</i>	<i>переораний,</i>	<i>перерізаний,</i>	<i>перерізати,</i>
<i>переорганізовуватися,</i>	<i>пере-орювати,</i>	<i>перерізувати,</i>	<i>перерізуватися,</i>
<i>переорюватися,</i>	<i>переосмислений,</i>	<i>переріст,</i>	<i>перерішувати,</i>
<i>переосмислити,</i>	<i>переоформити,</i>	<i>перероблений,</i>	<i>перероблювати,</i>
<i>пере-оформлений,</i>	<i>переохолоджений,</i>	<i>перероблюваний,</i>	<i>перероб-люватися,</i>
<i>переоціне-ний,</i>	<i>переоцінювати,</i>	<i>переродженець,</i>	<i>перероджений,</i>
<i>переоцінюватися,</i>	<i>перепалений,</i>	<i>переродженка,</i>	<i>перероджувати,</i>
<i>перепалювати,</i>	<i>перепалюватися,</i>	<i>переро-джуватися,</i>	<i>перерозподілений,</i>
<i>перепарений,</i>	<i>перепарити,</i>	<i>перерозподілений,</i>	<i>перерости,</i>
<i>перепаритися,</i>	<i>перепарювати,</i>	<i>перерубаний,</i>	<i>перерубувати,</i>
<i>перепарюватися,</i>	<i>перепаскуджений,</i>	<i>перерубуватися,</i>	<i>пересаджений,</i>
<i>перепаскудити,</i>	<i>перепаяний,</i>	<i>пересаджувати,</i>	<i>пересаджуватися,</i>
<i>перепаяювати,</i>	<i>перепечений,</i>	<i>пересалити,</i>	<i>переселений,</i>
<i>переписаний,</i>	<i>переписувати,</i>		

пересилити, пересинений, пересипаний, пересихаючий, пересичувати, пересіяти, пересічатися, пересічений, пересіченість, перескочити, пересланий, переслухувати, пересмажитися, пересмалювати, пересмолювати, пересолений, пересолоджувати, переставити, перестаріти, перестелений, перестоюваний, перестій, перестоювати, перестояти, перестояти, перестрашений, переструганий, перестругувати, пересунений, пересудливий, пересуканий, пересунений, пересунутися, пересунутий, пересушений, пересушувати, перетворений, перетворювати, перетворюватися, перетворювач, перетворювачка, перетворюючий, перетерпіти, перетерплювати, перетискувати, перетиснути, переті-сувати, перетканий, перетовчений, перетолочений, перетоплений, перетравлений, перетравлювати, перетравлюватися, перетриманий, перетримати, перетримуваний, перетягнений, перетягнутий, переучений, переучувати, переучуватися, перехьлений, перехід, перехлипати, перехідний, перехлюпуватися, перехований, переховуватися, переходити, перехолоджувати, перехолоджуватися, перехоплений, перехоплювати, перехоплювач, перехрещений, перехрещувати, переціджений, переціджувати, перецінений, перецінювати, перецінюватися, перечавлений, перечеплений, перечесаний,

перечислювати, перечистити, перечитаний, перечити, перечитися, перечитувати, перечищений, перешіптувати, перешіптуватися, перешпилювати, перешпилити, перештопати, перещеплений, перещипувати, перещипувати, перещупувати.

перебувати, -бывам, -бываш, Рс. Перебувати, бути, міститися; знаходитися в якому-небудь стані.

перебій, -бою, ч., мн. -бої, Пр. Перерва у звуках, який видає діючий механізм чи мотор.

переваланий, -на, -не, Рс. Дуже забруднений, заяложений.

перегарувати, -рую, -руєш, Пр. Перебідувати, напрацюватись, перемучитись.

перегон, -гону, ч. Пр. Перегін.

перегыба, -бы, ж. Пр. Місце на горі в найнижчій частині переходу.

перегородка, -кы, ж. Св. Окреме відгороджене місце; комірчина.

перегуб, -губа, ч. Св. Місце в організмі, де щось перегинається; сустав в локті, в носі.

передвиджений, -на, -не, Пр. Передбачений.

передвчера, присл. Пр. Два дні тому назад; позавчора.

передкы, -ків, мн. Рс. Передня частина підводи.

передкризовий, -ва, -ве, Пт. Передкризовий, передкризовий.

передовсім, присл. Св. Передусім.

переставляючий, -ча, -че, Сб. Такий, що постійно переставляє речі з одного місця в інше.

перейка, -кы, ж. Рс. Перегороджена частина сусіка. - *В тій перейці тримат лен, а в другій конич.*

перейменований, -на, -не, Пт. Названий по-новому, з іншим іменем.

перекладанец, -нця, Пт. Печене тісто, перекладене варенням або маком.

перекладина, -ни, ж. Пр. 1. Поперечний дрючок в комині. 2. Спортивний прилад.

перекрій, -крою, ч. Пт. 1. Профіль. 2. План будинку. 3. Перекрій.

перекрачати, -крачам, -чаш, Пр. Зробити крок через щось, перейти через що-небудь.

перекрочити, -рочу, -чиш, Пр. Див. Перекрачати. - *Перекрочити границю*, (перейти кордон).

перекститися, -рекшуся, -кстися, Пр. Перехреститися.

перекушений, -на, -не, Пт. Роздвоєний на частини за допомогою кусання.

перелаз, -лазу, ч. Св. 1. Поляна в лісі; перехід з однієї частини лісу в іншу. 2. Перелаз через паркан.

перелапати, -лапам, -паш, Пр. Переловити усіх, половити.

перелініюваний, -на, -не, Пт. Перелінійований.

переліще, -ща, с. Св. Переліг, неоране поле.

перенюся, м. ч. д. Сб. Перенісся.

переоначати, -начам, -чаш, Пр. Переробляти; надавати чому-небудь другу форму; діяти по іншому. - *Переоначив справу по свому*.

перепечи, -печу, -печеш, Пр. Перепекти, пекти надто довго; перестати пети. - *Палець ня переп'юк і тепер лем глухий біль чую*. - *Перепеклам хліб на суху шкіпу*.

переплянуваний, -на, -не, Пр. Перепланований, планований повторно або заново, по-іншому.

переплянтати, -лянтам, -таш, Пр. Переплутати, сплутати; заплутувати все.

переплянтатися, -лянтамся, -ташся, Пт. Сплітатися між собою, безладно сплутуватися одне з одним; приходити в безлад.

переплянтувати, -тую, -туєш, Пт. Заново посадити плантації чого-небудь.

перепрячи, -пряжу, -жеш, Пр. Запрягати ще раз, повторно або

заново; змінювати, замінювати коня або коней.

перепівка, -кы, ж. Рс. Перепел, перепелиця; самка перепела.

перерумегати, -мегаш, -гат, Вр. Пережувати.

перерумегувати, -гуєш, -гує, Вр. Пережовувати. - *Худоба перерумегує пашу*.

пересідити, -сіджу, -диш, Пр. Див. пересіджувати.

пересіджений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* пересідити. Онімліий від довгого сидіння на одному місці.

пересіджувати, -джую, -джуєш, Пр. Проводити якийсь час, сидячи де-небудь, перебувати залишаючись в якомусь місці; сидіти, де-небудь довше від когось іншого; пробути де-небудь занадто довго.

переставлений, -на, -не, Пт. Поставлений в інше місце; перестановити.

перетовчи, -товчу, -чеш, Рс. Стовки, або потовкти все або багато чого-небудь; потовкти повторно; побити посуд або вироби із скла чи глини.

перетовчений, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до* перетовчи.

передоптаний, -на, -не, Пт. *Дієпр. пас. мин. ч. до* передоптати.

передоптати, -доптам, -гаш, Пр. Топтати, давити ногами, змотлошити все.

перетечи, -тече, Рс. Переливатися з одного місця в інше, перетікати через щілини посудини.

пересьвідчатися, -відчамся, -чашся, Пр. На підставі фактів переконуватись у чомусь, утверджуватись в припущенні.

пересьлідувати, -дуо, -дуєш, Рс. 1. Гнати слідом за ким-небудь, намагаючись наздогнати і знищити. 2. Мучити, не давати спокою комусь; піддавати утискам, пригноблювати кого-небудь.

пересьлідувач, -вача, ч. Рс. Той, хто переслідує кого-, що-небудь.

пересьпівати, -півам, -ваш, Гж. Закінчити співати; співати щераз, повторн[о] або заново, по-іншому.

перефабрикувати, -кую, -куєш, Пр. Переробити на промисловий лад, по-фабричн[о]м[у].

перефасувати, -сую, -суєш, Пр. Перетерти через сито.

перехвачений, -на, -не, Рс. Перехоплений, затриманий.

перечиряги, -чирям, -ряш, Пр. Обмінятись, чим-небудь з кимсь. - *Перечиряли-зме з кумом шапкы.*

перечко, -ка, с. Ол. Перце, пір'ячко. - *Мам-си перечко за капелюхом, бо-м си дружба.*

перешло, присл. Вр. Прошло більше ніж, минуло. - *Мі юж перешло чотырдесят років.*

перісватий, -та, -те, Св. Піріюватий, зарослий пірієм.

перкаль, -калю, ч. Пт. Перкаль, тонка дешева бавовняна тканина.

перко, -ка, с. Пр. Те саме, що перечко.

перлик, -лика, ч. Пр. Молот для розбивання каміння на дорогах.

перик, -рика, ч. Пт. Те саме, що перлик.

перниця, -ці, ж. Вр. Пірій (*бур'ян*). ( )

перо, -ра, с. Св. Перо; покриття птахів; знаряддя для писання чорнилом.

перогы, -гів, мн. Св. Вареники.

перон, -рону, ч. Пт. Перон, підвищене місце перед вагонами для посадки.

пернадель, -для, ч. Пр. Личинка, що живе під шкірою корів.

персы, -сів, мн. Сб. Жіночі груди.

персона; персона красна, Вр. Гарна істота.

персональ, -налю, ч. Пн. Особовий склад працівників підприємства, установи.

перун, -руна, ч. Ол. Грім, блискавка. - *Перун стрілив до дерева. - Бодай тя перун забив!*

перуновий, -ва, -ве, Ол. *Прикм. до перун.*

перуново, присл. Рс. Раптом, швидко.

перуном, присл. Ол. Блискавично.

перунувати, -ную, -нуєш, Пт. Чортихатися.

перфумувати, -мую, -муєш, Пр. Обприскувати духами або одеколоном, парфумити.

перхнути, перхне, Ол. Пурхнути, злетіти вгору. - *Птах перхнув мі з під ніг.*

пестка, -кы, ж. Пн. Кістка сливи, черешні, вишні.

пестун, -туна, ч. Пт. 1. Пестун; той, кого надмірно пестять, доглядають, потурають у всіх бажаннях. 2. Той, хто доглядає, виховує дитину.

пестунка, -кы, ж. Лз. Нянька - жінка або дівчина, яка доглядала грудними дітьми у панів.

пестунчити, -тунчу, -чиш, (пестуньчити, -туньчу), Вр. Бути пестункою, няньчити, доглядати дитину. - *Баба пестуньчит внука.*

петля, -лі, ж. (засылка, -кы), Рс. Петля, зашморг; питяне кільце, що утворюється в процесі плетіння.

пех, пеха, ч. Пр. Невдача. - *Мав єм пеха юж пару днів, нич єм не полагодив.*

пец, пеца, ч. Гж. Піч, грубка для ogrівання будинку.

пец; пец бити, Гж. Набивати дерев'яними молотами перемішану з терстю глину на велику півколоду, що її звали „свиня”, яку пізніше випалювали.

пецник, -цика, ч. Пр. Грубка, пічка.

пецина, -ни, ж. Пр. Цегла або глина з печі.

пецух, -цуха, ч. Пр. 1. Той, хто лежить на печі; лежень, лежебока, п[і]чкур. 2. Хлопець, обов'язком якого є розпалювання вогню в печах у сільських дворах панів.

печаркы, -рок, мн. Пт. Печериці, їстівні гриби.

печи, печу, -чеш, Пр. 1. Пекти хліб або булочні вироби; готувати м'я[с]ні вироби нагріваючи на вогні або в печі на жару. 2. Викликати відчуття фізичного болю від дотику до вогню, до гарячого.

печиво, -ва, с. Пр. Буочні вироби з борошна.

печінковий, -ва, -ве, Пр. Зроблений з печінки або зв'язаний з печінкою.

печунка, -кы, ж. Вр. Печінка, орган живого організму людини і тварини, що виробляє жовч і відіграє важливу роль в загальному обміні речовин.

пешити, пешу, -шиш, Ол. Бентежити.

пешитися, -пешуся, -шишся, Ол. Бентежитись, ніяковіти.

пешений, -на, -не, Пр. Ніжний із-за пестоців, зніжений. - *Бідна на світі пешена дітина.* (нар. пр.).

пещиня, -ня, с. Пр. Надмірний догляд у вихованні дітей, розпещення.

пещух, -щуха, ч. Пр. Пещенець.

пещуха, -хы, ж. Пр. *Жін. до пещух.*

п'єгы, -гів, мн. Пт. Веснушки, листовиння; темні плямки на лиці, що з'являються весною.

пырнадель, -для, ч. Вр. Те саме, що пернадель.

пырний, -на, -не, Вр. Пряний, з гострим запахом.

пырниця, -ці, ж. Пн. Обліг, пусте поле.

пырнячий, -ча, -че, Вр. Сильно пахучий, пекучий. - *Цибуля пырняча.*

пырскати, пырскат, Вр. Відскакувати, відлітати в усі сторони, прискати.

пырснути, пырсне, Вр. Розломитись, тріснути, лопнути. - *Ніж пырс на дьлині.*

пырщ, -пырща, ч. Вр. Прищ, невеликий запалений горбочок на шкірі, іноді з гноєм.

пырщ; моровий пырщ, ч. Вр. Карбункул.

пыск, пыска, ч. Пн. Морда (*грубо*). - *Замкни пыск на колодку!*

пыскатий, -та, -те, Ол. Язикатий.

пыскач, -кача, ч. Ол. Той, хто багато і крикливо говорить.

пыскувати, -кую, -куєш, Пн. Горлати, репетувати, лаятися, говорити непристойні речі.

пытиркач, -кача, Пн. Ярлик на ланцюжку.

пыха, -хы, ж. Пн. 1. Пиха, надмірно висока думка про себе, погорда, зарозумілість, зазнайство; високопарність, гордість. 2. Надмірність в багатстві, оздобах; розкіш.

пыхканя, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* пыхкати.

пыхкати, пыхам, -каш, Пр. Видавати своєрідні звуки, курячи люльку.

пыщок, -щка, ч. Ол. Мордочка.

пива, -вы, ж. Рс. Пила, пилка.

пивниця, -ці, ж. Ол. Підвал, погреб, льох, склад.

пивовар, -вара, ч. Пр. Той, хто варить пиво.

пийсы, -сів, мн. Пн. *Те саме, що пейсы.*

пила, -ли, ж. Пт. *Те саме, що пива.*

пиллок, -лку, ч. Пр. Пиллок у квітах насінних рослин; особливий легкий наліт на крилах метеликів та деяких комах на тілі.

пиловины, -ловин, мн. Ол. Тирса.

пилувати, -лую, -луєш, Ол. Пиляти, різати пилкою дерево.

пильник, ника, ч. Пр. Напильник, напиллок.

пильничок, -чка, ч. Пт. Маленький напильник.

пильно, присл. Пт. Негайно, спішно, терміново, невідкладно.

пиргач, -гача, ч. Пн. Кажан.

пиріг, -рога, ч., мн. -рогы, Пт. Варений виріб із тіста з начинкою.

пирій, -рію, ч. Пр. Трав'яниста багаторічна рослина (*бур'ян*).

писемний, -на, -не, Сб. Письменний. - *Писемні вам того подаме.*

писемні, присл. Письмово. - *Писемным людям легче жыти на світі.*

пискавка, -кы, ж. (пискалка, -кы, ж.) Вр. Пискалка, дудочка, сопілка.

пискалечка, -кы, ж. Вр. *Змени.* - *пестл. до пискалка.* Сопілочка.

пищавка, -кы, ж. Св. Сопілка, пишавка.

пискір, -кіря, ч. Пр. Землерийка, мишоподібний ссавець; гризун.

писнути, писну, -неш, Пр. Обізватися. - *Стуль тамбу і ани не писни!*

писчик, -чика, ч. Вр. Графіт, грифель.

питель, -тля, ч. Рс. 1. Млин, що виробляє високоякісне борошно. 2. Мусліновий мішочок в млині, через який просівається мука.

питлювати, -люю, -люєш, Рс. Молоти зерно, пропускаючи через питель.

питлюваний, -на, -не, Пт. Питльований.

питлювана; питлювана мука, Пт. Вищого сорту мука.

пищалка, -кы, ж. Пт. *Те саме, що пишавка.*

пищок, -щка, Ол. Свисток.

пияк, -яка, ч. Пр. П'яниця.

пиявка, -кы, ж. Пт. П'явка ( ).

пиячка, -кы, ж. Пр. *Жін. до пияк.*

пиячиско, -ка, ч. Пр. П'янюга, п'янцюга.

пиячити, -ячу, -ячиш, Пр. Постійно випивати спиртні напої, мати хворобливу пристрасть до них.

півбуткы, -ків, мн. Пт. Туфлі, мешти.

піввагон, -гона, ч. Пр. Відкритий залізний вагон з високими бортами.

півживий, -ва, -ве, Пр. Напівживий, ледве живий.

півкватерка, -кы, ж. Пр. Міра об'єму, що дорівнює 1/8 літра.

півкватерок, -ка, ч. Ол. Пляшка з горівкою об'ємом 1/8 літра.

півкошок, -кішка, ч. Пр. Великий півкіш для підводи. - *Два півкішкы кладут на брчку, жебы нич з ней не впало.*

півмисок, -ска, ч. Св. Полумисок.

півники, -ків, мн. Пт. Багаторічна трав'яниста рослина з жовтими або фіолетовими квітками.

півпальто, -та, Пр. Пальто коротше ніж звичайне.

півперечина, -ни, Пр. Лан, що ореться не впродовж ґрунту, а перпендикулярно до його довжини.

півперек, присл. Пт. Впоперек, всупереч.

півста, невідм., с. Рс. Півсотня, кількість з п'ятдесяти предметів.

півтори, ж. Пт. Кількість з одиниці і пів.

півфіналь, -налю, ч. Рс. Останні спортивні змагання перед фіналом.

півторак, -рака, ч. Пт. Півтора загона ріллі.

півтузіна, ч., невідм. Пр. Півдюжини; шість штук, шість однакових або однорідних предметів.

півфабрикат, -ката, ч. Пр. Продукт, який тільки до половини виготовлений.

півябка, с., невідм. Пр. Половина яблука.

підмей, -мея, ч. Рс. Людина дуже малого росту; маловартісна людина.

під... Прийменник, який в багатьох випадках переходить в префікс; іноді може звучати як под... і під...; в пееднанні з словами надає їм нових значень або відтінків нових значень, напр.: *підсувати, поднос, подруга, підбородок, подофіцир, подполковник, підкрадатися* і т. п. Слова з префіксом під... в своїй більшості мають те саме значення, що й в українській літературній мові, і відрізняються від неї тільки наголосом, напр.: *підбавити, підбілений, підбілювати, підбілюватися, підбілювати,*

підбільшити, підбір, під-бріхувати,
 підбріхувач, підбудовувати, під-
 бунтуваний, підбурений, підбурити,
 підбур-ювати, підбурювач,
 підважений, підва-жити,
 підважувати, підважуватися,
 підвалина, підведений, підвезений,
 підвезти, підвернутий, підвести,
 підвечеряти, підвы-пити,
 підвищений, підвищити, підвищу-
 ватися, підвіяти, підвід, підвіз,
 підвіс, підвісити, підвіситися,
 підвісний, під-вітряний, підвішений,
 підвішувати, підві-сити,
 підвішуватися, підводити, підвести,
 підводниця, підволожити,
 підв'язаний, під-в'язувати,
 підв'язуватися, підгаркувати, підгін,
 підгноювати, підгоїти, підгодо-
 вувати, підгойдувати, підголений,
 підго-лювати, підголюватися,
 підгонити, підгорнутий,
 підготуваний, підгоріти,
 підготовлений, підготовитися,
 підгоїти, підгоюватися,
 підгромадний, піддатливий,
 піддослідний, піддобрюватися, під-
 дражнювати, піддурений,
 піддурювати, підживлений,
 підігнутий, підірваний, підісланий,
 підітканий, під'їхати, під'їзд, підказ,
 підказаний, підказувач, підкапати,
 підкіс, підкладка, підкладений,
 підклесний, підклеювати, підклеїти,
 підкликати, підкликаний, підколений,
 підколювати, підкоп, підкопаний,
 підкопувати, підко-пуватися,
 підкопчений, підкопчуватися,
 підкормлювати, підкормлюватися,
 підкоро-чений, підкорчений,
 підкочений, підкошений,
 підкошувати, підкошуватися,
 підкрашений, підкрасити,
 підкраситися, підкраяти,
 підкреслений, підкреслити,
 підкреслювати, підкрикувати,
 підкріплювати, підкріплю-ватися,
 підкручувати, підкуплений, під-
 курений, підкурюватися, підкурювач,
 підкутати, підкушувати,

підлагодити, під-ладити, підлазити,
 підламувати, підла-муватися,
 підлатаний, підлесливий,
 підлещуватися, підлизуватися,
 підлизувати, підлітковий, підліток,
 підломлений, підлу-жити,
 підмазаний, підмазувати, підма-
 зуватися, підмащений, підмащувати,
 підмащуватися, підмерзнути,
 підмести, підмиваний, підмінений,
 підмінювати, підмінюватися,
 підмішувати, підмовити,
 підмовлений, підмовниця,
 підмокнути, підмолоджений,
 підмолочувати, підморгу-вати,
 підморожений, підморозити, підмо-
 розитися, підмотаний, підмотувати,
 підмочений, підмочувати,
 підмощений, підмощувати,
 підмулити, підмурувати,
 підм'якнути, піднатужувати,
 піднатужу-ватися, піднесений,
 піднесеніст, піднов-лювати,
 підносити, піднести, підноситися,
 піднестися, підношувач, підогрівач,
 під-орювати, підофіцер, підохочений,
 під-охочувати, підпадьомкати,
 підпал, підпалений, підпалювати,
 підпалюватися, підпалювач,
 підпечений, підпилювати, підпиляний,
 підписаний, підписувати, підпи-
 суватися, підпірка, підпірковий,
 підпле-тений, підплисти, підпоєний,
 підпоротий, підпорювати,
 підпорюватися, підпоряд-ковувати,
 підпоювати, підправити,
 підправлений, підпрапорщик,
 підприємливий, підпудрений,
 підпудритися, підпушений,
 підпушувати, підпущений,
 підранити, підранений,
 підраховувати, підресорити,
 підривник, підрізати, підрізатися,
 підрів-нювати, підріз, підрівняний,
 підроблений, підроблювати,
 підростаючий, підросток,
 підрощувати, підрубаний,
 підсаджений, підсаджувати,
 підсалити, підсапувати, підсвинок,
 підсвистувати, підсвічувати,

підсилений, підсипати, підсохнути, підсипаний, підсів, підсіяти, підсіювати, підскакувати, підскокити, підсолоджений, підскубаний, підслухати, підслухувач, підсолювати, підставлений, підстарку-ватий, підстелений, підстережений, підстілка, підстрілений, підстрілити, підстрижений, підструганий, підстру-гувати, підступниця, підсунути, під-сушений, підсушувати, підсунутий, підсунутися, підсумок, підсушуватися, підтаку-вати, підтверджувати, підтверджений, підтверджуватися, підтесаний, підтиску-вати, підточувати, підтримувати, підтягувати, підучувати, підфарбовувати, підхват, підхід, підхлипувати, підходити, підійти, підхоплюватися, підчеревина, підчистити, підчиститися, підчитувати, підчитувач, підчищений, підчіплювати, підчорнювати, підшиптувати, підшиплений, підципанний, під'юджений, під'яремний.

під, поду, ч. Ол. Горище в хаті.

підбивач, -вача, ч. Пн. Назва ігри в жмурки.

підбивка, -кы, ж. Пр. Підбивка для одягу зо споду, підкладка.

підбирач, -рача, ч. Пр. 1. Машина, якою підбирають що-небудь скошене. 2. Людина, яка підбирає предмети за певними ознаками, якостями.

підведжия, -ня, с. Пр. Підведення до певного місця, наближення когонебудь на когось.

підвижка, -кы, ж. Рс. Прибавка в грошах, в ціні.

підвищина, -ня, с. Рс. Збільшення тривалости, розміру, кількості чогонебудь; роблення чогось вищим.

підвозя, -зя, с. Ол. Шасі; рама різних транспортних засобів.

підгорлина, -ни, Вр. Підчеревина, підгруддя.

підгорля, -ляти, Пр. М'ясо підчеревини, яке вперше жарять після вбиття поросяти.

піддоптаний, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до піддоптати.

піддоптати, -допчу, -чеш, Пр. Див. піддоптувати.

піддоптувати, -тую, -туєш, Пр. Топтати, давити, затоптувати підминаючи під себе ногами.

піддоптатися, -допчешя, Пр. Трохи зноситися, підтоптатися (*про взуття*).

підзолюваня, -ня, с. Ол. Підбиття підметок на взутті.

підзолювати, -люю, -люєш, Ол. Підбити, підмекти.

пізріти, пізрю, -риш, Рс. Поглянути.

підкачуряти, -чурям, -ряш, Пн. 1. Підкочувати, заковувати штани. 2. Робити невелику завивку з волосся.

підкасати, -касам, -саш, Вр. Підняти нижній рівень штанів, заковуючи їх.

підкачати, -качам, -чаш, Вр. *Те саме, що* підкасати.

підклад, -лада, ч. Пн. 1. Підкладка під хомут. 2. Основа, підвалина; шпала.

підкресьліня, -ня, с. Пр. Підведення rischi під чимось; наголошення на чому-небудь, виділяючи його як головніше, важливіше.

підкульок, -лька, ч. Св. Підпертя драбинок у возі.

підлий, -ла, -ле, Вр. Фізично погано розвинутий. - *Підлы уці в тім році выросли.*

підніб'я, -б'яти, Пр. Піднебіння.

підношия, -ня, с. Рс. Піднесення, подарунок, хабар; піднімання чогонебудь вгору.

підобратися, -берешся, -реся, Вр. Підрости. - *Кебы ся быцок веце підобрав, то познам на ярмак.*

підогнутий, -та, -те, Рс. Підігнутий; який трохи зігнувся.

підогрівник, -ника, Пр. Пристрій, який призначений для підігрівання чого-небудь.

підоздра, -ри, ж. Пр. Підозра; сумнів у чий-небудь порядності.

підозрений, -на, -не, Пр. Підозрений, підозрілий.

підозрювати, -рюю, -рюєш, Пр. Підозрівати; допускати причетність кого-небудь до чогось негативного.

підойма, -ми, ж. Пт. Частина сниць у підводі, яка забезпечує правильне положення дишля.

підольга, -гы, Вр. Частина підводи, що знаходиться на сницях.

підорваний, -на, -не, Пт. Зруйнований, або добутий шляхом вибуху.

підосланий, -на, -не, Пр. Підісланий; направлений з таємною метою.

підпаляйка, -кы, ж. Вр. Перепел.

підпаляка, -кы, ж. Вр. *Те саме, що підпаляйка.*

підпалкувати, -кує, Вр. Кричати „під-па-ля”.

підпалок, -лка, ч. Пт. Корж спечений перед випіком основного хліба.

підпаля, -ляти, с. Вр. *Зменш. - пестл. до підпалок.*

підпечи, -печу, -чеш, Пр. Добре прижарювати або пекти.

підпецок, -цка, ч. Пр. Підпічок, підпіччя; заглибина під піччю.

підполуденок, -нка, ч. Пт. Другий сніданок.

підполуденча, -чати, с. Вр. *Здрібн. до підполуденок.*

підпушиня, -ня, с. Пр. Підпушення, підпушування.

підростяк, -тяка, ч. Вр. Невелике поросся.

підсадівкы, -вок, мн. Пр. Вид грибів, що ростуть в садах під фруктовими деревами.

підскок, -коку, ч. Пр. Підскік, стрибок вгору.

підсмотрити, -мотрю, -риш, Пт. Підглянути.

підсмотрювати, -рюю, -рюєш, Пт. Підглядати.

підступниці, -ниць, мн. Вр. Хвороба горла. - *Горчі, що дусят в гарлі, што дыхати не дає.*

підсьліпуватий, -та, -те, Пт. Людина, яка погано бачить, з поганим зором.

підсьпівувати, -вую, -вуєш, Пт. Співати, вторуючи.

підхвачувати, -чую, -чуєш, Пр. Хапати руками, щоб підняти або підтримати кого-, що-небудь.

підфастригувати, -гую, -гуєш, Ол. Підметати нитками.

підхвостина, -ни, ж. Пр. Ремінь, що кріпиться до хомута і тягеться до хвоста коня.

підхліб'ятися, -ліб'ямся, -б'яшся, Ол. Підлешуватися, підлеститися.

підхмелитися, -мелюся, -лишся, Ол. Підпити, бути напідпитку.

підшибітка, -кы, ж. Св. Обшивка даху.

підшуваня, -ня, с. Пт. Підцьковування, підбурювання, намовляння.

підялівчак, -чака, ч. Вр. Птах, що водиться серед ялівців.

пійти на кони, Вр. Поїхати конем.

пійти на ногах, Вр. Іти пішки.

підкнік, -ніка, ч. Рс. Розважальна прогулянка на лоно природи.

підлтина, -ни, ж. Вр. Пень ялини розколотий на дві частини. - *Пень ялиці роскєпит на двоє.*

пілька, -кы, ж. Ол. Полька.

пильно, присл. Вр. Швидко, скоро.

пільот, -льота, ч. Пр. Пілот, льотчик.

пільотаж, -тажу, ч. Пр. Уміння управляти літальним апаратом.

пільотка, -кы, ж. Пр. Літній формений головний убір у військових.

пільотуваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до пільотувати.*

пільотувати, -тую, -туєш, Пр. Управляти літаком під час льоту.

піна, -ни, ж. (шум, кушка, кушка, -кы), Лз. 1. Пінка на свіжому молоці. 2. Пінка на кип'яченому молоці (в *Закарпатті*).

пінгвін, -віна, ч. Пр. Великий морський антарктичний птах, що тільки ходить і добре плаває.

пінг-понг, -га, ч. Пр. Малий, настільний теніс.

піндитися, піндишся, Пн. Дутися, ображатися.

пінка, -кы, ж. Вр. Зяблик.

пінчоха, -хы, ж., мн. пінчохы, Пн. Панчоха.

пінязі, -зы, мн. Сб. Гроші.

пінязькы, -ків, мн. Сб. Грошенята.

піонер, -нера, ч. Пр. 1. Людина, яка вперше проникає в недосліджений край; першою прокладає шляхи в новій галузі діяльності; новатор, зачинатель. 2. Член масової дитячої шкільної організації[і.]

піпа, -пы, ж. Ол. Бочковий кран.

піперчитися, -речуся, -чишся, Пр. Вператися, перечитись, не погоджуватись з кимсь, протидіяти чомусь.

піперчний, -на, -не, Пр. Впертий, неуступчивий.

піпка, -кы, ж. Пт. Люлька.

пірат, рата, ч. Рс. 1. Морський розбійник, грабіжник. 2. Кличка собаки.

пір'ячко, -ка, с. Пр. Пір'ячко. *Змениш.* - *пестл.* до пір'я.

пісок, -ску, ч. Пт. Пісок; сипуча гірська порода.

пісонька, -кы, ж. Пр. Пісенька. *Змениш.* - *пестл.* до пісьня.

пісьня, -ні, ж. Пт. Словесно - музичний твір, призначений для співу.

пісний; пісний вар, ч. Св. Капусняк без сала.

післаня, -ня, с. Ол. Підстилка, підетілка.

пістрякы, -ків, мн. Вр. Прищі на вим'ї корови.

пістунка, -кы, ж. Пр. Жінка, яка доглядає дітей; нянька, опікунка.

пітора, числ. Сб. *Те саме, що* півтори.

пітораста, числ. Вр. Сто п'ятдесят.

піторак, -рака, ч. Пт. Прядиво, що має тридцять пасем.

піхота, -ти, ж. Вр. Фасоля, горох. - *Піша фасоля і піший горох тіж быват.*

пішва, -вы, ж. Пр. Наволочка на перину.

піше, присл. Ол. Пішки, власними ногами (*про спосіб пересування*).

пішковта, -ти, ж. Лз. Бісквіт - солодке пухке бездріжджове печиво (в *Закарпатті*).

плайстер, -тра, ч. Пт. Пласт; суцільний шар однорідної маси. - *Тета положила му на хліб плайстер масла, плайстер мармоляди, а на верха кластик сира.*

плакати, плакам і плачу, Пт. Плакати, лити сльози.

планета, -ти, ж. Св. Погода. - *Яка там планета буде гнеска?*

планний, -на, -не, Пр. Поганий, марний; неродючий, невеликий. - *На выздоровління планна надія.*

планно, присл. Пр. *Присл.* до планний.

планник, -ника, ч. Пр. Негідник; нероба, поганий робітник.

планниця, -ці, ж. Пр. 1. Неврожайне поле. 2. *Жін.* до планник.

плаский, -ка, -ке, Пр. Без заглиблень, з рівною поверхнею.

пласкорізва, -бы, ж. Пр. Містецтво вирізування на площині дерева, каменю, заліза, мармуру різних постатей: квітів, прикрас.

пласкоденний, -на, -не, Пт. Маючий плоске дно.

пласконіс, -носа, ч. Пр. 1. Людина з плоским носом. 2. Птах, що має плоский дзьоб.

пластечкы, -ків, мн. Лз. Картопляні скибки випечені на плиті.

пластун, -туна, ч. Пр. Пластун, скаут; член молодіжної шкільної організації в капіталістичних країнах.

платанка, -кы, ж. Пн. Саморобні санчата з дощок.

платва, -ви, ж. Св. Стінова балка, що на неї кріпляться крокви.

платня, -ні, ж. Пт. Платня; платіж, заробітна плата; заробіток.

платок, -тка, ч. Вр. Піятно, пляма. - *Білы платкы на убраню.*

платочистий, -та, -те, Вр. Плямистий.

плахта, -ти, ж. Пн. Рядно, простинь.

плаца, -ци, ж. Пр. Оплати праці. - *Яка праця, така плаца!*

плацяти, -цям, -цяш, плацят, Пр. Плакати (*здрібн. до дитини*).

плащенниця, -ці, ж. Сб. Плащаниця.

плащовий, -ва, -ве, Пр. Призначений для виготовлення плащів.

плачений, -на, -не, Пт. Винагороджений за працю або за предмет.

плесканка, -кы, ж. Пр. Сплющена грудка сиру.

плести, плету, -теш, Пт. Виготовляти що-небудь плетінням, переплітанням.

плетва, -ви, ж. Рс. Кінцівка у риб, що служить їм для плавання.

плетений, -на, -не, Пт. *Дієпр. нас. мин. ч. до плести.*

плечо, -ча, с. Пр. Плече.

плетінка, -кы, ж. Пт. Хустина виплечена із високоякісної шерсті.

пліш, пліши, ж. Пр. 1. Кільце виголене на вершку голови у польських католицьких ксьондзів. 2. Голе місце між збіжжям.

плєбанія, -нії, ж. Сб. Парафія католицького священника; сільський церковний уряд.

плєбей, -бея, ч. Пр. Назва людини неаристократичного походження.

плєврит, -риту, ч. Пр. Запалення плеври, що супроводиться кашлем, підвищенням температури, болями вбоку.

плесо, -са, с. Пр. Плесо; ділянка річки з спокійною течією.

плєцак, -цака, ч. Пн. Рюкзак, наплечник.

плыт, -ту, ч. Вр. Плот; збитий або зв'язаний з дерев засіб для плавання.

плиткіст, -кости, ж. Пр. Мілкість, поверховість.

плыткый(-кі), -ка, -ке, Пр. Неглибокий, мілкий. - *Мам плыткы і глыбокы тарелі.*

плытко, присл. Пт. Мілко, неглибоко. - *В тім місци плытко, й можна сьміло перейти през ріку.*

плытняк, -няка, Пр. Порода каменю, що легко ділиться на плити.

пліва, -ви, ж. Пр. 1. Діафрагма в організмі людини або тварини. 2. Тонка оболочка в тваринному організмі.

плідник, -ника, ч. Св. 1. Маточка у квіткових рослин. 2. Самець, від якого народжується потомство.

плінити, пліню, -ниш, Вр. 1. Полонити. 2. Знущатися.

пліса, -си, ж. (*гуфрована спідниця*), Пт. Спідничка зібрана у дрібні складки і добре заправована; плісе.

плісувати, -сую, -суєш, Рс. Укладати в складки тканину і загладжувати їх.

плішка, -кы, ж. Пр. Дитяча ігра, яка полягає в підкиданні і вибиванні в поле невеликої плішки.

плісьнь, плісьні, ж. Пр. Плісень; пухнастий наліт мікроскопічних грибків на гниючих предметах.

плісьнява, -ви, ж. Пр. *Те саме, що плісьнь.*

плісьнявий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до плісьнь.*

плісьнявіти, плісьнявіє, Пр. Покриватися плісенню.

пловая, -вой, ж. Вр. Пловая; кличка блідо-жовтої корови.

пловий, -ва, -ве, Пр. Сіро-жовтий, блідо-жовтий.

плодний, -та, -те, Вр. Плодовитий.

пломін, -мени, Пр. Полум'я, пломінь.

плотар, -таря, ч. Св. Плотар; робітник, який працює біля плотів.

плуговий, -ва, ве, Св. *Прикм. до плуг.*

плужок, -жка, ж. Рс. *Зменш. - пестл. до плуг.*

плювачка, -кы, ж. Пр. Плювальниця.

плювок, -вка, ч. Пр. Виплюнутий згусток слини; мокротиння.

плюгавити, -гавлю, -виш, Пр. Робити брудним, нечистим; оскверняти, поганити.

плюскатися, плюскома, Пт. Рухатися в воді з плюскотом. - *Риба плюскат ся в воді.*

плюсканя, -ня, с. Пт. *Дія за знач. плюскатися.*

плюта, -ти, ж. Пр. Негода, дощ з вітром: дощ і сніг.

плюшовий, -ва, ве, Пр. Плюшевий; зроблений з плюшу.

плюскевка, -кы, ж. Пр. Кнопочка, вид цвяхів з широкою головкою.

плюха, -хы, ж. Пр. *Те саме, що плюта.*

плютон, -тона, ч. Пр. Відділ солдат; рота в польському війську.

плютоновий, -ва, -ве, Пр. Ротний.

плюца, -ців, мн. Рс. Легені.

плайстер, -тра, ч. (паястер, -тра), Пр. 1. Стільник меду. 2. *Те саме, що плайстер.* 3. Лікарський пластир.

паястерок, -терка, ч. Пр. *Зменш. - пестл. до плайстер, паястер.*

паякат, -ката, ч. Пр. Плакат, лозунг.

паякати, паякам, -каш, Пр. Прицмокувати під час (їжі) жування.

паян, паяну, ч. Пр. 1. Креслення, що відбиває в певному масштабі площу, споруду, предмет. 2. Задум, проект, що передбачають розвиток чогось.

паянеризм, -ризму, ч. Рс. Теорія і практика керування планерами.

паянериста, -ти, ч. Рс. Планерист, пілот планера.

паянета, -ти, ж. Пр. Планета, небесне тіло.

паянтати, -там, паянташ, Вр. Незрозуміло говорити, заплутувати.

паянтатися, паянтама, Вр. Плянтатися, іти повільно, плянтаючи ногами; вештатися, крутитися за чимсь на місці.

паянтатор, -тора, ч. Пт. Власник плянтації.

паянтація, -ції, ж. Св. Велике господарство в Америці, в якому вирощують спеціальні технічні культури.

паянтро, -ра, с. Пр. 1. Чердак. - *В стодолі на паянтрі тримають сіно, солому.* 2. Поверх будинку. - *Мій брат мешкат на четвертому паянтрі.* (на п'ятому поверсі).

паянчитися, паянчуся, Пн. Крутитися, замотуватися.

паянувальниця, -ці, Рс. Жінка, яка займається плануванням.

паянуваний, -на, -не, Рс. Планований.

паясати, паясам, -саш, Пн. Танцювати, скакати. - *Риба паясат з воді.*

паяск, -ку, ч. Пт. Плеск.

паясканя, -ня, с. Пт. *Дія за знач. паяскати.*

паятина, -ни, ж. Пр. Платина, благородний метал.

паяскати, паякам, -каш, Пт. Рахуючись, видавати плескіт.

паяскіт, -коту, ч. Пт. Плескіт.

паяскотати, -кочу, -чеш, Пт. Плескотати.

паяскатий, -та, -те, Пр. Який не має заглиблень і підвищень; з рівною поверхнею: приплюснутий, сплющений.

паястер, -тра, ч. Пт. *Те саме, що плайстер.*

паястика, -кы, ж. Рс. Пластика.

паястеліна, -ни, Рс. Пластилін; в'язка маса для ліплення.

паястеліновий, -ва, -ве, Пр. Зроблений з пластиліну.

платформа, -ми, ж. Пр. Рівна підвищена площадка.

пляц, пляцу, ч. Пр. Площа, місце, базар. - *Зроб мі пляц.*

плячок, -цка, ч. Пр. Коржик.

пляцове, -вого, с. Пр. Оплата за місце на базарі.

пляцкуватий, -та, -ге, Пт. Круглий і приплюснутий, у формі коржика.

пломба, -бы, ж. Св. 1. Заборонний знак на зачинених дверях вагонів, приміщень, на машинах, приладах. 2. Речовина, якою закривають отвір у зіпсованому зубі.

пломбуваний, -на, -не, Пт. *Дієпр. пас. мин. ч. до* пломбувати.

пломбувати, -бую, буєш, Пт. 1. Запечатувати що-небудь накладаючи пломбу. 2. Класти в зуб пломбу.

пльонтро, -ра, с. Пн. Поверх будинку.

пльотка, -кы, ж. Пт. Плітка; чутка, що не підтверджена фактами.

пльоткар, -каря, ч. Пт. Пліткар; той, хто займається плітками.

пльоткарка, -кы, ж. Пт. *Жін. до* пльоткар.

пльоткарство, -ва, с. Ол. Наклеп, плетунство, розпущення пліток.

пльоткувати, -кую, -куєш, Ол. Розпускати плітки.

пняк, пняка, ч. Пр. 1. Пень, колода, стовбур. 2. Вулик. - *Пняк пчіл* (вулик з бджолами); *Карчувати пнякы* (викорчувувати пні).

пнячок, -чка, ч. Пр. Пеньок.

по, прийм., з місц. і знах. відмінками. по... в сполученні з словами стає префіксом, який надає словам нового або відтінку нового значення слів. Слова з префіксом по... в своїй більшості мають те саме значення, що й в українській літературній мові, і відрізняються від неї тільки місцем наголосу, напр.: *побабчений, побабчитися, побавити, побавитися, побазгранний, побазграти, побаранілий, побекати, побесідувати, побігати, побідкатися, побій, побілений,*

побілювати, побілюватися, побільшений, побільшуватися, побільшити, побільшитися, побільшуючий, поблажливий, поблажливість, поблискувати, поблис-куючий, поблиднути, поблякнути, побо-лювати, поборений, побоюватися, побратаний, побратим, побренькати, побренькувати, побридитися, побризкати, побризкатися, побринькувати, побудливий, побулькувати, побусурманитися, побавити, побавитися, поважити (на вазі), поварений, повбиваний, поведений, повезений, повезти, повелителька, повернений, повернутий, по-весільному, повести, повестися, по-вечеряти, повзати, повзти, повздож, повибиваний, повивалювати, пови-вірчувати, повидавлювати, повидираний, повидіти, повидовбувати, повиїдати, повицьовувати, повиколюваний, повико-лювати, повикогуваний, повикорінювати, повикохувати, повикошувати, повикрес-лювати, повикручуваний, повикручувати, повикурювати, повилазити, повиламувати, повиломлюваний, повилуплюватися, пови-мазувати, повиманювати, повиливаний, повимінюваний, повимітаний, повимор-ювати, повиморюватися, повимотувати, повимочувати, повимоцувати, повинянь-чувати, повиорювати, повипалювати, повипарювати, повиписувати, повипи-тувати, повиплачувати, повиплітуваний, повиплювати, повиплювати, повипрос-товуватися, повипростовувати, повира-ховувати, повирізуваний, повирізувати, повироблюваний, повирубувати, пови-роцувати, повиряджувати, повиряджу-ватися, повисаджувати, повиселювати, повискакувати, повискубувати, повислу-жуватися, повиשמкувати,

пови́совува-тися, пови́стрілювати, подво́ювати, подво-юва́тися,
 пови́стромлювати, пови́стругувати, поденци́на, подержати́,
 пови́сушувати, пови́ти-каний, подержати́ся, подзенькувати́,
 пови́тісувати, пови́точувати, подзво-нювати́, подзенькати́,
 пови́точуваний, пови́труювати, подзьобува́ти, подибати́,
 пови́тягу-ваний, пови́тягувати, подичаві́ти, поділений, поділка́,
 пови́ходжува́ти, пови́ходити, поділюваний, подіяти́, подмухати́,
 пови́холоджува́ти, пови́хоп-лювати, подоважува́ти, подоварювати́,
 пови́ціджува́ти, пови́черпувати, подоварю-ва́тися, подовбаний́,
 пови́чісувати, пови́шиваний, подовжені́й, по-довжити́, подоляќ,
 пови́щерб-лювати, пови́щипуваний, по-домашньо́му, по-дописува́ти,
 повіда́ний, повідо́мити, подорож́, подруга́, подумати́,
 повідомлені́й, повідомля́тися, подумува́ти, подуше́чка, подуше́ний,
 повіри́ти, повіси́ти, пові́стяр, пові́т, по-дякува́ти, поет́, поєднати́ся,
 пові́троохолоджува́ч, поєднаний́, поєднува́ти,
 пові́троочищува́льний, пові́шаний, поєднува́тися, пожа́дливо,
 пові́шати, пові́шений, пові́яти, пожа́дливі́й, пожалува́ти,
 пові́ятися, повкопува́ний, пожа́луваний, пожа́лува́тися,
 повкопува́ти, повкрива́ний, пожсва́лений, пожсва-влюва́ти,
 повлази́ти, повлежува́тися, пожсва́лено, пожсва́вити, по-
 повмазува́ти, повмива́ний, жсва́люва́тися, пожсва́ртувати́,
 повмуровува́ти, повнаджува́тися, жи-ле[...], пожсва́влювати́,
 повнісі́нько, повнові́ковий, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 повноси́ти, повнурюва́тися, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 поводи́ти, повести́, поводи́тися, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 поволе́нькы, поворо́т, повписува́ти, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 повпиха́ти, повса́джувати, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 повскакува́ти, повто́р, повто́рений, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 повто́рюваний, повто́рюваня́, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 повто́рю-вати, повходи́ти, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 повчі́плюва́тися, повшива́ний, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 пов'язаний́, пов'язува́ти, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 пов'язува́тися, пов'яну́ти, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 пога́вкати, пога́вкувати, пога́нити, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 пога́ньблений́, пога́шений, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 пога́бельний, пога́кува́тися, пога́иркати, пога́иршати́, пога́иршувати́,
 пога́иршувати́ся, пога́ладити́, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 пога́ладшати́, пога́гніва́тися, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 пога́джені́й, пога́джува́ти, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 пога́джува́тися, пога́йти, пога́йти́ся, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 по-га́йдува́ти, пога́йдува́тися, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 пого́лос, пого́лубити́ся, пого́рбитися́, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 пого́рдливо, по-горо́джені́й, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 погребати́, погрожува́ти, погро́м, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 погрюкува́ти, погублений́, погур-кати́, погуркува́ти, погупити́, по-
 дава́льниця́, пода́влений, пода́ний, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 подаруно́чок, податли́вий, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,
 подвигати́, по-дво́єний, подво́їти, жи-ле[...], пожсва́влюва́тися, пожсва́влювати́,

позакуплювати, позакурувати, поздоровкати, поздоровкатися,
 позакутувати, позалагоджувати, поздо-ровлений, поззеленений,
 позалазити, позалажувати, позискувати, позивний, позитив,
 позалежу-ватися, позаливаний, позитивізм, позір, позлазити,
 позализувати, по-заліплюваний, позламувати, позлежуватися,
 позаліплювати, позаляпувати, позливаний, позлиувати,
 позамазуваний, позамазувати, позліплювати, позлущуватися,
 позама-зуватися, позаматковий, позмінювати, позморщу-вати,
 позамиканий, позамінювати, позмотувати, позмочувати, по-
 позамішувати, позаморо-жувати, познайомити, познайомитися,
 позамотувати, позамулювати, познайомлений, познакомити,
 позамулюватися, позамуровувати, позначений, позначити, позначувати,
 позаму-чувати, позаносити, позносити, позношувати,
 позаорювати, позпаковувати, позношуватися, позолочений,
 позапалювати, позапас-куджувати, позолочувати, позриваний,
 позапечатувати, позапинаний, позрзувати, позрощувати,
 позапираний, позаписуваний, позррбувати, позсаджувати,
 позаписувати, позапізнюватися, позскакувати, позціджувати,
 позаплакуватися, позапла-чувати, позчїплювати, позшиваний, по-
 позаплітуваний, позаплямлювати, поішому, показувати, покашлювати,
 позаповнювати, позапроваджувати, покаламутити, покапати,
 поза-прошувати, позарівнювати, покалічити, покалічений,
 позарошу-ватися, позарубувати, покалічитися, покаляний, по-
 позасаджувати, позасиланий, караний, покаркати, покатоличити,
 позасинювати, позасіюваний, по-кашляти, покаятися,
 позаслинювати, позаслонюваний, поквапитися, поква-кати,
 позасма-жувати, позасмажуватися, поквасити, покільчений, покінчений,
 позасмалюва-ти, позасмалцьовувати, покладений, покладкы, покладливий,
 позасмоктувати, позасмучувати, покла-нятися, поклацати, поклейти,
 позасновувати, позасову-вати, поклепаний, покликати, покликаний,
 позасолювати, позаспокоювати, покліпати, покляк-нути, покняжити,
 позастелювати, позастоюватися, козачитися, покоїти, покоїтися,
 позастрі-лювати, позастругувати, поколений, поколотий, поко-паний,
 позастуджува-тися, позасукувати, покорений, покоробити, по-
 позасушувати, позатиканий, корочений, покорчити, покотистий,
 позатираний, позатримувати, поко-шений, покошлатитися,
 позатуляний, позатягуваний, покошитувати, покрадений,
 позафарбо-вувати, позаховувати, покрапати, покрашений, покраяний,
 позаходити, по-зачитуватися, покраяти, покреслити, покрив-
 позашиваний, позашморгу-вати, джений, покривдити, покривлений,
 позашипальовувати, позашиплювати, по-крикувати, покрій, покріпачений,
 позбавлений, позбиваний, покріпачити, покріплений,
 позбуджувати, позбуджуватися, покровителька, покроєний,
 позвалювати, позварю-вати, покроплений, покрохмалити,
 позвішуваний, позвішувати, покручений, покрякати,
 звіювати, позводити, позвозити, покуйовдити, поку-курікати,
 позволити, позв'язувати, покулитися, покупний, покусаний,
 позголювати, позгорблю-ватися, покутувати, покучерявлений, полага-
 поздавлювати, поздираний, полагджений, полагодити, полакомитися,
 поламаний, полапатися, полатаний,

полегшати, полегшити, полежалий,
 по-ливаний, поливний, полискувати,
 полискуватися, полишений,
 пліклініка, поліп, поліплений,
 поліпшати, поліпшити,
 пліпшуватися, поліпшувач, політ,
 політика, полічений, пловлений,
 пологовий, положений, полон,
 полуплений, полуцити, полюблений,
 полювач, полядвця, поляпаний,
 поляпати, поляскувати, помазаний,
 помазатися, помазок, помазати,
 помащений, помекати, поменшати,
 помережати, померкнути,
 помешканя, помийниця, помилуваний,
 поми-лувати, помиршавіти,
 помислити, помі-ряний, поміряти,
 помірятися, помісячно, помісячний,
 помішаний, поміщений, поміщання,
 помножений, помножити,
 помножуватися, помовчати,
 помолодшати, помолотий,
 поморений, поморожений,
 поморозити, поморочити,
 поморцити, помочений, поміряти,
 помучений, помучити, помучитися,
 пом'якшати, пом'якшений,
 пом'якшуватися, понаби-ваний,
 понаварювати, понавішаний, пона-
 вішуваний, понаводити, понавозити,
 по-нав'язувати, понагодовувати,
 понагоро-джувати,
 понаготовлювати, понадіваний,
 понадіятися, понадаровувати,
 понадко-лювати, понадкраювати,
 понадкушувати, понадламувати,
 понадломлювати, понадо-ювати,
 понадпилювати, понадписувати,
 понадрізувати, понадрубувати,
 понадру-ковувати, понадтісувати,
 поназбирувати, поназначувати,
 поназносити, понаїхати,
 понаквашувати, понаклеювати,
 понако-лювати, понакопувати,
 понакочувати, понакошувати,
 понакреслювати, понакру-чувати,
 понакурювати, поналагоджувати,
 поналазити, поналамувати,
 поналиваний, поналіплювати,
 понамазувати, понама-льовувати,
 понамащувати, понамінювати,
 понамо-щувати, понамолювати,
 понамолювати, понамолювати,
 понамосити, понапалювати,
 понапаскуджувати, понапи-суваний,
 понаписувати, понапліджувати,
 понаповнювати, понапоювати,
 понара-ховувати, понарізувати,
 понароблювати, понароджувати,
 понаряджувати, понаса-джувати,
 понасіювати, понасмажувати,
 понасмичувати, понасовувати,
 понасо-лювати, понаставлювати,
 понастро-млювати, понастроювати,
 понастругу-вати, понасуплюватися,
 понасушувати, понатикувати,
 понатомдюватися, пона-трушувати,
 понатягувати, понаучувати,
 понафарбовуватися,
 понахмурюватися, по-наховувати,
 понаходити, понаціджувати,
 поначитуватися, поначіплюватися,
 понаши-ваний, по-нашому,
 поневолений, поне-волювати,
 поневолювач, понижаючий,
 понишпорити, понищити,
 понівечити, по-новлений,
 поновлювати, поносити, поно-шений,
 понтон, понукувати, понурити,
 понюхати, понякати, понятливий,
 пооббиваний, пообважувати, пообва-
 лювати, пообвішуваний,
 пообвіювати, пообв'язувати,
 пообголювати, пообгоро-джувати,
 пообдаровувати, пообдираний,
 пообдурювати, пообідати,
 пообкопувати, пообкошувати,
 пообкроплювати, пообкру-чувати,
 пообкурювати, пообкутувати,
 пообкушувати, пооблазити,
 пообламувати, пооблатувати,
 пообліплюваний, пооблуплю-вати,
 пообляпувати, пообмазувати,
 пообмальовувати, пообмащувати,
 пооб-мінювати, пообмолочувати,
 пообмотувати, пообмуровувати,
 пообносити, пообню-хувати,
 пообпалювати, пообпарювати,
 пообпилювати, пообписувати,
 пообпо-лювати, пообпоювати,

пообрізувати, пооброблювати, поід-голювати, поідгоювати,
 пообрублювати, пообру-бувати, поіддурювати, поідклеювати,
 пообсаджувати, пообскубувати, поідкопувати, поідкру-чувати,
 пообсмалювати, пообсмолювати, поідкурувати, поідмазувати,
 пообсно-вувати, пообстругувати, поідмащувати, поідмочувати,
 пообсушувати, пообтиканий, поідпалу-вати, поідписувати,
 пообтісуваний, пообті-сувати, поідпоювати, поідрізувати,
 пообточувати, пообтріпувати, поідрублювати, поідрубу-вати,
 пообтрушувати, пообтягувати, поідсаджувати, поідсушувати,
 пообходити, пообшарпувати, поідходити, поідчищувати, поід-
 шиваний, пообшкрябуваний, поішиваний, поплакати, поплачений, по-
 пошпадіювати, пообшчу-кувати, плетений, поплисти, поплічниця,
 пообгороджувати, поогороджу- поплутаний, поплутати,
 вати, поодламувати, пооднаходити, поплутатися, поплюскатися,
 поодписувати, поодружуватися, поплямлений, поповзти, поповнений,
 поодо-дити, поодціджувати, поповнити, поповнювати,
 поодурювати, поодчіплювати, попоморочитися, попомучити,
 пооженьювати, поойкати, поправлений, поправитися,
 поописувати, поосаджувати, поприбиваний, попроводити,
 пооскалю-ватися, поосмолювати, попривозити, поприв'язувати,
 поосушувати, поотруювати, поприду-мувати, поприклеювати,
 поохкати, поохкувати, попадати, поприколювати, поприкорочувати,
 попанькати, попарений, попарити, поприкочувати, поприкрашувати,
 попахкати, поперебиваний, попере- поприкручувати, поприлазити,
 ревішувати, попереводити, попере- приліплювати, попримазувати,
 в'язувати, поперегороджувати, поприма-нювати, поприносити,
 попе-реджувати, попередниця, поприпалювати, поприпасовувати,
 попереіначувати, поперекопувати, поприпинаний, поприпи-сувати,
 попереркошувати, попере-кроювати, поприроблювати, поприскакувати,
 поперекручувати, поперелазити, поприскати, поприсмалювати,
 попереламувати, попереломлювати, поприсо-лювати, попристосовувати,
 попере-мінювати, поперемішувати, по-пристроювати, поприсуджувати,
 попере-молочувати, поперемотувати, попричалуватися, поприходитьи,
 поперенаджувати, попереносити, попричищувати, попричісувати,
 попереорю-вати, поперепалювати, попришиваний, попришипи-лювати,
 поперепилювати, попереписувати, поприщеплювати, поприщитися,
 попереплачувати, по-переплутувати, поприщулюватися, поприбувати,
 поперерізувати, попере-роблювати, попробу-джувати, попроводити,
 поперерубувати, попере-са-джувати, попровалювати, попроколювати,
 поперерсіювати, попере-ска-кувати, попрокопувати, попрола-зити,
 попере-смажувати, попере-соло- попроломлювати, попромінювати,
 джувати, попере-солювати, попере- промочувати, попроорювати,
 сушувати, попереучувати, попере-хы- попропо-лювати, попрориваний,
 люватися, попереходити, попрорізувати, попророщувати,
 поперечити, попечений, попирскати, попросвердлювати, по-простому,
 попискувати, пописувати, попихачка, попросту, попрочитувати, по-
 попячити, поід, поідбиваний, попрятати, попсуватися, попудрити,
 поідважувати, поідводити, попухнути, попутати, попутниця,
 поідв'язувати, поідгодовувати, пора, порадити, порадиця,

порадувати, поражений, поранений,
 поранити, поранитися, порайти,
 порайтися, порваний, порепаний, по-
 ривчастий, порикувати, порипати,
 порів-нювати, порівнюватися,
 порідшати, порізаний, порізати,
 породжувати, поро-дистий,
 порожняк, порожньо, порозбиваний,
 порозбираний, пороз-бужувати,
 порозбуркувати, порозва-жувати,
 порозвалювати, порозвішаний,
 порозвішати, порозвішувати,
 порозводити, порозвозити,
 порозв'язувати, порозго-роджувати,
 порозгублювати, пороздзво-нювати,
 пороздираний, пороздмухувати,
 пороззуваний, порозказувати, пороз-
 кладаний, порозкладувати,
 порозклеювати, порозколювати,
 порозкопувати, порозкри-ваний,
 порозкутувати, порозлазитися,
 порозламувати, порозливаний,
 порозля-пувати, порозмазувати,
 порозмальовувати, порозмішувати,
 порозміщувати, порозмно-жувати,
 порозмотувати, порозмочувати,
 порозносити, порозорювати,
 порозпа-ковувати, поро[з]палювати,
 пороз-печатувати, порозпилювати,
 порозпи-люватися, порозписувати,
 порозписуватися, порозпитувати,
 порозпліскувати, порозплу-тувати,
 порозпорювати, порозпорюватися,
 порозпукуватися, порозріджувати,
 пороз-різувати, порозсаджувати,
 порозсідлувати, порозскакуватися,
 порозстрілювати, пороз-тринькати,
 порозтріпувати, пороз-трушувати,
 порозтягувати, порозумін-шати,
 порозхлюпувати, порозхлюпуватися,
 порозходитися, порозхристуватися,
 пороз-чепірювати,
 порозчепірюватися, пороз-чісувати,
 порозшукувати, порок, порости,
 порохнявіти, порохно, пороховий,
 порошок, порпати, порпатися,
 порскати, портрет, портфель,
 порубаний, порум'янити, порухати,
 поручителька, поручительство,
 поручкатися, порушити,

порушуватися, порцеляновий,
 порядненкый, рядочок,
 посаджений, посадочний,
 посватаний, посвататися, по-
 свинячому, посвоячений, посвоячити,
 посвячувати, посередництво,
 посередниця, посередничати,
 посивіти, посигналити, посилений,
 посилити, поси-лочка, посилювати,
 посилювач, посиніти, посипаний,
 посипати, посипатися, посів,
 посідач, посідки, посіпати,
 посіпуватися, посічений, посіяний,
 посіяти, посіятися, поскакувати,
 поскалити, поскалічувати,
 поскаржитися, поскиглити,
 поскінчувати, поскладаний,
 поскладувати, посклеювати,
 посклеюватися, посколювати,
 поскоро-чувати, поскорчувати,
 поскорчуватися, поскочувати,
 поскочуватися, поскошувати,
 поскрипувати, поскрібок,
 поскручуваний, поскручувати,
 поскубати, поскубувати, послабити,
 послаблювати, посланий, по-
 слинити, послугач, послугоувати,
 полу-жливий, посмажитися,
 посмикати, посьмішкуватися, посол,
 посолений, посолоджений,
 поспалювати, посписувати,
 посплачувати, поспродувати,
 постав, поставити, поставитися,
 поставицик, постаріти,
 постарітися, постелений,
 постискувати, постоявати,
 постояти, пострілювати,
 постріїти, поструганий,
 постулювати, поступка,
 постягувати, по-суватися, посунути,
 посушливий, посхва-чуватися,
 посходити, потарабанити,
 потверджувати, потвердити, по-
 твоєму, потворище, потермосити,
 потискувати, потиснути, потовкти,
 потовчений, по-товцати,
 потолочити, потоплений,
 поточений, потрачений,
 потратити, потривожити,
 потриманий, потріскати,

потріскатися, потроєний, потроювати, потуманити, потурчитися, потягнений, потягуватися, потьопати, потьохкати, поутверджувати, поутворюватися, поуте-плюватися, поутримувати, пофиркати, пофоркати, похапливий, похвала, похвалю-вати, похлипати, похлюпатися, похню-питися, похований, походити, похорон, поцмокати, поцьомати, почапати, почухувати, поширити, поширтати.

побивач, -вача, ч. Рс. Прилад для набивання обручів на бочку.

побивачка, -кы, ж. Ол. *Те саме, що побивач.* - Побивачком набивають обручы.

побивати, -бивам, -ваш, Ол. 1. Побити, вибити. 2. Крити, накривати, покривати, покрити хату.

побити, поб'ю, -б'єш, Пт. Див. побивати. - *Побили-зме хыжу гонтами.*

побірниці, -бірниць, мн. Вр. Конопляний пилок.

поблажати, -лажам, -жаш, Пт. Ставитися поблажливо, потурати, не вимагати.

поблазнувати, -ную, -нуєш, Пт. Подуріти, попустувати.

побости, -бодеш, -де, Ол. Побити рогами. - *Корова го побола.*

побратися, -беремєся, Вр. Поженитися. - *Побралися* (рівні майном); *Він собі ю взяв* (він багатий); *Він до неї пристав* (він бідний); *Обоє ся спутали* (бідні обоє).

поброїти, -брою, -роїш, Пт. Накоїти щось лихе. - *Поброїли дуже на гостині в кума.*

побурити, -бурю, -риш, Вр. Порити, поруйнувати. - *Побурят свині компері.*

повазник, -ника, ч. Пр. Хлібець для колядників або гробаря. - *Ци був юж гробар за повазником?*

повала, -ли, ж. Пн. Стеля. - *На повалі вісит лямпа.*

повариювати, -риюю, -юєш, Ол. Побожеволіти, попустувати.

поваляти, -валям, -ляш, Пр. Забруднити, заялозити. - *Поваляв єс кошелю, то треба ю выпрати.*

повая, -вой, ж. Вр. Біла корова.

повекшаня, -ня, с. Ол. Збільшення.

повекшити, -векшу, -шиш, Ол. Див. повекшувати.

повекшувати, -шую, -шуєш, Ол. Збільшувати, збільшити.

повкшуючий, -ча, -че, Ол. Побільшуючий. - *Повекиуюче шкло.*

повересло, -ла, с. Пр. Повересло. - *Треба вывезти на поле штырі копы повересел.*

повыже, присл. Ол. Вище.

повід, -води, ж. Рс. Повінь, повідь. - *Замулила мі повід поле.*

повід, -води, ч. Рс. Причина. - *З поводу хворобы не був єм на процесі.*

повідати, -відам, -даш, -дат, Сб. Розказати про щось, повідомити. - *А дам я ти сто овец, Не повідай, же я йому отец. (н. п.).*

повіджиня, -ня, с. Ол. Вислів, речення, поговорка.

повідкы, -водок, мн. Вр. Поводи.

повіз, -возу, ч. Пр. 1. Полиця у плузі. 2. Фаєтон, повозка.

повіншувания, -ня, с. Пт. Побажання, поздоровлення, вітання.

повіншувати, -шую, -шуєш, Пт. Побажати, поздоровити, привітати. - *Повіншуєш мі дашто на Новий рік?*

повікы, повік, мн. Вр. Вії.

повісмо, -ма, с. Пт. Очищений льон у зв'язці.

повісняне полотно, с. Пт. Дригий сорт льняного полотна.

повісти, повім, повіш, повіст, повіме, -вісте, -відят, Пр. Казати, сказати, розказати. - *Най мі лем правду повіст!* - *Повісте ци-сте здравы?* (розкажіть, чи ви здорові? - форма привітання в хаті).

повлечи, -лечу, -чеш, Ол. Поволокти.

повлечися, -лечуся, -чешся, Ол. Потягтися, потаскатися, поволоктися.
- *Він повлюк ся за мною.*

повлікати, -лікам, -каш, Пт. Надівати, покривати. - *Навлікати заголовок.*

поводжия, -ня, с. Рс. Успіх, поводження. - *Ма дівча поводжия меджи парібками.*

поводитися, -водиться, Рс. Житися, вестися. - *Як ся ти поводит?*

поворот, -роту, ч. Рс. Поворот, звернення в сторону або назад.

повхатий, -га, -те, Св. Волохатий.

повияти, -виям, -яш, Гж. Оповити.

повияч, -яча, ч. Гж. Пояс для обмотування, обмотка.

пов'язини, -в'язин, мн. Вр. Обряд пов'язування молодої.

погаджатися, -гаджамся, -джащся, Вр. Погоджуватися. - *Я ся з тим не погаджам, документа не підпишу.*

погандлювати, -люю, -люєш, Пр. Поторгувати. - *Як-сте гнеска погандлювали?*

поган, -гана, ч. Пр. Недовірок, поганий (*лайл. слово*). - *Які з тебе поган, нич ти не вірю.*

поганин, -нина, ч. Пр. Людина, яка вірує в багато богів, нехристиянин.

погарик, -рика, ч. Гж. Келих, чарка.

погаричок, -чка, ч. Гж. *Змениш. - пестл. до* погарик. Чарочка.

погарувати, -рую, -руєш, Ол. Тяжко попрацювати.

погварити, -гварю, -риш, Ол. Погомоніти, побалакати. - *Ходте ту, та си погвариме дакус.*

погоблювати, -люю, -люєш, Пт. Обстругати струганком, постругати.

погласкати, -ласкам, -каш, Ол. Погладити рукою.

поглибити, -лублю, -биш, Рс. Поглибити, зробити глибшим.

поглиблений, -на, -не, Ол. *Дієпр. нас. мин. ч. до* поглибити.

поглибління, -ня, с. Рс. *Дія за знач.* поглибити.

поглиблювати, -люю, -люєш, Рс. Робити глибшим, поглиблювати.

поглиблювати, -лублям, -ляш, Рс. *Див.* поглиблювати.

поглядати, -лядам, -даш, Вр. Пошукати.

поімати, -імам, -маш, Св. Піймати, зловити.

по гнес ден, в знач. присл. Ол. По сьогоднішній день.

поговор, -вору, ч. Пт. Поговір.

погода, -ди, ж. Вр. Згода, погодження. - *Намавлат нас до погоды медже собом.*

погодивши, присл. Вр. Згодом, пізніше.

погодитися, -годжуся, -дищся, Гж. Помиритися.

погорелиско, -ка, ч. Пн. Пожарище, згарище, попелище після пожеги.

погорілець, -льця, ч. Пр. Погорілець.

погорінець, -нця, ч. Вр. *Те саме, що* погорілець.

пограбати, -рабам, -баш, Пр. Погромадити, заграбати (*сіно*).

погребати, -ребам, -баш, Ол. Похоронити, справити похорон.

погребовий, -ва, -ве, Ол. Похоронний.

погріб, -ребу, ч. Гж. Похорон.

погрібач, -бача, ч. Вр. Коцюба, кочерга, прилад для розгрібання жару.

погрібачка, -кы, ж. Ол. *Те саме, що* погрібач.

погонич, -нича, ч. Пр. Людина, яка поганяє коней при оранці.

погаданка, -кы, ж. Пр. Розмова, бесіда, гутірка, балачка.

по-газдівскы, Ол. По-хазяйськи, по-газдівському.

погальопувати, -пую, -пуєш, Ол. Пуститися галопом.

погзитися, погзится, Пт. Погедзатися.

поглупіти, -пію, -пієш, Пт. Подуріти, побешкетувати, зробити дурним.

погматвати, -матвам, -ваш, Пр. Поплутати, попутати, позмінювати, попереставляти без порядку.

погматватися, -матвамся, -вашся, Пр. Заплутатися, поплутатися.

погратулювати, -люю, -єш, Пр. Привітати, поздоровити.

погризмотити, -молю, -лиш, Св. Писати кривулями, понадряпувати пером.

погурбити, -гурблю, -биш, Пт. Поморщити, помяти, погнути.

под!, виг. Сб. Ходи!

под гев!, виг. Сб. Іди сюди!

подже гев!, виг. Вр. Іди же сюди!

под-ле!, виг. Ол. Ходи-но!

подте гев!, виг. Вр. Ідїть сюди!

подабатися, -дабамся, -башся, Сб. Подобатися, сподобатися.

податися, подамся, -дашся, Ол. Уродитися, удатися, бути подібним на вроду. - *Подався на свого вітця.*

подаруваний, -на, -не, Рс. Подарований.

подвигатися, -вигамся, -гашся, Рс. Надірватися при підніманні чоґо-небу[дь.]

подворец, -рця, ч. Ол. Подвір'я. - *На подвірци рубають дирва.*

подгалянин, -нина, Рс. Польський горянин з Подгаля (*Татри*).

по-дзядівскы, присл. Ол. Поддівськи, поґано, нездало.

подекади, присл. Пр. Подекуди, у деяких місцях.

поденок, -нка, ч. Вр. Стеля у стайні.

подзьоргати, -дзьорґам, -гаш, Ол. *Див.* подзьоргувати.

подзьоргувати, -гую, -єш, Ол. Подзьоргувати, пошарпувати.

подырдати, -дырдам, -даш, Ол. Побігти нездало.

подивачити, -вачу, -чиш, Ол. Похимерувати, почудити.

подівок, -вка, ч. Пт. Подол.

по-дівочкы, присл. Пр. По-дівочому.

подіждати, -діжду, -деш, Вр. Чекати. - *Подіждай ня!*

под ньов, Св. Під нею.

подобніший, -ша, -ше, Ол. Краший.

подоба, -бы, ж. Гж. Вид, вигляд.

подорожіти, -рожіє, Пт.

Подорожчати, стати дорожчим.

подорожний, -ного, ч. Пр. Подорожанин, мандрівник.

подорожниця, -ці, ж. Пр. *Жін. до подорожний.*

подражнений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до подражнити.*

подражнити, -ражно, -ниш, Пр. *Див.* подражнювати.

подражніня, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* подражнити, подражнювати.

подражнювати, -нюю, -нюєш, Пр. Впливати яким-небудь подразником на організм або окремиї орган; збуджувати інтерес, цікавість.

подражнюватися, -нююся, -нюєшся, Пр. Зазнавати впливу якоґо-небудь подразника.

подрапаный, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до подрапати.*

подрапати, -рапам, -паш, Пр. Зробити на чому-небудь подряпину, дряпнути; шкрябати по чому-небудь якийсь час.

подрапатися, -рапамся, -пашся, Пр. Подряпати собі що-небудь, покритися подряпинами; почати лізти куди небудь.

подріблений, на, -не, Пт. Подрібнений, розбити на дрібні шматки.

подрібляти, -ріблям, -ляш, Пт. Подрібнювати, розбивати на невеликі частини.

подріжнятися, -ріжнямся, -няшся, Пр. Покривлятися, кривлятися якийсь час; наслідувати чий-небудь рухи, зобразуючи їх в комічному світлі.

подрітувати, -тую, -туєш, Ол. Поскріплювати, постягувати потрісканий глиняний, скляний або камінний посуд дротом.

подрохотати, -хотам, -таш, Ол. Потрошити.

подружочка, -кы, ж. Пр. Подруженька.

подружотати, -там, -таш, Ол. Порозторощувати, поруйнувати.

подруцкати, -руцкам, -каш, Вр. Зім'яти, пом'яцкати.

подулок, -лка, ч. Ол. Спідня жіноча сорочка.

подушеньство, -ва, с. Вр. Церковне богослуження за душами померших.

поетизуваний, -на, -не, Пр. Поетизований.

поєден, -дного, ч. Вр. Поодинокий, усякий.

поєдиньчий, -ча, -че, Вр. Поодинокий, окремиий; які розміщені або зустрічаються рідко.

поєдинчо, присл. Пт. Поодинці, порізно, на певній відстані один від одного: рідко.

поєдний, -на, -не, Ол. Декотрий, деякий, поодинокий.

пожар, -жару, ч. Вр. Полум'я, яке охоплює і знищує все, що може горіти.

пожичати, -жичам, -чаш, Пр. Позичати; брати щось у борг у когонебудь.

пожичений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* позичати.

пожичка, -кы, ж. Пр. *Дія за знач.* позичати, позичити; позика.

пожичити, -жичу, чиш, Пр. *Див.* позичати.

пожичковий, -ва, -ве, Пр. Позиковий, позичковий.

пожовтявий, -ва, -ве, Ол. Жовтуватий.

позавчера, присл. Пт. Двадні тому назад; позавчора.

позавчерашній, -ня, -не, Пт. Позавчорашній.

позадувати, -дуваш, -ват, Вр. Замести снігом. - *За ніч позадуват вишиткы дороги.*

позавлони, присл. Пр. Позаторік.

позаклясний, -на, -не, Пр. Позакласний.

позапинати, -пинам, -наш, Ол. Позастібати; застібнути усе або багато чого-небудь.

позапинатися, -пинамся, -нашся, Ол. Позастібатися.

позапинаний, -на, -не, Ол. Позастібуваний.

позаран, присл. Пт. Позавтра, післязавтра.

позарани, присл. Рс. *Те саме, що* позаран.

позаочы, присл. Пр. Позаочі.

позбераний, -на, -не, Пр. Одягнений.

позбератися, -берамся, -рашся, Пр. Одягнутися, одягтися. - *Як ся позберам, то підеме на фестин.*

позапріганий, -на, -не, Гж. Запряжений.

позволіня, -ня, с. Ол. Дозвіл.

позвідатися, -відамся, -дашся, Рс. Спитатися; побачитися, навідатися.

поздравити, -равлю, -виш, Св. Поздоровити.

поздравляти, -равлям, -ляш, Св. Поздоровляти, вітати когонебудь.

поздравліня, -ня, с. Пт. Поздоровлення, привіт, привітання, уклін.

позерати, -зерам, -раш, Пр. Поглядати частенько, глядіти, заглядати.

позиция, -ції, ж. Рс. Позиція, положення.

позівнути, -зівну, -неш, Ол. *Див.* позівати.

позівати, -зівам, -ваш, Ол. Зівати недуже сильно, час від часу.

позір, -зору, ч. Гж. Погляд, увага.

позір; позір дати, Гж. Доглядати, доглянути.

позір; позір давати, Вр. Бути уважним, слідкувати.

позірка, -кы, ж. Вр. Увага. - *Не мам позірку, лем на нону гірку. (нар. пр.).*

познімати, -нимам, -маш, Рс. Познімати.

по-звірскы, присл. Пр. По-звірячому; подібно до звіра.

поімати, -імам, -маш, Пр. Піймати, зловити. - *Поімати злодія на ярмаку.*

по-інакше, присл. Св. По-інакшому.
поірджавілий, -ла, -ле, Пр. Поіржавілий.

поірджавіти, -віс, Пр. Поіржавіти.
покавалкувати, -кую, -куєш, Ол. Пошматувати.

покаль, присл. Рс. Поки, доки.
покарм, -карму, ч. Пн. Пожива, харчі.

поквілити, -вілю, -лиш, Вр. Засумувати.

покелавитися, -лавлюся, -вишся, Вр. Покривитися.

прокерешувати, -шую, -шуєш, Ол. Порізати, пошматувати, поранити. - *Але тя покерешували.*

покеруватися, -руюся, -руєшся, Пт. Розпорядитись своєю долею.

покыртавілий, -ла, -ле, Вр. Недорозвинений.

покій, -кою, ч. Пр. 1. Спокій. - *Дай мі покій, не заваджай мі!* 2. Кімната. - *В тім покою буде мешкала моя сестра.*

покілкувати, -кую, -куєш, Ол. Повбивати дерев'яні кілочки, поприбивати підшви кілочками.

покладок, -дка, ч. Св. Яйце, яке підкладають в гніздо курей, де вони повинні нестись.

поклон, -лону, ч. Пр. Поклін, уклін. - *За покуту зробив тридцет поклонів перед образами.*

покля, присл. Ол. *Те саме, що покаль.*

по-колеї, присл. Пт. По черзі, за чергою, по-порядку.

поконаний, -на, -не, Пр. *Діспр. пас. мин. ч. до* поконати.

поконати, -конам, -наш, Пр. *Див.* поконувати.

поконувати, -ную, -нуєш, Пр. Перемогти когось, перемагати, подолати; поборити, поборювати.

покошенка, -кы, ж. Рс. Скошена лука.

покуса, -си, ж. Рс. Спокуса.

покост, -косту, ч. Ол. Оліфа.

покостовий, -ва, -ве, Ол. Оліфовий, на оліфі. - *Покостова фарба.*

покостувати, -тую, -туєш, Ол. Покривати оліфою.

покосьявіти, -лявію, -вієш, (**покошлявити, -вію, -вієш**), Пт. Покоробити, поскривляти, повикривляти.

покошлявитися, -лявлюся, -вишся, Пт. Повикривлятися, попсуватися.

покрака, -кы, ж. і ч. Ол. Незграба, потвора.

покрыва, -ви, ж. Ол. Велика кришка.

покрывка, -кы, ж. Ол. *Змени.* - *пестл. до* покрыва.

покрытися, -рыю, -рыєш, Вр. Поховатися.

покрій, -рою, ч. Св. Покрій; модель, фасон, за яким виготовляють одяг, взуття.

покупчити, -купчу, -чиш, Ол. Поторгувати; купити або продати. - *Покупчили-сме си кус на ярмаку.*

покупчитися, -купчуся, -чишся, Вр. Поторгуватися.

покус, присл. Вр. Трохи, по-трішки. - *Він покус присилат нам пінязі.*

покусіцька, покусісерно, покусцьок, покусціцька, присл. Вр. *Змени.* - *пестл. до* покус. По-трошеньки.

покудлити, -кудлю, -лиш, Рс. Розчіхрати волосся, зробити кудли.

полагоджия, -ня, с. Пр. Полагодження.

поладніти, -нію, нієш, Ол. Погарнішати.

поладувати, -дую, -дуєш, Рс. Повантажити.

полазок, -зка, ч. Пт. Мала опяна в лісі.

полапати, -лапам, -паш, Пт. Половити, похапати, спіймати.

полапатися, -лапамся, -пашся, Рс. Спohватитися, розібратися.

поле гев!, виг. Ол. Ходи сюди! - *Ваньо, поле гев!*

полегойкы, присл. Рс. Легенько.

полекшати, -лекшам, -шаш, -шат, Пр. Полегшати, стати легшим.

полегота, -ти, ж. Пт. Полегшення.

поледиця, -ці, ж. Пт. Ожеледиця.

поливка, -кы, ж. 1. Ол. Суп, рідкий рубець. 2. Лз. Бульйон (*переважно курячий*).

полетіти, -лечу, -тиш, Ол. 1. Полетіти. 2. Побігти.

полечко, -ка, с. Пт. Поле, ділянка землі. - *Чиє-ж то полечко не оране?* (*нар. пісня*).

полициянт, -янта, ч. Пт. Поліцай. - *Ид до полициянта.*

полицман, -мана, ч. Ол. *Те саме, що* полициянт.

полиця, -ці, ж. Пр. 1. Велика полка на більший кухонний посуд, на горшки. 2. Бляха на плузі, яка регулює положення скиби при оранці.

поличка, -кы, ж. Пр. Полка на менший кухонний посуд (*тарільки, склянки*).

полігон, -гону, ч. Рс. Місце для військових вправ, стрільби.

поліруваний, -на, -не, Пр. Полірований.

пологий, -га, -ге, Вр. Похилый, спадистий, положистий.

полкнути, полкну, -неш, Рс. *Див.* поликати.

поликати, -ликам, -каш, Рс. Глотати, глотнути; пропускати щось через горло.

поломеніти, -ніє, Пр. Полум'яніти.

поломисок, -ска, ч. Пр. Тарілка; посуд, з якого їдять густу їжу.

полуден, -дня, ч. Ол. Полудень. - *До полудня косив отаву.*

полуденок, -нка, ч. Пр. Обід, споживаний у полі під час роботи.

полуденкувати, -кую, -куєш, Пр. Приймати їжу в середині дня.

полудинок, -нка, ч. Ол. *Те саме, що* полуденок.

полудне, -ня, с. Пр. 1. Південь. 2. Середина дня.

полудньовий, -ва, -ве, Пр. Південний.

полуніч, -ночи, ж. Пр. Північ.

полюбовно(-і), присл. Пр. Компромісно.

польоптати, -льоптам, -таш, Ол. Захлюпати. - *Коні ся нам польоптали.*

поляптати, -ляптам, -таш, Ол. Забризкати, забризгувати.

полярес, -реса, ч. Пт. *Те саме, що* пулярес.

польонізм, -нізму, ч. Пр. Полонізм.

помаглювати, -люю, -люєш, Пт. Покачати білізну з льняного полотна.

помаїти, -маю, -маїш, Пт. Поприкрашувати зеленню.

помаленькы, присл. Гж. Помалу, повільно.

помалы, помавы, присл. Ол. Поволі.

помалювати, -люю, -люєш, Пн. Пофарбувати, зафарбувати, покрасити.

помалюватися, -лююся, -люєшся, Рс. Пофарбуватись; вжити косметики.

помалючкы, присл. Гж. Повільненько. - *Буду ю колисав помалючкы.* (*нар. пісня*).

помальше, присл. Вр. Повільніше.

помараньча, -чи, ж. Пр. Апельсин.

помараньчовий, -ва, -ве, Пр. Помаранчевий.

помедже(-ы), прийм. Св. Поміж, між.

помедитувати, -тую, -туєш, Ол. Поміркувати, розміркувати.

помело, ла, с. Ол. Мітла, віник. - *Помело з четини.*

пометати, -мечу, -чеш, Пр. Покидати чимсь якийсь час (*м'ячел*).

помешканя, -ня, с. Пн. Квартира, приміщення, в якому живеться. - *Она ма помешканя з двох покоїв.*

помыдлити, -мыдлю, -лиш, Рс. Помилити милом.

помыї, -їв, мн. Пр. Брудна вода після миття кухонної посуду.

помыйниця, -ці, ж. Рс. Посудина для миття у ній посуду після їжі.

помыслити, -мыслю, -лиш, Пт. Поміркувати. - *Так ем си помыслив, же треба ся ліпше вчити.*

помыток, -тка, ч. Пр. Мийка, митка, ганчірка, клопоть тканини для миття посуду.

помилка, -кы, ж. Пн. Неправильність у вчинках, у підрахунках, у написанні чого-небудь.

помисок, -ска, ч. Ол. Блюдо, таріль.

помір, -мору, ч. Пр. Масове вимирання людей в наслідок епідемічної хвороби.

помітувати, -тую, -туєш, Пт. Погорджувати, пехтувати.

поміч, -мочи, ж. Рс. Допомога.

помордувати, -дую, -дуєш, Пр. 1. Позабивати, повбивати. 2. Сильно виснажити кого-небудь.

помост, -мосту, ч. Св. Підвищення збите з дощок.

помпка, -кы, ж. Пр. Невеликий насос для накачування повітря. - *Помпка до ровера.*

помшити, помшу, -шиш, Ол. Позатикати мохом щеліни в дерев'яній будівлі.

пом'яжджити, -м'яжджу, -джиш, Пр. Поздавлювати; тиснути, пороздушувати.

понагляти, -наглям, -ляш, Пр. Поспішати, квапити.

понаглядитися, -наглямся, -ляшся, Пр. Поспішатися, спішитися. - *Ноле понагляйте ся з роботом, бо вечер близко.*

понайбі, Пр. Нехай буде (слова із поздоровлення в Новий рік). - *Понайбі на щестя, на здоровля, на тот Новий рік.*

понайбільше, присл. Пт. Найбільше.

понайвекшой часті, присл. Пт. Найчастіше.

понайбарже[?], присл. Пт. *Те саме, що понайбільше.*

пон[и]жи, присл. Пн. Нижче.

поневерати, -верам, -раш, Ол. Недбало обходитися, знущатися.

поневератися, -верамся, -рашся, Ол. 1. Валятися (*про речі*). 2. Поневірятися, тинятися, терпіти труднощі, зазнавати мук.

поневчасі, присл. Пт. Надто пізно, пізенько.

понеділюк, -лька, ч. Пр. Понеділок.

пониже, присл. Ол. Нижче.

підніб'я, -б'яти, с. Ол. Піднебіння.

понука, -кы, ж. Ол. Заохочення до їжі. - *Была добра гостина, але понуку не было.*

понурак, -рака, ч. Пр. Понура; похмура, мовчазна, непривітна людина.

понуристий, -та, -те, Пр. Понуруватий; трохи понурий.

понч, пончу, ч. Вр. Напій з води, цукру і лимона.

пончки, -ків, мн. Пр. Пампушки.

пonexати, -нехам, -хаш, Гж. Покинути. - *Пonexав ня мій хлопец.*

пообваляти, -валям, -ляш, Пт. Поскидати, повалювати. - *Пообваляй мі яблук!*

поодпинати, -пинам, -наш, Ол. Повідстібати. - *Гузикы ся мі поодпинали.*

поомацкы, присл. Гж. Навпомацки, напомацки.

поотвераний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до поотверати.*

поотверати, -верам, -раш, Пр. Повідкривати, порозплющувати, повідчиняти.

поотвератися, -верамся, -рашся, Ол. Повідкриватися, повідчинятися.

попасувати, -сую, -суєш, Вр. Пасти худобу час від часу.

попахати, -пахам, -хаш, Пр. Понюхати.

попатрювати, -рюю, -рюєш, Вр. Споглядати придивлятися.

попелиско, -ка, с. Пр. Попіл, що залишається після вогнища або пожегару; попелище.

попельник, -ника, ч. Пн. Місце під пічним руштом, де спадає попіл.

попельничка, -кы, ж. Пр. Попільничка; мисочка для попелу та недокурків з цигарок, папіросів і тютюну.

попер, -прю, ч. Ол. Перець. - *Мі треба чорного попрю.*

попер; червений попер, ч. Вр. Паприка. - *Дай мі кавалец солонини з червеним попрьом.*

поперати, -перам, -раш, Пр. Підтримувати, підтримати, піддержувати.

поперниця, -ці, ж. Вр. Перечниця.

поперничка, -кы, ж. Пр. Начинко для подавання молотого перцю на стіл при їжі.

поперхливий, -ва, -ве, Вр. Гнівливий.

попереду, присл. Св. Поперед.

поперечка, -кы, ж. Ол. Перекладка, поперечний брусок.

попечи, -печу, -чеш, Св. Попекти; викликати опіки або відчуття болю від вогню або чогось гарячого.

попильнувати, -ною, -нуєш, Пр. Доглянути на якийсь час.

попис, -пису, ч. Пр. 1. Перегляд; виступ перед громадськістю. 2. Військовий парад.

пописатися, -суюся, -суєшся, Пр. Виступити з чимсь перед людьми з доброї сторони; виконуючи щось, похвалитися.

попідбрати, -берат, Ол. Підмивати, підмити. - *Быстра вода попідберала береги.*

поплавок, -вка, ч. Пр. Поплавець; частина вудки.

поплачати, -плачат, Пт. 1. Бути вартим. - *То мі не поплачат.*

поплачат, Пт. Корисне є. - *Поплачат зберати грибы.* 2. Мати ціну, вартість, бути в ціні; оплачуватися, бути шанованим.

поплюти, -люю, -люєш, Пр. Плювати раз по раз.

пополудне, -ня, Ол. Післяобідня пора.

пополудньовий, -ва, -ве, Рс. Післяобідний, пообідний.

пополуднювати, -ною, -нюєш, Пт. Вжити обіднього відпочинку; поїсти в полудне.

пополячити, -лячу, -чиш, Пт. Спольщити, стати поляком по національності.

попоприти, -попрю, -риш, Пр. Поперчити. - *Не попопрый, Петре, вепра попрьом, бо перепоприш, Петре, вепра попрьом. (скороговорка нар.).*

поправины, -равин, мн. Пр. Продовження весілля; похмілля; гостина у молодого або родичів молоді зараз після весілля; другий бенкет.

попрений, -на, -не, Ол. Поперчений, перчений.

попри, присл. Пр. Біля, коло, при попри.

попригаш, -гаша, ч. Лз. Жарене куряче м'ясо приправлене червоним перцем (*в Закарпатті*).

попригашка, -кы, ж. Лз. Зварене свіже свиняче сало й приправлене червоним перцем.

попризерати, -зерам, -раш, Пт. Пооглядати, пороздивляти.

попризератися, -зерамся, -рашся, Пр. Поглядіти, погледіти, поприглядатися. - *Попризерав ся на ню добрі, а потім ся оженив.*

поприти, попрю, -риш, Ол. Перчити.

попрю; дати попрю, Пр. Дати перцю; всипати комусь.

порадня, -ні, ж. Пр. Установи (*в Полці*), що дають фахові поради з різних ділянок, як лікарської, педагогічної, технічної.

поранія, -ня, с. Рс. Поранення.

поратувати, -тую, -туєш, Пр. Подати ратунок, допомогти в небезпеці, оберекти від хвороби, випадку, від руїни, від смерті; позичити щось комусь.

поратунок, -нку, ч. Пр. Уникнення небезпеки, допомога в скрутних умовах.

порастати, -растам, -таш, Пр. Обрости, покритися чимсь ростучим: мохом, волоссям, грибок, травою.

порахунок, -нку, ч. Ол. Підрахунок; розплата.

порвати, -ривам, -ваш, Св. 1. Схопити, брати з собою, забрати без дозволу. - *Жебы тя злы духы порвали*. 2. Розірвати, подерти. - *Так порвав книжку, же не є што читати*.

порджавіти, -віє, Пр. Поіржавіти.

порыпаний, -на, -не, Порепаний.

порыпатися, -рыпатся, Рс. Потріскати, зробити ся нерівним. - *Порыпало ся коло п'єца, то треба забілити*.

порисуваний, -на, -не, Ол. Покреслений; подряпаний.

порткы, -ток, мн. Св. Робочі штани.

поробениско, -ка, с. Пр. Чари.

пороснути, -росну, -неш, Пр. Див. порастати.

пороги, порю, -реш, Вр. 1. Розривати шви в одязі. 2. Дерти пір'я. - *По суботах пороли пір'я, бо вечірок в тот ден не было*.

порохавка, -кы, ж. Вр. Вид грибів, порхавка, дощовик.

порознина, -ни, ж. Вр. Згниле і висохле дерево.

порт, порта, ч. Вр. Довгий обрус.

портретиста, -ти, ч. Пр. Художник, який малює тільки портрети.

поруба, -бы, ж. Ол. Зруб, випалений ліс, згарище лісу.

поручата, -чат, мн. Рс. Перила, поручні.

порцеляна, -ни, ж. Ол. Фарфор, фарфоровий посуд, фаянс.

порция, -цій, Пн. Чарка, стопочка, стаканчик, порція. - *Порция палюнкы*.

порціляновий, -ва, -ве, Ол. Фарфоровий, фаянсовий.

порядні, присл. Пт. Дуже, солідно. - *Я юж ся порядні зморив*.

порабляти, -раблям, -ляш, Пт. 1. Робити час від часу. 2. Чарувати. - *Ци-с мі поробила, Ци поробиц мала*,

Добрі ня за тобом, Пся мати не взяла. (нар. пісня).

посел, -сла, ч. Рс. 1. Депутат в польському сеймі (парляменті). 2. Посол; дипломатичний представник однієї держави в іншій.

послед, -ліду, Ол. 1. Неякісне зерно; залишки після віяння. 2. Екстременти птахів.

последити, -ліджу, -диш, Пр. Вислідити, вистежити. - *Последити лишку*, (вистежити лиса).

послуга, -ги, ж. Пр. Вчинок, що допомагає іншому.

послужниця, -ці, Пр. Дівчина, яка тимчасово прислугує комусь.

посмакувати, -кую, -куєш, Пр. Подобатись на смак. - *Посмакувала мі барз грибова зупа*.

посмарувати, -рую, -руєш, Ол. 1. Помастити хліб. 2. Змазати, намазати осі воза; замазати одяг. 3. Підплатити, дати калім. - *Не посмаруєш, - не поїдеш*.

посмотрити, -мотрю, -риш, Пт. Подивитися, глянути, поглянути.

посмотрься!, Ол. Подивися!

поставити, -тавлю, -виш, Вр. 1. Діставити певну кількість товару. 2. Дати стояти чомусь у вертикальному положенні; залишити стояти. - *Поставити на собі шерст* (з'житим шерсть).

поставник, -ника, Вр. Ставник; велика свічка перед образом в церкві.

постамент, -менту, ч. Пр. Високий фундамент у пам'ятника, скульптури; постамент.

постанец, -нця, ч. Ол. Кухонний фартух. - *Одкалиси[?] пришли до нас постанці*.

постеліня, -ня, с. Пт. Підстилка, підстілка. - *Ид пограбати листя до постеліня*.

постель, -телі, ж. Ол. Постіль, ліжко.

постій, -тою, ч. Пр. Тимчасове зайняття квартири військовими.

постерунковий, -вого, ч. Рс. Поліціант, жандарм при виконванні своєї служби, на вахті.

постерунок, -рунку, ч. Рс. 1. Вахта, військова сторожа, пост міліції. 2. Приміщення, де знаходиться управління міліції.

постыдатися, -тыдамся, -дашся, Пр. Осоромитися, встидатися.

постілка, -кы, ж. Пр. Покіс трави призначений для підстилки для худоби.

постригатися, -ригамся, -гашся, Пр. *Див.* постричися. Підрізати або зовсім зрізати волосся.

постричися, -рижу, -жеш, Пр. Дати постригти себе.

постулят, -ляту, ч. Пр. Твердження, яке приймають без доказів.

постукувати, -кую, -куеш, Пр. Постогнувати. - *Анна лежить хвора и постукує юж пару днів.*

поступок, -пка, ч. Вр. 1. Поведінка, вчинок. 2. Уступлення комусь чого-небудь.

посцюлка, -кы, Пт. *Те саме, що* постілка.

посцюсувати, -сую, -суеш, Пт. Постісувати. - *Посцюсуй суки на тім дереві.*

посьміховиско, -ка, ж. Ол. Посміховище. - *Виставили-сте м'я на посьміховиско.*

посьмішечка, -кы, ж. Пр. *Змени. - нестл. до* посьмішка.

посьмішка, -кы, ж. Пр. Не довго тримаючий усміх.

посьміюватися, -ююся, -єшся, Пр. Підсміюватися, насміхатися з когонебудь.

потаргати, -таргам, -гаш, Пт. Порвати.

потверезы, присл. Ол. У тверезому стані.

по-тверезому, присл. Гж. Потверезу.

потеграфія, -фії, ж. Гж. Фотографія.

потемряк, присл. Вр. В п'ятьмі.

потемряк, -ряка, ч. Вр. Нічний метелик.

потемкы, присл. Пр. *Те саме, що* потемряк.

потенция, -ції, ж. Пр. Потенція; прихована сила, енергія.

потерманитися, -манюся, -нишся, Ол. Розбитися, розсипатися, зіпсутися, потріпатися. - *Колеса ся потерманили.*

потерплія, -ня, с. Пт. Терпки, терпець.

потеч, -теча, ч. Ол. Вид їстівного гриба.

потырмосити, -мошу, -сиш, Сб. Потрусити.

потихы, присл. Сб. Тихо, стиха.

потихіцько, присл. Сб. Тихенько, тихесенько, потихенько.

по-тихіцькы, присл. Пт. Потихонько, потихесеньки.

потік, -току, ч. Рс. Заглиблення в землі, в якому тече струмок з бистрою течією.

потічок, -чка, ч. Рс. *Змени. - нестл. до* потік.

потішиня, -ня, с. Пт. Втіха, розрада.

потішати, -тішам, -шаш, Пт. Утішати, потішити, розважати, веселити.

потішитель, -теля, ч. Пт. Розважальник.

потішниця, -ці, ж. Пт. *Жін. до* потішитель. Жартівниця.

потішителька, -кы, ж. Ол. Розрадниця. *Жін. до* потішитель.

потішні, присл. Ол. Забавно, кумедно.

потлустіти, -тію, -тіеш, Ол. Потовстіти, погладшати, потовщати.

потя, присл. Пн. Доти, до того часу.

потоньшати, -тоньшам, -шаш, Рс. Потоншати.

потоньшувати, -шую, -єш, Рс. Робити тоншим.

потоптати, -топче, Рс. Придушити. - *Когут потоптав куру.*

поторгати, -торгам, -гаш, Пн. Пошарпати, потрясти.

потрава, -ви, ж. Ол. Страва, харчі, їжа.

потрафити, -рафлю, -фиш, Ол. Зуміти, бути спроможним, могли.

потреса, 3 ос. д. Сб. Потресає.

потріб, -требы, ж. Пр. Потреба. - *Чи є потріб в позичаню му пінязи?*

потрібувати, -бую, -єш, Пр. Потребувати, мати потребу в чомусь.

потрутити, -ручу, -рутиш, Ол. Штовхнути.

потрясаний, -ного, ч. Пр. Назва нар. танцю.

потряска, -кы, ж. Пр. Назва нар. танцю ("*обертаний*").

потуга, -гы, ж. Пр. Заохочення до чогось, підтримка. - *Має потугу од матери.*

потульний, -на, -не, Ол. Покірливий, смиренний, покорний.

потульні, присл. Ол. Покірливо, смиренно, покірно.

потуніти, -туніє, Рс. Подешевіти, подешевшати.

потупляти, -туплям, -ляш, Рс. Зневажати, знущатися над кимось. - *Потуплят человека.*

потурач, -рача, ч. Пр. Потуральник; той, хто потурає.

потуха, -хы, ж. Пр. Порада, порадування; надія.

потя, -ті, ж. Ол. Мала пташка.

потяг, -тягу, ч. Пт. 1. Поїзд. 2. Непереборна схильність до кого-, чого-небудь.

потяти, потну, -неш, Пт. Порізати, пошматувати.

пофалдувати, -дую, -єш, Пр. Позбирати у зборки; поморщити, зморщити.

пофалдуватися, -дуюся, -єшся, Пр. Поморщитися, зморщитися.

пофарбуваний, -на, -не, Пр. Пофарбований.

пофастригувати, -гую, -єш, Пт. Пометувати, зметувати, позшивати на нитку.

пофатигувати, -гую, -єш, Пр. Потурбувати, помучити когось чимсь, справити кому-небудь клопіт.

пофатигуватися, -гуюся, -єшся, Пр. Потрудитися дещо, не відмовити праці в зробленні чогось; піти кудись, наражаючися на якийсь труд.

пофіглювати, -люю, -єш, Ол. Попустувати, грубо пожартувати.

пофольгувати, -гую, -єш, Пр. Попустити, дати свободу дій.

пофурманити, -маню, -ниш, Пр. Попрацювати кучером, фірманом; попрацювати фірою і кіньми.

пофушерувати, -рую, -єш, Ол. Зіпсути багато речей, похалтурити, попартачити.

похва, -ви, ж. Пт. Ножни для шаблі.

похід, -ходу, ч. Пр. Вирушення війська в дорогу; військова кампанія; марш товпи, процесія.

похіхотати, -хочу, -чеш, Пр. Похохотати, посміятися.

похліб'яти, -ліб'ям, -б'яш, Ол. Лестити, улещувати, полестити, підлестити.

похляпати, -ляпам, -паш, Пт. Побризкати, забризкати, заплямити, забруднити, замазати.

похмуратися, -мурамся, -рашся, Вр. Похмурніти, похмуритися, ставати похмурим.

похмаритися, -марится, Пт. Покритись хмарами; нахмарити.

похопити, -хоплю, -пиш, Ол. Зрозуміти, проявляти бажання.

похопний, -на, -не, Ол. 1. Здібний, квапливий, охочий, поспішний. 2. Нерозважливий, нерозважний.

похопні, присл. Ол. 1. Квапливо, поквапно, поспішно, охоче. 2. Необачно, нерозважливо, нерозважно.

похопніст, -ности, Ол. 1. Квапливість, поквапність, поспішність, охота. 2. Необачність, нерозважність, нерозважливість.

похребт, -ребта, ч. Вр. Хребет. - *Бык ма міцний похребет.*

похребтина, -ни, ж. Рс. М'ясо з хребета, полядниця.

похресник, -ника, ч. Пр. Немовля; людина охрещена через когось.

поцвисти, -витеш, -вите, Пр. Поцвісти; цвісти якийсь час.

поцвенькати, -венькам, -каш, Гж. 1. Побрязкати, подзвеніти. 2. Іти короткою але звучною ходою. - *Поцвенькала Нацка горі селом.*

поцирувати, -рую, -єш, Пт. Поштопати.

поціхы, присл. Пр. Потихеньки.

поціхувати, -ціхую, -єш, Пт. Позначити, помітити, зробити позначки, поклеювати, потаврувати.

поцмокувати, -кую, -єш, Пт. Цмокати з перервами дуже голосно.

поцофати, -цофам, -фаш, -фат, Ол. Попереводити назад, завернути назад; поскасовувати.

поцофатися, -цофамся, -фашся, Пр. Повернутись назад кілька разів.

поцтивий, -ва, -ве, Гж. Добросердний, добродушний, доброчесний, чеснотливий.

поцтивіст, -вості, ж. Гж. Добросердечність, добросердя, добродушність, доброчесність, чеснота.

поцтиві, присл. Гж. Чесно.

поцупити, -цуплю, -пиш, Св. Потягти щось, взяти щось несподівано.

поцюбрати, -цюбрам, -раш, Пр. Потягти за волосся.

поцюпати, -цюпам, -паш, Пр. Поцілувати дитину, поцілувати.

поцюпатися, -цюпамся, -пашся, Пр. Поцілуватися. - *Обоє ся сердечні поцюпали.*

поцьвічити, -вічу, -чиш, Пр. Повправляти.

почастійшати, -тійшам, -шаш, Рс. Почастішати.

почекальня, -ні, ж. Ол. Дождальня, зал чекання, приймальня, прийомна.

почеплений, -на, -не, Рс. Почеплений.

почестувати, -тую, -єш, Пр. Прогостити їжею або випивкою, почастувати.

почестуваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* почестувати.

почим, присл. Ол. Почому, скільки коштує. - *Почим мірка вівса?*

почкати, почкам, -каш, -кат, Пр. Зачекати. - *Почкайте на мня на выгоні.*

почкы, -чок, мн. Вр. Нирки.

почлапати, -лапам, -паш, Св. Почалапати.

почорнявий, -ва, -ве, Вр. Чорнявий.

почта, -ти, ж. Гж. Пошта; установа, яка здійснює пересилку листів, грошей, посилок.

почтар, -таря, ч. Гж. Поштар; службовець пошти; листоноша.

почтівка, -кы, ж. Гж. Листівка, поштова відкритка.

почубрати, -чубрам, -раш, Св. *Те саме, що* поцюбрати.

почудуватися, -дуюся, -єшся, Гж. Дивитись з захопленням, подивуватися.

пошвыряти, -вырям, -ряш, Ол. Покидати чимсь; помахати. - *Пошвыряти бичом.*

пошевка, -кы, ж. Пт. Наволочка на подушку.

пошешкы, присл. Пт. Шоптом.

пошляпати, -ляпам, -паш, Пн. Іти по чомусь мокрому.

пошлякувати, -кую, -куєш, Пр. Впасти на слід.

пошпарувати, -парую, -єш, Рс. Забити планками щілини між деревами стіни.

пошперати, -перам, -раш, Ол. Покопатися, поритися в чомусь.

поштукувати, -кую, -єш, Пр. З'єднати частини.

поштуркати, -туркам, -каш, Пр. Штурхнути кілька разів, штурхати якийсь час.

появліня, -ня, с. Пт. Появлення, поява; зародження.

поярмакувати, -кую, -єш, Пр. Побувати на ярмаку, продаючи або купуючи що-небудь.

пояснійшати, -нійшам, -шаш, Пр. Стати яснішим.

пояснювати, -нюю, -єш, Пт. Розповідати про щось, робити його зрозумілим, ясным; з'ясовувати що-небудь; виправдовуватися в чому-небудь.

пра..., Префікс в поєднанні з іншими словами надає їм значення архаїчності, значення далекого предка, напр.: *прачловек, праслов'янскі, правік, прасвіт, прабабка, прастарий* і т. п. Слова з префіксом пра в більшості мають те саме значення і звучання що і в українській літературній мові, і відрізняються тільки наголосом напр.: *прабатькы, прабатьківщина, правдолюб, праведний, праведниця, праведніст, пра-ведно, правильний, правікы, правник, прав-нучка, правнучин, правовід, правовідносины, правопорушниця, правота, прагнути, прагнучий, прадідизна, пражити, прадідів, прадідівський, пражений, пражитися, практика, практикант, практикуючий, праня, прапорщик, праправнучка, прапра-дідний, прародителька, прародичка, прастарий, працівник, пращурка.*

правити, правлю, -виш, Пр. 1. Керувати, володарювати. 2. Виправляти, збивати масло. - *Хлопец мусів часто правити масло.*

праві, присл. Вр. Майже, саме, власне. - *Праві тогды горіло.*

праздяд, -дзяда, ч. Пр. Батько жебрака; давній предок.

праженой мнясо, (праженос мнясо), Лз. Піджарені на жиру з червоним перцем кусочки свинячого чи волового м'яса (*в Закарпатті*).

праздник, -ника, ч. Ол. Свято, празник; день вільний від праці.

праздникуваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* праздник.

праздникувати, -кую, -єш, Пр. Святкувати, відпочивати, нічого не робити.

праменистий, -та, -те, Вр. Волокнистий.

прамено, -на, с. Ол. Промінь.

праотец, правітця, ч. Пр. Родоначальник, прабатько.

працовитий, -та, -те, Рс. Працьовитий.

прачкаря, -ня, ж. Пт. Пральня, кімната призначена для прання білля.

прачловек, -века, ч. Пр. Пралюдина, первісна людина.

праск, -ску, ч. Пр. Відголос удару плоского предмета, тріск; шум.

праскати, праскам, -каш, Ол. Вдаряти, тріскати.

праснути, прасну, -неш, Пр. Ударити якоюсь площиною з шумом; лопнути з шумом, тріснути. - *Як ты прасну тым кыйом! Же-быс праснув!*

пре..., Префікс в поєднанні з різними словами надає їм значення перебільшеності. Слова ці мають це саме значення і звучання як і в українській літературній мові, і відрізняються від неї тільки наголосом, напр.: *преамбула, превесело, превосхо-дительство, предорогий, предорого, представитися, презент, презентант, президент, презлий, преїскурант, прелат, прелюбодіяти, прем'єр, премія, препарат, преподобитися, преподобіє, преподобниця, пресьватий, пресмачний, пресовий, преста-витися, престарий, престол, престола-налідниця, пресувальниця, пресумний, претекст, претовстий, претяжський, префект, преферанс, преферансовий, пре-фікс, прецедент.*

пребывати, -бывам, -ваш, Пт. Перебувати. - *Я пребуду у вас пару дни.*

преблечиня, -ня, с. Рс. Спідня білізна.

преблечися, -лечуся, -чешся, Рс. Одягнути спідню білізну.

- пребоїна, -ни, ж.** Ол. Пребоїна.
- преваляти, -валям, -ляш,** Ол. Дуже забруднити одяг, білизну; заялозити.
- превелико,** *присл.* Сб. Дуже, надзвичайно.
- превелебний, -на, -не,** Сб. Преподобний; титул єпископа при звертанні до нього.
- превертїти, -верчу, -вертиш,** Пр. Просвердлити, пробуравити.
- превлечи, -лечу, -чеш,** Ол. *Див.* превлікати.
- превлікати, -лікам, -каш,** Ол. 1. Всиляти, всилити нитку в голку. 2. Переодягати, переодягти, переодівати; перемінати постільну білизну.
- перевинутися, -винуся, -нешся,** Ол. Промайнути, минути, пройти, збігти.
- превозини, -возин, мн.** Ол. *Дія за знач.* перевозити. Перевіз.
- превожыня, -ня, с.** Ол. *Те саме, що* перевозини.
- превозити, -вожу, -зиш,** (*мин. ч.* прев'юз, превезла), Ол. Везучи, перемістити або переправити куди-небудь багатьох або все.
- превся, -сі, ж.** Ол. Присілок, зарінок.
- превратити, -рачу, -тиш,** Гж. Перекинути, перетворити. - *Преврацив в голубку* (перекинув в голубку).
- прегарувати, -рую, -єш,** Пр. Важко пропрацювати.
- прегварятися, -варямся, -ряшся,** Гж. Сперечатися.
- прегыб, -гыбы, ж.** Гж. Залом; найнижча частина між горами. - *На прегыбі насе пастух уці.*
- преглядати, -лядам, -даш,** Рс. 1. Розглядати що-небудь (*картини*). 2. Перешукати все, всі речі.
- преголосувати, -сую, -єш,** Ол. Провалити на голосуванні; забалотувати.
- прегадати, -гадам, -даш,** Ол. Переговорити, перебалакати.
- прегадувати, -дую, -єш,** Ол. Переговорювати, перебалакувати.
- прегапити, -гаплю, -гапиш,** Пр. Прогавити.
- преграмолитися, -молюся, -лишся,** Пр. Перевалитися.
- пред, прийм.** Вр. Перед.
- предавнений, -на, -не,** Ол. Прострочений.
- предавніня, -ня, с.** Ол. Прострочення.
- предвічний, -на, -не,** Рс. Вічно існуючий.
- предгістория, -рії, ж.** Пр. Праістория.
- предешній, -ня, -не,** Пр. Попередній.
- предмет, -мета, ч.** Пт. Предмет.
- предновок, -новка, ч.** Гж. Переднівок.
- предпокій, -кою, ч.** Пр. Передпокій, гостина.
- предпокої; предпокої вытерати,** Пр. Вислугуватися впливовим особам.
- представліня, -ня, с.** Гж. Вистава; постановка п'єси.
- предоставатися, -таюся, -єшся,** Гж. Пробиратися, пробратися, проникати.
- предостатися, -тануся, -нешся,** Гж. *Див.* предоставлятися.
- предтим, присл.** Св. Давніше, раніше.
- пред'явник, -ника,** Пр. Людина, яка пред'являє якийсь документ.
- прежегнатися, -жегнамся, -нашся,** Пр. Перехреститися.
- пруч, присл.** Пт. Крім.
- през, прийм.** Ол. Через, без. - *Ишов нес през овес - и нич псови ни вівсови.* (*нар. пр.*).
- презрочистий, -та, -те,** Пт. Прозирий, який вільно пропускає світло.
- презрочистіст, -тости,** Пт. Прозорість.
- презрочисті, присл.** Пт. Прозоро.
- презто, присл., з.** Ол. Через те, тому.

прейти, преїду, -деш, Пт. Перейти, переходити.

преквітлий, -ла, -ле, Пт. Відцвілий, відквітлий, перецвілий.

преквітати, -витат, Сб. Відцвітати, відцвісти, перецвітати.

преквітнути, -витну, -неш, Пт.
Див. преквітати.

прекладаний, -на, -не, Ол. Схрещений, перекладаний.

прекращати, -рачам, -чаш, Пр. Переступати, переступити, порушувати, порушити, пересягнути.

преконатися, -конамся, -нашся, Сб. Переконатися.

прекрасні, присл. Сб. Дуже гарно.

прекрочити, -рочу, -чиш, Пр. Див. прекращати.

преочати, -очам, -чаш, Пр. Недоглядати, недоглянути; пропускати.

преочиня, -ня, с. Рс. Недогляд, пропуск, недобачення.

преочити, -очу, -чиш, Пр. Див. Преочати.

преписовий, -ва, -ве, Ол. Відповідний правилам, розпорядженню.

препис, -пису, ч. Ол. Вказівка, як слід щось виконувати.

преписово, присл. Ол. За правилами.

препихати, -пихам, -хаш, Пт. Пропихати, перепихати.

препрашати, -рашам, -шаш, Гж. Просити вибачення.

препросини, -росин, мн. Гж. Перепрошування, прохання вибачення.

препуклина, -ни, ж. Пр. Грижа.

препустка, -кы, ж. Пт. Пропуск.

прекститися, прекщуся, прекстишся, Пт. Перехреститися.

Див. перекститися.

прелат, -лата, ч. Пр. Прелат; почесна назва вищого духовенства в польській католицькій церкві.

преляня, -ня, с. Ол. Перелив, пролиття.

пермигнути, -мигну, -неш, Пр. Промигнути, промайнути.

премикатися, -микамся, -кашся, Пр. Пробиратися, пробратися, прориватися, просочуватися.

премилений, -на, -не, Гж. Премилый, дуже милий, наймиліший.

премисьліти, -люю, -єш, Ол. Див. премисьляти.

премисьляти, -мисьлям, -ляш, Ол. Продумувати, всебічно обдумувати що-небудь, розмірковувати, продумати.

премисьліти, -мисьлю, -лиш, Ол. Див. премисьляти.

премликувати, -кую, -єш, Пт. Провіяти, очистити на віяльній машині.

пренешесний, -на, -не, Пт. Дуже нещасливий.

пренигда, присл. Рс. Ніколи в житті, ніколи не.

преносини, -носин, мн. Пт. Перенесення на нове місце.

преночувати, -чую, -єш, Пр. Переночувати.

преоблечи, -лечу, -чеш, Пр. Переодівати, переодіти.

преоблікати, -лікам, -каш, Пр. Переодягати.

преоблікатися, -лікамся, -кашся, Пр. Переодягатися.

преображыня, -ня, с. Ол. Перетворення.

преокрутні, присл. Сб. Дуже сильно.

прерывати, -рываю, -ваш, Пр. Переривати.

преростати, -ростам, -таш, Пр. Переростати, перерости, ставати вищим від кого-небудь; виростаючи позбиватися чого-небудь.

преслухання, -ня, с. Рс. Судове дослідження; прослухання.

преслухати, -лухам, -хаш, Рс. Вислухати ще раз все; повторно слухати.

пресмотряти, -мотрям, -ряш, Ол. Переглядати.

пресолений, -на, -не, Вр. Пересолений. - *Росів пресолений.*

пресолити, -солю, -лиш, Вр. Положити солі більше, ніж треба.

преспати, пресплю, -пиш, Рс. Переспати, спати добре якийсь час, поспати.

преспатися, преспуюся, Рс. 1. Переспатися. 2. Дівчині набути дитину неправого ложа.

преспанка, -кы, ж. Пр. Жінка, яка має нешлюбну дитину.

пресповідати, -відам, -даш, Пт. Переслухати багато сповідей.

престанок, -нка, ч. Пр. Запинка поїзда або іншого транспорту.

престарілий, -ла, -ле, Св. Застарілий.

престіж, -тіжу, ч. Пр. Престиж.

престорога, -гы, Гж. Пересторога, попередження.

престрашати, -рашам, -шаш, Пр. Перелякати, лякати, перестрашити.

престрашити, -рашу, -шиш, Пр. *Див.* перестрашати.

престрашатися, -рашамся, Пр. Лякатися, перестрашатися.

престрашений, -на, -не, Пр. Переляканий, настраханий.

престрашиня, -ня, с. Пр. Переляк, боязнь.

престрикнути, -рикне, Пт. Кольнути; відчути гострий колочий біль.

преступний, -на, -не, Ол. 1. Злочинний, незгідний з моральними законами суспільства, та з правом. 2. Високосний. - *Високосний рік.*

преступство, -ва, с. Ол. Злочин, злочинність.

преступця, -ці, ч. Ол. Злочинець.

пресвітліня, -ня, с. Св. Просвітлення рентгеном.

пресьмігатися, -мігамся, -гашся, Св. Промчатися, пронестися, проноситься.

пресьмігнутися, -мігнуся, -нешся, Св. Промайнути, пронестись.

претак, -така, ч. Пр. Решето для зерна.

претап'яний, -на, -не, Пр. перетоплений, топлений. -

Претап'яне масло (топлене масло).

претачати, -тачам, -чаш, Ол. Перекочувати, перекотити.

претензія, -зії, ж. Пр. Претензія; вимагання або підстави одержати щось.

претлумачиня, -ня, с. Пт. Переклад.

претлумачити, -мачу, -чиш, Пт. Перекласти на іншу мову.

прето, спол. Ол. Проте, через це.

преточити, -точу, -чиш, Ол. *Див.* претачати. - *Преточте мі тоту бочку.*

[...]¹

пригноблювач, приговор, пригоєний, пригоїти, приголубити, приголубитися, приголублений, пригонити, пригорнений, пригорица, приготувити, приготувитися, приготовлений, пригубити, пригубитися, придавлений, придуманий, придумати, придуматися, придуркуватий, придурюватися, придушений, придушувати, придушуватися, приєднувати, приєднуватися, призвичаєний, призвичаїти, призвичаїтися, призвичаєний, приземлений, приземлюватися, признаний, призначити, призначений, приїзд, приїхати, приймак, приймач, прийом, приказ, приказка, приказувати, прикиснути, прикладений, прикладка, приклеєний, приклеїти, приклепувати, приклеювати, прикликаний, прикликати, приколений, приколосаний, приколосаний, приколотий, приколювати, прикопаний, прикочений, прикочуватися, прикрашений, прикрашувати, прикриваний, прикриватися, прикрикувати, прикриття,

¹ W tym miejscu brakuje strony nr 400 maszynopisu.

<i>прикроплений,</i>	<i>прикручений,</i>	<i>припровадити,</i>	<i>припро-шений,</i>
<i>прикручувати,</i>	<i>прикуплений,</i>	<i>припрошуваний,</i>	<i>припряжений,</i>
<i>прикурений,</i>	<i>прикушений,</i>	<i>припудрювати,</i>	<i>припухнути,</i>
<i>прикушувати,</i>	<i>прилавок,</i>	<i>припущений,</i>	<i>прираховувати,</i>
<i>прилив,</i>	<i>прилизаний,</i>	<i>прирівнювати,</i>	<i>прирів-нюватися,</i>
<i>приліплений,</i>	<i>приліплювати,</i>	<i>прирівняний,</i>	<i>прирізаний,</i>
<i>прилітний,</i>	<i>приліт,</i>	<i>прирізувати,</i>	<i>прироблений,</i>
<i>прилїтний,</i>	<i>прилучений,</i>	<i>прироблювати,</i>	<i>прирізаний,</i>
<i>примазати,</i>	<i>примазаний,</i>	<i>природжений,</i>	<i>прирошений,</i>
<i>примазатися,</i>	<i>примазатися,</i>	<i>прирощувати,</i>	<i>прируб,</i>
<i>приманчивий,</i>	<i>примащений,</i>	<i>присаджувати,</i>	<i>присаджуватися,</i>
<i>применшений,</i>	<i>применшити,</i>	<i>присадис-тий,</i>	<i>присадкуватий,</i>
<i>примержнути,</i>	<i>приметаний,</i>	<i>присвистнути,</i>	<i>при-свистувати,</i>
<i>примирливий,</i>	<i>приміряти,</i>	<i>присвоєний,</i>	<i>присвоїти,</i>
<i>примірюватися,</i>	<i>примітивізм,</i>	<i>присво-їтися,</i>	<i>присвистувати,</i>
<i>примішаний,</i>	<i>примішувати,</i>	<i>присьтаний,</i>	<i>присипка,</i>
<i>примкнений,</i>	<i>примкнутий,</i>	<i>прискочити,</i>	<i>присяяти,</i>
<i>примножений,</i>	<i>примножити,</i>	<i>прискакувати,</i>	<i>прискакувати,</i>
<i>приморожений,</i>	<i>приморожувати,</i>	<i>прискаржити,</i>	<i>прискатися,</i>
<i>приморо-жуватися,</i>	<i>приморозити,</i>	<i>прискорений,</i>	<i>прискорити,</i>
<i>приморозитися,</i>	<i>приморозок,</i>	<i>прискорюваний,</i>	<i>прискорювати,</i>
<i>приморозькь,</i>	<i>примотаний,</i>	<i>прискорено,</i>	<i>прискорювач,</i>
<i>примочений,</i>	<i>примощений,</i>	<i>прискочити,</i>	<i>прислабнути,</i>
<i>примулений,</i>	<i>примулити,</i>	<i>присланий,</i>	<i>прислинити,</i>
<i>примурок,</i>	<i>примурок,</i>	<i>присльїпуватий,</i>	<i>прислонений,</i>
<i>примусити,</i>	<i>при-мусом,</i>	<i>прислужувати,</i>	<i>прис[л]ужниця,</i>
<i>примучений,</i>	<i>примучений,</i>	<i>прислужувати,</i>	<i>прислухатися,</i>
<i>примушений,</i>	<i>приму-шувати,</i>	<i>прислуху-ватися,</i>	<i>присмажений,</i>
<i>принаджений,</i>	<i>принаджувати,</i>	<i>присмажити,</i>	<i>присмажитися,</i>
<i>принадити,</i>	<i>принадливий,</i>	<i>присмалений,</i>	<i>присмалю-вати,</i>
<i>приневолити,</i>	<i>принижений,</i>	<i>присмалюватися,</i>	<i>присмучений,</i>
<i>принижувати,</i>	<i>принижу-ватися,</i>	<i>прискати,</i>	<i>приснути,</i>
<i>приносини,</i>	<i>приносити,</i>	<i>присо-лоджений,</i>	<i>присолений,</i>
<i>приношений,</i>	<i>принохатися,</i>	<i>приспїшений,</i>	<i>приспїшувати,</i>
<i>принести,</i>	<i>принюхатися,</i>	<i>приставити,</i>	<i>приспущений,</i>
<i>приобїцявати,</i>	<i>приобїцяний,</i>	<i>пристарілий,</i>	<i>пристарий,</i>
<i>приоздобити,</i>	<i>приоздобляти,</i>	<i>пристарілий,</i>	<i>пристаріти,</i>
<i>приораний,</i>	<i>приорювати,</i>	<i>пристарітися,</i>	<i>пристаркуватий,</i>
<i>приорюватися,</i>	<i>приохочений,</i>	<i>пристигнути,</i>	<i>присти-джений,</i>
<i>приохотити,</i>	<i>приохочувати,</i>	<i>пристояти,</i>	<i>пристріл,</i>
<i>припадковий,</i>	<i>припай,</i>	<i>пристрілювати,</i>	<i>при-стрілити,</i>
<i>припалений,</i>	<i>припалений,</i>	<i>пристрілювати,</i>	<i>пристрілю-ватися,</i>
<i>припарити,</i>	<i>припарювати,</i>	<i>пристріляний,</i>	<i>пристроєний,</i>
<i>припасовувати,</i>	<i>припаювати,</i>	<i>пристроїти,</i>	<i>пристрочений,</i>
<i>припаяний,</i>	<i>припечатаний,</i>	<i>пристрою-ватися,</i>	<i>пристукнути,</i>
<i>припечатати,</i>	<i>припечений,</i>	<i>пристріяжний,</i>	<i>присуджений,</i>
<i>приписаний,</i>	<i>приписуваний,</i>	<i>присуджувати,</i>	<i>прису-джуватися,</i>
<i>приписувати,</i>	<i>припізнюватися,</i>	<i>присунений,</i>	<i>присунутий,</i>
<i>припін,</i>	<i>при-плакати,</i>	<i>присунутися,</i>	<i>присусідити,</i>
<i>приплачений,</i>	<i>приплачений,</i>	<i>присушений,</i>	<i>присушувати,</i>
<i>приплести,</i>	<i>припле-стися,</i>	<i>притаєний,</i>	<i>притакувати,</i>
<i>приплив,</i>	<i>приплив,</i>	<i>притарабанити,</i>	<i>притаювати,</i>
<i>приплисти,</i>	<i>приплїд,</i>	<i>прита-юватися,</i>	<i>притвор,</i>
<i>приплутати,</i>	<i>приплутати,</i>	<i>прителепкуватий,</i>	<i>притемком,</i>
<i>приплюснути,</i>	<i>приплюснутий,</i>		
<i>приплющити,</i>	<i>припорошений,</i>		
<i>припорошувати,</i>	<i>припорошуватися,</i>		
<i>приправлений,</i>	<i>припроваджений,</i>		

притемнений, прите-мнюватися, притиснути, притискувати, притиснутися, притиснений, притихнути, притишений, притишити, притишувати, притім, притінений, притінок, при-тісувати, притлумлений, притолочений, притомніти, притон, приторочений, приточений, приточувати, притриманий, притримати, притримуватися, притру-хнути, притулений, притулювати, притулюватися, притуманити, притуплений, притуплювати, притухнути, притягнений, притягнутий, приурочити, прифронтовий, прихалком, прихвалений, прихвалювати, прихвачений, прихылений, прихмарити, прихований, приховувати, приховувач, приход, приходити, приходитися, прихоплений, прихрипнути, приціл, при-цілюваня, прицілюватися, прицінюватися, прицмок, прицмокнути, причавлений, причадіти, причаєний, причалапати, причал, причесаний, причім, причіплювач, при-шелепенкуватий, пришкільний, пришиплений, пришиплювати, пришипорений, прищеплений, прищеплювати, прищипувати, прищулений, прищулитися, прищурений, прищурити, приют, приятний, приязно, приярок, приятель, приятелька, приятельство.

прибераня, -ня, с. Ол. Прикрашання, оздоблювання, уквітчування, причепурювання.

прибератися, -берамся, -рашся, Ол. Прикрашатися, прикраситися, гарно одягатися, причепурюватися.

прибывати, -бывам, -ваш, Пр. Прибувати; приходити, приїжджати.

прибытя, -тя, с. Пр. Дія за знач. прибыти.

прибывающий, -ча, -че, Пр. Дієпр. акт. теп. ч. до прибыти.

прибічи, -біжу, -жиш, Пр. Прибігти, прибігати; бігом досягти якого-небудь місця.

привадити, -ваджу, -диш, Вр. Причепити.

приваленсатися, -ленсамся, -сашся, Пт. Приблукатися, привлектись.

приваляти, -валям, -ляш, Ол. Трохи забруднити.

привезтися, -везуся, -зешся, Ол. Приїхати. - *Він ся на своїм возі привезе.*

привиджуватися, -джуєся, Рс. Поставити в уяві або в сні.

привілей, -лею, ч. Пр. Привілей; особлива пільга, яку надає закон окремим особам, певним групам людей.

привлечи, -влечу, -чеш, мин. ч. привлюк, Ол. Приволікати; волочачи по якійсь поверхні, доставляти кого-небудь кудись.

привлечися, -лечуся, -чешся, Ол. Приволіктися, з'явитися звідкілясь.

прився, -сі, ж. Ол. *Те саме, що превся.*

пригвар, -вару, ч. Вр. Прислів'я, крилаті слова; примова.

пригварка, -кы, ж. Вр. Приказка, прислів'я.

пригваряти, -варям, -ряш, Пр. 1. Додавати своє у розмові; використовувати прислів'я у розмові. 2. Зачаровувати; вимовляти егзорцизми.

пригырщ, -горщи, ж. Вр. Пригорща; кількість, що поміщ. в ладоні.

пригласкати, -ласкам, -каш, Вр. Погладити рукою, пригладити.

приграничний, -на, -не, Пт. Прикордонний. - *Приграничний пояс землі.*

пригальопувати, -пую, -єш, Ол. Прибігти, приїхати галопом.

приглухнути, -глухну, -неш, Рс. Трохи оглухнути.

придашний, -на, -не, Вр. Необхідний, потрібний, придатний, корисний.

придане, -ного, с. Сб. 1. Додаток до весілля. 2. Посаг нареченої.

приданяне, -нів, мн. Сб. Весільні гості з приданим у перший день весілля. - *Пришли нам ту приданяне, што мы їм ту їсти даме? (весільна пісьня).*

придатися, придамся, -дашся, Пт. 1. Вдатися, бути подібним. - *Василь придав ся на маму, а Анна чисто ся придала на няня.* 2. Знагобитися, пригодитися.

привигнути, -вигну, -неш, Ол. Трохи підняти; піднявши, трохи посунути.

придзьмурений, -на, -не, Пр. Прижмурений.

придзмуритися, -мурюся, -ришся, Пр. Прижмуритися, прищуритися.

призберати, -берам, -раш, Ол. Ще більше зібрати. - *Призберав єм си кус гроши.*

призвичайня, -ня, с. Св. Звучка.

приздобити, -доблю, -биш, Вр. Прикрасити.

призелений, -на, -не, Вр. Зеленуватий.

приземнуватий, -та, -те, Пр. Приземкуватий; людина невисокого зросту; кремезний.

призератися, -зерамся, -рашся, Ол. Приглядатися, придивлятися, дивитися.

призритися, призрюся, -ришся, Вр. Приглянутись, придивитися.

прийзлі, -лів, мн. Лз. Панірувальні сухарі.

прималий, -ла, -ле, Вр. Дещо малий, малуватий.

приклякнути, -лякну, -неш, Ол. Опуститися на одне коліно.

прикрыва, -ви, ж. Ол. Кришка, покривка, віко.

прикрывка, -кы, ж. Ол. *Змени. до* покрыва.

прикукати, -кукам, -каш, Вр. Прикликати, кувати.

прикучати, -кучам, -чаш, Пр. Присідати, присісти навпочінки.

прикучнути, -кучну, -неш, Рс. *Див.* прикучати.

приладити, -ладжу, -диш, Пр. Припрягти коні.

прилапати, -лапам, -паш, Пр. Піймати, спіймати ловити, зловити. - *Але-м го нарешиті прилапав!*

прилапувати, -пуо, -єш, Пр. *Те саме, що* прилапати.

прилітувати, -тую, -єш, Вр. Прилітати. - *Прилітували до нас куглики.*

прималий, -ла, -ле, Вр. Дещо малий.

примахати, -махам, -хаш, Рс. Прибігти, прилетіти швидко.

примашерувати, -рую, -єш, Пр. Прийти, прибути маршем.

примджуритися, -джурюся, -ришся, Пт. Примружитися, прищуритися.

примерати; примерати з голоду, Ол. Терпіти голод, погибати з голоду.

примеркатся, Вр. Змеркається, сутеніє.

примізерніти, -нію, -нієш, Ол. Трохи схуднути, трохи змарніти.

примулиско, -ка, с. Пр. Намул; занесена піском або намулом частина берега ріки.

принагляти, -наглям, -ляш, Ол. Квапити, поквапити, поспішити.

принести, -несу, -сеш, Ол. 1. Приношати. 2. Народити. - *Кобылка была жеребна і принесла нам гача.*

приоблікатися, -лікамся, -кашся, Пт. Приодягатися, прибиратися в одяг.

приоблечиня, -ня, с. Пт. Спідня білизна.

приоблечися, -лечуся, -чешся, мн. ч. **приоблюк ся,** Пт. Надягнути на себе білизну; одягнутися.

приобувати, -бувам, -ваш, Пр. Продбати про нове взуття, взувати нове.

приобріти, -рію, -рієш, Ол. Придбати.

прибути, -бую, -буєш, Пр. Див. приобувати.

прибутий, -та, -те, Пр. Взутий.

приодіва, -ви, ж. Ол. Одяг, весь одяг, одяга, вбрання.

приодівати, -дівам, -ваш, Ол. Одягати, причепурювати.

приодіватися, -дівамся, -вашмся, Рс. Набувати новий одяг.

приодітися, -діюся, -єшся, Пр. *Те саме, що* приодіватися.

приодітий, -та, -те, Пр. Одягнутий; такий, що має весь одяг.

приодівок, -вка, ч. Ол. *Те саме, що* приодіва.

припадковіст, -вості, Рс. Випадок, трафунок, припадок.

припатряться, -патряться, -ряшся, Сб. Придивлятися, приглядатися.

припас, -пасу, ч. Св. *Те саме, що* выпас.

припасуваний, -на, -не, Св. Припасований; прилаштований відповідно до розміру і форми.

приперати, -перам, -раш, Пр. Притискати, змушувати когось.

припецьок, -цка, ч. Сб. Припічок; горизонтальна площа перед челюстями печі під комином.

припечи, -печу, -чеш, -че, Пр. Припекти.

припіканка, -кы, ж. Пр. Присмажена кромка хліба.

приплідок, -дка, ч. Рс. 1. Молоді свійські тварини, недавно народжені; приплід. 2. Дитя неправого ложа.

приплошистий, -та, -те, Ол. Менш вартісний, гірший. - *Жито приплошисте кед дуже в нім намелю.*

приплянтатися, -лянтамся, -ташся, Пт. Приблукатися, прибути до когось непрошеним. - *Приплянтав ся якысий чуджак на весілля, хоц никто го ту не просив.*

приповіданка, -кы, ж. Рс. Прислів'я, приповідка.

приповідати, -відам, -даш, Пр. Розповідаючи щось, вставляти жартівливі слова, анекдоти, приповідки.

приподобатися, -добамся, -башся, Пн. Дещо сподобатися. - *Приподобав си Фецьо шолтисову дівку.*

припожичити, -чу, -чиш, Св. Позичити трохи чого-небудь, брати ще більшу позику.

припоминати, -минам, -наш, Рс. Пагадувати, нагадати, згадати, пригадати.

припомніня, -ня, с. Ол. Пригадання, нагадання.

припомнути, -помну, -неш, Ол. Пригадати, припом'янути. - *Припомни мі тото заран.*

при помочи, присл. Ол. За допомогою, з допомогою.

припон, -пона, ч. Пт. Припін; довгий ланцюг з дрібними огнивами. - *Кін ся пасе на припоні.*

припражати, -ражам, -жаш, Ол. Піджарити, підсмажувати, підсмажити, піджарювати.

припражити, -ражу, -жиш, Ол. Див. припражати.

припроваджиня, -ня, с. Пт. Приведення, доведення до певного місця.

припровадити, -ваджу, -диш, Ол. Доводити, довести. - *Треба припровадити го до порядку.*

припрутити, -ручу, -тиш, Пр. Закріпити, деревину до задньої частини підводи або закріпити розвору до деревини за допомогою ланцюгів і завоїни.

прип'ятий, -та, -те, Пр. Приколений, пришпилений.

приражений, -на, -не, Вр. Поражений сонцем (*сонячний удар*).

прихмелитися, -мелится, Ол. Пропалитися; почати дозрівати (*про зерно*).

прирікати, -рікам, -каш, Ол. Обіщувати, приобіщати.

приречи, -речу, -чеш, Ол. Див. прирікати.

природжиня, -ня, с. Св. Статеві органи людини.

прирубитися, -рубится, Пт. Прирубцюватися. - *Рана ся юж кус зарубива.*

прирум'янити, -м'янит, Св. Підрум'янити, зробити дещо рум'яним.

приручния, -ня, с. Пт. Приручення.

присьвачений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* присьватити.

присьватити, -вачу, -тиш, Пр. *Див.* присьвачувати.

присьвачувати, -чую, -єш, Пр. Присвачувати; призначати в дар щось комусь.

присилити, -сило, -лиш, Пт. Прив'язати; приєднати за допомогою петлі.

присияти, -силям, -ляш, Пт. Прив'язувати; приєднувати за допомогою сильця, петлі.

присічи, -січу, -чеш, Пр. Обрубати, присікти.

прискавка, -кы, ж. Ол. Сприцівка.

присмерком, присл. Пр. В сутінки, присмерком.

присмотритися, -мотрюся, -ришся, Ол. *Див.* Присмотрюватися.

присмотрюватися, -рююся, -єшся, (присмотрятися, -мотрямся), Ол. Придивлятися, придивитися, приглядатися, приглядітися, приглянутися.

присмотряти, -мотрям, -ряш, Пр. Доглядати за хворим або дитиною.

приспанка, -кы, ж. Пр. Жінка, яка має нешлюбну дитину.

приспатися, присплюся, -пишся, Ол. Постаратись жінці про нешлюбну дитину.

приставати, -тавам, -ваш, Пт. 1. Женитися на дівчині з ґрунтом. 2. Притигати, досягнути, дозрівати. - *Скоро ярець буде приставати.*

присталий, -ла, -ле, Пт. Стиглий, дозрілий.

пристати, -таю, -єш, Пт. 1. Пристанути, зупинитись на місці. 2. *Див.* приставати.

пристрастний, -на, -не, Пр. Бурхливий, дуже сильний у почуттях, нестримний у виявленні почуттів.

присягти, -сяжу, -жеш, Пр. Присягти, дати присягу.

притечи, -тече, Пр. Притекти, протікати, пропускати рідину.

притовчи, -товчу, -чеш, Пр. Притовкти; поштовахати притискувати що-небудь до чогось, притоптати, прим'яти.

прицяпати, -цяпат, Вр. Примочити дошем, замочити; накропити. - *Дойдж прицяпав выпраны лахы.*

прича, -чи, ж. Ол. Нарі; пристрій з дощок для снання.

причина, -ни, ж. Пр. 1. Сіни біля стайні; присінок. 2. Обґрунтована дія; підстава, привід для яких-небудь вчинків.

причиняти, -чиням, -няш, Ол. 1. Заподіювати, заподіяти, чинити, спричи[ни]ти. 2. Додавати, додати. - *Причинте мі пару грушок до того, што-м купила.*

причипка, -кы, ж. Пт. Причипка; докір зауваження, зроблені без достатніх підстав.

причиплений, -на, -не, Пт. Причеплений. *Дієпр. пас. мин. ч. до* причипляти.

причипліня, -ня, с. Пт. Причеплення. *Дія за знач.* причепляти.

причипляти, -чиплям, -ляш, Пт. Чіпляючи, підвішувати або прикріплювати до чого-небудь.

причілок, -лка, ч. Св. Щитові крокви оперти на вуглах; причілкові крокви.

пришвендатися, -вендамся, -дашся, Рс. Приволоктися, пришвендяться.

пришыкувати, -кую, -єш, Ол. Приготувати, приготувати що-небудь.

пришлий, -ла, -ле, Пн. Майбутній. - *Якы то будут тоты пришлы roky?*

пришліст, -лосты, ж. Рс. Майбутнє.

пришпанувати, -ную, -еш, Рс. Натягнути, напнути, закріпити.

пришрубувати, -бую, -еш, Ол. Пригвинтити, довести до потрібного положення, обертаючи за гвинтовою нарізкою.

прищати, прищат, (пирщати, пирщыт), Ол. Шипіти. - *Сухий ядловець кед горит то прищыт (пирщыт).*

прищеп, -щепа, ч. Пр. Прищепа, прищеплене деревце, щепа.

прищыпити, -щыплю, -пиш, Ол. Див. прищыпляти.

прищыпляти, -щыплям, -ляш, Ол. Прищепляти, прищепити, пересаджувати нагін або бруньку одного дерева на інше: зробити укол в організм з якимсь препаратом.

приязніст, -ности, ж. Пр. Прихильність

прібувати, -бую, -еш, Пт. Пробувати, випробовувати придатність до чогось, перевіряти стан чогось.

прізвисько, -ка, с. Св. Прізвисько; вулична назва.

пріма, невідм. Рс. Першокласний, відмінний, вартісний.

прінести, -несе, Вр. *Те саме, що принести в знач. окотитися, ожеребитися. - Кобила, кед ожеребится, то прінесе гача.*

пріпадко, присл. Вр. Випадково.

пріоритет, -тету, ч. Гж. Перевага, першість у чому-небудь.

прістерати, -терам, -раш, Вр. Простерати, простерти, розстилати. - *Дівчата прістерают лен г вечер, як впаде роса.*

прістерти, прістру, -реш, Вр. Див. прістерати.

прітяти, прітне, Вр. Прорізати, продовбати. - *Жовна прітне дзюбаком.*

прішлий, -ла, -ле, Вр. Минулий, прошлий.

пріяти, прійму, -меш, Вр. Прийняти, приймати.

про... Префікс, що вживається для творення слів з новим різним значенням. Слова ці, в більшості, мають те саме звучання і значення що й в українській літературній мові, і відрізняються тільки наголосом, напр.: *проахати, пробавити, пробачити, пробачливий, пробесідувати, пробекати, пробемкати, проблажен-ствувати, проблискати, пробоїна, пробренькати, пробрязкати, пробуджуватися, пробухати, провадити, про-валений, провалювати, проварювати, прове-черяти, проверчувати, провидіти, провал, проблематика, проведений, провезений, про-везти, провести, проверчений, провідати, провідник, провітрити, провітрюватися, провіяти, проводи, проводир, проводити, провокаторка, провокація, пров'ялити, прогавкати, прогалина, прогин, прогін, прогладити, прогаяти, прогледіти, про-гнаний, прогніваний, прогнівати, проглянути, прогонити, прогноз, прогрес, прогризений, прогріваний, прогуляний, прогулянка, прогуркати, продавець, продавлеиний, проданий, продажництво, продержати, продовжити, продовжитися, продовжувати, продовжувач, продраїти, продраювати, продублений, продублю-ватися, продукт, продукуючий, продуманий, продумати, продумуваня, продуцент, прожарити, прожаритися, прожерливий, проїжджаючий, проїзд, проїздити, проїздитися, проїханий, проїхати, прої-хатися, пройдений, проймаючий, про-їнятий, пройти, пройтися, прокат, прокашлювати, прокашлятися, прокаш-ляти, проквасити, проквас-итися, проквашувати, проквашуватися, прокыснути, прокладач, прокладений, проклянути, прокол, проколений, про-колотий, проколина,*

проколювати, проколюватися, прокопаний, прокопувати, прокопчений, прокопчуватися, прокормлений, прокормлювати, прокормлюватися, проко-чуватися, прокочувати, прокошений, прокошувати, прокрашений, прокрашувати, прокреслений, прокреслити, прокреслювати, прокреслюватися, прокрохмалити, прокрохмалюватися, прокручений, прокручу-ватися, прокувати, прокурений, прокурор, прокурювати, прокус, прокушений, про-кушувати, пролазити, пролазливий, пролам, проламаний, проламуватися, пролежати, проливний, пролізуватися, пролісок, проліт, проложений, пролом, проломлений, про-лупатися, пролупувати, промазувати, промальовувати, промантачити, прома-рити, промарнотратити, промарудити, промаслений, промаслити, промаслитися, промащений, промащувати, промащу-ватися, промаяти, проmekати, промерзнути, прометений, промешкати, про-мирити, промисел, промисловик, промі-нювати, промір, промірювати, проміряти, проміряний, промішувати, промішуватися, промовистий, промовити, промовчати, промокнути, проморожений, проморо-жувати, проморочити, проморочитися, промочений, промочувати, промочуватися, промріяти, промукати, промучити, промучитися, пронесений, пронести, про-несться, пронидіти, проникнути, про-нишпорити, пронос, проносити, проно-ситися, проношений, проношувати, проношуватися, проноханий, пронохати, пронякати, проняньчити, проняньчитися, проойкати, прооліювати, проорювати, проохкати, пропалений, пропалювати, пропалюватися, пропанькатися, пропа-рений, пропарити, пропарювати, пропар-ювач, пропахкати, пропахнути, пропа-хнутися, пропаювати, пропечатаний, пропечатати, пропилений, пропиляний, прописаний, прописувати, проплавати, про-плавити, проплакати, проплести, про-плетений, пропливаючий, проплинути, проповзати, проповідуваний, проповідувати, проповід, прополотий, прополений, прополіс, прополювати, прополюватися, пропоротий, пропорювати, проразливий, прорахо-зуватися, прорив, проріджений, проріджувати, проріджуватися, прорізаний, прорізати, прорізний, прорізувати, прорізуватися, пророблений, пророк, про-ронений, прорости, пророчити, пророщу-вати, прорубаний, прорубуватися, про-салений, просалитися, просватаний, просватати, просвистаний, просвіти-телька, просвічуваний, просвічувати, просвічуватися, просивий, просіяти, просіятися, просіюватися, просічений, проскакувати, проскочити, пр[о]скура, прославити, прославитися, прославлений, прослуханий, прослухати, прослухувати, прослухуватися, просмажений, просма-жити, просмажитися, просмажуватися, просмалений, просмалювати, просмолений, просмолювати, проснідати, просовувати, просунутися, просолений, просоловати, просоловатися, просохнути, просочений, просочувати, просочуватися, проспаний, проспект, проспиртовувати, проставлений, проставити, простак, простачок, простелений, простіл, простісінко, просторікати, простоювати, простояти, прострілений, прострілити, прострі-люватися, простромлений, простром-лювати,

прострочений, прострочувати,
проструганий, простуджений,
простуджу-ватися, простудливий,
протягнутий, простягнутий,
просунути, просунутий,
просунути, просушений,
просушувати, просушуватися,
просякнутий, просяяти, протанути,
протаранити, протатакати,
протеже, протез, протерпіти,
протест, протестуючий,
притивитися, протівниця,
протигаз, протигазовий,
протидіючий, протидіяти,
протизачаточний, проти-
поставлений, протираковий,
протирка, протискати,
протискуватися, протиснути,
протиснений, протиснутий,
протиставити, протиставитися,
протиставлений, проти-тиск,
протичка, протік, протіс,
протісувати, протовпом, протоєрей,
протокол, протопити,
протоплювати, протоптаний,
прототип, проточений,
проточувати, проточуватися,
протрав-лений, протратити,
протрачувати, протринькати,
протруєний, протруювати,
протруювач, протупати,
протухнути, протягнутий,
протягом, профан,
професіонал, професорка,
професорство, профілактика,
профрух, прохач, прохід, прохідник,
проходжувати, проходиться,
прохолоджуватися, прохоло-
джувати, прохолоджуючий,
прохоплювати, прохоплюватися,
процвітаючий, процент, процес,
проціджений, проціджувати,
проціджуватися, процокати,
прочеркувати, прочесаний,
прочистити, прочистка,
причиститися, прочитаний,
прочитувати, прочитуватися,
прочищений, прочовганий,
прочовгати, прочухатися, прошарок,
про-шастати, прошений, прошивка,

прошкря-бати, прошкрябатися,
прошляпити, прошпарений,
прошпарити, прошпарювати,
прошпаритися, прошпетитися,
прошпи-гувати, проштопати,
проштрафитися, проштукатурити,
прощений, прощупати, проязичний,
прояснішати, прояснювати,
прояснюватися.

пробант, -банга, ч. Пр. 1. Новичок в челядничій майстерні або в монастирі. 2. Людина, яка пройшла різні життєві спроби, життєві випадки; бувалець, досвідчена життям людина.

пробантний, -на, -не, Ол. Пробний.

пробатуритися, -турюся, -ришся, Ол. Розбудитися, прокинутися.

пробивач, -вача, ч. Рс. Ручний інструмент для пробивання невеликих отворів; пробійник.

пробитя, -тя, с. Рс. Пробиття; зроблення на чому-небудь отвору, діри.

пробіг, -бігу, ч. Рс. Пробіжка.

провіант, -янту, ч. Пр. Провіант; запас продуктів, харчів.

прогайнувати, -ною, -єш, Вр. Потратити даремно, розтратити. - *Хоц бы-с мі матусю звоту гору дала, я бы ей пропила і прогайнула.*

прогыбати, -гыбам, -баш, Вр. Пропадати.

прогібіция, -ції, ж. Пр. Заказ, заборона вживання спиртного.

прогноїти, -ною, -їш, Пр. Погноїти; вивезти і розкидати гній.

проголосуваний, -на, -не, Пр. Проголосований.

прегумуваний, -на, -не, Пр. Прогумований.

продай, невідм. Ол. Продаж. - *Што мате на продай?*

продів, -діву, ч. Св. Лінія між волоссям зачесаним на два боки.

продіравлений, -на, -не, Рс. Продірявлений.

продобаний, -на, -не, Пр. Дієпр. пас. мин. ч. до продобати.

продобати, -добам, -баш, Пр. Продовбати, зробити дирку, прокопирсати.

продриматися, -римамся, -машся, Пр. Трохи подрімати.

продрапати, -рапам, -паш, Пр. Див. продрапувати.

продрапатися, -рапамся, -пашся, Пр. Див. продрапуватися.

продрапувати, -пую, -єш, Пр. Дряпаючи залишати на поверхні подряпини або інші які-небудь сліди.

продрапуватися, -пуюся, -єшся, Пр. Пробиратися з труднощами через що-небудь, чіпляючись за щось, роблячи собі одряпини.

продримати, -римам, -маш, Пр. Дрімати якийсь час.

продукция, -ції, ж. Рс. Продукція; виробництво продуктів, переробка сирцю на потрібні предмети для суспільства, для людини.

прєкт, -єкту, ч. Пт. Задум виконання якого-небудь предмету або дії, висловлений, написаний, накреслений.

прєктанта, -ти, ч. Пт. Той, хто розробляє або захищає проект.

прєкційний, -на, -не, Пт. Проектний, проекційний.

прєкция, -ції, ж. Пт. Зображення просторової фігури на площині.

прожуваний, -на, -не, Пт. Прожований; розім'ятий в роті.

прозывка, -кы, ж. Вр. Придумане прізвисько.

прозывний, -на, -не, Пр. Прозиваний; названий новим прізвиськом.

прозирано, -ла, с. Вр. Дзеркало.

прозрачистий, -та, -те, Вр. Прозорий. - *Вода барз прозрачиста.*

прозріня, -ня, с. Вр. Зір, здатність бачити. - *Тот ящур не ма прозріня.*

проїрджавіти, -віє, Рс. Проїрджавіти, проржавіти.

проїрджавлений, -на, -не, Рс. Дієпр. пас. мин. ч. до проїрджавіти.

проклін, -льону, ч. Вр. Проклін; лайливий вислід, ненависний вигук.

проклямація, -ції, ж. Пр. 1. Агітаційний листок злободенного політичного змісту; листівка. 2. Звернення до народу.

прокос, -косу, ч. Пт. Смуга викошеного в траві або збіжжі.

пролайдачити, -дачу, -чиш, Ол. Прогуляти, промарнотратити.

пролєтар, -таря, ч. Пр. Найманий робітник, позбавлений власності на засоби виробництва, у капіталістичному суспільстві.

пролій, -лія, ч. Вр. Проливний дощ.

пролітати, -літам, -таш, Вр. 1. Швидко пробігати. 2. Пролітати в повітрі або в просторі.

пролуб, -луби, ж. Ол. Проруб, ополонка.

промарніти, -нію, -єш, Пр. Протратити усе, змарніти, протринькати.

промацяти, -мацям, -цяш, Рс. Промацати; мацаючи, перевіряти щось на дотик.

променити, -менит, Пт. Блищати; випромінювати.

промін, -мени, ч. Пр. Промінь; Світлова смуга від джерела світла.

промовец, -мовця, ч. Пт. Оратор; той, хто виголошує промову.

пронд, -нду, ч. Рс. Електричний струм.

проневірство, -ва, с. Ол. Марнотратство.

проневіряти, -вірям, -ряш, Ол. Марнувати, нищити несвідомо.

пропаст, -пасти, ж. Пт. 1. Безодня, прірва, провалля; в горах невимірною глибина; щілина, що не видно дна. - *Баран впав в пропаст и там пропав.* 2. Руїна, втрата, велика кількість чогось непотрібного. - *Назберав він того шматя пропаст.*

пропечи, -печу, -чеш, (мин. ч. проп'юк), Пр. Зробити отвір променем або чимсь розжареним, пропекти, сильно прогріти.

пропінація, -ції, ж. Ол. Право на державну продажу горівки в Польщі, право держання шинку.

пропорция, -цій, ж. Рс. Співвідношення частин цілого між собою.

пропуклина, -ни, ж. Пр. *Те саме, що препуклина.*

пропукліст, -лости, ж. Пр. Лопнення, щілина.

проречи, -речу, -чеш, (мин. ч. прорюк), Ол. 1. Поговорити, проректи. 2. Передбачити що-небудь, прорікати.

прорублений, -на, -не, Св. Підшитий рубцем.

просатар, -таря, ч. Вр. Людина, яка просить на весілля або в куми.

просатарка, -кы, ж. Вр. *Жін. до просатар. - Просатарка просит кумів на кстини.*

просіджений, -на, -не, Пт. *Дієпр. пас. мин. ч. до просідити.*

просіджувати, -джую, джуєш, Пт. Сідити десь якийсь час; залишатись якийсь час.

просідити, -сіджу, -диш, Пт. *Див. просіджувати.*

просперувати, -рую, -єш, Св. Щасливо розвиватися, добре поводитися, щастити.

простеречи, -режу, -жеш, Пр. Стерегти якийсь час; простерегти.

просторікый, -ка, -ке, Пр. Прямо говорячий, просторікуватий.

простіцько, присл. Ол. Простісінько. - *Простіцько гори пасвисками.*

простічко, присл. Вр. Простенько, зовсім просто.

протестанта, -ти, ч. Пр. Особа, яка сповідує протестантизм.

протечи, -тече, Пт. Просочуватися, протікати через що-небудь.

противно, присл. Ол. Навпаки.

прото, Ол. Через це.

протрезвіти, -вію, -єш, Рс. Протверезіти.

протягти, -гну, протнеш, Ол. Вставити слово недовподоби в мову співрозмовника.

професия, -сії, ж. Пр. Спеціальність, професія.

профляндрувати, -рую, -єш, Ол. Прогуляти, пропити все добро.

проходжия, -ня, Рс. Проходження; *дія за знач. проходити.*

проца, -ци, ж. Ол. Праця; прилад ручний для викидання каменів на далеку відстань.

процесия, -сії, ж. Св. Урочистий похід людей і духовенства пов'язаний з церковними святами, весіллям, похоронами, супроводжуваний співом або звуками дзвонів.

прочеряти, -черям, -ряш, Пр. Проміняти, обмінювати.

прочиряти, -чирям, -ряш, Ол. *Те саме, що прочеряти; віддавати одну річ за іншу.*

прошастати, -шастам, -таш, Пн. Змарнувати, пропустити без користі, прогуляти, розпустити.

пружнячина, -ня, с. Ол. *Дія за знач. пружнячити.*

пружнячиско, -ка, ч. Ол. Нероба, ледар.

пружнячити, -нячу, -чиш, Ол. Ледарювати, байдикувати; робити когось лінтяєм, призвичаювати до бездіяльного життя.

прусак, -сака, ч. Пр. Тарган; комаха, що тільки бігає в житлових приміщеннях.

прут, прута, ч. Пт. 1. Гнучка гілка без листя, різка; довгий металевий стрижень. 2. Міра земельної площі, що дорівнює 1/8 чверті.

прутяний, -на, -не, Пт. Виготовлений з пруття. - *Прутяний кошик виплетений з лозини, служить барз довго.*

прядиво, -ва, с. Ол. Матеріал приготовлений для прядіння: льон, коноплі, вовна.

пряджа, -джи, ж. Пр. Більша кількість ниток зсуканих з льну, конопель, вовни.

пряджия, -ня, с. Пр. Прядіння, прядення; *дія за знач. прядсти.*

прядка, -кы, ж. Вр. Прядильниця; жінка, яка виготовляє пряджу.

прямий, -ма, -ме, Пн. Прямий, рівно витягнутий; не викривлений.

прятанина, -ни, Ол. Прибирання, прятання.

прятати, прятан і прячу, Пт. 1. Прибирати, поставити на місце. 2. Заховувати, заховати; скрити.

прячка, -кы, ж. Вр. Пряжка; застібка, що скріплює кінці ремня, пояса.

псалом, -лма, ч. Пт. Релігійна молитва старого завіту.

псалтир, -тиря, ч. Сб. Збір 150 псалмів Старого завіту в одну книгу.

псевдонім, -німа, ч. Пр. Прибране ім'я або прізвище автора.

псе молоко, псього молока, с. Пр. Чистотіл.

псик, псика, ч. Ол. Песик.

псикати, псикам, -каш, Ол. Псикати, псикнути, сичати, засичати.

псикнути, псикну, -неш, Ол. *Див.* псикати.

псиско, -ка, ч. Рс. Псище, поганий, великий пес; пес, якого жаліють.

пситися, псишся, псится, (псити), Ол. Здаватися гіршим, втрачати на вартості, сходити на пси.

психіатра, -ри, ч. Пр. Психіатр; лікар у галузі психіатрії.

психолог, -длога, Пр. Психолог; фахівець з психології.

псій, пся, псе, Пт. Собачий, псячий, песячий. - *Пся погода гнеска буде.*

псік!, виг. Ол. Трусь! (*вигук на кішку*).

псота, -ти, ж. Ол. 1. Пустощі, витівки, грубі жарти. 2. Дощова погода, слота, негода.

псотливий, -ва, -ве, Ол. Пустотливий, легковажно-жартівливий.

псотний, -на, -не, Пт. *Те саме, що* псотливий.

псотник, -ника, ч. Ол. Пустун; схильний до пустощів.

псотниця, -ці, ж. Ол. *Жін. до* псотник.

псотнісь, -ніся, ч. Ол. *Змени.* - *пестл. до* псотник.

псотити, -сочу, -тиш, -тит, Пт. Робити комусь неприємності, насміхатись з когось; пустувати, витворяти пустощі.

пст!, виг. Ол. Цить!

пструг, пструга, ч. Пр. Форель; риба гірських річок.

псубрат, -рата, ч. Пр. Нечесна людина, негідник, нечестивець.

псути, псую, -еш, Пр. Псувати; робити непридатним для користування, споживання.

псутися, псуєшся, псуєся, Пр. Псуватися, робитися непридатним для користування, вживання, споживання; робитися неприємним, поганим; погіршуватися.

псутя, -тя, с. Пр. *Дія за знач.* псути.

псюрка, -кы, ж. Пн. 1. Фрукт з дикого нещепленого дерева. 2. Неїстівний гриб.

пся, псяти, с. Ол. Щеня, цуценя.

псякоць, псякоць, Ол. Уживається як лайка.

псякров, виг. Ол. Уживається як лайка.

псямати, псямать, Пр. Уживається як лайка. - *Псямати бы ты взяла!*

псярка, -кы, ж. Вр. 1. Трава на мокрій сіножаті. 2. Щетиниста, дуще суха трава.

псятко, -ка, с. Пт. *Змени.* - *пестл. до* пся. Цуценятко, щенятко.

птасій, -ся, -се, Ол. Пташиний, птичий.

пташа, -хів, мн. Ол. Птахи.

пташеня, -няти, с. Пташеня, маля птаха.

пташив'я, -в'я, с. Ол. Птаство, птиця. - *В лісі повно розмаїтого пташив'я.*

пташниця, -ці, ж. Пр. Птахівниця; робітниця птахівницького господарства.

птукавка, -кы, ж. Вр. Горлиця - самка.

птукач, -кача, ч. Вр. Горлиця самець.

птуц! а птуц!, Вр. Вугук на теля.

пгуча!, *виг.* Вр. На право, праворуч (*виг. до волів*).

пгу-чей-са!, *виг.* Вр. На ліво, ліворуч (*виг. до волів*).

публіка, -кы, ж. Пн. Публіка, глядачі, слухачі.

публічний, -на, -не, Св. Загальний, народний, спільний для всіх, відкритий. - *В селі побудували і відкрили публічну школу.*

пуга, -гы, ж. Вр. 1. Ручка від батога, грубий кінець батога. 2. Рівень на гонті.

пугар, -гаря, ч. Пр. Келих, чара для вина або пива.

пугарик, -рика, ч. Пр. Чарка для горілки. - *Дайте нам по пугаріку палюнкы.*

пугаричок, -чка, Вр. *Змени.* - *пестл. до пугарик.* Чарочка.

пугілярес, -реса, ч. Ол. Портмоне.

пуд, пуда, ч. Ол. Страх, боязнь. - *Ци не маш пуда?*

пудевко, -ка, с. Рс. *Те саме, що пуделко.*

пуделко, -ка, с. Гж. Коробка; коробка від сірників. - *Пуделко патичків* (коробка сірників).

пуделочко, -ка, с. Ол. *Змени.* - *пестл. до пуделко.*

пудло, -ла, с. Пт. Короб, картонка, скринька.

пудрениця, -ці, ж. Св. Коробка для пудри.

пудрити, -рую, -єш, Св. Посипати пудрою.

пузон, -зону, ч. Пр. Музичний духовий інструмент; вид труби, що складається з двох частин, які розсуваючи, можна добути звуки різної висоти.

пукавка, -кы, ж. Ол. Хлопавка. - *Мам пукавку з бзику.*

пукалка, -кы, ж. Вр. Дзвіночок, лісова квітка.

пукати, пукам, -каш, -кат, Вр. 1. Розвиватися, випускати бруньки. - *Деревина пукат.* 2. Стукати. - *Хтоси там пукат до двери.* 3. Тріскати, стріляти. - *Пукат си батіжком.*

пукатий, -та, -те, Вр. Товстий, грубий, брюхатий, надутий. - *Пуката жаба.*

пуклястий, -та, -те, Пт. Випуклий.

пукнути, пукну, -неш, Ол. Тріснути, лопнути.

пукнутий, -та, -те, Ол. Тріснутий, лопнутий, з тріщиною.

пуляк, -ляка, ч. Вр. Індюк, індик.

пуляковий, -ва, -ве, Вр. Індючий.

пулята, -лят, мн. Вр. Індючата.

пулярес, -реса, ч. Пр. Гаманець. *Те саме, що пугілярес.*

пулька, -кы, ж. Св. Індючка.

пульвер, -вера, ч. Рс. Трикотажний светр, що вдягається через голову; пуловер.

пульош, -льоша, ч. Вр. Старий індик.

пульч!, виг. Вр. Вигук для індіків.

пульча, -чати, с. Св. Мале, вилуплене з яйця індючення.

пульчата, -чат, мн. Вр. *Те саме, що пулята.*

пупінак, -нака, ч. Вр. Вид малих птахів.

пупер, -пера, ч. Вр. Пупець; пташний шлунок.

пупирь, -пиря, ч. Ол. Перець, родимка.

пуприк, -рика, ч. Ол. Маленький курячий шлуночок.

пупок, -пка, ч. Пр. Пуп; круглий рубець посередній живота.

путня, -ні, ж. Пр. Дерев'яне відро для води з одним боковим вушком.

пурхавка, -кы, ж. Пр. Рослина з грибів, їстівна; дощовик, порохно.

пурхати, пурхам, -хаш, Пр. Легко перелітати з місця на місце; з легкістю міняти своє місцеперебування.

пустак, -така, ч. Св. Ніколи не оране поле, цілина.

пустатиня, -ні, ж. Ол. Пустиня, пустеля.

пустий, -та, -те, Св. Нічим не заповнений, не порослий, порожній.

пустир, -тиря, ч. Св. Нічим незаповнене, запущене місце;

незасіяне і необроблене поле; пусте місце.

пустотниця, -ці, ж. Пт. Жінка, яка сприймає усе легко, жартівливо.

пустун, -туна, ч. (жылан, -лана, ч.), Пр. Той, хто любить пустувати, схильний до пустощів; нерозважлива людина.

пут, путя, ч. Гж. Путь, дорога, шлях. - *Я піду тым путьом, а ты тамтым.*

путик, -тика, ч. Гж. Стежка, шлях, дорожка. - *Ріжны путі й путики вели до села.*

путиско, -ка, ч. Гж. Стара, важка, розбита дорога.

пуцер, -цера, ч. Сб. Чистильщик; денщик; ад'ютант у війську.

пицир, -цира, ч. Ол. *Те саме, що пуцер.*

пуцувати, -цюю, -єш, Пр. Чистити, шурувати, добре мити.

пуцуватий, -та, -те, Ол. Повнолиций, повновидий.

пуча, пуч, мн. Ол. Бруньки. - *Пуча пукают.*

пучитися, пучишся, -чится, Ол. Надуватися, набундючитись.

пучніти, -нієш, -ніє, Пр. Пучнявіти, набрякати, бубнявіти.

пушы, -шів, мн. Вр. В'язанка патиків для розпалювання.

пушити, пушу, -шиш, Вр. Спушувати, розпушувати землю. - *Пушит медведик землю.*

пушок, -шка, ч. Пт. *Змени.* - *пестл. до пух.* Пушок.

пущаня, -ня, с. Пт. Остання неділя м'ясиць перед великоднім постом.

пущати, пущам, -щаш, Пт. Впускати в середину. - *Не будеме никого пущати до хыж.*

пхава, -ви, ж. Вр. Вид дикої горошини.

пхыкати, пхыкам, -каш, Пр. Пхикати: тихо плакати.

пчеляр, -ляра, ч. Пр. Пасічник, власник пасіки.

пчівняк, -няка, ч. Вр. В'юнок. - *Пчівняк як гукне, глушит хліб.*

пчихати, пчихам, -хаш, Ол. Чихати, пчихати, чухнути, чхнути.

пчихнути, -пчихну, -неш, Ол. *Див.* пчихати.

пчола, -ли, ж. Рс. Бджола.

пштыкати, пштыкам, -каш, Пн. Давати щигля, ляскати, ляснути.

пштыкнути, пштыкну, -неш, Пн. *Див.* пштыкати.

пштырок, -рка, ч. Вр. Удар пальцем в чоло, щигел. - *Дав йому пштырка поносі.*

пштычок, -чка, ч. Пр. *Те саме, що пштырок.*

пшоно, -на, с. Ол. Пшоно; крупа, виготовлена з проса.

пщільництво, -ва, с. Рс. Ведення бджіл, наука провадження пасіки.

пщола, -ли, ж. Пр. *Те саме, що пчола.*

пщоляр, -ляра, ч. Ол. Бджоляр. *Те саме, що пчеляр.*

пюпітр, -ра, ч. Пр. Підставка для нот або книг.

п'юрко, -ка, с. Сб. Пірце, перко.

п'юрник, -ника, Пр. Пенар; коробочка на шкільне приладдя.

п'ядити, п'яджу, -диш, Вр. Добиватися зтрудою чого-небудь. - *Я дост п'ядив.* - *Усениця п'ядит.*

п'явка, -кы, ж. Вр. Стравохід.

п'яніти, -нію, -нієш, Пр. Приходити в стан сп'яніння або схожий на сп'яніння.

п'яст, п'ясти, ж. Ол. Кисть руки; долоня з пальцями.

п'ястук, -тука, ч. Пр. Кулак.

п'ястучок, -чка, ч. Пр. Кулачок.

п'ят, п'яти, Пр. П'ять (*числівник*).

п'ят, п'яти, п'ято..., Числівники в поєднанні з іншими словами утворюють ряд складних слів, напр.:
п'ятнадцет, п'ят-десят,
п'ятиактовий, п'ятицальовий,
п'яструнний, п'ятитижньовий,
п'яти-сотенний, п'ятдесятеро,
п'ятсторічний.

п'ята, -ти, ж. Пр. Задня частина ступні; частина панчохи або

шкарпетки, яка закриває задню частину ступні.

п'ятак, -така, ч. Пр. Монета з числом п'ять.

п'ятачок, -чка, ч. Пр. *Змени.* - *пестл. до п'ятак.*

п'ятка, -кы, ж. Пр. 1. Банкнот з числом п'ять. 2. *Змени.* - *пестл. до п'ята.* П'ята у дитини.

п'ятеро, п'ятох, -том, Пр. П'ятеро. *Збірн. до п'ят.*

п'ятірня, -ні, ж. Пр. П'ятірня; рука з пальцями.

п'ятнадцет, -цети, Пр. П'ятнадцять.

п'ятнадцетий, -та, -те, Пр. П'ятнадцятий.

п'ятниця, -ці, ж. Ол. Назва п'ятого дня тижня.

Р

р, - Літера лемківського алфавіту на позначення приголосного звука "р" (вимовляється "ер").

рабарбар, -бару, ч. Пр. Ревінь; велика трав'яниста рослина, вживається в кулінарії та в медицині.

рабівництво, -ва, с. Рс. Нахил до грабування; грабіж.

рабін, -біна, ч. Пр. Рабин; єврейський вчений і служитель релігійного культу; представник єврейської громади.

рабкайло, -ла, с. Ол. Трищітка.

рабовластництво, -ва, с. Пр. Рабовласницький суспільний лад в минулому.

рабувати, -бую, -єш, Рс. Грабувати, забирати.

рабуліста, -ти, ч. Пр. Правний крутій; той, хто тлумачить і пояснює закони і права в свою користь.

рабунковий, -ва, -ве, Пр. Грабіжницький, зв'язаний з грабежем.

рабункова; рабункова газдівка, Пр. Господарство ведеться без оглядки на майбутнє; нищення самих джерел доходу.

рабунок, -нку, ч. Пр. Грабіж, привласнення насильно чужого добра.

рабусь, -буся, ч. Ол. Грабіжник; людина, яка допускається грабежу.

рабусьник, -ника, ч. Ол. *Те саме, що рабусь.*

рад, радий, -да, -де, Ол. Радий, рад; вдоволений. - *Я рад с того, што ся так стало.*

рджа, рджи, ж. Ол. Іржа, ржа.

радикал, -кала, ч. Рс. 1. Прихильник рішучих лівих дій в політиці, революційність лівобуржуазних політичних партій. 2. Математичний знак ($\sqrt{\quad}$) на позначення добування кореня.

радикуліт, -літу, ч. Рс. Запалення коренів нервів у людини.

радиста, -ти, ч. Рс. Радист; людина, яка знає будову радіо і вміє з ним поводитися.

радити, раджу, -диш, Пт. Радити, дораджувати.

радійо, -дія, с. Рс. Радіоапарат.

радіст, -дости, ж. Св. Радість, задоволення.

радлити, радлюю, -єш, Пр. Переорювати впоперек землю заорану плугом.

радца, -ці, ч. Рс. Член ради виконкому або суду; чемний спосіб звертання до службовців. - *Допоможте мі дашто, радцо, в тій справі!*

раз у рот; раз у гамбу; раз вкусити, Лз. Кусочок хліба в один укус.

раїти, раю, раїш, раїт, Гж. Давати пораду, пропозицію. - *Не раю ты ходити в ліс без сокыри.*

радше, присл. Ол. Скоріше. - *Радше ся повісити, ніж тото зробити.*

рай..., Перша частина складних слів, що відповідає слову районний, напр.: *райагроном, райвійськома, райкон-ференція, раймаг, райміліція, райпро-мкомбінат, райсуд, райком, район, районуваний, райвно* і т. п.

райбачка, -кы, ж. Пт. Дошка для прання.

райграс, -расу, ч. Св. Вид трави, що служить для утворення травників в огородах, і обсіювання лугів. Дає відмінну зелену і суху траву.

райза, -зи, ж. Пт. Мандрівка ремісничої челяді; подорож.

райткы, -ток, мн. Гж. Галіфе; чоловічі штани військового покрою.

райцування, -ня, с. Гж. *Дія за знач. райцувати.*

райцувати, -цую, -єш, Гж. Вести з оживленням балачки, судити, багато балакати, розправляти.

раканя, -ні, ж. Вр. Древесниця; жабка, що живе на гілках молодих хвойних деревцець.

раковий, -ва, -ве, Рс. Раковий.

раковина, -ни, ж. Рс. 1. Черепашка, раковина. 2. Порожина в металі, недоброякісно відлитий метал або гіпс. 3. Посудина під водопровідним краном. 4. Частина зовнішнього вуха у людини.

ракотати, -котат і -коче, Вр. Рехкотати.

рак; сп'юк рака, Пт. Зарум'янився зі встиду.

ракурс, -курсу, Рс. Ракурс; незвичне для ока, зменшене перспективне зображення предмета.

рамак, -мака, ч. Пр. Ребриста частина ручної магловиці. Над другу частину, на катульку, навивають білизну для маглованні рамаком. - *На катульку лахы звивають, а качають рамаком.*

рамено, -на, с. Пр. Плече; частина руки від ліктя в верх.

рамик, -мика, ч. Св. 1. Зроблений рівчик на поверхні чогось. 2. Рама, рамка.

рамити, рамлю, -миш, Пр. Поставити рамки. - *Порамити вигляды.*

рамуватий, -та, -те, Вр. Виложений рамами.

рамкастий, -та, -те, Вр. Карбований.

рампа, -пи, ж. Ол. 1. Залізнодорожний під'їзд, поміст для вантаження товарів у вагони і з вагонів. 2. Шлагбаум.

ранга, -гы, ж. Пр. Ранг; звання, ступінь ієрархії в уряді, у станіві або у війську.

ранговий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до ранга.* Ранговий.

рандка, -кы, ж. Пр. Любовна зустріч; зустріч по договореності.

ранений, -на, -не, Св. *Дієпр. пас. мин. ч. до* рани.

ранити, раню, -ниш, Гж. Робити кому-небудь рану; завдавати душевних страждань.

раніцько, присл. Пт. Раненько; у ранній час.

ранішній, -ня, -нс, Рс. Ранковий, ранішній.

раном, присл. Вр. Ранком, вранці; з рана, з ранку.

рантовий, -ва, -ве, Рс. Крайній; рантовий.

ранцувати, -цюю, -єш, Вр. Бажати з приспівом кому-небудь успіху. - *Желати з приспівом довгих років газдувати.*

рапа, -пи, ж. Ол. Суконка.

рапавий, -ва, -ве, Ол. Шорсткий, нерівний, негладкий.

рапак, -пака, ч. Вр. Перепілка. - *Рапак ранче: ран! ран!*

рапіти, -піє, Вр. Шуміти, грохотати.

рапуха, -хы, ж. Вр. Ропуха, жаба, що живе переважно в огородах.

рапкати, рапкаш, -кат, Пт. *Те саме, що* рапчати.

рапотати, -потам, -таш, Вр. Трясти, розбуджувати із сну, шуміти.

рапорт, -порту, ч. Пр. Донесення; доповідь складена підвладним переважно військовому керівництву.

раптус, -туса, ч. Ол. Запальна, поривчаста людина. Людина, яка не продумує свої вчинки і раптово їх виконує.

рапчати, рапчиш, -чит, Ол. Кричати, рехкати. - *Жабы рапчут цілу ніч.*

раритас, -тасу, ч. Пр. Раритас, рідкість, особливість.

рарота, -ти, ж. Лз. Яєчня. *Те саме, що* яєчниця (*тільки в Закарпатті*).

расизм, -изму, ч. Пр. Антинаукова ідеологія про т. зв. "вищі" і "нижчі" раси.

расовий, -ва, -ве, Пр. Такий, що має всі прикмети своєї раси; відмінний, кращий за інших.

рата, -ти, ж. Ол. Частковий платіж; частина боргу.

ратами, присл. Ол. В розстрочку, з розстроченням.

ратифікація, -ції, Пт. Прийняття і затвердження умови, зокрема між державами.

ратиця, -ці, ж. Пр. Ратиця; роздвоєне копито у двокопитних тварин.

ратівник, -ника, ч. Пр. Рятівник: той, хто рятує або врятував когонебудь.

ратувати, -тую, -єш, (нак. сп. ратуйте!), Пр. Рятувати; усувати загрозу смерті, знищення.

ратунок, -тунку, ч. Пр. Дія за знач. ратувати.

ратуш, -туша, ч. Пт. Ратуша; будинок в центрі міста, в якому міститься міська рада.

рафка, -кы, ж. Сб. Обруч на колесі; шина.

рафінад, -наду, ч. Гж. Рафінадний цукор; очищений і спресований у грудки цукор.

рафінерія, -рії, ж. Пр. Фабрика, в якій хімічно очищують нафтові або інші природні продукти.

рафінуваний, -на, -не, Пт. 1. Витончисний, хитрий у поведінці. 2. Звільнений від домішок, очищений.

рахівник, -ника, ч. Рс. Рахівник, бухгалтер; спеціаліст в обрахуванні приходів і розходів господарства.

рахіт, -хіту, ч. Пр. Ненормальний розвиток кісткової та нервної системи як у людей, так і у тварин.

раційон, -йону, ч. Пр. Скла і норма їжі для людини; пайок; набір продуктів харчування на певний період для тварин, птахів або риб.

рація, -цій, ж. Ол. Правда, розумна підстава. - *Ты маши рацію.*

рацяк, -цяка, ч. Пт. Людина з кривими ногами.

рацятий, -та, -те, Пт. Кривий, клишоногий.

рачар, -чара, ч. Рс. Торговець раками; любитель раків.

рачити, рачу, -чуш, Рс. Зволити, дозволити, веліти. - *Што рачите повісти народу, радцо?*

рачки, -ків, мн. Рс. Затички (*цвяхи*) для забезпечення капсули на осі в час їзди, запобіжники.

рашпель, -пля, ч. Ол. Напильник для тертя деревини; рашпіль.

рашпля, -лі, ж. Ол. *Те саме, що рашпель.*

рашплювати, -люю, -єш, Пр. Підрівнювати рашпілем дерев'яний виріб.

раятися, раюся, -їшся, мн. раються, Гж. Радитися.

рджок, -ка, ч. Вр. Мідяниця. - *Рджокы родятыся в поли по меджах.*

ре..., Префікс в словах, переважно іншомовного походження, який надає словам відтінку або нового значення, повторення, відновлення чогось, напр.: *реатент, реактива, реалізм, реалізуваний, реакція, реакціонер, реаліста, реванж, реверанс, ревізіонізм, ревізія, ревізіта, ревізор, революція, революціонер, регенерат, регрес, резекція, резолюція, резиденція, резонанс, реінкарнація, рейхстаг, рекля-мація, ректифікат, ректифікація, ректи-фікуваний, ректорат, реле, рельєф, ренесанс, рес[о]стат[?], репарація, репатриюваний, репертуар, репортаж, репор-тер, репрезентація, репресуваний, репро-дукція, ретушуваний, реферат, рефлекс, рефлексія, реформація, рецидива, ре-цитувати, рецитатива, рецитатив.*

ребрачка, -кы, ж. Ол. Див. рамак.

ребро, -ра, с. Пр. Дугоподібна кість людини, що іде від хребета до грудної кістки; місце перетину двох площин.

реванжиста, -ти, ч. Пр. Реваншист; той, хто прагне узяти реванж за свою поразку.

ревідувати, -дую, -єш, Ол. Обшукувати, трусити.

ревір, -віру, ч. Рс. Округа, дільниця, ділянка.

ревір; лісовий ревір, ч. Рс. Лісова ділянка, що належить одному власнику і залишається під його наглядом (*лісничого*).

ревкати, ревкам, -каш, Вр. Відригувати; відригнути, робити відрижки.

ревкат сяму, Вр. Відригується йому.

ревкатися, ревкат ся, Вр. Відригуватися.

ревкнути, ревкне (ся), Пт. *Див.* ревкати, ревкатися. - *Як мі ся ревкло, то мі лекше ся зробило.*

ревні, присл. Св. Ревне, щиро, самовіддано.

револьвер, -вера, ч. Пт. Вогнострільна ручна зброя; наган.

рев'я, -в'ї, ж. Пр. Перегляд військ поєднаний з військовим наглядом; військовий парад.

реабілітуваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до реабілітувати.*

реабілітація, -ції, ж. Пр. Уневиннення, повернення доброго імені і честі несправедливо звинуваченої людини; відновлення в правах людини.

реабілітувати, -тую, -єш, Пр. Поновлювати комусь честь, репутацію і права.

реабілітуватися, -туюся, -єшся, Пр. Одержувати реабілітацію.

регімент, -менту, ч. Св. Полк кінноти.

реглян, -ляна, ч. Пт. Фасон плаща або куртки в якій рукав з плечем становлять одне ціле.

регіон, -йону, ч. Пр. Округа, околиця, країна, пояс, зона; певна територіальна одиниця.

регула, -ли, ж. Рс. Правило, закон, порядок, розпорядок.

регулямін, -міну, ч. Пр. Збірник приписів і розпоряджень, що регулює дії ряду людей якоїсь організації, наради.

регульований, -на, -не, Гж. Регульований, упорядкований в діях.

регуляція, -ції, ж. Гж. Регуляція, упорядкування.

редагуваний, -на, -не, Рс. Редагований, видаваний друком.

редукція, -ції, ж. Пт. Спровадження до первісного стану.

редута, -ти, ж. Пр. Оборонний, замкнутий з чотирьох сторін окоп.

редьква, -ви, ж. (редис, -дису), Пр. Редиска; однорічна овочева рослина з червоним або білим корнеплодом.

режисер, -сера, ч. Пт. Ведучий артист в театрі, який керує п'єсою.

резерва, -ви, ж. Пр. Резерв, запас.

резервіста, -ти, ч. Пр. Солдат, який належить до запасних.

резервуваний, -на, -не, Пр. Резервований, захований на випадок потреби.

резигнація, -ції, ж. Ол. Відмовлення, відмова від чогось.

резигнувати, -ную, -єш, Ол. Відмовлятися.

резиденція, -ції, ж. Пт. 1. Столиця; місце проживання монарха або керівника держави. 2. Палац, де урядує керівник держави.

рейта, -ти, ч. Ол. Віл коричневої масті.

реку, присл. Вр. Гадаю. - *Я му, реку, казав: "Не ид до адуката, бо він ти нич не поможе."*

рекати, (речи), речу, -чеш, Вр. Казати, сказати.

реквієм, -єму, ч. Пр. Реквієм; перше слово в польському богослужінні над померлим; траурна пісня.

реквізит, -зиту, ч. Пр. Предмет, одяг необхідний для гри на сцені.

реквізуваний, -на, -не, Пр. Забане щось в дорозі реквізиції.

рекла, (рекнути), рюк, Гж. Сказала, сказав.

рекляма, -ми, ж. Гж. Реклама; захвалювання предметів торгівлі.

рекорд, -корду, ч. Пт. Найкращий результат праці або змагань.

рекотати, -котам і -кочу, Ол. Квакати, кумкати.

рекруты, -тів, мн. Св. Новобранці у війсьکو.

рекрутчина, -ни, ж. Пт. Рекрутський набір у військо.

рекс, рекса, ч. Св. Рекс; кличка собаки.

релігія, -гії, ж. Рс. Релігія.

релікт, -лікта, ч. Пр. Рештка, позосталість давніх епох.

реляція, -цій, ж. Пт. Рапорт прохіді[?] військових дій; здання справи.

реманент, -ненту, Пт. Залишки каси; запас в капіталі, в товарі або збіжжі; податкова залежність.

рематизм, -тизму, ч. Пр. Захворювання серцево-судинної системи, суглобів і м'язів людини, що проявляється болем місць, коли їх доторкнутися.

ременик, -ника, ч. Вр. Ремінець: невеликий або вузький ремінь.

ремесло, -ла, с. Рс. Ремесло; дрібне виробництво готових виробів.

ремонт, -монту, ч. Рс. Виправлення пошкоджень яких-небудь машин.

рenegат, -гата, ч. Пр. Запроданець; відступник від віри.

рента, -ти, ж. Пр. 1. Пенсія. - *З його ренти утримує ся ціла родина.* 2. Доход з капіталу або землі, що його одержують власники.

піти на ренту, Пр. Іти на пенсію.

роличка, -кы, ж. Гж. Рілля.

реп'як, -п'яка, ч. Пт. Реп'ях.

репета, -ти, ж. Ол. Повторення, добавка до порції.

реперация, -цій, ж. Пр. Направа, поправлення зіпсутого.

реперувати, -рую, -єш, Пр. Направляти, поправляти.

республіка, -кы, ж. Пр. Республіка; держава, в якій при владі є представники народу.

реставрація, -цій, ж. Пр. 1. Реставрація; відбудова, відновлення якого-небудь приміщення, машини і т. п. 2. Ресторан. - *Чловек, як добрі зголодніє, то летит до реставрації.*

рептюх, -тюха, ч. Пн. Мішок.

ретяз, -тязи, ч. Гж. Ланцюг з середньої величини огнивами.

ретязка, -кы, ж. Гж. Потрійний, невеликий ланцюг з петлями для

прив'язування корів до жолоба. - *Ретяз на быкы а ретязка на телята.*

ретязочка, -кы, ж. Гж. Ланцюжок.

рефлектувати, -тую, -єш, Пр. Ма щось на увазі на меті; робити про щось заходи; погоджуватися на щось. - *Мій внук рефлектує на посаду лісничого.*

рехт, -ту, ч. Пн. Правда, рація. - *Маи рехт, же не п'єш!*

рец, присл. Вр. Мабуть, здається. - *Так, рец, было!*

рецензента, -ти, ч. Пр. Рецензент, критик.

рецензенція, -цій, ж. Пр. Рецензія, коротка критична оцінка наукового або художнього твору.

рецепка, -кы, ж. Пт. Рецепт; письмова вказівка лікаря аптеці про виготовлення і застосування ліків хворому.

рецепис, -пису, ч. Пр. 1. Квитанція про одержання чогось. 2. Запис - вказівка про вживання кормів.

рецидива, -ви, ж. Пр. Повторення або повернення тієї самої хвороби, яка тільки що уступила.

рецидивіста, -ти, ч. Пр. Злочинець, який повторно, зробив злочин, за який подібний вже був караний.

рецок, -цка, ч., мн. рецкы, -ків, Вр. Кажан, землерийка (*Sorex*).

рецитатива, -ви, ж. Пр. Вокальне оповідання в супроводі музики.

рецитувати, -тую, -єш, Пр. Виголошувати, говорити по пам'яті.

реч, речи, ж. Гж. Промова, мова. - *Не може быти й речи, жебы-м з тобом їхав.*

речи, (речати), речу, -кеш, -че, мин. ч. рюк, рекла, рекло, Гж. Сказати, говорити. - *Хоц бы-с слово рюк!*

речевий, -ва, -ве, Пт. Речовий. - *Речевий выграи на льотереї.*

реченец, -нця, ч. Вр. Речинець, визначений час.

решето, -та, с. Пр. Натягнуте сито на дерев'яний ободок, що служить для просіювання зерна, муки.

рештка, -кы, ж. Пт. Залишений кусок непроданої тканини. - *Зрештом* (вкінці, остаточно, врешті).

реготатися, -гочу ся, -чеш ся, Вр. 1. Сміятися у повний голос. 2. Іржати. - *Кін ся регоче.*

рыбак, -бака, ч. Вр. Рибалка, рибак, риболов.

рыбель, -бля, ч. Пр. Морська чайка. - *Два рыблі летят.*

рыбар, -баря, ч. Ол. *Те саме, що* рыбак.

рыбелюх, -люха, ч. (рибник, -ника), Вр. 1. Рибник; водоймище або судно з живою рибою. 2. Пиріг з рибою.

рыбне, -ного, с. Пр. Данина, податок за право ловлі риб.

рыбровій, -вія, ч. Вр. Птах, що живе над річкою.

рыбовійка, -кы, ж. Вр. *Те саме, що* рыбовій.

рыбодайний, -на, -не, (рук.) Багатий на рибу водний район.

рыболяк, -ляка, ч. Вр. Птах, що живе над рікою.

рыбознавец, -вця, ч. Пр. Знавець риб, іхтіолог.

рыбоїд, -їда, ч. Рс. Той, що кормиться тільки рибою. - *Сіямскы коты то рыбоїди, бо жрут лем рыбу.*

рыборівка, -кы, ж. (рыболівка, -кы), Св. Морська ластівка, чайочка.

рыбочка, -кы, ж. Св. Рибонька. *Змени.* - *пестл. до* рыба.

рыб'яр, -б'яра, Вр. Той, хто розводить рибу; любитель риби.

рыб'ятко, -ка, Ол. *Змени.* - *пестл. до* рыба, рыба.

рыгати, рыгаш, -гат, Ол. Вертати їжу із шлунка.

рыгач, -гача, ч. Вр. Сатанинський гриб; подібний формою до білого гриба, але швидко синіє, темніє: отруйний гриб.

рыдалец, -льця, ч. Пр. Плакса.

рыджий, -джа, -дже, Пр. Рижий, червоно - жовтий.

рыджик, -джика, ч. Пр. Рижик, рижок; сорт їстівного гриба.

рыж, рыжу, ч. Ол. Рис; очищене зерно рису. Трав'яниста злакова рослина.

рыжовий, -ва, -ве, Пт. Рисовий.

рыжовиско, -ка, с. Пт. Стерня після рису; рисове поле.

рыжоволосий, -са, -се, Пр. Рудоволосий.

рый, рыя, ч. Пр. Рило, гостроносий рот. У деяких ссавців лице подібне до рила.

рыма, -ми, ж. Вр. Катар, нежить.

рынявец, -вця, ч. Вр. Коростявий. - *Чловека, што має струпы, називают рынявцом.*

рынявий, -ва, -ве, Вр. Коростявий, паршивий.

рыпигатися, -пигамся, -гашся, Вр. Повзти, лазити, лізти, плазувати; повільно рухатися.

рыпегатися, -пегамся, -гашся, Ол. *Те саме, що* рыпигатися.

рысак, -сака, ч. Рс. Рисак; порода коня.

рыфліня, -ня, с. Св. Нанесення рифлів, заглиблень на поверхню чого-небудь.

рыхло, присл. Пт. Скоро, швидко.

рычання, -ня, с. Пр. Дія за знач. рычати і звуки утворювані цією дією.

рычати, ричиш, -чит, Пт. 1. Ревіти. - *Худоба ричит, бо голодна стоїт.* 2. Голосно плакати, ридати; несамовито голосно співати, кричати.

рыяк, -яка, ч. Вр. 1. Рило. - *Паця ма довгий рыяк.* 2. Гальма. - *Закрутити рыякы.*

рыячок, -чка, ч. Ол. Рильце. - *Закрутиш рыячкы.*

риваль, -валя, ч. Пр. Суперник, конкурент.

ривалізация, -ції, ж. Пр. Суперництво, конкуренція, змагання.

ривалізувати, -зую, -сш, Пр. Боротись за руку дівчини, суперничати.

ригель, -гля, ч. Ол. 1. Одна із кількох горизонтальних

перекладинок між стовпами стіни. 2. Засувка в замку.

рилювати, -люю, -єш, Ол. Зачиняти, закривати на засув.

ризанка, -кы, ж. Ол. Дібно покраяне тісто, макарони.

ризикант, -канта, ч. Пр. Людина смілива, ризикозна, граюча на ризик.

ризувати, -кую, -єш, Пр. Ризувати, іти на ризик.

ризико, -ка, с. Пт. Ризик; усвідомлена можливість небезпеки.

рикошет, -шету, ч. Пт. Відбиття, відскок під певним кутом.

римар, -маря, ч. Пр. Ремісник, який робить вироби із грубої шкіри, як: валізки, сідла, ремені і т. п.

римарський(-кі), -ка, -ке, Св. Римарський; зроблений з грубої шкіри.

римуваний, -на, -не, Пр. Римований.

ринна, -ни, ж. Рс. Ринва; труба для стікання води з даху.

ринка, -кы, ж. Пт. 1. Чавунна посудина на чотирьох ніжках для кип'ятіння молока. 2. Сковорода.

риночка, -кы, ж. Ол. Сковородка.

ринок, -нку, ч. Вр. 1. Рівне місце біля хати. 2. Місце торгівлі в міській місцевості.

ринські, -кых, мн. Пн. Гроші в бувшій Австро - Угорщині.

рисік, -сіка, ч. Ол. Грифель.

рискаль, -каля, ч. Пт. Рискаль; вид лопати, що вживається для копання землі в глибину.

рисовник, -ника, ч. Пр. Людина, яка вміє рисувати; артист, ілюстратор.

ритуал, -алу, ч. Пр. Збереження обрядів при святкових обходах і церомоніях.

рисуваний, -на, -не, Рс. Рисований.

рихлина, -ни, ж. Пр. Ремінь в упряжі коня, що притримує паси.

рихтик, присл. Сб. Певно, в саму пору, правильно, цілком добре.

рихтер, -тера, ч. Гж. Сільський староста.

риц, -ци, ж. Вр. Отвір відходової кишки; зад, задниця. - *Втяв коня по рици.*

рицинус, -нуса, ч. Пт. Рицина, касторова олія.

ришада, -ди, ж. Пр. Рокіровка; шаховий хід, при якому переміщують короля через туру.

рівник, -ника, ч. Пр. Екватор; уявна лінія, що проходить на рівній віддалі від обох полюсів.

рівнобарвний, -на, -не, Пт. Одноколірний.

рівнолегло, присл. Ол. Паралельно.

рівнолежник, -ника, ч. Пр. Паралель.

рівнолеглий, -ла, -ле, Ол. Паралельний.

ріжджак, -джака, ч. Вр. Ласочка. - *Ріжджак по хрящох биват.*

ріждя, -дя, с. Вр. Хвойні гілки і листя.

ріждзя, -джя, с. Вр. *Те саме, що ріждя.*

ріжно, присл. Пр. Різно, відмінно, не так, інакше.

ріжно..., Перша частина складних слів, що відповідає слову ріжний (різний) і відрізняється від норм укр. літ. мови тільки цією частиною слова, напр.: *ріжнобарвний, ріжновид* і т. д.

ріжнорацький(-кі), -ка, -ке, Ол. Різнорідний, різноманітний.

ріжноракіст, -кости, ж. Ол. Різнорідність, різноманітність.

різ, -зи, ж. Вр. 1. Сила, міц. - *Тото вино не ма різи.* 2. Гострота. - *Тот ніж не ма різи.*

різавка, -кы, ж. Ол. Біль в животі. - *Різавка м'я різат в середині.*

різак, -зака, ч. Пт. Гострий інструмент для різання чогось.

різанец, -нця, ч. Сб. Вид цибулиння, що тільки зрізується; трембулька.

різати, ріжу, -жеш, Пн. Ділити на частини чимсь гострим; подрібнювати; ранили людину; убивати кого-небудь чимсь гострим;

зрізувати, відділяти від основи чимсь гострим.

різанка, -кы, ж. Рс. *Те саме, що ризанка.*

різник, -ника, ч. Пт. Фахівець м'ясних виробів; продавець м'ясних виробів; той, хто ріже худобу, птицю на м'ясо.

різництво, -ва, с. Пр. Зайняття, ремесло різниче; торгівля м'ясом та м'ясними виробами.

різня, -ні, ж. Пр. 1. Бойня; місце, будівля, де ріжуть худобу. 2. Масове вбивство людей.

різовини, -зовин, мн. Ол. Трочиння тирса.

різьб'яр, -б'яра, ч. Пр. Різьб'яр; майстер різьблення.

ріка, -кы, ж. Пт. Воднистий потік, що тече по видовжених зниженнях рельєфу від верхів'я до гирла.

рінь, -ни, ж. Сб. Рівна місцевість над річкою, покрита піском, камінням, гравієм, землею.

ріпак, -пака, ч. Пн. Ріпак; однорічна трав'яниста олійна та кормова рослина (*Brassiconapus L.*).

річечка, -кы, ж. Гж. *Змениш. - пестл. до ріка.*

ріща, -ща, с. Сб. Низькорослі густі хащі, ліс; хмиз.

робывко, -ка, с. Вр. Ручка дерев'яної домашньої маслоробки. - *Робывко - дручок з дзюравом насадоком, котрым роблят масло.*

робінзонада, -ди, ж. Пт. Оповідання про незвичайні пригоди в подорожі, подібних до пригод Робінзона Крузо за повістю Дефо. Таємна втеча хлопця з дому, що хоче послідувати Крузо або подібних йому героїв повістей.

робітник, -ника, ч. Рс. Робітник; той, хто створює матеріальні блага.

робліня, -ня, с. Пр. Роблення. *Дія за знач. робити.*

робота; зерняны работы, мн. Вр. Жнива.

роботизна, -ни, ж. Ол. Праця, визначена вперед.

ровен, -вня, ч. Вр. Рівень; соціальний рівень. - *Я не твій ровен.*

ровер, -вера, ч. Рс. Велосипед.

ровериста, -ти, ч. Пн. Велосипедист.

роверистка, -кы, ж. Пн. *Жін. до ровериста.*

ровесниця, -ці, ж. Пт. Ровесниця, однолітка.

ровень, -вени, ж. Вр. Рівнина.

ротунда, -ди, ж. Пр. 1. Копулоподібний будинок. 2. Кругла гора. 3. Круглий перець.

родак, -дака, ч. Пр. Людина, що походить з країни, в якій обоє родилися, земляк, співгромадянин.

родзинкы, -дзинок, мн. Рс. Ізюм; вишущений виноград.

родиче, -чів, мн. Ол. Батьки; батько і мати.

родове, -вого, с. Ол. Подарки кумів для новонародженої дитини.

родовод, -воду, ч. Пр. Історія поколінь певного роду.

рогаль, -галя, ч. Ол. Соха на сіно, на конюшину.

рогач, -гача, ч. Пр. 1. Рогач; гачок для розгортання розжареного вугілля. 2. Дикий козел.

рогачка, -кы, ж. (корнута, -ти), Вр. Рогата вівця.

роговий, -ва, -ве, Пт. Зроблений з рога. - *Роговы гребені были барз міцны.*

рогоза, -зи, ж. Пт. Рогіз; багаторічна, трав'яниста рослина.

рогаль, -галя, ч. Ол. 1. Сухий стовбур дерева або рослини, без листя. - *С капусти лем ся рогалі зостали - так об'їла гусениця.* 2. Рогалик; булка в формі півмісяця.

рогар, -гара, ч. (рогарь, -гаря), Пн. *Те саме, що рогаль. - Ялиця черепата, на котру кладут конич, жебы высох.*

рожен, -жна, ч. Пр. Кухарський прилад у формі довгого залізного прута, з одного кінця загострений, а з другого дерев'яна ручка для

повертання ним над вогнем, з печенню, м'ясом, тістом і т. п.

роз..., Слова лемківської говірки з префіксом "роз" в більшості мають те саме звучання, що й в укр. літерат. мові, і відрізняються від них тільки наголосом, напр.: *розахатися, розахкатися, розбаг-нений, роздав[лений], розбесідуватися, розбецений, розбеститися, розбецено, розбецуватися, розбецувач, розбій, розбій-ництво, розбійниця, розбійничати, розбійничок, розблискатися, розбовкувати, розблюватися, розборонений, розбризканий, розбризкати, розбризкатися, розбриканий, розбрякатися, розбуджений, розбуджу-вати, розбудовувати, розбудовуватися, розбуркати, розбухнути, розважений, розважити, розважувати, розвал, розва-лений, розвалина, розвалювати, розварю-вати, розварюватися, розведений, розвезти, розвозити, розвернений, розвернутий, розвеселений, розвыднитися, розвыдніти, розвы-лина, розвылистий, розвынений, розвыну-тий, розвыхрений, розвіяти, розвід, розвідати, розвідатися, розвідка, розвідувати, розвідувач, розвісити, розвішати, розві-шувати, розвіювати, розвіяний, розводити, розволожити, розворот, розв'язаний, розв'язок, розв'язувати, розгаданий, роз-гадувати, розгалужений, розгалужувати, розгалужуватися, розгинач, розгін, розгла-джувати, розгладити, розгладитися, розглянути, розгніваний, розгнівати, розгніватися, розгноювати, розговор, розгойданий, розгойдувати, розголос, роз-голошений, розголошувати, розголошу-ватися, розгонити, розгорнений, розгор-нутий, розгороджений, розгороджувати, розгороджуватися, розграбати, розграбу-вати, розгребений,*

розгризений, розгром, розгромлений, розгублений, розгублювати, розгублюватися, розгул, розгулювати, розгуляний, розгуркатися, розгурорити, роздавач, роздавлений, роздавлювати, роз-давлюватися, розданий, роздвоєний, роздвоїти, роздвоїтися, роздвоюватися, роздій, розділений, розділювати, розділювач, роздоєний, роздмуханий, роздмухати, роздосадувати, роздоювати, роздоюватися, роздражнений, роздражнювати, роздрату-вати, роздрібнений, роздрібнювати, роздробленіст, роздумати, роздумувати, роздумливий, роздумуватися, роздушений, роздушувати, роздушуватися, роздягнутий, роздякуватися, розеднаний, розеднувати, розеднуватися, розжалитися, розжало-бити, розжалобитися, розжалувати, розжарений, розжарити, розжаритися, розжарюватися, розжеєрити, роззброїти, роззброїтися, роззброюватися, роз[з]на-йомити, роззолочений, розиграш, розіб-раний, розігнаний, розігнутий, розіграний, розмікнений, розім'ятий, розіпнений, розір-ваний, розіскрений, розісланий, розіспаний, розітнутий, роз'їжджений, роз'їздити, роз'їзд, роз'їхатися, розказаний, розказувати, розкаркатися, розкарячений, розкашлятися, розкаятися, розквкаться, розквасити, розквашений, розкыданий, розкыслений, розкыслювати, розкыснути, розкішниця, розкішонька, розкладений, розкланяються, розклеєний, розклеювати, розклепувати, розклинюватися, розкльо-шений, розковуватися, розкол, розколений, розколотий, розколина, розколисаний, розколочений, розколошкати, розколювати, розкоп, розкопаний, розкопы, розкопувати,

розкорковувати, розкормлювати, нестити, розпечатати, розпечений,
 розкорчо-вуватися, розкотистий, розпе-щений, розпилений,
 розкоханий, розкочувати, розкрадач, розпилювати, розпилюватися,
 розкрадений, розкрашений, розпилювач, розпирскатися,
 розкрашувач, розкраюваний, розпирскуватися, розписаний,
 розкраяти, розкраяний, розпирс-нутися, розписувати,
 розкреслений, розкреслити, розписуватися, роз-писувач,
 розкрилити, розкрій, розкріити, розпня[н]итися, розпізнаний,
 розкроювати, розкріпачити, роз- кручений, розкручуватися, розпінений, розпінити, розплавити,
 розкрякати, розкудланий, розплаканий, розплакатися,
 розкуйовджений, розкуйов-дити, розпластаний, розплачуватися,
 розкуплений, розкурений, розкутаний, ро[з]плесканий, розпле-тений,
 розкутати, розкушений, розлам, роз- плоджений, розпліджувати,
 ламаний, розламувати, розпліджу-ватися, розплутати,
 розламуватися, розламати, розплюскати, роз-плющений,
 розлежати, розливач, розліг, розплющити, розповсюджений,
 розлінувати, розліплений, розло- жистий, розломлений, розповсюджувати, розподілений,
 розломлювати, розлуплений, розпоро- шений, розпорошувати,
 розлучений, розлушити, розлущений, розпорошувач, роз-порений,
 розлущувати, розлюблений, роз- розпоротий, розпорювати,
 люблюватися, розляпаний, розприскувач, розпроданий,
 розляпати, розляпатися, розмаєний, розпродувати, розпромінений,
 розмазаний, роз-мазувати, розпрос-тувати, розпростуватися,
 розмаїтити, розмахуватися, розпружений, розпружаний,
 розмелений, розмикач, розпукнути, розпукатися,
 розмінувати, розмінювати, розпукнути, розпушений,
 розміняний, розмірений, розмірити, розпушувати, розрадити,
 розміряний, розміряти, розмі-шаний, розраджувати, розрадуваний,
 розміщений, розміщувати, розмно- жений, розрадувати, розраховуватися,
 розмножуватися, розмовитися, розрадувач, розра-ювати,
 розмовниця, розмокнутий, розрив, розривка,
 розморений, розморозений, розривний, розріджуватися,
 розморозити, розморозитися, розріджувач, розріданий, розрізка,
 розмотаний, розмочений, розрішений, роз-роблений,
 розмочитися, розміряний, розроджуватися, розрубаний,
 розмірятися, роз-м'якнути, розрум'янений, розрум'янити,
 розм'якшений, розносити, розсаджений, роз-саджувати,
 рознести, різношний, різношений, розсвердлений, розсекречений,
 роз-ношувати, розораний, розорений, розсекретити, розселений,
 роз-зосерджений, розпалений, розсипати, розсипаний, розсипатися,
 розпалено, розпалювати, розпалювач, розсів, розсіяти, розсіятися, розсіл,
 розпарений, розпарити, розсічений, розсіювати, розскубати,
 розпарювати, розпаритися, розскочитися, розскакуватися,
 розпаскуджений, розпаскудити, розскубаний, розслабити,
 розпатл-ати, розпаякатися, розслаблений, розслинити,
 розпачливий, розпа-ювати, розслідуваний, розслідувати,
 розпаяний, розпаошитися, розслухати, розсолювати,
 розсортувати, розсочуватися,

розстановлений, розст-авити,
розставлений, розстелений, розсте-
лювати, розстріляний,
розстрілювати, розстроєний,
розстроїтися, розстрочити,
розсудливий, розсуканий,
розсукувати, розсунений,
розсунутий, розсунутися, розсунути,
розтер[м]усати, розтиснути,
розтирач, розтискувати,
розтлумачений, розтлумачити,
розтоплений, розтовчений,
розтоплювати, розтоплюватися,
розтоп-таний, розточений,
розторгуватися, роз-точувати,
розтратити, розтратниця,
розтрачений, розтривожити,
розтриво-житися, розтрюбувати,
розтулений, розтулювати,
розтягнений, розтягувати,
розтьохкатися, розумниця,
розучений, розучуваний, розучувати,
розфарбо-вуватися, розфасовувати,
розфасовувач, розхапувати,
розхвалений, розхватаний,
розхилений, розхитуватися,
розхлипатися, розхлюпати,
розхлябаний, розхлябати, роз-
хлябатися, розхльостати,
розхмарений, рохмарити,
розхмарюватися, розходжу-вати,
розхолоджений, розхолоджувати,
розцвірінькатися, розцвічений,
розцві-чувати, розцінювати,
розцінюватися, розцінювач,
розціпити, розціпитися, розці-
плений, розчавлений, розчаруваний,
роз-чахнутий, розчесаний,
розчинений, розчищений, розчулений,
розширений, роз-щедритися,
роз'юшений, роз'юшувати,
роз'ярений, роз'яснений,
роз'яснювальний, роз'яснювати,
роз'ятрювати, роз'ятрю-ватися.

розбавити, -бавлю, -виш, Ол. 1. Розвеселити, викликати радісний, настрій. 2. Зменшувати насиченість розтвору, додаючи до нього воду або іншу рідину.

розбавитися, -бавлюся, -вишся, Ол. Розвеселитися, почати бавитися.

розбав'ятися, -бав'ямся, -в'яшся, Ол. Розвеселюватися, робити когонебудь веселим, радісним.

розбалюватися, -лююся, -єшся, Пт. Розгулятися, віддатися з пристрастю балом.

розбандажувати, -жую, -сш, Пр. Розвинути з чогось бинт, звільнити від бинтів.

розбаяти, -баям, -яш, Пт. Розбовкати, розпапляти, розплести, розбалакатися надміру. - *Ци мусів єс тото розбаяти?*

розбечатися, -бечуся, -чишся, Ол. Розревітися, розреветися, розплакатися. - *Але мале дзецько ся добрі розбечало.*

розбубнити, -бубню, -ниш, Гж. Роздзвонити, розголосити; дати розголос чому-небудь.

розбубняти, -бубням, -няш, Гж. Роздзвонювати, розголошувати, повідомляти.

розбурити, -бурю, -риш, Пр. Розвалити, зруйнувати, розкинути, знищити.

розваджувати, -джую, -єш, Ол. Розчіплювати, розчіпити, роз'єднувати, роз'єднати.

розвадити, -джу, -диш, Ол. *Див.* розваджувати.

розварня, -ні, ж. Ол. Незграбна жінка; нероба, жінка-нероба.

розвилий, -ла, -ле, Вр. Розпущений, невихований, недисциплінований. - *Челядь в селі гет розвила.*

розвлечений, -на, -не, Пт. Розпущений, недисциплінований; такий, що привик волочитися.

розгардіяш, -яша, ч. (розгардія, -дії, ж.), Ол. Безпорадок, метушня. - *Як видите, такий в нас розгардіяш.*

розгваряти, -варям, -ряш, Пр. Розговоряти; відвертати увагу бесідою.

розгварити, -варю, -риш, Пт. Перевести бесіду на іншу тему, розговорити.

розгваритися, -варюся, -ришся, Ол. Розбалакатися.

розгнати, -нис, Ол. Згнати, наскрізь перегнати, згнати ще більше.

рохгов'ядний, -на, -не, Ол. Марнотратний. - *Рохгов'ядний вишитко проп'є.*

розгортати, -гортам, -таш, Пн. 1. Роздягати; розмотувати що-небудь загорнуте. 2. Розгрібати; розкидати щось лопатою. - *Розгорний там сьніг зо стежки!*

розготовений, -на, -не, Ол. Розварений. - *Розготовены бандуркы.*

розграничати, -ничам, -чаш, Ол. Розмежовувати, розмежувати.

розграничити, -ничу, -чиш, Ол. *Див.* розграничати.

розграничнина, -ня, с. Ол. Розмежування.

розгультатися, -таюся, -ішся, Ол. Розледачатися, зробитись гультяем.

розгуканий, -на, -не, Пр. Брикаючий, непогальмований в діях, розпущений в діях, роз'ятрений.

розгукати, -гукам, -каш, Пр. Довести до шалу, роз'ятрити; допустити тварин в статевному значенні до дій.

розбабрати, -бабрю, -реш, Рс. Розпотрошити, зробити безпорядок.

розбазграти, -базграм, -раш, Рс. Розмазати, розлити; описуючи щось, надто розширити.

розбиток, -тка, ч. Пр. Людина, що залишилася з розбитого корабля; нещаслива людина.

розводник, -ника, ч. Пт. Чоловік, який розвівся.

розводниця, -ці, ж. Пт. Жінка, яка розвелася.

розговоркы, -рок, мн. Вр. Поговорка, приказка.

розготовити, -товлю, -виш, Рс. Розварити.

розгорячкуватися, -куюся, -єшся, Пр. Підняти температуру, розпалитися.

розгублювати, -люю, -єш, Вр. Втрачати дещо, залишаючи його ненароком, на різних місцях.

розгусьтати, -гусьтам, -таш, Пт. Розгойдати, розколихати.

розгусьтатися, -гусьтамся, -ташся, Пт. Розгойдатися; гойдатися, колихаючись з боку на бік або вгору і вниз.

розгаданий, -на, -не, Пт. Говіркий, балакучий, балакливий.

розгадатися, -гадамся, -дашся, Пт. Розговоритися, розбалакатися.

розгадувати, -дую, -єш, Пт. Розголошувати, розголосити.

розгадати, -гадам, -даш, Пт. *Див.* розгадувати.

розгматвати, -матвам, -ваш, Ол. Розплутати, розв'язати щось заплутане; вияснити труднощі.

розгматваня, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* розгматвати.

розгальопуватися, -пуюся, -єшся, Гж. Розігнатись галопом: почати галопувати на коневі.

розгрухотати, -хотам, -таш, Ол. Розтрити, розбити на куски, розтріскати.

роздвора, -ри, ж. Ол. Жінка - роззява. - *Маи жену роздвору, што лем тамбу все отверат.*

роздерти, роздру, -дреш, -ре, Вр. Розірвати на шматки, на частини

роздір, -діра, ч. Вр. Розвора; дрюк, що ним подовжують віз.

роздобати, -добам, -баш, Ол. Розкопирсати, роздовбати.

роздоїня, -ня, с. Рс. Роздоєння. Довший час роздоювати корів.

роздороже, -жя, с. Рс. Роздоріжжя, перехрестя доріг.

розжертий, -та, -те, Пн. Розлючений, розгніваний.

розжертися, розіжруся, Ол. *Див.* розжератися.

розжератися, -жерамся, -рашся, Ол. Дуже розгніватися,

розлютовуватися, розлютовуватися;
ставати роздратованим; дуже
сердитися, гніватися.

розжуваний, -на, -не, Пн.
Розжований; роздрібнений,
розтертий зубами, ротом.

роззбиткуватися, -куюся, -єшся,
Пр. Почувати себе надмірно вільно,
не мати межі у веселосщах;
збиткуватися.

розыднати́ся, -ыднати́ся,
(**розвыднати́ся, -выднати́ся**), Вр.
Світати, яснішати, робитися дню. -
*Юж ся розвыднати/розыднати, скоро
буде ден.*

розіп'яти, -зіпну, -неш, Пт.
Розіп'ясти; карати на смерть,
прибиваючи до хреста руки і ноги.

розкавалкувати, -кую, -єш, Ол.
Пошматувати, розділити на куски.

розказ, -казу, ч. Пн. Наказ.

розкалювати, -люю, -єш, Рс.
Розжарювати до білого, сильно
нагрівати.

розкалькулювати, -люю, -єш, Ол.
Розрахувати, розважити, обчислити;
розлянути в думці.

розкарбувати, -бую, -єш, Пт.
Розглядити складки, порозбивати
нерівності, вирівняти.

розкваса, -си, ж. Св. Свіжа
заквашена капуста.

розклинуги, -лину, -ниш, Вр.
Силою розкрити рот у тварини.

розкішні, присл. Пр. Надзвичайно
приємно, любо.

розкльований, -на, -не, Пр.
Розкльований.

розкратитися, -рачуся, -чишся,
Пт. Розставити широко ноги, тримати
ноги розставленими.

розкратний, -на, -не, Пт. Широко
розставлений (*в формі букви "А"*). -
*Розкратны телефонічны стопы при
дорозі.*

розкочитися, -рочуся, -чишся,
Рс. *Те саме, що розкратитися,*
розкратитися.

розладовувати, -дую, -єш, Пр.
Розвантажувати, розвантажити;

звільняти кого-небудь від вантажу,
знімати вантаж з якого-небудь виду
транспорту.

розладування, -ня, с. Пр. *Дія за
знач.* розладувати.

розладувати, -дую, -єш, Пр. *Див.*
розладовувати.

розладунок, -нку, ч. Пр. *Те саме,
що розладування.*

розлайдачитися, -чамся, -чашся,
Ол. Розбещатися, розбеститися.

**розлахманитися, -манююся, -
єшся,** Рс. Зняти з себе старий одяг,
зняти лахміття.

розливач, -вача, ч. Ол.
Розливальник; фахівець з
розливання.

розливиско, -ка, с. Св. Залитий
водою простір.

розліг, -логу, ч. Пр. 1. Простір,
відкрите поле, нива. 2. Надземна
билина у рослин, що в'ється по землі
і кінцем зачепляється за землю, щоб
дати початок новому кущеві; вусики
у суніці.

розлігатися, -лігамся, -гашся, Сб.
Розлягатися.

розлізлий, -ла, -ле, Ол. 1. Нетугий,
неміцний. 2. Рідкий, нетривкий;
млявий.

розлуп'ятися, -луп'ятся, Ол.
Розколноватися.

розлюзьніня, -ня, с. Ол.
Ослаблення, попущення.

розлюзьніти, -ніє, Ол. *Див.*
розлюзьняти.

розлюзьняти, -люзьням, -няш, Ол.
Ослабляти, послабляти, ослабити,
попускати; попустити, розпускати,
розпустити.

розляпкати, -ляпкам, -каш, Пр.
Розплющити, розбиваючи долонями.
- *Розляпкати тісто на пляцкы.*

розльокувати, -кую, -єш, Пр.
Розмістити по різних місцях; дати
приміщення комусь.

розльокуватися, -куюся, -єшся,
Пр. Всістися, вигідно вміститися,
примоститися.

розмаїтий, -та, -те, Гж. Різноманітний.

розмаїті, *присл.* Гж. Різноманітно, всіляко, різно.

розмаїтост, -тости, *ж.* Ол. Різноманітність, всячина.

розмарія, -рії, *ж.* Гж. Розмарин; вічнозелена кушова запашна рослина (*Rosmarinus L.*).

розмеджуваний, -на, -не, Пр. Розмежований, відділений.

розметений, -на, -не, Пр. Розкиданий, порозкидуваний. - *Чого тоти лахы всяди розметаны?*

розметати, -мечу, -чеш, Пр. Розкидати, розкинути.

розмисляти, -мислям, -лаш, Ол. Міркувати, розмірковувати, роздумувати; розмишляти.

розмітувати, -тую, -єш, Пр. *Те саме, що* розметати.

рознервуваний, -на, -не, Рс. Нервний, розхвильований, збуджений.

розм'яжджати, -м'яжджам, -джаш, Ол. Розторошувати, розгнітати, роздроблювати тиском, пригнічуванням. - *Розм'яжджив єм вишиткы сливки в торбі.*

розм'яжджия, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* розм'яжджати, розм'яжджити.

розм'яжджити, -м'яжджу, -джиш, Ол. *Див.* розм'яжджати.

розогрітя, -тя, с. Пт. Розігрів.

розозритися, -зозрю, -ришся, Пр. Розглянутись, роздивитися.

розоначити, -начу, -чиш, і -начам, -чаш, Ол. Привести в негідність; зробити щось невизначене. - *Розоначити волося.*

розпакуваний, -на, -не, Рс. Розпакований; звільнений від упаковки.

розпалка, -кы, ж. Ол. Розпалювання, розпал, розпалення. - *Тоты тріскы будут добры на розпалку.*

розпапляня, -ня, с. Ол. Розговорення, розголошення таємниці, розляпання, розбовкання.

розпапляти, -паплям, -ляш, Ол. Розголосити, розплескати язиком, розляпати.

розпапрати, -папрам, -раш, Пр. Розмазати; розпочати якусь роботу і кинути її, не закінчивши; розмочити.

розпаузити, -паужу, -узиш, Пр. Зняти закріпленій на возі пауз (*рубель*). - *Запаужене сіно на возі треба розпаузити.*

розпаюшитися, -ююся, -юшишся, Вр. Розлютуватися, розгніватися.

розпинка, -кы, ж. (*роспинка, -кы, ж.*), Пт. Двораменний прилад для натягування на нього і сушіння шкір малих хутрових тварин, як: крілика, зайця, куницї, білки.

розплоджия, -ня, с. Рс. Розплодження; розведення у великій кількості тварин.

розплянуваний, -на, -не, Рс. Розпланований; намічений план яких-небудь заходів, дій.

розповід, -віди, ж. Гж. Розповідь; усне повідомлення про що-небудь.

розпознатися, -познамся, -нашся, Ол. Познаючися. - *З будучом мойом женом розпознав єм ся на фестині.*

розполошений, -на, -не, Вр. Розполоханий.

розпор, -пору, ч. Пт. Розріз в одязі.

розпоряджия, -ня, с. Пр. Розпорядження; наказ в усній або письмовій формі, даний керуючою особою.

розпора, -ри, ж. Св. Перекладина, яка з'єднує два стовпи.

розправа, -ви, ж. Ол. 1. Судовий розгляд якої небудь справи. 2. Фізичне покарання.

розпроваджати, -ваджам, -джаш, Пт. Розводити, випроваджати.

розпроваджия, -ня, с. Пт. *Дія за знач.* розпроваджати.

розпровадити, -ваджу, -диш, Пт. *Див.* розпроваджати.

розпружнячитися, -нячуся, -чишся, Ол. Ледащити, зледащити, розледащитися.

розпук; сьміятися до розпуку, Ол. Сильно сьміятися, заходитися сьміхом.

розпуст, -пусту, ч. Ол. Відлига. - *Коли сьніг розпустит на яри.*

розпустник, -ника, ч. Пр. Розпусник; той, хто зневажає норми моралі.

розпучити, -пучу, -чиш, Пр. Роздушити, розім'яти, роздати. - *Розпучит пуделко патичків.*

розпучнілий, -ла, -ле, Ол. Набряклий, набубнявілий; готовий лопнути.

розпучніти, -нієш, -ніє, Ол. Набрякати, набрякнути, набубнявіти.

розп'ятя, -тя, с. Пт. Зображення Ісуса Христа прибитого на хресті.

розрегулювати, -люю, -єш, Рс. Розладнати, розладнювати.

розриваний; быти розриваним, Ол. Користуватися великою популярністю. - *М'я гет розривали на вишиткы боки.*

розривковий, -ва, -ве, Ол. Розважальний.

розсаджиня, -ня, с. Пт. Розсадження; посадження в різних місцях, розміщення один від одного в багатьох місцях.

розсыпати; розсыпати когоси, Вр. Спричинити комусь втрату.

розсыпок, -пку, ч. Пр. Втрата; матеріальна нестача.

розсмарувати, -рую, -єш, Пр. Розмазати; нанести жир рівним шаром на поверхню чогось.

розстаня, -ня, с. Пт. Розставання.

розсьміятися, -сьміюся, -єшся, Рс. Почати сьміятися, засьміятися.

розтверати, -верам, -раш, Пн. Розкривати, розкрити, відчиняти, відчинити; розправляти що-небудь складене.

розтворити, -творюю, -риш, Пн. Див. розтверати.

розтырмосити, -мошу, -сиш, Пт. Розтерзати. - *Я тя розтырмошу, ты драбе!*

розтовчи, -товчу, -чеш, Пр. Розтовкти; товчінням роздробляти на масу або порошок.

розтока, -кы, ж. Ол. Долина потоку.

розторганий, -на, -не, Ол. Розірваний, розкуйовджений, розшарпаний. - *Мати розторгане волося.*

розторгати, -торгам, -гаш, Ол. Розірвати, розшарпати, розкуйовдити.

розтрепаний, -на, -не, Вр. *Дієпр. пас. мин. ч. до розтрепати.*

розтрепати, -репам, -паш, Вр. Розтріпати; розбити на дрібні кусочки. - *Нехтячи, в темноті розтрепав вишиткы горці на полиці.*

розфарбуваний, -на, -не, Пт. Намальований різними фарбами або однією фарбою.

розфастригувати, -гую, -єш, Пр. Вийняти нитку; звільнити від фастриги.

розфиркати, -фиркам, -каш, Пр. Розколотити. - *Розфиркати квасне молоко.*

розфілгюватися, -лююся, -єшся, Ол. Розпустуватися.

розхарактеризуватися, -зуюся, -єшся, Рс. Розгримуватися.

розхыботати, -ботам, -таш, Вр. Розхитати, розрухати.

розхіхотатися, -хотам, -ташся, Св. Почати сьміятися, без міри, довго хохотати.

розходжиня, -ня, с. Пт. Розбіжність. Суперечність, незгода з ким-небудь.

розходитися, -ходишся, -дится, Л[з.][?] 1. Розійтись з кимсь. 2. [Розі]йдеться про щось. - *Ци розходить ты о тоты пінязі, што-з мі їх пожичив?*

розчина, -ни, ж. Пт. Залишена в діжі частина тіста для дальшого розчинення тіста на хліб.

розчиняти, -чиням, -няш, Пр. Розводити дріжджі і муку на воді для викликання ферментації тіста. - *Розчинити на хліб.*

розчынка, -кы, ж. Пр. *Здрібн. до розчына.*

розчеперитися, -перюся, -ришся, Вр. Розчепіритися.

розчеплений, -на, -не, Пр. Відчіплена одна річ від другої.

розчухраец, -нця, ч. Пр. Той, хто має розкуйовджене волосся.

розчыпка, -кы, ж. Пт. Палка, роздвоєна на кінці, для знімання фруктів з дерев.

розшалівий, -ва, -ве, Ол. Розбурханий, розбушований, розлючений.

розшаліти, -лію, -єш, Ол. Розбрухатися, розлютуватися, розшаленіти.

розшастати, -шастам, -таш, Пр. Розтратити, промотати, розтринькати.

розширіня, -ня, с. Рс. Сприяння зростанню чоо-небудь, поширенню його кількісно.

розшкеперитися, -перюся, -ришся, Вр. Роздвоїтися. - *Розшкеперене дерево.*

розшматуваний, -на, -не, Пр. Розірваний на шматки.

розюджувати, -джую, -єш, Ол. Підбурювати, підбурити, роз'ятрювати, роз'ятрити.

роз'юдити, -юджу, -диш, Ол. *Див.* роз'юджувати.

роз'ясніня, -ня, с. Пр. Роз'яснення; зроблення чогось зрозумілим, ясним.

рокытина, -ни, ж. Вр. Вид низької верби.

рокыта, -ти, ж. Вр. Рокита (*Salix caprea L.*).

рокувати, -кую, -єш, Сб. Іти до війська.

роличка, -кы, ж. Гж. *Змени.* - *пестл. до роля.*

роля, -лі, ж. Сб. 1. Рілля, поле. 2. Роль у п'єсі, на сцені.

рольник, -ника, ч. Гж. Селянин; людина, що працює на ріллі; власник землі, що працює наній; рільник.

роман, -мана, ч. Пр. Роман; літературний твір, великий за розміром і складний за побудовою.

романіста, -ти, ч. Пр. 1. Письменник, який пише романи. 2. Фахівець з романської філології.

ромен, -мену, ч. Гж.[?] Ромашка.

рондель, -для, ч. Пт. Миска з ручками, що виконує роль гусятниці.

ронделик, -лика, ч. Ол. Невелика посудина для смаження на ній продуктів у невеликій кількості.

рондлик, -лика, ч. Ол. *Те саме, що ронделик.*

ронити, роню, -ниш, Вр. *Див.* роняти.

роняти, роням, -няш, Вр. Втрачати, втратити, загубити, падати. - *Сызы роняти на землю.*

ропа, -пи, ж. Пр.[?] Роба; гній, що виділяється з гничної рани, або чиряка; нафта.

ропа; нафтова ропа, ж. Пр. Нафта.

ропитися, ропится, Пт. Виділяти гній з рани. - *Рана довго ропится.*

ропіня, -ня, Пт. Нагноєння, нагноювання.

ропний, -на, -не, Ол. Гнійний.

ропуха, -хы, ж. Пр. *Те саме, що рапуха.*

ропухатий, -та, -те, Вр. Широкий, розіпханий. - *Жаба ропухата.*

роса, -си, ж. Ол. Краплі води, що осідають вранці на поверхні ґрунту, а також рослин та інших предметів.

розсада, -ди, ж. Ол. Розсада.

росил, -солу, ч. Ол. Бульйон.

росити лен, рошу, -сиш лен, Пт. Розстеляти льон для орошення і осушення.

роскіш, -коши, ж. Сб. Життєві вигоді, комфорт, багатство, пишнота життя в достатках, в комфорті.

розкішниця, -ці, ж. Сб. Ця, яка живе в розкоші.

рослинництво, -ва, Рс. Вирощування культурних с. / госп. рослин.

рости, роснеш, -не, -неме, -нете, -нут, м. ч. ріс, Пр. Рости, виростати; ставати більшим на зріст, довшим, вищим.

росохатий, -того, ч. Пр. Олень (*в перен. знач.*). Роги у оленя.

росохато рости, Пт. Рости, розділяючись на дві частини, у формі вилки.

росохы, росох, мн. (чепігы, чепіг, мн.), Пр. Ручки уплуга, у формі великих вил.

россыпчатое кісто, Лз. Пісочне печиво.

россыпчасте кісто, Лз. Пісочне печиво.

ростбратель, -тля, ч. Волова котлета, бита і смажена з цибулею.

ростник, -ника, ч. Пр. Солод, що ще не кілкує в солодовні.

ростока, -кы, ж. Пт. Рослина з родини букшпанових.

росчеперитися, -перюся, -ришся, Ол. Широко розставити ноги.

розчервенітися, -ніюся, -нішся, Вр. Ставати червоним.

ротация, -ції, ж. Пр. 1. Ротація; коловий рух навколо своєї осі. 2. Цикл чергового посіву в полі, в сільському господарстві; сівозміна.

ротунда, -ди, ж. Пр. 1. Напівкругла висока гора. - *На ротунді побудований військовий цвинтар.* 2. Круглий перець. - *Мушу купити 5 кільо ротунди.*

рохкати, рохкаш, -кат, Пр. Видавати звуки характерні для свиней, "Рох".

рочок, -чка, ч. Гж. *Здрібн. до рік.*

рошпонка, -кы, ж. (рошпунка, -кы, ж.), Пт. Листяста рослина, вживана на салат.

рояль, -ялю, ч. Пр. Різновид фортеп'яно. - *Дохторьова дочка грала си на концертному роялі.*

рубаниско, -ка, с. Вр. Зруб; вирубані куці на певній ділянці лісу.

рубель, -бля, ч. Св. Карбованець.

рубец, -бця, ч. Пр. Рубець; в жіночих спідничках пояс; місце шиття двох кусків тканини на лівій стороні.

рубач, -бача, ч. Рс. Той, хто рубає дрова; лісоруб.

рубін, -біну, ч. Рс. Дорогоцінний камінь червоного кольору.

рубіновий, -ва, -ве, Рс. *Прикм. до рубін.*

рубрика, -кы, ж. Пт. Колонка в газеті; розділ в чомусь друкованому.

руда, -ди, ж. Пр. Руда; металічна гірська порода. - *Желізна руда має червенуватий кольор.*

рудера, -ри, ж. Ол. Старий, занедбаний будинок. - *То не хыжа але рудера.*

рудий, -да, -де, Рс. Рудий; рижий, брудно-червоний, жовто-червоний, кольору іржі. - *Пропадеш як руда миш в попелі. (нар. присл.)*

ружа, -жи, ж. Ол. Ружа, троянда, роза ( ).

руживий, -ва, -ве, Вр. Рудий, рудуватий. - *Бык руживий.*

ружин, -жина, ч. Вр. Кличка волу червоно-бурої масті.

ружка, -кы, ж. Пр. Весільний букет.

ружний, -на, -не, Пт. Різний, різноманітний.

ружовий, -ва, -ве, Вр. Рожевий.

ружнитися, ружнюся, -нишся, Ол. Різнити, відрізнятися. - *Наша мова ружнится от вашої.*

ружовіти, -вію, -вієш, Пт. Рожевіти, набирати кольору рожі.

ружово, присл. Рожево.

ружувати, -жую, -єш, Рс. Надавати обличчю рум'янцю, маскуючи його ружом.

руйницький(-кі), -ка, -ке, Рс. Руйницький, руйнівний.

рука, -кы, ж. Рс. Рука; верхня кінцівка у людини; кисть.

рукав, -кава, ч. Рс. Частина одягу, від плеча до зап'ястя.

рукувати, -кую, -єш, Гж. *Те саме, що рокувати.*

рулет, -лета, Пт. 1. М'ясний виріб; м'ясо завинуте і завуджене. 2. Кондитерський виріб з тіста та різної начинки завинутої в кілька шарів.

рульон, -льоу, ч. Пр. Вулон; згорнутий у трубку папір, тканина бляха.

рум, руму, ч. Пр. 1. Спиртний напитек; ром. 2. Хвойні листочки і гілки, що служать за підстилку для худоби. - *Награбати руму для стеліня.* - *Рум складают на постеліня статку.*

румеганя, -ня, с. Ол. Дія за знач. румегати.

румегати, -мегаш, -гат, Ол. Пережовувати, ремигати. - *Худоба румегат.*

румений, -на, -не, Гж. Рум'яний, червонуватий.

рамы до выглядів, мн. Вр. Рами до вікон.

румковата земля, ж. Вр. Червонувата земля.

румовиско, -ка, с. Ол. Руїна, залишки зруйнованої споруди.

румсати, румсам, -саш, Пр. Рюмсати, плакати, жалітися.

рум'янковий, -ва, -ве, Вр. Ромашковий.

рум'янок, -нку, ч. Ол. Ромашка.

руно, -на, с. Св. Низька, тонка і переплетена вовна на вівці.

рунтувати, -тую, -єш, Ол. Руйнувати, нищити; перекидати усе. - *Кыртыця рунтує луку.*

рупетя, -тя, с. Вр. Сміття, різні відходи; старі і непотрібні інструменти до чого-небудь.

рупітя, -тя, с. Вр. *Те саме, що рупетя;* старі лахмани.

рура, -ри, ж. Пр. Труба; довгий порожнистий валок, призначений для пропускання рідини, газів.

рурка, -кы, ж. Пр. Мала, тонка труба; трубка.

руровна, -ні, ж. Пр. Фабрика, де виробляються труби; трубозавод.

руротяг, -тягу, ч. Пр. Трубопровід; система труб, що нею проводиться вода, нафта, газ.

русак, -сака, ч. Св. Вид білого зайця, який змінює колір шерсті на сірий.

русалковий, -ва, -ве, Пр. Зв'язаний з казковою русалкою; русалковий.

русаля, -ля, с. Ол. Зелені свята. - *Того року мали-сме красне русаля, бо не лав дойдж.*

русин, -сина, ч. Гж. Русин.

русинка, -кы, ж. Гж. Жін. до русин.

русло, -ла, с. Гж. Русло; заглиблення, по якому тече ріка.

руснак, -ка, ч., мн. руснаци, Гж. Русин.

русофіл, -філа, ч. Пр. Людина, яка є другом Росії і росіян.

русофоб, -фоба, ч. Пр. Людина, яка ненавидить Росії і росіян.

рутиняр, -няра, ч. Пр. Людина, яка дотримується форм, набутих через вправу, і неохоче від них відмовляється.

рутинуваний, -на, -не, Пр. Вправний, набувший практики, шаблонний.

рутовий, -ва, -ве, Пт. Виготовлений із рослини рути.

ручий, -ча, -че, Вр. Швидкий, працьовитий; здібний. - *Руче дівча до всякой роботи.*

ручний, -на, -не, Ол. *Прикм. до рука.*

ручник, -ника, ч. Пт. Рушник; довгий шматок тканини для витирання обличчя, рук, тіла, посуду.

руш, руша, Вр. Сухе чатиння, гілля. - *Чатиня, што хпаде з дерева на землю називают рушом.*

рушати, рушам, -шаш, Ол. Рухати, торкати, рушати.

рушатися, рушамся, -шашся, Пр. Впровадити щось врух, пересувати вінше місце, виходити із стану рівноваги, хитатися, махати, примушувати до зміни місця; підніматися на ноги; проганяти,

усувати когось з місця посади, з становища.

рушиня, -ня, с. Пр. Дія за знач. рушати.

рушний, -на, -не, Ол. Рухливий, живий. - *Нерушна жаба, што в землі сидит.*

рушитися, рушуся, -шишся, Пр. Див. рушати.

рушити, -шам, -шаш, (рук.) 1. Впровадити щось в рух. - *Руш тото колесо!* 2. Дригнути, порушити щонебудь, воруха [...]. - *Руш ся дівча!* 3. Вирушити в дорогу. 4. Вигук до собаки, щоб була спокійна. - *Не руш!*

рушта, рушт, мн. Ол. Колосник; решітка в кахляній печі.

рушта, рушт, мн. (рук.) Колосник, паленище, залізні грагли під вогнем, на які метаться кам'яне вугілля, кокс або дерево. - *В шпаргеті не хце ся палити, бо рушта сут зьлі положены.*

руштинка, (рук.) Здрібн. до рушта.

руштування, -ня, (рук.) В'язання з балок і дощок для виконання мурарських або теслярських робіт на височині.

руштувати, -тую, -туєш, (рук.) Робити в'язання з балок і дощок.

рябий, -ба, -бе, Пт. Рябий; віспуватий, покритий плямами або ямками іншого кольору.

рябина, -ни, ж. Св. Горобина (*Sorbus L.*).

рядец, -дця, ч. Св. Рядок, ряд.

рядком, присл. Св. Рядком.

рянда, -ди, ж. Пр. Ганчірка; шмата; клапоть тканини, за допомогою якого виймають з печі гарячий посуд.

ряндавий, -ва, -ве, Ол. Шматяний, знищений. - *Ряндава кошеля.*

ряндка, -кы, ж. Вр. Шматка. Змени. до рянда.

ряса, -си, ж. Пт. Зібрані, звисаючі із снопа китиці вівса, проса. - *Ряса у проса.*

рясистий, -та, -те, Пт. Урожайний, багатий на зерно, рясний.

ряф, -фа, ч. Гж. 1. Локоть; міра довжини, біля 70 см. - *В Усцю Рускім продают кеселицю на ряфи. (жарт.).*

2. Залізний обруч на колесо.

ряфа, -фи, ж. Ол. Решето у віялці.

рьохкати, рьохкаш, -кат, і -че, Вр. Рохкати. - *Свиня рьохче коло своїх малят.*

С

с, Літера лемківського алфавіту на позначення приголосного звука "с" (вимовляється "ес").

саботаж, -тажу, ч. Пр. Саботаж; свідоме нищення матеріальних цінностей; свідомий навмисний зрив роботи.

сабаш-гой, -гоя, ч. (шабас-гой, -гоя, ч.), Рс. Християнин, який виручає єврея в щоденній праці в суботу за заплату в часі шабашу.

саганик, -ника, ч. Невелика дерев'яна бочка на вино.

саган, -гана, ч. Ол. Залізний або мідяний посуд для кухні у формі великого горщика з двома вушками.

сад, саду, ч. Вр. 1. Сад; фруктові дерева. 2. Сад в значенні огорожу, для овочевих культур.

саджа, -джи, ж. Пт. Сажа.

саджарка, -кы, ж. Сіль./госп. машина, що служить для автоматичного садження картоплі. Привід кінний.

саджиня, -ня, с. Св. Садження.

саджовий, -ва, -ве, Рс. Сажовий.

садиць, присл. Вр. Сюди.

сади́ста, -ти, ч. Рс. Садист; людина, яка любить, коли завдає терпіння другим.

са́дівник, -ника, ч. Рс. Садівник; фахівець з садівництва.

са́дник, -ника, ч. Вр. Вид птаха.

са́довина, -ни, ж. Плоди із саду.

саквы, -ков, мн. Св. Сакви; довгий мішок, зашитий з двох кінців і в середині отвір; перевішується через плече.

саксофон, -фона, ч. Рс. Саксофон; музичний інструмент.

салятерка, -кы, ж. Ол. Салатник.

сакевка, -кы, ж. Пт. Поздовжний мішочок для грошей з двома місцями закривати, засуваючи два кільця.

салата, -ти, ж. Пр. 1. Трав'яниста городня рослина, яку споживають у сирому вигляді. 2. Холодна страва з

різних дрібно нарізаних овочів, м'яса, риби, сметани і т. п.

салити, салю, -лиш, Св. Додавати сала до певних страв.

салітра, -ри, ж. Пр. Селітра; азотнокислі солі, які використовують для добрив, а також для засолювання м'яса.

саліциль, -цилю, ч. Пр. Саліцил; лікувальний засіб, який використовують в нервових хворобах і при ревматизмі.

салют, -люту, ч. Пт. Салют, урочисте привітання; вітання.

саля, -лі, ж. Пт. Зал; велика і красива кімната, призначена на місце засідань, зборів, танців.

салямандра, -ри, ж. Пр. Ящур земноводний, чорний з яскравими жовтими плямами.

сальва, -ви, ж. Рс. Одночасний вистріл багатьох гармат, рушниць; салют.

сальон, -льону, ч. Пн. Салон; кімната призначена для прийому гостей, парадний зал.

сальце, -ця, с. Пн. *Змени. пестл. до сало;* живіт у жирних людей.

сальцесон, -сону, ч. Пт. Свинячий шлунок начинений різними кусочками м'яса, сала печінки та різними спеціями, добре спресований.

саман, -мана, ч. Св. Саман; земля перемішана з навозом і половиною. З саману роблять необпалену цеглу, яка служить як будівельний матеріал.

самановий, -ва, -ве, Св. *Примк. до саман.*

саміцький(-кі), -ка, -ке, Ол. Самісінський.

самец, -мця, ч. Вр. Самець; особина чоловічої статі у тварин.

сам, сама, саме, самого, самої, самому, самій, саму, самим, самою, на самім, на самій, Пр. Самий, сама, саме,

само..., Перша частина складних слів, які звучать і означають те саме, що в укр. літерат. мові, і

відрізняються від неї тільки наголосом, напр.: *самовар*, *самовдоволеній*, *самовдоволеність*, *самовдоволено*, *самовы-значитися*, *самовідданий*, *самовіддано*, *самовпевнений*, *самовпевнено*, *самодіючий*, *самодур*, *самогон*, *самотак*, *само-задоволений*, *самозадоволено*, *самоза-коханий*, *самозапалюватися*, *самоза-пилювач*, *самозапилюватися*, *само-заспокоєний*, *самозаспокоїтися*, *самозато-чуватися*, *самозмазувальний*, *само-зневажливий*, *самозречений*, *самокритика*, *самолов*, *самокат*, *самонаводитися*, *само-накладач*, *самообман*, *самоокупний*, *само-оплачуватися*, *самоконтроль*, *самолюб*, *самонадіяний*, *самооновлюватися*, *само-оплачуватися*, *самопас*, *самопал*, *самопис*, *самоплив*, *самоправничати*, *самоподавач*, *самопринизливий*, *самопуск*, *саморегу-люючий*, *саморозвиток*, *саморуч*, *самосад*, *самосів*, *самоскид*, *самосплав*, *самостріл*, *самосуд*, *самота*, *са[мо]твердіючий*, *самотяг*, *самоук*, *самоусунутися*, *само-утвердитися*, *самохарактеристика*, *само-хвал*, *самохвальба*, *самохід*, *самоцвіт*, *самоціль*.

самовызначиня, **-ня**, *с.* Пр. Здобуття самостійного національного державного устрою.

самовыражиня, **-ня**, *с.* Пт. Розкриття свого "я", своєї думки художніми засобами.

самозабытя, **-тя**, *с.* Пр. Стан забуття себе, своїх переживань, думок.

самозаглубленість, **-ности**, *Пт.* Заглибленість у себе, у свій внутрішній світ.

самозаперечиня, **-ня**, *с.* Пр. Заперечення своїх особистих достоїнств.

самозвеличиня, **-ня**, *с.* Пр. Звеличення себе, своїх достоїнств.

самозвільніня, **-ня**, *с.* Пр. Звільнення самого себе власними силами.

самознищиня, **-ня**, *с.* Пр. Знищення самого себе.

самозречиня, **-ня**, *с.* Пр. Документ про відмову від своїх прав.

самоліквідація, **-ції**, *ж.* Пр. Ліквідація чого-небудь внаслідок занепаду, непотрібності.

самоодурія, **-ня**, *с.* Пт. Обман самого себе.

самоочищыня, **-ня**, *с.* Пр. Звільнення себе від бруду. Використовуючи різні хімічні процеси, звільнити від різних домішок, від бруду.

самопринижиня, **-ня**, *с.* Рс. Приниження самого себе, своїх достоїнств.

самореклямування, **-ня**, *с.* Пр. Рекламування самого себе, своїх заслуг.

самоспаління, **-ня**, *с.* Пр. Спалення самого себе як вияв протесту.

самохтяч, *присл.* Ол. З власної волі, за своїм бажанням, самохить, самохиттю.

самура, **-ри**, *ж.* Вр. Домашня свиня, дика самка, льоха.

санаторіюм, **-юму**, *с.* Рс. Лікувальний заклад в курортній місцевості.

саниця, **-ці**, *ж.* Ол. Виїжджена дорога по снігу взимку.

саниці, **саниць**, *мн.* Вр. Дерев'яні сани для перевоження вантажів.

сані, **сань**, *мн.* Св. Сани, пристосовані для робіт по вивезенню дерева.

санітет, **-тету**, *ч.* Пр. Санітар; особа, яка доглядає хворих; рядовий медичної служби у війську.

санкы, **-нок**, *мн.* Рс. Виїзні сани, з захисним пристроєм від снігу, що летить з-під кінських копит.

санкція, **-ції**, *ж.* Пр. Санкція; затвердження чогось вищою владою.

санопша, -ши, ж. Ол. Зерно подібне до оркішу. - *Санопша як оркіш, але шестигранна.*

саночки, -чок, мн. Рс. *Змениш.* - *пестл. до сани і санки.*

сапаня, -ня, с. Пт. 1. Сопіння; важке дихання. 2. Прополювання сіль. / госп. культур.

сараньча, -чи, ж. Пр. Сарана; комаха схожа на коника, яка перелітаючи величезними зграями, знищує посіви і всю рослинність.

сараньчовий, -ва, -ве, Пр. *Прикм. до сараньча. Сарановий.*

сарафан, -фана, ч. Св. Сарафан; широка сукня, що розстібається спереди, посередині.

сарахтіти, -тієш, тіє, Пн. Пахкотіти, рівномірно надоїдливо постукувати, шершати.

саринча, -чи, ж. Пн. Доля, судьба (*рідко вжив.*).

саркофаг, -фага, Пр. Саркофаг; стародавня камінна домовина, покрита багатою різьбою.

сармата, -ти, ч. Пр. Сармат; поляк старої дати, відсъталий польський шляхтич.

сершень, -шеня, ч. Ол. Велика комаха, подібна до оси.

саршон, -шону, ч. Вр. Сани з придатками. - *Гнатки і влакы з літорками.*

сатана, -ни, ч. Пт. Злий дух; дух темноти, чорт; зла людина (*лайл.*).

саталіта, -ти, ч. Пт. Небесне тіло, що обертається навколо своєї планети; місяць.

сатина, -ни, ж. Пр. Тонка бавовняна тканина, що наслідує атлас.

сатрапа, -пи, ч. Пр. Великовладар провінції в стародавній Персії; тиран, пригночувач.

сафандула, -ли, ч. Пр. Йолоп, недойда, дурачок, дебіл, недорозвинута розумово людина.

сахарина, -ни, ж. Рс. Сахарин; продукт одержуваний з нафти або

кам'яного вугілля; 280 разів солодший за цукор.

сачок, -чка, ч. Пн. Сітка у формі тр[и]кутного мішка для ловлі риби або комах.

сашина, -ни, ж. Вр. Камиш (*Phragmites communis L.*).

сашиновий, -ва, -ве, Вр. Камишевий; зроблений з камишу.

свастика, -кы, ж. Рс. Свастика; ломаний хрест - емблема німецького фашизму.

сватати, сватам, -таш, Св. Просити згоди на шлюб у обранної, через когось. - *От Феця сватав дівку Параску старий Грицо.*

сватба, -бы, ж. Св. Весільні гості.

сващити, свашу, -щиш, Вр. Бути за свашку на весіллі.

сведер, -дра, ч. Пр. Светр; в'язана тепла кофта.

свекор, -кра, ч., мн. свекрове, Вр. Батько чоловіка.

свекра, -ри, ж. Вр. Свекруха; мати чоловіка.

свекрушиско, -ка, ж. Пт. *Те саме, що свекра, сказане зневажливо.*

сверб, -бу, ч. Пр. Свербіж; хворобливе подразнення шкіри.

свербоузина, -ни, ж. Вр. Плоди шипшини.

свербоуз, -уза, ч. Вр. Шипшина.

свербоузка, -кы, ж. Пр. Окремий плід шипшини.

сверб'ячка, -кы, ж. Ол. Короста, сверблячка.

свердляр, -ляра, ч. Гж. Робітник, який займається свердлюванням.

свиш, свиша, ч. Ол. Хлюст, гультай.

свиб, свибу, ч. Вр. Коростяний зуд.

свинар, -наря, ч. Св. Той, хто доглядає свиней.

свинец, -нцю, ч. Рс. Свинець, легкоплавний метал, сірого кольору.

свинопас, -паса, Св. Той, хто пасе свиней.

свинити, свиню, -ниш, Ол. Занечишувати, свинити, бруднити.

свиня, -ні, ж. Пр. 1. Свійська парнокопитна тварина, ссавець, яку розводять для одержання м'яса і жиру. 2. Колода дерева, яку ставлять при битті глиняної пекарської печі; колоду пізніше випалюють.

свинярня, -ні, ж. Ол. Хлів для свиней; свинарник.

свистнути, свистну, -неш, Рс. 1. Утворити звук свисту, свиснути. 2. Сильно вдарити. - *Але го свистнув батогом по плечах.*

свисток, -тка, ч. Рс. 1. Свистак; пристрій для утворення свисту. 2. Дія свисту. - *Свисток кондуктора ознаймив, же потяг одходить.*

світ, свиту, ч. Ол. Світанок, розсвіт. - *Пред свитом было студено.*

свій, своя, своє, свого, своєї (своей), своєму (своему), своїй, свою, на своїм, на своїй, на своїм, Пр. Свій, своя, своє. - *Бо перше мі было, Барз мі добрі было, Од своєю мамичкы, Не ходити было. (нар. пісня).*

свійський(-кі), -ка, -ке, Св. Домашній, свійський.

світлиця, -ці, ж. Св. Найбільша кімната в будинку, де приймають гостей.

світлячий, -ча, -че, Пн. Світлий, наповнений світлом; чистий, прозорий.

свічник, -ника, ч. Пн. Підставка для свічок.

свора, -ри, ж. Ол. Жердка з діркою, яка з'єднує передню телігу з задньо[ю.]

сворен, -рня, ч. Ол. Шворінь; металевий кілок, довжиною 25 см, в передній телізі підводи.

своаяк, -яка, ч. Пр. Близька по крові людина.

себе, собі, си сой ся, себе, собом, на собі, о собі, Сб. Себе (*родовий відм. зворотного займен.*). - *Думати о собі (думати про себе); Не знам, што з собом робити (не знаю, що діяти з собою); Робити під себе (віддавати мочу під себе); Знам то по собі*

(знаю, що це моя вина); *Як я си заспівам красні премилені (коли зваспіваю собі від душі); Подумай си (подумай собі); К собі (вліво - вигук до волів); Иди си (іди геть собі).*

сегін, -гіна, ч. Ол. Бідняк, бідак; сарака.

седлак, -лака, ч. Гж. Селянин.

седлачок, -чка, ч. Гж. *Змени. - пестл. до седлак.*

сезон, -зону, ч. Пр. Пора року; найбільш відповідна пора до чогось.

сей, ся, се (сесе), сего, сеї, сему, сій, сего, сю, сим, сьом, на сім, на сій, Пр. Цей, ця, це (*рідко вжив.*).

сейка, -кы, ч., мн. сейкы, -йок, Вр. Угорський сивий віл.

сеймовий, -ва, -ве, Пт. *Прикм. до сейм.* Зв'язаний з сеймом.

секвестр, -вестру, ч. Св. Зайняття приватного майна державою для стягнення грошей для держави.

секвестратор, -тора, ч. Св. Урядник, який виконує секвестр, екзеквує податки; збирач податків.

секвестрація, -ції, Св. Накладення секвестру; заборона користуватись своїм майном.

секвеструвати, -рую, -руш, Св. Збирати добро за податки.

секрыра, -ри, ж. (сокрыра), Рс. Сокира.

секрет, -рету, ч. Пр. Секрет, таємниця.

секретар, -таря, ч. Пр. Урядник, який займається приготуванням актів і слідкує за справами в канцелярії, в бюрі; виробний керівник якої-небудь організації.

секретер, -тера, ч. Пр. Канцелярська шафа з висувною дошкою для писання на ній.

секстет, -тету, ч. Пт. Музичний твір для 6 голосів або 6 музичних виконавців; ансамбль із 6 муз. виконавців.

сектанта, -ти, ч. Пр. Сектант; послідовник певної релігійної секти.

секундант, -данта, ч. Пр. Посередник і свідок при дуелі, при шахових змаганнях.

секундомір, -міра, Пр. Прилад для вимірювання часу з точністю до десятої частини секунди.

секутник, -ника, ч. Пр. Людина сварлива, злослива; авантюрист.

секутниця, -ці, ж. Пр. Сварлива жінка, надоїдлива; баба-яга.

секция, -ції, ж. Пр. 1. Розтин на живому організмі, напр. головного черепа, грудної клітки; розтин трупа для дослідження змін, що їх спричинила хвороба, причини смерті. 2. Частина від чогось цілого, ділянка; відділ в деяких установах, фабриках, підприємствах.

селеджін, -джіна, ч. Пт. Качур, селезень. - *Тот селеджін барз гордий медже качками.*

селеджінка, -кы, ж. Пт. Селезінка; кровотворний орган хребетних тварин і людини, який міститься в черевній порожниці.

селединовий, -ва, -ве, Пр. Блідозеленого кольору.

селекция, -ції, ж. Пр. Селекція; виведення нових порід свійських тварин або сортів рослин.

село, -ла, с. Рс. Село, населений пункт.

семафор, -фора, ч. Рс. Семафор; сигнальний світловий сигнал.

семерний, -на, -не, Св. В сім частин, семикратний.

семеро, семох, семом, семома, на семох, Пр. Семеро.

семено, -мени, с. Пр. Сім'я. - *Посієш хоц єдно семено, а з нього штоси виросне.*

семий, -ма, -ме, Ол. Сьомий. - *Моя семиклясниця пішла до школи на семім році життя.*

сензация, -ції, ж. Рс. Сенсація; дуже сильне враження від якогось повідомлення, від якоїсь події.

сендзя; сендзя кальош, ч. Рс. Суддя, який погано судить футбольні змагання.

сепаратизм, -тизму, ч. Пр. Сепаратизм; відмежування від більшості.

сепаруваний, -на, -не, Пр. Відокремлений, відмежований, відлучений.

сербати, сербам, -баш, Пр. Сьорбати; їсти рідку страву, потягуючи її з ложки, і видаючи характерні звуки.

сервіз, -візу, ч. Пт. Комплект столового посуду з фаянсу, срібла, скла.

сердак, -дака, ч. Ол. Кожух без рукавів.

сердачок, -чка, ч. Ол. Кептарик, кожушок без рукавів.

серебро, -ра, с. Пр. Срібло.

середа, -ди, ж. Пр. Середа; третій день тижня після неділі.

сереньча, -чи, ж. Гж. Щастя (з *угорськ.*).

сес, сеся, сесе (тото), Ол. Той, та, те (це). - *Сесе дівча барз хворе.*

сесло, -ла, с. Сб. Лавка у човні.

серж?, Св. Чуєш?

сержант, -жанта, ч. Св. Сержант, звання молодшого командного складу у війську, в міліції.

сестра, -ри, ж. Гж. Сестра; кожна з дочок стосовно до інших дітей того ж батька або матері.

сестрин, -на, -не, Гж. *Прикм. до сестра.*

сестріниця, -ці, ж. Пт. Племінниця; дочка сестри.

сестрінок, -нка, ч. Пт. Племінник, син сестри.

сыпанец, -нця, Вр. Приміщення для зберігання зерна, побудоване над підвалом.

сылза, -зы, ж., мн. -зы, сылз, Гж. Сльоза.

сык, -ку, ч. Ол. Сичання шипіння.

сынок, -нка, ч. Пр. Синок.

сыпати, сыплю, -леш, Вр. Переміщати згори вниз щось сипке, дрібне; падати (*про рясний дощ, сніг*); говорити що-небудь швидко, безпереривно.

сырок, -рка, ч. Пт. *Змениш.* - *пестл.* до сыр.

сырока, -кы, ж. Вр. Сорока; лісовий птах родини воронових, з довгим хвостом і чорно-білим пір'ям.

сырота, -ти, ж. Пр. Дитина, що втратила батьків або одного з них.

сысавка, -кы, ж. Вр. Дика конюшина, трьох-листа трава.

сысати, сысам, -саш, Вр. Ссати смокати; втягувати в рот яку-небудь рідину.

сытий, -та, -те, Рс. Наїджений, не відчуваючий голоду.

сытити, сытит, мн. сытіло, Ол. Дощ падає. - *Сытит з гмыи цілий ден.*

сытьцьовий, -ва, -ве, Пт. Ситцевий; з тонкої бавовняної тканини.

сибіряк, -ряка, ч. Пт. Сибіряк, уродженець Сибіру.

сивец, -вця, ч. Св. Кінь сивої масті.

сивий, -вого, ч. Вр. Кличка коня сивої масті; старий, сивий дід.

сивиця, -ці, ж. Вр. 1. Груба щетиниста трава. 2. Сіра або сива земля.

сивка, -кы, ж. Св. Бант на кінці заплетеної коси.

сигарниця, -ці, ж. (цигарниця, -ці), Рс. Коробка для зберігання папіросів.

сигналізація, -ції, ж. Рс. Сигналізація; домовлені звуки про щось.

сигналіста, -ти, ч. Рс. Сигналіст; той, хто дає сигнали.

сигнарка, -кы, ж. Пр. Дзвінок; сигнарка, найменший з трьох дзвонів на дзвіниці.

сиделко, -ка, с. Пт. Сильце; самоловка на диких тварин.

сикавка, -кы, ж. Ол. Пожежний насос.

силач, -лача, ч. Пр. Людина великої фізичної сили; спортсмен по боротьбі або підношенню тягарів.

силитися, силоюся, -лишся, Ол. Силкуватися, намагатися щось зробити.

силко, -ка, с. Пт. *Те саме, що сиделко.*

силовий, -ва, -ве, Рс. Який пов'язується з використанням значної фізичної сили.

силомір, -міра, ч. Рс. Прилад для вимірювання величини сили; динамометр.

силувати, -люю, -єш, Гж. Силою змушувати когось виконувати, робити що-небудь.

силует, -єта, ч. Рс. *Те саме, що сильветка.*

силяти, силям, -лаш, Пр. Прив'язувати що-небудь, використовуючи сильце.

сильветка, -кы, ж. Пр. Силует; рисунок особи, предмета в профілю, зроблений чимсь чорним; рисунок викресний з чорного паперу.

символізуваний, -на, -не, Пр. Символізований.

символізм, -лізму, ч. Пр. Символізм; спосіб викликання вражень за допомогою символів.

символіка, -кы, ж. Пр. Символіка; умовне відображення подій, явищ, понять, ідей, хімічних елементів за допомогою умовних знаків - символів.

символь, -болю, ч. Пр. Символ; умовне позначення якогось предмета, поняття або явища.

синагога, -гы, ж. Рс. Синагога; єврейський храм.

синений, -на, -не, Пр. Пофарбований в синій колір.

синець, -нця, ч. Пр. 1. Синець; синька для білизни. 2. Волошка (*Centaurea cyanus L.*). - *Як в збіжжю синець, то зерну конець. (нар. присл.).*

синик, -ника, ч. Вр. Синиця.

синій, -ня, -нє, Вр. Голубий.

синод, -ноду, ч. Пт. Синод; з'їзд єпископів.

синтетика, -кы, ж. Пт. 1. Спосіб думання, що полягає на синтезі. 2. Синтетичні матеріали, тканини.

синява, -ви, ж. Св. Синій колір чого-небудь. - *Синява неба віщує велику зліву.*

синяк, -няка, ч. Пр. Синець. - *Откаль ся взяв в тебе, сыну, синяк під оком?*

сирий, -ра, -ре, Пр. 1. Не варений, не смажений, не випечений; не до кінця виготовлений, не оброблений. 2. Просякнутий вологою; вогкий. - *Сира земля* (могила).

сировар, -вара, ч. Св. Сировар; фахівець з виготовлення сирів.

сироп, -ропу, ч. Пр. Розчин цукру і фруктового соку.

систематизуваний, -на, -не, Пр. Систематизований, постійний, упорядкований.

систематика, -кы, ж. Пр. Наукове групування, класифікація предметів і явищ за певною системою.

сисун, -суна, ч. Рс. Маля ссавця, яке ссе матку.

ситник, -ника, ч. Пт. 1. Трав'яниста рослина, що росте на вологих місцях; оситняк (*Juncus L.*). 2. Ситняк, ситняг (*Keleskoris R Br.*).

ситро, -ра, с. Пр. Газований, безалькогольний фруктовий напій.

ситуація, -ції, ж. Пр. Положення якоїсь місцевості; стан, становище, загальні життєвих умов і обставин, позиція; збіг обставин, що викликають певні взаємини людей.

ситце, -ця, с. Пн. Цідилко; посуд для проціджування молока.

сифіліс, -лісу, ч. (кіла, -ли), (франца, -ци), Пр. Інфекційна венерична хвороба; сифіліс.

сифон, -фона, ч. Пр. Прилад для перелівання рідини з вищого місця в посудину розташовану нижче; трубка зінута у формі латинської букви "с" в гидравліці і каналізації; посудина для газованої води.

сичак, -чака, ч. (сич, сича), Вр. Сич; хижий нічний птах родини совиних (*вживається і назва сич*).

сівач, -вача, ч. Гж. Сівач; той, хто сіє зерно в ґрунт; пропагатор.

сівіна, -ни, ж. Вр. Сивина. - *Ма сівіну на голові.*

сігнарка, -кы, ж. Вр. Дзвінок.

сідиско, -ка, с. Вр. Сидження.

сійка, -кы, ж. Св. *Те саме, що сыйка.*

сіканина, -ни, ж. Ол. Подроблений, посічений корм для худоби.

сіканка, -кы, ж. Ол. *Те саме, що сіканина; січена капуста.*

сікач, -кача, ч. Пн. 1. Ніж з широким лезом, яким січуть, рубають. 2. Дикий кабан, який живе одиноко.

сікірація, -ції, ж. Ол. Страхівка майна; оплата за страхування.

сікса, -си, ж. Сб. 1. Гарно вдягнена дівчина, елегантка (*з єврейськ.*). 2. Дівчина - нероба; мала на зріст; зневажливе звертання до невеличкої дівчини (*поза її очима*).

сіло, -ла, с. Рс. Сідло; сидіння для вершника.

сіменастий; сімена́ста жовна, Вр. Різнокольоровий дятел.

сіменец, -нця, ч. Вр. Насінина льону, конопель.

сімнадцетеро, Пт. Сімнадцятеро.

сімнадцет, -цети, Пт. Сімнадцять.

сільніця, -ці, ж. Вр. Сільничка; посуда на сіль.

сімсот, -соти, Пт. Сімсот.

сірішати, сірішам, -шаш, Пр. Робитися сірішим.

сітківка, -кы, ж. Пр. 1. Волейбол; гра м'ячем через сітку. 2. Внутрішня сторона ока (сітчатка).

сіянец, -нця, ч. Пр. Молода рослина, вирощена з насіння.

сіяти, -сію, -єш, -є, Пт. Кидати зерно, насіння в оброблену землю.

сіятельство, -ва, с. Св. Звертання до високопоставлених вельмож.

скаворіжний, -на, -не, Пт. Скабрезний, гидкий; викликаючий рвоту.

скаворожитися, -рожуся, -жишся, Пт. Гидитися.

скажений, -на, -не, Ол. Дуже сердитий, дуже злий.

сказа, -зи, ж. Ол. Недолік, дефект, п'ятно, брак, шкода. - *Быти без скази*.

сказанец, -нця, ч. Сб. Людина засуджена на смерть.

скакун, -куна, ч. Св. Кінь з високими біговими якостями.

скала, -ли, ж. Св. Скала, скеля, камінь.

скаламутити, -мучу, -тиш, Гж. Занечистити; внести неспокій.

скалічина, -ни, ж. Ол. Уламок розбитого скла.

скалічиня, -ня, с. Ол. Урізання, порізання, поранення.

скалічити, -лічу, -чиш, Пр. Поранити, пошкодити чимсь гострим які-небудь частини тіла.

скалічитися, -чуся, -лічишся, Пр. Порізатися, поранитися.

скаля, -лі, ж. Пт. Шкала, амплітуда; ряд звуків розташованих за висотою.

скаля, -ля, с. Ол. Велика кількість каміння, нагромаджені скелі.

скаляти, скалям, -ляш, Пт. Опоганити, забруднити калом.

скальпуваний, -на, -не, Рс. Скальпований, із здертою шкірою з голови.

скандаль, -далю, ч. (шкандаль, -далю), ч. Рс. Скандал; випадок, який викликає загальне незадоволення; авантюра, згіршення, ганьба.

скапарений, -на, -не, Ол. Збіднілий; виконаний неякісно, бідно.

скапати, скапам, -паш, Пт. Знидіти, зачахнути. - *Скапала як свічка*.

скапнути, скапнеш, -не, Пт. Вмерти, здохнути.

скапцаніти, -нію, -єш, Ол. Звестися на ніщо. - *Він юж гет скапцанів*.

скараня, -ня, с. Рс. Дія покарання, кара, штраф. - *То боске скараня з тим непослушним хлопцьом*.

скарбник, -ника, ч. Пр. Скарбник, кас'їр.

скарбовий, -ва, -ве, Рс. Державний; це, що належить касі держави.

скарбонка, -кы, ж. Пр. Коробка для відкладання в ній монет, дрібних грошових заощаджень.

скаржипита, -ти, ч. Ол. Ябедник; той, хто скаржить, доносить (в школі).

скаржитель, -теля, ч. Пр. Оскаржувач, позивач; скаржник.

скаржити, скаржу, -жиш, Св. Подавати скаргу на кого-небудь; оскаржувати обвинуватити.

скарлятина, -ни, ж. (шкарлятина, -ни), Пт. Гостре інфекційне захворювання, що супроводиться високою температурою, червонуватим висипом на тілі і болем горла.

скарнібó!, присл. Пн. Скарай мене бог!

скарупа, -пи, ж. (шкарупа, -пи), Пт. Шкарлупа; тверде природне покриття яйця, горіха та інших плодів.

скаруплина, -ни, ж. Вр. *Те саме, що скарупа*.

скасуваний, -на, -не, Пт. Скасований, оголошений недійсним.

скатуляти, -тулям, -ляш, Ол. Скотити.

скатулятися, -тулямся, -ляшся, Ол. Скотитися, випасти. - *Люляй же мі люляй, Лем ся мі не скатуляй*. (нар. пісня).

скафандер, -дра, Пр. Непромакальний, гумовий одяг з прошорим шоломом і дихальним апаратом для підводників, або працівників газовому середовищі.

скачувати, -чую, -єш, Пр. 1. Вигладжувати качалкою та рублем що-небудь випране. 2. Перевертаючи сніг, наліплювати ще більше і надавати круглястої форми.

скавсьнілий, -ла, -ле, Ол. Прикислий, скислий.

сквасьніти, -ніє, Ол. Прокиснути, скиснути.

скверщок, -щка, ч. Пт. Цикада. - *Скверщок сквірчит в хыжи під пецом*. Цвіркун.

скверищ, -рища, ч. Ол. *Те саме, що лозиняк, соловей*.

сквірк, -рка, ч. (шквірк, -ка), Вр. Модрень.

сквірок, -рка, ч. Ол. *Те саме, що скверщок*.

сквірчати, сквірчит, Ол. Цвіркати.

скелет, -лета, ч. Пр. Скелет.

скельтувати, -тую, -єш, Пр. Видавати гроші, розтратитись.

скеруваний, -на, -не, Рс. Скерований, направлений в певному напрямі.

скыбочка, -кы, ж. Св. *Здрібн. до скыба; відрізаний кусок хліба*.

скыглити, скыглю, -лиш, Пт. Жалібно або радісно повискувати; підвивати, скавучати; набридливо жалітися.

скыгліня, -ня, с. Пт. *Дія за знач. скыглити*.

скыргавіти, -вію, -єш, Ол. Знищатися, скорчитися, зіщупліти.

скыснути, скыснеш, -не, Сб. Скиснути, скисати; ставати кислим унаслідок бродіння; прокисати.

скіпа, -пи, ж. Пн. Велика тріска, щепка.

скіпка, -кы, ж. Пн. Дрібна тріска.

скірни, скорен, мн. Пн. Чоботи. - *Вдій тоту єдну скірню! Ци буде добра на ногу?*

скірнята, -нят, мн. (скоренькы, -реньок), Пн. Чобітки. - *Гарды ніжкы в скореньках*.

скічка, -кы, ж. Вр. Лісова миша.

складач, -дача, ч. Пт. Складач; той, хто складає, формує що-небудь.

складовиско, -ка, с. Ол. Складове приміщення.

складочка, -кы, ж. Рс. *Змениш. - пестл. до склад, складка*. Складочка.

склеп, -пу, ч. Пр. Магазин з товарами. - *Підеш до skleпу і купиш 2 кільо цукру*.

склепаний, -на, -не, Пр. 1. З'єднані два куски металу, способом клепаання. 2. Погано, як-небудь виготовлений; наспіх зроблений.

склепар, -паря, ч. Пр. Крамар; власник невеликої крамниці.

склепик, -пика, ч. Пр. *Змениш. - пестл. до skleп*.

склепничка, -кы, ж. Пр. Дружина крамаря, skleпника.

склепувати, -пую, -єш, Рс. Skлепувати, з'єднувати метали.

склероза, -рози, ж. Пт. Skлероз.

скловар, -вара, ч. Пт. Робітник фабрики скла, який заготовляє скломасу.

склодув, -дува, ч. Пт. Робітник, який виготовляє скляні вироби.

склоріз, -різа, ч. Рс. Інструмент для різання скла.

склягатися, склягамся, Ол. Звурдитися; під дією висушеного шлунка трьохтижневого теляти, молоко звурджується т. зн. "клягаться".

скляниця, -ці, ж. Вр. Велика чарка.

скляничина, -ни, ж. Вр. Побите скло.

склянчина, -ни, ж. Вр. Skляні коралі. - *Skлянчина фарбувана*.

склячий, -ча, -че, Вр. Блискучий як скло.

скоба, -бы, ж. Пр. Зігнута півколом металева півдуга.

сковзатися, сковзамся, -зашся, Св. Рухатися по гладкій поверхні.

сковырятися, -вырямся, -ряшся, Св. Skривлятися, skривитися.

скок, скоку, ч. Ол. Стрибок.

сколомутити, -мучу, -мучиш, Ол. Забруднити. - *Вода сколомучена*.

скомпонуваній, -на, -не, Пт. Скомпоноваий.

скопати, -пам, скопаш, Ол. 1. Надавати стусанів ногою. 2. Розпушувати землю заступом, лопатою.

скопаний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до скопати*.

скопити, скоплю, -пиш, Вр. Каструвати.

скора, -ри, ж. Вр. 1. Шкіра, кожа. (*Cortex hellis L.*). 2. Кора дерева (*Corium L.*).

скороспечений, -на, -не, Пр. 1. Такий, що його недовго пекли. 2. Який недавно отримав звання, посаду.

скорохід, -хода, ч. Пн. Скорход; той, хто швидко ходить.

сокряний, -на, -не, Вр. Шкіряний.

скоре, присл. спол. Пр. Скоріше. - *Скоро бы друга пришла, то бы скоре повідала.*

скоріш, присл. Пр. Скорше.

скоро, присл. спол. Вр. Швидко, коли, якщо.

скорозрівка, -кы, ж. Вр. Ранній овес.

скорочиня, -ня, с. Пт. Скорочення.

скорочувач, -вача, ч. Пт. Скорочувач.

скорувати, -рую, -єш, Ол. Знімати кору з дерева, очистити дерево від кори.

скорч, скорча, ч. (корч, корча), Пр. Судороги м'язів. - *Втопив ся, бо го взяли скорчы.*

скорчений, -на, -не, Св. *Діспр. пас. мин. ч. до скорчити.*

скорчити, -чую, -єш, Св. Скорчити; зігнути ноги; скривити обличчя.

скорчитися, скорчуся, -чишся, Ол. Скорчитися, зігнатися; вигинатися в корчах, дуже зігнутися; набирати іншого виразу на обличчі, робити гримаси.

скот, скота, ч. Вр. 1. Худобина, скотина. 2. Презирливе прізвисько. - *Ты, скоте, де підеш меджи люде?*

скотар, -таря, ч. Гж. Людина, яка вирощує або доглядає скот.

скосистий, -та, -те, Ол. Косий, укісний, похилый.

скосялявити, -лявлю, -виш, Пр. Скособочити, нахилити набік.

скосялявитися, -лявлюся, -вишся, Пр. Викривитися, скособочитися, перекоситися.

скоцюрбений, -на, -не, Ол. Скулений, дуже зігнутий, покривлений, скоцюрблений.

скоцюрбитися, -блюся, -бишся, Ол. Зіщупитися, зігнутися, зкулитися в клубок.

скочити, скочу, -чиш, Пт. Стрибнути куди-небудь.

скочня, -ні, ж. Пр. Трамплін.

скочувати, -чую, -єш, Пт. Скочувати; котячи по похилій поверхні, спускати вниз; згортати в трубку, валик.

скочуватися, -чуюся, -єшся, Пт. Котячись, падати вниз, спускатися клубком вниз; з'їжджати вниз.

скошений, -на, -не, Св. 1. Перекошений, поставлений косо, похило. 2. Викошений косою, ползбавлений рослинності.

скрапляти, скраплям, -ляш, Пр. Перетворювати пару в рідину.

сребтати, скребтам, -таш, Вр. Стругати, обирати; очищувати поверхню чого-небудь від прилипшої речовини.

скребтатися, скребтамся, -ташся, Ол. Чесатися падьцями.

скребчи, скребчу, -чеш, -че, Ол. Скребти, обирати. - *Наскребч груль (компери) на вечерю.*

скребло, -ла, с. Св. Інструмент для скобління чого-небудь.

скремпуваний, -на, -не, Ол. Умовно зв'язаний: обмежений; збентежений. - *Барз ем скремпувана през тото дзецко.*

скремпуваня, -ня, с. Ол. Дія за знач. скремпувати.

скремпувати, -пую, -єш, Пр. Обмежити свободу; міцно стисло зв'язати; збентежити. - *Тоты справы гет ся скремпували.*

скрешувати, -шую, -єш, Пт. Скрешувати, розташувати хрест - навхрест.

скрытка, -кы, ж. Ол. Тайник.

скрипак, -пака, ч. Ол. Великий білий гриб, але не боровик.

скривліня, -ня, с. Св. Скривлення, перекошення; викривлення.

скривджений, -на, -не, Гж. *Дієпр. пас. мин. ч. до* скривдити.

скривдити, скривджу, -диш, Гж. Наділити чимсь поганим, позбавити чогось; порушити вірність у чомусь.

скрипач, -пача, ч. Пр. Скрипаль; музикант, який грає на скрипці.

скрипачка, -кы, ж. Ол. Спеціальний ніж для стругання картоплі.

скричати, скричу, -чиш, Пр. Скрикнути; видати раптовий, несподіваний викрик, закричати.

скрут, скрута, ч. Св. 1. Заворот. - *Мав ем скрут кышок.* 2. Поворот дороги. - *Почекай ня на скруті коло рікы.*

скубати, скубам, -баш, Пт. Посмиком виривати щось (*пір'я*), очищати від *пір'я*.

скубсти, скубу, -беш, Пт. *Те саме, що* скубати. - *Скубсти куру.*

скрутний, -на, -не, Вр. Нелюдяний жорстокий. - *Скрутний человек.*

скудлати, скудлам, -лаш, Св. *Те саме, що* скуйовдити. - *Скудлати волос.*

скуйовдити, -йовджу, -диш, Вр. Сплутати, кошлатити волосся, шерсть.

скумина, -ни, ж. Пн. Оскома.

ску[пий, -пого, ч. ?] Сб. Скупець.

скуткувати, -кує, Ол. Діяти, давати наслідки. - *То нич не скуткує.*

скуток, -тку, ч. Ол. Наслідок, результат. - *То лікарство не дає ниякого скутку.*

скучерявитися, -рявлюся, -вишся, Пт. Зробитися кучерявим.

слабнути, слабну, -неш, Пр. Ставати, робитися слабшим; слабшати.

слабуватий, -та, -те, Вр. Хворовитий. - *Слабувате теля.*

слабшати, слабшам, -шаш, Те *саме, що* слабнути.

славити, славлю, -виш, Сб. Звеличувати, прославляти, оспівувати кого-, що-небудь.

славіста, -ти, ч. Пр. Фахівець із слов'янської філології.

славлений, -на, -не, Сб. *Дієпр. пас. мин. ч. до* славити.

сляльомниця, -ці, Рс. Спортсменка, яка займається слаломом.

слама, -ми, ж. Сб. Солома.

следж, следжа, ч. Вр. *Те саме, що* следзь.

следзь, следзя, ч. Вр. Оселедець.

следзь-крупник, -ника, ч. Ол. Оселедець-крупняк; оселедець з ікрою.

следзь-млічак, -чака, ч. Ол. Оселедець-молочник.

слышати, слышам, -шаш, Сб. Чути. - *Слышав ем, -же-с ся збудував.*

слышно, присл. дієс. Сб. Чутно, чути. - *Што г вас слышно?*

сливняк, -няка, ч. Св. Садок із сливових дерев.

слив'яний; слив'яны пироги, мн. Вр. Вареники із слив.

слив'янка, -кы, ж. (сливчанка, -кы), Вр. 1. Сливовий суп, сливова юшка. 2. Горівка із слив.

слиза, -зи, ж. Ол. *Те саме, що* сылза.

слизгавиця, -ці, ж. Ол. Ожеледиця, ожеледь.

слизгавка, -кы, ж. Пр. Ковзанка на леді.

слизганя, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* слизгатися.

слизгатися, слизгамся, -гашся, Пр. Ковзатися, їздити по льду.

слизкій(-кі), -ка, -ке, Пр. Слизкий, дуже гладкий; ковзкий.

слимак, -мака, ч. Пт. Слимак, равлик.

слимачий, -ча, -че, Вр. Слимаковий.

слимачий; слимача хыжка, ж. Вр. Слимакова хатка.

слинавка, -кы, ж. Вр. Надмірне виділення слини; хвороба у свійських тварин.

слинити, слиню, -ниш, Пр. Змочувати, зволожувати слиною.

слышкы, мн. Лз. Товста вермишель, приготована в суміші пшеничної муки, протертої, вареної картоплі і порізана на кругленькі рівні кусочки (*в Закарпатті*).

сліпа ящурка, -кы, ж. Вр. *Те саме, що* саямандра.

сліпак, -пака, ч. Вр. 1. Дерев'яний, саморобний замок. 2. Веретениця, мідяниця.

сліпий замок, -мка, ч. Вр. Дерев'яний замок.

сліпнути, сліпну, -неш, Пр. Втрачати зір, ставати сліпим.

сліпоглухі, -хого, ч. Пт. Людина, яка не бачить і не чує.

сліпонароджений, -на, -не, Пт. Людина або тварина, яка народилася сліпою.

словар, -варя, ч. Пр. Словник; книга в якій в алфавітному порядку подано слова якоїсь мови.

словарик, -рика, ч. Пр. Словничок.

слов'янофіл, -філа, ч. Св. Прихильник слов'янофільства.

слоік, -іка, ч. Рс. Скляна банка. - *Грибы найліпше консервувати в слоіках.*

слоічок, -чка, ч. Рс. Баночка.

слонко, -ка, с. Ол. Сонечко, соненько. - *На слонку сягнули мої плечы од рана до нocy.*

слонь, -ня, ч. Пр. Слон; великий травоїдний ссавець.

слоня, -няти, с. Пр. Маля слона.

слота, -ти, ж. Пр. Сльота; погода з затяжним дощем або снігом.

слуга, -гы, ч. Рс. Найнятий на довший час робітник для виконання всіх с. / госп. робіт.

слуп, слупа, ч. Рс. Стовп, закопаний в землю; знак, поставлений на розвилках доріг.

слупок, -пка, ч. Рс. *Змениш.* - *пестл.* до слуп. Слупець, слупчик.

слухавка, -кы, ж. Ол. Телефонна трубка, радіонавушники.

слухати, слухам, -хаш, Пр. 1. Напружено прислухатися до чого-небудь; сприймати звуком певні звуки. 2. Коритися кому-небудь; виконувати чийсь накази, розпорядження.

слухач, -хача, ч. Пр. Той, хто слухає кого-, що-небудь; той, хто навчається і слухає викладів.

слушний, -на, -не, Вр. Правильний, вірний.

слушні, присл. Рс. Вірно, справедливо, це правда, дійсно так.

слюда, -ди, ж. Пр. Слюда; прозорий шаруватий мінерал.

слютняк, -няка, ч. Вр. Удуд.

сльонзак, -зака, ч. Пр. Житель Шілезії в Польщі.

смаглявий, -ва, -ве, Вр. Темнокожий, коричнуватий.

смаженина, -ни, ж. Пт. Жарена страва.

смажити, смажу, -жиш, Пр. Смажити; готувати їжу з жиром на вогні.

смакош, -коша, ч. Ол. Любитель смачно поїсти; знавець художніх творів, естета.

смалец, -льцю, ч. Пт. Жир витоплений із свинини.

смаліня, -ня, с. Пр. Смалення; обпалення вогнем щетини або пір'я; обсмалювання.

смар, смару, ч. Ол. Мастило, змазка, мазь.

смарк, -рка, ч. Пр. 1. Шмарок; виділення з носа. 2. Мала дитина, яка постійно витирає ніс.

смаркати, смаркам, -каш, Св. Сякати.

смаркатий, -та, -те, Св. 1. Зашмарканий. 2. Молодий за віком і малий за зростом.

смаркатися, саркамся, -кашся, Св. Розпускати соплі, мати нежить.

смаркач, -кача, ч. Пр. Шмаркач; мала дитина, яка постійно зашмаркана; недосвідчена але

зарозуміла молода людина, яку не поважають.

смаровидло, -ла, с. Рс. Шмари для змазування залізної осі у підводі.

смаруваня, -ня, с. Св. Дія за знач. смарувати.

смарувати, -рую, -еш, Св. 1. Невиразно писати; бруднити. 2. Мазати, мастити, намащувати, підмазувати.

смачний, -на, -не, Лз. Апетитний.

смордзюх, -дзюха, ч. Ол. Вонючка; людина з поганим смердючим запахом тіла.

смердіти, смерджу, -диш, Пт. Дурно пахнути. - *Скоры з тарбарни все смердят зогнилим м'ясом.*

смердячий, -ча, -че, Пт. Смердючий.

смерек, -ка, ч. Пр. Смерека, вічнозелене хвойне дерево з конусоподібною короною (*Picea abies L.*). - *Смерек все зелений.*

смерек червений, ч. Вр. Модрина.

смеречина, -ни, ж. Пр. Смерекове гілля, хвойне листя смереки; смерековий ліс.

смерком, присл. Пт. Смерком; коли смеркає, темніє.

смерт, -ти, ж. Рс. Смерть; припинення життєдіяльності організму і загибель його. - *Не забыти до смерти доброй помочи.*

смерчовий, -ва, -ве, Пр. Смерчовий. - *Смерчовий вітер перевертат вишитко на своїй дорозі.*

смык, смыка, ч. Пр. 1. Смик; тягнути дерево смиком, прив'язавши його за один кінець. - *Смыком тягнут дерево.* 2. Смик для скрипки або іншого муз. інструмента. 3. Жартівливе звертання до парубка. - *Ты, смыку, юж смотриш за дівками?*

смыкати, смыкам, -каш, Ол. Тягнути дерево, кінець якого на землі.

смыкы, -ків, мн. Ол. Частина саней для транспортування дерева.

смычати, смычам, -чаш, Ол. 1. Див. смыкати. 2. Красти деревину в лісі.

смычка, -кы, ж. Вр. Трава дрібнолиста.

смычок, -чка, ч. Пр. Смычок для гри на муз. інструменті (*скрипка*).

смыкаться, смыкамя, -кашя, Вр. Виходити і входити до хати.

смоквина, -ни, ж. Пт. Персик.

смола, -ли, ж. Св. Смола, живиця; липкий сік, що виділяється хвойними деревами.

смо-ле!, Св. Дивись сюди!

смо-ле гев!, Рс. Дивися тут!

смо-ле гын!, Рс. Дивися там!

смолений, -на, -не, Пт. Покритий смолою, просочений смолою.

смуженька, -кы, ж. Гж. Стюжка.

смушкар, -каря, ч. Пр. Смушкар; кушнір, який вичиняє овечі смушки.

смолівкы, -вок, мн. Вр. Смоляки; смолисті, висушені довгі тріски, що служать для розпалювання вогню.

смоловар, -варя, ч. Пр. *Те саме, що смоляр.*

смолоза, -зи, ж. Вр. Іва; вид верби.

смолокур, -кура, ч. Св. Смолокур, смоляр.

смолоскып, -кыпа, ч. Св. Переносний світильник; факел.

смоляний, -на, -не, Св. *Прикм. до смола.*

смоляк, -ляка, ч. Ол. Смоляне дерево.

смоляр, -ляра, ч. Пр. Смоляр; той, хто займається смолокурінням, добуванням смоли.

смолячий, -ча, -че, Ол. *Те саме, що смоляний.*

смольца, -ци, ж. Гж. *Те саме, що смола.*

смородина, -ни, ж. Гж. Смородина; багаторічна чагарникова ягідна рослина.

смот!, Рс. Дивися, гляди!

смот же гын!, Ол. Дивись там!

сморчок, -чка, ч. Пр. Зморшок; перший весняний їстівний гриб.

смотрины, -рин, мн. Пр. Обряд відвідування молодої перед шлюбом; договір про віно.

смотреть, смотрю, -риш, Ол. Дивитися, оглядати; перевіряти.

смотріти, смотрю, -риш, мн. -ріли, Ол. Дивитися, доглядати. - *Мама смотріли за дітином през цілий рік.*

смотрительский(-кі), -ка, -ке, Св. *Прикм. до* смотритель; служба опдогляду за ким-, чим-небудь.

смочок, -чка, ч. Гж. 1. Відерце в насосі, подібне до котелка, всосаючий прилад, що вкручується до труб при водяних і газових інсталяціях. 2. Кусочок булки, замочений в молоці.

смірід, смроду, ч. Пр. Неприємний, смердючий запах.

смуга, -гы, ж. Вр. В значенні веселка або хвиля дощу.

смуд, смуду, ч. Ол. Гар, чад; дим з невиворілого вугілля.

смудити, смуджу -диш, Ол. Чадити; пропустити через дим, коптити.

смужечка, -кы, ж. Пр. *Змени.* - *пестл. до* смуга, *до* смужка.

снага, -гы, ж. Пр. Фізична сила, енергія. - *Не мам снегы до той роботи.*

сніговий, -ва, -ве, Пт. *Прикм. до* сніг. - *Сніговы обвалы замкли дорогу.*

снігопад, -паду, ч. Пр. Надмірне випадання снігу.

снігур, -гуря, ч. Пр. Невеликий співучий птах з червоним або бурувато-сірим оперенням.

сніданя, -ня, с. Пр. Сніданок.

снідати, снідам, -даш, Пр. Їсти сніданок, їсти вранці.

сніг, снігу, ч. Пр. Грибковий паразит у вигляді пухирчастих чорних наростів або чорного пилу; зона, сажка, головня.

сніх, сніху, ч. Лз. Збитий яечний білок (*в Закарпатті*).

снігий, -та, -те, Пр. *Прикм. до* сніт. Покритий зоною, сажкою.

снігий оріх, ч. Вр. Зіпсований оріх.

снігити, снігит, Пр. Покриватися зоною (*сажкою, головнею*).

снітяк, -тяка, ч. Вр. Згнитий горіх.

сніть, сніти, ж. Ол. *Те саме, що* сніт.

сновальниці, -ниц, мн. Вр. 1. Підготовка до пряжі. 2. Прилад для звивання пряжі.

сновадлиця, -ці, ж. Ол. Станок звивати нитку, пряжу, снувальниця.

сновати, сновам, -ваш, Вр. Звивати пряжу.

снути, сную, -єш, Ол. Готувати основу для ткання.

собітка, -кы, ж. Пр. Вогнище, яке запалюють в день Янка Купали; народне гуляння в (день) вечір перед святом Івана, коли запалюють вогнище, молодь перескакує через вогні, танцює і співає навколо них.

собі, звор. займ. Пр. Собі (*дав. відм. до займ. себе*).

собор, -бору, ч. Собор; з'їзд представників духовенства християнської церкви.

сова, -ви, ж. Пр. Соса; хижий нічний птах, з великими очима.

совати, совам, -ваш, Пр. Рухаючи, переміщати що-небудь.

совдова вода, Лз. Газовага вода.

совотрук, -рука, ч. Ол. Камінь для тертя солі або перцю. - *Совотруком товчут сіль або попер.*

совтис, -тиса, ч. Ол. Солтис, голова сільської ради.

содома, -ми, ж. Св. Розпуста; збір усіх гріхів.

сой, звор. займ. Ол. Собі. - *Я сой піду на Мадяр.*

сойовий, -ва, -ве, Рс. Соєвий; приготовлений із сої.

сок, соку, ч. Пр. Сироп, виготовлений з фруктів або винограду.

сокачка, -кы, ж. Лз. *Те саме, що* кухарка (куховарка) (*в Закарпатті*).

сокервиця, -ці, ж. Вр. Зіпсувана кров.

сокырник, -ника, ч. Ол. Місце, де закладають сокиру.

соковий, -ва, -ве, Пр. Призначений для одержання чи виробництва соку.

сок жолудковий, ч. Рс. Шлункова кислота; служить для розпорядження їжі.

соколиця, -ці, ж. Пр. 1. Самка сокола. 2. Недоступна скала.

соколитися, -колюся, -лишся, Св. Берегтися.

соколичок, -чка, ч. Пр. *Змениш*. - *пестл*. до соколик.

соколя, -ляти, с. Пр. Пташа соколиці.

солдат, -дата, ч. Св. Рядовий військовослужбовець в Росії.

солдатиско, -ка, ч. Св. *Збільш*. до солдат; солдатисько.

солдатня, -ні, ж. Св. Солдати, солдатня.

солевар, -варя, ч. Пр. Той, хто виварює сіль з соляного розтвору (*ропи*). - *Понес ропу до солеваря, най мі даст соли*.

солекоп, -копа, ч. Пт. Той, хто видобуває кам'яну сіль.

солевий, -ва, -ве, Пр. Сольовий; *прикм.* до сіль.

солений, -на, -не, Пт. Продукт з додатком солі, приготовлений солінням; солений.

соленізанга, -ти, ч. Пр. Іменинник; той, хто празнує своє свято, свій день народження.

соленізантка, -кы, ж. Пр. *Жін.* до соленізанга.

соленізувати, -зую, -єш, Пр. Празнувати своє свято, святкувати свій день народження, іменини.

со-ле-ся!, Ол. Дивись! - *Со-ле-ся, якы парадны дівкы!*

солідол, -долу, ч. Рс. Густе мастило, яким змазують ходові частини різних механізмів.

соліста, -ти, ч. Пр. Соліст; співак, музикант - віртуоз, танцюрист, який виконує свою партію соло.

солітер, -тера, ч. (**тасемер, -мця**), Пр. Солітер; стрічковий черв'як, який паразитує в кишечнику людини або тварини.

соловій, -вія, ч. Вр. Соловей.

солодиця лісова, ж. Вр. Лісова горошина (*Polypodium vulgare L.*).

солоджиня, -ня, с. Пн. Солодження.

солодко, присл. Пр. Солodka.

солонистий, -та, -те, Пн. Який містить в собі велику кількість соломи.

соломотряс, -ряса, Пр. Пристрій у молотарці для відокремлювання соломи від зерна і полови.

солончак, -на, -не, Пр. Зроблений з соломи.

солонечник, -ника, ч. Ол. Соняшник; однорічна трав'яниста олійна рослина.

солонина, -ни, ж. Ол. Сало, засолене сало.

солотвина, -ни, ж. Ол. Солене джерело; солончак. - *Млака з соленом водом*.

солотрук, -рука, ч. Вр. *Див.* совотрук.

совтис, -тиса, ч. Св. *Див.* совтис.

солянка, -кы, ж. Рс. 1. Повздовжна булочка посипана сіллю. 2. Вода з джерела, що містить у собі кухонну сіль.

соляр, -ляра ч. Рс. Торгівець сіллю.

солярство, -ва, с. Праця біля солі; праця соляра; торгівля сіллю.

сольничка, -кы, ж. Пт. Сільничка; маленька посудина, в якій подають сіль на стіл.

сомар, -маря, ч. Вр. Осел; порода осла. - *Робит, як сомар. - Ты, сомарю, еден!*

сомырдач, -дача, ч. Вр. Хвіст собаки, вола або коня (*в казках*).

сомпель, -пля, ч. Св. Сосулька льду, що звисає з даху будинку.

сонда, -ди, ж. Пр. 1. Зонд; прилад для вимірювання глибини води; звичайно шнурок з прив'язаним на кінці олов'яним тягарем. 2. Хірургічне знаряддя для досліджування внутрішніх ран.

сондувати, -дую, -єш, Пр. Зондувати; запускати зонд.

сонечко, -чка, с. Гж. 1. *Змениш.* - *пестл. до сонце.* 2. Малий, круглий жучок, червонувато - жовтого забарвлення, з чорними цяточками.

сонечник, -ника, с. Вр. *Те саме, що солонечник (Heliontrus annuus).*

сонечниковий, -ва, -ве, Ол. Соняшниковий. - *Сонечниковий олій уживають всьди на кухнях.*

сонюга, -гы, ч. і ж. Вр. Великий надодіпливий комар (*Culex ripiens*).

соньога, -гы, ч. і ж. Вр. *Див. сонюга.* (Зневажл. назва високої і надодіпливої людини). - *Ты сонього!*

сопіти, соплю, -леш, -ле, Пр. Сопіти; важко дихаючи, видавати звуки з присвистом. - *Соплеш, як ковальські міх!*

сопло, -ла, с. Рс. Регулятор пари або газу при кінці труби.

сопляк, -ляка, ч. Пр. Зневажлива назва молодої, недосвідченої і невмілої людини.

сопух, -пуха, ч. Ол. Прикрий, гнилий запах.

соровий, -ва, -ве, Вр. Свіжий, не висохший. - *Сорова галуз з дерева.*

сороківка, -кы, ж. Св. Дошка завтовшки 40 мм.

сорокопуд, -пуда, ч. Пр. Сорокопуд, невеликий, хижий птах.

сорокувати, -кую, -єш, Вр. Зацінити "сорок", маючи на увазі сто сорок. Бойко продаючи воли, ніколи не каже ціну сто сорок чи сто п'ятдесят: завжди пропускає "сто". Отже, сорок означає сто сорок за пару волів. - *Не сорокуй!*

сортовник, -ника, ч. Рс. Робітник, який зайнятий сортуванням чого-небудь; сортувальник.

сортовня, -ні, ж. Пт. Сортувальня; кімната, приміщення, де сортують що-небудь.

сес, займ. Ол. Цей, отой.

сосенка, -кы, ж. Пр. Сосонка, хвощ (*Equisetum arvensae*).

сосик, -сика, ч. Рс. Соус.

сосік, -сіку, ч. Пн. Сік, видавлена рідина з фруктів або овочів.

сосок, -ска, ч. Пр. Зовнішня частина молочної залози в людини, а також інших ссавців.

соснина, -ни, ж. Ол. Соснове дерево; ліс в якому роснут також гриби - соснякы.

сосняк, -няка, ч. Пр. Молодий сосновий гай.

софа, -фи, ж. Пн. Диван, софа.

соха, -хы, ж. Пн. 1. Гіллястий стовбур вільхи, що служить для сушки конюшини, сіна. 2. Дерев'яний плуг; соха (за виятком леміша і бляхи, все зроблене з дерева).

союз, -юзу, ч. Пр. Союз, спілка, товариство.

спавальний, -на, -не, Рс. Паяльний; такий, що дається паяти.

спадистий, -та, -те, Пт. Похилий; який має спад, схил.

спадкодавця, -ці, ч. Пр. Спадкодавець; той, що передає комусь спадщину.

спадкоємниця, -ці, ж. Пр. *Жін. до спадкоємця.*

спадкоємця, -ці, ч. Пр. Особа, яка одержала спадок або має право його одержати.

спадохрон, -хрону, ч. Рс. Парашут.

спадчина, -ни, ж. Ол. Спадщина, спадок; майно, що переходить після смерті його власника до іншої особи.

спакуваний, -на, -не, Пр. Укладений в пакунок, в паку, в скриню; перев'язаний, зложений в чемодан.

спалений, -на, -не, Пт. Знищений вогнем; такий, що згорів.

спалениско, -ка, с. Пн. Згарище, пожарище.

спаплюжити, -люжу, -жиш, Пр. Брутально вилаяти, незаслужено поганьбити.

спараліжуваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до спараліжувати.*

спараліжувати, -жую, -єш, Пр. Викликати параліч; призвести до бездіяльності.

спар, спари, ж. Вр. Спека, душно.

спарений, -на, -не, Св. Зігрітий до у[т]ворення пари; пошкоджений парою.

спариско, -ка, с. Ол. Спекота; багато водяної пари при високій температурі повітря.

спарканілий, -ла, -ле, Вр. Спаршивілий.

спарканіти, -нію, -нієш, Ол. Запаршивіти.

спартачити, -тачу, -чиш, Пт. Зробити щось невміло, неохайно, недбало.

спас, спаса, ч. Пр. Спасіння. - *Єден спас ест на то - покаються.*

спас, спасу, ч. Пр. Жарт. - *На спас повів єм му, жебы заран пішов до ксендза.*

спасени, -ного, ч. Пр. Товстяк, ожирілий.

спасений, -на, -не, Пр. Врятований.

спасеня, -ня, с. Пр. Спасіння.

спасівка, -кы, ж. Св. 1. Піст перед празником Спаса. 2. Сорт капусти.

спастися, (рук.) 1. Врятоватися. 2. Зажиріти.

спацер, -церу, ч. Пр. Прогулянка, поїздка, місце прогулянки.

спацерувати, -рую, -єш, Пр. Гуляти, прогулюватися, проходжуватися.

спацирувати, -рую, -єш, Сб. *Те саме, що спацерувати.*

спашне, -ного, с. Пр. Заплата за пасовисько, за пашу; винагорода за шкоди в полі або на лузі зроблені худобою; закон спільного пасовища.

спаяний, -на, -не, Рс. З'єднаний паянням.

спаяніст, -ности, ж. Рс. *Властивість і стан за знач. спаяти.*

спекулянт, -лянта, ч. Пт. Той, хто займається спекуляцією.

спенетрувати, -рую, -єш, Ол. Обслідувати, простежити, вивідати.

спенік, -ніка, ч. Вр. Крючок в пряжці. - *Прячка має єден або два спенікы.*

сперати, -перам, -раш, Св. Противитися; не дозволяти.

спередити, -реджу, -диш, Св. Випередити когось.

сперлитися, -лююся, -єшся, Рс. Покритись наче перлами; прибрати форму і вигляд перел.

спереду, присл. Пт. Спереду.

специфік, -фіка, ч. Пр. Лікарство, яке служить виключно для лікування тільки певної хвороби.

спкцифіка, -кы, ж. Пр. Специфіка, особливість.

специял, -ялу, ч. Пр. Лакомка, присмак; особливо смачний.

специялізация, -ції, ж. Пр. Спеціалізація.

специяліста, -ти, ч. Пр. Спеціаліст, фахівець.

специя, -ції, ж. Пр. Спеція.

спечений, -на, -не, Пт. Добре випечений.

спечи, спечу, -чеш, Пр. Спекти, спікати.

спешитися, спешуся, -шишся, Ол. Збентежитися.

спешений, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до спешитися.*

спыхати, спыхам, -хаш, Пр. Зіпхнути; пхаючися, скинути вниз, відштовхнути в сторону, з дороги. - *Сыхат на нього вину* (скидає на нього вину); *Сыхат віз з берега* (штовхає підводу вниз); *Сыхат довг* (сплатив якийсь довг).

спильнувати, -ную і -ною, Вр. Доглянути; прийти своєчасно. - *Не спильновав.*

спинці, -ців, мн. Вр. Банти, паркани. - *Ходити по спинцох.*

спинцятися, спинцямся, -цяшся, Рс. Спинатися, підніматися вверх.

спирач, -рача, ч. Пн. Нашильник; упряж.

списаний, -на, -не, Рс. Списаний, заповнений письмом. - *Дай дітині новий зошит, бо тот юж списаний.*

списковец, -вця, ч. Пр. Учасник підпільного списку, підпільник.

спитий, -та, -те, Ол. 1. П'яний, випивший. 2. Випитий зверху.

спищати, спищиш, -щит, Вр. Запищати. - *Птах деси спищав.*

спиячений, -на, -не, Ол. Який спився; такий, що навчився випивати.

спасувати, -сую, -єш, Ол. Жартувати. - *Зьлі повів єс му, бо з такыма фантaми не спасуют.*

спів..., Слово, в поєднанні з іншими, утворює складні слова, що мають відтінок значення спільноти, напр.: *співавтор, співбрат, співмешканець, співневоля, спів-колега, співсказанець, співопікунка, співзало-жник, співзальотник* і т. п.

спів, (мин. ч. дієсл. співати) Встиг. - *Ледво спів на потяг.*

співкомпан, -пана, ч. Пр. Спільник, товариш по веселому житті.

співобиватель, -теля, ч. Пр. Житель тої самої держави.

співродак, -дака, ч. Пр. Людина, що належить до того самого народу, земляк.

співчасніст, -ности, ж. Пр. Сучасність.

спідліги, -лію, -лієш, Пн. Схуднути, змарніти, мати поганий вигляд.

спідлярка, -кы, ж. Ол. Нижня дошка у воза.

спідник, -ника, ч. Пр. Нижня спідниця.

спідок, -дка, ч., мн. спідкы, Св. Грубі балки, що є основою, спідньою дерев'яної стіни; фундамент будинку. - *В'язати спідкы.*

спіжак, -жака, ч. Вр. Малий дзвоник, що прив'язується до упряжі при їзді саньми зимою.

спіжаренка, -кы, ж. Пт. Невеличка комірчина з підвалом на молочні продукти.

спіжарка, -кы, ж. Ол. *Те саме, що спіжаренка.*

спіжарня, -ні, ж. Ол. Сховок на продукти у більшій кількості.

спіжарняний, -на, -не, Пт. Те, що переховується в спіжарні. *Прикм. до спіжарня.*

спізнений, -на, -не, Пт. Запізнений. - *Спізнений потяг на годину.*

спізнєня, -ня, с. Пт. Запізнєння, спізнєння, прибуття з запізнєнням.

спілка, -кы, ж. Ол. Товариство, організація, об'єднання; компанія, співучасть.

спінка, -кы, ж. Пр. Рухомі гудзики для з'єднування білизни, зокрема, манжетів у рукавах.

спіраля, -лі, ж. Рс. Спіраль; крива лінія або дріт, що робить багато обертів навколо певної точки, навколо осі.

спір, спору, ч. Пр. 1. Словесна суперечка. 2. Затор; затор на річці. - *Як понаношат леду, то зробит ся спір.*

спірити, спірю, -риш, Вр. Вдарити, прати когось, бити. - *Спір го добрі, жебы пам'ятав де ракы зимуют!*

спіритизм, -тизму, ч. Пр. Віра окултистів в можливість викликання духів померлих і дій з цим пов'язаних.

спіритус, -тусу, ч. Пр. Спирт, алкоголь.

спічастий, -та, -те, Пт. Гострокінцевий.

сплавлювач, -вача, ч. Рс. Фахівець по сплавлюванні металів.

сплавний, -на, -не, Рс. Придатний для сплаву, піддаючий ся сплаву.

сплачений, -на, -не, Гж. Виплачений, сплачений.

сплетений, -на, -не, Пн. Виготовлений способом плетіння.

сплисти, сплинеш, -не, Рс. Сплисти, спливати, підніматися з глибини води; пригадуватися в пам'яті.

сплітачка, -кы, ж. Ол. Переплетений килимчик з льняного і шовкового полотна.

сплоджений, -на, -не, Пр. Новонародений (*про тварин*).

сплюгавити, -гавлю, -виш, Ол. Опоганити, забруднити, закаляти.

сплюсклий, -ла, -ле, Пт. Сплюснутий.

сплюндруваний, -на, -не, Пр. Сплюндруваний, пограбований.

сплянуваний, -на, -не, Рс. Спланований.

спляснути, сплясну, -неш, Ол. Сплюснути, зменшити в об'ємі, стати плоским, осісти, стати тоньшим, стухнути.

спльовувати, -вую, -єш, (сплюнути, сплюну), Пр. Випльовувати; видаляти з рота пльовком, видаляти слину, мокроту, плювати.

споважніти, -нію, -нієш, Ол. Стати серйозним, додавати собі поваги.

сповзти, сповзу, -зеш, (сповзати, сповзам), Пр. Спускати з чого-небудь вниз, злазити з чого-небудь з великими труднощами, опускатися.

сповільнювач, -вача, ч. Рс. Пристрій, що сповільнює рух або дію чогось.

сповіщення, -ня, с. Гж. Сповідення, повідомлення.

сповнити, сповню, -ниш, Рс. Сповнити, здійснити; виконати що-небудь.

сповніня, -ня, с. Рс. Дія за знач. сповнити.

сповнитися, сповнишся, -нится, Ол. Див. сповнятися.

сповнятися, -сповням, -няш, Ол. Виконувати, виконати, здійснюватися, здійснитися, справджуватися, справдитися.

споводувати, -дую, -єш, Пт. Спричинити; дати повід, причину.

споденки, -нок, мн. Пт. Штанці, труси.

сподівнка, -кы, ж. Пр. Сподіванка, надія на що-небудь.

сподіятися, -дієшся, Вр. Трапитися, учинитися.

сподні, -ден, мн. Пн. Чоловічий одяг для ноги, брюки від костюма, штани.

сподок, спідка, ч. Вр. Маленька підставочна таріллка, блюдце.

сподочок, -чка, Вр. Зменш. - *пестл. до сподок.*

споживаний, -на, -не, Рс. Їджений і питий; споживаний.

спожиткування, -ня, с. Ол. Використання; уживання для їжі.

спожиткувати, -кую, -єш, Ол. Використати, спожити.

спозерати, -зерам, -раш, Пт. Споглядати, дивитися, глядіти.

спокорнілий, -ла, -ле, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до спокорніти.*

спокорніти, -нію, -єш, Ол. Присмирніти, стати покірнішим.

сполачно, присл. Вр. Зручно, вигідно, спосібно.

сполошений, -на, -не, Гж. Сполоханий.

сполячити, -лячу, -чиш, Пн. Сполонізувати; змушувати перейти на польську мову, культуру.

спомедже, Сб. З-поміж.

споміч, -мочи, ж. Ол. Допомога. - *То буде для ня велика споміч на старіст.*

спомнути, спомну, -неш, Сб. Спімнути, згадувати. - *Спомни собі тоты часы, Як мы гуси разом пасли. (нар. пісня).*

спонаглятися, -наглямся, -ляшся, Вр. Поспішати, поспішитися.

споневераний, -на, -не, Пт. 1. Обшарпаний, обтріпаний, подертый. 2. Знеславлений. 3. Пом'ятий, виснажений.

споневерати, -верам, -раш, Пт. 1. Обшарпати одяг, обтріпати, подерти. 2. Знеславити людину; обкласти лайкою.

споїти, спою, споювати, -юю, -юєш, Пт. Скріплювати що-небудь (у *столярці*); з'єднати, пригнати. 2. Дати напитися спиртного.

спорий, -ра, -ре, Пн. Чималий, великий, довгий. - *Спорий кавалок дороги до стації.*

спориш, -ришу, ч. Пр. *Те саме, що сажка, головня.*

споро, присл. Сб. 1. Швидко, хутко, скоро. - *Споро ся зберай.* 2. Чимало, багато. - *Споро того сіна было.*

спорохлівка, -кы, ж. Ол. *Те саме, що спорохнівка.*

спорохнівка, -кы, ж. Ол. Спорохніла деревина.

спорохнявка, -кы, ж. Ол. *Те саме, що спорохнівка.*

спортовец, -вця, ч. Пр. Спортсмен; людина, яка займається спортом.

споряджений, -на, -не, Вр. Споряджений, очищений.

спосібний, -на, -не, Пр. Здатний, відповідний, слухний.

спосібніст, -ности, ж. Пр. Нагода; здатність; уміння орієнтуватись.

спочений, -на, -не, Пр. Спітнілий, спотілий.

справджиня, -ня, с. Пр. Справдження, втілення в життя; виправдовування, здійснення.

справды?, присл. Вр. Дійсно? Справді?

справдити, справджу, диш, Гж. Запроваджувати в життя, робити дійсним; своїми вчинками відповідати чому-небудь.

справедливий, -ва, -ве, Гж. Справжній, чесний, цнотливий.

справитися, справлюся, -вишся, Пр. Виконати щось своєчасно і доброякісно. - *З том роботом він ся справив.*

справованя, -ня, с. Вр. Поведінка.

справуватися, -вуюся, -ешся, Ол. Поводитися.

справунок, -нка, ч. Пр. Покупка. - *Поїду до міста за справунок[ы].*

спрагнений, -на, -не, Пр. Спраглий, жадний, жадібний. - *Спрагнений землі, Данько, вернувся з Гамерикы домів.*

спрагота, -ти, ж. Ол. Велика спрага, сильне бажання пити.

спражити, спражу, -жиш, Пт. Піджарити на маслі, на жирі.

спрактикувати, -кую, -еш, Пт. Пізнати на практиці.

спрати, сперу, -реш, (м[и]н. ч. справ), Ол. 1. Випрати велику кількість білля. 2. Вибити когось

дуже; натовкти когось. - *Але-м го справ.*

спрацюваний, -на, -не, Пр. 1. Спрацьований; Ослаблений, знесилений. 2. Непридатний внаслідок тривалого користування.

спрегодитися, -годжуся, -дишся, Ол. Використатися.

спресуваний, -на, -не, Рс. Спресований.

спреходити, -ходжу, -диш, Вр. Минутись, перевестись. - *Юж ся спреходили парадны дзевечкы.*

спрыхний, -на, -не, Вр. Спритний, проворний, бійкий, хитрий. - *Барз спрыхний астряб.*

сприкритися, сприкрюся, -ришся, Св. Набриднути, надокучити; стати нестерпним від повторення.

сприскати, сприскам, -каш, Пр. Облівати дрібними краплями, обризнати когось.

сприснути, сприсну, -неш, Пр. *Див.* сприскати.

сприцяр, -цяра, ч. Пр. Людина вміла і спритна; людина, яка має до чогось хист.

сприятелитися, -лююся, -люєшся, Ол. Здружитися. - *Зо старим парібком ся сприятелив.*

спробувати, -бую, -еш, Рс. Спробувати; зважитися, насмілитися.

спроваджувати, -джую, -еш, Рс. Пропонувати комусь приїхати; перепроваджувати на місце призначення; доставляти.

спровокуваний, -на, -не, Пт. Спровокований; спонуканий до дій з негативними наслідками.

спроданий, -на, -не, Гж. Розпроданий до кінця. - *За тыжден часу была спродана ціла газдівка.*

спроектуваний, -на, -не, Пт. Спроектований. - *Спроектуваний будинок мав мати штырі плянтра.*

спростити, спрощу, -тиш, Вр. Спростити, випрямити; виправити помилку.

спростуваня, -ня, с. Рс. *Дія за знач.* спростити.

спротивитися, -тивлюся, -вишся, Ол. *Див.* спротив'ятися.

спротив'ятися, -тив'ямся, -в'яшся, Ол. Чинити опір, учинити опір; не погоджуватися, не погодитися, суперечити, ставати проти чогось.

спрощувати, -щую, -сш, (**спрощати, спрощам**), Пр. Робити простішим, дохідливішим, легшим для здійснення; зводити до небагатьох форм; полегшувати.

спружина, -ни, ж. Пн. Пружина, спіраль.

спружистий, -та, -те, Пр. Пружистий, гнучкий, еластичний.

спряжка, -кы, ж. Пр. *Дія за знач.* спрячи.

спрямуваний, -на, -не, Пр. Направлений; скеруваний в певному напрямку.

спрячи, спряжу, -жеш, -же, *мин. ч.* **спрюг, спрягла,** Пр. Спрягти; спрягати; запрягати в один запряг; приєднувати ще одного коня чи вола до тягла.

спуст, спусту, ч. Рс. 1. Спуск, сплав, спускання річкою дерев. 2. Курок в рушниці. 3. Вирізування дерев на горі і спускання їх вниз.

спустити, спущу, спустиш, нак. сп. спуст!, Пр. *Див.* спущати.

спущати, спущам, -щаш, Пр. 1. Відв'язати корів від жолоба і відпустити їх пастися; спускати собак. 2. Опускати щось згори; спускати очі (вії). 3. Опускати щось у воду; випускати рідину, газ. 4. Спустити курок в рушниці; опустити руки. 5. Бити олію. - *Олій спущають в ступах.* 6. Опускати, знижувати ціну. - *Спусте-ле дашто з того, куплю з вас.*

спущений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч.* до спущати, спустити.

спустошений, -на, -не, Пн. *Дієпр. пас. мин. ч.* до спустошити.

спустошиня, -ня, с. Пн. *Дія за знач.* спустошити.

спустошити, -тошу, -шиш, Пн. Руйнувати, знищити; плюндрувати; забирати все, не залишаючи нічого.

спутати, спутам, -таш, Рс. Стягувати путом передні ноги коня чи іншої тварини; зв'язувати комусь руки або ноги.

спухлина, -ни, ж. Ол. Опух, пухлина.

спуцувати, -цюю, -сш, Ол. Злопати, з'їсти все до кінця.

спучнілий, -ла, -ле, Ол. Розбухлий, набряклий, набубнявілий.

спучніти, -нієш, -ніє, Ол. Робити випуклим; розбухнути, набубнявіти.

спуяти, спуям, -яш, Ол. Взяти собі вголову щось.

спьонувати, -ную, -єш, Св. Перевірити за допомогою приладу, чи щось є вертикально розташоване (*за допомогою тягарця підвішеного до шнурку*).

сп'ястися, зіпнуся, -нешся, мин. ч. сп'явся, Пр. Спинатися; тягнутись угору; намагатися що-небудь дістати, побачити, поставити; ставати на пальцях ніг; намагатися видертись наверх.

спьох, -ха, ч. Пт. Сонько, соня; людина, яка багато спить.

сребреник, -ника, ч. Св. Срібна монета, срібняк.

среди, присл. Св. Серед.

сріб'яний, -на, -не, Сб. Срібний.

срібнястий, -та, -те, Вр. Сріблястий.

срокатий, -та, -те, Вр. Сорокатий, строкатий; розписаний різнобарвними смужками, плямами; пістрявий.

стабілізація, -ції, ж. Рс. Стан стійкості, постійності; зміцнення.

став, става, ч. Ол. Соглуб. - *Болит м'я в ставах.* - *Запалія ставів то барз прикра хвороба.*

ставец, -вця, ч. Вр. Челенок.

ставити, -влю, -виш, Вр. Ставити, розташовувати в певному місці; допомагати комусь стати на ноги;

надавати чому-небудь вертикального положення, установлювати.

ставитися, ставлюся, -вишся, Пт. 1. Будуватися. - *Жебы ставитися треба мати купу пінязи на материялы і на робітників.* 2. З'являтися у визначений час на місце. - *Рекруты до асентерунку ся ставлят.*

ставленик, -ника, ч. Пр. Людина, яка дістала посаду за чисею протекцією.

ставлениця, -ці, ж. Рс. Жін. до ставленик.

ставліня, -ня, с. Рс. Дія за знач. ставити.

ставок, -вка, ч. Пт. Змениш. - *пестл. до став.*

стади, присл. Ол. Звідси, звідсіля; відси, відсіля. - *Ідеме гет стади.*

стадия, -дії, ж. Пр. Стадія; певний момент, період, етап у розвитку когонебудь.

стаї, стаїв, *мн.* Пр. Лан, рілля, ділянка землі, виділена з цілого.

стайчики, -ків, *мн.* Пр. Змениш. - *пестл. до стаї.*

сталюнок, -нку, ч. Пр. Заовлення на товар. - *Зробив єм сталюнок на 200 кг цюваків.*

стальобетон, -тону, ч. Рс. Сталебетон.

стальовар, -вара, ч. Рс. Сталевар.

стамаль, присл. Ол. Звідти, відтіля, відтіль.

станик, -ника, ч. Пт. Ліфчик, корсет.

станичок, -чка, ч. Пт. Змениш. - *пестл. до станик.* Безрукавка.

становий, -ва, -ве, Пр. Становий; приналежний до певного стану.

становиско, -ка, с. Пр. Посада, чин урядовий. - *Брат робит на становиску лісничого.*

станок, -нка, ч. Ол. 1. Відгороджене місце в стайні, де тримали новий приплід або хвору тварину. 2. Пристрій для бриття.

станційка, -кы, ж. Пр. Невелика кімнатка; квартира малого розміру.

станция, -ції, ж. Пр. Кімната, квартира з утриманням; квартира з харчуванням для учнів або студентів, що вчать. - *Мати студента на станції.*

стара, -рой, ж. Сб. Старша жінка; жена, жінка. - *Моя стара о нич ся не старат.* (*нар. п.*).

старанка, -кы, ж. Вр. Стиранка, затирка; рване тісто на молоці.

стараня, -ня, с. Ол. Заходи, піклування. - *Робити стараня о вступ до гімназіум.*

старгати, старгам, -гаш, Пт. Зім'яти, порвати, пошарпати.

стари, -рого, ч. Рс. Дід; чоловік, що прожив багато років.

старий; старий край, -рого краю, Ол. Європа.

старина, -ни, ж. Вр. Магазин, де продається поношений одяг. - *Купив єм си капелюх на старині.*

старинизна, -ни, Ол. Старизна; те чим довго користувалися.

старити, старит, Гж. Робити когонебудь старим або старішим.

старіцати, -ріщам, -щаш, Пт. Старіцати; робитися старішим.

старка, -кы, ж. Рс. 1. Стара горівка вигнана із зерна. 2. Старенька але життєрадісна бабуся.

старо..., Перша частина складних слів, що мають відтінок значення чогось старого чи стародавнього, і тільки наголосом відрізняються від норм укр. літ. мови, напр.: *старовина, старовір, стародрук, стародрукуванняй, старожил, старообрядництво, старообрядниця, старообрядницькій(-кі), старооранка, старосвідщина, старослов'янізм, старостат, старостин, староста.*

старожка, -кы, ж. Ол. Костиць для кріплення шин.

староста, -ти, ч. Лз. Тамада на весіллі.

старостити, -рощу, -тиш, Вр. Бути старостою (*томада*) на весіллі. - *Быв*

єм старостом на весілю, бо ня просили старостити.

старуля, -лі, ж. Ол. Старуха; жінка, яка досягла старості.

старушок, -шка, ч. Пр. Старик; людина старша віком; дідусь.

старчити, старчит, мин. ч. старчило, Пр. Вистачити. - *Для ня старчило дост, жебы до хыжи пришов Штефан Скоренько і прочитав на пам'ят поему Т. Г. Шевченка. То був старушок-будитель національної свідомости в нашім селі.*

стати; стати диба, Пт. Піднятись коневі на задні ноги.

статиста, -ти, ч. Пр. Статист; актор, який виконує ролі без слів, бере участь тільки в масових сценах.

статистика, -кы, ж. Пр. Обліч в якому-будь участку народного господарства, суспільства.

статок, -тку, ч. Ол. Жива частина майна; худоба. - *Мій сусіда ма сім штук статку: штырі коровы, два коні і єдно теля.*

статя, -ті, ж. Пт. Стаття; невеликий науковий або публіцистичний твір; розділ в юридичному документі, бюджеті, законі.

статочний, -на, -не, Ол. Немолодий, літній; розсудливий, серйозний, розважливий у вчинках, поважний, показний.

стация, -ції, ж. Рс. Станція; місце зупинки поїзда, автобуса, судна.

станция колейова, ж. Рс. Залізнодорожний вокзал.

стаянко, -ка, с. Вр. Частина стаї, ділянка поля. - *Зо трое стоянок ищы треба зорати.*

стверд[ити, -джу, -диш,] Пр. Остаточно установити; впевнитись, переконатися, запевнити в чомусь.

стверджиня, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* ствердити.

стверджувати, -джую, -єш, Пр. Робити непохитним; встановлювати що-небудь.

створений, -на, -не, Рс. Вперше виготовлений, ново сформований, створений на ново, винайдений, придуманий.

сте, (від єсте 2. ос. мн. до быти), Ол. Ви є. - *Ци-сте нам ту рады?*

стебло, -ла, с. Пр. Основна частина трав'янистої рослини від корення до верхка, яка тримає на собі листя, квіти, плоди.

стебловий, -ва, ве, Пр. *Прикм. до стебло.*

стегно, -на, с. Св. Зовнішня сторона верхньої частини ноги, тазу.

стежочка, -кы, ж. Св. Стежечка; *здрібн. до стежка. - Знайти стежочку до серця милой.*

стелаж, -лажу, ч. Пр. Ряд полиць, тимчасово зроблених, розташованих одна над одною.

стеівий, -ва, -ве, Ол. Віл, чорнобілої масті. - *Стеіви быкы, пригнаны з Мадяр.*

стектися, стечешся, -теся, (мин. ч. стюкся, стеклася), Ол. Сказитися. - *Пес ся стюк, бо го стекла лишка покусала.*

стеліня, -ня, с. Вр. Підстилка.

стендовий, -ва, -ве, Рс. Який здійснюється на стенді або розташований на ньому.

стенографуваний, -на, -не, Рс. Записаний способом стенографії.

степняк, -няка, ч. Пр. Степовик, степняк; людина, яка народилася і живе в степовій місцевості.

стеранка, -кы, ж. Ол. *Те саме, що старанка.*

стерв'янина, -ни, ж. Рс. Стерв'ятина, м'ясо здохлої тварини.

стерен, -рні, ж. Пр. Стерня; скошений лан збіжжя: жита пшениці, ячменю, вівса, і залишилися лише зрізані при коренні стебла рослин.

стернянка, -кы, ж. Пр. Пасовище після збору зернових, якщо воно поросло травою і не заоране. На другий рік воно називається "переліг".

стерилізуваний, -на, -не, Пт. Стерилізований, підданий стерилізації.

стеречи, -режу, -жеш, Пр. Стерегти; оберігати, охороняти від небезпеки, слідкувати, пильнувати за ким-небудь, не даючи утекти; оберігати від чогось, чатувати на когось.

стеречися, -режуся, -жешся, Пр. Стерегтися; бути обережним, пильним; остерігатися, боятися когось або чогось.

стерпіти, стерплю, -пиш, Пр. Утриматися, здержатися від яких-небудь учинків, слів; терплячи витримати всякі несприятливі умови.

стесаний, -на, -не, Пр. Очищений тесанням, стесаний.

стечений, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до стекти.* Скажений.

стырвати, стырват, *мин. ч. стырвало,* Вр. Потривати, тривати в часі, минути. - *Стырвало тому зо три тиждні.*

стыти, стыну, -неш, *мин. ч. стыв, стынув,* Стигнути; втрачаючи тепло ставати холодним; застигати.

стилізуваний, -на, -не, Пт. Такий, що має характерні риси певного стилю, який є результатом стилізації.

стинатися, стинатся, *мин. ч. стялося,* Ол. Зсідатися, згущуватися (*про молоко*). - *Молоко мі ся стяло.*

стискуваний, -на, -не, Пт. *Дієпр. пас. мин. ч. до стискувати.*

стискуваня, -ня, с. Пт. *Дія за знач.* стискувати, стискуватися.

стискувати, -кую, -еш, (стискати, стискаю), (стиснути, стисну), Пт. Зменшувати в об'ємі тисненням, тисненням, ущільнювати щось; міцно обхопивши, здавлювати кого-, що-небудь, затиснути.

стичень, -чня, ч. Пр. Січень. - *Найоострійша зима быват в стични.*

стівка, -кы, ж. Вр. Сотенна; банкнот в сто одиниць.

стіжок, -жка, ч. Пт. Стіжок, стіг.

стігач, -гача, ч. Пр. Ланцюг в упряжі, що сполучає дишло підводи з хомутом.

стігачка, -кы, ж. Ол. Резинка в одязі.

стілець, -льця, ч. Св. Вид меблів; коротка лава без спинки, для сидіння однієї людини.

стільніця, -ці, ж. Гж. Дошка, на якій розкачують тісто.

стільчик, -чика, ч. Пр. Стілець без спинки, що служить для сидіння при доїнні корів.

стіна, -ни, ж. Пр. Вертикальна частина будови, що розділяє приміщення на частини і підтримує перекриття.

стламсати, стламсам, -саш, Ол. Зім'яти, пом'яти.

стлумений, -на, -не, Пт. *Дієпр. пас. мин. ч. до стлумити.*

стлумити, стлумлю, -миш, Пт. *Див. стлум'яти.*

стлуміня, -ня, с. Пт. *Дія за знач.* стлумити.

стлум'яти, стлум'ям, -м'яш, Пт. Приглушувати, приглушити, придушувати, придушити, стримувати, стримати, вгамовувати, погашувати, подавити. - *Лем пісьня може стлумити тугу і жаль за рідном земльом.*

сто..., Числовник сто... в поєднанні з іншими словами утворює ряд складних слів, що тільки наголосом відрізняються від норм укр. літ. мови, напр.: *стовбурчити, стоголовий, стоволосий, стоклітковий, стократ, стораменний, сторона, стоколос* і т. п.

стовч[е]ний, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до стовчи.*

стовчи, стовчу, -чеш, Ол. Чимсь твердим подрібнити, стерти на порошок що-небудь; сильно ударити, розбити в кров, відлупцювати. - *Стовчу тя на квасне ябко.*

стовчися, стовче ся, Ол. Розбитися. - *Вчера ся мі горнец стовк.*

стокрівця, -вці, ж. Вр. Стоніжник (*Hypericum perforatum*).

столик, -лика, ч. Пр. Невеликий стіл з шухлядою в ньому.

стоньчати, стоньчам, -чаш, Вр. Стати тоненьким.

стоньчина, -ня, с. Вр. Дія за знач. стоньчати.

стопа, -пи, ж. Пр. 1. Кінцева, нижня частина ноги у людини. 2. Одиниця виміру довжини = 28, 8 см.

ступен, -пня, ч. Пр. 1. Горизонтальний виступ сходів, на який ступають. 2. Градус. - *На Новий рік було 20 ступни морозу.* 3. Науковий ступінь. - *Ступен професора.*

ступенчастий, -та, -те, Пр. Який складається з ступенів, з східців.

стопец, -пци, ч. Вр. Стовпеч; перо, що починає виростати. - *Стара гус мала дуже стопців.*

стопка, -кы, ж. Пр. Дротик в електричному запобіжнику. - *Треба вставити стопку, бо неє світла.*

стопкы, -ків, мн. Пр. Підкладка на "колічка".

стоплений, -на, -не, Пр. З'єднанні на вогні куски металу; розтоплений жир, парафін.

стоплювати, -люю, -єш, Пр. Розтопивши плавні речовини, з'єднувати їх в одне ціле; розтоплювати.

стопнювати, -нюю, -єш, Пр. Збільшувати за ступенями.

стопок, -пка, ч. Ол. 1. Закопаний сторчма в землю кусок металу або дерева, так щоб частина його виставала над поверхню землі. 2. Стовпок, що регулює напрям плуга при оранці.

сторгуваний, -на, -не, Пр. Домовлений про найнижчу ціну.

сторц, сторца, ч. Вр. Сторч. - *Камені сторцы, што тырчат.*

сторцен, присл. Ол. Сторчма, сторч.

сторцма, присл. Пт. Сторчма. - *Постав го сторцма, а товди возмеш міх з зерном на плечы.*

стояк, -яка, ч. Св. Стояк, опора моста або греблі; бик.

стражак, -жака, ч. Пр. Член пожежної команди.

стражник, -ника, ч. Пр. Сторожа; особа, яка охораняє щось.

страна, -ни, ж. Сб. Бік, сторона. - *Кіт ся мие і з єдної страны, і з другої.*

страпеный, -на, -не, Ол. Діспр. пас. мин. ч. до страпити.

страпечия, -циї, ж. Ол. Згрізота, клопіт.

страпити, страплю, -пиш, Ол. Див. страпляти.

страпітися, страплюся, -пишся, Вр. Втомитися. - *Страпив єм ся том писанином.*

страпляти, страплям, -ляш, Ол. Зажурити, зажурювати.

стратег, -тега, ч. Пр. Керівник, полководе[ць] військової операції; досвідчений політичний керівник.

стратити, страчу, стра тиш, Ол. Втратити, загубити, згубити.

стратитися, страчуся, тишся, Ол. Загубитися, згубитися. - *Хлопец деси ся на ярмаку стратив.*

стратний, -на, -не, Ол. Який зазнав збитків, шкоди. - *Я буду на тім стратний.*

стратувати, -тую, -єш, Пт. Розтоптати, виоптати, вилочити. - *Уці перешили през луку і стратували траву.*

страчений, -на, -не, Сб. Діспр. пас. мин. ч. до стратити.

страшак, -шака, ч. Пр. Опудало, страхопуд; жердка із старим одягом на ній для відстрашування птиці, горобців.

страшыдло, -ла, с. Ол. *Те саме, що страшак.* - *Страшыдло на птахы.*

стрепотати, -потам, -таш, Ол. Стрепетати, здигнути; поривчатим рухом, заколивати що-небудь.

стрепотатися, -потамся, -ташся, Ол. Сильно здригнутися всім тілом, стрепехатися.

стрийко, -ка, ч. Вр. Брат батька, дядько, стрий.

стрыко, -ка, ч. Пн. *Те саме, що стрийко.*

стрийцьо, -ця, ч. Пр. *Змени.* - *пестл. до стрийко.*

стрыєчний, -на, -не, Ол. Двоюрідний по батькові.

стрычаник, -ника, ч. Ол. Брат двоюрідний по батькові.

стрына, -ни, ж. Пн. Дружина батькового брата, дядина, стрийна.

стрычний, -на, -не, Пт. *Те саме, що стрыєчний.*

стрых, стрыху, ч. Пн. Горище, чердак, піддашся.

стрыянка, -кы, ж. Пт. *Те саме, що стрына.*

стривожити, -вожу, -жиш, Пр. Викликати тривогу, почуття неспокою.

стрижак, -жака, ч. Пр. Однорічне лоша, стригунець, якому звичайно підстригають гриву. - *Гача, што має рік.*

стрижога, -гы, ж. Ол. Шуга, жерех; дрібний лід, що появляється перед весняним льодоходом.

стрикати, стрикат, Пт. Штрикати, штрикнути, поколювати. - *Стрикат в усі.*

стриманий, -на, -не, Пр. Який уміє стримуватися, володіти собою; затамований, заглушений, що здійснюється, уповільнено, неквапливо.

стримати, стримам, -маш, Пр. Уповільнювати рух чого-, когонебудь, примушувати запинятися, переривати природний хід чогонебудь; утримувати когонебудь від вияви певних почуттів, учинків.

стрих, -ху, ч. Рс. *Те саме, що стрых.*

стричи, стрижу, -жеш, Пр. Стригти; зрізквати волосся або шерсть ножицями або машинкою; підризувати гілки на живоплоті.

стриж, стрижа, ч. Вр. Побитий лід, що пливе по ріці; весняний льодохід.

стрій, строю, ч., мн. строї, строїв, Ол. Вбрання, одяг, наряд, костюм. - *Тратити пінязі на строї.*

стрікати, стрікат, Ол. *Те саме, що стрикати.* - *Стрікат ня часто в ухах.*

стріла, -ли, ж. Гж. 1. Стріла; тонкий, загострений стрижень для стрільби з лука. 2. Рухома частина підіймальних машин, ескаваторів; назва довгих і вузьких деталей у різних механізмах, приладах.

стріливо десик, Рс. Десь стрілило.

стріляний, -на, -не, Рс. Який побував під вистрілами; досвідчений, навчений життям; бувалий.

стрільба, -бы, ж. Пр. 1. Рушниця, вогнепальна зброя. - *Мої няньо мають добру стрільбу.* 2. Стрілянина, стрільба. *Дія за знач. стріляти.*

стрімголовом, присл. Пр. Дуже швидко, стрімголов.

стрімчак, -чака, ч. Пр. Прямовисна скеля, недоступна скеля.

стрінути, стріну, -неш, Св. Стрінути, зустріти.

стрічати, стрічам, -чаш, (стрітити і стрітити), Св. Зустрічати, стрічати. - *Не часто стрічав Ваньо свою милу молодицю.*

стровиц, словац. Гж. Отруїти.

строєвий, -ва, -ве, Пт. Стройовий, пов'язаний з дією військ.

стросний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до строїти.*

строїти, строю, -їш, Ол. 1. Будувати. 2. Одягати.

строїтися, строюся, -їшеся, Ол. 1. Намірюватися, готуватись. - *Строїтися на войну.* 2. Вбиратися, наряджатися, гарно одягатися. - *Строятся на забаву.*

стройний, -на, -не, Ол. Нарядний.

стройні, присл. Ол. Порядно, гарно, нарядно.

строканец, -нця, ч. Пт. Ремінець до "керпця", до постола.

стром, строма, ч. Вр. Фруктове дерево.

строгий, -ма, -ме, Пр. Крутий, стрімкий. - *Стромы береги над ріком.*

стромо, присл. Ол. Стрімко, майже прямовисно.

стрончакы, -ків, мн. Пт. Ремінці до ходаків, до керпців; шнурки.

строповий, -ва, -ве, Ол. Стельовий, крокв'яний. *Прикм. до* стропило.

стохмаль, -маля, ч. Пр. Обметиця в пекарні, в млині; курява з муки.

стоянка, -кы, ж. Рс. 1. Прибудівка до хати. 2. Зупинка для засобів транспорту.

струг, струга, ч. Вр. Ніж для роблення пуг на гонтах.

струганий, -на, -не, Рс. Відчищений різальним, стругальним інструментом від нерівностей, від зайвої стружки.

струдитися, струджуся, -дишся, Вр. Напрацюватися, втомитися. - *Так ем ся струдив, же не можу ся рушити.*

струкс, -су, ч. Пр. Вельвет, вельветова тканина.

струмик, -мика, ч. Гж. Струмок, невеликий потік, утворений з підземних або дощових вод; взагалі вузький потік якої-небудь рідини.

струна, -ни, ж. Пр. Пружна, туго натягнена металева або жильтна нитка в музичних інструментах.

струтисся, струюся, -єшся, Ол. Отруїтисся.

струтий, -та, -те, Ол. Отруєний. - *Ходит як струтий.*

струтя, -тя, с. Ол. Отруєння.

стручок, -чка, ч. Св. Довгий і вузький плід рослин родини хрестоцвітих, що розкривається на дві половинки, в якій міститься насіння (*горох, біб, квасола*).

стрягнути, стрягну, -неш, Пр. В'язнути, грузнути. - *Коровы люблят солону воду, заходять в солотвину і стрягнут в болоті.*

стрямба, -бы, ж. Пн. Ганчірка; подертий клапоть тканини із звисаючими нитками.

стряска, -кы, ж. Сіно перемішане з соломною для кормлення рогатої худоби. - *Шмар там кус стряскы за драбыну.*

стрясти, стрясу, -сеш, мин. ч. **стряс**, Пр. 1. Стрясти, сильно колихнути чим-небудь. 2. Трусячи, звільняти дерево від плодів; струшувати.

стугнути, стугне, Ол. Стужавіти, стверднути.

студелина, -ни, ж. Ол. *Те саме, що студенина.*

студенина, -ни, ж. Ол. Студенець, холодець, драглі. - *Студенина стугне скорше на студени.*

студенка, -кы, ж. (**студенька, -кы**), Св. Криничка, джерельце.

студент, -дента, ч. Пр. Студент; учень середньої школи або вищого навчального закладу.

студник, -ника, ч. Пн. Джерело, криниця в полі.

студничок, -чка, ч. Пн. *Змениш. - нестл. до* студник.

студжений, -на, -не, Пн. Охолоджений.

студинина, -ни, ж. Пн. *Те саме, що студенина.*

студниско, -ка, с. Пр. Велика запущена криниця; місце після криниці; яма викопана для криниці.

студінь, -дени, ж. Пн. Холод, холоднеча.

студіюваний, -на, -не, Пр. Студіюваний.

студня, -ні, ж. Пн. Колодязь, криниця.

студняр, -няра, ч. Пр. Ремісник, що вміє копати і викласти криницю.

стужка, -кы, ж. Пн. Стрічка, стьожка.

стукати, стукам, -каш, -кат, стуче, Пр. Стогнати. - *Штоси він барз стуче.*

стулений, -на, -не, Пн. Зібганий в клубок; скулений. - *Стулены п'ястукы тримав готовы до биткы.*

стулити, стулю, -лиш, нак. сп. **стуль!**, Пн. Закрити рот; щільно

з'єднати краї двох предметів. - *Стуль морду!*

стулювати, стуляти, стулям, Пн. Наближуючи одне до одного, щільно з'єднувати; закривати рот, замикати повіки, заплющувати очі.

стуманіти, -нію, -єш, Пт. Одуріти, очманіти.

стуняти, стуняш, -нят, Вр. Стати дешевшим, подешевіти. - *Почекати до осені, як стуняют цыцакы, то си куплю на хованя.*

ступа, -пи, ж. Св. Пристрій для лушення зернових, а також биття олії.

ступак, -пака, ч. Св. Ступак; загнути верхній край лопати, в який упираються ногою при копанні.

ступар, -паря, ч. Св. Той, хто валяє сукно в "фолюші".

ступен, -пня, ч. Пр. *Те саме, що степен.*

ступін, -пня, ч. Рс. *Те саме, що ступін.*

ступір, -піря, ч. Пр. Товкач. - *Ним товкли "панцакы" в ступі.*

ступка, -кы, ж. Пр. Кадовбець для очистки від лушпиння невеликої кількості зерна, тютюну.

ступ'яй, -п'яя, ч. Вр. Довжина стопи. - *Скосити траву в п'ят ступ'яїв.*

ступлений, -на, -не, Пр. Притуплений, менш гострий. - *Ступлену косу треба поклепати.*

ступлюватися, -люєся, Пр. Ставати тупим, негострим.

стурати, стурам, -раш, Вр. Думати, гадати. - *Ани не стурат о нас, не стурат о їджиню.*

стусан, -сана, ч. Св. Стусан; удар кулаком, невеликої сили.

стухлизна, -ни, ж. Ол. Затхлий, гнилий запах.

стучати, стучу, -чиш, Вр. Стукати. - *На дорозі стучат перликами по каміню.*

стухлий, -ла, -ле, Ол. Затхлий.

стюс, стюса, ч. (сцюс, сцюса, ч.), Пр. Стіс; велика кількіст предметів,

складених один на одному; стос складених деревин. - *Дырва класти до стюса.*

стягнений, -на, -не, Рс. 1. Стягнений, звезений згори волоком. 2. Спроваджений з-за кордону. 3. Туго зв'язаний чим-небудь: з'єднаний в одне ціле.

стягтися, стягнуся, -нешся, (стягатися, стягувати), Пт. 1. Міцно зтягуватися, зашморгуватися, туго підперізуватися, зтягатися. 2. Повільно спадати з чого-небудь. 3. Нагромаджувати кошти для прибрання чого-небудь. - *З остатнього ся стяг., жебы купити тоту корівчину.*

стягніня, -ня, с. Рс. Дія за знач. стягти, стягнути.

стямитися, стямлюся, -мишся, Пр. Опритомніти, опам'ятатися, повернутися до свідомості, набути здатності нормально мислити.

стятися, стнеся, Рс. 1. Стинатися, піддаватися зрізуванню. 2. Звурдитися, зсідатися. - *Молоко ся мі стяло.*

субординация, -ції, Пр. Система суворого підпорядкування.

суботонька, -кы, ж. Пт. *Здрібн. - пестл. до субота.*

субсидия, -дії, ж. Пт. Грошова допомога від держави або організації.

сувати, сувам, -ваш, Гж. Переміщати шляхом посунення, совати.

сугестия, -тії, ж. Рс. Вплив на волю і почуття людини; сугестія; навіювання.

суджений, -на, -не, Пр. 1. *Дієпр. пас. мин. ч. до судити.* 2. Призначений долею; наречений, наречена.

судовий, -ва, -ве, Пн. *Прикм. до суд. - У величезній судовій палаті засів цар Соломон на своїм престолі.* (Фр., 4, 1950, 118).

судя, -ді, ч. (сендзя, -дзі, ч.), Сб. Службова особа в органах суду, яка виносить вирок у судовій справі.

суета, -ти, ж. Пт. Клопіт; марність.
суетка, -кы, ж. Вр. *Те саме, що* собітка.

суєтний, -на, -не, Пт. Клопітливий.
 - *Суєтне дзецко не даст нам николи спокою.*

сукачка, -кы, ж. Пн. Господиня весілля.

сукмана, -ни, ж. Рс. Простий чоловічий, довгий піджак з грубого сукна.

сукнар, -наря, ч. Св. Той, хто виробляє сукно; торговець сукном.

сукно, -на, с. Гж. Щільна тканина з вовняного прядива.

сукновальня, -ні, ж. (фолюш, -люша, ж.), Пр. Промисловий осередок виробництва сукна з вовни.

сукенка, -кы, ж. Рс. Сукня, суконка.

сукенонка, -кы, ж. Рс. Маленька сукня для дитини.

сукенчина, -ни, ж. Рс. Нужденна, погана сукня.

сукше, присл. Ол. Сухіше.

султан, -тана, ч. Пр. 1. Титул монарха у країнах Сходу. 2. Кличка собаки.

суля, -лі, ж. Вр. Сука, сучка; лайлива назва жінчини, яка веде себе погано, аморально; стара собака - самка. - *Ты сульо!*

сулька, -кы, ж. Ол. *Здрібн. до суля.*

сульфат, -фату, Ол. Сіль сірчаної кислоти.

сумета, -ти, ж. Вр. Велика сума.

сумліні, присл. Пр. Слово честі (*вжив. в знач. дійсно, так[е] лусь!*) (Поклястись совістю в правдивості чогось).

сумлінно, присл. Ол. Совісно.

сумний, -на, -не, Пр. Смутний, журний, якого охопив сум.

сунутися, сунуся, -нешся, Пр. Рухатися, іти, пересуватися повільно; рухатися великою масою, безперервним потоком.

супер..., Перша частина складних слів, що надає словом значення відтинку[,] надвижки чогось і

відрізняється від норм укр. літ. мови тільки наголосом, напр.: *суперагент, суперечити, суперечливий, суперечливо, супермен, суперництво, суперниця, суперницький(-кі), суперничати, супер-фосфат, суперевізія, супердивіденда* і т. п.

супостата, -ти, ч. Пт. Супостат, ворог, недруг, супротивник.

супровод, -воду, ч. Пр. Супровід, чиєсь товариство, гра на муз. інструменті або спів, які супроводжують чиєсь виступ; конвой, який охороняє когось в дорозі.

супроводжия, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* супроводити, супроводжати.

супроводжати, -воджам, -джаш, (супроводити, -воджу), Пр. Іти, їхати разом з ким-небудь як супутник або конвоюючи.

супруг, -руга, ч. Пр. Чоловік, супруг.

суровий, -ва, -ве, Пр. Сирий, не зварений. - *Суровы дровна не будут горіти.*

сусік, -сіка, ч. Пн. Засік в амбарі для зерна. - *В сусіку маме іщы кусцьок зерна.*

сусід, -сіда, ч. Гж. Той, хто мешкає поруч; сусіда.

сусідувати, -дую, -єш, Сб. Жити в сусідстві, бути сусідом.

сусічок, -чка, ч. Ол. Мала скриня на зерно.

сухы коноплі, мн. Вр. Насінні коноплі.

сута, -той, ж. Пт. Безрога самка, безрога вівця.

сутаж, -тажу, ч. Пр. Тонкий, різнокольоровий, шовковий шнурочок, призначений для оздоблювання одягу.

сут, 3 ос. мн. дієсл. теп. ч. Пн. Вони є. - *Они сут дома от рана.*

сутенер, -нера, ч. Пр. Утриманець проститутки, який повинен її обороняти; сутенер.

сутерини, -терин, *мн.* Пн. Підвали в поверховому будинку; квартири розміщені нижче поверхні землі.

сутка, -кы, *ж.* Пр. Закінчення груді у жінщини; суткова бородавка, суточка.

суфіт, -фіту, *ч.* Ол. Стеля у кімнаті.

суфлєр, -лєра, *ч.* Пр. В театрі, особа зхована в будці на переді сцени, яка підказує акторам слова їхньої ролі.

суфлєт, -лєта, *ч.* Пт. Суфлє; вид легуміни з збитих яєчих білок, на піну і розтертих фруктів.

суха муха, ж. Вр. Комаха, муха з кольоровими п'ятнами на крилах.

сухар, -харя, *ч.* Пр. 1. Висушений шматок хліба або булки. 2. Худа людина (*перен. жарт.*).

сухий, -ха, -хе, Пт. Такий, що не просякся вологою або водою. - *Выходити сухым з води* (обминути небезпеку); *Суха справа* (злочин без вбивства, що обговорюється на суді).

суха хворіст, ж. Вр. Туберкульоз, швидко поступаючий; хвороба легенів.

суховій, -вія, Пр. Сухий гарячий вітер, що викликає засуху.

суходревник, -ника, *ч.* Вр. Дика вишня (*Lonisera xylosterum*).

суходол, -долу, *ч.* Пр. Безводна долина.

сухота, -ти, *ж.* Ол. Засуха. - *Мали зме в літі вельку сухоту*.

сухоты, сухіт, *мн.* Ол. *Те саме, що* суха хворіст. Туберкульоз.

суций, -ца, -це, Ол. Здатний, придатний, здібний.

суцо, присл. Вр. Належно, вірно, слід. - *Колесо зроблено як суцо*.

суча, -ча, *зб.* Вр. Суки. - *На ялиці страшне суча*.

суш, -ша, *ч.* Вр. 1. Вощина без меду. 2. Сухе гілля дерев. 3. Сушені фрукти.

сушарник, -ника, *ч.* Пр. Людина, яка займається сушінням різних плодів; власник сушарні.

сушиня, -ня, *с.* Пр. *Дія за знач.* сушити і сушитися. Сушіння.

сушиця, -ці, *ж.* Ол. Сушняк, сухе дерево, куці.

сушити голову, Вр. Турбуватися. - *Што ты сушиши си о то голову?*

сушня, -ні, *ж.* Пт. Сушарка для фруктів.

сушонка, -кы, *ж.* Пт. Сушена картопля.

суята, -ти, *ж.* Сб. Клопіт, морока.

сфабрикуваний, -на, -не, Рс. Сфабрикований; зроблений на зразок фабричної продукції, але від руки. - *Документны на фамелию Ткача были сфабрикуваны Петром*.

сфалдуваний, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. ч. до* сфалдувати.

сфалдувати, -дую, -єш, Ол. Зібрати у зборки, у складки; зробити хвилеподібним.

сфастригуваний, -на, -не, Пт. Постебаний; зшитий на живу нитку; зметаний.

сфантазуваний, -на, -не, Пр. Вигаданий, придуманий до неправдоподібності.

сфольгувати, -гую, -єш, Пр. Попустити, дати певну свободу в діях.

сформуваний, -на, -не, Рс. Сформований; виготовлений за певною формою, за штампом. - *Сформувана цегла мусіла іщы схнути не менш як два тижні*.

сфотографуваний, -на, -не, Пр. Сфотографований.

сфушерувати, -рую, -єш, Пр. Спартачити, виконати щось неякісно.

схаліти, -лію, -єш, Ол. 1. Занепадати на здоровлю, пропадати, засихати. - *Жебы-с схалів!* 2. Змарнуватися. - *Сіно схаліло гет*.

схарактеризуваний, -на, -не, Рс. Докладно і вичерпуюче списаний, з усіма позитивними і негативними рисами.

схвалений, -на, -не, Пр. Обговорений і одобрений, затверджений.

схыбнути, схыбну, -неш, Пр. Промахнутись, не поцілити; помилитись.

схыльнистий, -та, -те, Ол. Похилий, стрімкий. - *Схыльниста гора.*

схізма, -ми, ж. Пр. Схизма; розкол у християнській церкві на православну і католицьку.

схіснувати, -ною, -єш, Сб. Використати, скористати.

схліб'яти, -б'ям, -б'яш, Ол. Лестити, улещувати, облещувати.

схлятися, схляюся, -єшся, Рс. Напитися спиртного до безтями.

схляпати, схляпам, -паш, Пр. Оприскати чимсь, вивалитись болотом.

схлястати, схлястам, -таш, Пр. Змочити, вимазати болотом, грязюкою.

схлястатися, схлястамся, -ташся, Ол. 1. Вимочитися, забрискатись. 2. Висіктися, схльостатися, відхльостатися.

схнути, схну, схнеш, схне, Пр. Сохнути; робитися сухим, втрачаючи рідину, вологу, воду; висихати, обсихати.

схованка, -кы, ж. Пр. 1. Потайник, тайник; місце таємного зберігання чогось або когось. 2. Місце, де можна знайти притулок, захист де можна сховатись від кого-небудь.

схованя, -ня, с. Вр. Заховок, скриня; *дія за знач.* сховати.

сход, сходу, ч. Рс. Сільські збори.

схудобніти, -нію, -єш, Вр. Стати біднішим, збідніти.

схуднути, схудну, -неш, Пр. Схуднути, стати худішим.

сцапіти, -пію, -єш, Ол. З'їхати з глузду, одурманіти.

сцептик, -тика, ч. Пр. Скептик; той, хто до всього ставиться з недовірою, в усьому сумнівається.

сцептицизм, -цизму, ч. Пр. Сумніви, недовір'я; сумніви в правоті прийнятих тверджень або істинності чогось.

сцизорик, -рика, ч. Ол. Металевий складаний ніжик.

сцібати, сцібам, -баш, Пр. Шити вручну. - *Та якоси єм посцібала тоту кошелю.*

сценариста, -ти, ч. Рс. Автор драматичного твору, п'єси, кіносценорію.

сціна, -ни, ж. Рс. *Те саме, що* стіна.

сцюк, сцюка, ч. Ол. 1. Кусок, частина недокуреної папіроси. - *Лиш мі сцюка закурити.* 2. Пряжа готова для ткання. - *Штырі піторакы ниток иде на сцюку. Піторак = 60 пасем.* - *Розторгати на сцюкы* (розірвати на куски).

сцюс, сцюса, ч. Ол. Дрова складені в куби так, що легко можна визначити кількість кубічних метрів.

сцяраний, -на, -не, Сб. Принижений; втомлений, виснажений працею або далекою ходьбою.

счемеритися, -мерюся, -ришся, Сб. Захворіти з голоду шлунком; дістати судороги шлунка від голоду.

счесця, -ця, с. Сб. Щастя; привітання в полі під час праці.

сюркати, сюркам, -каш, -кат, Вр. Відзиватися голосно: сюр! сюр! Сюрчати.

сюрприза, -зи, ж. Пр. Несподіванка, сюрприз.

сютаж, -тажу, ч. Рс. *Те саме, що* сутаж.

сяв, (мин. ч. до сіяти), Гж. Сієв.

сяг, сягу, ч. Пр. 1. Сажени дров - 1 куб. м. дров. 2. Кусок деревини довжиною в 1 метр і товщиною 15 - 25 см.

сягы, -гів, мн. Пр. Багато кусків дров на опалення. - *Пов'юз сягы продавати.*

сягнути, сягну, -неш, (сягати, сягам, -гаш), Пр. Всунути руку до кишені. - *Сягла по пінязі і отдала му вишыткы.*

сяговина, -ни, ж. Вр. Кусок деревини довжиною в 1 метр.

сяди, присл. Гж. Сюди, сюда.

сяк, *присл.* Гж. 1. Не так, інакше. 2. Всякий. - *Сяк человек хоче так зробити.*

сяк-так, *присл.* Пт. Різно; як-небудь; один раз так, другий інакше.

сячити, сячит, Ол. Сочити; випускати по краплі яку-небудь рідину; падати дрібними краплями.

сячитися, сячтся, Ол. Сочитися; витікати, виділятися краплями; просочуватися.

сяючий, -ча, -че, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до сяяти і сяти.*

сяяти і сяти, сяю, сяєш, сяє, Пр. Випромінювати яскраве світло, яскраво світитися; блищати, відбиваючи світло; світитися від радості, щастя, вдоволення; виражати своїм виглядом радість, вдоволення.

сьвалити, сьвалит, Вр. Свердіти; відчувати свербіж. - *Неголена кілька днів борода сьваліла го добрі.*

сьогоднешній, -ня, -не, Пр. Сьогоднішній; який відбувається сьогодні.

сьвятий вечер, ч. Св. Святий вечір.

сьватоянчик, -чика, ч. Вр. Світлячок.

сьваченина, -ни, ж. Вр. Свячена їжа на великден (*печиво, м'ясе*).

сьвірготати, -готам і -гоче, Вр. Цвірінкати. - *Пташок сьвіргоче.*

сьвідоміст, -мости, ж. Рс. Свідомість; сприйняття, розуміння навколишнього.

сьвідчиня, -ня, с. Пр. Свідчення; давання показань на суді або на допиті; показання свідка.

сьвідчити, сьвідчу, -чиш, Пр. Будучи свідком, підтверджувати істинність чого-небудь; давати показання на суді як свідок. - *Сьвідчити під присягом* (свідчити під присягою).

сьвідроватий, -та, -те, Ол. 1. Косокий. 2. Гвинтоподібний.

сьвірчок, -чка, ч. Ол. Цвіркун.

сьвіт, *присл.* Вр. Багато, безліч, тьма-тьменна. - *По лісу, того зіля - сьвіт.*

сьвітич, -тича, ч. Ол. Свічник, ліхтар.

сьвітлиця, -ці, ж. Вр. Кімната для гостей, прийомна. *Див.* світлиця.

сьвітло, -ла, с. Вр. 1. Світло; промениста енергія, що сприймається зором і робить видимим навколишнє. 2. Перша складова частина складних слів, напр.: *сьвітлобоязнь, сьвітлобежовий, сьвітло-кремовий, сьвітло-солом'яний, сьвітло-червений, сьвітло-заломліня, сьвітлокопія, сьвітлолюб, сьвітлонепроникний, сьвітлосигнал, сьвітло-стійкий, сьвітлотехніка, сьвітлотін, сьвітлофор, сьвітляк* і т. п.

сьлепа кышка, ж. Ол. Апендицит
сьліпак, -пака, Пт. 1. Людина, яка недобачає. 2. Великий овод.

сьліпец, -пця, ч. Св. Слепець, сліпий.

сьліпи, -пого, ч. Рс. *Те саме, що сьліпец.*

сьліпий, -па, -пе, Пт. Сліпий; позбавлений зору, здатності бачити.

сьліпнути, сьліпну, -неш, Пт. Втрачати зір, ставати сліпим.

сьліпонароджений, -на, -не, Пр. Який народився сліпим.

сьліпота, -ти, ж. Рс. Сліпота; *стан за знач.* сьліпий.

сьліп'я, -п'яти, мн. Ол. Очі (*жарт.*), баньки (*перен.*). - *Што-с вытріцив сьліп'я на ню?*

сьлямазара, -ри, ж. Пр. Особа розлізла, повільна; маруда, розтелепа.

сьлямазарний, -на, -не, Пр. Повільний, млявий; марудний.

сьлямазарні, присл. Пр. Повільно, отяжіло, марудно, мляво. - *Ой сьлямазарні иде та робота в тебе.*

сьлямазарник, -ника, ч. Ол. Розтяпа.

сьлямазарніст, -ности, ж. Ол. Млявість.

сьміга, -гы, ж. Пр. Пропелер у літака; крило у вітряка.

сьмігати, сьмігам, -гаш, Пр. Розмахувати чимсь, що викликає

шум в повітрі. - *Пастух сьмітам си бичом на коровы.*

сьмігус, -гуса, ч. Ол. Звичай обливання водою у великодні свята.

сьмілець, -льця, ч. Рс. Смільчак, сміливець; смілива людина.

сьміти, сьмію, сьмієш, Пр. Сміти, мати відвагу. - *Ой, як мі пахли компері; але-м своїх не мав, а просити єм не сьмів.*

сьмітниско, -ка, с. Пт. Смітник.

сьмітюх, -тюха, ч. Пр. Нечиста, нехлюйна людина.

сьмітя, -тя, с. Вр. Сьміття, відходи.

сьмітьярка, -кы, ж. Пр. Лопатка для сміття.

сьміх, сьміху, ч. Пр. Сміх; характерні звуки, утворені короткими видихальними рухами як вияв радості, задоволення, нервового збуження.

сьміховиско, -ка, с. Св. Сміховисько, посміховище; те з чого сміються, насміхаються, глузують.

сьміхувалець, -льця, ч. Пр. Сміхотворець, жартун; людина, яка смішить, розважає інших.

сьмішний, -на, -не, Пр. Який містить у собі щось смішне, забавне.

сьмішок, -шка, ч. Пр. Нетрвалий сміх, посмішка; тихий сміх.

сьміятися, сьміюся, -єшся, Пт. Сміятися; видавати сміх від радості, від веселощів, від нервового збуження.

сьніг, сьнігу, ч. Ол. Сніг.

сьніжниця, -ці, Вр. Сніг з дощем і вітром.

сьніговиця, -ці, ж. Ол. *Те саме, що сьніжниця.*

сьнігопад, -паду, ч. Пр. Випадання сьнігу.

сьніданя, -ня, с. Св. *Дія за знач. сьнідати.*

сьнідати, сьнідам, -даш, Св. З'їдати сніданок, їсти сніданок.

сьніт, сьніту, ч. Пт. Сажка, головня, знищення в зерні.

сьпів, сьпіву, ч. Ол. Спів; *дія за знач. сьпівати.*

сьпівак, -вака, ч. (когут, -гута), Пт. 1. Людина, яка вміє і любить співати. 2. Півень (*жарт.*).

сьпіванка, -кы, ж. Ол. Пісня, співанка.

сьпіваночка, -кы, ж. Гж. Пісенька.

сьпівати, -вам, -ваш, Гж. Співати; п'яти.

сьпівець, -вця, ч. Сб. Той, хто складає вірші і співає їх; співець поет.

сьцібати, сьцібам, -баш, Ол. *Те саме, що сцібати.*

Т

т, - Літера лемківського алфавіту на позначення приголосного звука "т" (вимовляється "те").

табельник, -ника, ч. Пт. Працівник установи, який веде облік виходу на роботу за табелем.

табельниця, -ці, ж. Св. *Жін. до табельник.*

табличка, -кы, ж. Пт. Графітова шкільна табличка, на якій писали рисіком; написане стиралось, не залишаючи сліду, і на табличці знову можна було писати.

табун, -буна, ч. Пр. Стадо копитних тварин: коней, верблюдів.

табурет, -рета, ч. Рс. Стілець без спинки.

тади, присл. Пр. Туди, тудою. - *Тади неє дороги.*

тади-сяди, присл. Ол. Туди-сюди.

тадивай, присл. Ол. *Те саме, що тади.*

тавро, -ра, с. Св. Знак, мітка, випалена або виколена на тілі або на шкірі.

тавруваний, -на, -не, Св. Який має на собі тавро, мітку.

таганец, -нця, ч. Пр. Трьохніжна підставка для посуду при готуванні їжі на вільному вогні.

тайнство, -ва, с. Св. Церковний обряд; священнодійство.

тайга, -ги, ж. Рс. Хвойні сибірські ліси.

тайні, присл. Пр. Тайно, тайком.

тайник, -ника, ч. Рс. *Те саме, що схованка.*

тайничок, -чка, ч. Пт. *Змени. - пестл. до тайник.*

так то гей!, виг. Вр. Так, то добре!

такой, присл. Пр. Таки, все таки. - *Такой найду в лісі грибы або підпенькы.*

таксатор, -тора, ч. Пр. Людина, що оцінює заподіяну шкоду в полі.

таксация, -ції, ж. Св. Оцінка матеріальних цінностей в грошах.

таксуваний, -на, -не, Св. Оцінений таксатором.

так-сяк, присл. Гж. Якось, ледве, з трудом; абияк; по-різному. - *Мы ищы так-сяк пережисме, а як хвора мама?*

тактика, -кы, ж. Пр. Способи і прийоми досягнення певної мети.

талант, -ланту, ч. Пр. Видатні розумові здібності, що переходять звичайну міру; хист, обдаровання.

талісман, -ману, ч. Пр. Талісман; предмет, що начеб то має таємну силу приношення щастя, удачі, здоров'я і може оберігати від небезпеки.

талір, -леря, ч. Рс. Тарілка, з фарфору, фаянсу або металу.

талювати, -люю, -люєш, Пр. Ділити, розподіляти. - *Поталюйте, діти, медже собом тото поле.*

талія, -лії, ж. Пт. Талія; найвужча частина тулуба.

таляррок, -рка, ч. Ол. Круглий шматочок яблука, картоплі. - *Порай ябко на таляркы!*

тальник, -ника, ч. Вр. Заставник, молода на весіллі. - *А мы гости зо Щавника, Пришли мы ту по тальника. (н. п.).*

тальон, -льону, ч. Пр. Талон; відрізок від основного документа; замітник за виплачені гроші за щось.

тальян, -яна, ч. (таліян, -яна, ч.), Св. Італієць.

тальянський(-скі), -ка, -ке, Св. Італійський. - *Мій дідо воював на тальянскім фронті.*

там; гынтам, присл. Св. Ось там, там.

тама, -ми, ж. Ол. Гребля, дамба.

тамади, присл. Вр. Тамтуди. - *Ид тади, бо тамади нема кади.*

тамаришок, -шка, ч. Пт. Тамариск.

тампон, -пона, ч. Пр. Тампон; пучок вати або бинту.

тамувати, -мую, -єш, Ол. 1. Загачувкти, робити греблю. 2. Гальмувати, спиняти. - *Тамувати кров.*

тамтот, тамтота, тамтото, тамтого, -тому, -тым, на тамтім, тамтой, -тій, -ту, -том, на тамтій, Пр. Тамтой, той. - *С тамтой страны нич не видно.*

тамты, мн. займ. Пр. Тамті.

тамторічний, -на, -не, Св. Минулорічний.

тамок, тамусь, Ол. Тут.

тандыта, -ти, ж. Ол. Поганий, недоброякісний товар, дрантя, халтура.

тандытний, -на, -не, Ол. Поганий, недоброякісний.

танец, -нця, ч. Вр. Танок; вид мистецтва.

танец; виводжений танец, ч. Вр. Танок, якому немає кінця.

танечник, -ника, ч. Пр. Танцюрист; той, хто бере участь у танцях; той, хто любить і вміє танцювати.

танечниця, -ці, ж. Гж. *Жін. до танечник.*

танір, -ніра, ч. Гж. Тарілка.

таністра, -ри, ж. Гж. Військовий рюкзак.

танцбуда, -ди, ж. Рс. Тимчасове приміщення для проведення танців; зал для менш вишуканої молоді, в якому грає музика, відбуваються танці.

танцьовидло, -ла, с. Вр. Зневажливий, відзив про танці, про проведені десь танці.

таньо, присл. Вр. *Те саме, що туньо.*

тапета, -ти, ж. Пр. Обої; обиття стін кімнати зроблене з кольорового паперу.

тапетувати, -тую, -туєш, Пр. Виклеювати обоями.

тапіцер, -цера, ч. Пр. Обойщик, людина, що займається вистелюванням меблів, закладанням портеєр, гардин.

тапчан, -чана, ч. Пр. Тапчан, прича; вид широкого ліжка без спинок; широка лава для снання.

таракати, -ракам, -каш, Вр. Пльоткувати, говорити без ладу, розносити секрет.

тарапата, -ти, ж. Ол. Старий, знищений віз; несподіваний клопіт.

тарахавец, -вця, ч. Вр. Зеленоватого кольору гадюка.

тарабанити, -баню, -ниш, Пр. Барабанити; звучно стукати по чомусь; швидко і невизначно говорити.

тарган, -гана, ч. Св. Чорна або бура комаха, що живе в приміщеннях, де живуть люди; прусак.

тарганина, -ни, ж. Ол. Шарпанина, колотнеча, пов'язана із штовханням.

тарганячий, -ча, -че, Пн. *Прим.* до тарган. - *В тій не заметеній хыжи было повно тарганячих слідів.*

тарелик, -лика, ч. Ол. *Те саме, що тарелік.*

тарелік, -ліка, ч. Вр. Тарілка; кругла, столова посудина з плескатим дном, і низькими вінцями.

тарифа, -фи, ж. Пр. Тариф; офіційно встановлений розмір оплати.

тарляга, -гы, ж. Вр. 1. Стара підвода до виїзду. 2. Старий предмет, з яким багато клопотів.

таріль, -реля, ч. Ол. Велика тарілка; декоративна тарілка; піднос.

тарка, -кы, ж. Ол. Кличка собаки.

тартак, -така, ч. Пр. Тартак; лісопильний завод, де розтинають пні дерев, ріжуть дерево на дошки.

тархан, -хана, ч. Пр. Тархан; невільник у турків, але володар вотчини, що була звільнена від податків.

тарча, -чи, ж. Пр. Щит; кругла, овальна або трикутна дошка, покрита шкірою чи бляхою; часина зброї давніх воїнів.

татарчастий, -та, -те, Пн. Рябий, коричнево-сірий.

тарчуля, -лі, ж. Ол. Кличка корови.

тасуваний, -на, -не, Пр. Тасований, перемішаний.

тась-тась, виг. Ол. Кличуть качки.

татар, -тара, ч. Пн. Татарин; людина татарського народу.

татарка, -кы, ж. Гж. 1. *Жін. до татар.* 2. Гречка.

татарча, -чати, с. Св. Татарча, татарча дитина.

татарчанка, -кы, ж. Гж. Солома з гречки.

татко, -ка, ч. Рс. Батько; звертання до рідного батька його дітей.

татерник, -ника, ч. Рс. Провідник в горах Татрах.

тато, -та, ч. Рс. *Те саме, що татко.*

татусь, -туся, татцьо, -ця, татуньо, -ня, татусьо, -ся, ч. Вр. *Змениш. - пестл. до тато, татко.*

тафта, -ти, ж. Пр. Глянсувата шовкова або бавовняна тканина.

тахта, -ти, ж. Пт. Широкий, низький диван без спинки.

таца, -ци, ж. Гж. Піднос.

тацка, -кы, ж. Гж. Маленький піднос.

тачатися, тачамся, -чашся, Ол. Котитися, хитатися.

тачки, -чок, мн. Рс. Тачка; ручний, одноколісний візок.

тачковий, -ва, -ве, Рс. *Прикм. до тачки. - Тачкове колесо.*

таяти, тає, Пр. Танути; перетворюватись уводу внаслідок дії тепла (*про сніг, лід*).

твар, -ри, ж. Пн. Обличчя, лице. - *Помий си твар, бо виглядаш як коминар.*

тварина, -ни, ж. Пн. Свійська худоба. - *Шмариш за драбину тварині кус стряскы.*

тваринництво, -ва, Пр. Галузь сіль./господарства, що займається розведенням свійських тварин.

тваричка, -кы, ж. Пн. Личко; миле, симпатичне обличчя.

тверджиня, -ня, с. Рс. Твердження; думка, положення, що лежить в основі чогось.

твердий, -да, -де, Вр. Такий, що зберігає форму і розмір в різних умовах; непорушний, стійкий, постійний. - *Твердий сон* (глибокий,

сильний сон); *Тверде слово* (обіцянка, що не розходиться з ділом).

твердіщати, -діщам, -щаш, Пр. Ставати твердішим.

твердо; твердо заснути, Вр. Міцно заснути.

твій, твоя, твоє, твого, твоей, твоему, твоїй, твоїм, твоем, на твоему, на твоїй, мн. твої, твоїх, твоїм, твоїма, присв. займ. Пр. Свій, своя, своє *до займен.* ты.

творец, -рця, ч. Пр. Той, хто створює щось, виконує щось; засновник чогось.

театер, -тру, ч. (тиатер, -тру, ч.), Св. 1. Вид мистецтва, що відображає життя в сценічній дії, яку виконують актори. 2. Приміщення, де здійснюються сценічні вистави.

театралізуваний, -на, -не, Пт. Театралізований; пристосований для театру.

тебетка, -кы, ж. Пр. Велика, шерстяна, тоненька хустка в квіти.

тевтон, -тона, ч. Пр. Тевтон; німець (*зневажл.*); грубий в поведінці.

тезка, -кы, ч. і ж. Ол. Одноіменник, тезко.

телепатися, -лепамся, -пашся, Пр. 1. Іти повільно, важко; лізти; хитатися вправо і вліво. 2. Змочити на собі одяг водою або болотом. - *Гуси телепаються в мочилі.*

текстиль, -тилю, ч. Пт. Загальна назва фабричних ткацьких виробів.

тектура, -ри, ж. Пр. Товстий папір з шмат, макулатури, деревної маси; картон.

тектуровий, -ва, -ве, Пр. Картонний, картоновий. *Прикм. до текстура.*

теле-лем, виг. Св. Слово без значення, як: гей дана.

телемеханіка, -кы, ж. Рс. Галузь радіотехніки, що вивчає способи керування механізмами на відстані.

телепак, -пака, ч. Пн. Саморобний, бляшаний дзвінок, що вішається на шию корові, щоб не загубилась в лісі.

телепати, -лепам, -паш, Пн. 1. Ляпати язиком. 2. Дереньчати, звисаючи на чомусь (*про дзвінок*); ударяти об щось, вільно звисаючи.

телепен, -пня, ч. Пр. Недотепа, вайлувата людина, дурень.

телепка, -кы, ж. Вр. Вигадка, пуста бесіда, небилиця.

телепкати, -лепкам, -каш, Вр. Говорити небилиці.

телепач, -пача, ч. Ол. *Те саме, що телепак.*

телефенька, -кы, ж. (терефенька, -кы), Св. Небилиця, слово без значення.

телеграф, -рафу, ч. Пр. Телеграф.

телєфон, -фону, ч. Пр. Телефон.

телєфонізація, -ції, ж. Пр. Телефонізація.

теліга, -гы задня, -ьой, ж. Св. Задня частина підводи.

теліга, -гы передня, -ьой, ж. Св. Передня частина підводи.

теля, -ляти, с. Пн. Маля корови.

телячий; телячы зуби, мн. Вр. Молочні зуби. - *Юж му вылітают телячы зуби.*

тельбухы, -хів, мн. Пн. Внутрощі вбитої тварини.

тельо, присл. Ол. Стільки.

тельо-што, присл. Ол. Стільки-що.

тематика, -кы, ж. Пр. Сукупність тем.

темет, -мета, ч. Пр. Цвинтар, кладовище (*з угорського*).

темнавий, -ва, -ве, Ол. 1. Темнуватий, темненький. 2. Смуглявий, смаглий.

темпераментний, -на, -не, Пр. Запальний, пристрасний; неспокійний.

темня, -ні, ж. Ол. Темне місце; підземелля.

темрява, -ви, ж. Пт. 1. Темнота, темрява, темність. 2. Безграмотність (*перенос.*).

тендериця, -ці, ж. Пн. Кукурудза.

тендеричаний, -на, -не, Пн. *Прикм. до тендериця. - Замішка тендерицана.*

теольогія, -гії, ж. Пр. Вищі, навчальні заклади польського католицького духовенства; наука про бога.

теніска, -кы, ж. Пт. Спортивна сорочка з короткими рукавами.

тепер, присл. Пр. Тепер; у даний час; зараз.

теперкы, присл. Вр. Зараз-же, якраз у цей час, у даний момент.

тепло, -ла, с. Пр. Теплота, нагрів чого-небудь, підвищена температура, нагріте тепле повітря. - *За тепла* (в теплу погоду).

тепло..., Перша частина складних слів, що відповідає слову тепло, тепловий і відрізняється від норм укр. літ. мови тільки наголосом, напр.: *тепловий, тепловій, тепловоз, тепловозобудівний, тепловозобудівник, тепловозобудування, тепलोелектроцентраля, теплоенергетика, те-пловахисний, теплолюб, тепломір, тепло-носій, теплоплав, теплопродукція, тепло-та, теплотвореня, теплотехніка, теплохід* і т. п.

теплярня, -ні, ж. Пт. Теплиця.

терапєвта, -ти, ч. і ж. Рс. Терапевт; лікар, фахівець із внутрішніх хвороб.

теребити, -реблю, -биш, Пр. Лущити, обирати. - *Теребити кукурицю або фазолу.*

терезбий, -бого, ч. Пт. Тверезий.

теремтати, -ремтам, -таш, Ол. Сварити, кричати.

тере-фєре, виг. Ол. Дурниця, нісенітниця, дутки.

тере-фєре дуткы, присл. Ол. Нічого з цього не буде! нісенітниця!

терка, -кы, ж., мн. теркы, -рок, Пр. Плоди терну; терен.

терко, -ка, с. Гж. Прилад для тертя картоплі, моркви, буряків і т. п.

терлиця, -ці, ж. Св. Терлиця; пристрій для обробки конопель.

терло, -ла, с. Пн. Нерест.

термінологія, -гії, ж. Пр. Сукупність термінів якої-небудь

галузі науки, техніки, мистецтва, господарства.

термометер, -тра, ч. Пт. Термометр.

тернавкы, -вок, Вр. Тернослив. *Те саме, що терен.*

тернина, -ни, ж. Гж. Колючі кущі шипшини, терну; терни.

терор, -рору, ч. Пн. Терор; перестрах викликаний нагрубішою поведінкою, вбивствами.

тероризуваний, -на, -не, Пн. Заляканий насильством.

терориста, -ти, ч. Пн. Терорист, учасник або прихильник тероризму.

терпати, терпам, -паш, Вр. Торгати, рвати; шарпати.

терпентина, -ни, ж. Рс. Скипидар, терпентин; пахуча смолиста рідина, що виділяється із стовбурів хвойних дерев при їх надрізуванні.

терпентиновий, -ва, -ве, Рс. *Прикм. до терпентина.* Скипидарний.

терпец, -пцю, ч. Пн. Терпіння. - *Терпец ся урвав і довше чекати не можу.*

терпіння, -ня, с. Ол. Страждання; Здатність без нарікань переносити фізичні або моральні страждання. - *Не терпиться комуси* (не стає терпіння комусь).

терпкый(-кі), -ка, -ке, Вр. 1. Який викликає відчуття стягування в роті. - *Терпкы зелены теркы, аж до морозів.* 2. Який незнає насолоди втіхи. - *Побыти в життю гіркому і терпкому цілий свій вік.*

терпнути, терпну, -неш, Пр. Втрачати читливість частини тіла; дерев'яніти; німіти, стягуватися. - *Терпнут руки і ноги од того сиджия за машином.*

терпуг, -пуга, ч. Св. 1. Великий напилник до обробки металу. 2. Шевський інструмент для стирання кінців цвяхів у взутті, що вистають з підошви.

терпужок, -жка, ч. Св. *Змени.* - *пестл. до терпуг.* - *А язык в той бабы як терпужок, вишитко зотре.*

тертилінка, -кы, ж. Лз. Горівка, приготовлена саморобним способом з випресованих виноградних грон (в *Закар.*).

тертяник, -ника, ч. Пр. Корж з тертої картоплі, печений на зеленому, свіжому листку капусти.

терх, ск. ф. прикм. Вр. Дуже великий, величезний, неповороткий.

терхоба, -бы, ч. і ж. Пр. Величезний, товстун, великан. - *Хлоп терш, а баба тіж терхоба.*

терховий, -ва, -ве, Вр. Дуже великий і сильний. - *Терхова баба.*

терцет, -цету, ч. Пр. 1. Ансамбль з трьох виконавців. 2. Музичний твір для трьох виконавців.

терця, -ції, ж. Пр. 1. Тритон в музиці. 2. Третій екземпляр векселя. 3. Все, що зв'язано з третьою частиною чогось.

терш, прикм. Вр. *Те саме, що терх.*

тасак, -сака, ч. Пр. Сокира з широким лезом.

тесляр, -ляра, ч. Пр. Фахівець з обтисування деревин, виробів дерев'яних меблів, будівлі будинків з дерева; робітник, який займається грубшою обробкою деревини.

тесаний, -на, -не, Пр. Оброблений, або виготовлений тесанням.

тест, -стя, ч. Вр. Тесть; батько дружини.

тест, тесту, ч. Пр. Спроба, дослід; завдання, що застосовується в різних галузях науки.

тестамент, -менту, ч. Пт. Заповіт.

тетервак, -вака, ч. Св. Тетерук, тетервак; великий лісовий птах.

тетерок, -рка, ч. Св. *Те саме, що тетервак.*

тех... Перша частина складних слів, що відповідає слову технічний, і відрізняється від норм укр. літ. мови тільки наголосом, напр.: *технімум, технізація, техніка, технікум, техніцизм, технократ, технольоія, техробітник, техсекретар* і т. п.

течи, тече, течут, м. ч. **тюк, текла, текло**, Пр. Текти, протікати. - *М'юд тюк през шпары, што были в бочці.*

ты (ти), тебе, тобі, тя, ті, тобом, в тобі, з тобом, за тобом, Пр. Ти; *особ. займ. 2-гої особи.* Особа, до якої звертаємось.

тыж, присл. Ол. Теж. - *Тыж ся мі паробок нашов, ищы му баюсы не выросли!*

тыжек, присл. Ол. Також. - *Пишли мої домашні на фестин, піду і я тыжек.*

тыжден, -жня, ч. Пр. Тиждень; сімднів тижня; одиниця виміру часу від понеділка до неділі включно.

тыжнівка, -кы, ж. Пр. Сьомий день після смерті. - *Семий ден поминаня по смерти то тыжнівка.*

тыка, -кы, ж. Пн. Тичка для гороху, квасолі.

тыкати, тыкам, -каш, Пн. Тикати; звертатись на ти до старшої особи.

тыкатися, тыкамся, -кашся, Ол. Торкатися, торкнутися.

тыльо, присл. Вр. Стільки, так багато. - *Тыльо маку посіав?*

кільо-тыльо, присл. Ол. Щонебудь.

тыратися, тырамя, -рашся, Пт. Поневірятися, волочитися; ходити за чимось. - *Він ся осем років тырав за вельком водом, й глядав роботы.*

тыраний, -на, -не, Ол. Поневіряний.

тырвалий, -ла, -ле, Вр. Тривалий, тривкий. - *Тырвале дерево.*

тырвачий, -ча, -че, Вр. Міцний, довготривалий. - *Тырваче дерево.*

тыркати, тыркам, -каш, Вр. Говорити пусте. - *Він тыркат.*

тыркнути, тыркну, -неш, Вр. Див. тыркати.

тыркотати, -котам, -коташ, і -чеш, Торохтіти, цокотіти.

тырмосити, -мошу, -мосиш, Ол. Трясти, потрясати. - *Тырмосив ним як мішком з половом.*

тырлич, -лича, ч. Пр. Карпатський жень-шень; тирлич ( ).

тырпати, тырпам, -паш, Вр. *Те саме, що терпати.*

тырстина, -ни, ж. Вр. Тростина, тросит.

тырч, тырча, ч. Вр. Дрозд, невеликий, співучий птах, що живе в лісах.

тырчак, -чака, ч. Вр. *Те саме, що тырч.*

тырчати, тырчу, -чиш, Ол. 1. Торочити, торохтіти, говорити без ладу. - *Бабо не тырч!* 2. Даремно стояти. 3. Вимовляти звуки: trrrr!

тигрис, -риса, ч. Пт. Тигр.

тигрисовий, -ва, -ве, Пт. Тигровий.

тий, тию, ч. Лз. Див. гарбата (*тільки в Закарпатті*).

тикше, присл. Ол. Тихше.

тиловий, -ва, -ве, Пт. Тиловий, задній.

тинкуваний, -на, -не, Пр. Тинькований; покритий розчином вапна й піску; штукатурений.

тираж, -ражу, ч. Пр. 1. Кількість примірників друкованого видання за один випуск. 2. Розиграш лотереї.

тиран, -рана, ч. Пр. Жорстока, свавільна людина; деспотична людина, що зловживає своїм впливом, своїм становищем, владою; мучитель.

тирликати, -ликам, -каш, Пр. Грати невміло на скрипці.

тиряти, тирям, -ряш, Ол. Губити (*рос. терять*).

тирятися, тирямся, -ряшся, Ол. Губитися.

тисина, -ни, ж. Ол. Тис, деревина тиса.

тиснути, тисну, -неш, Св. Тиснути, налягати, давити; натискати.

тичкова фізола, -ли, ж. Рс. Тичкава квасоля.

тифус, -фусу, ч. Пр. Гостра інфекційне захворювання; висипний, поворотний, черевний тиф, або паратиф. - *Брішний тифус* (черевний тиф).

тихіст, -хости, ж. Св. Тихість; стан без звуків.

тихиськый(-кі), -ка, -ке, Вр. Тихесенький.

тихисько, присл. Пт. Тихенько. - *Потихисько гвойшов до хыжы.*

тихіцько, присл. Ол. Тихесенько.

тихнути, тихну, -неш, Рс. Ставати тихішим, тихшим. - *Я юж не съпівам як колиси, бо тихне мій старечий голос.*

тихомирити, -мирю, -риш, Гж. Угамовувати кого-небудь, заспокоювати.

тихохід, -ходу, ч. Пр. Про пароплав або літак, що мають порівняльно велику швидкість.

тицяти, тицям, -цяш, -цят, Пр. Різко торкатися чимсь; недбалим рухом подавати, віддавати щось кому-небудь. - *Дідо тицяв ябка в руки дітям.*

тицько, присл. Пт. Так небагато, дуже мало, малесенько, трішки.

тигель, -гля, ч. Ол. Посудина вживаня для топлення металів.

тівко, присл. Сб. Стільки. - *Я мам при собі тівко чузу зимом.*

тіж, присл. Сб. Теж, також.

тізю, тізю-на!, Ол. Кличуть теля.

тільки, присл. Ол. Тільки, стільки, але й, лише, лиш. - *Мышпергач не гводни літат тільки гночи.*

тільо, присл. Св. Тільки, стільки. - *Мам тільо пінязи, же мі й моім дітям выстарчит до смерти.*

тільско, -ка, с. Пр. Тіло; велике бездарне тіло.

тімениці, -мениц, мн. Ол. Луска на голові малої дитини.

тім'ятко, -ка, с. Вр. Тім'я у дитини.

тім'ячко, -ка, с. Ол. *Те саме, що тім'ятко. Змениш. до тім'я.*

тім'я, тім'яти і тімени, Ол. Верхня частина голови людини.

тісяч, тісяча, числ. Пт. Тисяча; числовне значення 1000 одиниць. - *14866 - Штырнадцет тісяч осемсот шісдесят шіст. - 40298 - Чотырдесят тісяч двіста дев'ятдесят осем.*

тісячний, -на, -не, Пт. Тисячний.

тісячник, -ника, ч. Пт. Тисячник; особа у числі тисячі.

тішыти, тішу, -шыш, Рс. Радувати кого-небудь; робити приємність комусь.

тішытися, тішуся, -шышся, Рс. Мати приємність; радіти, бути радим. - *Нарід ся тішыв, же нарешті го вызволили. - Тішытися в душы (мати внутрішнє задоволення).*

ткачиха, -хы, ж. Пт. Дружина ткача.

ткачка, -кы, ж. Вр. Ткаля; майориня, яка виготовляє полотно на ткацькому верстаті.

тканка, -кы, ж. Рс. Клітина (з польськ.).

ткнутися, ткнуся, -нешся, Ол. Доторкнутися, наштовхнутися. - *В темноті ся ткнув носом в стіну.*

тлік, тлоку, ч. Вр. Толока, обліг, переліг.

тлок, тлоку, ч. Ол. 1. Дерев'яний або залізний валок, вживаний в насосах. - *Тлок не пристає щілні і вода втікат.* 2. Велика кількість людей або тварин, які безладно тиснуть одне на одне.

тлочити, -тлочу, -чиш, Ол. Тиснути, стискати, витискати; видавлювати.

тлочок, -чка, ч. Рс. Травка на подвір'ї; муравка.

тлук, -ка, ч. Вр. Тупак, тупиця; розумово слаборозвинутий. - *Тлук-хлопчиско (тупиця-хлопчик).*

тлумац, -мака, ч. Пт. 1. Шкіряний мішок для переховування різних речей. 2. Різне вбрання зв'язане в платок; невизначена кількість предметів, зв'язана разом і вложена в мішок для переносу чи перевозу.

тлумач, -мача, ч. Вр. Тлумач, перекладач; той, хто пояснює витлумачує що-небудь.

тлумачиня, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* тлумачити.

тлумачити, -мачу, -чиш, Пр. 1. Перекладати з однієї мови на іншу. 2. Давати певне пояснення якоїсь

незрозумілої події чи явища; визначати зміст, роз'яснювати суть чого-небудь; трактувати.

тлумачок, -чка, ч. Рс. *Змениш. - пестл. до тлумак.*

тлумик, -мика, ч. Пр. Сурдинка; прилад в музичних інструментах (в скрипці), що притушує звук.

тлуцц, тлуцу, ч. Пт. Жир, який вживається для їжі.

тляскати, тляскам, -каш, Ол. Плямкати губами, чвакати.

тмосивий, -ва, -ве, Вр. Темносивий, без блиску. - *Кучик тмосивий.*

това, -ви, ж. Ол. Ями в річці; вибоїни заповнені водою.

товар, -вару, ч. Пр. Призначений для обміну продуктом праці, що має споживчу вартість і вартість; все те, що становить предмет торгівлі.

товарняк, -няка, ч. Рс. Товарний, грузовий поїзд.

товарооборот, -роту, ч. Пр. Рух товарів в народному господарстві.

товкач, -кача, ч. Пр. Дерев'яний стріжень з потощеним кінцем, що служить для роздавлення запареної картоплі для худоби, для товчення різних с./г. продуктів.

товгай, -гая, ч. Ол. Хуліган, босяк, шибеник. - *Ты, товгаю, запам'ятай си, же я ти кости порахую.*

товди, присл. Сб. Тоді.

товчи, товчу, -чеш, -че, -чеме, Пр. Товкти; пом'якшувати, дробити, розтирати що-небудь у ступці.

товчися, товчуся, -чешся, Пр. Товктися; битися; вертїтис, часто змінювати положення тіла; неспокійно поводитис. - *Што ся так товчеш як Марко по пеклі?*

то-гей, виг. Вр. Це так!

толока, -кы, ж. Ол. 1. Безінтересовний вихід на роботу цілою громадою в інтересах однієї людини (*тільки за почастунок*), напр. на будову хати. 2. Столочена трава, що не годиться для скошення її, й іде на випас худобі.

толокно, -на, с. Св. Мука з підсмаженого зерна вівса.

томасина, -ни, ж. Пр. Томасляк; мінеральне добриво, побічний продукт одержуваний при продукції сталі, вживаний як добриво в формі мучки (*жужня, Томаса*), багатий на фосфор.

томат, -мата, ч. П[т.] Приправа з помідорів.

томпак, -паку, і томбак, -баку, ч. Рс. Сплав 90 проц. міді і 10 проц. цинку, золотистого кольору, використовується для виготовлення дешевої біжутерії та деякої посуду, побутових предметів.

тонация, -ції, ж. Сб. Гама, на якій написано якийсь музичний твір. - *Мінорова тонация.*

тонісій, -ся, -се, Ол. Тоненький. - *Таке тонісе як ниточка.*

тоніцький(-кі), -ка, -ке, Ол. Тонюсенький.

тоніцько, присл. Ол. Тоненько.

тонісь, -ся, -се, Вр. Тонесенький.

тоннаж, -нажу, ч. Пр. Тоннажність судна або інших транспортних засобів, виражена в тоннах.

тонький(-кі), -ка, -ке, Пт. Який має незначну товщину, невеликий діаметр поперечного перерізу; високий за звучанням голос або звук; ніжній своєю вишуканістю: здатний глибоко розуміти приховані деталі чогось.

тонькіст, -кости, ж. Пт. *Властивість за знач.* тонький.

тонь, тоні, і тоня, -ні, ж. Ол. Глибоке місце на річці; глибока стояча вода, що не видно дна.

топанкы, -ків, мн. Ол. Черевички для малої дитини.

топелец, -льця, ч. Рс. Утопленик.

топель, -пля, ж. Пр. Місце в річці, де часто утопають.

топец, -пця, ч. Св. 1. Мала дитина, що втопилася, утопленик. 2. Уява, придумана істота, що ніби-то тягне утопаючих під воду.

топір, -пора, ч. Пр. Сокира з товстим обухом для колоття дров.

топлений, -на, -не, Пр. М'який внаслідок нагрівання; перетоплений.
- *Топлене масло.*

топорец, -пірця, Св. Сокирка з довгим держакком, що служить як палиця.

топориско, -ка, с. Св. Держак сокири, топорисце.

торб'яр, -б'яра, ч. Пр. Жебрак.

торган, -гана, ч. Вр. Торгаш; дрібний торгівець; гендляр.

торганец, -нця, ч. Вр. *Здрібн. до* торган.

торганина, -ни, ж. Гж. Шарпанина, рвання.

торгати, торгам, -гаш, Гж. Шарпати, зривати. - *Будеме ламати, будеме торгати з конарями. (нар. пісня).*

торговиця, -ці, ж. Пт. Місце торгівлі свійськими тваринами, одягом, с./Госп. продуктами, промисловими товарами.

торжество, -ва, с. Сб. Свято на відзначення якої-небудь події; почуття радості з приводу успіху, перемоги.

торічка, -кы, ж. Ол. Торочки; суцільний ряд ниток, що звисають з країв тканини.

торокы, торок, мн. Вр. Бахромові торочки; шнурочки, що звисають з країв тканини.

торочити, -рочу, -чиш, Вр. Пороти край полотна і витягати нитки по порядку з тканини.

торочити; торочити пнякы, Вр. Корчувати пні. - *Я вишиткы пнякы выторочу.*

торфовиско, -ка, с. Пр. Торфовище.

торф'яний, -на, -не, Пр. Торфовий, торф'яний.

торгівниця, -ці, ж. Пт. Тортниця; тарілка для торта.

тот, та, те, того, той, тому, тій, тим, том, на тім, на тій, вк. займ. Пр. Цей, ця це.

тот, тота, того, того, тотой, тотому, тотій, тоту, тотим, тотом, на тотім, на тотій, мн. тоты, вк. займ. Пр. Той, та, те. - *Тоты люде нич не знають о тім випадку.*

тот-то, займ. Пр. Отой, той-то.

тра, прис. д. Ол. Треба. - *Тра юж іхати.*

трабант, -банту, ч. Св. Полка, на яку сідають кури на ночівлю.

трава, -ви, ж. Рс. Трава; рослина з м'якими нагінцями, які не дерев'яніють.

траверза, -зи, ж. Рс. Поперечна балка; перекладина в машинах, верстатах, спорудах; поперечне перекриття в окопах.

травління, -ня, с. Пр. Процес травлення в організмі.

травник, -ника, ч. Пт. Газон, мурава.

трагаж, -гажа, ч. Рс. Вантажник, грузчик; людина, яка переносить вантажі.

трагар, -гаря, ч. Пр. Лігар; дерев'яна балка, на якій держиться стеля. - *Повала тримат ся на трагарях.*

трагедия, -дії, ж. Пр. 1. Нещастя, велике горе особисте або загальнонародне; нещасний, смертельний випадок. 2. Драматичний твір або вистава за драматичним твором.

трайкотати, -котам, -таш і -чеш, Св. Говорити багато, молоти язиком, постійно папляти. - *Моя кума трайкоче, што не мож спокійні слухати.*

тракы, -ків, мн. Рс. Шнурки для зав'язування кінців рядна на траву.

тракт, тракту, ч. Пр. Бита дорога, шлях. - *Іхати битим трактом. - В тракті чогоси (на протязі чогось).*

трактат, -тату, ч. Пр. 1. Угода між державами. 2. Наукова робота; міркування і рекомендації з певного питання.

трактуваний, -на, -не, Пт. *Дієпр. пас. мин. ч. до* трактувати.

трактувати, -тую, -туєш, Пт. 1. Поводитись з кимсь добре або зле; частувати кого-небудь. 2. Науково розглядати якесь питання. - *Як то трактувати?* (як вважати? як дивитися на це?)

тралити, тралю, -лиш, Рс. Ловити рибу тралом; очищувати моря від мін за допомогою трала.

трам, грама, ч. Ол. Основа дерев'яної будівлі; балки.

транвай, -вая, ч. Св. Трамвай; міський рейковий транспорт.

транзит, -зиту, ч. Пр. Перевезення товарів з однієї держави в іншу без зупинки через третю державу.

транзитовий, -ва, -ве, Пт. Транзитний. - *Транзитове ціло биват ріжне за ріжны товары.*

транс..., Перша частина складних слів, що означає: за, через, поза, пере, з цієї сторони. Слова ці при однаковому звучанні і значенні відрізняються від укр. літ. мови тільки наголосом, напр.: *трансгресия, транскри-буваний, транскрипция, транслований, трансмісія, транспарат, трансплянтация, трансплянтуваний, транспортер, транс-портник, транспортуваний, трансформаторний, трансформаторник.*

трапез, -пеза, ч. Пр. Трапезія; чотирикутник, в якому дві протилежні сторони паралельні, а дві інші - непаралельні.

трапеза, -зи, ж. Вр. 1. Трудність, невігода, труд, праця, непокоєння когось; клопіт, турбота. - *Мав єм вельку трапезу з малима дітми.* 2. Їжа, обідній стіл в монастирі.

трапеник, -ника, ч. Ол. Мучитель; людина, яка надоїдає, мучить когось.

трапениця, -ці, ж. Ол. *Жін. до трапеник.*

трапер, -пера, ч. Пр. 1. Сторож, який доглядає вхід в шахту. 2. Ловець диких тварин в Півн. Америці.

трапитель, -теля, Пр. *Те саме, що трапеник.*

трапити, траплю, -пиш, Пр. Мучити, терзати, турбувати.

трапитися, траплюся, -пишся, Вр. Журитися, турбуватися; перепрацьовуватися; перекоїтися, гризтися.

траринкы, -ринок, мн. Ол. Залізні обручі для підводи. - *Желізны обручы, што тримают роздери, вісь і насадницю.*

трасина, -ни, ж. Ол. Дрезина; малий візок для їзди по залізнодорожних рейках.

тратити, трачу, -тиш, Гж. 1. Губити, загубити що-небудь, позбуватися когось або чогось. 2. Витрачати гроші, розтрачувати; марно вживати що-небудь для чогось.

тратитися, трачуся, -чишся, Гж. Витрачатися, робити витрати; витрачати енергію, розум, зусилля.

тратов, -тви, ж. Пр. Плот; дерева, збиті разом, що утворюють свого роду поміст (для сплавлення їх рікою).

трафарет, -рету, ч. Пр. Платівка картону, в якій вирізано візерунки для відбиття; шаблон, штамп.

трафитися, мин. ч. трафилося, Сб. Трапилось; попастися.

трафіка, -кы, ж. Ол. Тютюнова крамниця.

трафляти, трафлям, -ляш, Ол. Влучати в ціль, попадати; зустрічати.

трафлятися, трафлятця, Ол. Траплятися, бувати.

трафний, -на, -не, Сб. Влучний, точний.

трафніст, -ности, ж. Ол. Влучність.

трафункковий, -ва, -ве, Ол. Випадковий.

трафункком, присл. Ол. Випадково.

трафунок, -нку, ч. Пр. Випадок, пригода.

траф'яти, траф'ям, -ф'яш, Пр. *Те саме, що трафляти.*

трахкати, трахам, -каш, Пр. Ударяти з гуркотом; утворювати сильні переривчасті звуки.

трахнути, трахну, -неш, Пр. Сильно ударити.

трач, трача, ч. Пр. Пилорама (лісопильний завод), що працює під дією падаючої води.

трачка, -кы, ж. Ол. Мала за розміром пилорама.

трачния, -ня, с. Пт. Тирса, опилки.

трачник, -ника, ч. Ол. Пиляр; робітник, який працює на пилорамі.

трембухатий, -та, -те, Рс. Череватий, пузатий, товстопузий.

требухы, -хів, мн. Ол. Бебехи, внутрощі тварин.

тревалий, -ла, -ле, Рс. Тривалий; який довго тривав або триває.

тревога, -гы, ж. Пр. Неспокій, збентеження хвилювання, що порушують душевний спокій.

тревожити, -вожу, -жиш, Пр. Викликати тривогу, побоювання, хвилювання.

трепати, трепам, -паш, Рс. 1. Тріпати щось; дрібно махати, трясти; вибивати пил з одягу, з килимів. 2. Іти пішки назад звідкілясь. - *Товды-м мої ножкы од малой трепала.*

трепатися, трепамся, -пашся, Вр. Дрижати; тріпатися. - *На ясени ся зел[ене] листя трепат.*

трепачка, -кы, ж. Св. 1. Тріпачка, знаряддя для вибивання порошу з одягу, з килимів. 2. Жінка, яка любить багато говорити без потреби.

треплиний, -на, -не, Св. Трепетний.

трепетяк, -тяка, ч. Пт. Підосичник, (гриб).

трепілка, -кы, ж. Вр. Перепел.

трепіт, -пету, ч. Пт. Трепет, тремтіння, тріпотіння.

трепітка, -кы, ж. Сб. Балакуня, базіка.

трепіток, -тка, ч. Гж. Перо на капелюсі.

трепіток; трепіток вінец, Гж. Нарядний вінок.

трепотати, -почу, -чеш, Гж. Трепетати; тромтіти. - *Шерхле листя трепотало ищы на деревах. - Серце трепоче з радости.*

треп'юлька, -кы, ж. Св. *Те саме, що трепілка.*

тресувальник, -ника, ч. Пр. Дресирувальник; людина, яка вміє приручати диких тварин, навчає їх виконувати різні трюки, вправи.

тресувальниця, -ці, ж. Пр. Жін. до тресувальник.

тресувати, -сую, -суєш, Пр. Дресирувати різних тварин для різного вжитку.

тресура, -ри, ж. Пр. Дресировка.

три..., трьох..., Перша частина складних слів, які звучать і означають те саме, що в укр. літ. мові, і відрізняються від них тільки наголосом, напр.: *трибоеле[к]трика, трибоніка, трибун, трибунал, триваючий, тривимірний, тривке, тригонометрия, три-дев'ят, тридесят, трикамерний, трико, триколірний, трикон, трикопусний, трико-таж, трикотажниця, трикубовий, три-кутничок, триманий, тримач, тримісячний, тринадцятеро, тринадцятий, тринад-цетка, триндатися, триніг, триножити, тринькати, тринькнути, трипалубний, триступінчастий, тритон, триходовий, тричлен, трищогловий, триярусний.*

триматися, тримамся, -машся, Рс. 1. Почувати себе. - *Уйко ищы добрі ся тримали. - Як ся тримаиш?* 2. Держатись за щось.

триплянтровий, -ва, -ве, Пр. Триповерховий.

трипольовий, -ва, -ве, Пр. Трипільний; система в с./госп., де поле за два роки засівають, а на третій відпочиває.

трирурка, -кы, ж. Пр. Рушниця з трьома стволами.

тристалітній, -ня, -не, Ол. Трьохсотлітній.

трисьвічник, -ника, ч. Вр. Підставка для трьох свічок (*церк. прилад*).

триумф, -умфу, ч. Пр. Триумф; торжество, видатний успіх, перемога, радість внаслідок перемоги.

триє, зб. числ. Пт. Трьох, три. - *Пришли до нього триє братья і ся му низко до землі поклонили.* (н. к.).

трібувати, -бую, -буєш, Вр. Пробувати, куштувати.

трігар, -гаря, ч. Пн. Балка на стелю.

трісруваний, -на, -не, Рс. Насіння або зерно очищене і просортоване на трієрі.

трійчак, -чака, ч., мн. трійчаки, Вр. Вила з трьома зубами.

трім, трома, ч. Вр. *Те саме, що тром.*

тріп, тропу, ч. Пн. Слід; знак стопи, ноги, бігу, відзначений на землі. - *Ити за тропом* (іти за слідом); *Впасти на троп* (потрапити на слід).

трісканя, -ня, с. Св. Тріскання логання.

тріскати, тріскаш, -кат, Гж. 1. Лопати від чогось; розриватись, лопнути. 2. Тріщати, утворювати тріск: грюкати, ляснути.

тріснути, трісне, Гж. *Див.* тріскати. - *Тріснула пляшка.*

тріснутися, тріснуся, -нешся, Гж. Сильно вдаритися.

тріскотня, -ні, ж. Гж. 1. Шум викликаний постійним тріском. 2. Невгамована бесіда, непотрібні розмови.

тріщ, тріща, ч. Вр. Дрізд, дрозд. - *Тріща називают тіж тріскучим дроздом.*

тром, трома, ч. Ол. Стовбур великого дерева. - *Тром перерізуют вздовж на дві швалі.*

тромбоз, -бозу, ч. Пт. Утворення згустків крові у кровоносних судинах.

тромбон, бону, ч. Рс. Музичний духовий інструмент.

тропар, паря, ч. Рс. Молитовний вірш.

тропити, троплю, -пиш, Пр. Іти за кимсь по сліду, стежити: висліджувати.

тросовий, -ва, -ве, Рс. Зроблений з троса або управляється тросами.

троты, -тів, мн. Ол. Тирса, опилки деревляні.

тротил, -тилу, Рс. Вибуховий матеріал, тротил.

тротвина, -ни, Ол. *Те саме, що троты.*

троха, присл. Пр. Трохи, трошки, дещо. - *Астряб троха меньший од орла.*

трошечкы, присл. Пр. *Змени.* - *пестл. до трошкы, троха.*

трощитися, трощуся, -щишся, Ол. Підкуватися, турбуватися. - *Сестра ся трощит о дітях помершой.*

трубач, -бача, ч. Пр. Горніст; трубач, який грає на сигнальній трубі, на розі.

труба, -бы, ж. Пр. Духовий інструмент; сигнальний ріг.

трубіти, трублю, -биш, Пр. Грати на розі, сигналити на розі.

труд, труду, Вр. Праця, старання праця; наслідок праці, витвір.

тудар, -даря, ч. Пр. Працівник, трудівник.

трудний, -на, -не, Рс. Який вимагає багато праці, пов'язаний з великим фізичним чи розумовим напруженням.

трупарня, -ні, ж. Пт. Морг; місце для складання трупів, передпогребовий дім.

трускавка, -кы, ж. Св. Клубніка.

трутити, тручу, -тиш, Ол. 1. Тхнути, смердіти, воняти. - *Вода чимси трутит.* 2. Штовхнути, торкнутися; спихати.

трухлявина, -ни, ж. Пр. Перегниле і висохше, що-небудь трухляве.

трухлявіти, -вієш, -віє, Ол. Робитися трухлявим.

трухнути, трухне, Ол. *Див.* трухлявіти.

трущити, трущу, -щиш, Пр. Лущити, дробити.

трюмо, *невідм.*, *с.* Пр. Високе стояче дзеркало з нижніми шухлядками, шкафчиками.

трясовина, **-ни**, *ж.* Пт. Грузьке болото, поросле високою травою або мохом.

трясидупка, **-кы**, *ж.* Вр. Плиска, трясихвістка ( ).

ту, **ту-ка**, *присл.* Вр. Тут, на це місце, нацьому місці, в це місце. - *Ту ніт нікого.* - *Ту-с?*

тугий, **-га**, **-ге**, Ол. Сильний, міцний, кріпкий.

туго, *присл.* Ол. Сильно, міцно, кріпко. - *Зав'яж мі тото але туго.*

тугший, **-ша**, **-ше**, Ол. Сильніший, міцніший. - *Воз в ліс тугший ланц!*

туйовий, **-ва**, **-ве**, Св. *Прикм.* до туя. Вічнозелений.

ту-уай, *присл.* Вр. *Див.* ту.

тукан, **-кана**, *ч.* Св. Тукан; птах з ряду дятлеподібних, що живиться плодами дерев або дрібними гризунами.

тукати, **тукам**, **-каш**, Пр. Стукати, викликати короткий уривчастий звук, б'ючись об що-небудь.

тузін, **-зіна**, *ч.* Пр. Дванацять штук, дванацять одиниць; дюжина.

тукший, **-ша**, **-ше**, Св. *Те саме*, що тугший.

туляти, **тулям**, **-ляш**, Ол. Блукати, тинятися.

тулятися, **тулямся**, **-ляшся**, Вр. Бурлакувати; вести життя в одиночку, не мати даху над головою.

туман, **-ману**, *ч.* Пн. 1. Туман; непрозора мряка; скупчення пари, завислого в повітрі пилу, диму і т. п. 2. Дурень, недорозвитий, тупоумний, тупак. - *Ты, тумане проклятий, одийди од мене!*

туманити, **-маню**, **-ниш**, Пт. Туманити, завертати голову, позбавляти ясності думки, затьмарювати свідомість.

тунгус, **-гуса**, *ч.* Пр. Застаріла назва евенка.

тунель, **-неля**, *ч.* Рс. Тунель; прохід зроблений під землею.

туній, **-ня**, **-нє**, Пр. Дешевий. - *Купити по туній ціні.*

туніти, **туніє**, Ол. Дешевіти. - *Потуніли пацята на торговици, не буде за што пінязі зробити!*

туняти, **тунят**, Ол. Ставати дешевшим.

туньо, *присл.* Дешево. - *Купив єм тоту хустку барх туньо.*

туньше, *присл.* Ол. Дешевше.

туньший, **-ша**, **-ше**, Ол. Дешевший. - *Туньше м'ясо лем псы їдят!*

тупати, **тупам**, **-паш**, Пр. Ударяти дрібно, часто ногами; тьопати; іти по поганій дорозі, б'ючи ногами; бити ногами об підлогу.

тупак, **-пака**, *ч.* Пр. 1. Затуплене знаряддя праці: ніж, сокира. 2. Людина, яка нічого не хоче розуміти, тупиця.

тупий, **-па**, **-пе**, Гж. Який погано ріже; недостатньо нагострений.

тупнути, **тупну**, **-неш**, Пт. *Див.* тупати; *однокр.* до тупати.

тупота, **-ти**, *ж.* Сб. Тупоумство, тупість.

тупцяти, **тцпцям**, **-цяш**, Пр. Переступати з ноги на ногу, тупцювати на одному місці, на невеликому просторі.

тура, **-ри**, *ж.* Пр. Шахова фігура, що нагадує вежу.

турак, **-рака**, *ч.* Ол. Півтора гроша; угорська монета. - *Напий же ся, напий, Кед маш турак дакый.* (нар. пісня).

турбация, **-ції**, *ж.* Св. Неспокій, клопіт, турбота.

турбо..., Перша частина складних слів, що відповідає слову турбінний, і відрізняється від норм укр. літ. мови тільки наголосом, напр.: *турбоагрегат*, *турбобудівний*, *турбобудівник*, *турбобур*, *турбовоз*, *турбо-гвинтовий*, *турбоплав*, *турботливий*, *турботливо*, *турбогенераторний*.

турецке; **турецке вино**, *с.* Вр. Смиродинове вино.

туркавка, -кы, ж. Ол. Горлиця. - *Туркат мі туркавка над виглядом.*

туркати, туркат, туркают, Ол. Видавати звук горлиці. - *Туркавки туркают.*

турко, -ка, с. Ол. *Те саме, що туркавка.*

туркотня, -ні, ж. Рс. Туркотіння, туркіт.

туркоць-під'їдок, -дка, ч. Пр. Медведок; шкідлива огорожня комаха, яка під'їдає огородні рослини.

турма, -ми, ж. Рс. Вежа, башта.

турнір, -ніра, ч. Пт. Спортивне змагання.

турня, -ні, ж. Ол. Скелеста вершина; обривисті скелі.

турча, -чати, с. Пр. Дитина турка.

турчати, турчит, Вр. *Те саме, що туркати.*

турчення, -няти, с. Пр. *Те саме, що турча.*

турчин, -чина, ч. Ол. Кінь турецької породи.

турчити, турчу, -чиш, Ол. Стати турком; повертати на магометанську віру.

тутенший, -ша, -ше, Вр. Тутешній, місцевий.

тутка, -кы, ж. Пр. 1. Торбинка з паперу, завинутого у формі лійки, на сухі і сипкі товари. 2. Трубка з бібулки для папіросів.

тучарня, -ні, ж. Ол. Місце, де тучать, відгодовують тварини, щоб набрали жиру.

тучити, тучу, -чиш, Пр. Кормити надмірно і посилено, для одержання більшої кількості жиру з тварин.

тучний, -на, -не, Пн. Товстий, грубий, жирний; добре вгодований.

тюкати, тюкам, -каш, Пр. Кричати "тю", виражаючи здивування, насмішку.

тютчаний, -на, -не; тютчаний брат, Ол. Двоюрідний брат.

тювна, -ной, ж. Ол. Тільна корова; корова, у якої буде теля.

тягарівка, -кы, ж. Рс. Грузовик, автомашин-а-грузовик.

тягар, -гаря, ч. Рс. Вага; велика вага; важкі обов'язки; важка ноша, важкий вантаж.

тяжа, -жи, ж. Пр. Вагітність; положення у женщин; відмінне положення. - *Быти в тяжи юж кілька місяців.* - *Тівна, тювна, тільна* (у корів, у лосів, у слонів); *Щена* (у собак, у вовків, у лисиць); *Жеребна* (у ослиць, у кобил); *Кітна* (у кішок, у зайців, у серн); *Поросна* (у свиней).

тяжкый(-кі), -ка, -ке, Ол. Значний вагою; важкий; великий, масивний; який характеризується труднощами, турботами.

тякнути, тякну, -неш, Ол. Служити, бути корисним. - *Як жолудок здоровий, то вишитко му тякне, а як слабий, то вишитко му спротивит.*

тямити, тямлю, -миш, Пр. Пам'ятати. - *Нич не тямит, як го оперували.*

тямка, -кы, ж. Пт. Пам'ять. - *За мойой тямкы то была найвекша зима в горах.*

тяти, тну, тнеш, тне, (втяти, втну, втнеш, м. ч. втяв), Ол. 1. Рубати, різати, рубнути. 2. Вдарити. - *Але-м го втяв!*

тятива, -ви, ж. Пр. Мотузка, ремінь, що стягує кінці лука.

тьма, тьми, ж. Пр. 1. Темрява, пільма, тьма. 2. Велика кількість, дуже багато чого-, кого-небудь. - *ТЬма люда пришло на ярмак.*

тьмарити, тьмарю, -риш, Пр. Затемнювати, робити темним, смутним, похмурим.

тьохкати, тьохкам, -каш, Пр. Видавати дзвінкі переливчасті звуки "тьох-тьох"; здригатися від радості або страху.

У

у, - Літера лемківського алфавіту на позначення голосного звука "у".

убавити, -бавлю, -виш, Рс. 1. Зменшувати розмір, кількість, об'єм. 2. Розвеселити, розсмішити, справити приємність. - *Убавила мня моя мала так, же-м ся насміяв до сълз.*

убезпечиня, -ня, с. Пр. Забезпечення; підписання договору на всякий випадок з держстрахом. *Дія за знач. обезпечити.*

убезпеченьовий, -ва, -ве, Пр. Страховий.

убезпечити, -печу, -чиш, Пр. Забезпечити, захищати, запобігати якійсь небезпеці, впевнити щодо безпеки, давати гарантію безпеки; успокоїти, що не грозить небезпека; страхувати.

убезпечитися, -печуся, -чишся, Пр. Застрахуватися.

уберечи, -режу, -жеш, Пр. Уберегти; захистити від небезпеки, не давати пропасти, запобігати руйнуванню, пошкодженню.

уберечися, -режуся, -жешся, Пр. Уберегтися; залишитися неушкодженим, цілим.

уберати, -берам, -раш, Пт. 1. Відіймати щось, зменшувати в кількості. 2. Одягати, класти на когось вбрання.

уберальня, -ні, ж. Пт. Кімната для одягання, гардероб.

убій, -бою, ч. Пр. Заріз худоби.

убікация, -ції, ж. Рс. Приміщення, покій, кімната, (*льокаль*).

убір, -бору, ч. Пр. Убрання, одяг.

убіч, убочи, ж. Ол. Склон. узбіччя. - *Маме поле на убочи.*

убічний, -та, -те, Ол. Гористий, стрімкий, сильно похилий.

убранко, -ка, с. Пр. Мале вбрання, дитяче вбрання, убраннычко.

убухати, -бухам, -хаш, Рс. Вкласти, витратити гроші або інші матеріальні цінності для прибрання чого-небудь.

уважити, -важу, -жиш, Пр. Узяти що-небудь до уваги, погодитися з чим небудь, зробити кому-небудь приємність.

уварувати, -рую, -єш, Пт. Устерегти, уберегти від чогось. - *Уваруй ня, божже, од нещасця того!*

уваруватися, -руюся, -єшся, Пт. Уберегтися від чогось, від когось; захиститися певними умовами.

уварункувати, -кую, -куєш, Св. Зробити залежним від якихось обставин, тримати за певних умов.

уверий, -ра, -ре, Вр. Кривий, косий; впертий. - *З уверой дошкы добры двері не зробиш.*

увеселити, -село, -лиш, Рс. Розвеселити, впровадити в добрій настрій.

увести, -веду, -деш, Рс. Вкрасти, повести з собою, вивести.

[**увиднити, -видню, -ниш,?**] Рс. Зробити видним, виразним, уявити.

увиразнити, -разню, -ниш, Пр. Робити виразнішим, підкреслювати.

увічнити, -вічню, -ниш, Пр. *Див.* увічнювати.

увічнений, -на, -не, Пр. *Діспр. пас. мин. ч. до* увічнити.

увічнювати, -нюю, -нюєш, (увічняти, -вічням), Пр. Робити пам'ятним на віки, робити вічним, непохитним, зберегти для нащадків.

увічнюватися, -нююся, -єшся, Пр. Ставати навіки пам'ятним, продовжувати своє існування в віках; залишатися надовго, навіки.

уволовати, -люю, -люєш, Пр. Задовольнити чинось волю, бажання.

увішати, -шам, -шаш, Пт. Понавішувати.

ув'язнути, -в'язну, -неш, Пт. Залізти в щось без виходу. - *Ув'яз дик в солотвині і там ся втопив.*

угадувати, -дую, -дуєш, Пр. Здогадуватися, розпінавати, відгадувати.

угамуваний, -на, -не, Св. Вгамований, статочний, спокійний; який угамувався; стриманий.

угаснути, -гасну, -неш, Св. Перестати горіти, жевріти; закінчуватися, припиняти своє існування.

угель, угля, ч. Ол. Вугіль, вугілля.

угыбати, -гыбам, -баш, Вр. Уходити, проходити. - *Мої млади літа марні угыбают.*

углекыслота, -ти, ж. Пр. Вуглекислота.

углекоп, -копа, ч. Пр. Вуглекоп, шахтар.

угля; угля горяще, Вр. Вугілля, що горить.

угляр, -ляра, ч. Пт. Вугляр; людина, що випалює деревне вугілля.

угносний, -на, -не, Св. *Дієпр. пас. мин. ч. до* угноїти.

угноїти, -ною, -ноїш, Св. Внести в ґрунт гній для підвищення врожайності с./госп. культур.

угоблювати, -люю, -єш, Пр. Стругаючи рубаком, вигладити, зняти частину деревини.

угодник, -ника, ч. Пт. 1. Підлесник, догідник. 2. За рел. уявленням - святий безгрішний.

угор, угра, ч. Пр. Вугор; риба з змієподібним тілом.

угорец, -рця, ч. Св. Угорець; член угро-фінської групи народів. - *Угорці або мадяры, або венгры живут на Венграх.*

угорі, вгорі, присл. Сб. Угорі, вгорі; високо в повітрі.

угору, вгору, присл. Гж. Угору, вгору; за напрямом догори, у верхню частину. - *Дим і пара все ся збивали в курній хыжи вгору під повалу.*

угробляти, -гроблям, -ляш, Пр. Доводити до нещастя, до смерті.

угробити, -блю, -биш, Пр. *Див.* Угробляти.

угроблений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* угробити.

угрупованя, -ня, с. Рс. Група осіб, що їх об'єднують спільні погляди або спільні заінтересування.

угіпсувати, -сую, -суєш, Пт. Покрити гіпсом.

удаваний, -на, -не, Пт. Умисно роблений, неприродний, напускний.

удатися, удамся, -дашся, -дастся, Пр. Вдатися, успішно завершитися; виявитися вдалим, гарним.

удар, -дару, ч. Пр. Удар; різкий, сильний поштовх. - *На твари мав велику білізну од удару козацкой шаблі.*

ударити, -дарю, -риш, Пр. Ударити, зробити удар.

ударений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* ударити. Той, кого ударили чим-небудь.

ударництво, -ва, с. Пр. Ударництво; одна з форм масового соціалістичного змагання, праця ударними методами, прискореними темпами.

удачниця, -ці, ж. Пт. Жінка, якій усе вдається.

удій, удою, ч. Пр. Удій молока за один раз доїння.

удо, уда, с. Пр. Частино ноги від бедра до коліна у людей, ссавців і птахів; лідка.

удобрухати, -рухам, -хаш, Ол. Заспокоїти, зробити добрішим.

удоступняти, -тупням, -няш, Св. Зробити вигідним доступ до чогось.

удрапувати, -вую, -вуєш, Пр. 1. Влаштувати в драперії, гарно одягнути, укласти мальовниче в фалди, укласти на спосіб драперії хвилясто, одягнути на чийсь спосіб. 2. Прибрати чийсь риси характеру.

уж, присл. Ол. *Те саме, що* юж. - *Уж иду до гробу темного, смутного. (нар. пісня).*

уж, ужа, ч. Ол. Змій, вуж.

ужен, -жена, ч. Ол. Жнива; збирання врожаю у поміщика.

ужератися, -жерамся, -рашся, Пт. Гризтися з кимсь, сваритися. - *Што я ся буду з тобом ужерав; я тя подам до суду.*

ужизнити, -жизню, -ниш, Пр. *Див.* ужизняти.

ужизняти, -жизням, -няш, Пр. Зробити врожайним поле; додавати

мінеральні добрива або гній в землю, щоб стала пліднішою, родючішою.

ужитковий; ужиткове дерево, Вр. Деревина, яку можна використати.

ужиткувати, -кую, -куєш, Св. Мати щось в розпорядженні, використовувати, мати право до доходів без права на власність.

ужитний, -на, -не, Вр. Корисний.

ужитны губы, *мн.* Вр. Корисні гриби, їстівні гриби.

ужиток, -тку, ч. Ол. Користь, пожиток.

ужитя, -тя, с. Пр. Використання чогось, скористання з чогось досягнутого; спожиття; забавлення ся чимсь до переситу; бути в ужиттю; бути вживаним.

узагальнений, -на, -не, Пр. *Дієприкм. пас. мин. ч. до узагальнити.* Який увібрав у себе характерні риси, властиві багатьом предметам, явищам.

узагальніня, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* узагальнити. Загальний висновок.

узагальнити, -гальню, -ниш, Пр. *Див.* Узагальняти.

узагальняти, -гальням, -няш, (узагальнювати, -нюю), Пр. Порівнюючи що-небудь виявляти спільні риси, особливості й на їх основі робити певні висновки у формі загальних положень, типових положень.

узаконити, -коню, -ниш, Пт. Надати чому-небудь сили закону.

узброєний, -на, -не, Пт. Який має при собі зброю, забезпечений зброєю. - *Люде были узброєны в карабіны, стрільбы, а декотры мали й гранаты.*

узгіднити, -гідню, -ниш, Св. Встановити відповідність, єдність між чимось, домоворитись про єдність дій.

узда, -ди, ж. (уздечка, -кы), Св. Вузда, вуздечка. - *Уздечкы з бванцарями запрагают коням в сьвата, як выїжджают в гости.*

уздати, уздам, уздаш, Пр. Закладати вузду коневі, накладати ярмо, забороняти щось, обмежувати когось.

уздольніня, -ня, с. Рс. Здатність, здібність до чогось.

уздоровити, -ровлю, -виш, Рс. Повернути комусь здоровля; вилікувати.

уздоровиско, -ка, с. (здройовиско, -ка), Рс. Курорт. - *Криниця, то было найвекше уздоровиско на Лемківщині.*

узел, узла, ч. Пр. Вузол; місце, де зв'язані кінці чого-небудь.

узлик, -лика, ч. Рс. *Змени.* - *пестл.* до узел. Вузлик.

узісінський(-кі), -ка, -ке, Св. Дуже вузький, вузесенький.

узкий(-кі), -ка, -ке, Св. Вузький, який має невелику ширину.

узкіст, узкості, ж. Св. *Властивість за знач.* узкий. Вузькість.

уздо..., Вуздо. Перша частина складних слів, що відповідає слову узкий (вузький), напр.: *узкоглядніст, узкозадий, узкоокый, узколиций, узкоколейка, узкофаховий, узкорядний, узкоспеціальний, узкоротий* і т. п.

узловий, -ва, -ве, Пр. Вузловий; в якому сходяться колії, шляхи.

узмиловити, -ловлю, -виш, Пр. Представити в спосіб, що підпадає під смисл, унаочнити.

узнаня, -ня, с. Пр. Признання чогось за справедливе; повага; захоплення кимось, визнання, шановливість; при[з]нання. - *Моє, вам, узнаня.*

узрити, узрю, -риш, Ол. Несподівано побачити, углядіти.

уєдинений, -на, -не, Пр. Усамітнений.

уємні, присл. Пр. Негативно, недобре, мінусово.

уєчний, -на, -не, Ол. *Прикм. до уйко.* Дядин.

уїдливий, -ва, -ве, Пр. Уїдливий, дошкульний, надоїдливий.

уїжджальня, -ні, ж. Рс. Школа кінної їзди; манеж.

уїжджач, -джача, ч. Рс. Людина, що займається навчанням їзди коней, жокей, берайтер.

уїсти, уїм, уїш, уїст (уїєсти, уїєм), Вр. Наїстись досхочу, з'їсти, наїстися. - *Дост єм уїв.*

уїстити, уїщу, уїєстиш, Пт. Здійснити, виконати.

уїко, -ка, ч. Гж. Дядько; брат матері; вуйко (*жарт. невідь.*).

уїна, -ни, ж. Ол. Дядина; дружина дядька.

уїцуньо, -ня, ч. Ол. *Здрібн. - пестл. до уїко. Дядечко.*

уїчина, -ни, ж. Вр. *Те саме, що уїна.*

ука, уки, ж. Ол. Лука; поле, поросле травою.

укаменувати, -ную, -єш, Св. Вбити когось, кидаючи на нього камінням.

уклад, -ладу, ч. Рс. 1. Уклад; порядок, який клався в сім'ї, в побуті. 2. Умова, договір, угода.

укладач, -дача, ч. Пр. Укладальник, укладач.

уклон, -лону, ч. Пт. Уклін; нахилення голови або верхньої частини тулуба на знак вітання, пошани.

уклякнути, -клякну, -неш, Св. Стати на коліна. - *Укляк перед образами.*

укол, уколу, ч. Пр. Вколення чимсь гострим.

уколений, -на, -не, Рс. Вколений, вколотий.

украдком, присл. Пр. Неявно, таємно, секретно; крадькома.

українізуваний, -на, -не, Пр. Українізований.

українофіл, -філа, ч. Пр. Прихильник українців і всього українського; протилежне українофоб.

укривач, -вача, ч. Св. Той, хто укриває когось, переховує його.

укривка, -кы, ж. Пт. Укриття, схованка; накриття для захисту від чого-небудь.

укроїти, -рою, -їш, Св. Відкroїти від довжини, зробити меншим, відтинати частину.

укоронувати, -ную, -нуєш, Пр. Відбути обряд коронування, вложити корону на голову в знак королівської влади.

украдений, -на, -не, Сб. Вкрадений; потаємно взятий і привласнений.

укус, укусу, ч. Рс. Укушене місце; *дія за знач. укусити.*

укушений, -на, -не, Св. Той, хто зазнав укусу, якого щось укусило, ужалило.

уламаний, -на, -не, Рс. Частинно відламаний, дещо поламаний.

улан, -лана, ч. Рс. Уцарській і польській армії - солдат або офіцер легкої кінноти.

улик, -лика, ч. Пт. Вулик; скринька або колода для тримання бджіл.

улиця, -ці, ж. Пт. Дорога між домами у місті.

уличка, -кы, ж. Пт. *Змени. - пестл. до улиця.*

уличний, -на, -не, Пт. Вуличний; який міститься або перебуває на вулиці.

улій, -лія, і улий, -лия, ч. Св. *Те саме, що улик.*

уліпшати, -ліпшам, -шаш, Рс. Покращати, робити щось кращим, вигіднішим; удосконалити, поправити.

улов, -лова, ч. Пр. Наловлена риба; наловлене щось в воді.

уломний, -на, -не, Пр. Той, хто має фізичні недомагання, горбатий, кривий, інвалід від народження.

улюбити, -люблю, -биш, Пр. Покохати, полюбити собі когось. Улюбив єм си того дівча.

уль, уля, ч. Пр. Великий вулик. - *Уль з пчолами називають тіж пньом або пняком з пчолами.*

ульвий, -ва, -ве, Пр. Прикм. до уль. Вуликовий.

ульокувати, -кую, -єш, Пр. Помістити кого-небудь в чомусь; зайняти для когось квартиру, помістивши його там.

ультра..., Перша частина складних слів, що означає надто, надмірно; переходить границю чогось, надзвичайно, дуже, напр.: *ультразвук, ультразвуковий, ультрамарина, ультрамариний, ультрамікроскоп, ультрамодернізм, ультрафіолетовий, ультрафільтер, ультрафільтрація* і т. п.

ульжити, ульжит, Вр. Полегшити, облегшити; відпустити. - *Ульжив кус мороз.*

ульгіматум, -туму, с. Пр. Ультиматум; категорична вимога.

ульотка, -кы, ж. Пр. Листівка; коротке письмо з певними закликами до населення (*переважно розкидається з літака*).

ум, ума, ч. Ол. Розум. - *Несполна ума в того человека. - Звыхнутый умом* (зведений з розуму).

умазати, -мажу, -жеш, Св. Вимазати забруднити; вимастити мазью, частину якогось предмета.

умбра, -ри, ж. Ол. 1. Дашок над лампою. 2. Фарба коричнюватого кольору.

умблований, -на, -не, Рс. Обставлений меблями.

умивалька, -кы, ж. Рс. Умивальня; приміщення де вмиваються.

умикати, микам, -каш, Ол. Тікати, швидко втекти, зникати з дороги.

умкнути, умкну, -неш, Ол. Див. умикати. - *Полициянти хотіли го загарештувати але Петро умкнув з дому.*

умінити, -міню, -ниш, Вр. Надумати, мати на думці.

умовини, -мовин, мн. Рс. Домовлення, контроль.

умовити, -мовлю, -виш, Рс. Див. умовляти.

умовляти, -мовлям, -ляш, Рс. Просити, благодати; переконувати в правоті.

умоцувати, -моцюю, -єш, Сб. Міцно прибити прив'язати.

умундування, -ня, с. Сб. Обмундирування; шкільна або військова форма одягу.

умундувати, -рую, -руєш, Сб. Справити комусь мундир або мундири; одягнути солдат в мундири.

унаочнений, -на, -не, Пр. Показаний наочно, конкретно.

уневажнити, -важням, -няш, Гж. Касувати, розривати, скасувати, розірвати.

уневажнити, -важню, -ниш, Гж. Див. уневажнити.

уневажніня, -ня, с. Гж. Скасування, розірвання, оголошення недійсним.

унія, -нії, ж. Пр. 1. Об'єднання декількох монархічних держав під владою одного монарха. 2. Об'єднання православної церкви з владою римського папи, що проіснувало в Польщі від Бретської унії до 1946 року.

уніята, -ти, ч. Пр. Уніат; той, хто належить до східно-католицької церкви.

універсал, -салу, Пр. 1. Розпорядчий акт адміністративно-політичного характеру. 2. Людина, яка володіє багатьма спеціальностями.

університет, -тету, ч. Пт. Вищий навчальний заклад з різними факультетами.

унція, -ції, ж. Пр. Унція; двадцята частина фунта.

уособляти, -соблям, -ляш, (уособити, -соблю), Пр. Виразити явища природи, предмети в образах живих істот.

упадок, -дку, ч. Пр. 1. Нещастя, катастрофа, недоля, руїна, банкрутство. 2. Занепад.

упадок; упадок моральний, Ол. Дії несумісні з вимогами суспільства, дії нечесні, аморальні.

упалати, -палам, -лаш, Сб. Підкидати.

упалати бандуркы, Сб. Підкидати картоплю на дерев'яній мисці.

упереджня, -ня, с. Рс. Хибна думка, яка складається неперед відносного кого-небудь.

упечи, -печу, -чеш, Пр. 1. Упекти; добре випікати. 2. Ударити з силою, заподіяти травму, обпікаючи щось.

упідліня, -ня, с. Рс. Зганьблення когось, зроблення підлим.

уповільніня, -ня, с. Пр. Уповільнення; зменшення швидкості.

уповільняти, -вільням, -няш, (уповільнити, -вільню), Пр. Уповільнювати; робити повільнішим, зменшувати швидкість чого-небудь.

уповноважати, -важам, -жаш, (уповноважити, -важу), Рс. Надавати комусь певні уповноваження, доручати зробити щось від свого імені.

уподобаний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* уподобати.

уподобати, -добам, -баш, Пр. Виявити схильність до кого-, чого-небудь; проїнятися симпатією до кого-небудь, почуттям, близьким до кохання.

уподібняти, -дібням, -няш, (уподібнити, -дібню), Пр. Уподібнювати; робити подібним до кого-, чого-небудь.

упокій, -кою, ч. Св. Спокій, спочинок після смерті.

упокоїтися, -коюся, -їшся, Вмерти.

упокорений, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч. до* упокорити.

упокорити, -корю, -риш, Рс. *Див.* упокоряти.

упокоряти, -корям, -ряш, (упокорювати, -рюю), Рс. Робити кого-, що-небудь покірним, слухняним; силою примушувати коритися.

упоминкы, -ків, мн. Рс. Зустріч друзів і рідних після померлого в його честь.

упоминок, -нка, ч. Пр. Пам'ятка, подарунок.

упомніня, -ня, с. Ол. Зауваження.

упор, упору, ч. Св. 1. Упор; дія і стан того, що упирається; чинення опору певними діями; відмова. 2. Підпірка, опора, яка підтримує що-небудь.

упорядкуваний, -на, -не, Гж. Упорядкований; який має належний порядок, лад; добре організований.

упривілювати, -люю, -єш, Пр. Обдарувати привілеєм, надати привілей.

упривілюваний, -на, -не, Пр. Привілейований. - *Упривілюваний од натури* (людина, в якій від народження помітні геняльні здібності, талан, краса).

уприємнити, -ємню, -ниш, Пр. Зробити приємність, викликати задоволення (*у когось*), радість, вітху.

уприкрити, -прикрям, -ряш, Пр. Робити прикрість; надоїдати, ставати нудним, прикрим.

уприступняти, -ступням, -няш, Рс. 1. Спонуляризувати; зробити доступним. 2. Знизити високу ціну; робити приступними ціни на товари.

упрошати, -рошам, -шаш, Вр. Просити когось за столом покоштувати страв.

ураза, -зи, ж. Пр. Образа, жаль, попереднє негативне ставлення до когось за щось неприємне.

урадити, -раджу, -диш, Пр. Постановити щось разом, вирішити спільно.

уратуваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* уратувати.

уратувати, -тую, -туєш, Пр. Відвернути якусь загрозу, небезпеку, загибель; визволяти когось з дуже важкого, скрутного становища.

уратуватися, -туюся, Пр. Виратуватися, уникнути якоїсь загрози.

урбаніста, -ти, ч. Пр. Урбаніст; знавець міського будівництва.

урвиголова, -ви, ч. Сб. Урвиголова, бешкетник.

урвитель, -теля, ч. Сб. Збиточник.

урвище, -ща, с. Пр. Стрімкий прямовисний схил між горами.

уречи, -речу, -чеш, Вр. Висказати, сказати, уректи.

урегулований, -на, -не, Гж. Урегульов[а]ний, налагоджений, упорядкований.

урезонити, -зону, -ниш, Пт. Умовляти; переконати доводячи щось.

урльоп, -льопу, ч. Гж. Відпуск, відпустка; звільнення на певний час від роботи.

урод, -роду, ч. Вр. Врожай; загальний збір вирощеного зерна та інших плодів, що уродилися. - *Гарны того року уроды.*

урода, -ди, ж. Пр. Краса; гарний на зріст; жіноча принадність.

уроджай, -джаю, Пр. *Те саме, що урод.* - *Ладний у вас уроджай.*

уроджайніст, -ности, Св. Здатність рослини, ґрунту, давати певний урожай. - *Уроджайніст залежит также од насіння.*

уродженец, -нця, ч. Пт. Уродженець; людина, родом з якої-небудь країни, області, міста, села.

уродженка, -кы, ж. Пт. Жін. до уродженец.

усідити, -сіджу, -диш, Св. Усидіти; сидячи, утриматися в цьому положенні; примусити себе спокійно сидіти; улаштувати де-небудь жити, працювати.

усідчивий, -ва, -ве, Св. Усидливий; здатний ретельно, терпляче, довго займатися якою-небудь роботою, що вимагає посидючості.

усін, усени, ж. Вр. Гусінь.

услівити, -лавлю, -виш, Пт. Прославити, зробити знаменитим, славнозвісним.

услухати, -лухам, -хаш, Ол. Послухатися. - *Штефан услухав поради товаришів і зник з села.*

усмаркатися, -смаркамся, -кашся, Пр. Вивалятися шмарками, тримати шмарок під носом.

уснути, усну, -неш, Рс. Заснути; впадати в сон. - *Лешко рубав цілий ден дирва, добрі ся намучив, а тепер він уснув і спит мертвецкым сном.*

усопший, -шого, ч. Рс. Померлий, покійний.

успадкуваний, -на, -не, Пр. Усподкований; одержаний як спадок; з рисами, особливостями спадковості по предках.

усправедливити, -ливлю, -виш, Пр. Уневиннити, виправдати; очистити від закидів; вияснити.

уста, -уст, мн. (гамба, -бы), Св. Уста, рот, губи. - *Засмальцуваны уста.*

устава, -ви, ж. Пр. Устав; встановлені права, конституція, закони.

уставовий, -ва, -ве, Пт. Законний; на основі уставу.

уставово, присл. Пт. Щляхом уставу, дорогою закону, законно.

уставодавця, -ці, ч. Пр. Той, що надає права, створює і затверджує закони.

усталити, -талю, -лиш, Пр. Див. усталяти.

усталяти, -талям, -ляш, Пр. Усталити, усталювати; робити сталим, без відхилень, змін.

установлений, -на, -не, Рс. Встановлений, поміщений, влаштований, налагоджений.

устаріти, устарів, Вр. 1. Минути строку давності. 2. Постарітися.

усталений, -на, -не, Св. Рівномірно вкритий шаром чогось; встелений.

устеречи, -режу, -жеш, Пр. Устерегти; стережучи, зберегти цілим, незайманим; помітити.

устояти, -тою, -тойш, Пр. Встояти; утримуватися в вертикальному положенні; не падати; не відступити.

устоятися, -стойтєся, Пт. Встоятися. - *Вино, жебы было добре, мусит ся устояти.*

утаємничений, -на, -не, Пр. Такий, хто знає таємницю; посвячений в таємницю.

утаєний, -на, -не, Рс. Збережений в таємниці; прихований від інших. - *Утаєны скарбы землі не легко достати.*

утаювати, -таю, -таїш, Рс. Зберігати в таємниці; таємно привласнювати.

утверджати, -тверджам, -джаш, Пр. 1. Міцно укріплювати, встановлювати на чомусь. 2. Остаточо зміцнювати; затверджувати. - *Мене утвердили лісничим в паньских лісах.*

утвердити, -верджу, -диш, Пр. *Див.* утверджати.

утвержений, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. до* утвердити.

утверджуватися, -джуюся, -єшся, Пр. Установлюючись робитися міцним.

утворювати, -рюю, -рюєш, Пр. Робити що-небудь в процесі творчості; викликати появу чого-небудь; організувати що-небудь.

утворюваний, -на, -не, Пр. *Дієпр. пас. мин. ч. і теп. ч. до* утворювати.

утеплений, -на, -не, Гж. Такий, який зберігає тепло.

утечи, -течу, -чеш, -че, (втечи, *мин. ч. втюк*), Пр. Утекти; швидко відходити, відбігати, вратуватися від переслідування.

утихомирити, -мирю, -риш, (утихомирювати, -рюю), Пр. Заспокоюючи, умовляючи когонебудь, припиняти бурливий вияв якихсь почуттів; впливати заспокійливо, угамовувати.

утікач, -кача, ч. Рс. Втікач; той, хто втікає звідкись або втік звідкись. - *Утікачів з войска називали дезертерами.*

утолити, -толю, -лиш, Пт. Вгамувати справу.

утопленик, -ника, ч. Пр. Втопленик; людина, яка втопилася.

уторгувати, -гую, -гуєш, Пр. 1. Торгуючи, купити понижчій ціні, добитись нижчої ціни. 2. Виручити певну суму грошей за проданий товар.

уторуваний, -на, -не, Пр. Прокладений наперед шлях, дорога, стежка.

уторопати, -ропам, -паш, Пр. Сприйняти розумом, зрозуміти; здогадати ся про щось.

утрамбуваний, -на, -не, Рс. Ущільнений, вирівняний, сильно втолочений. - *Утрамбувану землю в хьжи треба вымазати глином.*

утратити, -рачу, -тиш, Пр. Залишатися без чогось внаслідок різних причин; губити когось.

утратитися, -трачуся, -тишся, Вр. Загубитися. - *Ключик ся мі утратив.*

утратувати, -тую, -єш, Пр. Ходячи громадою, утоптати ногами.

утрачати, -рачам, -чаш, Пр. *Те саме, що* утратити.

утриманка, -кы, ж. Пр. Коханка, наложниця; жінка, яка залишається на утриманні взамін за неморальні відносини.

утримати, утримам, -маш, (утримувати, -мую), Пр. Тримати кого-небудь, не даючи упасти; просити кого-небудь залишитися; не віддавати ворогові позиції.

утримуватися, -муюся, -єшся, (утриматися, утримамся), Пр. 1. Самому, самостійно харчуватися. 2. Зберігати рівновагу, не падати. 3. Стримувати себе від вияву якогонебудь почуття, від якоїсь дії, вчинку. 4. Не голосувати за когонебудь.

утрапіня, -ня, с. Ол. Журба, клопіт, урбота. - *На моє утрапіня.*

утруднений, -на, -не, Рс. Утруднений, важчий, складніший, турботний. - *Зимом за сьнігу рух на дорогах быват утруднений.*

утрушувати, -шую, -шуєш, Гж. Зменшувати об'єм струшуючи, ущільнюючи щось сипке; трусячи дерево, збивати з нього певну кількість плодів.

утяжливі, присл. Пт. Важко, трудно, з великим напруженням.

уферма, -ми, ч. Ол. *Те саме, що оферма.* Бовдур, балда.

уфундувати, -дую, -єш, Рс. Заложити щось, дати засоби на закладення будівлі, збудувати.

уфортифікувати, -кую, -єш, Пр. Уміцнити військові оборонні споруди.

ухати, ухам, -хаш, (ухкати), Пр. Ухати, гукати; видавати глухий низький крик (*про сича, сову*).

ухаб, -хаба, ч. Ол. Вибоїна, яма. - *На тій дорозі сут самы ухабы.*

ухатий, -того, ч. Пр. Вухатий, зеєць (*переносне знач.*). - *Застрілив єм в поли ухатого.*

ухылитися, -хылюся, -лишся, Пр. Див. ухылятися.

ухылятися, -хылямяся, -ляшся, Пр. 1. Відхилитися в сторону, відсуватися; відмовлятися від певної дії, не виконувати щось. 2. Не давати прямої відповіді на запитання, берегтись від брехні, не відповідаючи.

ухо, уха, мн. уха і ушы, Вр. 1. Вухо, орган слуху. - *Оповідат такы страшны річы, же аж уха пухнут.* 2. Петлі в різних інструментах і приладах.

уходити, -ходжу, -диш, Пр. 1. Відходити, зникати; ідучи віддалюватись, пройти мимо чиєїсь уваги. - *Кулі часто падали в село і нарід уходив до ліса.* 2. Вважати за когось, бути поважаним. - *Гриц уходив в маєтку за великого пана.*

ухопити, -хоплю, -пиш, (вхопити, вхоплю), Пр. Хватати, пійматись за щось руками, швидко і сильно схопити щось; спіймати когось на незаконному вчинку; грубо схопити щось і взяти з собою.

уцивілізувати, -зую, -єш, Пт. Зробити освіченим, приміняти звучки освіченого, цивілізованого суспільства.

уцтивий, -ва, -ве, Ол. Чесний, сумлінний, добросовісний. - *Уцтивий человек виріс з того сусідского хлопчиска.*

уцтиві, присл. Ол. Чесно, справедливо, добросовісно.

уцтивіст, -вості, ж. Ол. Чесність, правдивість, сумлінність, добросовісність.

уцукрювати, -рюю, -єш, Пр. Заправити цукром, посипати цукром.

уця, уці, ж. Пр. Вівця; невелика свійська тварина, яка дає вовну, молоко, м'ясо.

учадіти, -дію, -дієш, Пр. Вчадіти; отруїтися чадом, димом.

учар, -чаря, ч. Ол. Вівчар; овечий пастух; той, хто доглядає або розводить овець.

увчар, -чаря, ч. Ол. *Те саме, що учар.*

учарка, -кы, ж. (учариця, -ці), Ол. Жін. до учар.

учарючка, -кы, ж. Ол. *Змени.* - *пестл. до учарка.* Вівчарочка.

учаричок, -чка, ч. Пт. Вівчарик.

учарство, -ва, с. Пр. Вівчарство; розведення овець.

участник, -ника, ч. Пр. Той, хто брав або бере участь у чому-небудь.

участниця, -ці, ж. Пр. Жін. до участник.

уче; уче молоко, с. Вр. Овече молоко.

учетверо, присл. Пр. Вчетверо, у чотири рази.

учий, уча, уче, Вр. Овечий. *Прикм. до уця.* - *Учий сыр є дуже смачний.*

учителька, -кы, ж. Св. Вчителька.

учительство, -ва, с. Св. Вчителі; учителювання.

учути, -чую, -чуєш, Ол. Почути; сприйняти органами слуху, учувати. *Учує ня моя мила. (нар. пісня).*

уш, уши, жс., мн. ушы, (уша, -ши,), Рс. Воша; маленька комаха - зовнішній паразит людини і тварин.

ушак, -шака, ч. Св. Великий цебер з двома вушками, вживаний для помийів.

ушатка, -кы, ж. Пр. Сова; рід сови; сова з вушками.

ушывий, -ва, -ве, Рс. Вошивий; який має багато вошей.

ушестьох, присл. Пт. Ушістьох, вшістьох.

ушыхтувати, -тую, -туєш, Пр. Уложити в верстви.

ушкварити, -варю, -риш, Рс. 1. Затанцювати дуже енергійно. 2. Засмажити частину сала, щоб залишилось скварки.

ушко, -ка, с. Пр. *Зменш.* - *пестл.* до уxo. Вушко.

ушкоджений, -на, -не, Рс. *Дієпр. пас. мин. ч.* до ушкодити.

ушкоджиня, -ня, с. Пр. *Дія за знач.* ушкодити.

ушкоджати, -кодзам, -джаш, (ушкоджувати, -джую), Пр. Завдавати шкоди, ранили, уражати; робити непридатним для користування, вживання; псувати, ламати.

ушкодити, -коджу, -диш, Пр. *Див.* ушкоджати, ушкоджувати.

ушкодитися, -коджуся, -дишся, Пр. Завдати собі шкоди, поранитися.

ушляхетнити, -ною, -єш, Пр. *Див.* ушляхетнювати.

ушляхетняти, -хетням, -няш, (ушляхетнювати, -ною), Пр. Облагороджувати, благородити; додати честі і достоїнності, досконалити морально, робити шляхетним.

ушмінкувати, -кую, -куєш, Пт. Намазати губи помадою (*шмінкою*).

ушпорити, -порю, -риш, Гж. Стиснути шпорами, пришпорити.

ушасливлювати, -люю, -єш, (ушасливити, -ливлю), Пт. Робити щасливим кого-небудь; робити честь своєю присутністю кому-небудь.

ущільнювати, -ною, -єш, (ущільняти, -щільням), Пр. Робити щільним, стискуючи, утрамбовуючи; заповнювати простір чим-небудь; скорочувати час виконання чого-небудь.

уярмліня, -ня, с. Пр. Уярмлення поневолення.

Ф

ф, - Літера лемківського алфавіту на позначення приголосного звука "ф" (вимовляється "еф").

фаборты, -тів, мн. (пауры, -рив), Ол. Бакенбарди, баки.

фабрика, -кы, ж. Вр. 1. Промислове підприємство, що обробляє сировину машинним способом. 2. Тютюн (*в с. Шляхтова*).

фабрикант, -канта, ч. Пр. Промисловець, власник фабрики.

фабрикат, -кату, ч. Пр. Фабричний виріб, придатний для споживання.

фабрикация, -циї, ж. Пр. 1. Виріб, продукція фабричним способом. 2. Підроблювання, фалшування.

фабула, -ли, ж. Пт. Байка, алегоричне оповідання; подія, що служить за основу літературного твору; побрехенька, плітка.

фабуры, -рив, мн. Вр. *Те саме, що фаборты.*

фагот, -гота, ч. Св. Музичний, дерев'яний духовий інструмент.

фастон, -тона, ч. Рс. Чотироколісна повозка з відкидним верхом.

фаєрант, -ранта, ч. Пт. Кінець робочого дня, шабаш.

фаєрантні, присл. Ол. Відпочинково.

фаєрверк, -верка, Рс. Штучні вогні, фаєрверк, вогняний ефект.

фазан, -зана, ч. Пр. Великий птах, ряду курячих із яскравим оперенням.

фазенда, -ди, ж. Св. Плантація кави в Півд. Америці. - *Робив єм на фазенді в Бразилії.*

фазольовий, -ва, -ве, Пт. Квасолевий. - *Фазольова зупа.*

файка, -кы, ж. Вр. Люлька для курева. - *Послухай! Оповім ти байку: "Куриє пес файку на довгім цибуху.*

файковий, -ва, -ве, Ол. Люльковий. - *Файковий дуган.*

файний, -на, -не, Сб. Хороший, гарний, красивий.

файні, присл. Гж. *Прикм. до файний. - Файні было на тім весілю, бо дост єм ся натаңувала.*

файочка, -кы, ж. Рс. *Змени. - пестл. до файка. Люлечка.*

файта, -ти, ж. Лз. Властивості, успадковані дітьми від своїх батьків; порода (*тільки в Закарпатті*).

файтлапа, -пи, ч. Ол. Такий, що має криві ноги, клишоногий, тухтій, нездара, недотепа.

файчаний, -на, -не, Ол. *Те саме, що файковий. - Сивий файчаний дим вісів під повалом.*

файчар, -чаря, ч. Св. Завзятий курець люльки.

файчарня, -ні, ж. Пр. Кімната призначена для курева люльок; підстава на землі, на якій стоїть підбір різних люльок з довгими мундштуками. - *З хьџи зробилисте чисту файчарню!*

файчиско, -ка, ж. Ол. Велика стара люлька, що не має приглядного виду.

файта, -ти, ж. Пн. Характер, рід.

факір, -кіра, ч. Пр. Мандрівний фокусник, який демонструє різні фокуси на своєму тілі.

фактор, -тора, ч. Пр. Маклер, посередник у різних справах.

факторне, -ного, Пр. Куртаж, комісійна винагорода за посередництво.

факторство, -ва, с. Ол. Посередництво; зайняття фактора.

факторувати, -рую, -єш, Ол. 1. Займатися посередництвом. 2. Заступитися за кимось; бути адвокатом.

фалат, -лата, ч. Пн. Кусень, кусок. - *Як єм ишов на поле, то-м си взяв фалат хліба й пару косток цукрю.*

фалаток, -тка, ч. Пн. Кромка, скибка.

фалаточок, -чка, ч. Вр. Кусочок. - *Розфалатав на шматя* (розірвав на шматки).

фалд, фалду, ч. Ол. Складка, зборка на одязі.

фалдочка, -кы, ж. Ол. *Здрібн. до фалд. Складочка, зборочка.*

фалдувати, -дюю, -єш, Ол. Складати складки; робити хвилястим.

фалдик, -дика, ч. Пт. *Змениш. до фалд.*

фалдистий, -та, -те, Пт. Збористий, складчастий.

фалечник, -ника, ч. Сб. Обмашник, впертох, крутії.

фалечниця, -ці, ж. Сб. *Жін. до фалечник. - Ой ты, мала фалечницьо, Ты фалечне серце маш, Вчера-с зо мною розмовляла, А тнеска м'я не познаш. (нар. п.).*

фалечний, -на, -не, Сб. Впертий, вередливий, зрадливий.

фалечні, присл. Пн. Вередливо, зрадливо.

фалистий, -та, -те, Пр. Хвилястий, покритий хвилями; горбкуватий. - *Маш фалисте волося.*

фалисті, присл. Пр. Хвилясто.

фалюваня, -ня, Ол. Хвилювання.

фалювати, фалює, Ол. Хвилювати; рухатись як хвиля; колисати поверхню води або чогось іншого. - *Жито фалювало на сонци сріблястим колосом.*

фаля, -лі, ж. Пн. Хвиля; сильний рух води викликаний вітром, водяний вал; сильна, раптовна смуга дощу, зливи; дощ або град гнаний вітром; великий натовп народу, що посувається в одному напрямі. - *Плинути з фальом до берега.*

фалянга, -гы, ж. Рс. 1. Фаланга; бойова шеренга, лавою ідучі люди, натовп людей, крило натовпу. 2. Вид отруйного павука.

фальбаня, -ні, Пт. Зморщене обшиття у жіночих суконок, фартух і спідничка зроблена з оборок; оборка.

фальбанка, -кы, ж. Пт. Оборочка.

фальбануватий, -та, -те, Пт. З оборками, оборчастий.

фальсифікуваний, -на, -не, Пр. Підроблений, навмисне викривлений, невірно тлумачений.

фальц, фальцу, ч. Пр. Впуст; вирізане в дереві або в металі, заглиблення, канавка, для заложення в нього другого кусника: в бляхарстві завинення краю однієї бляжи в другу при з'єднанні.

фальцгобель, -бля, ч. Пр. Вид рубанка для вистругування фальца.

фальценгы, -гів, мн. Пр. Щипці для фальцування, бляхарські плоскогубці.

фальцувати, -цюю, -цуєш, Св. З'єднувати за допомогою фальців куски дерева, каменю, кості, металу.

фальш, -шу, ч. Ол. Нещерість, фальшивість; злість, недобрий. - *Але ты фальш-дзецко.*

фальшивец, -вця, ч. Ол. Нешира, фальшива людина.

фамелія, -лії, ж. Пр. 1. Рідня сім'я. - *Я остатній, наймолодший із той велькой фамелії, што мала штырнадцетеро дітисків.* 2. Прізвище. - *А на фамелію мі Федорко Семан.*

фамеліянт, -янта, Св. Член сім'ї; рідний член роду.

фамелійний, -на, -не, Рс. Фамільний, родовий.

фамеліянтка, -кы, ж. Сб. Родичка.

фана, -ни, ж. Рс. Прапор.

фанкы, -ків, мн. (фанк, ч. р.), Лз. Пончики; круглі пончики без начинки (*Закарп.*).

фант, фанта, ч. Пр. 1. Предмет виграний на лотереї. 2. Річ дана в заклад, як запевнення повернення довгу. 3. Предмет даний в товариській грі як умова виконання штрафу за невиконання умов гри. - *Што робити з тым фантом?* 4. Доля, клопіт.

фантазийний, -на, -не, Ол. Вигадливий, дивний, чудакуватий; оригінальний своєю творчістю.

фантазийні, присл. Ол. Вигадливо, мрійливо, оригінально, весело.

фантазія, -зії, ж. Пр. Здібність відтворювати уяву, здібність

комбінування нових уявлень; каприс дивацтво, гумор, відвага, твір муз. або літерат. у вільній формі, оригінальність.

фара, -ри, ж. Вр. Римо-католицька польська плебанія; приходський дім при костелі; парафіальний костел.

фарагон, -гона, ч. Вр. Неслухняний, грубіян (лайл.). - *Ты, фарагоне, нич не робиши, лем заєдно ся свариши!*

фарбанка, -кы, ж. Пт. Кольорова спідниця. *Те саме, що фарбаня.*

фарбаня, -ні, ж. Св. Чорна шерстяна спідниця.

фарбіткы, -ток, Пн. Кружева з ниток для блузки. - *Фарбіткы крохмалится.*

фарбка, -кы, ж. Ол. Синька для білля.

фарбкувати, -кую, -єш, Ол. Синити білизну. - *Перед прасуваньом треба пофарбкувати і покрхмалити білизну.*

фарбуваний, -на, -не, Св. Фарбований.

фарб'яр, -б'яра, Пр. Той, хто фарбує, перефарбовує тканини; власник фарб'ярні.

фарб'ярня, -ні, ж. Пр. Підприємство, де фарбують тканини, шкіру.

фарисей, -сея, с. Пр. 1. Послідовник єврейської релігійної течії, що відзначається облудною побожністю, фанатизмом, лицемірними діями. 2. Облудник, бігот, фальшива людина, обманщик; людина, яка говорить одне, а діє подругому.

фармер, -мера, ч. Св. Фермер; орендар або власник ферми в Америці.

фармерський(-кі), -ка, -ке, Св. Фермерський. *Прикм. до фармер.*

фармерство, -ва, с. Св. Система господарювання в Америці.

фарса, -си, ж. Пр. Весела комедія, з плоскими, несмачними жартами;

Фальш в жартівливому тоні; плітка, байка, фарс; грубий жарт.

фартух, -туха, ч. Гж. Одяг у вигляді шматка тканини певного розміру та фасону, який одягають спереду на сукню або спідницю, щоб запобігти забрудненню їх. - *Доле наша, доле, Што ся в світі діє, Же на нашій Катерині фартух коротіє. (нар. п.).*

фартушок, -шка, ч. Сб. *Змениш. - нестл. до фартух.*

фаршируваний, -на, -не, Рс. Начинений фаршем, начинкою.

фаса, -си, ж. Пн. 1. Велика бочка з простими клепками, ширша горою; велика бочка на пиво. 2. Ожиріла людина.

фасада, -ди, ж. Св. Бік будівлі, що звернений в сторону вулиці; парадний вхід в будинок.

фасія, -сії, ж. Вр. Лютість, лють, злість, гнів. - *Я мав вельку фасію, на вишитку його фантазію.*

фаска, -кы, ж. Пн. Бочка місткістю в 25 літрів.

фасоля, -лі, ж. 1. Ол. Квасоля. 2. Лз. Суп з квасолі (*в Закарпатті*).

фасолянка, -кы, ж. Пр. Бадилля квасолі.

фасоляний, -на, -не, Ол. Квасолевий, квасоляний.

фасольовий, -ва, -ве, Ол. *Те саме, що фазольовий.*

фасон, -сону, ч. Рс. Крій, модель, зразок за яким шиють одяг, взуття, головні убори і т. п.

фастрига, -гы, ж. Ол. 1. Великі, рідкі стібки, за якими шиють і зшивають тканини, шкіру. 2. Нитка, що служить до наметування.

фастригування, -ня, с. Ол. *Дія за знач. фастригувати.*

фастригувати, -гую, -гуєш, Ол. Наметувати; прошиваючи великими стібками, назначати лінію шва.

фасувати, -сую, -суєш, Пт. Одержувати казенне. - *Фасуваний мундур в войску все треба поправити.*

фасунок, -нку, ч. Пт. Одержання пайка, пенсії; пайок.

фата, -ти, ж. Пт. Фата; прозора сітка з тюлюю на голову молодої.

фаталах, -лаха, ч. Ол. Зневажливо про незграбну людину; ганчірка.

фаталашкы, -ків, мн. Ол. 1. Дрібнички, начиння без користі і вартості. 2. Шматки, дрібний одяг. - *Мам ту якісы фаталашкы на себе.*

фаталіста, -ти, ч. Пр. Фаталіст; людина, що вірить в призначення.

фатыга, -гы, ж. Пр. Труд, перемучення, добровільна прислуга, зусилля. - *Дам му за тоту фатыгу добрий дарунок.*

фатыгувати, -гую, -єш, Пр. Завдавати клопоту кому небудь, турбувати когось. - *Пробачте, же вас фатыгую.*

фатыгуватися, -гуюся, -єш ся, Турбуватися, втомлюватися ходінням, рухом.

фафрати, фафрю, -реш, Пн. Говорити лишне тихо, собі під носом; тихо лягаться. - *Што ты там фарфеш під носом?*

фафула, -ли, ч. Розтелепа, розтяпа, мамула тюхтій. - *Ты, фафуло!*

фаховец, -вця, ч. Ол. Спеціаліст, фахівець. - *Фаховец з него перша кляса.*

фаховий, -ва, -ве, Рс. Фаховий, спеціальний; зроблений із знанням справи.

фахово, присл. Рс. По фаховому, із знанням справи, як професіонал. - *Він тото зробит фахово.*

фацелик, -лика, ч. Вр. Біла хустина з вишивкою.

фацет, -цета, ч. Гж. Назва молодого легковажного чоловіка, молодого елеманта; особа невизначена хтось.

фацетка, -кы, ж. Гж. Дівчина легкої поведінки, з неособливою опінією.

фаціята, -ти, ч. Пн. Середня частина передньої частини дому, що виходить над дах; *жарт.* обличчя, смішна людина.

фаціятка, -кы, ж. Пн. Піддашся, кімната на піддашшю.

фашеруваний, -на, -не, Ол. Фарширований.

фашеруваня, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* фашерувати.

фашерувати, -рую, -єш, Ол. Фарширувати, перекладати фаршем, начинювати.

фашинувати, -ную, -єш, Пр. Обкладати в'язками зрізаного комишу при будівництві берегових дамб, затикати щілини [...].

фашистовський(-скі), -ка, -ке, Ол. Фашистський.

фая, фаї, ж. Пр. 1. Велика люлька. 2. *Те саме, що* фафула.

фаянс, -янсу, ч. Пр. Вид глинки для виробів різної посуду; посуд з цієї глинки, обпалений та вкритий поливою.

фе!, фі!, виг. Пт. Вигуки на позначення чогось бридкого, негарного, огидного.

февра, -ри, ж. Пр. Малярія; хвороба з високою температурою.

федоровиця, -ці, ж. Пт. Перший тиждень великого посту. - *На федоровицю треба вчасно варити вечерю, жебы не закурити федора.*

фельетон, -тона, ч. Пр. Відрізок газети, в якому поміщені белетристичні твори, а також твори на побутову тематику і звіти та критика з області мистецтва, літератури.

фелер, -лера, ч. Пр. Вада, помилка, недолік. - *Кін ма фелер, бо ма блятфус.*

фельчер, -чера, ч. Пр. Фельшер; виконавець нижчої хірургії.

феник, -ника, ч. Св. Пфеніг; роздрібна австрійська монета.

фербель, -бля, ч. Рс. Вид газардової гри в карти.

ферії, рій, мн. Пр. Канікули; дні вільні від праці і від навчання, свята.

фертик, присл. Ол. Кінець, досить. - *Фертик твому пануваню в хыжи.*

ферфляшка, -кы, ж. Пн. Металева військова баклажа на чай або воду.

фест, присл. Пр. Сильно, міцно. - *Ищы ся фест тримат.*

фестин, -тину, ч. Ол. Народне гуляння, святкова забава, празник, урочистий обід, великі загальнонародні ігри, нецерковне свято. - *Позарани в нас буде фестин на Магурі.*

фестметр, -тра, ч. Пр. Кубічний метр, для вимірювання об'єму деревини. - *Тот кльоц ма штырі фестметры.*

фетиш, -тиша, с. Пр. Річ або людина, яку обожнюють, яка наділена чудодійною силою, перед якою спільно схиляються.

фетір, -тору, ч. Вр. Неприємний запах, смрід.

фетор, -тору, ч. Пр. *Те саме, що фетір.*

феца, -ци, ж. Сб. Онуча, клапоть тканини вживаний для взуття.

фынкати, фынкам, -каш, Вр. Схлипувати; тихо, нехотя, плакати. - *Дзецко фынкам.*

фыркало, -ла, с. Вр. Свисток.

фыркати, фыркам, -каш, Вр. 1. Посвистувати. 2. Похрапувати, пирхати, фиркати. - *Кін фыркам.*

фыркнути, фыркну, -неш, Ол. Див. фыркати.

фырт-мырт!, виг. Ол. Круть-верть.

фыртальський(-скі), -ка, -ке, Ол. Непосидючий, вертлявий.

фыртати, фыртам, -таш, Ол. Виляти хвостом, крутити.

физоля, -лі, ж. Пр. Квасоля. - *Физоля біла* (бідла квасоля); *Физоля тарчаста* (різнокольорова квасоля); *Физоля-яськы* (квасоля ясьок); *Физоля шыпкова* (квасоля); *Физоля піхотна* (піша квасоля).

финькати, финькам, -каш, Пр. *Те саме, що фынкати і фыньчати.* Після плачу ще пожалітись, финкати.

фирляк, -ляка, ч. Пр. Кисле, квасне молоко.

фирфляша, -ши, ж. Пн. *Те саме, що ферфляшка.*

фіга, -гы, ж. Рс. Фіга, дуля. - *Дам ти фігу з маком.*

фігы-мігы, виг. Рс. Показувати дулю.

фігель, -гля, ч. Ол. Витівка, пустощі, фокус, жарт.

фіглюваня, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* фіглювати.

фіглювати, -люю, -люєш, Ол. Влаштовувати витівки, жартувати, пустувати.

фігляр, -ляра, ч. Ол. Той, хто любить жартувати, витівник, жартівник.

фіглярка, -кы, ж. Ол. *Жін. до* фігляр.

фіглярний, -на, -не, (фіглюватий, -та, -те), Ол. Схильний до витівок, до жартів, потішний, забавний.

фіговий, -ва, -ве, Рс. *Прикм. до* фіга.

фігура, -ри, ж. Пр. 1. Зовнішня постать, кшталт, вигляд, форма; статуя, пам'ятник, манекин, зарис особи, контури тіла якоїсь особи; особа, індивідуум, людина; високо поставлена урядова особа. 2. Пам'ятник, хрест при дорозі; надгробок. 3. Постава, будова і склад тіла. - *Маш гарду фігуру, бо выштыкы сукні на тя пасуют.*

фігурант, -ранта, ч. Пр. Той, хто має гарну форму тіла; артист, що виступає в німих ролях, статист.

фігурка, -кы, ж. (фігурочка, -кы ж.), Пр. *Здрібн. до* фігура.

фізіогномія, -мії, ж. Пр. Вираз людського обличчя, лице; фізіономія.

фізола, -ли, ж. Ол. *Те саме, що* физоля. - *Піхотна фізола.*

фік-мік!, виг. Ол. Ілюзіоністичний фокус, вдало ся!

фікати, фікам, -каш, Ол. *Жарт.* танцювати, скакати, вистрибувати; дригати, дригнути, перекинутися; брикати (*про тварин*). - *Але він фікав тыма ногами.*

фікнути, фікну, -неш, Ол. Див. фікати.

фіксаж, -сажу, ч. (фіксатив, -тива, ч.), Пр. Хімічний розчин, в якому промивають після проявлення фотоплівку для закріплення зображення.

фікція, -ції, ж. Пр. Витвір уяви; те, що не відповідає дійсності.

філер, -лера, ч. Пр. Агент тайної поліції.

філет, -лета, ч. Пр. Філе; м'ясо найвищого сорту, з середньої частини хребета.

філіграновий, -ва, -ве, Пр. Філіграновий; виконаний дуже тонко, делікатний.

філіжаночка, -кы, ж. Пт. Чашечка з фарфору.

філянтроп, -тропа, ч. Пр. Людина, що любить інших людей і чинить їм добро, благодійник бідних, добродійник.

філюнок, -нка, ч. Св. Прямокутна обрамована столярна плита, для прикраси в дверях або в стіні; вставка.

філяр, -ляра, ч. Пр. Стовп, що підпирає мур; колона, головна опора чогось.

філятеліста, -ти, ч. Пр. Той, хто займається колекціонуванням марок.

фільозоф, -зофа, ч. Пр. Мудрець, вчений, мислитель, знавець філософії. - *З него велькый фільозоф.*

фільозофувати, -фую, -фуєш, Пр. Займатися філософськими проблемами; мудрувати; філософствувати, вдаватися до зайвого розумування.

фільц, фільца, ч. Ол. Фетр, повсть, повстина, тканина із збитої шерсті, войлок.

фільцовий, -ва, -ве, Ол. Прикм. до фільц. - *Мам фільцовий капелюш.*

фіранка, -кы, ж. Пн. Завіска, занавіска густа або прозора біля вікна.

фіраночка, -кы, ж. Пн. Здрібн. до фіранка. Занавісочка.

фінанц, -нанца, ч. Пт. Прикордонник, прикордонний вартовий.

фіркальце, -ця, с. Пн. Свисток; дитяча іграшка при д[оп]омозі якої можна видобути звук свисту.

фіркати, фіркам, -каш, Пн. Свистіти на свистку.

фіртка, -кы, ж. Ол. Хвіртка.

фірчати, -фірчу, -чиш, Пн. Посвистувати, видавати переривчастий звук свистіння, сюрчання. - *Сквірки фірчат.*

фітчик, -чика, ч. Вр. Пташка садова (*Sylvia litis L.*).

фіцати, фіцаш, -цат, Пн. Копати, підкидати задом, хвицати, брикати.

фіявка, -кы, ж. Вр. Фіалка (*Viola L.*).

фіякер, -якра, ч. Рс. Підвода для парадного виїзду; фіакр, карета. - *Весільні гості приїхали з міста на фіякрах.*

фіяско, -ка, с. Рс. Щось невдале, неудання чогось, неповодження, банкрутство. - *Зазнав фіяска з будовом нової цегольні.*

фіск, флека, ч. Ол. Набійка, латка на черевіку.

флинта, -ти, ж. Вр. 1. Неряха, нехлюя (*презирл. назва*), розпутна жінка. 2. Стара рушниця.

фляга, -гы, ж. Св. Велика металева пляшка.

флягшток, -штока, ч. Пр. Вертикальний високий стовп для прапера.

флякы, -ків, мн. Рс. Кишки; тваринні нутроці.

флякон, -кона, ч. Рс. Пляшечка для парфумів.

флянеля, -лі, ж. Пт. Легка вовняна тепла тканина; фланель.

флянк, -ка, ч. Пр. Фланг; бік, сторона, крило військового строю.

флянцувати, -цюю, -цуєш, Пр. Садити саджанці квітів в землю, садити молоді галузки в землю, напр. виноград, вербу, лозу.

флячки, -ків, мн. Рс. Страва з очищеного шлунка корів; рубець.

фляхценгы, -гів, мн. Пр. Кліщі, з плоскими, щільно прилягаючими до себе кінцями, для хватання чого-небудь.

фляшечка, -кы, ж. Гж. Пляшечка.

фляшка, -кы, ж. Гж. Пляшка.

фляшковий, -ва, -ве, Гж. *Прикм.* до фляшка. Пляшковий.

фльоберт, -берта, ч. Ол. Вогнострільна рушниця малого калібру.

фльокса, -си, ж. Св. Флокс, рослина декоративна, з пахучими квітками.

фльондра, -ри, ж. Ол. Задрипана жінка, нетіпаха, нечепура. - *Ты фльондро, сидиш в бруді.*

флюш, -люша, ч. Пр. Сукновальня; все зроблене з дерева; діє за водяним приводом, від млинського колеса. Овеча вовна спрядена і з'іткана та окладена одна на одну називається "книгою", автоматично посувається по столі, змочується водою, а молоти т. зв. клепачі, падають згори, збивають "валяють" вовну в сукно.

флюшник, -ника, ч. Ол. Валяльник, шаповал; людина, яка виробляє сукно.

флюшувати, -шую, -шусш, Ол. Валяти сукно, овечу вовну.

фольварок, -рка, ч. Рс. Двір великого землевласника разом з усіма забудовами.

фора!, виг. Ол. Геть! геть звідси!. - *Фора зо двора! Жебы-м тя ту не видів!*

форант, -ранту, ч. Рс. 1. [За]пас[?]. - *Робити на форант.* 2. Граючий в карти, заявляє про готовість першим грати.

форемка, -кы, ж. Ол. Маленький посуд, що становить форму, шаблон (для виробу цегли).

форемний, -на, -не, Ол. Регулярний, правильний за формою.

форкати, форкам, -каш, Пн. Потягати повітря сильно через ніс, прихати. - *Кін форкат, бо почув вовка.*

форкотати, -кочу, -чеш, Те саме, що форкати. - *Він форкоче.*

форкотливий, -ва, -ве, Ол. Такий, що має схильність постійно втягувати повітря носом з шумом.

форкнути, форкну, -неш, Ол. *Див.* форкати.

формаліна, -ни, ж. Рс. Дезинфекційний засіб.

формаліста, -ти, ч. Пр. Той, хто виявляє формалізм у якій-небудь справі; послідовник формалізму.

формат, -мату, ч. Пр. Розмір чого-небудь: книги, газети, листа.

формовий, -ва, -ве, Рс. Зроблений у формі.

формула, -ли, ж. Пр. Загальне визначення якогось положення, закону.

формуляр, -ляра, ч. Ол. Збір формул, вірець, схема за якою пишуть урядові, торговельні акти, заяви і т. п.

формулюваний, -на, -не, Ол. *Дієпр. пас. мин. і. теп. ч.* до формулювати.

форналь, -наля, ч. Гж. Робітник при конях і стайні; візник робочої підводи на селі.

форналька, -кы, ж. Гж. 1. Чотири коні, що запрягаються разом. 2. Роботи з возом і кінями в лісі, в селі.

форнір, -ніру, ч. Св. Тоненькі дощинки з крашої деревини, що служать до обклеювання столярських виробів.

форпост, -посту, ч. Пр. Передня варта, охорона у військовій частині.

форса, -си, ж. Пр. Гроші, невизначена кількість грошей. - *Мам кус форси, то ся можу будувати.*

форст, -ту, ч. Гж. Дошка товщиною 8 - 10 см.

форсовний, -на, -не, Пр. Проводжений з зусиллям, втомлюючий, прискорений. - *То був форсовний марш на гору.*

фортеп'яніста, -ти, ч. Ол. Піаніст.
фортеп'яновий, -ва, -ве, Ол.
 Фортепіанний.

фортуний, -на, -не, Пр.
 Щасливий, вдалиий.

форшпан, -пану, ч. Пн. Відробіток, суспільна повинність в тяговій праці на дорогах в селі з кіньми. - *Мушу одробити кінми пару днів на форшпані.*

форись, -рися, ч. Ол. Кучер, який возит пана.

фоса, -си, ж. Гж. Канава, рів при дорозі.

фосований, -на, -не, Вр. Такий, що має рови для стікання води. - *Ґрунта сут фосованы.*

фосфат, -фату, ч. Пр. Широко вживане добриво мінеральне.

фосфо..., Перша частина складних слів, що відповідає словам фосфор, фосфорний, напр.: *фосфогіпс, фосфоризуваний, фосфо-ристий, фосфорит, фосфоритовий, фосфорний* і т. п.

фотель, -теля, ч. Рс. Велике кресло з поруччями і м'яким сидженням.

фотографія, -фії, ж. Рс. Фотографія.

фотокроніка, -кы, ж. Пр. Фотохроніка.

фото..., Перша частина складних слів, що відповідає слову фотографічний або фот, напр.: *фотоальбом, фотоаматорство, фотоапарат, фотоательє, фотовиставка, фотоген, фотограф, фотографійка, фото-графування, фотоелектрика, фото-елемент, фотоефект, фотожурналіста, фотозбільшувач, фотоілюстрація, фото-камера, фотокарточка, фотокопія, фото-любительство, фотоматеріал, фото-механіка, фотомонтаж, фотонабір, фотопанір, фотоплякат, фотопортрет, фотоприймач, фоторепортер, фотосальон, фототелеграф, фототехніка.*

фоха, -хы, ж. Ол. Каприс, примха. - *Строїти фохы.*

фрагмент, -менту, ч. Пр. Окрема частина художнього твору, уламок чого-небудь.

фраєр, -єра, ч. Пн. 1. Залицяльник (*рідко вж.*). 2. Зарозумілець; наївна людина, початкуючий злодій, новичок.

фраїр, -їра, ч. Сб. Полубовник, коханець, любимий. - *Фраїру, фраїру, я тобі не вірю, Ци м'я будеш любив, як ся постарію.* (нар. пісня).

фраїрка, -кы, ж. Сб. Кохана, любовниця. - *За калапом три перка, што ми дала, што ми дала, фраїрка.* (нар. пісня).

фраїречка, -кы, ж. Сб. Змениш. - *пестл. до фраїрка. - Я сой хлопец справедливий. Никто на м'я нич не віст, Лем та моя фраїрочка, Але она не повіст.* (нар. пісня).

фраїрочка, -кы, ж. Ол. Те саме, що фраїрочка. - *Фраїрочки штыри, О што сте ся били?* (нар. пісня).

фрайда, -ди, ж. Рс. Приємність, втіха, забава, дармова гостина.

фракція, -ції, ж. Пр. Відлам, сторонництво партії.

фрамуга, -гы, ж. Ол. 1. Верхнє перекриття віконної або дверної рами. 2. Вглиблення, ніша в стіні, склепіння.

франдзя, -лі, ж. Ол. Бахрома, торочки, звисаючі нитки.

франдзлюватий, -та, -те, Ол. З бахромою, з торочками, подібний до бархоми.

франт, франта, ч. Пр. Хитрун, хитра людина, "хитрий лис".

фрапувати, -пує, Ол. Вржати, зацікавлювати, вабити. - *Фрапує м'я тото виштыко.*

фрас, фраса, ч. Пн. Лихо, чорт. - *Фрас бы тя взяв! - Ты, фрасе! - Ид до фраса!*

фрасик, -сика, ч. Св. Здрібн. до фрас. Чортик.

фрасобливий, -ва, -ве, Ол. Журливий, стурбований, засмучений.

фрасувати, -сую, -єш, Ол. Турбувати, журити, справляти клопіт.

фрасунок, -нку, ч. Пн. Турбота, клопіт. - *На фрасунок - добрий трунок. (нар. присл.).*

францы, -ців, мн. Пр. Венерична хвороба, сифіліс.

френдзлі, -лів, мн. Рс. *Те саме, що франдзля.*

фретка, -кы, ж. Пр. Рід тхоря. Тваринка з цінним хутром; годується в домашніх умовах і клітках.

фрига, -гы, ж. (бонк, бонка, ч.), Св. Вид дитячої іграшки, що крутиться; дзига.

фризиєр, -єра, ч. Рс. Перукар, голяр.

фризиєрка, -кы, ж. Рс. *Жін. до фризиєра.*

фризиєрня, -ні, ж. Рс. Перукарня, голярня.

фризиєрський(-скі), -ка, -ке, Рс. *Примк. до фризиєра.*

фризиєрство, -ва, с. Ол. Професія перукаря.

фризура, -ри, ж. Ол. Зачіска; укладене волосся.

фришно, присл. Сб. Скоро.

фрыштик, -тика, ч. Лз. Сніданок. *Див. обід.*

фрішно, присл. Вр. Свіжо; швидко.

фриканда, -ди, ж. Пр. Страва з телячої печінки нашпикованої салом.

фрич, фрича, ч. Лз. Суміш вина з газованою водою.

фронт, фронту, ч. Ол. 1. Фасад будинку. 2. Фронт.

фронтвий, -ва, -ве, Ол. Фасадний. - *Фронтву стіну треба міняти.*

фронтвик, -вика, ч. Св. Фронтвик; учасник боїв на фронті.

фротер, -тера, ч. Рс. Той, хто фротерує, чистить підлоги.

фротерувати, -рую, -єш, Рс. Натирати пастою і полірувати щітками підлогу.

фуга, -гы, ж. Св. Рівок (*рівчик*) через весь край дошки, в який

входить виступ допасовуваної дошки.

фугас, -гасу, ч. Пр. Фугас, міна.

фугуваний, -на, -не, Св. Фугований.

фугувати, -гую, -єш, Св. 1. Довбати пази в стовпах, в дошках. 2. З'єднувати якісь частини за допомогою фуг в одне ціле; склеювати, використовуючи фуґи.

фузія, -зії, ж. Пн. Рушниця.

фузиль, -зля, ч. Ол. Залишки спирту; осад, що залишаються в дистиляційному котлі.

фузийка, -кы, ж. Ол. Невеличка рушниця.

фузія, -зії, ж. Св. *Те саме, що фузія.*

фуканя, -ня, с. Ол. Пахкання, пихкання.

фукати, фукаш, -кат, Ол. Пахкати, пихкати, пирхати, пирхнути. - *Потяг фукав што-раз ближче.*

фукнути, фукне, Ол. *Див. фукати. - Лем раз фукнув отталь.*

фукнутися, фукну ся, -нешся, Огрізнутися на когось.

фундація, -ції, ж. Пр. Гроші вкладені на якусь будівлю, пожертвування коштів на заснування чогось для суспільного добра.

фундування, -ня, с. Ол. Угощання, купування.

фундувати, -дую, -єш, Ол. 1. Будувати своїм коштом; купувати для когось. 2. Угощати в ресторані, угостити кого-небудь.

фура, -ри, ж. Пр. Віз для перевезення вантажів; підвода. - *Жебы фура была міцна, ей мусит окути коваль.*

фураж, -ражу, ч. Пр. Паша, корм, харчування для коней, зокрема військових коней; овес перемішаний з січкою.

фуражер, -жера, Пр. Солдат, що старається про фураж для коней.

фургон, -гона, ч. Пр. Накрита підвода для людей або вантажів.

фурка, -кы, ж. Ол. 1. Куделя, куділь. 2. Невелика підвода.

фуркати, фуркам, -каш, Пт. 1. Свистіти, свиснути, шуміти, гудіти. 2. Пурхнути, вилетіти. - *Птах фуркнув с-під кряка вверх.*

фуркнути, фуркне, Пт. *Див.* фуркати.

фуркотати, -кочеш, -че, Пт. Шуміти крилами.

фурман, -мана, ч. Сб. Кучер, візник, який займається звозкою дерева. - *Фурман я си, фурман, 3 бича я си жию, Што я в ден зароб'ю, То вночи прошию.* (нар. пісня).

фурманити, -маню, -ниш, Рс. Візникувати.

фурманка, -кы, ж. Рс. 1. Підвода, віз з впряженими до нього кіньми. 2. Заняття візника, робота з кіньми і підводою. - *Позаран мам фурманку на ярмак.*

фурт, присл. Пн. Простійно, без перестанку. - *Ходив по-під вигляды фурт там і назад.*

фурингевка, -кы, ж. Пн. Хоруговка, прапорець.

фусблят, -бляту, ч. Пр. Плоскостоп'я.

фусы, -сів, мн. Ол. Поденки, кофейна гуща, залишки недопитого чаю, кави або какао.

футерко, -ка, с. Рс. Хутро, шкурка, шубка.

футик, -тика, ч. Вр. Удуд, одуд.

футко, -ка, ч. Вр. *Див.* футик, футок. - *Футко, футчит: фут-фут!*

футляр, -ляра, ч. Пр. Вид коробки, що щільно обіймає предмет, який схований у ній; футляр.

футривка, -кы, ж. Пр. 1. Підкладка, підбитка; шкіра, що вистеляє, середину взуття; виложення печі вогнотривкою цеглою.

футруваи, -рюю, -єш, Ол. 1. Підшивати хутром. 2. Облицьовувати, обшивати, обмазувати; ущільнювати трочинами. 3. Годувати добре коней вівсом.

футрина, -ни, ж. Пр. Рама у дверей або у вікні, впущена в мур.

фучаня, -ня, с. Пн. Сопіння, фукання.

фучати, фучу, -чиш, Пн. Сопіти, сопти; фукати.

фушер, -шера, ч. Ол. Халтурник, партач, бракороб.

фушерка, -кы, ж. Ол. 1. Халтурщина, халтура; робота виконана неякісно. 2. *Жін.* до фушер. Халтурщиця.

фушерський(-скі), -ка, -ке, Ол. *Примк.* до фушер.

фушерувати, -рюю, -єш, Ол. Халтурити, партачити; займатись підробкою.

фуяра, -ри, ж. Гж. 1. Сопілка, дудка. 2. Розтелєпа, мамула, тюхтій. - *Але ты фуяра; нич не можеш зробити.*

фуярка, -кы, ж. Сб. Сопілочка.

фуярош, -роша, ч. Сб. Сопілкар; той, хто виробляє сопілки. - *Мала-м сой милого фуяроша, Што робив фуяркы для вароша. На фуяреце ду-ду-ду-ду, Мала-м милого, юж не буду.* (нар. пісня).

Х

х, -Літера лемківського алфавіту на позначення приголосного звука "х" (вимовляється "ха").

х, *прійм.* Ол. В. - *Ид х перед!* Вживається як прийменник замість "в".

хабазиня, **-ня**, *с.* Пн. Бур'яни, зарості бур'яну. - *Того хабазиня повно в саді й огороді.*

хабз, **-зу**, *ч.* Пр. Див. хабзина.

хабзина, **-ни**, *ж.* Вр. Бузина (*Sambius ebulus L.*).

хава, **-ви**, *ж.* Вр. Рослина у вигляді зонтика.

хавкати, **хавкам**, **-каш**, Ол. Позіхати; розкривати широко рот, як при позіханні. - *Хлопчиско хавкат, же аж мі ся хоче спати.*

хайдер, **-деру**, *ч.* Пр. Шум, кроки, гармидер, нерозбериха. - *Не робте ту хайдеру, бо й так ня голова болит од того крику.*

хазяй, **-зяя**, *ч.* Пр. Хазяїн, господар, власник якоїсь речі. - *Тот хазяй был барз скупий, і слугы в нього все были голодны.*

хала, **-ли**, *ж.* Пр. Пшенична шабашова плетена булка у євреїв.

халат, **-лата**, *ч.* Пр. Халат, верхній робочий одяг, який надягають поверх святкового одягу під час виконання якоїсь роботи. - *Білий халат пасував дівці до твари.*

халаща, **-щи**, *ж.* Вр. Хащі, гушавина зарості.

халіфат, **-фату**, *ч.* Пр. Халіфат; султанат; система феодалної влади на чолі з халіфом у мусульманських країнах.

халупа, **-пи**, *ж.* Пр. Селянська нищедна хата, збудована недоброякісно. - *В тій бідній халупі мешкало десятеро люда.*

хамелеон, **-она**, *ч.* Рс. 1. Хамелеон; гатунок ящірки, що змінює своє забарвлення при подразненні її. 2. Нестійка людина, яка часто змінює своє погляди, переконання.

хандра, **-ри**, *ж.* Вр. 1. Хандра, пригніченість, поганий настрій. 2. Худа, норовиста кобила.

хапкати, **хапкам**, **-каш**, Вр. Хватати, швидко хапати.

хапун, **-пуна**, *ч.* Пт. 1. Хапун; людина, яка вириває щось силою у другого. 2. Хабарник; людина, яка збогачується незаконним шляхом; хапуга.

характеризувати, **-зую**, **-зуєш**, Пт. Гримірувати; підготовляти актора до гри на сцені, наносючи йому відповідний грим.

харкати, **харкам**, **-каш**, Пт. Харкати; випльовувати мокротиння. - *Сухотники харкают часто кырвом.*

хартія, **-тії**, *ж.* Сб. Документ, що засвідчував деякі привілеї бідноти.

хартяр, **-тяра**, *ч.* Рс. Людина, яка любить полувати з хортами, або годує породи мисливських собак, хортів.

харящ, **-ща**, *ч.* Вр. Корч, хащі, чагарник, непрохідний лісок.

харяща, **-ща**, *с.* Вр. Див. харящ.

хатиско, **-ка**, *ж.* Ол. Велика незугарна хата.

хвала, **-ли**, *ж.* Вр. Хвала, слава, похвала. - *Хвала богу, же ся ти нич не стало, як єс впав з поду.*

хвалебні, *присл.* Ол. Похвально. - *То хвалебні, же він такий скромний.*

хвалений, **-на**, **-не**, Рс. Надто високо оцінений. *Дієпр. пас. теп. і мин. ч. до хвалити.*

хвалитися, **хвалюся**, **-лишся**, Ол. Похвалятися, розказувати щось про себе, щоб усі чули.

хвальба, **-бы**, *ж.* Рс. Вихваляння, хвастощі.

хвальця, **-ці**, *ч.* Ол. Хвалій, хвалитель. - *Хвальця не треба хвалити; він сам ся хвалит.*

хваст, **-ту**, *ч.* Вр. Бур'ян. - *Тото поле было гет захващене хвастами, харящом.*

хвастати, **хвастам**, **-таш**, Вихваляти, хвалити себе над міру.

хвиля, -лі, ж. Ол. Сонячна погода. - *В добру хвилю - добрі сушити сіно. - Кед буде хвиля, будеме грабати сіно.*

хвилька, -кы, ж. Ол. Хвилина, хвилинка.

хвильочка, -кы, ж. Ол. *Здрібн. до хвилька.*

хвильовий, -ва, -ве, Ол. 1. Тимчасовий; хвилинний, хвилевий, скороминучий. 2. Погідний, сонячний.

хвійний, -на, -не, Рс. Хиткий, хисткий, невпевнений, слабкий. - *Хвійний крок у человека, так як звиклі по весілю.*

хвійність, -ности, ж. Рс. Хисткість, хитання, коливання.

хвійні, присл. Пр. Хитко, коливаючись, невпевнено.

хвільовий, -ва, -ве, Вр. *Див.* Хвильовий.

хвіяня, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* хвіяти, хвіятися.

хвіяти, хвію, хвіш, хвіс, Ол. Колихати; хитати, надавати чому-небудь коливального руху.

хвіятися, хвіюся, -сшся, Сб. Хитатися, порушуватися в різні сторони, коливатися з боку у бік, гойдатися, перехилитися.

хворовитий, -та, -те, Ол. Х[во]робливий, який часто хворіє.

хворовитіст, -тости, ж. Ол. Хворобливість; *властивість за знач.* хворовитий.

хворо, просл. Ол. Неначе хворий, хворобливо. - *Ты вызераш хворо.*

хворота, -ти, ж. Ол. Хвороба, хворість; недуга, захворювання.

хекати, хекам, -каш, Пт. Хекати; видавати звук "хе", "х-хе".

хемікат, -кату, ч. Рс. Хімікат; хімічний реактив або препарат.

хемія, -мії, ж. Рс. Хімія; наука про склад і перетворювання речовин.

херувим, -вима, ч. Пр. 1. Херувим - ангел вищого чину у біблійній символіці; різьблений мальований ангелик. 2. Церковна пісня, що починається цим словом.

хыба, присл. Ол. Хіба, а може. - *А хыба ты спотикав го даколи?*

хыба, -бы, ж. Пт. 1. Недолік, вада, недогляд, помилка. 2. Фізичний дефект, негативна риса.

хыбай!, н. сп. Ол. *Див.* гыбати. - *Хыбай гев!*

хыбаль, присл. Ол. Хіба що. - *Хыбаль сам мушу ити домів!*

хыба-што, присл. Ол. *Див.* хыбаль.

хыбенний, -на, -не, Пт. Невлучний, невдалий.

хыботаня, -ня, с. Ол. *Дія за знач.* хыботати.

хыботати, хыбочу, -чеш, -че, -таме, -тате, -бочут, Ол. Гойдати, колихати.

хыб'яти, хыб'ям, -б'яш, -б'ят, Пт. Хибити, схибити, проминутись; не влучити.

хыжа, -жи, ж. Сб. 1. Хата; все, що поміщалось під одним дахом, а саме; кімната, кухня, комора, комірка, загата, сіни, присінок, стайня, хлів, боїско, причина, полівник. 2. Хатне приміщення, де сплять, обідають. - *Ид зо стайні до хыж!*

хыжак, -жака, ч. Пр. Хижак, хижий звір. - *У нас, в лісі, можна споткати ріжних хыжаків: вовка, медведя, лишку, рися.*

хыжка, -кы, ж. Пн. Хатка, комора. *Здрібн. до хыжа.*

хыжка слимакова, ж. Вр. *Див.* хыжка слимача.

хыжка слимача, ж. Вр. Слимакова раковина.

хыкати, хыкам, -каш, Вр. Финькати; жалітися після плачу, схлипувати. - *Дітина все хыкат і хыкат, і не може ся успокоїти.*

хыморда, -ди, ж. (хаморда, -ди), Ол. Затінок. - *В ден люде веце по хымордах спочивають.*

хымля, -лі, ж. Пт. 1. Кільце для прив'язування волосся. - *Колісце з грушкового або яворового дерева, до котрого волосся ся прикручат і в'язут стужчатом.* 2. Волосся зв'язане на кільце.

хырбет, -бета, ч. Рс. Хребет, плечі.
- *Воз-ле тоты дырва на хырбет і занес їх до хыжи!*

хыріти, хырію, -рієш, Ол. 1. Уворіти, бути кволим, занепадати на здоров'ю. - *Ци він dopravди хыріє, ци лем дуріє?* 2. Загнивати, не розвиватися. - *Тото деревце хыріє юж пару років.*

хырлявий, -ва, -ве, Гж. Хворовитий; кволий, немічний, делікатний; фізично слабо розвинутий.

хырляти, хырлям, -ляш, Рс. Недомагати, занепадати на зоров'ю, бути безсилим, слабким, скаржитись на безсилля.

хырувати, хырую, -руєш, -рує, Ол. Стати відомим, ставати звісним. - *Я не хыу о ним ани хырувати.* - *Ани хыру о нім.*

хытити, хычу, -тиш, -тит, Вр. Ловити, хватати.

хиснувати, -ную, -єш, (хиснувати, -ную), Рс. Користати, використати, витягнути користь з чого-небудь.

хихикати, -хикам, -каш, (хихикати, -хикам), Пр. Хихикати, сміятися стиха, сміятися тоненьким голосом.

хідник, -ника, ч. Пр. Тротуар.

хімля, -лі, ж. Пн. Див. хымля.

хініна, -ни, ж. Пр. Хінін; лікувальний засіб проти малярії.

Хіни, Хін, мн. Пр. Китай.

хінчик, -чика, ч. Пр. Китаєць, житель Китаю.

хінка, -кы, ж. Пр. Китайка.

хіроманта, -ти, ч. Пр. Хіромант; людина, яка читає з ліній на долоні руки характер людини, а також займається ворожінням з руки.

хірург, -рурга, ч. Пр. Лікар, фахівець з хірургії.

хиснувати, -ную, -єш, Ол. Див. хиснувати. - *Тоты грибы не годед схиснувати, бо юж барз стары.*

хітина, -ни, ж. Пр. Хітин; зроговатіла клітина.

хіхотаня, -ня, с. Пт. Хіхикання.

хіхотка, -кы, ж. Пт. Реготуха; жінка, яка сміється з будьчого.

хіхотливий, -ва, -ве, Пт. Сміхотливий, скорий до сміху.

хказати, хказу, -жеш, Ол. Вказати. - *Хказ-ле, што-с там купив!*

хлептати, хлечу, -чеш, Ол. Хлебтати, пити рідину язиком. - *Пес хлече молоко з мискы.*

хлипати, хлипам, -паш, Ол. 1. Сьорбати, їсти щось рідке. - *Што хлипне, то й прилипне.* - *Хлилав з мискы кеселицю.* 2. Судорожно вдихати повітря після плачу.

хлібак, -бака, ч. Пр. Польова сумка на хліб у жовнірів.

хлібівча, -чати, с. Вр. Дерев'яне невелике кругле коритце для надання форми хлібові. - *В хлібівчати ся хліб опалят, як має ити до пеца.*

хлібо..., Перша частина складних слів, що відповідає слову хлібний, напр.: *хлібобулочний, хлібодавець, хлібозавод, хлібозакуповування, хлібозакупочний, хлібо-печеня, хліборіз, хлібороб, хліборобити, хлібостій, хліботорговець, хлібофураж, хліб-сіль.*

хліб'я, -б'яти, с. Пт. Невеликий хлібчик.

хлібусь, -буся, ч. Вр. Хлібець, *здірбн. до хліб.* - *Сьвятий хлібусь виштыкым народам смакує.*

хлівець, -вця, ч. Рс. Невелике приміщення для дрібнох сільської худоби (*кіз, овець, поросят*) і птиці.

хлоп, -па, ч. Сб. 1. Мужик, селянин, мужчина. 2. Чоловік у жінки, супруг.

хлопавка, -кы, ж. Пт. Хлопавка, іграшка; хлопушка, що хлопає розриваючись.

хлопак, -пака, ч. Рс. 1. Хлопчик-виросток. 2. Прилад для стягання чобіт з ніг.

хлопец, -пця, ч. Сб. Хлопець, хлопчик. - *Я сой хлопец газдовський, Мам я калап пряшовський.* (нар. пісня).

хлопіць, -пця, ч. Лз. Незнайомий хлопчик, парубок (*в Закарпатті*).

хлопчище, -ча, ч. Лз. Незнайомий хлопчик, парубок (*в Закарпатті*).

хлопчак, -чака, ч. Сб. Див. хлопец. Пахолок, підросток, молодик.

хлоп'я, -п'яти, с. Сб. Здрібн. до хлоп і хлопец. Малий на зріст.

хлописко, -ка, ч. Ол. 1. Хлопище, здоровило; сильний чоловік. 2. Бідолаха. - *Не ма счесця тот хлописко.*

хлопський(-скі), -ка, -ке, Ол. Селянський, чоловічий. - *То хлопска гунька.*

хлопство, -ва, с. Ол. Селянство, простота.

хлопчення, -няти, с. Ол. Здрібн. - *пестл. до хлопчак, хлопчина.*

хлопати, хлопам, -паш, -пат, -паме, -пате, -ют, Вр. Хлопати, вихлопати, бризкати водою або іншою рідиною, видаючи при цьому характерний плеск.

хлост, -ту, ч. Ол. Відголос впадення до води, відголос вилиття якої-небудь рідини.

хлостати, хлопам, -таш, -тат і хлопце, Ол. 1. Бризкати, бризнути, плескати, хлопати. 2. Плюснути, шубоснути, витікати з силою з чого-небудь. - *Кров хлопце з жыли.*

хляпа, -пи, ж. Гж. Хляпавка, дощ, сльота, мокрота.

хляпати, -хляпам, -паш, Пр. Бризкати рідиною; утворювати короткі звуки ляскання, б'ючи об щось мокре; розливати щось неосторожно; *те саме, що* лити; ляскати; хльоскати. - *На дворі хляпало юж од пару годин.*

хляпнути, хляпну, -неш, Пр. 1. Поставити п'ятно на що-небудь. 2. Див. хляпати. Сказати щось недоречно.

хляпкати, хляпкам, -каш, Пр. 1. *Те саме, що* хляпати. 2. Залишати мокрі сліди після себе; наслідити на столі під час їди, чогось рідкого.

хлястати, хлястам, -таш, Рс. Ляпати, бризкати рідиною. 2. Хльоскати, хльоснути, хляскати.

хляти, хляю, -єш, Ол. Хлистати, дудлити; випивати спиртне. - *Але він хляє, што нич не пам'ятат.*

хлощ, -ща, ч. Пт. Щось мокре, з якого тече вода. - *Мокрий як хлощ.*

хмариско, -ка, с. Ол. Хмарище. *Збільш. до* хмара.

хникати, хникам, -каш, Пр. Жалібно плакати, видаючи уривчасті носові звуки; плаксиво говорити.

хобот, -бота, ч. Пр. 1. Витягнута в трубу носова частина морди у слонів. 2. Накриття на голову, зроблене нашвидкуруч з мішка (*всунувши один ріжок дна в другий*).

ховати, ховам, -ваш, Пр. 1. Заховати, скрити щось перед кимось. - *Ховам перед дітми, жебы не знали, што-м купила ім на Новий рік.* 2. Годувати, вирощувати, розводити. - *Не ховаме коні, бо неє фурмана дома.* - *Юж два рокы ховам тоты быкы.* 3. Хоронити.

хованец, -нця, ч. Пт. Вихованець; дитина взята за свою на утримання ким-небудь.

хованиця, -ці, ж. Пт. Жін. до хованец.

хованка, -кы, ж. Пр. Схованка, скритка, тайник.

хованя, -ня, с. Пр. 1. Вигодовування. 2. Скривання, заховання.

ховзкатися, ховзкамся, -кашся, Ол. Ковзатися. - *Так ся ховзкат, же не годен выйти на дорогу.* - *Ховзкатися по леді* (ковзатися по льду).

ховзко, присл. Пн. Слизько.

ховувати, -вую, -єш, Вр. Годувати, вирощувати. - *Хоц-котры газдове по селі ховуют й козы.*

ход! і ходь!, н. сп. (ходити), Сб. Ходи! іди! - *Хоц бы хтіла повідати, але она не може, Сама мені закликала: Ход, Яничку, небоже!* (*нар. пісня*).

ходак, -дака, ч. Пн. 1. Лапоть, тапочок. 2. Малий хлопчик; козачок до послуг.

ходальниці, -дальниц, мн. Вр. Ходулі.

ходики, -ків, мн. Св. Настільний годинник, ходики, будильник.

ходячы, д. акт. т. ч. Вр. Ходячи. - *На ходячы вмер.*

хо-ле, ход-ле, Ол. Ходи-но.

ход-ле ход, (ходь-ле ходь), Ол. Ходи-но ходи! Иди-но сюди.

холєва, -вы, ж. Рс. Верхня трубчата частина чобота. - *Познати пана по холєвах. (присл.).*

холєра, -ри, ж. Ол. 1. Інфекційне епідемічне шлункове захворювання. 2. Вживається як лайливе слово. - *Жебы то ясна холєра взяла!*

холєрні, присл. Ол. Небезпечно, трудно (вжив. у грубому висл.).

холм, -ма, ч. Св. Шолом, каска у гірників, пожежників.

холодівня, -ні, ж. Рс. Холодильник; приміщення, яке охолоджується завезеним льдом. - *Але ту холодівня в тім покою.*

холоднавий, -ва, -ве, Ол. Холоднуватий, зимнуватий.

холодні, присл. Рс. Холодно.

холоднути, -лоднеш, -лодне, Ол. Холонути; втрачати тепло, поступово ставати холодним або холоднішим.

холошні, -лошен, мн. Пн. 1. Святкові білі, сукняні штани з вишивкою і поясом. 2. Робочі темні, сукняні штани, з товстого сукна; робочі штани при таненні снігу, не перемокали, тому, що вода або спливала вниз або намерзала на волокнах, створюючи додатковий захист від морозу та вітру. - *Шкода тя, дівчатко, шкода тя для него, - Гуня пожичана, холошні не єго.*

холявка, -кы, ж. Ол. Халявка.

хомєвка, -кы, ж. Вр. *Те саме, що хымля.*

хомонто, -та, с. Пн. Хомут; шийна частина кінської упряжі.

хомонтик, -тика, ч. Пн. Хомутик.

хомонтовий, -ва, -ве, Св. *Прикм. до хомонто, до хомонт.*

хом'як, -м'яка, ч. Пт. Польовий гризун, шкідник польових і огородніх культур.

хоркотати, -котам і -кочу, Вр. Шепелявити; погано вимовляти слова.

хоркотавий, -ва, -ве, Вр. Шепелявий.

хоркотливий, -ва, -ве, Р[с.] *Те саме, що хоркотавий.*

хорота, -ти, ж. Ол. Слабість, хвороба.

хоронгєвка, -кы, ж. Рс. Хоруговка; знак, що вказує напрям вітру.

хоростати, -ростам, -таш, Вр. Лущити. - *Як ся хоростат ярец в ступі, то одлітают дупы і ваньсы.*

хосєн, -сна і хісна, ч. Пн. Користь. - *С того неє хісна.*

хотар, -таря, ч. Сб. 1. Частина села, оселя; ґрунти, пасовиська, ліс; подвір'я. 2. Дорога через поля, пасовиська. - *Як єм ишов през тот хотар, Возок ся мі розтиркотав, Зберай мила колесечка, Будеш моя фраїрєчка. (нар. пісня).*

хотитися, хотишся, -тится, Вр. Буйно розростатися. - *Хваст ся хотит.*

хохля, -лі, ж. Св. Велика, кругла і глибока ложка для зачерпування рідких страв; ополоник.

хоховак, -вака, ч. (хохолак, -лака), Ол. Щипавка; комаха, що має видовжене плоске тіло з кліщиками на задній частині черевця. - *Хохолак лізе окрутні до кмину.*

хохолаз, -лаза, ч. Рс. *Див. хоховак.*

хохоланя, -ні, ж. Ол. *Див. хоховак.*

хоц, спол. Ол. Хоч, хоча. - *Хоц цєгельня была мала, але потрібна в нашім сєлі.*

хоц бы й, Ол. Хоча б і... - *Хоц бы й повіли їй про несподівану смерт брата, она не заплакала бы.*

хоц, спол. Пр. В сполученні з займенниками набуває значення "будь", "небудь".

хоц-котрий, -ра, -ре, хоц-котрого, хоц-котрому, хоц-котрим, на хоц-

котрім, хоц-котрой, хоц-котрій, хоц-котру, хоц-котром, на хоц-котрій, мн. хоц-котры, Пр. Будь-котрій. - *На весіля возмеш си хоц-котру сукенку.*

хоц-якій, хоц-яка, хоц-яке, хоц-якого, хоц-якому, хоц-яким, на хоц-якім, хоц-якой, хоц-якій, хоц-яку, хоц-яком, на хоц-якій, мн. хоц-якы, Пр. Який-небудь, яка-небудь, яке-небудь, *мн. які-небудь; будь-який, будь-яка, будь-яке; мн. будь-які.*

хоц-дели, Пр. Де-небудь; хоч де.

хоц-коли, Вр. Коли-небудь; хоч коли.

хоц-хто, хоц-кого, хоц-кому, хоц-кым, на хоц-кім, Пр. Хто-небудь, хто-будь.

хоц-што, хоц-чого, хоц-чому, хоц-чым, на хоц-чім, Пр. Що-небудь, що-будь.

хпасти, хпаду, -деш, Св. Впасти, упасти.

храборы, -рів, мн. Вр. Обглодані ребра, самі кістки. - *Вовкы зожрут коня, лем храборы зістанут.*

харканя, -ня, с. Св. *Те саме, що харканя.*

хракати, хракам, -каш, Св. *Те саме, що харкати.*

хресня, -няти, с. Гж. Дитина, в якій є хресні батьки.

храмачка, -кы, ж. (храмка, -кы), Вр. Хвор[о]ба ратиць; захворювання ратиць або копит.

храпіня, -ня, с. Ол. Хропіння; звук утворюваний при диханні під час сну.

хрипка, -кы, ж. Пр. Хрипота; зміна звуку голосу внаслідок запалення слизистої оболочки.

християнський(-скі), -ка, -ке, Ол. Стос. до християнства. - *Християнска душа* (про християнина, православного).

хрімка, -кы, ж. Вр. *Те саме, що храмачка.*

хробак, -бака, ч. Ол. Черв'як, хробак; все те, що повзає.

хробачливий, -ва, -ве, Пр. Червивий. - *Першы сливки все сут хробачливы.*

хробачний, -на, -не, Ол. *Те саме, що хробачливий. - Хробачне ябко все солодше.*

хропуватий, -та, -те, Ол. Шершавий, шерехатий.

хропуватіст, -тости, ж. Ол. Шершавість, нерівність, грудкуватість.

хрумати, хрумам, -маш, Рс. Видавати хрумкіт при розжобуванні їжі.

хромати, хромам, -маш, Пр. Шкутильгати.

хрумкати, хрумкам, -каш, Рс. *Те саме, що хрумати, хрумчати.*

хрустнути, хрустне, Пр. Хруснути, тріснути, видавати тріск, хрускіт.

хрящ, -ща, ч. Вр.[?] 1. Кнур. 2. Лугова тріщотка (*Crex pratensis L.*). 3. Гнучка тканина, що з'днує частини кістяка в людини і в тварини. 4. Вид їстівних грибів.

хтіня, -ня, с. Ол. Хотіння, бажання.

хтіти, хцу, хцеш, хце, хцеме, хцете, хцут і хтят, Гж. Хотіти. - *Ци хцеш ся напити молока ци кави?*

хто-буд, займ. Ол. Хто-небудь.

хтовды, присл. Св. Тоді; в той час.

хтозна-хто, хтозна-кого, хтозна-кому, хтозна-кым, на хтозна-кім, Пр. Хтозна-хто.

хтозна-што, хтозна-чого, хтозна-чому, хтозна-чым, на хтозна-чім, Пр. Хтозна-що.

хтопити, хтоплю, -пиш, Рс. Втопити, утопити. - *Влони в тім вірі хтопився сусідскі хлопчиско.*

хтоси, займ. Пт. Хтось. - *Хтоси приде за тобом?*

хубай, Пн. Хіба, лише.

худавий, -ва, -ве, Вр. Худий, біднуватий.

хударлявіст, -вості, Ол. Сухорлявість, худорлявість.

хударляві, присл. Ол. Худорляво.

худерляк, -ляка, ч. Пт. Худяк; дуже худа людина; квола, виснажена тварина.

худнути, худну, -неш, Пт. Втрачати на вазі; худнути.

худобний, -на, -не, Сб. Бідний, убогий, незамітний; неврожайний.

хуста, -ти, ж. Вр. 1. Велика хустка, платок з льняного полотна. 2. Брудна білизна. - *Пішла прати хусты.*

хустка, -кы, ж. Ол. Хустина, платок на голову.

хусточка, -кы, ж. Пт. Хусточка до носа; змени. до хустка. - *Ци взяв єс до кишені хусточку?*

хуща, -щати, с. Пр. Невелика хустина, хустинка.

хущина, -ни, ж. Ол. *Те саме, що хуща.*

хчерпнути, хчерпну, -неш, Вр. Начерпнути. - *Хчерпни там води до путні.*

хухрак, -рака, ч. Ол. Бідна, химерна, тендітна людина.

Ц

ц, - Літера лемківського алфавіту на позначення приголосного звука "ц" (вимовляється "це").

цабати, цабам, -баш, цабатися, Вр. Бити себе, кидатися, вдарятися. - *Гад так ся цабат*.

цабе, виг. Св. Цабе! праворуч, у правий бік (*вигук для волів*).

цадик, -дика, ч. Пр. Рабін єврейської секти хасидів; побожний; досконалий.

цайг, -гу, ч. Пр. Рід бавовняної, звичайно, темної тканини.

цайговий, -ва, -ве, Пт. *Прикм. до цайг. - Мав на собі цайгові ногавки.*

цаль, -ля, ч. Пр.[?] Дюйм, міра довжини в 2,7 см. - *Єден метер мас 37 цали. - На цаль (дуже близько (2, 2/5 см = 1/12 стопи))*.

цалівка, -кы, ж. Пр. 1. Дошка товщиною на цаль. 2. Сталевий прут-круг (*линва*) товщ. в цаль.

цальовий, -ва, -ве, Ол. Дюймовий; товщиною в цаль.

цангы, -гів, мн. Рс. *Див. ценгы.*

цапати, цапам, -паш, Пр. Хватати, красти (*в перен. знач.*); хапати, лапати, поцупити.

цапеня, -няти, с. Пт. Малий цапок, маля кози.

цапы, -пів, мн. Пн. Незбовтане квасне молоко.

цапина, -ни, Рс. Прилад для підтягування або перекидання дерева (*залізний гак з довгою ручкою - держаком*).

цапіти, -пію, -єш, Ол. Дурніти, дурнішати, глупіти. - *Ты гет зцапів от якогоси часу.*

цапок, -пка, ч. Пт. 1. Прилад для стягання чобіт з ніг. 2. *Здрібн. до цап.*

царина, -ни, ж. Вр. Обгороджене орне поле в лісі.

царинка, -кы, ж. Ол. *Здрібн. до царина.*

царок, -рка, ч. Вр. Загорожа для курей або свиней.

царочок, -чка, ч. Ол. *Здрібн. до царок. - Повний царочок білих курочок. (загод. - зуби.)*

царські ворота, мн. Сб. Головні двері в церковному вівтарі.

цацаний, -на, -не, Пт. Випещений, гарний, прекрасний.

цацанка, -кы, ж. Пт. Пещота примилення; дитяча іграшка (*цяцька-обіцянка*). - *Цацанка - обічанка дитині.*

цацкатися, цацкамся, -кашся, Рс. Цяцькатися, робити щось з приємністю, пеститися, гарно прикрашуватися, забавлятися.

цацко, -ка, с. Ол. Цяцька, цячечка; річ гарно зроблена але без користі.

цацяти, цацям, -цяш, Пт. Гладити, пестити, бавитися.

цвал, цвалу, ч. Пр. Галоп, швидкий пробіг коня.

цвалом, присл. Пр. Галопом, їхати верхи, нестися галопом.

цвенькати, цвенькам, -каш, Пр. Видавати звук при ударі металу об метал. - *Цвенькав підківочками в таньци.*

цверкати, цверкат, Вр. Доїти повільно. - *Цверкат молоко в дійник.*

цверчок, -чка, ч. Св. Сверщок, цвіркун.

цвиклі, -лів, мн. Пт. Біноклі; окуляри, що тримаються тільки на носі або тримають у руці.

цвикнути, цвикну, -неш, Рс. *Див. цвикати.*

цвикати, цвикам, -каш, Рс. Відрізувати ножицями, відрізати, відтяти ножицями.

цвинкнути, цвинкну, -неш, Св. *Див. цвинкнути.*

цвиркати, цвиркам, -каш, Вр. *Див. цверкати.*

цвитнути, цвитне, Сб. Пшениця, жито викидає цвіт. - *Цвитне жито серебром.*

цвікеры, -рів, мн. Пр. *Те саме, що цвиклі.*

цебер, -бра, ч. Пн. Дерев'яна посудина, в якій запарюють січку та інші корми для худоби.

цебрик, -рика, ч. Пн. *Здрібн. до цебер.*

цебулянка, -кы, ж. Вр. Стебло цибулі; *див.* цибулянка.

цегельняний, -на, -не, Ол. Цегельний, цегляний.

цеголка, -кы, ж. Пр. Цеглинка.

цегольня, -ні, ж. Пр. Цегельня; заво[д], який виробляє цеглу.

цедулка, -кы, ж. Пр. Нотатка, карточка з записом (*з пол.* *ceduł[ka]*).

цекауз, -кавза, ч. Св. Військовий склад зброї, одягу та іншого спорудження.

целібат, -бату, ч. Пр. Безженний стан у католицьких священників.

целювати, -люю, -єш, Рс. Цілити, цілитися; спрямовувати зброю в яку-небудь ціль.

целюльоза, -зи, ж. Рс. Целюлоза.

целя, -лі, ж. Пт. Монастирська кімната для однієї людини; кімната у в'язниці з закратованими вікнами.

цельний, -на, -не, Ол. Митний; *прикм. до цю.*

цельник, -ника, ч. Ол. Урядник митної контори на кордоні; митник.

цельта, -ти, ж. Пт. Брезент; водонепроникна тканина, що служить для накривання чого-небудь.

цембриня, -ни, ж. Пр. Цямрина; дерево придатне до обложення криниці, зруб у криниці.

цеμβрувати, -рую, -єш, Пр. Викладати викопану яму (*крницю*) дерев'яними стінами, бревнами, балками.

ценгы, -гів, мн. Рс. Щипці, кліщі, в які можна затиснути метал.

цементовня, -ні, ж. Св. Труби разом з печами для цементниці, цементний вод.

цендерия, -рії, ж. Пр. Центурія, золототисячник.

ценькый(-кі), -ка, -ке, Гж. Тонкий.

центавр, -тавра, ч. Пр. 1. Кентавр; потвора, що має (*за легендою*)

людську голову і груди, а решта подібна до коня. 2. Назва сузир'я.

центиметер, -метра, ч. Рс. Сантиметер.

центкуваний, -на, -не, Ол. Цяткований, покритий цятками.

централя, -лі, ж. Пр. Основна частина підприємства, яка видає накази, розпорядження.

цепнарь, -наря, ч. (чопнарь), Лз. Особа, що видає спиртними під час весілля (*в Закарпатті*).

цера, -ри, ж. Гж. 1. Колір лиця; відкрите лице. 2. Дівча; дочка (*з слов.*).

цереґелі, -лів, мн. Пр. Вимушені гречності, непотрібні церемонії.

церемониял, -ялу, Рс. Розпорядок, установлений для якого-небудь обряду, урочистості.

церковця, -ці, ж. Ол. Церківця, мала церква.

церувати, -рую, -єш, Пр. Штопати, зашити дірку в ткани в такий спосіб, який має ткань.

цетнар, -нара, ч. Рс. Одиниця міри ваги, що дорівнює 100 кг.

цетнаровий, -ва, -ве, Рс. Центнеровий.

цеховий, -ва, -ве, Рс. Цеховий; *прикм. до цех.*

цек, присл. Ол. Цікавий до чогось; мати нахил до чого-небудь. - *Ты до того цек, знаш то.*

цєкавий, -ва, -ве, Ол. Цікавий, інтересний, привабливий.

цєкавіст, -вості, Ол. Увага до чого-небудь, цікавість; допитливість.

цєкаво, присл. Пт. Цікаво, інтересно.

цьцати, цьцам, -цаш, Пт. Сосати, ссати. - *Телятко цьцат довго корову.*

ци (цы), спол. (ци..., ци), Ол. Чи. - *Ци так, ци інаше, до шынку я юж не піду! - Ци познала-с м'я, сестро? - Ци не забыла-с о мі? - Ци так, ци сьак, а я буду жив дома!*

цибина, -ни, ж. Пт. Стебло цибулі або часнику.

цибік, -біка, ч. Пр. Камізелька, безрукавка.

цибок, -бка, ч., мн. цибкы, Пр. *Див.* цибина.

цибух, -буха, ч. Пр. 1. Довга дерев'яна трубка, що вкладається в люльку, щоб тягнути нею тютюновий дим. 2. Трубка для видування скла.

цибульковий, -ва, -ве, Ол. Цибулинний, цибулькуватий.

цибульовий, -ва, -ве, Ол. Цибулевий.

цибушок, -шка, ч. Пр. *Змениш.* до цибух.

цивіль, -віля, ч. Ол. Цивільний стан, штатський стан. - *Він пішов з войска до цивіля.*

цивілізуваний, -на, -не, Пр. Цивілізований, освічений.

циган, -гана, ч. Сб. 1. Циган; член циганської народності. - *Я сой циган, я нич не мам, тільки тоту циганочку, Што з ньо[м я]дам.* 2. Обманщик.

цигане, циганы, мн. Пр. Весільні музики.

циганерия, -рії, ж. Пр. Вільне життя, що не обмежується товарицькими формами буття; група людей, що веде таке життя.

циганина, -ни, ж. Ол. Брехня, брехання.

циганити, -ганю, -ниш, Ол. Брехати, обманювати.

циганка, -кы, ж. Пр. 1. Жінка з циган, з темним, загорілим від сонця обличчям (*в переносному знач.* обманщиця). 2. Сорт грушок.

циганський(-скі), -ка, -ке, Ол. 1. Брехливий, не вселяючий довір'я. 2. *Прикм.* до циган.

циганьча, -чати, с. Пр. Молодий або малий циган.

циганятко, -ка, с. Пр. *Здрібн.* до циган, циганьча.

циганьскы рыбы, мн. Вр. Пуголовки.

циганьчик, -чика, Вр. Молодий циганський хлопчик.

цигарета, -ти, ж. Ол. Сигарета.

цигарок, -рка, ч. Пр. Цигарка.

цигаро, ра, с. Пр. Сигара; тютюнове листя скручене вздовж у формі трубки, покрите кращим тютюновим листьом; служить для курева.

цигарничка, -кы, ж. Пт. Мундштук для цигарок.

цигарниця, -ці, ж. Пт. Коробка або ящик для зберігання цигарок.

цидуля, -лі, ж. Пт. Сорт солодкої груші.

цизорик, -рика, ч. Пн. Кишеньковий, складаний ніжик.

цикати, цикаш, -кат, Ол. 1. Сикати. - *Хлопчик шчы цикав той ночи.* 2. Сплачувати довг невеликими сумами.

цикліна, -ни, ж. Св. Сталева бляшка, ніж з гострими загнутими гранями, для стругання, вирівнювання підлоги.

циклінувати, -ною, -сш, Св. Вигладжувати що-небудь цикліною.

цикльон, -льону, ч. Пр. Вихровий рух атмосфери, повітря, що супроводиться великими опадами.

цикльоп, -льопа, ч. Пр. Міфологічний велетень з одним оком.

цикнути, цикну, -неш, Ол. *Див.* цикати.

цикория, -рії, ж. Пт. Порошок з коріння цикорію, вживаний як домішка до кави.

циліндер, -дра, ч. Ол. Циліндр; деталь або предмет, що має форму такого тіла.

цилюваня, -ня, с. Ол. Наводка, примірювання до цілі.

цимент, -менту, ч. Св. Цемент; будівельний матеріал.

циментний, -на, -не, Св. *Прикм.* до цимент.

циментовня, -ні, ж. Пт. Цементний завод.

циментувати, -тую, -сш, Пт. Піддавати цементациї; заливати що-небудь розтвором цементу; скріплювати цементом.

цинамон, -мону, ч. Пр. Лико і внутрішня верства корицьового дерева, вживана як приправа для страв, кориця.

цинамонівка, -кы, ж. Ол. Корицьова настойка.

цинамоновий, -ва, -ве, Ол. *Прикм. до* цинамон.

цинга, -гы, ж. Св. Цинга; захворювання спричинене недостатньою кількістю вітамінів в їжі для організму людини; скорбут.

цингель, -гля, ч. Пн. Спусковий курок в рушниці.

цингель, -глю, ч. Вр. 1. Твердий ячмінь з чотиригранним колосом. 2. Непосида (*жарт.*).

цинглювати, -люю, -єш, Вр. Бігати там і назад.

цингувати, -гую, -єш, Рс. Кувати залізо, тримаючи його обценьками при куванні.

цинїзм, -нізму, ч. Пр. Цинїзм; відвертий брак пошани і етичних норм у поведінці.

цинїстра, -ри, ж. Пн. Шкіряна торба з узорами або візерунками.

цинкуваний, -на, -не, Пр. Покритий тонким шаром цинку для захисту від корозії.

цинування, -ня, с. Ол. Лудіння. - *Цитане добрі цинують котлы, то треба їм однести до цинування.*

циркач, -кача, ч. Рс. Артист цирку; витівник.

циркель, -келя, ч. Пр. Закон, за яким надавалось землі, ліси, луки, в давньому волоському праві.

циркель, -кля, ч. Ол. 1. Циркуль; прилад для накреслення кола. 2. Інструмент, яким вимірювали землю, довжину або ширину ділянки.

циркуляр, -ляра, ч. Пр. Повідомлення для громадян певної округи, яке має для них певне значення.

циркулярка, -кы, ж. Пр. Циркулярна пила, сталевий круг з пилкою на обводі його.

цирок, -рка, ч. Пн. Клітка на свиню. - *Замалий тот цирок на таку вельку льоху.*

цирта, -ти, ж. Вр. Ніжна голуби́нь (*Abramis .....*).

цирування, -ня, с. Ол. Штопання.

цисарка, -кы, ж. Ол. Шосе; важливий битий шлях державного значення.

ци-сте, Ол. Чи ви... - *Повісте, ци-сте здорові? (з привіт.).*

цитриновий, -ва, -ве, Пр. Лимонний. - *Цитриновий квасок уживають до печива.*

цитуваний, -на, -не, Пр. Цитований, наведений дослівно.

циферблят, -блята, Рс. 1. Годинниковий щит з цифрами, циферблат. [2.] Лице людини (*іронічно*).

цифруваний, -на, -не, Пт. Цифрований, позначений цифрами, пронумерований.

цицяти, цицям, -цяш, Вр. Ссати (*поль. ssać, старосл. съсати*).

цицка, -кы, ж. Пн. Дійка (*про тварин*); груди (в жінки).

цицуля, -лі, ж. Св. Велика цукриста грушка.

цібуля, -лі, ж. (*цибуля, цебуля, цыбуля*), Св. Цибуля (*слов. cibula*).

цібулянка, -кы, ж. Св. Див. цебулянка.

цівка, -кы, ж. Пн. 1. Струя води. 2. Велика котушка.

ціджка, -кы, ж. Ол. Цідильце.

цідило, -ла, ж. Пн. 1. Торба на книжки (цідиля - *ласкаве знач.*). 2. Цідилко; посуд для проціджування молока.

ціжмы, -мів, мн. Гж. Угорське шнуроване взуття; плиткі черевики. - *Ци бы не украв кавал желіза на клинці, Жебы оковав червены ціжмы фраїрці. (нар. пісня).*

цізорик, -рика, ч. Св. Див. цизорик.

цізоричок, -ричка, ч. Пт. Перочинний складаний ніжик.

цікай!, нак. сп. Пн. Тікай! відійти, спуститися.

цілець, цільця, ч. Пр. Моноліт, великий кам'яний блок.

цілизна, -ни, ж. Пр. 1. Частина землі пропущена при оранці. 2. Цілина; ніколи не орана земля.

ціличний, -на, -не, Ол. Цілесенький, цілий.

цілка річ, Ол. Самозрозуміла справа.

цілком, присл. Пр. Зовсім, взагалі, абсолютно.

цілодобовий, -ва, -ве, Гж. Цілодобовий; який триває цілу добу.

цілюсенький(-кі), -ка, -ке, Пр. Цілісінький.

цільний, -на, -не, Пр. Меткий; той, що попадає в ціль при стрілянні.

цілювання, -ня, с. Ол. Цілування. Дія за знач. цілувати.

цімент, -менту, ч. Лз. Кориця, прянощі для кондит. виробів (Закарп.). Див. цинамон.

ціпы, ціпів, мн. Пр. 1. Ціп; ручне знаряддя для молотьби, що складається з держака і "бивня", який прикріплюється ременем до довгого держака. 2. Сорт великих груш.

ціпкати, ціпкат, Ол. Видавати перериваний пискливий звук (*про курчат*).

ціпкор, -кора, ч. Вр. Вид миші. - Ціпкор дуже менший од миши. - Мають ціпкору рьячкы. (*Sorex L.*).

ціпля, -ляти, Пр. Курча.

ціпчак, -чака, ч. Вр. Малий вид птаха.

ціпчати, ціпчиш, -чит, Вр. Див. ціпкати.

цірувати, -рую, -єш, Св. Див. церувати.

цірчати, цірчиш, -чит, Вр. Цвірінкати. - Цірчат вороблі на слоту.

цісавий, ва, -ве, Ол. Ясногнідий, каштановий (*про коня*).

цісарство, -ва, Св. Держава, в якій при владі був цісар; Австро-Угорщина; влада цісаря.

ціснути, цісну, -неш, Вр. Кинути (*поль. cisnąć*). - Цісний на землю або имар!

ціха, -хы, ж. Ол. 1. Знак, п'ятно, ознака, властивість; фабричний знак, характерний знак. 2. Знаряддя для позначення дерев в лісі; інструмент для позначення худоби, овець. 3. Малий хрестик, що вносять до хати, коли просять на похорони.

ціхо, присл. і цы[т], Вр. Тихо, тихіше, спокійно, без шуму; мовчати!

ціховник, -ника, ч. Вр. Той, хто кладе ціху.

ціхувати, ціхуєш, -є, Св. Значити за номерами. - Треба поціхувати дерева, якы будеме валяти.

ціцаня, -ня, с. Ол. 1. Те саме, що цицуля. 2. Дія за знач. цицати.

цічка, -кы, ж. Вр. Сітко для проціджування молока; цідилко.

цлити, цлю, цлиш, цлит, Пр. Накладати мито на кордоні за перевіз товарів.

цло, цла, с. Пр. Мито; оплата за переїзд через кордон з товарами.

цма, цми, ж. Ол. Тьма, п'ятьма, темрява, темно.

цминтір, -теря, ч. (цментір, цмінтір, цвинтір, цмонтір), Вр. Кладовище, цвинтар. - На цминтері люде ся сходят в другий ден русаля.

цминтариско, -ка, с. Ол. Велике, старе кладовище.

цмок, цмока, ч. Вр. Чудовище, смок, дракон, змії (*поль. smok*).

цмокати, цмокам, -каш, Гж. 1. Цмокати; видавати губами та язиком характерні, голосні звуки. 2. Цілувати голосно.

цмокнути, цмокну, -неш, Вр. Див. цмокати. - Цмокнути на гамбі (цмокнути губами).

цна, до цна, Ол. Решта, до решти; до кінця.

цнота, -ти, ж. Св. Чесність, мораль.

цнотливий, -ва, -ве, Св. Чесний, вихований; моральний.

цнутися, цнеся, Вр. Тужити. - *Барз ся мі цне в тім краю . - Мі ся цне за тобом. - Буде ся вам цво за нами.*

цоб, виг. Св. Вліво; вигук при керуванні волами в лівий бік.

цокати, цокам, -каш, Пр. Говорити по польськи (*ірон.*) (*поль. со?*).

цокувати, -кус, (цукувати), Вр. Запинятися, не рушатися з місця. - *Цокує кобила, не хце тягати.*

цоппель, -пля, ч. Ол. Бурулька льоду, що звисає з даху або з дерева.

цисник, -ника, ч. Вр. Зубчик у пряжки. - *Брячка має два цисники.*

цофаня, -ня, с. Ол. Подання назад, повернення назад.

цофати, цофам, -фаш, Ол. Подавати назад, повертатися назад. - *Цофай віз до боїска.*

цофек!, виг. Пр. Назад (*до коней*).

цофнутися, цофнуся, -нешся, Пр. Відступити назад. - *Ваню, цофни коні і поїдеш іншом дорогом. - Я ся цофну домів.*

цуг, цугу, ч. Пт. Протяг повітря.

цуглі, -лів, мн. Св. Довгі ремені, причеплені до водив коня, за допомогою яких керують конем; поводи, повіддя.

цуджий, -джа, -дже, Св. Чужий.

цукер, -крю, ч. Ол. Цукор, продукт харчування.

цукеркы, -ків, мн. Ол. Цукорки, конфети.

цундры, -рів, мн. Пр. Розчіхране волосся; поношений одяг.

цукрити, цукрю, -риш, Ол. Цукрувати.

цукриця, -ці, ж. Пр. Цукрова хвороба, діабет.

цукровня, -ні, ж. Пр. Цукрозавод.

цукруваний, -на, -не, Пр. Заправлений, засипаний цукром.

цукряний, -на, -не, Пт. Цукровий, зроблений з цукру.

цуп!, виг. Ол. Хап! лап!

цупкати, цупкам, -каш, Вр. Бити ногами в землю, тупати. - *Уця цупкат ногами. (слов. сиркас).*

цупнути, цупну, -неш, Ол. 1. Потягти щось, вкрасти. 2. Вдарити ногою, тупнути.

цурік, присл. Пр. Назад (*до коней*) (*нім. zurück*).

цурусь, -русі, ж. Вр. Доченька (*поль.*).

цуценя, -няти, с. Пт. Щеня, маля собаки.

цювуваня, -ня, с. Ол. Поцілунок.

цювувати, -вую, -вуєш, Ол. Цілувати.

цюк, цюка, ч. Ол. Окурок, залишок недокуреної папіроски.

цюкати, цюкам, -каш, Пр. Дорікати. - *Моя свекруха цюкат мі, же я бідного роду.*

цюку, цюку-на!, виг. Вр. Кличуть поросят.

а цюць!, виг. Вр. Проганяють поросят.

цюпа, -пи, ж. Ол. Тюрма, в'язниця; тісна кімната. - *Впакували го до цюпи на довгы рокы.*

цюпага, -гы, ж. Пр. Топірець у татранських гуралів (*сіурага*).

цюпати, цюпам, -паш, Вр. 1. Дрібно рубати гілки дерев. 2. Цілувати (*для дітей*). - *Ваню! Цюпай нашого уйка!*

цюпас, -паса, ч. Ол. Перевід арештованого під конвоєм. - *Одослати цюпасом* (відправити етапним порядком).

цюра, -ри, ч. Пр. Прислуга товаришів по зброї або офіцерів, військова челядь.

цюрком, присл. Пр. Плисти малим струмиком, капля за каплею швидко, роблячи при цьому шумок; цівкою.

цюрпіль, -піля, ч. (бандзюра, -ри), Ол. Яма вибита водою. - *В цюрпільх жабы кумкают.*

цюцюбабка, -кы, ж. Пр. Дитяча ігра, сліпа бабуня; піжмурки, жмурки.

цюхы, -хів, мн. Пт. Стара поношена білизна або вбрання.

цюцьо, -ця, ч. Пт. Цукерка; цукор (*дит.*).

цям! цям!, виг. Ол. Плям! плям! Звуконаслідуючі вигуки, коли хтось плямкає.

цямати, цямам, -маш, Ол. Плямкати, цямкати.

цямайда, -ди, ч. Ол. Мамула, роззява, нездара.

цяп! цяп!, виг. Рс. Чалап! чалап! (*по мокрому їти*).

цяпа, -пи, ч. Св. Той, хто не вмів виразно говорити; тухтій.

цяпати, цяпат, Вр. 1. Капати згори (*про дрібний дощ*). - Почало цяпати з неба. 2. Доїти корову. - *Ци цяпала-с юж коровы?*

цяпкати, цяпкат, Вр. Капати по каплі згори, накрапати, накроплювати (*про дощ*). - *Нацяпкало води з даху повний шафель.*

цяпнути, цяпне, Пт. *Однокр. до* цяпкати.

цяпра, -ри, ж. Рс. Погана, дощова погода.

цяпусю, присл. Пт. Грішки. - *З'їдж цяпусю дітино!*

цярати, цярам, -раш, Сб. Знущатися, катувати.

цястко, -ка, с. Пт. Присмак, випечений з тіста, печення, тісточко, пирожне.

цястечко, -ка, с. Пт. *Див.* цястко.

цяхнути, цяхну, -неш, Ол. Рубонуті; сильно і різко вдарити. - *Але го цяхнув, же не знав, де стоїт.*

цяця, -ці, ж. Пр. Лялечка, дитяча іграшка (*дит.*).

цяцянка, -кы, ж. Пр. *Те саме, що* цяця; пещота, цяцька.

цяцькатися, цяцькамся, -кашся, Пр. Забавлятися з ким-, чим-небудь.

цьвак, цьвака, ч. Ол. Залізний цвях, гвіздок з випуклою головкою. - *Прибий гонти цьваками.*

цьвачок, -чка, ч. Ол. Цвяшок. - *Здрібн. до* цьвак.

цьвік, присл. Пт. Бувалий; бистрий, скорий. - *Ты до того цьвік, тебе не оциганиш.*

цьвікла, -ли, ж. Рс. Червоний їстівний бур'як; бур'яки з хрінном і оцтом, як приправа до м'яса.

цьвірінькати, -рінькам, -каш, Пр. Видавати звуки "цьвірінь-цьвірінь".

цьвіркнути, цьвіркну, -неш, Пр. *Однокр. до* цьвірінькати.

цьвірканя, -ня, с. (цьвірчаня, -ня), Пт. Цвіркання, цвірчання.

цьвірний,, -на, -не, Св. Гарно і міцно скручений. - *Цьвірна нитка піде на драгов.*

цьвірчок, -чка, ч. Рс. Цвіркун; комаха підряду прямокрилих, яка тертям крил створює тріскучі звуки.

цьвічений, -на, -не, Ол. Умілий, вправний.

цьвічиня, -ня, с. Ол. Вправа; шкільне завдання. - *Цьвічиня войскове* (військові вправи).

цьвічити, цьвічу, -чиш, Ол. 1. Хлостати, шмагати; завдавати ударів. 2. Учити вправляти.

цьвякати, цьвякам, -каш, Вр. Цямкати, чвакати, *Цьвякат, кед їст.*

цьванкати, цьванкам, -каш, Ол. Їсти, плямкаючи.

цькуваний, -на, -не, Пт. Цькований, напущений собаками.

цьма, -цьми, ж. Пр. 1. Мряка, темнота. 2. Нетля; невеликий нічний метелик. - *Цьма літат вночи.*

Ч

ч, - Літера алфавіту лемківської говірки на позначення приголосного звука "ч" (вимовляється "че").

ча, *виг.* Ол. Прямо, іти прямо! (*виг. до волів*).

чабан, **-бана**, *ч.* Сб. Чабан, вівчар.

чабрик, **-рика**, *ч.* Вр. Чебрець, чебер ( ).

чагарник, **-ника**, *ч.* Пр. Зарості дерев'янистих кущових рослин.

чадець, **-дя**, *ч.* Вр. Вид зілля. - *Чадець - вишиткому зілю отець.*

чадити, **чаджу**, **-диш**, Пр. Задимляти, отроювати повітря.

чадіти, **-дію**, **-дієш**, Пр. Отруюватися чадом.

чадо, **-да**, *с.* Вр. Дитина; людина, яка потребує догляду.

чадко, **-ка**, *с.* Вр. *Те саме, що чадо.* Дитина, яка служить наймитом, в наймах.

часня, **-няти**, *с.* Пр. Маля чайки.

чако, **-ка**, *с.* Пр. Угорська військова шапка, кашкет. - *Надів чако-австріяко на голову і парадуюся.*

чалапути, **-тів**, *мн.* Вр. Погане, велике взуття.

чапкувати, **-кую**, **-єш**, *Рс.* Кланятися низько, підхліблюватись, надсакувати кому-небудь, унижуватись.

чаривки, **-ків**, *мн.* Пн. Черевики (*рідко вжив.*).

чарівник, **-ника**, *ч.* Пр. Чарівник, чаклун, чародій.

чародійський(-скі), **-ка**, **-ке**, Ол. Чарівницький, чародійський, чародійний. - *То якісе чародійске зіля.*

чартітка, **-кы**, *ж.* Пн. 1. Бляшане кільце на дротяній огорожі, призначене для відганяння диких свиней. 2. Маленький дзвіночок в святковій упряжі коней.

чаруючий, **-ча**, **-че**, Ол. Чарівний.

часом, *присл.* Ол. Може, випадково. - *Чи часом на мате закурити?*

час, **часу**, *ч.*, *мн.* **часы**, Гж. Тривалість існування матерії, предметів і явищ. - *Спомни собі тоты часы, як ми гуси разом пасли. (нар. пісня).*

часослов, **-лова**, *ч.* Сб. Церковна книга з текстами релігійних пісень та молитов.

част, **части**, *ж.* Пр. Частина, частка, часть.

чати́на, **-ни**, *ж.* Пн. Гілки ялини, смереки, сосни; гілки з листям хвойних дерев.

чатовня, **-ні**, *ж.* Пр. Обсерваційна вежа, чатівня, вартівня.

чахлик, **-лика**, *ч.* Вр. 1. Сорочка запинана на спині. 2. Жіноча вишита блузка, що стягується шнурком під шию.

чачо, **-ча**, *с.* Вр. Прикраса для дітей.

чачко, **-ка**, *с.* Вр. Цяця. - *Гарде чачко купила єм си.*

чвакати, **чвакам**, **-каш**, Пр. Повільно ходити по болоті, видаючи при цьому своєрідні звуки чмокання, чвакання.

чверт, **чверти**, *ж.* Пр. Чверть, четверть; одна з чотирьох рівних частин, на які ділиться ціле. - *Чверт ґрунта* (четвертина, 14 га).

чвертівка, **-кы**, *ж.* Ол. Чверткова пляшка, міскістю 0,25 літра.

чвертка, **-кы**, *ж.* Пр. 1. Одна четверта літра. 2. Пляшка міскістю 1/4 літра наповнена горілкою. 3. Половина задньої частини м'ясної туші. 4. *Те саме, що чверт.*

чверточка, **-кы**, *ж.* Пр. *Здрібн. до чвертка.*

чвертник, **-ника**, *ч.* Вр. Мішок ємкістю 1/4 кірця = 25 кг.

чвертак, **-така**, *ч.* Пр. *Те саме, що чвертник.*

чверщок, **-щка**, *ч.* Ол. *Див. цверчок.*

чвыркати, **чвыркам**, **-каш**, Пн. Сплювувати крізь зуби.

чвыркнути, **чвыркну**, **-неш**, Пн. *Однокр. до чвыркати.*

чвикати, чвикам, -каш, Пн. Тяти, бити батоном.

чвірка, -кы, ж. Пр. 1. Четвірка; оцінка "чотири" в школі. 2. Чотири коні запряжені в одну карету.

чворак, -рака, ч. Св. Хата, що складається з чотирьох кімнат.

чворакый, -ка, -ке, (четверакий, -ка, -ке), Вр. Число, що позначає чотири види якоїсь речі, чотирирідний.

чеберчати, -берчиш, -чит, Вр. Дзвеніти глухо. - *Коса чеберчит, як слабо набита на кіся.*

чекан, -кана, ч. Св. Кирка, джаган; вид молота з загостреним кінцем для розбивання мурів і землі.

чеколяда, -ди, ж. Рс. Шоколад.

чекуляда, -ди, ж. Ол. *Те саме, що чеколяда.*

чекулядка, -кы, ж. Ол. *Здрібн. до чекуляда.*

чекулядовий, -ва, -ве, Ол. Шоколадний.

челенко, -ка, с. Вр. *Див.* челенок.

челенок, -нка, ч. Вр. Частина пальця; суглоб на пальцях рук.

челюсти, -тів, мн. Пн. Отвір дугастої форми між припічком і внутрішньою частиною печі; вхід до печі.

челяд, -ляди, ж. Пр. Наймити, послуга з молодих людей у пана.

челядник, -ника, ч. Рс. 1. Практикант після закінчення навчання ремесла. 2. Слуга, наймит.

челядникувати, -кую, -єш, Рс. Відбувати практику з ремесла у майстра.

чело, -ла, с. Пр. Чоло; верхня надочна частина обличчя людини; лоб.

ченьч, -ньчу, ч. Св. Обмін.

чеператий, -та, -те, Сб. Кривий, клишоногий, з каблукуватими ногами.

чеперато, присл. Сб. Криво; широко розставивши ноги. - *Дитина ходит чеперато.*

чепец, -пця, ч. Сб. Очіпок: головній убір заміжніх жінок.

чепочок, -чка, ч. Сб. *Здрібн. до чепец. - Вчера было дівча під віночком, Днеска уж невеста під чепочком. (нар. пісня).*

чепыргач, -гача, ч. Вр. Кажан (*Vespertilio L.*).

чепины, чепин, мн. Гж. Весільний обряд: молодій знімають вінок і надігають "чепец".

чепити, чеплю, -пиш, Ол. Одягати чепчик під хустину.

чепчыня[?], -ня, с. Ол. Весільний обряд чепин.

червенавий, -ва, -ве, Пт. Червонуватий, червениястий. - *Як сут ягоды червенавы, то юж можна їх зберати.*

червеный, -на, -не, Пт. Червоний. - *Червена ружа трояка, Мала-м я мужа пияка. (нар. пісня).*

червенітися, -венюся, -нишся, Ол. Червонітися, зарум'янитися.

червено, присл. Ол. Червоно.

червеноскорий, -рого, Св. Людина червоної раси; індіанин.

червец, -вця, ч. Рс. Червень; шостий місяць року.

червене; червене вольце, с. Вр. Вільшанка; малинівка (*Lusciolo rubeculus L.*).

червениця, -ці, ж. Вр. Червона глина.

червеньчий, -ча, -че, Вр. Червоніший.

червиковитий; червиковитий оріх, Вр. Червивий оріх.

червінка, -кы, ж. Пр. Дизентерія; гостра інфекційна хвороба товстих кишок людини; понос.

червцьовий, -ва, -ве, Пр. Червневий. *Примк. до червец.*

чердак, -дака, ч. Св. Прохід на горище в будинку.

череванька, -кы, ж. (черевуга, черевушка, -кы), Вр. Сочевиця (*Rhodens sericus*) (*Cyprianus anarus*).

черевік, -віка, ч., мн. черевікы, Ол. Черевики, черевик; вид взуття.

черевічок, -чка, ч. Ол. *Змени. пестл. до черевік.*

черемуха, -хы, ж. Пр. Черемха (*Radus L.*).

черепок, -пка, ч. Пт. Уламок розбитого глиняного, фарфорового або фаянсового виробу; надбитий глиняний горщик або інша посуда.

череп'янок, -нка, ч. Пр. Горщик зроблений і випалений з глини.

черк, -ка, ч. Пр. Брязкіт; шум викликаний ударами металу об метал. - *Такый черк од желіха, же нич не чути.*

черкавка, -ка, с. Пт. Дитяча забавка, іграшка, що при користуванню нею, видає який-небудь брязкіт. - *Куп дітині черкавка.*

черкнутися, черкнуся, -нешся, Ол. Цокнутися. - *Пугариками ся черкнїме і на ціле житя ся побратаїме!*

черкотати, -кочеш, -че, Сб. Джеркотіти, дзюркотати. - *Вода в потоці черкоче.*

черниця, -ці, ж. Пр. Лісові чорні ягоди, подібні формою до малин; кущі "чорниці" в'ються по землі, а гілочки покриті колючками (*Ruticilla rhoenicura*).

черничник, -ника, ч. Пр. Плантація "черниц"; плантація покрита кущами цих рослин.

чернуля, -лі, ж. Вр. Кличка корови.

чернушка, -кы, ж. Св. Рослина, що її плоди вживаються в хлібопеченні.

черпак, -пака, ч. Пр. Черпак; начиння з ручкою для зачерпування рідини; ополоник; складова частина ложки.

черпляй, -ляя, ч., мн. черпляї, Вр. Розбита грудка снігу і льоду на дорозі. - *Як ся люд на дорозі поламат, што черплят санями.*

черствий, -ва, -ве, Ол. 1. Твердий, здоровий. - *Пришов черствий з морозу, як оріх.* 2. Засохший, жорсткий; грубий, нечуйний,

нечулий до інших. - *Черствий хліб. - Черствий человек.*

чертіж, -тежа, ч. (чертіж, -тежи, ж.), Пр. Поляна на зрубі; частина зрубаного лісу, поросла різними кущами; назва села Чертіж.

черчання, -ня, с. Пр. Брязкіт. - *Не можу чути черчання ла[ньц]ів[?], бо то мян дражнит.*

черчати, черчит, Вр. Глухо дзвеніти брязкотіти, брязкати. - *Та чую, же часто му черчат пінязкы по кышенях.*

черюнка, -кы, ж. Ол. Див. червінка.

черяк, -ряка, ч. Пр. Фурункул, чиряк; гостре гнійне запалення восяного мішечка.

черянка, -кы, ж. Пр. Обмін при женінні: брат жениться на чужій сестрі, а її брат на сестрі нашого брата.

черятися, черямся, -ряшся, Пр. Обмінюватись. - *Почеряме ся на шапки; ты возмеш мою стару, а я твою нову!*

чесальниця, -ці, ж. Пн. Гребінь для вирівнювання, чесання вовни овечої.

чесанка, -кы, ж. Пн. Вовна підготовлена для прядива.

чесне, -ного, с. Пр. Вписове, що платили студенти за виклади в університеті (з *поль. zesne*).

чеснок, честку, ч. Св. Часник; овочева городня рослина, що вживається як приправа.

чест, чести, ж. Пр. Честь; вищі моральні принципи, якими керується людина у своїй поведінці.

честок, -тку, ч. Ол. Див. чеснок.

честковий, -ва, -ве, Ол. Часниковий. - *В пості часто варят честкову зупу.*

честочок, -чка, ч. Пт. Зелена рослина, з серцюватим листям і білими цвітами, з часниковим запахом.

честувати, -тую, -єш, Пт. Частувати, угощати; щиро

запрошувати кого-небудь поїсти, випити.

четвер, -верга, ч. Пр. Четвер; назва четвертого дня тижня.

четверт, -верти, ж. Ол. *Те саме, що* чверт.

четина, -ни, ж. Ол. *Те саме, що* чатина. - *Кресати четину* (обтинати хвою).

чыр, чыру, ч. Св. Рідко заварена на воді або молоці мука.

чынш, чыншу, ч. Ол. Дохід з маєтку; оплата за користування ся квартирою, ґрунтом.

чыратися, чырамяся, -рашся, Ол. Див. черятися. - *Оженився на чыранку.*

чыркати, чыркам, -каш, Ол. Черкати, терти. - *Чыркнув єм патичком і запалив єм оген.*

чийси, неозн. займ. Ол. Чийсь, невідомо чий.

чик, чика, ч. Вр. Сорокопуд (*Lanius L.*).

чикати, -кам, -каш, Пт. Видавати короткі звуки "чик-чик".

чили, присл. Вр. То є, або, інакше кажучи, тобто.

чиляд, -ляди, ж. Пн. *Те саме, що* челяд. Молодші члени сім'ї.

чипіти, чипію, -пієш, Ол. Дрижати від холоду. - *Чипіє дядь на морозі.*

чир, чыру, ч. Пн. *Те саме, що* чыр.

чириги, -гів, мн. Лз. Печиво-хворост. (в *Закарпатті*).

чирч, -ча, ч. Вр. Вид дятла (*Turdus viscivorus L.*). - *Чирч во дни літат, а в дуслі мат ґніздо.*

чиряти, чирям, -ряш, Ол. Міняти; обмінювати предмет.

чистец, -тця, ч. Пр. 1. Чистець, медоносна рослина. 2. За реліг. віруванням передпекло.

чистина, -ни, Вр. Хлібне зерно; очищене зерно жита, пшениці, ячменю.

чистіцкый(-цкі), -ка, -ке, Ол. Чистенький.

чистіцько, присл. Пт. Чистенько. - *А мате, кумо, чистіцько в хыжи.*

чисьцютенькый(-кі), -ка, -ке, Ол. Чистесенький, чистюсінький.

чисьцютенько, присл. Пт. Чистесенько, чистісінько.

чичик, -чика, ч. Вр. Чиж, чирик; невеликий співучий птах.

чівка, -кы, ж. Пн. Чуб; волосся на передній частині голови.

чікан, -кана, ч. Пн. *Те саме, що* чекан.

чінелі, -лів, мн. Рс. Ударний музичний інструмент, що складається з двох мідних блях для ударів одна об другу.

чінок, -нка, ч. Пн. Човник у ткацькому верстаті.

чіпец, -пця, ч. Ол. *Те саме, що* чеpec.

чіпиратий, -та, -те, Пн. *Те саме, що* чеператий.

чіркель, -кля, ч. Св. Циркуль.

чічка, -кы, ж. Пн. Квітка як прикраса до волосся.

чкавка, -кы, ж. Ол. Ікавка, ікання, гикавка.

чкати, чкам, -каш, Пт. Гикати; мимовільно видавати горлом короткі уривчасті звуки, що викликаються судорожним скороченням діафрагми.

чкатися, чкатся, Пн. Гикатися, ікатися (*про приступ гикавки*). - *Чкат мі ся. - Чке мі ся.*

чкнути, чкну, чкнеш, Ол. *Однокр. до* чкати. - *Чкнуло мі ся - певно хтоси ня споминат.*

чкодливий, -ва, -ве, Вр. Шкідливий, небажаний. - *Чкодливий як кіт.*

чкола, -ли, ж. Св. Школа. - *Барз коротко ходив єм до чоли.*

члап-члап, присуд. Ол. Вживається в реченні за знач. чалапати.

члапаня, -ня, с. Пр. Важке ходіння, човгаюче ходіння, бредіння по болоті, по твані, по талому снігу.

члапакы, -ків, мн. Пр. Надто велике взуття, що спадає з ніг.

члапати, члапам, -паш, -пат, Пр. Чалапати, чалапкати; ідучи, видавати глухі звуки з хлюпанням.

чловек, -века, ч. Рс. Чоловік, людина. - *Чловек, чловеку не повинен быти вовком, але братом.*

чловеченство, -ва, с. Рс. Суспільство, людство.

чловечыско, -ка, ч. Ол. Чолов'яга.

чловечына, -ни, ч. Ол. Людець, чоловічок, мізерна людина.

чмихати, чмихам, -хаш, Пр. 1. Давати драла, дремунути, тікати, укурнити, зникнути безслідно. 2. Випускати переривчасто пару, повітря, відпрацьований газ; сопіти.

чмихнути, чмихну, -неш, Пр. *Див.* чмихати. *Однокр. до* чмихати.

чміль, чмеля, ч. Вр. Джміль.

чмовх, чмовха, ч. Вр. Дятель.

човгати, човгам, -гаш, Пр. Повзати, посуватися на животі.

човно, -на, с. Св. Човен; невелике веслове судно.

чого, займ. Вр. Чому, чого. *Див.* што.

чогоси, неозн. займ. Ол. Чомусь. *Див.* штоси.

чолг, -га, ч. Рс. Танк (з поль. *czołg*).

чоленко, -ка, чуленко, -ка, с. Пт. *Те саме, що* чінок.

чоколяда, -ди, ж. Лз. Шоколад (в *Закарпатті*). *Див.* чеколяда.

чоломада, -ди, ж. Лз. Порізані на кусочки і змішані різні овочі (огірки, зелені помідори, цибуля, капуста, тощо), яких засолюють чи маринують на зиму (в *Закарпатті*).

чом, чом же, Ол. Чому, чого, чому то, чого то. - *Чом же-с не пришов на вечірky?*

чоп, чопа, ч. Пр. 1. Гачок вбитий в "футрину", на який вішають завіси дверей або вікна. 2. Чіп; дерев'яна пробка для закупорювання отвору в якій-небудь посудині. 3. Краник для бочки з пивом. 4. Незграбна людина. - *Ты, чопе! (лайл).*

чопнарь, -наря, ч. Лз. *Див.* цепнарь (в *Закарп.*) або чопар (в *ПНР*).

чопар, -паря, ч. Пр. Людина, яка відала вином, пивом, спиртним під час весілля.

чопок, -пка, ч. Ол. Затичка, чіпок; дерев'яна пробка.

чорна; чорна быль, -лі, ж. Вр. Чорнобиль; багаторічна трав'яниста рослина з чорнувато-бурым стеблом, різновид полону; використовується в медицині (*Artemisia vulgaris L.*).

чорна; чорна м'ята, -ти, ж. М'ята (*Mentha piperita L.*).

чорнота, -ти, ж. Пт. Дуже темний колір чого-небудь, чорний.

чорноха, -хы, ж. Вр. Чорні черешні.

чорнява, -ви, ж. Вр. Курява, велика бур'я, чорні хмари, гроза з темними хмарами.

чотырдесят, -сяти, Пр. Сорок.

чотырдесятый, -та, -те, Пр. Сороковий.

чотырдесятка, -кы, ж. Пт. Сорок років. - *Мі минула юж чотырдесятка, а ищы едну чотырдесятку хтіла бы-м пожити.*

чубак, -бака, ч. Вр. Шовкопряд (*Bombicilla garulla L.*).

чубок, -бка, ч. Пр. Чубок, вершок.

чубатий, -та, -те, Ол. 1. Повний, навантажений над міру. 2. З довгим чубом.

чубато, присл. Ол. З верхом, доволі багато.

чуб'ясто, присл. Ол. *Те саме, що* чубато.

чувати, чувам, -ваш, Ол. Наглядати; піклуватися. - *Чувала над дітином дньом і ночами як было хворе.*

чуга, -гы, ж. Вр. Довге пальто-накидка з довгим коміром, пошите з домотканого сукна з овечої вовни. - *Гуню під чугу ся бере.*

чуганя, -ні, ж. Пн. Напівкоротке сукняне пальто; накидка із домотканого сукна, що становить 3/4 чути.

чуганька, -кы, ж. Сб. *Змениш. - пестл. до* чуга. - *Ишов циган до леса, Лем чуганьком потреса, Вшыткы дівкы на нього, Же чуганька, же чуганька не його.*

чугань, **-[гани]**, *ж.* Пн. *Те саме, що чуга.*

чугун, **-гуна**, *ч.* Пр. Чавун; сплав заліза з вуглецем.

чудар, **-даря**, *ч.* Ол. Чудак, дивак.

чудара, **-ри**, *ч.* Вр. Див. чудар.

чударний, **-на**, **-не**, Сб. Дивний, чудакуватий; чудовий.

чударні, *присл.* Сб. По-дивацькому, по-чудацькому, дивно.

чудачити, **-дачу**, **-чиш**, Ол. Химерувати.

чудачитися, **-дачуся**, **-чишся**, Ол. Чудити, витівати, жартувати.

чудачні, *присл.* Ол. *Те саме, що чударні.*

чудерний, **-на**, **-не**, Ол. Дивний, дивацький, чудернацький.

чудовиско, **-ка**, *с.* Пр. Страховище, фантастична потвора.

чудуватися, **-дуюся**, **-єшся**, Пт. Дивуватися. - *Люде ся чудуют, чом ты втюк зо села?*

чуджак, **-джака**, *ч.* Вр. Чужак, захожа людина; чужинець.

чуджий, **-джа**, **-дже**, Вр. Чужий, не власний, не свій.

чудні, *присл.* Пт. Дивно; чудово, прекрасно. - *Ваша маленька Анця чудні сьпіват.*

чулий, **-ла**, **-ле**, Вр. Милий, чуттєвий, чутливий. - *Мій Петрусь страшні чулий хлопец, зараз ся розплаче, кед почує, же мене дашто болит.*

чулитися, **чулюся**, **-лишся**, Ол. Голубитися, лащитися.

чуліст, **-лости**, *ж.* Ол. Чутливість, вражливість; легкість у сприйманні зовнішніх подразників; зворушення.

чума, **-ми**, *ж.* (джума, **-ми**, *ж.*), Пр. Чума; гостре інфекційне епідемічне, захворювання людей або тварин.

чумак, **-мака**, *ч.* Пр. Візник і торговець, який перевозив на волах по Україні різні товари: хліб, сіль, рибу і продавав їх.

чумний, **-на**, **-не**, Пр. *Прикм. до чума.*

чунок, **-нка**, *ч.* Вр. Землеройка (*Sorex L.*).

чупасом, *присл.* Пн. *Те саме, що цюпасом.*

чупец, **-пця**, *ч.* Пн. *Те саме, що чепец.*

чупкар, **-каря**, *ч.* Вр. Дубоніс (*Coccothraustes vulgaris*).

чупкати, **чупкам**, **-каш**, Вр. Занурюватись, зануритись у воду.

чупнути, **чупну**, **-неш**, Вр. Див. чупкати. - *Рыболяк чупне до води.*

чупок, **-пка**, *ч.* Пн. *Те саме, що чубок.*

чупріна, **-ни**, *ж.* Св. Чуб, шевелюра.

чурак, **-рка**, *ч.* (**чуркало**, **цюркало**), Ол. Місце, де вода біжить і падає згори та шумить; малий водопад.

чутити, **чучу**, **чутиш**, Пт. Приводити до притомності, до пам'яті

чутися, **чуєся**, Рс. Здаватися, бути думки. - *Мі ся чує, же ты хворієш.*

чуханя, **-ня**, *с.* Пт. Дія за знач. чухати.

чухати, **чухам**, **-хаш**, Пр. Терти, дряпати шкіру. - *Худоба чухат ся.* - *Чухати голову* (дряпати шкіру на голові); *Чухати дьлины* (шкребти підлогу, мити підлогу).

чухрати, **чухрам**, **-раш**, Ол. Чесати, вирівнювати. - *Вовну чухрют на гребенох, або на чухрох.*

чухры, **-рів**, *мн.* Пр. Залізні щітки для чесання вовни.

Ш

ш, - Літера алфавіту лемківської говірки на позначення приголосного звука "ш" (вимовляється "ша").

ша, *виг.* Ол. Цить! цитьте! (*вжив. як припинення чого-небудь*).

шабасівка, **-кы**, *ж.* Пр. Маленька лойова свічка.

шабашувати, **-шую**, **-єш**, Пр. Святкувати шабас; нічого не робити в суботу (*у євреїв*). - *Ідко тнеска шабашує, то й цьвака ти не продаст.*

шабаш!, *виг.* Пр. Кінець роботі! Нічого не робитиму!

шабер, **-бру**, *ч.* Пр. Пограбування залишеного без догляду господарства. - *Зараз по війні деякы люде їхали на Захід на шабер.*

шабљон, **-льона**, *ч.* Рс. Шаблон, вірець, форма.

шабљонізуваний, **-на**, **-не**, Рс. Шаблонізований.

шадий, **-да**, **-де**, Ол. Сідий, сивий.

шадий, **-дого**, *ч.* Ол. Кличка коня.

шадуля, **-лі**, *ж.* Вр. Кличка біло-сірої корови.

шайгец, **-геца**, *ч.* Рс. Єврей, єврейський лобуряка (*з євр.*).

шайдар, **-даря**, *ч.* Св. *Те саме, що шандар.*

шайт, **шайта**, *ч.* Пр. Кубічна міра деревини, що дорівнює 10 куб. дм. - *Тот кльоц ма 2 фестметри і 25 шайтів.*

шайтан, **-тана**, *ч.* Рс. *Те саме, що шатан.*

шакаль, **-каля**, *ч.* Пр. 1. Хижак родини собачих, що живиться падаллю. 2. Підла характером людина.

шал, **шалу**, *ч.* Пр. Безумство, позбавлення розуму, біла гарячка; стан, при якому людина не відповідає за свої вчинки; лють, гнів. - *Дістав шалу від палюнкы.*

шалавія, **-вії**, *ж.* Сб. Шавлія; багаторічна трав'яниста рослина з великими пахучими квітками; деякі

види її використовуються в медицині та кулінарії.

шалапута, **-ти**, *ч.* Пр. Легковажна, непутяща людина.

шалас, **-ласа**, *ч.* Пр. Колиба з великих хвойних гілок, що служить за тимчасове приміщення для пастухів.

шаласик, **-сика**, *ч.* Пр. *Змениш. до шалас.*

шалаш, **-лаша**, *ч.* Рс. *Те саме, що шалас.*

шалвія, **-вії**, *ж.* Пр. *Те саме, що шалавія.*

шалене, **-ного**, *с.* Гж. Чорт, темна сила. - *Як єм спала на сене, пришло до ня шалене; Повідало, же ня з'їст. (нар. пісня).*

шаленьство, **-ва**, *с.* Ол. Безумство, божевілья.

шалюваний, **-на**, **-не**, Св. Обшитий дошками, обшитий шалівкою.

шалюнок, **-нка**, *ч.* Рс. Вузькі дошки прибиті до стіни так, що закривають її повністю.

шаль, **шалья**, *ч.* Пр. Вид довгої густини на шию; кусок вузької довгої шовкової або шерстяної тканини, який закидається на плечі, або навколо шиї.

шалька, **-кы**, *ж.* Ол. 1. Військовий котелок для їжі. 2. Тарілочка на терезах. - *Дві шалькы на вазі мусят быти однакы.*

шальтатися, **шальтамся**, **-ташся**, Вр. Швендятися, волочитися, вештатися. - *Він ся лем шальтат помеджи люди.*

шальон, **-льону**, *ч.* Рс. Ешелон; повід завантажений людьми або товаром.

шамкати, **шамкам**, **-каш**, Св. Злегка шепелявити, невиразно говорити.

шамотатися, **-мотамся** і **-мочуся**, Ол. Боротися, борсатися, змагатися. - *Шамоче ся з бідом, як може.*

шампан, **-пана**, *ч.* Рс. Шампанське, бутилька шампанського.

шандар, -даря, ч. Рс. Жандарм, поліцейський. - *Я ся бояв шандаря ищы з молодости.*

шанец, -нця, ч. Сб. Рів, яма, окіп.

шанса, -си, ж. Пр. Шанс; правдоподібність, удача, передбачення повороту подій, щастя, ймовірність.

шансоністка, -кы, Пр. Співачка в кафе або кабаретова співачка.

шантавий, -ва, -ве, Ол. Слабий, кульгавий; клишоногий.

шанталавий, -ва, -ве, Ол. *Те саме, що шантавий.*

шантрапа, -пи, ч. Св. Нікчемна, маловартісна людина.

шанцьовий, -ва, -ве, Сб. *Прикм. до шанец.*

шапівка, -кы, ж. Вр. Головний убір; шапочка у гриба.

шапка, -кы, ж. Пр. 1. Сніп збіжжя, яким накривають кладку житняних снопів. 2. Кепка, чоловіче головне накриття.

шапкар, -каря, ч. Пр. Майстер-кравець, який шиє головні убори.

шаповал, -вала, ч. Пр. Майстер, який шляхом валяння овечої вовни, виготовляв шапки, валенки та інші вироби.

шапочка, -кы, ж. Пт. *Змениш. - пестл. до шапка. - Червона шапочка (героїня казки "Червона шапочка").*

шераглі, -лів, мн. Пт. Пристрій, на якому ріжуть дрова для опалювання; козел.

шараньча, -чы, ж. (сараньча), Св. Велика кількість крилатих комах, що знищує посіви, рослинність; небезпечний с./г. шкідник.

шаряхати, -рахам, -хаш, Пт. Різко, несподівано вдарити або кинутись. - *Ид гет од мене, бо як тя шаряхну, то запа[м'яташ.]*

шарварок, -рка, ч. Пр. Обов'язок утримування в порядку доріг, покладений в сільські ради; обов'язок виходу на дорожні роботи.

шарга, -гы, ч. і ж. Сб. 1. Жвавий, запальний. - *Мам я коничка шаргу і*

дівчину гарду, Ліпший коник шарга, як дівчина гарда. 2. Погана дощова погода з вітром; дощ з снігом і вітром, заметіль.

шарітися, -рієся, Пр. Переходити з темного в сірий колір; розвиднятися. - *На дворі почало ся шаріти і юж было видно дерева при дорозі.*

шаркан, -кана, ч. Вр. Буреломний вітер, штормовий сильний вітер.

шарлятан, -тана, ч. Рс. Людина, яка використовує, людську легковірність, обманщик; мандрівник перекупщик сумнівних лікувальних засобів, невіглас.

шарлятанити, -таню, -ниш, Рс. Займатися шарлатанством, обманювати, туманити, використовувати легковірних.

шарманцькый(-цкі), -ка, -ке, Ол. Галантний, товарисько добре вихований, чемний, товариський, шиковний.

шарманцко, присл. Ол. Галантно, з шиком.

шарнір, -ніра, ч. Ол. Французькі завіси, на яких рухається віко; з'єднувальний пристрій механізму, що допускає взаємні обороти чи повертання їх частин.

шарпати, шарпам, -паш, Ол. Мати статеві зносини з іншою людиною.

шарпнути, шарпну, -неш, Вр. Різко смикнути за що-небудь, шарпнути.

шаруга, -гы, ж. Св. Слота заметіль, завірюха. *Див. шарга (друге знач.)*

шастати, шастам, -таш, Пр. 1. Розкидати, розтрачувати. - *Шастав пінязми на вишиткы страны, докля не лишив ся без гроша.* 2. Швидко рухатися в різних напрямках. - *Шастат собом по вишиткых кутах.*

шастнути, шастну, -неш, Пр. *Однокр. до шастати.*

шата, -ти, ж. Пр. Жіноче, довге, невизначеної форми верхнє вбрання.

шатан, -тана, ч. Гж. Чорт, сатана; нечиста сила, злий дух.

шат[ин, -на,], ч. Пр. Шатен, чоловік з темним волоссям.

шатинка, -кы, ж. Гж. Шатенка.

шатня, -ні, ж. Пр. Гардероб; приміщення де на деякий час залишають верхній одяг, напр. в театрі.

шатро, -ра, с. Рс. Намет; конусоподібне тимчасове приміщення зроблене з тканини. - *Цигане розклали шатра над ріком.*

шатувати, -тую, -єш, Пн. Спішити. - *Шатуй, бо вечер скоро буде.*

шафарня, -ні, ж. Пр. Скриня на зерно. - *В шафарни были перейкы, што розділяли жито од ярцу.*

шафель, -фля, ч. Вр. Дерев'яна баддя, цебро з двома вушками. - *В шафли парят січку й полову для корів.*

шафір, -фіру, ч. Вр. Сапфір.

шафлик, -лика, ч. Вр. Цебрик з одним вушком для кухні.

шафран, -рана, ч. Пр. Багаторічна трав'яниста рослина з оранжево-жовтими квітами, які служать як приправа до кіста.

шафрановий, -ва, -ве, Пр. Шафранний, подібний до шафрану; жовтий.

шахіста, -ти, ч. Пр. Гравець у шахи.

шахрай, -рая, ч. Рс. Нечесна у своїх вчинках людина, обманщик, хитрун; дрібний злодій.

шахрайня, -ні, с. Рс. Крутість; випадки обману, що повторюються часто.

шацелик, -лика, ч. Пн. Біла хустина, що зав'язується позад голови.

шацувати, -цюю, -єш, Ол. Оцінювати, визначати вартість чого-небудь.

шашель, -шеля, ч. Пт. Дрібні личинки, що точать борошно, деревину, меблі.

шваб, шваба, Пт. Зневажлива назва німця. - *Пришли ту якысы швабы, штоси шваргочут, не знам чого хотят.*

швабликы, -ків, мн. Вр. Сірники.

швагер, -гра, ч. Рс. Шурин; чоловік сестри.

швагерка, -кы, ж. Рс. Сестра чоловіка (*зовиця*).

швагрова, -вой, ж. Ол. Дружина шурина, дружина дівера.

швагрунцьо, -ця, ч. Рс. *Здріб. до швагер.*

шваля, -лі, ж. Вр. Розрізана у повздож на дві частини деревина (з товстого дерева). - *Мам чотырдесят осем шваль на будову.*

шваличка, -кы, ж. Ол. Вузька "шваля".

швайцар, -царя, ч. Пр. Швайцар; лакей у входних дверей в ресторані, в готелі.

швайцарец, -рця, ч. Рс. Швайцарець, член народу Швайцарії.

швандрити, швандрю, -риш, (зъвандати, зъвандам), Св. Говорити безупину.

шванк, -нка, ч. Ол. Шкода, втрата, дефект; недостача, пошкодження.

шванкувати, -кую, -єш, Пр. Терпіти, зазнати шкоди, бути недокладним, мати вади, бути не зовсім здоровим. - *Шванкувати на гонорі* (не мати доброї opinii, доброї слави).

шваргот, -готу, ч. Пр. Горласта мова, неприємна швидка мова; єврейський шваргот.

шварготати, -гочу, -чеш, Пр. Говорити німецькою мовою; говорити незрозумілою мовою, єврейським жаргоном.

шварний, -на, -не, Гж. Вродливий, привабливий, гарний, хороший, швидкий, зручний. - *Пришов бы я до вас каждый вечер, Жебы-сте мі дали, што бы я хтів, Тото дівча шварне, што ма очка чарне, То бы я взяв. (нар. пісня).*

шварц, шварцу, ч. Пт. Чорний крем для юхтового взуття.

швайка, -кы, ж. Пт. 1. Клиноподібна частина веретена. - *Веретено все ся складат з швайкы*

або *бильця* и *кружилця*. 2. Товсте шило.

швайс, швайсу, ч. Рс. Висока температура заліза, при якій залізо дається з'єднувати, спаювати.

швайсувати, -ую, -єш, Рс. Спаювати куски заліза через розігріття їх у вогні і збивання разом.

швеля, -лі, ж. Ол. Шпала; дерев'яний підклад під рейки залізної дороги.

швельбавий, -ва, -ве, Вр. Шепелявий; мова беззубної людини. - *Што не має регетности у мові.*

швендати, швендам, -даш, Вр. Швендяти, ходити сюди і туди без мети.

швенданя, -ня, с. Ол. Дія за знач. швендати.

швендатися, швендамся, -дашся, Ол. Плентатися, крутитись без мети, волочитись. - *Не швендай мі ся під ногами!*

шевец, шевця, ч. Ол. Див. шевц.

швигати, швигам, -гаш, Вр. Вимахувати батоном. - *Швигат бичом понад коні.*

швигнути, швигну, -неш, Вр. *Однокр. до швигати.*

швидкісник, -ника, ч. Св. Швидкісник.

швідерок, -рка, ч. Ол. Сверго.

швіндель, -для, ч. Пр. Обман, шахрайство, нечиста торгівельна справа.

швіндлер, -лера і -ляря, Пр. Обманщик, шахрай, крутій.

швіндлювати, -люю, -люєш, Ол. Обманювати, вдаватись до крутіїства, шахрувати.

шевеліти, -велю, -лиш, Ол. Шелестіти; рухатися, видаючи тихий шелест. - *Шеветит листя на дереві.*

шевійот, -йоту, ч. Рс. Дорогий сорт шерстяної ворсистої [тканини.]

шевро, -ра, с. Пр. М'яка, тонка шкіра виправлена з кіз або овець.

шевец, -вця, ч. Ол. Майстер, що шиє і лагодить взуття. - *Летиш, як шевец з бутами на ярмак!*

шедина, -ни, ж. Ол. Паморозь, іней на гілках дерев або дровах.

шедіна, -ни, ж. (ошадина, -ни), Вр. *Те саме, що шедина. - Шедина на дереві, што ся робит в мороз і мглу.*

шелезінка, -кы, ж. Пт. Селезінка.

шелюга, -гы, ж. [Р]с. Гостролиста верба, зарості верби гостролистої.

шеляг, -ляга, ч. Пр. Давні польські гроші, які в різних часах мали різну вартість: в 1368 р. = 12 грошам, 1451 р. = 11 грошам, 1597 р. = 3 грошам, 1650 р. = 1 гріш. - *Не варт зламаного шеляга.*

шелька, -кы, ж. Пр. Підтяжка, шлейка.

шельма, -ми, ж. Пр. Грубіян, збитник, збиточник; хитрун.

шельмовство, -ва, с. Пр. Дія властива шельмі; безчестя, підлість, нечесний поступок, прикрість.

шемрати, шемрам, -раш, Вр. 1. Шелестіти; робити шелест, шерех. 2. Говорити невиразно і півголосом, мимрити, несміло висловлювати своє невдоволення; копошитися, шептати, шуміти.

шемтіти, шемчу, -тиш, Вр. Щепотіти; копошитися; легесенько дотикати.

шемут, -мута, ч. Ол. Листя капусти.

шенкар, -каря, ч. Сб. Шинкар, власник шинку.

шептанина, -ни, ж. Ол. Перешіптування, перешепт; шептання.

шерег, -рега, ч. Рс. Шеренга; певна кількість людей або предметів поставлених одне біля одного рядом.

шерегувати, -гую, -єш, Рс. Шеренгувати; уставляти в шеренгу; класифікувати, систематизувати.

шерст, шерсти, ж. Гж. Волосяний покрив тварин. - *Поставити на собі шерст (з'їжитися - про вовка, собаку).*

шерудіня, -ня, с. Ол. Шарудіння, шорох.

шерудіти, -дію, -єш, Ол. Шарудіти.

шершен, -шеня, ч. (шершін, -шеня), Пт. Велика комаха подібна до осі.

шестеро, шестьох, числ. збірн. Пр. Шестеро, шістьох.

шести..., Перша частина складних слів, що означає, який має шість одиниць, напр.: *шестидньовий, шестикубовий, шестиклясниця* і т. п.

шестма, присл. Гж. Шістьма.

шыб, шыба, ч. Рс. Бурова. - *В Криници зробили шыб і вертіли, жебы добыти щаву "Зубер"*.

шыба, -бы, ж. Пр. Віконне скло, вправлене в рами.

шыбен, -бена, Вр. 1. Шибеник, бешкетник. 2. Хто повісився.

шыбениця, -ці, ж. Св. Шибениця.

шыбенак, -нака, ч. Вр. *Те саме, що шыбен.*

шывар, -вара, ч. Пн. Шувар; Високоросла злакова трава; айр.

шыделко, -ка, с. Пт. Шильце; вид гачка для робіт з нитками.

шыкувати, -кую, -єш, Ол. Готувати, готовити; строїти, шикувати.

шыкуватися, -куюся, -сшся, Ол. 1. Готуватися, *готовитися, підготовлятися до чого-небудь.* - *Треба ся шыкувати ити на весіля аж на друге село.* 2. Ставати в ряд, строїтися в колону.

шына, -ни, ж. Рс. Рейка: сталева штаба, прикріплена до підкладів, по якій їдуть колеса поїздів, трамваїв.

шытко, присл. Пн. Все. - *Шытко мі едно, што буде далі.*

шыфа, -фы, ж. Пн. Корабель, судно, що плаває по морях.

шыфкарта, -ти, ж. Ол. Карта-віза; дозвіл на виїзд за океан кораблем.

шышка, -кы, ж. Вр. Зіткнені кінці рогів у корови. - *Што ся зоткне ріг у статку - то шышка.*

шышкы, шышок, мн. Вр. Шишки. - *По два, три або шырі оріхы разом - то шышкы.*

шикати, шикам, -каш, Пт. Вимовляти звук "ш-ш" заклинаючи до тиші.

шиковний, -на, -не, Ол. Елегантний, красиво одягнутий.

шиковні, присл. Пр. Елегантно, чисто, естетично.

шилякый(-кі), -ка, -ке, Пн. Всякий. - *В дорозі споткам шилякых люди.*

шильд, -ду, ч. Пр. Вивіска; герб; напис на стіні, на таблиці, завішений над магазином, що називає торговельну фірму і вид товарів в магазині.

шинтель, -гтя, ч. Ол. Частина осі, на якій крутиться колесо. - *Коло обертатся на шинтлі.*

шинк, -ку, і шенк, -ку, Св. Пивний бар, корчма, шинок; приміщення, в якому продають спиртне для випиття на місці.

шинкар, -каря, і шенкар, -каря, Св. Власник шинку, що продає горілку.

шинквас, -васу, ч. Ол. Стойка у шинку, прилавок в шинку.

шиплячы, дієприсл. Пр. Шиплячи.

шир, шири, ж. Ол. Ширина, широчінь. - *Ріка на шир мала зо чотырдесят метри.*

широко, присл. Пт. Широко, розлого.

широчін, -чіни, (-чіньом), ж. Пр. Широчінь.

шито і крито, присл. Пр. В таємниці.

шитя, -тя, с. Св. *Дія за знач.* шити. Шиття, шитво.

шиферний, -на, -не, Рс. Шиферний. *Прим.* до шифер.

шифон, -фону, ч. Пр. Тонка бавовняна або шовкова тканина.

шифруваний, -на, -не, Пр. Написаний або переданий умовними знаками, шифром.

шівета, -ти, ж. Гж. Вид злакової трави.

шіздесят, -сяти, числ. Пр. Шістдесят; назва числа 60.

шіздесятеро, -рых і -тох, Пр. Шістдесятеро.

шімель, -меля, ч. Пр. Кінь сивої масті; кличка сивого коня.

шіснадцет, -ти, числ. Пр. Шіснадцять. Перша частина складних слів, що відповідає слову "шіснадцет", напр.: *шіснадцетий, шіснадцетка, шіснадцетох, шіснадцеттомовий, шіснадцетметровий* і т. п.

шіст, шести і шестох, числ. Пр. Назва числа 6 та його цифрового позначення. - *Хлопы грали в карти в "шіздесят шіст"*.

шітеміні, кісто, колачі, Лз. Різнофігурне печиво (в *Закарпатті*).

шітвивпор, -пора, ч. Лз. Порошок до печива (в *Закарпатті*).

шкаворіжний, -на, -не, Вр. Противний в їді; огидний, гидотний.

шкаворога, -гы, ч. і ж. Пр. Шкідник; неприступна, незгворчива людина.

шкаворонок, -нка, (скавронок, жайворонок, -нка), ч. Вр. Жаворонок.

шкалювати, -люю, -єш, Пр. Ображати, зневажати, збезчестити, обмовити, спаплюжити кого-небудь.

шкапско, -ка, ж. Пр. Стара кобила, шкапище.

шкара, -ри, ж. Ол. Щілина.

шкарада, -ди, ж. Ол. Бридота, гидота.

шкарадний, -на, -не, Вр. Бридкий, страшний бридотою, огидний.

шкарадник, -ника, ч. Ол. Людина, яка викликає гидоту до себе.

шкарадні, присл. Ол. Гидко, препогано, мерзко, огидно.

шкареда, -ди, ж. Вр. Річ гидка, неприємна; нечесний поступок.

шкаредитися, -реджуся, -дишся, Пр. Гидитися, гидувати, бридитися.

шкаредний, -на, -не, Вр. Бридкий, відштовхуючий, паскудний, поганий, потворний.

шкарка, -кы, ж. (шкаречка, шарочка, -кы), Вр. Щілінка, щілиночка.

шкарпа, -пи, ж. Пр. Похила стіна викопу або земляного насипу; одна сторона рову; мурована, товста підпора у формі клина, вузьким кінцем впирається в стіну, а ширшим в землю.

шкарупа, -пи, ж. (скарупа, -пы), Ол. Шкаралупа; тверде, цупке покриття, яйця, горіха, а також панцирне покриття в деяких тварин: раків, крабів, черепах.

шкарлятина, -ни, ж. Пр. Скарлатина; гостре інфекційне захворювання людини, яке супроводжується високою температурою і червонуватим висипом на тілі.

шкаруплина, -ни, ж. Пт. *Те саме, що* шкарупа, скарупа.

шкаруха, -хы, ж. Пт. Струп, корка, кора.

шквар, -ру, ч. Ол. Спека, жара від сонця.

шкваренина, -ни, Ол. Підсмажене сало.

шкварити, -шкварю, -риш, Св. Шкварити, смажити сало.

шкваритися, шкварюся, -ришся, Ол. Смажитись на вогні без води, жаритись.

шкварок, -рка, ч., мн. -кы, Пт. Залишки пересмаженого сала; шкварка.

шквирк, -ка, ч. Ол. Див. шквір.

шквір, -віра, ч. Ол. Модрина; хвойне дерево з родини соснових.

шквірок, -рка, ч. Ол. Молоде деревце модрини.

шкелет, -лєта, ч. Пр. Скелет (вжив. і косьцотруп з поль.).

шкелко, -ка, с. Пр. Шкельце до нафтової лампи. - *Вытрий шкелко до лампи!*

шкып'яр, п'яра, ч. Вр. Лікар, що щепить проти віспи; той, хто дає уколи, робть прививки.

шкырготати, -гочеш, -че, Ол. *Див.* шкреготати.

шкынтати, шкынчу, -чеш, Пр. Шкандибати; їти, кульгаючи. - *Якоси дошкынтала-м до skleпу, а ищы треба вернути домів.*

шківка, -кы, ж. Пт. Розсадник фруктових або лісових деревець.

шкіпа, -пы, ж. Пр. Тріска заготовлена для розпалювання вогню.

шкіпка, -кы, ж. Ол. *Здрібн.* до шкіпа.

шкіпати, шкіпам, -паш, Вр. Колоти дрова, заготовляти паливо.

шклити, шклю, шклиш, шклит, Ол. Склити; вставляти скло у віконні або дверні рами.

шкло, шкла, с. Ол. Скло.

шкляк, шкляка, ч. Рс. Папір або полотно, покриті дрібно потовченим склом; наждачна бумага.

шкляниця, -ці, ж. Гж. Склянка, для вина.

шкляний, -на, -не, Гж. Скляний. - *Шклянна гута* (фабрика скла).

шкляночка, -кы, ж. Гж. *Змениш.* - *пестл.* до шклянка.

школити, школю, і чколити, -лю, Ол. Вчити, виховувати; муштрувати.

школяр, -ляра, ч. і чколяр, Ол. Школяр, ученгь загальноосвітньої школи.

шкраб, шкраба, ч. Пр. Малюк, карапуз.

шкрабати, шкрабам, -баш, Ол. *Див.* шкрябати.

шкрагульці, -ців, мн. Пт. Маленькі круглі дзвіночки, прикріплені на кінській упряжі, що при їзді видавали приємний звук; бубонці.

шкребати, шкребам, і шкреблю, (м. ч. **шкрюб, шкребала**), Ол. Скребти. - *Шкребати фарбу зо шкла.*

шкрептати, шкрепчу і скрепчу, Пт. Обирати картоплю, чистити картоплю від шкурки.

шкребкати, шкребкам, -каш, Ол. Зіскрібувати щось.

шкрябати, шкрябам, -баш, Вр. Шкрябати, дряпати.

шкрябатися, шкрябамся, -башся, Пт. Скребти по своєму тілі, чіхатися, дряпатися. - *Тот хлопчыско заєдно ся шкрябле по голові, певно там штоси в нього єст.*

шкрябачка, -кы, ж. Св. Лопатка на довгому держаку або гостро затесаний кілок для очищення леміша від землі.

шкорбут, -бута, ч. Пр. Гнилець, цинга; хвороба, що проявляє себе постійним кровавленням в усній ямі, зокрема на яснах, загальним ослабленням людського організму, який позбавлений свіжої і здорової їжі.

шкортний, -на, -не, Вр. Такий, що не хоче їсти. - *Шкортна дітина иде голодна до школи, бо рано нич не їст.*

шкрябіперок, -перка, ч. Ол. Писарчук (*зневажл.*).

шкряготати, -гочеш, -че, Вр. Скреготати. - *Придут до нас гости, бо сорока скряготала на плоти.*

шкула, -ли, ж. Пн. Хвороба ратиць у великої рогатої худоби і свиней.

шкурат, -рата, ч. Пн. Кусок шкіри для латання "керпців" (*ходаків*).

шкут, шкута, ч. Св. Нездалюга; маленька на зріст, недорозвинута фізично людина.

шкuty, -тів, мн. Св. Слаборозвинуті свійські тварини.

шлея, шлеї, ж. Св. Легка упряж на коня, що заміняє хомут; ремінний хомут з причепленими до неї постронками.

шлия, -шлиї, ж. Св. *Те саме, що шлея.*

шліфуваний, -на, -не, Рс. Шліфований, відгладжений, оброблений абразивними матеріалами ззовні.

шліхтгамер, -мера, ч. Пр. Молот для вирівнювання кованого заліза.

шлюбанок, -нка, ч. Рс. Лавка-ліжко; домашня мебель, яка складена

служила за лавку, а розкладена за ліжко.

шлюзуваний, -на, -не, Св. Пропущений кризь шлюзи.

шлюза, -зи, ж. Пр. Споруда в виді каналу з заставками, що затримують воду на бажаному рівні, з метою використання її для фабрики, млина, переведення суден.

шлюс!, присл. Вр. Кінець! нема що говорити; закінчення денної праці.

шлюфка, -кы, ж. Рс. Залізна оковка на кінцях орчика до якої причіпляється ланцюжок з пасом.

шлябан, -бана, ч. Вр. Див. шлябант.

шлябант, -банта, ч. Вр. Шлагбаум; пристрій для припинення руху автомобільного та іншого транспорту через залізничний переїзд, на контрольно-пропускних пунктах, на кордоні.

шляг, -га, ч. (шляк, -ка), Пр. Несподіваний сердечний удар (з нім. Herzensschlag). - *Шляг бы го трафив! - Ид до шляка! (лайл.).*

шляйфа, -фи, ж. Пр. Гальма - пристрій для гальмування підводи.

шляйфувати, -фую, -сш, Гальмувати; прив'язати колесо, щоб не крутилося і тим самим пригальмувало рух підводи.

шлямувати, -мую, -сш, Пт. Очищати від жиру, від бруду, від шляму; очищувати кишки, приготворюючи їх для виробу ковбас.

шляпати, шляпам, -паш, Вр. Іти, ходити по мокрому, видаючи характерні звуки чалапаня.

шляпы, -пів, мн. Пр. Жіночі туфлі.

шляуф, шлявфа, Рс. Гумовий, шкіряний рукав (полотняний) для викачування води насосом.

шляхетний, -на, -не, Пт. Учтивий, пристойний, чесний, гідний, достойний, благородний, моральний.

шляхтуз, -туза, ч. Вр. Бойня; приміщення де ріжуть худобу.

шльопати, шльопам, -паш, Пр. Ударяти з шумом по чомусь м'якому,

рідкому; падати, видаючи м'який звук сплеску або удару.

шльофка, -кы, ж. Пр. Шкіряне кільце на ремені, що служить для притримування кінця пояса.

шмандра, -ри, ж. Вр. Смандра (*Marrubium vulgare*). - *Як внука болит, п'ют з молоком.*

шмарити, шмарю, -риш, (шмаряти), Ол. Кидати; покидати, покинути, облишати, облишити. - *Шмар то на землю, най то фрас возме!*

шмаритися, шмарится, Кидатися, появитися. - *Дуже ся шмарило гусениц на капусті.*

шмат; шмат дороги, Пт. Далека відстань у дорозі.

шмата, -ти, ж. Пр. Ганчірка; клапоть тканини, забрудненої чимсь; низькоякісна білизна або тканина.

шматка, -кы, ж. Ол. Дівчина поганої поведінки (*зневажл.*).

шматяний, -на, -не, Ол. Зроблений з ганчірок.

шматяр, -тяра, ч. Пр. Ганчірник, який міняє старий поношений одяг, ганчірки на дрібний с./госп. товар.

шмельц, -цу, ч. Ол. Решти перетопленого металу або жиру; рештки доменних печей; річ не до вжитку, на ніщо не придатна, річ до викинення. - *Даст мало того шмельцу, хоц нич не вартат.*

шмерати, -шмерам, -раш, Ол. Ритися, копатися. - *Хтоси ся шмерав в моїх паперях.*

шмыглий, -ла, -ле, Вр. Гнучкий, проворний, зручний, швидкий.

шмыкати, шмыкам, -каш, Пн. Терти, чимхати. - *Див. жмыкати.*

шмыр, шмыру, ч. Вр. Стоколос (*Bromus arvensis*). - *Дуже шмыру з вівсі ся шмарило.*

шмыткый, -ка, -ке, Вр. Швидкий, проворний.

шмигар, -гаря, ч. Св. Тонкий кінець батога.

шмигвий, -ва, -ве, Ол. *Те саме, що шмыглий.*

шмигле, Рс. Рихливе, веселе. - *Шмигле дівча гарді сьпіват.*

шмигалец, -льця, Вр. Гадюка, змія, вуж.

шмигнути, **шмигну**, -неш, Вр. Пролетіти, шмигнути, промчати.

шморгати, **шморгам**, -гаш, Ол. Потягувати повітря носом з шумом.

шмугель, -гля, ч. Пр. Контрабанда; незаконне перевезення товарів через кордон і торгівля ними.

шмуґлер, -лєра, ч. Пр. Контрабандист; людина, яка займається переправленням через кордон товарів нелегальним шляхом.

шмуґлерка, -кы, ж. Пр. 1. *Жін. до шмуґлер.* 2. Зайняття контрабандою; дія за знач. шмуґлювати.

шмуґлювати, -люю, -єш, Ол. Займатись контрабандою.

шнайдбор, -бора, ч. Рс. Конічний сталевий інструмент для нарізування гвинтів внутрі дірок в металах.

шнайдиза, -зи, ж. Пр. Інструмент для нарізування гвинтів на металевих болтах.

шницель, -цля, ч. Пт. Шніцель; відбивна або мосічена котлета.

шнур, **шнура**, ч. Вр. 1. Пуповина. - *На чім ся тримала дітина - то шнур.* 2. Мотузок сплетений з кручених ниток чи прядива.

шнурок, -рка, ч. Св. Шнур для позначення прямої лінії у каменщиків.

шнуруваний, -на, -не, Рс. Шнурований.

шовдра, -ри, ж. (**шынка**, -кы, **шунка**, -кы), Св. Свиняче м'ясо, просолене, приправлене прянощами і ґрунтовно прокопчене.

шовтис, -тиса, ч. Пр. Солтис; голова сільської громади.

шовгор, -гора, ч. Лз. Брат дружини (*тільки в Закарпатті*); чоловіки двох рідних сестер; брат чоловіка. *Те саме, що швагер.*

шовдра, -ри, ж. Лз. Копчена шинка (*в Закарпатті*).

шовдар, -дара, ч. Лз. Копчена шинка (*в Закарпатті*).

шойт, **шойта**, ч. Лз. Сальтисон, начинений кусочками вареного м'яса, сала, шкіри і т. п. вичищений свинячий швунок (*в Закарпатті*).

шопа, -пи, ж. Пн. 1. Клуня; приміщення для сіна, соломи. 2. Приміщення для с./господ. реманенту.

шопатий, -та, -те, Вр. Звихрений, скуйовджений, чубастий.

шопка, -кы, ж. Вр. 1. Непричесане довге волосся, (*жарт.*) чуб. 2. Вертеп; маленький ляльковий театр, що носили діти в час різдвяних свят.

шор, **шору**, ч. Пт. Ряд. - *Люде шором, єден за другиым, выходили з читальні.*

шося, -си, ж. Пн. Широка дорога, добре вимощена; шосе.

шпагат, -гата, ч. Пр. Шнурок, що вживається для упаковки; шворка.

шпалєр, -лєра, ч. Пр. Два ряди дерев або люди уставлені в два ряди так, що між ними є вільний прохід.

шпанувати, -ную, -єш, Ол. Натягати дроти або шнури, полотно на скелет чого-небудь, на раму.

шпаргет, -гета, ч. Пр. Піч у кухні призначена для підготовки їжі. - *В новых хыжах окрім пеців домуровували ищы шпаргеты.* (з нім. Sparhet).

шпарувати, -рую, -єш, Пн. 1. Опшаджати, відкладати про запас залишки грошей, або продуктів, матеріалів (*sparren*). 2. Заповнювати мохом щілини між деревами в будинку, забивати шпари.

шпас, **шпасу**, ч. Гж. Жарт; спосіб. - *Не было з хлопчиском шпасу, не давав мі спокою, мусів єм з ним піти до цирку.*

шпат, **шпату**, ч. Пт. Хворобливе дрожання задніх ніг у корів та коней в часі ходу.

шпахля, -лі, ж. Пр. Рогова або металева лопатка для накладання

шпаклівки, густої фарби, та розрівнювання її.

шпаченя, -няти, с. Гж. Пташа шпака, маленький шпак.

шпачиня, -ня, с. (спачиня), Пн. Дія за знач. шпачати.

шпачити, шпачу, -чиш, Пн. Зійти з правильного шляху у поведінці.

шпекулянт, -лянта, ч. Пр. Спекулянт; людина, яка гониться за непевними заробітками, торговельними комбінаціями.

шпекулювати, -люю, -єш, Пр. Обдумувати щось, розважати, комбінувати; розраховувати на щось, обдумувати якусь корисну справу, провадити ризиковні торговельні інтереси, притримувати куплений предмет в надії відпродав його за дорожчу ціну.

шперанина, -ни, ж. Рс. Довготривалий пошук, старанний розгляд справи.

шперати, шперам, -раш, Рс. Шукати; старанно щось перетрушувати; досліджувати щонебудь.

шперач, -рача, ч. Ол. Той, хто ристється в чому-небудь.

шпетний, -на, -не, Пр. Поганий, паскудний; поранений на лиці з шрамами; гідкий, нечистий; неморальний.

шпетити, шпечу, -тиш, Ол. 1. Спотворювати. - *Куля попала Петрови в лице і зошпетила му твар.* 2. Заваджати, перешкаджати; псувати естетичний вигляд чого-небудь.

шпетні, присл. Пт. Погано, паскудно, неестетично.

шпетніти, -нію, -нієш, Ол. Поганіти, ставати паскудним.

шпег, шпега, ч. Рс. Шпиг, шпигун (з поль. szpieg).

шпырка, -кы, ж. Пр. Смажене на вогні на патику сало. - *Не для пса ковбаса, Не для kota шпырка, Не для тебе, Ваню, шовтисова дівка. (жарт. пісня).*

шпырчати, шпырчу, -чеш, Вр. Шпортати, порпати. - *Шпырче куропатка в сьнігу.*

шпыталь, -талю, ч. Ол. Лікувальний заклад, лікарня.

шпыталик, -лика, ч. Рс. Лікарня для дітей.

шпиг, шпига, ч. Пр. Внутрішня речовина в костях, нозкова кістка.

шпилька, -кы, ж. Рс. 1. Колючка, хвойний листок; тверда колючка на тілі деяких тварин (у *їжака*), гілки терну. 2. Предмети для заколювання волосся у зачісці; металева голка з круглою голівкою, невеликий аграф для тимчасового з'єднання тканин.

шпильковий, -ва, -ве, Пр. Хвойний. - *Шпильковы лісы в Карпатах роснут на північних стоках гір.*

шпихлір, -ліра, ч. (шпиклір, шпиклір), Ол. Окремо побудована комора (над підвалом), сипанець, приміщення для зерна.

шпица, -ци, ж. Св. Шпиця, спиця. - *Колесо ма єденадцет шпиц, а задне ма єдну шпицу веце.*

шпідлярка, -кы, ж. Пр. Нижня дошка на підводі.

шпіжарка, -кы, ж. Св. Див. спіжарка, спіжаренка. Комірка холодна для продуктів.

шпик, шпіку, ч. Пр. Жир на костях, підшкірне сало. - *Змерзнути до шпіку кости на студенім вітрі.*

шпін, шпіня, ч. Вр. Стовбур дерева.

шпінат, -нату, ч. Пт. Трав'яниста рослина родини лободових, що культивується як овоч, листя якого споживають свіжим, вареним і консервованим; приправа з листя цієї рослини.

шпіндель, -для, ч. Рс. Шпіндель; головний вал або вісь у верстаті.

шпінька, -кы, ж. Пн. Запонка; спінка для рукавів в сорочці.

шпірітус, -тусу, ч. Лз. Спирт. Зустрічається і шперитус (шпири[т].)

шпіц, шпіца, ч. Пр. 1. Шпиль; гострий кінець якого-небудь предмета. 2. Порода кімнатної собаки.

шпіцлювати, -люю, -люєш, Ол. Шпигувати, шпіонити.

шпіцрута, -ти, ж. Пр. Шпіцрутен; друт покритий плетеною шкірою, вживаний при їзді на коневі.

шплінт, -нта, ч. Св. Загвіздка в осі колеса підводи.

шплях, -ха, ч. Рс. П'ятно, слід. - *Шпляхы по вісні.*

шпортати, шпортам, -таш, і -чеш, Пр. Порпатись колупатись.

шпортатися, шпортамся, -ташся, Пр. Спотикатися за щось. - *Часом человек як ся замыслит, то ся шпортат на рівнім місци.*

шприха, -хы, ж. Пр. Спиця у колеса від мотоцикла або велосипеда.

шпрудель, -для, ч. Рс. Джерело гарячої мінеральної води, що витрискає з-під землі.

шпунт, шпунта, ч. 1. Кілок, яким закривається отвір в бочці. 2. Поздовжній виступ або паз для з'єднання один з одним дощок, брусів, блоків. 3. Жартівливе звертання до малюка. - *Ты, малий шпунте!*

шрагы, -гів, мн. Пт. Козди для різання дров.

штаховати; штаховати дерево, Вр. Значити, позначити дерева.

прама, -ми, ж. Пр. Слід на тілі після зарубцьованої рани; шрам, рубець.

шрапнель, -неля, ч. Пр. Артилерійський снаряд, начинений олов'яними кульками, призначений для ураження живої цілі.

шрігати, шрігаш, -тат, Вр. Співати: шріт! шріт!. - *Закля шрітат кролик, все буде курило сьнігом.*

шрон, шрону, ч. Ол. Іней паморозь; примерзла в лід роса або мряка, що осіла на різних предметах; сиви волосся, сивина (*перен. знач.*).

шротувати, -тую, -єш, Пр. Дробити зерно на крупу, грубо молоти.

шруба, -бы, ж. Вр. Болт; металевий круг, на якому нарізаний гвинт.

шрубель, -бля, ч. Пр. Молот з довгою ручкою для рубання заліза.

шрубка, -кы, ж. (сьрубка, -кы), Вр. Болтик; шуруп; кріпильний гвинт.

шрубстак, -така, ч. Св. Ковальські лещата; прилад прикручуваний до столу, служить для притримування кусків металу, дощок і т. п. (*поль. śrubsztak*).

штабовий, -ва, -ве, Пр. Виготовлений у вигляді штаб.

штаєр, -єра, ч. Пр. Танок; повільний вальс. - *Гей! Цигане, заграйте мі штаєра, най си потанцюю!*

штампльований, -на, -не, Рс. Такий, на якому поставлено клеймо фірми, або штемпель.

штанга, -гы, ж. Вр. Довгий металевий дрючок, залізна штаба.

штангіста, -ти, Пр. Спортсмен - штангіст.

штангля, -лі, ж. Пт. *Див.* штанга.

штахета, -ти, ж., мн. шахеты, штахет, Рс. Дерев'яна дощечка загострена верхом, що служить як огорожа; штахетина.

штахетувати, -тую, -єш, Рс. Огороджувати штахетами; класти дерев'яну огорожу.

штаховати, -вую, -єш, Вр. Відмічувати довжину дерева, карбувати.

штемпель, -пля, Ол. 1. Молот для роблення головок і підків. 2. Металевий інструмент з опуклою гербовою печаткою або клеймом.

штыкати, штыкам, -каш, Пн. Бодати, шпигати.

штыльгати, штыльгам, -гаш, Вр. Шкутильгати, припадати на хвору ногу.

штыльготати, -гочу, -чеш, Ол. *Див.* штыльгати.

штыльпы, -пів, мн. Св. Окремі тверді халяви, як частина взуття; вилоги у високих чоловічих чоботах.

штырі, -рѡх, числ. Гж. Назва числа 4 та його цифрового позначення.

штырі..., Перша частина складних слів, що означає: який має штири однакові одиниці, предмети, ознаки, який є мірою в чотири одиниці, напр.:

штыріактовий, штыривимірний, штыривіри, штырігвін-товий, штыріголовий, штырігорбиковий, штыримисячний, штырительжньовий, штырі-клясовий, штырікольорний, штыріко-рпусний і т. п.

штыріста, штырѡхсот, Ол. Чотириста.

штырнацѡт, -цѡти, і -цѡтох, Ол. Чотирнадцять. Назва числа 14 і його цифрового позначення.

штырнастий, -та, -те, Ол. Чотирнадцятий.

штырнастка, -кы, ж. Ол. Цифра 14; чотирнадцять осіб.

штырїйчакы, -кїв, мн. Пт. Вили з чотирма зубцями.

штивний, -на, -не, Рс. Тугий, негнучкий, закручений.

штивні, присл. Рс. Туго, негнучко.

штивніти, -нію, -сш, Рс. Ставати негнучким, дубіти.

штилѡт, -лѡту, ч. Пр. Холодна зброя; кортик; двосічна коротка ручна зброя.

штиль, штиля, ч. Пр. Ручка до молота, до лопати, до вил.

штих, -ху, ч. Пр. Штовхнення чмись гострим; укол; гострий кінець; один укол шпагою або шаблею; протягнення голки з ниткою через тканину; шар землі.

штихати, штихам, -хаш, Пр. Колоти; врізуватись спеціальною лопатою "штихівкою", в землю.

штихівка, -кы, ж. Пр. Лопата, три сторони якої гострі, служить для копання ям у землі.

штихнути, штихну, -неш, Пр. *Однокр. до штихати.* Вколоти.

штїльвага, -гы, ж. Пр. Стельвага; поперечний брусок, що з'єднує упряж з підводою або іншим с./госп. знаряддям.

што, займ. чого, чому, чым, на чїм, Гж. Що. - *Што в умї, то й на язїці.*

што ани, виг. присл. Ол. Що аж. - *Кричит, што ани!*

штовхач, -хача, ч. Пр. Штовхач; додатковий механізм, який підштовхує вперед що-небудь.

[штоденний, -на, -не, Пт. Щоденний.?)

штолі, -лів, мн. Св. Шурупы до підкови.

што..., Виступає першою складовою частиною в усіх складних словах, де в укр. літ. мові виступає "що", напр.: щовечера - *итовечера, итотогодини, итотогодинний, итодалї, итодекади, итодекадний, итоденний, итоденник,* і т. п.

штонай..., Префікс вживається для творення форм найвищого ступеня порівняння прикметників, прислівників, і виступає там, де в укр. літ. мові виступає префікс "щонай", напр.: *итонайбільше, итонайменше, итонаймолодший* і т. п.

штонайвѡце, присл. Штонайбільше.

штонемїри, присл. Сб. Безмірно.

штораз, присл. Ол. Кожного разу, кожен раз по-іншому.

шторѡц, шторѡца, ч. Пр. Частина предмета, що виступає вгору, стирчить вверх гострим кінцем. - *Поставити ся иторѡцом* (рішуче і зухвало вператися).

штос, штосу, ч. Рс. Удар, поштовх, напір; удар більардовим кийком по кулі.

штоси, чогоси, чомуси, чымси, на чїмси, неозн. займ. Сб. Щось; невизначений, або невідомий предмет, якимось явищем, неясно що.

штоси-к, *неозн. займ.* Ол. Щось особливе; незначна кількість чого-небудь. - *Нашов єм штоси-к.*

штрайк, **-ку**, *ч.* Св. Страйк; свідомий невихід на роботу; перестання працювати з метою одержання корисніших умов праці.

штрайкар, **-каря**, *ч.* Пр. Учасник страйкового руху.

штрайкувати, **-кую**, **-єш**, Пр. Наложити до страйку, залишити працю з причини безробіття, не працювати свідомо.

штрайковий, **-ва**, **-ве**, Св. *Прикм. до штрайк.* - *Штрайковий комітет приняв новы варункы роботи на фабриці.*

штранг, **-га**, *ч.* Пн. Посторонок.

штрека, **-кы**, *ж.* Пн. Залізничні рейки укладені на залізничному полотні; залізна дорога.

штруцлі, **-лів**, *мн.* **штруцель**, *ч.* Пр. Печиво - хворост.

штука, **-кы**, *ж.* Ол. 1. Міра пряжі. 2. Уміння створювати твори високої якості і естетичної вартості в різних областях мистецтва, культури; мистецтво. 3. Окремий предмет з числа однорідних; непочатий сувій матерії певної довжини, який дається для продажу. 4. Вдалих хитрий прийом: витівка, каверза.

штукар, **-каря**, *ч.* Пр. Фігляр, витівник.

штукатор, **-тора**, *ч.* Пр. Ремісник, що виробляє гіпсові прикраси.

штукуваний, **-на**, **-не**, Пр. Надставлений, доточений, штукований, дороблений.

штукувати, **-кую**, **-єш**, Ол. Надставляти, доточувати; складати із частин, із шматків; дошивати. - *Доштукували до лавкы дошку і юж было выгідні сидити.*

штурвал, **-вала**, *ч.* (**керовниця**, **-ці ж.**), Рс. Колесо або напівколесо за допомогою якого керують дією якого-небудь механізму; судна.

штуркати, **штуркам**, **-каш**, Пр. Штурхати, штовхати, попихати. - *Не штуркай ня, бо ня боки болят.*

штуркнути, **штуркну**, **-неш**, Пр. *Однокр. до штуркати.* - *Штуркла погрібачом в пецу й оген ся розгорів.*

штуряти, **штурям**, **-ряш**, **-рят**, **-ряме**, **-ряте**, **-ряют**, *н. сп.* **штур!**, **штурге!**, Вр. Вложити, всунути; занурити. - *Голову штурят до води.* - *Штур вилы до сіна!*

штурятися, **штурямся**, **-ряшся**, Ол. Мішатися, вмішуватися. - *Ци ся штуряш до той сваркы?*

штухнути, **штухну**, **-неш**, Ол. Див. штуркнути. Пхнути.

шубравец, **-вця**, *ч.* Сб. Нечесна людина, негідник, мерзотник.

шубравство, **-ва**, *с.* Сб. 1. Нечесний поступок, нечесна дія. 2. Банда молодих невихованих підростків; обшарпанці, гультайство.

шугай, **-гая**, *ч.* Сб. 1. Милій; молодик, юнак, парубок; пастушок. - *Не вандруй, шугаю, не вандруй сам, велике нещестя на тебе знам. (нар. пісня).* 2. Кличка собаки.

шугайчик, **-чика**, *ч.* Вр. Молодчик.

шувеганя, **-ні**, *ж.* Пт. Сердита жінка.

шувний, **-на**, **-не**, Сб. Гарний, привабливий.

шулер, **-лєра**, *ч.* Рс. Картяр, який шахрує при грі в карти.

шулерка, **-кы**, *ж.* Рс. 1. Азартна, нечесна гра в карти. 2. Жінка, яка займається нечесною грою в карти.

шутькнути, **шутькну**, **-неш**, Вр. Прошмигнути. - *Хоц-де шутькне веретільниця до лому, до ядлівця.*

шумина, **-ни**, *ж.* Св. Обгортка з листя на качані кукурудзи.

шумний, **-на**, **-не**, Сб. Див. шувний. - *Ой, што правда, то правда. То не выдумка жадна, же наша пані млада шумна єст і парадна. (весільна пісня).*

шумні, *присл.* Сб. Пишномовно, гарно, гучно, бучно. - *Прилетів соловій, сіл сой на яличку, Так шумні*

засьпівав, же збудив Ганічку. (нар. пісня).

шупати, шупам, -наш, Пн. Робити поволі, колупатися.

шупнути, шупну, -неш, м. ч. **шупла, шупнув**, Ол. Штовхнути; непомітно подати щось. - *Шупла му пару крайцари до кышені.*

шупінка, -кы, ж. (шупівка, -кы ж.), Вр. Шапочка у гриба. - *Шупінка на грибі і на вишиткых грибах.*

шурати, шурам, -раш, Ол. Човгати; посувати, пересувати щось важке з глухим шумом; волокти ногами.

шургати, шургам, -гаш, Ол. Див. шурати.

шурготати, -гочу, -чеш, Ол. Див. шурати.

шургот, -готу, ч. Вр. Човганя; глухий шум, викликаний пересуванням важких предметів.

шуркнути, шуркну, -неш, Пр. Шмигнути. - *Кітка шуркла до комори.*

шурц, -ца, ч. Вр. Шпідниця.

шуркнутися, шуркнуся, -нешся, Вр. Просмикати, просмикнутись.

шубер, -бра, ч. Пн. Засліпка, якою закривається комин.

шумовины, -вин, мн. Пр. Шумовиння; піна, що утворюється на поверхні води при кипінні, бродінні або сильному коливанні.

шус, шуса, ч. Св. 1. Постріл з рушниць. - *Єдним шусом двох заяців забити.* 2. Вискок, стрибок в далечінь. - *Заяц робит довгы шусы, як втіче.*

шуснути, шусну, -неш, Вр. Див. шустнути.

шустати, шустат, Ол. (Про дощ) пада раптовний дощ; падати.

шустнути, шустну, -неш, Вр. 1. Облити несподівано водою. - *Жебы-с на мя водом не шустава!* - *Шуство з неба, як з відра!* 2. Ударити різко з шумом. - *Шустнув коня бичом.*

шустка, -кы, ж. Св. Австрійська монета вартістю 10 крайцерів.

шутер, -тру, ч. Пн. Гравій, рінь, жорства; дрібний річний камінь з піском; щєбінь.

шутергамер, -мера, ч. Пр. Молот для пробивання дир в металі.

шутрувати, -рую, -єш, Ол. Мостити гравієм.

шуфелька, -кы, ж. Ол. Совочок, лопаточка.

шуфля, -лі, ж. Пр. 1. Велика дерев'яна лопата для перекидання, провіювання зерна. 2. Залізна лопата, що нею можна набрати досить багато землі, щєбню, піску (8 к[г].)

шуфляда, -ди, ж. Пр. Шухляда; вид скриньки, що висувається із стола, шафи; має дно і чотири бічні стінки і становить частину мебелі.

шуфлядка, -кы, ж. Рс. 1. Маленька шухляда. 2. Фігура в танку "мазурка".

шушкати, шушкам, -каш, Вр. Шептати на вухо, пошепотіти, пошушкати.

шче, присл. Пр. Порожньо в шлунку, голодно, пусто.

шчєра, присл. Вр. Вчєра.

Щ

щ, - Літера алфавіту лемківської говірки на позначення приголосного звука "щ" (вимовляється "ша").

щабель, **-бля**, ч. Пр. Щабель; плашка у драбині, східець; стадія розвитку чого-небудь.

щабрик, **-рика**, ч. Пр. Див. чабрик.

щавя, **-ви**, ж. Вр. Мінеральна вода, насичена вуглекислим газом. - *Як ся нап'ю щавы, то мі нич не треба. - Ріжны щавы были і в Криници і в Висові.*

щавель, **-влю**, ч. Пт. Щавель; багаторічна рослина родини гречкових; використовується в кулінарії, медицині.

щадец, **-дця**, ч. Пр. Див. чадец.

щадливий, **-ва**, **-ве**, Сб. Ощадний, ощадливий. - *Марко був барз щадливий, але не скупий.*

щадраки, **-ків**, мн. Вр. Ліщинові патики, що їх залишають колядники, щедраки (*служать для тичення квасолі*).

щадрий вечер, **-чера**, ч. Вр. Вечір перед Йорданом; 18 січня.

щамба, **-бы**, ж., мн. **щамбы**, **щамб**, Вр. Довга гнучка тріска, що одержується при колотті деревини на гонти; довгі тріски.

щамбити, **щамблю**, **-биш**, (**нащамбити**, **нащамблю**, **-биш**), Вр. Колоти тріски з ялини або смереки на "щapy". - *Нащамбив ес до ничого; нащамб з ялиці й высуш іх!*

щамбичка, **-кы**, ж. Пр. Довгий гнучкий кусок деревини "щамба", який служить для освітлення курних хат.

щамб'я, **-б'я**, с. Вр. Тріски; коли багато різних трісок, кусків деревини.

щапа, **-пи**, ж. Ол. Тріска рівно відколота від куска деревини.

щабель, **-бля**, ч. Ол. Див. щабель.

щабеньовий, **-ва**, **-ве**, Рс. Щабенекий, щабеникий.

щедрак, **-рака**, ч. Пр. Щедрівник, колядник.

щедрий; **щедрий вечер**, Сб. Див. щадрий вечер. - *Ой ци є, ци нема пан господар дома! Щедрий вечер, добрий вечер, Пан господар дома. (щедрівка).*

щедрі, присл. Пт. Щиро, щедро, багато обдарований. - *Щедрі, щедрі, щедрівочка. Прилетіла ластівочка. (щедрівка).*

щедровниця, **-ці**, ж. Св. Щедрівниця.

щезнути, **щезну**, **-неш**, Пт. Щезнути, зникнути без сліду, пропасти.

щека, **-кы**, ж. Пр. Щелепа, щока.

щекарня, **-ні**, ж. Вр. 1. Місце, де гавкають собаки. 2. Сварлива жінка.

щелина, **-ни**, ж. Пр. Вузкий довгастий отвір; шпара, щілина.

щелинка, **-кы**, ж. Пр. Здрібн. до щелина.

щєня, **-няти**, с. Вр. Маля собаки, вовчиці, лисиці.

щєплений, **-на**, **-не**, (**щыплений**, **-на**, **-не**), Пт. Прищєплений, щєплений. - *В нашім саді вышиткы дерева были щєплєны (щыплєны).*

щєпліня, **-ня**, с. Пт. Щєплення, прищєплювання.

щєрба, **-бы**, ж. Пр. Щєрбина; пусте місце після зуба, що випав, забулина на чому-небудь, заглибина, відбитий край глиняної посудини.

щєрбак, **-бака**, ч. Вр. Вид зілля.

щєрбец, **-бця**, ч. Пр. Коронаційний меч польських королів, що знаходиться в Кракові на Вавелі.

щєсливий, **-ва**, **-ве**, Ол. Щасливий.

щєстя, **-тя**, с. (**щєсця**, **-ця**, с.), Сб. Щастя. - *Юж єм поорав то переліще раз, Миленька вышла їсти вынесла І щєстя рекла перший раз. (нар. пісня).*

щыпа, **-пи**, ж. Вр. 1. Щєпа; прищєплєне фруктове дерево. 2. *Те саме, що щапа. - Короткы щыты зо суча.*

щыпы; **щыпы у рака**, мн. Вр. Клішні у рака.

щыпавка, -кы, ж. Пр. Див. хоховак.

щыпак, -пака, ч. (**щыпчик, щыпачок, -чика**), Вр. Див. щыпавка, хоховак (*Forticula auricularia*).

щіпец, -пця, ч. Пт. Лікар, що щепить віспу.

щыпка, -кы, ж. Пн. Сліди від прививки проти віспи.

щыпта, -ти, ж. Пр. Пучок; те, що проміщається в трьох кінцях пальців, складених разом. - *Щыпта соли* (пучок солі).

щыпчыкы, -ків, мн. Рс. Щипці, плоскогубці.

щет, щети, ж. Вр. Чесалка; залізна щітка для очистки льону від клоччя. - *Щет на лен з цъваків*.

щикач, -кача, ч. Вр. Щикач (*Lanius excubitor L.*).

щияти, щиям, -няш, Пн. Очищати зерно від різних примісей, коливаючи його в решеті.

щирбак, -бака, ч. Вр. Див. шербак.

щирі, присл. Пр. Правдиво, відкрито, щиро, від душі, не жалкуючи коштів.

щиро..., Пр. Перша частина складних прикметників, що надає їм значення існування дійсної повної, справжньої якості, без поєднання з іншими якостями, напр.: *щиробілий, щирочорний* (зовсім чорний), *щиромовний* (правдомовний), *щиропростий* (простодушний).

щис[иско?], -ка, с. Вр. Материнське ложе у корови.

щит, щита, ч. Вр. Гребінь, коньок, щиток, трикутний бік даху.

щититися, щичуся, -тишся, Пр. Гордитися чимсь, бути зарозумілим, хвалитись чимсь.

щіт, щіти, ж. Св. Див. щет. Щітка.

щіткар, -каря, ч. Св. Ремісник, який виробляє щітки.

щіточкы, -чок, мн. Пр. Волоски на задніх ніжках бджоли.

щітчина, -ни, ж. Вр. 1. Осот ( ). 2. Невелика щітка.

щоб, щоба, ч. Пр. Вершина на дуже високої гори.

щовб, щовба, ч. Вр. Див. щоб. - *Кукала кукавка на високій щобі.* (з пісні).

щубраец, -вця, Сб. Недоросток, общипаний підліток; обскубаний.

щудла, щудел, мн. (**ходулі, -лів, мн.**), Рс. Два дрючки з підпорками для ніг; служать для ходьби бо болоті, для переходу через річку, для забави дітям.

щудло, -ла, с. Рс. Костиль; вид дерев'яної підпори для інвалідів.

щупак, -пака, ч. Пр. Щука; жива промислова прісноводна риба.

щупати, щупам, -паш, Пр. Мацати, шукати що-небудь в темноті.

щупачок, -чка, ч. Пр. *Змениш.* - *пестл. до щупак.*

щуплий, -ла, -ле, Ол. Худий, сухорлявий, тонкий, кволий.

щупліти, -лію, -єш, Ол. Худнути, зменшуватися в об'ємі.

щурити, -щурю, -риш, Пр. Примружувати очі.

щути, щую, щуєш, Пр. Заохочувати собаку, щоб кинулась на кого-небудь, викликати в неї ненависть до когось.

щуток, -тка, ч. Пр. Удар пальцем, який попередньо згинається і спирається на другий палець; пштичок.

щутя, -тя, с. Ол. Цькування, нацьковування собак.

Ю

ю, - Літера алфавіту лемківської говірки на позначення сполучення "й" або м'якого приголосного звука з голосним звуком "у".

юань, -ня, ч. Пр. Грошова одиниця Китаю і відповідна їй монета.

юбілей, -лею, ч. Рс. Ювілей; урочиста річниця кого-небудь або чого-небудь.

юбілер, -лера, ч. Рс. Ювілер; майстер, який виготовляє художні прикраси з дорогоцінних металів, каменів.

юбіляр, -ляра, ч. Рс. Ювіляр; особа або установа, річницю яких відзначають.

югас, -гаса, ч. Сб. Чабан, вівчар, пастух овець (з угорськ.). - *Не ход до нас, не ход, Ванцю кучерявий, буде до нас ходив югас малюваний.* (нар. п.).

югасик, -сика, ч. Вр. Пастушок.

югаска, -кы, ж. Пт. 1. Жін. до югас. 2. Жіноче ім'я - Іванка - "Югаска". - *Барз мі ся подабат Югасчина запаска.*

юд, юду, ч. Вр. Рябина (*Sorbus aucuparia*).

юдик, -дика, ч. Вр. Див. юд.

юда, -ди, ч. Пр. 1. Зрадник, той, хто вдаючи друга і приятеля, підготовляє йому загибель; невірний приятель. 2. Віконечко у в'язничній камері, через яке наглядають за поведінкою в'язнів.

юджиня, -ня, с. Ол. Під'юджування, зацьковування.

юдити, юджу, -диш, Пр. Намовляти до злих, поганих вчинків; підбурювати.

юдофіль, -філя, ч. Св. Друг євреїв, приятель євреїв.

юж (уж), присл. Пн. Уже, вже. - *Юж єм ся оженив, Юж буду свою мав, Юж я вас дівчата, Не буду любував.* (нар. пісня).

южек, присл. рідковж. Гж. Див. юж.

южто, ...юж, Гж. То ... то.

юж - юж!, виг. Сб. Момент! за хвилину.

юліянські календар, -даря, Св. Юліянський календар; старий стиль.

юнак, -нака, ч. Рс. Юнак; молодий чоловік, який досягнув зрілості.

юния, -нії, ж. Св. ([а]мерканізм) Союз, товариство, спілка.

юрба, -бы, ж. Рс. Натопт, скупчення людей; велика кількість чого-небудь або кого-небудь; неорганізований гурт людей. - *Юрбом пхали ся до читальні на представліня.*

юриста, -ти, ч. Пр. Знавець законодавства, фахівець юридичних наук, адвокат, суддя; юрист.

юристка, -кы, ж. Пр. Жін. до юриста.

юстиция, -ції, ж. Рс. Органи, що займаються судочинством; суд.

юха, юхы, ж. Пн. 1. Юшка, суп; пісний суп з капустиного відвару; компот з сушених фруктів. 2. Кров худоби, тварини. - *Пся юха бы тя взяла, нечестивче!*

юхт, юхту, Пр. Шкіра з молодих тварин, виправлена способом дублення її. - *Дав єм си зробити скірні з юхту, бо мі треба на фурманку в лісі.*

ючити, ючу, -чиш, Пр. Навантажувати на коня або верблюда торби з товаром, з продуктами; в'ючити.

Я

я, - Літера алфавіту лемківської говірки на позначення сполучення "й" або м'якого приголосного звука з голосним звуком "а".

я, *займ. мене, мені, мі, мене мня, м'я, мною, на мні, на мі, за мною*, Пр. Я. - *Дай мі дашто їсти бо я голодний. - За то не огваряй мня, парадний сину, хоц ты м'я не возмеш, я без тя не згыну. (нар. пісня).*

ябеда, **-ди**, *ж.* Пр. Ябеда, наклеп, обмова; жінка, яка зводить наклепи на кого-небудь, обмовляє когось.

ябедник, **-ника**, *ч.* Пр. Той, хто доносить комусь на когось, обмовляє когось.

ябвочко, **-ка**, *с.* Ол. Див. яблочко.

ябло, **-ка**, *с.* Вр. Плід яблуні.

ябло; **адамове ябло**, **-ка**, Пр. Кадик у чоловіка.

яблінка, **-кы**, *ж.* Сб. Яблунька.

яблін, **яблони**, *ж.* Сб. (**яблінь**, **ябліни**, *ж.* Пн.), Яблуня; фруктове дерево. - *Откаль сонечко сходило, там дівча яблін садило. Росний яблінко високо, а по при землі широко. Урод яблочко або дві, едно милому, дреге мі, Урод, яблочко червене, як моє личко рум'яне. (нар. пісня).*

яблочко, **-ка**, *с.* Сб. Яблунька.

яблоновий, **-ва**, **-ве**, Вр. Прикм. до яблоня. - *Яблонове дерево росне в нас на меджи.*

яблоня, **-ни**, *ж.* Вр. Яблуня; див. яблін.

яблонька, **-кы**, *ж.* Вр. Змени. - *пестл. до яблоня.*

ябчаник, **-ника**, *ч.* Ол. Пиріг з яблуками.

ябчанка, **-кы**, *ж.* Ол. Компот з сушених яблук; суп з яблук.

яв, **яви**, *ж.* Ол. Правда, дійсність. - *Вышло на яв, же Фецко був невинний.*

явище, **-ща**, *с.* Пр. Подія; зміна, яка відбувається в навколишньому середовищі.

явівка, **-кы**, *ж.* Вр. Ялівка, яловниця; корова, яка ще не мала теляти; телиця.

явліня, **-ня**, *с.* Пт. Явлення, поява.

явова, **-ве**, Св. Безплідна. - *Явова корова не даст дуже молока, бо нема теляти.*

ягдташ, **-таша**, *ч.* Рс. Мисливська сумка.

ягідник, **-ника**, *ч.* Пр. Місце, де ростуть суниці, куш суниці.

ягідниковий, **-ва**, **-ве**, Пр. Суничний. Прикм. до ягідник.

ягода, **-ди**, *ж.*, *мн.* **ягоды**, Гж. Суниця, ягода (*Fragoria*).

яглы, **яглів**, *мн.* Вр. Пшоно, зерно проса.

ягляний, **-на**, **-не**, Вр. Прикм. до яглы. - *Ягляна каша добра з маслом.*

ягня, **-няти**, *с.* Ол. Маля вівці; покірна ляклива людина (*перен. знач.*).

ягодівка, **-кы**, *ж.* Пт. Горівка, самогонка, зроблена на ягодах.

яга, **ягы**, *ж.* Рс. Яга, стара жінщина, відьма.

яга; **баба яга**, **-гы**, *ж.* Пт. Казковий персонаж: баба яга.

яглиця, **-ці**, Пр. Хвороба повік очей, трахома.

ядваб, **-вабу**, *ч.* (**гадваб**, **-вабу**, *ч.*), Пн. Див. едваб.

ядвівчикар, **-каря**, *ч.* Вр. Птах, що зустрічається в ялівцях (*Turdus pilaris L.*).

ядвівчак, **-чака**, *ч.* Ол. Див. ядвівчикар.

ядвовец, **-вівця**, *ч.* Ол. (**ядлівец** Пн., **яловец** Пт.), Ялівец, яловець (*Juriperus L.*).

ядро, **-ра**, *с.* (**пестка**, **-кы** у слив), Вр. Внутрішня частина фруктів: насіння яблук, груш, вишен, слив.

ядовитий, **-та**, **-те**, Рс. Отруйний.

язда!, *виг.* Ол. Рушай! їдьте! поїхали!

язда, -ди, ж. Рс. Їзда, подорож (з поль. jazda).

яздра, -ри, ж. Вр. Зябра у риби (*Bronchisae L.*).

язык, -зыка, ч. Пт. 1. Рухливий м'язовий орган у ротовій порожнині людей та тварин: орга[н] мовлення. 2. Мова людська. - *Кільо знаш языків? - Та бесідую на п'ятох языках.*

язычок, -чка, ч. Св. Язичок.

яєчниця, -ці, ж. Ол. Яєшня, яєчня.

яйко, -ка, с. Ол. Яйце; яйце птахів. - *Обходить ся як з яйком.*

яйкуватий, -та, -те, Ол. Яйцеподібний, овальний: такий, що має форму яйця.

яйник, -ника, ч. Пр. Орган у самок, що витворює плодіві яєчка.

яйце, -ця, с. Пт. Курине яйце. - *Курячы яйця сут найсмачніщы з виштыкых яєц.*

яйчар, -чаря, ч. Ол. Той, хто торгує яєчками.

яйчарня, -ні, ж. Ол. Склад яєць; яєчний магазин.

яйчарство, -ва, с. Пт. Торгівля яйцями.

якбы, присл. Ол. Мов, немов, наче, неначе, якби, як щоб. - *Якбы я дашто завинив, то я нич бы-м не гварив.*

як-буд, присл. Пт. Як-небудь, абияк, сяк-так, будь-як.

якже, присл. Пр. Як, яким способом. - *Як же ты зробив тото без ножа?*

який-буд, яка-буд, яке-буд, якого-буд, якої-буд, якому-буд, якій-буд, яку-буд, яким-буд, яком-буд, на якім-буд, на якій-буд, Ол. Який-небудь, будь-який.

якійси, якаси, якеси, якогоси, якоїси, якомуси, якійси, якуси, якимси, якомси, на якімси, на якійси, мн. якыси, з. Вр. Якийсь, якась, якась. - *Якыси там птахы літают.*

якоска, присл. Ол. Якось.

який-такый, займ. Вр. Який-небудь, непоганий, нічого собі.

яко, присл. Св. Наче; як; так як; подібно як; о скільки. - *Яко отец ти то гварю, жебы-с пішов вчытися.*

яко-так, присл. Пт. Так собі; нічого собі; сяк-так. - *Наша нонашка ищы ся тримат яко-так.*

якоси, присл. Пр. Невідомо в який спосіб, невідомо як, дещо, трохи, як-небудь, якось, сяк-так.

як ся мате?, привіт. Пр. Як живете?

як-то!, виг. Пр. В який спосіб; чи може бути! - *Як-то ты ту!?*

ялець, яльця, ч. Рс. Невеличка риба родини корошових.

ялицовий, -ва, -ве, Вр. Ялиновий.

ялиця, -ці, ж. Пт. Ялина; високе вічнозелене дерево родини соснових (*Picea Dictr.*).

яличына, -ни, ж. Ол. Ялиновий ліс.

яличник, -ника, ч. Ол. Яличник; молодий ялиновий ліс; посадка ялин.

ялівка, -кы, ж. Вр. Див. явівка.

ялівча, -чати, с. Вр. Здрібн. до ялівка; невелика ялівка.

яловега, -гы, ж. Ол. Ялова вівця; вівця, що не мала приплоду.

яловизна, -ни, ж. Пр. Ялова, неродюча земля.

яловий, -ва, -ве, Ол. Безплідний, неродючий, пустий, нікому не потрібний.

ялозити, -ложу, -зиш, Св. Змашуватип, забруднювати щось чимсь жирним. - *Зялозив єс гет зимову шапку.*

яма, -ми, ж. Вр. Нора в землі. - *Вовкы мают свої вовчы ямы в недоступных місцях в лісі.*

яmeliна, -ни, ж. (чортове помело), Вр. Омеля (*Viscum*).

ямочка, -кы, ж. Пт. Змени. - *пестл. до яма, до ямка. - Маи, дівче, гарды ямочки на лицях.*

яничар, -чара, ч. Св. Військовополонений християнин обернений у мусульманство; відступник від віри.

янкі, янків, *мн.* Св. Жартівлива назва американців.

яновий; яновий хробачок, Вр. Світлячок (*Lampyrus noctiluca L.*).

янчик, -чика, *ч.* Вр. Див. яновий хробачок.

япко, -ка, *с.* Пн. Див. ябко.

японец, -нця, і апонец, -нця, Св. Японець.

яр, яри, *ж.* Пн. Весна. - *В тім році была вчесна яр.*

яр, яру, *ч.* Пн. Заглиблення, потічок зроблений біжучою водою, глибока западина, прірва.

яра, ярой, *ж.* Пр. Зернові, що висіваються весною.

яра; яра пшениця, *ж.* Рс. Пшениця висівана весною.

ярец, ярцю і ярцу, *ч.* Пр. Ячмінь.

ярий, ра, -ре, Сб. 1. Свіжий, живий, міцний. - *Старий але ищы ярий дідо.* 2. Яровий, весняний.

ярина, -ни, *ж.* Пр. 1. Огородні культури: буряк, картопля, капуста, салат, овочі. 2. Новина з весняного посіву.

яриновий, -ва, -ве, Пт. Овочевий. - *Яринова зупа.*

яритися, ярится, Вр. Жевріти, палати без полум'я і диму. - *Угля ся ищы ярит в пецу.*

яриц, ярцу, *ч.* Пн. Див. ярец.

ярка, -кы, *ж.* Пр. Вівця, що народилася весною і не має ще року.

ярлик, -лика, *ч.* Св. Цедула, дозвіл на транспорт товарів, посвідчення митної комори; значок (з *турец.*).

ярмак, -мака, *ч.* Пт. Ярмарок.

ярмакувати, -кую, -єш, Пт. Торгувати на ярмарці.

ярмачыня, -ня, *с.* Ол. Ярмаркування.

ярмачыти, -мачу, -чиш, Ол. Див. ярмакувати.

ярмачне, -ного, *с.* (ярмакове, -вого), Ол. 1. Ярмаркова оплата; мито за право продавати свій товар на ярмарці. 2. Гостинець з ярмарки.

ярмачний, -на, -не, Ол. Ярмарковий.

яри[і]вка, -кы, *ж.* Пр. Ярмулка, кругла єврейська шапочка.

ярмо, -ма, *с.* Пр. 1. Упряж для великої рогатої худоби, зроблена з дерев'яних брусків. 2. Утиск, гніт; неволя.

яро, присл. Сб. Черство, зло, дико. - *Яро ся заклыв Амроз.*

ярок, ярка, *ч.* Гж. Невеликий яр, западина в землі. - *Заріс ярк зільом вишылякым, же нич го не видно.*

ярчанка, -кы, *ж.* Пр. 1. Ячмінна солома. 2. Ячмінна крупа.

ярчух, -чуха, *ч.* Вр. Вчасний овес, ярчух (*Cysticercus cellulosae*).

ярь, яри, *ж.* Пн. Весна. Див. яр.

ясеньовий, -ва, -ве, Пр. Ясеновий; з дерева ясеня.

ясек, яська, *ч.* і **ясьок, яська**, Ол. 1. Маленька вишивана подушка під голову. 2. Великозерниста квасоля.

ясінь, ясеня, *ч.* Пр. Ясен; дерево родини маслинових з перистим листям і міцною деревиною, що легко гнеться.

яскыня, -ні, *ж.* Вр. Печера, підземні природні ходи.

яскра, -ри, *ж.* Пр. Небезпечна хвороба ока; глаукома.

яснішати, -нішат, Пр. Робитися яснішим, розвиднятися. - *Яснішат на ден.*

ясновиджыня, -ня, *с.* Ол. Ясновидіння; чудодійна здатність передбачати.

ясновидячий, -ча, -че, Ол. Ясновидючий; прозорливий.

ясьмин, -мину, *ч.* Пн. Жасмин.

ясьминовий, -ва, -ве, Рс. Жасминовий.

ясьнітися, -нієшся, Рс. Сяяти, яснитися.

ятися, імуся, імешся, імеся, *м. ч.* **яв ся**, Ол. Взятись за щось, взятись до чогось, чіплятися. - *Дівча ся яло добрі вчити.*

ятка, яткы, *ж.* Пр. Тимчасовий магазин для продажі м'яса.

яточник, -ника, *ч.* Пр. Той, хто торгує м'ясом в ятці.

яточниця, -ці, ж. Пр. Жін. до яточник.

ятритися, ятрится, Ол. Рана, що не гоїться; гноїться.

яфира, -ри, ж. (борівка, -кы), Пн. Чорниця, афина; чорні лісові їстівні ягоди (*Vaccinium myrtillus L.*).

яфирник, -ника, ч. Пр. Кущ чорниці, афини. - *Відвар зроблений з листя яфирника помагат проти цукриці.*

яфирнича, -ча, с. Св. Планації кущів чорниці.

ячмениско, -ка, с. Ол. Ячмінне поле. - *Постояв єм кус коло статку на ячмениску.*

ячниця, -ці, ж. Рс. Див. яєчниця.

ящик, -щика, ч. Пт. Дерев'яна грибоподібна коробка на масло для пастухів; видовбаний в дереві отвір закривається дерев'яною покривкою.

СЛОВНИК ВЛАСНИХ ІМЕН У ЛЕМКІВСЬКІЙ ГОВІРЦІ.

Агафія, Афія, Гафія, Гафка, Гашка, Агафія.
Агрышына, Агрышына, Агрипина.
Аграфина, Аграфена.
Адам, Адам.
Адриан, Адріан.
Аким, Яким.
Александр, Ксандер, Сандер, Олександр.
Александра, Ксандра, Сашка, Олександра.
Амброз, Амроз, Амбросій, Явмросій.
Анастаз, Настазий, Анастас.
Анастасия, Анезия, Анастасія.
Анна, Анця, Айця, Ганя, Ганця, Гандзя, Ганка, Ганна.
Антон, Антоньо, Тосько, Антош, Антек, Антось, Антін.
Антип, Антип.
Андрій, Андрій.
Аполінарій, Апольон, Польген, Поліген, Аполінарій, Аполлон.
Арсений, Арсен.
Артемій, Артем, Артем.
Асафат, Йосафат.
Афган, Афганази, Афтан.
Богдан, Бодьо, Богдан.
Борис, Борис.
Вадек, Владек, Владислав, Владислав.
Влодко, Влодек, Володимир, Володимир.
Валєнтин, Валентин.
Ваньо, Ваньцьо, Іван, Іван, Іван.
Вартоломей, Варфоломій.
Васко, Василь, Василь.
Віхтор, Віктор, Віктор.
Втульо у евр., Віталій.
Гаврас, Гервасій.
Гаврив, Гавриїл, Гаврило.
Гарас, Герасим, Герасим.
Геля, Гелєна, Гелька, Галина.
Геляр, Іларіон.
Гнат, Ігнат, Ігнатій.
Гриц, Грицко, Грицо, Грицьо, Григорій, Григорій.
Геня, Євгенія.

Генек, Генко, Євгеній.
Георгій, Георгій.
Данько, Даниїл, Данило.
Демко, Дем'ян, Дем'ян.
Деніз, Динис, Денизий, Денис.
Дмитро, Митро, Дмитрий, Дмитро.
Євдокым, Євдоким.
Євка, Ева, Єва.
Єфроска, Єфросинія.
Жофка, Жофія, Зофія, Соня, Софія.
Зуска, Зузаня.
Ідко у евр., Ідзько у евр., Ідко.
Ілько, Ілько, Ілля.
Іполит, Іполит.
Ісаак, Ісак.
Йосиф, Осиф, Йосип, Осип.
Йоско у евр., Йосип.
Калістрат, Калістрат.
Карпо, Карпо.
Катрена, Катруся, Катерина.
Кирил, Кірей, Кирило.
Кіпріян, Купріян.
Кондрат, Кундрат, Кіндрат.
Кост, Косцьо, Костьо, Константин, Костянтин.
Кристина, Крестина, Христина.
Кристофор, Христофор.
Ладимир, Владимир, Володимир.
Левон, Леон, Левко, Лев, Леон, Левко.
Лешко, Олекса.
Лукач, Укач, Лука.
Лукерія, Лукерія.
Лукія, Лук'ян.
Макар, Макарий, Макар.
Макрена, Мокрина.
Марина, Марія, Марися, Марка, Марія.
Маркіян, Маркіян.
Марко, Марко.
Мартин, Мартин.
Мавій, Матій, Матвій.
Матрена, Матрона, Мотрона.
Мелька, Мілька, Меля, Мелянія, Мелянія, Меланка.
Методий, Мефодій.
Микыта, Никыта, Микита.
Миколай, Николай, Коля, Микола.
Милян, Мілька, Мільо, Еміль.
Митрофан, Митрофан.

Михав, Михал, Михайло.
Михув *у євр.*, Михаїл.
Модест, Модест.
Назар, Назарко, Назарий, Назар.
Настазія, Настка, Нацка, Настасія.
Нестор, Нестер, Нестор.
Никанор, Никанор.
Никодем, Никодим, Никодим.
Никыфор, Никифор.
Овсій, Овсій.
Одоска, Тевдоска, Тедоска,
 Теодозія.
Олег, Олск Олько, Олег.
Ольга, Ольга, Ольга.
Олька, Олена.
Омелян, Омелян.
Онуфер, Онуфрий, Онуфрій.
Орина, Орися.
Остап, Остап.
Офанас, Опанас.
Охрім, Охрім.
Павел, Павелко, Павлик, Павльо,
Павко, Павло.
Паза, Пазя, Пелягія, Пайза,
 Пелагея.
Панас, Панько, Панас.
Петро, Петро.
Політа, Іполіт.
Прозя, Євфрося.
Роман, Ромко, Роман.
Рузя, Ружа, Розалія.
Савель, Савка, Савелій.
Сандерко, Сандрусь, Олександр.
Святослав, Святослав.
Серафіма, Серафима.
Семан, Семко, Семен.
Сергій, Сергій.
Сервестий, Сельвестр.
Сидор, Сидір, Ісидор.
Софрон, Софрон.
Стафій, Євстахій.
Стефан, Штефан, Штефко, Степан.
Стефанія, Штефанія, Штефка,
 Степанія.
Тадей, Тадек, Тадей.
Тацка, Таця, Татъяна, Татьяна.
Теодозий, Тевдосий, Тодос,
 Феодосій.
Тевдоска, Теодоска, Теодозія,
 Теодоска, Феодосія.

Текля, Фекля.
Тимко, Тимофей, Тимофій, Тиміш.
Титус, Тишко, Титус.
Теофіль, Тофіль, Теофіл.
Теодор, Дорко, Теодор.
Тихон, Тихін.
Тома, Томко, Тома, Фома.
Тофій, Фаофіл.
Трофим, Трохим.
Трифон, Трифон.
Улиян, Юлько, Юліан.
Улиянка, Улияна, Улька, Уля,
 Юліана, Уляна.
Феврона, Февронна, Февронія.
Федор, Фецко, Фецьо, Фецько,
 Федір, Теодор.
Фемія, Фіма, Фімка, Євфімія.
Фільо, Філяр, Фильо, Філарет.
Фірій, Порферий, Порфирий.
Филип, Пилип.
Фотія, Фотія, Фотинка, Фотина.
Фроска, Фрося, Євфросина.
Харатина, Харитя, Хар[ат]ина.
Харитон, Харитон.
Хома, Хома.
Цифриян, Купріян; Купер'ян.
Югаска, Іванка.
Юзек, Юзьо з поль., Йосип, Юзеф.
Юлія, Юлька, Юліана.
Юра, Юрко, Юрій.
Янек, Янко, з поль., Іван, Івась.
Янка, Йоанна.
Ярмола, Ярмілай.
Ярослав, Ярко, Славко, Ярослав.
Яцко, Яцек, Яков, Яків.
Чмуль з євр., Шмуль.

ГЕОГРАФІЧНІ НАЗВИ В ЛЕМКІВСЬКІЙ ГОВІРЦІ

- Абакан**, Абакан.
Абіссинія, Ефіопія.
Абхазія, Абхазія.
Австрія, Австрія.
Адріатика, Адріатика.
Азія, Азія.
Альгер, Алжир.
Альбанія, Албанія.
Альпи, Альпи.
Алтай, Алтай.
Арменія, Вірменія.
Австро-Венгри, Австро-Угорщина.
Аман, Аман.
Амстердам, Амстердам.
Анкара, Анкара.
Англія, Англія.
Антарктика, Антарктика.
Аравія, Аравія.
Арарат, Арарат.
Арктика, Арктика.
Ассірія, Ассірія.
Атлантик, Атлантичний океан.
Аттика, Аттіка.
Балут'янка, Один з осередків дерев. вироб. на Лемківщині.
Барановичі, Барановичі.
Бардиїв, Бардиїв, місто в ЧССР. Південня Лемківщина.
Бонарівка, Одне з найдалі на північ розташованих сіл Лемківщини.
Брукселя, Брюссель.
Будапешт, Будапешт.
Бангконг, Бангконг.
Балтик, Балтійське море.
Балхаш, Балхаш.
Бейрут, Бейрут.
Белград, Белград.
Берлін, Берлін.
Білорусь, Білорусь.
Бомбей, Бомбей.
Борислав, Борислав.
Вавільон, Вавилон.
Ватікан, Ватикан.
Вафка, Одне з найстаріших сіл на Лемківщині.
Вашингтон, Вашингтон.
Ванівка, Одне з найдалі на півн. розт. сіл.
Венезуеля, Венезуела.
Венеція, Венеція.
Верден, Верден.
Висова, Курорт на Лемківщ.
Віден, Відень.
Вільно, Вільніус.
Вінниччина, Вінниччина.
Волинь, Волинь.
Гамерика, Америка.
Галичина, Галичина.
Гімалаяї, Гімалаї.
Гондурас, Гондурас.
Греція, Греція.
Голяндія, Голландія.
Грузія, Грузія.
Горлиці, Місто в півн.-центр. част. Лемківщини.
Ганг, Ганг.
Гренляндія, Гренландія.
Гольштрим, Гольфштрім.
Дагестан, Дагестан.
Дальмація, Дальмація.
Дамаск, Дамаск.
Двина, Двіна.
Десна, Десна.
Джамера, Назва гори на Лемківщині.
Дніпро, Дніпро.
Дніпрогес, Дніпрогес.
Дністер, Дністер.
Дрездно, Дрезден.
Дунай, Дунай.
Дукля-Барвінок, Один із гірських перевалів; Дуклянський.
Донбас, Донбас.
Європа, Європа.
Ельбрус, Ельбрус.
Еквадор, Еквадор.
Єрусалим, Єрусалим.
Єнісей, Єнісей.
Єреван, Єреван.
Іваново, Іваново.
Івоніч, Курорт на Лемківщині.
Ізбы, Одне із найстаріших сіл Лемківщини.
Іран (Персія), Іран.
Італія, Італія.
Кабул, Кабул.
Кавказ, Кавказ.

- Казбек**, Казбек.
Каір, Каір.
Камера, Державні ліси в Карпатах на Лемківщині.
Караганда, Караганда.
Карпанці, Назви лісів громадських.
Картагена, Карфаген.
Кемерово, Кемерово.
Кашмір, Кашмір.
Кычера, Назва гори на Лемківщині.
Кычїрка, Назва гори на Лемківщині.
Корнута, Назва гори на Лемківщині.
Коросно, Повітове місто на Лемківщині.
Королева Руска, Одне із сіл Західної Лемківщини.
Краснодар, Краснодар.
Кривий Рїг, Кривий Рїг.
Криниця, Курорт на Лемківщині.
Кубань, Кубань.
Ладога, Ладога.
Лїбава, Лїспая[?]
Лїбія, Лївія.
Лосє, Одне з найбагатших сіл. Розвозили деготь-мазь.
Луганьск, Луганськ.
Лупків (Село), Один з перевалів у Східн. Лемківщ.
Магнітогорск, Магнітогорськ.
Магура, Назва гори на Лемк.
Мадагаскар, Мадагаскар.
Мадрид, Мадрид.
Майкоп, Майкоп.
Мацедонія, Македонія.
Махачкала, Махачкала.
Мексика, Мексика.
Мілан, Мілан.
Мічіган, Мічіган.
Мигьлів, Миголів.
Молдавія, Молдавія.
Монголія, Монголія.
Монблян, Монблан.
Москва, Москва.
Моравія, Моравія.
Мукачево, Мукачево.
Мукден, Мукден.
Нева, Нева.
Непал, Непал.
Нікополь, Нікополь.
Німеччина, Німеччина.
Новий Санч, Новий Санч, один з повітів на Лемківщині.
Новиця, Назва села. Осередок дерев'яних виробів.
Нормандія, Нормандія.
Норвегія, Норвегія.
Ока, Ока.
Олімп, Олімп.
Орлсан, Орлеан.
Осльо, Осло.
Памір, Памір.
Парагвай, Парагвай.
Парнас, Парнас.
Париж, Париж.
Патагонія, Патагонія.
Португалія, Португалія.
Почдам, Потсдам.
Пекін, Пекін.
Пельопонез, Пелопоннес.
Преторія, Преторія.
Прибалтика, Прибалтика.
Родос, Родос.
Ропиця Руска, Село, де добували нафту.
Росія, Росія.
Ростов, Ростов.
Ротунда, Назва гори на Лемківщині. В 1915 р. великі кровопролитні бої. На вершині є цвинтар павших у боях російських солдат. Поставлений пам'ятник.
Рубікон, Рубікон.
Ряшів, Жешув (*пов. місто в Надсянні*).
Сальонікы, Салоніки.
Самарканд, Самарканд.
Свіржова Руска, Одне із сіл Центр. Лемківщини.
Седан, Седан.
Сенегаль, Сенегал.
Сибір, Сибір.
Сиваш, Сиваш.
Словакы, Словаччина.
Словенія, Словенія.
Смерековец, Одне із сіл. Центр. Лемківщини.
Ставрополь, Ставрополь.
Станіславів, Станіслав.
Судак, Судак.
Судан, Судан.

Сумщина, Сумщина.
Сянок, Повіт. місто на Лемківщині.
Таврия, Таврія.
Таймир, Таймир.
Тамбов, Тамбов.
Татры, Найвищі гори в ПНР і ЧССР.
Ташкент, Ташкент.
Тегеран, Тегеран.
Тылич, Велике село; один із перевалів, т. зв. Тыличські перев.
Тироль, Тіроль.
Триєст, Трієст.
Туніс, Туніс.
Турция, Турція, Туреччина.
Тюмень, Тюмень.
Ужок, Ріка і один з перевалів у Східних Карпатах.
Урал, Урал.
Уругвай, Уругвай.
Устя Руске і Усця Руске, Велике село на Лемківщині, в якому відбувались ярмарки.
Уфа, Уфа.
Фергана, Фергана.
Фляндрия, Фландрія.
Хіны, Китай.
Хортиця, Хортиця.
Хорол, Хорол.
Цейльон, Цейлон.
Череповец, Череповець.
Чернівці, Чернівці.
Чехословакия, Чехословаччина.
Чехы, Чехія.
Черемош, Черемош.
Шанхай, Шанхай.
Швайцария, Швейцарія.
Швеция, Швеція.
Шляхтова, Найдалі на захід розташоване село на Лемківщині.
Щовб, Назва гори на Лемківщині.
Югора, Назва гори на Лемківщині.
Юкон, Юкон.
Ютляндия, Ютландія.
Якутск, Якутськ.
Явіркы, Одне з найдалше на захід розташованих сіл на Лемківщині.
Яворина, Найвища гора 1210 в Низькому Бескиді.
Ясло, Повітове місто в Центр. Лемківщин

